Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Opus aureum vtriusq[ue] iuris luminis domini baldi de perusia super feudis

https://hdl.handle.net/1874/461231

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

dñs qui dedit istā pecuniā in feudū credebat posse dari alioquin si sciens nō valere dederit nō posset repetere q; vī donasse .ff. de condi. indebi. l. i. ī de ope. liber. l. cápanus. ī de regu. iur. l. per oratiōē. ¶Et tenet And. de iser. ī Pilcho. subiungit ēt idē And. q; si vter q; sciisset q; ad hoc erit potior cā possidentis. l. iij. ff. de condi. ob tur. cāz Limitat ēt supradicta q; tūc demū hēat locuz repetitio nisi ipe recipiēs vasallus seruare vellet fidelitatē ī facere qō cōuenit q; tunc q; nō fit feudū tū rōne conuentionis poterit ipse recipiēs retinere. nec isto casu hēret locū repetitio per ea que notant in. l. eleganter. in pri. ff. de dolo ī hoc sequunt ēt nōnulli doc. ar. ff. de vsufru. eaz rerum que vsu cōsu. l. i. l. post q; ff. de iureiurā. l. si possessori in. ¶. si iurauero. ad qō facit. ff. cōia ꝓdio. l. ij. ī. l. vēditor in pri ci. ¶Quero quid si vasallus cōueniat a tertio an possit notare dñm in iudicio. rñdeo q; sic ꝺm glo. Bar. ī Ang. ī allegata in. l. i. ¶. tabule. de tabu. exhibē. ī in. c. qm̄ frequenter in. ¶. q; si sup reb⁹: vt lite nō cōtesta. per legistas in. l. ij. C. vbi in rē actio. ¶Quero qd si dñs nō pōt reuocare feudū alienatū obstāte pacto an alienans remaneat vasallus i pcētia: vī q; sic: quasi pcciū succedat loco rei. ff. de peti. here. l. si in rem ī pcciū de vsufruc. qui precio. C. de opis liber. l. fi. ī hoc vī sequi Jo. an. in additionib⁹ Spe. in ti. de feu. sup ru. ver. adebat. vbi videas. ¶Quero qd si dñs dubitat an sit feudū vel nō sup quo sibi ē fcā venunciatio an cogat lītē cōtestari. ī dicit Bal. q; ꝓuocī deret q; nō p. l. i. in. ¶. is qui nescit. ff. de libero ho. erbi. ī C. de iure deli. l. fi. ¶. ℔ qz. qō ē vez ℔ ibz nō dato spacio ad ꝺliberādū sc⁹ si deī spaciū ad ꝺliberādū q; tūc cogit lītē ꝓtestari vt i autē. offeraf. C. ō lit. ꝓtes. ī si nō posset, se ifozmare fiat ꝓtestatio p verbū credit vt ꝓbaf i fili i. c. cū ad sedē. extra de restī. spoli. ad qō faciūt no. p. gl. i. c. quoꝺā. extra de pbscrip. ī ad hoc adduco bonū ter. i. c. vasallus in titu. ꝓtime se. ¶Quero quid si vasallus solum inquietet in possessorio. an tunc hēat locū iste ter. vt agat de euic. ī ad que tenet si succūbat rñdeo q; sic ad interesse vt no. glo. in. l. rem in pzin. ff. de actio. emptio. ī probaf i. l. si quo in fi. ff. vti possidetis. ¶Quero si ꝺolū euincat ps feudi a vasallo qualiter tunc sibi succurrat. dic vt habet plene in ter. ī in glo. ī per docto. in. l. i. ff. de euic. ī p Ly. in. l. ij. C. eo. ti. ¶Hic cadit pulchra qō quā pōt Jo. an. in addi. ad Spec. an ru. de feu. ver. xxviij. fuit qō pil. de vasallo cōtra quē. xxx. ānoz spacio ē ꝑscriptū. postea cuigilatus cōtra possessorē egit ī propter prescriptionē succubuit. dñs cui ꝓtinuc seruiuerat egit ī obtinuit ī merito qz ciuiliter possederat. facit q; notaf. C. de ser. fugi. in. l. i. in fi. vl. glo. vasallus petit feudū a dño in iuditio q; tz ī, dñs restituere nō tenef. ꝓio propter illius ingratitudinez qz alienauit ꝑmittēdo prescribi qō ēt de vsucapiōe dicit ler. ff. ō verb. sig. l. alienatiōes. ītē ille negligēs iste vigilans. C. ō positi. l. vlti. in fi. ītē vī vt iure illius quē vicit qui vasallū vicerat. C. de euic. l. emptori. facit de acquirē. pol. l. ponimus. ¶. qui iussu. tū vī q; sufficiebat qō legit. ¶. de capi. coza. c. i. ¶. ꝓterea: sed ibi satis no. de qua ꝑscriptiōe illud intelligitur. ī cōmuniter tenetur q; solū minoz trigenaria ibi itelligiē amota q; etiā placet. ¶Dy. suo ℣ fili. xliij. in membro.

¶Si de feudo fuerit ꝓtroversia iter dñm ī agnatos.

¶Continuatur hic titulus vtilis hoc ordine. ℣. visum ē in specie de controversia feudi in pluribus rubricis. nunc vero subijcitur rubri. generalis. si de feudo fuerit cōtroversia ī si rubrica iacet. si de feudo fuerit controversia est generalis ad nigrum. Sed si iacet hoc modo si de feudo defuncti controversia fuerit inter dominū ī agnatos tūc nigrum generalius quam rubrum vt patet ex. c. se. simile in auten. de heredi. que ab intesta. deferun.

¶De feudo. Si fuerit contentio inter dñm ī agnatos de feudo an feudū sit nouū vel paternū agnati sunt mittendi in possessionem ī vtroq; in probatione deficiente agnatis ē deferendū iuramentū. b. d. vsq; ad. c. inter filiam. ¶Nota ibi milites q; appellatione militis in hoc libello cōtinetur vasallus vt habuistis, ℣. imperator lotha. Eugeni. pape zc. c. i. ¶No. ex ter. q; vbi nō constat de origine feudi, ꝓpter antigtatē, tpis an sit antiquū vel nouū respectu agnatoz successorē volentiū: debemus in dubio psumere potiꝰ esse antiquū q; nouū. rōne antiquitatis cū ab antiquo vasallus possederit. facit. l. in fualibus. ff. finiū regū. ī q; tradit in. l. q; cū in rem vers. ff. de vsur. ī sentit Ja. de bel. ui. Pico. de nea. ī Bal. magna est. n. psumptio p factis antigs vt dixit Bar. i. l. admo. ff. ō iureiu. possibile tū ēt q; eēt nouū respectu agnatoz nūc, cōparētiū quā; ēt per centū annos fuisset possessum p vasallū mortuū ī eius linea. nā potuit esse antiquus ad ipsū vasallū mortuum ℔ ꝺ fuisset nouū quātuz ad illos agnatos q; nunc admitti desiderant. ℣. de gradi. suc. in feu. in. ¶. in dubio pp antiquitatez tpis nō tz presumi nouum. sed potius 'antiquū' q; ē no. di gnū. facit. ℣. de inuesti. in mari. fa. ī de gradi. suc. in feu. ī qō dixit idē Bal. ℣. de cōtro. inuesti. in. ¶. cū aūt z in. c. ij. ℣. de feu. marchie. ¶No. qō vbi vasallus defunctus reperit esse in possessione feudi tpe mortis debent similiter agnati ad feudum venientes cōseruari in possessione ipsius feudi donec cognoscaf an sit feudū antiquū vel nouus et quo infertur q; magis fauet agnatis q; dño. ī est ratio q; dñs nō negabat feudū ℔ qualitatē feudi ī cōfitēdo feudū confitebaf vasallū possedisse tpe mortis. vnde dñs nō pōt recipere istam possessiōem cum sit quedam continuatio naturalis inter vas. ī agnatos ar. ff. er qui. cau maio. l. cū miles in pzin. ꝺm Bal. ītē suadet etiā rō antiquitatis vt. ℣. dictū est. ītē q; ipse dñs est actor ar. l. qui accusare. C de edē. ꝺm Ja. de bel. ī probatur in simili p casum in. l. fina. C. quoz bonoz ꝺ hic allegata in glo. circa mediū. ī qō no. ℣. de conten. inter do. ī vas. in pzin. ī q; ibi dixi. ¶Nō q; possessio rei feudalis inducit presumptionem vt in dubio debeat causa expediri per iuramentuz possidentis vt hic ī ℣. de controuer. inuesti. in pzin. in. ¶. item si vasall⁹ ℣. si inter do. ī vas. lis oria. in fi. ī sentit hic gl. 'remittēdo se ad distinctionē que hī in. ¶. facīm. j. de cōsue. rec. 'feu. ꝺm quā distinctionē ꝺz intelligi ista lra ī bene. Nam presumptiōes erant p agnatis. vt. ℣. prime dictū ē et quib⁹ apparuit iudicialesse deferendū sacīm ipsis agnatis ī eodē mō si psumptiōes fuissent p dño ī non pro agnatis inder potuisset dare dño electionē iurādi vt dixi. ℣. de gradibus suc. in feu. in fi. ī ꝑbaf in. d. ¶. sacīm. ī tetigi ēt. ℣. ti tu. pri. sup glo. fi. ¶No. ibi agnati in possessiōe. exīsse cō prehēdendo mentē littere iter dñm ī agnatos de succes. feu. qz agnati dicūt feudū esse paternū, ꝓterea se successuros. ℔ dñs dicit feudū eē nouū ppea feu. ad' eū ptinere certe mittēdi sunt agnati in possessionē interim q; negocium discutiaf: nisi dominus p hodie cōstat hodie agaf, 'statim velit ꝑbare feu. eē nouū. l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. ī fuit de mēte Aln. de iser. i. c. se. faciūt. no. marie p Bar. in. l. fi. C. quoz bo. i. l. si socer. ¶. luci⁹. ff. so. ma. ¶No. iter. ibi quo facto q; missis agnatis in possessionez cognoscendū erit de pncipali cā an feu. sit nouū vel paternuz. nā si dominus ꝑbauerit nouū obtiebit: si vero agnati ꝑbauerint pīnuz obtinebūt ℣ dominū. vtro q; vero deficiente in ꝑbatiōe deferī sacm agnatis. ¶Sz q̄ro q̄ fit rō q̄re agnati mittāf i possessionē, respōdeo pp possessionē defuncti vasalli. ar. l. fi. C. de edic. diui adri. tol. vel qz dominus erat actor vel q; lōgo tpe possedit vasallus. ar. l. fi. ff. finiū regun. nā p factis antigs psumimus. c. ea noscīf. de his q̄ fi. a pla. l. si filiꝰ cū ibi no. C. ō pactis. ℔ Ja. ō bel. vī alia pōt eē rō qz dñs nō negabat feudū ℔ q; feudū esset paternū: ī notabilis ē presūptio q; sit feudū paternū. Et no. ℔ Bal. q; ly ex vna linea collaterali feudū sit possessuz cētū ānis. tū quo ad' aliā li nea feudū ꝑt eē nouū ly nō psumaf i dubio vt ꝺi i ter. nī o. ¶In gl. vī ibi videam⁹.

no. q; agnati nō cogunt precise subire iuramentū sed volentes admittunf. ¶In ea glo. ibi. ¶. sacīm. nota istā gl. que vult vt ita demū deferat iuramentū agnatis si sit psūptio pro eis: secus si esset maior presūptio pro dño. ꝺ. ¶. sacramentū. in dubio tū deferī agnatis. ¶In ea. gl. ibi. l. fi. hec glo. pōt intelligi hoc mō vz vt ponat casus in. c. nostro q; agnati agāt in ꝺicto quoz bonoz vī ex edicto vidari. ī p hoc intellectu faciūt ħ. ℣. dixi in. c. i. de cōtro. inter vasallū ī epm. Sz hec lectio nō bene ꝫgruit ter. nostro: q; in ꝺicto quoz bonorū vel beneficio. ꝺ. l. fi. dñs posset dicere excipiēdo ē feudū nouū ī volo ꝑbare: sic repellerent agnati amissione in possessionē. q; exceptio dolo facis ꝛc. ħz locū in oi interdicto misi in interdicto recuperande. vt no. in. d. l. fi. ī in. l. i. C. de ap. ī in. l. si de vi. ff. de iudi. ¶m and. ppea ponit ali⁹ casus ℔ and. q; defūcto vasallo q; possedit feu. q; dñs recepat ab eodē ꝓtia: fuit cōtentio inter do. ī agnatos. q; agnati petebāt se mitti i possessionē: ī certe agnati fūt mittēdi i possessionē rei feudalis: q; vasallus defunctus possedit vt paternū, ergo potest is inferre q; si vasallus possedisset feudū nouū agnati si essent mittēdi in possessionē a cessante rōne. An. de iser. in dubio presuppōit feudū paternū vt hic in tertu nō. q; agnatis missis in possessionē dñs vendicabit ab eis feud. ī si ꝑbauerit feudū esse nouū obtinebit vel vtro q; in proc batiōe deficiēte agnatis defertur iuramētū vt iter. Et sīm lectorā And. agnati ante sunt missi in possessionē q; in choant iudicium vēdicatiōis. Et ly ipse intellectus sit verus in se. tū nō vī de mente lre ibi sup pricipali qōne. vbi ter. innuit qō fuerit ꝓius pincipalis qō q; missio in possessionē. ꝓpea posset sic fozmari casus. nā pendēte lite iter dñs ī agnatos an feudū sit paternū vel nouū interi agnati sunt mittēdi in possessionē quo facto sup pincipali erit cognoscēdus ī ꝺiffiniendū vt ſeqf in ter. ī ista lectura ē ō mente ter. ī Ja. de bel. hic. ¶No. ex gl. q; ly in facto alieno videat anceps periurius subire qui iurat. l. marcellus ff. rerū ammo. l. videamus. ff. de in litē iurādo. tū qñ presumptio iuris vel consuetudinis ē, p iurāte nō ꝺ anceps periurii subire. ita Bal. hic ad hoc pōderat glo. In ca. gl. ad fi. no. hec gl. pōt itelligi vno mō q; mouebaf controuersia stat⁹ dñi q; dicebat vasallus ꝺm nō esse filius veri dñi quo casu nisi ꝑbauerit se filiū esse dñi ī vasallus possi debat, nā dñs ꝑbabit se filiū esse veri dñi nō vasallus. ꝺm And. hic. vel alio mō pōt intelligi ꝺm And. mouebaf cōtroversia status vasalli quo cāu si non ꝑbauerit vasallus nō possidebit. Si ꝑbauerit possidebit ꝺm Jac. de bel. aut .n. vasallus cui opponebaf q; erat seruus in possessione libertatis ī tūc ipse possidebit feudū non aūt dñs. als dñs possidebit. ī ita ista glo. intelligitur.

Inter filiā. Si iter filiā defuncti ī agna. fuerit cōtro. filia erit in possessionē mittēda: ī deficientibus ꝑbatiōibus agnatis erit deferēdū iuramentū: ī si inter dominū ī filiā fuerit cōtro. filia mittet in possione: ī deficiētibus ꝓbatiōibus filie defert iuramētū. b. d. vsq; ad. c. mozib⁹. ¶No ex. c. inter filiā. vasallo decedēte relicta filia si ē cōtentio ō quodā ꝺdio inter filiā ī agnatos qz agnati dicūt eē feudale, ℔ filia dicit eē allodiale certe pēdēte lite filia ē mittēda in possionez prediī: deide cognoscet de cā pincipali nisi agnati velint p hodie cōstat ꝺdiū eē feudale hodie agaf. l. si is a quo vt vt in pos. lega. ꝺm And. ꝑbatiōibus autez deficiētib⁹ defert iuramentū agnatis subaudi cū. rij. sacramentalibus. c. i. j. de cōtro. inter maf. ī fe. ℔ Aln. ī Bal. hic ī collige ex ter. ℔ Bal. q; i dubio res psumit allodialis ī sic libera nō feudalis ī sic cū ſsutute. fac. l. cū res cū ibi no. C. de ꝑba. imo fortius babetis q; si dicat filia rem libellariā ī dominus feudalē in dubio psumit libellaria. ē rō qualitas possionis pīne que durat nisi probet mutata ita hic ī in. c. i. ℣. co. ī est hec rō in. c. precedenti decidendi. ¶Not. tū dictuz q; res in dubio psumit allodialis facit gl. in. l. si cuius. ff. de vsufruc. q; res psumit libera. Feudū aūt est spēs seruitutis vt dixi in pludijs huius cōmen. Bal. in. c. i. de controuer. inuesti. in. l. libertas. ff. de ſtabo. in. l. si vrozē in fi. C. de ꝺdi. inser. in. l. fi. in. i. col. C. de suis ī legi. Jnno. in. c. bone. el. ij. in glosa magna in. iij. colū. de post. ꝑla. Bal. in. c. i. in. vj. col. de iudi. Jo. an. post Posti. in. c. nimis. de iure in. Postiē. in. c. fi. de iudi. ī ibi Jo. an. ī adi. ad Spec. in ti. de feu ¶. qñ ℣. rrj. Bal. i. c. ceterū. in fi. col. de iudicijs ī est rō q; filia mittaf in possiōnē qz ē ꝑsūptio pro ea cū viuo pze quodāmō vz domia. l. i suis. ff. de lib. et posth. ī p hūc ter. dicit. Guil. de cuneo i in. l. fi. C. de edic. diui. adri. tol. qué refert ī sequif Jo. an. in ti. de testa. in adi. ad Spe. ¶. pe. in. fi. q; filia ſstituta heres a pze potest petere mitti in possiōnē oium bonoz feudalibus inclusis: nec audiet cōtradictio agnatoz. ita Andre. hic i. c. i. ¶. eo. Et no. hic eē casū q; res libellaria trāsit ad filiā: babeē p legistas in. l. ēt. ff. so. ma. Zano „in. c. in presentia de probatio. lz nō feudū ī ꝺm Bal. ſnia lata sup directo dominio nō nocet i vtili allegat glo. in. l. pen. C. de ingenuis ī manumiſ. vos allegate glo. in rubri. ff. ō rei vendi. ī q; no. in. l. sepe. ff. de re iudi. ī no. eē glo. in. d. l. pēnul. que dicit q; si vasallus direrit rez feudalē in libello eē propziā lz succubuerit: tamē postea poterit ipsam dicere feudalē. lz illa glo. sit cōtra ter. in. c. si vasallus. ℣. ti. vbi vasallus negās rē feudalē amittit feudū. nisi saluādo illā gl. direritis q; ille ignorabat rem eē feudalē. quo casu pp iustā ignozātiaz excusatur. d. c. si vasallus in ℣si. ignozāti. vel intelligamus illā glo. quādo ages ipse non agebat ℣ dominū lz cōtra aliū vel quādo nōdū est lata sētentia ꝺm Bal. in. d. l. pe. in istis duobus vltimis an si qs direrit rē feudalē ī succubuerit an possit dicere eāde rem eē, ꝓpriā ī allodialē. respōdeo q; sic in. l. i. in. xxx. q. ff. ō rerum diuisione ī ibi Bal. ī no. glo. que incipit hic collocā da que in oibus bene logī. sed magis no. glo. in. c. defuncto in ver. danda q; tunc solnit cōtrariū: nā i hoc. c. inter filiā. hic deferī iuramentū agnatis qz erat presumptio p ipsis. sed in. c. defuncto deferī filie qz erat ꝑsūmptio p ea.

Oribus. b. d. De feudo qō sperat ad cuz reuerti domius pōt inuestire alium militē ēt sine consensu vasalli dūmō apiat ei vel heredi suo. ī pdicta procedunt nō solum in feudo nō ecclesiastico. ℔ etiā in feudo ecclesiastico ī in eo est necesse q; feudū aperiat domino inuestienti non aūt ē successori. b. d. vsq; ad. c. vasallus. ¶No. ibi ad dominū reuerti. ergo a cōtrario sensu si non speret reuerti ad dominū nō valeret inuestitura. Quos dicite q; valet inuestitura dūmodo fiat in diez vel sub conditione. secus si fiat simpliciter ī pure vt. ℣. hic potest esse titulus qui sic tene. ¶Nota ibi effectum q; si dominus fecerit inuestituram in alium de feudo quod speratur ad eum reuerti tūc habebit effectum cum feudum heredi suo reuersum fuerit: exemplum quando speraretur reuerti ad dominum ponam⁹ vasallū nō hēe descēdētes masculos neq; agnatos neq; spē forte eum hēe. certe tunc spes est pp deficientem successionē feudi. feudū reuerti ad dominū. ℣. de succe. feu. c. i. ī de alie. feu. c. i. ¶. ī si cliētulus. ¶No. ibi secus in ecclesiasticis quod si non ꝓnis ecclesiasticis facta fuerit talis inuestitura nō hēbit effectū nisi feuduz reuersurum fuerit inuestienti. non aūt successori lz in ꝑsona laica sufficiat si aperiatur ēt heredi suo. ī hunc ter. limitabitis veruz quando ꝑsona ecclesiastica facit feudum de rebus ecclesie. Secus āt si de ꝓpziis. c. i. j. si de clerico qui inuesti. fecit ꝺm An. nā si haberet clericus feudū patrimoniale sic esset, put i laicis. ¶No. q; in tali inuestitura de q̄ i ter. nostro non ē necessari⁹ cōsensus vasalli habentis feudum, pōt tamen ꝺm Bald. vtilis eē consensus si inuestitura facta eēt. vel etiā in diem vel sub conditione ī ꝓius vies vel conditio exīstat q; decesserit feudum tenens per ea que habētur. ℣. in. d. c. i. q succ. re. ¶Querit hic Andre. pone. dominus putabat vasallum decessisse nullis relictis filiis masculis. ꝓterea inuestiuit me ō feu

BALDUS de PER[illegible]SIA

De FEUDIS

* *

Prepositus super a. sub. Feud.

* *

Idem super titulo de Appellationib.

L. fol.
231

RARIORA

Cm

Cm

Cm

89. **Baldus** de Ubaldis, Super usibus feudorum et commentum super pace Constantiae. Venetië, Bern. Benalius 20 Maart 1500. 2o. L. 2o. 2311

Typen 17, 19, 21. — Rubr. α γ. — Drukkersmerk II. — H* 2325. — Peddie I p. 78. — Pr. 4898. — Blad 1 en 2 ontbreken. Blad 116 □.
Uit het kapittel van S. Maarten (van den Dom) te Utrecht. — Samengeb. met nr. 359 en 360. — In den catalogus van 1608.

359. **Johannes** Antonius de Sancto Georgio (da Sangiorgio), Commentum super usibus feudorum. Venetië, Ph. Pincius 30 Maart 1498. 2o. L. 2o. 2312

Typen 13, 18 en nog een type met M^{22}. — Rubr. β. — HC* 7592.
Samengeb. met nr. 89 en 360.

360. **Johannes** Antonïus de Sancto Georgio (da Sangiorgio), Lectura super titulo de appellationibus. Venetië, Ph. Pincius 23 Sept. 1497. 2o. L. 2o. 2313

Typen 12?, 17, 18. — Drukkersmerk, voorstellende den H. Antonius (niet bij Häbler). — Rubr. γ. — HC* 7595. — Pr. 5318. — Zie de afb. op blz. 94.
Samengeb. met nr. 89 en 359.

Ius positivum et Interpretes
Folio nº. 231.

tium: z sic purificata obligatio non habet locum renunciatio. Simile habemus in glo. notabili de eo q vult recedere a villa vel castro z cedere bois q ipse ibi possidet. Nã si nó erat munus idictũ liberaf. Secus si erat idictũ vt no. ff. ad munici. l. icola. in glo. Sz pone q ꝯctus feudi fuit celebratus p stipulatiõez q̃ solet apponi in oibus istrumẽtis z si nó apponaf p̃sumif vt. ff. de v̊. obli. l. sciendũ. l. fi. C. de fideius. Uel pone q vasallus iurauit nó solũ fidelitatẽ: sz obseruare dictoꝝ ꝗuẽtozũqz fozmalitatẽ: nũqd habebit locũ pnia? z videf q nó qz stipulatio dicif a stipite. i. a firmitate vt insti. de ver. ob. in prin. Jtẽ nó est in ptãte debitozis dissoluere debitũ z vinculũ p̃m Accur. Jtẽ obligatio psone coberet z nó rei. vt. l. fi. C. de p̃scrip. lon. tem. z. l. fi. ff. de ꝗtrabẽ. em. Jtẽ in culpa fuit se sic astringẽdo obligatiõe psonali a qua gs nó liberaf rei cedẽdo. vt. ff. de vsufruct. l. sz cũ fructuarius. Jtẽ nos dicim⁹ in sil'i q̃ sigs iurauit seruare id qõ in statuto: lz cassef ꝗtinef statutũ nó liberaf: secus si iurasset seruare statutũ[a] vt nota. in. c. j. de his q̃ fi. a ma. par. ca. Faciunt eni differẽtiã vtrũ iuref obseruãtia legis vel iuref obseruãtia eoꝝ q̃ ꝗtinẽtur in lege. Primo casu annihilata lege annihilaf iuramẽtũ tãquã eius accessoziũ. Scõo casu sec⁹ qz nó depẽdet iuramẽtũ a statuto. Sif'e habes i alia mã vtruz vitiato igressu vitief oblatio bonoꝝ: nã distiguif vtruz bõa sint oblata p se: an sint oblata p accidẽs seu accessozie vt no. C. o sac. san. ec. auc. igressi. Sol. i stipulatõe credo qõ possit renũciaf tñ teneaf ad itereſſe. Jn iuramẽto autẽ. distinguo aut loqmur quo ad iurãtẽ z tenef precise qz iuramẽtũ[b] ipo nit p̃cisam necessitatẽ. vt no. ff. de cõdi. causa da. causa nó se l. si pecuniã in prin. in glo. parua q̃ incip̃. habeas vt qz iurasti. Aut loqmur in berede iurãtis q heres nó iurauit z tunc tenef ad interesse. nã vinculũ presciſum z speciale iuramenti est personale ex pte iurãtis. vt nota. Jnno. extra de iureiurã. c. veritatis. z adde qõ no. in spe. de sensibus in questiõe de puteo. z. ff. de dã. infec. l. ꝓtoz. §. hoc edictũ. Dicit And. o Jser. q feudũ ad seruitiũ est datũ gr̃a vtriusqz z determinato mõ z adberet nature pacti z contractus noiati. z ideo nõ põt renũciari inuito dño cũ certa fit obligatio p̃cise contracta ad antidoza. ad qõ. j. de capi. q̃ cu. ven. in. c. fi. in gl. magna in prin. z in spe. de loca[c]. Illu a sciẽdũ est q si vasallus recedit insalutato hospite nó tñ renũciãdo feudũ q cogit si placet dño redire z seruire. vt. C. de agri. z cẽsi. l. oẽs lib. xj. Redeũdo ad propositum dico qõ feudũ est beneficium. Est aũt questio vtrũ posset dici priuilegium si forte ꝯcedif a principe: sup quo dico q aut ꝯcedif a principe de re[d] nõ infeudalib⁹ qõ põt princeps facere ex plenitudine ptãtis: z istud ꝓprie appellaf ꝓuilegiũ. Jdẽ si ꝯcedaf femine contra rigozẽ ꝓsuetudinis feudoꝝ. vnde de isto priuilegio non cognoscet nisi priceps quasi disputef de eius substantia. vt no. extra de iudi. c. cũ venisset: z j. apud quẽ vel quos cõtro. feu. debeat diffi. c. i. Si aũt ꝯcessio segf ius z cõsuetudinem nõ dicif ꝓprie priuilegiũ: sz beneficiũ. Sed de larga significatioe dicũt qdã q põt etiã appellari priuilegiũ omne qõ emanat a principe qõ no. Jo. an. extra de verbo. signi. c. oliz in nouella. Dixi scõo q in predictis verbis describif ꝓprie tatis retẽtio rigozosa ꝓinde eni dño magis timef a subditis: ar. ff. de ver. ob. l. vtrũ. z ꝯcoz. j. de inuest. de re. alie. fac. c. i. §. fi. Añqz tñ secus ꝓtingit qz dñi ꝯcedũt ꝓprietatem z vsufructũ cũ pacto qõ debeãt sibi certa seruitia p̃stari. vt. j. de feudo nó habẽte ꝓpriã feudi naturã. c. i. Jbiꝝ eisdẽ causis z c̃. Et ꝰ nãm feudi est qñ ꝯcedif rõne ꝓprietatis z vtilitatis. vt. j. in q. ca. feu. amit. in fi. De rigoze ergo ꝓsuetudinis feudoꝝ est qõ apud dñm sit ꝓprietas. z si pactuz sit apposituũ in ꝓtrariũ recessum est a nã ꝰctus feudi z alia ꝓuentio inita est. s. ꝰctus innoiatus. ar. ff. p socio. l. si margaritaz de condi. ob cãm. l. fi. z. l. vbi ita donaf. ff. de do. cã moz. vbi bar. Sed hic quero qũo in iurib⁹ psonalibus puta in annuis p̃stationib⁹ possit describi ꝓprietas cũ nullũ sit ibi dominium directũ vel vtile cũ non detur rei vẽdicatio? Rñdeo qõ loco directi dñij est actio directa: z locovtilis dominij ẽ actio que vtilis daf ꝰ debitozẽ feudatario qñ est infeudatus redditus annuus seu annone ciuiles q̃ inter imobilia cõputanf. C. de sacrosan. ec. l. iubemus nulli in pn. in auc. de nó alie. §. i. z j. de ꝓtro. iter va. z epi. c. i. z j. õ feu. cogni. c. sciẽdũ cũ ibi no. z in cle. exiui: de ver. sig. in v̊. cũqz annui redditus. Et scias q oẽs res ex quibus fructus pcipiunf inter imobilia cõputanf. sed ita ẽ q ex ipso iure qõ hz creditoz fructus percipif. i. annuus redditus. Probo aũt q sit fructus qz renascif singulis annis. vt no. ff. so. ma. l. diuoztio. §. si vir. in glo. que incipit distinguif: aut renascif z sic ẽ fructus z c̃. Nec curo vtrũ annua prestatio sit circa idẽ. an circa aliud. puta vno anno circa frumẽtũ: alio anno circa oleũ: vt ff. q̃ di. le. ced. l. nec itereſt. nã in feudo q̃libz vno anno pcipif frumẽtũ z alio vinũ: vt. ff. so. ma. l. si fundus §. q in semẽtẽ. Dixi tertio q in v̊bis lf̃e denotaf feudoꝝ acqsitio fructuosa. Sz ꝰ lf̃am op. qz feudatarius nó solũ hz vsufructũ sz vtile dominiuz[b] vt plene legif z no. j. de capitulis coꝛra. §. i. in glo. magna. q tali rõne ꝓbaf: ex omni ppetuo ꝰctu q̃rif vtile dñiuz. vt isti. loca. §. adeo. z. ff. de supñi. l. i. §. qõ ait z j. de feudo filie dã. c. si vasallus de suo z j. de ꝓtro. inter vasallum z aliũ de bene. c. j. Quale aũt dominiũ hẽat feuduz z q̃ res possint dari: habef j. p quos fiat inue. in. c. j. in pn. z in. §. sz z res. z de inue. de re. alie. fac. §. i. z de dñio vasalli p gl. i. l. i. C. õ thesau. li. x. Quidã tñ dicũt q vtile dñiuz est chymera: dicẽtes q vtile dñiuz nõ est aliud q̃ ipsa vtilitas sine ꝓprietate ꝓsistẽs nec est qd distinctũ ab vsufructu ppetuo z trãsmissibili. Sz isti nesciũt qd dicãt qz ꝓprietas est dñium supius cuius inuentio est de iuregẽtiũ. Utile v̊ dñiuz est dñiuz inferius qõ subalternaf directo vt in feudo vel emphiteosi. vel qõ ꝓniaf vt in dñio p̃scripto: qz p̃scriptiões sũt positiue. Et dñia sũt õ iuregẽtiũ. iõ p p̃scriptionẽ lógi vel longissimi tpis dñiuz directũ nó vsurpaf: sz q̃dã qualitas dominij ineſſe ꝓducif q̃ appellaf vtile dñium. Porro directũ dñium nó trãsferf[e] nisi de volũtate v̊a vel iterpretatiua ipsius dñi. ff. de ꝓdi. ob cau. l. iij §. subtiliter. z ff. de reg. iur. id qõ nostrũ. z isti. de reꝝ diui. in. §. p ꝓtradictionẽ. z bar. in. l. si is ad quẽ. ff. de acq. here. q̃ volũtas p̃scriptiõib⁹ nó ineſt. vt no. in. l. i. in fi. ff. de dolo. Nã in p̃scriptiõe longe z lógissimi tpis nó requif sciẽtia aduersarij nisi in iurib⁹ q̃ sine patientia nó pñt possideri vt. C. de p̃scrip. lon. tpis. l. fi. z. l. ij. C. de serui. z aqua. Dixi quarta q in verbis lf̃e describitur feudoꝝ succeſſio generosa. Natura eni feudoꝝ ẽ vt nó recipiãt extraneos hẽdes: vnde nomen heredis in feudis appositũ itelligif stricte[f] p descendẽtib⁹ ex eo qõ est stipes agnatiõis cõis. vt. j. de feu. ali. c. i. §. z si cliẽtulus. z no. ff. ad treb. l. ex facto p gl. z By. z. ff. de ver. ob. l. in ꝗuentionalib⁹ p By. z plene dixi post Cy. in l. liberti liberteqz. C. de opis liber. z p glo. in. c. statutũ el. ij. de hereticis in. vj[s]. Dixi qnto q in v̊bis lf̃e describif q̃dã recõpẽsatio: sz vicissitudo meritozũ aliqualif onerosa: qua cessante nimirũ si pdif feuduz. neqz eni ẽ alia iustioz cã feudi vel bñficij auferendi q̃z si id p quo id bñficiũ datũ fuerit vasallus facere recusauerit. Sz q̃re est ista iustioz oib⁹ alijs: rñdeo qz pcedit ex pmo ꝓsensu ptiũ z sic nascif ex ipsa radice contractus: ipsaqz cã loco tacite ꝓditiõis habef: vt. ff. loca. l. q̃ro. §. iter locatoꝛẽ. Dixi sexto q in lf̃a q̃dã questio soluif: poterat eni q̃ri an ꝓprie diceref feudũ siue sit ꝓmissuz certũ seruitiũ siue nó: z determinaf ibi q sic. Dicit tñ Ja. de bel. q feudũ nõ dicif rectũ vbi est certũ seruitiũ limitatũ. Sz aduertẽdũ est z oppo. cõtra textualẽ diffinitionẽ: qz in tex. nõ fit mẽtio de inue

[a] De loca.] Adde q quicqd sit õ eo qui post feudum acquisiuit tamen filius eius ex quo cognouit hereditatem paternã nõ potest renunciare feudo qõ ei in separabiliter est vnitum siue connexum vt. j. an agna. vel. fi. c. i. C. de iure deli. l. quidam eulogio §. nũc aliqua. v̊. xi. z quod bar. in. l. stipulatiões non diuiduntur in ver. celsus. de verbo. obli. z in l. is cum quo de aqua plu. ar. C. õ repu. heredi. l. fi. cut. etiã si i iudicio abnegat feudum. naz nõ põt in suuz fauoꝛẽ sz in suum damnũ qz qui i iudicio abnegat ius suũ videtur cedere iuri. l. postq̃z. C. de pac. z gl. in. d. l. sicut. Nam z pactio cum duoꝝ si sit vallata consensu renunciari vnius arbitrio non potest vt dicit gl. ff. de opti. leg. l. homine legato. Nam oia que solidꝝitatis vinculo copulãtur per alteram partem retractari ipossibile est.

[b] Utile dominium. Vide in c. ad nostram. de re. eccle. nõ alie. vbi dicit q i feudo non est dare vtile dominiuz. Andr. Barba.

[c] Non transfertur. Et sic nota pro illa. q. glosatur ita in prescriptione querat directum dominium de quo plenissime vltra alios tetigit salyce. in. l. traditiõibus. C. de pactis. And. bar.

[d] Utile dominium. Vide in c. ad nostram. de re. eccle. nõ alie. vbi dicit q i feudo non est dare vtile dominiuz. Andr. Barba.

[e] Non transfertur. Et sic nota pro illa. q. glosatur ita in prescriptione querat directum dominium de quo plenissime vltra alios tetigit salyce. in. l. traditiõibus. C. de pactis. And. bar.

[f] Intelligitur stricte. Vide barto. in. l. pro herede. §. i. ff. de acq. hereditã. Bal. z Jo. de imo. in. l. gallus. §. si a parente. ff. de libe. z posthu.

[g] De hereticis in. vi. Done q ꝯcessuz est ali-

ACADEMIA RHENO TRAIECTINA

cui p se ꝛ heredib⁹ ppꝛij coꝛpis feudū: vtrū itelligatur de oib⁹ masculis descēdē tib⁹ in infinitū. vide q fic. C. de pac. l. j. in. j. q. p Ly. a ¶ Trāsfertur possessio. Adde glos. no. c. ij. de ꝓsue. vide glo. c. p tuas. de dona. q̄ vult q per inuestituraꝫ nulla queratur possessio vide i. ca. auctoꝛitate. de isti. ꝛ ibi /dixi vide cōpost. Jo. an. d. Anto. i. c. trāsmissa. de elec. ꝛ vide tex. i. c. cū Bertol. de ri iudi. ꝛ ibi. d. abba. ꝛ vide. l. pe. i c. j. de regu. iu. li. vj. in fi. an. bar. b ¶ Inter. Qd no. p qōne q habetur in. l. traditiōib⁹. C. de pac. vtꝫ p donatiōeꝫ pꝛincipis dñiuꝫ trāseat absqꝫ traditiōe: qꝛ p ß videtur q sic, ad qd facit qd no. Jo. an. i. c. oli de v. si. ꝛ j. d noua. foꝛ. fid. c. j. in. §. fi. ꝛ qd no. i. l. cū duob⁹ in. §. idez rñdit. ff. p socio ꝓiūcta. l. pe. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ. l. cesar. ff. de pu. ꝛ videtur iferre vtrū pꝛinceps ōhat sup re aliqua: an ipaꝫ p modū pꝛiuilegij concedat.

c ¶ In pꝛin. Et ex glo. illi⁹. l. posset argui q si vasallus icidit istrumētū tacite videtur possessio/ né retradē ꝛ illa glo. ñ é alibi. De p̄cario dic q si accedit alienationi hꝫ eaꝫ iducē sec⁹ si stat p se facit. ff. de dona. l. lutiꝰ de acq. pos. l. siquis ante.

d ¶ Rē q. Quia sicut ꝓfitutes p se nō pñt itelligi ita nec p se haberi vel possideri. vt. l. i. ff. d vsufrle. ꝛ ibi gl. i vbo ex bonis. qꝛ oēs ꝓfitutes accidēt alia seu q̄litates sūt. Sūt ēt q̄dā res q pñt intellectu pcipi ꝛ nō videri vt possessio p indiuiso de le. ij. meui⁹. §. duorū. ꝛ accur. ibi i gl. i vbo hāc p̄batur tñ p testes dicētes se vidisse plures possidē sit tāquā eiusdē rei ꝓfortes. Jtē sūt q̄dā coꝛpalia q̄ ñ vidē⁹ vt athamos i aere ꝛ augmētū in cucurbita. coꝛpus. n. est qd é in vno loco ita q nō in alio: ius ē q vbiqꝫ é: l. fi. C. de ꝓscrip. lon. tē. In coꝛpalibus pōt agi possessorio de iudi. c. fi. And. bar.

e ¶ In ꝓtrariū videtur. De donatiōe fcā eccl'ie vide ad plenum saly. i ꝓhe. C. vbi refert vba Jo. d lig. vide bal. ibi ꝛ in ꝓhe. ffoꝛt. ꝛ dñiuꝫ meū in rub. ff. de ver. oblig.

f ¶ l. si qñ i pn. ꝛ. C. ne fil. rē quā vē. l. i. ꝛ p totū. Jtē ipatoꝛ ꝓfert sūmas dignitates: ergo eaꝫ territoꝛia. vt. C. de diuer. of. l. pbatoꝛias li. xij. Jtē p ß glo. accur. C. de le. in. l. hūanū. In ꝓtrariū videt⁹: qꝛ qñ coꝛonat iurāt nihil diminuere de bonis iperii vt extra de iureiurā. c. itellecto. ꝛ i feudatario nō pōt minuere honorē regis ꝑm Andre. de iser. Jtē nō pōt rex facere deteriorē ꝓditionē vniuersitatis. i. regni nec regnuꝫ subijcere seruituti ꝑm Oldra. itē tales gr̄e p̄sumūt surreptitie: vt. C. de testa. l. i. cū enī sint manifeste ꝑ publicā vtilitatē non valēt: vt. C. de his q vaca. a pncipe accepe. l. vnica. l. x. ꝛ ff. de vaca. mu. l. j. in pn. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus nullā. C. de aq̄ duc. l. siqs p diuturnā li. xij. itē sequereť absurdum q̄ iperiū posset ad nihiluꝫ deuenire. vt p bar. in. l. pbibere. §. plane. ff. qd vi aut clā. ꝛ j. quo tpe mi. iue. pe. c. ij. in fi. ꝛ legit ꝛ no. in. c. abbate sane de re iudi. in. vj. Dicit Jo. mo. q papa pōt legē iponere sibi p vba derogatoꝛia sꝫ nō succesꝰoꝛi suo de ꝓsti. lꝫ. romanus in. vj. ꝛ Archi. xxv. q. ij. in sūma glo. in. c. fi. in glo. pe. de rescri. in. vj. Hāc ptez tꝫ glo. in auč. qūo oporteat eōs in pn. col. i. Jstā qōnē determinauerūt antiq tāgēdo illā qōnē de donatiōe facta eccl'ie: q̄ potius fuit diuinitatis q̄ hūanitatis: ꝛ dixerūt quo ad exꝓpꝛiationē territoꝛij dignitatis vel iurisditiōis nō valere nec possibile esse. Cōmoda tñ ꝛ vtile dominiū ꝓcedi posse salua semper ab iperio recognitiōe ac fide. q̄ eni ipatoꝛ seipsum mutilet. idest mēbꝛa iperij a se amputet dicere esset spēs fatuitatis. Et iō distinctio quoꝛūdā q dicūt q̄ iperatoꝛ pōt diuidere pres: sꝫ nō p quotas est falsa qꝛ iperiū é in sikitudine coꝛporis humani a quo si abscinderet auricula nō eēt coꝛpus pfectū sꝫ monstruosuꝫ. ꝛ ideo si donatio Cōstātini nō ꝓcessisꝫ a fide catholica sicut ꝓcessit sꝫ a mero iure iperialis nō potuisset caput iperij, officij. i. romā a ceteris mēbꝛis mutilare: qꝛ capitis trūcatio nō est pars quota: sꝫ tota. Bene tñ é cōcedēdū q̄ papa ꝛ ipatoꝛ possent ꝓcedere aliquā rez vt ille haberet dñiuꝫ vēdicādi ꝛ possidēdi. vt. ff. de euic. l. lucius de rei vē. l. itē si, vberatū. ff. de leg. ij. l. q solidū. §. p diū. C. de iure fis. l. certa forma. li. x. C. de meta. ꝛ epide. l. deuotuꝫ li. xij. Qd aūt posset facere sibi parē vel supoꝛē vel aliquez ipune q posset rebellare iperiū ipossibile est: qꝛ lex regia cō tradicit. Et qꝛ nullū iferius ꝑm Aristotelē stātib⁹ terminis decretiuis participat id quod superius est Bal. ꝛ cetera.

Aliqua. Sꝫ pauca de pncipe dicam⁹. Et pmo q̄ ipe é vigoꝛ iustitie si é vt ipe dꝫ nō tyrān⁹ l. phibitū. C. de iure fis. li. x. Scōo q̄ nō decet pncipē suum bñficiū reuocare. vt no. extra d ꝓsan. ꝛ affi. c. q̄ dilectō i nouella. ꝛ in. c. decet de re iu. in. vj. Tertio q̄ in pncipe é plenitudo ptātis. Dicit Archi. q̄ vbi appet de itētiōe pape il la é oino sequēda. xxv. q. ij. seruatis. Jdē dicit q̄ vba pape enūciatiua itētiōis ab oliz disponūt ꝛ ꝓbāt. xxv. q. ij. §. qd aūt: Archi. dicit p tex. q̄ cū ꝓmulgāde quoqꝫ legis auctoꝛitatē foꝛtune sibi vēdicat eminētia i auč. de rap. mulie. i pn. col. ix. tñ ipse sup oēs dꝫ cogitare qd agat: postqꝫ vult ꝛ ex certa sciētia vult nemo pōt ei dicere cur ita facis. ꝛ nō p̄sumit velle ifringere sua statuta. C. de ioffi. test. l. si qñ in pn.g Et q̄ maioꝛ est auctoꝛitas in se q̄ꝫ in eo cui cōmittit eādem quā ipse hꝫ. vt in. c. dudū. §. nos erga. de p̄bē. li. vj. ꝛ ibi ponit Jo. an. qūo pōt aliqd esse maius seipso. Et tñ q̄ facit p̄sumit facere deceter ꝛ nō ex plenitudine ptātis. Ea eni q̄ fiūt excellēter discretiue debēt noiari dicit tex. de offi. eius cui man. est iurisd. l. i. in pn. Ego aūt allegabo decretales ꝛ vbi cūqꝫ dicā vt no. nisi aliud exꝓmā: itelligā p doc. i. in nouella q̄ est nobilissimū opus ꝛ dignū oi laude hec sūt allegationes. Ergo qꝛ pnceps romanus ex certa scia oia pōt. s. ipatoꝛ in tpalib⁹ salua semp maiestate iperij sui: ꝛ papa etiā i suis tpalib⁹. Quedā tñ sūt q̄ nō decēt vt no. extra de voto. c. magne ꝛ de renūciatiōe. c. admonet de imu. eccle. puenit de cōsan. ꝛ affi. qd dilecto de ver. sig. olim de pui. c. antiq̄ de cēsibus puenit de ver. sig. c. sup qbusdā de accu. veniēs. de postu. p̄la. bone. q fi. sint legi. causam de purga. vulga. significātibus. extra de cēsib⁹. oīs aīa. de voto qd sup. Pōt ēt papa ꝑ oēs tenētes terrā eccl'ie sniam ferre eis nō citatis. vt i. c.

cuz olim:extra de re iudi.in nouella. Vel dic q̄ & si papa nō posset h extra ordine:pōt tñ & dz fauore vniuersalis eccle sie.i.romane ex plenitudine ptātis.ar.extra de re iudi.c.pa storalis in cle. ¶ An rex possit filiū suū regē q̄stituere? dicit Archi.q̄ sic quo ad nomē sed quo ad regimē.ij.q.vij.§. Itē obijcit̄ p archi. Itē dicit an.de iser.j.g.mod.feu.amit.q̄ in regno sicilie nō requirit̄ alia inuestitura q̄z priuilegiū regis & nō p̄esumit̄ iperator q̄cedere nō q̄cedēda. Vñ distin gue aut sunt q̄tra ius & vim legis & psonarū singulariū & nō valet q̄cessio etiā ex certa scientia q̄ imperator nō vult eam valere nisi opponat̄ in ea clausula nō obstante tali lege[a] vel nō obstāte aliqua lege que in q̄trariū loqueret̄ etiā si de ea deberet fieri mētio specialis vt no.in auc. qbus mo.na.effi. sui.§.fi.col.vj. Aut est q̄tra ius legis tātū vt quando iperator cōcedit respublicas.i.fiscales seu regalia:vt extra de fide istru.c.inter dilectos.& ibi tāgit Inno.& Jo.an.q̄ ipsius sunt vel aliā gratiā facit absq̄ eo q̄ auferat alicui aliquā rē suā vel aliq̄ō ius in quo q̄sistat notabile p̄iudiciū p̄m qualitatē personaz & tūc certa sciētia p̄ncipis idē opat̄ q̄ clausula nō ob.vt.ff.de excu.tu.l.idē vulpianus vt.ff.de re iudi.q̄dā q̄sulebāt.C.de nup.iperialis.& ibi p Accur. Et ratio diuersitatis est q̄ mere fauorabilia lz legitimos iuris terminos rūpāt:facilius tñ dispēsationē q̄z mere odiosa recipiūt ar.ff.de li.& posthu.l.cū qdā.& in his oibus oportet seruare stiluz q̄suetū vt extra de cri.fal.q̄z graui.& adde q̄ no.xxij. q.v.in sūma p archi.vbi dicit q̄ clausula gñalis.nō obstāte. nō semp valet vt eadē cā & q̄one in Rub.p archi.vbi tractat de certa sciētia vbi p̄ncipis q̄ egparat̄ dicte clausule p̄m archi.& ber.extra de rescrip.in.c.mādatū:dicit q̄ clausula nō ob.q̄ apponit̄.de stilo curie aliud dz operari q̄ō no[b].

Secunda diuisio feudoz est q̄ aliud feudū est simplex:aliud cōditionatū. Dico autem cōditionatū nō sub cōditiōe:lz sub qualificatiōe:vt verbi gratia.sigs q̄cedit feudū habitationis cōditio semp incipit a priori.i.a sui existētia.lz modus vel vsus rei incipiūt a posteriori.vt.ff.de sta.li.l.stico libertas.& elegāter no.ff.ō q̄di.demō.in rub.& in.l.j.& ij.C.de his q̄ sub mo.p Accur. vbi oīno vide.& C.de arb.l.iij.& C.de excep.si qdē. Et iterdū vocamus q̄ditionē & tñ nō est q̄ditio sed quedā moderatio exercitij.vt.ff.de arbi.l.ita demū vel qdā subauditus intellectus ad purā dispositionē inspecta q̄ceptiōe verboz vt.ff.de ope.libe.l.si libertus ita. Sup quo q̄sidera q̄ qōdā q̄ditionatū dicit̄ nō respectu cōfessoris sed respectu fruitoris:nō enī dicit̄ feudū cōditionatū ex eo:q̄ sint p̄stāda obsequia:lz ex eo q̄ determinata sūt percipiēda cōmoda: verbi gratia habitatiōis:a qb⁹ cōmodis si feudatarius se fecit alienū pdit feudū. Dicūt enī doc.q̄ si aliqs tenet rē aliquā ex inuestitura:vl̄ ex aliquo honore & recedit de eo loco i quo erāt terre quas ip̄e tenebat q̄ ille terre remaneāt penes dominū.C.de iure fis.l.certa forma li.x.C.de ve vete.l. pe.C. de ꝓtec.& dome.l.penul.li.xij.C.de p̄in.age.in rebus.l.pe. C.de meta.l.fi.li.xj.j.de capi. extraor. sūmoope.§.vt inter. vbi tex.sic ait vt iter q̄ditiōalia & nō cōditionalia aliqua sit differētia.dicimus q̄ si aliqs alicui dederit beneficiū cōditionale vtpote que dant̄ ꝓpter habitationē deserta habitatiōe beneficiū amittet̄. Quesitū enī scio si data est dom⁹ alicui cur̄ in feudū ad habitādū an vasallus possit eā alij locare cū illud capitulū dicat q̄ deserta habitatiōe feuduz amittit̄ & videt̄ q̄ possit locare q̄z vasallus est maior fructuarius q̄ reperiat̄:lz fructuarius pōt locare: ergo & vasallus.vt.ff.ō vsufru.l.arboribus.§.vsufr.& l.nō vtiq̄.& j.de inuesti.de re alie. facta.§.rei aūt.& j.in q̄bus cau.feu.amit.§.in p̄mis. Certe nō videt̄ habitationē deserere q̄ dimittit inquilinā vt.C.de agri.& cēsi.l.cū scim⁹:li.xj.& C.si p̄ꝓiz vel alio mō.l.i. Qui enī per aliū habitat & cōmoda p̄cipit p seipsum habitare videtur:vnde fructuarius pōt locare:vt.C.de vsufruc.l. antiqtas.& ibi exp̄sse dicitur q̄ is cui legata ē habitatio potest alij locare. Itē feudatarius alij pōt locare:vt.j.qualiter,oliz feudū alienari poterat ca.i.§.donare. Nec refert a quo fiat sed cuius noie:vt.ff.de verbo.obli.l.cū seruus. Itē & si starent ostia clausa & sine aliquo fructu domus tñ retineret̄ ciuilis habitatio ꝓ qua & sicut ꝓ vsufructu iterdicta reddunt̄. ¶ In q̄trariū videt̄ q̄ feudū habitationis cēsēt̄ q̄cessum in ꝓprios vsus.lz id qō cōcedit̄ in ꝓprios psonale est:vt.C.de caducis tol.§.ne aūt. Item habitare facti est & in factis ꝓprij corporis:nō admittit̄ substitutus[c]:vt.ff.de sta.li.l.stichū.§.fi.& ff.de leg. iij.fideicōmissa.§.fi.ar.ff.de Solu.l.inter artifices.ff. de adop.l.post mortē.§.fi. Item psona vñ electa ergo nō est recedēdum a psona vt.ff.de manu.testa.l.si ita fuerit So.distingue an inhabitādo ꝓprie & ꝓ seipsuz vasallū verset̄ aliq̄ō cōmodū dñi an nō? Primo casu videt̄ q̄cessa habitatio in ꝓprios vsus & iō alteri locari nō pōt. Scōo vō casu & si videat cōcessa in ꝓprios vsus tñ hec est cā ipulsiua nō finalis: vt.ff.ō q̄di.& demō.l.ticio cētū in p̄in. Vel istud est cātū q̄ est semp finale nō cā:& dic melius vt.j.dicā i.vj.diuisiōe[b]. Unū nō omitto q̄ qñ q̄cedit̄ ius habitādi cū ꝓpetate semper itelligit̄ q̄cessio esse realis vt no.ff.de vsufru.l. dominus.§.fi. Itē no.q̄ dictio ita qñqz facit q̄ditionem qñqz modū vt no.i.c.q̄stitut⁹ ō reli.do.i nouel.bal.cē.

Tertia diuisio feudoz est q̄ aliud est antiquū siue paternū aliud est nouū.paternū vocō qō fuit agnatiōis cōis.vt.j.de gradi.suc.in feu.c.j. ibi dū dicit paternū:hoc est si fuit illius parētis q̄ fuit cōis parēs agnatiōis. Blo.tñ facit differētiā iter antiquū & paternū.j.de suc.feu.c.i. Circa hoc dubitat̄ de tali qōne. Ep̄s iuestit aliquē i hūc modū. vt iuestio te tā q̄z de feudo veteri paterno & antiquo ipsuz feudum nō nouādo cognoscēs & recognoscēs q̄ dictū feuduz habuisti tenuisti & possidesti directo iure feudi ab antiquo:nūqd p hec vba & sīlia doceat̄ vel p̄sumat̄ esse feudū antiquū? Audacter & apte dico q̄ p hec verba antiquū nō p̄sumit̄ nec ꝓbat̄:qō sic ꝓbo[c]. Mā hoc videt̄ cōiter teneri q̄ infeudare de nouo illicitū ē ep̄o & a iure ꝓhibitū sed antiquū feudū reifeudare videt̄ q̄cessuz:vt extra de feu.c.ij. Sz b̄ videt̄ regulare & nū q̄z fallere q̄ vbi subsistentia certa seu essentia facit negociū licitū:qua deficiēte negociū erat al⁹ illicitū vl̄ a iure ip̄robatū:tūc enī vrboz cautiōes seu enūciationes in instrumētis vel testamētis habite subsistētiam esse nō docēt lz magis ex talib⁹ verbis circūuētio iuris p̄sumit̄:nisi sic esse vt ꝓnūciatū est ꝓ ꝓbatiōes legitimas doceat̄:vt patet manifeste.ff. de ꝓba.l.q̄ testamētū.ff.de le.iij.l.cū qs.§.ticia.C.de ꝓbationibus.l. nō ep̄is.& l.nō nudis. Itē ꝓbat̄.ff.de rebus eoruz.l. magis puto.§.ne passim.& §.si es.ff.de castren.pec. l.si forte.C.de sacrosan.eccle.auc.hoc ius.nō tñ nego qn ex illis enūciatiuis vbis nouū substātiet̄ negocium dū tñ sit in ptāte enūciātis nouū formare feudū vel factū:vt.ff.de le.ij.l.lutius.§.q̄s q̄s de le.iij.l.lutius.§.i. ff.de dona.l.ex hac.& tāgit̄ in.d.§.titia.lz in casu nostro subsistētia facti.s.tp̄s ex antiquo trāscursu licitaz facit infeudationē.qō si nō fuerit q̄tra ius est infeudatio:merito vba ep̄i enūciātis antiquū ita esse nō ꝓbāt nā vbi opus est essentia facti:vba nō sufficiūt:vt.C.de vsur.l.acceptā.ff.ad municip.l.domiciliū.C.de vsur. pupil.l.fi.extra,de eo q̄ mit.in pos.cau.rei seruā.c.i.immo iducūt circūuētiōez iuris ꝓ hoc.ff.de trāsac.l.cuz hi.§.si cū lis. Ibi fingi eteni lites poterūt &c. Hec vident̄ va nisi p ꝓbatiōes legitimas ita esse doceat̄:vt.§. dixi. Nouū aūt nō pōt dici q̄cedi feudū cū hoc exp̄sse nō possit ep̄s vt dictū ē. Quid ergo si p̄latus cū toto capl̄o q̄fiteat̄ & iurat oia va esse q̄ in istrumēto q̄tinētur & p̄latus est homo diligēs & in capl̄o sunt viri prudētes & p̄sone notabiles? Nō ideo p̄sumā oia va esse & ideo q̄sulo q̄ qñ p̄latus facit huiusmodi inuestituras q̄ possunt in dubiū reuocari faciat de cōsensu capl̄i & habito tractatu cū ipso capitulo:& hoc per gl.ordinariā que est.C.de sacrosan.eccle.auc.hoc ius porrectū

Immo terraruz statuta & consuetudines dz seruari facere vt.j. ti.j.in fi.p̄inci. Itez non potest sine culpa dimittere vasallū.j.e. ti.j.§.notanduz in glo. Et in ore p̄incipis debet esse veritas: vt dixi de natura feu. in.c.j. & de no.for.fide.i fi.

[a] ¶ Tali lege. Vide singulares limitationes de hoc i.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili. pub. per Saly.

[b] ¶ Qō no. Et adde qō no. in.c.ij.de rescri. in cle.in vlti. gl. que dicit sciētiā p̄incipis opari nisi de ea fiat mētio in litteris & nō ē alibi.& multi sapientes sup b̄ dubitauerunt vt patet in consilio p̄imo Old.

[c] ¶ Nō admittitur substitutus. Vide hoc an aliquis possit seruire per substitutū bal.in.l.quisquis.C.de epi.& cle. vide cum elegan ter loquenrez in l.parabolaz. eo. ti.& bar.in.l.per hanc.C.de erog. mi.and.barba.

[d] ¶ In.vj.diuisione. Lausatum idem est qō esse essentiatum & cōstat ex fina. vt no. in.l.j.ff. so.matri.

[e] ¶ Qō sic probo. Forte contra id quod bal. cōcludit facit.c. post cessionez de ꝓba.and.bar.

a ⁊Est recurrē dum. Nota de tenore inuestitu re. bal.in. d.c.j. ⁊ ibi bal.i.l.j.C. de lati.liber.tol lē.simile dicim⁹ in emphiteosi.l. j.C.de iure ēphi. simile dicim⁹ in pulegio.c. Do ro: ⁊ ca. recepi- mus de priuile. Anno. c.j.ne se- vac. vide tex.i.l. ad probationez lai.C. de ꝓba.in verbo quē teno adiuuat. allegat illū Bal.in.l.ex ℔ iure.ff.de iust. ⁊ iu. vide que di xi i.c.ex tenore de foro cōpe.vi. de qō pulchre di xit bal.in.l.quo tiēs.C. de suis ⁊ legiti. facit.c.se- ries ō testi.l.san cimus.C.de fide- iusso.bal.i auté. cessante.C.de le- giti. here.tex.in l.fideiussores ma gistratuum.§.p aurelio in versi. lecta subscriptio ne.ff. de fideius- so.siquis stipula tur stichum alias pāphilū in ver. querētibus ispi- ciēdus ē sermo. ff.de verbo.ob. que duo iura al- legat Paul⁹ de ca. cōsi. cxxxv. facit.c.tenor.de re iudi.c. pe. de cōfir. vti.⁊ l.fi. C.de re.ali.non alie.in verbo te- nor script⁹. c.ij. de villa.i.v. viso tenore: vide bal. in.c. venerabilē. de elec. vbi dicit q vbi instrumē- tū nō cantat nec ego cātabo ⁊ in c. Rodulph⁹ di cit q vbi scriptu ra nō logtur nec nos logmur: ⁊ i l.cuz ancillis.C. de icest.nup. idē dicit in.c. fi. de proba. vbi acta non loquuntur nos loquimur ⁊ in. l. inter .C. de solu.ca. Raynal dus in verbo ex forma ō testa.c. i ciuitate.ō usur. in verbo ex for ma sui.c. accepi mus de pact.in verbo tali teno re: tex. in capi. cuz venissent de in integ.resti.in verbo inspectis priuilegijs in eo dē phemio i vl. col.ad fi.ibi sed ꝑlatus ⁊ capitu lū cōdēnabūtur Nota hic q si ꝑlat⁹ cū capto ict dit i penā.l.sigs in tantam debet soluere medieta tem pene ⁊ aliā medietatē capi-

in si. vbi enim est prelatus ⁊ capitulum ibi est totum con tinens nisi prelatus ⁊ capitulum faciant expresse ꝓtra iuris ꝓstitutionē.C. de sacrosan.ecc.l.iubem⁹ nulli.v. sane si oēs. vnde nō pōt venire ꝓtra factū suum qñ pōt esse iuridicū. Dicit Jo.mo. q totū.c.pōt esse piurium in.c.vt circa de ele.li.vj. Et iō nō pōt qō iuramēto fir- mauit negare. ⁊ vide qō no.ō ele.c.dudū i nouel.bal.

Quarta diuisio ꝓncipalis feudoꝝ ē: q aliud hz ꝓpriā nām feudi: aliud ipropriā. Nā aūt nihil aliud est q̄ qualitas innata a principio gñatiōis ex qua virtus ꝛct⁹ pficiscit ⁊ semp in esse vi- det nisi p pactū ipropriet. vt j. de feud.nō habē. ꝓpriā na.ca.i.⁊ j.q̄d sit inuesti.c.i.§. ꝑterea. Nā ergo est qd a principio cōnexū ⁊ nō p accidēs subsecutū. vt no.ff. si cer.pe.l.certi ꝙditio in prin.⁊.ff. de pac.l.si vnus.§. pactus ne peteret. v. q ét in spēm dotis ⁊c. Propria aūt natura feudoꝝ multas hz in se singularitates a cō suetudine introductas. Casus tū ꝙsuetudinis nō deter minatus relinquitur determinationi iuris cōis: vt i.c. obertus.§. strēnuus de feu.cogni. Porro ad tenorez inuestiture semp est recurrēdū[a] q: viz ꝓtractus oñdit: vt j. de duo.fra.a capi.inuesti.c.i.⁊ j. de q̄busdam alijs cau.extra feud.c.si cui.ibi dū dicit. sermonē tñ inuesti ture necnō vim verboꝝ ⁊ sensuz ꝓtrahētiū ituētes ⁊c. Que aūt sint feudoꝝ singularia patebit in locis pro- prijs. Inter cetera tñ est q feudū alienari nō pōt. Sz dubitaꝫ si est ꝓcessum claudo feudū cursoris an vale- at ꝓcessio: ⁊ videt q nō: q: oppositum est in obiecto. Itē nec vēdi pōt. ergo repugnātib⁹ adinuicē natura officio ⁊ ꝓcessio est inutilis. ar.a ꝓtrario sensu. ff. de le. iij. l. fideicōmissa. §. si seruo. Sed cōtrariū dico: q nō possit alienari sz poterit locari istius militie act⁹ ⁊ red ditus: vt j. qualiter oliz feu.alie.po.c.i.§. donare cū. §. se. ⁊ no. ff. de le.i.l.sz si res. Ex hoc pz q̄d differt habi- tus ab actu. nā habitu ꝓsistit feudū in psona dicti clau di. sz actu nō ꝓsistit i eo sz alij cōmittet sic. ff. de manu. l. ab agnato. alias incipit seruus furiosi. Bal. ⁊c.

Quinta diuisio feudoꝝ. Aliud paternuz cu- ius nā aspicit masculos tm descēdē- tes: vt j. de l. coz. c.i.§. ꝑfecto. Aliud maternū cui⁹ nā aspicit ꝓmo masculū deinde feminas: vt j. de feu. femi ne. c.i. Et sicut paternū large dicit q̄cūq ex supioribus acq̄siuit. vt j. de na. suc. feu. c.i.§. paternū voco. Ita ma ternū dī qōq femina ex supioribus acq̄siuit. qōq fue- rit agnatiōis cōis. Idē tñ puto in auo materno q fuit inuestitus ꝓ se ⁊ filijs filie: nam ⁊ hoc ex agnatiōe de- scēdit. Quid ergo dicaꝫ feudū paternū ⁊ qd nouū di cit in nigro. j. de gradi. suc. in feu. c.i.§. his vō deficiēti bus: vt j. de na. suc. feu. in prin. ⁊ j. de alie. feu. pa. in ꝓn. in glo.i.q̄ incipit qō aūt. Et qñ desinat vocari paternū ⁊ vsq; ad quē gradū dicaꝫ paternum dicit in. d.c.i. de suc. feu. Et q aliud est feudū paternū aliud ab ante- cessorib⁹ acq̄situ no. ibidē in glo. que incipit qd ergo circa fi. Et an refutatiōe desinat esse paternū dicit j. ō vas. decre. etatis. ca.i. in fi. Et q feuduz paternū lz de nouo inuestiaꝫ nihilominus remanet paternum: dicit ibidē: ⁊ adde j. de inuesti. quā titius accepit e sempro nio. c. pe. ⁊ j. an agna. vel filius. c.i.i gl. q̄ incipit sz nūqd.

Alia diuisio feudoꝝ. Aliud est reale aliud vō est psouale. Reale est qō trāsit ad heredē quia vnusq; sqz sibi suisqz heredibus videt ꝓspexisse: vt j. de duo.fra.a ca.inuesti.c.vnico. Aliud psonale vt feudū qō ad vitā alicuius ꝓcedit. Aliud psonalissimū vt feu dū soldati qō ex neutra pte trāsit ad heredē: vt j. quis dicaꝫ dux marchio comes. c.i.§. soldata. ff. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. siqs ita. ff. de serui. ti. gñali. l. vt po- mū. Quid si verba ita dicāt: cōcedo tibi tale domum vel talē fundū in feudū ad vtēdū ⁊ fruēdū nūqd istō feudū extinguit mortez ⁊ videt q nō: vt j. in q̄bus cā. feu. amit. c.j.§. fi. In cōtrariū videt. ff. de vsu ⁊ habi. l. si habitatio. §. si sic quod est verius: q: ista cōcessio facta est in proprios vsus sicut si diceret: concedo tibi talem funduz in feudum ad alimenta. nam quod in proprios vsus relinq- tur morte finitur: vt no. ff. de transac. l. cum hi. §. si vni. ff. de vsufruc. l. dñs. ar. contra. ff. de dona. l. donationes in concu- binam. §. species: sed ibi loquitur in rebus que vsu cōsumū tur. vnde vsui inest proprietas: vt. ff. de aur. ⁊ arg. legato. l. species. Vel solue vt no. per doc. in. l. iiij. ff. de ali. ⁊ ci. le. q: ibi causa demonstrationis non causa arctāde dispositionis q: in testamentis fit plenior interpretatio. ff. de regulis iu- ris. l. in testamentis Baldus.

Alia diuisio feudoꝝ. Quia qōdā est ligiū vbi iuraꝫ fidelitas ꝓtra oēm hoiem qō feudū ꝓprie nō con cediꝫ nec suscipiꝫ nisi ab eo q nō recognoscit superiorē. Qō- dam est ligiū in quo prior dñs excipitur: vt j. ℔ finiꝫ lex coz. deinde ꝙsuetudines regni incipiūt. c.i.§. ꝓtra oēs: ⁊ j. de q- busdā alijs capitulis extraordi. c.j. in prin. ibi dū dicit ꝙ feu do ligio cōtra oēs hoies fidelitatē dz ⁊.§.i. ibi dū dicit cuz placeat quē ligiū hoiem duoꝝ esse non posse: vt in specu. de feu. ⁊ de sta. mo. recolentes. vbi no. in nouellis[b]. Bal.

Alia diuisio feudoꝝ. Aliud francum. s. a seruitijs seu opis exhibēdis: q: nullū ꝑstaꝫ fuitiū ꝙ eo: sz nō ē frācū a maleficijs siue i faciēdo ꝙsistētib⁹ siue i tacēdo frau dē puta q: nō nūciat dño insidias. Et dic Bost. q frācū pōt alienari incōsulto dño vt in. c. vlti. de reb⁹ ecc. nō alie. Ber. ꝓtra extra de fi. istru. c. iter dilectos: ⁊ melius alias si delin- queret qūo puniret in amissiōe feudi. Si iam ex natura ta- lis franchigie alienasset qō esset absurdū. s. euz non puniri. Item q: dñm cōtenere videt. si aūt hz voluntatē dñi potest alienare suū vtile dominiū: sz nō ꝓprietatē dñi: vt no. Inn. in. d.c. iter dilectos: nūqz enī dñs tacite renūciare videt sue ꝓprietati ꝑm Inno. Aliud est feudum non francuz vt ista x. col. quasi per totum: de quibus Jo. an. de rescrip. in addi. speculi. ⁊ And. de iser. j. in qui. cau. feu. amit.

Alia diuisio feudoꝝ. Aliud est annale aliud nō anna le. Annale est feudū guardie ⁊ castaldie ⁊ ꝓ mer cede alicui⁹ rei: vt j. de feu. castal. c.i. qō post annū q̄cūqz ho ra imediate auferri pōt: vt j. de ꝓtē. iuest. iter do. ⁊ vas. c.i.§. insup sciēdū. vnde dñs nō teneꝫ expectare vltra annū etiā ꝙ momētū. Iste tñ annus pōt augeri ꝙ pactū q: ꝙuisio ꝙuen- tionalis de tpe potētior est legali qua cessante legalis vēdi cat sibi locū: vt. ff. de edil. edic. i. q si nolit. §. si qd ita. Per quē. §. videt posse ꝓbari q valeat ꝙētio vt feudum castal die nullo tpe auferri queat. de quo ꝙ and. de iser. in. c.i. quis di. dux mar. ⁊ latius prosequitur ℔ Jaco. bel. Bal.

Alia diuisio feudoꝝ. Aliud nobile qō suū nobilitat possessorē. aliud burgēse vt ita dicā qō suū pos- sessorē non nobilitat: vt j. qs dicaꝫ dux marchio. c.i.§. ceteri vo. Feudū. n. antiquū sapit nobilitatē sz nō feudū nouū: q: nobilitas nō nasciꝫ i ictu ocli: vt no. ff. ō gra. l. scemata. bal.

Alia diuisio feudi. Aliō ecclīasticū aliō seculaꝝ. Itē ecclīasticū ē triplex. qōdā qō daꝫ ab ecclīa. qōdā qō suscipiꝫ ab ecclīa. qōdā qō daꝫ vel suscipiꝫ a clerico nō tāq̄z ab ecclīa: vt j. stati patebit i nigro: ⁊ j. q̄b⁹ mo. feu. ꝙsti. pōt. c.i.§. siqs dñs: ⁊ j. ō. l. coz. c. clerico: alⁱs ē sub ti. ō cleri. q inuesti. facit. Sz dubitari pōt qñ ecclīa recipit feudū vtrū teneaꝫ iurare fidelitatē. Et i quodā libro repiꝫ tale capⁱz ō negocio sup quo nos ꝙsulere voluisti tibi ꝑm vsuz curie ⁊ il lius feudi. Breuiꝫ rñdem⁹ q̄tenus ꝓ feudo qō ab aliquo ꝓ ecclesiā retineꝫ nulla sit fidelitas faciēda. Qō vex est noie ecclīe. sz bñ dz fieri noie ꝑlati vt pz in spec. de feu. Ecclīa. n. deierare nō vī sicut nec pupillus: sz ꝑlat⁹ sic. Puto tñ q si ecclīa q̄ dz esse mater iustitie in se ⁊ i aliū: vt j. de alie. feu. c. i.§. si cliētulus. nō ꝑuat pacta q feudū possit ab eadē auferri: ñ ob. C. ō sac. san. ec. l. placet. vbi res ecclīe nō icidit i cō missū: q: vex ē qñ ecclīa venit ꝙ legē tm̄ sec⁹ si venit ꝙ legē ꝙ pactū ⁊ ꝙ hoiez. nā delictū i omittēdo vl etiā i cōmittē do ꝙ pacta q: delinqꝫ a ꝑlato ⁊ c. nocet ecclesie vt no. C. de sacrosan. eccle. l. iubemus nullā. ⁊ in autentica. hoc ius por- rectū in fine. Itē ex defectu cause finalis seu tacite q̄stionis

ꝙuenitur

tulū:vide que notaui late ad bar.in pleal.l.si qs in tantaz:vz an sit vex q illa pena héat locū de iure canonico. Itez adde qđ no. dicit bal.in.l. ñ.C.de impub.vbi si ꝑdēnatur capitaneus ꝛ vniuersitas: mediaz penam soluit capitaneꝰ:alīā mediā vniuersitaz:ꝛ vide qz ibi ad bal.ego addidi. b ¶In nouellis.Et ꝓ glo.in cle.pastoralis:de sniа ꝛ re iudi.in vbo homoqz ligius: ꝛ Jo.an.i.c.ex diligēti: de symo. ꝛ Andr.de tser.i c.i.de no.foz.fi. a ¶In scripturam.No.qñ cōsuetudo trāsit in legē scriptā pdit nomē ꝓsuetudis ꝛ an vocatur lex ꝛ an si quis articularet postea cō suetudinez ꝛ nō legez an succūberet:vide Ang.in §.ex nō scripto: in repe.sua insti. de iure natu.gē. ꝛ ciui.vbi refert quēdaz magnuz aduocatū succubuisse: vide Ly. que fit lon.ꝓsue. in.l.ij.C.ꝛ an iste ꝓsuetudines possint dici ius scriptum:vide text. qđ sic.i.di.c.cō suetudo: in fi.ꝛ probatur insti.đ iure natura.§. ꝛ nō me leganter: qz ꝓsuetudo pro prie cōmēdatur memorie ꝛ non scribitur:ꝛ tunc dicetur esse placitum principis saltem tacituz. b ¶De cōsilio. Adde qđ notat Archid.xxi.dist. decre.igitur nota ꝓsensum prescribi posse: sed nō consilium:de quo dic vt in.c. non est: de ꝓsue. lib.vi.qđ etiā cōsilium prescribi pōt nisi lex derogat cōsuetudini. Adde qđ illud qđ fit đ ꝓsilio sapientuz presumitur factuz bona fide:notatur ī.l. polla.C.de his q. vt indi.si eps īuestiuit te tāquā de feudo paterno: qz putabat te legitimū cum esses spurius nō valz:qz tacite intelligitur si es filius: arg.l.iij.§. bonoꝝ.ff.đ bo. pos.ꝑ Accursi.l. eaz q̄z.C.de fidei. idez si inuenitur legitimatus per illaz.l.ꝛ.C.de heredi.insti.l.si pater.ff.đ proba.l. qui testamēto:lz de iure ffoꝝ posset instituī equali parte cū legitimo.l.lucius.ff.đ vulg.ꝛ pup. itez cōsuetudo aliqñ dat actionem: ꝛ tūc ꝓcedit libellus generalis:qz in libello nō dz exprimi actio nisi reus excipiat ꝓtra libellū:aliqñ dat iurisditionē:tūc dz specificari q̄litas que dat iurisditōez ſm Jnno.in.c.cū sit:de fur.cō.adde qđ ꝓsuetudo ē realis qñ p̄dicatur de re absq; psona:vt de aqs molēdinis ꝛ alijs:lz si de psona tūc ē psonalis: qz distinguit psonas:vt.l.scripto.§.fi.ff.de mu.ꝛ bono. ſm Jnno.in.c. conuenitur:vt.ff.loca.l.quero.§.inter locatorē. Uel dic ista sunt vera in fellonia ꝯctus. Secus pp felloniā delicti vt.C.de sacro san.eccle.l. iubemus nullā:versi.sane ne ois.Nec obſt.de cap. cor.c.i.§.ꝛ itez si clericꝰ: qz felloniā cōmisit ibi solus ꝑlatus vt ibi pz. Uel dic vt ibi: ꝛ facit de his qbꝰ vt indig.l.polla:ꝛ qđ nō.ff.si qs.o.cau. testa.l.si qs dolo.ꝛ.ff.de vb.ob.l.si ex legati cā. Dicit aliqs ex ꝓtractu administratoris nō tenetur ecclesia nisi qtūs facta est locupletior:vt nō. ff.de neg.gest.l.si pupilli in pn. ꝛ si cer.pe.l.ciuitas:ꝛ in.d.auſ.ħ sus porrectū:ꝛ per Jnno. extra de iudicijs cū deputati: ꝛ.ff.đ exceptſ.doli. l.si procurator agit:sed ibi loqtur in his que veniunt ad originē obligationis inducēde: sed ħ in his q̄ veniunt ad executionē obligationis iaz contracte:ꝛ ꝯctus legitie celebrati: ꝛ sic nō ob. ꝯrium.Nam ꝛ si prelatus ꝛ capituluz faciūt cōtra.l.si quis in tantā:nō priuabit ecclesia dominio:sed prelatus ꝛ capituluz condēnabuntur in estimatione rei sicut si inuasissent rē alienā:ꝛ sic delictū nō remanebit ipunitū: ꝛ medietatez pene soluet ꝑlatus mediā capl'm: tanq̄z duo rei delinquēdi:de admi.tu.l.si plures.Cōtra qđ qlibz teneat insolidū.C.de ꝓdi.fur.l.i.sz ibi vt singuli ħ vt vniuersi:vide doc.C.de epi.ꝛ cle.auſ.cā q̄ fit cū monacho.Quidaz dicūt qđ pena.l.si qs in tantā: nō hz locū de iure canonico de do.ꝛ ꝓtu. c.i.Sunt ꝛ i feudis plures alie dīe tam substātiales q̄z accidentales q̄s videbimus ī ꝓsecutione materie.Sz ꝓ ꝑludialib⁹ hec dicta sufficiāt.

¶Incipiunt consuetudines feudorum.Et primo de his qui feudū dare possunt. Et qualiter acquiratur ꝛ retineatur Rubrica.

¶Hec Rubrica diuiditur in duas ptes. Naz primo ponit titulū libri.Secūdo diuidit tractatum suū quo ad tituluz proximū.Secunda ibi: ꝛ primo. ¶Sed contra primā oppono qđ male dicat:incipiunt consuetudines. Naz quotiēs consuetudo transit in legez scriptam pdit nomē consuetudinis ꝛ vocaſ lex vt institu. de iure natu.§.constat: sz iste consuetudines trāslate sunt in scripturamª ergo debēt appellari lex scripta. So. est duplex.prima qđ scriptura ħ nō intervenit vt ius scriptū ꝓ eā fiat:sz vt memorie cōmendetur:ꝛ tanq̄z notoria ꝓsuetudo nō indigeat ꝓbatione:ar.ff.de pig.l.ꝓtrahitur:ꝛ qđ nō.C.so. ma.l.dos a prīe: ꝛ.C.de secū.nup.l.i. Sed mō rñdeſ qđ vbi ꝓficiſ scriptura tūc dī ius scriptum qñ hz ea q̄ sunt iuris scripti:puta qz ē lex: plebi scituz senatuscōsultū:p̄ncipū placitū:magistratuū edictū vel rñsuz prudentū:qbus sic datū est ius cōdere ꝛ interp̄tari posse:vt insti.de iure natu.§.scriptū ius:sed Oberto de horto ꝛ Girardo nō apparet qđ data fuerit ista auctas:ꝛ ideo ipsi referunt ꝛ nō statuunt. Certe ꝛ ius ciuile si refert pretoriū nō facit pretoriuz esse ius ciuile: vt insti.đ here.quali.ꝛ diffe.§.sz his ꝓmittit pretor ꝛ statutū municipale vel alicuius vniuersitatis si refert ius cōe non facit qđ ius cōe dicatur municipale:vt nō.in.c.i.de ꝓsti.li.vi. ¶Venio ad secūdā ptem rubrice q̄ tria facit. Primo loqtur de psonis actiuis.ibi q̄ feudū dare pñt. Secundo de feudi acqsitione:dum dicit qualr acqratur. Tertio de eius vita ꝛ ꝓseruatione:dū dicit ꝛ retineaſ. Sike hēmus de acqrēda ꝛ retinēda pos.ꝛ merito ꝓmittit de acqsitione: qz qđ nō acquiriſ retineri nō pōt:ꝛ qz actus actiuorū i iure nostro incipiunt a psonis vt insti.de iure nat. §.omne merito de personis premittit q̄ feudum dare pñt:ꝛ ideo supest vt de ipsis videm⁹ Bal. tis

Qua de feudis.

¶Titulus iste diuidiſ in tres partes. Primo de psonis q̄ feuduz dare possunt.Secundo de feudi acqsitione ꝛ retētione.Tertio de natura feudi.Secūda ibi ꝛ qz. Tertia ibi.§.q nōduz vsq; ad finem.Item ꝑma pars subdiuidiſ in tres partes.Primo ꝓtinuatio ad sequentē materiā. Secūdo que persone ecclesiastice ꝛ qñ possunt feudū dare. Tertio q̄ persone seculares.Secunda incipit: in versicu. feudū.Tertia in versi.marchio. ¶Casus sum marius vsq; ad.§. ꝛ qz.Feudū dare pñt prelati ecclesiarū si ecclesie est cōsuetudo ꝛ nobiles seculares ꝛ qui ab eis feudum accipiunt.h.d. ¶Ad casum in terminis attendite.tractatꝰ de feudis cōtinuat se ad materiam dicens. Prio videndum est de personis que feudū dare possunt:Secundo dicit qđ in feudum dare possunt prelati ecclesiaꝝ si hec est cōsuetudo.Tertio dicit qđ feudū daſ possunt seculares nobiles:marchio ꝛ comes qui proprie appellanſ capitanei. Item qui feudum ab eis accipiunt qui proprie regis dicunſ valuasores:ꝛ hodie capitanei possunt feudum dare.Sed qui ab eis feudum accipiunt dicuntur minores valuasores.h.d.

Quia. Jsta dictio qz ponit hic ostēsiue: qz oñdit itētionē loquētis ꝛ māz qua tractaturus est:alꝰ ponit restrictiue:vt nō. ff.de acqrē.pos.l.si is q animo. ¶Archiepus vt .C.de sacro sanc.eccle.l.iubemus nullā. Papa aūt se vocat epz:addit tñ hec verba seruus seruorum dei:vt in prohemio.vi.li. q potest oia ecclesiarum feuda infeudare:nā ꝛ cū illi infeudāt papa cū eis cōcurrit.Dicit.n.Jo.mo.qđ papa paſ patrum cū oi ꝑlato in ptāte ꝛ in iurisditiōe concurrit:vt ipse nō.in.c.si eo tempore de elec.li.vi. ¶Sed dubitatur an prelatus possit ifeudare sine consensu capituli sui. Consensus enim nō requiritur si feuduz sit quid distinctuz: ꝛ eius cōcessio est attributa prelato. Et idem dico de cōsilio[b] quia consilium capituli est prescriptibile: ꝛ est expressuz §. si de inuestitu.lis inter domi. ꝛ vas.ori.c.i.in clericorum:vbi dicit qđ non requiritur scientia fratrum: ergo nec consiliuz nec cō sensus:nam ille qui plenā ꝛ solus ac insolidū hz administrationez non teneſ alterius exquirere opinioncm[c]:vt dicit Accur.in.l.titiū ꝛ meuiuz: §.i.ff.de admini. tuto[b]. Consuetudo enim vim

pñti : de fo.cōpe.Itez in vna specie dat iurisditionē ordinariā. Si quos cogn oscat vice ꝓpria si vice alterius puta ꝓtoris abntis dat ꝺlegatā.l.iiij. ff.de dā.infec.Jurisdictio pōt prorogari:sz nō prescripto ad foꝝ ecclesie feud uz laicoꝝ.An aūt in vnū ꝯcurrāt feudū ꝛ vidua : dicit Jnno.i.c.ex pte: de fo.ꝯpe.in spici viduaz ꝛ sic ptinere ad foꝝ eccliē: qz viduale priuilegiū derogat iuri cōi qđ ē vex si vidua itētat priuilegiū.l.iuito ꝺ reg.iu.ꝑ Accur. Adde qđ rescriptuz principis nō tollit ꝓsuetudinē ſm archi.xi. di. c.i his: dic Jnn. qđ ille q iurauit seruare ꝓsuetudines tenetur ſua re laudabiles ꝛ nō alias etiā prescrip.c.dilecte:ꝺ ma.ꝛ obe.in prescribēda ꝓsuetudine nō regritur titulus: Jnno.in c.cuz ecclesia:de cā pos.ꝛ ꝓprie.ꝛ not.xvi.q.iij. in sūma: sz qs dicit tur titulus dicitur.ex.qđ ꝓ nō cō suetudines dicitur titulus.l. de qbus.ff.đ leg.in questi. q̄to tpe ꝓscribitur ꝓsuetudo ꝛ.ll.ꝛ ꝓsuetudo hñt dispōnem vniuersalez ideo extēdūtur. prescriptiōes vō non. Itē ꝓsuetudo aliqñ dicitur vsurpatio : quia vsurpat ius alterius in.c.i.đ feu. marchie. Itē dicitur populi tacituz statutū. Itez ratio ꝓsuetudis dicitur ipsa ꝓsuetudo.c.si. ꝺ reg. iur.in.vi.ꝑ Dy. ꝛ lz in principio populus eēt sine lege tū semp fuit cū ꝓsuetudie naturali vel pollitica:vnde nō priꝰ fuerunt in orbe quā ꝓsuetudies. ꝛ si ppls roma. nō trāstulit ī imperatorez ius naturale nec ēt cōsuetudines nisi] q̄tuz ad ꝓbationez ꝛ reprobatōnez eaꝝ ſm Ly. q̄q̄ fieri pōt statutū ꝛ ꝓsuetudo l.de qbus preal. ꝛ q̄q̄ nō pōt inducī statutuz vel ꝓsuetudo ħz Jn. in Rub.de ꝓsue. Itē suos tz auctores ꝛ subditos.l. neqz ex ptorio:ꝛ l.neqz pignꝰ ꝓuatoꝝ: de reg.iur. Itē ꝓsuetudo nemini facſ iniuriā qz est lex volūtaria illiꝰ loci: sz p̄ scriptio fic.itē cō suetudo ē ius legis: sz p̄scriptio est ius litigantis Ly.in.l.consuetudinis in.v.col. Itez ex consuetudine inter viuos prefertur vltime voluntatis intētio de pe.le.l.oñs stichus p Accur. Item imperator pōt cō suetudinē tollere sed nō facere. c ¶Opinionem. Jstaz rationē accur. quā allegat bal.hic:vide Jnnocē.in.c.edoceri:de rescrip. And. barba. d ¶De admi.tu. Ad qđ facit qđ no.archi.xxi.dist.in decre.vbi no.cō-

sensum prescribi posse sed non consilium: de quo dic vt in.c.si est: de cō suetu.in.vi.q etiam consilium prescribi pōt nisi lex deroget psuetudini. Et adde qō fit de psilio sapientuz presumitur factuz bona fide z sine calumnia: vt.C.de his qui.vt indig.l.polla qō nota. a ¶Item dat māda tum. Vide ange.in.l.cū pretor.ff.de iudi.vbi allegat illum tex.in verbo more: z vide Innocen.in.c.edoceri: de rescrip. vbi hoc singulariter dicit bal.in rubrica extra de sindico. Andrea Barbacia.

b ¶Ibi dat iurisditioné.q nota vires consuetudis: vide bal. in rubrica de dilati.vbi pulchre loquitur.

c ¶Sz nungd. Vide p hoc notabilem decisionez bal.in.d.l.i. qui dicit hoc verum qñ ecclesia maior é in necessitate: secus si minor vide euz ibi oino: vide glos. in prealle.l.i.

d ¶C.de ptrac. iudi. Sz qd si in feudatio ptinet ad psentū alicuius nōasterij: an sufficiat maior ps: dic q sic: qz est maior vnius corporis: secus i his qui vt singuli hñt infeudare qz nō sunt vnuz corpus: z tō nō é maior ps vni⁹ corpis: vt dicit Archi.xxi.di.ni cena.vbi videas Et si ad vnū monachuz tñ recidisset psentus ille monachus tz locuz presidēt seu prelati habitu z actu: lz numerus i⁹o nō soluetur actu. vīd qō notabiliter.ff.de le.i. in.l.si grege: i gl. in vbo desijsset: in.ij.solutī.ōrij. z p Accur.ff.qō cuiusqz vniuersi. noīe: in.l. sicut: i fi. Et no.q vniuersoz aliqd eē dicitur duplicit vno mō vtilitate: alio mō ppietate: vt no.i.l.ij. ff.quēad.te.ape. in glo.in v̄.ascriptuz z̄c. Quero de psulibus vtrū qlibet héat mandatū idiuiduū.i. insolidum: glos. sentit q sic.C.qñ tutor vl curator l.i.vl dic vt no. ff.de pac.l. item magistri. Unde qñ diuisa est potestas admīstrandi non dz vnus in fcō alteri⁹ vocari.C.si ex pluribus tutoribus.l. habet decreti iuxta nō. in aucten. de vsuris nau. §.si.col.xi.z ibi per Accursium. Item tenaciter obseruata habet vim iustitie. Item dat iurisditionem: vt.C.de diuer.offi.l.viros.li.xij. Ité dat mandatū[a] vt.ff.quod cuiusqz vniuer.no.l.nulli: z facit.C.de arroga.mili.anno.l.i.lib.xij.C.de iure fis.l.super creandis: z quod nō. extra de vbo. signi.c.cū clerici: in nouella.li.x. Et dicit Inno. in.c.cū ab ecclesiarum: prelatis de offi.delega.q consuetudo dat iurisditionem[b] arbitris: z quod nō.in.c.i.de cap.mo.in nouella: z de offi.archid. ad hec in nouella: z in.c.sua: de cōfir.vti.vel inutili.per Inno. Sed Ja.de bel.distinguit: aut est vtile ecclesie: aut non que distinctio non respicit nullitatem sed restitutionem in integruz ex quo est seruata forma: vt nō.extra de integ.restit.c.i. z facit quod nō.C.de sacro sanc.eccle.auc.h̄ ius porrectum in fine. Sed nungd[c] superior plat⁹ potest infeudare feuda que pertinēt ad collationem prelati minoris sibi subiecti? z videt q sic. Nam.l.cauetur q si abbas vendit rem alicuius ecclesie sibi subiecte z rem illam vendidit tanqz rez alterius ecclesie sibi subdite: z cuius nō erat reuocare non potest: vt legitur z notatur in .l.i. .C.ne fiscus rem quā vendi.lib.x. ¶In contrariuz videtur qz iuri inferioris ecclesie nō potest derogari: vt.j.episcopū vel abba.c.i.z nō.in auc. de alie.z emphi.col.ix.in prin.in glo. in verbo licentiam: tenaciter in rebus ecclesiasticis obserua. vbi omino vide: qz illa gl.in iure ciuili alibi non reperitur: solu.aut erat imediate subiecta z valet: aut mediate z non valet nisi forte eius vacante rectore: nam maior est potestas prelati qz iconomi qui hoc posset: facit quod notat Inno. de extra.iudi.c.cum deputati: nulla autem dicit i isto passu ecclesia imediate subiecta qñ rector ipsius non administrat nomine suo: sed nomine superioris prelati: nec est perpetuus sed mannalis: z extra de offi.ord.c.quanto. Et de mediato z immediato adde quod nō.in.l.C.de contract. iudi.[d] Querit Jac. de bel.qñ est dubiū vtrū cō tractus sit vtilis ecclesie vel nō: qd sit in dubio presumendū[e]. Dicit q si feuduz est apertū presumit q sit vtilis: alias secus. Sz glos.que est in auc.h̄ ius porrectū in fi.dicit q vbi iteruenit plenius cōsensus ecclesie.i. plati z capituli psumit factū in vtilitatē ecclesie, pcessisse. Et ego addo generaliter q vbi est forma seruata z decretuz superioris interpositū semp presumit factū p vtilitate ecclesie: ar.nō.ad hoc.C. de predijs curia[f] l.i.li.x. Quero quanto tpe prescribat consuetudo infeudādi? Rñdeo si est manifeste vtilis ecclesie prescribit spacio.xxx.annoz. Si aūt expse dānosa regrit tps cuius cōtrarij memoria nō existat. Si aūt est dubiū regrit tps.xl.āno. z sic possunt ad concordiā reduci varie opi.doc.tractantiū hic de tpe ipsius prescriptiōis nō obstāte.C.de sacro san.eccle.auc.quas actiones z extra de prescrip.c.de quarta: qz prescriptio q̄ inest consuetudini non est propie prescriptio sed est firmitas taciti consensus a consentieute in consentiētē vbi nō requirit possessio cōtinuata fm actus vtentiū q cōtinui esse non possunt vt.ff.de ser.vr.pre.l.foramē[s]. Quero vtz prelatus possz rem consuetam infeudari concedere consanguineo suo in feudū[h]? z glo.ordi.dicunt q nō.j.qui suc.tene.c.i.z j.si de inuesti.iter do.z vas.lis ori. c.i.§.fi.p auc.quibuscūqz modis.C.de sac. sanc. eccle. Tu dic q potest si persona nó est ecclesie onerosa: hoc.n.semp inspicit iuxta nō.in.c.fi.de reb.eccle.nō alie.in nouella: si de hoc est consuetudo z par seruitiū recipit. Nō ob.dicta auctē tica: qz loquitur de iure cōi: sed nos sumus in iure psuetudinario uō ita rigorosa: qz feuda iniuntur gratis: sed contractus emphiteoticus nō iniuntur gratis: z ideo nō est eadē ratio prohibendi. Hoc tenet. Jac. de belui[i]. Et est expressum a cō trario sensu.j.de capi.z extraor.summo opere.§. dicit etiam: vbi tex.sic ait: dicit etiam q si cōiū cte persone gratia tale dederit feudum q ex eo duos consimiles vasallos acquirere posset inutile est beneficium z loquit in feudo ecclesiastico. Et adde quod nō.extra de ap.in.c.de priore in nouella. ¶Extra quero vtz consuetudines cū violentia prescribi possint? Respondeo non vt nō.in.c.fi.de rebus eccle.non alienā. i nouella.[k] ¶Quero nunquid solus prelatus possit remittere felloniam vasallo? Respondeo sic: vt nō. extra de sen.excō.c.cum desideres in nouella: vbi dicitur q solus prelatus sine capitulo nó potest remittere cōmunez iniuriam: sed suam propriaz sic z ideo si prelatus solus essz collator feudi cū fallonia respicit ipsum tantum posset ipse eam remittere: secus si collatio feudi esset cōis: argumento eorum que nō.in.l.ij.C.de liber. z eorum lib.z.C.de auctor.prestan.l. fi. Queritur de legatis cardinalib⁹ vtrū possint infeudare res ecclesiaruz sue legationis? dicit Archi.q isti legati nó pōt tollere iura subiecta ecclesia z.xxv.q. ij.de ecclesiasticis. Dicit Ber. q legati delatere non pōt pcedere castra eccē.ff. qō vi aut clā. l.phibere.§.plane: qz ei nó cōuenit lz ō iure cōi. ergo nō attribuit ei nisi pbet pcessuz iuxta aliā doctrinā Archi.xxv.q.ij.āputatio: imo é doctrina tex.C.de sacro san.eccle.auc.ppetua: ibi dum dicit qbus hoc assignat lege. Dicit Archi.q tā ta pōt esse instās necessitas eccīe q sine psensu capituli plat⁹ pōt magnas possessiones ecclesie alienare.xij.q.ij.terulas: z ibi p Archi. Ego puto q istud fit ratificādū de necessitate non q a prin.sit qd pfectum: z debebit fieri ratificatio soleniter iuxta nō.ff.de neg.ges.l.pōponius scribit.dicit Inno.q ea q̄ relinquunt ecclesijs semp vident relicta ea intētōe vt ppetuo sint ad vsus paupez: z ideo cauendum est ab alienatione: z prelati pīuriuz cōmittunt z deo z pape: z de re. eccle.non alie.c.vt super in nouella: qz qui eligit ecclesiam ppetuz heredez eligit q nō mozit.xij q.ij.liberti. ¶Quero qui sint prelati qui tenētur iurare de nō alienando romano pontifice inconsulto? Respondeo oēs exēpti z q aliqō bñficiū seu aliquē gduz a papa recipiūt: vt nō. i.c. generalem: argumento.ff. de leg.i.in.l.quod in rerum.§.si quis post: facit extra de accusa.c.ad petitionem: z.ff.de damno infecto.l.iiij.§.si taz vicinum: vbi omnino videas: quia genus idem est q̄ innominata species: vt no.in.l.i.de re.dub.per Accur. ideo z̄c.

e ¶Presumendum. Vide Bald.qui notabiliter loquitur in.l.fi.§.necessitatem.C. de bo.que libe.

f ¶C.ō predijs cur. Et illū tex. nota singulari ſ ter: qō si interuenit decretū iudicis non pōt allegari remediuz.l. ij.C.de rescin.vē. qō voluit Ang.i l.fi qs cū alit.ff. de ver.ob.z bal. in.d.l.ij. lz dñs meus videatur discrepare.

g ¶l.foramen. De qua mā no. cano.in.c.cū cumana.§.fi.de le. aligd: p Jo.an.i c.accedentibus: de priui. z Ja.ō bel.hic: qui etiā querit: an iducatur cōsuetudo si vnus plat⁹ dat semel in feudū z accipiēs possideat.xl.an. de quo j.de feud.da. in vicē.l. cōmis. in c.fi.in fi.z alias no.C.de epis.au. in.l.iij. Andrea Barbacia.

h ¶In feuduz. Vide bal. i aut. gbuscūqz modis z ibi ad bal. plene notaui.C.ō sacro san.ec. vide oino: z adde qō ēt si essz psanguineus ex pte uxoris: vide tex.qō no.in.§. iconomi si in auté. de alie. z ēphi. col. ix.lz statutum loquēs de psanguineis nō compré dat psanguineos ex pte nuptiarū vt tz Ange.in.l. qō seruus.ff. de cond.ob cau.

i ¶Jac.de bel. Vel dic q palaz z bona fide presentibus z psirmātibus paribus potest ppter auctoritatez pariū alias secus fz aliquos qō nō plz: qz i feudo ecclesie nō requirūtur pares: z ideo sine eis potest sine damno ecclesie eijci: arg.C.de admīst.tuto.l. nō estimo: z.l.tutoz rerum.

k ¶In nouella. Adde q quedaz sunt psone que presumūtur vim inferre vel dolū vt.l.fulciniu⁹.§. quid sit latitare: ff.qui.ex cau.in pos.ea. z p Inn. de accus.c.super his: i glo.magna ver. z hac rōne dicimus: z per Ly.C.de testa.l.volumus: z per Inno.in c.cum ex iniuncto: de no.ope.nuncia. z vbi est metus ibi accidens natre ptrariū p qō natura vulneratur: tñ ptractus nō est ipso iure nullus: vt no.ff.de regu.iur.l.marcellus per Accur. Metus enim est infirmitas vo-

a ¶Item dat mandatum vt.ff.quod cuiusqz vniuer.no.l.nulli: z facit.C.de arroga.mili.anno.l.i.lib.xij.C.de iure fis.l.super creandis: z quod nō. extra de vbo. signi.c.cū clerici: in nouella.li.x. Et dicit Inno. in.c.cū ab ecclesiarum: prelatis de offi.delega.q consuetudo dat iurisditionem[b] arbitris: z quod nō.in.c.i.de cap.mo.in nouella: z de offi.archid. ad hec in nouella: z in.c.sua: de cōfir.vti.vel inutili.per Inno. Sed Ja.de bel.distinguit: aut est vtile ecclesie: aut non que distinctio non respicit nullitatem sed restitutionem in integruz ex quo est seruata forma: vt nō.extra de integ.restit.c.i. z facit quod nō.C.de sacro sanc.eccle.auc.h̄ ius porrectum in fine. Sed nungd[c] superior plat⁹ potest infeudare feuda que pertinēt ad collationem prelati minoris sibi subiecti? z videt q sic. Nam.l.cauetur q si abbas vendit rem alicuius ecclesie sibi subiecte z rem illam vendidit tanqz rez alterius ecclesie sibi subdite: z cuius nō erat reuocare non potest: vt legitur z notatur in .l.i. .C.ne fiscus rem quā vendi.lib.x. ¶In contrariuz videtur qz iuri inferioris ecclesie nō potest derogari: vt.j.episcopū vel abba.c.i.z nō.in auc. de alie.z emphi.col.ix.in prin.in glo. in verbo licentiam: tenaciter in rebus ecclesiasticis obserua. vbi omino vide: qz illa gl.in iure ciuili alibi non reperitur: solu.aut erat imediate subiecta z valet: aut mediate z non valet nisi forte eius vacante rectore: nam maior est potestas prelati qz iconomi qui hoc posset: facit quod notat Inno. de extra.iudi.c.cum deputati: nulla autem dicit i isto passu ecclesia imediate subiecta qñ rector ipsius non administrat nomine suo: sed nomine superioris prelati: nec est perpetuus sed mannalis: z extra de offi.ord.c.quanto. Et de mediato z immediato adde quod nō.in.l.C.de contract. iudi.[d] Querit Jac. de bel.qñ est dubiū vtrū cō tractus sit vtilis ecclesie vel nō: qd sit in dubio presumendū[e]. Dicit q si feuduz est apertū presumit q sit vtilis: alias secus. Sz glos.que est in auc.h̄ ius porrectū in fi.dicit q vbi iteruenit plenius cōsensus ecclesie.i. plati z capituli psumit factū in vtilitatē ecclesie, pcessisse. Et ego addo generaliter q vbi est forma seruata z decretuz superioris interpositū semp presumit factū p vtilitate ecclesie: ar.nō.ad hoc.C. de predijs curia[f] l.i.li.x. Quero quanto tpe prescribat consuetudo infeudādi? Rñdeo si est manifeste vtilis ecclesie prescribit spacio.xxx.annoz. Si aūt expse dānosa regrit tps cuius cōtrarij memoria nō existat. Si aūt est dubiū regrit tps.xl.āno. z sic possunt ad concordiā reduci varie opi.doc.tractantiū hic de tpe ipsius prescriptiōis nō obstāte.C.de sacro san.eccle.auc.quas actiones z extra de prescrip.c.de quarta: qz prescriptio q̄ inest consuetudini non est propie prescriptio sed est firmitas taciti consensus a consentieute in consentiētē vbi nō requirit possessio cōtinuata fm actus vtentiū q cōtinui esse non possunt vt.ff.de ser.vr.pre.l.foramē[s]. Quero vtz prelatus possz rem consuetam infeudari concedere consanguineo suo in feudū[h]? z glo.ordi.dicunt q nō.j.qui suc.tene.c.i.z j.si de inuesti.iter do.z vas.lis ori. c.i.§.fi.p auc.quibuscūqz modis.C.de sac. sanc. eccle. Tu dic q potest si persona nó est ecclesie onerosa: hoc.n.semp inspicit iuxta nō.in.c.fi.de reb.eccle.nō alie.in nouella: si de hoc est consuetudo z par seruitiū recipit. Nō ob.dicta auctē tica: qz loquitur de iure cōi: sed nos sumus in iure psuetudinario uō ita rigorosa: qz feuda iniuntur gratis: sed contractus emphiteoticus nō iniuntur gratis: z ideo nō est eadē ratio prohibendi. Hoc tenet. Jac. de belui[i]. Et est expressum a cō trario sensu.j.de capi.z extraor.summo opere.§. dicit etiam: vbi tex.sic ait: dicit etiam q si cōiū cte persone gratia tale dederit feudum q ex eo duos consimiles vasallos acquirere posset inutile est beneficium z loquit in feudo ecclesiastico. Et adde quod nō.extra de ap.in.c.de priore in nouella. ¶Extra quero vtz consuetudines cū violentia prescribi possint? Respondeo non vt nō.in.c.fi.de rebus eccle.non alienā. i nouella.[k] ¶Quero nunquid solus prelatus possit remittere felloniam vasallo? Respondeo sic: vt nō. extra de sen.excō.c.cum desideres in nouella: vbi dicitur q solus prelatus sine capitulo nó potest remittere cōmunez iniuriam: sed suam propriaz sic z ideo si prelatus solus essz collator feudi cū fallonia respicit ipsum tantum posset ipse eam remittere: secus si collatio feudi esset cōis: argumento eorum que nō.in.l.ij.C.de liber. z eorum lib.z.C.de auctor.prestan.l. fi. Queritur de legatis cardinalib⁹ vtrū possint infeudare res ecclesiaruz sue legationis? dicit Archi.q isti legati nó pōt tollere iura subiecta z.xxv.q. ij.de ecclesiasticis. Dicit Ber. q legati delatere non pōt pcedere castra eccē.ff. qō vi aut clā. l.phibere.§.plane: qz ei nó cōuenit lz ō iure cōi. ergo nō attribuit ei nisi pbet pcessuz iuxta aliā doctrinā Archi.xxv.q.ij.āputatio: imo é doctrina tex.C.de sacro san.eccle.auc.ppetua: ibi dum dicit qbus hoc assignat lege. Dicit Archi.q tā ta pōt esse instās necessitas eccīe q sine psensu capituli plat⁹ pōt magnas possessiones ecclesie alienare.xij.q.ij.terulas: z ibi p Archi. Ego puto q istud fit ratificādū de necessitate non q a prin.sit qd pfectum: z debebit fieri ratificatio soleniter iuxta nō.ff.de neg.ges.l.pōponius scribit.dicit Inno.q ea q̄ relinquunt ecclesijs semp vident relicta ea intētōe vt ppetuo sint ad vsus paupez: z ideo cauendum est ab alienatione: z prelati pīuriuz cōmittunt z deo z pape: z de re. eccle.non alie.c.vt super in nouella: qz qui eligit ecclesiam ppetuz heredez eligit q nō mozit.xij q.ij.liberti. ¶Quero qui sint prelati qui tenētur iurare de nō alienando romano pontifice inconsulto? Respondeo oēs exēpti z q aliqō bñficiū seu aliquē gduz a papa recipiūt: vt nō. i.c. de rescriptis.c.edoceri: z ideo vbi cōmittitur officium: licet cum speciali iurisditione ordinaria maiori non derogat: vt ar.C.de offi. prefecti. vib.l.i. z in.c.per hoc: de hereti.in.vi. Dicit tamen Jacob. de are.q si visitatio datur certo loco excludit in illo loco visitationem

lūtatis: ꝓsilij vulnᵒ ⁊ aī tristitia: volūtarij ⁊ ī volūtarij permixtio res libertati ꝓria. Si ꝓsuetudo pmittit infeudari in vnū heredē ⁊ infeudatur in duos non ꝺz pmissuz vicia rī ab inutili qꝺ sepatum ē ab ipso: ⁊ iudex q ꝓtrariū pronunciaret male pnūciaret. ff. de acq. he. l. clodianᵒ a ¶ Alienationes artat. Et ꝺ locatōe ad tps qñ ꝺicatur alienatio: tres sunt casus. aut ego aliēare ꝓhibitus ꝓstituto tibi vsufructuz ⁊ alienare ꝺi coꝛ ēt si pnū mēseꝫ tm̄ ꝓstituerē. Aut loco ⁊ nō ꝺicoꝛ alienare nisi ad longū tps locetur. Aut pmitto tibi ꝺare fructus q pcipientur singulis ānis ⁊ tūc ēt si ad centū annos nō ꝺicoꝛ alienare: ſꝫ ē qꝺā psonalis obligatio. ꝺ vsuf. lega. l. fundi trebatiani. ⁊ de hoc hētur p bar. pᵒ Dy. i. l. codicillis §. instituto: ꝺ le. ij. quecūqꝫ relinquuntur platis ꝺicentur relicta tēplo. ff. de an. lega. l. ānua. §. a titia. Et adde idē ē ꝺicere non alienes qꝺ est ꝺicere ſp apꝺ te hēas: ita ꝺicit accur. de le. i. l. filiᵒ. §. ꝺiui. in glo. in vbo nō possit. Et qꝺ ecclesijs relinqtur: pijs vsibᵒ deputatur: ꝺici t Accur. in quadā glosella: i. l. i. C. cōia dele.

b ¶ In nouella. Et no. q nō requiritur q abbatissa hēat auc̄. supioris: qꝛ id qꝺ legitie fit potiᵒ iustitia qꝫ aliena auctoꝛitate firmatur: vt. l. iij. iprin. ff. ꝺ admi. tut. Si ſ cōsuetudo eandem pstat mulieribᵒ qꝫ viris auctoꝛi

si. de eccle. edifi. ⁊ p Archi. in. c. ij. de re. eccle. non alie. i vbo pmissis. Et an noie alienatiōis ꝓtineat locatio. x. annoꝝ ꝺ̄ ibi q sic per Jo. an. in. d. c. fi. ibi ēt notanter q iuramētū licitas alienationes artatᵃ. ABBATISSA. Nō. q i administratione bonoꝝ tpalium eqparant abbas ⁊ abbatissa. Adde qꝺ nō. extra ꝺ peni. ⁊ remis. c. noua quedaz in nouella: ⁊ collige ꝫ: ar. q id qꝺ ꝺat platus ꝺ̄ ꝺare ecclesia ipsa. Jdez in eo qꝺ recipit vt nō. i c. sciant cuncti. de elec. li. vi. in nouellaᵇ. AMTJQUITAS. Jstud verbū exposui supᶜ. Et nō. q ꝓsuetudo ꝺat aut. vt. C. de agri. ⁊ cēsi. l. ꝺñi p. ꝺioꝝ. li. xi. Et istud verbū antiquitus exponit ex de re. ec. nō alie. c. ad audientiā: ⁊. c. possessióez: i nouell. ⁊. §. ꝺixi. ¶ Et circa ſ q̄ro si platus iurauit nō alienare romano pōtifice incōsulto ⁊ impetrat lniam a papa nō fcā mētione de iuramēto an valeat alienatio? ꝺicit Jo. an. q sic: qꝛ nō venit ꝺ iuramentum extra de reb. eccle. nō alie. c. vt super in nouellla. Jdē ꝺicit q nulla res intelligit ꝺ mē sa[d] in qua alius ꝫ vtile dominium: quam regulaz tene menti. CONSUETUDO. Quero ſ an consuetudo infeudandi possz alterari ꝓpter casum superuenientē: vt puta est ꝓsuetudo de nō infeudādo nobilibus ⁊ potentibus mō vasallus ecclesie alienauit ⁊ ecclesia nō pōt recuperare nisi infeudet potētioꝛi? Rñ deo ꝫ pp hunc casuz abbas q iurauit nō infeudare romano pontifice incōsulto non posset omnino de nouo infeudare: tm̄ posset ꝓpter casum iminentē consuetudinē alterare. Jste est casus notabilis extra ꝺ feudis. c. ex parte. §. fi. ¶ Sed pone consuetudo est infeudare in masculos prelatus infeudat i masculos ⁊ feminas: queriť an valeat infeudatio quo ad masculos. Rñ deo sic: vt. vt. ff. de leg. ij. l. si titio rei. Et si ꝺicať iste platus ē periurᵒ qꝛ iurauit nō alienare romano pōtifice incōsulto? Rñ deo nō pp ſ est depositus: vt nō. C. de sacro san. ecc. l. iubemᵒ §. iconomus. Erit ḡ nullū qꝺ contra. l. factuz est: sed id quod erit ꝼm. l. habebiť ratū: vt. C. de ꝺōa. l. sancimus: ⁊. C. de test. l. hac consultissima. §. ex i perfecto. Sed ꝓtra oia p̄ ꝺicta imediate oppo. qꝛ lege cauetur q nō valeat ꝓsuetudo sup infeudationibᵒ rex eccľastica[x]: vt j. epiť. vel abb. c. i. So. ꝺicit glos. hic posita q hic loqtur de bis que sunt regalibus. Jn cōtrario loqtur de bis que sunt relicta pro aia que tenacius inherent. Et que sint illa nō. extra: de sepul. c. i nostra: ⁊. c. nos instituta: i nouella. Et que sunt ista regalia nō. in. c. gñali: de elec. li. vi. Pro glo. facit: qꝛ aliqui ꝺicunt q ille q ꝫ feudū a principe intelligiť ex principis largitate hr̄e feudū francum: ita q ipse pōt vēdere irrequisito ꝺño vel principe. vt. C. de fun. patrimo. l. hi qbus. li. xi. Sed ista opi. est falsa: vt in aut. de alie. ⁊ emphite. §. ea vero. coľ. ix. ⁊. C. de sac. sanc. eccl. auť. ſ̄ ius ꝓnectū. Et ideo ꝺicunt alij q ꝺictum. c. i j. epm vel abbatē logť de ꝓsuetudinibᵒ q̄ erant tunc tpis que passim permittebant ēt reuersa in ꝺominio infeudari obtentu vetuste cōsuetudinis: nā hoc corrigiť ibi per vrbanū. ⁊ hec est veritas. Ea enim que nō sunt in ꝺñio. i. que nō sunt i coꝛporata mēse bñ pssunt infeudari: vt d. c. ex pte ꝺ feu. ⁊ nō. Arc. xxxiij. q. viij. i. c. i. EORUM. Nota q ēt consuetudo vnius ecclesie seruanda ē in ipsa ecclesia: vt. ff. de cōia predio. l. vēditoꝛ. §. si constat. Adde q actus inducētes ꝓsuetudinez habēt ꝺisponere sup iure eliciendo ex actibus bominuz: vnde quantū ꝓsuetudo ꝫ de actu tm̄ ꝫ ꝺ potentia ⁊ nō plus: qꝛ est preter legē: sed si essz p̄ legez prohibentē nō valerent: ꝓterea nec possent de nouo inꝺuci futura: vt. C. ꝺ fur. auť. nauigia: qꝛ ꝫ ppetuam causaz prohitionis. ¶ Extra quero qd de locationibus prebendaruz ⁊ beneficiozum vtrum possint fieri? ⁊ ꝺicendū est q sic nō trāseundo ad speciē alienatiōis ⁊ nō preiudicādo alteri. xij. q. ij. alienationes: per Archi. ⁊ ꝺixi aľs de leg. i. in. l. si domus. §. fi. Jdem ait q ꝓhibitus alienare si locat i cētum ānos nō puniť tāq̄ alienās: nec talis locatio vz. xij. q. ij. abbatibus. Ad ſ facit qꝺ nō. ff. de lega. ij. l. codicillis. §. instituto[c] qꝺ forte p̄ ꝺfendi si est actū q tot sint locatōes quot sunt anni: vt. ff. de ver. ob. l. scire debemus. Sed ſ nō plz ꝺño By. qꝛ quelibz ꝓpetua vtilitas ꝺ̄ ꝺñiuz: ⁊ qꝛ fit in fraudē ideo successoꝛ non teneť habere ratum[f]. ¶ Extra nō. q per clausulā derogatoziā papa pōt iponere legē sibi: sed nō successoꝛi suo: vt nō. Jo. mo. in. c. lz romanus: ꝺ consti. li. vi. ⁊ per Inno. ⁊ Jo. an. in. c. cū ad monasteriū in fi. de sta. mo. ⁊ Ja. butri. in. l. prescriptiōe. C. si ꝓtra ius vel vti. pu. per. c. innotuit: de elec. ⁊. c. fi. de rescri. i. vi.

Marchio. Dic nihil repetit: ꝺ ꝓsuetudīe tñ nō. q ista noia appellatiua veritatē ⁊ essentialitatē significant: vñ nō ꝺ̄ prelatus vel comes nisi q ꝺ iure est prelatus vť comes: vt. C. de sacro san. ecc. l. decernimus: ⁊ nō. C. de eo qui p. tu. l. ij. ⁊. ff. de iureiu. c. iusiurandū qꝺ ex cōuentōe. §. i. ⁊ in. c. i. de reg. iur. li. vi. ⁊ nō. p Jnno. in. c. in lris: de resti. spo. ⁊. C. de testa. miť. l. scriniarios. ff. ꝺ cu. l. herēnius: ⁊ de ꝓdi. ⁊ de. l. publius: hec. n. nomina non debēt esse pretēsa vel abusiua: qꝛ ius significāt: ⁊ ideo oia possessoꝛia ꝓ huiusmodi iuribus sapiūt quādam cām ꝓprietatis: vt. ff. de iterdic. l. ij. §. quedā. Ops. n. q id qꝺ possideť vel q̄si habeat in se aliquā realitatem: vn de substantia possessionis coꝛporalis est in coꝛpe: subā vero quasi possessionis iuris ē i iure. Sz certe hoc pōt aliter intelligi vz q tale ius sit in reruz nā nō q sit ꝓprium possessoꝛis: qꝛ sequereť q i iuribus incoꝛporalibus nō esset separata cā possessionis a cā ꝓprietatis illius iuris qꝺ est falsuz: vt in. c. preterea: extra de iure pa. in nouella: ⁊ eo. ti. c. cōsultationibus. ¶ Sed quero quare nō ꝺicimus q̄si possideť nudā ꝓprietatē sicut ꝺicimus quasi possideri vsufructū? Rñ det Bar. qꝛ vsufructus possideť p patientiā ꝺñi nō ecōtrario: vt. ff. g bus ex cau. ma. l. ait ꝓtoꝛ. §. itē ei. Sed hec rō nihil vz. Pone enim q ꝓprietarius decessit sine hēde: ḡ vsufructuarius nō possidebit ius suū: qꝺ est falsuz. Et ió ꝺic q rō ē qꝛ nude ꝓprietati nō sunt deputati aliq fructus a iure ⁊ vbi nulli sunt fructᵒ ibi nulla ē iuris possessio ꝼm Jnno. q ita nō. i. d. c. ꝓterea. Sed hec rō nō procedit. Pone. n. q ꝓprietarius recipiat sensuz ꝓ nuda ꝓprietate tñ nō ꝺ̄ quasi possidere ipsam ꝓprietatē: ⁊ ideo rō est: qꝛ proprietarius ꝫ ciuilē possessionē ipsius rei: ⁊ rei appellatione ēt ꝺñium significať: vt. ff. de vsufruc. l. si alij. Et qꝛ ꝓprietas consistit in iure tm̄: sz vsufructus in iure ⁊ i facto: cui facto sunt deputāda cōmoda: ꝺixit Jo. de mō. mer. q aliud est possidere actiones: aliud est possidere iura: vt refert Jo. an. in. c. q̄relā de elec. li. vi. in nouella. Et scias q ꝓter ciuiliter possidentē nullus lucratur fructus ratioe possess. sed ratione iuris: quod ꝫ i re i. ratione vtilis rei vendicatiōis vel vtilis publitiane vel cōfessorie actionis: qꝛ ciuilis acquisitio est fieri ꝺñm fructuū: de ac. pos. l. iij. §. ex ꝓio: in gl. ꝺi. ¶ Jtez scias q nullus ꝫ ciuilē possessiōez nisi ei correspondeat ꝺñiuz vel q̄si vel res a nullo alio possideatur ꝼm Andre. de Jserni. ⁊ ita allegando in boc opere semper intellige[s]. ¶ Pone

tatē: nimiꝝ si talib⁹ officijs recte fungūtur: aľs secus. ff. ꝺ neg. ge. l. q aliēa. §. quacūqꝫ: ⁊. l. femine ff. de regu. iur. ⁊ extra de peni. ⁊ remis. c. noua q̄dam. C. de arbi. l. fi. de cura. fur. l. cuius bonis: ꝺ sta. ho. l. i multi. c ¶ Exposui supra. Quid ꝺ longeuo tpe: viꝺ gl. in auť. de rest. ⁊ ea que par. §. i. l glo. in ver. lōgeuo: ⁊ vide ibi Ange. de inuet rata: ⁊ vide tex. in. c. fi. de ꝓsue. ⁊ vide que notaui ad bal. i. l. vsure: .C. de vsu.

d ¶ De mensa. Vide gl. sing. ⁊ melioꝛē de iure ecclē. i. ꝺ excess. pre. in glo. in ver. ad mēsaz: ⁊. d. meū in. c. ij. de feu. ⁊ c. vt sup: hic allegato. and. barb. e ¶. §. instituto. ⁊ ibi est glo. que hoc ꝺicit: ⁊ est valde sing. ⁊ vide Bal. ⁊ ibi notaui in. c. i. §. vt libellario: i qui. mo. feu. amit.

f ¶ Habere ratuz. Et ita nō vi detur valere per no. p doc. i. l. sancimus. C. ꝺ dona. ⁊ p Bar. i. l. modestinus: ꝺ solu. Alia tñ cōsueuit dare cautelā: vt ꝺicatur in locatis q ex pacto nō intēdunt trāsferre ꝺñium: vt i d. §. instituto. retuli. and. Bar.

g ¶ Semp intelligе. Dic q oñe possessoꝝ hz coꝛrñdēs petitoriuz ad quo oꝛdinatur. C. ꝺ edi. ꝺi ui adri. l. fi. in fi. .C. de codicil. l. si qs ager. §. i. ⁊ ibi no. ⁊ tūc ꝺicitur coꝛrñdēs qñvnū ex altero fit: vel oꝛdiatur ab ipo Et fić ē oꝛdo duplex. s. subālis vt C. de ap. l. i. C. de iudi. l. nulli cum si. ⁊ formalis. C. de sen. l. plataz. ita duplex ē possessio ciuiľ ⁊ nālis. l. nēo ābigit: .C. de acq. pos. ⁊ ppea ꝺicit Old. q ꝺ̄ suz i feudo vel in cōspectu: habeo nālez: ꝺ̄ suz a lōge habeo ciuilē: vt no. C. ꝺ acq. pos. l. lz: per accur. ⁊ ꝺ̄ sum hēo nālē. i. totalez ⁊ plenissimā: qꝺ ħ noie ciuiľ cōprehenditur a q̄ est effectus naturalis possessio

nis. non tamen quid distinctum est nisi cum sum extra fundum a remotis. al's qđ parum distat nil distare videtur. Adde q̄ in ico2 poralibus requi ritur patientia eius qui illam quasi possessionem potest conferre. vel quia su perio2 vel quia possidet. ⁊ ideo dn̄s non dicitur quasi possidere dn̄iuz vsufructuario patiente. q2 vsufructuarius ciuile possessiõe tradere nõ pót. q2 eaz non habz nec habere pót. vnde nõ dicitur pati qui prohibere nõ potest. l. sepe. ff. đ re iudi. Adde q̄ subiecti habentur loco materie cuius natura est ee̊ subiectuz passionis. sz dn̄i habentur loco fo2me cui⁹ natura é actiua in subiacẽtẽ materiaz. ⁊ sicut in nãlibus mã dz esse obediẽs fo2me. q2 actus actiuoz sunt in patiente ⁊ dispositio. ij. de aia sic i arte iuris ciuilis est. vnde pceptũ nõ facit quẽ prelatuz. sz obediẽtia suppositoruz s. respectu possessiõis ⁊ subiectionis. Et qui facit ea que debent facere subditi ét ignorante prelato cõseruat possessionez prelati ad qđ facit. ff. đ vsufru. l. arboribus. §. fi. ⁊ arg. ff. quẽad. serui. amit. l. quesituz. ⁊ de ma. ⁊ obe. c. inter quatuor p Jnno. Si aũt qs precepit ⁊ ei non obeditur et iste non possidet nisi labia sua. dicit Jnnoc. in. c. oliz el. iij. đ rest. spo. And. barb. a ¶ Lõpromisso Vide Bal. in. l. fi. §. sz ⁊ si qs. C. com. deleg. ⁊ ibi remisi. Andre. Barbatia.

b ¶ Vere dicitur. Etiam si ex adiuncto verbis ipsis intellectu declaretur. nam qđ p se nõ declaratur p subaudituꝫ itellectũ sepe suppletur. vt. ff. de lib. ⁊ posthu. l. gallus. §. i. de verbo. obliga. l. si qs stipulatus sit seyũ ibi querentibus ⁊c. Lõ

concessum est per priuilegium pape cuidaz abbati: ⁊ capi. q̄ possint đ nouo ifeudare quoddã prediũ: decessit abbas anteq̄z infeudaret vtrũ successor poterit supplere factuz predecessoris: ⁊ vr̄ q̄ sic: q2 eadez ẽ dignitas: ité hec concessio vr̄ facta fauore ecclesie: ar. C. de sacro sanc. eccle. l. nõ plures in vlti. glos. ⁊ quod nõ. in. c. i. de transla. epi in nouella. Jn ꝓriuz vr̄: q2 ista cõcessio nõ est perpetua sed personalis: vt extra đ insti. c. cũ veniss̄et: ⁊ lz factũ a predecessore teneretur habere ratũ successor: vt nõ. Arch. xxv. q. ij. c. decessor: tñ omissuz nõ teneꝫ supplere: ar. J. qui suc. tene. c. i. Videꝫ dicstinguendũ: aut istud priuilegiuz est cõcessuz ad impetrationẽ ecclesie: ⁊ tunc successor teneaꝫ q̄si gratia facta ipsi ecclesie. Aut ad ipetrationẽ alterius ⁊ tũc secus: ar. C. de ꝓben. empti. l. fi. vt dicamus in cõcessione idẽ qđ in cõpromisso[a] quod nõ trãsit in successorẽ in prelatura: vt nõ. Bar. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. qui liberis. §. hec verba: ⁊ nõ. in c. vno delegatorũ: de offi. deleg. ⁊ in. c. vlti. de pro cura. in cle. in glo. ordi. Et ita consului i causa comitis subaudie super snia lata per regem francorum cũ in patrez eius esset cõmissa decisio super xliiij. castris feudalibus imperij. Nam non poterat dici iurisdictio regis francoruz in tã arduo facto potuisse ꝓrogari sine licẽtia imperatoris: cuz feudũ tale consistat in regalibus imperij: ⁊ q2 cõpromissum fuit consumptũ morte regis: quod tenementi: ⁊ tangiꝫ in. c. vno delegatorũ: de offi. delega. in nouella. Sol. distingue vtrũ sit expressuz nomen appellatiuum per priuus q̄z proprium vel solũ nomen appellatiuũ: ⁊ tũc successor teneꝫ implere. An sit expressum per priuus nomen proprii ⁊ tunc secus: ar. ff. de cura. furi. l. cuius bonis ⁊ l. si seruus de stip. ser. ⁊. ff. de pac. si vnus. §. fi. Vel dic: aut papa iubet ⁊ dz impleri per successorem. Aut permittit: ⁊ tunc secus: vt nõ. ff. de iurisdi. omni. l. ⁊ q2 vel cõiũge simul istas duas vltimas opi. ⁊ hec vera. Extra nõ. q̄ quedã sunt đ corpore patrimonij: ⁊ ista sunt transmissibilia: q2 habent eandẽ subsistentiã in seipsis persona mutata sicut nõ mutata: sicut domus: ager: iura: ⁊ obligationes. Quedaz nõ sunt đ corpore patrimonij: sed de bonis intellectu: ⁊ ita non trãsmittuntur: vt. C. de cadu. tol. §. ne aũt: ⁊ extra đ offi. deleꝫ. c. q̄n abbas: ⁊ adde quod nõ. ff. de pac. l. tale pactuz. §. fi. ⁊ facit. ff. de verbo. obliga. l. stipulatio ista. §. si quis. Jsta propie facit ad statuta que dicunt q̄ verba statutorum debeant propie interpretari: nã propie intelligitnr quod verere dicitur[b]. Extra quero nunqd isti comites ⁊ barones teneanꝫ curtes suas in quibus colligunt pedagia tenere securas a latronibus? Respondeo sic: alias tenerenꝫ emẽ dare[c] dãna depredatoz: vt nõ. Arch. xxiij. q. iij. c. q̄ quis peregrinos. Ex quo ordine debeant sedere[d] penes regem dic q̄ ordine consueto ⁊ iste honor appellatur priuilegiũ vt nõ. glos. de archiepi scopis Rauẽne: ⁊ ¶ Mediolani. C. de sacro sanc. eccle. l. decernimus[e]. Extra quero vnde fuit Totilla flagellum dei? Respondeo dicit Archid. q̄ fuit marchianus. xxiij. q. v. c. non vos. Deinde scias q̄ dominus Jaco. de ardizo. in summa sua multa tractat de electione Imperatorũ ⁊ de eius coronatione: de quibus hodie nõ est disputandum: quia ecclesia disponit: ⁊ dicere cõtrariũ esset percutere caput ad montẽ mozelluz. ¶ CAPITALE. ¶ Jsti sunt quos vulgo Barones vocamus[f]. Et vt ait quidã magnus doctor in summa sua. Quid de eo qui reparauit castrum desertuz: vel de nouo edificat locũ vbi se congregat populus: vtrũ habeat iurisditionẽ sup illo populo? dic vt nõ. extra de verb. sign. c. quid per nouale in nouella. Jtez q̄ imperator tenetur facere seruari statuta terrarũ: ⁊ consuetudines: habes in. l. fi. C. de iur. reipubli. li. xi. lz ipe sit papa in temporalibus vt nõ. insti. de re. di. §. nullius: in glo. in verbo põtifices. i. papas. Et an imperator possit deponi ⁊ per quem: dicam. J. si de inuesti. inter do. ⁊ vas. ori. contro. c. i. Quero si nõ tenet electio prelati vtruz teneat eius ꝓsecratio: dicit Jo. an. q̄ nõ: extra de trãsla. episco. c. licet: q2 vbi est defectus fundamẽti nõ soluz deficit ordo rei sed esse ⁊ substãtia rei vt nõ. in. c. i. de reb. eccle. nõ alie. in. vi.[5] Jdẽ ait q̄ papa nõ eget ꝓfirmatõe: extra de auẽ. ⁊ vsupal. c. ad honorẽ in nouella: ⁊ legitur ⁊ nõ. in. c. licet de uitanda: de electio. Pone rex concessit feudũ nũ quid successor teneaꝫ id obseruare quod fecit antecessor: dic q̄ sic: vt extra de iudi. c. nouit. Quero ad quid fit hic mẽtio đ istis nobilibus q̄ infeudant? Respõdeo oliz nõ passiz quibuslibet licitũ erat infeudare: sz certis: tñ quibus hoc ipsuz summa vl̄ magna dignitas aut antiqua ꝓsuetudo tribuebat: q2 indecẽs videbaꝫ vt vnus rusticus haberet vasallos sub se: q2 habere vasallos ẽ quedã dignitas cui ⁊ iurisditio inest. argumento eorum que notat Archi. in. c. i. de ꝓsue. li. vi. Sed hodie taz maiores q̄z minores: ⁊ minimi valuasores infeudant: imo ét rustici dũmodo habeãt legitimã suorũ bonorum administrationem: vt J. per quos fiat inuesti. c. i. §. noui. quod not. fm Jaco. de ra. Quero an vasallus possit alij infeudare illud qđ i feudũ tenet? dic q̄ sic equali vel meliori ⁊ eadẽ l. vt J. quali. olim feu. alie. po. c. i. §. si vero: ⁊ si de feud. fue. ꝓtrouer. c. benefiziuz: ⁊ J. de. l. cor. c. si inter duos. §. similr: ⁊ J. denotꝫ. feu. §. ea. l. ⁊ J. de cor. c. i. §. preterea: ⁊ ibi nota. in glos. que incipit preterea: ⁊ đ probi. alie. feu. per Federi. c. iperialẽ calidis: ⁊ ibi no. in glo. q̄ incipit: que vtiq̄z ⁊. §. illudq̄z: ⁊ ibi no. in glo. q̄ incipit: nota. ergo. Quero an adult[a] sine curatoz auctoritate possit de feudo iuestire: ⁊ quid đ pupillo? Respõdeo vt no. J. p quos fiat inuesti. ⁊ p quos reci. in prin. ⁊ ibi no. i gl. q̄ incipit: ⁊ merito: ⁊ J. si de feu. fue. ꝓtro. c. si minori. ⁊ ibi no. in glo. que incipit: sz de quo: ⁊ .c. si qs decesserit ipubere. ⁊ ibi no. i gl. q̄ icipit: no. hic q̄ nõ cogitur. vbi ét dz qd eꝓrio. ⁊ ibi dicam.

Et quia vidimus. Jste. §. cõtinuaꝫ ad precedẽtia i hunc modũ. Dictũ est. s. in prin. vsqz ad presentẽ. §. de pria parte Rubrice. s. de psonis que feudũ dare possunt: sequiꝫ de secunda ⁊ tertia parte Rubri. s. de acquisitione ⁊ retẽtione feudi. Diuidiꝫ aũt iste. §. vsqz ad. §. notãdũ: in tres partes. Primo tractat de acquisitõe ⁊ retentiõe feudi iure antiquo ⁊ nouo. Secũdo de successiõe filie in feudũ. Tertio de successione feudi iure nouissimo. Prima ps durat vsqz ad. §. hoc aũt notãdũ. Secũda vsqz ad. §. hoc quoqz sciẽdũ. Tertia vsqz ad. §. notãdũ. Casuz breuiter puecti ira potestis ponere vsz ad. §. notãdũ. Vasallus ipso viuo nõ priuaꝫ feudo: ipso vo mortuo ad filios eq̄liter feudũ ptinet: ⁊ si filij nõ sint: ad nepotẽ ⁊ ad frẽs eis nõ extãtibus: si feudũ é paternũ vel nouũ ⁊ p pactũ é. Filie vero in feudũ nõ succedũt. Nouissimo aũt tpe collaterales vsqz ad septimũ graduz: descẽdẽtes masculi i infinitũ succedũt. h. d. vsqz ad §. notãdũ. Casuz puerilit ita potestis ponẽ lz nõ essz op⁹ p puectis: p̄ ꝓtinuat se dicẽs. Vidim⁹ đ p sonis q̄ feudũ dare pñt: videdũ q̄ est đ initijs feudoz. Et é sciẽdũ q̄ iure ãtiq̄ssimo fuit i ptãte dn̄i feudum

ceptus. n. mẽtis ⁊ littera sonans ipsuz est sensus literalis. de ac. ⁊ obli. l. non figura. ⁊ vide omnino qđ no. de leg. ij. l. cum pater. §. cuz imperfecta. per Alcursium. [c]Et verba statuti intelliguntur propie. idest inspecta natura li verboruz significatiõe nulla alia adhibita interpretatõe. arg. l. pediculus. §. labeo. ⁊ ibi per Alcur. ⁊ alios scribens ff. de auro ⁊ argen. lega.

c ¶ Emendare damna. Vide Bar. ⁊ ibi notaui in. l. nequit. ff. de incẽ. rui. nau frag. Andrea Barba.

d ¶ Debeãt sedere. Vide glo. institu. đ bono. pos. §. alia vide bal. ff. de offi. pro con. §. i. l. ob seruari. §. ante: vide Bal. vbi pulchre loquitur i. c. cum olim. de consuetu.

e ¶ l. decernimus. Et facit glos. lxiij. di. in. c. q̄ attendit consuetudo in quo loco sedere đ beat cantor i choro.

f ¶ Barões vocamus. Quis dicatur baro. vide. c. fundamenta. §. deinde. de electi. lib. vi.

g ¶ Jn. vi. Ad hoc vide glo. in. c. cum super. de causa pos. ⁊ proprieta. ⁊ per Joan. and. in c. q̄ sicut. in vltima glos. de electi. ⁊ p Jnnocentiuz eodez tit. cuz dilecti.

feudum

feudum reuocare quandocūqz sibi placuerit. postea vero ante vnum annum finitum non potest reuocare: deinde fuit vita feudi extensa vsqz ad vitam fidel. postea vero mortuo. s. fideli pertinebat ad filios ad illum tamen quem dominus volebat eligere: deinde cepit ad omnes equaliter pertinere. Postea vero imperator Conradus romā pro fectus rogatus a fidelibus legem condidit q ad nepotes feudū produceret: z q fratre sine legitimo herede defuncto frater in feudū qđ erat pīs eoꝝ succederet. Si vō frater a dño feudū acceperit ipso defūcto sine legitimo herede frater ei nō succedit. Item z si cōuniter acceperint: nisi per pactum aliud fuerit specialiter conuentū. relicto tñ legitimo herede frater semp excluditur. z hoc vsqz ad §. Ъ aūt notādū. Ja. de belui. EQUALITER. Nota q lz filij sint inqualiter instituti tamen equaliter succedunt in feudo. Nepotes vero cum patruis succedunt in stirpes z non in capita. Sed nō exstantibus patruis succedunt in capita: z nō stirpes. Et est ratio quia cū succedāt iure proximitatis ita est proximus vnus sicut alius. Nec est ratio quare ideo minus succedat: q cū pluribus succedit: quoniā natura ipsa indiuisibilis est. z opi. azo. [a] fuit q idē eēt in mera successione hereditatis. Et hanc opi. tenet Ja. veronensis: z maxime q de iure cōi hoc est verꝝ: nec reperimus hunc casum aliter decisum in vsibus feudoꝝ allegat in auc. de here. ab intesta. §. illud palā. z §. reliquū. z insti. de legi. agna. suc. §. Ъ etiā. Alij dicūt z melius q patrueles succedūt in stirpes q ingrediunt gradū paternū. z Ъ tenet Accur. C. de legi. he. auc. cessante. z idē tenebat do. meus in libro meo ff. de natura successionis feudi. vbi habeo tale capitulū: vt in quibusdā libris reperitur vz. Decedēte fideli absqz liberis ex se descendētibus z in feudū succedentibus: si qđ feudū fuit cōis parētis: fratres defuncti cuz filijs se premortuoꝝ fratrū in stirpē succedāt. bis vō non extātibus ad agnatos ꝓximiores id volumus pti nere. z siqđ in pari gradu sunt: pariter admittuntur si vero ex vno est vnus: ex alio sint plures: non in stirpē: sed in capita succedere debere ordinamus verba tex. Jaz ergo nō est questio q ē casus l. vt. C. de furtis. l. ancille. Glo ff. de ꝓhibita alie. feu. per lotharīū. in. c. fi. dicit se dubitare an talia capitula que reperiunt in paucis libris sint tenenda ꝓ legib[b]: quā glo. no. Sed quero de vno vtrū vasallus possit vni ex filijs assignare totū ius feudi: dicit idē. Ja. q sic[b] ar. ff. de ritu nup. l. filio. §. fi. z de pace cōstā. §. in ciuitate illa. in fi. z ff. de ali. feu. pa. c. i. v̄. z lz prohibeat. z facit ad hunc. §. ff. de op. li. l. vt iurisiurādi. §. si liberti. z qđ dicā ff. an filius vel agnatus. c. i. z qđ plene no. in spe. de testa. §. i. v̄. fi. vbi plene disputat an nomen heredis repreſenteť in filio vel filia īstitutis in re certa[c] ibi videas. Nō. q antiquissimo tempore erat in potestate dñoꝝ quādo vellent feudū auferre. sed hodie nō ē ita nisi feudū ꝓcederet ad beneplacitū[b]. Sz op. q imo z hodie sit idē anno trāsacto: vt ff. si ꝓten. fue. inter do. z fidelē de ꝓtē. feu. c. j. §. itez sciēdū. So. ibi loq de feudo guardie vel castaldie vel simili: vt ff. ti. i. c. i. hic de alijs feudis ꝓprie sumptis. Nota ergo q in feudo guardie vel castaldie: z qđ ꝓ mercede alicui dat: nihil est hodie īmutatū de eo qđ determinat in dictis capitulis.

Scđo no. q de quadā alia iuris prudētia feudū extendebat vsqz ad vitā fidelis: sed hodie in ppetuū. Sed ꝓtra: imo videtur q etiā hodie nō extēdatur vltra vitam fidelis: vt ff. de feu. mā. c. i. So. ibi speciale in feudo marchie: ducatus: z comitatus vel alterius regalis dignitatis seu baronie ab imperatore dato in quo de rigore consuetudinis nō succedit heres: tñ hodie z illud est perpetuū ꝓ vsurpationē non per rigorē iustitie: vt ff. de alie. feud. §. in feudo comitatus fm glo. Tertio no. q Conradus ꝓsuetudinē que loquebat de filijs prorogauit ad nepotes ex filios: ergo nomine filij nō ꝓtinebat nepos. Circa qđ est sciēdū q hoc nomē filius qñqz ponit vt causa alicuius priuilegij z nō ꝓtinet nepos[e]: vt. ff. de excu. tu. l. ij. Quandoqz vt terminus priuilegij: z idē vt hic. C. ad trebel. l. iubemus. Qñqz vt terminus pene: z idē vt no. extra de fi. presby. c. ad excludēdas in nouella. Qñqz ratiōe designāde prolis siue in bonore sanguinis: z tūc cōtinet nepos. Unde in materia feudoꝝ siqs hodie reciperet feudū ꝓ se z heredibus suis itel ligeť de heredibus sanguinis[f] ex se descēdētibus vt ff. de gradi. suc. in feu. c. i. z de duo. fratri. a ca. in uesti. c. i. z de alie. feu. c. i. §. z si clientulus. Et ad de qđ notāt moderni de ver. sig. l. liberoꝝ. Et dic q filius ē nomē generis z nomē speciei sicut adoptio. nā grece est nomē generis: qz dicit a philos qđ est amor. vnde etiā de nepotibus z reliqs predicat. Sed latine est nomen specificū nisi natura actus vel fauor extēdat vlterius[g]. Nota q feudū qđ fuit eorum patris dicitur paternū. Idez si alioꝝ ascendentiū vsqz ad nomen nominatū in iure. Sed supra nomina nominata in iure magis ꝓprie sumpto vocabulo dicitur antiquum siue maiorum suorum. vt. ff. de gradi. l. iurisconsul. Sed largo modo paternuz appellatur quod fuit ascendentium quorūcūqz in infinitum: vt ff. de natu. suc. feu. c. i. Sed hic quero vtrum frater fratri succedat in feudo paterno iure accrescendi: an iure successionis: nam tex. superius dixit hoc iure successionis[b] z c. Itez ꝓ hoc qz ius accrescendi habet locum in acquirendis non in acquisitis. Nec reperimus q hec regula fallat nisi in vsufructu formali. cuius ratio est: qz ille vsufructus semp est in fieri: z ꝓ futuro tempore nullū ius causatum est in eo. vt. ff. de vsufru. accres. l. j. §. iterduz. Itē si esset ius accrescēdi: esset ex aliqua coniunctione re vel verbis vel mixta. Sz inter fratres nulla est talis cōiunctio licet inter eos sit ꝓiunctio naturalis z legalis. tñ in acquisitionibus singularibus sicut est acquisitio feudi coniunctio legalis non parit ius accrescendi. vt. ff. de le. ij. l. z ꝓculo. Itē nos videmus q succedūt agnati q morientib[9] nullo modo cōiuncti sunt vt ff. an filius vel agnatus. c. i. Itē est hic expressum q si coniunctim datū sit feudum duobus fratribus nō accrescit de vno in alterū nisi specialiter contineatur in verbis inuestiture. ergo coniunctio verbalis cōplexiua siue realis siue cōiunctiua nihil habēt operari. Itē hec est regula q in ꝓtractib[9] nō habet locū ius accrescēdi. z ratio est qz putent sibi ꝓtrahētes q sibi nō ꝓsperexerunt: vt. ff. de ver. obli. l. si mihi z titio. nisi resultaret absurditas. vt. ff. de ꝓtrahē. empt. l. fundus ille vel nisi sit imperialis largitas: vt. C. si socius libe. imperi. l. i. li. x.[i] Nec ob. q aliqñ vocam[9] ius accrescendi: quia iste sermo est potius facti qz iu

non tñ nepotem qđ est notandū. vide bal. plene i l. maximū vicīū C. de lib. ꝓte. z in l. gallus. §. insti. de libe. z posth. Ang. i prealle. l. etiā. bar. in. l. liberoꝝ prealleg. Ly. in preal. l. duo marco.

f Heredibus sanguinis. Vide Lo. ro. consi. i.

g Extēdat vlterius z c. Et nota q in feudis linea sanguinis ē ꝓuilegiata sic. ff. de eden. l. si quis ex argen. §. pe. C. de impo. lucra. de scri. l. i. §. i. li. x. Cum g in feudis loquimur de herede. loqmur de herede sāguinis. Sed aliud ē in iure patronatus ecclie i quo succedit ēt extraneus heres. vt no. ff. de ope. li. l. si operarum in glos. in ver. non esse dandam per Accur.

h Jure successorio. Vide bal. in. l. vnica. C. qñ non pe. par. z. l. i. §. in primo. C. de cadu. tol. vbi aliter loqtur q hic z Bar. in. l. qđ dicitur. ff. de verbo. obliga. z in ꝓsilio incipiēte. Ex themate. z moderniores in preallegata. l. vnica. vbi tenēt id quod Bald. hic dicit per rationes bal. hic i C. l. i. lib. x. vel ibi loquitur in priuilegijs non in contractibus celebratis cū fisco vel imperatore. Tu dic q ille titulus loqtur in omni gratia principis.

Item regula est q vbi est diuersitas seu pluralitas personarum disponētiū vna in alteram nihil pōt. Verbi gratia. Titius z Seius faciūt simul testamentū z rē cōem legant mihi z titio: naz ex testamento titij nihil accrescit ō portiōe scij: nec econtrario: z iō sicut i feudis diuersorum dominorum nō ħz locuz ius accrescēdi. sic nec in feudis diuersoꝝ susceptoruz seu stipulantium: quia vnusquisqz ꝓ se decernitur. nec alter alteri stipulari videtur. vt. ff. de ver. obli. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. Quid si verba dicunt concedimus illi cum illo an videatur tacite actū de iure accrescēdi. Nūdeo. dictio cuz ponitur pro z nec maiorē nec minorē ꝓducit ꝓiunctiōis effectū: vt. ff. ō vsuf. leg. l. illi cuz illo.

a Opinionez Azonis. Facit tex. quez vide in c. i. §. ō gradi. vide ibi bal. z i. c. i. ō natu. succes. feu. z in. l. ij. C. ō suis z le. z pleni us in. l. cessante C. ō legi. here. vide bar. in. l. ij. §. cū hereditas. ff. de suis z legiti. Ang. in. §. si vo. in auct. de here. ab intest. vbi tz qđ i stirpes. Salyce. i. l. cessante preal. tz opi. azonis. z vide qz notaui ad bal. i d. l. cessante.

b Dñs Jacobus q sic. Adde Ludou. ro. consilio. xxxiij.

c In re certa. Vide Bald. in auctē. si quas rutnas. C. de sacro. san. ec. z Bart. i l. iusiuran. §. si liberi. ff. de ope. liber. An. barba. d Ut. l. iij. ff. loca. Mā rei sue pōt quis ex libero arbitrio legē reponere nisi sit initiata obligatio hoc ꝓhibēs. vt. C. de pac. conuen. l. ex morte.

e Nepos. no. q appellatione filiorū nō continentur nepotes vt. l. iubemus. C. ad trebel. quod intellige respectu gradus. alias etiā ꝓtinetur nepos ex filia. Casus est singu. fm angel. in preal. l. iubemus. in. §. fin aūt. Sz satis ꝓcordat. l. i. C. de ꝓdi. inser. sz ibi loqtur in liberis q secus. l. ij. §. nō soluī. ver. hoc autē. ff. de excu. tuto. l. sed z milites. ff. eo. z intellige verum qñ fuit apposita cōditio filio: secus si nepoti ex quo ē de alia familia sub dubio forte qđ dicit esse notandū. Tu vide glo. quā allegāt moderniores in l. etiaz. ff. so. ma. ꝓ singulari. in l. liberorū. ff. de ver. signi. qđ in priuilegijs appellatione liberoꝝ intelligitur vsqz ad ꝓnepotes. vt l. diuo marco. C. de questio. z vide bar. in. d. l. liberoꝝ. Itez priuilegiū datuz filijs primi matrimonij puta ne queniātur vltra quā facere possint nō extēditur ad ꝓnepotes. ita sing. dixit Ang. in. l. etiā. ff. so. ma. Itē senatusconsultuz macedoniānū loqtur in filijs. tñ extēditur ad nepotes. vt est tex. in. l. filiū habeo. ff. ad mace. quē allegat bal. in. l. si ꝓmittente. C. eo. vide tex. in. l. patri. ff. de adul. vbi ꝓmittitur patri occidere filiaz

a ¶ Dicit q nō. Vide Lo.ro.cō filio.i. de femia succedēte in feu. vide Lu.ro. ꝙsi. xxxij.incipit: viso inuestiture tenore.vbiꝫsuluit si femina succedit in feudo vbi dicit aliqs limitatiões. An.bar. b ¶ c. si qs sine filio masc.odof. addit quartū.s. qñ feudū est emptuz itegro precio.qz ibi nullū bñficiū recipit q tantūdez soluit. ar.ff.de le.i.euz cui sub hac.Q.ō vez ē si ad nullū seruitiū datū est alꝫs secuꝫ.ar.ff.ō lc.i.l.apud iulianuz.§.si qd alij. ff.ō obse.l.titi⁹. c ¶ Jus cōe.qō nota.De incisione instrumti qō faciūt feneratores.C. ō reb.cre. l.generaliter per Odofre.

d ¶ l.ꝫ cū si. Et de pacto q preciuz statiꝫ soluatur. tñ possessio remaneat vendi tori in sua vita. hēs tex.de fi.instru. cū Joānes heremita. Et ét ibi dicitur q restāti valet quāti vendi pōt cū pactis appositi nō quātuz simpliciter.vt.ff. de ser. expor.l. si vendi tor.§.fi.

e ¶ l.longe. Extra no.q qs pōt recipe feuduz p se z fratre suo. dicit Odof.q ē spāle. z secus si recipet pro alio oino extraneo. qz nō valeret.s. recipiēdo p quētionez. Dicit ét quentionē valere ſꝫ iura cedi debere.vt no.in.l. hujusmodi i pn. de leg.i.ſꝫ p traditionē sic.ar.ff. ō dona.absenti. De hoc vide qō no. Accur. in.l. cū quidā in fi.C. ō ver.signi. Extra nota q filiatio z fraternitas probantur p cōfecturas.vt no. de ꝙdi.z demō. p Accur. Et nota q sigs recipit aliquā pprietatez pro se z herede suo.hoc acto q si decedat sine herede.i.filio reuertatur ad ꝙcedentem.si decedat cū filio non reuertatur ad cōcedentez. Ponemō q primo recipiens decessit relicto filio herede: postea filius

rius.i.quoddam augmentum:proprie vero appellatur ius successorium.Sed dices quid ad rumbum? Nam de nomine non est curandum habito idētitatis effectu:vt no.in auc.de sanc.episco.§.si qua mulier col.ix. Respondeo:si est ius successorium debet acceptari z potest repudiari. Sed si est ius accrescēdi tacite z ipso iure accrescit z forte inuito:quia quando vtraqz portio est grauata nō potest pro parte acceptari:z pro pte non:vt.ff. de leg.ij.l.sed duobus.z no.C. quando non pet. partes in glo.fi. Verius est q sicut in legatis etiā si esset ius accrescendi posset portio accrescens repudiari:vt.C.de cadu.tol.§.his ita.Bar.dicit in d.l.si mihi z titio.q est verum ius accrescendi.qz ista est quedaz mortis causa capio:in qua sicut in donatione causa mortis habet locum ius accrescēdi.vt.C.de cadu.tol.l.j.in fine.ſꝫ certe mortis causa capio est ordinatio hominis non legis:vt legitur.ff.de fideicō.liberta.l.thais.§.stichus seruus z fit per conditiones incertas non per dispositiones obligare valentes.Item ius accrescendi non habet locuz in iuribus separatis vel aduersatiuis ff.de bo.poss.l.sed cum patrono.z.ff. de condi.z z demon.l.mulieri z titio.Tu dic vt superius q ista est potius quedaz legis prouidentia que non habet vim relicti.Jsta sunt verba glo.in alia materia.C.de sacrosan.eccle.auc.siqua mulier.in gl. parua vltima.Item hoc prouenit magis ex natura inuestiture:vt.j.de feu.marchi.cap.si capitanei. z est prouisio legis supplens factum hominis vel ipsuz interpretans:quia sicut si a prin.fuisset vnus heres totum habuisset:ita si res recidat ad vnum: vt.ff.quod cuiusqz vni.no.l.sicut in fine. nam hoc fuit z esse debuit de partium intentione.vnde idē esset in emphiteosi quod in feudo quod accresceret per naturam contractus z tacitam prouidentiam contrahentium.vt argu.ff.de pac.l.tale pactum.§.fi.Quandoqz ius accrescendi appellatur tacita substitutio:vt no.ff.de leg.secundo.l.si titio z meuio.§.iulia. ¶ Querit gl.pone q frater qui decessit:extraneuz heredem instituit: nūquid frater superstes priuaꝫ ea portiōe feudi que erat apud morientem? Respondet glo.q non.nec dicitur mortuus cum herede in materia feudorum ille qui decedit extraneo relicto herede:cū liberos nō habeat.vt.j.de succes.feu.ca.ij.§.nulla.facit qō no.ff.ad trebel.l.quia ꝓinde.Jtaqz feuda nō pcipiuntur mero hereditario iure sed potius principali prouidentia.argumen.ff.de adop.l.si arrogator.§.sed an impuberi ꝑm glo.z bene. ¶ Sed qd si iste frater superstes cōmisit culpam ex qua debet feudum amittere? Respondet glo.q tunc nō succedit in feudum.quod dic vt dicam.j.de prohi. feud.ali.per fede.c.i.§.sin autem pater. ¶ Sed pone q frater superstes renunciauerat partē suaz in manibus domini:nūquid alia portio sibi accrescet iure successorio:z videtur q sic sicut in vsufructu:vt.ff. de vsufru.l.si titio.§.vsufructum. Item ad hoc est.ar.ff.de vulga. substi.l. coheredi.§.fi. quod verum credo quia vt dixi non est stricte loquendo ius accrescendi.z facit j.de eo qui finē facit agna.capi.primo. ¶ Quero vtruz fellonia vasalli noceat alijs successuris:dicit glo.q sic.quod verum est in omnibus descendentibus ad infinitum.in agnatis vero vsqz ad quartum gradum exclusiue:vt.j.si vasal.feu.pue.cui defe.c.i. ¶ Querit glo.nūquid femina succedat in feudo? dicit q non[a] nisi in tribus casibus.primus quando nominata est in inuestitura.Secundus quando feudū redemit a domino.Tertius quando dominus ei

dedit propter seruitiuz patris:quibus casibus ab aliquo ex parentibus non inquietāda est vt.j.quē admo.feu.ad feminas perti.c.siquis sine filio masculo[b].Et quia hic agitur de feudo paterno:an refutatione desinat esse feudum paternum? Dic vt j.de vasal.decre.eta.c.i.in fi.Et an per nouam inuestituram desinat esse paternum? habes in eo.c. Et si vasallus refutauit feudum vt filij inuestirentur a domino:quibus inuestitis vnus eorum decessit sine herede:questio fuit inter dominum z fratrem defuncti:vtrum esset nouum vel paternum? z dicitur q est paternum.j.de inuesti.quam titius accepit a sempro.c.i. ¶ Quid si agnatis consentientibus dominus filium vasalli de feudo inuestiuit paterno:postea sine liberis decessit filius:pertinebit ne illud feudum ad agnatos tāquā paternum? dic vt nota.j.an agnatus vel filius.c.i.in glo. ſꝫ nūquid. deinde dicit hic q per pactū ſꝫ: quod sine pacto non licet.z q pactum trahit feuduz extra naturales terminos feudi ad terminos pacti. Jstud est brocardicum glo.super quo dicendum est q quedaz producuntur in esse per pactū: quedam producuntur in esse ex natura rei:quedā prorogantur per pactum:quedam per pactum conceduntur preter ius cōmune[c]. Primo casu licet p pactum quid alias non liceret.Secundo casu idē est natura contractus:quod pactum. Tertio casu loqtur de edil.edic.l.q si nolit.§.siqd ita.Quarto casu loquitur.C.de pigno.l.licet.cuz si.[d] Et ad de quod nota.ff.de diuer.z tempo.prescrip.l.longe[e].Deinde querit glo vtrum feudum emptuz ex cōmunibus bonis fratrum simul habitantium sit commune? Et hec questio potest intelligi dupliciter.vno modo de habitantib⁹ socialiter ex conuentiōc.Alio modo de habentibus fraternaliter z simpliciter sine conuentione alicuius societatis z dicit vtroqz casu q nisi de conuentiōe inuestiture vel scientia domini appareat feudum non esse cōmune[f]:vt.j.de fratrib⁹ de no.bene.inue.c.si duo fratres:z dic vt ibi[g].Et nota q in feudis non refert cuius pecunia feudum sit emptum.facit C.si cer.pe.l.non vnde originem.Et hec est regula generalis in quocūqz contractu fallit dicit glo.C.de pigno.in.l.quāuis in pecunia militis z pupilli z pecunia dotali.quod dic.C.de rei vendi.l.si vt p ponis.Sed quod dicitur de re dotali intellige in subsidiuz.vt.ff.de iure do.l.proculus est.ff.de do na.inter virum z vxorez.l.vxor marito.Et si in eodem instrumento emunt vir z vxor.dic vt nota.C. de fide instrumen.l.scripture.z de eo quod ibi dicit glo.est casus extra de diuor.c.ij.z adde quod nota.in.l.j.C.siquis alteri vel sibi.Et si vxor tantum habet in dote quantum conuertit in emptione prediorum z est solutum matrimonium:sufficit viro dos quā retinet[b]. Dicit Inn. q quicquid acquirit vxor de opis suis acqrit viro sicut liber homo bona fide possessus:extra de testa.c.cum in officijs:Bar.dicit q si vxor gerit in animo acquirēdi sibiipsi non acquirit marito. quia acquisiones iure gentium sunt z feudantur in consensu.ff.de dona.l.qui mihi donatum.z fide instrumen.z iure haste fiscalis.l.z si instrumenta libro decimo:z .C.de donatio.inter virum z vxorem.l.si filij.Idē quod dicit de pecunia pupilli idez est in ecclesia[i] z similiter intellige in subsidium: puta quia emit abbas vel monachus qui nihil habent proprij: vt no.C.de sacrosan.eccle.auc.qui res iam dictas. in iij.glo. Idem in quolibet prelato:vt no.Inno.extra de testa.c.cum in officijs.z nota.in.c.inquirendum.de pecu.cleri.quia siue velint emere nomine

ecclesie

decessit non relicto filio. dic q isto casu non reuertitur ad ꝙcedentē vt no.Ly. C.de secū. nup. auf.sed si qs.in fine.z sic sufficit primus heres ad restōnez fideicō. missi z ad exclusionez restōnis. in auf.de restl.fideicō.§. manifestum.col.ix. per Accur. An.bar. f ¶ Esse cōmune. Nota qō dicitur q feudum emptuz cōi pecunia est cōe. adde q istud est veruz de iure lombar. vide Bal.in.l.si vt proponiſ.C.ō rei vēdi.z in.l.si patruus.C. cōia vtriusiu.z.l.cū opꝫ.C. ō bo.que libe.z adde qō i l.fi.C.de col.bo. dicit q si vnus frater plures fructus reposuit p familia q alter si insimul habitāt tūc nō repetit.z in prealle.l.si patruus.qō limita quo ad ꝙsūptos secus quo ad extātes.vide eūdē in.c.i.j.de bene. fra.ang.in.l. qd sit fugitiuus .§. apud celsuz.ff.ō edil.edic.reputauit hoc sing.notandum.z addit qō procedit qñ stat in eadē familia.secus si i ea. habitatione puta per vnaz clauſuraz.tex.est ibi a nemine notatus nisi ab eo.vide qō sing.dixit Bar.i.l.iura.C. de oi agr. deser. lib.xi.de mā vide Bal. i preal. l.cum opꝫ.z.l.si patruus.z.l.si vt proponis.

g ¶ Ut ibi. Qz feuduz hꝫ mixtā nām psonalitatī z realitatis.C. ō pig.l.quāuis.

h ¶ Quaz retinet. Adde vxor non tenetur acq rere viro ex operibus suis artificialibus contra suam voluntatē vt.C.de ꝙdi.inf. l.si vxor.z id qō acquirit vxor ex re sua cooperāte ét opera sua nō acquirit viro.l. aliēta.§.fi. de ali.le. And.bar. i ¶ Idem est in ecclesia.vide gl. in.l.vxor marito.de dona.inter vi.z vxo.ff.z in l.ij.ff.qñ ex fcō tuto.z in.l.si vt proponis hic allegata.z.c.pe. ō pecul.cle. Bar.

in.l.filie:de solu.ff.z pondera q̃ hic male loquitu.z cuz dicit in subsidiũ agitur:z dicit ꝓ iura multa vide que dixi i.d.c.pe.z vide quod no.xij.q.ij.c.apostolicos:z ibi est glo.sing.qõ si qs de pecunia ecclesie alienat i solo suo ꝙ tunc solum cedit edificio qõ credo vez si ecclesia soluit preciuz soli:vide moder.in auẽ.silr.C.ad.l.fal.z vide Bal.in.l.pe.C.de ser.pigno.

da.manumis. an res empta:ꝺ vsuris:possit remendicari per eum a quo fuerit extorte z de pecunia pupilli: vide bal.in l.si vt ꝓponis.C. de rei vend.z qõ no.in.l.ij. qñ ex fcõ tu.z i.l.cuꝛ.C.z in arbi.tut. l.cum oportet.C. de bo.q̃ lib.z ꝺ pecunia dotali: vide Bal.in.l.ex pecunia.C. ꝺ iure do.l. multum.C. si quis alte.vel sibi. And. barba.

a ¶ Acquiratur ecclesie. Ex precio eccl.vel si prelatus est religiosus:z ideo non põt habere heredez: alias nõ efficitur pupillꝰ ecclesie quod patz: qz ẽ ei ꝓ sua pecunia tacite obligata.l.iij.de reb. eorum.

b ¶.l.fi. Nam si statutuz disponit de ratione seruamus statutum.l. prospexit .ff. qui z a quibus. Si aũt ratio disponit ꝺ statuto seruamus rationem: qz prior in potentia ẽ: ar.ff. de sup.le.l. labeo in rõe sui.

c ¶ Per Dy. Jõ inquit gl. in cle. i.de elec.q̃ ex ratione intrinseca statuti statutum non dicitur extẽdi: qz vbi est ratio ibi statutũ facit quod legitur z notatur in.l.fi. ff.de here.instit.z in.l.scire oportet §.sufficit.ff. ꝺ excu.tut. sed in cooperantibus verbis bene essentia statuti est in ipso statuto extra de spon.tue.ff.ꝺ ac. z ob.l.non figura .C.de acquirẽ. pos.l.per procuratorem in glo. d ¶.l.i. Vide.c. capitaneus ꝺ fe. vbi loquitur ſm vulgares ¶ Papa vide.c.nostra: ꝺ loca.vbi loquitur ſm vulgares q̃ nota hec ꝺñi scribunt vulgari Andrea barba.

e ¶ ſm Odoff. Dicit Ly. q̃ de substantia constitutionis legis ẽ scriptura: sed non de substantia constitutionis principis dicit in.l.de quibus.

f ¶ Lapax causati. Et ideo a simili corpore vicari qui feudo in forma debita seruire non valent: in feudo non succedunt arg.ff.de lega.i.l.filius.§.si quid aliter:z.j.an sur.vel mu.c.i. qz cessante materia cessat materiatum: de lega.iij.l.quesitum.§.illud:z vide qõ no. de legatis.iij.l.nutu.per Accur. cessante operante cessat operatio eius in posterum z merces future operationis:z quis propter corporis vicium non commertium repelletur: fortius tamen repellitur:z quis propter delictum: vt no.ff.de lega.i.l.sed ſi res per Accur. Qui propter sexum sunt

ecclesie siue nõ: ius disponit q̃ acquiratur ecclesie[a]. ¶ Hec possunt facere contrahentes q̃ legis dispositio non habeat locum in actibus eoꝝ vt.l.vlti.ff.de stipu.ser. ¶ Modo queritur que est ratio quare nepos masculus ex filia femia nõ succedat. Respondet glo.q̃ rõ non põt assignari: nisi qz statutũ ꝙsuetudinis ita vult: z ꝓ rõne sufficit auctoritas legis: vt.ff.de postu.l.ij.§. puritiam: in glo.in verbo ratus: z ideo dicunt quidam q̃ sublata rõne legis nõ tollit lex: qz ꝫ tollatur vna rõne non tollitur alia.s. legis auctoritas. Sz isti male dicunt in hoc: vt pz.C.de indic. vid.tol.l.fi.[b]. ¶ Item z glo.nostra errauit: nam ratio quare non succedit nepos ex filia est: quia successio non ẽ per saltũ: z iõ expedit q̃ gradus asi se sit successibilis: nã destructo ordine destruitur ordinabile: vt.ff.de serui.rusti.predi.l.tria p̃dia: z ad destructionẽ añcedentis: sequit destructio ꝙsequentis.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi. l.i.§.huius rei. ¶ Extra querit vtrũ essentia statuti sit in ipso statuto: an in rõne eius: dico q̃ in mente statuentium: vt nõ.in.c.vl.de reg.iur. per Dy.[c]. Et interdum in statutis non est requirenda subtilitas legum: sed volũtas statuentiũ: qñ ipse impator qñq̃ nõ loquitur subtiliter sz grosso mõ: vt nõ C.de ser.fu.l.i.[b] ¶ Quero qũo appareat de intentione statuentis. Rñ. septez sunt indicia animi: vt nõ.ff.de leg.i.l.seruus plurium §.fi. Et plura alia que ibi non ponunt in statutis habent locum: qz de scripti recitatione constat: z ideo scriptura portat pondus quasi totius statuti: vt C.de legi.l.i. Et dicit ibi ☞ dof. q̃ equitates hominũ non habent i se pondus statuti nisi legibus vel ꝙsuetudine ꝓscripta sint roborate ẽt in materia feu.ſm ☞ dof.[c]. ¶ Deinde nõ.in ver.hoc aũt notandũ: q̃ iure romano femie succedũt sicut masculi: tñ ex successione feudi excludunt: qz seruitia feudi ꝓsistunt i seruitio virili puta in pugna: vñ femina excluditur tanq̃ non capax: qz non capax cause non est capax causati.[f]. ¶ Quero quid de iure Lombardo. Respon. vt in glo. Verum in tuscia Lombardie nos habemus statuta in ipsis successionibus: que statuta sunt seruanda: quod optime probatur ex ista glo.ex qua etiam colligitur q̃ statuta possunt disponere de successione naturalium etiam cum legitimis. Utrum autem possint disponere de successione spuriorꝝ: plene nota in.l.i.C.de iure anu. aure. Item glo.ista est in argumen.q̃ facere pacẽ z cõmoda pacis pertineat ad masculos[g]: z nõ ad femineas. Et hoc facit ad statuta loquentia ꝺ pace obtinenda ab heredibus interfecti. Sed ego non credo q̃ statuta recipiant interpretationem a iure Lombardo: quod locale est z solum in Lombardis viget: sed solum a iure Romano vt.C.de noxa.l.si serui nostri[b]. Deinde nota tex. ibi ad eos: q̃ pactum conceptum in filia videtur

inhabiles vt femina perpetua carentia laborant: qz impossibile est q̃ femina fiat masculus: vt no.ff.de excusat.tuto.in.l.non solum.§. libertus: per Accur. g ¶ Pertineat ad masculos. Et est valde singu.glos. quod facere pacem est officium virile quod intellige quando superstans masculi: secus si non superessent: z vide ange.z.d.meum in.l.si filius qui patri.ff.de vulga.z pupilla.adde Ludoui. Romanus in.§.cato.vbi tenet contra istam glos.quia potest iudicialiter experiri.l.sororem.C. de his qui.vt indig.item quia in hoc reperitur deteriorata ꝙdicio facit.l.in multis ff.de statu homi. Item dicunt eẽ casuz in.l.i.§.potuisse ad fille.sed re vera non ob. ille text.quia loquitur in serua q̃ tenetur pferre vitã domini sui siue vite: allegat etiaz l.i.C. de his q̃ se. sed etiam illa lex nihil facit ꝺ mi. in.d.l.si filiꝰ: aut frater z sorores extant: z tunc prefertur frater aut non: z tunc admittit sorores: bene facit.l.ticia.§ lucius: licet non alleget.ff.de leg. ij.z vide Ange. l. ꝓ here.de.§. fi.de acquirẽ. here.vbi tenuit ista glo.bal.aũt i prealle.§.fi.tz q̃ hic valet quod sit de consuetudine lõbardorum: z i.l. ticia.§.lucius: el ij. de leg.ij. An. Barba.

h ¶.l.si seruꝰ nostri. Sz pone dubitatur circa cõtractuz vel aliqꝺ an debet sumi interpretatio a statuto loci: dic vt in.l.excepto: z in l.senatusco.C.locati: z in.c. q̃ dilectio: de cõsangui. z affini. z p Archi.xij.dist.illud.

i ¶ Omnino vide. Vel dic vno verbo. Aut appareat gd actum est z ei stabitur: aut nõ apparet: z tũc aut agnati veniunt p mortez heredũ: z tunc veniunt vsq; ad septimum graduz. Aut p priuatiõez ipsoꝝ: z tunc veniunt p infinitũ. Maz si diceret ꝺ sequeref: q̃ cum nõ veniunt agnati nisi qui quarto gradu sunt z deinceps ergo non veniũt nisi quatuor gradus agnatiõis vl agnatoꝝ qꝺ est ꝺ mentez littere supioris. Vel oporteret dicere q̃ venirent vsq; ad quartũ gradũ: z illud diceretur in infinitum: sicut dicimus in legitima successione agnatorum de iure cõi: qꝺ forte non esset absurdũ: sed ꝙueniens cõcordando ius cõe cum consuetudine: vt.l.i.C.de inoffi.dona.z extra de consue.cuz dilectus Sed precedens solutio verior est.s. q̃ aut per obitũ aut per excessum: seu fellonian: z tunc in infinitum.

k ¶ Ponitur iclusiue. Vide Bar. plene in.l.cũ patrono.§. sempronio: de lega.iij.z.l.meminisse: de offic.ꝑfi.

l ¶ Quod sic. Vide que notaui ad bal.in.l.liberti.C.de ope.lib. An.bar.

a ¶Speciale. Alias ſecus. ſ. ſi quis perferenda: ꝛ. l. ſi is qui. §. ſi tu titiꝰ ff. de fur. ꝛ. ff. de fal. l. ipubere. §. i. ver. ei ſeruo: ꝛ quod ibi per Dy. ꝛ no. per glo. in. l. ſi quis id quod. §. fi. ff. de iuriſ. om. iu. b ¶Quod non. Adde Bal. in. c. i. de na. feu. ꝛ qđ no. in. c. i. de proba. ꝛ p Bet. de anch. con ſi. ij. ꝛ p Bal. C. de liber. ꝛ eoꝝ libe. l. ij. vbi vide: qꝛ notabiliter loquitur: ꝛ Bar. in. l. celar đ publica. ꝛ bar. in. l. omnes pop. ff. de iuſt. ꝛ iure. vide Bal. in. c. i. §. item ſacramenta: de pace iuramẽto fir. poſt gl. ibi quod ſi papa ꝓcedit beneficiũ vni ꝛ poſt ea aufert ꝛ dat alteri quod tenetur ad intereſſe vide eũ: qꝛ notabiliter loquitur.

c¶Concedit mihi. No. qꝺ inſtrumentuꝫ poteſt loqui in prima vel tertia perſona: vide Bal. in. c. i. de no. foꝛ. fide.

d¶In preteriꝛo. Vide tex. in. c. cũ autez: de iure pa. qui eſt ſing. ſecundum đ cond. in. c. examinata: de iudi. vide ibi per eũ Jo. an. in. c. cũ. p. tabellio: đ fide inſtru. ꝛ in. c. duduꝫ de conuer. coniu.

e¶In glo. oꝛdi. Quid ergo ſi notarius erat in nomine contrahentis an vitietur inſtrumentum: ꝛ vi detur qꝺ ſic: quia ſi contrahens videtur loqui ꝛ erraret in nomine ꝓ prio nõ valeret cõtractus: ar. l. ſi. C. de here. inſti. Contrariuꝫ videtur p no. in. l. ſi quis in fũdi vocabulo. ff. de leg. i. ꝛ C. de teſta. l. erroꝛe cuꝫ ſi. Et no. qꝺ libellus ſupplicatoꝛius egparatur in erroꝛibus ſtipulationi: vt no. ff. de re. iu. l. ſi libꝛarius p accur.

f¶Prioꝛé. Maꝫ conſuetudo eſt tã te efficacie qꝺ etiã contractum tollit. C. v vſu. l. quãuis nam omnia queꝯ volũtate mutari ſolent poſterioꝛa prevalẽt: vt C. ne de ita. defũ. l. ſi mater: ꝛ đ auctoꝛ. tuto. l. ij. §. ſi pluribus per Accur.

g¶Sit ꝑſcripta. Quod limita per bal. in. c. i. de feu. cogna. vbi vide q̃ ibi allegaui: vide de abbatem in. c. fi. de conſue. Abbatem in. c. ꝓ illorum de prebẽdis Jo. an. in. c. fi. de conſue. c. ad audientiam de cle. nõ reſi. bal. in. l. fi. C. đ ſeruꝭ. bal. in. l. de quibus. ff. de leg. ꝛ in. l. ij. c. que ſit longa conſue. ꝛ in ſ. speciale[e]. Quero qualiter in iſta materia accipiatur gradus. Reſpondeo ſecundum ius ciuile includendo recipientem ſeu primam perſonã in numero gradus ſicut vnum non eſt numerus ſꝫ principium numeri ꝛ includitur i numero. vt in auk. de non alie. §. emphiteoſim. col. ij. Beinde nota hic tex. qꝺ conſuetudines feudoꝝ introducte ſunt ꝫm vſum ab antiquis ſapiẽtibus inſtitutum. Et ideo ſileant beſtie que dicũt vſum feudoꝝ i ſe ſapiẽtiam non habere. Baldus.

Notandum eſt aũt. Intellectus breuis vſqꝫ ad fi. ti. eſt iſte. Feudum qꝺ datur a capitaneis: vel regis valuaſoꝛibus propriam hꝫ naturaꝫ. Quod vero ꝛ a minimis datur propriã naturam non habet duobus caſibus exceptis q̃ in littera continentur. Caſum autem litteralem ita pone. Si queratur qꝺ feudũ habeat propriã naturam. Reſpõdeo qꝺ illud qꝺ a capitaneis vl regis valuaſoꝛibus datur. Sed illud qꝺ a minimis datur propriam naturam non habet: qꝛ licꝫ domino auferre quandoqꝫ licet i curia mediolani aliter obſeruetur: ꝛ hoc eſt verum niſi fideles cuꝫ domino Romã in exercitum iuerint: vel niſi dominus aliquid ꝓpter feudum acceperit tunc enim auferre nõ poteſt niſi reſtituto precio quod datum eſt. h. d. Nota quod ille qui petit reſcindi contractum debet reſtituere preciũ. facit qꝺ nota. C. de ſacroſanc. ec. auk. q res iam dictas. ꝛ ff. de actio. emp. l. bona fides. ꝛ l. j. C. ſi ſeruus extero. ꝛ l. ij. C. đ fur. Opp. ꝛ videtur qꝺ precium nõ debeat reſtitui. vt J. ti. c. j. Solu. p̃cium fuit datum pro feudo temporali ꝛ fuit cõtractus exequutus đ vero ſine tẽporis prefinitõne ꝛ fuit contractus reſolutus Quero nũquid imperatoꝛ poſſit diſueſtire vaſallum ſine conuicta culpa. Reſpondet gl. qꝺ non[b] eſt ratio: quia bone ꝛ naturales conſuetudines ligant principem quia potentius ẽ ius naturale quã principatus. Item quia non decet principem ſuum beneficiũ reuocare: vt nota. extra de conſang. ꝛ affini. c. qꝺ dilectio. in nouella. Item i oꝛe principum firmi oꝛ debet eſſe veritas: vt legitur in libꝛo Eſdre: Item nota hic qꝺ propter magnitudiné ſeruitij inducitur perpetuitas beneficij. conſonant. ff. đ dona. l. acquilius regulus. ꝛ l. ſi pater. Extra q̃ ro vtrum ſit differentia vtrum inſtrumentum dicat in preſenti talis dominus concedit mihi[c] tale caſtrum in feudum: an dicat in preterito[b] conceſſit in feudum. Reſpondeo non: vt nota. extra de verb. ſig. c. abbate in nouella. Et eſt ratio ſm Inno quia potuit tunc actus geri. vnde verbum conceſſit intelligitur. ſ. tunc vt ipſe nota. extra đ proba. quoniam contra falſam. ꝛ de offi. dele. cũ in iure ꝛ. nota. per Bart. in. l. predia. ff. đ acquiren. poſſeſ. Et nota qꝺ antiqui notarij formabãt verba in prima perſona vt ſonarent in contrahẽte: puta ego Bal. ſic facio. nã i tertia perſona: puta Bal. fecit ſic: videbatur qꝺ eſſẽt verba notarij. tamen decretalis dicit qꝺ idem eſt ſenſus ſiue in prima perſona ſiue in tertia formentur verba. nam ſemper pars loquitur vt extra đ cõuer. coniuga. c. dudum. ff. de verbo. obliga. l. ſcien dum in glo. oꝛdi.[c] Qꝺ p. iſte tex. facit differentiã inter maioꝛes ꝛ minoꝛes. Cõtra J. de ſnc. feu. ca. i. Sol. illa conſuetudo tanquam poſterioꝛ tollit prioꝛem[f]. Et ibi eſt notandũ in. d. c J. de ſucceſ. feu. alias de natura feudi. qꝺ quedam eſt conſuetudo que requirit preſcriptionem ꝛ tunc ſecunda conſuetudo nõ tollit primã niſi ſit preſcripta[g] vt. ff. de re iudi. l. nemo. §. temporalis[b]. Quedã eſt conſuetudo ſolẽnis que non requirit preſcriptionem: ꝛ tunc ſecunda conſuetudo etiã recẽs tollit primã: vt. l. mella. §. i. ff. de ali. ꝛ cib. lega.

¶Quero qđ de fama an poſterioꝛ tollat prioꝛem. Reſpondeo illa prevalet que ex certa cauſa nata eſt: vt. C. de ſta. defun. l. ſi mater. Et ideo ſi non apparet de cauſa: aut ſunt due fame contrarie in eodem vico ꝛ prevalet poſterioꝛ. Aut in diuerſis ꝛ prevalet illa que eſt in loco cõtractus vel delicti vl alterius caſus puta mortis vl in loco viciniori: qꝛ vicini ſcientiam preſumũtur habere: vt. l. i. §. i. ff. de flu. ꝛ. l. i. C. vbi de ratioci nijs[i] agi oporꝛ. ¶Beide vides hic qꝺ plus poſſunt minoꝛes q̃ maioꝛes: ꝛ hoc quãdo minoꝛes legum laqueis non innodantur: qꝛ olim non licebat minimis infeudare vel vaſallos habere ſubſe: ꝛ ideo poterant penitere vel ꝛ ſi taliter qualiter licebat: non tamen merebantur fauoꝛé conſuetudinis: alias ſecus: vt. ff. de offi. preto. l. barbarius in fi. Vel dic qꝺ aut loquimur de licito ꝛ decenti: ꝛ tunc aliquid eſt decens minoꝛibus ꝛ non maioꝛibus: vt hic. Aut de prevalentia ꝛ tũc ecouuerſo. ¶Beinde vides qꝺ feuda ſunt venalia: ſed contra J. de feu. da. in vicem legis comm. ſ. c. i. So. ibi loquitur. de feudo dato a nobilibus: hic de ignobilibus ꝛ vaſallis qui volũt recompenſationem in pecunia potius q̃ in ſeruitijs ſm Ja. de bel. [k] Vel dic qꝺ etiam ſi a nobilibus licet ſed non decet: ꝛ hec vera[l] Bal.

h. Sol. illa conſuetudo tanquam poſterioꝛ tollit prioꝛem[f]. Et ibi eſt notandũ in. d. c J. de ſucceſ. feu. alias de natura feudi. qꝺ quedam eſt conſuetudo que requirit preſcriptionem ꝛ tunc ſecunda conſuetudo nõ tollit primã niſi ſit preſcripta[g] vt. ff. de re iudi. l. nemo. §. temporalis[b]. Quedã eſt conſuetudo ſolẽnis que non requirit preſcriptionem: ꝛ tunc ſecunda conſuetudo etiã recẽs tollit primã: vt. l. mella. §. i. ff. de ali. ꝛ cib. lega.

¶Quero qđ de fama an poſterioꝛ tollat prioꝛem. Reſpondeo illa prevalet que ex certa cauſa nata eſt: vt. C. de ſta. defun. l. ſi mater. Et ideo ſi non apparet de cauſa: aut ſunt due fame contrarie in eodem vico ꝛ prevalet poſterioꝛ. Aut in diuerſis ꝛ prevalet illa que eſt in loco cõtractus vel delicti vl alterius caſus puta mortis vl in loco viciniori: qꝛ vicini ſcientiam preſumũtur habere: vt. l. i. §. i. ff. de flu. ꝛ. l. i. C. vbi de ratiocinijs[i] agi oporꝛ. ¶Beide vides hic qꝺ plus poſſunt minoꝛes q̃ maioꝛes: ꝛ hoc quãdo minoꝛes legum laqueis non innodantur: qꝛ olim non licebat minimis infeudare vel vaſallos habere ſubſe: ꝛ ideo poterant penitere vel ꝛ ſi taliter qualiter licebat: non tamen merebantur fauoꝛé conſuetudinis: alias ſecus: vt. ff. de offi. preto. l. barbarius in fi. Vel dic qꝺ aut loquimur de licito ꝛ decenti: ꝛ tunc aliquid eſt decens minoꝛibus ꝛ non maioꝛibus: vt hic. Aut de prevalentia ꝛ tũc ecouuerſo. ¶Beinde vides qꝺ feuda ſunt venalia: ſed contra J. de feu. da. in vicem legis commiſ. c. i. So. ibi loquitur. de feudo dato a nobilibus: hic de ignobilibus ꝛ vaſallis qui volũt recompenſationem in pecunia potius q̃ in ſeruitijs ſm Ja. de bel. [k] Vel dic qꝺ etiam ſi a nobilibus licet ſed non decet: ꝛ hec vera[l] Bal.

h¶Beide vides hic qꝺ plus poſſunt minoꝛes q̃ maioꝛes: ꝛ hoc quãdo minoꝛes legum laqueis non innodantur: qꝛ olim non licebat minimis infeudare vel vaſallos habere ſubſe: ꝛ ideo poterant penitere vel ꝛ ſi taliter qualiter licebat: non tamen merebantur fauoꝛé conſuetudinis: alias ſecus: vt. ff. de offi. preto. l. barbarius in fi. Vel dic qꝺ aut loquimur de licito ꝛ decenti: ꝛ tunc aliquid eſt decens minoꝛibus ꝛ non maioꝛibus: vt hic. Aut de prevalentia ꝛ tũc ecouuerſo. ¶Beinde vides qꝺ feuda ſunt venalia: ſed contra J. de feu. da. in vicem legis commiſ. c. i. So. ibi loquitur. de feudo dato a nobilibus: hic de ignobilibus ꝛ vaſallis qui volũt recompenſationem in pecunia potius q̃ in ſeruitijs ſm Ja. de bel. [k] Vel dic qꝺ etiam ſi a nobilibus licet ſed non decet: ꝛ hec vera[l] Bal.

¶De feudo guardie ꝛ caſtaldie. Rubꝛica[m].

Dez illud. Titulus iſte diuiditur in duas partes. In prima parte tractat de vita feudi caſtaldie vel guardie qđ datur pro mercede alicuius rei. Secundo de conuentione eius feudi inter dominum ꝛ vaſallum. Prima pars durat vſqꝫ ad §. ſi vero. Secũda durat vſqꝫ ad fi. ti. ¶Aduertatis ergo ad ſummariũ intellectum in toto titulo. Feuduꝫ guardie ꝛ caſtaldie: ꝛ illud quod ꝓ mercede alicuius rei datur elapſo anno reuocari poteſt niſi ad certuꝫ tẽpus detur. Sꝫ ſi caſtaldi nomine ꝓpꝛij feudi vicant ſe poſſidere nõ defendũt poſſeſſionem ſibi niſi de iure probent. ¶Ad caſum in termis aduertatis vſqꝫ ad §. ſi vero. Queſitum fuit ab imperatoꝛe de vita feudi quod datur noie caſtaldie ꝛ guardie vel mercedis. Reſpondet Impatoꝛ qꝺ tale feudum eſt annale ꝛ poſt annum reuocari pót ẽt precio ꝓ eo dato non reſtituto: ꝛ hoc eſt verum niſi ad certum tp̃s fuerit ꝓſtitutũ: tũc enim añ tp̃s finitũ reuocari nõ pót. h. d. vſqꝫ ad §. ſi vero. Et debes ſcire qꝺ illud qꝺ fit extra officium non videt fieri virtute officij nec noie officij: vt de feudo guardie. c. i. ver. niſi: de excep. doli ſi ꝓcuratoꝛ. Bone ego ſuꝫ caſtaldus nõ guar

tellige vtrum in conſuetudie concernente cauſam petitoꝛij: ſecus ſi cauſa poſſeſſoꝛij: qꝛ tunc licet non ſit preſcripta tollit ſcdam. Jo. an. in. c. cũ eccleſia: de elec. bal. in. c. i. de feu. cog. And. bar. h ¶. §. Tẽporalis. bal. i. l. fi. C. de ſerui. dicit eſſe caſum pro illa glo. de abbas i. c. auditi. de ꝑſcri. dicit ibi eſſe caſum pro glo. i. §. temporalis: vide que dixi i. c. cum acceſſiſſent: de conſtit. Anno. i. c. accedẽtibus de priui.

i¶C. C. Ubi de rõcl nijs. Extra no. qꝺ licet qs preſumatur viuere contra iſtam preſumptionẽ ſufficit vn[o] teſtis de viſu qui tollit hãc preſumptionem lꝫ nõ ꝓbet plene de morte: vt no. i. l. ij. §. ſi dubitetur. ff. quẽ admo. teſt. ape. in glo. que icipit. iligdum: ꝛ no. bene hãc gl. iſte tex. facit rem dubiam non tamen ꝓbat mortem.

k¶Jaco. de bel. Nam i nobilibus ꝛ diuitibus preſumitur liberalitas: dicit Acc. ff. de lega. iij. l. vxoꝛez. §. fi. de do. l. filius.

l¶Nec vã. Extra q̃ro ſi rex francie dicet volo tibi cõferre tale caſtrũ an ſit collatũ. Reſpõ. non: vt no. đ le. i. l. ſerui electione: ſec[o] ſi dicit volo te hꝫe: nõ dixe eſt: qꝛ i primo caſu de vi ſermonis regitur actus ſecundus eiuſdẽ loquentis explicit[o] ꝛ actus ſecundus eſt alterius nõ ipſius reꝛ: ꝛ ſic habꝫ i ſeipſo itrinſecus debitam ſubſtantiaꝫ: vt dixi i. l. q̃ſ. ff. ſi cer. pe. vel dic qꝺ verba enunciatiua principis redacta in forma ſolemni prolata ꝓ ſe iducunt diſpõnem. C. de teſt. mil. l. ex his verbis.

m¶Rubꝛica. Inhabente officium cuſtdie ſi periculũ incidit amiſſiõis puta caſtri ſemper preſumitur culpa de leg. ij. l. cuꝫ ita §. ſpes: ꝓ Accur. vbi eſt debilis cal ibi debil remuneratio ꝛ debil effectus: vel ſic. Feudum quod ꝓſiſtit in angaria ꝛ pangaria eſt annale. h. d. Odof. vl ſic. Actus actiuoꝝ preſumuntur celebrati ſm naturaꝫ eoꝝ: ex qualitate meritoꝝ preſumitur qualitas collatoꝝ. h. d. nec minus preſumitur ex qualitate verboꝝ: de dona. l. aquilius: ꝛ l. lutius: ꝛ l. ſi pater. ff. de here. inſtitu. l. qui vole / bat. ꝓ Accur. Additio. ꝛ non eſt in

originali dñi Bal. Ibi p mercede alicuius rei. i. alicuius vilis officij puta coq: vt. l. legatis fuis. §. si qs ex officio deleg. iij. qđ tñ nō credo vex in co quo principis: qz est dignitas. Ibi pares: qñ feudū ꝓbaf p iudicia nū quid ē nccē q pares deponāt ꝺ idicijs: dic q nō: qz illa nō ē vā ꝓbatio ſz ꝓſūpti ua ex q deferf iuramtuz p motu iudicis: vt no. b in gl. ordi. ad b facit glo. Accur. i ſiſi que dicit q qñ vltia volūtas ꝓbatur p indicia admittuntur mulieres: vt no. C. de test. l. hac ꝓſul. §. ex im ꝓfecto. l. vl. C. faber. Extra nota q id qđ tpe ꝯctꝰ nō ordinatur in ꝯctū: p nullo hf. C. de vſu. l. p retētionē niſi p prius eſſz actū q tacita intelligerentur: vt no. ff. ꝺ legatis. i. l. ſi quis in fundi vocabulo: i glo. i. vbi videas: ⁊. ff. de ser. vr. p̄di. l. ſi binaruz. Si finito anno vaſallꝰ offert caſtꝝ dño ⁊ dñs nō recipit ⁊ caſtꝝ furto ꝓditur piculuz eſt dñi: qz oblatio facit vaſallum nō tenere niſi de dolo: vt ff. ſo. ma. l. ſi mora: p Dy. Bald. a Juſta indignatōe. Vide q in ſiſi dicit Bal. i. l. cū in: de conſti. Andre. Bar. b Et ibi tota. Et. ff. ꝺvb. ob. l. in executōne. §. ſi. ⁊ ibi p Accur. Quecūqz officia pagūtur aut impleri nccē ē aut p ſe nō ſtat. C. de leg. l. ab adminiſtratione. Si pf dicit cōcedo cuſtodiā caſtri tali filio meo an itel ligaf ꝓceſſum in feuduz guardie: dico q nō: ſed i merā cuſtodiaz: ⁊ iō nō lucrarur fructꝰ. ff. de le. ij. l. cuz pf. §. pī pribus: ⁊ tāq̄ prudētiori alioꝝ fratruz: ⁊ qđ ſupuacuum eſt nō officit. ff. de ali. leg. l. ſi ſuo. ff. ꝺ aur. ⁊ ar. lega. l. pedi culis. §. labeo: p Accur. ꝺ ſecun. tab. l. ſi ita. §. i. p Accur.

c Conueniſſz. Vide Bal. in. l. ſi. C. de pac. l. i. ff. de reꝝ diui. ⁊ in l. ſi. C. de bo. libe. Andre. barba.

d Pacto. Qz latitudo voluntatis ꝯhētiuz nō ꝺz impediri. C. vt ac. ab her. ⁊ ꝯ here. l. i. aliqñ tñ q̄litas ſequentiuz gñalitatē p̄cedētez in eadez oīone verboꝝ reſtrigere vī: vt eſt gl. ff. ꝺ vio ⁊ oleo lega. l. ſi. §. cui dulcia. Itē aliqñ expōit: vt. ff. de vſu fruc. l. proculus. Inueſtitura ſcda tunc eſt potior prima qñ in ptāte inueſtientis fuit derogare priori tunc indubio preſumit derogatio. ar. eius qđ no. ff. de auc. tu. ⁊ ſi pluribus. p Accur. Sub vna tamē ſigillatiōe preſumitur vna inueſtitura ēt ſi charte ſint plures vt no. ff. de ſec. tab. l. j. §. j. p Ac. e Curie. Nam ſcutiferi deſeruiunt perſone: ⁊ ideo ſunt dignificandi honore ⁊ fauorabiliores q̄ illi qui deſeruiunt rebuꝰ l. j. C. de prepoſ. labo. lib. xij. ⁊. ff. de edil. edic. l. iuſtiſſime. Quero quid ſi dñs erat conſuetus guardiam vel caſtaldiam infeudare ad būplacituz. Rñ. non hz locuz qđ de anno b dicit: vt. ff. de pig. ac. l. vel vniuerſorum ex bino actu: vel forte vno in quo pluribus annis dñs perſeuerauit datur intelligi talis cōſuetudo. l. mella. §. j. de anlega. nec. n. requiriſ hic p̄ſcriptio qz nemo preſcribit cōſuetudinez ꝺ ſeipſuz: iura. n. que requirunt p̄ſcriptionē loquūtur quādo noua auctoritas p̄ſcribit vt extra ꝺ ele. cumana: ſufficit ergo hic q ex cōſuetudine daf voluntas intelligi. Sed pone per ſtatutuz dñi ſunt deputati omni die de canepa. x. panes caneſtrario dñi ⁊ decez tēneti falcones: modo quidam gerit vtrūq; officium: vtrum debeat habere. xx. panes in die. Jo. an. dicit q ſic in. c. cū oliz de re iudi. in no/uella. pro quo facit. l. qui marco. ff. de an. leg. quā ipſe non allegat. In contrariuz facit. l. dñs. §. fi. ff. de vſufru. Tu diſtingue: aut ſimpliciter: aut pro alimentis vt no. Dy. C. de leg. l. cū quo. vbi vide.

Extra adde q q cuſtodit non dicitur heres. C. de repu. here. l. j. Extra no. q quādo ſtatutuz. l. funda tur in preſcriptione non eſt neceſſaria alia probatio. C. ad macedo. l. ſi. §. fi. C. de pigno. l. ſi.

originali dñi Bal. Ibi p mercede alicuius rei. i. alicuius vilis officij puta coq: vt. l. legatis fuis. §. ſi qs ex officio deleg. iij. qđ tñ nō credo vex in co quo principis: qz est dignitas. Ibi pares: qñ feudū ꝓbaf p iudicia nū quid ē nccē q pares deponāt ꝺ idicijs: dic q nō: qz illa nō ē vā ꝓbatio ſz ꝓſūpti ua ex q deferf iuramtuz p motu iudicis: vt no. b in gl. ordi. ad b facit glo. Accur. i ſiſi que dicit q qñ vltia volūtas ꝓbatur p indicia admittuntur mulieres: vt no. C. de test. l. hac ꝓſul. §. ex im ꝓfecto. l. vl. C. faber. Extra nota q id qđ tpe ꝯctꝰ nō ordinatur in ꝯctū: p nullo hf. C. de vſu. l. p retētionē niſi p prius eſſz actū q tacita intelligerentur: vt no. ff. ꝺ legatis. i. l. ſi quis in fundi vocabulo: i glo. i. vbi videas: ⁊. ff. de ser. vr. p̄di. l. ſi binaruz. Si finito anno vaſallꝰ offert caſtꝝ dño ⁊ dñs nō recipit ⁊ caſtꝝ furto ꝓditur piculuz eſt dñi: qz oblatio facit vaſallum nō tenere niſi de dolo: vt ff. ſo. ma. l. ſi mora: p Dy. Bald. a Juſta indignatōe. Vide q in ſiſi dicit Bal. i. l. cū in: de conſti. Andre. Bar. b Et ibi tota. Et. ff. ꝺvb. ob. l. in executōne. §. ſi. ⁊ ibi p Accur. Quecūqz officia pagūtur aut impleri nccē ē aut p ſe nō ſtat. C. de leg. l. ab adminiſtratione. Si pf dicit cōcedo cuſtodiā caſtri tali filio meo an itel ligaf ꝓceſſum in feuduz guardie: dico q nō: ſed i merā cuſtodiaz: ⁊ iō nō lucrarur fructꝰ. ff. de le. ij. l. cuz pf. §. pī pribus: ⁊ tāq̄ prudētiori alioꝝ fratruz: ⁊ qđ ſupuacuum eſt nō officit. ff. de ali. leg. l. ſi ſuo. ff. ꝺ aur. ⁊ ar. lega. l. pedi culis. §. labeo: p Accur. ꝺ ſecun. tab. l. ſi ita. §. i. p Accur.

c Conueniſſz. Vide Bal. in. l. ſi. C. de pac. l. i. ff. de reꝝ diui. ⁊ in l. ſi. C. de bo. libe. Andre. barba.

d Pacto. Qz latitudo voluntatis ꝯhētiuz nō ꝺz impediri. C. vt ac. ab her. ⁊ ꝯ here. l. i. aliqñ tñ q̄litas ſequentiuz gñalitatē p̄cedētez in eadez oīone verboꝝ reſtrigere vī: vt eſt gl. ff. ꝺ vio ⁊ oleo lega. l. ſi. §. cui dulcia. Itē aliqñ expōit: vt. ff. de vſu

dianus dominus dicit ſe mihi conceſſiſſe in feuduz guardie nunqd preſumit pro dño? Rñ. nō: qz allegatio dñi cum officio nō conſonat: vt. J. de ꝓtrouer. inueſti. §. itē nihil eniz hñt cōe: ar. ff. de admi. tu. l. emilius dextra. Quid ſi dñs conſueuit dare feudū guardie ad beneplacitū ſuū nunquid finit anno? Rñ. nō. ff. de excu. tu. l. iuriſperitos. Quod fit iter fide dignos ſub noīe officij preſumit factū tpe officij: tex. eſt hic valde notabilis. Pone dicit comes ꝓcedo titio in feuduz nobile qcqd ſeyo in feudū guardie conceſſit: cui re vera nihil ꝓceſſerat vel non apparet? Rñ deo nil ꝓceſſum eſt: qz falſa ſubſtā eſt: de leg. i. l. ſi ſic §. ſi mihi: p Dy. qz falſa demonſtratio circa rem nō exiſtentē inducit defectū rei ſubſtālis. Item vbi nullū eſt ſubiectū corruit relatiuū: vt nō. extra de fide inſtru. c. i. p Ber. Qui vult ꝓbare relationē ꝺz ꝓbare termios duos ⁊ vtrūqz verū vt colligit in noſtro capko. ſ. terminū referentem ⁊ terminū ad quē fit relatio: vt nō. p Inno. ex de fide inſtru. c. inter dilectos: ibi i nouella. Bal. ⁊c.

Jtez. Iſta dictio eſt ꝓtinuatiua: vt. ff. ꝺ lega. iij. l. in repetēdis: ⁊ cōtinuat ad precedētia: qz dictū ē. ſ. q feudū qō datur a minimis valuaſoribus pōt reuocari: b aūt ꝺz q illud qō eſt datū a qbuſcūqz valuaſoribꝰ ſi datum eſt a minimis valuaſoribꝰ ſicut ſunt illi qbus datum eſt feudū guardie vel caſtaldie cū cōmoditatibus illi vſui deputatis vel ab eā cāz: qz tales ſunt minimi vaſalli ⁊ potius mercenarij ⁊ pedagiarij q̄ vaſalli pōt poſt annū libere auferri: nimirū qz qō minimū eſt minimū pōt vt J. de ꝓtrouer. inueſti. inter do. ⁊ fide. c. i. §. item ſciendū: ⁊ eſt ſimile: qz dicit. l. q poſſeſſio qñ ē vilis ⁊ abiecta de facili perdit: vt. ff. de acq. poſ. l. rem q̄ nobis. Porro iſtud feudū guardie ⁊ ſimilia nō cē ſenē iure feudi: ſed iure mercedis ⁊ operaruz: ⁊ conſuetudo hz ꝓſatis ſi durent anno ēt ſi diſpliceant dño: ſed ſi poſt annū dño diſpliceat ſeruitium iſte debilis ⁊ abuſiuus vaſallus nō ꝺz hē beneficiū: nec b eſt hodie correctū: vt nō. ğ. tit. i. §. ⁊ qz vidimus in gl. q adhuc obtinet. Sz Pe. de cer. b ſup verbo ⁊ p mercede ponit talē apoſtillā. i. p remuneratione alicuius ſeruitij iā preſtiti ſm Dy. nā dīa eſt an deā aliqd ob cām pteritaz vel futurā: vt. ff. de ꝓdi. inde. l. damus. Nā ſi p futuro tūc videtur ꝓprie feuduz: vt. J. qui. ex cau. feu. amit. c. i. in fi. ⁊ de cap. qui cu. ve. c. i. quā apoſtillam erroneam puto: qz fortius agit in ſubiacentez mām cā impleta q̄ implenda: vt. ff. de dona. l. aqlius regulus: ⁊. l. ſi pater. Jtē tex. J. de extraord. cap. ſūmoope. §. qō noīe ſic ait: q noīe caſtaldie vel guardie iure auferri poteſt: tñ illū tex. itelligo. J. annū: nā ſi dñs ex iuſta indignatione[a] aufert officiū ergo ⁊ beneficiū: vt. C. de ſacr. ſan. eccle. l. q ſub pretextu: ⁊. ff. ꝺ ma. teſta. l. teſtō centurio: ſed ſi nō iuſte: dicam idem qō de ptāte dz q nō geſſit officiū culpa ciuiū: qz nihilominus ꝺz habere ſalariū: vt nō. in. c. aduerſus de imuni. eccle. ⁊ ibi nota[b]. Poſt annū autem nulla requiritur cauſa niſi iſtud feudum eſſet datum ad certum tp̄s ⁊ dñs vellet auferre ante tp̄s: vt. C. de ſacro ſanc. eccle. auf. qui rem huiuſmodi: ⁊. C. loc. l. edē. ⁊ quod nota. J. de conten. inter do. ⁊ fide. c. i. in glo. niſi ad certum. Porro ſi dñs conueniſ/ſet[c] non auferre occaſione alicuius ingratitudis ſtandū eſſet pacto[d]. Qz verba ſunt ſubtiliter intuenda: vt in auf. de ruſti. fi. §. nos ergo: colla. ix. ibi dum dicit: ſubtilius teſtamentū conſiderantes in verbis ipſius inuenimus ⁊ c̄. vt. C. de here. inſti. l. fi. ⁊ J. de qbuſdaz aliis. c. extraordi. c. ſi cui §. fi. ibi dum dicit q̄ſq̄ ſuperſtite maſculo filie excludantur tamen ſi actū eſt: vt ſuccedant femine ſicut maſculi: ſermonem inueſtiture necnon vim verborū ⁊ ſenſuz contrabentiū intuentes diſcretionem ſexus in huiuſmodi feudi ſucceſſione nō facimus: erit itaq; hoc caſu feudum francū. De quo p Dy. ff. ꝺ re. diui. i. ſacra loca in lec. quaz in choauit ſuper. ff. veteri. ar. q non valeat iſta renunciatio generalis. ff. ſi qs cau. l. ſed ⁊ ſi. qs. §. queſitum: ⁊ nō. in Spec. de dona. Vel dic valere quo ad ingratitudinem contractus: vt qz alie nauit domino inconſulto: ſed non quo ad ingratitudinem delicti commiſſi volo malo: arg. C. de bonis libertorum. l. fi. ff. de pac. l. ſi vnus. §. ſz cū nulla. Si vero ſeruitia ſunt remiſſa non videtur remiſſa culpa delicti: qz abſtinere ab ea nō dicit ſeruitiū: cū etiaz dormiens ⁊ infans abſtineat q tamen per hoc nullū ſeruitiū impendunt: vnde qz abſtinere non eſt ſeruitium: ideo abſtinere nō poteſt dici remiſſum. Vel dic etiaz q prima forma non eſt renūciatio: ſed eſt moderatio naſcentis obligatiōis: ⁊ ideo valet indiſtincte. Quid de feudis ſcutiferorū aduocatorū vel capellanorum nū quid ſunt iſta debilia ſicut hic dicit text. videt q ſic. J. de extraordi. capi. c. ſummoope. §. vnū qdem: vbi eſt talis tex. ſi qs pro vicecomitaria vel villicaria: ⁊ vt ita dicam prodicania: vel alijs qbuſcūqz angarijs feudū qō improprium eſt niſi ſpecialiter b actum ſit inter contrabentes. i. nominatim feudū cū honore feudi: ⁊ ita vt nō liceat domino auferre qō datū fuerit etiam ſi adminiſtratio illa auferaf qō datū eſt penitus ablata adminiſtratōne ſine obſtaculo auferre liceat. Sed b intelligo niſi ſeruiant ſm laudationē curie: vt. J. de extraor. capi. c. ſūmoope. §. vnū qdez: vbi tex. ſic ait feuda ſcutiferoꝝ vt ad libitū poſſint auferri rōnis nō eſt dūmō ſeruiant ſz laudationē curie[e]. Porro nō ſunt ſequendi leues aiorū motus: vt nō. extra de ſen. ex. c. vniuerſitatis i nouella: preſertim impetus q nō ſunt in ptāte noſtra: vt nō. C. de epiſ. ⁊ cleri. l. ſi qs non dicam rapere: in glo. ordi. facit qō nō. extra de teſta. c. qz nos: in nouella. Sed dic q officiū cui ineſt facultas ſubtrahendi res domino facit feudū cenſeri annale vt hic: ſecus ſi non pertineat ad rerū gubernationem: vt in. d. §. vnum: argu. ff. de ſolu. q ſi forte. §. i. C. qui da. tu. poſ. auf. minoris. C. ꝺ lati. liber. tol. l. i. §. ſed ne furandi. Vel noli inquirere rationez: qz ſufficit ita ſtatutū eſſe: poteſt. n. dñs rei ſue legem temporalē imponere. C. ꝺ leg. l. fi. ⁊. C. de nec. ſer. l. iij. in fi. Item ſufficit ⁊c̄. C. de nego. geſ. l. tutori. Sed qd ſi concedens feudum guardie dixit concedo tibi in annū feuduz vtrum intelligit imperpetuū an in biennū: ⁊ vī q imperpetuū: vt nō. ff. ad. l. fal. l. ſi heres. §. fi. p Accur. Deinde nō. in tex. ibi niſi ad certū tp̄s ⁊c̄. q feudū poteſt dari ad certum tempus quo caſu nec vltra tp̄s durat: vt. C. loca. l. ſi cum hermes. ⁊. ff. de pac. l. epiſta. §. fi. nec infra tp̄s auferri

a ¶Jac.de bel.]¶Et facit.C.de contrahen.emp.l.si gaudentius:ꝛ.ff.de au.ꝛ argen.lega.l.si vxori mũdus.§.j.ibi esse solebat.Extra no. ꝙ si apparent due inuestiture diuersis codicibus facte si renunciatur vni non renunciatur propterea alteri.ff.de leg.j.l.si seruo meo stichus.C.de iure deli.l.suũ heredem.Et sic prodest habere geminam prouidentiam:de lega.ij.l.lutius §.quisquis mihi per Accursi.ꝛ.ff.de admen.lega-to.l.si tibi certã.Extra nota ꝙ pares curie psumũtur rogati: qz officium eorum est interesse: sicut dicimus in tabellione:presumit enim rogatus propter officij sui qualitatem qz est adhibitus ad illum finẽ vt glosatur.ff.de testa.l. dominus ꝛ.C.qui po.i pig. habe.l. scriptu/ras.viij. Quot modis scripture dicantur plures vel publice. glo. est.ff.quemad.te. api.l.ij.§.ad cãz. §.si plura.aduertas ꝙ si dicat aliqd de errore: dic si est error expressus non valet cõfessio:aut fit in iudicio ꝛ valet:aut in contractu vel coram vicinis ꝛ non valet:vt no. de aur.ꝛ argẽ.lega.l. ornamentorum. Quid si pnceps suo motu ꝑ prio errat in conferendo:dicit ibi glo.ꝙ error princips facit ius:vide de lega.ij.l.fideicõmissum.

b ¶ꝙ me.cau.]¶Idem si cã nõ subsistat que erat finalis.C.de repudi.here.l. suus:ꝛ qõ ibi no. Idem deceptus non cõsentit.l. sicut. §. nõ videtur: in fi. ff.qui.mo.pig.vl hipo.sol. ꝛ.ff. de consti. pecu.l. fi. ꝛ.ff.de pac.l.tres fratres.ꝛ.l.si quasi.ò pigno.ac.Et no.ꝙ quis presumitur decipi i eo quod ignorat:vt no.in.l.qui habebat:de rebus du. per Accur.

c ¶In princ.]¶Cessatio infringentium irregularium causaruz inducit conualescẽtiam de rebꝰ du. l.si inter. per Accur.No. male cõtrahitur cum tutoribus sed cum prelatis bene cõtrahitur seruata forma que seruari oz vbicũqz agit de magno preiudicio siue sint ꝯctus alienationis siue locatiõis:vt no. Archi.xij.q.ij.c. alienatio: ꝛ vide extra de solu.c.j.ꝛ ò deposito.c.grauis.per Inno.extra de ꝓben.ni si essent. Nã tutor iurat vtilia facere.C.de admi.tu.l.fi.si facit ꝯtium est piurus:tñ si seruat formã iuris ꝛ interueniat decretũ superioris valet ꝯctus:ꝛ sic periurũ non vitiat ꝯctum.In ꝑlato attendit consensus ꝛ officiũ ꝛ vnũ sine altero nihil põt:vide extra de rescrip.ea te.Antecessor ꝛ successor hñt diuisum officiũ tempoꝛ diuisione:ꝛ ideo ab officio debẽt icipere: ꝛ de successore nõ disponit antecessor:qz res recasura est in alterius ptãte.ar.l.moribus.ff.de vul.sub.Successor qui succedit in obligatiõe personali passiue tenet stare colono:secus si eũ obligatio nõ afficiat.i.non officiat eum exceptio:vt.l.emptorẽ.C.locati.ꝛ vide qõ no.ff.ò vsu.l.generali.§.heredi.ꝛ.C. ad.l.iul.de vi.l.tutores:per Ly.qz nõ refert nõ fiat aliud an nõ iure.l. qui potest nisi causa iuris cognita. ¶Opp.ꝛ videtur ꝙ feudũ qõ semel cepit semp duret: vt.ff.de ac.ꝛ ob.l.obligationũ fere.§.placet. Solu. aut tps apponitur ꝯctui ꝛ tũc contractus nõ durat post tps. Aut apponit obligationi iam contracte: ꝛ tunc obligatio sui natura est perpetua sed obstat exceptio: vt.ff.de le.i.l.nemo pót. Bal.

Si vero. Et sciatis ꝙ iste.§.est valde subtilis ꝛ: glos.iutelligit euz vno mõ: ego intelligo alijs duobus modis:ꝛ ꝓz glo.vasallus ꝟ ignoranter accepit in feuduz castaldie qõ erat propriũ ꝛ simplex.Ignorans enim non vt se recognoscere cũ erret in re propria.C. de dona.l.nec ignorans. ¶Pone ergo casum ꝟm glo.Quidaz miles regius noie propij ꝛ recti feudi tenebat quoddam castrũ: factus est castaldio ꝛ accipit illud ignoranter vt feudum castaldie: anno elapso curia vult ab eo auferre castrum:miles dicit feudũ est rectũ ꝓpriuz et simplex: curia negat.Queritꝝ qd iuris? Respõdeo ꝙ nisi probet ꝑ pares curie vel breue testatuz se anteqz castaldio factus fuisset vel postqz castaldio esse desijt inuestituram accepisse nõ poterit defendere possessiõez ꝛ dño cogeꝫ restituere.h. d.Ja.de bel.ⁿ Vel ꝟm Pe.de cer. Pone casuz: quidaz erat castaldus vel guardianus vel villicus: ꝛ hoc constabat:possidet aliqd nomine feudi:dñs vult forte post annũ reuocare dicẽs esse feudũ guardie vel castaldie ꝛ sic libere posse se reuocare.Econtra vasallus dicit feudũ proprium esse. Queritur cui incũbat onus probãdi? ꝛ certe incũbit castaldio vel villico onus ꝓbandi qõ sit propriuz feudum.s. hoc probando per pares curie vel per breue testatuz:qõ probat probãdo se anteqz ꝛc.vt in tex.ꝺ. Pe.de cer. Sed queritur que est ratio? Rñdeo: ratio est ipsius officij qualitas:nã ex qualitate officij presumit qualitas beneficij: vnde beneficiũ quod cõcedit custodi videt concessum cã custodie ꝛ villico causa villicationis ꝛ dispensatori cã dispensationis ꝛ prelato cã prelationis: id enim est indubie presumendũ qõ verisimiliter est: ar.ff.de dona.iter vir.ꝛ vxo.l.quintus:ꝛ nõ.C.de epis.ꝛ cle.auc.licentiam:ꝛ in auc.de ecc.ti.§.interdicimus: colꝛ. ix.ꝛ ò iniusto testõ.l. si qs filio exheredato.§.sz ꝛ si qs:ꝛ.ff.de mili.testa.l.ex militari:ꝛ.ff.de cõdi.ꝛ demon.l.filio:ꝛ qõ nõ.C.de iure fis.l.facultas:lib.x.ff.de vsu.ꝛ ba.l.plenũ.§.equitij.Item hoc ẽ statutũ fauore dominoꝝ:naz sepe isti malignando multa auferũt dominis:vt.j.de conte.inter do.ꝛ vas.de inuesti.c.i.§.hoc ita.Oppoꝝ.de controuer.inuesti.c.i. vbi presumit pro possessore siue possidente. So.hic constabat esse villicũ vel castaldũ ibi non. ¶Quero qs dicat esse castaldio? Rñdeo is cui res dñi gubernanda mã

per salutẽ de iureiu.ꝛ ꝟ ꝛ no.in.l.quotiens:de op.le.per Accur. Cõfirmatio nõ trahit ad tps quo quis nõ oz vel non põt actuz facere:ꝛ dic vt not. de iure codi.l.quedã.per Accur. Tps vtile in medio interuiẽs põt actum confirmare si influit in potentiã cãe efficientis vt hic:ꝛ.ff.de here. insti.q soluendo nõ erat duos appollonios:q̃cunqz facimus eo tpe vim assumunt quo possunt:,de leg.j.l. qui apud hostes:de re iud. abbate. Qõ fit ꝑ errorem nõ valet ff.de acq. here.l. clodianus.ꝑ Accur.etiã si cõfitea tur se facer ex certa sciẽtia vt.l.fi. ff.de consti.pe.

d ¶Rubri. Ab extra q̃ro nunqd producẽs inuestituraz ꝯctus ꝛ petens inuestituraz traditiõis possit loco libelli ꝓducere instrm ꝛ petere eum exeq. ꝛ est ar.ꝙ sic per id qõ legitur ꝛ no. in.c. accepimus: de eta.ꝛ quali.in nouella.qõ puto verũ in inuestitura pncipis seu in priuilegijs qz sufficit loco libelli ꝓducere litteras suas. Primo dic ꝙ sicut ò plano põt qz ibi nõ est ꝯdictor non dr agi: sed officiũ iudicis ꝓponi:non est necessarius libellus sed vbi est reꝰ ibi libellus est necessariꝰ:vt.l. edicto ò edic.diui adri. tol.per Ja. bu. illud qõ non tenet ab initio nec i vita ꝓcedet:ꝓfirmatur postqz ꝓfirmatione nõ recipit: vt.l.feminas.C.ò leg.ꝛ ꝟ. Si papa contulit mihi absenti feudum vel aliud bñficiũ: an anteqz habeã litteras possim accepare: ꝛ vr ꝙ sic: sicut heres potest adire clausis tabulis dũmõ sciat aliunde rei veritatem:secus in bonoꝝ possessiõe q̃ cõsciaz iudicis tenere dz.l.j.C.ò se cũ.tabu. Executores vero exeq non pñt nisi prꝰ liras recipiãt:ꝛ vt ita dixerim clausis tabulis exeq non pñt.ff.de acq.pos.l. q absenti.§. adeo. ff. de here. isti.l. ꝛ hoc tyberiꝰ.ꝑ Accur. Si platus credebat nõ vacare vt vacabat an valeat. Rñdeo sic:qz veritas ꝓueniens opinionẽ disponens nõ reddit eã nullã sed celebrẽ.ff.de libe.ꝛ posthu.titius.§.lutius.ff.de ꝓdi.ꝛ demõ.l. si iã facta.ff.de acq.here.ei q se. Nec viciat errorꝰ veritatẽ fautricẽ ꝯctui.ff.de iuris ꝛ fac.igno.l.regula.§.qui ignorauit. Quid enim si credebat vacare ꝛ nõ vacabat tũc si vacauit postea. Rñ. casus nõ verificãs principiũ: sed finem rei hz inducere ꝓfirmationẽ.ff.de leg.j.huũ filij.ff.de here. insti.l.q soluendo nõ erat duos appollonios. Quid si ꝑlatus vult plura ita qꝺ q̃si oia feuda infeudare vni militi. Rñ.nõ põt:qz ꝓsumitur fraus vel dilapidatio.ff. de acq.here.l.is q bonis:ꝛ qõ no.C.de re.here.l.ij.nã in ꝑlato sicut mẽsura tollerat:ita imẽsitas reprobat de accu.c.olim. Itẽ no.ꝙ tractus futuri tpis nõ ptinet ad ꝑlatũ:facit.ff.de cõdi.ꝛ demõ.l.legata sub cõditiõe. Extra no.ꝙ id qõ facit ꝑlatus vel tutor suasiõe prudentũ ei nõ iputat ad culpã.C.de his q.vt idig.polla.i gl.q̃ icipit vt idigno. e ¶Al ꝑdecessore factam

datur:vt.C.de sa.san.ec.l.iubemus:in pn.Villicus aũt dicit ville custos ꝛ q fructibus ꝓcipiẽdis ꝛ custodiendis imponit:vt.ff. de instito.l.si cũ villico. ¶Modo quero si aliqs rectũ feudum regnoscit i feudũ guardie vel castaldie an sibi preiudicet: dicit glo.ꝙ non si errauit puta i facto alieno:secus si scienter fecit: ad hoc facit .C.de iuris ꝛ fac.igno.l.cum falsa:ꝛ dic vt ibi ꝑ Bar.ꝛ qõ nõ.insti.de ac.§.fi.minus: in pma gl. ꝛ si ꝑ impressiõez vel errorẽ sit facta recognitio feudi alr q̃ more solito tal recognitio nõ nocet posteris.l.si ꝑ impressionẽ.ff.ꝙ met.cã. ¶Bein de nõ. ꝙ lz ea que fiunt in officio ꝓsumant facta contẽplatione officij: tñ secus si fiãt ante officiũ inchoatũ vel ipsum ꝓsummatũ. ¶Quero quid si iste villicus erat ꝓsanguineus dñi vtrũ presumat ei datũ contẽplatione officij vel ꝓsanguinitatis? ꝛ vr dicendus ꝙ contẽplatiõe sanguinis: ar.ff.de excu.tu.l.tutor petitus.§.q̃ a tutoribus: ꝛ.ff.de lib.le.l.aurelius.§.titius. ¶Ultio nõ. gl.ꝟ posita singulareꝫ q̃ dicit ꝙ in factis antiqs potius p̃sumit error q̃s in factis recẽtibꝰ:naz labilis ẽ memoria hois:vt.ff.de acq. pos.l.pegre.i princi.ᶜ Bal.

¶Qui successores feudi dare teneant.Rica.ᵒ

Si vero archiepiscopus.Titulus iste diuiditur in duas ptes. Pria loqtur de ꝑlato qui feudũ qõ alius tz ab ecclesia alteri ipso viuente concessit in diem incertam in feudũ.Secunda loqtur de laico. Pria pars durat vsqz ibi laici vero.Secunda vsqz in finẽ.Casum summarius. Successor prelati non cogitur inuestituram a predecessore factam ꝛ non expletaz de feudo qõ alius tz ratã habere nisi eo consentiente qui feudũ tenet sit alius inuestitus.Inuestiens aũt cogitur eam adimplere feudo sibi aperto. Sed layci successor cogitur indistincte adimplere inuestituram a predecessoreᵉ factaz: h.d. ¶In tex.ibi facere vel confirmare.Nõ.ꝙ facere ꝛ cõfirmare hic ponunt:vt diuersa.ꝓcor. extra de fide instru.inter dilectos. Nam confirmatio est ad aliud relatio ꝛ pendet ex illo vt tã q̃s substantiali vel tanq̃s preambulo.ff.de li.leg. l.aurelius.§.testamento. Nota ꝙ prelatus non potest concedere futura in preiudicium successoris nec habet ptãtem disponendi de futuro secus in domino .C.de dona.l.spez.,Nota ꝙ si successor prelati non tenetur factum predecessoris ratum habere nisi de iure fit consummatuz:tunc enim qz gratia iam facta est cum effectu non expirat per obitum concedentis:vt nota. extra de fil. presbyte.c.ex tua: in nouella: ꝛ in.c.fi super

at. Rñdeo sic:qz veritas ꝓueniens opinionẽ disponens nõ reddit eã nullã sed celebrẽ.ff.de libe.ꝛ posthu.titius.§.lutius.ff.de ꝓdi.ꝛ demõ.l. si iã facta.ff.de acq.here.ei q se. Nec viciat errorꝰ veritatẽ fautricẽ ꝯctui.ff.de iuris ꝛ fac.igno.l.regula.§.qui ignorauit. Quid enim si credebat vacare ꝛ nõ vacabat tũc si vacauit postea. Rñ. casus nõ verificãs principiũ: sed finem rei hz inducere ꝓfirmationẽ.ff.de leg.j.huũ filij.ff.de here. insti.l.q soluendo nõ erat duos appollonios. Quid si ꝑlatus vult plura ita qꝺ q̃si oia feuda infeudare vni militi. Rñ.nõ põt:qz ꝓsumitur fraus vel dilapidatio.ff. de acq.here.l.is q bonis:ꝛ qõ no.C.de re.here.l.ij.nã in ꝑlato sicut mẽsura tollerat:ita imẽsitas reprobat de accu.c.olim. Itẽ no.ꝙ tractus futuri tpis nõ ptinet ad ꝑlatũ:facit.ff.de cõdi.ꝛ demõ.l.legata sub cõditiõe. Extra no.ꝙ id qõ facit ꝑlatus vel tutor suasiõe prudentũ ei nõ iputat ad culpã.C.de his q.vt idig.polla.i gl.q̃ icipit vt idigno. e ¶Al ꝑdecessore factam

ctam.h.d. Vel dic. Si prelatus habeat substantiare factū non tenetur succ ssor nisi ꝑsona facientis initium sumat.h.d.facit de act.ꝛ ob.l.quecūqꝫ: ꝛ.l.obligatis. Itē statim q̄ ꝓlatus est ꝓfirmatus pōt facere inuestiturā feu di apti: vt no.extra de elec.c.transmissa: ſz factū aū nō ꝙualescit: qz vbi nō est ordo deficit substā. Sz ista mā regrit longā examinationē: ō qua plene ꝓ Moder .ff. de vsufruc.l. cū vir p̄diuꝫ: facit.ff.ō leg.i.l.seruū filij in prin.de rei vē di.l. si a titio .ff. de acti.emp.l.rē alienā. Nomen officij est cā ipul siua: vñ nō excusat: secꝰ sit cā mā lis vel.final.C.de admi.tut.si non subscripſisti: prelati ecclesie nihil calūnioſe agere debent.C. de admi.tut.l.non est ſgtuꝫ: p Accur. nec ingſitor: vt no.Ly.C.de iud. l.sancimus.in fi. a ¶ Rē alienaꝫ. Et est rō: qz qō qſqꝫ sua voce p testatus est id in firmare nō ꝺz.C. de non nu. pe.l. gñalr. Et no.doctri.l.q nō ex oi titulo: ſz adminiſtrationis tm̄ cā pōt ꝓlatus ꝛ tutor ō̄here vt.C.ō admi.tut.l. non oi. Prelatus nō pōt administrar futura ſz p̄ntia: qz facultas nō se hz in futuris: dicit Inno.in fi. ō ma.ꝛ obe.c.i.ſtatuta ét alꝫ pmiſſa nō pōt ꝓlatus facere si sunt i p̄nicié ecclesie: qō est no.dicit Inn. in.c. puenit ō arbi. Extra no. q rector ecclie cui pōt hīe ꝓpriū non magis teneat acgrere ecclie q̄ſ sibi .C. arbi.tut. l.qcgd: p Accur. ꝛ logtur qñ acqrit ex industria bona vel mala. Mā ét male di i dustria: vt.ff.ad l.fal.l.si hīs. Et aliqñ sagacitas appellar prudentia: vt.ff.de ꝙdi. ꝛ de.l. quesituꝫ. Et error appellat lucrum.ff.ad tre.l.ōbitō.§. fi. b ¶ Pōponius ꝓscribit. Quero vtr iudex teneatur cōfirmare ō̄ctus p suū decretū. Rñdeo sic: si ordo ꝛ additio iuris l' regrit .C. ō decu.l.si quos: de p̄di.mi.l. fi.ō sac.san.ecc.l.priuilegia: ꝛ qō cōfirmar ꝓpetuū ē indubio: vt ibi p Ly.no. ꝛ ita cōsului i amirallo portugallie.

c ¶ §. peñ. Vide si qd in frau.pa: in .l.i. que dixi: ꝛ not.in.l.lutiꝰ: solu.matrimo.ꝛ gratia.de off.deleg.li.vj. Et adde qō no. de rescrip.c.licis. Adde q ō̄ctus predecessoris obligat successorē ad bebitū ꝛ ad foꝝ etiā si q̄tineat renunciatio priu legij fori per verbū ꝓmittit solvere vel ꝓmittit rñdere tex.est no.de fo.cōpe.c. dilecti ꝛ facit extra de solu.c.j. Et est rō qz quādo ꝓlatus rite ō̄bit: ipsa ecclesia dī ō̄bere: ꝛ ipa ecclesia nunq̄ morīt.xij.q.ij.liberti. Et adde qō no.in.c.vlti.de.p̄cur.in cle.ꝛ qō bene fit a p̄decessore ꝺz bre ratū successor. Secus si predecessor supplātet successorē in p̄ueniendo ante tps: vt h ꝛ no.per archi.xxv.q.ij.c.decessor: ꝛ h in eo qui hz admistrationē eccl'ie. secus in p̄bēdario q nō hz admistrationē nisi noie psone sue: ꝛ iō nō obligat successorē.c.fi.ne prela.vices su.per Inno. Scōo nota q regula catoniana nō hz locū in ō̄ctibus. nā id qō non tenuit a principio qz feudū nō erat apertū ex postfacto ꝓfirmar si eidē collatio aperīt. Sed ista mā requirit longā examinationē. de qua plene per moder.in.l. cū vir prędium.ff.de vsucap.ꝛ facit.ff.de leg.j.l.si seruū filij ꝛ.ff.de rei ven.l.si a titio.ff.de ō̄ben.emp.l.rem alienā[a]. Tertio nota q successor ꝛ anteceſſor in ꝓlatura nō censent eadē ꝑsona. Itē nota q ille q nō pōt tollere alicui actū nō pōt tollere potētiā ff.de vsu.ꝛ babi.l.diuus.§.j. Itē qō nō legitime factū est ab administratore nō censet factum ab eccl'ia. Itē nota q aliud in berede q gerit vicez defuncti.ff.de iure do.l.si ego.§.j. Quero nunqd ꝑcedat libellus peto talē cogi ad ratificādū dic q sic. vbi ad hoc tenet de iure vt hic. ꝛ.ff.de neg.gest.l.pōpo.prescribit[b]. Quero q̄liter fiet executio ō̄ abbatē vel monachū: dicit Jo.an. q si aliqd lucrant ex operis poterit in eo fieri: nā ſz acqrant monasterio acqrunt deducto ere alieno ex̄ de obli.ad rati.c.j.in nouella. Extra q̄ro vtrū prelatus deposito officio possit aliqd declarare super p̄cedentib' ō̄ctibus. Rñ.nō: vt ex̄ de ꝟbo. sig.ex pte in nouella. Quero vtrū hr̄des laici teneant ex ō̄ctib' q nō trāseūt ad heredez. Rñ.q nō: vt no.ff.de preca.l.q̄situ.§.fi.nisi obligatio p priꝰ ō̄cta in heredē descendat: vt legit ꝛ no.ff. de his q no.infa.l.furti.§.pe.[c] Quero qd de q̄si hr̄de: vt de fisco. Rñdeo vt no.ff.de noua.l. quoties.§.fi.ꝛ.l.nouatio.in glo.ꝛ ibi est rō. Vide habes optimā glo.q prelatus nō obligat successorem sua ꝑsonali obligatiōe: qz nil in eū transmittit: sed realis ꝛ ꝑpetua obligatio eccl'ie est illa q̄ obligat successorē. Et adde qō no.in.l.j.C. de ō̄ctibus iudi.facit ex̄ de ꝓben.c.nisi essent de transac.c.ōcetero. Itē nota q administrator nō pōt cōferre alias trahere cōditionē tacitā vel exp̄ſsam in tps successoris.ꝛ vide qō no.ff.de here.instit.l.illa institutio. Itē ex̄ nota q renūciatiōes ō̄ctibus adiacentes ꝛ vsitate p̄nt apponi ō̄ctib' ecclesie. Ex̄ de fo.cōpe.c.dilecti. Itē nota regulam q vbicūqꝫ ex ō̄ctu quis tenet de euictione. ius ei superueniēs ꝓfirmationē inducit dicta.l. cū vir cū si. Nota q taliter qs ō̄bere videt qualiter per nomē appellatiuū ꝓfert.ff.ō ō̄bē.emp. l.qui tabernas.ꝛ hoc capitulo. Item nota q propter vnum quodqꝫ est ꝛ illud tale[b]. Bal.ꝛc.

¶ De ꝓtrouersia inuestiture. Rubrica.

in.l.an vicium.ff.de diuerſ.ꝛ tempo.prescrip.

d ¶ Illud tale. Facit.ff.de ver.ob.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de cō sti.pe.l.fi.ff.de instit.l.lutiꝰ: de fideius.l.lutius. Extra no.q ipossibilium: vt carentiū substā nullo tractu tp̄is surgit ꝓfirmatio. C.ō le.l.huius. Extra no. pone q papa ꝙcessit cuidā abbati q ꝓ delictis suis possz vendē iusto p̄cio res eccl'ie acqsitas de bonis p̄nis q̄ abbas iusto p̄cio scienter vēdidit: ꝛ sic vēditio ē nulla: q̄ritur an ēptor sup plēdo iustū p̄ciū possit se tueri: ꝛ rn̄.nō q: si ō̄ctus ē nullus ſz qs velit supplē iustuꝫ p̄ciū nō ꝺz audiri. C.si vē.pig.ag. l.cū ō̄: p Accur. Premature fcā ꝙualescere p̄nt ō leg.i.l. huū filij: post p̄n. At ipossibil'r acta nō cōualescūt ō v. ob. int stipulatez. §. sacrā: ꝛ aliqd ſz successori qō aū cessori nō fuit licituꝫ: vt h.extra addo q positōes demōstratiue q̄litat nō regrūt pseuerātiā de futuro secus si reqrāt tractum tp̄is ꝙtinuatis. C.ō v. sig.l.fi. ſz Pe.ꝛ Ly.C.de idic. vidu.l.fi.§.vlt. Et iō distributorie oz̄ones dicti purificant ꝛ nō exigūt vltimū quadrantem vt ibi p Ly.

e ¶ Haberī. Vide Bal.i aut.rogati.C. de test. vbi pulchre logt vide q̄ dixi.in.d.c. cū dilecti. ō suc. ab itest. An.bar. f ¶ Deferī iuramentū. Vide dicta i.c.qñ: ō ordi. vide gl.i tā lris de testi.q̄ dicit q in casu illo nō deferī iuramentum: ꝛ tñ testes erant singulares ſz re uera ibi nō ꝓbet necessario: qz licz dicat soli forte si i cā testificati fuerant.

g ¶ Qui sniam. Adde gl. ꝛ bar.i l.ob carmē. §. si testes de testi. q tūc singularitas obstat.s.i actu instātaneo ꝛ momentaneo: secus i cōtinuo ꝛ successiuo vt i possessione certi tp̄is p̄obāda: qz sufficit qvnus dicat de vno ānо alius ō alio.

h ¶ l. publicati. Si prelatus aliquē p metū inuestiuit ipso iur nō tz inuestitura: qz ad id mandatuz nō hz nec pōt illud ꝟuare sine interitu saluti eterni ꝛ qō dī q coacta volūtas est volūtas est verū

in rebus ꝓpꝛijs secus in administratoꝛibus.l.i.in fi.ff.de admi.tu. Ray. de pena forti quod vox ꝑtoꝛis dicentis qđ me.cã: gestũ est ratuz nõ hẽbo est vox dei quã posuit in oze ꝑtoꝛis vt ipse no.in mã iuramẽtoꝝ. An. bar. a C Lũ ꝺ etate. Ilo. ꝙ testi q dicit ea q̃ nõ ꝙuenit negocio siue nature negocij nõ credit.ff.de testi.l.ob carmẽ.§.fi. Extra no.ꝙ ꝓbatio ꝺz fieri per nãlem rõnem: vt

C.de nõ nu. pec. l.asseueratio. Ad de duo ꝓportionabilia: scz simplex negatiua z nõ ens. Ista enim ꝙuertibilia z eqpollentia sunt.C. de codicill.l. nec codicilluz: ꝑ Ac. Affirmatões z ꝓbatiões st suppositoꝝ seu ꝓncipiorũ: q̃.n. nũq̃ hũerunt ꝓncipia nõ dicunt pati ꝓbationes.ff.ꝺ cõdi.z demon.l. titio vsufruc.ff.de vbo.ob.l.decez. sz bene dicũtur pati negatões. Ilot.ꝙ ꝓbato vno de ꝯijs cognoscit reliquuz ff.de leg.i.l.titie textoꝛes. Extra q̃ro vtrũ q instrz scꝺe infeudationis facte p.B.z L. tanq̃z de feudo ꝙcesso ab .A. cõicet.B.rñ. sic C.de pos.l. desideriuz: z ibi per Ly. Adꝺ si testis dicit se scire ꝙ titius possedit per annũ patiente se yo z non reddat rõnem sciẽtie: qz nõ fuit ab eo q̃sitũ de re an ꝓbet: z vi ꝙ sic qz sub vbo scio includitur cã: qz scire ẽ rem p cãz cognoscere. Itẽ deponit de eo qꝺ pcipit visu. In ꝯiũ qz imo ꝺeponit sup intelligibili: item nõ declarat de ciuili vl nãli: z sic est ẓincertũ: qnõ dixit vidi sz dixit scio: itez patientia est res intellectual z nõ vz clare sz p indicia de q̃bus non depõit qꝺ verũ est: itẽ intellectꝰ põt speculari per diuersa fãtasmata: z iõ ꝺz ea exp̃mere: szvisus nõ nisi vno mõ sub q̃cũq̃ forma iuret testis nõ credit sibi nisi iuret dicẽ vitatem: vt no.ff.quẽad.test. api.l. si cũ ab initio p Accur. Ille q non ꝓduxit testes: sz ab alio st ꝓducti nõ ꝑt petere eos publicari lzsua interfit: dicit Jnno.in.c. ꝙstitutus de test. Quis aũt dicat principal habeo tex.notabilẽ.C.ꝺ lib.cã.l.principalis. Sz põe iudex mediolani mittit notariũ suum ad examinandũ testes papie z notariꝰ ita fecit: queritur vtrũ valeant attestationes: rñ.sic nõ de citatiõe ꝺubitandũ est: qz valz qꝺ vbo fit: tñ si nollẽt testificari nõ posset eos cogere.ff.quẽad.test.api.l.si qs ex signatoribus: z vide in.l.oẽs.§.si vo.C.de epis.z cle. Et no.ꝙ ꝓbatio ꝺz eẽ intelligibilis z clara z sic libellus incertus sustentat a iure: vt.l.si in duobus.§.tabule: ff.quẽad.test.ap. ꝑ Accur.z.l.i.§. si qs argẽ.ff. deposi. per Accur. b C Concludit. Vide tex.i.c. cũ ad sedẽ: de restit. spol.z i.c.ꝓterea de testi.z in.c.in nostra.e.ti. vide Bal.in.l.i. i pn. .C.de manu.vindi.vbi dicẽ ꝙ põt moueri ex causis nõ expꝛessis in ꝓcessu. An.barba. c C In nouella. Dicit ibi Jnno. ꝙ discretꝰ iudex sp stabit meliozibus ꝓbationibꝰ extra ꝺ ꝓoba .c. iurabit: qz validioza argumẽta vincũt in testibꝰ sicut i dialectica sola suspitio non sufficit: vt no.i.l. fi.z.ff. de testi.l. ob carmẽ.§. si testes: ibi argumẽtis de his q. vt i dig.ꝑ Accur. Socer.gener zteste deferẽtes non eli dũt ꝓbatões si st alij ꝓbates cõpetẽtis numeri ꝑm Ac.z Bar. i.l.i. in fi.ff. quemad. testa.aperiantur. d C Commoduz possessionis. Tlñ nullivenit i dubium maius eẽ cõmodũ possidẽ q̃z petẽ: vt no.ff. de re.iu.p act.l: z facit.ff.de test.mil. l.codicill.§.veteranꝰ: inst.de interdi.§.ꝓmodũ. Extra not.ꝙ ille q arat cãpũ ꝑsumit ipm possidẽ lz ex eo ii pcipiat fructus: qz forte erat sterilis.ff.de usufr.l. arboꝛibꝰ §.de illo i fi. Adde qñ duo tituli pares ueniũt ad ꝙflictũ melioꝛ est cã possessoꝛis: ut no.C.ꝺ edic. diui adria.l.edicto. z .C.e.cũ ꝓponat: ꝑ Ja.de bu. Vteri similioꝛa dicunt q iuri cõi ꝙsonãt ubi est ꝯrietas testium dicit Jnn. de ꝑscrip.audit. Verbũ scio non refert solũ ad usum: sz ad rõnem intellectus: dicit Jnno.in.c.fi. de iura.calũ.

e C Jusiurandi.

Adde ꝙ possessio ẽ duplex.s.uisibilis z inuisibilis.i.intellectualis: z iõ dicit possessionẽ esse icoꝛpoꝛalem seu inuisibilem.s. put est in habitu que ẽt apud dormientẽ

in his sp est ꝑiurꝰ: nec in aliquo credit sibi: vt notat Jnno.de here.c.fraternitatis. Jn hac sñia est Old. Si aũt iurauit dicere veritatem super oibus de q̃bus interrogabit z interrogatur super vestibus z similibus: aut ꝓimo mentit z in aliquo non credit. Aut postremo z credit: qz non erat ꝑiurus cũ ꝓius deposuit: z sic est argumentum de puncto. Et nõ.ꝙ testis quantuz dicit tñ ꝓbat z nõ plus: qz ꝑ testes nõ colligit ꝓbatuz nisi quatenus in dictis inuenit vt nõ.in.c.veniẽs de renunciatione: in nouel. Extra nõ.ꝙ in grauibus cãis seu que nõ possunt delegari iu dex ꝺz ꝑsonaliter examinare testez: vt nõ.extra: q ma.ac. pos.c.a nobis: z ibi nõ. Extra nota ꝙ testis q dixit se nescire si postea examiatus dixit se scire: qz melius recoꝛdat nunc q̃z tunc: valet dictũ suũ.l. ij.§.qꝺ obseruari: de iura.calũ.ꝑ Jac.de are.qꝺ vex est asiq̃z sit loqutus cũ parte: alias secus: vt nõ.in auc.de test.§.qz vero: col.vij.z idem glo.e. t.in.§.illud: z dixi.C.de in integ.resti. mino.i.l. de tutela. Itẽ nõ.ꝙ ꝺubia ꝓbatio interꝓzetatur aliq̃n esse indiciũ.ff.de ꝓba.cũ de etate[g]. Ex his concludit[b] qualiter iudex ex diuersis aĩ motibus z ex varijs suggestionibus partiũ testium z instrꝛozuz q̃nq̃z ꝺeuenit ad vnũ animi finalẽ cõceptũ nõ indigente alio adminiculo vz iuramẽti: de quo loqtur principium tituli nostri. Et certe ꝺici põt qꝺ quadruplex est animi motus.s.impulsiuus seu suspicans: pꝛesumptiuus seu inclinãs vehemens seu impꝛessiuus: z clarus seu plenarie informatus. Primus vz ad ingrenduz: z ad alia que sunt modici pꝛeiudicij. Secundus ad iuramentũ hincinde ꝺeferẽduz. Tertius ad iuramentũ ei tñ ꝺeferẽdũ. Quartus p̃cisus ad sequenduz acta z plene ꝓbata. Sed illud ꝓ regula tene ꝙ ꝓmptiozes sumus ad absoluenduz: vt j. hic finit.l.§.i. z ꝙ pp conflictũ pꝛesumptionum reus absoluit: vt in.c.inter dilectos.§.fi. ex ꝺe fide instru. Ibi ẽt nõ. Posti. ꝙ fama cedit cõtrarie veritati z nihil releuat ibidẽ in nouella[c].

C Queritur vltimo qꝺ si pꝛelatus aliqué p metũ inuestiuit? Rñ. ipso iure nõ tz inuestitura: qz ad id mandatũ nõ bz nec põt illud obseruare si ne interitu salutis eterne z qꝺ ꝺi ꝙ volũtas coacta volũtas est: verum in rebus ꝓpꝛijs secus in admistratoꝛibus.l.i.in fi.ff.ꝺ auct.tu. Dicit ray. de pena forti ꝙ vox ꝑtoꝛis dicentis: qꝺ met. cã gestũ erit ratũ nõ habeo: est vox dei: quã posuit in oze pꝛetoꝛis: vt ipse notat in materia iuramentoꝝ. His autem expeditis venio ad textum.

Si aũt cõtrouersia

Si vasallus dicat se inuestituz verbaliter de aliquo feudo q̃re dicat se mittendũ in possessionem realẽ. Econtrario ꝺns negat eũ inuestitum esse q̃re dicit se nõ teneri mittere in possessionem queritur cui incũbat onus pꝛobandi. Et certe vasallo incũbit: nã ꝓbare ꝺz inuestituram verbalẽ factã fuisse: quo ꝓbato ꝺns tenet seu cogitur mittere ipsuz in possessionẽ realẽ: pꝛimo tñ pꝛestito sacꝛo fidelitatis: q̃uis hoc nõ dicat hic sed ꝺz. Jn ti.qꝺ pꝛece.debe.inuest.an fideli.c.i.z hoc qñ ꝺns possidet. Si vero vasallus possideat z stetit in possessione p annũ ꝺño sciente: tũc ꝺomino mouente cõtrouersiã de re q̃ ꝺz in feudum ꝺata sibi incũbit onus ꝓbandi: z ꝺño nihil pꝛobante stat sacꝛovasalli: vt in.ij.rñso huius.c. Si vero ꝺns possideat z vasallus nihil plene ꝓbat: sz aliquã p̃sumptionẽ pꝛo se adducit tũc stat sacramento ꝺni possessoꝛis cũ.xij.sacramentalibꝰ: vt in.iij.rñ.huius capli. Hec vera nisi cõstet vasallũ aliud feudũ hre de quo nõ fit ꝙuersia: nam vasallo nõ possidẽte aliqꝺ feudũ de quo est controuersia neq̃z ꝓbante plene: sz p̃sumptiõez pꝛo se asserente vt dixi: tunc ꝺño remittit: z ꝑm h erit exceptio a p̃cedenti casu si ita intelligas supius rñsum vt dixi: z ita ꝓtinuat ad sequẽs rñsuz q̃rtum qꝺ incipit: si vero feudũ z̃c. Aliter põt legi iij.z.iiij.rñsum: vt j. in eis dicã. Pet.de cer. vel breuius ꝺz Jo.de bel. Si inuestitura sit facta coram paribus vel p breue testatũ ꝺns tenet inuestitũ mittere in possessionẽ. Si vero in possessione fuerit z lis ei moueat a ꝺño: sibi dat defensio p iuramentũ nisi in casu vt qñ vasallus est ꝺ alio feudo infeudatus tũc ꝺño remittit iuramentuz. Ja.de bel. Casuz pone in nube. Vidistis supius q ꝓnt inuestituraz facere z ad quos inuestitura trãsmittat z q eã facere coganꝯ vel nõ cogantur: nũc circa p̃dicta formam talis qꝺ gñalis. Pone ꝙ qꝺ est inter ꝺñm z vasallũ de quodã castro ꝺ quo vasallus dicit se verbaliter inuestitũ ꝺns negat queritꝯ qd iuris de ista qõne. Rñdet auctoꝛ huius capli distinguendo. Aut de inuestitura constat p pares curie vel breue testatũ z tũc ꝺns cogit possessionẽ tradere vasallo. Aut nõ cõstat: z tũc refert. Aut vasallus est in possessione supplere in q̃ stetit ad minus p annũ z ꝺño sciẽte z nõ ꝺicente: z tũc vasallo deferꝯ iuramentũ pp ꝙmoduz ꝓsessionis[b]. Aut vasallus nõ est in possessione: z tũc iuramentũ defensionis dat ꝺño: z h est vex nisi ille sit vasallus ex alio feudo indubitato: nã tunc pp reuerentiã ꝺni stat assertiõi ei[a] remissa sibi necessitate iusiurãdi[c]. Jn tex.ibi controuersia actiue z passiue ꝺz qs ꝙtrouersiã mouere.ff.de ꝓcur.l.non solũ.§.si status. Itẽ actiue z passiue ꝺz qs mouere qõnez resistendo: vt.ff.ad trebelli.l.luti[a].§.tres beredes. Item ꝺz qꝺ siue agatur psonali siue reali: vt hic: z.ff.de ꝓcur.l. q absente: z.ff.de euic.l.si plus.§.mota qd iuris qꝺ generalis est z oia capitula ꝙplectit vt.l.ei[a] q in pꝛouinciam: in pꝛin.ff.si cer.pe. Unde si cõmittit alicui qꝺ ꝙsulenda per hunc modũ quid iuris nisi sup oibus consiliũ reddat nõ vt ꝙsiliũ reddidisse: ar.ff.de arbi.l.qd tñ. Si inuestitura s.verbalis ex qua nõ queritꝯ ꝺñm: qz nõ continet traditionẽ vel quasi vt nõ. Jnno.extra de cõsue. c.ex parte: z By.in.c.i.de reg.in.lib.vi. secus in reali. Jn breui testato. Dicitur breue qz fit breuibus verbis: vt.l.i.ff.de here.insti.C. de conuen. fis.debi.l.inter chartulas: lib.x.C.de fideicom.l. verbũ volo. Sz nũqd breue testatuz ꝓbatur p sigillum ꝺñi? ꝺic ꝙ sic: z si plures sunt comites sufficit ꝙ sigillet ille qui tenet sigillũ: de his plene vide qꝺ nõ.ex ꝺe fide instru.c.inter dilectos: in nouella. Sed nũquid ꝓbetur per imbreuiaturam? Respondeo sic vt nota.ff.de admi.tuto. l.cyrographis: per Accur. Sed nunquid si sunt diuerse manus duoꝝ tabellionũ: qz vnus scribit z alter de eius mãdato subscribit: ꝺic vt nõ.i.ꝺ. c.inter dilectos: z facit qꝺ nõ.ff.de eden.l.si qs

ex argentarijs

ex argentarijs.§.i.in verbo subscribere:ꝛ.ff.de testa. mili.l. tribunus.§.fi.ª Cogit dñs an precise cõpellat an vero possit soluere interesse si eus penituit inuestiture: glo.tangit ħ. Sed argui pót qꝫ cogit precise:qꝛ feudum est ꝰctus in quo ius dandi continet.i.datio vtilis dñij:ergo precise tenet ad dandũ:qꝛ obligatõ rẽ dari certa est ideo nõ recepit alternationẽ de interesse:vt.ff.de vbo.obli.l.vbi aũt nõ apparet.§. fi.ff.de ꝰben.emp.l.si ita distrahat. Item feudũ nõ est contractus bone fidei:insti.de acti.§.actionuꝫ:ꝛ ideo lꝫ glo.ibi dicat qꝫ vbi dari ẽ in obligatõe ex ꝰctu bone fidei liberatur reus prestando interesse q gl.nõ est alibi:tñ secus est in obligatione stricti iuris vbi ꝑcise debemus verbis inherere.ff. de triti.l.in hac in magna glo. Preterea ét vbi in ꝰctu bone fidei qs tenet ad traditionẽ ꝛ hꝫ ptãtem rei tradende cõpelletur officio iudicis ꝛ tenetur ad precisam traditionem: vt plene nõ.insti.de ꝰben.emp.§.i. Si aũt tradere nõ possꝫ de facto vel de iure:vt qꝛ scit rem alienã tuuc satis vł equus qõ liberet prestando interesse cũ nec aduersarius posset cũ bona fide traditionẽ recipere:ar.ff.de act.em.l.si seruus.§. fi.ꝛ.ff.de excep.doli.l.pater.§.ex quadrante:ꝛ ar.ff. de contrahẽ.emp.l.si in emptione.§. item si emptor. Alij aliter dicunt de quo.ff.de noua fo.fideli.c.i.§.inuestitura vero: ꝛ alibi videbimus. Mittere in possessionez.s.psonali actione vꝫ conditione ex moribus. Itẽ certi conditione generali iuxta nõ.in.l.certi ꝓditio:in prin.ff.si cer. pe. dicit alibi textus qꝫ ħ ad iudicis specat officiũ.ff.de contro.inter vas.ꝛ epis.c.i.ſꝫ illud qñ de plano ꝛ sine libello dñs confitet:vt ibi pꝫ[b]. Fuerit in possessione. Hic sumus in reali iudicio: qꝛ per possessionez quesitũ erat vasallo vtile dñium: vt.ff.de inuesti.de re. alie.facta.c.i.§.rei aũt. Lꝫ quidã dicant vasallũ nullũ dñiũ habere:ꝺ hoc plene disputat.ff.de capi.conꝛa.c.i.§. preterea. Et nõ ħ magnũ cõmoduꝫ possessioꝭ breuis tpis id est ãni: concurrẽte tñ scientia ꝛ patientia dñi ꝛ istud est ꝓpriũ ius feudoꝝ:de anni spatio habemus in alio casu.ff. de milite vasallo q contumax est.c.i.ꝛ.ff. qui olim feu.alie.c.i.§.porro: ꝛ ff.si de inuesti.inter do.ꝛ vasal.c.i.§.fi.ꝛ hoc est intelligẽduꝫ nisi constaret de non inuestitura:nã tunc talis abusiua ꝛ precatiua possessio nihil patrocinaret:vt.C.de ꝓba.l.si de possessione:ꝛ ar.ff.de fur.l.itaqꝫ fullo.ꝛ.ff. de milite vasallo q cõtumax est.c.i.§.si vero:ꝛ qꝺ nõ.Inn.extra de fi.presby.c. cõstitutus. Si aũt. Nota hic qꝫ cũ pro agente nulla sunt admi nicula nõ defertur iuramentuꝫ ei:sed aduersario. Adde hic qꝺ nõ.ff.de interro.ac.l.vbicũqꝫ. Sed nunquid in causis in quibus iurat de veritate ꝛ nõ de calũnia deferri potest postea iuramentũ in defectũ probationis:ꝛ vł qꝫ nõ: qꝛ iaꝫ est iuratum. Sed dic ꝰ:qꝛ primũ iuramentũ est presumptiuuꝫ: Fm diffinitium:vt eleganter nõ.in.c.mulieri:extra de iureiurã.ibi oino vide. Et nõ.nullũ iuramentũ decisiuuꝫ posse deferri in defectũ ꝓbationis nisi viso ꝛ discusso qualis sit iste defectus:ꝛ ħ est qꝺ dicimus cã cognita: vt.ff.de gradi.succedendi in feudũ.c.i.§.si vero dñs: ergo aduersa pte nõ citata deferri nõ pót: qꝛ dꝫ cã diligenter examinari. Et nõ.vbũ diligenter qꝺ est ibi:aliunde. Et p hoc constat qꝫ dꝫ ei reuerentiã tanqꝫ dño:remittit igit ex debito reuerẽtie. Et de debito reuerentie loquitur text.ff. de milit. vasallo qui contumax est.c.i. Et debito deuotionis habemus.ff.in qui.ca. feu. amit.c.i.§. qũo: sicut aꝭ remittit iusiurandũ parenti ꝛ patrono:vt.ff.de iureiurã.l.iusiurãdũ:ꝛ ad pecunias.§.ħ iusiurandũ. Sꝫ glo.dicit remittit.i.aufert:ꝛ est glo.fal. nisi exponas aufert.s.necessitas iusiurandi:in ħ concordat Jac.de bel.ꝛ Pe.de cer. Oppo. nã dr hic qꝫ possidendi incũbit ꝓbatio. Contra.ff.de ꝓsue.recti feu.c.i.§.sacramentũ. Sol.vt ibi:Scõo opppo.ad idez qꝫ pp cõmoduꝫ possessionis releuatur qs ab onere ꝓbandi:vt insti.de interdi.§.cõmodũ.ff. de rei ven.l.in spãli.C.e.l.fi.ff.de libe.cã.l.liberis.§. vlt.ff. solu.ma.l.titia:nã reus actore nõ probante dꝫ absolui.C.de eden.l.q accusare. Sol.considera qꝫ diuerse sunt nãe cãruꝫ: nam qñqꝫ snia pót rite sic ferri absolute:qꝛ nõ est ꝓbatum ꝛ tunc loquunt ꝰia: qñqꝫ fm nãm cãe ꝛ iudicij nõ pót sic ferri:vt cũ qs petit se absolui:qꝛ vasallus:vł qꝛ empbiteota:vł qꝛ vsufructuarius: ꝛ tunc non est verum qꝫ possidenti nõ incũbat ꝓbatio: imo dꝫ ꝓbare ius qꝺ hꝫ necesse allegare vt qꝫ sit vasallus empbiteota vł vsufructuariꝰ: qꝛ ois res psumit libera nisi ꝓbet seruitutẽ bre:vt.l.altius.C.de serui.ꝛ.ff.si fui.vendi.l.loci corpus.§.competit:ꝛ.l.sicuti.§.si querat:ꝛ.ff.de no.ope.nũ.l.si pus: ꝙ By.Itez si dñs vult absolui:qꝛ nõ ꝓbatuꝫ est ꝰ eum nõ oꝫ eũ iurare:extra de ꝓba.c.ij.ꝛ in.c.inter dilectos §.vlt.de fi.instru. Sꝫ si vult absolui qꝛ aduersarius nõ est vasallus dꝫ iurare:vt hic:ꝛ dõia pꝫ ex nõ.ff.de ꝓdi. inde.l.iuli.ꝛ.l.sꝫ ꝛ si possessori:in prin.ff.de iureiur.ꝛ sic aut vult absolui cũ determinatione spãlis cãe: aut absqꝫ:ar.ff.de ꝓba.in.l.ꝰ euꝫ:ꝛ.ff.de excep.rei iud.l. si inter me.ꝛ.d.l.sꝫ ꝛ possessori: in pn.ꝺ iureiu.ꝛ extra de offi.deleg.cũ cõtingat:ꝛ de resti.spol. in.c. ex conquestione:ꝙ Inno. Quero vtrũ circa delationẽ vel nõ delationẽ sacramenti iudicis arbitriũ versẽt? Rñdet glo.qꝫ sic:nã versat circa q̃litatez psonaꝝ. Sed quero qs psumat legalioꝝ Rñdeo ex ipsa nã psumit equalitas sed ex moribus surgit inequalitas: vt nõ.in sik.ff. de ꝓcu.l.si actor malit. Sed nunqd ista distintio hꝫ locũ in iuramento qꝺ deferr a lege vbi gratia: dicit statutuꝫ qꝫ de dãno dato stetur iuramento accusatoris? Rñdeo non:qꝛ iudex pót facere id qꝺ sibi non est per legez pmissum:vt.ff.qui ꝛ a qui.l.prosperit:ꝛ nõ. in.l. i.C.si aduersus libe.ꝙ Ja.de are. Quero an ille qui facit talez positionẽ: pono qꝫ tu nõ es vasallus intelligatur aliqd ponere:dicit Spe. qꝫ nũqꝫ itelligit qs negatiuam ꝓponendo aliqd ponere nisi ei incũbat necessitas ꝓbandi.ff.de iureiur.l.nã ꝛ postea: i prin.vbi oio videas. Et ideo si ei nõ incũbit necessitas ꝓbandi ista nõ intelligit positio:sꝫ quoddã dictũ cui nõ tenet aduersarius rñdere.s.tanqꝫ positioni: sꝫ bñ teneret rñdere tanqꝫ interrogationi si iudex ex suo offõ interrogaret:p.l.vbicũqꝫ.ff.de inter.ac.ꝛ ita intelligi ꝑt.c.i.de confes.li.vi.ꝛ dic vt ibi:ꝛ vide qꝺ nõ.in.l.i.in fi. mag. glo.C.de ꝓfes. De alijs autẽ cãe cognitionibus q̃ versantur in delatione iuramentoꝝ tangit glo. ħ ꝛ plene dic vt dixi in.l.admonendi.ff. de iureiur.ꝛ.l. in bona fide.C.eo.ti. Extra quero vtrũ inuestitus p hec vba:i uestio te de tali castro: intelligat inuestitus de rebus corporalibus ꝛ incorporalibus? Respondeo si pót apparere de intentione inuestitoris vel ex ipsoꝝ verborum nã:illud serua.vt no.Inno.extra de appel.c.dilectis. Et per Bar.ꝛ doc.in.l.iij.in prin.ff.de acq. pos. Sed in dubio oia noia vniuersitatũ ius ꝛ factũ significant:ꝛ ideo nomen castri significat ꝓprietatem ꝛ iurisditionẽ successorũ:vt no.Bar.in.l.si qñ.C.de bon. va.li.x. Adde qꝺ no.Inno.de concess.prebẽ.c. propositum:ꝛ de iureiurã.c.debitores:ꝛ qꝺ no.in.c.ad qones de rerũ permu.in nouella:ꝛ est glo.ordina.no.ff.de capitaneo qui curiaꝫ vendidit.c.i.vbi omnino videas.

Cum autem. Continua sic istuꝫ.§. ad superiora. Dictum est qꝫ vasallo in ꝓbatione deficiente dñs absoluit interdũ cuꝫ sacramenti pstatione:vt.§.in ver.si aũt.vbi vasallus attulit aliquã psumptionẽ ꝓ se. Interdũ sine vt qñ attulit aliquã presumptionem tñ erat vasallus de alio feudo vel qñ nihil ꝓbauit. Fallit in hoc.§. in quo dñs nõ absoluit in parte feudi paterni nõ probata:nã i ea obtinet vasallus dũmodo possideat aliam partem sꝫ dimidiam vel minus ꝛ cõstat illaꝫ parte feudi paternã. ꝛ sic rõne partis obtinet vasallus in alia parte. Et iõ sic pone casum: qdam tanqꝫ vasallus sic dicebat totuꝫ feudũ ad se pertinere iure feudi asserendo illud paternuꝫ esse cũ sit in possessione medietatis illius feudi vł minoris partis vel qꝛ cambiũ .i. aliquã rem acceperit a dño iure ꝓprietatis pro cãbio partis illius feudi: ꝛ hoc constabat vel alijs iustis rõnibus vel similibus ꝓbare poterat partẽ illam quã possidet feudũ paternũ

est:sed illa que est in actu corporeo bene videtur: vt est singularis gl. institu.ꝺ here.ab intestato.§.sui. In gl. hoc ideo ꝛ nõ est alibi. Similiter dicimus qꝫ qꝺam vicia inuisibilia sunt.C.ꝺ edicto diui adr.tol. l.ij.que non presumuntur nisi probentur. Preterita vero non vidimus: ꝛ ideo notoriũ proprie nõ est de preteritis: qꝛ de eodem debet esse notoriuꝫ de quo est demõstratio: sed demõstratio ad oculuꝫ non est de absentis ab oculis hominũ: de quo alibi dicam. Adde qꝫ libellus conditionalis non procedit in principalibus sed in accessorijs.C. locati.l. conditionis: per Accur. Adde qꝫ procedit iste libellus:peto me protegi seu conseruari ꝛ defendi i possessioe.C.quod cũ eo.l.si ꝙuis tuus facit gl.ad earb. l.ij.alias prima.

a C.§.fina. Adde si amissum est breue testatũ vel vetustate cõsumptuꝫ denuo debꝫ fieri: vt not.ff.de administrato.tuto. l.cirographis: ꝛ in aut.de heredi. ꝛ falci. col.i. per Accur.argu.C.de fideicõmiss.l.instrumẽta. Extra no. qꝫ necessariuꝫ sensus scripture oi mẽti preualet.ff. de vsufru.l.si alij per Accur.sed in ãbiguo sensu nũquam est eligendus sensus inutilis.ff.de lega.ij.l. titia cum testamẽto.§.i.potest trãs figurari locutio i alium intellectuꝫ si hoc ꝓ prius sit factuꝫ vt no.in.l. tiij. de lega.i.per Accursium.

b C Ibi patet.] Quid si interim vasallus decedit. Rñ. annum vacuuꝫ prodesse:qꝛ possessio interim qualisqualis fuit apud heredem.l. gerit:de acquirẽ. hereditа.ꝛ ibi est tex.vnicus in iure ꝺ ista quasi possessione.

c C Videas.ff. de leg.i.l.si grege per Accur. Vniuersitates ꝓprie sunt que possunt remanere in vno Alie vero nõ sũt

vniuersitates sed aceruj. ff. de vsucap. l. rerū mistura.

esse. Idem ergo est hoc vltimo casu si nullam partem possideret ⁊ probaret totum paternū esse: nam in istis tribus primis casibus rone vnius ptis obtinet in alia parte in qua non possidet ⁊ forte iurādo: immo ét nō iurando: vt dicam j. in glo. que incipit: in rem aliquaz: ibi qđ non credo ⁊c̄. In quarto casu in totum obtinet quanuis nihil possideat: nec in primis tribus casibus absoluit dominus in parte quā possidet si vasallus nō probat de parte illa: Pe. de cer. Uel breuius ſm Ja. de bel. Si inter dñm ⁊ vasallum de inuestitura sit contentio dictuz est quid fiat. Sed qđ si aliquis agnatus vasalli defuncti dicit feudū ad se iure successionis pertinere: qz paternū fuit ⁊ dñs dicit esse nouum: queritꝰ qđ fiet? Et respōdet ꝙ aut agnatus est in possessione medietatis vel partis feudi: vel cābium proprietatis noie illius feudi hz vel alio mō ꝓbare poterit feudum esse paternū: qz tunc obtinere debz. h. d. Et potest iste §. tribus modis intelligi. Primo quādo agnatus est actor ⁊ asserit feudū paternum: sz dñs dicit nouū. Secundo qñ agnatus asserit feudū paternum: dñs autez negat se vllam inuestituram fecisse. Et his duobus casibus dic ꝙ agnatus potest petere partē feudi qñ partem possidet vel cābium partis. Sed vbi non possidet dic ꝙ tunc petit totum: vt in fi. huius §. Tertio dic ꝙ dñs agat ⁊ agnatus: ideo ꝓbat: qz pro dño erat p̄sumptio: vt j. de gra. suc. feu. §. fi. ⁊ de consue. rec. feu. i p̄n. Jac. de bel. PARTIS. Subaudi etiam minoris dimidia. CAMBIUM. i. permutationem: vel quālibet cōmutationem: nā ꝑmutatio est proprie spēi ad spēm: cābium autē etiam est speciei ad genus puta ad frumentum ⁊ tunc sonat in contractū innominatū. Et nō. ꝙ ħ dñs potest accipere a vasallo vtile dñium: ⁊ dare in alia re directum ⁊ sic permutare directuz cū vtile: quod tene menti. BABUERIT. sz ad ipo dño. JUSTIS RATIONIBUS. s. ꝙ pares curie vel breue testatū: ⁊ tunc non requirit iuramētum vasalli: qz plene probauit: sed vbi probaret ex cōiecturis regritur iuramentū ad presumptionis istius extraordinarie supplemētuz. OBTINEBIT. s. in alia parte in qua possessionē non hz. Sed vnde ꝓcedit hoc ꝙ in re diuisibili rone vnius ptis presumat ius cōpetere in alia pte: nam presumptio est ex aliquo antecedenti ad aliqđ sibi cōnexuz verisimilis deductio siue illatio: sed ħ nihil est tale vt. ff. pro dereli. l. an ps. Item presumptio que ex facto presumitur nō egredit ipsius facti quātitatē vel qualitatē: vt. ff. de iti. actuq; priua. l. i. §. iulianus: ⁊ alias videamus. Item non segtur debeo partem: ergo debeo totuz: vt. l. qui solidū: in prin. de leg. iij. ⁊. C. de transac. l. si quidem. Item nō contingit hoc esse qđ ab hoc sepe ⁊ plerūq; contingit abesse: vt. l. non ħ. C. vnde cogna. Itez in dubijs ꝙ minimuz est sequimur. Rñdeo spāle est in feudis ꝙ qñ feudum ꝓsistit in aliquo toto integrali totū presumit esse feudū rone partis. Sed que est rō specialitatis? Respondeo qz vnum extremuz ipsius feudi est indiuisibile. s. iuramentum fidelitatis: vt nota. ff. de vsufruc. l. si cuius: in prin. nam cū non appareat de isto in diuisibili iuramento qđ concernat certam partez presumimus ꝙ simplr fit iuramentuz respectu totius feudi vt sic indiuisibile qđ est i vno extremo: generet presumptionem indiuiduitatis in altero extremo. Itē qz nulli apparent termini distinctiui: arg. de lega. ij. l. caius. l. i. Item nō dz eadem res diuerso iure censeri: vt ff. de vsucap. l. eum qui edes. Sed quare dicit iuramentū indiuisibile? Respondeo ꝙ omissio minimi quadrantis totum viciat: vt. ff. fami. ber. l. beredes. §. in illa. Alias dicitur indiuisibile qñ ex diuisiōe resultaret effectus iuri contrarius. Alias dicitur indiuisibile qñ partes separate mutant diffinitionez totius: ⁊ sic dicitur indiuiduū cuius integritas non potest minui stante realitate ipsius subiecti qđ non prosequor. Cōcludendo ergo nō. istum tex. ad qōnem: vtrum si de latitudine prediorum dubitatur nūquid sit feudalis vel emphiteota ꝙ tota sit eiusdem qualitatis vbi nulle apparent note diuersitatis facit quod nō. ff. de leg. iij. l. vxori[a]. Sed vnum est mirabile: nonne dominus habet fundatam intentionem sui per confessionem vasalli qui confitetur eum dominum: vnde de directo dñio non dubitatur ex quo fundatur reiuendicatio domini: vt. ff. de vsufruc. l. cuiuscūq;. §. i. Respōdeo qñ dictum aduersarij est alterius nature vel forme quaz id qđ intenditur per suum aduersarium ⁊ venit ad extenuandum dictum aduersarij: vt ar. ff. de here. insti. l. hereditas: ad statum primum nunq; ex tali dicto fundatur actoris intentio: vnde per verbum opponentis non fundat intentio ꝓponentis nec econtrario: ⁊ ita intelligit regula exceptionē obijciens: sed qñ sub eodem genere ⁊ natura cadit obiectio: tunc vī confiteri ſm quid non simpliciter nisi cum protestatione loquatur: vt nō. By. in. c. nullus pluribus: de regu. iur. in. vi. ⁊. C. de excep. l. si quidem: per glo. ⁊ Ly. Quero vtrū sit differentia dicere partem an aliquam partem? Rñdeo qñq; non est differentia inter partem ⁊ totum: vt legitur ⁊ no. ff. de leg. iij. l. vxori sue: qz dictio partis tūc est extensiua vsq; ad minimum cespitem terre: satisq; est vt ipsum excludat ex proprio significato ⁊ tamen nihil excludit in effectu. Qñq; ponitur pro parte dimidia: vt. ff. de verbo. sig. l. nomē filiarum. §. portionis: ⁊ adde quod no. ff. de procu. l. pompo. §. si bis. Sed quādo adiungit dictio aliqua sufficit tunc etiaz minus qz dimidia: vt ħ ⁊ ar. ff. de leg. ij. l. cum filius. §. pē: ⁊ glo. in cle. i. in verb. aliqua: ⁊ in verb. terrarum parte de for. compe. ⁊ facit. l. domuz. ff. de contraben. emp. Quero vtrū magis presumatur pro feudo antiquo qz pro nouo? Respōdeo sic: qz magis presumitur pro factis antiquis vt hic: ſm Pe. de cer. ⁊ probatur j. de inuesti. in maritū facta. c. i. §. ité placet: ⁊ j. de gradi. suc. in feu. c. i. §. fi.[b] Extra quero nunquid ille qui pretendit feudum antiquum debeat allegare nomen predecessoris? tex. est j. de capitulis extraor. c. i. §. si qua: vbi tex. sic ait: si qua inuestitura facta diceī: semper dz nominare dominum a quo inuestitura facta dicitur. Non ob. qđ no. C. de peti. bere. l. cogi: qz dic vt ibi: ⁊ quod no. in. c. i. extra de reg. iur. lib. vi. ⁊ hoc si potest sciri: sed si propter antiquitatem ignorat non cogitur ad impossibile: vnde tunc satis est probare tps tam antiquum per superius allegata.

Extra etiaz quero quare ex pluribus diuersi generis cōiecturis resultat probabilis presumptio lz termini non sint eiusdem rōnis ⁊ ex diuersis non eiusdem nature particularis non resultat eiusdez tota lis integratio? Respondeo qz res naturales non constituuntur ex argumentis: quedaz. n. constituunt: quedā presumuntur: constitui aūt non possunt nisi ex partibus sibi coherentibus: presumi tunc ex differentibus in eundem finem tendentibus. Et nota ꝙ dico presumi: ⁊ sic vnus testis super re ⁊ duo de fama: qz sunt diuerse species probationis nō dicunt proprie facere probationē[c] sed presumptionem cui tñ aliqñ statur aliqñ non: de suc. ab intesta. §. cū dilectus. Extra etiam quero si pares curie dixerint extra iudiciū se non interfuisse: vtrū in iudicio coacti possunt deponere veritatez absq; alio eoz preiudicio: de ħ habes tex. j. qđ sit inuesti. c. i. §. si vero: qz non est bonū ꝙ veritas neget: vt j. quo tpe miles. c. fi. ⁊ idem habes j. de capi. extraordi. c. i. §. notandū ibi: qđ si dicant se nescire cū sciant: coget eos iurare ⁊ veritatem dicere: ⁊ est ratio ne intercipiatur materia probande veritatis: facit quod nota. extra de testi. c. cum causam. Bal. ⁊c̄.

Item si vasallus. Quia inter alias controuersias est illa que segtur: ideo subsequenter de ea tractat. Ad summariū intellectum attende vsq; ad. §. si qs de manso. Si vasallus possidet castrū noie recti feudi: dñs aūt dicat eū nomine guardie possidere: dño incūbit probatio; ⁊ si ꝓbauerit vasallus condemnabit nisi vasallus probet se legitime inuestitum a dño postq; in guardiaz ab eo acceperit: dño vero in probatione deficiente

a C. l. vxori. Unde etiaz gleba sufficit. ff. de acqui. pos. l. iij. §. i. ⁊ facit quod nota. ff. de vulga. substi. l. coheredi. §. nō videri: quod ē notabile.

b C. §. finali. Possessio antiq̄ presumitur habere iustitiaz permanentem. C. de fide instrumentorum si solemnibus: p Lyn. ⁊ in. l. ij. in prin. d aqua pluuia arcen.

c Facere probationem. Nota pro dicto Bar. i l. eos. ff. de fal. Andr. Barba.

a ¶Admittitur aduersarius. Admittitur probatio vide aliuz casum sing.fm.do. Ant.in.c.series: extra d testi. ꝛ vide alias limitationes notabiles per Ludo. in rubrica de arbi.

b ¶Sed an. Vide nota.ꝛ elegãtez glo.in.l.iij.ff. que in frau.cre.ꝛ ꝙ nota.in.l.cum apud.C.de testi.

c ¶And.d iser. Adde ꝙ ꝓtrariũ tenet Dy.in.ca. nullus pluribus: de reg.iur.in.vi. lz Bal.ꝓtra Dy. tenet in auc.contra qui proprias .C.de non nume. pec.ꝛ adde ꝙ nõ videtur bene dictum: qz imo dz ducere ad suã necessariam defensionem: vt tenet idem Bal.in.l.i. in.xv.col.C.de cõfes.l.ij.C.d dona. an.nup.ꝛ adde si statutum inuitat ꝓfitentem ad mitiorem penaz nõ venit ille qui ꝓfitetur qd ad suaz defensionem necessariam fecerit ita notabiliter dicit Bal.in addi. Specu.in tit.de confes.ꝛ pro di/cto bal.vide tex. l.is qui aggresso rem.C. de sicca.ꝛ vide qd elegan/ter dicit Ang.in l.is qui.§.si quis simplicit: de ver. oblig.

d ¶Per iuramentũ. Vide gl. peregrinam licet Bal.non alleget in.l.cũ d indebito.ff.de probat. que est sing.nota digna: facit ꝙ si iudex ꝓdẽnat me si probauero tũc nunquã defertur iuramentuz: ꝛ sic nunquaz poterit fieri probatio per iuramentum: iste est casus singu.ꝛ elegãs in.l.luci⁹ ff.de condi.ꝛ de mõstra.dicit ad bal.alibi que oia nota perpetuo: ꝛ anvbi requiritur certus nume.testium requiritur rogitus gl.fz alios singularis in.l.nulluz.ff.de repud. que dicit quod sic. Tu vide Ang.qui contrarium dicit in auc.de fi. instru. §.ꝛ si nutrimenta: vbi oinovide.

e ¶Quero d suspitiõibus. Etiã in hõestissima psona cadit fraudis suspicio: cum fit aliquid legib⁹ tione deficiente vasallo datur defensio. Idez est dicẽdũ si vasallus dixerit se noie recti feudi possidere: dñs autẽ dicat se ꝑ pignore dedisse: vide lram. Quidã miles possidet castrũ vel aliaz rem noie recti feudi: dñs dicit ꝙ sibi dedit noie castaldie: qrit cui deb ꝓbatio? Rñdeb ꝙ dño: ꝛ si poterit ꝓbare: tunc ille q tz: dño dz restituere ni si vasallus q tz ꝑ pares curie vel ꝑ breue testatuz ꝓbauerit se a dño iuestitũ noie recti feudi post/q illud a dño noie guardie susceperit: dñovero nõ ꝓbante dab iuramentũ vasallo: ꝛ h vsqz ad.§. vlt. Ja.de bel. In tex. ibi ꝓ feudo .s. recto vel ꝓ/prio seu vo. Ibi ꝛ si poterit se dd̃isse ꝑ guardiã. Dicas fm By.in noie guardie. Ibi ꝓbare.s. in ꝯriuz postq feudũ accepisz ꝛc. Ibi tũc illius.s. vasalli. Ibi defensio: sz cũ iuramto. Ibi postq i guardiã. Ex ordie istaꝫ ꝓbationũ elegãt nõ. ꝙ post didicita testificata testiũ dñi ꝓbantis ꝙ ꝑ feudũ castaldie admittit aduersarius[a] ad eneruandũ talia testificata: ꝓbando ꝑ posterius fuisse ꝓcessum in feudũ rectũ. Et est rõ: qz iste vltie ꝓbatiões nõ excludunt ꝑ veritatẽ ꝓcedentiũ ꝓbationũ aduersarij: vt.ff.de rei vẽ.l.officiũ. Ad de aliũ casuz.s. qñ reus nõ fuit admissus ad probandũ: sz ꝓsensu partiũ vel iuris depositõe fuit prius admissus actor ad ꝓbandũ suspẽsis iterz ꝓbationibus rei: naz tũc nõ obstat reo dedicisse testificata actoris ẽt sup directo ꝯrijs: vt pz i.d. l.officiuz: ꝛ iste ẽ verus casus illius.l. notabilis. Sz nũqd tz snia si iudex noluit admittere ꝓbationes. Rñdeo sic.ff.de edẽ.l.argẽtarius.§. cũ ãt. Quid si iudex diuisit ꝓcessuz: qz tulit sniaz q busdã attestatõibus publicatis: ꝛ qbusdã nõ publicat] q̃ forte alius recepat iudex mãdato suo i alia terra. Rñdeo idẽ lz cãe ꝓtinentia diuidat: tñ si sup toto ꝓnũciat valet snia: ꝛ opz appellari si snia displicet.l.i.C. si sepi.in integ. resti.po.ꝛ dic vt dixi.C.de sen.l.,plataz. Sz an[b] publicatio testiũ dat aliquas vires attestationibus quo ad ꝑpetuã rei memoriã: dicit Jnn.ꝙ publicatio nil facit nisi qd ꝑ prius nõ erat auctenticũ, post publicationem erit auctentũ: ꝛ valet inter psonas inter quas actũ est ꝛ qñ ad idem agetur de fide instru. inter dilectos in nouella: ꝛ dic vt dixi.C. de re iud.l.gesta. Quero qualiter presumat feudum rectũ. Rñdeo: qz non erat datũ ad certum seruitiũ qd.s.nõ datũ ad certũ seruitiuz proprie rectũ feuduz appellat. Sed si esset datũ expresso merito vel seruitio castaldie tunc non essz feudum rectũ: vt.s. de feudo castal.c.i. Itez nõ. h ꝙ iudex dabit terminũ ꝛ imponet onus ꝓbandi ꝑ bare debenti: ergo si ponet onus probandi non probare debenti grauaret ipsum ꝛ posset appellare. Oppo. ꝛ vr ꝙ si vasallus fuerit conuictus de mẽdacio nõ possit postea vti beneficio: qz beneficia mendacibus euacuantur.ff.de fideiuss. si dubitet.§.i.ꝛ hoc apparet in exceptio nõ nu.pecu.que est exceptio irregularis: nã negans ꝓdit beneficiuz huius exceptionis.C. de nõ nu. pecu. aut.contra q propriã. Jtẽ negans similis est subtrahenti: vt.ff.ad.l.fal.l.hereditatũ.§.fi. So.cõsidera: qz negationuz quedam sunt que possunt bre in suo tractu tpis mendaciũ ꝛ tveritatez sicut est h. Naz considerato presenti statu: qz qd fuit castaldia nunc est feudũ rectum nõ est negatio falsa: nã nõ dr eẽ tale ꝙ nõ ꝑseuerauerit tale: vt ff.de acqui.pos.l. si qs ante. Quedaz sunt negationes que semel false semp sunt false: ꝛ d his loquunt cõtraria: ꝛ.ff.de proba.l.cũ de indebito: vbi pz ꝙ beneficiũ ꝓsumptionis tollit ꝑ prauita tem negationis. ¶Oppo. ad idem ꝛ vi ꝙ negans se possidere taliter qualiter aduersarius intendat cõuictus de mendacio priuet possessiõe: ita ꝙ nõ suffraget eius dñiumvel quasi: vt i aut. de trien.ꝛ semi.§. penul. Sol. ibi negauit substãtiam possessionis h eius qualitatẽ: vel hic negando dixit verũ: ibi mendaciuz. Et faciunt ista ad qõnez de eo q negauit se occidisse ꝙ conuictus possit ꝓbare ꝙ ad suã defensionẽ fecit: nã negãdo se occidisse intelligit negare eo mõ quo ꝓponit. s. vt puniat: ꝛ sic nõ est sibi contrarius fm And.de iser.[c] qd tene menti. Quid econtrario si confiteb se fecisse homicidiũ: sed ex interuallo postea vult interpretari suã confessionem ꝛ dicere ꝙ iuste fecit ad sui defensionẽ nunqd potest: dic vt extra de accu c.cũ dilecti: vbi vr ꝓbari ꝙ potest: nec eniz vr super iure rñ disse.i. cõtra ius se fecisse: qz nec dz interrogari de iure: vt not.in l.ornamentoz: de aur. ꝛ ar.lega. Quero vtrum post conclusum in cã possit deferri iuramentum. Rñdeo non: vt no. Jnn.de cã.pos.c. pastoralis. Si tñ post conclusionẽ est lata snia ꝛ est appellatum põt suppleri omissum: vt no.in.l.i.in pri. ff.de ac.emp.nã in cã appellationis oẽs errores purgari possunt q causas cãe concernunt: vt no. ff.de appel.l.creditoz.§. iussus. Quero vtrũ vbi numerus testiũ est statutus ꝑ numero ꝛ seu forma substantiali ipsius actus vel ꝓbationis eius possit suppleri per iuramentuz[b] vel ꝑ extraneas coniecturas? Rñdeo nõ: imo ꝑ testes substãtiales dz ꝓbari: vt exponendo tex.no.glo.ff.de leg. ij.l.cũ querebat. Quero de suspitionibus[c] quis sit eaz effectus? Sol. distingue inter temerariã ꝓbabilẽ ꝛ magis ꝓbabilem seu violentã: prima nihil opat: secũda facit iudiciũ: tertia facit violentam presumptionẽ. Jn criminalibus ratione prime nõ fit tortura: rõne secũde fiet tortura moderata: rõne tertie fiet tortura acerrima: sz in ciuilibus deferr sacramentũ. Quero qd de fama. Rñdeo si est apud bonos ꝛ graues presumit ex iustis iudicijs nata[d] ꝛ iuuat vnũ testẽ de veritate deponentẽ in causis ciuilibus. Sed si est apud leues psonas qs sit effect⁹ eius[e] dic vt no. ꝑ bar. ff.de questi.l. de minore.§. tormenta. Et sic duplex est fama.s. formis: ꝛ vestita id est cum cã ꝛ rõne quare populus ita famat: puta qz fugit inculpatus ꝛ informis de qua nõ põt reddi ratio vnde nata sit: que plus valet ad absoluendum q̃z ad condemnandum: arg.no.ff.de pac.l.tale pactum: in prin.ꝛ de interro.ac.l.i.Bal.ꝛc.

Similiter. No.hic ar. ꝙ si creditor remit pignus desinit esse pign⁹ nisi eẽt ẽptio simulata[b]: ꝛ d simulatõe ꝑsta ret ꝑ canõica iudicia. Ex qro nũqd ad iudicẽ secularẽ spectet cogscẽ de vsur] ꝛ de pigñ. Rñdeo: iudex secularis pt cognoscẽ de vsuris[i] qñ cã vsuraz icidit actiõi pignoratie: qz diabolicũ eẽt dicere ꝙ iudex secularis nõ possz plene cognoscẽ int laicos ꝛ pigñaticia actõe: sec⁹ si pncipal[r] ꝛ ꝑ se moueat qõ vsuraz. Aduerte vt itelligas: si pignoraui tibi rẽ ꝑ centũ ꝛ nõ ẽ dubiũ de q̃stitate mutuata: sz de fructib⁹ redact] ex re quos creditor pt̃dit tãq̃z lucz sort]: iudex secularis tũc cognoscit: vt.ff.d sol.l.ticia. Sz si petit ꝯctus rescidi tãqz vsurari⁹: ꝛ h negat: qz nõ appet ꝙ sit vsurarius ex sua q̃litate: tũc eccliastica ẽ cognitio: vt nõ.xi.q.i.in sum.de iu.dispẽdiosaz: i cle.ꝛ.c.i. de vsu.p Pau.de lia. Jtẽ de reatu vsurariorz nõ cognoscit iudex secular]: sz d ꝓputo siue calculo vsuraz tñ fz quosdã. Sz nũqd[k] populus possit

[a] interdictũ de le. iij.l.cum quis de cedẽs.§. ticia ho nestissima.

[f] ¶Mata. Vide Bal.in.l.si ea.C. de accusatio. ꝛ i l.si mater.C.d sta. defuncto.

[g] ¶Quia verisimilior fama pre ualet.C.ne de sta. defun.l.si mater ꝛ naturalib⁹ magis fama intẽtionibus conuenit: nisi accidẽtia indicia facto proxima sint infesta.C. de his qui.vt indig.l. sororem.C. de iniurijs.l.si nõ conuicij: ꝛ.l.merito.ff.pro socio. ꝛ de fama vide plene per cano.i c.vestra: d coha. cleri.ꝛ mulie.

[h] ¶Simulata. Qd enim simulatum est nullũ est: ꝛ nõ indiget adminiculo aliorum exceptionũ.C. ad velleia.l.si cũ pater: ꝛ.C.de cõtra. emp.l.si mr tua.

[i] ¶De vsuris. Vide Bar. in.l. quotiens.C.de iudi.ꝛ eundez ꝛ ibi bal.in omni nouatione.C.de sac. san.eccle.modernos in.l.ticia.ff. solu.matri. vide q̃ notaui ad bal.i l.i.C.de latina liber.tol.ꝛ i aut.et qui.C.de bo.auc. iudi.pos. Andre. Barba.

[k] ¶Sz nunqd. Vide qd elegan ter notat Bal.in l.cõsulta diualis .C.de testa.ꝛ si est lata snia ꝛ dz executioni mandare ꝛ opponitur exceptio vsuraria: an epus possit iubere iudici ꝙ illam non exequatur: An. dicit ꝙ hoc preceptum est iniustum: ꝛ allegat ꝙ singulariter dicit Jnno.in.c.cũ in iure: de offi.de leg. in.l.iij.§.cõdemnatum de re iud. tol. vidi. domini de Rota in dec. cclxxxi. vbi tenẽt ꝙ est singulariter notanduz fm doc. ibidez: ꝛ vide Bal.in aut. que supplica. de preci.impera. of. vbi intelligit Jnnocen. aliter q̃z Ang. ꝙ si lata eẽt sententia a prin/cipe nõ possz impediri execution illius: ita dicit Angel.in.l. idem.ff. de dif.pigno. vbi dicit ꝙ est talis sentẽtia a qua nõ possit appellari: vt est snia principis non impedit

executio:allegat Inn.in.c.si ꝓstituta:de i inte.resti.qđ dicit eē sing.notañ. a ¶In nouella. Et tūc incidēs questio ptinet ad eūdez iudicez:qm̄ est accessoria siue iurisditiōis:secus si nō essz accessoria illius iurisditiōis:sz ex ordine pertinet ad aliud tribunal:vt in.c.tuā:de ordi.cogni.cū si. Extra'no. q̄ inquisitor vsurarie prauitatis facit extorta resti.vt no.Ly.C.ad.l.iuliaz de vi.l.si quis ad se fundū. Et hoc est speciale in iudice ecclesiastico: secus in iudice seculari: qz criminalis ꝓcessus nec tendit ad persecutiōem ciuilez ſm Pe.ꝛ Ly.qz ingrit merazvltiōez. Maz fama est publicus accusator nō priuatus delator. Itez qūo pōt condemnare qui nunqz fuit i iudicio:sed i vsurario est secus: qz ingsitio ꝓtra euz fit ad penitētiaz saluta rem:ergo ꝛc̄. vt i regula peccatum de reg.iur. in.vi.b ¶Quero. An ꝓfoneta teneat de ꝓtractu vsurario: bal.hic tz q̄ non: ꝓtrarium tenuit Innoc.in.c. michael: de vsu. Archi.xlvi.distī. c.sicut nō suo.Lapus in alleg.xcvi. Tu vide text.pro hoc.l. ordine.§. pe.ff. ad munic. ꝛ lz oēs allegent istam'glo.pro singulari. Tu vide glo.similem illaz allegat Fran. tigrini:vide bar.in l.i.§.icidit.ff. ad turpil.

c ¶Fuit questio. Adde ad bal. an possit ō huiusmodi causa compromitti in laycū vt arbitrum facit.l. cuz proponas.C. de reb. creden.cōiuncta glo.lz enim arbiter nō possit cognoscere de cā liberali:vt.l.non distinguemus.§. nunc de liberali: de arbit.tamē potest incidēter ita i arbitratori: qz si vbi cā est sūmaria aut extraordinaria cognitio laycus pōt in spiritualem cognoscere: vt tz Spe. in titulo de pmo decre.§.restat.v̄. qō si agatur: bal. in.l.ij.C.ō carbo. edic.ꝛ in auct.ei qui.C.ō bonis auct.iudi.possidē. Secūdo qz si nō proceditur p viā disceptatiōis ordinarie: sz plano per modū ꝓfessionis potest laycus incidenter cognoscere ō re spirituali:Specu.in titulo de reconuē.§. nunc dicamus: versi.sed nunquam incidenter:ꝛ Bal.in.l.quotiens.C.de iud.ꝛ.l.ticia.ff.solu.matrimo.ergo multomagis per viam compositionis. Item qz licet non possit compromitti in arbitrum de re spirituali.c.super eo:de transac.tamen potest in arbitratorem:vt tenet Jo.and.in nouella ꝛ Hostien.in.c.exhibita:de rerum permuta.allegat.c.per tuas: ꝛ.c.contin-

faccere statutum q̄ snia super talibus vsuris lata per iudicem secularem sit seruanda inter se: si.n. populus consentit quare non potest? Sed dic q̄ nec imperator potest. Verū est q̄ non pōt iustificare reatum vsuraruz:vt nō.C.de vsuris:auct. ad hec:nec impedire iurisditionē ecclesiasticaz quin possit adiri. Sed iurisditionem secularem fouere ꝛ repellere rebelles metu pene quare nō potest? Rñdeo: qz est alterius principalis iurisditionis:certe ex hoc sequereť q̄ vna in alteraz nihil posset.ff.de ma.l.apud eum. Ecclesia enim sibi fecit istud statutū fauore animarum: qz laici sunt nimis fauorabiles vsurarijs:nimirum qz eorum dulci facinore mundus sustentať.ff. de pig. l.si fundus:in fi.l.si quenerit:de pig.ac.p Accur. ꝛ vide quod nō.extra de peñ.alias de deposito: c.i.in nouella[a]. Extra nō.q̄ cū de equitate canonica singularis possessor possit conueniri: vt vel soluat vsuras vel rem dimittat:quod est cōtra iuris ciuilis regulas:tamen si sunt plures possessores qlibet pro parte est quenciendus: ꝛ nō vnus insoliduz eligendus:vt.C.de conue.fis. debi.l.i. ſm vnam mirabilem ꝛ singularem lectu.lib.x.de quo etiam per Inno.in.c.qz frustra:ad fi.de vsu. Et idez si multi emerunt de rebus obligatis ad collectam:qz quilibet tenetur pro rata.C.de debi.ciui.l.apud.li.xi.quod tene menti. Extra nō. q̄ aliud est interesse: aliud vsura. Uñ interesse venit in mutuo cuius interest:casus est no. extra de foro compe.c.dilecti.ff. de in litem iurā.l. nūmis:ꝛ no.C. de sum.tri.l.cunctos:nō tamen sufficit confessio sup interesse facta in contractu mutui:vt nō.ff.pro socio.l.socium: qui in eo.l. fi.ff. de preto.stipu.Item nota q̄ species non recipit vsuram:vt dixi in.l.i.C.de vsuris: circa quartaz colū.sed quantitas sic vel species ad quantitatē redacta:vt.ff.de vsur.l.in fideicōmissi.§.si auro: ꝛ ideo pecunia in sacco deposita nō recipit vsuram. Et qz gl.non transcribo nisi vbi addere de beo:ideo quosdā oppositiones ꝛ solutōes omitto. Quero[b] an prosoneta teneatur i subsidiuz ad restitutionem vsurarum? glo.innuit q̄ sic: in.l.si sciente.ff.ad.l.pompo.de pari.sed falsum est:qz rogatu debitorū operā prestitit ideo liberatur: ar.no.C.de opi.lib.l.si quā.Fuit qō[c] de facto an de causa vsuraria possit in arbitratorem compromitti? Et dicendum est q̄ aut cōpromittitur de dolo preterito ipsius vsurarij ꝛ valet cōpromissum. Aut de dolo futuro: ꝛ non valet cōpromissum:vt.ff.de pac.l.si vnus.§.illud nullam. Idez si dolus preteritus radices rendat ad futurū: qz tunc non valeret cōpromissum tanqz in fraudez vsurarum factū ꝛ vide ad hoc qō nō.extra de arbi.c.contingit.xcvi.di.bene quidem. Fuit etiam quesitū si eps interponeret auctoritatē vel facere preceptum sup aliquo instro: vtrū per hoc enerueturordiaria cognitio ipsius epi. Et dicas audacter q̄ nō:qz illud quod fit sine cāe cognitione vel etiam cū leui cāe cognitione non preiudicat veritati:vt.l.si iudex.ff.de his qui sunt sui vel ali. iuris:ꝛ.ff.de inoffi.testa.l.filio.§.cōtra tabu-

gitt:de arbi.Bal.de pace constan.in glo.in verbo positiōes:ꝛ tenet.d.Petrus de anchara.in consilio incipiente: Istam.q.dubiaz: facit.c.contingit quod notat bal.in.l.i.de contes. Tamen in contrarium videtur qō nullo possit compromittī:facit si constitutio dictat quod omnes cause compromittantur nō veniunt cause super quibus non potest transigi: vt est cause tutele.l.in eos.ff. de tutel.tuz qz cōstitutio loquens tum per verba generalia nunquaz includit ea super quibus statuētes disponere nō possent.l.lucius titius.§.imperator: ad muni.Sed statuentes nō potuissent statuere qō cause spirituales cōpromittantur: ḡ qō non possint determiatio. cal. in ꝓsi.sub titu.de ꝓsti.cōcilio.xviij. ꝛ est casus i.c.cū esses:ō testa.scdo qz layci debilitarent pp hoc iurisditionē ecclesiasticaz: qz inferior nō pōt ꝓtra superiorem in cle.ne romani:de elec.tuz qz cāe matrimoniales debēt terminari p discretos iudices: ꝛ statuta canonū non ignorēt.c.ex lris in fi.de ꝓsangui. ꝛ affi. Tertio est casus i.§.de liberali hic prealleg. Qō nec ēt in arbitratorē nō pōt: qz super cā matrimoniali non pōt nā signi.c.fi.ō trā sactio. Scdo facit.l. si societatez §.si arbitrarū.ff. pro so.vbi appellatiōe arbiter venit arbitrator: sz in cā preallegata arbiter nullo mō pōt assumi in cā matrimoniali: ḡ ne arbitrator:facit tex.c. ꝓtingit: de arbi.vbi in cā spūali nō pōt cōpromitti in laicū solū: sz cā prohibitiōis respicit arbitrū ꝛ arbitratorē vt ibi pz:ḡ nec obstāt allegata in ꝓtrariuz: qz ex quo est denegata qualiscunqz potestas cognoscēdi: ḡ nūc de moder. i.l.ticia.ff.so.ma. q̄ snia bal.hic valet:q̄ in cā vsuraria nō possit compromitti: dicunt qz est peccatū nutritiuuz in psona vsurarij: ꝛ ē regula qz laudū nutritiuum peccati nō valet.c.ij.de arb. vide moder.in repe.c.p tuas:ō ar. vbi dicūt hāc.q. nunqz legis se castam:ꝛ cū essz de facto rñderūt primā fronte vt hic rñdet bal.mirū est qō euz nō viderint: postea vero mutarunt opinionē:vz qō aut est questio facti ꝛ pōt:aut iuris ꝛ non pōt:ꝛ limitant primum dictuz:vide que notaui ad bal.in.l.i.C.de lati.liber.tol.ꝛ hic in recollectis meis dixi pleniſſime hodie cū diligētius ingrerē: vide.d.Saly.in.l.eos.§.fi C.de vsu.vbi fuit in singulari opi.vz qō iudex secularis si-

las:ꝛ.ff.de lega.prestan.l.filiū.§.si qs: ꝓtra.ff.ō carbo.edic.l.iij.§.puberi.ff.de iudi.l.per minorem:ꝛ.ff.de neg.gest.l.sinauté.§.fi. Bal.ꝛc̄.

Si quis de manso.

Dicꝓz De.ō cer.q̄ glo.i.istius.§. est male scripta:ex qua colligi nō poterat casus istius.§. ꝛ ideo ipsaz omitto. Et dico q̄ aut dominus reseruauit sibi aliqd in curia: ꝛ tunc aut vasallus non est in possessione incrementi: ꝛ tūc probat inuestitura incremēti:vt in ꝑn.huius.§.Aut ē in possessiōe incremēti:ꝛ tunc non probat per pares vel per breue testatū:sed iurat: vt in fi.§. Aut nihil reseruauit sibi dominus in curia: ꝛ tunc vasallus nihil ꝓbat: sed tunc habet omne incrementum ꝛc̄. vt in medio huius.§. Vel dic ſm Jacob.de belui.q̄ si iter dominū ꝛ vasallū sit contentio de incremento feudi:si dominus curie aliqd sibi retinuit:tūc vasalli est probatio. Aut nihil sibi retinuit ꝛ vasallus possidet:ꝛ tūc iuramentū suo statur. Aut non possunt: ꝛ tunc incrementum amittit nisi ꝓbet legitime.h.d. Casus talis est:quidam miles vel baro inuestiuit quēdam militem de quodaz māso postea creuit mansus:queritur ad quē pertinet incrementum? Respondetur q̄ aut dominus aliquid sibi reseruauit: ꝛ tunc ad dominum pertinet nisi vasallus probet se incremento inuestitum per pares curie vel p breue testatuz. Aut nihil sibi retinuit:ꝛ tunc aut possidet vasallus ꝛ probat cum iuramento. Aut possidet:ꝛ tunc per pares curie vel breue testatū probat se inuestitū de incremento.h.d.Jac.de bel. ¶Opp.ad ꝑn. huius.§.de.§. cum autem.s̄.eod. vbi dicitur q̄ si constat de parte quod obtinet vasallus in alia parte sine aliqua alia probatione. Solu.ibi loquitur alio casu: ꝛ ꝫ alio.s.qz incrementū nō est semper pars feudi vt vbi: quod qñ sit ps feudi: dic vt j.proxi.in fi.gl. Et nō.q̄ si ipse vasallus facit ꝫ incrementū totū ad ipsum pertinet: vt j.de inuesti.de re.alie.facta.§. econtrario:qz id ꝓcedit ex industria ꝛ opere manufacto:ar.instit. de re.diui.§.si qs. Non est.n.adeo vnita substantia q̄ vnū ab alio nequeat separari:cū per se vnumquodqz possit intelligi.s. sine omni probatione. Item ꝫ contingit hic pp reseruationem quaz facit sibi dño. Sz qd est mansus. Mansus est predium in quo manent boies:qō dic vt nō. extra ō censi.c.i.in ꝑn.In tex.ibi fidelem:q̄ nō est in possessionē incrementi. Ibi ꝓbare. Ergo talis retētio dño prodest: vt ꝫ:ꝛ j.ti.i.§.fi.ꝛ dic vt ibi. Et hoc est verū qñ dns est in possessionē incremēti: alꝫ secus:vt j.ibi si vero fidelis ꝛc̄. Ibi oē incrementū.s.latens ꝛ apparens: nā q̄ omne dicit nihil excludit.C.mā.l.a procuratore:ꝛ.ff. de leg.iij. l.iulianus rñdet testatorē. Et demum apparens cedit cū vnitū fuerit.ff.de dam.infec.l.hoc amplius.§.alfenus: q̄ qñ vnitū fuerit scietur p rusticos q̄ talia sciunt:qō dic:vt insti.de re.diui.§. preterea in fi.p gl. Ibi retinebit.s.sine omni probatione ex iuris presumptione:qz tacite videtur concessisse dns omne incremētū per principalis

ue ſit queſtio facti ſiue iuris pót de vſuris cognoſcere: ⁊ vide ibi ⁊ vide bal. in.ca. ex litteris de iureiurando: vbi tangit iſtam. q. vide bal. in Rubrica extra de iud. And. bar.

d ℂ. §. fi. Fundus ſiue manſus plenam ꝓprietem habet: vt no. in. l. in ambiguo: de reb. dub. C. de tranſac. l. ſi ꝑ fundo. Ly. quãdo eſt probatũ in plena materia: ſecus ſi i ſemiplena vt hic. Etiam ſi quis in feudet primonũ ſuum totum: nõ veniunt futura: vt no. ff. de condi. ⁊ demon. l. nam ad ea. Si quis dicit in feudo ſibi oliuetum meum: idẽ ac ſi exprimeret fines agri dicit acc. de lega. i. l. ſi quis fundi vocabulo. Item ſi incremẽtum eſt neceſſariũ ad vſum mãſi: qz non ꝑ aditus aliunde tũc accedit agro: qz quãdo duo ſũt: ⁊ vnũ facit ad eſſe alterius: vno conceſſo videtur cõceſſum alterum: ⁊ ſimiliter vno probato videtur probatum alterũ: vt. ff. de ſerui. ruſti. prędio. l. iij. §. qui hz hauſtum. C. de probat. l. ſiue: ⁊ C. ò acqui. poſ. l. p ꝓcuratorem. Adde q plura ſequunt vſum rei q̃z rez. ff. de vſufru. ſed ⁊ ſi quid. §. ꝓprietatis.

feudi inueſtiturã. ar. ff. de pac. do. l. inter ſocerũ. §. cũ inter patrem[a]. Quãuis aliud ſit in vſufructuario: nã diſtinguit in eo an incrementum ſit latens vel apparens: vt. ff. de vſufruc. l. item ſi fundi. §. item hinc: Sed q̃ eſt ró huius ? Rñdeo qz plus eſt cõcedere ꝓprietatez ſeu dñium rei ſaltẽ vtile qð hz vaſallus ſi ꝓcedens ſit dñs: alꝫ paratꝰ cã prędcribendi: vt ff. de inueſt. de re. ali. facta. c. j. §. j. q̃z concedere vſufructũ. Et propterea glo. j. que eſt. ff. de legi. l. de qb⁹: vbi trahit ius ſcripti ad nó ſcriptũ: ſi loqueret de feudatario iure: male diceret per hũc. §. Idẽ forte poſſet dici de emphiteota cũ etiã tranſeat in eũ vtile dñium: vt. ff. ſi agrvec. l. j. in prin. ⁊ in fi. Sed potes ibi ponere caſum ſeu exemplum de. §. predictis modis. ff. q̃ fuit prima cã amit. benefi. in. c. j. Ꝺ p. nã. l. cauet q ídẽ debet eſſe iudiciũ de eo qð accedit ſiue accreſſit qð eſt de principali: vt. ff. de pac. do. l. iter ſocerũ. §. cuz inter. So. ibi loquitur de augmẽto cõuentióali hic de emergẽti in quo ꝓſenſus partiuz nó reperitur. Scõo op. de. l. ij. C. de iure emphi. vbi emponemata. i. meliorationes pertinent ad emphiteotã iure vtilis dñij. So. ibi loquitur de bis que intra rez ſunt: ℞ de bis que iuxta rem ſunt. Aſſi bñ ꝓcedo q ſi in iſto mãſo vaſallus edificaret caſtrũ: q illud caſtrũ iure vtilis dñij pertineret ad vaſallũ durante feudo: qz eſt augmentuz intrinſecum: ſed ſecus eſt in alluuione feudi. Naz nã feudi eſt ſicut nã agri limitati: ⁊ ſicut nã lacus ⁊ ſtagni q nõ accipiũt extenſiuũ augmẽtũ eo q bñt terminos reſtrictiuos: vt. ff. de ꝙbend. emp. l. rutilia polla. Et limitatio debet limitare ſuas extremitates excluſiuas: ſed extenſiuũ non: vt. ff. de ac. re. do. l. in agris limitatis. ⁊. l. lacus ⁊ ſtagna. Et eſt ró qz vſa vice ꝑſtaꝝ ſeruitiũ cõmẽſuratũ: vñ qð augeꝝ i fuitio nó augeꝝ i beneficio ex natura ꝓportionabiliuz ſeu coꝛrelatiuoꝝ ⁊ ex nã cãe ⁊ effectus: vt ff. de eo q ar. bel. depo. c. j. in fi. qz cã ſemper cõmenſurat ſuũ cauſatum cõmenſurabile ſibi ſecus ſi nõ ſit proportionabile: vt nota. C. de opi. li. l. titius. Cõclude q feudũ natura taxatũ nó habet ius accreſcentie: ſecus ſi ſit merꝰ terminis demonſtratũ qz natura terminorũ non eſt impedire futuras acceſſiones: ſecus in nã taxatióis. ff. de ꝙben emp. l. in lege[b]. Ꝺ pp. ⁊ videtur diſtinguendũ: aut accreuit ante traditionem ⁊ accreſſit dño: vt. ff. ac. emp. l. iulialus. §. ſi titius Aut poſt traditionem ⁊ accreſſit ſucceſſióí. So. illud verum in contractibus ex quibus tranſfertur totuz ius tradentis. Sed non eſt ita in feudo qz penes concedentem remanet directum dñiuz quod debet aliquid operari quia obtinet ſupremum gradũ dñij: vt ff. de inueſti. de re. alie. fac. §. ſi vero. Ꝺ pp. maioꝛ eſt proprietas proprietarij reſpectu vſufructus q̃z reſpectu feudi: ⁊ tamẽ in vſufruc. creſcit alluuio: vt. ff. de vſufruc. l. item ſi fundi. §. huic. So. aliud in vſufruc. qz agitur ibi de modico preiudicio dñi cum vſufruc. viam nõ excedat: ſed i feudo agitur ð maiori preiudicio: ideo requiritur maioꝛ expreſſio. ar. eoꝛũ que nõ. C. que res pig. obli. poſ. l. ſi. Certe ⁊ ℞ eſt quod videmus q quedã accedũt vſufructuario q̃ non accedunt emptori: vt ea ſine quibus re vti nõ poteſt: vt nõ. ff. de vſufruc. l. ſed ⁊ ſi quid. §. proprietatis. Sed certe ibi glo. non reddit rationem ex vi nominis. Et illa ratio eſt ar. q cum feudũ aliquãdo appelletur vſufructus q cõceſſo mihi caſtro in feudũ intelligantur mihi conceſſe munitiones que ſunt ad defenſam caſtri ibi poſite ꝑpetua deſtinatione patriſſami. q̃z q̃z non ſint affixa vt trabucchi: mẽganelle: baliſte: ⁊ ſiꝛia. Ꝺ pp. dicitur hic q exceptio in qbuſdã latioꝛẽ facit exceptionem: ꝓtra imo exceptio in quibuſdã latio rem fecit conceſſionẽ: vt. ff. de fundo inſtruc. l. q̃ ſitum. §. idem reſpondet: ⁊. ff. de vſuris. l. in fide i có. §. cum pollidius: qz reſeruatio mẽtis ꝓcedentis ad quecũq; non reſeruata extende conſueuit. So. illud eſt ꝓſiderata mera nã exceptiõis: ſz ſecus eſt ꝓſiderato iure excipiẽtis ⁊ eius volũtate preſumpta: vt ℞. Ꝺ p. iſta lra facit vim in poſſeſſione. Sed ꝙ qz ex poſſeſſione non ſurgit ꝓbatio cõceſſionis nec acqſitiõis dñij: vt. C. vñ cogna. l. non hoc. So. illud eſt verũ niſi ius ꝑſumat ꝙ poſſeſſoꝛe: vt ℞. Nã ego reperio q poſſeſſio eſt qd rei fauoꝛabilis ⁊ tanq̃z fauoꝛabilis facit preſumi pro poſſeſſoꝛe: vt no. j. de cõtẽ. inueſti. feu. c. j. i gl. huic ſiſe: vbi gl. elegãter dicit q poſſeſſio ẽ res fauoꝛabilis ⁊ ꝑſertim in feudis in qbus etiã preſcriptionẽ longiſſimi tpis fauoꝛabilem puto vel ſaltim nó odioſaz qz vtriuſq; gra ſubinfertur. ſ. nó ſolũ vaſalli ſed etiã dñi. ar. ff. de ſtatu libe. l. ſtatu liberos. §. ſticus ãnua. ⁊. ff. de vſuris. l. cum de in ré verſo. Predicta valẽt in ingreſſu iudicioꝝ: vt ꝓcedaꝝ in libello ſup quo aꝫ nó ꝓcederꝰ: vt. ff. fam. her. l. j. Itẽ ſuper deciſoꝛijs: vt nõ. ff. ſi ſeruꝰ vẽ. l. ſicuti. §. ſi q̃raꝫ. Itẽ ſup exquutiõe ſnie faciẽda vel ipediẽda: vt. C. ne vxoꝛ. pro ma. l. ob maritoꝛũ. C. de priuil. fiſci. l. j. C. de bo. va. l. fi. li. x. ⁊. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. ſi ſup rebus. ⁊ bñt poſſeſſiones varios effectus: ideoq; iudex dz examinare qualitates poſſeſſiõis: dicit Ber. extra de ꝓba. c. lz cãm. Extra nõ. q vſus feudi pót eſſe ſine vlla poſſeſſione[c] vt pz in cómodatario ⁊ ſimilibus: vt. ff. de dona. l. a quilius regulus. C. de edic. di. adri. tol. l. fi. in glo. Quare ſi ſpoliatur: reintegrãdus eſt. c. de fur. l. ij. ⁊. l. apud: ⁊ l. pe. §. ſed cuz in ſcõa. ⁊. l. j. C. ſi per vim vel alio modo. ff. de conditione fur. l. ⁊ ideo. §. neratius. Sed nunq̃d incrementũ alluuionis pót mutare publicos fines qui ſunt a iure publico affixi: puta fines plebatuũ ⁊ ſimilia. Et dicendũ eſt q nó qz illi fines ſunt perpetui ⁊ inuariabiles: ⁊ ꝓſueuerunt quãdoq; eſſe tales quos ipſa natura mutare non pót vt montes ⁊ rupes. Alliq̃ ſunt vie regales: vt extra de parro. c. ij. ⁊ extra de ꝓba. c. ex litteris in nouella. Sed pone dñs infeudauit mihi caſtrũ reſeruatis ſibi quibuſdã vaſallis: qð quidã caſtrũ multũ multiplicatũ eſt in hoibus ⁊ magnitudine: queritur ad quẽ pertinebit illud incrementũ ? Rñdeo: familias diſtingue ⁊ vnde proceſſerunt: qz progenitoꝛes ſuos ſuffecti ſequi debent: vt. C. de agri. ⁊ cenſi. l. cum ſcimus. li. xj. ar. ff. loca. l. ſed addes. §. ſiqs mulierez: ⁊. C. cõia vtriuſq; iud. l. poſſeſſionem. Pone dñs habet quoddam territoꝛiuz in cuius prin. eſt quoddaz molendinuz qð cõcedit mihi in feudũ: iſte dñs in inferioꝛi parte vult facere aliud molendinum me inuito: queritur vtrũ poſſit ? Et videꝝ q ſic licet teneatur mihi ad intereſſe. Jure. n. dñi id facit: nec. n. iure ſeruitutis pót impediri: qz res ſua nemini ſeruit: ad hoc facit. l. j. in fi. ff. de no. ope. nun. Iſta queſtio nó eſt dubia ſi habens molendinũ ſuperius haberet ipſuz iure ꝓprio: qz a iure ꝑ preoccupationẽ q̃ſtio ſupioꝛ ipediri nó poſſet. Cõſidera q quedã ſunt que cũ ante in nullis bonis eſſent ꝓcedunt occupãti quo ad illius vtilitatẽ vt aq̃ fluminũ[d]. Quedã vero nõ róne occupatióis ſed róe territoꝛij fiũt eius ut foſſata iter agrũ alicuius currẽtia ſicut eſt rapo ⁊ melócellũ ut dicit gl. ⁊ illa ſunt eius uel illoꝝ quoꝝ prędia

a ℂ. §. cuz inter patrem. Et. l. fundus de fundo inſtru. vbi dicit gl. q nomina collectiua amplius ſignificatuz habẽt q̃z nomina ſimplicia: tamen in feudo dic liberalitatem etiaz ad inſulam trabi.

b ℂ. l. in. l. Et ſi falſa eſt demonſtratio que vitiat q in rerum natura verũ exiſtit: de condi. ⁊ demon. l. quibus diebus §. pe. de lega. ij. l. cuz pater. §. nihil de leg. iij. l. patronus. §. i. Adde q natura demõſtrationis eſt demonſtrare ea que ſunt non alia niſi tacite veniant vt acceſſoria: ⁊ ideo tẽpus quo primum fiat. i. initium inſpicitur: vt ẽ glo. ff. de vino ⁊ oleo lega. l. ſi quis vinum. §. i. ſup verbo demon.

c ℂ Poſſeſſiõe. Vide q notaui ad bar. in. l. ſi coloni. C. de agri. ⁊ cenſi. ibi plene vi de omnino in. §. ibi pro genitoꝛes ſuos: vide que notaui in. l. cum ſcimur. C. de agrico. ⁊ cenſi. lib. xi.

d ℂ Aqua fluminum. Si vaſallus habz molendinũ an dominus poſſit edificare aliud vide Bar. in. l. i. §. ſicut. ff. ð aqua plu. arcen. in eodem. §. ibi p bar. in. l. fi. ff. de damno infec. dic pe. ⁊ ibi vide quod notat Joan. de imol. And. bar.

a C.§.l. Mam que nec oīdi nec adiudicari possunt in cōmunione remanere necesse est. Si autez adiudicari possunt adiudicabūtur.

b C.§.de vestibulo. Maz quod est valde modicū indiuisibile reputatur. Impūbile enīz est quod modicissimum est.

c CBarto. formatquestionē inclusa. An possit fieri clusa in flumine publico: vide Bar.in.l.fluminum.ff.de dā. infecto: z casum singularez ſm eū in.l.pe.§.fi.ff.de acquī.rerum do. z plenī in.l.quominus:in.xi.q.ō flu.z istā partē ēt tenet Bald.in.l. manifeste.C.ō ser. z aqua:sed ꝓtrariuz tenet ibi Ja. de bu.z idez bal. in repetitione rubri.ff.de rerū dī. ibi omnino. An. barba.

d CInseparabiliter. Secus i nō cōnexis:vt in arboribus quas excidere nō potest: ff.so.ma.l.diuer. z.l.si fundum: vide An.bar.

e C.C.de rei vendi. Sed secus videtur i natura cōnexis vt in arboribus quas excidere non potest: vt.ff.so.ma.l.demonstratio. §. si fundum.

f CPossit tolli. Vide Bal.q melius loquitur i.c. j.§.si vasallus:intit.hic finitur lex contra.vbi dicit q̄ de hoc alias dubitauit :z in.l.si. §.emptor.C.commu.deleg.si quis legauit molendina:an veniāt molendina que non habent macinas dicit bal.qō attē

sunt quia pars prediorum fiunt cum alueus eorū non fit publicus sed priuatus. Ita q̄ ſm quosdā nisi esset prescripta publica consuetudo vicinoꝝ cui esset standuz:vt.C.de aque ductu.l. vsum aq̄ li.xij.possunt dictā aquā in totuz in suis predijs absorbere:vt notat bar. in.l.j.§. sicut.ff. de aqua plu.ar. Posset ergo dubitari vtrū vasallus possit dictā aquā conuertere in predia sibi concessa ita q̄ ad inferius molendinū dñi nihil perueniret:quod nō credo:qz non est verisimile dñm ita cōcessisse.ar.ff.de seruī.vr.predi.l.q binas edes. Et nō.q̄ in isto ductu aquarū non solū inspicimus principiū aque sed etiā loca vnde decurrit: z alueos z meatus vnde transit z vetutissimuz a que cursum:z ſm eoꝝ qualitatez de vsu aque iudicare debemus. Adde qō nō.ff. de ver. ob.l.ſz si sub vna.§.siquis viaz.l.q̄ ille qui promittit solam patientiā nec per alia verba cōstituit seruitutē nō videtur seruitutē constituere sed se psonaliter obligare. Quero qd si inter domū feudatariā z domū dñi est vnus puteus tm̄ cuius aqua non sufficit vtriq;:quis prefertur. Et videtur q̄ dñs tanq̄ maiorē partē habens.bz.n.domū alteram pleno iure z in altera bz nudā proprietatē. ar.C.de dona.l.sancimus in prin. Tu dic de puteo:vt.ff.cōi diuidū.l.iiij.§.j. Be aqua autez lationi dic quod dz diuidi mensuris vel tēporibus vt tantū capiat vnus quantū alius.ff.de aqua plu. ar.in.l.dīē de aqua quot.l.lutio. Quid si quedā plareola est in medio? Respondeo per cozdulā diuidi debet z dimidia versus dñm est dñi: alia dimidia versus vasallum est vasalli: sicut inter dnos ꝓprietarios iuxta nō.per Bar.in.l.fi.de damn. infec.z glo.insti.de rerum diui.§.insula. Et hoc si patiť diuisionē aliq̄n.n.est ita modica q̄ diuidi nō pōt z tunc idē est de ea qō de vestibulo.ff. cōmo.l.si vt certo.§.fi.ff.cōi diui.l.arboz.§.ō vestibulo. Pone q̄ vasallus facit clusam super emphiteoticū torrentē quero cuius erit ipsa clusa? Bar.formatg q̄stionē in clusa facta in flumine publico:z dicit q̄ est facientis in.l. fluminuz de dā.infec. Tu dic q̄ in flumine publico superficies est faciētis.qō apparet:qz clusa destructa nullū ius retinet in flumine nisi ius reficiendi.z ita seruat ꝓsuetudo. Ex his sequiť q̄ superficies dicte cluse quo ad vtile dñiū est vasalli: sed ipsa substātia cedit aree quo ad nullius directū dñium. Pone q̄ vasallus ex torrēte vel fossato dñi predium ipsius vasalli longissimo tpe: postea finitū est feuduz:nunquid intelligatur hoc ius prescripsisse? Respondeo non:qz hoc fecit ratiōe dñij ex quo diuertere poterat aquā ō fundo in fundū non rōne prescriptionis.ar.ff.de vsuca.l.sequiť. §.lana. Itē qz qñ superuenit contraria ratio preteriti vsus:extinguiť vsus. Itē hic operať interciso medij:vt.ff.de seruit.rusti.predio.l.tria p̄dia. Itē de hoc.j.de inuesti.de re.alie.facta.c.j.§. qd ergo. Extra quero nunqd dñs possit mihi concedere areā iure feudi:z quicquid ibi edificauero iure ꝓprio. Bar.dicit q̄ non.in.l.j.§.j.de superficie.ad hoc facit.ff.de ac.z obli.l. obligationuz fere.§.placet. In cōtrarium facit.ff. que in fraudem.l.pe.§.si.aks est.l.fi.z est effectus in h: qz finito feudo liceret heredi feudatarij eleuare edificium nisi dñs paciceretur cū eo:vel vellet solue re ei estimationē edificij vt.j.ti.hic finitur lex: de inde incipiunt ꝓsuetudines regni.c. si vasallus. z ibi videas. Naz non cogitur vasallus vendere rudera si nō vult vendere:sed vti materia ista q̄

non cessit solo iseparabiliter. Qz qñcūq; vellet etiā durante feudo pōt eleuare edificiū dūtamē legē nō offendat.ff.ō leg.j.l.cetera facit qō nōt Cy.in.l.ij.C.de rei vendi. Ego tñ in emphiteota putabā q̄ vbi per defectū generationis z nō per culpā finiť emphiteosis edificiū possit tolli nisi soluatur edificij estimatio: non dico edificij incorrupti sed quātū valerēt rudera ab edificio separata per.l.in fundo.ff.de rei ven. Nisi dicemus z melius dñm teneri actis.neg.gest. qz re ipsa negociū suū est vtiliter gestū z factus est locupletior. Et istud esset verū sine dubio si esset pdium per mereale.i.alteri dño vendendū: vel vt puto vnius vel alterius de duob⁹ socijs non ipsius cōe. vt nō.ff.de neg.gest.l.ex duobus.z ideo prorato dz haberi: vt nō.ff.de neg.gest.l. pomponius. Sed ad hoc posset rñderi qz non gessit animo obligandi aliquē. Itē ex quo vult dñz pati q̄ tollatur edificium nō dz vltra grauari:vt.ff. de nego.gest.l.sed an vltro.§.j. Secus si esset talis expensa vtilis que nō posset abradi.de qua loquitur Cy.l.pōponius. Sed nūquid aqua per seipsam defluens possit inducere prescriptionez vel consuetudinē.dic q̄ non:qz non est res aiata z per rem inaiataz nihil nobis acquiritur: vt nō. instit.per quas psonas nobis acq.§.idez.in glo. ita q̄ non est alibi. Oportet ergo in prescriptione aliquem vsuz intercessisse quo principiato sufficit aquā p se fluere:vt.ff.quēadmo.serui. amit. l.qui funduz. In consuetudine etiā sufficit q̄ habuerit initiū a multis vtentibus. Nā postea pficitur solo tpis cursu:vt.ff.cō.predi.l. vēditor.§. si ꝓstat:z facit qō nō.p Cy.ff.de ver.ob.l. cū seruus. Extra nō.aquā publicā non posse priuatā fieri:vt.C.de aqueductu.l.diligenter.li.xij. Itē si princeps concedit alicui priuilegiuz faciendi molendinū intelligitur sine iniuria alterius:eo. ti.l.si quis. Itē q̄ quis tenetur mundare de facto suū riuū per sua predia decurrentē.l.j.eo.ti. vbi dicunt doc. Item auferre aquā quā ipse imponit non q̄ per seipsam oritur:vt.ff.cō. predi.l. refectōis.§.fi.z.l.j.§.fi.ff.si vsufr.pe. Quero de fluminibus vtrū veniant in cōcessione feudoruz regaliū:si forte imperator concedit vsqz ad talem flumē:vl de tali flumine vsqz ad talem? De hac dictione ad:z vsqz z de qōe proposita sentit archi. q̄ vtrūq; flumē veniat.s.vñ incipit z vbi finit. De dictōe ista ad sat] pōt dici qz ē dictio adiūctiua de h nōt. Arch.xiij.q.j.c.ecclias z tibi dic archi. q̄ fines sunt de ipsa terra terminata. Itē dicit q̄ in diuisionibus regnoꝝ veniunt z cedunt flumina publica vbi vide. Extra nota q̄ in regalibus seruitutibus prescriptio non ꝓcedit ex ciuili possessiōe:qz res q̄ est inanimata nō prescribit. vt.ff. de publi.si ego.§.de vsufruc. per Bar. insti.de acti.§.eque p Ja.bu. Sed an cōcessio aq̄ ex fonte siue ex castello ducende possit fieri sine titulo. Et est ar.q̄ in seruitutibus sufficit proratiōe voluntas etiā nō expresso titulo vel cā: vt.ff. si seruī. ven.l.si quis diuturno:z hoc in traditionib⁹ vel quasi. Sed in promissionibus requiritur cā.l.ij. §.circa.ff.de excep.do.ſm Ol. z vide quod nō. ff.de seruī.vr.predio.l.si edes mee: per Accur. Pone quidam habebat quattuor molendina in eodem flumine vt in flumine ticini vbi sunt molendina lignea z duo erant vetera cum macinis z duo erant noua in quibus macine non erāt apposite:facit tamen concessionm per hec verba.cōcedo molendina que habeo in ticino : queritur vtrum nomine molendinoꝝ intelligantur ea in quibus

ditur cōis modus loquendi: tu dic q̄ si de illo nō cōstat veniant: naz tex.no.i.l.z si nō tantum.§.infecti de auro z argen. lega. dicit q̄ appellatione argenti factivenit argētum infectuz: ita nūc appellatione molendini facit tex. singularis in l. vestimentū eoti. vbi appellatione vestimenti venit vestimentū,in tela cogita vide quod habetur in c.in nostra de rescri. vbi secunde littere debent facere mentionē de receptione in canonicum licet adhuc non sit consecutus beneficium ecclesiasticū z est ratio ſm bal. ibi qz res est incepta z non est integra and.barba.

g C.l. Pomponius. Et istud est verum. per.l.si finita. §. proinde. ff.de dam.infect. vbi quotiens qs gerit negociuz cōtemplatione sui z sui cōmodi nūq; agit actiōe negociorum gestoruz: qz nō contemplatione alterius gestum videbatur: vt i.l. ex facto.ff. de neg.gest.

h C.l.cum seruꝰ Extra nota q̄ valet inter consentientes pactum super aquis publicis ad molendina defluentibus vl alio aquarum fructu. ff. cōmu. predi.l. venditor.

i CIbi vide. Dicit archi. q̄ dictio vsqz adiuncta vniuersitati vel signo vl ponit inclusiue. de le.iij.l. patronus.§.j.

a ¶ Cõmissam. Nota q̃ in materia penali appellatione mollendini nõ ve nit molendinum quod est in fieri vnde debet esse completum facit si quis impetrat rescriptum super beneficio quod vacat per contractuz matrimonium: ꝛ sunt contracta tantum sponsalia nõ habet locum rescriptum: ita dicunt dñi de rota decis. xxvi. di. De. de ancha. in cõcilio .xx. vnde licet per secũdas nuptias mater p̃uetur tutela ꝛ hereditate filij pupilli si non petijt tutorem non tamen ꝓpter sponsalia ita est text. in l. solent. §. que viruz. ff. de his qui nota. infami. l. si quis officium. ff. de ritu nup. Specula. in titulo de tutore .§. videndum: versi. Quid si nondum: ita si statutũ loquatur de homine nõ venit posthumus. l. cuz veteres. C. de fidei. li. ꝛ in. l. in l. falcidia. ff. ad. l. falci. ꝛ Bal. in. l. qui in vtero. ff. ꝺ sta. homi. vide q̃ notaui in prealle gata. l. cum veteres: ita si statutuz loquatur de doctore non venit licentiatus in penalibus: Bal. in l. i. ff. solu. matri. ꝛ vide que notaui ad Bal. in. l. si nondũ. C. de fur. Sed in cõtrariuz facit quod notat Jacob. de are. ꝛ Nicolaus de neapoli in. l. vestimẽtuz: de auro ꝛ argento lega. quod si statutum loquitur de vestimentis comprehẽdit que i tela sunt cogita: ꝛ inquantũ supra allegaui de sponsalibus: vide Jo. an. ꝛ ibi Dominicum in .c. i. de cleri. coniug. lib. vi. ꝛ. c. i. eo. titulo lib. vi. And. Barba.

quibus nondũ sunt imposite mole. Hec q̃stio fuit de facto papie sub alijs terminis: naz dictat statutũ q̃ nemo possit extrahere molendinũ de ticino padum sub pena amissionis molendini ac cen. a librarũ: modo quidam fecerũt construi molendinũ nouuz eo vsurus non in ticino sed in pado: ꝛ nondũ impositis macinis per ticinũ duxit ipsuz in padũ: inquirebatur contra eũ: fuit q̃situ quid iuris. Dicebatur q̃ incidit in penã qz mole non sunt pars substantialis sed instrumentalis sicut nec asina molẽdinaria: qõ patet: qz nõ sunt eiusdem speciei. ff. de fun. instruc. cũ delanionis. §. asinã: nec dicit quid minus perfectũ essentiali perfectione: eo qz careat instrumẽtis: vt no. ff. de vsufruc. l. sed ꝛ si quid. §. proprietat]: sicut nec psalteriũ dicitur imperfectũ licet careat cordis. In cõtrariũ dicebatur qz in statutis penalibus ꝛ odiosis debemus recipere ethimologiam tanq̃ ꝓpriũ significatũ vocabuli. Est. n. ethimologia resolutio vocis in propriũ effectũ rei que demonstrat: vt. ff. de verb. sig. l. tigurij. ꝛ. l. vt alphenus. Sed molẽdinũ dicit a molendo ꝛ sic significat statum eius in actu sine alia indigentia. Dixi propter destinationẽ edificatis ac etiã ꝓpter ethimologiã vocabuli penã non fuisse commissa[a]. ar. ff. de pig. l. debitor: ꝛ: ff. de le. j. l. cetera. in fi. Quãtũ vero ad principale quesitũ videtur inspiciendus cõis vsus loquendi. s. vulgaris ff. de le. iij. l. liberorũ. §. q̃ tñ cassius. Et licet hoc sit extraneũ a materia nostri. §. tñ adiũxi qz alꝰ tetigi aliquid de materia molendinoꝝ. Et faciunt ad statuta que loquunt de gabellis reddendis de molendinis que statuta intelligo de reddentibus fructũ: nã vbi non est cõmodũ ibi non debet eẽ onus ꝛ maxime q̃ ꝓcedat a republica. Extra quero: tres habent molendinũ: duo inuito tertio locat pro. xxx. tertius vult de parte sua puta. xv. queritur quid iuris. Rñdeo nõ tenetur consentire[b] precio conuento per duos sed equo precio. l. per fundũ. de serui. rusti. pred. ff. Et si nollet ipse locare sed molere: posset illud facere pro parte sua non ipediendo tñ alios in locãdo partem eoꝝ: vt no. C. de sacrosan. ec. l. iubemus nulli. in glo. que incipit: vt vna pars. in fi. alias p uocet ad diuisionez[c]. Extra no. q̃ vas fluminis est alueus ꝛ ideo aqua suum cõtinentẽ sequit. i. alueuz. de penu. leg. l. nã qõ liquide. Alueus habet se ad flumen perpetuũ sicut area ad edificiũ ꝛ ideo aqua dũ est in solo cedit solo etiã si sit aq̃ fluẽs: qz de stagno nõ ẽ dubiũ. l. rutilia polla. ff. de ꝓbẽ. emp. ꝛ sic iferiora supioribꝰ dominatur.

Rursus. Super isto. §. põt poni casus duobus modis. In principio huius. §. sensus nõ mutatur: ꝛ ideo in principio sic pone casum. Si secũdus vasallus accipiat inuestiturã de feudo a primo vasallo cũ eius incremento ꝛ aliqd accidit huic feudo viuẽte primo vasallo totũ incremẽtũ est ipsius vasalli secũdi. Si vero post mortẽ primi vasalli decedentis sine liberis ꝛ sic aperientis feudũ dño: tunc totuz incrementũ spectat ad dñm: vt in scõo rñso buiꝰ §. Sed nunqd nocebit dño cõuentio facta p primum vasallũ qui acceperat feudũ nihil dicto de incremento cũ scõo vasallo. s. q̃ omne incrementum spectet ad ꝑm vasallũ. Videt q̃ non: qz primus vasallus ꝺz dare in feudũ scõo vasallo eisgus possit prouocari ad diuisionem: Bal. in. l. iubemus preallega. ꝛ quid si pupillus: vide in. l. i. in prin. de reb. eorum: ꝛ Angel. in. l. interauz. ff. qui potio. in pig. habeantur. Nico. de neapo. in. l. inter pupillos. ff. ꝺ aucto. tutorum: de iure enim vnus socius in alterum nihil potest: ꝛ ideo discordantibus animis socioruz venit ad arma. ff. de serui. vrba. predio. l. in re cõi huic anxietati mederi iudicem oportet. ff. ꝺ vsufruc. l. equissimum. ff. de con. emp. ꝛ sic inferiora superi. dominantur.

dem pactis ꝛ ꝓditionibus q̃bus habuit: vt. j. de l. cor. c. j. §. fi. ꝛ ideo hec positio casus non videt bona. Nõ. n. põt facere deteriorem cõditionem dñi: vt. j. de inuesti. de re. alie. facta. c. j. §. si vero. ꝛ sic videt q̃ habeat locũ distinctio. s̃. §. pr. siquis de manso. vbi nõ indistincte omne incrementum spectat ad vasallum. Põt ergo poni casus scõo modo in principio huius. §. hoc modo. Si aliqs s. primus vasallus acceperit inuestiturã cũ omni incremento: tũc omne incrementũ accedens viuẽte dño vl̃ eo mortuo spectat ad vasallũ. Si vero post mortẽ primi vasalli q̃ inuestiuit scõm aliqd accedit: tunc spectat ad dñm vt in scõo responso huius. §. vt dixi. s̃. ꝑm primã casus positionẽ. Ergo a cõtrario sensu si accessit incrementũ viuente primo vasallo spectaret illud ad ꝑz vasallũ ¶ De. de cer. Vel dic ꝑm Ja. de bel. Facta inuestitura cũ incremento pertinet incremẽtũ ad vasallũ nõ ad dñz. resoluto vero iure datoris resoluitur ius acceptoris cũ omni icremẽto. h. d. Casus. Marchio: comes: vel baro militẽ inuestiuit de quodã castro cũ omni incremẽto: incrementũ postea accessit: queritur ad quẽ pertinet. Et rñdet q̃ advasallũ. Sed pone miles accepit feudũ ꝛ illud alij cõcessit: moritur miles q̃ alij cõcessit sine herede: ꝛ sic apertũ est dño feudũ: nunquid resoluet ius acceptoris ꝛ redibit ad dñm: certe sic ꝛ cũ omni incremento: ꝛ. h. d. Ja. de bel. Ibi viuẽte eo. s. maxime. Ja. ꝺ bel. Sine herede. i. sine filio. Nõ. hic duo. Primo q̃ vasallus q̃ accepit feudũ cũ pacto icremẽti põt alteri sub sibi pacto infaudare ꝛ sic tale pactũ est reale. Et nõ. q̃ potẽtie ꝛ licẽtie trãseũt ad successorez eũ rei coherẽt vt ꝺ. Quid de ꝓhibitioibꝰ: ꝺic vt nõ. ff. de alie. iudi. mut. cãfcã. l. iiij. §. opꝰ. ꝛ. l. fi. ff. de no. ope. nũ. ꝛ vide. ff. de euic. l. si rẽ quã. ꝛ. ff. de ꝙben. emp. l. fi. §. vlt. q̃ sunt ꝙ. Et. ff. de v̂. ob. l. si sub vna. §. si q̃s viã p accur. dicit dy. q̃ electões ꝛ arbitria nõ trãseũt in successorẽ tanq̃ officia sed tanq̃ appendisses obligationũ ꝙctaꝝ. Sꝯo nõ. q̃ resoluto iure i feudatoris resoluit feudũ ꝛ reuertit ad ꝓprietatez cũ suis cõmodis acq̃sitis: ꝛ est rõ qz materia erat sic ordinata nãliter. i. ex nã ꝙctus[c]. Pone ergo: quidã dedit mihi vsufructũ in re sua: deinde cõmisit maleficiũ ꝓpter qõ deportatus est vl̃ in metallũ dãnatus: nunqd per hoc pdo vsufructũ. Rñdeo nõ[f]. ꝛ est ratio qz ius qõ habeo non dependet a iure suo. ar. ff. de dona. inter viruz ꝛ vxo. l. sed ꝛ si moz. ꝛ. ff. ꝺ pig. l. si superat[g]. Qõ aũt dicitur resoluto iure ꝛc. intelligit in eo iure qõ hz dependentiã successiuã non in eo. qõ ꝑmo instanti est pfectũ. vt. ff. de pigno. l. lex vectigali ff. loca. siqs domuz. §. huic ꝛ. l. si fundus. ar. ff. de dona. l. post ꝙctũ. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. donatiões. ff. de admi. tu. l. cyrographis. §. j. de le. ij. l. peto. §. prediũ. ff. de dona. iter vi. ꝛ vx. l. sz si moz. in prin. Sup hoc vide oio bar. in. l. sin aũt ff. de aqua. plu. ar. q̃s leges hincinde adaptabis ꝛ vide qõ dicã. j. de ꝓtrouer. iter vasal. ꝛ aliũ de bene. in. c. j. in fi. Sz oppono ꝛ videt q̃ istud notabile sit falsum. Nam si primus feudatarius alteri infeudat nullum ius ei remanet: vt no. ff. cõmo. si vt certo. §. si duobus vehiculuz. Sicut dicimus q̃ ille qui habet vtile cedendo vtilem totum transfert: vt nota. ff. ad trebelli. l. ex asse. ꝛ. j. quis di. marchio comes. c. i. §. valuasores. Si er

b ¶ Consentire. Et ꝺ ista questione vide quod pulchre in simili notat Bal. in. l. i. C. de testa. ad finez: ꝛ an si est prodi-

c ¶ Diuisionez. De iure enim vnꝰ socius in alteruz nihil põt: ꝛ ideo discordantibꝰ aiis socioruz venitur ad arma. ff. ꝺ ser. vrba. predio. l. in re communi huic anxietati mederi iudicem oportet ff. de vsufruc. l. equissimum.

d ¶ Quid de ꝓhibitiõibus. Nota q̃ si ꝓhibitio est realis trãsit ad successorem: vide Bart. in. l. iij. §. opus. ff. ꝺ aliena. iudi. l. fi. ff. de op. noui nun. l. si sub vna. §. fi. ff. de v̂. obliga. Jo. an. in tit. de iudi. §. i. in verficulo generalia: ꝛ in preallegg. l. si res: i qua vult Ange. ꝛ pro eius intellectu vide bal. in. l. i. i fine lecture. C. de iure dot. And. barb.

e ¶ Cõtractus. Quia habens cõtractuz temporalem non dat alij perpetuã causaz: qz nemo dat qõ alienum est. C. cõmu. deleg. l. fi. §. penul.

f ¶ Respondeo non. Et si concessum est alicui vis eligendi pedagiũ per superiorez: an iste possit alij concedere illud irrequisito domino bar. in. l. in diem. ff. ꝺ aqua plu. arcen. ar. ducit qõ nõ p illum tex. dicit tamen cogitanduz dominus meꝰ ibi distinguit moderniores ibi dicunt qõ sic: oz vide ibi quid in feudatario ecclesie: vide Jacob. de bel. in c. i. §. hoc autem: supra qui feu. da. pos. supra. And. Barba.

a ¶ Respondeo. Vide tex.in.l.i.§.qd ergo: de inue.de re.alie.f.And.b.
b ¶ q non. An vasallus vasalli teneatur seruire primo domino: Jaco. de bel.hic tenet quod non: z facit glo.in.l.de accessionibus.ff.de diuer. z tempo.prescrip.l.modestinus respondit.ff. de verborum signifi.l.claudius felix .ff. qui potio. in pigno. hab.vbi vasallus meus nō dicitur vasallus domini mei. And.barba.

go in totum transtulit ergo iaz finiri non potest: quia non cadit priuatio vbi non est habitus.ff.ō verbo.oblig.l.decē.So. immo remanent primo vasallo iura seruitiorum: scilicet iura in pactum deducta vel consueta que peti possunt: vt nota. Ber.in.c.ij.ō excel.prelato. Et adde quod nota.insti.loca.§.adeo: nam z dominus quodammodo dici potest .ff.de heredi.insti.l.talez.§.fi.

c ¶ Heres me⁹. An heres heredis testatoris sit heres: vide Bal.in l.fi.z que ibi ad eum notaui.C.de heredi.insti.

¶ Sed iuxta hoc quero: pone q̄ secundus vasallus acquisiuit non per viam incrementi: sz prescribendo: quia taz prius q̄ ipse inuestiti fuerūt de re aliena. Modo queritur vtruz mortuo primo vasallo redeat ad dominum an resideat penes prescribentem z eius filios? Respondeo p̄scriptio accessoria est precedentis tituli: vt.ff.ō donatione causa mortis.l.si alienā. z.l. qui alienā.z ideo quo titulus redit: redit prescriptio.ff. de condi.indebi.l.indebiti.§.fi. z quod ibi not.

d ¶ Campestre. Extra nota.q̄ defendit famam domini sui: videtur defendere vitam ipsius .ff. de manu. vindic.l. iuxta.

¶ Sed pone q̄ vasallus ex facti ignorantia p̄scribit vltra terminos concessionis: nunquid illud finiatur feudo finito? Et videtur q̄ nō: quia in eo non habet ius per titulum actoris: sed per errorem: argumen.ff.ad trebelli.l. debitor.§. fi.

e ¶ q̄ sic. Vide eundez in.l.transigere.C.de transz. z dic q̄ de iur cōmuni potest interim puniri: qz vt habeat locum pena homicidij sufficit qō vulnus fit illatum animo occidendi.l.i. §. diuus.ff.de sicca. l.is qui cum telo .C.eod.sed hodie hoc non abrogatum fm Bar. in rub.de accusa.§.i. quem refert bal. in.l.iij.C.ō seruis fugiti.z Ange.in l.i.in fi.de generali consuetudine nō punitur homicidium nisi sit consumatum aut apponitur a statuto: z tūc alter debet esse consumatus: z sic interim non potest puniri ratio: qz fictio non habet locuz in statutis.l.i.ff. de fonte. An autem interim possit fieri accusatio z postea secuta morte exeq.bartol. in .l. damni §.sabini.ff.ō dāno infecto: cōcludit q̄ sic de iure cōmuni: secus de iure municipali: z hoc etiaz sequitur Bal. in.l. nō quemadmodum ff.ō iudi.z ibi dicit quod iudiciū non potest fundari super aliquo qō sit impendenti. Quid autem si ciuitas tenetur emendare equum occisum in bello si letaliter est vulneratus in bello z postea mortuus in domo teneatur ciuitas emendare: vide Bar.in l.i.§.ex incendio ff.de incend.rui. naufrag. z ibi ad

¶ Sed pone: concessum est quoddam territorium duobus in feudum pro diuiso: sed vnus p iustum errorem prescripsit fines alterius: vtrum eo mortuo sine hr̄ de illud prescriptuz redeat ad dominuz an ad alium vasallū? Et videtur q̄ ad neutrum: sed hoc est impossibile: quia feudum non stat sine herede: z ideo cōsolidatur proprietati. Ad eum autem qui amisit reuerti non pōt: vt.ff.quibus modis amit.vsufruc.l.sicut in annos. Nam quod non vtendo perditū est postea non recuperatur: argumen.C.de remis. pigno.l. solita prouidentia. ¶ Juxta predicta q̄ro vtruz feudum possit obligari pro restitutione dotis. Respondeo non in preiudiciū domini: vt J.qualiter olim feu.po.alie.c.i.§.donare: z J.ō inuesti. quā titius.c.i. z J.ō eo qui sibi z heredibus suis: c.i.z.d.l.lex vectigali.de pigno. ¶ Querit hec glo.nunqd vasallus vasalli teneatur seruire primo domino? dicit Bar.q̄ non[b]: iuxta illud vulgare dictum: vasallus vasalli mei non est vasallus meus. Et est ratio: quia cōtractus feudi personalis est quo ad personales prestationes: argumen.ff.de contraben. emp.l.fi. z J. quis dicat dux marcb.co.c.i.§.soldata vero: z per Bar.in l.si finita.§.si de vectigalibus: in.i.q.ff. de dam.i fec. Ego Bal. dico q̄ potest compelli per subtractiones beneficij: vt nota.in.d.§.adeo: instit. loca. Item si dominus velit feuduz remanere firmum z sibi precise seruitia exiberi: poterit hoc consequi in subsidium tanq̄ contra debitorē debitoris iuxta ea que singulariter nota.ff. de acq. heredi.l.pro here.§.si quid tamen: per gl. z modernos. Et si dicas cum iura feudi nou transeāt in extraneum z quo ad fm feudatarium ipse dominus sit extraneus quomodo possunt ei seruitia adiudicari? Respondeo: creditor non intelligit extraneus donec ōbitor viuit: quia est eius imago. C. de prescript.xxx. an.l. cum notissimi.§.i. z argumen.ff.de dā.infec.l.si finita.§.si qua sunt iura.z ar.in.l.ij.C. de iu.au. annu. verbi dicitur q̄ imago ostendit hominis qualitatem. Sz cuz heres heredis mei sit heres meus[c] q̄re vasallus vasalli mei non est vasallus meus. Respondeo: eum notaui vide ibi omnino: z vide de materia que notaui i.d.§.sabini: in eo.c.in.ij.col.ibi: nam z in mari dicitur districtus haberi. Nota quod mare dicitur de districtu vide glo.c. vbi periculum .§. porro: de elect.in vi. vbi dicitur factum esse in territorio quod nota pro statutis: licet dñs Dominicus dicat quod procedit in materia fauorabili: secus in odiosa: vide Angel. in contrariū in.l.insule: vbi dicit q̄ delictuz factum in mari pisano punetur Pisis ac si factuz eēt Pisis: allegat tex. singu. in.l.i.C. de classi.lib.xi. z vide bal. in rubrica de rerum diuisio. vbi factuz in porta terre Soldani dicitur ac si factū esset in terra Soldani: vide tex. singulareꝫ in.l.si qs ita.ff.ō auro z argen. lega. vbi testator reliquit ea que in vrbe seu i portu: z vide ibi. Andre. Barba.

f ¶ l.que falsaz. Presertim quia mometa nō sunt in potestate nostra nec subitanea motus. And. Barba.

qz a me non habet causam primam nec secundā: argumen.ff.de seruo corrup.l.neratius.§.i. z de serui.vrba.predio.l.si edes: sed ex quodaz separato q̄tractu z ex propria prouidētia. Nemo.n. est feudatarius alteri⁹ nisi feudū p̄cipiat ex puidentia illius: z beneficiū ab eo recognoscat. Et qz in heredem cum vniuersitate omnia transeūt: alias falso nomine vniuersitatis lex vteret si aliq̄d esset anomalū: eteni vniuersitaz nomē amittere ꝛc̄.

¶ Quibus modis feudū amittatur. Rubrica.

¶ Dictū est.s. quar feudū p̄stituat z p quos. Jtez ad quos trāsmittat z quar probet. Sz qz oē q̄ generat corruptibile est: ió sequit videre de ipsis feudi p̄uatione.s. ex q̄bus cāis feudum amittat: ideo h̄ Rica subijcitur. Et qz lra procedit p̄ modum sūme specificando casus: ideo in h̄ principio non cadit summariū sed casuuz expositio z interpretatio: ideo venio ad textū. Bal.

Quia supradictū est. ¶ Casus primus feudi amittendi est. Si dominus preliū cāpestre habuerit z vasallus eū morantem in prelio dimiserit non mortuum nec ad mortem vulneratū. Ex quo tex. colligе. Primo id quod premittit vz q̄ dñs habebat preliū cāpestre[b]. Secūdo id qō percipitur. s. q̄ persona dñi non dimittatur donec viuit nisi esset ad mortez vulneratus. Ex quo no. q̄ mortuus z ad mortem vulneratus eq̄parātur: non tñ per omnia: qz mortuus non potest facere testm̄ nec quicq̄ de bonis suis disponere. Sed ad mortem vulneratus donec hz intellectum vel loquelā potest: vel etiam si hz intellectum z non loquelam: si scribere sic potest: z mentem suam scribendo exprimere. C. de testa.mili.l.milites in expeditione. Sz pone. Titius erat vulneratus ad mortez a seyo. ita q̄ euadere non poterat. Modo queritur vtrū dñs spūs sit in eo poterit seyus decapitari ex forma statuti disponentis q̄ homicida occidatur: z vr̄ q̄ sic[c]: qz quantū est in percussore consumatum est scelus. Jtez attento aio. In contrariū vz qz non est mortuus qui adhuc viuit: vt.ff.de mate.l.qui duos. Jtem q̄ habeatur pro mortuo est quedā fictio q̄ nō hz locū in statut]: vt plene: dixi.C. de epis.z cle.l.si q̄s nō di. rap.in lec.tangit per modernos: in.l.damni.§.sabini: de dam.infec.z facit.ff.de confessi.l. si is qui stichum: z de triti .l.in hac. ¶ Sed pone q̄ vasallus dimisit dominum in prelio per momentum z statim rediit: nunquid sibi ignoscitur. Et est ar. q̄ sic .ff. de diuor.l.si penituit: z.ff.ō fal.l.q̄ falsam[f]. Quero quis dicatur esse ad mortem vulneratus. Respondeo: ille qui fm regulam artis medicine nō potest euadere: vel cum magna difficultate. Sz ille qui de leui potest curari: non dicitur mortifere vulneratus: iuxta nota.in.l.ab hostibus.§. fi. soluto matri.ff.loca.l.martius. ¶ Pone q̄ vasallus dimisit dominum re vera mortifere vulneratuz z sic vasallus excusaretur: tamen vasallus excusationis legalis ignarus credens dominuz non sic vulneratū dimisit eū nunqd pdit feudū. Rndeo nō: qz error aliq̄n excusat tñ non auget delictū: vt.l.res.C.de cri.expil.hē. ō fur.l.inter

omnes

a ¶ §.recte. Est autem error passio anime intus preter naturam intellectus: qui intellectus est virorum ſm Aristo. Item si errare est pactum nō excusat error.l.i.ff.de legi. Non tamen contemnit disciplinam qui militiam ignorat.l.si quis ignorans.ff.loca.l.interdum.§.diui quoq;. Adde ille dicitur sua morte mortuus qui non est ab alio occisus vt notat Accursius in.l. que sub cōditione.§. quotiēs.ff.de cōditio.instit. Diuino iudicio dicitur quis mori & interfectus vt notat Accursius instit.de capi.diminu. Mala tamen mors ē que contra naturam est. Si quis occisus est & nescitur a quo: tormētis inquirenduz est. Sz si potest esse sua morte mortuus: non debet quisquam nisi fama sit q̄ sit ab alio occisus: vt ē glo.in.l.i.§. itez illud.ff. ad silla. Spoliatus tamē debz restitui etiā si nescitur a quo fuerit spoliatus: l.si cuz exceptione.§.in hac: vbi no.ff.quod met. causa per Accur. Adde alios casus ratione imperfectiōis qui feudo priuatur.j.episc. uel abba.c.i.§.finali: & j.an mutus vel aliter imperfectus.c.i.& i simili qui.modis feu.amit.c.i. als est sub titulo de feu.da.mili.vas. & j. que fu.ꝑma causa bene.amittendi.& j.de pa. iura.fir.c.i.§. ad b.& vide Bar.i consi.clvij.quod incipit:in nomine domini amen.ꝓpono q̄ si i iudicijs: & ibi etiam dicit q̄ quando contractus emphiteoticus habet pacta feudalia q̄ idem est in eo quod in contractu feudi.& q̄ etiam sine pacto pdit ius emphiteoticum offensiōe abbatis vel clerici a quo habet.

omnes.§.recte a. Hic est quedam notabilis glo: que incipit:nunquid est: que querit de aliquib⁹ questionibus. Primo enim querit an vasallus teneatur adiuuare dominum siue iuste siue iniuste prelietur:& respondet remittendo ad tex.j.inti.hic finitur lex:deinde consue.regni incipiunt: ca.i.ibi dicitur. Aut est certum q̄ dominus habeat iustam guerram:& tunc eum adiuuare tenetur. Aut est certum q̄ iniustā:& tunc tenetur euz adiuuare ad defensionem:ad offendendum vero non. Sed si vult iuuare dominus debet habere gratum:& sic seruitium debet se extendere ad gratuita non vi possessionis: sed beneficio impē sionis:non tamen excusatur iste a parte aduersa cui infert nocumētum:vt nō.in.c.vlti.quod me. cau.per Inno.& est simile verbuz.C.depositi.l. iij. Sed contra ſm membrum arguitur. Naz ex hoc sequitur q̄ extra territoziū domini nó tenetur eum iuuare:sed nos videmus contrariuz seruari de iure & de facto. Nam si Rex francorum mandaret subditis & vasallis suis q̄ sequerētur ipsum euntem in Hiberniam: certe si non irent perderent feuda. ¶ Ad hoc respondēt docto. q̄ vbi est Rex irruens tāquā in hostes cuz exercitu:ibi est territorium regis:argu.ff.de seruitu. vrba.predio.l.seruitutes.§.si domos:qz cōi ceduntur priuilegia: conceduntur adminicula: hoc tenet Cy.in.l.iiij.ff.de offi.presi.in lectu.& Jaco.bu.in.l.cunctos pupulos.C.de summa trini. in lectura. Et concedi debet hoc si libelluz est iustum. Nam ius gen. hoc dictat & ipsa naturalis iustitia:& tale territoriuz dicitur a potestate terendi:sicut districtus dicitur a distringendo: vt nō.insti.de actj.§.rursus:in glo. in versi.potestate:& in.c.ne romani.§.sane:de electj.in cle.de re iudi.pastoralis.c.compilatione: & per glo.xcix. distinctj.prouincie. Nam in mari dicitur districtus haberi & possideri:vt in.c.vbi periculuz:de electj.lib.vi.& C.de ser.fugi.auf.,sed nouo iure. ¶ Secundo querit glo.vbi vasallus non tenetur iuuare dominū:an si incepit iuuare possit seruitium subtrahere.& videtur q̄ non qz actus ordinatus & determinatus ad aliquē finē debet illum finem adipisci.ff.fami.ber.l.si filia.§. idem scribit.C.ad silk.l.pe.in fi.& qz precessit pollicitatio & acceptauit se facturū honorem. Sed deinde sentit glo.q̄ sic qz talis actus non est obligatoriuz vasalli.ar.C.de bis q. vt indi .l. minoribus:quod verum credo si fiat sine captione domini. Quid enim si alius erat iturus cū domino & propter istum vasallū non iuit non potest tunc negari quin pfide vasallus agat. Porro non debent inde nasci iniurie vnde debent auxilia puenire:ar.de neg.gest.l.si pupilli.§.videamus & .ff. cōmo.l.i cōmodato.§.sicut:vbi dī q̄ beneficijo iuuare non decipi nos oz:& .l.meminerint.C.vñ vi. ¶ Tertio queritur vtruz vasallus inhabilis teneatur iuuare dominū:& dicit glo.q̄ nō: & ponit exemplum in eo qui amisit manus i bello:qō verum est q̄ non tenetur iuuare obiectu corporis:sed clamore iuuare dz si potest:nam clamore prestatur auxiliuz & opes:vt ff.ad sillo.l. cū do-

b ¶ Propriaz. Vide gl.que cōtrarium tenet in l.i.§. eodem tecto.ff.ad fillania. vide que notaui ibi in tex.& an teneatur defendere dominum contra propriā patriam vide Bal.in.c.i.de noua forma fideli.quod nota.uide quenotaui in tex.l.i.§.si ea.ff.de uen.in possess.mit.& an contra imperatorem dic qō non in.c.i.§.i.& ibi Bal.de pace iura.fir.nec contra regem ut ibi per Bal.an contra fratres uide Bal.in.c.i.de noua forma fideli.& in.c.i.§.fi.j.b.ti.l.uide Cy.& Saly.in.l.inquisitio.C.d solutio.lz in contrarium faciat.l.petitionez.C.de aduo.diuerso.iudi.& i.l.humanitatis C.de excusa.tuto.c.petitio de iureiurā.l.quāquaz.ff.conīu.predi.alias de seruī. An presumatur quis mortuus ex uulnere: uide que notaui ad Bald.in.l. si non simpliciter. .C.edil.acci. bal. i pecul.& que notaui in text.l.i.C. de emen.suo.& q̄ notaui ad bar. in.l.si in rixa.ff. de sicca.& an possit probari contrariuz uide bal. in.c.i.§.qui dominuz:infra que fuit prima causa bene.amit. Idez Bal.in.l.q occidit.§. fi.ff. ad.l. aquil.d. Florīa. in.l. & si quemcunq; .§.fi.ff. ad l. acquī.& d.Signorolus de mediolano ꝙsiluit q̄ ista parte.uide que dixi i.c.presbyterum de homici. And.bar. c ¶.l.marītus. Ad hoc facit qō dicitur in.c.ij.de cleri.percusso. & quod habetur in glo.C.de emēda. seruorum:& in.c. continebatur: & c. presbyterum. de homi. d ¶.§. sabini. Et no.q̄ illō qō dicitur: quicqd est causa cause ē causa causa ti.intelligitur quando ē cā per se:secus si p accidens ab effectu finali remotum. ff. de ser.cor.l.neratius. §. fi. Extra no.q̄ non presumitur q̄ crimen cōmiserit qui libertatem meruit .C.de do. iter vi. & vx.l. si marit⁹ quondaz. per accur. Item no.q̄ ille qui decipit: delinquere non videtur:vt.l.vlti.ff.de leg.j. Extra not. q̄ casus qui de facili contingunt non dicuntur casus fortuiti nisi habeat in se aduersā fortunam.ff.de contrahen.emp.l.fistulas.§.frumenta:de verb.ob.l. inter stipulantē. §.sacraz. & .l.iij. de mili.te. e ¶.§. finali. Extra not. q̄ inter viuos & mortuos nullum cōmertium est nec patrocinium salutis argu.ll.j.C. de leg. Casus fortuitus non computatur inter prouidentias hominum:vt not.ff.de reg.iu.l.ea que raro.p Accur.ff.de acti.emp.l.si ea res quam emptori.& .l.ij.§.si eo tempore.ff. de admini.re.ad ciui.parti.

q̄ istud non potest apparere:nam immo iudicio medicorum potest: vt.l.semel[a].C.de re.mili.lib.xij. Respondeo certum est q̄ quis non potest bis mori: vt not. in.l.i.C.q̄ accusa.non pos.z ideo lex que fingit quem mortuum ictu vulneris primi non potest hoc fingere si constet eum mortuum ex sequenti vulnere: q̄ sic resultaret quod esset bis mortuus quod est impossibile. In feudis vero non est disputatio ita necessaria:q̄ sufficit q̄ dominus sit mortifere vulneratus ad excusationem vasalli. Et nota q̄ est indifficilis probatio istius negatiue: videlicet q̄ vulneratus in loco periculoso:vel vulnere magno nō sit mortuus ex tali vulnere solet mors euenire:vt extra de homici.c. significasti.§.fi. Et ideo medici qui volunt probare negatiuam istam debent examinari diligenter:z sic sint in diuersis opinionibus debet iudicari cōtra percussorē.[b] Quid si sunt duo fratres: z vnus dereliquit dominum alter sua probitate defendit:nunquid excusetur vnus propter alterum:q̄ sic propter coniunctionem personaruz z feudi.ff. de libe.le.l.si bis qui duos.ff.de manu.testamen.l.si ita[c]. Pone ciuitas Perusina habuit feudum ab ecclesia deinde diuiditur ciuitas in nobiles z populum:nobiles cōmittunt felloniam:an ciuitas priuetur. Respondeo non: q̄ neutri per se sunt cōmunitas integra:vt in.c. in nostra de iniurijs z dam.da.in nouella. Et nec cōtrahendo nec delinquendo potest ciuitas per vnam partez obligari ibi vide. Sed populus regens bene obligatur. Tamen propie ille populus non dicitur ciuitas qui non est sanior ciuiū vnitas:q̄ nō hz significationē vniuersitatꝫ. sz ptialitatis.l.i.C.de monopol.argu.l.i.C.de mag.q̄ē. ¶ Quero an filius priuetur feudo propter culpas cōmissas a patre a quo feudum non fuit reuocatū eo viuente. Dicitur q̄ nō.j.que fuerit prima causa bene.amit.§.preterea:ī gl. in verbo certiorare:que incipit:banc secundam glo. in fi. z.§. item q̄ diu:in gl.que incipit:banc regulā:alias est.§. qui incipit:porro:in glo.i.in fi.z de probi.alie.feu.per Federi.§.insuper:in fi.glo.inverbo priuetur:que incipit:nū quid propter:z extra de dona.c.fi.per Ber. ¶ An si vasallus vasalli dominuz domini sui offenderit: feudū amittat. Dic vt no.eo.titu.c.imperialem.§.illud. Et nota q̄ ī his casibus in quibus vasallus priuatur a feudo in his ēt priuatur dominus a proprietate si delinquit contra vasallum:vt.j.que fue.prima causa bene.amit.§.item qui:in gl. sed qualiter:z.j. de forma fidelitatꝫ.c.i.z.j. qualiter dominus a propri.pri.c.ex facto.z.j.si de feu.fue.prouer.c. domino cōmittente. ¶ Quid de rebus ecclesie infeudatis z prelatus taliter in vasallum committit q̄ si esset laicus vel clericus z de proprio patrimonio dedisset cecidisset a proprietate dicitur.j.de cap.cor.§.vltimo in glo.z ibi.videas argumen. Quod licet dominus dicatur malefidei vt.j.de for.fidelita.c.i.sicut vasallus:non tamen dicitur proditor vel periurus. Sed vasallus bene dicitur proditor: quia huiusmodi cōmittit contra personam domini vel honorem:nota extra de feu.in nouella.c.i. De proditore tangit Andre.de Iser.hic.z habetur in.l. respiciendum.§. delinquunt.ff.de penis. Proditor vulgari nuncupatione est ille qui sine vlla causa: z sine vlla diffidatione eum qui de eo confidebat vulnerat vel grauiter offendit. Ita dicit Bar.in.d.l.respiciendum.§.derelinquunt:z maxie cōmittendo predicta contra maiorem suum: vt.l.fi.C.de le.lib.x.dicit Joan.andre.q̄ mouentes bella sine vlla diffidatione dicuntur agere proditorie:vt.c.pro humani: extra de homi.lib.vi. Dicit Jac. butri. q̄ omnis qui dat alicui potationem venenatam est proditor in.l.i.C. ō male. z ma. Aliquando dicitur proditor reuelator secretoꝝ:vt ff.de infa.l.athletas.§.calumniator. Dicit Titus liuius: nihil vsquam ad fidem proditori est. Et dicitur proditor qui permittit transire gentem inimicam.C. de re.mili.l. si quis barbaris:libro.xij.z ibi per Accur. ¶ Sequuntur alij tres casus:videlicet si quis vxorez adulteravit vl̄ vt adulteraret se exercuit:vel turpiter cuz vxore domini luserit si turpiter eam tetigit:dicit gl.puta manus intra pectus ponendo vl̄ turpius. Hec non sunt expositiōe digna q̄ turpia. ¶ Sed mirandum est quid eni expediebat dicere nisi vnū verbum:puta si turpiter luserit. Respondeo causa euidētioris intellectus:simile in.l.si quis non dicaz rapere.C.de epi. z cleri. ¶ Quero nunquid sit idem dicere talis iacuit cum vxore domini:ac si diceret adulterauit eam. Respondeo sic vt nota.per glos.ff.de fideicommis.lib.l.cassij gaij.in.i.glo. ¶ Quero quid si vasallus alloquutus turpiter est dominaz tamen non tetigit eius personaz. Dicunt Charolus z And. de Iser.q̄ non perdit feudum: quia non tam turpe est colloquium quaz tactus:q̄ sumus in materia penali: z iste casus est omissus:tenetur tamē domino actione iniuriaꝝ ꝑm eos[e]. ¶ Quero quid si ipse non cucuruitauit:sed opē tulit. Respondeo eadem pena punitur.ff.de verbo.signi.l.sepe.ff.de adul.l.z si amicis. ¶ Quid si prestitit ipse domine cōciliū dicit And.de Iser.q̄ quādo aliquis persuadet aliquod delictum quod cōmittitur extra personam persuasi:tunc psuasor non punitur si ille erat alias facturus. Sed quādo delinquitur in personam ipsam persuasi:tunc indistincte punitur vt.l.i.§.persuadere.ff.de ser.cor. ¶ Quero cū ciuiliter agatur ad priuationem feudi vtrum debeat poni locus z mēsis cōmissi criminis. Bar.vbiq̄z dicit q̄ sic: quia impingit dolus. Sed Specu.dum formar libellum super.l. iuliam repetun.ciuiliter intentata non ponit in libello ciuili locuz z mēsem:vt no.in Spe.ō accu.§.ij. Ego dico q̄ si reus petit edi locū z mensem debet ei edi. Sed si non petit procedit libellus. In plerisq̄z tamen locis seruatur opinio Barto.argumen.ff.de.dolo.l.item exigit: de iureiuran.l. pretor edixit: videtur expressum extra de procurato.c.tue. ¶ Sed considera quia si tu respicis illam.l.de dolo:z de iniurijs loquūtur q̄ debet proponi certa substantia z certa qualitas delicti:z ista est solemnitas intrinseca:immo est ipsa substantia libelli:vt.C. de fal.l.nec exēplum. Sed nullo modo dicitur ibi q̄ debeat apponi extrinseca que est apponere concomitantiam loci vel temporis:naz regulariter poni hec in ciuili libello non debent:vt extra de re iudi.abbate:lib.vi.z.C. de anna.excep.l.fina. Unde possumus dicere q̄ vbi non requiritur inscriptio ad penam talionis ibi non requiritur solemnitas.l.libellorum.ff.de accusationibus. Item.c.tue si bene consideretur non videtur probare. Naz sciendum ē q̄ ideo accusatio ad separationem thori est mixta: q̄ non continet pecuniarum commodum:z in hac habet qualitatez criminalis:iuxta nota.in.l.agraria.ff.de termino amoto. Sed q̄ nō agitatur ad publicam vindictam in hoc habet qualitatez ciuilis. Pondera ergo si hoc est propter mixtam naturam. ergo secus si actio competat pro re mere familiari a contrario sensu illius littere.z nota hec verba. ¶ Et adde quod glo. dicit q̄ in crimine falsi proceditur.lz locus non ponatur.q̄ clandestine committitur.vt nota.insti.de publi.iu.in princi. alibi non reperiꝫ. ¶ Quero quid de eo q̄ ignoranter adulterauit vxorem domini an feudo priuetur. Et videtur q̄ sic quia cum sit pena pecuniaria.i.amissio feudi:nec iste text.dicat q̄ requiratur dolus:ergo simplici facto debemus eē cōtenti:vt.ff.de infa.l.liberorum.§.notantur. In contrarium videtur.ff.de adultis.l.penulti.ff.locati.l.si quis ignorans. Solutio.dicit glo.z bene.q̄ si fuit crassa seu supina ignorātia non excusatur: sed si probabilis tunc excusatur. Et ista est optima ratio in materia statutorum in quibus non fit mētio doli. Et queritur vtrū requiraꝫ dolus nec ne. ¶ Quid si cognouit concubinam domini cum esset vrerq̄z solutus: z sic esset concubinatus legitimus. Nam dicit text.q̄ inter cōcubinam z vxorem nisi in honore nihil interest:vt.ff.de leg. iij.l.item in legato.§.parui. Respon.idē quod in vxore. Et nota in hac materia hāc regulam q̄ quecunq̄z sunt iuste cause exheredationis filij: sunt iuste cause perditionis feudi.

Item quecunq̄z

[a] ¶.l.semel. Et istuz tex.nota singulariter ꝑz bar. q̄ requiritur q̄ a iudice requirente z inuestigante aliter non datur fides medicis.

[b] ¶ Contra percussorem. Quid autem in opinionibus contrarijs docto.vide.j.de pace iur.fir.§.iudices:circa medium:z adde quod no.C.qui testa.facere possunt:senium:per Cynum: z extra de frigo. c.fraternitatis.

[c] ¶.l.si ita.Cōtrarium est veritas nisi sit casus in quo vnius fratris seruituz sufficiat:vt.C.de his quibus vt indig. l.sorozez.C.de cōdi. inser.l.si plures. And.barba.

[d] ¶ Per accur. Adde de veneno .C.de his quibus vt indig.l.si ideo z adde.l.ij.C.que res expor.nō debeant:facit illud euāgelij. Qui intigit mecū manū in parasida:ꝫ me tradet: vnde oēs quiuales se occultis offendentes sunt proditores.

[e] ¶ Secundum eos. Adde q̄ interdū mulier corrumpit hominez vt.l.pe.ff.de ser. cor.per Accursi. vide gl.in.l.vnica.§. que multo magis:de rap.v̄.

Item quecūq; sunt iuste cause revocande donationis: vt dicit tex.ĵ. que fuit prima causa bene.amit.c.i.§.predictis modis. Nam ꝛ quedā perturbatio timetur in concubinā rōne perturbationis sanguinis: cuz illi q nascuntur ex concubina sint successibiles nisi prius probetur adultera q̄ partus concipiat. Invxore aūt probare eaz aliqñ adulterā non nocet si lijs legitimis: vt.ff.de adul.l.miles.§.q̄ propter. ¶ Modo ꝟ est quedaz glo. que incipit: vel cum inimicis: que glo. querit vtrū vasallus q contrahit parentelaz vel facit confederationem cum inimico dñi debeat amittere feudū? Et dicit glo. q̄ sic: q̄ presumit in dubio facere in perniciem dñi[a]. ¶ Nō. glo. que fundat se in presumptione que recipit probationē in ōrium p aliam presumptionē: vt.ff.de ritu nup.l. non soluz.§.de vno: ꝛ.ff.de i teg.resti.l.diuus: vnde potest esse: q̄ alia ratio reformat pactū: vt.C.de transac.l.interpositas: puta iustus metus: vt.l.nouissime.ff.quod fal.tu. auc. ꝛ ar.ff.loca.l.itez querit.§.exercitū. Sed qd si nondū erat inimicus sed esse sperabat ex euidentibus cōiecturis ꝛ apparatibus? Rñdeo idez. ¶ Secūdo querit glo. qd si dñs de hmōi culpis nullā proposuit querimoniā ꝛ decessit: nunquid heres eius hanc querelam suscitare pōt? Et rñdet q̄ non: facit qđ nō. in.l.si ille.C.de decuri.li.x. Hoc vez si habuit spaciū querelandi: ꝛ nō est cōquestus: secus si non habuit vel ignorauit: ar.ff.ad silē.l.diuus: ꝛ.l.excipiuntur.§.fi. ¶ An dominus intelligatur remittere felloniam p osculuz pacis datum in ecclesia. Dic q̄ non: vt nō. in.c. olim de iniurijs in nouel.[b] ¶ Quid econtrario si decessit vasallus: vtrū possit hec qō suscitari contra heredem vasalli: habes arg.ff. so.ma.l.rei iudicate.§.heredi.C.de adul.l.fi. ¶ Extra q̄ro vtrum statutum quod punit mandantez intelligatur punire facientem. Dixit Jo.mo. quod non[c]: de electio. sciant cuncti: quod est notandum. Secus econtrario nisi statutum reqrat q̄ fecerit ꝑprie: vt qz dicit hoc expresse[d] Bal.

Vel si cum filia. Hic ponit quatuor alios casus puatiōis. Primus est si vasallus filia iacuit cum filia dñi. Scōs est si cum nepte ex filio. Tertius si cū nupta filio. Quarto si cuz sorore domini in domo domini. Unde colligitur hic notabile q̄ ratione loci aliquis punitur in eo propter quod alias nō puniretur. Locus enim est vnum de.x. predicamentis ꝟz Aristo. quod predicamentum est in iure ciuili necessarium in dependentibus a loco sicut sunt indicia. ff.de iustitia ꝛ iure. l.pe. Item locoruz consuetudines: vt.C.de testa.l.fi. Limitationes territoriorū: vt.ff.de iurisdi.om.iu.l.fi. Dimensiones predioꝝ ff.de censi.l.forma: ꝛ similia. In his autem que a loco nō dependent locus non ingreditur substantiam nec qualitatem actus: ꝛ ideo nullam inducit differentiam: vt.l. superuacuā .C.de temp.in integ.restit. ꝛ.C.de prescrip.long. temp.l.fi. ꝛ.C.de vsuca.transpor.l.i.in prin. ¶ Querit hic glo. nūqd propter culpas feudū perdatur ipso iure. Et dicit q̄ non: ꝛ bene: qz requiritur iudicium iudex cause cognitio: ꝛ sententia. ¶ Nota tamen q̄ quando aliquis ipso iure cadit a rebus suis non ferenda est sententia super amissione bonoruz sed super declaratione amissionis: vt in aucte. ō incestuosis nup.§.fi.colla.ij.C.de iure fisci.l.facultas libro.x.ff.pro soc. l.cum duobus.§.idem respondit.C.ad trebel.l.penul.§.fi. ꝛ glo.in.c.i.§.callidis ĵ.de probi.feu.aliena. ꝛ in.l.ij.in ver.cadat.l.de iure emphiteo. Sed quando nō facto legis: sed facto iudicis.i.per sententiā est priuandus: tunc iudex debet priuare.ff.de iudi.l.si quis se dicat. Vel dic q̄ siue iudex dicat priuamus siue dicat declaramus te ī penā priuatiōis ici disse: idem est sensus: vt.ff.ad turpil.l.i.§.calumniatoribus. Porro licet in feudis requiratur sentētia priuatiua: hoc tamen fallit in culpa alienationis: quia tūc ipso iure perditur feudum: vt notat Inno. extra de feudis.c.ex parte.[e] Et posset assignari ratio: quia videtur habere feudum pro derelicto: argumen.ff.de dam.infecto.l.pretor in princip. cum gl. sua. Et nota q̄ in istis quatuor casibus non repetit illa verba vel concūbere se exercuit: nec tacite subintelligitur: quia quotiens differentie causa lex loquitur non fit tacita repeti tio: quod bene nota. Bal.

Similiter si dominum. Prosequitur adhuc culpas que personam vasalli concernunt: ꝛ dicit q̄ sunt quatuor alie culpe. Primo si dominum assalierit: scilicet in personam ꝛ differat a casu sequenti. Secūdo si fecerit assaltum ad castrum domini sciens dominuz vel dominam ibi esse: ꝛ quidam subaudiunt: ꝛ maxime si sciens dominum vel dominam ibi esse: argumen. ad hoc ff.de furtis.l.si quis ex domo. Tertio si fratrem suuz: scilicet ipsius vasalli occiderit: alij dicunt idem si fratrē domini: dumtamen proditorie. Quarto si nepotem suum.s. filium fratis ex istis culpis feudum amittit. ¶ Nota hic q̄ assaltus in personam domini est magnum delictum ꝛ punitur de per se: sed aliquando confunditur: scilicet qñ assaltus est preparatorius subsequentis: alia subsequuti delicti: vt nō.ff.de priuatĵ delictis.l.nūq̄ plura: ꝛ .C. de accu.l.qui de crimine. Et dicitur assaltus.i.ad aliuz saltus qui fieri potest ꝛ pedes ꝛ eques: in solo ꝛ in aqua: vt l.i.§.cum arietes.ff.si quadru.pau.fe.di.ff.ad.l.aquiliaz l.quemadmodum.§.si nauis alteraz. ¶ Sed quid se ad inuicem attingere non possunt: iste non dicitur assaltus i personam: vt si sunt duo qui bellant in duabus turribus sed dicit assaltus ad locum siue ad turrim. vt hic dicit ō castro mere. Et no. q̄ castrum hic ponitur pro arce. vt.C. de fun.limi.l.quicunq;.l.xi. ¶ Quero quantū est necesse q̄ approximet ad hoc vt dicatur fecisse insultuz ad castrum. Quidam dicunt vsq; ad duos pedes. nō. in.l.quidam biberus.ff.de serui.vrba.predio. Tu dic q̄ quando tantum se approximat q̄ potest proijcere iacula ꝛ expugnare vel expugnari. Quod facit ad statutum quod ꝓhibet accedi ad ecclesias inuadendas[f]. Glo. sup verbo maxime querit quid si nesciebat dominū ibi esse: dicunt qdā q̄ idem qz ō sacramentum facit: vt ĵ.de'noua forma fidelitatis in verbo de monitionibus suis. Alij dicunt contra qz non ois quivenit contra iuramentuz fidelitatis perdit feuduz sed solum in casibus priuatiuis: vt ĵ.qui.cau.feu. amit.c.i.§.non enim. Et ibi non est rixa vbi non est pars contraria. Item vnus vel vna pars tm̄ non facit rixaz: vt nō.ff.de verbo.signi.l.detestatio: p Accur. Prima opinio verior est propter enormitatē delicti. ¶ Deinde se quit i lra. SUI FRATREM SUUM. ¶ Quero ista dictio suū vtrū referat ad fratrē vasalli an ad fratrem domini: dicunt qdam q̄ ad fratrem suum: naz ille q interficit fratrem domini non priuat feudo nisi prodotorie id faciat: vt ĵ.de eo q interfecit fratrem dñi sui.c.i. Et est ratio diuersitatis: qz interficere fratrem suum non est aliud q̄ sanguinem suū prodere: ꝛ maius est delictū qđ aduersus sanguinem proprium committitur: vt.l.vtrū ad l.pompo.de pari. ꝛ.C.eo.l.i. Item hoc est statutuz eo q̄ quidam interficiebat fratrem suū: vt accresceret eis portio paterna: ꝟz huic morbo lex obuiat: qz priuat eos habito ꝛ habendo ꝛ vadit ad eos agnatos feudum paternū ꝟm glo. quam nota[g]: vt ĵ.si vasal.feud.priue.cui defe.c.i. ¶ De bonis alijs que alias pertinerent ad interfectorem: dic vt nota.ff.de iure fis.l.lutius.ff.de ali. ꝛ ci.leg.l. alumne.§.seya.ff.de bonis dam.l.cum ratio.§.fi.ff.famiherciſ.l.his consequenter.§.fi.alias.i.so.ma.l. ab hostibus.§.fi. Et facit institu.de pupil.sub.post princi. ꝛ in authenti. vt cum de appella.cogno.§.aliud quoq; capituluz: collatio.viij. ꝛ.ff.de his quibus vt indig.l.ei qui. ¶ Sz quare vasallus cucurbitans sororez domini priuetur feudo: ꝛ si eam occidit non priuatur. Respondeo per.l. isti quidem in fine .ff. quod metus causa. ¶ Extra quero vtrum ille qui promisit non offendere titium sub pena: interficiendo fratrem eius incidat in penam. Communiter doeto. dicunt q̄ non: quia illa dicitur proprie offensa ex qua alicui competit actio iniuriarum proprio nomine: sed fratri non competit actio iniuriarum proprio nomine: pro tali offensa: ergo non dicitur offendi. Istam

a ¶ Domini Vide qz ad ista bene faciunt q̄ notātur in auc. si dicatur .C. de testi. C. de inof. testa. in.l. liberi ꝛ in.c.cū oporteat: de accusa.

b ¶ In nouella. Abusiua signa sūt illa que nihil deseruiūt super subiacentem materiā de qua nūc querit ꝛ ideo osculum spūale iura ciuilia nō dissoluūt qz non sunt similia. An per adulteriū interrumpatur pax: dicunt quidam q̄ no. l. verū de fur. p Bar. Tu dic q̄ sic: qz p uocat ad vindictam: ꝛ quietez mētis tollit.

c ¶ Q̄ non. An statutuz puniēs mandātez intelligaſ punire facientez: ꝛ quod econtra: Vide bar. in.l. non solum. §. si mādato: vbi plene. ff. de in iure.

d ¶ Exprese. Si qs p se vel ꝑpria manu fecerit: Nam illa verba sunt ita precise q̄ nō recipiūt interpretationē ſm Jo. an. alibi vide in l. si seruū. §. preto: de acquirē. hercdi. ꝛ .l. hec verba: de adul. per Bar. argumentū optimū in. l. ꝓbatorias C. de diuerſ. offi. lib. xij.

e ¶ .c. ex pte. Vide .ĵ. qualiter domi. feud. proprie priui. c. j. Bal. ꝛ ibi notaui. An. barb.

f ¶ Inuadendas. Illud nota. q̄ delictum accessus purgatur per penitentiam antequaz substantiam loci seu delicti qs attigerit ꝛ pegerit: de verbo. significa. l. fugitiuuz: per Accur. nisi prius fit deprehensus. l. in laqueum. ff. de acqui. re. do.

g ¶ Quā nota. Vide eundē in. c. i. §. denicz .ĵ. que fuit pria cau. bene. amit. And. bar.

a ¶Jaco.de bel.¶ ¶Vide hic in meis recollectis.¶.d.Anto.in.c.ij.de arbi.Federicum de senis consi.xxxiij.tex.l.auunculo.ff. de dona.gl.in.l. illam de colla.¶.l.fi.de carbo.edicto. Dy.tamen dicit q licet ex cõmuni vsu loquendi referatur nepos ad auum ¶ ad patrez:tamen de propria vocabuli refertur ad auum:vide Joan.and.in.c.fundamenta: de elec. in vi. vbi dic q licet mã sit odiosa: tamen venit nepos ex fratre propter communem modum loquendi.l. labeo de superlega. in ca.ex litteris de sponsal. facit q notat glos.in.c. nonnulli.de rescrip.do.Jo.in c.olim de verb. signifi.¶ hoc sequũtur moderniores in.d.ca. ij.quã qz dixerit Federicus de senis in consilijs ¶ nota quia cõsiliuz Dy.incipit statuta ciuitatis Pistoriensis caetur: vide Jo. de Imo.in.d.c. ij.¶ i.l. quod dicitur .ff. de verobliga.d. Pet. in.c.tua res: de consangui.¶ affinitate: Bal.i l.instituta.§.de inoffi.ff.de inofficioso testamẽ. ¶ ibi allegat cy. in addi.¶ in.l.i. .C.de succ.edi.¶ l. vxor tua.C. q accusare nõ possunt:vide Joã. de Imol.in.l.si dotem.§.dotali. Alias si dotem.ff.solu. matri. Bald. in.l. le.in.xi. colum. .C. de legiti. here.¶ adde quod hñtur i.c.ex parte.ij. de officio deleg.iuncto.c. ad extirpandaz de fili.preb.vbi videtur colligi contrarium nihilominus moderni consuluerunt hz istuz textum propter cõmunem moduz loquendi: vide domi.Abbatez in.c.per tuas:d proba.vide que dixi in cõmento.l. cuz accutissimi.C. d fideicõmis.si quis offẽdat fratrem: an videatur offendisse illum cui promiserat non offendere. Angel. in preallega.§. Brisogonus tenet contra bar. vt ibi refert do. Joan. ¶ allegat text.in.c.i.j. an ille iterfecit fratrem.d.sul: do. Joan.dicit ibi: forze casum pro Bart.in cogita speculatorẽ in ti. de treu.¶ pace: dicit quod videtur pax rupta: ¶ istam partem firmat domi.Anto. in.c.i.de pac. ad finez.

doctrinaz notabiliter ponit Bar. in illa.l.ita stipulatus.§.grisogonus in fi.de verb.ob. quam tenemenți. Sequitur in text. NE POTEST.i. filiuz fratris. Hic habes expressum melius qz reperiatur alibi:qz filius fratris dicitur nepos. Et aduocati Boñ.istum text.multum allegant sm Ja.de bel.[a] vnde dicit ipse q si aliquis recipit i emphiteosiz pro se ¶ suis nepotibus intelligit.i. filijs fratris:¶ idẽ in priuilegijs: ¶ gdaz allegãt ff.de inoffi.test.l.si instituta.§.ij.¶.ff.de in rẽ verso.l.nihil interest:¶ extra de consan.¶ affi.c. tuanos:¶ ibi in nouella. Tu dic q si habet nepotes ex filijs intelligitur de ipsis ¶ non de transuersalibus:casus est.ff.de pac.l.tale pactum.§.fi. Sz si non hz filios nec nepotes ex eis: nec hz nepotẽ nisi nepotem ex fratre: intelligitur de nepote ex fratre:ar.ff.ad trebel.l.heredibus.§.fi.[b].

Aut si libellario. Supra dixit de culpis delicti:hic incipit de culpis contractus. ¶No.tñ q aliquando contractus dicitur delictum:de vbo.sig.l.labeo.p Accur.[c]. Nos habemus precariam ¶ libellũ. Precaria[d] conceditur ab emphiteota:¶ quãdoqz fit ad.xxix.annos:¶ fit hoc modo. Emphiteota dicit: concedo tibi talem fundum emphiteoticum ad precarium vsqz ad.xxix. annos:¶ tu dabis mihi nunc pone duos solidos pro qualibet libra eius quod resvalet.¶ insuper anno quolibet vnum starium frumenti vel duos denarios pro censu ¶ recognitione. Et quando fit ad renouandum hoc modo q finitis.xxix.annis iterato soluatur laudiminium.i.certa quantitas pro re firma:¶ vltra hoc quolibet anno soluit dictus census. Et dicitur precaria qz consueuit fieri ad preces recipientis: de quibus precibus fit mentio in instrõ. Libellus vero est qñ feudatarius supradicto mõ pcedit.s.vel semel: ad.xxix.annos:vel ad renouandum:¶ hoc innuit tex.j. in ti. quid iu.sit si vasal.pos.alie.feu.illud recu.c.i. Et dz libellus quasi breuis scriptura. Sed interdũ ipsum contractum emphiteoticum appellamus contractuz libellarium ¶ vtrũqz pcedit ex vsu cõtrahendi ¶ loquendi:sicut quidam contractus q appellatur colonarius:vt in auc.de non alie. col. ij.§.vltimo. De istis enim contractibus notatur confuse:tamen.ff.de damno infecto.l.si finita.§. si qua sunt iura:¶ §.si de vectigalibus:¶.C.de sacrosan.eccle.auc.ingressi.¶ extra de probationibus.c.in presentia.p Inno.cum si. Hoc premisso ad euidentiam venio ad tex.¶ constat q iste vsi. i.loqtur de cõtractu libellario:¶ dicit q vsqz ad medietatem feudi permittitur:sed vltra ꝓhibet ¶ punitur in amissione totius feudi:¶ sic p excessu in tanto punitur in toto:¶ nimiz qz est natura penaruz contractus siue sint expresse:siue tacite: nam significatio penarum non sumitur ex vniuerso:sed ex aliquo:vt.ff.de rebus dubijs.l. si is qui ¶.§.cum quidam:¶.§.vtrum:¶.ff.fami.her.l. heredes.§.idem iuris. Sed hodie iste.§.est correptus in duobus:qz non licet feudatario i aliquo libellare sine consensu domini habito vel habẽdo. Secundo qz ratione alienationis partis nõ perditur nisi illa pars:¶ hoc etiam approbat benignitas canonis: vt nõ.extra de feudis.ca.ij.in nouella:immo de rigore iuris ciuilis totum perditur:vt dicam.j.qualiter olim feu. poterat alie. circa pnci.vbi omnino videas. Et aliquãdo p pter minimum perditur maximum: puta pp vnũ denarium non solutum.nota.C.de sacro sanc.eccle.aucten.qui res huiusmodi.p Accur. qz ista ẽ pena contemptus non pena succedens loco rei: qz inter rem ¶ hanc penam nulla est proportio.[e] ¶Op.dicitur hic q ad dominũ reuertitur: cõtra imo ad proximum agnatum: vt j.de succ.feu. c.i.So.tres sunt culpe:vna culpa est quando delinquitur in personam domini vere vel interpretatiue:¶ tunc ad dominum reuertitur: vt habeãt banc saltim sue iniurie vltionem:vt j.que fuit'prima causa bene.amit.c.i.§.deniqz. Sed quid si vasallus hoc studiose fecerit:vt puet agnatos. Respondeo equum est dicere q dominus ex tali dono non deberet lucrari.argu.ff.de eo per quẽ factum erit.l.fi.in princi.ff. solu. matri.l. filie mee emancipate ¶ egre.C. de repu.l. dudum: ¶ i.c.i. de renuncia.lib.vi. Secunda est quando delinqtur extra personam domini:¶ tunc veniunt agnati ¶ non dominus. Tertius casus est casus alienatiõis:nam vasallus alienando feudum sine voluntate domini videtur dominuz contemnere ¶ fidem non seruare:¶ ideo cadit a feudo: vt i predicto.c.que sit prima causa bene.amit.§.illud.n. ¶.§.fi.j.de vasallo qui contra constitu. Loth.feu. alie.c.vno:vbi dicitur q ad dominuz reuertitur Sed Jac.de bel.dicit q hoc verum est si feuduz est nouum:vt in.§.i. de succes.feu.vel non extant agnati. Secus si paternum:que opi.ẽ satis equa quasi subducto alienante de medio:argumen.ff. de inoffi.testamen.l.si is qui. Vel prima vera si non in collusionem ¶ in fraudem agnatorum interuenit. Secunda autez opi.vera si dolus in necem agnatorum interuenit:¶ ita teneo. Vel dic q redit ad dominum:tamen filij vel agnati: immo etiam filia non existentibus masculis debent redimere a domino:¶ dominus cogitur eas inuestire:vt j.quali.olim feu.pos.alie.c.i.§.fi. ¶ quod nõ.ẽ.qui feu.da.pos.§.cum vero. Vel coniũge si mul hãc distinctionẽ cũ precedenti: ¶ bene. Vel dic vt extra de feudis.c.ij.[f] ¶Ex hoc appet q si regina Apulie delinquit contra romanam ecclesiam q sozor non succedit in feudo:hoc tenet And.de iser.[g] alibi. Sed nunquid est licitum vasallo propter necessitatem alienare saltim in vita sua:¶ est arg.q sic.ff.de manu.testamẽ.l.qui potuerunt.ff. de fideicommis.lib.l. cum fidei.ff.de lega.ij.l.peto.§.prediuz.C.de patri.qui filios distra.l.ij.C. de pdijs mi.l. ob es.C.de predijs cu. l.i.lib.x. Quod itelligo petita parabola a domino ne dominum contemnere videatur:¶ licet dominus deneget nihilominus vendere poterit:saluo.s.iure domini:¶ hoc expresso in contractu:argumen.ff.de ver.ob.l. qui rome.§.coheredes.¶ .C.de iure emphi.l.fi.¶ quod no.in.l.i.C.de cõdu.¶ procu.predi.fisca.¶ do.auguste.li.xi.And. de Iser.dicit etiam propter necessitatem non licere alieni

a ¶Jaco.de bel.¶ ¶Vide hic in meis recollectis.¶.d.Anto.in.c.ij.de arbi.Federicum de senis consi.xxxiij.tex.l.auunculo.ff. de dona.gl.in.l. illam de colla.¶.l.fi.de carbo.edicto. Dy.tamen dicit q licet ex cõmuni vsu loquendi referatur nepos ad auum ¶ ad patrez:tamen de propria vocabuli refertur ad auum:vide Joan.and.in.c.fundamenta: de elec. in vi. vbi dic q licet mã sit odiosa: tamen venit nepos ex fratre propter communem modum loquendi.l. labeo de superlega. in ca.ex litteris de sponsal. facit q notat glos.in.c. nonnulli.de rescrip.do.Jo.in c.olim de verb. signifi.¶ hoc sequũtur moderniores in.d.ca. ij.quã qz dixerit Federicus de senis in consilijs ¶ nota quia cõsiliuz Dy.incipit statuta ciuitatis Pistoriensis caetur: vide Jo. de Imo.in.d.c. ij.¶ i.l. quod dicitur .ff. de verobliga.d. Pet. in.c.tua res: de consangui.¶ affinitate: Bal.i l.instituta.§.de inoffi.ff.de inofficioso testamẽ. ¶ ibi allegat cy. in addi.¶ in.l.i. .C.de succ.edi.¶ l. vxor tua.C. q accusare nõ possunt:vide Joã. de Imol.in.l.si dotem.§.dotali. Alias si dotem.ff.solu. matri. Bald. in.l. le.in.xi. colum. .C. de legiti. here.¶ adde quod hñtur i.c.ex parte.ij. de officio deleg.iuncto.c. ad extirpandaz de fili.preb.vbi videtur colligi contrarium nihilominus moderni consuluerunt hz istuz textum propter cõmunem modum loquendi: vide domi.Abbatez in.c.per tuas:d proba.vide que dixi in cõmento.l. cuz accutissimi.C. d fideicõmis.si quis offẽdat fratrem: an videatur offendisse illum cui promiserat non offendere. Angel. in preallega.§. Brisogonus tenet contra bar. vt ibi refert do. Joan. ¶ allegat text.in.c.i.j. an ille iterfecit fratrem.d.sul: do. Joan.dicit ibi: forze casum pro Bart.in cogita speculatorẽ in ti. de treu.¶ pace: dicit quod videtur pax rupta: ¶ istam partem firmat domi.Anto. in.c.i.de pac. ad finez.

b ¶.§.fi.¶ ¶Vide Bal.in.l.si auie in.v.col.de succes.edic.C.Bal.

c ¶Per Accur.¶ ¶Adde q per pactum conductor potest ius suuz vẽdere ¶ locare irrequisito domino de lo.pre.ciui.l.predia.xi.per Accur.¶ Bar. An missus ex pretore pignora possit alienare. Dic q non: vt.ff.de leg.i.l.filiusfa.§.idem principes. Extra nota q ille qui consumendo dissipat dicitur alienare: vt notat Accur.ff.de lega.ij.l.Imperator.§.fi.quod é no. Quod parum excedit excedere nõ videtur:de lega.ij.l. cuz filius.§.pe. per Accur. Fundus vectigalis legari põt.i.ius quod i eo habetur: vt.ff.de leli. si domus.§. fi. qz est ius patrimoniale non psonale vel mixtum ad feudum quod sine persona substantiam non habet nec in abstracto intelligi debet.

d ¶Precaria. Quid sit precaria vide Bald. i.c.qui clericus j. si de feu. fue. contra Barto. in.l.i. C.de iure emphiteo. Dy.i aucten. ingressi .C. de sacro sanc. eccle. dixi in.c. i.de preca. Andrea bar.

e ¶Propor/tio. ¶Intellige q si vnum ingressum alienauit vltra dimidiam perdit dimidiam ¶ iugerum: sed nõ perdit illud quod nõ alienauit: ¶ hoc de equitate sed de rigore totum perdit: vt notat Soffre.i summa d feu.¶ tenet q distinctio huius.§.et hodie obtinet: quod retuli: in ca.si clientulus j.de alie.¶ not. Specu.de loca. §.nunc aliqua: ¶ per glo. infra de prohibitio. feu. aliena. per Federi.i.§.callidis.

f ¶.c.ij. Fraudolent facta nõ patrocinantur: quia simulatio psumitur i fraudem: dicit Accur.ff. d acqui. heredi.l. si is q bonis. Andrea Barba.

g ¶And. de Iser.¶ ¶Hoc verum si est delictum feudale: secus si commune: vt heresis argumen.extra de voto.c.licet.

a ¶ C.de oper.liber. Aliméta eiꝫ sunt adeo de iure naturali: q̃ q̃libet eorum est capax etiam frater médicans de leg.i.l.seruo alieno: per accur. ꝛ Dy. Et facit ad predicta.l. pater in fi.de dote prelegꝫ.l.pater: in prin.ꝛ quod ibi in glo.de leg.iij. Et nota q̃ fellonia pignoris respicit totam rem: quia est qualitas totam rem afficiens: ꝛ ideo tota perditur si tota obligatur: ꝛ vide.l.nō dubiū ꝛ.l.creditor: de leg.ꝛ vide quod nota.C. si res al. pig.da.sit.l.probaueris.

b ¶ Ad traditionem. Sed cōtra hoc vide tex.notab. in.l. quidaꝫ testamento.ff.de fideicōmiss.liber. nisi dicas ibi speciale fauore libertatis. Andr. Barba.

c ¶ Et nota q̃. Vide Bar.in.l. legata.§.superlectilem.ff.de suppel.leg.

d ¶ Glo. dicit. Et illam glo.nō tenet canonista. vide bal.qui aliter loquitur quā hic in.l.imperialem.j.de ꝓhibi. feu.alie.p̄ Fede. ꝛ vide eum in.l. fi.C. de reb.alie. nō alienā.ꝛ.l.codicillos.§. instituto: de lega.ij. Ang.i.l.i.§.qui imperpetuuꝫ.ff. si ager vectiga.ꝛ q̃ notaui ad bar. in.d.l.codicillis ꝛ vide bal.supra q̃ feu.da.pos.c.i. in.v.col. allegat glo. contrariam illi glo.§. instituto.l.fi.si ager vectiga.ꝛ.l.i.§.qō autem.ff.de supficie. Jac.de belui.in.§. locationes: in auten. de alie. ꝛ emphite. And.Barba.

cere alienari: vt.j. qualiter olim feu.alie.pos.c.i. §.i.ꝛ hoc est verius: sꝫ cōmoditates poterit vendere ad tempus.l.i.C. si pignus pignori in glo. ¶ Ad tex. POSTEA TOLLIO. quasi dicat secus hodie ꝑm And. Adde q̃ pp necessitatem maxie victus lꝫ qō alias nō est licituꝫ: vt l.i.C.de oper.liber.[a] ¶ Seqtur in tex. AUT PIGNORI. Dicit littera q̃ si dat pignori plus medietate ita vt sorte non soluta penes creditorem remaneat: q̃ perdit feuduꝫ: vbi cōsidera q̃ ꝟ nō iuris effectus: sꝫ animi cogitatio punit. Neqꝫ enim alienatio valet: ꝛ tñ pdit feudum dūmodo processerit ad traditionē[b] alꝰ secus est: vt nō.per Ly.ꝛ alios.ff.de v̄bo.sig.l.alienatum. Et ita ét in pignore intelligo q̃ p̄ simplicē hipothecationē nudo verbo facta nunqꝫ intelligatur ventuꝫ ꝯ prohibitionē nisi sit ꝓcessum ad traditionē. Licet alꝰ nudo consensu hipotheca constituatur: tñ ꝟ nō est ita: qr nō valꝫ: ꝛ sic inania verba nō nocent nisi fit ꝓcessum ad actuꝫ facti. Et idē dico siue p̄ testmñ siue per statutū ꝓhibeatur alienatio sub pena q̃ nunqꝫ p̄ verbalē pignorationem incurrat pena qō est nō. qr promittere nō est alienare. ff. de dona.l.ad eū.§. lucius: ꝛ.ff.de fur.l.si is. Secus vero in his in q̃bus iuris effectus ꝓsiderat: vt.C.si man.ita fue. alie.l. alia q̃dꝫ: ꝛ ar.ff.de v̄bo.ob.l.q̃ rome.§. flauius hermes. Et nota q̃[c] vī habere aiuꝫ non luendi: ois qui plus acquirit supra pignus q̃ꝫ valeat pignus: vt.ff.de leg.iij.l.q̃ habebat: in p̄n. ¶ Expone ergo tex.dum dicit. UT TRANSEAT ET QUOD PERDITTAT. i. q̃ debito nō soluto ad certuꝫ terminū res sit penes creditorez: ar.C. de pac.pig.l.i. Adde q̃ alienatio dī q̃tuor modis. s. pp̄rijssime: vꝫ q̃n plenū dñiuꝫ irreuocabiliꝫ alienat: vt.l.i.C.de fū.dota. Proprie q̃n ius.i. pp̄rietates transfert vt vtile dñiū. Improp̄e q̃n alienat vsufructus vl vsus vel alia qualitas rei vt seruitus. Improprijssime q̃n pignori obligat ita q̃ ois cessat spes luitionis: qr tunc in aio suo alienare vī. ¶ De locatione vō ad centū annos glo. dicit[d] q̃ nō dī alienatio. ff. ō le. ij.l.codicillis.§. instituto. Sed By. ibi ꝓtra: cogita si gl. possit saluari in partiario colono: vt.ff. de fu.l.si apes.§. itē constat: vel q̃n est actum q̃ tot sint locationes qō sunt anni per.l. scire debemus: de v̄bo.obl.vt per Archid.xij.q.ij. abbatibus: ꝛ dixi.§. qui feu.da.pos.

Rursus si fidelis. Dictum est supius q̃ vsqꝫ ad medietatem libellus admittitur ꝛ pignoris obligatio. Sed pone q̃ vasallus qui pignorauit vel libellauit moritur sine herede: nunquid resoluitur pignus? rñdetur q̃ sic: cōcor. ff. de pigno.l.lex vectigali[e]. ¶ Secūdo queritur quid si iste vasallus dño refutauit: vtruꝫ ille qui accepit per libellum vel pignori poterit p̄ dñm expelli? Respondetur q̃ sic. ergo fortius in simplici colono qui nūq̃ habuit aliquod ius in re. ¶ Et nota q̃ iste.§. videtur cōtra oēm rationē vꝫ q̃ vasallus possit refutare in preiudicium iuris quesiti alteri: ar.ff.quēad.f.amit.l. si partez §.fi.ff.de pactj.l.fi.ff.de bo.liber.l.liberto octoginta.ff.de contra tabu.l.si post mortem.§.fi. ¶ Sed respōdeo q̃ ista facultas ierat a p̄n. ex natura rei: id est ipsius feudi: ꝛ scire debuit ꝟ q̃ cum vasallo cōtraxit.ff.de reg.iur.l. q̃ cum alio. que est lex valde notabilis: ꝛ ideo non potuit in p̄iudiciū dñi se difficultaꝫ: ar.j. ō no.for.fide.c.i. ¶ Nota ex isto.§. q̃ resoluto iure datoris siue per casum siue p̄ culpā resoluitur ius acceptoris p̄ Ja.de bel. ¶ Sed queritur vtrum auctor qui culpā cōmittit de euictione teneaꝫ? Dicit Ja. q̃ sic: ét si acceptor fuerit sciens. Si vero naturaliꝫ ꝛ sine culpa amisit agit de euictione si acceptor fuit ignorās: secus si sciēs iuxta nō.C. fami.her. l.in familie[f]. ꝛ p̄z.j.de inuesti. de re. alie.fac.c.i.i p̄n. ꝛ sentit glo.in.l.i.§. si rem.ff.depositi. Et rō dī e est manifesta: qr casus q̃ naturaliꝫ eueniunt p̄euideri p̄ñt: alij nō: vt.ff.ō ꝯbē.emp.l.fistulas §.frumenta: de act.emp.l.si ea res.ff.loca.l.siqs domū.§.huic: ꝛ.l.si fundus: ꝛ.ff.de dā.infec.l.fluminuꝫ.§.seruus: lꝫ aliq̃n secus ꝓtingat: vt nō.ff. de neg.ges.l.diuortio: ꝛ.ff.sol.ma.l.ij. post p̄n. ꝛ facit rōne sui.ff.de euict.l. lutius. ¶ Quero dī ꝟ q̃ si feudatarius refutauerit tūc nullo iur ꝛc. Nunqd ꝯ hunc rigorē possit aliquo mō cōsului ei q̃ accepit rē ad libellū? Rñdeo sic: ꝛ ideo expone lr̄aꝫ: nullo iure subaudi nisi velit p̄ozi dño seruire ꝛ ab eo feuduꝫ tenere: vt.j. qualiꝫ oli feu. alie.pos.c.i.§. sivero: ita q̃ tēperaī rigor ꝓsuetudinis p̄ equitatē illius.c. Et nō hoc: nō ergo resoluto iur datoris ius resoluit acceptoris: ꝛ ō ꝟ §. nō. ti.i.§. rursus. Ja.de bel. Idē fortei simplici colono: nā si habeo cām ab habēte a te: cām a te habere videor: lꝫ per medium.ff.de v̄bo. obl. l.stipulatio ista.§.i. ꝛ alias hoc contingit i colono.ff.sol. matri.l.diuortio: ꝛ.ff.de iure fisci.l.fi.

Preterea. Qui cōsentit sua iura perdit ꝛ aliena fortificat: hoc dicit sic.ff.ō edil.edic.l.q̃ritur .§. si vēditor. Et hec regula est infallibilis q̃n q̃s cōsentit in iure suo trāsferēdo in aliū. Secus si cōsensus nō fiat ad hūc effectū. vt.ff.de rei ven .l.in ter officiū. ꝛ ff.de re iu.l.suborta. Dicit Jnno. q̃ dñs q̃ cōsentit vasallo alienāti videt ei cōsentire circa vtile dñium vasalli nō circa directū ipsius dñi. ō fide istru.c.iter dilectos. p̄ Jnno. ꝛ adde q̃ no.accur. .C. ō remis.pig.l.si ignorāte. ꝛ.l.si hypothecas. Jnspiciēdum ē ergo ad quē effectū ꝓsēsus sit p̄stitus. vt.ff.de pig.l.fideiussor.§. pater filie siue sit exp̄essus siue tacitus puta opponēdo sigillū vt.C.ō rebus alie.nō alie.l.ij. Vel subscribēdo se. vt.C.plus valere qō agitur.l.fi. Et fundatur regula huius.§. p̄.l.cū quadā.C. de admi. tu.ff. de pigno.l.si fundus.§.i.C. ad vell.l. si sine.ff.q̃. mo.pig.vel hipo.sol.l.sicut.§. venditionis: ꝛ ibi est vnicus text. in iure de eo qui alteri consentit vt de re sua testetur: ꝛ p̄ modernos in.l. cuꝫ qs: i p̄in.ff.de leg.iij. Porro ignorans nō dī consentire: vt.C. de dona.l.ignorans.ff.de ac. ꝛ obli.l. ex maleficijs.§. lōge.ff.de pac.l.tres fratres.ff. de condi.inde.l.fi.§. idē quesijt.C. de except. si ex maiore.ff.de transac.l.cū aquiliana. Et nō q̃ casus in isto.§. pōt poni duob⁹ modis. Uno modo sic. Si p̄ior agnatus cōsensit inuestiri scōz: queritur quis p̄referatur? Rñdetur q̃ scōs: facit.j.qui suc.tene post p̄in. ¶ Secūdo mō pōt poni casus sic: pone q̃ ad p̄imogenitū regis vl baronis pertinebat regnū vel feuduꝫ: consentit inuestiri secundogenitū: queritur ad quez pertineat regnum vel feudū: ꝛ respondetur q̃ ad secundogenitum: ꝛ est exp̄essum in.d.c. q̃ꝫ periculosum. vij.q.i. Itē no.ꝟ glo.ō tacito consensu: facit.ff.de adop.l.si pater naturalis: ꝛ quod no.ff. de reg.iur.l.vbi non voce. Ar.contra istum.§. ē ff.quorum le.l.i.§. quod autē: vbi consensus nō p̄iudicat: sed ibi ille cui fuit p̄stitus consensus tenebatur ad merum factum. i. nullū ius que siuit: ꝛ sic non obstat[g].

e ¶ Uectigali. Et quod no.per Pe.ꝛ Ly.C.cōia delega.l.fi.§. sin autez. Ly. vbi dicit q̃ si mihi cōcessuꝫ est hoc sermone q̃diu possideam. si desino possidere desinit esse meuꝫ: ꝛ non efficitur eius qui a me cām habꝫ. Vel dic: aut vasallus p̄uocat ad iudicium: ex quo sequitur necessaria aliēatio ꝛ perdit ius suū: Aut p̄uoca/tur: ꝛ tunc non pdit: ꝛ hec vera.

f ¶ l.in familie. Nota casuꝫ vbi emptor nō agit de euictio: ꝛ no. glo.i.d.l.si familie: vide aliuꝫ casum valde notabilem in.l.qui libertatis.ff.ō euict. And.barba.

g ¶ Nō obstat. Et adde qō no. insti.qui.mo.iuꝫ patrie pote. sol. §. sed si pater. Extra q̃ro vtrū si p̄imogenitus consentit inuestiri secūdogenitū videatur inducere p̄elationē: an totius iuris sui perpetuaꝫ p̄uisionez. Et videtur q̃ omne ius suuꝫ consumptū sit. ff.qui.modis pig.taci.cōtra.l. creditor.§. si tecum: per Accur. Dic q̃ si tāquaꝫ de nouo feudo passus fuit inuestitūr totū perdit: sed si tāquam de veteri inducitur posteratō: ꝛ mortuo secūdogento licet nō resumat iura p̄imogenite: tamen succedit vt agnatus.ff.qui.mo. vsuf.amit.l.fi cū in annos.

Item si fuerit. Ad euidentiaz primit to sicut dictū est.ſ.qui feu.da.poſ.in.§.cuz vero conradus:q feudū quod incipit a duobus fratribus dicitur inter se nouum:z i tali feudo nō succedit vnus alteri siue vacet alterius ps per decessum sine herede: siue p excessum culpe nisi in pacto aliud contineatur. ¶ Pone casum:concessum est castrum in feudum duobus fratribus siue vni recipienti pro altero siue tertie persone recipienti p ambobus:tandem isti fratres venerunt ad diuisionem: z vni obuenit dimidia:alteri obuenit alia dimidia pro diuiso:vel diuiserunt perfumentes vel per vasallos:q diuisio de iure fieri potest:demuz vnus istorum alienauit vltra dimidiam partis sue:z tandē sine herede decessit:frater superuiuens ex illo capite mortis sine herede dicit illam partem ad se pertinere ex iure accrescendi:sed dñs dicit ad se pertinere ꝓp felloniam alienationis factā a fratre suo queritur qd iuris? Rñdeo q sinia pro dño datur z est rō:q p alienationē factam a fratre suo fuit priuus feudum apertuz dño: vnde per mortem non potest apertum fieri fratri: vt in.c. suscepta de rescriptis.l.vi.l.si cum dotē:in prin.ff.so.ma. Ita ergo pone casum in isto.§. Si enim nullum pcm interceſſisset nō esset dubitatio aliqua q fratri nō essz apertum feudum qz nouum. Item si non interueniſſet mors adhuc nulla esset dubitatio: tñ ita est q attenditur conditio primo existens:vt.ff.de vbo.oblig.l.siqs ita stipuletur.si nauis. Item erat dubitatio contra dñz: qz dñs in nullum casum sibi prouiderat. Itez prouidētia expressa vasalli videbatur ō rigore preferri tacite legis dispōni:vt.C.de pac.commen.l.fi.C.de p:ocur.l. maritus. Sed h non obstat:qz iste prouisiones non respiciunt eundem casum:sz diuersum. Item sūme h ar. q numerus pluralis diuiditur in singularitates sicut in.l.ij.de condi.inſtit.z de condi.z demon.l.falsa .§. vlti.ff.ad treb.lutius.§.gaio.C.si plures vna snia.l.i. ff.de re iudi.l.paulus.ff.de duobus reis.l.reos.§.cuz in tabulis.

Item si quis. Pone quidam dñs habebat dñium oiuz possessionum que erant in quadam parrochia: concessit mihi vnaz in feudū :nunqd potero aliqd alienare ex ea? Respondeo non: qz ista possessio est in curia domini. ¶ Sed pone q possessiões illius parrochie nō erāt domini:sed erāt rusticorum excepta vna quam dominus habebat:dñs dedit mihi illam in feudum: vtrum potero aliqd ex ea alienare. Respondeo nō:si illa parrochia est sub districtu honore vel iurisdictione domini: qz tunc opz q dominus consentiat. Et est ratio qz qui plus hz plus potest. C.de dona.l.sancimus: arg. ff.de ẓhen. emp.l. domum:vel dic apertius ratio est: qz dominus tacite reseruauit quod maius est: naz accessorie non sequitur iurisdictio que maior est qz priuatū prediuz.ſ.de cap.qui cur.ven.c.i.z de hoc habes singularem tex. Et sic sub nomine predioz non continetur iurisdictio etiam si fit concessa tota prediorū latitudo:arg.d.l.domum:z dicte.l.sancimus. ¶ Potes h notare duo. Primo q aliud ē habere dominiū terrarum:z aliud est habere iurisdictionē z districtū. Secundo q ille qui habet iurisdictionem z districtū non videtur eam concedere si concedat vnam terram vel vnum mansum terre. Secus puto si ꝓcederet vniuersitatem castri: vt.ff.de offi.prefec.vr.l.i.§.cum vrbem nostram:z.ſ.de vasal.qui curiā ven.c.i.ff.de vbo. signi.l.rei appellatiōe:z.l.princeps bona:z.ff.de cōsti.prin.l.beneficium. Adde: dicunt quidam q omne territorium z oēs districtus prouincia appellari possunt. Unde in auc.qua in prouincia.C.ne fi.pro pa.exponitur id est in quo districtu vel territorio fz Hosti. vt in.c.nō est:de spon.in nouella: vbi nō.q pars debz dici prouincie non prouincia de ver. signi.l. prouinciales[7]. ¶ Ultimo distingue. Aut vasallus habet feudum in curia domini:aut extra. Si in curia non potest aliquo modo tunc alienare:vt hic in prin. Si extra: aut tunc dñs habet districtum vel honorem:z tunc non potest vt h in fine. Aut nō hz z tunc aliter de iure veteri z aliter de iure nouo. Naz de iure veteri vasallus poterit alienare vsqz ad medietatem sine consensu sui domini:vt.ſ.qualiter olim feu.alie.poſſ.c.i.z.ſ. eo.§.item si fratrem:z.§.ſ.z.§.item si fuerit. De iure nouo vendere non poterit:sed libellario nomine dare: vt.ſ.eo.§. rursus:z nota.ſ.de suc.feu.§.i. Sed de iure nouissimo: nullo modo Jaco. de bel. ¶ Quero quid est dictum districtus? quidam dicunt id est homines subditi: alij dicunt id est iurisdictio territorij. Tu dic hec omnia est districtus:facit qō nō.inſtit.de actio.§.rursus:z nemo potest prohibere ne qs vadat ad districtū alterius:vt nō.in.l.i.C.vbi de crimi.agi. oportet:z alias nō.l.i. C.vbi ō pos.agi.oporz.z arg.ff.de cōdi.z demonst.l.quibus diebus:in prin. Et de honore z districtu z iurisdictione:z qualiter super his formetur libellus:z quomodo probentur habes tex.notabilissimum extra de fide instrumentorū.c.inter dilectos:vbi oino vide Bal.

¶ Episcopum vel abbatem vel abbatissam vel dominum plebis feudum constituere non posse. Rubrica.

Item si episcopus.

¶ Rubrum summat nigruz quo ad primaz partē tex. Dicit ergo primo q epūs: abbas:abbatissa vel dominus plebis nō possunt decetero infeudare res ecclesiarum sibi subiectarum que vocantur titu-li[b]. ¶ Secundo[c] dicit q rectores ecclesiarum decetero feudum dare non possunt: ea que antiquitus solita non sunt in feudum dari: tamen si qua ante constitutionez vrbana data erant p episcopos abbates abbatissas vel dominos plebis: de rebus ecclesiarum sibi subiectarum firma permanere cōcedit. Ex quo nō.prouidentiam pape.item eius benignitatem:prouidentiā inest respectu regule ecclesiarum:vt.C.de sacro san.eccle.l.iubemus:nulli.§.i.z in auc. de non alie.§. vlti.colla.ij. Benignitas vero est circa feuda retro concessa que infringere esset in humanum:vt.C.man.i. ab anastasio.§.fi.z multe tergiuersationes:vt.C.de decu.l.fi.libr.x. ¶ Secundo nota[d] q decretum pape non afficit preteritos casus nec actus consumatos:z episcopus non potest retractare que per alium episcopum rite tractata sunt.C.de apo. pu.l.semel.li.x. ¶ Adde q regulariter vna ecclesia nō est ancilla alterius:vt nō.in.c.qz per ambitiosam: de rescrip.li. vi.per Joan.mo.alias in nouella. Nota q Jaco.de are. dicit.C.de sacro sanc.eccle.l.iubemus nulli: q ecclesia magis subiacet fraudib[d] q̃z minor[e]. Tex. ET TITULUS CAMTUR[f]. tribus modis expone. Prio sic id est sunt in libera possessione ecclesie:z h vera ſm Pet.de cer. Secundo sic.tituli id est institutiones canonice:nam institutio canonica est illa que dat titulum z dicitur titulus: vt in.c.i. de reg.iur.libro.vi. Tertio id est ecclesie subdite que spiritualibus rectoribus conferuntur in titulum. Nam res taliū titulorum que sunt in libera possessione talis ecclesie infeudari prohibentur:z in idem recidit cuz expositione prioꝛi. ¶ Nota ergo q quedam sunt ecclesie subiecte que vocantur tituli:z quedam que non vocantur tituli:quia non ponitur ibi rector tāquaz intitulatus:sed solum dicit ibi diuinuz officium ad nutum superioris:res quarum ecclesiarum sunt peculiares prelatorum:hic ergo littera dicit tituli vocantur. Sed alias est in littera tituli vacatione vel vacantis:z vult dicere q dum vacat titulus talis ecclesie: quia est mortuus rector:diocesanus vel alius superior prelatus non potest infeudare res talis tituli vacantis. Item nec anteq̃z vacet sub conditione vacationis:qz expectatiões morituri tristes solent parere euentus.vt.C.de pac.l.fi.z extra de cōcel.pben.

c.ij.cum

a ¶ Prouinciales. Adde quod dicit bar.q noie castri ꝓtinentur corporalia res z iura z incorporalia z iurisdictiones: vt.C.de bo.va.l. si quando lib.x. per Bart. quod dixi i prouinciola:vt si qs diceret hec est p. uinciaticini vel vallis ambre.

b ¶ Tituli. Tituli ecclesiastici: infeudari patrocinio alicui[5] consuetudinis non possunt: sed res possunt patrocinante consuetudine.

c ¶ Secundo dicit. Et pro intellectu huius.c.vide Bal.in.c.i.supra qui feud.da. poſ. And. Bar.

d ¶ Secūdo nota. Facit q not. in.l.leges.C. ō legi.z i auſ. vt cuz de appel.cogno. in pri. And.bar.

e ¶ Quaz minor. Et ē ratio: quia ecclesia regitur alieno animo tātum: sed minor regitur suo animo z alieno: z iō strictiores sūt prohibitiōis ecclesiarum q̃z minorum:vt no.in gl.in.l.i.C.de cōtra.iudi.z non ē alibi. Idem ibi Odof.z Ly.C.ō sacro sanc.eccle. in auſ.quibuscū q̃z mod.

f ¶ Et tituli vocātur. Allat istū tex. Bal.in.c. ceteruz: de iudi.vi de ibi. And.bar.

c.ij.cum si. ¶ Extra no.q̄ Ja.in summa circa intellectū bu ius.c.sic ait constituebat olim feudum archiep̄s abbas ab batissa p̄positum.hodie vero p̄stituere non valent huiusmodi p̄sone.ꝛ hoc itelligendū de rebus ipsius ecclesie que fideliter ei subiecte sunt q̄ sic intelligendum puto.s.vt id q̄ in feudum datū tempore sui ingressus inuenerit si fuerit aptum adhuc infeudum dare possit.sed alia dare q̄ data nō inuenerit p̄hibetur dare:ꝛ hoc ē q̄ dicit q̄ eis subiecte sunt Jaco.colum.s.ad dandum. ¶ Itē op.extra ō feu. c.ex parte.vbi etiam insolita infeudantur.So.ħ ponitur regula ibi exceptio.vel ibi in rebus que non sunt in libera possessione ecclesie ꝙm Pet. de cer.ꝛ hec vera.Si aūt paruū tp̄s est q̄ fuerūt ꝛ nūc nō sunt sed dura est recuperatio:qz possidentur a tyranno: tunc ecclesia potest infeudare:p̄ius tamen p̄sulto papa si res sunt magni ponderis:vt.d.c.ij.de feudis:ꝛ ħ casu trāsit vtile dominium datū a lege absq̄ co:pozali in inuestitura ꝓpter duz aduersarij:ar.de do.ꝛ contu.c.contingit. Unde dixit ħ idem Pe.q̄ alius intellectus illius.c. est q̄ illud fiat ō mā dato pape:qō credo tutius.Alij dicunt q̄ regalia ꝛ olim ꝛ hodie p̄nt infeudari per ecclesiam si antiqtus fuit cōsuetudo:secus ꝛ in alijs:ħ sentit glo.s̄.qui feu.da.poss. circa p̄n. Tu ħ cōiter non placet doctoribus nec mihi:qz magis alienari p̄hibentur que a beniuolentia p̄incipis p̄ocesserūt: vt in auf.de alie.ꝛ emphi.§.ea vero.col.ix.que ab imperiali domo:ꝛ ibi nō.in glo.q̄ incipit:ħ no. quinq; cesus. ¶ Adde q̄ regalia quandoq; dicūtur collecte regis vel imperatoris vel tributuz quandoq; dicuntur regalia.i.iura que ad imperatorem vel regez pertinere consueuerunt: vt portus vel vectigalia que interdū consueuerunt concedi ecclesijs. Quandoq; dicūtur regalia ea que rex percipit ecclesia vacante ex p̄uilegio Romanorum pontificū:vt nō.Jo. mo.i c.generali super verbo regalia: de elec.li.vi. Immunitates etiam dicūtur regalia beneficia:vt nō. extra de immunitate ecclesiarum.c.peruenit in nouella[a].

Quin etiam. Notabilis est iste.§.Femia posita in copula cū masculo non tñ succedit simul cū eo. sed ita demū si masculus nō extet.h.d. Casus. Rex concessit quoddam castrū mihi in feudum recipienti p̄o me ꝛ descendentibus meis masculis ꝛ feminis: decessi superstite masculo filio ꝛ femina filia: queritur vtrū femia admittatur simul cum masculo. Respondetur q̄ nō: q̄ natura feudi hec est q̄ masculus p̄ferat femie. Sed pone q̄ iste filius meus decedit post mortem meaz sine filio masculo:nunquid femina admittatur ad successionez a qua semel est exclusa per masculū. Respondetur q̄ non:ſz reuertitur ad dominū. Nota[b] hic de copula que copulat verba ꝛ non sensus:sed magis ponitur in vi ordinis q̄ in vi copule: sic.ff.de lib.ꝛ posthu.l.gallus.§.quidam recte: ꝛ est specia le in feudis simplicibus ꝛ rectis.i.non conditionatis ꝛ que non dantur ad certum seruitium:in alijs secus ꝙm Jaco. de bel.ꝛ est ratio p̄opter apertam naturam verborum a q̄ non debemus recedere nisi in casu exp̄esso i iure. Unde iste.§. debet restringi ad feudum simplex ꝛ rectum.Secus si esset concessum ad certum seruitium : q̄ femina posset explicare per se vel alium: q̄ tunc admitteret simul cū masculo[c].ff.de vsufr.ac.l.si quis titio:ꝛ.l.si mulieri.ff.de leg.i.l. ticie texto res.§.nihil distat:ꝛ in auč.de non alie.§.emphiteosim: col. ij.ꝙm Jac.de bel.q̄ dicit q̄ ista questio fuit de facto i regno apulie. ¶ Quero quid si masculus moritur immediate:nū quid succedit femina. Et videt q̄ non : q̄ etiaz ratione momenti quis excluditur:vnde si testato; facit substitutionem filio si sine liberis obierit:cum ipse moritur cū filio qui non vixit nisi vno momento: tamē substitutio fideicommissaria est extincta.ff.ad treb.l.ex facto.§.vltimo.ff. de re.du.l. qō de pariter:vbi de materia. Et facit.l.cum vxori.C. quando di.le.ce.ꝛ ibi dixi per Bar.in.l.fi.ff.ad tertu. Itez ratione momenti rescinditur testamentum:vt.C. de posthu. hered. insti.l.ij. Et momentum multum operat in his que sunt momenti:vt nō.in.l.sed ꝛ partus.§.fi.ff. quod metus cā. Tamen contrarium determinat glo. q̄z non dicitur vi uere qui illico obijt.ꝛ verum dicit in casu huius.§. q̄z femina non erat ibi posita in conditione : sed i copula:ꝛ legis interp̄etatio ei faciebat iniuriaz:ꝛ ideo benignius secū agitur. Et dicit Inno.q̄ ille dicitur illico decedere q̄ decedit anteq̄z nomen sit ei impositum in baptismo quod tempus est octo dierum ꝙm vetus testamentum:de hoc nō.extra de verbo.signi.c.nam ꝛ ego:per Inno. ¶ Secūdo nō.q̄ femina semel exclusa a masculo i perpetuū est exclusa:ita quod mors masculi deinceps non patrocinatur femine: quod est nō. dignum ad statuta que dicunt q̄ patre moriente cum masculis femina non succedat: nam licet masculi moriuo patre sine liberis moriantur non patebit locus femine ad successionem patris. a successione tamen fratris non repelluntur nisi frater decessisset cum herede testamentario. Secus si statutum diceret q̄ filia femina non succedat donec masculus supereſt: naz ista nō est exclusa sed suspensa a successione patris. Interim tamen masculus insolidum heres est:vt nō.in.l.ij.ff.si pars here.pe. ꝛ eo moriuo remotum est obstaculū qō obstabat femine:ꝛ ideo succedit patri ꝓ portiōe sua: ꝛ potest vocari heres anomalus:vt nō.glo.insti.ō eo cui liber.ca.bo.adi.per quam glo. ita consuluit[b] recolende memorie dominus Frāciscus tygrini de Pisis vir magne scientie ꝛ sancte vite.ꝛ de hoc per Bar.in l.fi.ff.ad tertul.ibi vide[c].

Mutus feduz. Premitte ad euidentiam q̄ mutus alius a natura est alius ex accidenti. Mutus a natura est qui ita natus est. Mutus ex accidenti est q̄ propter morbū superuenientem etiam auditū amisit i totum ita q̄ nihil audit:vt.C.q̄ testa.fa.pos.l.discretis. Ego vidi quēdam cui siquis voce inaudibili sibijpsi loquebatur in gutture:eius vocez mutus audiebat. sz si vocem exp̄imeret non audiebat ꝛ erat de quadam villula Perusina que appellatur corignanum. Dicit Albertus q̄ de paradiso terrestri p̄opter eius altitudinem aque cadentes faciunt tantum strepitū q̄ oēs qui ibi nascunt perdunt auditum : tamen non sunt surdi a natura;qz si transportarentur ad aliū locū anteq̄z surdescerent audirent. Dic ergo casuz in isto.§. Quesitum fuit vtrū mutus q̄ nihil audit possit feuduz retinere. Respondeō q̄ non.sed feudum ei aufertur ꝛ ad dom reuertitur:dz tamen ei tantuz relinqui de quo viuere possit. In quo.§. duo nota. Primo rigorem. Secundo humanitatem. ¶ Quero de quo feudo loquitur. Respondeo de nouo vt si tibi concessum erat feudum ꝛ postea factus es mutus a casu. Sed in paterno feudo distingue. An sit mutus casu ꝛ retinet totū feudum. An naturaliter ꝛ tunc ei auferatur ꝙm quosdaz. Sed Ø dof.ꝛ B. dicunt non auferri ꝛ. an surdus vel mutus.c.i. Unde nouū feudū facilius perdit q̄z antiquum paternū. Sed cū iste.§. indistincte loquat: quidam dicūt q̄ etiam in paterno loqtur:ꝛ ꝙm hoc: q̄z littera dicit retinere:non loqtur in muto a natura:qz i eo non p̄cessit habitus cū non succedat in feudū:vt ꝛ. an mutus vel alter imperfectus.c.i. Alij dicūt q̄ retinere potest licet non possit acqrere de nouo : q̄z facilius aliq̄d retinetur q̄z acqratur : vt.ff. de his q̄ sunt sui vel alieni iuris.l.patre furioso:ꝛ.ff.de verbo.oblig.l. pluribus.§.ꝛ si placet:ꝛ.l.existimo. Nam furiosus hereditatem acqrere non potest ꝛ tamen acq̄sitam retinet ff.de cura.furi.l.fi.ff.ad treb.l.cū heres instituta. Itē furiosus non potest acqrere possessionem tamen acqsitam quodaz iuris intellectu retinet.ff.de acq. pos.l. si is qui animo. Et dicūt q̄ iste.§.nō debet seruari de iure q̄z est omnino contra naturalem ꝛ ciuilem rōnez ar.ff.so.ma.l.si cū dotem.§.si aūt in seuissimo. Alij di

a ¶ In nouella. Tectigalia vero que ex statuti ciuiuz soluunt ipsi ciues tñ non intelligunt esse regalia : sed quoddam pacto ciuium: vt not.ff.de regu.iur.l.nec ex p̄etorio: p Accur. hoc dictum nō inuenies alibi.

b ¶ Nota p̄o.l. gallus.§.quidaz recte.

c ¶ Masculo. Nota casum in quo femina pōt admitti cum masculo in feudo:ꝛ quid si essent trā sposita verba: q̄z diceretur ꝓ feminis ꝛ masculis : vide q̄ in simili dicitur in.l. gallus.§.i.ff.de lib. ꝛ posthu.ꝛ glos. singul.ꝙm euz in l.omnes.C.ō dil. lib.x.ꝛ de materia eorum que dicuntur vide.d. Pet. consilio.xxxiij. in eodē.§. in fine ibi:ꝛ ideo succedit patri vi de eundem in.l. quoniam in p̄oribus.C.de inoff. testa. ꝛ in.l.ij.C. de lib.p̄ete.ꝛ.l. maximum vicīū Bar. i.l.fi.ff.ad tertu.ꝛ.l. si quis posthumos.§. si filiuz.ff.de lib. ꝛ posth.ꝛ vide Ange.in autē. de here.ꝛ fal.§.si quis aūt.ꝛ in.l.ij.ff.si pars here.peta.ꝛ Bal.in.l.si quis filium.C.de inof. testa.Saly.transit cuz Bal.in.l: ḡbus.C.de secun. nup. ꝛ in.l.iij.C. quando dies leg. ce. Ange.in auč. hoc amplius.C.ō fidei. Pet. de ancharano.consi.ccx.

d ¶ Cōsuluit.vide glo.in.§.omnibus:in auč.de here.ꝛ fal.ꝛ ibi Angel.que dicit quodam heres. Andrea Barba.

e ¶ Ibi vide. Et in.l.p̄ia:de con-

di.ꝛ demon.ꝛ per Ly.ꝛ.l.i.C.de adulte.ꝛ que dixi in.l.maximum vicium: ꝛ in.l.ij.C.de li.prete. a ¶Dapifer.Ut.l.i.C.de re mili.li.xij. Nec enim extra qualitatem debet iniuria fieri dominis.ff.de ver.ob.l.ij.§. ex his: ꝛ.l.in executione. b ¶Substitutum.No.ꝙ quando seruitium debet fieri principi non potest fieri p substitutum ꝛ valde notabile:ꝛ limita istū §. vt dicit bal.in c.v.an surdus vl aliter impfectus.

c ¶Dicendum. vidi dubitari qd in leproso: an p̄dat feudum ꝛ forte pōt dici ꝙ aut erat paternum:ꝛ nō perdit aut nouum: ꝛ tunc attēdit qualitas seruicij vt hic p bal. forte etiam si eēt aliqua spes recuperāde sanitatis de quo forte melius i.d.c.an mutus vel impfectus.

d ¶Ꝙ sic.And. de iser. hic tenet quod habet locū in feudo paterno Ja.de bel.hic cōtrarium dicit: tu vide bal. in.d.c. i.an surdus vl aliter impfectus.

cunt ꝙ iste.§.est rationabilis:qꝛ ē inutilis effectus ad seruitium: ergo perdit beneficium non ex culpa debiti alias delicti: sed ex defectu finalis causę:sicut scutifer vel dapifer[a]. ¶Itez qñ in contractu celebꝛato gratia vtriusqꝫ potestatiua conditio deficit per casum:damnum est debētis implere:ar.C.de conditio.ob causam.l.si militem.ff.loca.si vno.§.item:vbi de hoc plene nō. ꝛ i.l.i.§.diuus:de varijs ꝛ extraoꝛ.cog.Sꝫ primi respondent ꝙ sufficit ei ꝙ seruiat per substitutuꝫ:vt.ff.de verbo.obliga.l.continuus.§.si abeo.C.de epis.ꝛ cleri.l.quisquis: naꝫ speciale est in casu necessitatis ꝙ quis per substitutum seruire possit:vt ibi nō.per Ly. Et ad hoc vt melius intelligamus:primo quero.concessum est alicui feudum:deinde factus est mutus surdus vel aliter imperfectus: vtrum feudum retinere possit? Respondeo ꝙ non:casus est h̄ ꝛ sic loquitur in feudo nouo. Tu distingue:aut aliquo modo potest seruire per se ꝛ non perdit feudum sicut ille qui parū audit vel aliquo modo videt. Aut nullo modo tūc considera qualitatem feudi:aut cōsistit principaliter in opera personali ꝛ propria feudatarij ꝛ perdit feudum:vt hic: aut in alia ꝛ tunc satisfaciet per substitutum idoneum.ff. de duobus reis.l.nemo est qui nesciat.C.de caduc.tol.§.ne autem.ff.de condi.inde.l.si non sortem §.libertus. Vel latius ꝛ melius dic: vt dicaꝫ in d.c.i.an surdus ꝛ mutus. ¶Nō.tamen ꝙ quādo seruitium debet fieri principi non potest fieri per substitutum[b]:nisi de voluntate principis: vt.C. de murilegis: libro.xi.l. si quis. ¶Sed quid si a principio concessum est muto vel aliter impfecto. Respondeo valet concessio ꝛ seruiet per substitutum:qꝛ h̄ videtur tacite actum: vt.d.§.si ab eo:ꝛ ibi no.per By. ¶Scōo quero datum est feudum patri tuo cui tu successisti in feudo cum eras babilis:postea in latronibus exoculatus es:ita ꝙ factus es inutilis vel morbo perdidisti totaliter visum vel auditū:vtrum feudum possit tibi auferri. Respōdeo sic vt hic Sed videtur dicēdū[c]:aut culpa precessit casuꝫ: ꝛ perdis feudū paternū. Aut fuit casus fortuitus:ꝛ tunc secus qꝛ afflicto non est danda afflictio.C.de fur.auc.nauigia:ꝛ.C.de epi.audiē.l. tā dementis.ff.ō offi.p̄si.l.diuus:facit qō no C. de condi.ob cām.l.si militem.C.de leg.l.ab administratione li.x.ar.l.i.§.exigit.ff. de sec.tabu. ¶Pone ergo datum fuit feudū patri tuo: ex quo natus es:tu a natiuitate in aliquo de duob[9] sensibus eoꝛporis totaliter impfectus es.ſ. visu vel auditu:nam gustus ꝛ odoꝛatus nihil ad rūbum:qꝛ non p̄t p aliū hec explicari nisi talis esset qualitas feudi:vt in feudo sagerij vel pregustatoris vel viuanderij:vt no.Jnno.in.c.i. de obser.ie.vel strumosus es ex ipsa nā: nūquid succedis in feudo. Quidā dicunt ꝙ sic[b]: qꝛ est paternū lege nature continuatū:vnde nō tā acgritur qꝫ retinetur:de lib.ꝛ postb.l.in suis. Quidā dicunt ꝙ non:qꝛ non potest seruire:glo.hic nō firmat:sꝫ in sūma in titulo quibus modis sine cau. feu.amit.§.pp casum:sic ꝙ ait pp casum.n.amittitur feudum siue non retinetur:puta si vasallus fiat mutus:ita ꝙ nullo mō loquitur: verūtamen si feudum magnū fuerit quo ei ablato se exhibe

e ¶Digna vox. Vide tex.meliorem de iur̄ fm Moderniores in.c.i.de proba.vbi obligat ex pacto:vide que notaui plene i.l.qui se p̄is.C. vnde libe.ad Bal.ꝛ.l.ticius.ff.de iur̄ pa.vide Ludo.consil.cccxxi. vbi allegat istum dictum bal.ꝛ addit vide ibi qꝛ sing.loquit. f ¶Jnno.adde ꝙ cō suetudo non est gra:sed iustitia. g ¶Priuilegia. Adde ꝙ statutum non itelligit tollere ius um beneficiuꝫ nisi de eo faciat expressam mentionem.C.de iur̄ delibe.l.fi.§. in cōputatōe in fi. magne glo.sed tu ne scisses ipsaꝫ ad h̄ allegare ꝛ nō est alibi. Jndultum eteniꝫ priuilegiū non debet ō priuilegiatum retoꝛqueri: vt no.i.l. non tantum.§. si emancipatus:de ẓtab. Adde etiaꝫ ꝙ princeps non potest infringere feuda que cōcessit nisi culpa repta hoc dicit. Ad de ꝙsuetudo dat naturam ꝛ eā assignat contractibus:hoc dicit. And.barba.

re non valeat:tunc ei relinqui dꝫ de dicto feudo vnde viuere possit. Et hoc intelligas veꝝ esse in feudo quod non est paternum sed nouuꝫ. Si āt esset paternū: tūc mutus surdus claudus cecus vel aliter imperfectus totum retinebit fm quosdam. Quidā tamen dixerunt eum qui taliter natus est feudū retinere nō posse:qꝛ seruire nō valet. Ja.colum. Ecce iste non firmat se:sed vrget ratio:qꝛ naturaliter imperfectus.i. a natura destitutus in eo qō est precipuū feudi nō succedat in feudo:sicut nec omnino fatuus nec perpetuo furiosus.C.de cura.furi.l.fi. Sicut nec strumosum animal vel monstruosum:arg.ff.de lib.ꝛ posthu.l.si quis posthumos:ꝛ.l.sed est quesitum. Nec.n.iure nature ōbetur ei cū natura prebeat obstaculuꝫ ꝛ iura naturalia sint immutabilia: ꝛ passiones innate potius tolerant̄ q̄ꝫ mutari possunt. Sed dubitatum fuit de quodā nobili Joanne qui habebat testiculos ꝛ non rostrū:vtruꝫ succederet cuꝫ fratribus in feudo paterno. Jste enim non habet defectum circa sensum ꝛ motuꝫ sed solum circa virtutem generandi:videtur ꝙ non succedat per illud verbum vel aliter imperfectus:ꝛ ita quidam valens doc.cōsuluit: qꝛ natura sibi obstat:ꝛ sic nullam iniuriā facit ei: ars sed natura a qua non potest appellari. Sed contrariuꝫ videtur:qꝛ alias sequeretur ꝙ si aliquis a natura nasceretur sterilis ꝙ ipse non succederet in b̄ficio feu.quod falsum est:ꝛ adhoc facit quod dicimus in simili ō muliere sterili que hꝫ priuilegia dotis.C.qui po.in pig.ba.l.assiduis etiam qꝛ talis filius habet priuilegia dotis materne. Jste.n.defectus pudēdoꝛum tegitur ꝛ nō est euidens:ió dico ꝙ succedit:qꝛ sufficit ꝙ non sit mulier:vt no.ff.de legi.l.de qbus. Būtñ ars sit sensatus ꝛ apte natus mēte ꝛ coꝛpoꝛe. Et ita de facto cōsului i quadā successiōe marchionuꝫ ō malaspina q̄ erat magni pōderis. Et adde qō no.in.c.omnis:de peni.ꝛ remi.in nouella.

¶De natura feudi. Rubrica.

Natura feudi. Pone ꝙ

Jmpatoꝛ vel rex Frāco.creat aliquez ducē ꝛ inuestit eū de ducatu vel marchionē:ꝛ inuestit eū de marchionatu vel comitē:ꝛ inuestit eū ō comitatu:vel baronē:ꝛ inuestit euꝫ de baronia: nunqd potest pro libito diſuestire eū. Rñdetur ꝙ non sed demū pp coniunctā culpā vl felloniā. Adde ꝙ nec successoꝛes in Jmperio vl regno possent no.extra de iudi.c.nouit. Nec ob.ꝙ Jmperatoꝛ habeat plenitudinem potestatis: quia verum ē ꝙ deus subiecit ei leges:sed non subiecit ei contractus ex quibus obligatus est:vt not.ꝛ tradit in.l.digna vox[c]:ꝛ de legi.C. Dicit Jnno. ꝙ foꝛtioꝛ est consuetudo q̄ꝫ gratia:de simo.c. ad apostolicam Jnnocen.[f] Et sic patet hic:argumē.ꝙ secundum priuilegium non tollit primum:quia non est in potestate principis:sed est factum priuati iur̄.de hoc no.in.c.i.de constitu.lib.vi.ꝛ.C. de sacrosan.eccle.aucten.priuilegia.[g] Et per h̄ dicebam ꝙ Jmperatoꝛ Federicus primus qui fecerat

a ¶ Confirmare. No. q̄ si quis violenter occupat castrum: ⁊ postea euꝫ impetrat q̄ nō valet rescriptū: vide Bal. in. c. i. j. per quos fiat inuesti. ⁊ ibi notaui: ⁊ plentus remissi ad Bar. in. l. auctoritate. C. vnde vi. An. b. b ¶ Si cum fundum. In tex. nō ita subtiliter. Quero in quo stat ista subtilitas. Respondeo olim feudum poterat pro libito reuocari: postea fuit hic correptū in illis qui proprie dicūtur valuasores. Sed minimi nō dicūtur proprie valuasores: vnde q̄ nō corrigitur quare stare p̄hibetur. Et ista erat ratio subtilis. s. q̄ quādo plura sūt ⁊ vnum corrigitur: alio nō videtur corrigi: ſz potius cōfirmari. l. tribunus. §. fi. ff. ō mili. testa. not. C. de sacro sanc. ec. auf. quas actiones. Sed licz sit hoc verum de rigore consuetudinis: tamen de equitate est secus: q̄ non debet licere minoribꝰ quod maioribus licitū nō existit ō iure. Itē materia obligationis ⁊ p̄sensus eadē est: ergo idem effectus: ⁊ est iste sensus huius littere. Adde si quis renunciat successioni feudi venit sequensꝰ pꝰ euꝫ iure successorio: secus si remittat domio: sicut aliud est renūciare querele: aliud pacisci de nō agēdo. Primo casu venit sequens in gradu. ff. ō inof. testa. l. si is quez scō non: vt no. ff. de libe. ⁊ post. l. si qs posthumo alias filiuꝫ. §. fi. ⁊ renūciatio facta in manibus aduersarij hꝫ vizpacti de nō petēdo. C. de pac. l. i. Tu dic in feudo vt alibi dicam. ⁊ adde que dixi in l. in plurium: de acqui. heredi.

c ¶ Sequitur. An per sniaꝫ absolutoriam possessoris succedat possessor in locū vasalli q̄ agendo succubuit. dic q̄ non: q̄ sentētia absolutoria nihil readiudicat: vt. C. de trāsac. l. si p̄ fundo. hoc dicit illa lex notabilis. ff. q̄ po. in pign. habe. l. claudius. Et cōsidera ibi q̄ aut tertius supat primuꝫ ratione: aut iudicio. Primo casu loquitur illa regula seu forma. Si vinco vicentez te: multo fortiuꝰ vinco te. Secō casu secus q̄ mā iudicij est

fecerat cōe Papie comitē in certis castris ⁊ terris ei ea conferendo sub iuramento fidelitatis q̄ nec ipse p̄cessor nec eius successor poterat reuocare sine culpa cōis Papie. Et est arg. q̄ Papa non possit supprimere dignitatem donec superest p̄sona que p̄eest dignitati nisi ex magna cā. Dicit Jo. an. q̄ Celestinus idest frater Petrus de murone de mane faciebat gratiā ⁊ de sero auferebat ⁊ alij conferebat. Unde cardinales licz scirent q̄ renunciaret per fatuitatez papatui: tñ q̄ erat vnuꝫ pecus libenter acceptauerunt refutationem ⁊ creauerunt Bonifacium octauuꝫ q̄ depingitur vulpis in introitu: leo in accubitu: ⁊ canis in occasu suo. ¶ Querunt doc. vtrū Imperator obligetur p̄cise ex suo contractu: ⁊ hic sunt opi. C. ō legi. l. digna vox: que questio videtur determinari q̄ sic: ⁊ j. de no. fo. fide. ¶ Et no. h̄ q̄ p̄nceps tenet̄ seruare suas p̄suetudines: ⁊ sic ius consuetudinarium concludit principi h̄ no. s̄. q̄ feu. da. pos. c. i. §. fi. ¶ Pone Impator in pace constantie concessit merum ⁊ mixtuꝫ imperium ciuitatibus Lombardie: vtrum Imperator qui modo est possit illud auferre. Caue tibi q̄ licet pax fuerit perpetuo contracta: tamen obligatio versus ciuitates Lombardie non fuit contracta nisi per. xxx. ānos: vt p̄z in tex. dicte pacis in ver. xxx. annis: ⁊ ideo si Imperator vellet mihi concedere aliquod castrum alicuius ciuitatis cum iurisdictione possz: q̄ omnis iurisdictio ⁊ omnis districtus apud principez est: nisi p̄ius concessisset alteri. Illud autem est certum q̄ p̄nceps inuadenti castrum alienum non potest illō castrum cōfirmare[a]: maxime per obreptionē: vt. C. vnde vi. l. auctoritate: ⁊. C. de fundis ⁊ sal. reidomi. l. si qua loca. li. xi. ⁊ ibi nota.

Idez iuris. Quod dixit in principe idē dixit i maximis ⁊ maioribus valuasoribus: sed in valuasinis feudum q̄ō per ipsos dabatur olim erat vile ⁊ abiectum ⁊ non stabile: q̄ poterant ipsum reuocare p̄ libito voluntatꝫ: hodie secus: q̄ q̄ō nō p̄nt maiores nō p̄nt mīores. Et sic no. q̄ ex p̄sonaꝝ q̄litate ⁊ differentia: vbi est eadem virtus ⁊ potentia ⁊ eadem ratio non variatur effectus: vt. ff. de leg. iij. l. item in legato. §. parui. Itez no. q̄ id q̄ō a p̄ncipio est voluntariū: postea est necessariuꝫ p̄m contracte obligationis vinculum: nam naturam obligationis sequi debemus. ¶ Ultrō nō. q̄ olim ille qui penitebat debebat restituere p̄cium: q̄ non debebat locupletari cum aliena iactura: vt. ff. de act. emp. l. bona fides. l. nam h̄ natura. ff. de condi. inde. Adde ⁊ dic q̄ p̄tractuuꝫ quidam consistunt in sola promissione: vt p̄carium: quidam in promissione ⁊ obligatione vt cōmodatum: qdam a datione ⁊ p̄missiōe: qdā q̄ incipiunt ab ipsa datione. De p̄cario certū est q̄ reuocari p̄ōt in dubio: ⁊ in dubio p̄sumitur p̄carium non donatio: vt. ff. de dona. l. lucius. De secundo certum est q̄ finito vsu reuocari p̄ōt ante non: de dona. l. aquilius: ⁊. C. commo. l. ij. De tertio certum est q̄ p̄m naturam contractus habet locum penitentia alias non: vt. ff. de condi. ob cau. l. si pecuniam. De quarto constat q̄ penitentia non habet locum nisi gratia solius tradentis vel eius q̄ dependeat a tradente sit facta traditio: vt. ff. de leg. ij. cū pater. §. nemo. ff. de dona. l. hoc iure. §. si quis dederit. ff. de ver. ob. q̄ Rome. §. flauius hermes: ⁊. ff. de pac. l. si cum fundum[b].

nō p̄iudicare illi qui in iudicio non interfuit: q̄m̄ regulariter sententia alteri non derogat. Nota q̄ in successione feudi non attēditur testamētum: scilicet solū principaliter ⁊ p se: sed per obliquum sic; vt. j. an agna. vel fil. c. i. Quandoq̄ tamē feuda sunt appendices testamēti: vt in edict. diui adriani ⁊ bonorum possessionis p̄m tabulas. Et qui intestatus decedit eoꝝ heredes habebit qui lege vocantur. Et ad de not. ff. de probatiōibus. l. qui testamentuꝫ. Et nota. q̄ in successione feudali seruatur ius cōmune: vbi expresse nō reperitur contrarium in spec. vt i. c. i. j. de gradi. suc. in feud. ⁊ vide. j. de natura succes. feu.

d ¶ In stirpes. Et idem not. de gradi. succes. in feu. ci. ⁊ vide in auf. cessante. C. ō su. ⁊ legi. vbi dixi. And. barba.

e ¶ So. matri. Et sic no. q̄ licz vltima volūtas sit p̄uanda: tamē est verum totiēs quotiens nil sit futurum cōtra legem. ff. de operis liber. l. cerdones ⁊. ff. de condi. ⁊ demōstratio. l. si quis euꝫ. Extra quero: nunquid testatoꝝ qui nato posthūo ⁊ mortuo se viuo non mutando testamētum videatur in eadez volūtate decedere. Rñ. non: q̄ ruptum erat: ſz nō requiritur expressa cōfirmatio: vt. C. de codicil. l. i. vbi ē tex. ⁊ glo. nota. Extra no. q̄ ar. de contractibus ad vltimas volūtates est argu. a simili: ⁊ ideo nō semper procedit quia nō sunt oia similia. l. fi. C. de leg. Extra nota. q̄ illud quod dicitur q̄ i legatarium transit dominiū recta via. fallit quādo res est plurium insolidum. l. si pluribus: de leg. i. vbi de hoc p Accur. no. q̄ dixi in casu. And. Barb.

f ¶ Scripture. Adde verba enūciatiua habēt in se conditionem: ſz nō dispositionem nisi propter efficiēdam aliqd sint prolata de p se de donatiōi. l. ex hac scriptura de lega. ij. l. vnū §. fi. ff. ō vsufru. lega. l. generali. vbi dicitur q̄ v. ba cōsilij sūt enūciatiua nō dispositiua: quia aliud est p̄sulere: aliud p̄uidere seu donare. Addo qui

¶ De successione feudi. Rubrica.

Sequitur. Supra dcm̄ est ō natura stabilitatis feudi: hic dicit de natu eius quo ad transmissionem ⁊ istō principiū ē valde notabile. Pone p̄cessum fuit feuduꝫ patri meo: decessit relicto me filio ⁊ quadam sorore mea filia sua: querit q̄s succedat in feudo. Respōdetur q̄ masculus nō femina. Sed pone q̄ decessit superstitibus pluribus filijs masculis: queritur qualiter succedant i feudo. Respondeo q̄ viriliter. Pone q̄ vnus ex filijs decessit relictis pluribus masculis nepotibus: queritur qualiter nepotes succedant. Respondetur q̄ in stirpes[d]. ¶ Sed stati queritur vtrum vasallus per suam vltimam voluntatē possit mutare hunc successorium ordinem. Respōdetur q̄ non: q̄ in feudis vltima volūtas vasalli nihil valet: nec potest valere quod nullum est: hoc dicit: nō. casuꝫ. Sed quare non potest quis testari de eo: de quo potest post mortem suam cōtrahere: vt institu. de le. su. ca. Item dic q̄ vltima voluntas dicitur infortiatuꝫ: vt nō. in rubrica. ff. solu. ma.[c] ¶ Adde q̄ nemo potest ō alieno testari: vt extra de testa. c. filius. Tamen si feudatarius legat feudum aut per errorem iuris credens se legare posse ⁊ non debetur aliquid: vt. ff. de vsufructo legato. l. sticho. Aut ex certa scientia ⁊ valet legatum: scilicet vt isto casu tūc debeatur estimatio: vt. C. de leg. l. cum alienam p̄m ☉ dof. in summa. Adde ius quod habet quis heredi suo relinquit ⁊ non plus: de conditio. ⁊ demonstra. l. publia. §. titia codicillis. ¶ Extra nō. q̄ testatoꝝ non dicit̄ contrahere cuꝫ legatarijs: sed p̄stare causam quasi contractus. ff. de regu. iur. l. qui cū alio: p accur. nec dicitur hereditas nisi sequatur aditio. ff. de ac. ⁊ ob. l. hereditatem: ad. l. aquilia. l. huic scripture[f]. ¶ Secūdo nō. q̄ nepotes ex filio succedunt loco patris sui: ⁊ per istuꝫ tex. de terminantur due questiones: videlicet q̄ filij fratris premortui succedunt cum patruo eoꝝ in stirpes. ¶ Sed dubiuꝫ est. Pone q̄ erant tres fratres: duo decesserūt vnus cum vno filio: alter cū quatuor: deinde tertius frater decessit sine herede: modo queritur vtrum isti filij succedant in capita vel in stirpes. In alodiadibus sunt due opi. nam Azo dixit q̄ in capita: cuius opi. ſz Bulg. Ray. de for. ⁊ multi alij rationem talem adducunt: quia succedunt ex p̄prio capite ⁊ virtute: ⁊ non ex repraesentatione paterna: quia non ē eis necessaria: ergo numero diuiditur successio. Secunda opi. est q̄ in stirpes: ⁊ hanc opinionem tenet Accursius: vt ipse nō. in aucten. post fratres. C. de le. here. ⁊ in aucten. de heredita. ab intest. §. si autem defunctus. Cuius ratio hec est: quia mortuo primo fratre omnes eius filij loco eius successerunt: q̄ alter viuebat: deinde altero mortuo oportet idē dicere de filijs eius: alias excluderentur per antecedentes. ¶ Sed i feudis qd

legat rem videtur in dubio legare proprietatē: de vsufru. le. l. filius. Adde si non tenet alienatio non debetur gabella in cōmuni. C. cōmu. deleg. l. fi. §. sed qr nostra: p Ly. Adde q in legatis fingitur retro conditionalis euentus: no. Ly. C. de act. emp. l. si ancilla. Dic q fingitur ſm qd non simpliciter. l. i. §. serui. ad silla. de sta. liber. l. statuliberi a ceteris. C. com. deleg. l. fi. §. fin autem. Adde mirū est q in legatario actio ante diem: cum ante diem legatum non possit acceptari nec repudiari. Rūd. imo potest per expressum z tacitū pactum: vt no. ff. de acqui. here. l. in pluri. tamen donatio non transit ante diem: de vsufru. l. sempronius. Dicūt quidam q non trāsit vere antequā legatari[a] eligat qua actione agere velit. l. fi. §. iz qr. C. cōmu. dele. p Ly. dic vt no. instītu. de leg. §. nostra p Accur.

a ¶ Dicemus. vide Bar. in cō fil. lxxi. quod incipit ex facto ponitur q nobiles: vide Ludo. ro. consi. i.

b ¶ Jus cōmune.] Ut dixi supra in prin.

c ¶ Est no. Tenementi quod i feudo habet locum. l. fi. C. de edi. diui. adri. tol. vi de Bal. in. c. i. de controuer. inter mascu. z femi. z in. c. i. an agna. vel cog. consuo. nūc in regno sicilie. And. bar.

dicemus[a]. Ja. de are. tenet q viriliter. Ego dico q in stirpes: ar. huius littere que simpliciter dicit q succedūt in locum patris sui: nec distinguit an soli an cum patruis eius: ergo nec nos distinguere debemus: sciuisset enim littera distinguere si voluisset: vt. C. de cad. tol. l. i. fi. §. si autē a deficiente. Faciliter respondetur ad istum tex. qr h̄ loquitur in successione descendentium non i successione agnatorum: qr dicit nepotes ex filio non nepotes ex fratre: z ideo questio remanet adhuc dubia: qr quotienscunqz non habemus in ea specialia iura in feudis sequi debemus ius cōe.[b] Et vt dictum est de iure cōmuni sunt opi. pro vtraqz parte satis probabiles z magnorum virorum. Et si diceremus q succederent in capita: sequeretur q licet cum patruo diuidant in stirpes: tamē patrueles diuiderent inter se in capita. z sic facerēt duas diuisiones: quod est falsum: qr tam cum patruo qz inter se diuidunt in stirpes: z ideo opi. glo. verior est si viuam rationem iuris cōmunis inspicimus. Deinde habemus h̄ q non valet in feudis ordinatio testaméti. Quero ergo quo iure filius heres institutus succedit in feudo ex testamento non: vt hic ab intestato non: qr non pōt quis decedere testatus z intestatus. So. nec ex testamento nec ab intestato: sed iure successorio feudorum nec mirum: qr alias h̄ euenit: vt insti. ō ac. per arrogationez: z. C. de fideius. auc. hoc amplius: h̄ idem contingit i pupillo qui proprie nō dicitur decedere intestatus: vt. l. i. in prin. de su. z leg. licet de benigno itellectu pro intestato habeatur. Idem est in his qui succedunt damnatis ad mortem: vt. l. i. C. de rap. vir. Vel dic q succedit non dico ex testamento: sed qr transit cū vniuersitate: z propterea venit feudum in petitione hereditatis: vt. ff. de peti. here. l. item videndum §. fi. z in edicto diui adriani idem eadem ratione quod est no.[c]: z sic cum vniuersitate potest filius institui i feu. qr nec potest vlla res excipi ab institutione heredis: de here. īsti. l. si ita quis fuerit heres istitutus excepto feudo. s. coherede nō dato. Item an sit differentia inter vniuersum z integrum: glo. dicit q sic. ff. de ver. sig. l. nihil aliud[b]. ¶ Quero tria sunt nomina: testatus: intestatus: itestabilis. Testatus dicitur duobus modis. s. vere z verius: vt no. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. sed nec impuberis. Intestabilis dicitur q̄s i feudo vt hic. Item dicimus intestabiles oēs qui non possunt facere testm̄ qui multi sunt: vt no. insti. qui testa. fa. nō pos. §. fi. Intestati sunt illi qui cum de iure possent vel noluerunt vel casu prepediti sunt. ¶ Modo quero quantum ad iuris effectum que differentia sit inter intestabilem z intestatum: hoc est vtile scire: dicit statutum[c] q mater intestato filio nō succedat. Mō pone q matri decessit pupillus furiosus demēs vel p̄digus cui bonis erat interdictum: vel fuit damnatus ad mortem nō ademptis bonis: queritr vtrū mater repellatur a successione persone vel bonorum. Item queritur si decessit in patria potestate: an pater erit solus heres vel cum matre. Et videtur repelli: qr due sunt tantum vie succedendi alicui. s. ex testamento z ab intestato vt. ff. de peti. here. l. ij. z. iij. z non est reperire aliquam mediam iuris dispōnem. Vñ oz q intestabilis assimiletur itestato z assumat eius naturaz: qr quotiens non inuenitur media iuris dispositio oportet q mediam assumat naturaz illius extremi: cū quo habet maiorem conuenientiam: vt nō. By. i c. is qui tacet: de reg. iur. li. vi. z p̄z in. l. i. ff. de tribu. Preterea cōis vsus loquendi non facit istaz differentiam: ergo nec nos facimus: vt. ff. de su. z legi. l. i. §. ij. z ibi per Bar. In contrarium arguitur: qr qñ verba proferuntur ab idiotis z vulgaribus: z tunc intelliguntur grosso modo. C. ō dona. ante nup. l. si cum ante: p Ly. Qñqz verba p feruntur a statutarijs z iurisperitis: z tunc nō inspicimus qūo loquātur idiote: sed quomodo loquantur iuriste: ar. ō ver. ob. l. stipulatio ista. §. bi quoqz. Sz certum est q iuriste faciunt apertā hanc differentiam: ergo in statutis idē faciemus qr statuta mutuant verba a iure cōi cum suo vero z proprio intellectu: vnde proprio significato debemus vti. l. nō aliter: de leg. iij. Preterea absurdissimum esset dicere q in tot casibus mater excluderetur a luctuosa h̄ditate filij: vnde istud statutum est quodammodo contra ius naturale vt. ff. de inoffi. testa. l. nam z si parentibus: in pri. ergo verba debent strictissime interpretari: vt. ff. de legi. l. quod contra rōnem. Nam dicere p̄trarium esset quedam extensio de improprio significatu ad proprium quam non debemus facere in odiosis z statutis siue sit odiosum principaliter siue secundario. ¶ Hanc opi. tenuerunt docto. antiq̄ores vltramontani z citramontani. Et ego ſm istam opi. plures consului q nisi statutum sit per consuetudinem aliter interpretatum vel aliter declaratum non contineat personas intestabiles: secus si statutum essz fauorabile. Unde dicimus q. ll. loquentes de successione intestati q̄ pariter vocant agnatos: z cognatos habent locum in successione infantis: nam ista interpretatio naturalis est: vt nō. C. de iure deliberan. l. si infanti in princip. z ita loquitur lex. i. de su. z legi. i princip. de hoc dixi. C. qui testamen. facere pos. l. ij. z. C. de iure deliberan. l. cum antiquiores vltra medium. Ultramontani notant de hoc in. l. vna. C. quādo impera. inter pupil. z vidu. Ad rationem Bar. de cōi vsu loquendi rñde per iterpretationem. qr non est verum q apud peritos sit iste vsus: z si ipse Bar. habuisset dictare statutū fecisset duo capita: quorum alterum fuisset de intestato. Fuit enim Bar. subtilis homo z doctor meus: tamen semper tenebat opi. multum placētes laicis: z hoc fecit opinionibus suis multum honoris. ¶ Quero vtrum filius institutus in re certa succedat in feudo simul cum alio filio herede vniuersaliter instituto. Et videtur q non: qr feudum paternum transit ad filiuz vt ad heredē vt. J. an agna. vel fi. c. i. Dic eos equaliter succedere: quia sufficit titulus nominis: iuxta nota. i spe. de testamen. §. i. versicu. finali: z per Moder. in l. iusiurandi. §. liberti: de operis lib. z. C. de opere. libertorum. l. liberti: z hoc tenet Jacob. de bel. in dicto. c. an agnatus vel filius. Et est ratio quia cum feudum non sit proprium de corpore hereditatis: istud nomen heres respectu bonorum: extrinsecorum: que non sunt de corpore hereditatis: verificatur etiam in herede ex re certa secundum spe. quod facit ad statutum de habente

pacem ad

d ¶ Aliud. Habet ergo filius cum vniuersitate: sed non ab vniuerntate Sed nunquid hereditas possit adiri extra iudicium. Et videtur q non si quis deberet facere inuentarium: nam inuentarium oz fieri citatis citandis: z sic coram iudice: in auct. de here. z fal. §. si vero absunt. In cō trarium no. C. de rep. here. l. ficut. z hec est veritas. Ibi etiam dicit text. qverum negare vel affirmare ēt in iudicio nō facit veritatez: alias se habere. Extra no. q insinuatio testamēti potest fieri coram iudice ōlegato: vt no. l. ij. C. quēad. testa. ape. Extra quero an vasallus possit legare sibiipsi z dico q sic: pro hoc videtur relicta libertas: de leg. i. l. senatus. §. qui ab hostibus.

e ¶ Statutum. An statutum loquens de intestato habeat locum in pupillo: de h̄ sunt multa consilia vide dominum meuz. d. Jo. de imo. in. l. centu. ff. de vul. z pup. vide que notaui in tex. C. ō su. z le. z vide Saly. in. l. cū antiquioribus. C. ō iur. delib. vbi fuit in noua opi. z vide hic in recollect. meis audiui allari bar. i l. si arrogator. ff. de adop. z in. l. i. C. de sac. san. eccle. vide Pe. de anch. in. c. i. ō cōstit. in repe. vbi refert consi. bal. z illud dicit fuisse secutum bononie vna cum multis doctoribus. Jo. ō imo. in. d. l. centu. refert sevidisse plura cōsilia p z cōtra z sibi placet consi. Bal. vide Ang. consi. xxv. z que notaui in d. l. i. in tex. Andre. Barba.

pacem ab heredibus:qz actus pacis non est ius hereditariū vnde sufficit solius nominis demonstratio. ¶ Quero vasallus grauat filium heredem suum vlem qꝫ quolibet āno de vino qō recolligitur i vinea feudali det duas salmas vini amore dei nunquid valeat istud relictum:z vī qꝫ non:vt hic. Cōtrarium est verum:qz si iste testatur de fructibus separatis.i. cum separati essent de fundo seu feudo qui fructus non sunt de feudo:sed res proprie heredis:de quibus defunctus pōt testari:vnde non dicitur alienatio rei quando alienantur fructus separati:vt.ff.de dona.l.in edibus.§.ex rebus. ¶ Quero vtrum per statutuz ciuitatis possit concedi facultas testādi de feudis. Rñ de sic[a] de feudis subditorum non alioꝫ nec ecclesiarū:vt extra ō pñti.c.ecclesia sancte Marie. ¶ Quero si consuetudo dictat qꝫ primogenitus succedat in regno:z primogenitus est a natura demens vtrum regetur regnum per curatorem:an secundogenitus erit rex. Respon.si vicius est naturale z perpetuum secundogenitus erit rex:qz consuetudo debet intelligi de eo qui naturaliter nascit habilis. Si autem ex accidenti efficitur demens:tunc dabitur curator:qz in persona sua radicatum est ius regie potestatis: vt extra de supp.neg.prela.c.grandi:z quod nō.per Archi.ij.q.vij.§.ité obijcitur:z de elec.cum inter:in nouel.z dixi.C.de fideiuss.in auc.hoc amplius.

Hoc quoqz. Istum.§.intelligo in paterno feudo non i nouo. Pone ergo duo fratres in antiquo feudo successerunt: feudum peruenit ad vnum tantum vel ad vtrunqz pro parte per diuisionem:deinde alter partem suam alienauit vel fecit inuestire filiam suaz z decessit sine filio masculo:queritur ad quez pertinet feudū Certe ad fratrem superstitem vel ad proximos agnatos:oli vsqz ad quartum gradū:hodie vsqz ad septimū.h.d. ¶ Nota qꝫ per alienationē feu.paterni feudum reuertitur ad agnatos:z ita per istum tex.tz Ja. de bel.in.c.imperialem in fi.pn. de probi.feu.alie.p Fede.z hoc p nō.hic in tex.z in.c.i.§. sed z resj.per quos fiat inuesti.z idē glo.in.d.c.Impialē in pn. in glo.que incipit:si autem:z tenet And.de iser.j.si va.prius. feu.cui defer.i.c.i.de ali.feu.pa.dixi j.que fue.pri.causa bene. amit.in.c.i.§.deniqz:vt statim tangaz. ¶ Secundo nota qꝫ inuestitura femine si vasallus morietur sine herede nō notet agnato siue sit frater defuncti siue attinens vsqz ad quartuz graduz.Sed op.dicitur hic qꝫ mortuo fratre feudum reuertitur ad fratrem superstitem:z sic in vita fratris non reuocatur contra j.si de feu.fue.controuer.c.titius:glos.sol.z bene: aut enim alienatio facta est iure ac consuetudine approbante:z tunc non in vita:sed demum mortuo fratre reuocatur vt hic.Aut consuetudine refragante:z tunc in vita reuocāntur etiam vt ibi.Et ratio patet qz quando pp vicium alienationis deficit initium:z ideo statim reuocatur.Sed qñ pp defectum prolis:tunc hz fundamentum:z ideo non reuocatur eo viuo. ¶ Opp.secundo z videtur qꝫ per alienatiōem feudū non redeat ad agnatos:sed ad dominum:qz vasallus aliena do contemnere dominum videtur z ei fidem non seruare: vt j que sit pria causa bene.amit.§.illum enim:z.§.fi.z j.ō vas.q contra constit.lo.c.i.circa prin.Sol.glo.z bene:aut feuduz ē nouum z pertinet ad dominum:vt ibi.Aut paternum z tunc ad agnatum vt hic:z est ratio:qz feu.nouū non habet agnatos.Et nota pro itellectu vocabuli qꝫ aliquod potest eē feudum paternum quo ad aliquos:z nouum quo ad alios: verbi gratia fuerunt olim in rerum natura duo fratres Marchus z Antonius:qui Anto.acquisiuit feudum ex quo profluxerunt multe generationes: certum est qꝫ quo ad eos feudum est paternum: sed quo ad generationes Mar.est nouum:quia Mar.nunquam fuit vasallus: vnde feudū paternum nunquam dicitur nisi inter eos quorum principum connexum est in vno stipite feudali. ¶ Secundo modo glo.solvit contrarium'aut supersunt agnati:z reuertitur ad eos vt hic:aut nulli sunt superstites: z tunc ad dominum vt ibi.
¶ Quero ergo vtrum agnati:preferantur domino: an dominus agnatis.Et videtur qꝫ dominus:qz text.dicit qꝫ ipso iure non valet alienatio z libere ad dominum reuertitur vt j. de probi.alie.c.imperialē. Et hanc opi.tenet hic Pe. de cer.qui dicit qꝫ iniuria fit domino:qz alienando contemnitur:z ideo ad dñm reuertitur: argu.C. de legi.l. pe.z.ff.de litigio.l.fi.hec vera:qz est casus extra de feu. c.ex parte. In contrarium videtur qz talis alienatio videtur prohibita non tā fauore domini:qꝫ familie agnatorum in honorem.s.familiaꝫ:vt.ff.de ven.inspi.l.i.§.i. Preterea olim agnatus preferebatur domino in phibendo ergo z in reuocando:qz q potior est in iure phibendi oz eē potior in iure reuocandi:ar.ff.ō aqua plu. arcen.l.in concedendo:z.l.in diem. Preterea cum vasallus peccat in alium qꝫ in personam domini agnatus prefertur domino:vt j.an ille qui interfecit fratrem domini sui.c.si vasallus. Hec opi.equa est:z placet Jac.ō bel.nisi agnati fuerint participes eiusdem culpe:argu. ff.de leg.ij.l.cum pater.§.libertis. Gl. soluit tertio modo z male. Aut supersunt filij tantum z reuertitur ad dominum. Aut supersunt filij z agnati tantum:z tunc ad agnatos vt hic:z sic gl.sentit qꝫ patre alienante nūquam filij reuocant:vt j.si de feudo fue.controuersia.c. si vasallus culpam. Sed sequens glo.dicit contra in filio:reficimus ergo ista per mudum questionis. Pone ego recipi feudum pro me z filijs meis vsqz in quartaz generationem duraturum:modo queritur vtrum i preiudicium predictorum pro quibus ego recipi quod intelligitur de post me ordine geniture z successiōis: me contra naturam feudi alienante:an ad dominum libere reuertatur. Et videtur qꝫ sic tali ratione:qz in.d.c.si vasallus expresse dicitur qꝫ culpa patris nocet omnib[9] ex se descendentibus:item filius non pōt hīe feudū qñsi ingrediatur gradum primum:vt.s.eo.in prin. sed illum graduz reperit fermentatum:z sic ab eo rubiginē contrahit[b]. Item adeundo hereditatem se obligat ad penam:argum.C.de lib.causa si ab eo i ratione littere: qz vt dixi ingreditur graduz non fm gradus diffinitionem:sed fm gradus iura.certum est qꝫ delictum testatoris nocet heredi suo quoniam heres successor est victorum z culpe defuncti:vt.l.euz qui.§.i hac.ff.ō pub. Preterea ad hoc facit glo.C.de inoffi.do.l.i. que dicit qꝫ pater dissipādo bona potest nocere filio. In contrarium videtur qz non est equum qꝫ culpa patris noceat filio:vt.ff.de contrata.l.non tm.§.si emancipatus: itez forma inuestiture aliquid debet operari: vt j. de duo. fratri.a capi.inues.c.i. Sed tenor inuestiture de liberis loquit non de heredibus:vt nō.ff.de ope.liber.l. si operarum per Accur. Item ius formale est quesitum filio beneficio domini magis qꝫ facto patris: vt nō.s.q feu. da.pos.§.tum vero corradus:ergo facto patris non debet ei auferri:vt.ff.de adop.l.si arrogator.§. sed an impuberi. Preterea non debet cōcedi patri quod fraudet filium:vt.ff.si quid in frau.pa.l.fi. Preterea filius non venit vt quilibet heres:sed iure sanguinis quod ē imutabile: vt.ff.de pac.l.ius agnationis: Preterea ēt si dominus consentiat non videtur hic fieri posse,i preiudicium filiorum:imo dominus tāquaz malefidus oz haberi respectu ipsorum filiorum commoda patit delabi:vt j.de no.for.fi.c.i. Item expressa vulgaris substitutio potest fieri in feudis:z tunc institutus aperit viā substito:de leg.ij.l.vt heredibus. Verba autez contractus sic sonant:de leg.ij.l.lucius.§.filiam. Item iura filiorum alienare non potest:imo debet ea conseruare z augere:vt.C.de bo.ma.l.i.z.C.de sen.pas.l.i questione testamenti. Nam contractus requirunt iuris adminicula:z ideo non potest quis prabere super iure tertij:vt.ff.de pac.l.fi. Accedit questio in quodaz Marchione qui alienauit castrum inconsulto Imperatore: vtrum reuertatur ad Imperatorem vel ad filios. Sed iste ē casus nimis dubitabilis:quia in marchionatu nō ē successio:vnde filius videtur marchionatum obtinere:z ipsum euellere de manu principis z non pīs:qua

a ¶ Respondefic. No. statutuz posse concedere facultatem testādi super feudo:z vide Bal.in.c.i. j.ō natu.suc.feudi: vbi si dōs approbat testamentū vasalli valet: z an femina succedat in feudo:z an veniat heres extraneus: vide q notaui ad bal. in.l.liberti.C. de ope.lib.and.barba.

b ¶ Cōtra. Gradum enim ingreditur nō fm diffinitionē gradus sed fm iura gradus.

a ¶ Fere. xl. Nota quanto tempore regnauit regina Joanna: de ista Regina facit mentionez aug. in. l. cum prętor ff. de iudi. ꝛ in. l. eam quam. C. de fidei. i repe. Andre. Barba.

propter alienatio paterna non preiudicat filio: quod ē subtile ad intelligendum: sed videtur ꝙ imo preiudicet filio: alias per filium queritur patri: vt. ff. de bo. lib. l. queritur. Respon. feudum est de bis que non acquiruntur patri. qz coberet persone: vt. ff. de mino. l. iij. §. si quid minori: facit quod nō. in auc. excipitur. C. de bo. que lib. Et in hac ratione fundatur quoddam aliō dictum. s. ꝙ ꝑ pōt stipulari feu. ꝛ militiam vni filioꝝ. C. de pig. l. fi. qz in coherentibus persone pater potest stipulari vni bereduz. vt. ff. de pac. l. auus. ¶ Consueuit queri vtrum culpa patris cōmissa viuo auo noceat nepoti: ꝛ dic breuiter ꝙ non: qz per hanc culpaz filius exi mitur de medio: ꝛ iō nepos imediataz cām obtinet ab auo: ar. ff. de acqui. here. l. qui in alienam. §. interdum: ꝛ ff. de libe. ꝛ postbu. l. gallus. §. ꝛ q̄d si tantum. Et dic ꝑ modum regule ꝙ quotiens quis est successor vitioruz alicuius tunc illius culpe ei nocet: ꝛ hoc est quotiens aliqua obligatio vel priuatio ex facto illius descendit. Sed si contractus non descendit ex facto illius in eam personam: de cuius exclusione tractatur nūq̄ illa ꝑsona excludit: qz nec vicium priuationem inducens: vt dī de filia cōmittente adulterium viuo patre: vt. l. ij. ff. soma. per By. nec oblatio descendit vt legitur ꝛ nō. ff. de preca. l. quesitum. §. vltimo: ꝛ dicit By. ꝙ illa glo. non est alibi: ꝛ facit. ff. de iurepa. l. diui fratres: ꝛ. l. ij. ff. ō interdi. ꝛ releg. ꝛ adde extra de voto. c. ij. Sed melⁱ dic vt plenissime dicam. J. si vasallus feudo priuetur cui de

b ¶ Quedam. Ideo queramus ō ista naturali iustitia. Obligatō non est aliud q̄z iustitie vinculuz suum cuiq̄z tribuens meritū si ponas nullam politicaz esse in insula: qz non est ibi populus: tamen cōmertia inter se sunt licz tribunalia ꝛ prętoria ibi non sint: vbi vero ē tribunal: ibi aliquaz politicā ꝛ regulam necesse ē esse que dici potest ius ciuile idest ius viuendi sub quadam specie ciuilitatis: ꝛ vide quod no. ff. de reg. iur. l. marcellus.

c ¶ Operis. Et J. ō capi. qui cinven. c. fi. vbi plene not. ꝛ in. l. is cū quo. ff. de aq̄ plu. ar.

d ¶ Predicta. Ponderа singulariter istum dictuz Bal. ego cōsulo nunc ꝑ potestate Bononien si ꝛ contra euz allegatur bal. hic: Pau. de ca. qui consuluit contra istum potestatez ego nunc consulo pro eo: ꝛ ad istum dictum respondeo vide ibi And. Barba.

tute. ¶ Pone iuxta predicta omissa ista iusticia voluntaria consuetudinis feudoꝝ que non seruatur in omnibus locis queramus de iusticia naturali que vbicū q̄z locoꝝ extendit vires suas: qz naturales ꝛ bone ꝓsuetudines sunt ipsa naturalis iusticia: vt J. quib. cau. feu. amit. c. i. §. sed sunt quedam[b]. ¶ Et queramus de tali questione: do tibi inutile dominium feudum meum ne alienes. i. sine potestate alienandi tu alienas: modo queritur vtrum ſm naturalem iusticiaz descendat ad filios tuos: an reuertatur ad me. glo. formatista q. ff. de acquir. pos. l. qui absenti. §. i. ꝛ ibi per By. Sed alibi dicit quedam glo. sing. ꝙ ista verba sapiunt manus iniectionem: ꝛ nō. de natura istoꝝ verboꝝ: de leg. ij. l. cum pater §. libertus: in prin. tamen non potest sibi ius dicere per violētiam nisi incontinenti: vt nō. Ja. bu. C. de pigno. l. iij. vbi videas. Item hec datio videtur conditionalis ꝛ expirare in defectum conditionis: vt. C. de indic. vidu. auc. cui relictum. Ecō tra videtur ꝙ imo datio valeat. vt. C. de conditionibus ob cau. l. ea lege: ꝛ. ff. de verbo. ob. l. si ita quis. §. ea lege: sed ibi loquitur in plena ꝛ totali translatione seu alienatiōe directi dominij. Sed vtile dominiū dicitur vsufructus: ꝛ ille a persona est inseparabilis: ꝛ ideo videtur ꝙ facta alienatione statī consolidatur proprietati: vt insti. de vsufru. §. finitur: sed imo videtur ꝙ sit nouus vsufructus in persona filij. ff. de ver. obli. l. stipulatio ista. §. si quis ita: sed feudum est vsufructus: sed non merus: vt J. in qui. cau. feu. amit. §. fi. plenius autē vsufructus est in vsufructuario plenior in vasallo: plenissimus i domino. Distingue tres casus. Aut nulla fit mentio filij ꝛ redit ad dōm per alienationem. Aut fit mentio alicuius filij nominatiz puta Jo. ꝛ tunc transit ad eum filium nominatum. Aut fit mentio filij indistincte: ꝛ tunc recidimus in illam qōnem: vtrum intelligatur filius nominatus vt heres an vt filius qō interpretatur ſm subiectam materiaz: de boc nō. ff. de pac. l. si tibi. §. pactus: dixi plene in. l. liberti. C. de oper. lib. ibi vide ꝛ de condi. inde. l. si non sortem. §. libertus. ¶ Quero si habens plenam proprietatem dicit ita vendo tibi vtile dōnium: quis cōtractus est iste. An aliquo casu possit reuerti vtile dominium ad proprietatem. Rñ. est contractus superficiei: qz alius esse non potest. i. superficies empta censetur non ꝓprietas. ff. de contraben. emp. l. cum manufacta. §. nemo. ¶ Alterius posituruꝰ aliquas conclusiones in materia premitto ꝙ quedam est alienatio per se ꝛ non in alium: vt cum vasallus refutat feudum domino. nam a se alienat abdicando ꝛ in dominuz nil transfert: sed ex ipsa proprietate ius metit. ff. ad treb. l. si heres. ¶ Quedam est alienatio a se in alium vt in nostro. §. Quedam in alium sed non a se: vt quādo creditor vendit pignus: vt. ff. de reg. iur. l. id quod nostrum. ¶ Prima conclusio in refutante est: si vasallus feu. refutauerit non preiudicat agnatis nisi eo ꝛ filio eius viuente: vt J. de cap. extraor. §. beneficium: ꝛ in nostro. §. satis innuitur: nam cum facit filiam inuestiri ipse refutat domino ꝛ dominus inuestit filiam: ꝛ dicitur hic ꝙ demum eo mortuo sine herede masculo vocantur agnati. An autē ista refutatio possit fieri inuito domino: dixi in euidentialibus huius operis[c]. ¶ Secunda cōclusio si vasallus feudū alienauit sine ꝓsensu dōni ipsam amittit dūmodo sciens feudum esse fecerit vt J. ¶ Tertia conclusio est ꝙ pro qua parte alienauit pro ea feudum amittit non in totum: qz non debet in plus puniri delictuz q̄z inueniatur meta delicti: vt J. dicam: imo de rigore consuetudinis totum perdit propter contumeliaz domini que indiuisibilis est. Sz precedens opi. iure canonico approbatur: vt J. dicam in. c. i. de vasal. qui contra constitutionem Lotha. ¶ Quarta cōclusio est si vasal. feu. illicite alienat preiudicat sibi ꝛ heris sed non coheredibus nec domino. vt J. dicam in conclusionibus. ¶ Quod dixi in heris intellige ꝛz predictaᵖ. vz quādo in heris requiritur hereditarius ti. Secus si veniāt mero iure sanguinis ꝛ sunt nominati in inuestitura saltem aliq ex ipsis licet postea sit subiecta clausula generalis ad omnes liberos se extendens quasi tot videantur feuda quot successores: de leg. iij. l. si chorus. ¶ Quinta ꝓclusio si alienat statim pena priuationis trahit secum suum effectum: ꝛ ideo re-

ta conclusio

dimere ex postfacto nihil prodest: qz est mera pena. ¶ Sexta conclusio licet interueniat ꝓsensus domini alienatione: nō tamen preiudicat agnatis non consentientibus: arg.ff.de ser. ru.pre.l.p fundum. ¶ Septima conclusio est agnatis pót fieri alienatio sine consensu domini: idest qz nó dicitur dominus ex hoc contemni: vt J. de alie.feu.pa.c.i. tamen si multi essent agnati z fieret vni in preiudicium aliorum alij possent revocare pro parte que sibi contingit vel in totum: si in totum contingeret eis.ff.de leg.i.l.filius.§.diui: z nō.C.ò fideicom. l.post mortem: de leg.ij.l.cum pater.§.filia. Tamen qz in hac alienatione non contemnitur dominus vt dixi non admittuntur nisi aperta eis via per mortem vt in nostro.§. Et nō.q; si per annum taceant agnati a die scientie perinde est ac si consessissent alienationi: vt J. si de feu.vasal.c.titius filios z aliae est rubrica: de feu.filie.dā. ¶ Has omnes conclusiones paucis additis per me approbat do.Jaco.de ardizone veronen. in nō.sua summa. Sed hic quero vnū. Pone q; vasallus vēdit sub ista conditione si consensus domini z agnatorum accesserit: nunquid per hoc cadit a feudo. Rñ.non: argu.l.ad hoc nō.ff.de manu.testa.l. si quis locuplex. ¶ Sed pone q; vendidit sub ista conditione vendo si z inquantū de iure possum z aliter non sequitur traditio: vtrum cadit a feudo dicit domi.Ja.q; non. Unde dicit q; vasallus si fuerit peritus poterit fraudem excogitare vt nullum sustineat amissionis periculum puta vendendo sub conditione predicta[a]: ar.ff.ò acquirē.pos.l.si me in vacuam: z.l.qui absenti.§.i.z.ff.de solu.l. sub conditione: z.ff.de le.ij.l.si ita quis: cum si.ꝑm eum etiam si in tradendo sit obligatus excipere iura domini que in ipso contractu excipi debent: ar.ff.de ser.vr.pre.l.si binarus: quod verum est nisi aliqua captio domini posset interuenire p corporalem traditionem: puta castrum quod vix dominus recuperare poterit: nam dolus est in traditione qui debet purgari per amissionem feudi: qm̄ conficte z simulate protestationes nihil operantur: imo in fraudem augent fictiones: vt.ff. de iurepa.l.si libertus. Si dicimus q; ꝓcessit venditio vt infirma sequitur traditio vt infirmanda: vt.ff.de do.l.elegāter. Et ita super hoc puncto consului: nam protestatio iuris non tollit ea que facti sunt.ff.de acqui.pos.l.i.§.si vir vxori: z facē quod nō.ff.vti possi.l.si duo: i prin.z.i.l.in aliena.§.celsus: z i l.si quis extraneus.ff.de acqui.here.z.C.q; cuz eo.l.si seruus Et ideo illud verbum fraudem excogitare quod ponit Ja. predictus est male positum. vt.ff.[b] de iurepa.l.si libertus minorem. ¶ Ultimo distingue ꝑm Ja.bel. aut feudum est novum: aut paternum siue antiquum: si nouuz tunc regulariter factum patris nocet filio.b.d.glo.hic: que incipit: quid ergo zč.arg.J.si de feu.fue.controuersia.c.si vasallus. Si antiquū aut pater alienat feu.aut consentit alienanti: aut culpaz aliā contrahit. Primo casu aut alienat legitime.i.iure promittēte: tunc succedit filius vt hic: z non nocet sibi factum patris: vt.d.§.item si fuerit.z.d.§.z si clientulus. Aut non legitie: z tunc si ex hereditate patris peruenit aliquid ad filium vel peruenire potest repellitur filius: nec succedit nec revocat: z sic factum patris sibi nocet vt hic in glo.z J. si de feu.fue.cō tro.c.titius: alias vt puto filius succedit in feu.z revocat: vt J.an agna.vel filius.c.i. quem ti.puto sic debere intelligi. ¶ Secundo casu non preiudicat filio vt hic in glo.ff.de in offi.testamen.l.si is qui. Et potest esse ratio: qz filius non venit nec diceretur venire contra factum patris quando pater ruditer consensit nec se obligat: qz per consensum tantuz naturaliter obligatur: vt.ff.de pac.l.i.z.l. si vnus.§. pactus eo. tit.vbi de hoc. ¶ Quando pater se obligat tunc filius non revocat: qz non potest venire contra factum patris: vt.C. de restit.mili.l.que a patre: z J.an agnatus vl filius.c.i. ¶ Tertio casu aut filius contrahit culpaz viuo auo: z non tunc nocet filio suo: quia succedit auo nepos quasi pater nunquam fuerit in rerum natura: z sic obtinet ex persona aui non patris: vt.ff.de sena.l.emancipato.§.fi.de iniuz vo.l.adoptiuū §.fi.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.si qua: z.l.i.§.pe.z fi. de contratab.z de interdic.z rele.l.ij.de iurepa.l. diui fratres: aut ꝑbit post mortem aui: tn uc indistincte nocet filijs z repelluntur: vt J. si de feu.fue.controuer.c.si vas.i gl. ibi posita preal.z.C.de questionibus.l.diuo Marco: z adde quod nō J. si vasal.feu.priue.c.i.Jacob. de bel. ¶ Et nō.[c] q; feudum paternum dicitur proprie vsq; ad quartum gradum.s.in quo continentur.v.persone que habent propriuz nomē genitoris: scilicet pr: auus: proauus: abauus: attauus. Ubinde vero.s.proprie loquendo non appellatur paternum: sed antiquum: est ħ tex.z hoc samptum est ex tex.ff.de gra.l.iurisco.z ē ar.ad questionem. Si concessum est feu. hoc modo cōcedendo tibi castrum in feu.paternum q; non extendatur nisi vsq; ad quartum gradum: z ideo in feudis ponuntur hec verba.s.in feudum paternum z antiquum: vt oīs cesset dubitatio: quod tenementi.

Filia vero. Duo facit: secunda pars ibi in alio z vsq; in finez.h.d. Filia nō succedit in feudo licet vasallus decesserit sine herede masculo nisi inuestitura facta fuerit in patrem vt filij z filie succedant in feudum: tunc eniz succedit filia demū masculis non relictis. Item succedit filia aliqnando si ipsa per se est inuestita. Sed si feudum habet initium a fratribus non succedit vnus alteri nisi dictum sit.h. d. ¶ In text.ibi UT FILII ET FILIE. Nota q; si simpliciter facta fuit inuestitura feudi vt filij z filie succedant: nec dictum fuit masculis non extantib⁹ q; tunc non succedunt femine nisi masculis non extantibus cum hoc intelligatur adiectum ex natura rei: de qua agitur: quod tenementi. ¶ Sed quid si masculi quidam extabant z statim decesserunt. Respon.glo. feminam vocari ex iuris benignitate: quia non debēt alijs nocere cum sibi non prosint: argumen.ff.de aqua pluuia arcenda.l.ij.§. Item varus: z instituta de lege suffia cani.tol.in nigro.z argumen.ff. de contratab. l.si post mortem.§.liberi: z dixi.s.episcopum vel abbatem.§.i.vbi de hoc. ¶ In text.ibi. UNA INVESTITURA. Nota q; vna inuestitura non parit ius accrescendi. Et est ratio quia ius accrescendi non est de mera natura contractuum cum habeat procedere per interpretationem extensiuam z per iuris fictionem: vt nō.ff. de legatis.ij.l.si titio z meuio.§.iulia. ¶ Quoddam brocardum hic assignatur vz q; licituz est expresse quod tacite non licet quod inepte sumitur hic: quia femina non repellitur a feudo eo q; nō liceat sed eo q; non intelligitur ex natura rei. Tamen istud brocardum cadit in matrimonijs: quia potentibus loqui non licet contrahere matrimonium tacite idest sine expressione verborum: vt nō.C. de prescrip.xxx.anno.l.cum notissimi: z extra de sponsa.c.tue: z.c. vltimo de coniuga.seruorum: per Ber. non tamen substantia est in verbis: sed in consensu: sed ille consensus non habet canonicam auctoritatez: quia deficit ei forma idest verba. ¶ Item non licet tacite legitimare naturales idest per tacita sponsalitia: sed necessaria est verborum solemnitas. Nam si per matrimonium scriptura z dos: si per rescriptum supplicatio: si per curiam oblatio curie: vt in suis patet locis. Et multa alia sunt que lex non patitur in figmento silentij constare: sed requirit claritatem verborum vt est heredis institutio: vt.C. de testamētis.l.iubemus. ¶ Extra quero si verba pncipis ita dicūt: concedimus vobis Pet.z Joan. z cui libet vestrum tale castrum in feudum rectum z nobile: vtrum videarur actum q; vno deficiente alter habeat totum. Respondeo sic: vt nō.in.l.si pluribus: de leg.ij. z ar.ff.man.l.creditor.§.duobus. ¶ Pone pater recepit feudum p̄o se z masculis z feminis ex suo corpore descensuris: vtrum contineatur filius filie. Respon. sic: vt.l.i.C.de conditio.inser.per Bar.in.l.liberorum ff.de verbo.signifi.

a ¶ Predicta.] Et an possit imponere seruitutē feudo vasallus i preiudicium sui z nō domini: vide tex.sing.in.c.i.§.ergo.j. de inuesti. de alie.ꝑm Bal.And.bar.

b ¶ Ut.ff.] Distingue an factū patris noceat filio. Vide plene Jo. de Imo.i.c. extra de feudo.

c ¶ Et nota.] Quid autem dicatur feudum paternuz: vide tex.sing. ꝑm Bal.in c.i.j. de gra.

a ¶ Existat vel sic. Pactū a pn. ipedit futurā cōfirmationē legalē vl̄ sic: ōctus cōditiōal' quorū dies nōvenit n̄ trāseūt ad successorē dignitatis. h. d. subtil'r. Mo. i. tractus futuri tēporis ad platum nō ptinere. Itez q̄ ea demū transeunt in successorē que in iure cōsistūt ꝛ viduata eccl'a penes eam sunt habitus. an āt cōpromissum trāseat in successorē dignitatis: glo. dicit q̄ non de pcu. in cle. fi. ꝛ est text. extra ō testi. c. pītata: ꝛ per Bart. ō vul. substi. l. qui liberis. Itez si tutor vel prelatus agit ex contractu suo directa nō datur ei in integrum restitutio: secus si agit vtili.

b ¶ Formā. Teve menti q̄ ōt renunciari huic ꝓstōi ex quo dat formā: vide que notaui ad bal. in l. i. C. qui admit.

c ¶ Ricar. ꝛ cy. Obligatiōes ciuiles nascūtur ex legib⁹ ꝛ q renunciat obligationibus ciuilibus: ꝛ iō non pnt nasci ex ōctu i quo renunciatur legib⁹ tradēt ib⁹ formā in actibus: ꝛ nō iure feñ ab alio q̄ a me approbare nō possum: vt no. i. l. post legatus i pri. ff. ō his qui. vt idig. ꝛ. l. nō dubiū ō test. q̄ alias nō valz per cōsensum roborat. ur. C. ꝓmu. vtri. iud. l. ij. per Cy. nisi requirat aliquid pambuluz quod nō posset suppleri p cōsensuz vel nisi cōsensus habeat in se peccatum forme: vt not. extra ō elec. in causis. d ¶ Interesse. vide hoc Ludo. in rubrica de arbi. e ¶ Si seruus. Saly. i. d. l. si seruus tz opi. bart. Andre. barba.

¶ Qui successores teneantur feudum confirmare.

Si quis inuestitus.

¶ Diuide titu. in duas partes. Prio de inuestitura facta a laico alicui ō alie no bñficio. Secundo de inuestitura facta a prelato eodem casu: secunda ibi: boc ita ē. ¶ Casus nō. est. Inuestitura Pape potentior est q̄z iusiurādum: de renun. c. cum inter: ꝛ ibi nō. Itez facta inuesti. a laico: de alieno feudo in diem vel sub conditione sortitur effectum vasallo mortuo siue successore siue premoriatur inuestitor siue inuestitus: siue tenens feudum: sed pure facta inuestitura non valet. Facta vero inuestitura ab ecclesiastica persona modo predicto non sortitur effectum si premoriatur inuestiens antequā conditio vel tempus existat. [a] Vide litteram. ¶ Casus: Marchio vel comes militem inuestiuit de alieno feudo eo tenore q̄ habere debeat post mortem vasalli vel sub cōditione vel in diem queritur quis sit effectus huius inuestiture. Rñ. q̄ siue premoriatur inuestitor: siue inuestitus: siue tenens feudum: inuestitor ꝛ eius heredes tenentur inuestito: ꝛ eius heredibus adimplere inuestituram adueniente die vel conditione: licet aliq dicant contrariuz quando premoritur inuestitus. Si vero inuestitura sit facta pure de alieno feudo non valet ꝟ primo. ¶ Scōo dr q̄ si persona ecclesiastica fecerit inuestituram de alieno feudo in diem vel sub conditione si premoriatur inuestitor anteq̄z tenens feudū vel conditio vel dies exiterit: successor eius non tenebitur adimplere inuestituram: predicta vera deceden te vasallo sine herede: alias sine successore ꝛ non aliter b. d. Ja. de bel. ¶ In text. ibi. FUERIT. s. a laico de feudo q̄ō per aliū detinebat. POSTMODO TEM. s. detinētis eo tenore: vt post mortem eius q feudum detinet: habeat. TEMPORE. i. exp te INUESTITUS subaudi ꝛ subaudiatur quis essz effectus eius inuestiture: Ja. FEUDUM. subaudi añ inuestitum ꝛ inuestitorem. Ja. TENERETUR. s. in corporalem possessiōem inducendo. BY CANT subaudi ꝛ male: ꝛz glo. subaudiat ꝛ bñ. Jac. PURE. i. non adiecto die vel conditi. Jac. FEUDUM ALIENUM. i. ab alio detentū: By. ꝛ Ja. NON VALET INUESTITURA scz incōtinēti: sz demū eo mortuo q feudū tz sine successore. BE VASALLIS. i. de illorum vasallorum feudis. By. NON HABENT. i. feudum transmittere non possunt. Mo. q̄ in laico non refert q̄ñ cedat dies verbalis inuestiture: q̄ semper heres aduenīte conditi. ꝛ die tenetur inuestiture. Estergo feudum ō natura aliorum contractuum ꝛ non de natura vltimarū voluntatum que non transmittuntur. vt insti. de verb. ob. §. ex conditionali: licet quedam gl. dicat ꝛ male q̄ conditionalis transmittatur ad suos. ff. de acti. ꝛ ob. l. is cui: que gl. ibi reprobatur per By. ꝛ loquitur illa gl. in singulari relicto. In vniuersali vero nunquam glo. dicit transmitti: vt plene no. in l. i. C. de bis qui āte aper. tab. ¶ Secundo nō. q̄ id quod factum est sub forma congrua debita ꝛ honesta valet q̄ si simpliciter fiat nō valet: nam de feudo non aperto potest fieri boc modo scilicet cum aperietur: sed pure facta est nulla: quod ē nō. dignum ꝛ sume bic arg. an de futura successione valeat pactum: ꝛ facit. ff. de acti. emp. l. si quis seruum: q̄z istum pactum fit cum domino: vt. C. de pact. l. fi. Sed an possit renunciari huic constitutioni. Rñ. nō. q̄z tradit formam [b]. Item q̄z ibi contractus tenet: sed aliquo beneficio potest impugnari: ꝛ tunc valet renunciatio: l. fi. ff. ad vell. Sed si contractus ipso iure non valz tūc renunciatio nil operatur: vt. l. conuenire. ff. de pac. do. ibi per Ricar. ꝛ Cy. [c] ¶ Tertio nō. de prelatis q̄ inuestitura ipsorum non est rata nec firma nec transit ad successores: nisi eis viuentibus aperiatur administratio ꝛ collatio feu. ꝛ est ratio q̄z prelati consistit in sola administratione: ꝛ facit ad hoc q̄ō nō. in l. si certaruz. §. fi. ff. de mili. testa. ¶ Reuoco in dubium: pone q̄ feu. possessoris non erat duraturū nisi vsq̄z ad pascha ꝛ sic ad diem certuz omnino exiturū prelatus interim inuestiuit me de illo ꝛ decessit prius q̄ exiterit dies: vtrum successor in prelatura debeat me inuestire corporaliter. Dicitur ꝟ q̄ non: sed mirū est cum dies sit certus: non videtur dispositio pura. Sed respondeo officiū administrationis ita ipso iure impedit dies certa sicut conditio vt bic: quod est notabile. Et nō. bic ar. q̄ contractus sub cōditione vel in diem celebrati cum prelato non astringunt pro futuro tempore successorem: quando quoquo modo sapiunt alienationem vt bic: quod est menti tenendum. Sed pone q̄ talis est prelatus qui est omnino disponendus: non tamen est accusatus vel inquisitus: nunquid valent eius infeudatiōes loquor in feudo aperto. Respon. sic: vt nō. in. c. q̄z propter. i vij. col. ō elec. in nouel. ¶ Queroquare inuestitura verbalis transit ad beredez ꝛ non realis. Rñ. verbalis est incorporea: sed realis est corporea ꝛ non trāsit ipsa. i. corporalis possessio in heredem suscipientis: sed eius effectus: vt nō. ff. de acquiren. pos. l. cuz heredes. ¶ Pone laicus qui fecit inuestituram de spe tāquam contumax fuit interim condemnatus ad mortem ex forma statuti: quod statutum licet rigorosum valet tamen: vt nō. in Spe. de fideiuss. §. i. ver. sz pone: ꝛ ō do. ꝛ cōtu. c. veritatis in nouel. An fiscus aperto feu. tenebitur vasallus corporaliter inuestire. Rñ. non: q̄z fiscus equiparat prelato non heredi: vt. ff. de noua. l. quoti. in fi. vbi est text. nō. ¶ Quero quis prelatus ē ille q̄ pōt reuocare feudum illicite concessum. Respondeo nō tantum prelatus imediatus illius ecclesie: sz qlibet eius supior. de suc. ab inte. c. cū dilectus p Inno. q̄ō tene mēti. ¶ Pone q̄ heres laici nō vult inuestire vasallū: ꝛ bz iustam cām litigandi nunqd ꝓdēnabitur ad interesse [b]. Respondeo a facto q̄ō est in oblatiōe nō excusat iusta cā litigandi: sed ab interesse sic: glo. est ordi. que nō est alibi. ff. de triti. l. in bac. ¶ Quero que ratio dubitatiōis pōt esse: q̄z q̄ heres nō tenetur adimplere factū defuncti: vt in. l. si ego. §. i. ff. de iure do. Rñdeo q̄z ꝓtract⁹ dotis lz sit nominatus inter virum ꝛ vxorez: tamen quando tertius dat dotem resultat ꝓtractus innominatus do vt facias. i. vt bāc: vt vxorē tractes. ff. de ver. ob. l. quidam cū filium. ¶ Undere integra videbatur habere locum penitentia: q̄ō ius poeniten di etiam ad heredem transit tamen speciale est fauore dotis q̄ heres cogatur habere ratuz: ꝛ. h. d. ille. §. singularis. Pone aliquis concessit mihi feudum boc pacto q̄ non teneatur de euictione nisi suo facto ꝛ dato tantum: contingit q̄ euincitur ex facto sui auctoris: queritur vtrum teneatur. Bar t. determinat q̄ sic: q̄z proprie interpretatur factum ad defensionem vel extensionem obligationis in ipsum vt ipse nō. in l. si seruus [c]. ff. de condi. fur. tamē boc non est expeditz p ea que nō. Cy. i. l. siue. C. de neg. ge. facit. l. de tuo. ff. manda.

¶ De contentione inter dñm ꝛ fidelem de inuesti. feu.

Si fuerit.

Diuide i quatuor partes. Primo datur forma dirimenda ꝓtētiōis. s. q̄ñ vasallus possidet vel ꝓbat. ¶ Secundo q̄ñ dñs. ¶ Tertio q̄ñ vasallus pretendit inuestituram rei quam ꝓ pignore accepit. ¶ Quarto quando defectu feudi guardie ꝛ castaldie agitur: secunda incipit in. §. ceterum: tertia in. §. similiter: quarta in. §. insuper. ¶ Casus. Orta contentione inter dominum ꝛ fidelem de inuestitura decedi debet vel per pares curie testimonium prohibentes: vl̄ per iuramentū possessoris iurantis cum. xij. sacramentalibus: vel solus iurabit dominus quando vasallus est castaldio vel actor. Feudum autem guardie ꝛ castaldie quandocūq̄z post annum auferri potest: vide litteraz. ¶ Casus in terminis. Inter dominū ꝛ vasallum

a ¶ Videtur. ¶ No.q ratiõe officij quis ꝓsumitur subtraxisse bona quando apud eum aliqd de bonis reperitur: ꝛ sic est no. limitatio ad.l.si defunctus arbi. tutel.vide q̃ notaui ad bal.in.l. qsqs.C.si cer.pe.

b ¶ No.Et dicit glo.q ꝓlatus ꝓlato ꝛime diate succedit qꝛ ecclesia semp regitur animo alieno: ꝛ iter administrantes nullũ est medium:nonne ita i minore qui regitur alio suo ꝓncipaliꝛ ꝛ alieno accessorio:vt C.de iur.delibe. l.potuit. ¶ Prelatus enim ꝛ vt sic dicerim est anima ꝛ spiritus eccle: sed tutor est aia ꝛ spiritus pupilli. Andre.bar.

c ¶ Multiplex. No. commoda possessiõis: ꝛ vide Bart.i.l.i.§. f.ff.de iti.actu.ꝑua. vide in cle.i. vt lit.pen. vbi ē casus sing.q ex possessione ꝓsumitur titulus non solum quoad fauorem possidentis:sed etiã quo ad fauorem tertij: vide.c.q autem de iurepatro.vide q̃ habetur i.c. ad aures de ꝓscrip. ꝛ in c.i.in ꝓn.de cõtro.inuesti.vide Bal.in.c.capitulum: de rescrip. vbi dicit ¶ Papa dat eodẽ die potestatẽ bononie duobus qõ ꝓfertur ille qui ē i possessione ꝑ.l. ꝛ vasallum orta est contentio:de inuesti.feu. que ritur qualiter sit faciẽda ꝓbatio. Rñ. ꝑ pares curie non ꝑ alios:ꝝ regulariter ois admitttatur q non ꝓhibeꝛ:ꝛ q̃ ꝓbauerit obtinere dz. Sed in opia ꝓbationũ interueniente:aut possidet vasallus ꝛ iurabit solus:vel ꝑm quosdam cum.xij.sacrametalibꝰ. Aut possidet dñs ꝛ regꝛ iurare dz cũ.xij.sacꝛalibus. Fallit regꝛa si vasallus ē castaldio vꝛ actor:qꝛ tũc iurat solus. Item si dñs plene ꝓbauit tũc obtinet sine sacro. Idẽ dicẽdũ est de guardia:ꝛ ℔ vsq ad.§.siꝛ si qs. Et nõ.q iopia ꝓbationũ emergẽte ꝓueniꝛ ad iuramentũ: facit C.de iureiur.l.i bonefidei.l.admonẽdi.ff.eo.ti. Itẽ nõ.℔ q rõne officij ꝓsumiꝛ qs subtraxisse bona dñi eo q apud ipsum officialẽ reꝑiunꝛ:quod ē multũ nõ. Et qꝛ lꝛa ē obscura recipit contraria. ¶ Opp.primo dicit lꝛa q pares curie sunt testes.q.d. ꝛ nõ iudices. Sz imo vꝛ q debeãt esse iudices:vt.i.de ꝓtẽ.feu.ap.pa.c.i.de.ꝓbi.feu.alie. ꝑ Fede.§.preterea. So.aut pares sunt plures ꝛ sufficiunt ad vtrũq officiũ:aut ad alterꝝ tm̃: qꝛ sunt pauci. Primo casu pares erũt testes ꝛ iudices:ꝛ ꝑm hoc ꝓcordant ꝛ nõ sunt ꝓrij. Scõo casu aut ꝓbatio fieri põt ꝑ pares tm̃ ꝛ nõ ꝑ alios: certũ ē q tũc pares erũt testes ꝛ alij iudices vt ℔ ar.C.õ here.ꝛ ma.l.qm̃. Aut ꝓbatio fieri põt ẽt per alios testes:ꝛ certũ ē q tũc pares curie erũt iudices vt in ꝓrijs. Aut est dubiũ:ꝛ tũc in dubio pares erũt testes ꝛ alij iudices vt hic:qꝛ faciliꝰ ꝓsit inueniri iudices q̃z testes. ¶ Opp.scõo q nõ solũ pares:sed ẽt alij ꝓsit eẽ testes:vt.i.qd̃ sit inuesti.§.si vero inuestitura. Sol. aut dñs habet pares ꝛ ꝓbabit ꝑ pares. Aut nõ bz pares: ꝛ tũc ẽt ꝑ alios vt ibi. Item ꝓ:ad idem.i.de cõsue. rec. feu.c.sciendũ in fi.ꝛ q testes sint necessarij ad ꝓbandũ inuesti.c.i.circa fi. So. hic de noua inuestitura agiꝛ que ꝓbaꝛ ꝑ pares:ibi de veteri que ꝓbatur ẽt pet extraneos. ¶ Item op.littera dicit q vasallus iurat solus vel cũ.xij.sacramẽtalibꝰ. Cõtra.i.si de inuesti.inter dom.ꝛ vas.lis oriaꝛ.c. ij.in principio de consuetudine, recto.feu.c.ij.§. i. So.ꝑm quosdam:aut constat feudũ esse: ꝝ dubitatur de qualitate feudi:vtrum sit paternũ vel collaterale:ꝛ tunc iurat solus vt hic:aꝛs secus:vt in ꝓrijs. Hec so.est in gl.s̃.de controuer.inuesti. §.cũ aũt. Sed hec so.non placet quantuz ad cõtraria:qꝛ ꝛ in ti.si de inuesti.inter do.ꝛ va.lis oriatur.c.ij.in ꝓn.erat dubiũ õ qualitate feudi:ꝛ tñ iurat cũ.xij.sacramentalibus:vt ibi apparet. Et ideo dic q aut possidet ãno dño sciente ꝛ non cõtradicente:ꝛ tũc iurat solus vt hic in ver.inopia: in ꝓinc. Aut minus anno vel dño ignorante vel sciente tñ ꝓhibente:ꝛ tunc dñs iurat cum.xij.sacramentalibus:vt.d.ver.inopia:vide in alia mã de.xij.sacꝛalibus:ꝛ de eoꝛ fide: extra de bap.c.i. in nouel.ꝛ ibi vel cũ.xij.facit.i.si de feu.inter do. ꝛ va.fue.contro.c.ij.§.fi. Vel dic aut ꝓcessit semiplena ꝓbatio:ꝛ tũc iurat solus vt hic. Aut nulla:ꝛ tunc iurat cũ.xij.sacꝛalibus:vt in ꝓrio. Vel dic:aut est ꝓsumptio nec itercessit semiplena ꝑbatio:ꝛ tunc iurat cum.xij.sacꝛa.vt in ꝓrio. Vel dic vt nõ.in.d.§.cum autem. ¶ Opp.dicit hic q si vasal.est castaldus vel actor q dñs idistincte iurat. Sed ꝓ.s̃. de contro.inuesti.§. itẽ si vasallus: vbi ꝓbare cogiꝛ dñs. So.ibi desierat esse castaldus vel actor:iõ dñs ibi ꝓbat. Sz hic adhuc durabat in officio:iõ dñs iurat. Et est etiam hic rõ ꝓp pñtem admistrationẽ quã gerit. Vel dic hic dñs possidet ibi vasallus. ¶ Itẽ opp.dicit lꝛa q rõne officij ꝓsumiꝛ dño bona subtraxisse. Sz ꝓ C.arb.tu.l.si defunctus. So.aut õ bonis dñi aliquid reperitur apud eum qui gerit officium: ꝛ tunc in dubio subtraxisse vel abstulisse vꝫ[a] nisi si bi reddiderit rõnẽ vꝛ ꝓbet dationẽ a dño sibi facta vt ℔:ꝛ ar.ff.de fur.l.q vas.§.vetare.ff. man.l. si creditor.§.si inter maritum. Aut de bonis alterius ꝛ nõ dñi repiꝛ apud eũ:ꝛ nõ ꝓsumiꝛ queñis se de bonis dñi nisi ꝓrium ꝓbeꝛ a dño vt ibi Jac. de belui. Sed glo.que est in.l.facultas.C. de iure fisci libro.x.dicit q officialis reipublice qui pecunias publicas habz in sua potestate si nescitur vnde predia emerit administratione durante ꝓsumitur õ pecunia publica emisse: quia respublica eqparaꝛ eccꝛe:vt.C.de sac.san.ecc.l.vt iter diuinum. Sz tu dic q non est bona fiꝛ:do:qꝛ prelatus teneꝛ acqrere eccꝛe:secus i magistratu reipublice cuius offm̃ est studere in ꝓseruandis nõ lucrandis. Vel dic melius q si reddidit ꝓgruz rõnẽ de gestis ꝛ reliqua soluit:non ꝓsumitur õ publico emisse:qꝛ ꝓrius appet.secus si reliqua nõ restituit. Añ nõ soluz ꝑ hypoth.sz ẽt ꝑ vtilez rei vendi.respublica põt ꝓseq acqsita p administratorẽ suũ. Prelatus aũt raro reddit rõnẽ de administratione:ꝛ ideo magis ꝓsumiꝛ ꝓ prelatos s.q ea que emerunt acqsiuerint de bonis ecclesie facit qõ nõ.i.l.i.C.de ꝓtra.iudi.ꝛ ꝑ Cy.C. de sacro san.eccl.auc.quibuscũq modis: qõ est nõ.[b]. Deinde glo.nõ.hic de cõmodo possessionis qõ est multiplexc. Naz aliqñ bz iudicium ordinare: vt.l.i.ff.fami.ber. Aliqñ ab onere ꝓbationis releuare:vt insti.de interdic.§.cõmodum. Aliquã do est causa implorandi officium iudicis: vt.ff. õ offi.procura.cesa.l.fi.ꝛ ff.de libe.cã.l.liberis i fi. Aliqñ officium iudicis proponitur: non qꝛ deficiat actio:sed qꝛ deficit exercitiũ.ff.si cer.pe.l.si filius qõ est nõ. Aliqñ possessio estcã inducendi ꝑ sumptionẽ:vt.l.pe.ff.de condi.insti. Aliqñ est cã inducẽdi recuperationẽ:vt.C.qõ cum eo.l.si seruus:de vi ꝛ vi ar.l.qui possessionem. Aliqñ impediendi executionem:vt.C.ne vxor pro marito.l. ob maritorum:ꝛ ibi per Cy. Aliquando producendi alios naturales effectus:vt nõ.ff.de acqui. pos.l.iij.§.ex cõtrario. Sed an ꝓcedat iste libellus peto pronunciari me possidere:nõ. in.l.i.§.i. de itine.actu q̃z priua.ff. Et an liceat in suo feudo edificare castrum:de fo.cõpe.c.ex pte:ꝛ nõ.i.l.i. §.i.ff.de superfi. ¶ De possessiõe predonis hẽs ff.cõi diui.l.cõi diuidundo.§.inter predones: ꝛ C.de fun.pa.l.ius emphiteotici.li.xi. Et qñ constat de non iure vtrũ possit restitutio ciuilis possessionis:nõ. Inno.de filijs presby.c. cõstitutus. Et an in summarijs ꝟnia lata super possessione dicatur diffinitiua[b]:aliquid tangitur in glo.in.l.i. ff.de iurisdi.om.iu.ꝛ C.de sen.l. post sententiaz. ¶ De possessione priuilegiorum habes.C.de fi de instru.l.si solẽnibus:per Cy.ꝛ aliquid nota.i l.fi.C.de diuer.prescrip.vrba.libro.xi.ꝛ vt no.C. si de momen.pos.fu.ap.in.l.vni:in glos.magna: ꝛ per Barto.in.l.naturaliter.§. nihil commune ff.de acquiren.possess. ¶ Adde de iuramẽto sacramentalium. Quid sit conscientia: ꝛ quid requiratur in ipsa no.de elec.c.cum in veteri in nouella:de censi.c.venerabili per Inno. de iudi.c. nouit:ꝛ dic vt in.c.statutum.§.assessorem:de rescriptis in.vi.ꝛ in clemen.i.de iurepatrona. Et an ius naturale magis arctet conscientiam q̃z ius ciuile potest argui ex dictis Innocen.in.c.nullus: de re.iur.ꝛ.c.consulti.ꝛ de iurepa.c.cura.ꝑ Inn. i.ad fi.ff.vti pos. vid tria pulchra verba de como. pos.bar.in.l. inter vir.ꝛ.l. q duos.§.cum in bello de reb.du.ꝛ i l.i.§.nõ autẽ ꝑ tabu.ꝛ glo.in.l. nulli.xij.q.v. ludo.ro.in.l. i illo alias in.l.hoc iure.ff. de ver.ob. vide.c.sepe. õ resti.spol.vide.c.si clericus laicum: de foꝛ.cõpe.text. ex.c. ex litteris: de ꝓbatꝫ.vide text.in.c.i.§.sacramentum possidẽti: vide.c.ij. de ꝓsump. vbi hereditas adiudicatur possessori filiationis:vt de Bal. i.l.fi.C. si quis aliquẽ testa.ꝓhi.vbi tãgit quando fuit inductus testõꝛ ad relinquendũ alicui in ꝓiudiciuz alterius:qꝛ ꝓfertur qui est in possessione: ꝛ vide glo. in.c.i. de ꝓba.vbi dicit q reus erat i possessione obsequiorũ: ideo nõ tenetur reddere instrumenta vide tex. in.l.ex fac:o.§.pen.ff. ad treb. ¶ Host. in.c. i.quod me.cau. vbi dicit qõ moniales sunt i q̃si possessione sororis ꝓfesse qõ releuantur ab onere ꝓbandi.

d ¶ Diffinitiua vide que notaui ad bal.in.l.post sententiam pralle. ꝛ i.l.i.C.si õmẽ. pos.fue. appella. Andre. Barba.

a ¶ c. i. Et. l. si seruus. C. qð cum eo: ⁊ l. dom⁹. ff. loca. Et est ratio qz non est priuatus ciuili possessione cum in ea non habeat contradictorẽ: vt. ff. de vsufru. lega. l. cuiuscunqz. §. i.

b ¶ c. potuit.] Et per glo. in. l. ij. C. de iure emphi. ⁊ Ly. Quid autem si sit interuersa possessio: dic vt in. l. colonus de vi ⁊ vi arma. ⁊ in. l. i. §. interdictum. ff. vti poss. per Bar. ⁊ j. de probi. feu. alie. in. §. calidis ⁊ dixi. C. locati. si quis conductionis titulo.

c ¶ Dignum.] extra no. qp non oportet agentez pbare qp res quã petit sit in rerũ natura. ff. de leg. i. l. seruo legato §. fi.

d ¶ Nigro. Jté in icorporalibus potẽtie loco possessionum habentur: si non habẽt obiectionem obstatiuam ſm materiam subiacentem ⁊ patientem sibi

e ¶ Multũ no. vide Bal. in. c. domino guerraz j. hic fini. l. icip. 2. vbi allat illuz tex. sing.

f ¶ Affirmantibus.] No. istud quod affirmãtes testes preferũtur negantibus testibus: vide que notaui ad textuz in dcõ. §. si plures: ⁊ limita nisi deponerent de peritia ⁊ notãtes essent peritiores: qz essent preferẽdi: vt no. tz speci in ti. de homi. §. i. ver. ſz pone. a. vlnerauit. b. vbi dicit etiam si peritiores essent in pauciori numero: ⁊ vide eũdez tit. de pba. §. fi. ver. hoc quoqz: ⁊ vide Bal. in. l. data opera. C. q accu. nõ pos. vbi alleg. glo. singu. lxxxi. dist. c. clerici cozuz: vbi testes negãtes preferũtur affirmantib⁹ fauore liberationis: ⁊ vide bald. supra quib. mo. feu. amit. in. c. i. ité nisi illa negatiua caderet i sensum testis: ita dicit se ð facto obtinuisse: Bar. in consi. icip. elemosyna accusauit: ⁊ ibi inseruit cõsilium Ly. hoc idẽ vbi omnino vide. Ubi dicit qp pscia non est obligatoria quando quis est tutus prescriptione approbata a iure: vt plene per Jo. an. in. c. possessor in mar. ⁊ nõ. i. c. fi. extra de prescri. ¶ Ultio nõ. hic qp finito tpe immediate ⁊ sine aliquibus iudicijs pót res auferri detentori nullo dato tpe qð datur iudicatis. Et est rõ qz omnis terminus terminatur per suas extremitates: vt. l. iiij. ff. de condi. ⁊ demon. Et si vasallus includit ostia dñs porterit aperire: vt nõ. Inno. extra de ĩmu. eccl. c. j.ª.

¶ Quod facit ad expulsionem colonorũ ⁊ emphiteotaruz ⁊ alioꝝ quorum iura tpe sunt finita quod tenementi: facit extra de locati. c. potuitᵇ. Extra nota circa istum finem qp si creditor petit debitũ ðz pignus offerre debitori: vt. ff. de except. do. l. apud celsum. §. itez queritur si vniones. Et sic potest repelli p exceptionez iuris offerendi q̃ competit debitori quento quod est nõ. dignuzᶜ.

¶ De contẽ. inter me ⁊ dominum de portione feu. fratris defuncti.

¶ Et nõ. circa materiam possessionuz qp possessio quedam est naturalis: quedam ciuilis: quedam ciuilissima: vt dixi in. l. fi. C. de sacrosan. ecc. quedaz naturaliter: quedã ciuiliter tenetur: quedam vtroqz modo: vt qñ voluntas ⁊ actus concurrunt simul: quedam neutro modo quãdo voluntas ⁊ actus abest: vt. ff. si quis te libe. esse iuss. fue. l. i. §. sceuola. Aliqñ diuidit per superius ⁊ inferius: vt cum dicimus iste possidet iure proprietario ⁊ iste alius iure emphiteotico seu libellario vel feudatario. Item in iurisdictionibus ⁊ ĩ duobus: vel per species vel per gradus: vt iste est in quasi possessione meri imperij: iste mixti ⁊ iste mere iurisdictionis. Item iste est in primo gradu iurisdictionis iste minoris: iste minime: vt. C. de peda. iudic. l. placet: ⁊ nõ. per modernos in. l. vl. ff. vti pos. Item quedam possessio est instrumentalis: vt quando quis possidet pro alio. Quedaz propria ⁊ substantialis: vt quando pro seipso: vt l. i. C. si per vim vel alio modo: ⁊ hoc in nigroᵇ. De possessiones habẽt sibi deputata commoda ſm suas qualitates ⁊ termios ĩ ꝑmisso seq̃t tex.

Discontentio. Diuide in duas partes. In prima parte frater supstes ptem feudi recepit q̃z possidet vel alienauit de feudo: ð quo est ꝓtentio. In secunda parte nullã recipit partẽ vel nullam possidet per se vel p alium: secũda ibi: si vero nullam. ¶ Casus summarius. Fratri supstiti defertur iusiurandũ si ptem habeat in eo feudo: de quo. est ꝓtentio inter eum ⁊ dñm: ſz si nullam partẽ hz datur dño. h. d. ¶ Casus in terminis. Ego ⁊ frater meus feudum paternum diuisiuus: frater meus decessit sine herede: ꝓtentio ẽ inter me ⁊ dñm de portiõe feudi fratris mei qz dñs dicit nouum ego paternum: queriť qs obtinere debeat. Rñ. si possideo ptẽ meã vl̃ alienã mihi deferť iusiurandum ⁊ obtinere debeo: sed si nullam habeo partem de eo feudo dño deferť iusiurandum. Eius tñ iuramentum mihi non nocet in alio feudo qð ab eo possideo sine controuersia. h. d. Ibi. PARTEM. s. p nouam inuestituraz. Pe. h erat allegatio dñi qui dicebat tu fratres superstes habuisti partem tuã p nouã inuestituram. Sed frater ꝓfitebať inuestituraz: sed non eius qualitatem: imo dicebat qp descendat ex veteri. POSSIDEAT. s. partem i hoc feudo. Jac. SIVE ALIENAVIT i. i feudum alij concessit: qð ls: ⁊ ille gerit imaginem meam. Et nõ. qp ita prodest imago sicut ipsa substantia. PATREM MEUM. accipe large. i. p genitorẽ. NON POSSIDEAM. sed petã. Et sic nõ. róne possessionis ptis presumi totum integrale: facit quod nõ. i. l. vxori: de leg. iij. BABUERO. vel alius nomine meo. Ja. Pe. nec mihi nec dño: qz qñ nulla cã neutri litigatorũ deferť iusiurã. BOLDJNO subaudi dabitur iusiurandum cũ. xij. sacramentalibus: ⁊ hoc qz vasallus hz presumptionẽ p se ex pfessiõe dñi q cõfiteť in feudũ datũ quãuis ꝓtendat feudũ nouum esse: vt. s. ti. i. in pn. ibi cetez ⁊c. Pe. de cer. aliud dio diversum: qz separatorum separata est rõ: vt. l. fi. de cal. Vel dic aliam ptem meaz illius feu. vt nõ. s. de suc. feu. c. i. in gl. s. tota: in fi. glo. Pe. de cer. ¶ Opp. dñ ĩ littera qp etiam si alienaui meã partem qp nihilominus defertur mihi iusiurandum. Contra qz iuramentuz deferť possidenti ⁊ rõne possessionis: vt. s. ti. i. circa pn. So. tribus modis ſm glo. Primo sic alienaui. i. in alium transtuli detentationez ita qp per eum possideo: ⁊ ſm hoc concor. Vel dic aut est contentio de feudo ⁊ deferť iuramentũ possidenti vt in ꝓtrario. Aut de qualitate feudi ⁊ deferť agnato: vt hic possideat vel nõ vt. j. si de feu. fue. cõtro. c. i. Vel dic tertio qp pro possessore cẽsetur: qz cãbium vel precium hz: vt dixi. s. Ja. de bel. ¶ Ex predictis sume ar. qp aliud est cõfiteri vel negare substantiã facti: aliud qualitatẽ eius. Caue tibi: qz feudũ nouũ ⁊ antiquũ differũt substantia: qz nouũ substantiat factũ: ſz antiquo nõ. Item sume ar. qp sup pte lata snia non facit ius i aliqua pte: de qua non est litigatũ: nã snia dz restringi ad libellũ: vt no. in. l. in hac. ff. ð tritica. facit. l. vt fundus. ff. cõi diui. l. fi. C. de fideicom. lib. no. in. l. vinum. ff. si cer. pe. Jtẽ de quo non ẽ quesitum non dz iudicatum: vt. ff. de ꝓdi. inde. l. fi. in fi. Item collige ar. qp super eo de quo non dubitať non est pronunciandum sic. ff. de vsufru. l. cuiuscũqz. §. fi fundum. Dicit Inno. qp snia dz ferri super dubio non sup eo: de quo non dubitatur: ð eta. ⁊ quali. c. cum bone. Item sume ar. qp ex pjectura defertur iuramentũ: sic. ff. de iureiuran. l. si duo patroni: in prin. Aliqñ ꝓtingit qp rõne fauoris adiuncti paritas reducitur ad imparitatẽ: vt ff. de manu. l. lege iulia. que lex est ad hoc multũ noᶜ. ¶ Itez videmus aliqñ hic plus credi negãti: aliqñ plus affirmanti: ⁊ hoc in ipsis litigãtoribus. Sz in testibus dic qp aut concludenter hinc inde deponunt ⁊ creditur magis idoneis. Aut non ita ꝓcludenter vel minus credibiliter: ⁊ tũc creditur magis affirmantibusᶠ cũ ratione cõcludenti q̃z negantibus q non pót ita pcipere veritatez: vt no. Ly. i. l. ij. C. de erro. aduo. ibi videas ⁊ ff. de arbi. l. diem proferre. §. si plures in gl. or. ⁊ qð no. in. l. i. §. i. ff. de itine. actuqz priva. Tamẽ illa gl. que loquitur de negatiua q̃ valde difficulter cadit i notitiã testis nõ approbať ibi p By.ᵍ:

¶ De alienationeᵇ feudi. Rubrica.

Dclientulus. Bide. §. vsqz i fi. in. iiij. ptes. Prio q̃ alienatio ⁊ adquẽ admodum sit pmissa. Scõ o cui possit fieri alienatio. Tertio de effectu alienationis qñ sine voluntate dñi facta est alienatio: ⁊ qñ cũ voluntate: ⁊ quando

tenentis: vide nicolaum de Neapo. in. l. i. ff. ð vẽ. inspicien. vbi alleg. dictuz Old. ⁊ ego notaui in tex. meo: vide ange. i. l. testiuz. C. ð testib. vbi dicit si volo pbare me / moriam non extare ⁊ alij testes probent contrariũ quod stabitur affirmantib⁹ etiam si sint pauciores: alleg. Jn no. i. c. quid per nouale: de verb. sig. And. Bar.

g ¶ Per Dy.] Extra no. qp nõ est recurrendum ad testem pro intentione: qz verba prolata sufficiunt. Et quidez nulluz est maius mentis testimo / niuz q̃z qualitas inspecta verboꝝ vt no. ff. de acq. here. l. recusari.

h ¶ Alienatio. idem est qp separatio dominij a nobis. l. sancim⁹. C. de re. alie. non alienan. Et dicitur tribus modis scilicet vere ⁊ p prie: vt cum trãsfertur dominiuz vel ius simile dominio: vt vsuf. q cõtinet substantiam possessiõis: ⁊ ideo est similis dominio: vt. C. ð fur. l. manifestissimi. §. tales i gl. magna. Secũdo modo dicitur i. proprie: vt in datiõe pignoris cõuẽtiõalis: sed in pretorio nõ dicitur alienatio. ff. ð legi. l. filius. §. idẽ priceps. Tertio modo largissime ⁊ magis im proprie: de lega. ij. l. meuⁱ⁹. §. pe. Jtem quãdo qs tradit possessionez sine titulo ꝛ retẽto sibi plẽo dominio non dicitur aliẽare. ff. de dona. l. lucius: itez aliẽatio actiua est i nostra potestate ⁊ nobis iputatur ⁊ nõ passiua: qui passiue passiões nõ sunt i potestate passiuoruz nisi fingãtur. ff. ð ꝓdi. fur. l. ⁊ ideo. An vasallus teneatur iurare dño de nõ alienando gl. innuit ⁊ qp sic vocat istud iuramẽtum contractus j. qui. modis feu. amit. in glo. que incipit sciẽs: qð est verum si ẽ suspectus: alias secus. ff. de iudi. l. i omnibus: ⁊ C. de indict. viduí.

auē. cui relictuz. ꝛ vide quod no. in.l.ij.ff.sol.ma. per By.

a ¶Tene mēti. Not. in mate ia cōsuetudinis par tez appellari me dietatem: vide q̄ notaui ad Bal. in.l. seniū.C. q testa.fa.pos. q̄ li mita nisi appōa tur dictō aliqua bona glo.in cle. 1. de foro cōpet. vide tex. in.c.su per eo q cog. ꝛ tex.io.e. de frig. ꝛ male. An. bar.

b ¶Accur. In eū q p̄t supplāta re possessionē ec clesie: alienatio fieri non potest: q̄ est aduersari⁹ aptitudine: arg. ff. de lib. ꝛ post. l.q̄ dī: p Accur.

b ¶Septio not. Vide Bar. con silio. lxxi. in ap. ex facto ꝓponit.

c ¶Nota: dicas aut res que con cedit est feudal': aut ecclesiastica: aut quelibet alia res. Primo ꝛ se cundo casu tunc nomine heredis intelligūtur filij ex legitima vxo-

quādo ꝓximo agnato facta est alienatio. Quar to de successione feudi marchie ꝛ comitatus q̄ locū habeat. Secūda ibi: vnde pōt. Tertia ibi: ꝛ si cliētulus. Quarta ibi: in.§.i feudo. ¶Va sallus ꝟ iure potest etiam sine volūtate dñi feu dū alienare ad libellū vsq; ad medietatē ꝛ nō i plus ꝛ nō per aliū contractū ꝛ nō ecclesijs i per petuū sed ꝓuato sic: ꝛ tūc resoluto iure datoris resoluit⁹ ius acceptoris: sz volūtate dñi fcā alie natio vel ꝓximo agnato manet stabilis oī rem pore. In feudo aūt marchie ꝛ comitatus nō est successio: contrariū tñ vsurpatū est. h. d. ¶Va sallus vult feudū alienare quer⁹ an possit ꝛ quakr? Rñdeō q̄ potest alienare ꝑ par te dimidia ꝛ ad libellū tñ ét sine dñi voluntate iure isto. Sed per Loth. imperatorē nō pōt fie ri alienatio p̄o aliqua pte mō aliquo. Sed �means Mediolanenses alienare pōt ēt totuz sine dñi volūtate. h. d. vsq; ad. §. idem potest. Jaco. bel. ¶Nota q̄ ps feudi pōt alienari p libellū etiā sine dñi volūtate. Et dī hic libellus contractus emphiteoticus i perpetuū celebratus: qō tamē restringit⁹ .i. q̄ diu durat ius alienādi vt pz hic: ꝛ de leg. ij. l. peto. §. prediū: ꝛ nō. e. ti. l. cū pater in pn. ꝛ pz. ff. de pig. l. lex vectigali: q̄ potestas certis finibus limitata nō egredit⁹ limitantē ma teriaz: vt. C. de leg. l. vxor patrui. ꝛ. ff. ō ꝗbē. ēp. l.q̄ tabernas: ꝛ ꝓ hoc illud totum generale ꝛ resoluto iure datori ꝛc. ¶Scō no. q̄ nomen patris ponit⁹ ꝑ mediate: ꝛ sumus i materia con suetudinis vel statuti ꝛ ideo tenementi[a]. Adde qō nō. ff. de leg. i. l. serui electione. §. cū fundus. ¶Tertio nō. q̄ si vasallus vltra licituz aliena uit pdit feudū ꝛ alienatio non subsistit: ꝛ sic pu nitur affect⁹ cū actu subsequto lz nō sit sequtus effectus. Et dic feudū amittit. i. ptez feudi quā alienauit nō aūt totū vt j. de vas. q̄ ꝫ ꝓsti. Loth. feu. alie. c. i. fm By. Sed fm Pe. de cer. hodie in totū priuat⁹ per. l. Loth. j. de prohi. feu. alie. p loth. ꝛ per. l. fede. j. de prohi. feu. alie. ꝑ fe. ca j. ibi deuotione vasalli cohercēda. ar. l. i. in fi. ff. ō penu. l. Tu dic q̄ de rigore totū perdit sed non de equitate. Rō q̄ nec possessionez alterius par tis tradit. ff. de v. sig. l. alienatū. ¶Quarto no. q̄ hic sic concedit libellū q̄ nullū aliū cōtractū concedit. Tu dic fm Pe. q̄ etiā pignoris obli gatio conceditur vsq; ad dimidiam iure isto: vt §. qui. mo. amit. feu. c. j. §. russus. sed hodie nullo modo fm Ja. ¶Ité nota i verbo idem potest. q̄ licitū est concedere feudū ad ppetuū libellū priuato sz nō ecclesie. Et ratio redditur i littera q̄ nūq̄ ō facili reuertitur ad dominū cū ecclesia ꝛ dominiū eius nō possit mori. Adde ꝛ q̄ potē ꝛ dominiū eius nō possit mori. Adde ꝛ q̄ potē tior. ꝛ alienatio non debet fieri in potētiore qui de facili facit se aduersariū. ff. de ver. ob. l. si ita quis. §. ea lege. per Accur. ꝛ hic per Ja. bel. ff. si qs cau. l. q̄ autem. ff. q̄ satisda. cogan. l. ij. Nam etiam ex conueniendi difficultate ecclesia nō cē sset persona idonea. qō no. facit qō no. in. l. j. ff. si qs in ius voca. non ierit p Accur⁹. ¶Quinto nō. q̄ nā libelli est q̄ sit ppetuus: q̄ natura libel li est q̄ cōiter ꝛ regulariter cōstituat⁹ in ppetuū: ꝛ sic si i aliquo instro contineat⁹ q̄ aliqua res sit concessa ad libellū: intelligit⁹ perpetuo: qō ē no tandū. Unde super illo verbo ppetui libelli di cit Jacob. de bel. de natura libelli est q̄ sit ppe tuū. ¶Sexto nō. illa elegantia verba: ecclesia cultrix ꝛ auctrix iustitie nō patit⁹ contra iustitiā aliqd fieri in se vel in alt erū. Et nota in alterum q̄ ecclesia est vltimū supre mū refugiū oppresso

rum: vt in. c. nouit de iudicijs. ¶Septio nota[c] q̄ ꝓuatu sepes obuiat iustitie. ¶Octauo nō. in ver. ꝛ si clientulus: q̄ verbū sine hr̄ de interp tatur i feudo. i. sine filio masculo: nec alibi ē text. clariꝛ in iure ꝛ nomē filij ponit⁹ ꝓ quolibz de scendēte ex masculina linea: ꝛ adde q̄ nō. ff. ad treb. in. l. ex facto. §. fi. Et rō est nō soluz natura feudi: sed q̄z heres ponit⁹ in conditione. s. q̄ re uertat⁹ feuduz si vasallus sine herede decesserit: ꝛ nisi intelligeret⁹ de filio ista conditionū q̄ꝫ essz extitura q̄z saltez fiscus supest vt ibi nō[d]. ¶No no nō. in ver. si vō dñi tex. valde notabilē q̄ illō qō dī resoluto iure datoris ꝛc. fallit i duob⁹ ca sibus. Primo q̄n fit cū dñi volūtate: ꝛ sic nō ꝑp dñi volūtatez contractū extendendi. ¶Secū do fallit si alienatio est facta in filiū vel fratrem ad quā ipsa successio feudi erat puentura ēt sine aliqua alienatione: nam tūc stabilis pseuerat: vt j. de alie. feu. pa. ꝛ dic vt ibi: vñ Jac. bel. sup illo vbo ad dñm: sic postillat subaudi nisi in duobus casibus q̄ sequunt⁹ ꝛc. si vero: ꝛc. ibi alienatio ēt erat facta vasallo mortuo sine hīde. Ja. FRA TRIVERO VEL NEPOTI. Nota verbū ibi nepoti. i. fratris filio. i. si fiat aliena tio agnato qui alias succederet in feudum. Jac. PERLIBELLUM. Nota ꝟ verbuz nihil operari: q̄z idem in q̄libet alienatione fm doc. facta. s. in totū vel in partē. Ja.[e] ¶Ultimo nō. in §. in feudo: ꝛ collige q̄ irrationalis con suetudo valet i dest q̄ est cōtra iuris apices que tñ non continet in se peccatū. ¶Quero que rō potuit mouere mediolañ? Respōdeo natura li belli q̄z perpetuū: tamen errauerūt q̄z contra na turam feudi. ¶Quero nōne qō hic statuit⁹ est contra ecclesiasticaz libertatē? Respondeo nō: q̄z ꝟz in se ciuilem ꝛ nālem rōnem qō tene men ti. Item hic statuebant layci ꝛ super re sua durā te sua respectu ꝓprietatis: ideo poterāt impo nere legē quā vellent ꝛ sic nō est contra iura ec clesiarum: qō est nō. ¶Quero dī hic q̄ nō va lebit: quo modo hic intelligit⁹? Respondeo: ipo iure alibi dī nō valere qō venit cassandū: vt nō. in. c. ecclesia vestra. de elec. in nouella. ¶Que ro vtrū pp pctñ partis perdat⁹ totū. Respōdeo si peccat⁹ in persona perditur totū: si in re pars: vt. ff. de dona. l. qdam in iure. §. fi. ꝛ ibi ꝑ Bart. ¶In glos. habes ista notare. Primo qualiter ꝛ quatenus extendatur nomen heredis. Secun do an licite factū rescindatur. Tertio de aucto ritate ꝛ consensu domini. Quarto de ꝓrogati ua agnatorū ꝛ que sit ratio: facit. C. de fideicō. l. volūtas. ¶Quero[f] nūquid ecclesia possit ca dere a libello sibi concesso ꝓpter canonē non solutū? Et videt⁹ q̄ non: vt. C. de sacro san. eccle. l. placet: contrariū dico: q̄z ista resolutio inest ex natura contractus: vt. ff. loca. l. quero. §. inter lo catorem. Non ob. l. placet: q̄z aliud est in tribu to⁵ qō venit ex dispositione legis aliud in cano ne q̄ venit ex natura contractus: alias eccl'ia pos set rē retinere ꝛ pensionē de facto nō soluere: qō est falsum: q̄z ecclesia debet colere iustitiā vt ꝟ. ¶Quid ergo est quod hic dicit⁹ q̄ ecclesie nō potest concedi q̄z non potest designere? Respō deo hic debet intelligi ecclesia non implente ex parte sua qō debet implere: tamen. Ja. de bel. vi det⁹ q̄ ratio q̄ hic ponit⁹ parū cōcludat. Idē ait q̄ ét littera non dicit verū in laycis. Idez ait in ciuitate qō in ecclesia. Et adde qō idem Ja. col ligit hic multa notabilia q̄ ꝑ maiori parte. s. re citaui. Videlicet q̄ resoluto iure datoris resol-

re nati ꝛ etiā ne potes: vt in aūt. de nō alie. §. em phiteosis. col. ij. In aliis aūt tūc nomine heredis oēs intelligunt⁹ etiā extranei. sic intelligit⁹. l. eum qui: de verb. sig. ꝛ vide in. c. nup: ō dona. inter vi. ꝛ vxo. vbi intelligit⁹ tantuz de filijs ꝛ legitis vxore natis.

d ¶Ja. Nota q̄ ille q̄ iurat ꝟua / re ꝟas consuetu dines non obligat⁹ si illa ꝓsuetu do nō est obliga toria vt no. C. de vsucap. l. eos.

e ¶Quero. vide Bal. in. l. placet C. de sacro sanc. eccle. ꝛ que nota ui hic in recolle ctis ꝛ hanc ptez tenet glo. i. c. cō stitutus ō relig. do. sz contrariū ibi tz do. Anto. post io. vide ibi. Andrea Barb.

f ¶Tributo. no ta aliud in tribu to. aliud in cano ne qō bene nota bis ꝓ itellectu l. qcūq; de apo. pu. li. x. Andrea Barba.

¶.§.i.Not. q̄ eccleſia nō debet beneficio meo ſi bi cōceſſo gaude re me inuito: ga iſta eſſet vſurpatio ꝛ ſaperet ty/rānidem vt hic: ergo layci poſſūt imponē legeꝫ rei ſue ét ꝓtra clericos ꝛ eccleſias.

Nunquid ḡ vale at ſtatutuꝫ layco ruꝫ q̄ eccleſia acquirēs de nouo a poſſeſſore laicorum teneatur ſolvere collectaꝫ im poſitas ꝛ iponēdas ꝓo ipſis prędijs ſtatuendo q̄ ipa p̄dia ex nunc ſint obligata ꝓo ipſis collectis.

Dicit Barto. q̄ nō: qꝛ collecta ē munuſ extraoꝛdinarium qđ ciues non p̄ſt impone re: niſi p ſuis neceſſitatibꝫ: ꝛ niſi ſuis ſubditis: de mu. ꝛ hono. l. reſcripto. §. fina. ꝛ no. in. l. i. ff. quibuſ qđ cuiuſcūq; vniuerſi. no. C. de epiſ. ꝛ cle. l. ōhis ꝛ auc̄. item nulla cōitas niſi aliena tio fiat in fraudē .C. de ſac. ſan. ecc. l. q̄ ſub prętextu: ſm Bar. in conſilijs. Si tranſferaꝛ in eccleſia dominium ét fraude interueniente nō poteſt eccleſie imponi collecta cum non ſit ſubdita: ſed aget fiſcus ad itereſſe coram ep̄o inſtitu. de acti. §. itē ſiqs in fraudeꝫ. Sꝫ ſi per ſtatutū fiſcuꝫ ſibi rebuat dñiuꝫ ꝛ poſſeſſionē ꝓo collectis: tunc poterit in rem ipſaꝫ ſibi ius dicere: ar gu. huius lr̄e. Sꝫ cum collecta munus patrimoniale cōſiderata reali ꝛ finali cā quare non poteſt imponi niſi municipibuſ. Rñdeo qꝛ eſt munus municipale ꝛ extraoꝛdinariuꝫ: ꝛ ideo ſolus p̄nceps imponit oibuſ ꝛ nō ciuitates vel oppida ſm Barto. niſi habeant ℔ ex priuilegio vel ex ꝓſuetudine vl̄ ex pace conſtantie.

Itē nota q̄ ſi vaſallus feudū alienat legitie ꝛ moritur ſuperſtite filio: reuerti poteſt ad filiū non ad dñm: vt ſup̄ dixi. Andrea Barba. uitur ius acceptoꝛis. Secūdo q̄ in feudis heres accipiť ꝓ filio. Itez ſi vaſallus alienat feudū legitime nō reuocatur in vita vaſalli. Item nota q̄ ſi vaſallus alienat feudū legitime ꝛ moꝛiť ſuperſtite filio reuerti poteſt ad filiuꝫ non ad dominum. Item nota q̄ alienare poteſt quis de conſenſu domini: ꝛ tūc domino conſentiente p̄eiudicať in totum ꝛ excluditur ab omni iure ſuo. Item nota q̄ ſi vaſallus feudū alienauit de cōſenſu domini non conſentientibꝫ agnatis nō nocet agnatis: quod dic vt dixi. §. de ſuc. feu. c. i. dic vt ibi. nō. Ja. Porro iſta iaꝫ per concluſiones declaraui in .d. §. i.

¶ Pro vberioꝛi aūt intellectu iſtius nō. verſi. fratri vero vel nepoti: reuoco in dubium vtrū beneficij paterni alienatio poſſit fieri iter quoſcūq; agnatos. i. ét remotioꝛes q̄ in feudo nō eſſent ſucceſſuri nec poſtea ſucceſſerūt ex prima feudi cōſiſtentia. Et iſta queſtio fuit de facto ꝛ audio q̄ quedam collegia .ſ. Boñ. ꝛ Mediolañ. in conſulendo fuerunt p̄eciſe contraria. conſilia non vidi. motiua tamen tot doctoꝛ debuerūt eſſe ſolemnia. Et q̄ indiſtincte valeat alienatio inter agnatos videtur expreſſum ff. de alie. feu. pa. c. i. vbi talis eſt tex. ꝛ licet inquit prohibeať feudi alienatio: tñ inter agnatos ſi paternū fuit concediť. Nec miruꝫ: qꝛ pietas naturalis exercetur: ſicut nos dicimus q̄ valet teſtamentum inter liberos cuiuſq; gradus: ℔ enim vt ita dixeriꝫ ipſi nature indulgetur: vt. C. de teſta. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. ff. de iniuſto teſta. l. ij. .C. fami. herciſ. l. fi. ꝛ ff. de leg. p̄eſtan. l. i. §. ꝛ generaliter: ꝛ ibi reddiť ratio. ſ. in honoꝛem ſanguinis. ff. de contratab. l. ſi duobus. §. ſi p̄ius: ar. in ratione ſui. ff. de capi. di. l. tutelas: ꝛ in auc̄. de teſta. imperfec. §. vl. colľ. viij. Ad idem facit tex. noſter: nam nomine fratris ꝛ nepotꝫ. i. filij fratris vult ℔ denotare ipſaꝫ agnationem non ꝓximitatis graduꝫ: vnde magis gratia exempli de fratre ꝛ nepote loqtur q̄ꝫ gratia reſtringēdi.

¶ Tertio iſtud videť probari: qꝛ tex. dicit q̄ iſta alienatio eſt potius quedam refutatio que videť fieri breui manu videlicet ipſi domino ꝛ ab ipſo dño ſtatiꝫ fieri collatio. Simile habemus vbicūq; duo actus interueniunt vnus verus alter fictus: nam tunc tacitus actus occultatur quo ad verba: ineſt tamen quo ad iuris diſpoſitioneꝫ: vt. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. iij. §. ſciendū: ꝛ ff. ſi cer. pe. l. ſingularia.

¶ Porro de effectu iſtius renūciationis ſcribiť. §. q̄bus mo. feu. amit. §. rurſus: ver. vel poſtq̄ꝫ. Solida ergo videť alienatio que de cōſenſu ipſius vaſalli potioꝛis id eſt ipſius vaſalli renūciantis ꝛ domini auctoꝛitate firmať: nec enī videtur requiri conſenſus eoꝛum qui ius non habent: vt. ff. de adop. l. in adoptionibus. ff. de ven. inſpi. l. i. §. denunciari. ff. de aqua pluui. arcen. l. in diem. Preterea non videtur alienatum quod eſt ipſi agnationi conceſſum que ſicut genus repꝛeſentatur in quolibet ſuo ſubiecto: vt. C. de fideicom. l. voluntas: ꝛ. C. de codi. l. ſiquis agere. §. fi. ꝛ. C. de impo. lu. diſcri. l. i. li. x.

In contrarium videtur: quia quotiens legis intellectus dubius eſt: ad naturalem rationem recurrenduꝫ eſt: vt. ff. de excuſ. tuto. l. ſcire opoꝛtet. §. ꝛ ſi maxime.

¶ Et ad regulas iuris: vt nota. ff. de reg. iu. l. omnis diffinitio. Et ita q̄ non ſequatur intollerabilis abſurditas: vt diſputatur. ff. de nego. geſt. l. pomp. in negocijs. Sed abſurdum eſt q̄ alteri per alterum iniqua conditio afferatur: vt. ff. de iuris ꝛ fac. igno. l. iniquiſſimū. Nullo eniꝫ iure cauetur q̄ agnatus habeat ius prefereēdi vel eligendi quem ex agnatis velit. Iſta. n. iura gratificandi nunq̄ꝫ competunt niſi a iure videantur eſſe conceſſa: vt. C. de ſecundis nup. l. femine. §. ff. ff. ad ſiľ. l. ſiquis in graui. §. ſi cum omnis. Nimirū qꝛ ℔ eſſet diſponere de iure tertij: quod certe nemo pōt citra illius conſenſum: vt. C. loca. ſi cum hermes: ꝛ. C. de contraben. emp. l. dudum. Preterea ℔ probať manifeſta: nam refutatio nihil aliud eſt quam reſignatio in manu ſuperioꝛis: ſꝫ iſta reaſſignatio non poteſt fieri niſi eatenus quatenus ius competit reaſſignanti: vt. ff. de contra tabul. l. ſi poſt mortem. §. ſi. ꝛ. ff. ſi tabu. teſta. nulle ex. l. i. §. ſi. Item iſta refutatio habet vim cuiuſdā ceſſionis vtilis dominij. Sed reſoluto iure datoꝛis reſoluitur ius acceptoꝛis quando cauſa reſolutionis naturalis eſt vt ℔: ergo ruit iſta refutatio cū ſuis conſequentijs ſtatim q̄ feuduꝫ debet eſſe apertum ꝓximo agnato. ar. ff. de inoffi. teſta. l. filio. §. contra tabulas. Item nemo poteſt refutare in p̄eiudicium tertij non conſentientis: vt legitur ꝛ nō. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus: ver. eadem ratione: ꝛ. §. fi. So. iſta refutatio tandiu valet quandiu: ſi facta non eſſet: ſequens ꝓximus agnatus nō ſuccederet: ſed defuncto renūciante ſine herede ad irritum recidit: ꝛ ꝓximus vaſallus iure feudi paterni vocatur: ℔ patet ex eo quod hic poſtillatur per Ja. bel. ꝛ Pe. de cer. ꝛ per eundem Ja. ſ. de ꝓhibi. feu. alie. per Fede. poſt p̄in.

¶ Sequitur ergo q̄ in perpetuum non poſſit dari niſi ꝓximioꝛi agnato: ℔ probatur certa ratiōe: paria ſunt cedere agnatis ꝛ concedere conſentientibus agnatis: vt. C. ō fideicō. l. quotiens. Sed conſenſus agnatoꝛū ad quos bñficium non eſſet reuerſurum non valet: ergo nec eoꝛum receptio vt patet in. d. ti. de alie. feu. pater. duꝫ dicit ad quos beneficium quandoq̄ erat reuerſurum: vnde And. de iſer. ibi ſic ait. Item agnatus poterit dare alij agnato qui erat eque ꝓximioꝛ ꝛ qui debebat ſuccedere in illo feudo poſt moꝛtem dantis. Et ita eſt intelligendū qꝛ in p̄in. dicť ad quos beneficium quandoq̄ ſit reuerſurum: ꝛ qꝛ ſm oꝛdinem gradus deferť: vt in. c. i. §. an ille q̄ interfecit fratrem domini ſui hic non dicitur alienatio: ſed quedam refutatio que poteſt fieri agnato ꝓximioꝛi: vt in tit. per quos fuit inueſti. §. ſed ꝛ res. Jo. de faſo. de piſ. in ſumma ſue ſic ait. Itez alienabit ꝛ vendet vaſallus agnatis: ꝛ conſanguineis qui ſe moꝛtuo eſſent in feu. ſucceſſuri: vt nō. ſ. de ſucceſſiōe feu. c. i. ☞ doff. ſuper rubꝛicella qui per vaſ. poſ. iure feud. ven. ſic ait. Item ſciendum eſt quedam ſunt perſone quibus vaſallus poteſt feuduꝫ alienare ꝛ vendere ſcilicet choheredibus per quos fiat inueſti. c. i. de vaſ. qui contra conſtit. Loth. c. alienatio. Jacob. de domino Ardizo. ſuper rubꝛicella agnatis poteſt fieri alienatio ſine conſenſu domini ſic ait: ꝛ quod. ſ. dictuꝫ eſt: q̄ vaſallus non poteſt alienare ſine ꝓſenſu domini ſubaudi extraneis: agnatis enim poteſt etiaꝫ non conſentiente domino qꝛ tunc non dicť alienatio: vt in auc̄. de lit. §. i. colľ. viij. ꝛ §. hic inci. conſti. re. l. lex cotradi. §. alienatio. ꝛ de conten. feu. §. pe. in fi. ꝛ §. titu. explicit liber primus. §. non vero: quia licet prohibeatur extraneis non tamen coniunctis. .C. de fidei. l. volūtas: ꝛ de leg. iij. l. pater. §. quindecim in auc̄. de non alie. §. ſancimus: in fi. colľ. ij. ſi quid in frau. patro. l. vnius. ff. de publi. l. licitatio. §. ſocij. Maꝫ ꝛ alias ratione cognationis concediť quod alias non concedereť. ff. de pact. l. in perſonam: de priui. cre. l. i. ff. de leg. i. l. ſi domus. §. q̄ pecuniam: in fi. ff. de rei vendi. l. qui officium. ff. de mino. l. ſi in emptione. C. non licc. habi. metro. l. i. lib. xi. argu. contra. ff. de tranſ. l. cum hi. §. ſi vni in auc̄. de alie. ꝛ emphi. §. iconomus: colľ. ix. de rebus eoꝛum. l. ſi pupilloꝛum: in p̄in. Jaco. de are. non ſoluit iſtud argu. contra. Sed tu dicas q̄ interdum ꝓhibetur alienatio fauoꝛe cauſe: puta fauoꝛe alimētoꝛum. Interdum fauoꝛe perſone: puta fauoꝛe minoꝛis. Interdum fauoꝛe tertij. Interdum fauoꝛe publico. Interdum qꝛ ita placet legiſlatoꝛi.

¶ Primo caſu nō pōt fieri alienatio etiam in conſoꝛtem: vt in. d. §. ſi vni. ſiue ſit alienatio ꝓhibita ſimpliciter ſiue ſit data ei certa foꝛma: ea ſcilicet non ſeruata.

¶ Secūdo caſu idem: nam ſi eſt abſoluta ꝓhibitio nequaquam ibi poteſt teneri foꝛma aliqua dibita. vt in auc̄. de alie. ꝛ emphi. §. ſanctiſſimus: colľ. ix. ꝛ. C. ō vſu. ꝓo emp. l. iij. ꝛ in. c. qꝛ contingit: de reli. do. ſalua auctoꝛitate pape in eccleſiaſticis cenſuris ꝛ ceſaris in tempoꝛalibꝫ qꝛ tante celſitudini non poteſt lex imponi cui deus ꝛ ipſas ſubiecit leges: vt in auc̄. de conſul. colľ. iiij. ꝛ. C. de legi. l. ſi. ſi aūt eſt data certa foꝛma: tūc ea ſeruata ꝛ non aľr: vt. C. de

iure fiſ.

ture fil.l.certa forma. ¶ Tertio casu quãdo fauor tertij nõ valet eo non consentiente.ff.de leg.ij.l.cum pater.§. libertis. ¶ Quarto casu si est precisa prohibitio:tunc nullo modo:vt.C.de agri.ꝛ cẽsi.l.quẽad.li.xi.de le.i.l.si quis inquilinos.§.fi. Si autem est data certa forma:tunc ea seruata: ꝛ non aliter:vt.l.i.C.de predi.cur.lib.x. Et nota q̃ nomen vẽditionis ſm legem.xij.tab.erat nomen generale: ꝛ per hoc nominatum:ꝛ ideo nomine venditionis comprehendebatur ois alienatio: vt.ff.de statulib.l.statuliberi a ceteris.§. quintus:ꝛ.l.i.ff.de rerum permu.ꝛ.C.de contraben.emp.l. i.sed hodie distingo aut est prohibita venditio absolute:ꝛ omnis alienatio intelligatur prohibita: vt nõt.in.l.ij.C.de vsuca.pro emp.aut est data certa forma in alienando: ꝛ tũc nomine venditionis non continentur alij contractus:q̃ nõ procedunt per easdem causas.l.fi.C.de predi.curi.lib.x. Sed glo. ibi eleganter dicit q̃ aut nomen venditionis pro fertur in materia singulari ꝛ contra ius cõmune: ꝛ tunc non continentur alij contractus. Aut non contra ius commune: ꝛ tunc sic tene menti illam glo. ¶ Quinto vero casu quando sic volo sic iubeo tenaciter verbis iherere debes: q̃ nec restringere potes nec addere:vt.ff.qui ꝛ a qui.l. prospexerit:ꝛ.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri. quod est vtile ad statuta terraruꝫ que maiori parte consistunt magis in sic volo sic iubeo quam in modulari ratione. Et hic sufficiant in hoc c.notabili.

¶ De feu. Marchie ducatus ꝛ comitatus. Rubrica.

¶ Quare feudum datum eo pacto ne transeat ad heredem ipso iure non transit:ꝛ secus in seruitute p̃diali.l.meta.§.quidam:de ali.cib.le.per Accur. Respondeo in seruitutibus non interuenit actus retro similis traditionis libertatis:sed in feudo est propter ipsius feudi naturaꝫ ex pacto natam q̃ personale:est propter pactum.

De marchia.

Diuide capitulũ in duas partes. Primo de successiõe feudi dignitatem hñtis q̃ locum habeat. Secũdo õ successione aliorum feudorum.ꝑma vsq̃ ad.§.capitanei ibi.secũda vsq̃ ad finẽ[a]. ¶ Casus Breuiter dantur due regule. Prima est q̃ in feudis dignitatũ nõ succedit heres nisi sit inuestitus. Secunda regula est: in alijs feudis succedũt filij ꝛ nepotes:ꝛ filijs vel nepotibus defunctis siue decedẽtibus succedunt eis fratres ꝛ nepotes: quinimo consobrini h.d. Sed que est rõ q̃ in dignitatibus nõ succedit hꝰ. Respondeo:q̃ oia ista feuda sunt publica ex regali munificentia ꝓuenientia vt in auc.de exhi.re.§.obtinent colr.v.ꝛ facilius ꝛ citius reuertunt ad ius primũ.ff.de li.ꝛ post.l.filio. ꝛ perinde habent ac si nunq̃ fuissent separata:ar.de leg.ij. l.lutius:in prin.nec ex parte reguꝫ nouum dñium acquirit: sed fertilior est annus: ergo iste dignitates cũ iurisdictõne sunt iura rei publice ꝛ apud ipsaꝫ rẽpublicã:ꝛ sicut radij solis nõ pñt separari a sole:sic iurisdictio non pot separi a repub.vñ orta est ꝛ cuius cã vigoreꝫ suũ obtinet. ¶ Et dicit Inno.cuius est ciuitas ecclesie. Respondet eccle: imo magis ciuiũ cuius est ciuitas bonoñ[b].eccie: imo magis bononien̄.q̃ ecclesia nihil hꝫ ibi auctoritatis nisi tanq̃ respubli. cuius reipub.imaginẽ ꝛ nomẽ gerit. Itẽ q̃rit cuiꝰ ẽ ciuitas Senaꝫ? Rñ.cesaris imo magi seneñ. nã respub. fiscꝰ ꝛ ꝓnceps ꝓsupponunt q̃si ꝑ eodẽ:vt nõ.C.de ser.fug.l.pe.cũ si. Respub.ẽ sic viuacitas sensuũ. Fiscꝰ ẽ reipu.stomachꝰ:saccus:ꝛ firmitudo. Uñ ipatoꝛ q̃si tyrãnꝰ essꝫ si nõ tãq̃ respu. gereret se: ꝛ multi alij reges q̃ ꝓuate sue vtilitati negociãtur:q̃ predo est q̃ non vtilitatis dñi:sed proprie studet.ff.õ neg.ges.l.si pupilli.§.ij.ꝛ h̃ nõ.Inno.extra de reli.do.c.cuꝫ venerabil.vbi ẽt videas post eũ per Jo.an.in nouella: ꝛ facit q̃ nõ.C.de sacro san.eccle.l.neminẽ:per glos.ꝛ Ly.Cuꝫ ergo dignitas sit propriũ munus ꝛ decus totius vniuersitatis:iõ nemo ꝑuatus in aliũ ꝓuatũ trãsmittere pot bacrõe nec vẽdi pñt iurisdictiões vt i auc̃.vt iu.fine quoquo. suff.§.cogitatio.colr.ij. Dicit Salustius q̃ nõ sine piculo emit ab vno q̃ multitudis est:sz ẽ hodie vsurpatuꝫ:nã i multis locis dignitates ꝛ iurisdictiões vẽdũtur tãq̃ hr̃ditariũ pecꝰ ꝛ oule:vt.s̃ ti.i.§.i feudo comitatus:ꝛ adde q̃ nõ. Archi.vij.q.ij.§. itez obijcit. ¶ Et nota h̃ q̃ collationes regaliũ dignitatũ pertinent ad imperatoꝛem:sz papa quantũ pot vsurpat ad se. Item nõ.q̃ dicit.s̃.ti.§.in feudum:q̃ in regalibus dignitatibus quantũ ad successionẽ seruanda est consuetudo:q̃ est fixũ tenendũ mẽti[c]. ¶ Quia frequẽs ꝛ frequentissima ẽ moꝛs dominoꝝ ꝛ regũ. ¶ Itẽ nõ. q̃ iste tres dignitates sunt regales marchia ducatus ꝛ comitatus. ¶ Nõ.h̃ i.§.capitanei: tex.alternatiue ibi dũ dicit:filij vl̃ nepotes ꝛc̃. q̃ expone vt instit. de here.q̃ ab intesta.defe.§.cũ filijs. ¶ Secundo nõ.q̃ moꝛtuis sine herede descendentibus q̃ feudũ possidẽt retro redit feudum ad coheredes:ꝛ q̃dam dicunt vsq̃ ad quartũ gradũ:q̃daꝫ vsq̃ ad septimũ: q̃daꝫ in infinitũ beneficio inuestiture primi parentis respectu cuius oẽs isti sunt descendentes:hoc tenet h̃ Jaco.de bel.sed cõiter tenet̃ q̃ vsq̃ ad septimũ gradũ:q̃n feudũ reuertit̃ ad iam derelictos:ar.C.de dona.l.si auia. ꝛ.C. de secũ.nup.l.in q̃bus. ¶ Ulterius nõ.mirabile verbũ ibi per inuestituram patris:q̃ proprie loquendo illud q̃ dõ q̃q̃ in feudis appellat̃ ius accrescendi magis proprie dicit̃ ius inuestiture primi parẽtis q̃ sic vel sic descendit[d]. ¶ Ulterius nõ.q̃ cõsobrini vocantur hic patrueles:nam hoc est ſm cõem vsuꝫ loquẽdi ꝛ maxime rusticoꝝ q̃ vsus loquendi maxime attendit̃ in iure consuetudinario. ¶ Item oppo.ad fi.huius.c.q̃ glo.tenet q̃ agnati succedant olim vsq̃ ad septimum gradũ:hodie in infinitũ:h̃ videt̃ falsuꝫ in collateralibus:vt.s̃.q̃ feu.da.pos.§.hoc quoq̃. Sol.pot saluare gl. sic aut feudũ de acquirente fecit transitum ad descendentes ex eo: ꝛ tunc transit ad descendẽtes in infinituꝫ:vt.j. si va.feu.pri.c.i. vbi est tex. notabilis: ꝛ etiam ad transuersales descendentiũ. Sed ad trãsuersales acquirentiũ regulariter nõ.vt.j.de gradi.suc. in feu..§.si cũ titij.ꝛ.j.de natu.suc.feu.§.fi. Aut de acq rente primoꝛdiali fecit transitũ ad collaterales vel ex pacto[e] vel ex alijs causis q̃bus potest:vt.j.de bene.fra. c.i.ꝛ tunc non progreditur vltra septimũ gradum: vt d.§.hoc quoq̃.Jacob.de bel. Et h̃ quando feudũ vacat per mortem. Sz si per delictũ dic: vt.j.si de feu.cõtrouer.fue.c.si vasallus culpam:q̃ no. valde q̃ possibile ẽ quottidie accedẽ in successionibus illustriũ comituꝫ ꝛ baronũ q̃ ab imperatoꝛibus habuerũt feudũ iam sunt q̃ngẽti anni q̃ moꝛtuo vltimo comite sine herede succedũt q̃cũq̃ agnati etiam si cẽtesimo sint gradu:q̃ feudũ est paternũ. Et idem in regno seu reguꝫ successiõe dicendũ est:q̃ si moꝛiret̃ tota domus regia ꝛ extaret vnus de sanguine antiquo: puta de domo boꝛbone ꝛ non esset alius proximioꝛ esto q̃ esset millesimo gradu:tamen iure sanguinis ꝛ perpetue cõsuetudinis succederet i regno francoꝝ. Et h̃ est inductũ non obstante q̃ in alijs successionibus post decimuꝫ gradũ admittat̃ fiscus õ iure cõi:tñ i regno nõ potest succedere fiscus:sed ipse sanguis q̃ perpetuus est. Sz si teneremus aliã opinionem deberemꝰ dicere q̃ post septimũ vacaret successio ꝛ sic pares regni deberẽt eligere nouũ regem:ꝛ istud veꝝ qñ ꝓsuetudo prouidet perpetuando gradũ:sed ſm naturam meram feudoꝝ secus Jo.faso.in sũma sua titulo qui succedant in feudum sic ait:sed queritur vsq̃ ad quem graduu extendatur successio feudi. Si dictum est in successione de gradu quarto seruabitur quod est actum. Si nihil est actum.distingue vtrum beneficium peruenierat ad venientes ex latere:ꝛ tunc moderno tempoꝛe vsq̃ ad septimum gradum. Sed si ad descendentes:ꝛ tũc si-

a ¶ Ad finem. Et totus titulus breuiter.h.d.nemo potest gladij potestatẽ sibi data in aliuꝫ trãsferre nisi expresse dicatur sibi ꝛ successoribꝰ suis vt.ff.de re.iur.l. nemo potest gladij: nisi q̃ vsurpatuꝫ ẽ i feudis. hoc dicit.

b ¶ Ciuitas bonoñ. Tu vide que late dixi i.c. si diligenti:õ prescripti. An.bar.

c ¶ Menti. Et vide.xij.q.ij.cuꝫ deuotissimam:ꝛ extra õ voto.lꝫ. ꝛ de supplen. negligẽ. prelato.c. grandi.lib.vi. ꝛ viij.q.i.moyses: cuꝫ ibi no.ꝛc.di. legimus.

d ¶ Descendit. Facit q̃ no.su pra qui feu.dare pos.c.i.§.decedẽti:in.q.vtrũ frater fratri succedat in feudo.

e ¶ Ex pacto. Et pondera an hoc procedat qñ fit pactuꝫ simpliciter q̃ ad collaterales transeat: sed si dicatur aliter scribitur pacto:vl̃ si dicatur quod portio nimis accrescat alteri:vel licet trãseat ad collaterales in prius ad vnũ que ad aliũ ſm tenoreꝫ inuestiture. An.bar.

a ¶ In infinitū. Ut per Jo. and. in. c. in presentia de probatio. & p eū lez in Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua: in additōibus: & di xi in auf. si quas ruinas. C. de sac. san. eccle.

ue sit antiquum siue nouum vadit in infinitum: q feuda dare possunt. c. i. §. h quoq;. Sed Jac. de ra. in sūma sua dicit q ēt venientes ex latere succedunt hodie in infinituz. Sicut hodie gradus succedēdi in emphiteosi ecclesiastica pōt in infinitum extendi ad eandem qualitatē beredū. s. liberozū si hoc in pacto caueaf expresse: alʒ nō: sz in feudo laycoz tacite intelligiť in infinitum.[a]

b ¶ Consobrinos. Nota. an frater cōprehendat cōsobrinum: vide qō habetur i l. i. & iij. vbi etiā Bar. ff. de pte. & p isto dicto bal. facit qō no. Jacobutri. & ibi bal. & Ang. i. l. si mater. C. de succ. edicto. Bal. in. l. iubemus. §. fi. C. ad trebel. Bar. i. l. lucius. §. quesitū ff. de leg. iij. glo. in. l. fratres. C. de inoff. testa. Ang. in. l. i. ff. eo. vide cōsiliū florētie cōtra bal. in fratre patrueli. & p illa parte volui cōsulere & nō potui fuissez motus ex mente statuentium: & q statutum florentinuz dum dicit alicui fratri tollit id q dicit Bald. & vide Bal. in. l. qō no. ff. de leg. Itē pone in alijs terminis mulier impetrat rescriptū ptra interfectores fratris sui coram iudicibus vide accusare de morte psobrini: arg. c. i. qō sic: & pcludit qō non: q rescripta sunt stricti iuris: item q verba debent intelligi p prius non p posteriuz l. i. §. imppetruz si ager vectigal.

c ¶ Lōsobrinā. Vide Pe. de ancharano. in. c. canonuz: de cōsti. vbi si cauetur q fratres & fratrū filij preferantur i successione ab intestato filiabus defuncti qō non intelligitur de tribus cōsobrinis: & l. que dic tres fratres intelligitur de carnalib⁹ nō de psobrinis. verba. n. capiuntur in potiori significato: & nomen fratris sororem nō cōprehēdit: vba. n. debēt intelligi: vt quemīmuz iniquitatis contineāt. l. quotiens fmo de regu. iur. & l. vxo. qui accusa. non pos. Andre. Barba.

¶ An maritus succedat vxori i bñficio. Rica.

Si femina. Diuide capitulum in tres ptes. Prio an maritus succedat vxori in feudo femineo. Secundo an filij. Terrio declaratio pcedētiuz. secūda incipit ibi: & si ipsa. tertia ibi: in h dicimus. ¶ Casus. Maritus vxori nō succedit in feudo ēt femineo nisi spāliter fit inuesti tus: filie ēt nō succedunt matri ēt in eo feudo de rigore nisi spāliter fit dictū vel fuerit inuestite: sed de equitate bene succedunt: h obtinet in capitaneis & maioribus valuasoribus minoribus: h vicit. ¶ Sed nūqd filie succedunt in feudo? dic vt J. de bñficio femi. c. i. in prin. & de na. succe. feu. i pn. ¶ Et nō. h q lz maritus succedat vxori de iure cōi nō extantibus ppinquis: vt. C. vñ vir & vxori auctentica preterea: & l. i. nō tñ succedit in feudo vt h. ¶ Quero qd est q h dicit cū feudū in totū dari nō possit: vt J. quakr olim feuduz alienari possit. c. i. §. donare[b]. Rñdeo istud est vez qñ dat feuduz in dotē p alia muliere: q sapit donationē & liberalitatē: vt. l. fi. §. i. ff. q̄ in frau. cre. sz p seipsa bñ pōt dare in dotē: vt J. de iuesti. quā titius accep. a sempōio: q necessaria alienatio vf: & q est geminus fauor. s. eius & dotis: q̄ operaf id qō alʒ simplex fauor nō possz. l. & fauia. §. si cū qs ibi gemina pietas. ff. de li. bo. exi. quinīmo: & rei publice. l. i. ff. so. ma. C. cōia ō de le. auc. q̄ res[c]. ¶ Sed q̄ro qd est q lfa dicit: nisi maritus spāliter fuerit inuestitus. Rñdeo iste est sensus q si maritus fuit inuestitus de volūtate vxoris seu post mortē eius tāq̄ de ppio feudo: tūc succedat ex ppria inuestitura. Secus vō si fuit inuestitus tāq̄ ō re dotali vel parafrenali: q tūc talis iuestitura soluto matrimōio careret noie & effectu: vt. l. si ego. §. dotj: de iu. do. fm Pe. de cer. & me. ¶ Tertio sume h argu. a

denominatione quod'est validuz in iure de rigore verboz: vt extra de quer. ifide. c. fi. ¶ Quarto nō. q eqtas pualet: ar. sūpto a denoiatōe. Itē q eqtas pualet rigozi: qō vez est: si eqtas ē a iure approbata: secus si est iprobata: vt. ff. q & q. l. pspexit: itē eqtas legez extēdit: vt nō. C. ō fur. l. siqs seruo: p accur. Adde legē trahi retro nō ē equū: ideo' dicit Jo. q tūc nō trahiť de sikib⁹ ad similia: vt nō. p eū in. c. de testāda: de qces. pben. li. vi. ¶ Et nō. in h q statuta ciuitatū q̄ loquuntur de lucro dotis nō habēt locū in feudalibus. ¶ Quero dic statutū q vxore mortua i matrimonio sine liberis eius mrimonij vir lucreť totam dotē: nūqd p istud statutū corrigatur. l. hac edictali. C. ō secū. nup. Et vr̄ q sic sicut corrigiť p. l. lōbardozum: qz nulla fit distictio. ¶ In contrarium vr̄: qz lex ptātez tollit sic dādi vt lucreť: vñ vxor dz curare ne lucreť: vt nō. ff. de vbo. obl. l. si ita gs. §. ea. l. Ja. bu. dic q nō pmisso effectu nec modus vr̄ pmissus: ergo vir nō lucrabiť nisi qtūs vir posset lucrari ex pacto. qō dic vt plene dixi in. d. l. hac edictali: in lec. ¶ Quero vtruz vxor tráseat in ptātez viri. Rñdeo sic de iure lūbardo: & idē de iure ca. vt. xxxiij. q. i. §. mulier: secus de iure romano: nisi quo ad debitū carnis: vt nō. C. de qdi. inser. l. si vxor. Et nō. isti. ad ter. §. postea: & §. de ser. fug. l. fi. & adde qō nō. isti. de pa. po. in glo. ordi. nā ēt circa ptātem filiozuz varia iura statuunť: nā alio iure vtuntur romani alio galli: alio sclaui: vt ibi est gl. sing. ¶ Sed nunqd vxor nubēdo nō facta mentione de dote intelligaf bona sua in dotē dare? dic q sic[f]: si interuenit traditio alʒ non: sic intelligiť quod nō. ff. de iure do. l. mulier bona: per id ēt quod not. eo. t. l. quid autem. ¶ Ex hoc apparet q qz nomina debitoz non traduntur: sz ceduntur nunqz presumuntur in dotez data. C. de pac. cō. l. fi. C. de repu. here. l. fi.[g]

¶ De feudis datis minis valuasoribus[hh]. Rub.

Si minores. Casus. Maiores valuasores minimis feud. auferre possunt qñ cūqz pcio tamen restō si quid acceperit: hoc dicit hoc. c. hodie correctum est. §. de natura feu. c. i. ¶ Nō. q nō dz qs rem repetere & preciuz retinere: vt. ff. de ac. emp. l. bona fides. Itez nō h de electione in alternatiua: qz electio alia est resciētis pctum alia est electio possidētis: vt. C. ō rescin. ven. l. ij. & h circa elec. q̄ cōcernit res. Si aūt pcernit remedia refert. aut remedia sunt pparatoria: & tunc nō opz eligere: qz pōt cumulare: vt ex. vt lit. nō pcest. c. qñ frequent. §. fi. Aut sunt cōsecutoria: & tūc alterū est eligendū p illū cuius gra est inductū: vt. ff: de pac. l. rescriptum §. si pacto. Sed mirū est si valuasinus vēdit feuduz: & in ptāte sua est rescidere: q vēditio nulla: vt. ff. de vbo. ob. l. a titio. §. fi. & C. de pbē. emp. l. in ementis. So. verū est q obligatio nasci nō pōt si est in volūtate debitoris an teneat: sz si interuenit traditio bñ valet traditio. Ista est glo. ordi. singularis. ff. de vb. ob. l. iter stipulātē. §. si stipulate. & est casus h. ¶ Modo q̄riť si valuasinus repetit rē offert preciuz: vtrū recupet fructus medio tpe pceptos. Rñdeo nō: qz emptor pcepit eos iure suo dilatione pēdente. i. interim vt eleganter nō. ff. de rei ven. l. emptor: in princ. Omnis. n. dilatio cōcedit fructus possessori. ff. ad trebel.

d ¶ §. donare. Quia illud qd p alio in dotez datur in totum alienatur: vt. ff. de collā. bonorum: l. dedit dotem: ff. fami. hercis. l. pomponius fila delphus: qō i feudis est prohibitum. And. Bar.

e ¶ Aucten. que res. Item nō est ex toto alienatū quia in dote pro pria retinetur vt l. in rebus. ff. de iure do.

f ¶ Sic. Vide plene Bar. in. q. incipiente: Uxori habens magnum patrimonium ꝛc. Andr. Barba.

g ¶ l. fi. Licet adueretenduz sit: q: ibi instrumenta etiaz simpliciter tradita videntur in dotez dari: vide. i. l. i. C. ō dōa. & in. l. cum constet. C. que res pignoꝛ.

h ¶ Ualuasoribus. Si fendum est ita conceſſuz: quotiēs perderis de nouo cōcedo: nunquid si semel est perditum renouetur. Dic q aut est simplex priuatio & renouatur: vt. l. si cuz in annos. ff. quimo. vsufr. amit. Aut cum priuatione superuenit impossibilitas & tunc secus: vt extra de peni. c. ad aures: & l. ij. i fi. C. de libe. & eoꝛ libe. And. Bar.

a ¶Carebit. In tex. HONOREM. Nam sicut vasallus non tenetur habere alium vasallum q̄z vellitiita nec alium honozantem vel subditū q̄z velit: ꝛ hic vno verbo: ꝛ est ratio substantialis huius littere. Et pōt dici ꝙ isti sunt hereditatozes metrochi qui nō possunt loca sua ad altiuz transferre. De his no. C. de contrahen. emp. l. dudum: vbi omnino vide per Odof. De honoze hēs de cōdi. ꝛ demō. l. falsa. §. fi. ꝛ. l. lutius: de lega. iij. l. item in legato. §. parui. Est autem honoꝛ exhibitio reuerentie in testimoniuz virtutis vel prelatiōis vel cum administrationis gradu. ff. ō mu. ꝛ ho. l. si honoze.

b ¶In nouella. Adde ꝙ vbi deficit ratio intēsiua sufficit ratio extē siua. l. ꝛ tantū: de ser. coꝛ. per but. ꝛ. C. de fur. l. si quis seruo.

c ¶Extra pone de feudo compꝛomissuz est in arbitros statuto certo termino ad decidendū puta duorum mensiū ꝛ sic breui: vt. ff. de iure fisci. l. aufertur §. q compēsationem. cum potesta te prorogandi tē pus cōpromissi semel bis ter ꝛ pluries. Quero quotiens poterit fieri prorogatio in impetrantibus beneficia ea forma. dixi ꝙ illud pluries significabat duo alia argumēta in c. ij. de fi. pres by. in. vi. Sz quicqd sit ibi nō est notori[d] ab initio. Hic vero sunt opiniones: Naz quidaz in infinitū trahūt: ar. ō edi. edic. l. ꝙ si nolit. §. fiquid ita: de ver. oblig. l. qui rome. §. cālimacus: i fi. ꝛ. c. si quem subiri: de pꝛocu. in. vi. ꝛ de cura. fu. l. pe. ꝛ. l. si cum in annos: qui. mo. vsufruc. amit. Et sic finitas infinitatur ratiōe adiuncte potestatis: ꝛ durabit donec viuit: ō leg. iij. l. fideicommissa. §. q̄z q̄z. C. ō do. promis. l. si in ratione sui. Sed certe fatuum essz dicere ꝙ ꝓ ista v̄ba videaī actum ꝙ lites sint imoꝛtales: ꝛ ideo vsqz ad tēpus statutuz ne lites sint imoꝛtales pōt durare nō vltra. l. pꝛoperandū. C. de iudi. ꝛ sic vel ꝑm mandatum vel iuxta mandatū dz fieri. Sed h vi male dictū: nā vltra triēnium nō valet pactū pꝛorogande litis: vt. C. de iudi. pꝛoperandū: in pꝛin. ꝛ arbitraria redacta sunt ad instar iudiciozꝫ. C. de iudi. l. rē nō nouā. l. i. ff. de arbi. Alij dicūt ꝙ lz verba ex se importēt terminū incertū ꝛ nulli taxatiōi subiuz: tñ qꝛ ex infinitate sequeret absurditas v̄ba restringūtur ad certū numeruz diffinitū a iure vel diffiniēdū a iudice: vt. ff. de op. le. l. i. de le. iij. l. fidei cōmissa. §. si quis decē. ff. si qs cau. l. ꝛ si post tres. Ista v̄ba referunt ad dñz quē regrit ratio disponis: naz ad arbitros itur cā celeris expeditiōis nō cā litiū differēdaꝝ: vt. ff. de arbi. l. quāuis: ꝛ. l. nō distinguemus. §. quesitū ibi ad treb. l. mulier. §. si heres: nisi sit ꝓcessa ad conseruandos fructus possessoꝛi. ff. de vsu. l. in fidei cō. §. cū pollidius. Et est rō: qꝛ ille q gra alteri[a] hz dilationez noīe illius intelligiī possidere: secus si sua gra: vt. ff. ad treb. l. postulante sticho: secus qñ dilatio est legalis q̄ nemini dz esse dānosa: vt. C. ad sille. l. pe. ꝛ ibi ꝑ Jac. bu. ¶Sed pone ꝙ de tali ꝓctu est factum instm: nunquid rōne instri pꝛohibetur pnia? Rñdeo nō: nisi in tali instro non esset statutū in finibus nature bu iusmodi feudi: sed esset vlterius ꝓcessum: vt. ff. de pac. l. pacisci. ¶Sed nunqd iste ꝓctus p̄sumatur vsurarius ex eo pōt rescindi fructibus lucratis? Rñdeo nō: qꝛ ex natura ꝓctus nūq̄z pꝛesumiī vsurarius vbi pōt ꝓcedere sine vicio: ꝛ hz naturam ꝓctus vt h: ꝛ. C. de pac. inter emp. l. ij. si de i litē iurā. l. nūmis: ꝛ ō fo. ꝓpe. c. ꝓquestus.

¶Quibus modis feudum amittatur. Rica.

Si capitanei. Si vasallus seniozē. i. dñm suum in bello diuiserit: vel credentiaz in dānū eius manifestauerit: vel senioꝛ vxozem adulterauit: vel scienter senioꝛes assalierit: vl̄ simile culpā cōmiserit: feudo carebit[a]. ¶Nō. ꝙ similes culpe similem exigunt penam. Et nō. similitudinē vbicūq̄z res assimilat vel bonus vir vel rō nālis. ff. de legi. l. ideoq̄z. Adde ꝙ qñ vna species trahiī ad alterā que sit eiusdē generis: h facit qꝛ genus qō est in illa specie repꝛesentatuz de pluribus predicaī non ipsa species declarata: vt. ff. de reg. iur. l. i. Adde ꝙ priuilegiū cū sit cōtra ius cōe nō extendit se ad pretermissos casus de transac. c. lz in nouella[b]. ¶Nota reuelatozem credentie puniri si reuelatio infert dānuz dño: alias non qō est nō. Et dī secretuz illud qō dño nolebat sciri iuxta illud nescit seruus qd facit dño suus: ꝛ nō. in. l. eius qui: in fi. ff. si ser. pe. ¶Sed quis est qui iudicabit an sit similis culpa vel non? Rñdeo iudex cause: vt. ff. de legi. l. ideo qꝛ. Nota hic scientiam puniri: ꝛ si qs insultat dñm quem nescit esse dñm suū nō perdit feuduz: qō tene menti: nisi esset ignozantia crassa ꝛ supina que appellatur scire debere: vt. ff. si certū pe. l. ꝙ te. Glo. h nota. de conspiratione: ꝛ dicit ꝙ si non est in malā partez non puniī: qō est nō. dignum. Alia glo. dicit ꝙ si concubuit cū vxoꝛe dñi nesciens eam vxozē ꝙ nō perdit feudū. Itē dicit qō cognoscens monialem nesciēs eam monialem non puniī tanq̄z de stupꝛo monialis: tenementi glo. ꝛ facit. ff. loca. si quis ignozans. ff. de adul. l. pe. ꝛ qō ibi no. ꝑ By. ꝛ. C. de ser. fugi. l. q cūq̄z. Itē nota ꝙ vbi scientia est de forma seu distinctiōe delicti qꝛ ois diffinitio est formalis ibi ignozātia nō punitur nisi cadat in dolo pꝛesumpto. C. de fal. l. nec exēplum: ꝛ. C. de his quib. vt ne sints: nō sic ita ista ꝓrogatio tacite repetit obligationē ꝛ rē multiplicatoriaz actus multiplicatoꝛij: lz sub vna petitiōe. ff. de v̄. ob. l. qbus idez: ꝛ. l. si vari stipule. igiī restringēda: ar. C. de mō mulc. l. eos. Itez dilatiōes sunt restringēde ꝛ maxie odiose. C. de tēp. ap. l. ij. in prin. vel friuole. C. de iure deli. l. fi. §. sz qꝛ quidā: ꝛ iō nō pñt eē pꝛorogatōes nimis magne nec nimis multe: qꝛ q vtitur potestate sibi alio cō cessa dz se conformare cuz actu gesto a ꝓmittēte. ff. de pig. actī. l. vel vniuersoꝛ. l. mella. §. i. ff. de ali. ꝛ ci. le. ff. ꝙ cū eo. l. titianus: sz certe rñdetur ꝙ se pforma ar. C. ō diuer. rescriptī. l. falso. Sol. cā cognita pñt ꝓgare quotiens viderint expedire: ō qꝛ regritur cāe cognitio aliq̄lis ptes sūt citande. ff. de arbi. l. arbiter. certe qꝛ est modici p̄iudicij: ꝛ est iā progata ptās ꝓgādi pōt ꝓrogatio tāq̄z mera executio ptātis iam ꝓcesse ptibus absentib[a] qbus postea intimandū erit. ff. de arbi. l. diē ꝓferre. Alij dicūt vsq; ad anni. C. cō. deleg. l. fi. §. i. Certe licz dilatio sit iniusta valet tñ pserti ex pacto. Considera ad illud qñ est cō promissuz cū tpis pfinitiōe: vt. ff. q sa. cog. l. de die: i prin. In prorogatiōe ꝓcludit etiaz terminus ad probandū fm bar. in l. si de meis. §. fi. ff. de arbi. sed tot termini non dñt dari nec vidētur ptes ad h dubiuz accōmodasse concessuz: qō est iuri ōrium: extra de testi. c. vltra tertiaz. ff. ad muni. l. lutius. §. fi. Cōsidera ex eo ꝙ not. Bart. in l. iij. de dā. infe. An vere sit idez cōpromissum ꝓrogatuz in primaz dilationē ꝛ deinde i secdaz: ꝛ deiceps ꝛ vi ꝙ nō: qꝛ principale ꝛ accessoꝛiū nō sūt idez. l. vl. de fun. instru. Itē q̄ fiūt diuerso iure non idez sunt. ff. ō bo. pos. l. sz cū patrono: de succes. edi. l. i. §. sz videndū: Sz alio iure ꝓrogat arbiter: alio ptes. Item prorogatio arbitri ē interlocutoria: sed ptes non interloquūtur. Itez pso ne sunt diuerse: ꝛ qō qs facit p aliū facit p se ficte ꝛ nō vere. Itē nō principaliter: sz secdario. Itez arbiter i ꝓgādo dz cognoscere de cā ꝓrogatiōis saltē intra seipz: et sic prorogatio est alterius nature ꝛ alterius qualitatis q̄z pria dilatio: ergo nō sunt idē: vt in. c. hi q: de preben. in. vi. simile qꝛ nō est idē minor etas ꝛ vtilis annus lz fiat ꝓrogatio. l. fi. C. de repu. he. Itē nō est idē tps adiūctuz ad purgatiōez more cū tpe principali. C. de fideiuss. l. sancimus extra ō loca. c. potuit. Nō ob. l. sz si manēte. ff. de ꝑcario: qꝛ ibi ꝓcedit prorogatio ex eadem cā ꝛ ab eodē: hic nō. Ista ḡ dilatio arbitroꝝ nō est idem cū prima: sed circa idē ꝙ lz nō sit vnus terminus: vt. ff. de preto. stip. l. valerianus: tamē

est vnum termiabile.i.vnuz compromissum quod diuersis terminis informatur: qr facta prorogatio absqz alterius cõpromissi innouatõne: z sic nõ ob. de preto. stipu.l. penul.per Bul. Adde si nõ dictũ sit qp quotiẽs possint quotiens voluerit vsqzquo ad sniam terminati nam per eos ventum fuerit: tunc verba sunt ita clara qp nullam interpretationem recipiunt restringentez. Alij dicũt qp vba ãpliatiua idẽ sonãt: satis vi iustũ qp vsqz ad terminuz a die quo incepit discepturi duret prorogatio nisi aliud tempus a lege imperiali sit pfixuz. ff. de arbi.l.nõ dissi guemus. §. fi. per Bar. Alij dicunt qp põderãda sunt verba: an dicant qp terminus possit probari: z tũc j. primum terminum possint fieri multe prorogatõnes nõ post. Aut ante terminuz: z tunc.j. duos mẽses pñt fieri plures prorogatiões non post. Alij dicunt qp cõpromissum possit prorogari totum zc. z tũc quotiens rõ equitatis vel pacis suaderet iudici: eadem z in arbitro: als ex notabili mora arbitri soluit cõpromissum: arg. ff. de condi. z demõ .l. hec conditio.ij.

a ¶ Princeps. Vel dic vt in. ca. ordinarij: de off. ordi. in. vi. valet snia lata ꝓtra pri uilegiuz. c. suborta: de re iud. erro re supplesso: sed non errore expsso aduersando se priuilegio: vñ ad uersatiua ꝛexpres

cipis ptãte: vt. C. de crimi. sacri. l. instar: z. C. si nup. ex rescript. pe. l. i. z. l. qua in prouincia. §. i. ff. de ritu. nup. ¶ Conclude sic: qp aut dispositõ legis scripte determinat ò isto priuilegio quid iuris. Aut non determinat. Aut intentio principis est incerta. Aut dicitur qp priuilegiatus non est capax z qõ fuit obreptũ pncipi. Prio cãu: aut puilegiũ tãgit ius pncipis z ipe sol⁹ cognoscit z iudicat. Aut ius alteri⁹: z tũc ẽt ordinari⁹ Scõo cãu ad pncipez ẽ recurrẽdũ. C. de legi. l. cũ ò nouo. Tertio cãu idẽ nisi lex scripta super ista itẽtõe psumat. nã nõ ẽ op⁹tũc recurrere ad pncipez de reg. iu. l. nerati⁹. ff. de vul. substi. l. ex facto. Quarto z vltimo casu ordiari⁹ hz cognoscere z iudicare sm legis determiatiõem. C. si ꝯ ius vl vti. pub. l. pscriptõe mẽdacioꝝ. ne frustra fatiget pnceps[a]. ¶ Quero si criminal'r accusat vasallus vasallũ occasiõe feudi vtrũ pares curtj habeãt de h cognoscere? Rñdeo nõ: qr separatũ est iudiciũ criminale a ciuili. vt. ff. de ciuili. l. solemus. §. latrunculator. ¶ In tex. ibi. DE BENEFICIO. qr minores dicũt se iuestitos a maioribus z maiores negant. By. IU DICIO. i. snia. Et quot modis di iudicium nota. insti. qbus nõ est pmissum facere testa. §. j. ¶ In glo. ibi. ꝯ. de natura feudi i fi. ille. §. nihil facit: quia ibi ñ tractat ò iurisditiõe fz Ja. bel.[b]

Si vasallus. Vasallo legitie feudũ alienãte postea sine herede decedẽte vel ei⁹ herede sine heredefeudũ dño. aperit z qcqd factũ est revocat. h dicit: z sic cessant ꝓria. ¶ Nota qp hr de vasalli ò cedẽte sine hr de feudũ apit dño: g iteriz non est aptũ qñ alienatio iure fuit approbata. sz si reprobata ẽt stati eẽt aptũ dño fz glo. Ja. bel. z alios. ¶ Beide nota h de vbo dz qò nõ iportat necessitatem. Et est rõ quia refertur ad creditorem. Alij super hoc verbo musant.

¶ Constões feudales dñi Lotharij ipatoris ꝗs ante ianuã beati Petri in ciuitate romana condidit obseruandas. ¶ Rubrica. ¶ Ex hac supscriptione nõ. qp ipator rome existẽs põt facere legẽ gñalez vbi z orbi. legẽ vo spacialẽ vbi facere nõ posset qr papa dicit qp roma est sua vt not. in. l. j. §. cũ vbẽ. ff. de offi. pfe. vr. in. gl. pua. Et adde in ista supscriptiõe quod not. in data. vj. li. z quod notatur in. c. inter dilectos. de fide instrumen. in nouella.

Aliquis. Cãus. Precipit imperator ꝓstitutoez editã sup bñficijs militum z successiõe z culpa cũ ꝓsilio virorꝝ prudentũ obseruari ab oibus: qrit gl. vbi fit ista cõstitutio? Rñdet z bñ. lz qdã aliter dicãt qp ẽ in. tit. sequenti vsqz ad ti. quẽad. feu. ad femi. pti. Ja. in glo. not. qp vbũ sancim⁹ est vbũ iperatoris. ¶ Nota h qp iperator cũ scribit subditis suis pfert se pape sm. Ja. bel.[c] z in terris suis sm leges suas iudicat z econtrario de app. si duobus. in nouel. de iudi. dispendiosaz. in cle. in gl.[d]

Impator lotharius eugẽio pape z vniuerso ppło.

Aliquis miles. Decedẽte milite vasallo succedit sibi filius z nepos ex eo et frater qnimo z patru⁹ si feudũ sit auitum. ¶ Tria nota. Prio qp figs decedat sine filio supstite nepote ex eo talis nepos succedit in locum patris sui.

¶ Secundo nõ. qp si supest iste nepos z frater aui talis nepos excludit patruũ. ¶ Tertio nõ. qp vbi nõ supest descendens succedit agnat⁹ puta patru⁹ defũcti. In tex. ibi SUCCEDIT s. nepos. ET SI HEREDEM. s. filiũ masculũ. IPSE. s. fili⁹. s. excluso fratre defuncti. FUERIT. sine filio masculo. By. FRATER. s. supuiuẽs. ¶ Nõ. qp pma cã est descẽdentiuz: deinde venit ad trãsuersales. ¶ Glo. qrit h ò vna nõbili. q. Quiderit si duo frẽs bõa inter se diuidãt z vni eorũ obueniat in ptez feuduz pĩnuz: nũqd si moriat ille cui obuenit ĩ ptez feudũ pĩnũ sine filijs descendẽtib⁹ deferat' alteri fratri vel dño? Rñdeo: aut refutauit ipse frater q viuit mõ: aut nõ. Si refutauit oio: vel ad h refutauit vt dñs illũ ad quẽ puenit ex diuisione z tanqz de nouo bñficio inuestiret eũ: z tunc ad ipm dñm dz reuerti: als ad fratrẽ. s. simpl'r faciẽtez finẽ z refutationẽ: vt. j. de na. suc. feu. c. i. z. j. ò eo q finẽ fecit agnato. c. i. z. j. si de feu. fue. cõtrouer. iter do. z agna. als est i ti. si vas. ser. do. zc. c. titi⁹ cũ sempronio: z ꝓbat' qr istud capl'm loqt' ꝛz vnũ intellectũ. s. qñ puenerat totũ ad vnũ fratrẽ ex diuisione. Pe. ò cer. ex hac gl. sic exposita nota tres ꝯclusiones. ¶ Pria est qp simplex diuisio nõ ꝓiudicat qn ex morte diuidentis cui est applicatũ feudũ supstes succedat: qr pĩnuz erat z est rõ qr diuisio nõ cõprehẽdit futuros casus: vt. ff. de leg. ij. l. cũ pi. §. hr ditatẽ. ¶ Scõa conclusio est qò ille q diuidit ẽt refutãdo nõ intelligit refutare ius futurũ ꝛz solũ illud qò ĩ pñti est liqdũ. Et est rõ qr ꝯ näm refutatiõis est qp extẽdat ad futura: vt. ff. ò le. ij. l. si ita. §. si sub ꝯditione: z de bo. li. l. paulus: rñdet. §. i. z nõ. i. l. fi. C. ò bo. lib. z nõ. C. ò pac. l. i.[e] ¶ Tertia ꝯclusio est qp' qñ vasallus refutat feudũ fratri vt ꝓinde de nouo inuestiat' ipe fr cui obuenit feudũ ex diuisiõe tũc desinit esse pĩnuz. Et iõ mortuo recepto re redit ad dñm: z in h casu dz intelligi glo. q est. C. fa. ber. l. si familie. Et sic nõ tres casus. Aut est simplex diuisio aut cũ refutatiõe. Et si cũ refutatiõe aut sumus in eadẽ inuestitura aut i noua. Si i noua nimirũ: qr vltia derogat priorib⁹: vt. C. de pac. l. pacta' nouissima: z põt rex ex pcõ nouã formã assumere substantialẽ: vt. ff. de acq. pos. l. si qs aũt. Et siqdẽ assumit nouã formã substantialẽ est recessuz a veteri in substã z accidenti: si aũt assumit accidentalẽ in accidẽti tñ. Accidentia dicunt ea quẽ p se nõ stant vt locus tps z similia: vt. ff. de ꝯbẽ. em. l. pacta cõuenta. ff. de pto. stipu. l. valerianus. Et p dicta faciunt ad intellectũ legis q rome. §. duo frẽs. ff. de vbo. ob. Nã si diuisio sic p sniaz nũqz extendit se ad futuras ꝯditiões. Si aũt fit p pactũ tres sunt casus. Primus simplicis diuisionis. Scõus de nihil faciẽdo ꝯ ꝓmissione. Tertius. s. refutatiõis. Be prio nõ est qò qp talis diuisio nõ ꝓiudicat fideicõmisso: nec alij iuri futuro lz ex cã ò ꝓterito: nã conditiõis euentus lz qñqz fingat retro fingit retro ꝓstructiue nõ destructiue: vt. d. §. hr ditatez: z. C. cõia de leg. l. fi. §. finaũt ob auariciã. Scõs casus dubitabilis est: nã in. §. duo frẽs: dr si frẽs cauerãt sub pena se nihil facturos ꝯ diuisionem quã de pĩna hr ditate fecerũt qp in illo gñali pacto ẽt fideicõmissum a fratre fratri i tps mortis relictũ ꝓtineat' vt peti non possit z si petat' reus absoluit' z pena peti põt. Sed ad h sic rñdet' qp iudex ibi intellexit p illũ gñalez sermonẽ frẽs ò remissiõe fideicõmissi cogitasse z sic pnũciauit: tñ male sensit z male pnũciauit: nihilominus tñ

sententia

sa non tz vt regula iuris expressa nocent zc. vt. C. quando quo. nõ est necesse. l. veteranis: z viue oio c. dilecta: de confir. vti. vel inutil. nam ò priuilegio quod redundat in fauorem pncipis solus pnceps iudicat.

b ¶ Jac. bel. Et nota qp etiam sm canonicam disciplinã imperator potest dare z auferre si motiuuz animi sui habet occasionem concedendi z auferẽdi: vt no. Inno. de iure iurã. c. debitores vbi videas.

c ¶ Jac. bel. Vide tex. i. l. victor: C. de sum. trini. z glo. xcvi. distinc. c. victor honori⁹ vide tex. c. si duo: xcvi. dist. c. solite de maiori. z obe. vide scribentes i c. quam graui. de cri. fal. vide Joã. and. in gregoriano vbi post alios allegat. c. dilectissimi. xij. q. i. Andre. Barba.

d ¶ In glo. Ex qua etiam inscriptione' iũcto tex. nota qp ,imperator potest dare z auferre sm canonicam disciplinã si motiuuz animi sui habet occasionem concedendi z auferẽdi vt no. Inno. in. c. debitores de iureiur. vbi vide.

e ¶ l. i. Ubi etiã habes qp non petere quandoqz significat donationez quandoqz renunciationẽ quã doqz nil operet z hoc etiam elegan ter habes h z in l. seruus. C. de repudi. heredi.

ſententia ꝓ veritate habeꝯ ꝛ pp auctoꝛitatem ſñie pena peti põt:ꝛ iſte eſt cãus illius.Ꝯ. nõ.n.ibi dicit ſceuola qꝫ fuerit bñ ꝓnunciatũ ſʒ qꝫ pena cõmiſſa ẽ:hãc opi.tʒ Pe.Jac.bu. ꝛ Bar.ꝛ ſumiꝯ ex hac gl.q̃ fuit eis pegrina ꝛ ignoꝛata. Sʒ dñs By.dicit qꝫ iudex ibi bñ ſenſit ꝛ bñ ꝓnũciauit:qꝛ illud pactũ vltra nãm diuiſionis appoſitũ dʒ aliqd opari: vt.ff.ỏ vſur.l.ſi ſtipulatus.Breuiter ꝓ illa v̈ba nihil ſe ꝯ diuiſionẽ facturos nihil ꝓtineꝯ de fideicõmiſſo:qꝛ iſta v̈ba h̃ nõ ſonãt nihil ſe facturos ꝯ nãm diuiſionis:qꝛ nã diuiſionis nõ eſt intercipe futuros caſus ſʒ magis eſt de eis ꝓ cautionẽ ꝓſpiciẽ dũ:vt.ff.de cõdi.inde.l.frater a fratre:v̈.igiꝯ. Et h̃ appet eẽ vex manifeſto exemplo. Pone qꝫ ff̃ totã ptez ſue hr̃ditatiſ vendidit fri: nã fideiçõmiſſuz ẽ ois hr̃ditatis ꝛ ea q̃ debenꝯ vẽditori ſꝯ ſalua ꝛ nõ obzũpunꝯ hr̃ditate ꝓ eũ vẽdita. Jdẽ ẽ g̃ ſi tota hr̃ditas aſſigneꝯ vni ꝛ ꝙdeneꝯ in pte eſtimatiõis alteri: ꝛ ſic qõ eſt in toto quo ad totum erit ſiꝯ in pte quo ad ptez:vt.ff.de hẽ.vẽd.l.ij.Ꝯ.cũ qs debitori:ꝛ.l.i toto ỏ re. iu. ff. Vñ ẽ falſa ro Azo.fundãt] ſe ſup euictiõe quã ponit i.Ꝯ. duo frẽs:ꝛ quã glo.appꝛobat.l.q cũ tutoꝛibus.ff.de trãſ.qꝛ illa nõ eſt euictio cũ vẽdita vel ꝑmutata ẽ vniuerſitas: ſʒ eſt q̃dã actio pſonalis reſultãs ex q̃litate negocij geſti inꝛ ipas ptes ſeu ex tacito pacto:vt dicit ille ſingularis.Ꝯ.cuʒ qs: ꝛ i h̃ deficit illuſtre igeniũ dñi Azo.ꝛ gloſatoꝛis ꝛ By. ¶ Sʒ ſtatim imediate opp.ſi h̃ eſt vex qꝫ ſnia fuerit iniq̃ qũo põt peti pena. Rñ.vt dicit tex.alibi qꝛ eodẽ erroꝛe quo qs iudicat i ꝑncipali:eodẽ de fructib⁹ acceſſoꝛijs.ff.de rei ven.l.ex diuerſo. Sʒ itex opp.ſi reus ꝙſequutus ẽ cõmodũ exceptõnis g̃ pena nõ põt peti:vt.ff.de pac.l. reſcꝛiptuʒ.Ꝯ. ſi pacto. Sol. h̃ cõſequutus eſt pcõ nõ de iure vñ nũ quã potuit eligere: ar.ff.ad treb.l.debitoꝛ.Ꝯ.ſi. Vel dic qꝫ in.Ꝯ. duo frẽs: pena fuit appoſita facto:qꝛ dicit facturos: ꝛ qõ factũ eſt ꝓ infecto hr̃i non põt:vt.l.in bello.Ꝯ.facte:de cap. ꝛ poſtli.reuer.Sʒ i ꝯrio fuit pena appoſita iudicio:vt.l.ampliuſ.ff.rẽra.ba.qꝛ fuit pactũ de nõ petẽdo.Si g̃ actoꝛi denegaꝯ iudiciũ.i.qꝛ abſoluiꝯ reus fingiꝯ res in iudiciũ ꝓ eũ nõ deducta: ar.ad iſtã ſol.C.de trãſ.l.vbi pactũ cũ ſua gl. vel dic vt nõ.i d.Ꝯ.duo frẽs. ¶ Mõ venio ad tertiũ mẽbꝛũ.ſ.qñ interuenit refutatio: ꝛ q̃ro nũqd ſi ff̃s diuidũt ꝛ hinc de refutatione faciũt nõ exꝑſſo de fideicõmiſſo futuro vtrũ i hac refutatione g̃ñali itelligaꝯ h̃ remiſſuz.Et vr̃ qꝫ ſic: qꝛ de h̃ debuit cogitari cũ ff̃es hr̃nt certã ſciaz teſti:g̃ cogitatũ ꝑſumiꝯ: vt ff.de pac.l.ẽptoꝛ.Ꝯ.lutius:ꝛ.ff.de v̈b. ob.l.qcqd reſtringen de.iij.rñ.ꝛ.l.ſi.ff.de penulega.qꝛ vniuerſalis ꝓpoſitio ſeu oiꝛo oia ꝙcludit q̃ ſpãliter nõ iueniunꝯ excluſa:vt.ff.de le.iij. l.ſi chozus.Sʒ ꝑ gl.h̃ poſitaz põt allegari i ꝯriuz: qꝛ in g̃ñali refutatione nõ veniũt niſi iura apta nõ ea q̃ certã ꝙſiſtẽtiaz nõ habẽt:qꝛ illa nõ dñr ꝓprie iura ſʒ iuriuz ſpes: vt.C.vt inpoſ.le.l.cũ archimedoꝛã. ¶ Juxta h̃ ego q̃ro ſi fecerũt refutationẽ inuicẽ de oi iure qõ hñt vl̃ hr̃e ſperãt: vtrũ iſtud extendaꝯ ad fideicõmiſſuz debitũ poſt moꝛtez? Et vr̃ qꝫ ſic:qꝛ ſpes eſt qõ appet: qꝛ ꝑſtaꝯ cautio ab oibus exceptꝫ filijs ꝓmi g̃dus: vt.C.ad treb.l.iubemus. ¶ In ꝯriũ vr̃ qꝛ caſum ſpectare nõ debemus: ꝛ ſpes in iure nr̃o nõ dr̃ ſpes niſi ius eam foueat:vt inſti.de v̈bo.ob.Ꝯ.ex conditionali.ff.de verbo.obliga..l.inter ſtipulantem.Ꝯ.ſacram: ꝛ.ff.de conditio. ꝛ demon.l. cũ tale in fi. ꝑn. Vꝛ g̃ remuſſuz onus cauẽdi qõ eſt de ꝑnti ſʒ nõ onus fideicõmiſſi qõ eſt de futuro. Ego dico qꝫ ſi i aliq̃ ꝑte inſtr̃i diuiſiõis celebrati cũ clã ſupꝛadicta eſt facta mẽtio teſti vel codicilloꝛ in qbus h̃ fideicõmiſſuz ꝓtineꝯ qꝫ itelligeꝯ pacto remiſſuz:vt.C. de pac.l.i.alꝫ nõ:vt ff.ỏ trãſ.l.ỏ bis ꝓtroverſijs. Sʒ põe qꝫ i inſtr̃o ꝓtinenꝯ hec v̈ba ꝛ fecerunt inuicẽ refutationẽ de oi iure qõ hñt vel hr̃e inuicẽ pñt. Rñ deo idẽ. Scias ãt qꝫ duplex ẽ potẽtia. Quedã potẽtia eſt ens:vt qñ hz radicẽ ſeu cãm gñantẽ: ſicut eſt poſſe hr̃ditatẽ adire. Itẽ ius offerẽdi ꝛ ſiꝯia qꝛ ſꝯ iura foꝛmata ꝛ certa diffinitione cõſiſtẽtia: ꝛ iſta includunꝯ ſub verbis remiſſiuis p̃dictis. Quedã eſt potẽtia q̃ nõ eſt ens ſicut eſt poſſe ſuccedẽ alicui:nã ẽt anteq̃ pr̃ moꝛiaꝯ iſta ꝓpoſitio eſt v̈a:vt ſi dico:filius põt ſuccedẽ pii:tñ iſta potẽtia nihil ẽ ꝛ iõ nũq̃ in v̈bis g̃ñalibus claudiꝯ:vt.ff.ỏ trãſ.l.q cũ tutoꝛibꝰ:ſʒ ei⁹ ꝓpã lecturã q̃ ẽ qꝫ ff̃ fri ſuccedat directo ex teſtõ ff̃is vl̃ ab iteſtato nõ inꝛ fideicõmiſſi. Tñ qꝛ illa lectura non hz dubitationẽ ꝯ.l.qõ labeo.ff. ad car. iõ gl.itellexerũt qꝫ ibi hẽs extiterat ff̃ fri.i.hẽs extiterat defuncto in locũ fr̃is ſui: nã ꝑ fideicõmiſſariaz ſubſtõnez nõ ſuccediꝯ hr̃di: qõ ꝑz: qꝛ eſt grauamẽ hr̃dis nõ titulus ab hr̃de ꝓſiliẽs:ꝛ iõ nec bona hr̃dis ꝙtinenꝯ i fideicõmiſſo:vt.ff.de vul.ꝛ pu.l.coheredi.Ꝯ.cũ filie ꝛ nõ.C.ỏ inof.teſta.l. ex tribus. ¶ Sʒ imediate opp. qꝫ illa lec.ſit iposſibilis:nã.l. q cũ tutoꝛibus:loqtur in actione tutele q̃ nũq̃ cõpetit patri nec hr̃ditari pr̃ne ſed eſt ꝓpꝛia ipſoꝛ ipubeꝛ: g̃ nõ venit in fideicõmiſſo:g̃ ex vi fideicõmiſſi non põt moueri actio: vt.ff.ad treb.l.ſi heres pecuniã. So. qꝛ petiꝯ rõ adminiſtratõis bonoꝛ pr̃noꝛ hinc eſt qꝫ venit in fideicõmiſſo: vt.ff.ỏ ꝙſti.pecu.l.ſi poſt ꝑm gloſ.h̃ intelligas qꝫ in.d.l. q cũ tutoꝛib⁹:fuit facta reſtõ plena ex treb.cũ ſuis appẽdicijs q̃ tacite ſequũꝯ. ¶ Adde qõ gl.põit ibi vnã ſolutionez ad.Ꝯ. duo fratres: quã q̃dem nõ intelligunt ibi dũ dicit:vel h̃ actiue ibi paſſiue:q̃ v̈ba expone ſic: qꝛ i l.q cũ tutoꝛibus:vnus ꝛ idẽ bis egit. Sʒ in.Ꝯ. duo fratres: q̃ ſemel fuit actoꝛ in petitione fideicõmiſſi nũc ẽ reus qꝛ petiꝯ ab eo pena. Aduerbiũ.n.actiue refertur ad actoꝛẽ:aduerbiũ paſſiue referꝯ ad reũ:q̃ glo. nõ.cauſus differentes ſʒ nõ rõnez dr̃ie. ¶ Vltio circa refutationes ſic diſtingue qꝫ quedã ſunt refutatiões abſolute: q̃dã ſunt reſpectiue ſiue relatiue. Prio caſu ſub diſtingue. Aut interuenit erroꝛ iuſtus ꝛ nihil opanꝯ: vt.ff.de pac.l.treș frẽs:ꝛ.ff.ỏ ꝙdi.ꝛ de.l.ſi.Ꝯ. idẽ que ſijt. Aut ſupinus: ꝛ tũc idẽ in vltis voluntatib⁹ ſecus ſi lex ꝑſumeret ſciaz: qꝛ tũc valeret;vt.ff.de tranſ.l.de his ꝛ.l.nõ ẽ ferẽdus:ꝛ.l.cũ aqliana. Jn ꝯctib⁹ ſupin⁹ erroꝛ nocz refutãti.l.ẽptoꝛ.Ꝯ.luti⁹;de pac. ꝛ ẽt ibi videas. Scõo cãu qñ ẽ refutatio relatiua: tũc talꝯ itellr refutatõ q̃lis ẽ ipſa relatio .ff.ỏ ſo.l.ſi ex plurib⁹.C.ỏ trãſ.l.ſi ỏ certa:ꝛ.C.ỏ excep.l.ſi ex maioꝛ. ¶ Mõ reuertoꝛ ad ꝓpꝛiã mãz feudoꝛ ꝛ q̃ro duo. Prio ſi feudũ nõ eſt pfnuz ſʒ nouũ ea lege datuz vt alteri accreſcat ꝛ qs renũciat ſue poꝛtiõi in manu fratris: q̃ frater poſtea decedit ſine hr̃de:vtrũ reuertaꝯ ad ipm vel ad dñz? Et gl.h̃ poſita põt induci ꝑ ff̃e. Sʒ ꝑ dño facit lex illa nõbiꝯ.C. ỏ fmiſ.pig.l.ſolita.ꝓuidẽtia. Pro ꝛ ꝯ põt induci.ff.de vſuf.l.ſi titio.Ꝯ.vſufr.ꝛ de vul. ſub. l.ex fcõ.Ꝯ. iulius lõginus:vbi dr̃ qꝫ i iure ſubſtõnis ſiue ſurrogatiõis ſufficiũt reliqe dñij ꝓcedentis: ꝛ iſte ſʒ refutauerit tñ nõ oiꝛo deſijt eſſe vaſallus: vt Ꝯ.de vaſal.q ꝯ ꝙſti. Lot.feu.alie.c. ſi vaſallus. ¶ Scõo ꝛ vltimo q̃ro: nos videmus qꝫ iſtud capl̃m in effectu tria dicit. Primũ qñ miles h̃ñs feudũ pr̃nũ moꝛiꝯ relicto nepote ex filio ꝑmoꝛtuo. Scõm qñ deceſſit relicto ẽt ff̃e ꝓprio. Tertiũ qñ ille filius q̃ ſucceſſit ff̃i moꝛiꝯ relicto ff̃e pr̃is quẽ frẽz repulerat: qꝛ ff̃ nõ ſuccedit iſti filio qꝛ feudũ erat pr̃nuz:alꝫ ſecus. vt.Ꝯ.de ſuc.feu.c.i. Ꝯ.ſi.ꝛ.Ꝯ.de feu.mar.c.i.Ꝯ.ſi. ¶ Quero g̃qd ſi cum patruo extat ꝛ filius fr̃is moꝛtui.q̃ ſꝯ i eodẽ g̃du.ſ. tertio ſʒ nõ eadẽ linea:qꝛ vnus eſt de linea trãſuerſali aſcendẽti.ſ.patruus: alius de linea trãſuerſali deſcẽdẽti.ſ. filius fr̃is ꝑſone defuncte. Iſta nõ eſſʒ qõ i allodijs ꝛ emphiteoticiſ qꝛ filiꝰ fr̃is ꝑferꝯ patruo: vt i auk.ꝛ poſt frẽs.C. de le.bꝛ. Sʒ i feudis idẽ dico foꝛtiori rõe qꝛ fere ꝯ nãz feudi ẽ qꝫ reſpiciat aſcẽdẽtes:filiꝰ g̃ fr̃is ſuccedit i cellula pr̃is: ſʒ patruus nõ hz aliã cellulam niſi ſeiꝯz:ꝛ iõ filius fr̃is intelꝛ eſſe ꝓximioꝛ ꝑ fictiõez quo ad g̃dũ ꝛ ꝑvitatẽ quo ad effectũ. ¶ Vltio ſcias qꝫ q dã dñt qꝫ ſpãle ẽ i militib⁹ qꝫ milites ſuccedãt i feudo nouo:qõ falſuz ẽ ꝛʒ Pe.de cer.Ja.de bel.ꝛ me Bal.

Be bñfi.fratris ꝛ q̃ꝛ frater ſuccedat in bñfi. fratris.

[a] Si quis. [a] Diuide capitulũ i duas ptes. Primo regula daꝯ.

a ¶ Si quis. Vide iſtum tex. allegatum per Bar. i .l. quod dicitur in finalibus verbis.l. ij.ff. de verbo.obliga. quod mater poteſt accipere emphiteoſiz eccleſiaſticaz pro ſe ꝛ filijs ſuis ꝛ ſequitur ibi Joan. de Imola: ꝛ voluit Bald. in.l.ſi annis.ff.de pactis. Andre. Barba.

a ¶ Auxilium. Vide quod singulariter & elegãter dicit Bal.i.l. raptoris.C.de epis.& cler.& vide eundem in .l.i.C. de ser.fugi.& i.c. i.§.furtũ de pac. iuramẽ. firmã. & bal.in.l.data opera.C.qui accu. nõ pos. And. Barb.

b ¶ Actibus operosis. Vide Bal. in.l.C. de actio. & oblig. & in.l. per diuersas.C. man. pro illa glo. est casus .ff. ad trebel. l.restituta.§.si.& l.q̃uis:& l.apud iulianum.§.Antistia: eodem tit. vide Angel.in.l. cum conuenit.ff. de pig. vide etiaz tex.in.l.q̃ parte: §.filius.ff.famil. hercis. vide Bal. in.l.i.C. qui test. face.pos.

c ¶ Acqui.here. Porro patrimoniuz laboribus & multis casibus q̃ritur & augef .C. arbitriuz tutele: l.si defunctus.

d ¶ In nouella. Extra nota. q̃ ille qui cedit actionem non dicitur soluere: & iõ non dicitur satisfactũ illi cuiura sũt cõcessa: vt nota.in l.legauí in fi.magne glo.ff.de lib. lega. Adde q̃ nõ tollit indultũ beneficium quod impedit idulgẽdum dicit Accur.in.l. si seruum.§.fi. de acqui.here. Sed istud non est semper verum: vt ibi: & ideo dic qõd id quod ad vtrunq; ordinatur vtrunq; operatur.i. impedit producenda & resoluit producta. Sed si ad alterum ordinatur illud tantum operatur: vt.ff.ỏ arbi.l. non distinguemus.§.sacerdotio.

Secundo exceptionẽs. secunda incipit ibi: nisi per inuestiturã ẽc. ¶ Casus. Datur regula & exceptões a regula. Regula est q̃ frater fratri defuncto sine herede filio nõ succedit in feudo nouo: fallit regula si tpe inuestiture per pactũ conuenit. Itẽ si de cõibus bonis est emptũ. Item si frater ẽ inuestitus vtriusq; noie dño sciente. Itẽ si frater acquisiuit in hoste regis.h.d. In tex.ibi BENEFICIUM.scilicet nouũ. EQUESTRE.s. domino sciẽte & quod est.ſ. SIGNUL.subaudi maxie aliq̃ tñ simul stare aliquid operatur:vt.ff.de eden.l.pretor:ver.sed recte:& .ff.de bis qui deie.vel effu.l.si vero .§.ſz si quis:ver.q̃ si ex mediano. Dicit Inn. q̃ illi qui simul stãt videnť vnus alteri dare auxiliũ ỏ clerico percus.c.continentia:qõ est nõ.vt p gl.ordi. in cle.i.de penis & in.c.petrus dyaconus de homici. IMMOSTE.i.prelio vel exercitu acq̃ siuerit.s.cũ armis & eqs cõibus: vt.ſ.ỏ fra.de nouo bñ.inuesti.c.si duo fratres:in cõi casu. Et nõ. in isto.c.de duobus principal'r tractari .s. an frater succedat fratri i feudo nouo? & dicit q̃ sic in ãtuor casib9. Primus est q̃ ẽ dictat inuestitura. Scõs q̃ de cõib9 bonis fuit emptũ dño sciẽte. Põe scriptura ita dicit. Titius emit tale castruz a sempronio p mille:q̃ dict9 semproni9 fuit pfessus se habuisse & recepisse a dicto titõ soluẽte de pecunia ipsi9 titij & meuij fris eius. Et nõ. diligẽter q̃ p hũc fmonẽ nõ inducit societas sz vi neg.ges.noie vtriusq; qõ est nõbile. Itẽ nõ refert vtrũ de pecunia cõi vel de pecunia redacta ex re cõi:nã hãc nimiã subtilitatẽ nõ curam9:ar. ff.de pcu.l.qõ est.pcurator ex re dñi. Nec ob.ff. ỏ admi.tu.l.titiũ & meuiũ.§.altero: q? ibi pupillus nõ hẽbat ratã negociationẽ. Tertius q̃ cõi noie. Quartus q̃ rex voluit remunerař vtrũq; qõ pſumit:q? cũ cõibus eqs & armis fuit in hoste regis: & ppea pnceps cõcessit feudũ. Et hec est nõbilis pſumptio:facit ad qõnez rusticoz simul stãtiũ q̃ si vnus acqrit cũ bobus cõibus q̃ illud debeat esse cõe: opa aũt iter frẽs sil' negociãtes pſumař gratuita & amicitia fraterna impensa:ar.ff.de neg.ges.l.ex duob9 in pn. & .§.fi. lz Bar.medietatẽ lucri cõsignet ope pſonali: & alterã medietatẽ ope bouũ:& sic q̃ laborauit hẽbit tres ptes:& q̃ nõ laborauit hẽbit q̃rtã ptez. Pria opio magis plz:ar.huius lře: lz aliq̃ tanq̃ discipulus secutus fueriz magistrũ meũ pſulẽdo. Scõo tractař ẽ de ipsa acqsitione in cõi q̃ nõ ẽz locũ in.i.rñ.huius.c.q? ibi é data alia forma sz ẽz locũ in trib9 alijs rñ. Et iõ si acqrẽs ỏriuz ptestareť.s.q̃ nollet acqrere fratri: nõ acqrereť:ar.ff.de neg.ges.l.nẽseni9:& .ff.de acq. hẽ. l.q̃ in aliena.§.celsus. ¶ Opp.de.§. cũ vo conradus. Solue vt ibi nõ. Et adde q̃ id qõ gl.dic̃ i pupillo ẽt ad pdigũ & furiosuz trahi dz: q?eis dẽ puilegijs potiunť:vt elegãter nõ. glos.i.l.ij. .C. de curato. furi. q̃ dicit oĩa puilegia ppetẽtia pupillo ppetẽ pdigo cui bonis ẽ interdictum & furioso & alibi nõ repiť sik's gl. i puilegijs tñ pt iducí p sik'i id qõ nõ.ff.de fideius.l.marcellus: & ff.de pdi.inde.l.interdũ:i fi.mag.gl. ¶ Deinde vř ẽ q̃ feudũ pót emi: ỏriũ dic̃ tex.ſ.de feu. da.i uicẽ.l.cõ. Sz omissis ambagib9 dic q̃ ibi loqť ỏ vrbanitate nõ de necessitate: vť ibi loqť de pcio iusto ẽ de modico:vel nõ dz fieri:factũ tñ tzvt ẽ & .§.de bis q̃ feu.da.pos.c.i.§.fi.de feu.mar.c.i.& de nã suc.feu.c.i.i fi.ſ.quéad.feudũ ad filiã pti.c. i.& de feu.da.mini.val.c.i.& hec ẽ vitas. ¶ Deinde gl. trãsit ad brocarda vtrũ sit licitũ gratis qõ nõ lz p pecuniaz? Et dicit q̃ aliq̃ lz & aliq̃ nõ lz. Dic tu q̃ q̃ pecũia iteruenit ỏ bonos mores vel lege ꝓhibẽte licitũ ẽ gratuito:qõ nõ é licitũ pcio: vt nõ.ff.de pdi.ob tur.cau.l.iij.§.si tibi ob iudiciũ:& .l.vlt.C. de p'.cu.li.x.nã q? curiales p quosdã reb9 alienis ihabitãtes sollicitabãtur ad vẽdendũ:iõ ꝓhibeť ibi vẽditio: donatio aũt non ꝓhibeť: q? donatio est valde difficilis & nõ pót iduci de facili. Aliud brocardũ ẽ q̃ scia iducit pſensuz:sz loq̃ť i scia ỹbent] si fuit feuduz emptũ a dño vel si fuit emptũ a vasallo & affuit scia auctorizabil'.s.ipsius dñi:& istud brocarduz nõ ꝓsequor vlterius. Certe nec ꝓsequor ẽ mãm vtrũ duo frẽs sil' stãtes pſumanť socij q? ex solo quictu nõ pſumiť societas nisi societas mense & victus tacita. Aut societaſ colligiť ex actib9 operosis h inde de fact] :q? actus oñdũt volũtatem & pſensuz p̃z actuũ q̃litatẽ:qõ dicvt plene nõ.p modeř.i.d.§.altero:& p me.C.pmu.vtriusq; i.l.si patruus: i lec.& ẽt p me i.l.aditio.ff.de acq.here. ¶ Argu. ad qõnẽ de eo q̃ pmisit iura cedẽ sub pena & ille est abñs q̃ nõ incidat i penã: q? sine culpa nõ dz puniri qs. Sz dicit Accur. q̃ cessio pót fieri absenti.s.dirigẽdo eã p nũciũ vel epl'az sicut dirigiť mãdatũ.ff.de pcu.l.i cãe.§.fi.& ibi gl.nõbilis vel fiat i manib9 tabelliõis recipient] noie illi9 p̃z Host.eť ỏ pig.c.significãte i nouel.b

a Scientia. Vide que not. Bal. in.c.i. quãdo dominus ppie priue. vbi notabiliter loquitur. An. Barba.

f ¶ Iconomus. Et semper actus officij pcedit priuationez que surgit ex actu sed nõ eaz que surgit ex contemptu q? cõtemptus semper preuenit & precurrit actum suuz vt eleganter notat Inno.in.ca. preterea requisisti: ỏ appellatio.

g ¶ In nouella. Et in.c.licet eps de preben.& in.c. cum ẽm here. & ibi per Joã.an. & in.c.ordinarij: ỏ offi.ordi. eo. lib. vi.in nouella.

h ¶ Personam. Vide Bal.in.l.si quis seruum.§.si inter duos .ff. de lega.ij. Bar.in.l. demonstratio .ff. de cõdi. & demõ. Jo.de Imo.in.l. ij. alias .iij.ff. de lib. & posth. An.in d.l.ij. istaz practicaz damnat & dicit quod debz addi quod confitetur se illud crim cõmisisse sz erit: istud dixit Bal. in.d.§.inter. do. Jo.de Imol.i.d. l. demõstratõ cõiungit vtram practicam. An. bar.

i ¶ Libellus. Nota q̃ ad executiones sententie.l.requiritur libellus quod no.bene:ut de Bal.in.l.cãm de execu. rei iud. & ibi remisi.

k ¶ In nouella. Et .ff. ad turpil. l. fi.§.i. & ad municip.l. ordine: & in.l. si qua pena: de uerbo.obli. p Jo. an. in regula in penis in mercu. & in.d.c.ordi.

¶ De feudo sine culpa nõ admittendo. Rica.

Ancimus. Casus. datur regula. Regulr aũt miles vasallus feudum nõ amittit nisi culpa rõnabili cognita & quicta .h.d. Hec aũt regula obtinet in oib9: vt.§. de nã feu. & nõ.§ de bis q̃ feu. da. pos. §. fi. Ja. de bel. Et idẽ in puilegijs q̃ sine cã auferri nõ pñt: vt nõ.ỏ diuersis pdijs vrbanis.l.fi.li.xi. ¶ Nõ culpa nõ pſumi nisi qs conuincatur siue sit culpa in faciẽdo siue in omittẽdo: facit.ff. de re.mili.l.iij.§.si ad diem. ¶ Itẽ nõ. q̃ sup culpis necessaria ẽ declaratio. Dic q̃ aut rõe culpe qs venit puãdus: aut ẽ priuatus ipso iure. Prio casu necessaria ẽ scia ad esse pene:vt.ff. de iure fis.l.ei9 q̃ delatorẽ: vbi ẽt ꝓbař q̃ pempta instãtia nõ pót agi ad cãe pmissionẽ:dicit Inn. de iur. calũ.c.cũ cãm: & facit ad pdicta.ff.de v̊.sig.l.aliud.§. inter multã:& .l.si q̃ pena: & nõ.C. de sac.san.ec.l.iubemus.§.iconom9. ¶ Scõo est necessaria snia nõ ad eẽ sz ad executóez eẽ:vt nõ.i.c.p hũani eť ỏ bo.li.vi.i nouel.c ¶ Et iõ q̃ capiunť bãniti q̃ ex foĩa statutoz bñ p pdẽnatis fit q̃dã ỏclaratoriz pcessus i quo declarať captã esse illã pson9 q̃ repiť bãnita & bãnũ exequẽdũ esse: & ita ẽuat practica q̃ ẽ va intellectr ix legũ. Sz sine aliq̃ declaratóe fcã executio nõ essz ppea iuri ỏria p ea q̃ nõ. Inn. de ap.c. ex rõne vbi nõt q̃ i mera executióe nulla ẽ necessaria cognitiovel dilatio qõ dictũ tenere mẽti. ¶ Ad executionẽ aũt sme legis bñ ẽ necessarius libellus vt p gl. Ja. de bel. in auť. de incest. nup. colť. ij. & i.c. ordiarij: de of. or. pal. p Jo. an. cũ nõ pcesserit aliqõ iudiciuz. ¶ Et nõ. q̃ snia legis excedit móz iudicij: q? sine iudicio ferť: sz nõ móz delicti: q? ñ pt eẽ nisi va & regrit fcñ vifice pſũmatũ vt nõ.i.c.ppetue:ỏ ele.li.vi.i nouel.k

Si quis miles. Vasallus feudo priuař alienãdo: cũ vxore dñi cõcubendo & in pugna cũ posset iuuare euz dimittendo:hoc dicit. ¶ In tex.ibi.

SINE

a ¶ Ante ꝛ post. An decretuz posſit iterponi ante vel postvide bal. in.l. quecunqz.C. de bo.mater. alꝫ de bonisqz lib. ꝛ l. cum non soluz §. necessitate de bonisqz lib. ꝛ.l.i. .C. qui admit. ꝛ i Rubꝛi.C. de exercito. Et vide que notaui in isto .c. in recollectis.

b ¶ A pena. Vide que not. Bal. in .l. si deo .C. de his qui. vt indi. vide.c. cónez de appel. tex. ꝛ glo. vide que ibi dixi Andre. barba.

c ¶ Dicunt. Bl. Acc. dicit ꝙ vbi nomen mensis ꝑ fertur simplicit: omnis mensis hz xxx. dies de iure .C. de iure deli. .l. ñ. §. finautez dubius: in glos. sup verbo sexaginta: quam glosellã tene menti: ꝛ tene quod ipse dicit. Alij dicũt ꝙ si extendere est fauoꝛ hz dies .xxxi. Si odiũ habet .xxx. Idem si neutrũ: facit. C. de iud. auten. iubemus.

SINE IUSSU. i. sine ꝓsensu. Nam idez opatur ratificatio quod mandatũ: ꝓpꝛie vero loquendo iussus dz pꝛecedere. ff. de acq. pos. l. si quis mihi bona. §. iussuz. Item mandatũ dz pꝛecedere: vt. ff. mã. l. si vero nó remunerãdi. §. post creditam. Itẽ consiliũ dz semp pꝛecedere: vt. ff. de vbo. sig. l. sepe: ꝑ Accur. Itẽ in factis sine ordine necessario nó hz locũ ratificatio: qꝛ esset ordo pꝛeposterus: ꝛ solemnitates omisse defectus reddit actũ inualidũ: de vbo. ob. l. q rome. §. fla uius. Unde ratificatio supplet solũ defectũ singularis pſone ꝓsensus. C. si qd i frau. pa. l. ij. Sz viciũ ꝓposterationis nó tollit. Adde qȝ nõ. i. c. dudũ ꝑ Jo. mo. in gl. mag. de re. ecc. nó alie. li. vi. ¶ De ꝓsensu dic ꝙ aut actus sine ꝓsensu ẽ nullus ipso iure: ꝛ tũc dz in ipso negocio interuenire: vt. l. i. in fi. de auc. tu. Aut actus valet tñ pót i fringi ꝑ exceptionẽ: tũc sufficit ratificatio: vt. C. ad mace. l. fi. Et facit qȝ nõ. C. q admit. ad boñ. pos. in. l. i. De decreto dic ꝙ cã iam cognita pót interponi añ ꝛ postª: qꝛ ꝓꝛ pmittere pót futuram venditionẽ ꝛ retro factã roborare ꝑ decretum ꝛ ꝓsultius est totũ facere eodẽ cótextu. Et adde qȝ nõ. Inno. in. c. dudũ de re. ec. nó ali. lib. vi. ꝛ nõ. ꝑ Bar. ff. ȝ aq̃ plu. ar. l. si aũt: ꝛ facit qȝ nõ. ff. de mi. l. iij §. permittit: in glos. sz tũc secus tẽ. quã glo. põdera. AUDITAT. ipso iure qꝛ pdit qñ alienat: vt nõ. in. c. ex pte: de feu. ꝑ Inno. Sz in duobus casibus sequẽtibus intelligit ꝑ sniam: tñ iste tex. qꝛ dicit amittat ꝛ nõ dic amittit: multũ vrget ad dicendũ ꝙ ẽt in casu alienationis nó amittit nisi ꝑ snia: qȝ vex est si alienatum negeꝫ qꝛ dz conuinci ꝑ sniam: sz si notoꝛia sit alienatio nõ regritur snia: dic ꝙ ẽt i occulto pót alteri conferri lz nó possit post auferri nisi conuicto. c. lz: de ꝑben. li. vi. ꝛ ff. de ꝓdi. ob cãm. l. si pecuniã. §. si seruũ: ꝛ hȝ est spãle qñ ꝑ alienationem feuduz ruit. DOMINO VIVENTE. Nota ꝙ dño mortuo q stupꝛat viduã nõ amittit feudũ: qꝛ hic regrit ꝙ in vita adulterauerit: arg. ꝙ qȝ nõ. C. de fideicó. l. fideicómissum: ꝛ de his qui. vt i dig. l. sozoꝛẽ. SIPOTUERIT. notabilissimũ verbũ est istud ꝙ in potẽtia excusat vasallos a penaᵇ: ꝛ nó intelligas hȝ de leui impediméto sz de graui: vt. ff. de re iudi. l. quesitũ ff. ȝ publi. l. cesar. qꝛ qñ culpa nó est in facto nec in ordine difficultatis ipeditus venia dignus ẽ: ff. de re mili. l. iij §. sz ad diez: ꝛ l. q cómeatus: ꝛ .C. de his qui. vt i dig. l. si ideo. Itẽ si culpa pꝛecedit ipedimentũ: tale ipedimentuz nó excusat: vt. l. si vehenda. §. idẽ iuris. ff. ad. l. rodi. de iact. qꝛ nolle dr̃ qui suo suo facto ipeditus nõ potest velle: vt elegãter nõ. in. l. i. C. de natu. lib. ꝛ facit .C. ȝ appel. l. pꝛeses: ꝛ .C. q petãt tu. l. cũ a matribus. l. si pecuniam: in pn. ff. de ꝓdi. ob cau. Bal.

d ¶ Auunculus. Sed an sufficiat ꝙ negociozũ gestozũ iuerit ꝛ ꝙ fuerit inuestitus ifra annum. Et videtur ꝙ nõ: nisi vasallus ratificauerit. l. bonozuz. ff. rez ra. hꝫ. In cõtrarium vr̃ qꝛ satisfactum dicitur qñcũq; dominus voluerit. Prima opinio verioꝛ est: vt not. ff. de neg. gest. l. sed ꝛ ego: ꝛ ff. de iureiurã. l. labeo: ꝛ ꝑ Accur. facit. l. i. in prin. de appel. recipi. Sed nũ quid iste titulus habeat locum in inuestituris pꝛelatozum. Pone iurauit fidelitatem episcopo cuidaz papiẽ si recipiẽti pꝛo se ꝛ suis successoꝛibus ille mortuus est ꝛ aliuz est nũc

Quo tpe miles inuestiturã petere dz. Rubꝛica.

Dancimus. Casus. datur regula ꝛ instãtia a regula. Regula est similes. ȝ. annũ ꝛ mensem post mortem dñi nó petat inuestituram ab herede vel post mortẽ patris a dño pdit feuduz. Fallit regula si iusta cã ipediꝫ vel mortis: vel capitalis inimicitia: vel infantilis iusta abñtia. h. d. Et sic nó auferꝫ ex arrupto sed cã cognita ꝛ ꝑ sniam: vt. l. iij §. si ad diem. ff. de re milit. ¶ In text. ibi. ET IDEM SEQUENTE. sz quot dies hz mẽsis: varie sũt opiones: ꝛ plene no. i. c. lz: ȝ sup plen. neg. pꝛela. in noueella: tot dies hz quot hz maioꝛ pars mensiuz anni: qꝛ fauoꝛabiles esse debemus: alij aliter dicunt. ¶ Adde ar. ꝙ dies q̃ non est integra ſm ciuilẽ cóputuz nõ numeratur inter dies termini. ff. de vb. sig. l. si auunculus. VADAT. i. differat: vel labi patiaꝫ. Et nota. grossum modũ loquendi q̃si dicat frustra vadit q spem obtinere non pót: sic frustra vadit verus cótumax iudice nó sedente ꝑ tribunali. ff de i in teg. resti. l. diuus. Et ex isto tex. appet ꝙ nó admittiꝫ purgatio moze: qꝛ terminꝰ iuris ꝛ iure ꝓcisus iꝓbabilis est. C. de iure delib. l. fi. §. sz qꝛ quidã: ꝛ hȝ est qñ lex ita statuit cuiꝰ dicti triplex rõ reddiꝫ. Prima qꝛ ꝓ statutum legis moza nó purgaꝫ. Secunda qꝛ ꝓctus ille hz in se quandaz tpalitatem: vz quousqz vasallus obtẽperat statutis: ꝛ ideo nõ pꝛozogaꝫ: arg. ff. de pac. l. epla. §. fi. ꝛ ff. locat. l. quero. §. inter locatoꝛem. Tertia colligiꝫ ex dictis. By. ff. vbo. ob. l. si seruũ. §. sequiꝫ: vbi dr̃ ꝙ qñ pp mozam fit translatio vel retranslatio dñij vel rei moza nó purgatur: ꝛ ita ẽ hic: qꝛ pp mozam feuduz reuertitur ad dñm ipso iure: vt no. j. de pꝛohi. feu. alie. ꝑ Fede. l. iperialẽ §. callidis in glo. que incipit: ipso iure: ꝛ j. de cõtrouer. inter. do. ꝛ emp. feu. c. i. in fi. in glo. que incipit. s. rei vendi. cũ si. ꝛ idem in ꝓctu emphiteotico. C. de iure emphi. l. ij. Et est rõ qꝛ quotiens per mozaz inducit resolutio ꝓctus ibi nó est tractandum de purgatione moze nisi consentiatᶜ altera pars: vt. C. de pac. inter emptoꝛem. l. cómissozie. Quãqz ẽt moza nó purgaꝫ qꝛ ipedit nascentem obligatiõez oziri: vt. ff. de fideicó. l. thais. §. inter. ꝛ sic ad inchoationẽ beneficij moza nó purgatur. Sed quare in iudicijs moza purgatur in pꝛincipio ꝛ nõ in fine? Rñdeo qꝛ in ꝓncipio pena apponiꝫ ad hoc vt reus metu pene cópareat qꝛ pꝛetozis intentio est: vt lis snialiter dirimaꝫ: quod non pót fieri nisi iudiciũ sumat formaz ex personis pꝛesentibus vl̃ pꝛocedentibus: ꝛ ideo pꝛetoꝛ purgationẽ admittit qꝛ habemus effectũ rei. Sed in decisozijs iam decisuz est ꝛ in fine cõsistit pꝛopꝛie rigoꝛ iudicioꝝ. ff. de iudi. l. pretoꝛ: ꝛ. ff. de arbi. l. celsus. ¶ Pone pꝛomisisti mihi vsufructum vsqz ad bienniũ sub pena nunqd ela pso biẽnio potes purgare mozã offerendo aliorum annoꝝ vsufructum eque bonũ? Rñdeo nó: qꝛ nó potest aliqua purgatione reponi in pꝛistinum statũ cum diuersoꝝ annoꝝ diuersi sint fructus in quãtitate ꝛ qualitate: ꝛ nó pót sic res poni in pꝛistinum statum cũ extare desierit: vt. ff. ȝ vsufru. leg. l. si vsufructus mihi in bienniũ. Idẽ in vsu legato qꝛ cũ ꝓp necessitatẽ vite sit introductus non est idem vsus diuersoꝝ annozuz: qꝛ ſm etatem variaꝫ alimenta: vt. ff. de condi. indebi. l. si non soztem. §. libertus: ꝛ. ff. de ali. ꝛ ciba. leg. cum vnus in fi. vbi tex. cuz glo. ¶ Sed pone ꝙ post annũ ꝛ diem siue mensem dñs vasallũ recipit ad obedientiã: nunquid vr̃ remisisse ingratitudinem moze? Rñdeo sic nisi ꝓrium fuerit protestatus: vt. ff. si qs cau. l. ij. ĩ pꝛin. ff. de eo quod cer. lo. l. fi. C. de iure dñij impet. l. ij. ꝛ. d. l. commissozie: nã frustra de pena laborat qui ꝓriuz acceptauit ex certa scientia. Sed si per errozẽ: distinguiꝫ. Aut fuit supinus erroꝛ ꝛ idem qꝛ talis erroꝛ nó patrocinatur in penis exigendis. Aut fuit iustus erroꝛ: ꝛ tũc nõ nocet erranti: nemo. n. ignozans remittere vr̃: vt. ff. de transl. cũ aquiliana: ꝛ. l. qui cũ tutozibus. §. qui p fallaciã: ꝛ. ff. de act. ꝛ obli. l. ex maleficijs. §. longe: ꝛ .C. ȝ donã. l. nec ignozans. ff. de condi. inde. l. fi. §. idem

epiſcopus: an teneat de nouo iurare. Et videt casus q non: extra de iureiur. c. veritatis. Sed istud ẽ ideo qꝛ ibi talem formam pꝛecepit seruari: ꝛ fuit qȝ dam pꝛiuilegiuz ſm Ber. Cum ergo ibi sit speciale ergo in cõtrariuz est ius cõe. Nam de iure cõi in iuramento fidelitatis non debet fieri mentio successozis. nam in tps successozis non ȝbuit anteceſſoꝛ interponere partes suas i messem alienã. ꝛ ideo successoꝛ non hz ratuz quod in se est pꝛeordinatum sz oportet seruari: vt in. c. i. sup̃ qui suc. tene. latiꝰ dictũ fuit: alias vasallus cadit a feudo: debet enim recognoscere ꝛ iurare: ar. C. de fide instrumẽ. l. pluresapocis in ratõne sui. Hoc etiã sentit hoſt. vt ibi nota. in nouel. talis forma non ẽ tradita a iure i iuramento vasalli q̃ iuret futuro dño vel alteri recipiẽti pꝛo eo. Si tamen iurat hoc modo: qꝛ tendit ad acq. renduz acquirit ecclesie velit nolit pꝛelatus. ff. de acquir. re. do. l. ꝛ inuitis: nec tamẽ liberatur iurans de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. inter certaz: ꝛ facit. ff. de pact. l. si vnus. §. fi. ꝛ dic vt dicam. j. que fuit pꝛia cau. bñ. amitte. c. i.

e ¶ Consentiat. Vide ange. in repetitione. l. si insulaz: de ver. ob. Andre. Barba.

a ¶Notandus. Quia annus nō potest esse continuus si intercedit interruptio .l.fi. ff. de public. ff. de sta. lib.l. cum heres.§. sanis.

b¶l.fi. Jn fi.C.ō his qui. vt indi. l.polla.ꝛ.C.de iure deli.l. cū antiquioribus: ꝛ .C. de tempo. in integ.rest.l.ea que .C.ō mi.l. emiliº: quod est verius: vt .C. de non nu. pecu.l. fi intra:ꝛ ff.ad treb.l. si heres institutus.

c ¶§.culpe. Et l.ex parte de adimen.lega.ꝛ.l. qcūqz de ser. fugi. ꝛ.l.exceptionez: ff. de fideiuſ. Extra no. qꝺ dolosa negligētia aliqñ dicit maleficiū: vt nota. in capi. si compromissarius: de elec.i. vi. in.v. glos.ꝛ.C.de admini. tuto.l. si bona.C.de he.tu. l.patervester. Et adde quod nota. Ber.in.c.y. ō testi. cog. qꝺ etiam lata sententia de positōis admittuntur etiam iuste excusationes. Et no.qꝺ non leditur ex cursu tēporis qui negligens non fuit: vt in auē. de appel. coll'.iij.ꝛ.C.ō iure deli.l.fi. debet tamen de negligentia constare: .C.q dare tu.pos. l.quod dicl. ꝛ iusta prorogat annum.ff.de ri. nu. l.sepe: ꝛ vide qō no. Accur. de le. i.l.si titius.§.pe. Et dicit Ja.but. qꝺ dolosa negligentia contra fidem promissiōis est crimen stellionatus: quod in p iurio verum est: ff. de pigno.ac.p bu. Ultra tēpus statutū nemo auditur vt hic: ꝛ ita glosatur.ff. de acqui. here.l. quādiu.

quesijt: hoc tenent due gl. hic posite. Ja. de bel. Pet. de cer. ꝛ ego. ET ADEASED .ſ.a die scientie cōputandū. C. de admi. tu. l. ꝛ si scisses.§. fi. qꝛ dicit lex scientiam non ignorantiam volumus obligari. C. de decur. l. generali. lib. x. de decre. ab ordi. fa. l. fi. ꝛ in. c. ij. de consti. li. vi. ¶Dixit lex qꝺ mortuo viro vxor dz eaz lugere per annum. Pone qꝺ ignorat eum mortuū: nunquid tenetur eum lugere. Certe nō. Pone qꝺ p annum a die mortis cepit scire: dicit lex qꝺ eodē instāti sumit lugubria ꝛ deponit: ergo sequitur qꝺ tpe ignorātie currit annus: vt. ff. de infa. l. genero. Sed istud est ad exonerationem ignorantis non ad eius onerationē: ꝛ sic nō ob. SJA. ſ.vasalli. ALTERIUS. scz vasalli: puta qꝛ erat agnatus ꝛ feudū erat paternuz: ꝛ sic agnatus dz petere inuestituram tempore hic statuto. BEBET. scilicet vasallus. Jacob.

Nisi iusta. Hec est secunda pars valde notabilis. ¶Et ꝓmo no. qꝺ iusta cā excusat. ꝛ est iusta cā mors dñi cui debeat iurari: vel mors vasalli q dz iurare: ꝛ vide oio qō nō. ff. de consti. pec. l. hactenus in ꝓn. nam si ꝫ accidit ex integro annus incipit nec cōtinuantur tpa: naz ex persona successoris incipit dies non ex persona predecessoris: qō est notandum[a]. ¶Ar. contra. ff. quis ordo in bono. pos. seruet. l. fi. in fine[b]. CAPITALIS JNIMICITIE. id est non leuis sed magne vel maxime: vt. ff. de arbi. l. lz: ꝛ itelligo qñ talis inimicia potest esse periculosa eunti. vt extra ō ele. c. bone memorie: sicut est in exercitijs terrarū: vt nō. in. c. statutū: de rescript. li. vi. nam si ita potēs vasallus est qꝺ non timeat inimicitias capitales cuiusdā tertie persone: pretextu talis inimicitie non esset excusatus: sz si esset inimicus capitalis dñi bene essz excusatus: vt extra de iudi. c. pastoralis in cle. nisi culpa p̄cessisset a vasallo. ff. lo. si merces.§. culpe[c]. ¶JNFAMIA. ſ. vasalli supple ēt si tutorem habeat: ipse .n. ex se ignorat oia. vt. l. fi. ff. rēpubli. sal. fore. Jtē post infantiam donec est pupil. dī enim semiplenū intellectum habere: vt nō. ff. de reg. iur. l. in negociis ꝙ Accur. Adulto vero currit tps: sed restituit i integrum etatis beneficio: ꝛ probabit lesionez eo ipso qꝺ infra tps nō petit inuestituraꝫ: vt j. de pro hi. feu. alie. per Fede. c. i. §. preterea si qs: ꝛ ꝑm ꝫ parum prodest dño qꝺ adultus inciderit in commissum: nā pōt petere restōnem in integruz toto tpe minoris etatis ꝛ vltra vsqꝫ ad quadriennīū: l. fi. C. de temp. in integ. resti. pe. ꝛ stabit dñs tanto tpe anteqꝫ ab eo petatur inuestitura: quod vī valde absurduz: qꝛ ledit multum iura dominoꝝ ꝛ auctoritatē ipsoꝝ: ꝛ est arg. ad hoc. ff. de mi. l. emilius. Sed ad illam pōt rñderi qꝺ est ibi tempus conuentionale. hic legale: contra qō dat restitutio: vt eleganter nō. C. de resti. mil. l. si cū militaribus: ꝛ est expressum extra de resti. in integ. c. constitutus. Equum esset distinguere qꝺ aut ē minor in plena pubertate: qꝛ maior est. xviij. an. in quo cadit plena sciemtia consuetudinis ꝛ nō restituatur[b] quasi ex dolo. ff. de mino. l. si ex causa.§. si in cōmissum. Aut est infra istam etatez: ꝛ tunc succurritur: ista distinctio fit de iure lōbardo. sed non de iure romano: vt nō. in. l. ij. ō eo qꝺ certo loco: ꝛ ideo tutius est in dubio sequi opi. glo. quā ēt segtur dñs Jaco. ardizo. Jaco. bel. ꝛ Pe. de cerue. in. d. §. preterea: quoꝝ opi. ego iui per dictum. c. constitutus: vbi vī casus: naz regula est qꝺ semper minor restituit nisi cōtrarium repiatur in iure expressuz: vt nō. ff. de mino. l. auxilium: ꝛ in auc. de bere. ꝛ fal. §. pupillus. colī. i. ¶Ex his insurgit talis conclusio qꝺ tps cōsuetudinariuz currit minori: sed datur restō ꝑm Jno. Sed Bart. dixit qꝺ in lucro captādo currit: sed datur restō. Sed in dāno vitando ipso iure est illesus sed opinio sua est ꝓ casum dicti. §. preterea: quez. §. ipse non respexit: qꝛ oīum hñt memoriam ꝛc̄. Posset dici[c] qꝺ tps statutū per legē municipalem succedit loco tpis statuti a iure cōmuni: ꝛ tunc sortitur eandem naturam vt ipso iure nō currat minoribus. Jn dicto vero. c. cōstitutus non succedit loco alicuius tpis statuti a iur: imo illi ciues sic ordinauerunt ꝑm Jnno. ꝛ nō. ō ap. c. ex rōne in nouella. JNFAMIA. Nō. mirabilem tex. qꝺ pp infamiā subtrahitur dño iuramentum fidelitatis[f]: hoc non intelligit de qualibet infamia sed de ea que irrogatur dño: qꝛ est bānitus a rege vel diffidatus vel excōicatus vel publico iudicio condēnatus: vt j. ħ finit lex: deide incipiunt consuetudines regis. c. i. §. sz obertus: quod declara per Jnno. in. c. veritatis: ō do. ꝛ contu. ꝛ dic: vt in. d. §. sed obertus. Quid enim hz cōe infamia salua status substantia cum ꝓtractu. certe nihil: ar. ff. de mino. l. paū. exuli i ratione sui. ff. de calum. l. fi. ¶VEL ETIAM JUSTA ABSENTIA. ſ. domini: certe in domino nō curo iustam vel iniustam: qꝛ qñ presens seruatur illesus contra absentem nō distinguitur causa absentie: vt nō. ff. de in integ. restitu. l. fi. Siue ergo dñs abest iuste siue iniuste succurritur vasallo: non enim tenetur terga domini sequi ꝛ volare si dñs volat: vt. l. meuius: in fi. ff. de annu. lega. Expone iusta absentia. ſ. vasalli: qꝛ secus in absentia temeraria: vt. ff. si qs cau. l. ij. §. qō dixim[g]. BAUDAETUR. ſ. ad restitutionem feudi rōne contumacie. By. Jn gl. hoc tempus. Nota in hac glo. tps post scientiaz currere nisi crassa ignorantia ꝛc̄. ¶Jn glos. sic ģ ver. sed pone. Nō seruitiū ꝓsuetū recipiendo videri ingratitudiné remitti. ¶Jn gl. vel tres. Nota nūquid tempus qō superat defuncto tm̄ heredi eius detur: queritur in glos. ꝛ non soluit: ꝛ vide. l. fi. C. si penden. appella. mors interue. ¶Jn glo. si habes ibi dominus sit excōicatus. Nota glo. expressam qꝺ omnis excōicatus maiori excōicatiōe est infamis. Adde quod nō. insti. de capi. dimi. §. minor. ¶Jn ea. glo. ibi nulla fama habita de dñi morte. Nota duo. Primo an mors eius qui dicit mortuus vltra mare ꝓbetur per famam: ꝛ adde quod not. ff. quē admo. testa. aperi. l. ij. §. si dubitet: ꝛ .C. sol. matri. l. si quidē: ꝛ ff. de secun. tab. l. qui ex liberis: in ꝓin. ꝛ C. ō capti. l. nec nos. Secundo nota qꝺ non imputatur ei qui nō est certus de morte testatoris: ꝛ sic interim non currit tps exequutoribus testamēti: vt no. Bar. i. d. l. genero. ¶Jn ea. ibi nunqd ergo nota in hac glo. qꝺ aliqs inuestituraꝫ potest petere ꝛ iuramentū fidelitatis prestare per ꝓcuratorem qñ est absens ꝛ nō potest cōmode adire dñm ꝑ seipsum[g]. ¶Quid de ciuitatibus vtz cogant singuli de ciuitate iuramentū fidelitatis prestare. Rñdeo debēt iurare vniuersaliter vniuersi ꝑ suos sindicos ꝛ singulariter singuli adulti: ꝛ maiores per seipsos: lz in pace constantie dicatur iurare faciā oēs masculos mecuz habitantes a. xvi. annis supra vsqꝫ a septuaginta: alibi dī xviij. annis ꝛc̄. j. de pace tenenda. c. i. sed ibi ideo qꝛ ita placuit paciscentibus. Sume tñ ibi ar. qꝺ mulieres nō debēt iurare fidelitatē. ¶Deinde

ista glo.

d¶Nō restituatur. Nota quando tempus statuti currit minori vide tex. optume probantem in .l. quod si fine. §. iuuenis. ff. de admi. tuto. vide Bart. in consilio quod incipit: in xpi nomine: vide bal. i l. quandiu C. qui admit. ꝛ ra. in. l. fi. C. in quib. cau. in integ. resti. nō est necessa. vide Ludo. in. l. is potest. ff. de acquir. hereditа.

e ¶Dici. Cōtra bal. nota. l. i. C. de cadu. tollen.

f ¶Fidelitatis. Nota propter infamiaz dominū priuari iuramento fidelitatis qō limita nisi restituatur. c. fi. j. per quos fiat iuesti.

g¶Seipsuz. Qꝛ iste actus non est adeo substātiandus in ꝓsona domini qꝺ non possit interuenire ꝓcurator. ff. ō procuratо. l. seruum quoqꝫ. §. publice in ratione sui: qꝛ ad radices sēper recurrenduz est: vt nota. insti. de verbo. oblig. per Accur. And. Barba.

ista glo.dicit ꝛ tangit illum passum: vtrum illi qui sunt ipediti per se teneantur mittere procuratorem. Nam aut loquimur ad agendum: aut ad defendēdum: aut ad aliquid aliud peragendum. ¶ Primo casu tenetur mittere si commode potest: sed si actus requirat personalem presentiam secus. ¶ Secundo casu etiaꝫ teneꝫ mittere si cómode potest: qō dic vt nō.in.l.i.ff.de diuer.ꝛ temp.prescrip.ꝛ.C. de procur. l.qui absente:ꝛ in.l.ij.ff.si quis cau.per Guil. Jacob. but.ꝛ alios modernos. In tertio vero mēbro dic vt in ista gl.quaꝫ tene menti. ¶ Ultimo loco reseruari op. qꝫ hic dicit de anno ꝛ mense:cū alibi dicatur de anno ꝛ die. Sed dicit qꝫ hic est speciale in militibus quibus ēt ipsa vetustas in honorem militie multa dedit priuilegia:vt.l.fi.C.de iure delib.in pn. ꝛ.C.de vete.li.lib.xij.ꝛ.ff.de testa. mili.l. si cum infinitis similibus. Et lꝫ lex imperatoris Fede. loquatur ō anno ꝛ die ꝛ sic posterior: tamen nō intelligit derogatū priuilegijs militiꝫ:vt legitur ꝛ nota.C.de silentiarijs.l.decurionibus:vbi est glo. singularis[a] lib.xij. Et ita teneas dimissis ambagib[9] q̄s indocti recitāt in cathedra q̄ nō sedeꝫ sꝫ incubaꝫ ab eis.

Si quis. Casus. Traditur regula est q̄. Si dñs ō beneficio sui militis alium inuestiuit vel feudū sui militis alienauit pro non facto habetur.h.d. Nota qꝫ dñs nō potest feudū vasalli sui conferre sine eius consensu:ꝛ si facit ꝓ non facto habeꝫ:nō tñ per hoc dñs cadit a proprietate sua: ꝛ in hoc est differentia an dñs alienet an vasallus: ꝛ hoc intendit istud capitulū. ¶ Querit gl.an possit locare? Et dicit qꝫ non in preiudiciū vasalli. Nam conductor tenetur stare vasallo qꝛ vasallus hꝫ ius in re. Et sic non obstat.C. loca. l.emptorem:ſm vnam lec. ¶ Quero vtrum ille qui infeudat duobus incidat in crimen falsi? Respondeo non:qꝛ littera dicit pro nō facto habeaꝫ. ¶ Quero nūquid dñs possit ypothecare? Respondeo nō in preiudicium vasalli. Sꝫ tertio possidente an possit agere ypothecaria:argue ꝓ ꝛ cōtra vt subtiliter colligitur ex his que notantꝫ.ff.de condi. indeb.l.idebiti.§.fi. ¶ Quero an dñs possit vendere feudū cū curia. Dicit glo.qꝫ sic.Adde:dicit Hosti.qꝫ si aliqs dñs velit terram suam subijcere[b] alieno domino admittitur contradictio hominum suorum ꝛ maxime si dominus velit partem alienare ꝛ partem retinere:qꝛ interest subditoꝝ tot dominos non habere: ꝛ hoc per.c.dilecti filij: de maio.ꝛ obe. vbi vide in nouella. ¶ Quero:pone qꝫ non valeat inuestitura pure facta quādiu viuit prior vasallus: nūquid eo mortuo sine herede dñs teneatur contractui stare. Et vī qꝫ nō: qꝛ non tenuit vt hic:ꝛ ar.ff.qui ꝛ a quibus.l.si seruo. Jn cōtrariuꝫ videtur qꝛ non potest venire contra factum suuꝫ: vt ff.de adop.l.post mortem:ꝛ.ff.de vsucap.l. cuꝫ vir prediū. Sol. aut inuestitus est in possessione ꝛ est tutus exceptiōe. Aut ipse inuestitus agit contra inuestitorē dñm:ꝛ tunc aut ex nudo pacto ꝛ non potest: aut ex stipulatione ꝛ pōt. Naꝫ cum sit preter legem facta inuestitura non valet nudum pactum:qꝛ non habꝫ a quo vestiatur:sed stipulatio valet:quia non habet a quo impediatur:arg.ff.si cer.peta.l.proinde:ꝛ ff.de ac.emp.l.si qs alienam rem:ꝛ.ff.de rei ven.l. si a titio.

Sancimus. Primo datur regula qꝫ miles nō potest diſuestiri a domino sine culpa ꝛ causa cognita ꝛ conuicta per laudamentum parium. ¶ Secūdo quaeritur quid si pares sniam tulerint contra militeꝫ ꝛ miles ad imperatoreꝫ appellauit:miles in possessione perseuerare dꝫ per sex ebdomadas ꝛ ad imperatoreꝫ accedere cū paribus qui laudarūt vt per eum causa diffiniatur: hꝫ dicit. **NISI CONVICTA.** Nota qꝫ iudex cui nil probatum est:nihil mandare reo potest:verbum est Jnno.de sentē.excom.c. solet. **PARIUM SUORUM.** nam si ꝓ alios iudices incompetentes aliquid declaratur non tenet declaratio:nam omnis actus qui fit a iudice incōpetenti videt fieri sine ordine: vt.ff.de penis.l.ij.ꝛ.l.fi.C.si a non compe.iudice etiam sine citatione.C.ne de sta. defunc.c.si pater: ꝛ not. extra de appella.c. vt debitus. **DIXERIT QUOD**

INIQUE. ar. querulosaꝫ vocemꝫ p appellatione haberi:sicut alibi habetur ꝓ libello vt no.i.q.iiij.c.qꝛ prelatus:vel dic qꝫ non sufficit sniam iniquam dicere nisi appelleꝫ ꝛ ita hic intelligitur per Pe.de cer. ꝛ glo. innuit qꝛ dicit qꝫ ideo nihil est innouandū:qꝛ pendēte appellatione omnia in suo statu permanere debēt. Fallit quando appellans est persona suspecta vel fructus dilapidat. Primo referas ad rem mobilem. Secundo etiam referas ad rem imobilem .C. quoruꝫ ap. non recī.l.ab executione. Dilapidare dico etiaꝫ si cō sumit in suos vsus conuertendo maxime prodigaliter ſm Archi.xi.q.i.c.qꝛ res in litigio posita: vbi videas. Et adde ꝛ nō. qꝫ ille titulus nil nouari appellatio pedes:hꝫ locum[c] nisi appellatio sit expresse iuri ꝙtraria: quod dic vt nō.extra de offi.deleg.c.pastoralis:in nouella. Adde dicit Jnno. qꝫ sicut omnia attentata appellatione pendente reuocantur: ita oia que lite pendente dolo vel malicia fiunt a partibus pertinent ad officium iudicis vt illa corrigat ꝛ reformet[d]:nec ē spāle in causa appellationis:quod ē notanduꝫ:vt ipse notat extra de appel.c.bone: in fi.vbi videas in nouella. Et nota qꝫ tria sunt que habent iurisditionem suspendere.s.appellatio recusatio ꝛ relatio:vt nō.extra ō appella.in Rubri.in nouella. Item restitutio.C.de transac.l.si causa. Item si papa cōmittat causam appellationis ex certa scientia que de iure non tenebat:vt notatur extra de offi.delega.c.pastoralis:in nouella. Itē recursus ad superiorem qui succedit loco appellationis vt contra sententiam arbitrantium iuris: vt ħ ſm quod nō.Ja.de bel.super verbo iudicassent: qui exponit appellando vel petendo reduci ad arbitrium boni viri laudamentum eoruꝫ:quod ē multum notabile. Ratio est qꝛ ista qō reductionis est preiudicialis.

¶ Sed quero hic qd est de innouatione inter duas appellationes facta infra decendium. Rñ.dꝫ reuocari:nam siue primaꝫ inspiciās facta est post appellationem:siue secundā facta est infra tps appellandi: licitum est autem appellanti quā vult appellanti quā vult prosequi siue primā siue secundā vt ex ea tpa computantur:qꝛ geminare appellationē est introductum fauore appellantis vt no.extra de appel.c.bone:in prin. ꝛ.c.dilecta in nouella: nec.n.prima appellatio absorbet secundā vel etiā millesimā si fiat infra decē dies[e]: quicquid nō.Bar.ff.de no.oper.nuncia.l.cū procurator: nec enim prima appellatio rescindit pronunciatū funditus sed suspendit ꝛ nihil prohibet rez suspensaꝫ adhuc suspendi in prolixiorē diem: vt.ff.de preto.stipula.l.valerianus:ꝛ.ff.de preca.sꝫ si manēte: ꝛ in hac consideratione. Bar.errauit:putauit.n.qꝫ sicut testiñ non potest rescindi nisi semel:vt de iniusto testa.l.naꝫ ꝛ si sub conditione.§.rūpendo:ita etiaꝫ esset in appellatione. ¶ Sed hic incidenter queriť si ex forma statuti arbitratores tenenť determinare qōnes infra mē sem sub certa pena:vtrum teneantur citare partes[f] ad audiendum arbitramentuꝫ. Et dicit Bar.qꝫ si pronūciant in fine mensis non est necessaria citatio: qꝛ appositio mensis monet partes:ita notat ipse.ff. pro socio: l.si societatem.§.arbitrorum: ꝛ.ff.de arbi.l.si de meis §.fi.ꝛ ꝓ ipsum.ff.de iureiuran.l. admonendi. Sꝫ Jnn. dicit qꝫ non solum in iudicialibus sed etiam in extraiudicialibus hi quos res tangit ꝛ quorum interest sunt vocandi:vt patet.ff.de aqua plu.arcen.l. in concedendo.C. de aucto.prestā.l.fi.de adop.nā ita diuus ō off. archi.c.ad hec de maio.ꝛ obedi.c.fi.vt nō.extra de appella.c.ex ratiōe in nouella. Et si tu dicis qꝫ terminus arbitrij vel iurisditionis monet:ista est falsa:nā sequeretur qꝫ in.l.properandum.§.ꝛ si quidem.C. de iudi. actore non probante nulloqꝫ discusso ex probationib[9] cause feretur snia diffinitiua pro reo: quod est falsum: cum lex ibi dicat de causa non liquere nec posse aliam

a ¶ Glo. singularis. Nota singulariter cum esset qō coram iudice respondi ꝓ istam gl. sin.ꝛ per tex. d.l. decurionibus: ꝛ ita decisuꝫ fuit vide Ludo. in.l. hac cōsultissima: C.qui testa.face. pos. prope princ. ꝛ Bal.in .l.ij.C. de sacro san. ecc. vide que dixi in c.inter de re iud. ꝛ in.c. cum oliꝫ: de prescript.

b ¶ Subijcere. An dñs possit vē dere terram suaꝫ cum hoibus vide Bal.in.c.i.§. preterea ducatus de prohi.feu.ali. per Fede. ꝛ in.c. i.§.ij.de leg.coꝛ. ꝛ.C.de dona.l.ij. de pe.in.c. ad qō nes ō re. permu. ꝛ ibi Jo.ō imol. ꝛ ibi dixi i cadeꝫ col. ibi fꝫ Archi. vide ꝓ dicto Archi. Jnno. ꝛ bal. i.c.fi.de sequest.

c ¶ Habet locū. Nota fallaciam ad tituluꝫ nil nouari appel.pēdē. vide alias no. in l.si qs filio exheredato.§.si in appellatione .ff. de iniust.testañ.per Bald. itez fallit qñ euidenter cōstat appellationē esse friuolaꝫ ꝛ ei non est delatuꝫ a iudice a quo vt i c.cum in appellationibus de app. in.vi.in cle.si añ: de dolo ꝛ cōtu. Jnno.in.c.pastoralis: de offi. deleg. item fallit in appellatione extraiudiciali: Jnno.in .c. dilecti: ō excep. itē fallit qñ inouať appellatōe pendente ꝓ appellatū nihil ē innouandū Jnn. in.c.qua propter ō elec. Ang. in.l. furti .ff. de his q notā. infami.

d ¶ Reformet. Vide glo. singulare in.c.cū in lite extra vt lite nō contest. in clem.

e ¶ Dies. Vide Bal.in.l. appellatione.C.ō app.

f ¶ Citať partes. Vide que dixi i ca. consuluit: de offic.delega. vbi Bal. idem dicit vide Modernos in.l. qui cum aliter. ff. de verbo. obligatio. And. Barba.

ſniam ferri ꝙꝫ abſolutoꝛiam ab obſeruatione iudicij: nec puto hoc caſu arbitros penam incurſuros:qꝛ iuſto impedimento detenti ſunt.ſ.culpa litigatoꝛuꝫ qui potuerunt arbitriuꝫ deſerere:vt.ff.de arbi.l.itez ſi vnus: §.ſi multo poſt. Videtur tamen ꝙ ſine vlla citatione poſſint pꝛonunciare inſtantiam deſertaꝫ curſu temporis ſicut poteſt iudex ad quem deſerta appellatione. Sed hoc non placet qꝛante vltimum quadrantez non eſt deſerta:poſtea vero ſunt pꝛiuati:vt.ff. de excu.tut. l.ſcire oꝛ.§.conſequens. Arbitri ergo non poſſunt ꝓnunciare inſtantiaꝫ deſertam. ¶ Ulterius dubitatur dicit ꝫ ꝙ appellans remanet in poſſeſſione per ſeptez ebdomadas:quero quis eſt ſenſus littere. Rſideo: ſeptem ebdomade non ſtatuunt poſſeſſioni:qꝛ donec pẽdet appellatio tuendus ẽ in poſſeſſione appellatoꝛ: vt nõ.in.c.non ſolum:de appel.in.vi. Sꝫ ſtatuunt ad pꝛepandum iter verſus iperatoꝛez: vt.l.ab hoſtibus.§.ſi. cum.l.ſeq.ff.ex qui.cau.ma. ¶ Sed quero nunquid iſtud tps eſt continuum. Rſideo ꝙ ſic: qꝛ regulariter omne tempus ẽ continuum: ꝛ computat de momento ad momentum: vt nõ.C.de appel.auc̃.hodie: ꝛ extra de appel.c.ſuper eo in fi.in nouel.ꝛ.ff. de diuer. ꝛ tẽp. pꝛeſcrip.in Rubꝛi.ꝛ tamen non currit ignoꝛanti.dicit Pe.de cer.ꝙ non currit niſi interpoſita appellatiõe. Deinde nõ. tex.ꝙ qñ cauſa appellationis vertit coꝛa pꝛincipe illi qui tulerunt ſniaꝫ adeſſe debent. Sꝫ hoc eſt ſpeciale i magnis feudis. Sed in alijs cauſis ſufficit miſiſſe apoſtolos. Durum enim ꝛ fatuum eſſet dicere ꝙ deberent dimittere pꝛopꝛia tribunalia ꝛ ſe conferre ad appellationes pꝛoſequendas. Et ꝫ[a] aliquando citetur iudex a quo hoc tamen non eſt de ſubſtãtia iudicij ꝓꝫ Inn. Scias tñ ꝙ ſi iudex ẽ citatus ꝛ ſnia cõfirmata non pót tamen conueniri ꝙ fecerit litez ſuaz: qꝛ interfuiſſe videt iudicio. Et econtrario ſi per iperitiam ſuam ſit infirmata pꝛeiudicatur ei. Si vero eſt deſerta videt ꝙ iudex conuenire nonvaleat.C.de his qui a non domino.l.ſi.ꝛ.ff.vi bo.rapto.l.ſi ſeruus: de alie.iudi.l.item ſi res:de quo dic vt dicaꝫ.ff.de pace iuramẽ.fir.§.iudices vero ꝛ locoꝛuꝫ defenſoꝛes[b]. Si vero non ſit citatus nec pꝛodeſt nec nocet: vt nõ. extra d appel.c.ſepe:per Inno.ꝛ alios in nouel.circa finẽ:vbi omnino vide:glo.tangit iſtuꝫ paſſum in.l.i.ff. qd̃ qſqꝫ iuris:ꝛ facit.ff.de edendo.l.argentarius.§. cum aũt: ꝛ Bar.diſputauit in iſta materia quandam qõnem q̃ incipit: a ſententia iudicis:vbi vide. ¶ Sed nũquid iudex reductionis pót declarare laudum nullum. Reſpondeo ſiue ſit ſuperioꝛ qui cognoſcit tãq̃ iudex ad quem ſiue alias ſit oꝛdinarius partium: nam cum ſententia nulla grauet de facto ꝛ appellari poſſit a grauamine facti: merito tale grauamen debet reſcindi quatenus de facto pꝛoceſſit:vt.ff.d ferijs.la.i.§.i. Et ideo illa verba:dico ſententiam nullam: ꝛ ſi qua ẽ appello: hunc intellectum habent:dico ſniam nullam: ꝛ iõ appello a grauamine facti: ꝛ ſi qua ẽ appello a grauamine in iure meo illato:iam ergo vtrũq̃ capitulum ẽ capitulum appellationis ꝛ ſuper vtroq̃ currunt fatalia. Sed hoc videt contra caſum.ff.de appel.l.ſi exp̃ſſim. Item nullitas pertinet ad ſuperioꝛem per viam recurſus etiam citra appellationem: vt.C.de accuſ.l.abſentem. Glo.dicit ꝙ cauſa appellationis ẽ pꝛincipalis cauſa nullitatis ꝛ incidens: vt.C. quando pꝛouo. non eſt neceſ.l.i.non reſpectu verboꝛum libelli ſed reſpectu iuriſditionis ex cuius virtute inhibet iudici a quo ꝛ alia facit que pertinent ad merum iudicem appellationis que non poſſet facere iudex mere nullitatis.C.de oꝛdi.cog.l.ſi. Item in.d.l.ſi expꝛeſſim: ꝓbatur ꝙ cauſa nullitatis non eſſet cauſa appellationis:ꝛ ideo fatalia appellationis non imponunt finem nullitati vbi nullitas nõ eſſet in libello appellatoꝛio expꝛeſſa:ſed veniret tacite:arg.C.ſi penden.appel.moꝛs interue.l.iij.ꝛ quod no.extra de appel.c.bone: p Inno.in nouel. Non omitto ꝙ quicquid ſit elapſo termino peremptа eſt inſtantia nullitatis quantũcũq̃ pꝛincipaliter intentate: qꝛ nulla inſtantia durat vltra triennium:vt.C.de iudi.l.pꝛoperandum. ¶ Adde dicit Hoſti.ꝙ poſt bienniuꝫ: ꝛ ſic de curſis fatalibus pꝛeſumitur pꝛo ſententia etiam ſine pꝛoductione actoꝛuꝫ:de renun.in pꝛeſentia:ad fi.in nouella: quod puto verum in factis multuꝫ antiquis. ¶ Quid ſi poſt biẽnium a die appellationis introducte appareat ſententia lata contra pꝛimaꝫ:nunquid pꝛima mandabitur executioni. Inno.ꝙ ſic.Hoſti.contra de appella.c. ex ratione ibi notatur: ꝛ per Jo.an.in.c.in pꝛeſentia:de renun.ꝛ glo.in cle.ſi appellationem:de appel. qꝛ non expirat iuriſditio cũ ex alijs cauſis poſſit etiam appellatio durare: ꝛ poſſit pꝛonunciare appellationem non deſertam ſm Hoſti. Inno. dicit verum ꝙ reuerſa eſt iuriſditio ad pꝛimum iudicem ipſo facto:vt not. .C.de appel.eos in pꝛin. Et facit quod nõ.By. inſti.de act. §.rurſus.ff.de excu.tuto.l.ſcire oportet.§.cõſequens: ꝛ.C. de admi.tuto .l. ſi bona. ¶ Sed an pꝛocederet iſte libellus:quare peto talem ſententiam in melius reformari. Reſpondeo ſic:vt nota.ff.de verbo.ſignifi.l.illa verba. ¶ Denuo quero nunquid a iudice cogente ad obſeruationez iniqui laudi ſeu arbitrij poſſit appellari. Dic ꝙ ſic:vt nõ. Inn. extra de arbi.c.innotuit:ꝛ in.c.pꝛeſenti:de reſcrip. ꝛ hoc verius eſt ꝙ̃ id quod nõ.Bar.i.l.i.ff.de le.ij. VENIAT. hec citatio peremptoꝛia ẽ: qꝛ omnis dilatio que aſſignatur a iure habet vim peremptoꝛij: vt nota. in.c.i. extra de dolo ꝛ contuma.in clementi.

a ¶ Et licet. Et eſt caſus hic notabilis qd̃ in materia feudali appellaꝫ omiſſo medio vide qd̃ notatur in.c. ex ſuſceptо:de foꝛo competen. An. Bar.

b ¶ Defenſoꝛes. Poteſt dici ꝙ ſi appellatio ſit deſerta per pactum vel per renunciationez litis:vt.C. de pac.l.poſtquã liti. iudex ſit liberatus: qꝛ factum ſuum eſt conſenſu partiuꝫ appꝛobatum. Sed ſi tacite ſecus qꝛ non eſt ibi verus conſenſus .C. de his qui.vt indi.l.minoꝛibus: ꝛ.l.i.C. de pꝛeſcript.lon. tempo.

¶ De contentione inter dominum ꝛ vaſallum de inueſtitura. Rubꝛica.

Si quis miles. Diuide capitulum ĩ duas partes. In pꝛima parte poſſidet vaſallus. In ſecũda dominus. ſecũda ibi ſi dñs. Caſus. Si inter militem vaſalluꝫ ꝛ dñm ſit contentio de inueſtitura domino deficiente in pꝛobatiõe: vaſallo poſſidẽti refertur iuſiurandum: dño autem poſſidente militi vaſallo incũbit pꝛobatio: eo aũt in pꝛobatione deficiente dño dabitur iuſiurandum.h.d. ¶ Nota ꝙ poſſeſſio poſſeſſoꝛẽ tuetur ꝛ non ẽ bonum vt veritas negetur. ¶ Extra quero hic de duobus. ¶ Pꝛimo quero quis dicitur negare:actoꝛ.n. negat reum ius habere:econtra reus negat actoꝛem ius habere. Rñideo: ille dicitur negare cui non incũbit onus pꝛobandi ſiue vtatur verbis affirmatiuis ſiue negatiuis. verbi gratia:dico ꝙ res ſtetit abſqꝫ eo ꝙ ſic fuerit factum. Aduocati reputant hanc poſitionem affirmatiuã:ſed re vera ẽ negatiua qꝛ non incũbit onus pꝛobandi pponenti. Eodez mõ in illa pꝛopoſitione:dico ꝙ tu non es maioꝛ:ꝛ tu dicis:dico ꝙ non ſum minoꝛ. Nam ille dicitur affirmare cui imponitur onus pꝛobandi: vt notatur.ff.de minoꝛibus.l. de etate: non attenta cautela verboꝛum:vt nota.in.c.litteras: de reſcripꝛ.in clemen. Rebus enim ꝛ non verbis legem imponimus.l.fina.C.de vſur. ¶ Secundo quero vtrum per viſum meum vel auditum meum ego poſſim pꝛobare viſum alterius vel auditum alterius. Et videtur ꝙ non.vt nota.C. de teſti. lege teſtium. ¶ In contrarium: quia ſi hoc eſſet non poſſet ꝓbari ſtipulatio ſi teſtes nõ poſſent ſcire ꝙ partes ſe exaudiuerunt:ꝛ ideo dic per naturalem rõnem hoc pꝛobari: qꝛ naturale eſt ꝙ ille qui eſt pꝛeſens videat ꝛ audiat: ꝛ ideo viſus ꝛ auditus alienus pót ſic ꝓbari:dico ꝙ talis vidit qꝛ fuit pꝛeſens: aliquem aũt non audiſſe vel non vidiſſe ſi fuit pꝛeſens in loco eſſet difficile pꝛobare:arg.ff. ad ſill.l. i.§.occiſoꝛum. Scias etiam ꝙ qñq̃ ponitur oculus pꝛo naturali rõne que vocatur oculus mentis: vt.ff.de eo qõ certo lo.l.ꝙ ſi epheſi.§.fi.ꝛ nota.in.c.querelam:de elec.in.vi.

¶ Quẽadmodum feudum ad filiam pertineat. Rubꝛica.

Si quis

Si quis sine. Primo daī regla. Secundo exceptiones a regula. Regula est. Vasallo defuncto sine liberis filia non succedit in beneficio patris. Fallit regula i duob⁹ casib⁹. Prim⁹ē si filia a dño redemerit feudū. Secundus si dñs inuestiuit filiam ꝓpter amorē z seruitiuz patris.h.d. ¶ Quero in quo feudo loquitur istud capitulū? Dicit Pe.de cer.q̄ loquit in feudo nouo tantū non de paterno.cum hic dicaī in fine q̄ si dñs dederit filie feudū ꝓpter amorē patris sui q̄ valet datio z q̄ nō possit reuocari a transuersalibus:z hoc qz illi transuersales nō erant successuri in feudo nouo. Sed si fuisset feudum paternum de quo filia inuestita fuisset:siquidez sine consensu transuersaliū non valet talis inuestitura:cum ipsi succedere debeant in feudo paterno:z per talē inuestituram factā in filiam ipi non possunt priuari tali feudo nisi pr̄ ipsi⁹ viueret:qz tunc valeret eo viuēte:vt.s.de succes.feu. §.hoc quoq̄:z.j.de alie.feu.pa.c.j.s.q.mo.feu.amit.c.j.§.p̄terea. Pe.de cer. Sed Jaco.de bel.dicit q̄ istud capitulū loquitur in feudo paterno. Nam in nouo feudo non excluderentur agnati fauore filie: sed qz non est eis successio ꝑm hoc dicam q̄ hic fit specialissimuz in filia:sicut z alia quedā sunt specialia in liberis primi gradus:vt.C.ad trebel.l.iubemus:mihi videtur q̄ opi. Pe.de cer. potior sit in iure. ¶ Quid enī habet facere amor patris in preiudiciū agnatorum:z si tu dicas ergo nullus est hic dubium de agnatis? Respondeo:dubium videbatur esse quasi decentius sit eis reformari q̄z filie dari:arg.ff.de aqua quo.z esti.l.j.§. permittitur. Et nota argu.ex isto tex.q̄ finita emphiteosi si abbas vult refirmare filie z non coheredibus emphiteote qō potest. EX PARENTIBUS.i.agnatis. Et nota q̄ loquitur grosso modo. Et sic facit ad statutum q̄ femina non succedat existentibus parētibus masculis vsq̄ ad quartum gradum:quod intelligitur in agnatis[a]. BAMBE TUR.s.ad restituendum feudum ipsis agnatis qui nullū ius habent. Cogita si posset aliter hic poni casus: videlicet q̄ istud feudum paternum fuit receptum pro se z suis filijs masculis z feminis. Nam tunc agnati ex quodam priuilegio excludūt filiā cui priuilegio pōt derogari p dñm feudi inuestiendo filiā amore pr̄is:vel ꝓpter propria merita:nimiruz si facilius tollitur priuilegiū q̄z ius cōmune.ff. de testa. mili.l.eius militis.§.militia missus.

¶ Quibus modis feuduz constitui potest. Rica.

Siendum. Traditur regula z regule declaratio. Regula est:q̄ feudum sine inuestitura nō potest constitui. Declaratio est vasallus iubente domino ingressus est possessionem castri nomine feudi sine aliqua propria inuestitura:certe dum vixerit q̄ si nomine feudi poterit retinere:sed eo defuncto heres non succedit in feudo.h.d. ¶ Nota q̄ si deficit substantia seu substantialis ꝓbatio:deficit substantiatum: hoc dicit de iti. actuq̄ priua.l.iij.§.deide de diuor.l.fi. SIVE INVESTITURA.subaudi vel eo quod habetur pro inuestitura:vt.j.in ti.quid sit inuestitura.c.j.in prin. Sed nōne iste iussus subsequuta apprehensione possessiōis dz baberi pro inuestitura. Quid.n.est inuestitura nisi possessio realiter tradita ab ista licet incipiat verbo tñ terminaī in facto:arg.C. de acqui.pos.l.ij.z.ff.si ser.ven.l.si a te. Preterea dñs pōt inuestire vasallum per nuntiū vel per procuratorē propriū: z est vera recta z ꝓpria inuestitura z perfecta.ff. de acqui. pos.l.qō meo.§.j.z.ff.de preca.l.certe.§. ꝓcurator. z extra de preben.c.accedens:vide.j.p quos fiat inuestitura.c.j. Sicut ergo pōt constituere alium nunciū:ita pōt cōstituere nūcium ipsummet vasallū in rem suā:vt.ff.de fur.l.eū qui.§.si epistola. Solutio.ratio ista concluderet si esset nuncius solēniter constitutus.s.curia presente:sed iste tex. intelligitur vt dicit Pe.ō cer. DOMINO IUBENTE.subaudi curia non presente cū habeat pares:alias secus:vt j.de consue.rec.feu.c.j. Pe.de cer. Si aūt non hz pares vl detur q̄ sit rectum feudū ꝑm euz quāuis nō bene hoc firmet. ¶ Est ergo hoc speciale statutuz in feudis vt nisi interueniat solēnitas nō sit rectum feudū nec trāsmittatur ad heredes etiā ad filiū z hoc est statutuz ne dñi possint circūscribi per probationē viliuz forte etiam per redēptionē testium:ar. extra de proba.c.licet causam ꝑm Ja.de bel.[b] ¶ Cogita si posset dici q̄ hec possessio vacans erat z sic titulū habet a dño:sed possessionē a nullo:arg.ff.de vsuca.l.cū solus: sed hoc mihi non placet qz est diuinare. ¶ Ex glo.hic posita nota expresse q̄ feudum simpliciter receptum intelligitur receptū pro se z filijs suis masculis licet in inuestitura de nullo herede facta sit mētio. Et idē ad emphiteosim trabe z tene menti in corde tuo qz est nota.

Si dominus. Daī regula que est. Si clericus de alieno beneficio alium inuestiuit z prius moriatur q̄z feudum sibi aperiatur:exinaniter feudum nec successor tenetur habere ratam inuestituram.h.d. Et hoc intelligitur quā do fecit inuestituram de re ecclesiastica: secus si de re propria. Idem in clerico quod in laico.

¶ Si de inuesti.inter dñm z vasal.lis oriaī. Rica.

Si inter dominuz. Diuide capl̄m in tres partes. Primo qualiter sit facienda probatio si cōtentio est inter dñm:laycū z vasallum. Secundo de contumacia vasalli. Tertio qualiter sit fienda ꝓbatio si cōtentio est inter dñm clericum z vasallum:secunda incipit ibi:si autē.tertia ibi:clericorum. ¶ Casus. Orta cōtentione inter dñm z vasallum deficiēte ꝓbatione possessoris sacramento cā diffinietur. Sed si testes interfuerint dz fieri ꝓbatio per testes: qui si veritatē dicere recusant cogi debēt a comite vel a populo vel ab imperatore ad quez debent accedere vasalli cū misso dñi sed iterim quiete possidet vsq̄ ad annum. Sed si interim non iuerit per se vel per alium dñi sacramento cā decidetur. In clericorum autez investitura oēs testes pariter admittuntur hoc dicit. NON POTERIT.s.plene:nam nomine probationis plena probatio cōtinetur de ꝓprio significato:vt nota.ff.ō ꝓdi.z demō.l.lutius. POSSESSORIS.sacramento sed nō semp:sed hoc ita si iudici videaī:vt.j.de consue.rec.feu.§.sacramentuz: ꝑm Ja.de are. SUCCESSORIBUS.No.val de hunc tex.q̄ ius ꝓbandi p sacramentum transit ad successorē:de quo per glo.in.l.fi.C.de iure. domi.impet.in ver.iuraméto:qō est intelligēdū si successor iurare possit eo q̄ sit informatus de veritate.[c] ¶ Quid si possessor iurauit z lite pēdēte decessit:vtrū hoc trāsit ad heredē:dico q̄ sic iuxta notata i.c.parochiano: de sepul.in nouel. Et est rō qz pfecta est ꝓbatio. INTERFUERINT. No.ex pītia scientiā p̄sumi vt.C.de testi.l.testiū. VOLUERIT. No.testem citādū:vt.C.de epi.z cle.l.p̄sbyteri. TESTI DOMINO CUM SACRAMENTO. No.ista duo sīt necessaria eē ōpositio z sacr̄m:z ideo nō est vez q̄ ille q̄ iurat:deponere videaī nisi quo ad robur depositiōis. Et adde qō no.in.c.j. de offi. dele. in cle. CREDATUR.tñ possunt reprobari: vt.l. j.C.de re iud.per bar. ¶ Et facit ad statutū q̄ credatur iuramento alicuius:nisi statutū ibi figat pedem z nolit vltra ingri:qz tunc nō potest queri de periurio: vt.l.j.C.si aduersus liber. per moder. QUI AB EODEM DOMINO. Nota hunc tex. qui declarat qui sunt pares:vz qui tenent feuda ab eodē domino:tene menti tex. ABFUERIT. No. propter defectum ordinariorū testiū alios admitti. Con-

a ¶ Agnatis:vide bal.in.c. si pater: de testa. vbi melius loquitur. Andre.barba.

b ¶ Ja. de bel. porro pares propter cognitaz eorum fidelitatem sunt a consuetudine approbati alij non sic ꝓpter incognitam eorum fidelitatem: argu.no.ff.de legi.l. neq̄ leges: hoc hz Ja. ō bel. Ex qualitate igitur fidei pendet qualitas testimonij:vt.j. de capi. extraordi.c.j.id circo pares requiruntur. Conclude ergo per noua inuestitura exequutiua potest ꝓbari per alios q̄z per pares: tamen est personalis z cum persona finitur:qō tene menti. Et ē ratio antiqua natura feudoruz:anteq̄z.n. consuetudo ō paribus sanciret vite terminum habebat que in rudi feudo adhuc viget.

c ¶ Veritate. Et facit vtruz in casu.l. cum furti ff.de in litem iu. z.l. si quando.C. vnde vi: possit per heredez iurari qui non est informat⁹: cogita.

cor.quod no.extra de frigi.c.laudabilē in nouel.ꝛ no. .C.q testa.fa.poſ.l.hac cōſul.VERITATEM CELARE. Nota ꝙ licet teſtis veritatē velit celare nō ꝓpterea punitur de falſo niſi iuratus celaſſet. l.preſbyteri.C.de epi.ꝛ cle.alias nō crederet eius teſtimonio:quod eſt cōtra iſtā litterā.ƀ verum niſi premiſſo iuramēto veritatē celet.qꝛq veritatē dicere non vult nocere deſiderat ꝛ nocet ex quo ē iuratus.Et ad de quod no.ff.de infa.l.lucius vbi glo.dicit ꝙ reprobaꝝ dictū teſtis qui nō plene narrat factū.ꝛ dic reprobaꝝ.i.nō approbaꝝ:facit extra de accu.c.cū dilecti:vbi ille q iurat dicere veritatē teneꝫ dicere mere ꝛ plene. VEL PREDIO. Nota mirabile verbū:ꝙ teſti q accepit pecūiaꝫ ne teſtimōiuꝫ dicat credit ex quo ꝓductus eſt in cauſa per eū in cuius preiudiciū pecuniā accepit.tene menti.ALIQUITE. No.ꝙ gradatim iudices debent adiri ſic in auc.de queſto.§.ſup hoc.colꝫ.vj. Prio eniꝫ debet requiri inferior.Et videt ꝙ ſit neceſſaria triplex reqſitio, vt no.i.c.j.ō ſup. neg.prela.in nouel.Et ſi inferior ſit negligens aditur ſuperior circa interpoſitionē appellatiōis. Nā vt dicit ſpecu.de app.§.reſtat.Ideo a negligētia nō appellatur:qꝛ ſi poſtea nō interloquit nō currit dies appellatōis interponēde a die negligentie ſed a die interlocutorie ꝑm eū:facit in auc.de queſti.§.ſup hoc.colꝫ.vj. ꝛ in auc.vt diffe.iudi.in prin.colꝫ.ix. Extra quero nunqd receptio teſtiū poſſit cōmitti:quoꝝ dicta caute ſunt remittēda.vt no.in.l.j.ff.de offi.aſſeſ.Et no.illud aduerbiū caute a populo. No.mirabilem tex.qꝛ propter negligentiā magiſtratus recurrit ad populū illius terre qui iuſticiā miniſtrabit ꝛ iuriſditionē exercebit. ꝛ eſt arg.ꝙ ſi vacat iudex appellationis debeat appellari[a] ad populū nō ad ſucceſſorē:ꝛ eſt ratio:qꝛ dignitas vacās ſicut hereditas iacēs fūgitur vice eius qui ſucceſſurus eſt:ſicut hereditas fingitur loco defuncti: vt.ff.de neg.ge.l.nā ꝛ ſeru[s].§.j.ꝛ.ff.de fideiuſ.l.mortuo.ꝛ dignitas magiſtratus vacās fingit vice populi. Si ergo appellaret ad futurū ſucceſſorez appellaret inepte.ſed debet appellari ad populuz:qꝛ ꝛ vacet dignitas magiſtrat[s] ñ vacat iuriſditio:ſed ē apud ipſuz populū vl aliquā vniuerſitatē:qꝛ iſti debēt eligere magiſtratū: nō autem exercere officiū quem oportet a ſuperiore confirmari:ꝛ hoc in iuriſditiōe cōtentioſa. Itez in voluntaria quādo periculum eſt in mora:vt in dandis tutoribus.ff.de tuto.ꝛ cu.da.ab his.l.vbi.nec trabo illā legē ad actus mere voluntarios ſicut eſt adoptio ꝛ emancipatio.vt.ff.de adop.l.ii.Inno.in.c.cum acceſſiſſent de conſti.dicit ꝙ nulla iuriſditio eſt apud pp̄m vel aliquā vniuerſitatē:qꝛ iſti debēt eligē magiſtrat[s].Magiſtrat[s] āt nō exercet officiū niſi a ſuperiore cōfirmetur:vt in auc.de defen.ci.§.interim .colla.iij.[b] Et eſt additio ꝑm aliquos.Quicquid ſit bona verba ſunt.COMPELLANTUR.ar.ꝙ teſtes producti corā arbitris debeāt cōpelli ad iurādū ꝛ de ponēdū p poteſtatē illius terre.Sed an delegat[s] pncipis poſſit teſtes corā ſe productos cogere ꝛ torquere ſi vacillant:dic ꝙ ſic:vt no.in.l.j.ff.de iuriſdi.om. iudi.per accur.TALEBUIT. Nota formā iuramēti teſtis qꝛ iurat nō tacere veritatē ꝛ ſi dicere falſitatem.NON CONSENTIBUS.No.populū in negligentiā cōſtitui poſſe.ff.de libe.vniuer.l. j.in fi.ꝛ facit ad repreſalias.CUM DISSO. i.nūcio:ꝛ no.nunciū ad iudicia cōſtitui poſſe ꝛ ꝓſtitutū vice procuratoris fungi debere.OBSERUETUR. Nota ſententiā imperatoris obſeruādā nec requirit exactus ordo iudiciorꝝ:vt no.extra ō re iudi. c.in cauſis poſt Inno. ꝛ in nouel.ꝛ ipſe ſolus hz poteſtatē mandandi.ſic facias[c].Alij vero ſuperiores nō habent mandare:facias ſic:ſed facias iuſticiā: vt not. p Inno.in.c.ſignificantibus.de offi.dele. Extra q̄ro vtrū ſnia lata teſtib[s] nō publicatis ſit ipſo iure nulla? Et in romana curia ſeruatur ꝙ fertur ſententia teſtibus nō publicatis ꝛ differtur publicatio vſq; ad tertiā ſniam ad hoc vt nō generet p̄iudiciū in teſtib[s] producendis in cauſa appellationis ꝛ ſic partes procedunt clauſis oculis ꝛ in iudice tantum ſedet ſcientia veritatis.Et iſte error naſcitur ex ullo errore ꝙ teſtibus publicatis nō poſſunt ꝓduci teſtes in cā appellatōis.Nā lz ius ciuile p̄ſumat ſubornationē in cā ꝓma nō tñ i cā appellatiōis:qꝛ teſtes nō audēt dicere ita falſitatē corā maiore ꝛ maxime corā pncipe.Et i multis locis ſeruaꝫ opi.legiſtaꝝ que eſt vera de iure ciuili.vt.C.de tēp. ap.l.p hāc.ꝛ ō ap.l.eos q.ēt poſſet punire falſos teſtes receptos i ꝓma cā eo qꝛ in eū trāſfertur iuriſditio plena oiuz ꝓſo naꝝ q̄ ſūt i iudicio ꝛ totiꝰ cāe.Et dr̄ ſucceſſor:vt.ff.iud.ſol.l. cū apud ſēproniū. Cōcludēdo dico ꝙ publicatio teſtiū omiſſa nō reddat iudiciū nullū.lz glo.ſentiat ꝓriū i.l.prola tā.C.de ſentētijs. nam ꝛ ſine vllis teſtibus ſnia lata eſt aliq̄ ꝛ maxie abſolutoria.ff.fa.ber.l.cū putarē.ff.de pec.l.eo tpe in pn.ff.ō ꝓdi.inde.l.ſi nō ſortē.§.heredi.in gl.ij.ibi: verbū aūt pōt ꝛc.vbi no.ꝙ ptās iudicis abſoluta eſt etiā ſupra veritatem. Scōo querit vtrū vnas pars poſſit cogere aliaz ad cōcludēdū in cā: videt.n.cōcluſio eſſe ps iudicij: qꝛ redd it in inuitū.ff.de vbo.obli.l.inter ſtipulātē.§.j.ff. ō pecu. l.ſumma cū rōne.§. fi. Cū ergo iudiciū reddat in inuitū ergo quelibet eius pars:vt.ff.de rei vē.l.que de tota. Itē concluſio in cauſa ponitur iter alia que ſunt ordinis iudiciarij vt extra de proba.c.qm̄ cōtra falſaz:ꝛ de procur.c. auditis: ꝛ in auc.de teſtibus.§.qꝛ vero multi ſepe colla.vij.Sed certum eſt ꝙ ad ordinē iudicij quis cogit inuitus:vt.C.qūo ꝛ qm̄ iudex.l.conſentaneuz.Preterea ƀ probatur expreſſe in auc.vt cum de ap.cog.in prin.colꝫ.viij.vbi fugam nolētis cōcludere malicia appellat:vnde ſumpta eſt auc.iubemus.C. de iudi.Reſtat ergo vt plene inſtructa cauſa dum nil reſtat amplius alleganduz ſit de neceſſitate ordinis iudiciarij qui maxime redditur in iuitum in cauſa concludēdum: vt aliqs terminus imponatur diſceptationi:vt no.Innocen.extra de ca.poſ.c.paſtoralis:ꝛ.C. de adul.l.q̄uis indubitari ſecundum Ald. PROMITTAT. No.formam promiſſionis:promitto venire vel nuncium mittere. BONI VIRI SACRAMENTO. No. propter contumaciam deferri ſacramentum aduerſario:facit.C.de iudi.l.ſancimus. Quero vtrum in deferendo iſto ſacramento ſit neceſſaria citatio per ſe. Reſpondeo ꝙ non:quia hec eſt pena precedentis contumacie vt ƀ. Et no.ꝙ iſte annus non ſeruatur vt terminus inſtantie quia non poſſet poſtea iudicari:vt not.C.de iudi.l.properandum.Sed aduerte quia dominus Ald.viſus eſt tenere iſtam partem ꝙ per lapſum triennij non finiatur inſtantia: immo adhuc poſſint recipi teſtes ꝛ probationes ꝛ ferri ſententia diffinitiua:ꝛ hoc tribus rationibus. Prima ne quod inuentum eſt ad abbreuiandum litis prolixitatem inducat contra.l.ij.§.pe.de iura.calum. Secunda quia idem eſt in criminali: quia biennium non abſoluit reum nec a reatu nec ab inſtantia litis: ſed requiritur ſententia abſolutoria ab inſtantia que non lata iudex ſi ei liqueret de crimine poſſet fere diffinitiuam.C. vt.j. cer.temp.l.fi. Certe abolitio non fit ipſo iure: ſz demum per iudicem.ff.de accu.l.libellorum.§.fi.ff.de excu.tuto.l.ſi cum ipſe.§.vlti.ꝛ al'.pe.Item conſtat ꝙ triennium in ciuili eſt in uentum ad ſimilitudinem biennij in criminali: vt dicit illa l.properandum:in princ.ergo eandem naturam habet cum illo:ꝛ eiſdem regulis iudicatur.ff. de penis.l. abſentem. Tertia ratio eſt quia nunquaz aliqua lex dicit ꝙ ipſo iure finiatur inſtantia lapſu triennij: ꝛ hec opinio eſt approbata iure canonico. Non ob.ff.de excuſa.tuto.l.ſcire oportet. §.conſequens:quia ibi non loquitur ſolum de tempore prefixo ad finiendam inſtantiam accuſationis:ſed de tempore prefixo ad perimendam excuſationis quantūcunqz vere cōpetentis inſtantiam:vt.C. de tempo.in integ. reſti.l. ſuperuacuam.C.de dolo.l.fi.pro hoc facit.ff. de adulte.l. quinquennium:ꝑm Ald. Jn hac etiam opinio.fuit Pe. vt no-

tat Cy.

a Appellari. vide bar.in.l.vbi abſunt.ff.ō adminiſtra. tutorum.

b Collat.iij.ꝓ quo videtur tex. in.l.pupillus i.§. territoriuz.ff. de verb.ſig. ꝛ qō di xi.j. ō pace iura. fir. in.c.j.§. ad ƀ ꝛ.C.de ſerui.ꝛ aq̄ in.l.j.in ea.q.qd ſi quis facit homines confiteri ꝙ ſint ſue iuriſdictionis vel agit iuramentum fidelitatis:an acquiritur quaſi poſſeſſio ꝛc.

c Sic facias. Nota elegans dictuz ꝙ princeps pōt mandare facias ſic ſed inferior nō:niſi facias iuſticiam: vide que plene dixi in.c.in cauſis de re iudica.vide ibi doct. vide Inno. in.c. j.de lit. cōte. vbi dicit qō ꝓſentia pncipis ꝛplet omnem ſolēnitatem vide.d.ant. in.c. licet hely ō ſimo. ꝛ ibi dixi qō papa pōt ferre ſen tentiā non cōforme3 libello vide c.cum olim de re iudi. ꝛ ibi hoſti. ꝛ alios quod papa pōt ferre ſentē riam ſine peremptorio vide q̄ ibi dixi vide bal. in l.fi.C. de leg. vbi dicit quod corāz papa nō ſeruatur ordo iure poſitū vide hoſti. in. d. c.in cauſis vbi dicit ꝙ non conteſtatur lis coram papa vide bal.in c.j. §. ſancimus quo tempore miles vbi dicit qō verba querulosa ſufficiunt coram pncipe ad appellandum.j.q.x.qꝛ preſulatus vide,p hoc dicto bal.caſum in.c.Raynucius ō teſta.vide que ibi dixi in vltimo no. vō pulchrum dictū Ange. de imperatore reſcribēte ꝛ de ſuperiore reſcribēte in.l.j.ff.de fri. ego dixi in rubrica de reſcri. vide bald. in rubrica de offi.deleg.vbi allegat Inno.qō

tat Cy.in.l.properandum.C.de iudi.Sed quicquid cantēt opi.glo.est vera:qz meta est imposita non solum cognitori: sed etiam cognitioni z iudicio:z ideo lex appellat litē mor tuam lapso triennio:vt.ff.iudi.sol.cum lite mortua z acta pe reunt:vt.C.de prescrip.lon.temp.l.j.z no.in.l.litigator: de fruc.z litis expen.C. z ideo clausa iurisditione nihil valet q fit iudice incompetenti:argu.ff.ad treb.l.facta.§.si quis bonorum.ff.ad carbo.l.iij.§. puberi. NOMINATE. FUISSE. Sed nōne testes in hoc sunt singulares:quo modo ergo probant se non interfuisse. Rñ.ista non est pro batio sed probatiōis defectus. SEPE ABSCONA SE. Nota maliciam clericorum:qz nolunt facta sua in pro patulo esse sed secreta. In isto.c.sunt due gl.singulares:vna que incipit:sed istud que dicit q populus potest degrada re imperatorem[a]:z ita consueuit allegari ista glo. vt notat Cy.ff.de legi.l.non ambigitur. Sed certe ista glo.dicit to tum contrarium:vt patet in fine.glo.que decidit plus posse imperatorem q̄ populū:hec vera qz hoc dicit iuriscon.pom po.in.l.barbarius philippus.ff.de offi.preto.olim ergo po terat:hodie non potest:tex.est in.l.ij.C.de ado.si quis bene respiciat:z ideo caueat populus romanus a vanis opinio nibus z cogitationibus. Alia glo.est super verbo hic colli gitur:q prelati nō possunt infeudare agnatis[b] de iure licet de consuetudine sit secus:que consuetudo prevalet:z hoc in nuit glo. Tu dic etiam de iure posse si agnati sunt idonei:si cut quando prelati sunt executores pauperum possunt bo na distribuere consanguineis si vere sint pauperes:alias se cus iuxta glo.que est.C.de sacrosanc.ec.l. illud per Jo.an. de instrumen.edic.§. nunc vero aliqua in vltima charta.

¶ His premissis vtilib[a] z vtilissimis possemus reuerti ad propriam materiam feudorum z signare quasdam opposi tiones quas signat hic Ja.bel. ¶ Opp.enim q iste tex.nō procedat:qz nec in noua inuestitura potest loqui:quia ad eaz probandam non admittuntur extranei nec in veteri: qz ad eam probandam non sunt necessarij pares. So. loquitur in veteri:nam si potest probari per pares probetur alias per extraneos:vel loquitur i noua z dominus non habebat pa res:vel erant absentes vltra mare quorum reditum expecta re durum esset[c] Argu.C.de instit.z substi.l.si pater:z sic ex pedias primam glo. Et no.q ad examinationem veri: om nis veri prodita probatio debet admitti.C. de libe.cā. nec omissa:vbi est tex.no.

Aliquis. Diuide capitulum in duas partes. In prima dominus possidebat z va sallus actor erat. In scōa econtrario: prima durat vsqz ad.§.si autem:ibi secunda vsqz in finem. ¶ Casus. Or ta contentione inter dominum z vasallum si vasallus dicit se mel patrem suum inuestitum debet probare per testes saltē duos suam intentionem:z eo in probatione deficiente defer tur domino possidenti sacramentum qui iurabit cum.xij.sa cramentalibus:eo nolēte iurare defertur actori qui iurabit etiam cum.xij.sacramentalibus:vtroqz autem nolente iura re dominus possessor absoluitur vasallo autem possidente si possidet per annum sciente domino z non contradicente so lus iurare debet sine alijs:alias autem nō. DUOS. No. q in ore duorum testium stat omne verbum:fallit vbi lex re quirit maiorem numerum testium:vt.C. de test.l. testium: nam tunc si vnus defuerit non valet quod agitur:vt.C. de sta.l.si vnus z.C.de fideicom.l.si veritas:quo casu per pau ciores nedum non potest probari factum[b]:sed nec error fa cti tex.singularis cum glo.sua.ff.de leg.ij.l.cum proponere tur. ¶ Sed quero que est ratio q vnum legatum.xx. soli dorum non potest probari per duos testes z vnum feudum valoris millle marcharū potest probari per duos testes ido neos? Respondeo qz in testamentis queritur de veritate post mortem eius qui veritatem sciebat:vnde in testamentis cō mittitur facilius falsitas ob quam reprimendam statuta est a iure numerosa solēnitas testium:vt.C.defideicom.l. que stionem z.l.hac consultissima.C.de test.z arg.ff.de test.mil. l.diuus in ratione sui. BEBS MO BS MJNJ.

No.testes produci de domo aduersarij. Itez no. quē posse producere testes de domo sua sed hoc est specia le i feudis. CUM.XIJ.SACRAMENTA LIBUS.i.expurgatoribus iurantibus de consciē tia. Ja.olim iurabant ita testis est mihi deus:testis est mihi conscientia ħ dico corā deo.xxij.q.j.c.si peccatū: in quo testimonio pscientie non est reddenda ratio p sensuz corporis z eque astringitur negatiua sicut affir matiua. NOLUERIT. Sed nunquid est statuē da dilatio ad iurandum? Rñ.sic:vt.ff. de iureiuran.l. iusiurandum z ad pecunias:in prin. ¶ Sed nunquid tale iuramentū est vera probatio:dicit glo. q non: ꝛz est quasi probatio siue loco probatiōis:tene menti gl. AFILIIS. Nota filios de facto patris iurare:di cit gl.qz pater z filius eensentur vna persona: no.gl. Et no.in hoc.c.de triplici negatiua.s.cētie:scientie z cre dulitatis:Adde dicit Do dof.in sūma sua sub rubicel la probationibus deficientibus qd fieri debeat in cau sis feudorum qō est mirum:q in aliquo casu datur sacra mentū vasallo possidenti:nam dum pfitetur q tenet a dño in feudū ergo confitetur q allodium dñi sit. Sed rñdeo q ista confessio non est mera sed cum quadam abnegatione vt no.Cy.in simili.C. de do. an.nup.l.ij. SOLUS. No.q dictio solus est multitudinis ex clusiua. PER ANNUM ANNUM. Nota optimū tex.in materia feudorū q tunc possessio induc it presumptionē pro vasallo qñ fuit per annum pacifi ce tenta sciente dño z non contradicente:z iste tex.de anno nō est alibi. Itē no.ex patiētia presumi titulū qō raro accidit licet aliqñ presumat ex prestatione longo tpe consueta vt no.insti.de acti.§.piudiciales in fi. ma gne gl.z.ff.de vsuris.l.cū de in rem verso cuz sua ma teria. JUSTA. IGNORANTIA VEL PARUI TEMPORIS NEGLI GENTIA. No.q iusta ignorantia vel parui tpis negligētia nocere nō dz:facit.ff.de acqui.pos.l.pegre: in prin. ¶ Super gl.ħ sumitur. No. valde istā gl.qñ patiētia sine ꝯditione pro psensu habeat expresso z ē glo.multū magistra:z allegat optimas leges:tñ scias q regulariter patiētia habet pro patiā z nō pro expō sso psensu:nisi iuncta actui indicāti cōsensum: qō qñqz est rōne perceptiōis cōmodi:vt.ff. de euic.l. quidam qñqz rōne cōpensandi seruitij:vt.ff.man.l.si vo.§. idē pompo.qñqz ꝓpter paternā affectionē:vt.C.de nup. l.si vt proponis:qñqz propter paternā litterarū acce ptationē:vt.ff.ad mace.l.si filius:qñqz propter officij sibi pstiti ipensionē:vt.ff. de exerci.l.j.§. magistratus qñqz qz patit aliquid in suo fieri: vt.ff.si ser. ven.l.si a te vel in domū suā induci:vt.ff.de iur do.l.si ego.§.do tis:ver.plane z.ff.loca.l.cū plures.§.locator: qñqz rō ne precedētis debiti:vt.C. de acq. pos.l.ij. qñqz rōne interuenientis delicti z dissimulatiōis:vt.C.qui milit. nō pos.l.pe.z in auc.de san.episco.§.si seruus: coll.ix. z.C.ad vel.l.si sine:qñqz qz pars patit se ascribi:vt.ff. de fideius.tu.l.cū ostendimus.§.vlti.qñqz propter cō iunctionem personaruz:vt.ff.de dona.l. procula.ff.so. ma.l.dotez:z.l.que dotis.ff.de donati. inter vi.z vxo. l.si seruus cōis. Et adde qō notat Ja.de are.ff.so.ma. l.ij.§.voluntate:z in.l.que dotis:eo.ti.

¶ De feudo dato in vicem legis cōmissorie. Rica.

¶ Quero vtrum dñs pleno iure possit obligare feu dum vel formalem vsufructum? Et videtur q non:qz pignus ipsum formalē facere non potest nec a proprie tate separare. So.dic vt no.in.l.j.C.si pignus pigno ri datum sit:z est questio subtilis.[f]

Aliquis. Casus. Feudum non po test constitui sub pacto le gis cōmissorie quia non sub pretextu pecu nie sed amore domini dandum est.hoc.d.

nonvalet mandatum factum de legato: vt sic ferat sententiam: vide ibi omnino vide bal.in.l.j.C.quomodo z quando iudex vide quod in fil'i notat Cy. in.l.j.C. de his q desc.aduo. vid etiam.c.meminim[e] de appella.inverbo sin iure formam procedas. Andre.barb.

a ¶ Imperatorē: vide bar.in.l. nō ambigitur.ff. de leg.z.d.anto. in.c.ij. de consti. d.anto.in.c.licet de fo. compe. vi ue que dixi in.c. licet.

b ¶ Agnatis vi de eundē in.c.j.i secunda coll'.qui feu.da.possunt z in.l.j.in.xxv.q.ò reruz diuis.

c ¶ Esset. Alias debent expectari vt.j. de cōsuetu. rec.feu.c.j. Ad p dictaz distinctio nem facit.c.j.de offi. ò leg.l.vj.ff. de iudi.l.si longius:z vide in.d.c. j.z.j.ò notis feu. c.j.§. qz autem.

d ¶ Si quis feudum factuz: vide glo.in.l.j.C.de codici.bar.in.l.heredes palam ver. sed si notaui.ff.ò test.bal. in.l.ij.C. de secū. tab. bal. in.l. errore.C. de testa.z quod no. in.l.quotiens.§. Sed si maiorem. .de here. instit. ffer moder.

p

e ¶ Q nō. No. q appellatione p bationis non venit iuramentum: qz ē semiplena p bario qō nota p statutis vide tex. z glo. in.c.j.§. si quis de cō.inue. vide bal. in. c. si vasallus. j. si de feu. fue. contro. z.l.j. C. de sentē. qui pro eo qō inter z.c.j.§. sacramentum de consue.recti.feu.

f ¶ Subtil. Itē quero vtrum feuduz possit formari p pignoris dationem vt qz dicat dominus cōcedo tibi tale castrum meū in feudum pro pignore Et videtur q sic naz z hoc modo constituitur vsufructus formalis vt no. in.l.j.ff. si pignus pig. da. sit:q̄ questio subtilis ē. Extra no. q i pactis pigno.

ruz fauorabilior est fideiussor q̃z mutuator: ut.ff. de cõtrahen.emptio.l.fi.§.j. fideiussor enim fideiubendo prestat quoddam beneficium creditori: fenerator uero nõ.

¶ No.q̃ pactuz legis cõmissorie ẽ reprobatũ in feudis a iure. Sed quomodo hoc intelligatur q̃ro. Pone q̃ vasallus de consensu domini vendit feudum suũ pro.x. de quibus recipit octo: pacto apposito q̃ si reli qua.j.mensem nõ soluantur feudũ sit inẽptũ: queritur vtr̃ valeat iste contractus? Et videt̃ q̃ nõ vt ħ. Certe salua pace hoc dicit obligauit pignori nõ dicit vendidit. Ñ iure cõmuni pactũ legis cõmissorie est reprobatũ in pignoribꝰ: vt.C. de pac.pig.l.fi. Ideo ratio q̃ hic assignatur de feudo parũ videt̃ operari: nec est perpetua q̃ in casu proposito feudũ potest vendi. Dico ergo tenere cõtractũ nisi probet̃ simulatio que non p̃sumit̃ in dubio: nã qualis est cõtractꝰ in prima sui figura: talis p̃sumit̃ in sui essentia nisi contrariũ probaret̃: vt.C. ò proba.l.cũ precibꝰ: ꝛ no.C. plus valere q̃ agitur.l. emptione: ꝛ extra de vsuris.c.nauiganti. Et no. q̃ istud pactũ legis cõmissorie ẽ multũ graue ꝛ odiosum q̃ perdit preciũ iam solutum nisi soluat ad terminũ: vt no.ff. de peti.here.l.sed si lege in p̃nci. dic vt ibi.

¶ Sed vtr̃ istud est pactũ legis cõmissorie. pignoro tibi hanc rẽ ꝛ si nõ luero.j.mensem nunq̃z ipsaz amplius possim luere: an istud est pactũ legis cõmissorie? Respondeo sic: licet non dicatur q̃ dominiuz sit apud creditorez: ista est glo. no. in.l. vlti.C. de pac.pig. ¶ Sz nun quid istud pactum possit fieri cuz fideiussore: si nõ extraxero te obligatione ista q̃ pignus quod pro indẽnitate tibi dedi: loco indemnitatis tuum sit? glo. dicit ħ q̃ valet quia speciale est in his qui pro alio sunt obligati: quia hoc modo possunt indemnes fuari vt ff. de contraben.emp.l.fi.[a] ¶ Sed nũ quid in dote valeat hoc pactum. si tibi pecuniam non restituero: talez fundum loco permutatiõis assigno? Et videtur q̃ sic q̃ ista est quedam pmutatio. vt.ff. de iure do.l. ita constante ꝛ l.fi. Itez speciale videtur in dote. vt.ff. de solu.l. q̃uis. alias incipit calipodius: dic vt ibi. In text. ibi. QUANDOCUMQUE. No. singulariter hunc text. quia quando in pignoribus est appositũ pactum legis cõmissorie: tunc odio creditoris iuri offerendi vllo tempore non prescribitur. Sed alij exponunt quandocunq̃z idest vsq̃z ad.xxx. annos qui dicũt q̃ tunc etiam prescribitur iuri offerendi si creditor est in possessione: sed si debitor ẽ in possessione ꝛ cõuenit hypothecaria iuri offerendi nũq̃z p̃scribit̃: vt.l. pure. §.fi. de excep.doli. Alij dicũt q̃ ét si debitor agit pignoraticia semp pót offere nec debet excipi: tu nõ potes offere: lz possit excipi tu ñ potes agere: quia ex eo die quo habebat potestaté expiũdi eo q̃ cõditio erat potestatiua fluxerũt.xxx. anni. quod non subtiliter dictũ est: vt.ff. de cap.l. in libello. §. si quis suũ. Vel dic de plano q̃ iuri offerẽdi prescribit̃ quãdo est preambulũ iuris agendi vt.C. ò bonis auc. iud. pos.l.fi. Sic ꝛ iuri displicendi prescribit̃.ff. de edil.edic.l. quod si nolit. §. si qd ita. ꝛ facit.ff. quẽad.ser.amit.l. si partes. §.j. ¶ Quero vtrũ valeat istõ pactũ obligo tibi tale feudũ p̃.x. ꝛ si nõ soluero.j. mensẽ habeas tale feudũ emptũ iusto p̃cio? Rñdeo sic: ꝛ est mirabile q̃ lz non sit collatũ in aliquẽ arbitrũ declarandi preciũ: valet tamẽ: q̃z istud pactũ est pars alterius cõtractus validi. iste ẽ casus notabilis.ff. de pigno.l. si fundus. §. fina.[b] ¶ Quero pone q̃ tu mutuasti mihi.x. nullo pignore cõstituto hoc pacto q̃ si nõ soluero.j. mensem talis domus mea sit tua pro illis .x. an valeat pactum. Rñdeo sic: q̃z nõ est pactũ pignoris: vt.d.l.fi.ff. de contrahẽ. emp. vbi est tex. notabilis. Quero: pone q̃ pactum legis cõmissorie nõ est appositũ in ipso cõtractu pignoris: sed diu post vtrũ valet? Rñdeo sic: vt.ff. de pig. act.l. titius. vel ibi interuenit pactũ rogatu debitoris ꝛ eius gratia non voragine creditoris. Et dicũt q̃daz q̃ ex iteruallo valet ad excipiẽdũ non ad agẽdũ vt refert bar. in.d.l. calipodius. ¶ Quero de quibusdam pactis q̃ fiũt cũ feneratoribꝰ. Pone fenerator mutuat mihi re vera centũ: p q̃bus ego facio chartam venditiõis cuiusdaz domꝰ ħ pacto q̃ ego p̃mitto reemere hãc domũ post quinquenniũ ꝛ nõ ante pro eodẽ precio. quero an ipse p̃tractus presumat̃ vsurarꝰ? Rñdeo videt̃ q̃ sic: q̃z et si nõ possit p̃bari aperte de mutuo tũ ex cõsuetudine feneratoꝝ p̃sumo p̃tractũ vsurariũ. Itẽ q̃z p̃tra naturã vere vẽditionis: vt extra de cõtrahẽ.emp.ꝛ ven.c.ad nostrã: ꝛ de pig.illo vos. Alij cõtradicũt q̃z nulla lex vel decretalis ħ dicit: ꝛ ex forma sui iste cõtractus nõ est feneratitius. Itẽ emptio ꝛ vẽditio potest fieri ad certũ tp̃s: ꝛ facit.C. de pac.iter ẽpto.l.ij. Isti dicũt melius nisi p̃bet̃ q̃ iste talis sit solitꝰ fenerari ꝛ in fraudẽ vsuraꝝ simulata instra cõficere. Nã in eodẽ genere malitie sẽt malus semp p̃sumit̃ malꝰ vt i regula semel malus ꝛ ibi p ℞y.[c] ¶ Et cõclude q̃ alteratio cõtractus ꝛ pacta i solita ꝛ quod est vsurarius faciunt p̃ ipsum p̃esumi. Simile no. in.l.vj.ff. de conditio.insti. cui presumptiõi statur. ꝛ idẽ de alijs pactis similibus insolitis que videntur cõtra naturam mere venditionis: ꝛ facit.ff. de probatio.l. qui testamẽtum: vbi ꝓpter legis interdictũ presumit̃ fraudis simulatio eo. titu.l. cum tacitũ: ꝛ.C. de na.li.l.j. ꝛ.l. si quis seu. ꝛ.ff. de legi.l. fraus cum simi.[d] ¶ Quero si pignoratur castruz an creditor possit vti iurisditione ꝛ alijs iuribus incorporalibus? Respondeo: dic vt extra de re iudi.c. cuz Bertoldus ꝛ argu.ff. de pig.acti.l. elegãter. §. fina. ¶ Quero an de iure canonico pignoratitia sit in rem scripta ita q̃ sorte soluta competat contra emptorem pignoratitia ꝛ quemlibet possessorem? Dicit Inno. q̃ est mere personalis: quia oritur ex contractu: alias non esset differentia inter pignoratitiam que datur debitori ꝛ hypothecariam que datur creditori: quod falsum est: vt no. in prohemio fforuz. §. tertij. Insuper hoc dicit quecunq̃z actio sit non est vis: quicunq̃z porro possessor sit tenetur: ꝛ sic est ambulatoria: de pigno.c. cum constet: ibi videas in nouella. Et verum dicit de iure canonico ne creditores in fraudem vsurarum vendentis possint fraudare debitores. Si enim contractus non esset vsurarius sed simplex: opinio Inno. esset verior: vt dixi.C. de pigno.acti.l.j.[e]

a ¶ l. fi. Illa. l. modicum facit: nam ibi pignus non erat datum a principio fideiussori q̃z creditori.

b ¶ §. fi. Quero utrum valeat tale pactuz quod fit animo cõpensandi. dic q̃ sic ut.ff. de le.ij.l. creditorem.

c ¶ per ꝟy. Ms in dubijs est locꝰ coniecturis ex cõsuetudine: de auro ꝛ argen. leg.l. pediculis. §. argento per accur.

d ¶ Cum si. Et facit ad ħ quod legitur ꝛ no. i.c. ij. ò rescrip. ꝛ q̃ dixi i.l.iij.C. plus ualere quod agitur i mea lectura.

e ¶ In. l.j. Et dic in contractu usurario non agi contra emptorez pignoraticia actione: sed cõditiõe ex canone: naz se penumero cõditio ex lege tanq̃z in rem scripta sequitur funduz. C. de iu. deli. l. fi. q̃z p̃fatam.

Si quis. Si dominus aliquem inuestit de beneficio sui militis ſm placentinos non tenet inuestitura sine cõsensu eius cuius est feuduz. Sed ſm mediolanenses ꝛ cremonenses valet inuestitura si nullum generatur preiudicium ei cuius est feudum: predicta inuestitura potest habere effectum decedente vasallo sine successore. hoc dicit.

¶ Quero que istarum opinio sit verior? Et videtur q̃ opinio placentinorum pluribus rationibus. Primo quia non licet tempus anticipare. C. qui admit. ad bono. possef. l. fi. ff. q̃ cuiuscunq̃z vniuer. no. l. Item eorum. §. sed si ita: nec aliquid operatur talis consensus. ff. quorum le. l.j. §. quod autem: argumen. ff. de infa. l. quid ergo: in princi. Secundo quia non licet in mortem alterius sperare: de verborum obliga. inter stipula. §. sacram. ff. ad trebellia. l. ita tamen. §. a patre. Tertio quia est contra bonos mores: ꝛ interdum aperit viam ad maleficia: vt.C. de pac. l. fi. Quarto quia ꝛ si de hereditate incerti hominis valet pactum: secus si de certi hominis hereditate tractet̃: vt. l. iij. ff. pro socio. Quinto facit ad idem quod dicitur de prebendis extra de concess. preben. c. ij. ꝛ in alijs officijs eadem ratione. ¶ In contrarium q̃ opinio mediolaneñ. sit vera: arguitur sic lege cauetur q̃ si pater legat seruum castrensis peculij viuo filio: ꝛ postea filius viuo patre decedit ab intestato q̃ tale legatum sumit effectum: ꝛ tamen pater testatus erat de peculio filij viuentis: vt. ff. de lega. j. l. seruum filij: in principio. ¶ Secundo probatur per simile: nam si ego constitui alicui vsufructum in vita sua nulla lex prohibet illum vsufructum me alteri concedere cum eius esse desierit: argumen. de lega. ij. l. vt heredibus. Tertio hoc probatur per argumen. ab absurdo: nam absurduz esset dicere q̃ vasallus qui ignoranter fuit inuestitus non posset dicere contractuz aliquem ꝛ

quem ꝛ agere de euictione.arg.ff.de contraben.emp.l.liberi hominis.Quarto quia iste contractus celebꝛatur super re concedentis:nec enim est obligatus pꝛimo feudatario ad non infeudandum alteri nisi in casu caducitatis feudi:immo ꝛ si hoc dixisset non valet quia non interesset paciscētis.vt.ff.de verbo.oblig.l.si ita quis.§.ea.l. ¶ Quinto ꝛ vltimo quia habuimus casuꝫ expꝛessuꝫ q̄ valet talis inuestitura dummodo sit rite facta idest non pure:sed sub intrinseca conditione:vt.s̄.qui suc.tene.c.siquis inuestitus.ꝛ ꝫ est ipsa veritas. ¶ Ad quoꝝ verboꝝ intelligentiam sciendum est q̄ ista iuestitura de qua loquimur nō est de futura successione immo ideo incipit quia pꝛimus inuestitus sine successoꝛe feudi decedit:ꝛ ideo errant qui credunt qꝺ iste contractus sit de futura successione: quia immo est de caducitate successionis. ¶ Cum ergo queritur vtrum pactuꝫ de futura successione valeat:ꝺic:aut super hereditate viuentis:aut super hereditate iam defuncti. Pꝛimo casu distingue:quia aut tractatur de hereditate incerti hominis ꝛ valeat.Aut certi ꝛ tunc aut liberti ꝛ valet ratione iurispatronatus:vt.ff:de ac.emp.l.siquis seruum.Aut ingenui ꝛ tunc aut fit cum ipso de cuius successione tractatur ad impediendam liberam testamenti factionem:ꝛ non valet:vt.ff.pꝛo socio.l.cum duobus.§.idem respondit.Aut ad iudicium futuri successoꝛis ꝛ tunc valet ꝛ transfertur ad verū heredeꝫ: vt.ff.de pac.l.tale pactum.§.finali.Item donatio valet causa mortis etiam omnium bonoꝝ̄ ꝛ hereditatis future:vt.C. de pac.l.licet.ꝛ no.eo.titu.l.fi.Si vero fit pactum non cum eo de cuius successione agitur:sed cum quodam tertio valet illo consentiente de cuius hereditate agitur ꝛ in consensu perseuerante: alias enī paciscens reputatur indignus sicut ille qui scienter gerit se pꝛo herede hominis viuētis:vt. ff.de dona.l.donationes in concubinam.§.fi.ꝛ.C.de pac.l. fi. ¶ Secundo vero casu pꝛincipali quādo tractatur de futura successione mortui non viuentis bene valet pactum.C. de pac.l.j.C. de transactionibus.l. cum donationis:ꝛ.C. vt in pos.lega.l.cum archimedoꝛam. ¶ Reuertēdo ad nostrum.c.ꝫ non est pactum de futura successione viuentis nec mortui sed est quoddam pactum collatum in defectum iure tertij:quod quidem pactum habet in se iuris oꝛdinem ꝛ est de iure validum:ꝛ ita habes huius.c.intellectum:ꝛ adde quod notat Guil.de cu.ff.de pac.l.ꝛsi suum heredem: ¶ Extra pꝛopono talem questionem:titus filios non habens composuit magnum patrimonium per fas ꝛ nefas:vnde volens anime sue consulere reliquit pauperibus medietatem omnium bonoꝝ̄ suoꝝ̄:ꝛ quia habebat consanguineos suos potentes sic ait:ꝛ si contingeret me facere aliud testamentum[a] in quo consanguineos meos instituerem per quod reuocaretur pꝛesens iudicium ex nunc tibi petro notario publico tanq̄ publice persone stipulanti ꝛ recipienti pꝛo dictis pauperibus dono irreuocabiliter ꝛ iter viuos dictam medietatem omnium bonoꝝ̄ meoꝝ̄:constituens me ex nunc dictam medietatem pꝛecario nomine possidere: quod tandem venit in notitiam consanguineoꝝ̄ qui fecerunt dictum testamentum mutare:modo queritur vtruꝫ pauperes vigoꝛe dicte donationis possint aliquid consequi vꝫ habere? Et vulgata opinio domini By.de musello ē quod sic.ff.de testa.l.heredes palam.§.fi.et in regula quod semel placuit: extra de reg. iur.li.vj.Sed contraria opinio non minus est vulgata q̄ non valet iste contractus donationis ne impediatur libera factio testamenti.de ver.obli.l.stipulatio ꝫ modo concepta. Pꝛo pꝛima opi.facit quia equum est qꝺ testatoꝛ possit anime sue consulere contra impꝛessionem consanguineoꝝ̄:nec est ꝫ consilium turpe sed saluꝫbꝛe:ꝛ sic ꝫ est speciale fauoꝛe anime.In contrarium est pꝛo alia parte iuris regula cui est inherendum sicut bononienses inherēt carrotio dicit glos.ff.de re.iur.l. omnis diffinitio:ꝛ equitas animi de qua loqueris est equitas nō scripta que nullius est momenti.Considera:nos longe sumus extra disputationem dictoꝝ̄:nam hic interuenit traditio:vnde ꝛ si donatio esset infirma tamē ꝛ sine causa dominus volēs transferre dominium transfert.vt.ff.de condi.ob causam l.ij.§. subtilius : vel quia causa est ipsa saltem liberalitas:vt.ff.de dona.l.ꝫ iure.Volens ergo substinere opi. By.faciat quod pꝛocedatur ad actum traditionis que etiam sub cōditione fieri potest:vt.ff.de acqui.pos.l.qui absenti. Et cautius est si iterueniat traditio coꝛpalis q̄ꝫ si pꝛecaria quia pꝛecarium foꝛte non valet[b] si nō valet p̄n cipale:ego dimitto te hic sine decisiōe:cogita. ¶ Secū do queritur de tali questione: quidam habebat vxoꝛem que multum sibi blandiebatur:que cum iste liberos non haberet induxit ipsum ad testandum versus ipsam hoc acto:q̄ siue mutaret testamentum siue non ista vxoꝛ iure donationis inter viuos debet habere quandam domum: iste mutauit testamentuꝫ:de dicta donatione inter viuos nulla facta mentione:queritur an ista mulier debeat habere domum pꝛedictam? Et videtur q̄ non:vt. d.l.stipulatio hoc modo.Contrarium dico qꝛ ista donatio est pꝛesens ꝛ pura qꝛ dicit siue mutauero testamentum siue non ꝛ ideo non est opposita in penam testamenti mutati. Caue tamē qꝛ nisi interuenerit traditio non confirmatur moꝛte:ꝛ sufficit q̄ traditio interueniat tpe donatiōis vꝫ postea viuo donāte.ff.de dona.inter vir.ꝛ vxo.l.papꝭ.ar. in.l.ij.C. siquis alteri vel sibi[c]. ¶ Hanc refert.d.Gilio lus de cremo.discipulus Bal.fuisse addi.Bal.

Q Uidaz obligauit. Diuide i tres partes. Pꝛimo thema ꝛ questio. Secundo responsio.in qua quidem pꝛimo defertur sacramentum filio vasalli.In tertia parte defertur filio domini : secunda incipit ibi:vnde non:tertia ibi:si autem. ¶ Casus filio militis dicenti patrem inuestituꝫ de pignoꝛe ꝛ.xxx.annis. nomine feudi possedisse deferꝫ iusiurandum vt iuret cū xii.sacramentalibus forma ꝫ tradita:sed eo nolente iurare defertur filio domini:qui si iurare recusat cogitur filium militis inuestire hoc dicit.Jaco.bel. ¶ Nota q̄ pꝛescriptione.xxx.annoꝝ̄ quis defendit in feudo vt si quis rem aliquam feudi nomine tanq̄ infeudatam possederit ꝛ seruitium pꝛo ea domino exhibuerit ꝛ q̄ꝫ de ea inuestitus nō fuerit defendit sibi ius feudi vt ꝫ.ꝛ.j. si de feu. fue.contro.ca.siquis per.xxx.an.Sed mirum ꝫ videt.nā q̄ citeꝛioꝝ̄ tpe p̄scribit vlteꝛioꝝ̄ tpe p̄scribi ipossibile est. ar.ff.de vsuca.l.sequit.§.lana.Sed si ita est q̄ si āno qꝺ rem ab aliquo feudi noie tenuerit dño p̄ñte ꝛ non ꝙdicēte:ꝛ seruitium eius q̄ꝫ si a vasallo recipiente:ꝫ non pꝛobetur inuestitura intercessisse:tamen iurando se inuestitum fuisse rem vt feudum tenebit.j.de consue.rec.feu.c.j.§.illud.ꝛ.s̄.si de inuesti.inter dominuꝫ ꝛ vas.lis oꝛiatur.c.fi. ꝛ de feudo sine cul.non admit.c.siquis miles.So.Aut tu loqueris de constitutione feudi ꝛ requirūtur.xxx.āni: quod tp̄s loco constituti habetur sicut dicit tex.alibi.ff. ꝺ aqua quo.l.hoc iure.§.ductus aque.Aut de feudi pꝛobatione:ꝛ tunc refert:quia aut pꝛecessit titulus pignoꝛis ꝛ requirunt.xx.anni.vt hic. Aut nō apparet quis titulus pꝛecessit tamen allegatur inuestitura recti feudi ꝛ tunc sufficit annus vt in contrarijs.Sed mirabile videt istud quod in isto.c.dicitur ꝛ contra doctrinam glosaruꝫ ꝛ doctoꝝ̄ in.l.si certis annis.C.de pact.Nam vbi constat de causa vera vbi alius titulus allegarus ex tempoꝛe nō pꝛobatur:sed hic constat de causa vera vꝫ de pignoꝛe:ergo alius titulus non pꝛesumitur quia pꝛimoꝛdio tutuli posteꝛioꝝ̄ formatur euentus:vt.C. de impo.lu.descript.l. j.libꝛo.x.Solu.speciale ī feudo est pꝛopter seruitia que recipit dominus a vasallo longissimo tempoꝛe vt pꝛesumatur ipso facto rectum feudum constitutum ex quo dominus nunquam per tantum tempus fecit mentionem quod esset pignus. ¶ Sed nūquid in isto feudo pꝛescripto succedit beres? Quidam dicunt q̄ non:quia non intercessit vera inuestitura. Alij dicunt q̄ sic:quia pꝛescriptio egparatur vītati:vt no.in.l.j.de ꝑui.ꝛ aq̄.C.q̄ satis ꝓbat in ꝫ.c. quo caueꝫ q̄ si pater possedit p.xxx.ānos ꝛ

a ¶ Aliud testamētū. Vide bal. in.l.cum antiquitus.C.ō testa.ꝛ in l.sancimus.C.e.ꝛ in.l.ex testamento.C.de fidei.bar. in.l.stipulatio ꝫ modo de verbo. oblig.vide ibi ludo. Roma. vide d.pe.i.c. cū esses de testa. dixi i.c. relatum:eo.titu. Andre.barba.

b ¶ Non valet. Vide bal. in.l.ex testamento .C. de fidei. facit in simili tex.sing.l.fi. de cōstitu. pecu. ꝛ bal. in.l. si absentis.C.si cer.pe. Andre.barba.

c ¶ Vel sibi.Sz nunquid sufficit constitutuz:videtur q̄ non:vt supꝛa ꝓxia.q.j. qꝛ pꝛecarium foꝛte nonvalet:ꝛ facit quod no. Guil. de cu.in.l.ab emptione.ff.de pactis:ꝛ bart. in.l. post contractum de dona.ꝛ in cōsilijs suis est consi.quod inci. petrus nicole.verū q̄ sufficiat facit qꝺ no.idē Bar. in.l.si is qui pꝛo emptoꝛe ad fi. de vsuc.ꝛ in consi. suis est consil.qꝺ inci. martinus ꝺ eugubio. ꝛ.l. qꝺ de suo.C. de dote caute non nu.

a ¶. §. emphiteosiz. Et nó reddit qz ꝓscriptio nó extẽdit vlra id qđ ꝓscribit. l. j. §. iulia. de iti. actuq; pri. z p bar. i auc. q rem. C. de sacro sanc. eccle.

b ¶Jus cómune. Quid ãt si dicat ſm ius an intelligatur ſm ius ꝯmune an ſz ius municipale: vide Ang. i disputatione que icipit quo adiuicẽ litigãtes z plene p ludo. in rubrica ď arbi. z bal. i. l. sedet si qs §. qsit ũ ppe finẽ. ff. si qs cau.

c ¶De ꝓscripta Vide tex. de iure meliorez ſm io. an. in. c. cuz auia de elect.

d ¶. §. Tpalis. p gl. §. tpalis vidẽ tex val. de sing. in l. si. i vſi. nec vno die. C. de seruit. z aq̃: z ibi bal. licet moderniores faciãt festũ de gl. z tex. nó allegãt: z vide aliũ in. c. cũ de bñficio de prebẽ. i. vj. vide Abba. in. c. p illoruz de ꝓbẽ. vbi limitat illã qñ vn⁹ cõtradixit ꝙsuetudini alys patiẽtib⁹ secus si oẽs ꝯuenissent ꝙ ꝙsuetudine qz tũc nó regitur ꝓscriptio ſm eũ ibi.

e ¶Hoc veruz. Nota singulariter qđ valet ꝙsuetudo qđ ibi aliquo actu notari⁹ apponat nomẽ absentis vide hosti. i. c. y. de fide istru. vbi dicit de ꝙsuetudine seruari: qđ i absentia epi ꝟns sigillũ eius sigillat noie epi qz ex vi ꝙsuetudinis censet epus eẽ pns. propter pson̄ illius cui ꝙmisit sigillũ q itereſt ipsi actui z talis ꝙsuetudo excusat a pena falsi p. c. cũ dilectus de fide istru. z vide p scribẽ. z istđ dictũ refert bal. i rub. de fide istru. z ibi dixit qđ vz ꝙsuetudo perusij vbi oñdit bursa z notari⁹ scribit qđ talis recepit tantã pecuniã lz notarius nó viderit illã pecuniam tñ excusat pp cõsuetudineꝫ qđ tene mẽti. Jn. §. scindũ ibi vtrũ nomina debitoꝝ: vide bar. i. l. põt. ff. de aucto. tuto. z in. l. mouentium ff. de verb. signi. Andre. bar.

f ¶In nouella. Addẽ q consuetudo ꝓscripta nó derogat ꝓscripte: vt no. ff. de re. iur. l. nemo. §. temporalis⁹. Hoc est verum in petitorio secus in possessorio: vt no. in. c. cum ecclesia de electio. in nouel. ¶ In glo. j. no. q iniqua consuetudo prescribi non potest. iniquam intelligo: id est intolerabilem puta qz est contra ius diuinum. ¶ Sed pone in ciuitate Perusie tres sunt conseruatores monete z quando fiũt solutiones in cómuni consueuit notarius ponere nomina omnium trium licet vnus sit absens: queritur vtrum ista consuetudo teneat. Hosti. dicit qđ non quia inducit crimen falsi: Sed consuetudo quorundam locorum seruat contrarium: qz qđ maior pars facit z c. ħ verum est quãdo in preiudicium absentis nihil fit z materia vera est in seipsa. De hoc nota. extra de his que fiunt a prela. sine consensu capituli. c. q̃sto z nó repit alibi. Caueat tñ sibi notari⁹ qz si talis pson̄a eẽt de substãtia: instrm nó careret vicio falsitatis. Eadẽ ratione defendũt nõnulli cóis perusie q̃ sũt rogati vltima die officij q̃ ad illã diez ponãt solutiones q̃ fiũt ipsis massarijs: Nã ꝙsuetudo ipsos excusat z ẽt ipsa necessitas. z nó itereſt cómũitatis imo itereſſet si ꝙnulu fieret. vnde vbi est bona mẽs z intentio ibi nó potest esse falsitas: quod tene menti. ¶ Jbi prohibẽs secus si sit tolerabilis vt patet in statutis que minuũt legitimã filioꝝ: vl que disponũt qđ filia dotata nó succedat extantibus masculis. Nó enim exigimus in consuetudine q̃ semp sit ratiõabilis: sed satis est qđ tolerabilis z vsu approbata. vt no. Jnno. in rubrica de ꝙsuetudine extra. ¶ Jn glo. ij. no. q̃ arg. feudoꝝ in alijs casib⁹ qui sunt decisi iure romano nihil valẽt sed solũ in materia cõsuetudinis: quod legitur z no. in. l. de quibus. ff. de legi. quod tene mẽti. Econtrario vero cause feudoꝝ que nó inueniũtur decise p consuetudinẽ debẽt decidi per argumenta iuris ciuilis: quod est no. dignum. Nec miꝝ qz argumentis causa deciditur: vt. ff. ad treb. l. q filiũ. §. sabinus. ¶ Itẽ no. ex littera ista que dicit. qui in nostris partibus obtinet. q̃ dicunt quidam q̃ oẽs consuetudines feudoruz sunt locales z preter tex. legum z iperatoꝝ nihil videtur esse ius generale. Et ſm hoc. glosare consuetudines feudoꝝ est ac si quis glosaret consuetudines papiensiuz: quod satis videt ineptum. Unde dico q̃ consuetudines in hoc volumine approbate debent seruari tanquã consuetudines generales. Quedam tamen sunt recitate sed nó approbate. vt j. de matrimonio ad mõ. contracto. c. j. super quibus non est ponendum ingenium ad glosandas truffas vel tabulas. vnde dicit aristote. cum edit quis lentem non fundas myron. i. aromata. ¶ Extra glo. nunq̃ per sententias arbitrorum non confirmatur consuetudo: vt nota. extra de verborum signi. c. abbate in nouel. ¶ Jtem nota quod quandoq; cõsuetudo vincit legem diuinam et canonicam simul iunctam. vt nota. extra de consang. z affi. c. qđ sup in nouel. f ¶ Querit gl. nota quid possit argui per simile consuetudinis? Respõdet z dicit quod sic in materia consuetudinis potest argui per simile cõsuetudinis: sed in alia materia secus: quia illa sunt similia quorum qualitas est vna: quod dic vt no. ff. de leg. l. ideoq;: z in. l. de quibus vbi omnino videas. ¶ Illud non omitto quod consuetudo dicitur ciuium tacita cõuentio. Et ideo sicut pactum non extenditur ad aliam rem vel personam q̃ de quibus loquitur: vt. ff. de pact. l. si vn⁹. §. ante omnia. Jta nec consuetudo: z ideo consuetudo est stricti iuris: quod etiam patet: qz filia q̃ parit. i. actio siue conditio ex moribus est stricti iuris: vt institu. de actio. §. actionum.

uat contrarium: qz qđ maior pars facit z c. ħ verum est quãdo in preiudicium absentis nihil fit z materia vera est in seipsa. De hoc nota. extra de his que fiunt a prela. sine consensu capituli. c. q̃sto z nó repit alibi. Caueat tñ sibi notari⁹ qz si talis pson̄a eẽt de substãtia: instrm nó careret vicio falsitatis. Eadẽ ratione defendũt nõnulli cóis perusie q̃ sũt rogati vltima die officij q̃ ad illã diez ponãt solutiones q̃ fiũt ipsis massarijs: Nã ꝙsuetudo ipsos excusat z ẽt ipsa necessitas. z nó itereſt cómũitatis imo itereſſet si ꝙnulu fieret. vnde vbi est bona mẽs z intentio ibi nó potest esse falsitas: quod tene menti. ¶ Jbi prohibẽs secus si sit tolerabilis vt patet in statutis que minuũt legitimã filioꝝ: vl que disponũt qđ filia dotata nó succedat extantibus masculis. Nó enim exigimus in consuetudine q̃ semp sit ratiõabilis: sed satis est qđ tolerabilis z vsu approbata. vt no. Jnno. in rubrica de ꝙsuetudine extra. ¶ Jn glo. ij. no. q̃ arg. feudoꝝ in alijs casib⁹ qui sunt decisi iure romano nihil valẽt sed solũ in materia cõsuetudinis: quod legitur z no. in. l. de quibus. ff. de legi. quod tene mẽti. Econtrario vero cause feudoꝝ que nó inueniũtur decise p consuetudinẽ debẽt decidi per argumenta iuris ciuilis: quod est no. dignum. Nec miꝝ qz argumentis causa deciditur: vt. ff. ad treb. l. q filiũ. §. sabinus. ¶ Itẽ no. ex littera ista que dicit. qui in nostris partibus obtinet. q̃ dicunt quidam q̃ oẽs consuetudines feudoruz sunt locales z preter tex. legum z iperatoꝝ nihil videtur esse ius generale. Et ſm hoc. glosare consuetudines feudoꝝ est ac si quis glosaret consuetudines papiensiuz: quod satis videt ineptum. Unde dico q̃ consuetudines in hoc volumine approbate debent seruari tanquã consuetudines generales. Quedam tamen sunt recitate sed nó approbate. vt j. de matrimonio ad mõ. contracto. c. j. super quibus non est ponendum ingenium ad glosandas truffas vel tabulas. vnde dicit aristote. cum edit quis lentem non fundas myron. i. aromata. ¶ Extra glo. nunq̃ per sententias arbitrorum non confirmatur consuetudo: vt nota. extra de verborum signi. c. abbate in nouel. ¶ Jtem nota quod quandoq; cõsuetudo vincit legem diuinam et canonicam simul iunctam. vt nota. extra de consang. z affi. c. qđ sup in nouel. f ¶ Querit gl. nota quid possit argui per simile consuetudinis? Respõdet z dicit quod sic in materia consuetudinis potest argui per simile cõsuetudinis: sed in alia materia secus: quia illa sunt similia quorum qualitas est vna: quod dic vt no. ff. de leg. l. ideoq;: z in. l. de quibus vbi omnino videas. ¶ Illud non omitto quod consuetudo dicitur ciuium tacita cõuentio. Et ideo sicut pactum non extenditur ad aliam rem vel personam q̃ de quibus loquitur: vt. ff. de pact. l. si vn⁹. §. ante omnia. Jta nec consuetudo: z ideo consuetudo est stricti iuris: quod etiam patet: qz filia q̃ parit. i. actio siue conditio ex moribus est stricti iuris: vt institu. de actio. §. actionum.

¶ Liber primus in vsibus feudorum explicit feliciter.

¶ Incipit liber secundus.

¶ De feudi cognitione Rubrica.

Bertus. Diuide capitulũ in duas partes. Primo quo iure vniuersaliter z generaliter omnes cãe decidantur. Secundo quo iure cãe feudi spãles. Secunda incipit ibi. Usus tñ feudi. ¶ Casus. Cause generaliter aut decidũtur iure romanorum: aut legibus lombardorum: aut consuetudine. Sed feudales cause deciduntur cõsuetudine que vincit legem in hac parte: licet contrarium dici soleat. Consuetudine autem deficiẽte decidi possunt etiam lege scripta. h. d. LOQUITUR. No. q̃ ille cui cõmittitur decisio cause similiter debet iudicare quãdoq; secunduz ius cõmune h: quandoq; secundum legem lombardorum: quandoq; secundum specialem consuetudinem loci. quod intelligo prout cõmittens erat iudicaturus. ħ declaratur per doc. C. de sum. trini. l. cunctos populos z. C. de eman. lib. l. j. Et dic q̃ inter eos q̃ viuunt iure romano causa deciditur solum secundum ius commune. Sed inter eos qui viuunt iure lombardo causa decidetur iure lombardorum. Et inter eos qui viuunt secũdum ius loci debet iudicare secundum consuetudinez illius loci tã in contractibus ordinarijs q̃ in testamentis. vt. ff. de euic. l. si fundus. C. de test. l. fi. z no. in. l. ij. ff. de eo quod certo loco. Et quia ista materia est multum, longa remitto te ad no. per alios z me in. d. l. cunctos populos: vbi ad saturitatem videre potes. ¶ Et no. q̃ illđ q̃ dicitur hic de consuetudine intelligitur de prescripta. f nam anteq̃ sit prescripta non dicitur consuetudo: sed dicitur voluntas inducendi consuetudinem. Sicut dicim⁹ in alia materia quia non dicitur quis ante lit. cõtest. agere sed agere velle. vt. ff. remra. ba. l. amplius. Adde q̃ consuetudo non prescripta nó derogat prescripte: vt no. ff. de re. iur. l. nemo. §. temporalis⁹. Hoc est verum in petitorio secus in possessorio: vt no. in. c. cum ecclesia de electio. in nouel. ¶ In glo. j. no. q̃ iniqua consuetudo prescribi non potest. iniquam intelligo: id est intolerabilem puta qz est contra ius diuinum. ¶ Sed pone in ciuitate Perusie tres sunt conseruatores monete z quando fiũt solutiones in cómuni consueuit notarius ponere nomina omnium trium licet vnus sit absens: queritur vtrum ista consuetudo teneat. Hosti. dicit qđ non quia inducit crimen falsi: Sed consuetudo quorundam locorum seruat

Sciendum est. Feudum constitui potest in rebus immobilibus aut solo coherentibus aut in his que inter immobilia computantur. Feudum autem acquiritur duobus modis. s. inuestitura aut successione: hoc dicit. ¶ Jn tex. ibi. SOLJ. i. immobilibus vel solo coherentibus vt in edificijs que solo coherent. By. LOQUITUR. vt annui redditus. vt. C. de sacrosanc. eccle. l. iubemus. vt sunt annui fructus vt extra de elec. c. querelaz. Jtem pedagia z guidagia z similia. vt j. que sunt regalia. c. j. quod dic vt not. i Spe. de causa possessio. §. quia vero. versicu. quid de colligentibus z. ff. de publica. l. si publicanus. §. in omnib⁹ per By. z alios. ¶ Sed nunquid ille qui emit pedagium a cõmuni videatur emisse penas transgressorum? Respondeo sic. vt. ff. de actione emptio. l. creditor in principio: z ibi per Cy. in additio. DE CAMERA. vt in pecũia. DE CANEVA. vt in cibarijs z distributionibus siue diurnis siue in grosso non est vis. Et nota hic de istis duobus feudis de camera z caneua. ¶ Exq̃rit ħ gl. vtrũ nomina debitoꝝ inter imobilia cõputent. Nó: qz glo. caute logt. Nó. n. q̃rit an sint

imobilia

tudo rerum naturaz infringere non potest Licet tñs naturale possit modificare.l.ij.ff. de vsuf.earum rerum que vsu consumuntur. Dicit lex q debet attendi consuetudo prouincie in qua quis conuersatus est.ff. de le.j. l.si seruus plurium.§.fi.

a Longi temporis. Ad qđ vide quod no.per guil. de cu.in.l.j.ff.de sta. ho. z per bar. in l.quintus. ff. de ānuis le.in.§.argento.z per Dy. z ray.in.l. potest ff.de auctoritate tutox. z qđ not. bar.ff. de le.j.l.si fic.§.fi. cū.l.seq.

b Loquendi. Ista est posita vt plurimum in.c.j. j.titu.proxi.

c Non intelligitur datū quod possideri non potest.de leg.iij.l.q concubinam. §. fi heres. Nec intelligitur creditori datuz qđ est ei locatum.ff. de pericu. z cōmo. rei vē.l. seruī ēptor. Qui recessit:tenetur ac si percepisset cōmoda si timuit iniuste. At iustus timor presumitur vbi ē terroris iusta trepidatio naturalis. ff.locati.l.habita rones.§.fi. Error nominis vel coniuz non viciat possessionem: qz non viciat intellectum vbi veritas prefertur opinioni.vt.C. de le. l.si fortidianum. Et idem in testibus puto q si vera consonant: putatiua non vitiāt nisi sint ō substātia. Extra no. q ex eadem inuestitura z scriptura nemo potest elicere ztrarios sensus:z si inter opposita pōitur copula resoluitur i disiunctiuā.C. de codi. l.fi. §.i.Si autem sunt diuerse inuestiture etiam ōria allegans i alio iudicio audit.C.de pe.here. l.hēditas matertere.z no.C.de inge.z ma.l.pe.per accur. Extra no. q non pōt quis eandē scripturaz diuidere ptiz vtē do z ptim nō vtē do separate.ff.de ope.lī.l. si stipulatio ita.

d Ja. Verbo trāsfertur possessio qñ simul eodez loco z tpe fieri pōt vtrunqz z fit aks se.ff. de cōdi.fur.l.parui.

e In fi. Et iō seruus cui res ē tradita est potior i feudo qz ille cui primo est res promissa:vt no.j. si de feu.fue.contro.c.si facta. Et vide omnino quod no.ff. de reg.iur.l.nullus videtur.

f Facta. Et sic non dicit plene beneficiatus qui non hz possessionē bñficij: vt extra de elec.c.cū in cunctis. Et adde q per verbuz assigno cedunt actiones.ff.de distrac.pig.l.arbit. que est ad h notabilis:z per archi.in c.si canonici.de offi.ordi.li.vj. Vide extra de preben.c.referente.z.c.inter cetera.z vide.ff.de here.instit.l.executionis. Et adde si papa dicit assignamus tibi tale castrum cum plenitudine iuris:vel ponit alia verba equipollentia:non est necessaria possessio facti:qz apud papam est plenitudo suprēme potestatis z suprema potestas. vt no.xvj.q.vj.c. volumus:ar. de rest.c. capitulum sancte crucis. Et qđ notat archi. in. c. si clericus ō prebē. in.vj. Et vide qđ nota.in.c.fi. ō pecu.cler. Assignare enim est verbū effectiuum. Item quicquid principi placet legis habet vigorem.z facit.C. de lega.l.fi. ff.de le.ij.l.cū pr. §.pr plurib⁹.z.C. cōia ō le.l.fi.§. fz qz nra maiestas. z.§.sequit. De assignatiōe pncipis q ē iurs collatiua hēs meli⁹ qz alibi in.l.j.in fi. de aq quo.z esti.z.C.de libe.cā.l.principlr z.l.parētis.z.C.ō inge.z manumiss. l.igenuuz. Extra collige h ar.q locus icert⁹ rōe loci,icerti z quote nō pōt infeudari: qa nec possideri donec certificet. ff.de acq.pos.l.locus.z iō cert⁹ locus designandus est. Adde qđ no. ff.ō pdi. z demō. l. q cōditio.§. fi. g Ibi videas. Quidā interrogauit me vtrū ad inuestiturā abusiuā regrat magt vnū signuz corpale qz aliud: puta ensis vl baculū ul anulus. Rndi ei q ñ sz sequēda erū cōsuetudo:cū videa q p cespitez terre possit inuestitura fieri z p ramū oliue de aliquo fundo:vt in.c.ij.ō cōsue. Et q ō psuetudie vidi q ubi aliqs suestit ō glas dij ptāte alicuius puincie iuestit p ensem. z vide qđ no.de signo penelope de supel.le. l.legata.§.supellectilis. Et no.q si cut p instrm fit inuestitura ita p ei⁹ icisionē fit diuestitura.C.ō dona. l.j.ut no.ff.ō pac. ab emp.qz cui cōpetit significatio cōpetit significatiōi:z a quo removetur unū removet reliquum:de pac.l.labeo. Et ē notandū q si ista iuestitura abusiua fiat in re ipsa confert uerā possessionē.ut.ff.de ēpten. emp. l. clausibus. Sic videmus q ptātes terraz qñ

Quid sit inuesti.

imobilia:qz imobilia ppzie sunt corpora: sz qrit cū quib⁹ cōputētur. Et dic vt no.ff.de ver. sig.l. mouētiū per accur. Breuiter vbi inuenit p se iuris dispositio:actiones psonales non sunt mobiles nec imobiles sz reales sic.l.a diuo pio.§.fi. ff.de re iudi. Sz vbi nō iuenit p se iuris dispositio separata tūc aut cōtinet subiectū mobile.i.rē mobilē z cōputant iter mobilia. Aut imobile et tūc iter imobilia.vt.C. de pdijs mino.l.si ad re soluendā. Et no.in.l.j.C.si aduersus trāsac. Et hoc verū in dispositiōe legis. Sed in dispositione hominis actiones personales nūquā cōtinent appellatione mobiliū vel imobiliū:nec ēt cyrographa in qbus cōtinētur nomina debitorum.vt ff.de le.ij.l.caius.in pn.z facit.ff.de pecul.l.quā tuberōis.§.in peculio.z facit.l.vlti.C.de pscri. lōgi tēporis. d Querit dñs Fede.de senis in suis ꝓsilijs:vtrū sit verū q annalis pstatio iter i mobilia cōputet? Naz Cy.in.l.si certis annis dicit q nō. Sed ipse idem in.l.sciēdū.ff.qui satis. cog.dicit q sic. Sz dñs Fede.dicit q si est lōga pstatio q cōtinētur inter imobilia:alias secus. Ego dico q aut cōtinet mere personale debitū: aut reale vel mixtū. Primo casu non computet inter imobilia qz nō competit aliquod petitoriū vel possessoriū.vt.l.fi.C. quor bo. Hic vide omnino quod no.in.c.puenit.de censib⁹ in nouel.z in cle.exiuit in.§.cūq ānui reddit⁹.de ver. sig.z in.l.iubem⁹ nulli.z qđ ibi p glo.z Cy.in pn.C. de sacrosan.ec. Secūdo z tertio casu iter mobilia cōputant:vt quando iure seruitiorū impedit vt.C. de agri.z censi.l.litibus.z.l.dñi pdior.z l.si coloni.li.xj. Querit glo.q̄ incipit: itelligo an tantū valeat facere id quod habet ꝓ inuestitura? Glo.dicit q sic.saluo quo ad trāsmissionē. Jaco.belui.dicit idem quo ad transmissionem. Dic q si ē habita mētio heredū i iuestitura:Jaco.dicit verum.alias tene glo. In glo.fi.q̄ incipit:istud locū habet. No.q fili⁹ succedēdo patri in feudū non acquirit feudū:sed iam acquisitum capit.tene menti pulchrū z sapidū modū loq̄ndi⁹. Querit h Ja.bel.de natura feudi ō camera z de caneua.sed nō dico h:qz alibi dicēdū est. Quero si dat⁹ est fundus in feudū cū animalibus:vtrū finito feudo debeat reddi estimatio animaliuz mortuorū seu deterioratorum? Et est arg.q nō.ff.so.ma.l.si estimatis. In cōtrariū facit.C. de secun.nup.l.hac edictali.§.his illud:qđ verī⁹ est.sicut dicim⁹ in vsufructu eaz rerum que vsu cōsumūtur.ff.de vsufru.earū rerum que vsu consu.l.ij. Bal.

Quid sit inuestitura. Rubrica.e

Inuestitura. Diuidecapitulū in qnqz ptes. Primo qd sit inuestitura z corā qb⁹ debeat fieri. Scdo qlit ꝓbet inuestitura domino possidēte. Tertio qualit ꝓbet vasallo possidēte vl q̄si. Quarto qliter probet si dñs nō habet pares. Quinto quo iure ꝓbent pacta in feudis apposita preter ꝓpriā naturā vsus:

pma pars durat vsqz ad §.si eniz:secūda vsqz ad §.si vō vasallus:tertia vsqz ad §.si vō inuestitura.quarta vsqz ad §.pterea ibi:quinta vsqz ad fi. Vsqz ad §.si enī determinat quid sit iuestitura. Et quidē iuestitura alia ꝓpria vt possessio alia abusiua:vt qñ hasta vel aliud corporeū porrigit vasallo a domino pro iuestitura. Secundo dicitur corā qbus debeat fieri h̄ inuestitura. Et quidē fieri debet corā paribus domini duobus saltim nō corā aliis. Sed qdaz ꝓtrariū dixerūt. b.d.i tex.ibi. POSSESSIO. scilicet rei feudalis tradite a domino vasallo. Ja.f Colligē h:q firmius est qđ est traditione subnixū q̄s simplex verbū.ff.de pac.l.diuisionis placituz: z no.per Jaco.de are.C. de legibus.l.nō dubium in fi.g Abusiua. Nota h de duplici iuestitura:sz de abusiua q̄ nō cōsistit in substātia possessiōis:sz in quodā pambulo siue signo. Nā vt elegāter ait Jnno.p talē iuestiturā si possessor velit possessionē trāsferre:tñ nō transfert eaz:ō his que fi.a ma.parte ca.c.ex ore.i nouel.z extra de instit.c.aucte:vbi de h.z nota.h extra de cōsti. c.cum. Ad. ferrariensis circa fi.in nouel.z p Jnno.in.c.ex litteris de cōsue.z in.l.minus instructus.C. de acqui.pos.p Cy.z.ff.eo.per bar.in.l. pdia. Extra nota q ista materia facit ad.q. vtrū emptor cui nondū res est tradita possit pro suo interesse opponere se ne tertius in possessionē mittat? z dic vt nō vt notat Ja.but.C.de fur. l.manifestissimi.z.l.is cui.ff. de fur.cū si.z.ff.de dona.l.ad eū.§.fi. Non ergo dat verā possessionē iuestitura extra rez corporalē facta.h Sed p talē iuestiturā fingit ei dare licentiā,ppa auctoritate apprehēdēdi ipsaz:vt ipse not.extra de cōsue.c.ex parte. Tamē ām quosdā speciale est in ecclesia per tex.illius capituli.vt p inuestiturā transferat possessio. Sed hoc legiste nō cōcederent quia possessio facti existi z animi.vt.ff.siqs testa.liber esse iust.fue.l.j.§.sceuola.z nota.in.l. fi.C. de sacrosanct. eccles.nisi talis iuestitura fieret apud remiPam.ff. de cōtraben.emp.l.clausibus:q̄ inuestiturā videt fieri ēt p traditionē istrumētorū.vt.C.de dona.l.j.z Cy.in.l. traditionibus.C.de pac. Nā nec in fiscū trāsfert possessio nisi apprehensa.vt no.ff.p so.l.cū duobus.§.idē respondit.C.de sacrosan.eccl.l.vt inter diuinuz. in fi.z.C.de bo.vacan.l.fi.li.x. Hinc est q bonorū vacātiū fiscus habet proprietatē z nō possessiōem anteq̄z apPhendat. Et rō est qz separata est causa dominij z possessionis.z.ff.de vsucap.pro emp.l.j.§.separata.z.ff.de acqui.pos.l.si qs vi.§. differētia.z naturaliter.§.nihil cōmune. Inuestitura āt propria est illa in qua cōsistit substātia possessionis.vt.ff.de acqui.pos.l.iij.§.ex contrario. Est z quedā inuestitura media inter has vt precarium q̄ z si iuris translationem in se habeat:tamen qz detentio facti remanet apud inuestitorem:adhuc actione ex eo cōtractu potest cōueniri ad tradendum. vt nota.ff.de pac.l.ab emptione.ibi videas.i Sed opp. certum est qđ per retentionē vsufructus quis intelligitur trasūt i ciuitatib⁹ iuestiturr p bacchetā. Et aliq̄ iuestitura traditiua fit p aspectū uisus i quo pp pōtiā suā re pōtat act⁹.ut.ff.de ac.pos.l.j.§. si iusserim. Et nota uiuā rōnē q̄re ex solo Pctu nō trāsfert dñiū: qz si hoc esset nūquā ex tali Pctu oriretur obligatio ad rem dari:z nunquaz esset res integra qđ est falsum z cōtra iur ciuilis regulas.ut.C.de actio.emp.l.ñ pater tuus.

a ¶.§.dare. Declara tamen ista rationem qr retinendo vsufructū videtur constituere se possessorem proprietatis seu rei ꝓpso in quo transit ipsa ꝓprietas. l.j. in fi. ⁊ qđ ibi per bar. ff. de operis no. nunci. ⁊ qđ no. in. l. j. ff. vsuf. quemad. caue. ⁊ in. l. hoc autꝫ qđ nō sic adest in eo qui retinet ꝓprietatez: qr proprietarius nō dicit possidere nolle vsufructuarij.

b ¶Ad itelligēdum. Extra nota qꝫ feudum conceditur fide habita de fuitijs: ⁊ ideo requirit traditionem. Naz per eā habetur fides: secus esset in cōtra qui simplicis locationis qr nō solet illa traditio transferre ius iurl. ff. đ furtis. l. si seruuz. §. locaui.

c ¶ qꝫ sic: vide quod notat bal. in. l. j. in princ. ff. de iusti. ⁊ iur. ibi qđ iurauit ad sancta dei euāgelia. Nota qꝫ in cā feudi dz exprimi qđ iurauit ad sancta dei euangelia tactis scripturis idē in quolibz arduo facto. Et an sufficiat tangere aliquam aliam scripturam quaz euāgelia vide glo. singularem qđ non in. c. j. de here. in ele. ⁊ vide docto. in. c. fi. de iuramēto calum. vide angel. ⁊ ibi allegat gl. singul. cū tex. in autē. vt hi qui res. §. si non tanuz in eo. §. ibi secus si nihil. Nota casum vbi post dicta testificata admittitur ꝓbatio vide casum ca. ferles: extra đ testi. qui est sing. casus secundū. d. anto. And. bar.

d ¶Toge. Itez nota qꝫ ꝓ corporalia deuenimus ad incorporalia: ⁊ ꝓ simplicē actū vbi possessio non acquirit nisi spōtanea obedientia subsequatur. C. de iure delibe. l. cuz aliqs. Extra nota qꝫ si apparent due inuestiture facte eodem tempore ⁊ vna est plenior altera: plenior prevalet. ff. de heredi. instit. l. si ita scriptum fuerit titius. Done: inuestitura dicit: concedim⁹ titio pro se ⁊ consortibus dere: vt. C. de dona. l. qsquis. Ergo idē ecōtrario: videlz qꝫ pretentionē ꝓprietatis videat facta traditio vsufructus seu vtilis dñij. Sed rñdeo: ista non sunt similia qr proprietas dignior est: ⁊ ideo vsufructuarius nō ꝓstituit possessor sine traditione: vt. ff. de vsufruc. l. iij. §. dare. ¶ Reuoco in dubiū vtrū dñs per traditionem corporalem liberetur ab inuestitura? Et videtur qꝫ nō qr non solū tradere tenetur qđ pōt fieri vno momento sed etiā teneꝫ successiue pati qđ nō potest fieri sicꝫ ⁊ semel: vt. C. de vsufru. l. corruptionē: ⁊ ar. ff. de arbi. l. iter castellianū. So. ex iuestitura duplex obligatio nascit. s. primitiua ⁊ ab ista est dñs liberatus: ⁊ secūdaria ad interesse si nō patiat ⁊ ab ista nō ē liberat⁹. ¶Quero nos habemus qꝫ vsufructuari⁹ bz nālē possessionē rei que corpe ꝓsistit. Itē bz quasi naturalē ⁊ quasi ciuilē iure sui q̄ in iure consistit: vt. ff. qui. ex causis maio. l. ait prētor. §. itē ei. Nunqd est ita in feudatario vel in vo dño qꝫ habeat possessionē rei ⁊ quasi possessionē iuris sui? Videt qꝫ sic cū ratio differentie reddi non possit. Comsidera: dñs q pleno iure possidet non bz aduersariuz contra quē ius qđ habet possit possidere: sed vsufructuari⁹ bz obijcere ipsam proprietatē. Itē habitus vsufructuarij cōsistit in patientia dñi: vt. ff. de serui. rusti. prędi. l. j. in fi. ⁊ ideo ista nō sunt sīlia. Possessio ergo actiua iuriū nūq̄ pōt eē nisi respectu alicuius in quo sit possessio passiua: qđ est subtile ad itelligēdū⁹. ¶CORPOREUM QUOBLIBET. Nota vbū qđlibet. Nā in magnis feudis fit inuestitura p ensez: doctor autem inuestit per biretū: ⁊ illa signa representant signatū sic erectio furcarū significat imperium ⁊ eius q̄si possessionē ⁊ vsuz. ¶Quesiuit Ol. si i quodā castro advnū ptiet ꝓdēnatio ad aliū executio vtꝫ ille ad quez ptiet executio possit erigē furcas altero inuito. Et determiauit qꝫ sic[c]: qr cui cōpetit signatū ꝓpetit signū: ⁊ eōuerso: vt. C. de fabriceñ. l. stigmata. li. xj. ff. đ iure fis. l. fz si accepto vsu toge⁹. FACERE DICENTE. Nota qꝫ i inuestitura regrit vboꝝ exp̄ssio. VASALLUS. Quero si isti sunt absentes vtꝫ debeāt citari. Rñdeo sic. Nā eoꝝ pñtia ⁊ cōsiliū posset trabere dñm in aliā sniaz oñdēdo sibi forte periculū qđ ex iuestitura posset īminere: ar. ff. de arbi. l. sicut. Et qr eoꝝ interest discolū parē nō bre. Ad qđ facit nō. eꝛ de pbē. c. graue. in nouel. Sz qd si regsiti nolūt venire: rñdeo a iure itereēndi se faciūt alienos q venire cōtenūt: vt. ff. de fideicō. liber. l. si legatario. §. j. Quid si qñs nō bz nisi vnū parē: nunqd saltim ille cū alio eꝛneo debebit intereē. Ista lra inuit qꝫ nō qr loquit in plurali. Cōtrariū credo: ar. C. de testa. l. cuz antiqtas. Et qđ nō. de vno digno in. d. c. graue in nouella. Suppletio. n. numeri sic dz fieri: qꝫ ille q repitur idoneus non abiciat. SOLEMNITER. Nō. actū soléniter debere fieri. i. seruari ꝓuādis: ⁊ cū repiunt iterueniſſe nālia p̄semunt oia soléniter acta. Nā ꝫ eo ipso qꝫ iterueuerunt pares qr sunt testes iure p̄sumuntur oia soléniter acta. In alia tñ mā dicimus qꝫ rōne testiū nō p̄sumit solēnitas vt nō. C. de vsuris. l. j. ⁊ đ ver. ob. l. sciēdū. Ego dico ꝫ qꝫ auctas dñi bz viz decreti pro quo p̄sumit vt no. in. l. actor. ff. rē ra. ha. ⁊ C. đ fide instrumē. ⁊ iuſ. haste fisca. l. j. li. x. ⁊ d. l. sciendum. TESTES. s. regulr in causis. Ja. IMUESTITURA. s. noua. Jac. ODIMODE VALET. No. ꝫ exp̄ssuz qꝫ vbi deficit numerus vel q̄litas testiū ibi inuestitura est ipso iure nulla: ⁊ ex ea nec nālis nec ciuilis oriꝫ obligatio Et ꝫ est verū in ꝯctib⁹. Sz in vltia volūtate dicit plene nō. i. l. cū qs. ff. de iure ⁊ facti igno. p pe. Cy. ⁊ alios modernos. Posset tñ dici q̄stuz ad būc textū qꝫ ꝓsuetudō ꝫ statuit circa testiū q̄lita tē ⁊ vltra ꝓcedit ānullādo: ⁊ ideo nimiꝝ si nō nascit obligatio nālis nec trāsferꝫ dñiuz secuta traditiōe cū iā dixisset đ duplici iuestitura ⁊ vtrāqz anihilet sic in. l. j. C. de ruffa. ⁊ C. de dona. l. sancimus. Et est gñale qꝫ vbicūqz lex remouet potētiā ab actu ibi ex traditiōe nō trāsit dñium: vt. l. quēad. C. de agri. ⁊ cēsi. li. xj. ⁊ in. l. ēptor. ff. đ aq̄ plu. arcē. ⁊ in. l. j. §. si vir. ff. de acq̄. pos. ⁊ p bar. in l. cū lex. ff. de fideius.[c] ¶His ꝓmissis venio ad apparatū: ⁊ ꝫ habem⁹ vnā solēnē. gl. q̄ circa hūc articulū. i. circa māz iuestire ⁊ hui⁹ tituli talē facit distinctionē. Aut agit de noua iuestitura ꝓbāda: aut veteri: quā gl. qdā trāscribunt de vbo ad vbū cuius epilogū ꝫ est: cui incūbat ꝓbatio: p quos: qñ deferat iuramētū: de testib⁹ cogēdis ad testificādū: de iuestitura clericoꝝ ⁊ laycoꝝ: ⁊ de qbusdā differentijs. Et maior ps glo. sumpta est ex tex. istius. c. PER BREVE TE STATUD. ꝟm quosdā nō. ꝫ traditionem possessiōis p istrm ꝓbari: qđverū est si traditio potuit fieri loco ⁊ tpe ꝓfecti instri: alꝫs nō bz ꝓ traditiōe sed p licētia: vt ar. ff. de acq. pos. l. p̄dia. ex̄ de fide instru. c. iter dilectos. §. vlti. Extra nō. sex casus in qbus acquirit possessio solo animo: q non tantur. ff. de acqui. pos. l. possideri: in prin. ⁊ inst. de rerum diui. §. interdum. Bal.

Si.n.domino. Casus. Comes militē iuestiuit abusiue de castro p ānulū ⁊ nō tradidit ei possessionē: vasallus agit ꝯ dñm ⁊ petit fieri inuestiturā ꝓpriā. s. possessionē sibi tradi: dñs negat se vllā inuestiturā fecisse: q̄rit q̄liter debeat fieri ꝓbatio? Rñdet ꝓ pares curie vel p publicū instrm a paribꝰ ꝓfirmatū. Qui si veritatē dicere recusent tūc a dño cogi debēt iurare qꝫ huiꝰ rei nesciāt veritatē: ⁊ postea actor alios posset ꝓducere testes eo aūt deficiēte in ꝓbatiōe erit in electione dñi velit iurare vel deferre: ⁊ si dñs nolit cōpellere testes iurare: licitū ē vasallo etiā p eꝛneos testes ꝓbare: eo aūt tunc deficiēte in ꝓbatōe electio iureiurādi deferꝫ dño. h. d. vsqz ad. §. si vero vasallus. CONSTITUTIO. quia nō fecerat iuestiturā corpalē. INUESTITURA. s. abusiua q̄ obligat iuestitorē ad faciēdā inuestiturā verā. ILLIUS BONUS. i. curtj. CONFIRMATUM. id est subscriptū Vel dic ꝓfirmatū eo ipo qꝫ nōrius scribit eos in publico instrō: qr iuſ fictione attestari videt ipsi instrō eo ipso qꝫ sunt descripti in eo: vt no. C. de test. l. j. VEL AMISSUM SIT. Nota qꝫ lz instrm sit amissum: tñ testes q interfuerūt in instrō debēt ꝓduci ad ꝓbādū tenorē in instri ⁊ substātiā negocij: qđ dic vt no. C. de fide istru. l. si qd iniquū: ⁊ C. de edē. auc. si qs in aliquo documēto. per Cy. SE NON INTERUE NISSE. Nō. ꝫ exp̄ssuz qꝫ lz testis extra iudiciū vl corā iudice extra figurā iudicij dicat se nō interueniſſe: tñ in iudicio dz cogi ad deponē dā veritatē ⁊ statur eoꝝ depōni. Casus ē ꝫ multum singularis. Bar. nō. ꝓiū ⁊ male. ff. de fal. l. eos. NON REMINISCI. Nō. qꝫ q nō reminiscit mō pōt reminisci cras[f]. ⁊ ꝫ vbū ē multū notabile in dispōnibus testiū ad excusandum eos q in vna cā dixerūt se nō recordari: ⁊ in alio deposuerūt super facto: tene menti. BONI

suis: quero qui dicantur consortes Respōdeo ad feuduz nature trahatur questio ex legis ordine: ar. ff. de libe. ⁊ posth. l. gallus. §. j. ⁊ C. de verb. sig. l. ij. Nā dubia dispositio naturaz imitatur ff. de vsur. l. si stipulat⁹. Done dicit inuestitura In uestimus titiū de tali ꝓprietate ꝓ se ⁊ desendētib⁹ proprie ⁊ nō ficte sed ex suo corpore: vtrum intelligatur de descēdētibus in infinitū. Respōdeo sic dū tamen per legitimam consequentiam. l. fi. C. de naturali. libe. C. de pac. l. j. in prima constitutione per Cy. Et nota qꝫ iste titulus nō loquitur in priuilegijs sed in cōtractibus. Quod autem sit priuilegiū cognoscitur si absenti est cōcessum nemine pro eo recipiēte. Quod qr est lex ꝓuata trāsfert dominiuz ipso iure. l. cuz duobus. §. idem respondit. ff. pro socio. Tunc autem est cōtracus quādo interuenit stipulatio vel pactū ff. de pac. l. j. quo casu loquitur iste titulus qui quidē debet corporalez effectum secū trahere. in ꝓsenti fiendum. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. si qs forte: ⁊. §. si implendi. Et per illū. §. probatur qꝫ separata đicta separatas inuestituras desiderant nisi sint contigua ⁊ cōiūcta de leg. ij. l. cauius. §. j. Et đ corporali possessiōe. Nota si est iuris adminiculo iformata est efficacissima. Sz si lex resecat sec⁹. C. ad. l. fal. l. pe.

e ¶Fideius. Sz alibi dicit glo. qꝫ pares nō sunt de substantia sed solum sunt de rigore probatiōis: vt dici in conclusionibus feudoruz.

f ¶Cras. Vide de hoc gl. in. c. cū cām ⁊ ibi dixi de testi. lud. Roma. post bar. in. l. qui bona. §. si quis stipulatur⁹. ff. đ dā. infec. Ang. in. l. q dam tabularū de fur. tex. in. c. j. §. nondum de notis feu. and. bar.

a ¶ Ordinaria. Sed quero ꝟ nũ quid in incorporalibus puta i feudo iurisditionis ⁊ decimatiõis requiratur corporalis inuestitura. i. in ipso territorio vel fundo. Et videtur ꝙ sic: vt. ff. de vsufru. l. iij. §. dare. In contrarium vi ꝙ plus é expressus consensus q̃ simplex patiẽtia: sed per patientiam acquiritur ius in incorporalibus: vt. ff. de ser. ru. predio. l. i. in fi. ergo fortius per exp̃ssum consensum. Preterea feudum cõparatur donationi. vt. j. in quib⁹ cau. feu. amit. ca. obertus: ⁊ meli⁹ j. que fu. l. cã bñ. amit. §. item si v. ⁊ donationes ſz per donatiões iurium transeũt vtiles sine cessiõe vt no. C. de ac. ⁊ ob. l. i. Jac. de are. in ꝟ loquitur alternatiue nil firmãs sed remittens se ad quandã qõnẽ quam ipse disputauit quã ego nõ habeo. Cõsidera ꝙ quedam sunt corporalia: q̃ naturaliter pducuntur ab ipo solovt decime: vt extra de deci. c. tua. Et ad ꝟ vt quis constituatur i iure p̃cipiẽdi possessiue regritur inductõ iu agrum: tamen quo ad simplicez actionem non requirit inductio. Quedaz vo sunt q̃ oino subtracta sunt a re corpali vt iurisditõ. Certa. n. nõ parit iurisditionẽ sed auctoritas superioris ⁊ de his minime dubitãdum ẽ ꝙ sola auctoritas superiozis conferat vtilem iurisditionem: ita ꝙ potest vtiliter vẽdicari sicut per cessionem actionis iuxta no. in. l. plane. ff. fa. her. C. de procu. l. qui stipẽdia: ⁊ C. de here. vẽ. l. fi. ⁊ ff. õ rei ven. l. i. i ma. gl. que dicit expresse ꝙ habens vtilem in rez potest agere tanq̃z vtiliter dominus ⁊ ꝟ in libello suo p̃ponere: quod est notandum: ⁊ per ꝟ declaratur itentio Jnno. in. c. in litteris: extra de resti. spo. l. igitur iurisditio debeat exerceri i solo ⁊

NO COGENTE. Nota ꝙ pp iurisditionem quã dñs habet in testes compellit testẽ ad deponendum veritatem. qõ est nõ dignuz. Et ꝟ eleganter tradit hic glo. ordina. b TACTIS SACROSANCTIS SCRIPTURIS. Nota ꝙ in iuramento testis in cã feudali oz fieri expressa mẽtio ꝙ iuranit ad sancta dei euangelia corpaliter tactis sacrosanctis scripturis. Et dicit Jnno. ꝙ ita oz esse in quolibet iuramento solẽni: si tñ notarius asseruit iuramentum interuenisse presumã ꝙ soleniter: vt ff. de dote ple. l. theopõpus: q̃ acta iudicij sunt fauorabiliora ⁊ presumit̃ pro ipsis: vt. ff. de fideius. tuto. l. cum ostendimus. §. vlt. LICEAT VASALLO. Not. facilitari seu aperiri facultatem probationis pp dolum aduersarij.

¶ Quero vtrũ post didicita testificata admittatur pbatio testiũ. Glo. dicit ꝙ nõ. ff. de rei vẽ. officiũ. Jac. bel. dicit ꝙ istud est verum si testes aliqd deposuerunt. Secus si nihil: vt q̃ dixerũt se nescire vel se non recordari: ⁊ ꝟ per istuz text. quod si verũ est: est nõ dignum. ¶ Pone. n. ꝙ in cã principali testes producti dixerunt se nescire: nam in cã appellationis poterunt ꝑduci alij qui dicant ⁊ deponant super veritate: nec obstabit didicisse testificata nisi dicas ꝙ Jacobus loquitur solũ in materia feudorũ in qua potius attendit̃ simplicitas veritat] q̃z apices iuris. Certe hoc est refugiũ miseroꝝ dicere ꝙ hoc sit spãle vbi lex non dicit ꝙ sit speciale. Tñ dictũ Ja. de bel. nõ placet mihi de iure canonico q̃ eque põt timeri subordinatio in cã appellatõis sicut in principali vt in cle. testibus: de testibus. Nisi testes scientes vitatẽ ꝑducti se subtraxerint p̃cibus: vel odio: timore vel precio: q̃ tunc puto in causa appellationis eos posse produci si alij in prima cã producti nihil deposuerũt vel dixerũt se nescire vel non recordari: ar. huius littere. Sz si aliquis deposuerunt non puto alios recipiendos nisi beneficio restõnis in integrũ: arg. ff. ad treb. l. seruo inuito. §. cũ pretor. De hoc nõ. plene extra de testibus. c. fraternitatis: in nouella: ⁊ per Jnno. eo. ti. in. c. p tuas. Et idẽ vbicũq̃ testes fuerũt male examinati q̃ ibi est dolus ver⁹ male examinantis qui prepõderat dolo presumpto suboznationis. ff. de edẽdo. l. veluti p Guil. Cy. Ray. ⁊ alios doc. Et nõ. ꝙ vbi. regritur iudicium ex voce vel aspectu semper requirit̃ presentia psona: ⁊ nõ. in. c. a nobis qui ma. ac. pos. in nouella[b]. ¶ Op. gl. de. l. nimis graue. C. de testi. Sol. vt. §. dixi quero vtrũ sit necesse ꝙ breue testatũ sit paribus cõfirmatũ. Rñdeo dic vt gl. ¶ Quero qd si dñs nolit cogere pares. Rñdz glo. ꝙ ꝑ prietate priuabit̃. Jsta glo. nõ dicit vez q̃ nondum cõstat de feudo. ar. ff. de testõ mili. l. diuus. Sed constito de feudo per probationes adhuc est multum dubitandũ: vtrũ pp istam solam negligentiam dñs veniat ꝑ prietate priuandus: ſm ꝟ vasallo non ad iudicabit̃ feuduz sed proprietas: qõ est ꝛ istam litterã. ¶ Querit gl. si vasallus nolit probare per extraneum cũ possit sed vult probare p pares: an oio pares sint cogendi. Rñdet glo. ꝙ sic: ne quod fauore vasalli est inuentum in eius lesionem reuertat̃: vt. C. de fide instru. l. plures apocis: ⁊. l. comparationes: ⁊ quod no. ff. de transl. l. qui fidem Bal.

Si vero vasallus. Casus. Vasallus possidet vel quasi possidet feudũ camere vl caneue qõ bis vel ter recepit a dño: dñs petit rẽ suam a vasallo vel denegat soluere feuduz ⁊ negat inuestiturã: querit̃ qualiter consulat̃ vasallo possidenti vel quasi. Rñdeo: non est opus sibi ꝑ batione: ſz datur sibi electiovt iuret vel referat. Et ꝟ dicit vsq̃z ad §. si vero. DUABUS VEL TRIBUS QUIETIS ACCEPTIS NIBUS. Nõ. tex. valde notabilem ꝙ possessio incorporaliũ probat̃ p duos vel tres actus in percipiendo psistentes. Et ar. ꝙ quasi possessio electionis vel presentationis requirat binũ vel trinũ actuz. Alij dicũt ꝙ sufficit vnus actus soleniter confirmatus a superiore: ⁊ ꝟ est vera: vt nõ. Bof. in summa: ⁊ per Jnn. in. c. dilectis: de capel. mona. RECTUM FEUDUM. Nota ꝙ feudum caneue ⁊ camere dz rectum feuduz. Item no. ꝙ mera libertas presumit̃ ex duplici prestatõe vel triplici cõ coz. C. de fideicõ. l. i. ꝟ tñ non esset verum quando rusticus daret vni nobili vnuz par caponum pluribus annis: q̃illud non presumitur obligatiuum in posterũ. Item mos rusticoꝝ inspiciendus est qui nõ solent ꝟ facere cã ppetue obligationis: sed cã cuiusdam simplicis muneris. ff. de an. leg. l. seyo: ⁊ no. per Guil. ⁊ alios. ff. de offi. p consul. l. solent. §. fi. vbi vide. Spec. etiam dicit ꝙ in mulieribus ⁊ rusticis non habet locum. l. cum de in rem verso.

Si vero inuestitura. Casus. Contentio erat inter dñz ⁊ vasallũ de inuestitura dño vel vasallo possidente feudũ: dñs non hz pares: queritur qualiter fiat ꝑbatio. Rñdet̃ ꝙ vasallus probare põt per quoslibz extraneos testes vel per publicum instrm aut inopia probationum emergente: cã iureiurando decidit̃ur. h. d. BICATUR. q̃ si dñs dicat interuenisse. Quod. n. ꝟ dicitur in dño: idem exaudio i vasallo si ipse pro se aliqd diceret contra cõem feudi rõne in inuestitura actum esse: ⁊ ideo statim seqtur. ITEM SI VASALLUS. Et not. ꝙ irrationabilia iuris presumptio aboret: ⁊ idem est de insolitis a dño. Item no. ꝙ i libro dñi Jac. aure. est aliter. ſ. si quidẽ dñs ꝑbet bene est suo iuri consultũ: eo vero non probante vasallo defensio per sacramentũ ex vsu concedit̃. Nota ꝙ pp inopiam probationum defertur iusiurãdum. §. de contentione inter dominum ⁊ vasalluz de inuestitura feudi. c. j. §. inopia: ⁊. C. de iureiurando. l. in bone fidei.

Preterea. Casus. Contentio est iter dñm ⁊ vasallum de pactis appositis inter eos preter cõditionem feudi vel naturam: vel q̃ dñs allegat pactũ in sui fauorẽ: vel dicit feudũ datum sub tali conditione vt vasallus associet vxorẽ suam ad ecclesiam festiuis diebus: dño incũbit ꝑbatio: eo aũt in probatione deficiente vasallo defertur iusiuranduz. Sed qd econtrario: vasallus allegat pcñ factũ i sui fauorem cõtra feudi consuetudinẽ forte de filiarum successione? Certe vasallus dz probare pactum: alioquin dño defertur iusiurandum. h. d. ¶ Nõ. ꝙ semp p̃sumendũ est feudũ ſm ꝑ prias naturã esse concessum nisi eius alteratio probet̃ Jacob. de ra. IN FESTIVIS DIEBUS. ꝟ pactum de associanda vxore in festiuis diebus extraneũ est a natura feudi: valet tñ si apponat̃: qõ est notabile dignuz. ABEMPTA. Not. ꝙ pacta extranea nõ presumunt̃ nec super eis est iuramentum in factũ probationis deferendũ quod alibi nõ reperit̃. ¶ In gl.

sic regratur possessio ad exercitium tũ potest vẽ dicari soluz ⁊ iurisditõ ab eo qui soluz possidet iuste. Nam si vasallus esset i possessiõe frustra vẽ dicaret: vt extra de iudi. c. fi. Quero etiaz qualiter verus dominus rem quaz predio possidet põt concedere in feuduz cuz non possit eũ corporaliter inuestire. Respondeo abusiua inuestitura habebit vi successiõis iuriuz: vt per ꝟ magis actõne vtili q̃z de re i uestitus videatur essevt patet ex superioribus: ad ꝟ ff. de cõdi. fur. l. ⁊ ideo. Facit qõ no. insti. de vbo. oblig. in prin. in glos. que incipit: nam vel baculuz vel stipez pallee: que glos. non est alibi. Et ibi not. Accur. ꝙ inuestitura significat firmitatem.

b ¶ In nouella. ⁊ adde quod no. in. l. fi. §. sinautẽ dubius in gl. no. ar. ⁊ ibi per Cy. C. de iure delib. Quando autem testes vnius ptis fuit examinati alij vero vel ex ordine dato a iure vl de consensu partiũ: tunc possunt post didicita testificata testes ꝑducti: vt. ff. de rei ven. l. officiuz. C. de excep. l. fi quidem: ⁊ iste est itel lectus illaz legũ.

a ¶Inuestitoris. Vlo. ire aliena donatiõez nõ presumi. de le. i. l. serui electione: §. fi. ꝛ. l. si dom°: §. ō eictõe. h. d.

b ¶Priuilegia. Vide q̄ no. bal. in .l. ij .C. de leg. cõtra florẽtinos qui postquaz per violentiam occuparunt castra illa a principe impetrarunt vt nõ valeat ipetratio vide glos. in preall. l. si qua: ꝛ vide sal. in. l. ij. in. C. ne rei do. vel temp. e. l. est qõ nunc ō facto: ꝛ cũ fuissz allegatũ dictum Bal. in prealleg. l. ij. ego ẽt addidi Saly. i. l. ij. C. ne rei domi. vl̃ tẽp. Bal. i. c. i. supra de natu. feu. vide o. Anto. in .c. ij. de rescript. vide Bal. in. c. in presentia: de proba.

c ¶Approbatũ. Vide que dixi i c. fi. de succes. ab intesta.

d ¶Testes. Vid Bal. ꝛ que ibi late notaui in. l. impetrata .C. sniam rescindi nõ poss. vbi ponit qõ. de infan. vide gl. singul. in. c. statutuz in verbo lrarum de rescrip. in. vi. vbi requirit scriptura vide. d. Joan. in. l. gdaz consulebat ō re iudi. sed dñi de Rota in decisionb° antique. cccccccc. tenẽt q̄ potest per testes probari ꝛ sequãtur moderniores in palle. c. statutum ꝛ q̄ possint probari p testes vide q̄ plene notaui ad Bald. in. l. falsus .C. de fur. And. barba.

e ¶Et adde q̄ si dictio nisi apponitur ad inducẽdam faciendi necessitatem tũc disponit. Sz si adicitur ad inducẽdam necessitatez abstinẽdi: tũc nõ disponit: ꝛ idem si apponatur ad impediendaz aliquaz habilitatẽ. Item si nil precedit dictionem nisi: q̄ nec tunc adversatiue põitur: q̄ non est aliqō ens cui aduersẽ. ff. de manu. test. l. tritia. §. fi. Et vide quod nota. in Spe. de spon. in princi. Et dictio nisi aliqñ ponit in vim conditionis. ff. ō condi. ꝛ demon. l. quibus diebus. §. quidã titio. Qñq̄ ponit hoc sic in fi. Nota q̄ princeps priuilegium alicui concedendo nõ intelligit in preiudiciũ alterius concessis: hoc intendit ista glo. notabilis ꝛ patet. C. de emã. li. l. nec auus.

¶Jtẽ nota q̄ dubium feudoz relinquitur interpretationi consuetudinis ꝑm gl. ꝛ Ja. de bel. quod tenemẽti siue sit dubiũ iuris siue facti: iuxta no. ff. de reg. iur. l. semper in stipulationibus: ꝛ. ff. ō edil. edic. l. quod si nollit. §. q̄ assidua: ꝛ. C. de fideius. l. fi.

¶Nota q̄ contra presumptionẽ consuetudinis nõ recipitur iuramentum in supplementum semiplene ꝓbationis vt ħ ponit in secundo exemplo de successiõe femine: ꝛ vt. s. dixi ħ tenendum est cozdi. Bal.

¶Per quos fiat inuestitura. Rubrica.

Inuestitura. Diuide capitulum in q̄nq̄ partes. Primo que persone possunt in uestituraz facere. Secũdo que res possunt dari in feudũ. Tertio que persone possunt accipere feudũ. Quarto an per alium ꝙs possit recipere inuestiturã. Quinto an femina possit dare feudũ. secũda ib: sed ꝛ res. tertia ibi: in. §. in psonam vero. quarta ibi: in. §. sed vtrũ. quinta ibi: in. §. feminam.

¶Casus vsq̄ ad. §. sed ꝛ res. Due dãtur regule in prin. huius. c. Prima est q̄ vetus inuestitura potest ẽt a minoze ꝛ a quocũq̄ fieri. Sed est no. q̄ si simpliciter fiat inuestitura intelligit facta de iusto feudo nisi aliud dictũ sit. secũda regula est q̄ noua inuestitura non põt fieri ab alio q̄ ab eo qui habeꝫ legitimam bonoz administrationẽ: qui. n. alienare ꝓhibetur sua bona nec i feudũ dare põt. h. d. NON DE OLD NJ. Quasi dicat inuestitura veteris feudi nõ tribuit ius in revasallo si nõ hz: intelligitur. n. fieri si quod ius habet ꝛ in eo quod hz: ꝛ ideo a minoze etiam fieri põt cũ eius lesio nõ timeatur ex ea. NJSJ ALJUD. Hec linea non est in libro dñi Symonis in tex. q̄ nec rationabile vl̃ q̄ irrationabiliter quis possit inuestiri tñ cõiter in alijs libris reperitur ꝛ oz intelligi. NOLJMATJUM BJCATUR. s. tacite non ex presso erroze sed expressa re in qua nõ poterat fieri inuestitura iuste nisi in preiudiciũ iuestitozis[a]. ALJ NO RE. Nota q̄ nõ dz alienare sed alienatum inuenire qui veterẽ inuestiturã confirmat: quinimo etiã si in aliaz personã transferat inuestiturã confirmat. h. d. glo. Facit. ff. de aqua quo. ꝛ esti. l. i. §. permittit. Et quod no. C. de sacro sanc. eccle. auꝫ. hoc ius porrectũ: in vlti. glo. Nota q̄ vbi consuetudo confirmat cõtractum minoris non requiritur decretuz iudicis: multo fortius in vltima voluntate: vt. ff. de lib. leg. l. aurelio: §. gayus. SED JUSTA. No. arg. ad generalem confirmationẽ priuilegioz: q̄ non intelliguntur cõfirmata nisi iusta priuilegia[b]: hoc nota. ff. de bis qui sunt sui vel alieni iuris. l. i. Et sic confirmatio informatõni nihil noui iuris tribuit sed fouet qō inuenit de cõces. preben. c. q̄ diuersitatem: de re iudi. c. cũ inter: de fide instru. c. dilectos: de puil. c. q̄ intentionis. Et nõ. C. ō dona. inter vi. ꝛ vxo. ex verbis. Jurí vero contraria nõ intelliguñ confirmata: sed obrepticie ipetrata: vt no. in. l. si qua loca. C. de fun. ꝛ fal. rei domi. lib. xi. ꝛ extra de deci. c. dudum: per Jnno. ꝛ ẽt post euz in nouel. vbi dicitur quod ẽt si certa priuilegia confirmentur nõ intelliguntur confirmari vt aliquod ius nouũ detur nisi constaret de intentione confirmantis: ar. ad hoc. ff. de lib. leg. l. aurelius. §. testõ. nisi forte papa confirmaret factum ꝑpriũ: vt. ff. de leg. i. l. legata inutiliter: vel nisi quedã confirmaret ꝛ quedã infirmaret: vt. ff. de mili. testa. l. tribunus. §. vlti. Nam refert Valerius testiñ cuiusdam furiosi per senatũ approbatum[c] q̄ bene disposuerat: vt recitat Jo. an. extra de succes. ab intesta. c. fi. in nouella. Priuilegia vero surrepticia nõ valent vt no. de priuil. c. duduz in nouel.

¶Et accidit de facto talis qõ. Quidam puer minor septẽnio nobilis fuit presentatus coram papa qui contulit sibi beneficium videns ꝛ cognoscẽs ipsum esse infantem: tñ in litteris pape non fiebat de ħ mentio: fuit qõ an certa scientia pape possit probari per testes[d]: ꝛ ea probata an aliquid releuet. Quidã dicunt q̄ sufficiebat certa scientia pape etiam si in litteris non fiat mentio ō ipsa arg. ff. de excu. tuto. l. idez vlpianus. ff. de re iudi. l. quidam consulebant. Alij dicunt contrarium q̄ littere ex quibus ius confertur deficiunt in forma: vt. C. de diuer. offi. l. ꝓbatorias lib. xij. Similis passus tangitur ꝑ Pe. ꝛ Cy. ff. de offi. proconsuꝫ. l. nec quicq̄ §. vbi decretum: ac etiam ꝑ Joan. in prohemio. li. vi. in nouella. Pro secunda opi. facit q̄ omnis gratia pape vl̃ fieri hoc acto q̄ inde conficiatur scriptura: vnde nisi reducatur in modũ non dz esse perfecta: ar. .C. de fide instru. l. contractus. Item ad hoc facit quod not. ff. quod quisq̄ iuꝫ. l. iij. §. si is. Bñs Oldra. in concilijs facit mentionẽ de isto puncto ꝛ multa allegat pro ꝛ contra: tñ quid fuerit in curiam decisuz nihil dicit: puto gratiam non valere ꝛ ad supplementum litterarum apostolicaruz testes non admitti per predictam. l. probatorias. Nam quotiens contra ius cõe aliqua forma datur oportet q̄ expressa mentio fiat in lrís: arg. s̄. ti. i. §. fi. ꝛ. ff. de mino. l. illud. §. si talis.

Noui vero. Jste ver. pro. §. allegatur. Et not. ħ q̄ ois qui hz legitimaz bonoz suoꝝ administrationez potest in feudũ dare ꝛ vasallus ꝛ fideles acqrere: quod tenemenți. NEC PER FEUDUM. Nota q̄ prohibiti alienare non possunt infeudare. ¶Jn glo. simile ibi: nam econtra. Nota q̄ qui viciosam possessionez tradit tradere non videt. ¶Jn glo. hic habz. Nota q̄ feudum computatur in bonis vasalli: ꝛ ideo vasallus debet soluere datia ꝛ collectas ꝛ non proprietarius qui non percipit fructus: vt. ff. de vsufru. l. si pendentes. §. si qd cloacarij. ꝛ. ff. de impenꝫ. l. neq̄. ¶Jn glo. hic instar. Not. in ista glo. q̄ si heres est prohibitus vendere feudũ sibi prelegatum q̄ non poterit ipsum infeudare: q̄ prohibitus vẽdere nõ potest alienare: ꝛ sic noie venditionis continet̃ omis alienatio rei prohibite: nõ dico alterius rei: vt no. in. l. ij. C. de vsucap. pro emp. de hoc alibi dixi. ¶Jtem nota in ista glo. q̄ appellatione generis quelibet eius species continetur: non econtrario: quod intellige aptitudine predicatiõis non necessitate cõclusionis: q̄ nõ segtur: animal currit: ergo homo currit. Vel dic q̄ glos. loquitur qñ genus preferꝫ remotiua: vt cũ dicimus hoc nõ põt alienari. Nã a quo remouet̃ genus: remouet̃ quelibet eius species: vt no. C. de transl. si causa: ꝛ hec est intentio huius glo. Jtẽ nota in gl. q̄ alienatio dicitur proprie non solũ si alienatur proprietas sed ẽt si alienatur vtile dominiũ. Abusiue autẽ contractus pignoris dicit̃ alienatio q̄ constituitur ius in re.

¶Sed nũquid dicit̃ alienare qui cõstituit seruitutem predialẽ? Respon. ꝑ ea que nota. ff. ō lega. ij. l. meuius. §. fundo. vbi videas. Sequitur. §. Sed ꝛ res.

Sed et res. Casus. Regula ꝛ instãtia daꝫ a regula: Regula est: res cuius alienatio prohibetur in feudũ dari nõ potest. Fallit regula in duobus casibus. Primꝰ ẽ si vasallus vendit agnato proximo q̄ successurus est in rẽ feudalẽ: quã licet prohibeaꝫ alienare: sibi tamen potest vendere. Secũdo quãdo vasallus rẽ feudalẽ quã prohibetur alienare dat in feudũ alij qō potest ẽt cuilibet extraneo dare nisi dederit in fraudem ꝙsuetudinis vel legis precio accepto sub colore inuestiture: tũc reddito precio ab agnato ꝓximiore ei q̄ accepit inuestiturã poterit ab eo reuocari. h. d. NJSJ. ar. ad eũ qui ꝓmisit nulli vẽdẽ nisi tibi: de quo not. in. l. si eum. §. qui iniuriaz: si quis cauti. Dic aut ista verba opponuntur sub facultate ꝛ nõ inducunt obligationẽ. Aut super obligatiõe: ꝛ tũc inducũt necessitatez: hoc no. C. de transl. l. actione. ꝑ Cy. ꝛ alios[e]. ALOQUI QUIA PARENTE. Ex hoc patet q̄ fiebat alienatio proximiori agnato ad quez feudũ erat reuersuz. hoc

patet ex

ꝑz ex eo ſcz ꝙ ſubijcit ꝓximioꝛi. PRO EQUALI PRECIO. Innuit ꝙ ſi agnatus non vult emere ꝑ eq̃li ꝓtio ꝙ poteſt vendere alij: qđ intellige dño requiſito: ar. ff. de verbo. obli. l. qui rome. §. coheredes. PER FEUDUM. Not. ꝙ vaſallus pót infeudare cuilibz extraneo niſi faciat in fraudẽ dñi vel agnati. De quo gloſ. ponit tria exempla. Primo de caſtrato. Secũdo de ſterili. Tertio ó eo qui infeudat in fraudẽ agnatoꝝ: tñ in caſibus iſtis puto feudũ tenere eo viuente. Vel aliter expone: vt j. de prohibi. feu. alie. p Fede. c. i. §. callidis: ⁊ dic vt ibi. ¶ Ego fui iter rogatus cũ quatuoꝛ eſſent fratres ⁊ vnus caſtratus: vtꝝ poſſit vendere vni fratrũ in preiudiciũ alioꝝ. Et dixi ꝙ venditio valebat eo viuo: ſz eo moꝛtuo ſine herede ſuccedũt oẽs agnati q ꝓximioꝛes ſunt gradu: ar. huius glo. ª ⁊ idem dico de ſterili. Et nõ. hoc verbũ glo. ꝙ rõne ſterilitatis preſumitur ai fraus. RESCISSA. Dicit gloſ. ipſo iure ſeu quatenus de facto proceſſit: ſic in. l. i. §. i. ff. de ferijs. RESTITUERE. ſimile extra de integ. reſti. c. cõſtitutus. ¶ In glo. ⁊ vere. Nota in iſta glo. ꝙ ꝓmittitur agnatis ꝙ non permittit alijs. ¶ Item nota iſtã gloſ. ⁊ tene menti ꝙ conſuetudo in ꝑpetuum viget ſi non reperiatur eſſe mutata. ¶ Querit hic glo. de aliqbus qõnibus. Primo vtrũ alienatio fraudulosa ſit ipſo iure nulla. Secũdo an cõſuetudo que dat prerogatiuaz agnatis ſit coꝛrecta. Tertio an coheredi cũ quo facta ẽ diuiſio poſſit poſtea vẽdi ꝑs ſua. Quarto quid de eo qui nõ recipit inueſtiturã an habeat iſtaz prerogatiuã? glo. dicit ſe alibi dixiſſe. De. ó cer. dicit ꝙ neſcit vbi. Jac. bel. dicit nil referre de diuiſo vel indiuiſo: ſed bene refert preſtiterit fidelitatẽ necne. ſ. ille qui vult reuocare: ſz nõ refert quo ad alienantẽ: qz ſicut irritũ eſt factũ eius q fecit fidelitatẽ: multo foꝛtius eius q non fecit: arg. ff. de inoff. teſta. l. qui de inofficioſo: ⁊. ff. de noxa. l. non ſolum: ⁊. ff. qđ vi. aut clam. l. ſi ſeruus.

Perſonam vero. Batur regula ꝙ regulariter oĩs perſona pót accipere feudũ nec diſtinguit ſit libervel ſeruus: niſi ignoꝛãtia pretendat in dante. h. d. [b] Itẽ querit ſi in priuilegio continetur: conceſſimus tali ꝓcuratoꝛi titij: an ſit neceſſe producere mandatũ. Rñ. non: qz preſumit illud vidiſſe: vt elegan ter no. Ber. in. c. nõnulli: in mag. gloſ. Et facit. C. de ꝓben. ⁊ cõmittẽ. ſtipul. l. optimã. ¶ Extra no. ꝙ non dz nuncius niſi ille qui hz mandatũ: ⁊ non ille qui nunciat a ſeipſo ſine mandato: vt no. ff. de ꝓben. emp. l. i. ¶ Item nota ꝙ procuratoꝛ nõ appellatur dñs. C. per quas perſonas. l. cũ per liberan. IGNORANTIA. facit. ff. de pac. l. perſonam. §. qui pecuniã. C. de bere. inſtit. l. ſi pater. C. de fideicõ. l. eam quã. Sed quid in dubitante: an equipareꝛ ignoꝛãti? Videtur ꝙ ſic: vt. C. de condi. inde. l. ſi. ⁊. C. de fur. l. manifeſtiſſimi. §. i. Dic contra qz ſi dubitabat debuit inquirere qualitatem eius cum quo contrahebat: vt. ff. de regu. iur. l. qui cum alio: ⁊ ſi non inquiſiuit ſibi imputet [c]. Bal.

Sed vtrum. Caſus. Batur regula ꝙ inueſtituram poteſt qs facere ⁊ accipere per aliũ: quinimo ⁊ per procuratoꝛẽ. h. d. ¶ Nota ꝙ qs per aliũ pót tradere poſſeſſionẽ ⁊ recipere concoꝛ. extra de prebẽ. c. accedẽs. Quedã tñ ſunt que intra nos ſunt ſiue deſcendunt: que per alium explicari non pñt: vt neceſſitates ⁊ ſuperfluitates nature: vt. C. de teſta. l. cum antiquitas: quare nec adulterium per alium explicari poteſt: vt nota. ff. ó vi ⁊ vi. arma. l. i. §. quotiens.

Feminam quoqz. Nota ꝙ femina pót eſſe dña feudi: lz regulariter non poſſet eſſe vaſalla feudi paterni. ¶ Item nota ꝙ femina poſſz hẽre vaſallos ⁊ fideles ⁊ ꝓinde habebit iuriſditionem tanq̃z dña feudi: qz iſta ſunt iura connexa.

Nulla. Caſus. Dat regula ⁊ exceptio a regula. Regula eſt: dñs non cogit facere inueſtiturã vaſallo ſi fidelitatez ſibi facere recuſet: qz feudũ dz a fidelitate ſeu a fide. Fallit regula ſi per pactum ꝓrium actum eſt. h. d. INUESTITURA. Subaudi. ſ. realis ꝙ quã vaſallus ponit in poſſeſſionẽ cũ iam verbalis preceſſit. Naz illa precedere dz ſacrm fidelitatis: vt j. tit. proxi. ⁊ j. de no. foꝛ. fidel. c. i. §. fi. Qđ ſacrm ſi vaſallus poſt inueſtituram verbalẽ recuſauerit preſtare: nõ dz fieri iuueſtitura realis: cũ feudũ dicat a fide vl a fidelitate: ⁊ hoc tz Pe. de cer. A FIDELITATE. No. arg. ſumeuduz a nominis interpretatione ſic inſti. de tute. in prin. ff. de vbo. ſig. l. bonoꝝ: ⁊. l. malũ. §. pe. C. ó defen. ciui. l. defenſoꝛes: inſti. de dona. §. eſt ⁊ aliud. C. ó fer. l. a nullo. C. de offi. prefe. vrb. l. i. ibi dum dicit: ſciat ex ipſo noie qd prefecto debeat annone ⁊c. ¶ Adde ⁊ no. interpretationẽ grãmaticalẽ in priuilegijs valere: de vẽ. ſig. in. vi. c. abbate: in nouel. NISI EO PACTO. No. ꝙ pactũ neceſſitatẽ ꝓtractus poſſe modificari. In glo. no. hic. Iſta eſt gloſ. multũ ſolẽnis ⁊ ponit practicã ⁊ fozmã qũo fidelitas ſit pollicenda: ⁊ inueſtitura petẽda: ⁊ qũo ⁊ qualr vaſallus debeat dñm adire. Ex quo vbo innuitur ꝙ fidelitas ſit pſonalr facienda. Et adde qđ no. in ſimili de ſen. excõ. c. cũ deſideres: in nouel. Vel dic ꝙ ꝓcuratoꝛ vel ſindicus pñt iurare fidelitatẽ dummõ habeant ſpãle mandatum: vt no. in glo. ꝙ Archi. lxiij. di. c. tibi dño. Vel dic ꝙ ſindicus ciuitatẽ gerit pſonã legitimaz ⁊ ſicut tutoꝛ pót iurare ſine ſpãli mãdato: ſecus in ꝓcuratoꝛe ꝑuato: vt not. ff. de iureiurã. l. iuſiurandũ. §. defenſoꝛ: ⁊. l. i. C. ẽt per ꝓcuratoꝛẽ cãm in integ. reſti. agi. poſ. ꝙ Jac. ⁊ Cy. ſed opi. Archi. tutioꝛ eſt [d]. Itẽ ponit qualiter vaſallus honoꝛare debeat dñm pſentibus pibus curtis ⁊ alijs magnis ⁊ honoꝛabilibus viris. Et an dñs ſi nolit inueſtituram facere priuet fidelitate: ⁊ qualr fidelitas ſit facienda ⁊ qbus verbis de iure. Ultio ponit vnũ dictuz valde notabile: ꝙ ſtatiz ꝙ dñs pdit famaz: puta qz eſt excõicatus pót ei ſubtrahi fidelitas: qz fidelitas pariter cũ fama dñi finitur: tñ pariter cũ fama dñi reſtituitur: vt j. hic finit lex. c. dño guerrã. Et eſt rõ qz qđ contumacia abſtulit obedientia reſtituit: tex. eſt valde no. extra de ꝓſti. c. ex lris. ¶ Item no. ex gl. ꝙ regulr vaſallus nõ tenet largã fidelitatẽ facere: qz in iuramẽto excipit prioꝛẽ dñm: ⁊ dñm imperatoꝛẽ: tene mẽti glo. optiaz ⁊ practicã ⁊ adde ad plenioꝛẽ doctrinã ꝑz Jabel. ¶ Cum querit qñ ſit pſtanda fidelitas: glo. non rñdet. Tu dic ꝙ aut preſtita eſt inueſtitura noua vl ve tus ipſi vaſallo a dño: tũc vaſallus dz dño ſtatiz pſtare fidelitatẽ: vt h ⁊ j. ti. proxi. ⁊ ar. ff. de act. emp. l. iul. §. offerri. ⁊ ó edil. edic. l. ẽt. §. fi. Aut nõ ẽ pſtita inueſtitura ⁊ dñs vaſallo denunciauit legitime ꝙ ſibi pſtet fidelitatẽ pollicendo iueſtituraã: ⁊ vaſallus eſt in moza: tũc amittit feudũ tanq̃z ingratꝰ: vt j. que ſit prima cauſa bene. amit. §. eſt ⁊ alia. Si vetus dz fieri iueſtitura: vaſallus hz annũ ⁊ mẽſez: ſi miles eſt: ſi priuatus eſt hz annũ ⁊ diẽ: ſi ante tps nõ petat poſt tps efficit in mora: ⁊ tanq̃z ingratus amittit feudũ ẽt ſine denũciatiõe dñi: quia dies interpellat pro eo. vt. ſ. quo tpe miles inueſti. pe. dz. c. j. ⁊ j. de capi. coꝛ. in ꝓnc. ⁊. C. de iure emphi. l. ij. ¶ No. ergo ꝙ in noua iueſtitura dñs nõ dz offerre. vt. d. §. offerri. ſed in veteri vaſallus ſe offert vt dictũ eſt. ¶ Querit qd ſi vaſallus vult pſtare fidelitatẽ: dñs aũt recuſat facere iueſtituraã. Rñ. ꝙ nõ nocet vaſallo: ⁊ dñs ſibi tenet ad intereſſe: vt j. de noua. foꝛ. fide. §. fi. vel poteſt preciſe cogi tradere reꝛ ⁊ inueſtituraã facere j. ſi de feu. fue. cõtro. c. ſi facta. vel dic ꝙ dñs priuabit ꝑprietate feudi ſicut vaſallus ꝓuaretur ſuo iure ſi recuſet fidelitatẽ preſtare: vt j. ó foꝛ. fide. §. dñs: ⁊ j. qualtter dñs feu. priue. c. ex litteris. Jac. bel. ¶ Ultimo poteſt hic colligi ꝙ valet pactũ appoſitũ cõtra diffinitionẽ ꝓtractus. Circa quod dic ꝙ aut apponit ad perimendã ſubſtantiã contractus: aut ad augendũ. Primo caſu aut incontinẽti ⁊ viciat. Aut ex interuallo: ⁊ tunc aut pimere cõtractũ nõ eſt in ptãte cõtrahẽtiũ: puta ꝑfeſſionẽ religioſis ⁊ nõ valet pactũ.

tur in vim diſpoſitionis: vt no. in d. l. actione. Qñq̃ ponitur in viz enũciationis: facit. ff. de ꝓtrahẽ. emp. l. q funduz: la picola. Et no. ꝙ niſi prolata lege ſemper diſponit. C. quod cum eo. l. fi. Itẽ dictõ preter poſita affirmatiue ãpliat: ff. de pig. act. l. i. in fine.

a ¶ Huius gl. vide aliam gl. in. l. i. c. ne liceat habita. metro. lib. xi. tex. ſing. in. l. i. ff. de ven. in poſſeſ. mit. l. i. §. i. Bal. i. l. i. ⁊. ij. C. ó exc. tu. vide Bal. i. l. i. §. i. ó op. no. nũcia. Bal. in. l. ob maritoꝝ nevxoꝛ pro marito. vide Bar. in. l. virum §. ſi minoꝛ. ff. de mino. ⁊ ibi remiſi. And. Barba.

b ¶ Hoc. ó. Extra queritur ſi legãtur cibaria mõachis vtrũ abbas ⁊ conuentus poſſit agere propꝛio noie an noie monachoꝛuz tantũ. Rñ. ꝑpꝛio. ff. de condi. ⁊ demon. l. filio: vbi text. not. lz que facti ſunt non trãſeũt ad dñm. ff. de capi. dimi. l. legatũ ⁊ no. ad trebel. l. lutius. §. tres hẽ redes. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. q hẽredi. ⁊. l. meuius: qz facta ſeparationẽ a pſona nõ recipiunt.

c ¶ Imputet.] An dñs ꝑpo ſeruo poſſit ꝓcedeꝛ feuduz ſine libertate. Rñ. q ñ: qz dñs ſuo nil debere pt: vt. ff. de cõdi. ide. l. qđ die bus. §. dñs: ẽt ſi vocet eũ liberuz. C. de neceſ. §. hẽ. inſti. l. iij. qz vba enũciatiua ꝑlata reſpectu intrinſece diſponiz nõ diſpanũt niſi aliud ꝑſumat ex mẽte loquẽtis: vt. ff. ó rei vẽ. l. emptoꝛ. §. ancilla: verba enũciatiua ſunt quoddã ꝑambulũ enunciati actꝰ tũc nõ geſti: ⁊ iõ nõ diſponũt ſi incidẽter ꝑferatur: vt in. ca. ſi papa: de priuile. in. vi.

d ¶ Tutioꝛ eſt. Quanq̃z ⁊ precedẽs ſit vꝛa: qz iſtð eſt iuramentũ neceſſitatis ⁊ vtilitatiz quod debet haberi pro ratoꝛ. l. põpo. ó ne. geſ.

Aut perimere est in potestate contrahentium: ꝛ tunc aut apponiť sup toto ꝛ viciat: aut sup pte ꝛ nó viciat. l. i. ff. si vsufru. pe. ꝛ. l. per seruū: de vsu. ꝛ ha. Secundo vero cāu p̄ncipali qñ apponiť aut augendū nō viciat. ſz abundat: vt. ff. de pecu. leg. l. si peculiuz. §. i. ꝛ. ff. de neg. geſ. l. si pupilli. §. i. lz ibi ꝑz verā lec. pactū teneat vt ibi no. ꝛ de hoc no. Ly. C. de sacro san. eccle. auc. in gressi: ꝛ ibi videas id qō ibi dixi post Ly. Ex his apparet q̄ non: ꝛ q̄cqd est contra descriptionē ꝯctus est contra eius substātiam: vt hic est tex. nota. ¶ Quero dī hic p̄ quos fiat inuestitura ꝛ q̄liter: videamus econtrario p̄ quos fiat diſuestitura ꝛ qualiter. Et dicendū est q̄ diſuestitura est duplex. ſ. abuſiua ꝛ propria. Dic ergo q̄ verbaliter tm̄ inuestitus: vbo diſuestiri potest vt. l. nihil tam naturale[a]. de reg. iur. ꝛ si interuenit cyrographum cogeť vaſallus ingratus ꝯrium facere cyrographum: ꝛc̄. C. de non nu. pec. l. gñaliter: vel incidere instrm̄ inuestiture. Nā oē ius qō ex cyrographo oritur eius abolitione reſoluiť: vt singul'r. no. ff. ō pac. l. ab emptione: ꝛ si fuit facta inuestitura p̄ annulū deannullabiť: ꝛ p̄ traditōez eijcietur. Nā diſuestitura similis est degradationi: ꝛ ideo fit p̄ actū retro similez quo ad modū: ꝯriuz tm̄ quo ad effectuz: vt. C. qñ lice. ab emp. diſc. l. ij. ꝛ. ff. ō infa. l. ij. §. ignominie: in ver. ex auctorizauerint: ꝛ in. c. degradatio: ō penis: li. vi. Si aūt queris p̄ qué fiat iſta diſuestitura? Rñ. per ius habentē. Nā interdū per dñm: ꝛ hoc dupliciter: vel p̄o p̄ria auctorıtate: vt qñ vaſallus alienando a poſſeſſione ſe facit alienū: vt. l. ij. C. ō iure emphi. Vel p̄ ſniaz qñ retento vtili dñio vaſallus ingratitudinē cōmiſit: agnati vero nunq̄z niſi p̄ ſniam p̄obata ꝛ victa culpa. Unū dico q̄ ſi vaſallus cōmiſit talē ingratitudinē ex qua veniunt bona publicāda: ꝛ dñs nolit vēdicare: q̄ feudū confiſcabiť: ita q̄ donec delinquēs decedat ſine hr̄de fiſcus poſſidebit: vt in auc. de alie. emphi. §. i. colˀ. ix. ꝛ ar. ff. de iure fiſ. l. ſtatius. §. cornelio felici ꝛc̄. Bal.

a ¶ Naturale. Vide Bal. in l. i. C. de dona. An. Barba.

¶ Quid p̄cedere debeat an iuestitura an fidelitas.

¶ Adde: eſſentias debet excedere ſuum eſſentiatuz b. d. Et ideo querit hic q̄d p̄cedere debeat an inueſtitura an fidelitas: ꝛ qui vult agere oz q̄ impleat cāz continentie: dicit Ly. C. loca. l. aduerſus.

V Trum. Diuide capitulū ī duas partes. Primo q̄d p̄cedere debeat an iuestitura an fidelitas. Secūdo q̄d est fidelitas: ſecunda incipit ibi: fidelitatē. ¶ Caſus. Querit ħ quid p̄cedere debeat an iuestitura an fidelitas? Reſpondeť q̄ inueſtitura. Queriť ēt quid dicatur fidelitas. Rñdeť q̄ fidelitas dz iuramētū fidelitatis qō vaſallus p̄ſtat dño. h. d. FIDELITATEM. i. iuramentū. RESPONSUM EST INUESTITURAM. ſubaudi verbalē. Primo. n. oz p̄cedere iueſtitura verbalis: poſtea ſeq̄ ſacr̄m fidelitatis: ꝛ vltio fit inueſtitura realis: vt ff. de no. foz. fideli. c. i. §. fi. ꝛ ff. ſi de feu. contro. fue. inter do. ꝛ agna. c. ſi facta: ꝛ ff. que fuit p̄ima cā bñ. amit. c. i. §. i. Pet. de cer. Sic ergo inſtrm̄ concipiať. Talis come ꝓceſſit baldo tale caſtrū in feudū: ꝛ ipſum p̄ enſem nudū quez tenebat in manu inueſtiuit. Qui Bal. poſtea fidelitatem iurauit ꝑm veterez ꝛ nouā formā. Id circo dictus dñs comes conſtituit ſe tenere dictū caſtruz p̄o dicto baldo tanq̄z feudatario. Et melius est ſi dñs facit p̄ocuratorē ad inducendū eū in corporalē poſſeſſionē: vt ff. per quos fiat inueſtitura. c. i. §. ſz vtruz. ¶ Sed q̄d ſi inſtrm̄ p̄epoſterat ordinē: vt̄ nó valere: ar. ff. de vulg. ſubſti. l. moribus. §. p̄ius. Ego puto valere ꝛ reduci ad ordinē rōnis intellectus: ar. inſti. de leg. §. añ heredis: ꝛ. ff. de heredi. inſti. l. talē: in p̄in. q̄ multuz refert

b ¶ Habere. Vide Bal. in l. imperialem. §. preterea ducatus. ō p̄ohi. alie. feud. per Federi. habetur ī. l. inter tres tuto. ff. de admi. tuto. And. Bar.

an ordo ſit de forma ꝛ tunc p̄epoſteratio vitiat: an ſit de ſimplici conſenſu: ꝛ tunc secus. Vel dic q̄ in caſu noſtro vī ſeruata forma intellectualis: cuius obſeruantia ſufficit: vt no. in alia mā magna ꝛ ardua eť de bap. c. fi. in nouel. ¶ Quero que est rō iſtius. c. Rñ. triplex: q̄ dñs est caput feudi: ꝛ ideo dz incipere a capite: vt. ff. de neg. geſ. l. atqui nā. §. ſcenola: ꝛ. ff. de edendo. l. argentarius. §. edi. Itē q̄ qō p̄cedit in eſſentia dz p̄cedere in facto qñ cāe ſunt conuertibiles nulla p̄cedit alterā in eſſentia. ff. de man. l. heredē: ſecus ſi vna ē ſub alia vel ſi vna ē actiua alia paſſiua: q̄ actiua ſemper p̄cedit in iudicijs p̄ rōnem naturalē vt hic: ꝛ. C. de re. permu. l. ex placito. Secūda q̄ ſiue dñs p̄imo nominať in ꝯctu: ita dz p̄cedere quo ad actū verbi vel inueſtiture abuſiue. Tñ ſicut ille qui vendit nō teneť tranſferre dñium niſi p̄recio ſoluto: nec teneť habere fidē de p̄recio ſi non vult: vt ff. de ſolu. l. ſi ſoluturus: ita cū fidelitas ſit loco cuiuſdā p̄recij nō teneť dñs habere fidē de eo. ſi tñ haberet ꝛ traderet tranſferret vtile dñium: vt inſti. de re. diui. §. vēdite. Tertia rō est q̄ quotiens nomen a noīe deſcendit ille q̄ est p̄cipalis in contrahendo dz ea que ſunt obligata p̄imo īplere ex parte ſua ponendo ea in ſubſtantia obligationis: vt pz ī contractibus innominatis: q̄ ibi nomen a noīe deſcendit, ppter dictionem vt: que ſignificat quendā ordinez ꝓtractus a quo ordine denominatur: vt. ff. de p̄eſcrip. ver. l. naturalis. §. q̄ ſi faciam: lz Bar. dicat ꝛ male q̄ ꝯctus do, vt facias: ex parte facientis est: facio vt des: nam lz ita ſit in mō exequendi: non tm̄ contractus dz ſic denominari. Juxta qō quero vtruz ex contractu feudi oriať actio directa ꝛ contraria? Et videť q̄ ſic: q̄ nomen a noīe deſcendit: vt not. ff. de actio. ꝛ obli. l. conſenſu. Tu dic q̄ hincinde eſt directa: q̄ directa ꝛ cōtraria nō habent locū niſi in caſibus exp̄reſſis in iure: vt no. ff. ō īpe. in re. dota. fac. l. oino: que doctrina non poniť alibi ꝛc̄.

¶ Quaľ debeat iurare vaſallus dño fidelitatē. Rubrica.

Q Ualiter. Diuide capitulū in duas partes. Primo tradiť forma iuramenti qō p̄eſtat vaſallus dño. Scō iuramēti qō p̄eſtat domeſticus vel ſubditus dño. ſcō ibi: ſi vero domeſticus. ¶ Caſus. Vaſallus domino iurare dz q̄ ſibi erit fidelis: ꝛ q̄ credentiā ſibi cōmiſſam nō manifeſtabit. Domeſticus aūt ꝛ ſubditus adijcere dz nominatim vitā membrū mortē ꝛ eius rectū honorem. h. d. Jac. SICUT VASALLUS DEBET ESSE DOMINO. Nota verbū aureum q̄ in oi iuramento fidelitatis intelligitur cl'a ſicut dz iurari. Et ideo ꝓ antiquā conſuetudinem noua iuramenta extorta p̄eſumuntur exp̄reſſiua: ꝛ ita rñdi cuidā magnifico me ꝓſulenti ſuper hoc in facto valde arduo. ¶ Nota ħ de triplici iuramento. ſ. de iuramento vaſalli qui est vaſallus ꝓp̄rie rō ne feudi: ꝛ qō hic deeſt in iſto iuramento ſupplebiť. J. de noua foz. fideli. Secūdo de iuramēto domeſtici: pone ſum de ꝓſilio illuſtris p̄ncipis dñi comitis virtutū: vel alias ſuz ei[a] familiaris: certe teneor ei p̄ſtare iuramentū fidelitatis duz in tali actu ſeu habitu ero. Pone q̄ ſum attinens vaſalli q̄ bz caſtrū in feudō ꝛ ſecū habito: teneor ei iurare capitula ħ contēta: p̄eſertiz ſi ſum de eius genere ita q̄ ſperē eius ſucceſſionē. Nā domeſtice p̄ſone ſucceſſionē dñorum ſperātes ſuſpecte ſunt ne vite eius inſidienť: que ſuſpicio purgať per iuramentū: ita no. glo. hic poſita: nō tm̄ puto q̄ vxor debeat iurare: vel econtrario: vt. ff. de ꝓdi. ꝛ demō. l. cū tale: in p̄n. lz meretrices optent mortē maritoz: vt. ff. de ꝓdi. ꝛ demō. l. pater ſeuerinā. §. ſocrus. Et forte familiaris vel domeſticus iō iurat q̄ vī dñs iuriſditionē hr̄e[b] in ſuos miniſtrales ꝛ in ſuos agricolas: vt J. de pace tenen. c. ſi qui. §. ſi miniſtrales: ꝛ in auc. de queſto. §. ſi vo forſan. colˀ. vi. ꝛ cobertionem quādaz temperatā in eos hñt: ar. ff. iuriſ. om. iu. l. magiſtratibus. ff. de penis. l. ſi qs forte. §. ſi quos comitū. ff. de fur. l. ſeruī ꝛ filij in p̄n. C. ō agri. ꝛ cenſi. l. fi. li. xi. in auc. de nup. §. aſcriptios; colˀ. iiij. in lombar. qualr mū dualdus. l. fi. ff. de

iniurijs

iniurijs.l.item apud.§.adicitur aduersus:ꝛ.l.prætoꝛ.§. preterea:ꝛ.l.nō solū.§.q̄z̄q̄z̄:ꝛ.§.leuis:fz Ja.de are. in sua sum. sub Rubꝛ.qualiter debeat iurare vasallus:quod verum est in his qui sunt de familia perpetua:vt.C.de episco.ꝛ cle.l.j. Tertium est iuramentū qō prestant subditi rōne iurisditionis:vnde cū papa veniret perusiaz oēs perusini tenenť ei iurare fidelitatē:ꝛ noie perusinoꝝ nō solū originarij cōtinenť fz quicūqz hñt ibi domiciliuz: qꝛ p h de districtu pape sunt. Et istud capitulū quo ad iuramenta domesticoꝝ nescio alibi:ꝛ credo q̄ contineat vsum dñoꝝ potius q̄z̄ sit fundatū in iure ciuili romanoꝝ. ¶ Querit glo.que dicanť persone domestice:ꝛ rñsionem habes.C.de testi.l.etiā:ꝛ insti. de test.§.in testibus:ꝛ.C.de quest.l.quidē:ꝛ.l.placuit: de his q̄ ad eccle.confu.l.i.§.fi.ꝛ.ff.de penis.l.respiciendū.§.furta: ꝛ.C.de re mili.l.quicūqz:li.xij.ꝛ oēs personas ad quas puē tura sit hereditas. Pe.de cer.ꝛ.ff.de iurisd.om.iu.l.q̄ iurisdictioni.C.de lati.lib.tol.l.i.§.illud ēt:Jaco.bel. Sed pone q̄ sunt duo fratres dñi eiusdē ciuitatis:nūqd inuicē iurabunt: ꝛ vī q̄ nō mutua cōpensatione obstante:ar.ff.solu.ma.l.cuz mulier.In ꝯriū vī.ff.de in ius vo.l.fz si hac.§.si liberta:ꝛ ff.si cer.pe.l.eius q̄ in prouincia:in fi. Nec ob.ar.de compēsatiōe:qꝛ mutua delicta nō cōpensarenť:qꝛ sicut spēi ad speciem nō admittiť cōpensatio:ita fellonie ad felloniā p̄sertiz si essent diuersaꝝ speciex. Alibi dicimus q̄ fornicatio spālis ꝛ corꝛalis nō cōpensať ea rōne qꝛ sunt diuersaꝝ speciex: vt nō.extra de conuer.coniuga.c. vlti.in nouel. Et adde qō no.ff.ne qs eum q̄ in ius vo.est.l.iij. Et lz ista iuramenta nō exiganť nisi vnus sit sub altero:tñ hic dico quo ad fidelitatem vnus est sub altero ꝛ alter sub illo. ¶ Querit.n. Guil. de cu.si duo sunt dñi in eodē castro ꝛ vnus cōmittit delictuz aduersus altex: vtrum possit ab illo puniri. Et determiatur q̄ nō: nisi eo cāu quo nō recognoscunt superiorē. Ego dico idem si piculū sit in mora. Jtē si vnus sit maiꝛ administratione q̄z̄ alter:alias par in parē nō hz imperiuz fm Guil.de cu.qui ita no.in.l.vlti.ff.de re.diui.[a] Bal.

¶ De forma fidelitatis. Rubꝛica.

In epistola. Diuide capitulū in duas partes. Prio datur forma iuramēti qō vasallus p̄stat dño. Scō dñs vasallo ad eandē vicez astringiť: prima vsqz ad.§.dñs.fa vsqz ad finē. ¶ Casus[b]. Forma iurisiurañ. p̄standi a vasallo dño traditť i decretis:in q̄ sex memorie habere dz vasallus vz:incolume:tutuz: honestū:vtile:facile possibile:q̄ verba quē intellectū sapiāt: exponit littera:animo dz ēt suo dño auxiliū ꝛ consiliū p̄stare:dz ꝛ ēt dñs vasallovice mutua sibi prestare qō ꝛ vasallus dño.h.d.Jac.bel. IN ODEODORJA. Nota q̄ nō lz obliuiſci de eo qō qs tenēť alijs facere presertim sub vinculo iuramenti:cōsonat.C.de ꝯben. ꝛ cōmit.stip.l. magnam. INCOLUME. Nota ista pulcherrima v̄ba:ꝛ qꝛ tex. ea exponit ideo non est necessaria alia glos. SALUUS ESSE. Nota q̄ periuri nō potest esse saluus de suo feudo. Sed an papa posset dispensare:videtur q̄ non:vt nota. in.c.ij.de remis.in nouella. Bal.

Dominus vero. Iste versiculus pro.§. allegať: qꝛ notabilissimus est ꝛ sanctū ius continet. Dicit.n.q̄ in q̄buscūqz vasallus dz esse fidelis dño:in eisdem dñs dz fidē vasallo:aliogn dñs iudicabitur malefidus[c]. Jtem vasallus eum pōt diffidare[d]:qa dz perdere ꝓprietatem feudi:ꝛ hoc est mirū. Nā tale est q̄le si diceremus q̄ ꝓprietas cōsolideť usufructui. Notent ḡ valde hunc.§.dñi qꝛ terribilis est eis. ¶ Extra quero nunquid dñi terraꝝ possint sine cā expellere mercatoꝛes forenses de suis territoꝛijs: ꝛ nō recedētibus bona auferre. Respondeo q̄ mūd[a] est oībus cōis patria:ꝛ iō non p̄nt expelli nisi ex cā[e] ex qua possent foris bānirí Nā expellere interdicere est:q̄ pena sine cā nō dz iponi:vt.ff.de interdi.ꝛ rele.l.relegatoꝝ. Venturis aūt ad patriā alienā bene pōt interdici ingressus:ar.ff.de serui.rusti.prędi.l.diuus.ff.de usufruc.le.l.heres.ff.si serui.vendi.sicuti.§.aristo.postq̄z aūt venerūt ꝛ ingressi sunt:sicut reliquus ppl'us sunt: ꝛ tam ꝯ naturalē eqtatem q̄z̄ ꝓtra bonū publicū est:si expellanť:facit in auc.de questo.colť.vi.post prin.dū dicit ciuitas nr̄a populosa ꝛc̄.vbi est text.sin. q̄ noie populariū continenť aduene[f] habentes incolatū :qō alibi nō reperitur:ꝛ facit ad multa statuta terrarum. Jtē predicta faciunt ad mām repꝛesaliarū vz q̄ repꝛesalie concesse ꝓtra perusinos cuidā ciui pisano non intelligantur ꝓcesse ꝯ perusinos tunc tpis incolatū pisis habentes:qꝛ intelliguntť de pisano ppl'o vnde sunt ō alio ouili.ar.insti.de re.diui.§.pauonū. Jtem qꝛ cum participat duas q̄litates inspicit ea q̄ prodest presertiz contra repꝛesalias que sunt odiose:vt no.ff.qō me.cā.l.extat:de iniurijs ꝛ de dāno dato.c.i.lib.vi. Et lz aliquā do sint permisse nunq̄z tamen fauoꝛabiles sunt sed restringende quantum est possibile absq̄z earum subuersione. REBBERE BEBET. Dicit Seneca in.vij.declamationū: non est beneficiuz a scelere abstinere. VALEFJBUS. Nota q̄ fides debetur bincinde:ꝛ fidem non pꝛestat eam sperare non debet: vt.ff.lo.l.quero.§.inter. Et nota simile de abbate versus monachum: vt nota.in.c.vltimo: de conditio.ap. in nouella. Bal.

¶ De noua forma fidelitatis. Rubꝛica.

Estetalia. Casus. Traditur noua forma iurisiurandi fidelitatis quod pꝛestat vasallus domino:plana est vide per te. DE NOUO. Noua forma dicitť:qꝛ specificat capitula sub generali forma inclusa. Et est noua quo ad ditatum: sed non quo ad intrinsecuz sensum ꝛ virtutem verboꝝ. Nam q̄ spicaz excutit nil noui facit sed velatā rez extollit:vt.ff.de acqui.re.do.l.adeo.§. cum quis. ¶ Nota q̄ circunstantie quandoq̄z appellantur forma. Et q̄ facilius tollitur forma q̄z̄ substantia:no.de senten.excom.c.super eo:in nouella. Quando dubitatur de forma vtruz sit dubiū iuris vel facti: no.in.c.ij.ō baptismo.i nouella. Et nota q̄ triplex est forma.s.verboꝝ intellectualis.ꝛ.l.forma.no.e.ti.c. fi.in nouella. Forma non est aliud nisi ordinata series rem ad substātiaz adducēs.ff.de v̄.ob.l.q̄ rome.§. flauius hermes. Dicit nouū q̄ ꝓ singula ē expꝛessum q̄ olim erat verbis generalibus clausum.ergo specificatam inducit nouitatem.vt notat accur.in.l.j. ff.de le.j. INOMNIFERE CURIA. Nota illō q̄ in pluribus curijs obseruatur pro generali consuetudine reputandum est. EGO TITIUS. Nota instrumentum fozmari in prima persona:sed in hoc non est vis. Nam in tertia fozmari potest[g].vt extra de conuer.coniuga.ca.dudum.ꝛ ibi est text.singularis q̄ nō dicitur tabellio variare nec in stilo nec in facto si vnū instrumentum scribat in prima persona:aliud i tertia. EUANGELIA. Quid si iuretur sup veteri testamento:vt super genesi? Respon.q̄ tota diuina pagina est per euangelia appꝛobata. Et ideo nō est vis super quo textu diuine scripture iuretur. Potest etiā iurari super altare vel super sacrum lignum crucis vī reliquias sanctoꝝ:vt.C.de rebus credito.l.generaliter.in fi. CONTRA OMNEOS HOMINEOS. Nomine hominis etiam vniuersitates ꝛ ciuitates continentur excepta pꝛopꝛia patria .ff.qō metus causa.l.metum .§. animauertendum .ff.de cap.l. postliminium.§.filijs.ff.de iusti.ꝛ iur.l. veluti. Nam pꝛopꝛie patrie debetur fidelitas:vt.s.titu.ij.c.j.§.si vero.ꝛ est pꝛioꝛ tempoꝛe sicut natura est posterioꝛ accidente. ¶ Sed nunquid istud iuramentum astringit

a ¶ Diui. Et in oībus iurisditione maiozitas attenditur quo ad administratione: vt not.i.c. deliberatibus: in gl.aduerte in fi. de off. delega.lib.vi.ꝛc̄.

b ¶ Casus. Vide Ludoui. roma. i consilio.lxviij.incipit:visis thema te.

c ¶ Malefidus. Nota si dñs non est fidelis vasallo quod nō tenetur esse fidelis dño vasallus. Pondera Inno.in.c.cetez de iudi. vbi dicit quod dñs agit interdicto vnde vi cōtra vasallū sed nō econtra fz iste tex.pōt induci cō tra eum.

d ¶ Diffidař. Vide.c. conquerente: de resti.spoli. vbi inhoneste facit epus spoliari clericum bñficio.

e ¶ Ex causa. Vide Bal.in.c.i.§. fi.supꝛa qui. mo. feu.amit.

f ¶ Aduene. Nota singulr quod appellatione populariuꝫ cōtinēt aduene habētes incolatum ꝛ idez tz Bal. in.l. iij.§. hec vba .ff. de neg.gest.fz contrarium tz ipse in Rubꝛi.C. qui ac. non pos.ꝛ respōdet ad tex.d. aūt. de questore q̄ est casus spālis:an ät appellatione populariuꝫ veniāt clerici dic qō nō: vt in .c. si sñia de senten.excō. vide text. ꝓ dicto bal. in.c.qñ: de offi. ordi.ꝛ i.c.rodulfus: ō rescrip.per Bal. dixi in rub. de rebus eccl. nō alie. Bal.in.ca.i. de offi.ordi.vide c.petitio: de hom. vbi appellatō ne habitatoꝝ ve nūt clerici ꝛ layci quod est bñ notandum: vide qō habetur in.l.spadonem.§. iā aūt: ff. de excusa. tut. vbi Bal.dicit qō veniunt iudei.

g ¶ Potest. Vide Bal.in.c.i.§. fi. supꝛa qui feuda.pos. ꝛ in.l. in causis.C.de accu. ꝛ glo.scri. de verbo.oblig.Bal.in aūt. si quando .C. de cōsti.pecunia.

a ¶ Cy sic. Vide de hoc Bald. in l. imperialem ad finem de prohi. alie. feu. p Fede. ⁊ in. l. cuz acutis simi. C. de fideicō mis. ⁊ i. l. petitio nem. C. de aduo. diuer. iudi. dixi i cle. i. de iureiur. post Jo. de imo. ⁊ in repetitione: l. cuz acutissimi: ⁊ ibi Saly.

contra fratrē ⁊ filium: dicit glo. q sic' qō itelligo verū nisi lederet fratrē vel filium in his que sunt de iure naturali: qz naturalia sunt immutabilia: vt insti. de iure natu. §. sed naturalia quidez. SIRECTE. i. sane ⁊ perfecte: vt extra de spon. c. ex litteris ⁊ c. ex parte. PERFECTAM INSECUTI-NET. No. q generalis locutio dicit esse quid perfectū: qz ptinet oēs suas species. IGNARUS. sic. C. de indi. vidu. l. fi. no. q simplices homines nesciunt significatioez vocabuloz: ⁊ ideo rustici non debent interrogari qd ē possessio: sed debēt interrogari grosso modo ⁊ vulgari: ar. d. c. ex litteris: ⁊ no. ō ver. ob. l. stipulatio ista. §. hi quoq. INTERPRETATIONE. No. q distinguere genus per species vocatur inter pretatio ⁊ adiectio. INCONSILIO VEL IN FACTO. Innuit q aliō est consulere aliō est facere. dic q vtrunq est facti: sz non est eodem modo. ff. de ver. sig. l. sepe. IDEM BRUNI ALIQUOB. No. de mēbro. ⁊ dicitur mēbrū quod in corpore humano gerit aliquem pncipalem actum corporis. Sed id quod in membro hz minimum officium vt digitus non dicitur mēbrū. Et ideo si statuto cauetur q propter furtuz alicui debēt amputari membruz: non sufficeret ei amputari digitū secus si diceret debere debilitari mēbrū. ff. de sta. ho. l. non sunt liberi. per. Ly. ⁊ alios. VEL IN FUTURUM. i. in futurū. Et no. iuramentū prestari super futuris: ⁊ b quando iuratur super reb⁹: sz si super statutis refertur ad preterita: vt extra de iureiuran. c. clericus quod. c. ē no. QUOD CITIUS. hoc intellige cū quoddam moderamento temporis nō ad vnguē: vt no. ff. de mino. l. emilius. Nam omnis interpellatio legis vel hominis spaciū quoddam continere debet saltem tacitum: vt dicit illa glo. que non reperitur alibi super interpellatione expressa: ⁊ ideo tene menti. IMUSTE VEL FORTUITO. No. iniustitiā ⁊ casum fortuituz equiparari. ff. pro socio. l. cum duobus. §. fina. IUBEO. vide quod no. ff. de arbi. l. inter castelianum. ¶ No. q vasallus potest expectare q requiratur: qz vbi est dies incertus ex arbitrio creditoris declarandus exigitur requisitio. Sz si alias declaratur requiritur sciētia vera: ⁊ certa. l. magnam ⁊ ibi per Ly. C. de contraben. ⁊ commit. stip. REQUISITUS. Nota q maxime ad offerendum nō teneť quis iuuare alium ex promissione vel cōfederatōe nisi faciūt reqsitus: tene menti ad ligas terraz. SICUT POTERO. No. verbum q impotentia excusat a contrario sensu litere: de hoc alibi dixi. ¶ No. q in sacramento intelligitur possibilitas iurantis: sic. §. ti. j. in uer. possibili. Itez honestas ꝫ mozes ciuitatis nostre: vt. C. de nup. l. imperialis. Idem dicit Jac. bel. LICENTIA. Nota q illi qui iurāt credentiā: pñt eā pādere habita licentia. glo. aliter nō expono qz clare sunt. Bal.

b ¶ Inspecta. Facit quod volunt domini de Rota decisione xxiij. vbi dicūt quod quando p ceditur sola veritate facti potest iudex licipere ab articulis quibus probatis pōt statiz venire ad sententiam: dixit et dñs Dionisius d perusio i. l. vinū ff. si cer. peta. qō potest iudex nō seruare aliquam solēnitatem iudicij: ⁊ vide Bar. in l. emilius. ff. de mino. quid si causaz cōmittat de veritate: vide Bal. in l. nemo C. de sen. ⁊ interlocu. om. iudi. ⁊ Bal. i. l. iusticia: ff. de iusti. ⁊ iur. vide que dixi in c. cuz dilecto: de iud. ⁊ in. c. ad petitionē de accu. Andre. Barba.

Inuestitura. Casus. Dñs vasallus per annulū inuestiuit: dño pre stitit iuramētuz: queritur an dñs debeat cogi mittere vasallū in possessionē bñficij? Rñdetur q sic: ⁊ si differat tenebitur sibi ad oē interesse. b. d. ¶ Et nō. q quidā dicūt inuestitura feudum acquiri. s. proprie sumendo inuestiturā per perfectā inuestiturā. s. possessione tradita. Sed dñs Ja. de ra. in summa sua tit. quot mo. feu. acqui. ⁊ quib⁹ sic ait. Sed certe ego puto etiā per inuestiturā verbalē ⁊ baculi porrectionē que absq; sua inuestitura dicitur vt premissum est feudū esse acquisitū etiam ante traditionē possessionis cū inuestito dñs pcise cogatur tradere possessionē vt j. de noua for. fide. c. j. in fi. licet enim ante traditā sibi possessionē inuestitus ius nō habeat in re: habet tñ ius ad rez: nā minus ē inuestiturā facere ꝫ eā possessionis traditione pficere. extra de his que fi. a ma. par. ca. c. ex ore de donā. c. p tuas. xvj. q. ij. dif. vñ etiā minus est habere actionem qz rē. ff. de reg. iur. l. minus Ja. de ra. Dicit odof. in summa sub rubrica: quomodo acqui. feuduz nouū: qō feudū acquiritur per inuestiturā legitime factam a domino in vasalluz: vt in. c. j. de inuesti. feu. ⁊ de cognitione feudi. c. j. Sine inuestitura vero non acquiretur feudū. vt in. c. j. quibus mo. feu. consti. potest. Et ideo non dico q per solaz inuestiturā habeat vasallus ius in re: sz demū secuta traditione vt in alijs contractibus: vt. C. de rei vendi. l. quotiens. ff. de cōtraben. emp. l. si ex stipulatōe ⁊ do. Hoc verū regulariter fallit in principe si intendit transferre ius in re ex ipso priuilegio qō ex verbis ipsius priuilegij liquere potest ꝑm And. de iser. Quid eniz si princeps dicit: do vel efficaciter assigno: ⁊ dat executoze solum super facti executione: non super collatione? nam certū est q ℔ excedit notissimā feudi naturā ⁊ transit in priuilegiū quod est lex priuata: presertim si feudū est vacans ⁊ cōsistit in sola principis voluntate. Nam si ex delicto ⁊ vltima voluntate trāsfertur dominiū: ergo fortius in priuilegio: vt. ff. de publica. l. cōmissa: ⁊. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem respondit. Et ideo eleganter dicit dictus do. An. q quādo priuilegiū est annexuz feudo q sola volūtate principis transfertur dominium: melius dic vt statim dicam. Quod autez in vltima voluntate possit feudum constituí: patet de feu. cogni. §. scienduz ⁊ de gradi. suc. in feu. c. j. Unde dicit Joā. fa. in summa sua sub rubrica: qui. mo. psti. feu. in vltia volūtate pstituiť qñ legať a dño res i feudū vel qñ qs istituiť heres in bonis vt teneat ea iure feudi: vel a rege vel a comite vl a dño cui subest dñiū rez feudaliū: vl vt a coherede teneat iure feudi. Si dñs plures facit hēdes potest enim vnum grauare vt partez hereditatis in feuduz teneat a coherede: ⁊ sic dicitur feudū ad nos pertinere quo ad successionem. vt in. c. sciendum: de feu. cogni. ⁊ de gradi. suc. in feu. c. j. Jo. fa. nobilis doctoz pisanus. Per testiñ autem vasalli nō potest feudum successiōe acquiri vt. §. de successio. feu. c. j. Jaco. de are. dicit in summa sua sub rubricella qualiter acquiritur feudum per inuestituram: q post iuramentum fidelitatis dominus cogitur precise tradere possessionē ⁊ si non plenā quo ad iuris efficatiaz: tamen talem q vasallus sit in plena possessiōe facti. Posset ēt vasallus ageť ad interesse dupliciter: vl vt solvereť in pecunia: vel vt daretur feudū equalens: vt. ff. de psti. pec. l. q ātē. §. q si ante. ⁊. ff. loca. l. si qs domū: in prin. ⁊ de arbi. l. labeo: ⁊ j. ti. j. ca. j. vbi est expressuz. ¶ Si ergo papa cōcessit tibi feudū siue proprio motu: sive ad tuā postulationem ⁊ nō sit tibi obreptio nec viciū quero nā quid oportet q te corporaliter inuestiat vel recōpenset videť q sic: nā princeps est subiectus cōsuetudinib⁹ feudoz tanꝗ sit ius naturale istius posteriozis inuentionis: quia ius naturale quotidie nascitur: vt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. manumissiōes. Id enī qō est bonū ⁊ equū apud oēs per eque seruať: natura est qz cōmunis ē: ar. ff. de acc. l. bos accusare. §. oibus in rōne sui. Et exquo mutua relatione dñs ⁊ vasall⁹ sibi debēt eqlē affectionē ⁊ fidē ergo vt sequať equalitas in ꝯctu sicut vasallus pcise obligať sic dñs: Nā claudicatio appellať inigtas: vt no. C. de fruc. ⁊ lit. expē. l. fi. Sed ꝯriū dico: nā multū refert vtz cū pncipe ꝯbať ⁊ i tali ꝯctu quandū est ius cōe: vt vz post fidelitatē pnceps sit obligat⁹ ad tradēdū ⁊ añ traditiōez nō acqriť dñium ⁊ possessio vñ. l. oēs: ⁊. l. bñ a zenone. C. de q̄dri. pscrip. debēt intelligi iterueniēte traditiōe. Aut vo pnceps gratiā facit nō p viā ꝯct⁹ sz supplicatōis ⁊ tūc ipse gratia trāsfert dñiuz qz ℔ est natura collectionis gratiose: vt in. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. non tamē est obligat⁹ princeps ex hoc quia nō est hec intentio principis: sed vz impetrans psequi grāz suā corā executore vl alio iudice dato a principe. vt i. c. duobus de rescrip. li. vj. bene tñ cōcedo q princeps vz se favorabilē exhibere: qz licet gratiosum: feudū tamen est: ⁊ ideo debet prebere se facilē: nec id quod facile est vel esse debet faceť difficile: vt. §. c. pri. ibi facile ⁊c. Et ꝓpterea bñ facit cōmittē cāz sūmarie ⁊ de plano sola vitate inspectab: ar. ff. man. l.

man.l.si fideiussor.§.quedã: ꝛ.ff.ꝺ neg.ge.l.atqui nã.§.cũ me absente. Et si ipse princeps scit veritatẽ non debet ire ꝑ ambages: arg.ẽ.§.primo in versi.scienter. Nam quicquid ꝓnceps facit vt deus facit vt no.in auc.de here.ꝛ fal.in ꝓn. colꝝ.j. Deus autẽ est ipsa veritas: vt no.extra de testa.c.cuꝫ esses in nouella.ꝛ ideo nõ fallit nec fallitur: vt.l.vltima.C. de ponderato auri.li.x. Et ꝙ princeps sola veritate inspecta causaꝫ decidere debeat etiã si iudiciarius ordo esset omissus. Est tex.notabilis extra de accus.c.ad petitionẽ. Et no. ꝙ quilibet gratia principis potest appellari priuilegiũ: vt notatur in.c.olim de ẏ.signi.in nouella. ¶ Adde ꝙ priuilegia surreptitia nõ valẽt: ꝛ ꝙ q̃tũ possunt priuilegia ne aliũ ledant ad ius cõe redigenda sunt de priuilegijs.c. dudum in nouella. ¶ In gl.que sit circa rez.glo.hoc intendit ꝙ cõtumax in traditione possessionis nõ tenetur ad interesse qõ descendit ex re: sed extrinsecus puta ex negatiõe: quod dic vt plene notatur in.l.j.C.de sentẽ.que ꝑ eo quod interest.ꝑ Innoc.de senten.excõ.c.sacro. ¶ Item dicit ista glo.ꝙ iuramẽtũ nõ ẽ obligatoriuꝫ si iurãti nõ ꝺuaꝝ fides.tene mẽti⁹.

¶ De inuestitura de re aliena facta. Rubrica.

Quam de re. Diuide capitulum in quinq; partes. Primo quo casu detur actio vasallo de euictione contra ꝺnm re feudali euicta. Scõo an possit ꝺns rẽ feudi a possidente vendicare ꝛ defendere si cõueniatur. Tertio an possit seruitutẽ imponere rei feudali. Quarto ad quẽ pertinet addimentũ obuenies in re feudali. Quinto a tertia vꝝ quarta que debetur vxori in bonis viri decedẽte marito sibi debeatur in rebus feudalibus: secunda incipit ibi in.§.rei aũt: tertia in.§.quid ergo: quarta in.§.ex cõtrario: quinta in.§.quãuis. ¶ Casus vsq; ad.§.rei aũt. Comes militẽ de re aliena vel alij obligata inuestiuit in feudũ res inuestita euicta ẽ a vasallo: q̃rit an hẽat actionẽ ꝑ euictõe ꝺ̃ns ꝛ i quẽ? Et respondet ꝙ aut vasallus fuit sciens ꝛ nõ agit de euictõe nisi sit stipulatus vel pactus. Si ignorãs agere põt vt aliõ eiusdẽ estimatõis sibi p̃stetur. Sed in ꝺno nõ distinguitur scientia vel ignorantia: hoc dicit. RECTE AJT. Intellige si denunciauit ꝺno per modum requisitiõis: vt.ff.de ꝓcura.l.qui absentẽ: ꝛ ibi vide formã. Itẽ scias ꝙ ẽptor ẽptori nõ põt denũciare sine cessiõe: vt.ff.ꝺ euic. l.si res quã a titio. Itẽ no. ꝙ ille q̃ tenet de euictõe nõ tenet nisi sit ꝺdẽnatus: nec tenet qñ nõ fuit traditus de iure. vt.ff. de euictio.l.si seruũ: ꝛ an euictione pendente vasallus teneatur ad seruitia? Respõdeo ꝙ sic: q̃ ꝓcipit ꝙmodũ: ar.ꝓtra. ff.de excep.ꝺo.l.vl.§.ex quadrãte. vbi videas: ꝛ adde.l.vl. ff.de resci.vẽd. UT ALIQUID. No.mirabilẽ tex.ꝙ petitur species pro specie dare dixi.ẽ.proxi.§.j. BJFFE RENTJA. No.scientiaꝫ vel ignorantiam in venditore non attendi: sed in emptore. Bal.d.

Rei autem. Casus: Queritur ꝟ nũqd vasallus rẽ feudi possit vendicare a possidẽte vel si cõueniat possit se defẽdere domino ẽt absente? Respondet ꝙ bene põt: quinimo ẽt fuitutes rei debitas petere põt ꝛ remittere. h.d. QUASI VENDJCARE. Nõ.de quasi rei vendicatione idest vtili in rem actiõe: sicut ergo est reperire possessionẽ ꝛ q̃si: ita est reperire ꝓpꝛietatẽ ꝛ quasi de hoc no.ff.de interdic.l.ij.§.quedaꝫ interdicta: ꝛ ibi gl.singularis: vnde potest saluari ꝙ gl.alibi dicũt ꝙ ille qui dicit se quasi ꝺnm ẽt vtilẽ in rem intẽtasse videatur. q̃q̃ alij strictius hoc vocabulũ accipientes dicant ꝙ significat publicianã: vt insti.de act.§.alie. Adde ꝙ significatio ꝓpꝛietatis est magis nuda q̃ significatio ꝺnij.ff.de vsufr.le.l.si alij.ff.de ver.sig.l.recte dicimus: per.Accursi. vbi omnio vide. ¶ Sed oppo. potest.ff.vsufruct.quẽad.caue. l.j.in fine. Querit glo.vtrũ vasallus habeat vtile ꝺniũ ꝛ dicendũ est ꝙ sic. Adde quod no.C.de here.vẽdi.l.ẽptor he reditatis: Et an habens vtile dicat ꝓncipalis ꝑsona? ꝺ ibi ꝙ sic. Et adde.ff.de ꝓcur.l.actor mali.ꝛ.l.ꝓcuratorẽ in rẽ.

Et an vtilis rei vẽdicatio possit ꝙ petẽ sine vtili ꝺnio? gl: dicit ꝙ nõ in.l.j.i pri.ff.de eden.ꝛ vex dicit qñ cõ petit sine cessione: sed ex iure cesso potest cõpetere sine vtili ꝺnio: vt no.C.de hereditate vendi.l.finali. Et an vtile ꝺniũ possit cedi? dic ꝙ nõ: sine traditione: sed actio vtilis bñ põt cedi. vt.ff.ad trebe.l.ex asse. Bal.

Quid ergo. Casus: Vasallus dolo vel culpa vel negligẽtia iposuit seruitutẽ rei feudali: postea feudũ est reuersuꝫ ad ꝺnm: q̃rit an sibi p̃iudiciũ generet? Rñdet ꝙ nõ: licet lõgo tẽpore durauerit fuitꝫ. h.d. ¶ NOTANDE AT. No.hic ꝙ vasallus nõ potest iponere fuitutem in p̃iudiciũ ꝺñi sicut nec vsufructuarius.ff.de vsuf.l. sz siqd.§.fina. ¶ Itẽ no.ꝙ longa p̃scriptio nõ currit ꝑ ꝺnm hoc casu dicit gl.ꝛ bene. nec longissima si ꝺns nõ possideat: nihil allegat gl.sed facit ꝓ ea.ꝭ.de capi. cor.§.preterea.ꝛ de prohi.feu.alie.per fede.§.j.Jaco. bel. ¶ Itẽ no.ꝙ cuiꝰ nõ nocet pactio eius nõ nocet ꝺ̃ns lapsa p̃scriptio. tene mẽti. ¶ Itẽ no.ꝙ longa tẽporis mora cõsensuꝫ nõ inducit: dubiũ erat quia ꝺns per directũ suũ ꝺniũm poterat prescriptionẽ interrumpere. ergo videbat sibi obesse prescriptio. ¶ Et no. ꝙ cũ iste.§. cõtineat ius cõmune idẽ dicã i predio ẽphiteotico.ꝛ est tex.iste multũ singularis. Et est rõ qꝛ interdicta est alienatõ i preiudiciũ ꝺñi ꝛ noie alienatiõis ꝓtinet libertas rei: tñ vz in p̃iudiciũ vasalli: quod ẽ notabile[b]. ¶ Sed nũquid exceptio cessaꝫ actionũ possit opponi ꝑ debitorẽ? dic ꝙ sic: si cesse sunt ti.vniuersali.ff.de trãsacti.l.fi. argu.ff.cõmu.predi.l.si ei in ratione littere. Si ãt tit.singulari: dic vt no.ff.de pac. in.l.si cũ emptor. ¶ Extra nota ꝙ ꝓpꝛietatis ꝺñs securus debet esse de ꝓpꝛietate.ff.de vsufru.l.si cuius. Unde dominus potest custodire castrum inuito vasallo tempore necessitatis: de vsu ꝛ habi.l.si ita dominus: ꝛ ibi Cy.ꝛ quidem simul cum vasallo: vt.ff.vsufru.quẽad.ca.l.penul.ꝛ sine vllo malo ingenio vt.ꝭ.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ loth.c.quoniã. ¶ Extra q̃ro vtrum ille qui petit rei partem: totam prescriptionem interrũpat? dic ꝙ sic si eo nomine agat.ff.q.mo.vsufru.amit. l.is q.de censi.c.olim: secus si nõ agitur ex eadẽ causa. ¶ Extra no.ꝙ directa ꝛ vtilis q̃ ambe sunt in rerum natura nõ oriũtur ex eadẽ forma sed ex eadem potentia. Si vtilis descendit ex directa ꝙ forma sit eadez ostenditur in iudicio: q̃ potest agi vna inepte altera existente.C.de lega.l.ex legato nominis. Quod autem ex eadem potentia illa lex docet. Nam si vtilis esset aliũde q̃ ex prima materia: quod non competijsset testatori non cõpeteret legatario sine cessiõe: quia ñ fuisset i bonis defuncti: ꝙ ẽ falsuꝫ: vt.ꝺ.l.ex legato.

Econtrario. Casus. Vasallus additamẽtũ fecit feudo: queritur an accrescat feudo: Respondetur: ꝙ aut id quod additum est per se subsistere potest vt est predium ꝛ non accrescit feudo. Aut nõ est ꝑ se subsistẽs vt est fuitus: ꝛ accedit feudo. Et datur regula ꝙ vasallus potest feudi conditionem facere meliorem non deteriorem in alterius preiudicium: hoc dicit. Nota istum.§.ꝙ si vasallus iuxta rem feudalem emit aliam ei coniunctã talis res empta non censet iure feudi: quia per se stat. Nec ob.ff.de le.ij.l.cum fundum: ꝛ de fun.instru.l.sepe.§.tyrannus: quia ibi erat dominium vniforme: hic nõ: tene menti hunc casum. Adde quod alibi dicitur ꝙ res non potest meliorari inuito domino de ver.sig. l.mulieres: per accur. Sed aliud in vasallo quia est q̃si dominus. Et adde quod no.ff.de rei ven.l.si in rem agat. ¶ Itẽ nota ꝙ si vasallus emit seruitutẽ predio feudali ꝙ ipso feudo accrescit quia ei inest: Nũquid g̃ ẽ idẽ si iurisditionẽ in castro sibi ꝓcesso emẽt videt ꝙ idẽ qꝛ iurisditio nõ stat ꝑ se sz ipi territorio cohꝛt. Contrariũ videtur qꝛ menia castri possunt esse vnius

a ¶ Tene menti. An emens rẽ alienam presumatur errare vel scire: dic ꝙ presumit bonam fidem habere nisi per indicia probetur mala fides: vt.C. de euic.l. non ex eo ꝛ ibi no. Quid i vendẽte. Rñdeo idem est si est in possessione: facit quod no.C.de le. l. cum re aliena: ꝛ ẽ multiplex error vt.C.de leg.l. si fortidianum.ſ. substantie vl' corporis.l. in venditione de ẽmẽ. emptio.finalis cause.C.de here inst. si pater. Item est error amissionis forme substantialis.C.ꝺ test.l.ambiguitatem. Itẽ error in ꝺnio vel iure suo vel i hoc ti. extra no. ꝙ lz q permutat cum aliquo presumat sllũ creditore dominum non tamẽ in suum preiudiciuꝫ confiteri: extra de excepti.c. cuꝫ venerabilis: ar. contra: supra de controuer. inuesti.c.i.§. cũ ãt quis: qꝛ vident esse inuicez respectiua: ꝛ qꝛ ꝓctus permutationis ẽ bonefidei: ꝛ.d.c. cum venerabilis: non dicit ꝓrium si apparet de permutatione. Sed si inuestitura ẽ facta de re aliena: ꝺño p̃sente ꝛ tacente si quidem ꝺns ad hꝰ fuit adhibitus preiudicat sibi. Secus si fortuito iterfuit lz hoc non distinguat de lega.ij. l.titia.§.lucia: ꝑ Acc.C.si res alie. pig.ꝺa.fit.l. si ꝑ bauerit.ꝑ Accur.

b ¶ Notabile. Extra q̃ro vtruꝫ vasallus dicatur cessionarius personalium actionuꝫ competentiũ domino dico ꝙ nõ: sed opz cedi.ff.ꝺ actio: emptio.l. iul'.§. si fructibꝰ: nisi in casu.l.vlt. ff.de iure fis. An. Barba.

ꝛ iurisd itio pōt esse alterius:ergo sunt adinuicē non solum seperabilia sed etiā sepata:quod est verū:arg. eoꝝ que notat Jnno.extra de appel.c.dilecto. ¶ Jté nota ꝙ de inseparabilibus insepabile est iudiciū: qō dic:vt.ff.de dona.inter.vi.ꝛ vxo.l.si sponsus.§. gñaľr VEL EORUM AGNATORUM. Nota tex.hic rotundum ꝙ vasallus in preiudicium agnatoꝝ non potest facere conditionem feudi dete riorem:quod tene menti.

Quamuis. Miles quidam vasallus habens feudū amplū decessit superstite cōiuge inope:queriť an vxor tertiaꝝ vel quartam q̄ sibi debeť de iure in bonis viri premortui possit accipere de feudo? Rñdeo ꝙ non: qz feudū alienari nō potest in aliuꝝ:quinimo nec pignori obligari.h.d. AB ALIQUO. Et sic nota ħ aperte ꝙ directum dñium feudi spectat ad dñm in re feudi:dixi.ꝑ.eo.§. rei autez. ¶ Sed que erat dubitatio istius.§. Rñ.qz lucrum dotis est alienatio legalis: ꝛ ideo videbať habere locū in feudis. Sed cōtrariū est verum qz alienatio legis nō intelligiť fieri:cū preiudicio tertij nec in rebus sui natura prohibitis alienari:tex.est hic valde notabilis. Et adde quod plene no.C.vnde vir ꝛ vxor auč.preterea in lec. Et princeps etiā nō intelligiť alij velle preiudicare:imo cessat factū propriū ne ius alterius auferat de elec.c.inotuit in nouella. ¶ Extra q̄ro in dote lucranda:vtrū inspiciať statutū viri vel mulieris doctores dicūt ꝙ statutū viri per.l. exigere dotem.ff.de iudi.Alij distingūt:aut ecōtractus celebratus in foro mulieris ꝛ locus ille inspiciť[b]. Aut in foro viri ꝛ inspiciť forum viri.xij.di.c.illa. Aut in quodam tertio loco:ꝛ ispiciť ꝙsuetudo viri:qz est caput mulieris:vt in.c.j.despon.in nouel.qō dictū ē paucis notū. Sed cōiter videmus ꝙ inspiciať domiciliū viri:qz tacite videť actū ꝙ ibi dos restituatur: ꝛ sic ille est locꝰ cōtractus:vt.ff.de solu.l.quero. Et ita tenet archi.in d.c.illa:vbi videas qō mihi plus placet nisi interuenerit error:qz mulier ignorabat statutū quod erat ibi ꝛ iuris cōis fiducia simpliciter ꝙtraxit: ar.ff. de iu.ꝛ fac.igno.l.regula: ꝛ.l.cum de indebito.ff. de proba. Alij doc.vt dixi simpliciter transeunt cum opi. prima ita ꝙ vbi est forū solutionis ibi est forum legis municipalis nisi in his in quibus inspicitur origo ꝛ initiuz cōtractus. Quarto hec iure romano debeť duobus casibus vxori.ſ.si maritus repellat eā sine causa vel premoriatur locuples ꝛ vxor remanet inops: ꝛ hoc si habeat tres liberos vel pauciores:alias deberet habere virilem;ꝛ hec quarta non debet excedere cētuz librasa auri.vt in auč.qui.mo.na.effi.le.§.vt autem:colla.vi.ꝛ C.de diuor.l.fi.ꝛ in auč.de nup.§.sic itaqz:colľ.iiij.ꝛ in auč.vt lice.ma.ꝛ aui.§.qz vero dubū legē posuimus colľ.ix. Pe.de cer. Et nota bene hunc casum de viro expellente mulierem sine causa:ꝛ tene menti.

a ¶ Non intelligitur: vide gl. sing.in.l.si ita qs §.ea.l.ff. de ver. obli.ꝙ phibitus alienare non potest dare occasiones: vt.l. aliene. vide bar.in.l.imperator.ff. de fideicō.liber.bal. in.l.quotiens.C. de fide. ꝛ.l.ea.l. C. de condi. ob cau.an.bar.

b ¶ Inspicitur. Nota incognitū dictum an in cōtractu dotali attendatur forum viri: an vxoris: vide bal.i.l. fi.C. si a non compe. iud.an.bar.

c ¶ Mala fide. Nota quod prescriptio ꝙtra ius cōmune equiparatur prescribenti mala fide:ꝛ sic in foro conscientie retineri non pōt.c.ij.de regu. iur.an.bar.

¶ Qualiter feudum alienari poterit. Rubrica.

Statutez optima. Diuide in quinqz. Primo in iure nouissimo prohibeť omnis alienatio. Secundo casuū enumeratio: in quibus permittebatur alienatio de iure antiquo. Tertio enumeratio quorundā casuū quibus de iure antiquo erat ꝓhibita. Quarto que persone poterant prohibere alienationem in rem alienatā redimere. Quinto quando dñs possit proprietatem rei feudalis alienare ꝛc. Secunda incipit in.§.si vero. Tertia in.§.donare. Quarta in.§.porro. Quinta in.§.de illa. ¶ Casus vsqz ad §.si vero. Olim ex optima consuetudine prohibeatur sed non simpliciter feudi alienatio diuersimode tamē ꝑz varietatē locorū donec imperator lotha. omnē iter dixit alienationez:ꝛ quidem antiquo tempore regulariter permittebať vēditio pro pte dimidia feudi.h.d. OPTIMA. inquantū prohibitoria:qz cū feudum cōcederet ob singularē industriam ꝛ fidem vasalli nō debebat hoc posse in alium transferre:ar.ff.de offi.pre.preto.l.j.ff.de offi.eius cui man.est iur.l.j.in prin. Nam animē possiōes nō possunt separari a proprio ꝛ determinato subiecto sicut naturaliter patet:vt.ff.de solu.l.inter artifices.ff.de condi.inde.l.si nō sortem.§.libertus. Dicit glo.ꝙ cōsuetudo aliquando dicitur optima ꝛ aliquādo pessima.xvij.di.c.multis. Interdum dicitur bona cōsuetudo ꝛ illa prescribiť spacio.x. annorum: multo magis.xx.ꝛ.xxx.quod dic vt no.in rubrica.C. que sit longa consue. Sed in alia consuetudo non prescribitur.x.ꝛ xx.annorum spacio:vt in aucten.vt nulli iudi.§.j.colľ.ix.

¶ Sed an prescribatur spacio.xxx.annorū? quedā glo.videtur inuere ꝙ sic:vt no.C.de agri.ꝛ cēsi.l. domini predio rum li.xj. Pe de cer. Si cōsuetudo est a iure cōi reprobata nunquā prescribiť contra ius:qz cōtra auctoritatē superioris nō pōt ꝓscribi.vt i auten. naujgia.C.de fur. Et ideo aut consuetudo est contra statuentem:aut contra rem statutam a superiore. Primo casu nō valet nec prescribi potest sicut pactū ipo iure nullus tempore nō conualescit. Secundo casu prescribitur spacio.xxx.annorum. Sed si cōsuetudo loqꝛtur de casibus indecisis sufficiunt.x. an. vel.xxx.vt.ff.de legi.l.de quibus. ¶ Et nota ꝙ consuetudo que est contraria iuri cōmuni respectu rei statute similis est ei qui ꝓscribit mala fide[c]:vť saltē rei bona:sicut est titubans:vnde requrūtur.xxx.an.arg.C.de prescribit.xxx āno.l.si quis emptionis SUPER AUA.scilicet alienatōe feudi.pe.DJ VERSE. Nota ꝙ in diuersis ciuitatibus diuerse possunt esse consuetudines. Jté nota ꝙ diuersitas est cā legis ꝓmulgāde in titulo.qdam dicunt in lōbardia de beneficijs. Tu dic ꝙ loquiť de capľo iperialis beniuolentia.j.de feu.ꝛ beneficijs ſin quosdam. NECESSITATE. Quod hic dicit de statutis antiquis: ꝙ ꝓpter necessitatē rei familiaris vel victus:talis in necessitate positus nō habēs forte aliquid ad comedēdū posset vendere inscio domino dimidiam partē feudi alia retenta:satis videbatur procedere ex humanitatis ꝛ discretionis fonte:cum certe nec dño afferebat magnū preiudicium qz poterat redimere infra annum: vt.j.e.c.porro. Mā nos videmus ꝙ alienationes quedā propter necessitatē permittuntur que alias prohibentur. vt.C. de manu.testa.l.qui non potuerunt.ff.de fideicō.li.l.cuz fidei. Jtem ꝓpter necessitatē eris alieni possunt capi pignora ꝛ distrahi per iudicē:vt.ff.de dā.infe.l. si finita.§. si qua sunt iura:ꝛ certū est ꝙ iudex representat personam partis: vt.C.de eui.l.si ob causam. Sed cōtrarium statuitur hic in prin. Et est ratio qz feudi ꝓprietas est dñi ꝛ sic dñs habet superius dñium:ꝛ ideo sine eius consensu alienari non potest:qz aliquid fieri in rebus alienis ꝛc.vt.C.de pac.l. fi.i fi. Non ob.contraria qz loquunť in eo qui in iure de quo quaritur non hz actū superiorē. Haz vbi est superioritas ibi dz esse auctoritas. Sed certe mirū est hoc. Mā vasallus nō intromittit se de ꝓprietate dñi sed solū de suo vtili dñio:arg. ff.de rei ven.l.necessario.§.fi. Sed rñdeo suū vtile dñium nō ē frācū sed suppositū seruituti ꝛ obsequio dñi:ꝛ ideo ne p alienatōes iura dñoꝝ minuanť: statutū est ꝙ nō ꝓnt alienari. Hāc rōnē reddit tex.ꝙ.de prohi.feu.alie.p lotha.c.iperialis beniuolētie:ibi attenuatas ꝛc. Jtē in legib⁹ ꝑijs ille q alienabat habebat rectū dñiū rerū nō dico filij:vt ísti.de no ta.§.fi. Nō ob.qō dixi de secundo decreto qz illud sic debet intelligi quo ad cōmoditates nō quo ad ius inseparabile.

Siverovel in totū. Casus. Permittebať alienatio ō iure antiquo si vasallus feudū vel in totū vel ptē volebat i feudū dare bona fide nō i fraudē ēt dño iuito vť ignoráte. Si vasallus dño dissentiēte vēdebat vel i feudū dabat:si decedebat sine hz̄de vť feudū refutabat vť culpa sua amittebat: aliēatio rescidebať ꝛ reuertebať feudū ad dñz nisi accipiēs a pori dño volebat feudū recoģscē ꝛ sibi fuire.h.d. VEL IN PARTEM

IN PARTEM. Et si vltra alienabat iure medio p Lotha. introducto: totum quod alienabat perdebat id est etiam quod infra dimidiaz erat: z hoc ratione excessus quē committebat contra dominum: illud vero quod non alienabat non perdebat. J. de de vasal. qui contra consti. Lotha. c. i. hodie vero perdit totum etiam si vnum cespitem alienauerit: vt J. de prohi. feu. aliena. per Fede. c. i. in prin. z dic q̄ p̄debat z perdit ipso iure feudum. P̄de. de cer. z q̄q̄ ita sit ō rigore iuris ciuilis tamen de equitate canonica que seruanda est in terris ecclesie z in ecclesiasticis feudis dicimus[a] q̄ nō perdit id qō alienauit: vt nō. in. c. ex parte: ex̄ de feudis: in nouel. z quod hic dico teneas. SINE FRAUDE. Nota q̄ in omni permissione fraus intelligitur excepta. ff. de priuil. credi. l. si pater. ff. man. l. creditor. §. Iutius: ibi duz dicit plene quidem mandasse: sed quatenus ex fide res agēda esset: z est elegans verbū sceuole. QUOD ET IP SUM HODIE. Nota optimum text. q̄ licet hodie omnis alienatio sit prohibita vasallo: secus tamen infeudatione: quia in habentibus symbolum facilior est transitus. AUT ALIA FORTE RATIONE. Nota verbum quod est: argumen. q̄ propter maximam capitis diminutionem vasallus quasi videatur decedere sine herede: z feudum reuertatur ad dominum. Ego credo q̄ reseruex liberis per auc. bona damnatorum: z non existentibus liberis agnatis si est feudum paternum alias reuertitur ad dominum vel dic vt dixi. s. per quos fiat inuestitu. §. fina. in fine. AB IRRITAM REVOCABATUR. Simile in re que subiacet restitutioni. Naz donec veniat casus restitutionis tenet alienatio: postea resoluit ipso iure: z hec est natura istius dictionis irritum: vt in auc. de restitu. z ea que parit. §. quāobrem: col. iiij. EO EXCEPTO. Ad huc recitat ius antiquum quo cauebatur q̄ si alienatio tenebat: si erat postea facta caduca poterat is cui facta erat alienatio rem retinere si volebat eam in feuduz recognoscere z domino seruire: z nō. argu. q̄ si baro aliquis mereatur amittere feudum q̄ imperator vel rex cuius erat baro non debz sibi appropriare sed alteri baroni[b] qui eadē munera debeat succēssionē subire. ff. de aq̄ quot. z esti. l. i. §. p̄mittitur. C. de decu. l. quidā ignauie: lib. x. C. de muri. l. murileguli. lib. xi.

Donare. Casus enumerantur in quibus etiam de antiquo iure alienatio fuerat prohibita: vz donare pro anima iudicare in dotem pro filia dare locatio tamen permittebatur nisi fiat in fraudem: hoc dicit. Nota q̄ licet pater teneatur dotare filiam non tamen tenet dotare eam de feudo: sed de fructibus feudi tenetur z potest cū sit ipse eorum dominus: pater autem naturalis tantuz nō tenetur dotare filiam etiam de proprio de leg. iij. l. vxorem: §. pater. Non dicitur ergo alienare rem qui fructus alienat argu. ff. de dona. l. in edibus. §. ex rebus. ¶ Quid si dominus mortuo vasallo approbat eius testamentum: nunqd cōfirmatur: z videtur q̄ sic. Nam istud testamentuz est preter legem z sic stat in eo statu in quo stant testā de iure gētiuz: vt nota. Jaco. de are. C. de legi. l. non dubium. Secus si essz contra legem quare non posset confirmari. ¶ Oppo. de auten. res que. C. commu. de lega. Sol. illa auc. non habet locum iure feudali nec in alia que sui natura prohibetur alienari: vel expressa dispositione testatoris vel ꝓtrahentis est prohibita alienari[c]: sed solum in casu proprie illius auten. est illa auctentica seruanda z non trahenda ad consequentiam: qz cum sit ibi speciale ergo in contrarium est ius commune: vt. ff. de legi. l. ius singulare. ¶ Nota hic de ver. iudicare quod est verbum commune. ¶ Item nota q̄ id qō relinquitur pro anima videtur relictum ad pios vsu[d]. i. ad vsus pauperum: vt notantur. ff. de legat J. ij. l. si quis titio.

¶ Sz ego quero qñ feuduz relingtur pro aia, vtrū debeat estimatio? Et vr q̄ non extra de test. c. filius. Sed certe ibi non prohibet estimationē peti fm Hosti. vel ibi erat legata res aliena. s. cuiusdaz ecclesie que sine magna difficultate nō pōt alienari sicut predia cesaris: vt. ff. de leg. i. l. apud iulianum. §. ꝓstat fm alios: vt ibi nō. in nouel. Vel dic: aut testōr sciuit vel erauit: vt. C. de leg. l. cū alienū. Tu dic nil deberi: q̄ quotiēs testator legat ius suuz quod morte finitur: inutile est legatum: vt. C. de leg. l. vxor patrui.

¶ Et nota h̄ q̄ quidam antiqui doctores vt dominus henricus archiepiscopus ebredunen. in sua summa tit. quarto dixit: multi credebant hunc tex. esse falsum: z q̄ imperator non poterat statuere: vt ecclesie vel in pios vsus non possint legari: quia priuilegium quod concessum est ecclesijs per imperatorem cum sit effectum ecclesiastici iuris non possit reuocari per imperatorem fm eum: vel debet exponi q̄ non possit legari pro anima: scilicet layco: sed ecclesie sic fm eum quem videas si habes: z sic non habes non cures sup hoc puncto: quia recitaui tibi. Sed certe istud q̄ non possit alienare non est contra priuilegium ecclesie si ē ipsius feudi natura: z vt ita dixerim vicium quod rem comitatur: vt. C. de acquiren. pos. l. vicia: vnde non potest alienari plus q̄z ratio iuris permittat: arg. ff. de stipulatio. seruo. l. seruus communis meuij. §. fi. sicut dicimus in vsufructu z alijs iuribus inseparabilibus a persona: vt. ff. de noua. si vsufructus. Item istud essz testari de beneficio z bonis domini non de re ꝓpria qō est impossibile. ff. de ado. l. si arrogator. §. sed an impuberi: extra de testamentis. c. filius: z in nostro. §. Et iō mirandum de dicto archiepiscopo: qui dicit q̄ super hoc recurrendum est ad papā qui medebitur lesiōem domini temporalis: forte posset saluari si intelligeret q̄ existentibus liberis: ipsi liberi non ratione feudi sz ratione alterius hereditatis possent grauari in prestatione fructuuz feudi fienda pro anima. Nam per tale legatum non constituitur ius in re. vt. ff. de vsufruc. l. si quis ita. ff. de contraben. emptio. l. fi. §. fi. de vsufru. lega. l. fundi trebatiani. Hosti. dicit in summa de immunitate ecclesie. q̄ feudum paternum vel proprium potest ecclesie legari nisi consuetudo semp repugnet. Sed hoc dictum non videtur procedere: quia consuetudo semper repugnat. Nam nulla ordinatio testamēti valet in feudis fm consuetudinez feudorum: vt. s. de succes. fud. c. i. nisi domino consentiente: quia qui possunt prestare consensuz in contractu possunt z in vltia voluntate: vt. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. vēditionis: vbi est text. singularis etiam si ecclesia haberetur loco filij tamen non valet testamentum domino non consentiente. ¶ Sed dubitari potest si feudum est ita concessum pro te z heredibus tuis quibuscūqz. Naz tunc videtur posse testari z legari: qz legatarius in re legata quodāmodo heres est: vt. ff. de vsucap. l. id tempus. §. i. Sed contrarium videtur[e]. s. quod intelligatur solum de succedentibus ab intestato: ar. C. de inoffi. testa. l. si quando in prin. Unde etiam vxor q̄ venit ab intestato his verbis continetur: quod nō placet: qz esset improprare feudum dupliciter vno modo ratione heredum qui non sunt agnationis cōis: alio modo ratione femine: ar. C. de dotis ꝓmis. l. i. z sic dictio quibuscunqz restringitur: vt. C. de scro sanc. eccle. l. i. z quod nō. per Jac. de are. in. l. i. §. itez nūciatio. ff. de no. oper. nun. ¶ Extra nō. q̄ ecclesia dicitur filius anormalus nō naturalis z legitimus de quo vide per Accur. Cy. z alios. C. de sa. san. ec. auc. siqua mulier sup verbo liberos. ¶ Sed nūqd filius potest dare feudū in donatiōe ꝓpter nuptias? Quidam dicūt q̄ nō. Ego dico q̄ sic p̄ se ipso saluo iure domini: sicut pōt filia feudū pro se ipsa dare in dotē. Nam dos z donatio propter nuptias equiparantur: vt in auc. dos dota C. de dona. ante nup. Sed Jaco. bel. dicit q̄ sine voluntate domini nec pro se ipsa potest in dotez dare: vt ipse no. J. de inuesti. quaz titius acce. a semp. c. j. dic vbi ibi. ¶ Quero quid i emphiteosi ecclesie vtꝛ pos-

a ¶ Dicimus. Vide Ludo. ro. in. l. iiij. §. cato. ff. de vb. ob. vbi dicit q̄ Bal. infideli recitat io. an. qz imo dicit qō nō pōt nisi p tez alienatā non solū ō iure canonico: sz ét de cōi opione legistarū vide scribentes i. d. c. ex pte.

b ¶ Baroni. Facit file q̄ hi i. ca. relatuz de p̄ben. vbi eps ꝓferendo di donare: qz ñ vī posse retinē apud se: vide gl. i. c. ꝓquerēte: de resti. spo. q̄ dicit qō eps priuauit clericuz b̄ficio z illud retinuit apud se.

c ¶ Alienari. Pōdera qz aliq dicūt se noua dicere in. d. auc. z dicūt qō non hz locū qñ testator exp̄sse ꝓhibuit rem alienari: sz certe. h. d. Bal. d ¶ Usus. Vide ibi gl. sing. lz videat dicere ōriū cū dicit i piā cāz vel ꝓaia z pōdera istū tex. qz dicit qō p̄ nō pōt donare feudū filie i dotē. Quid si statuto cauet qō subditus non possit alienare i nō subdituz vt ē mediolani z Tuderti an subdit[a] poterit dare i dotem filij bona immobilia statuto ꝓhibēte ita gñaliter nā hic est casus spālis qō p̄ nō possit z ꝑ in dotē feuduz g̃ in ōriū erit ius cōe: sz statutū ñ loqr ō dote g̃ stabim[a] in dispositōe iur cōis vide ꝓ filiuz Nicol. Alex. generi Bar. vide q̄ dixi i cōsi. p̄idie reddito. Et vide Lud. ro. i auc. similr. C. ad. l. fal. vbi alle. hūc. §. ō dicta Bal. i. l. gñali. C. de sa. sā. eccl. dixi in. c. relatū de test. vide Lud. ꝓ ñ. cxcvij. vbi dicit istū. §. nō hz locū ō benignitate canōica all't. d. Ant. de. c. que in ecclesiarum de consti.

e ¶ Ui sz ōrium tz idē Bal. in. l. impalē: in prin. de prohi. aliena. feu. p Fede. vide tex. in. ca. i. j. de feu. non habent. propriā na. feu. pondera si dici possit quod attēdat materia su

p qua illa verba proferuntur: qz si in materia feudorum vide tex. in. l. i. §. permittitur in verbo heredem: vel qualemcunqz successorem de aqua quotidia. vide

Bal. in. l. cũ viz. C. de fide. ⁊ ff. de re. vi. moder. i. l. id tps. §. j. de vsu. ⁊ i. l. ét. ff. so. ma. d. Abbas in ꝓsi. xcix. allegat bal. in. d. l. iperialé: ⁊ transit cũ isto dicto.

c ¶ Gl. dicit. Vide Bal. in. l. fi. C. de iure emphite.

b ¶ Currit. in. §. porro: ibi no. qd viri offerẽdi prescriptio currit ig̃rati: ſz dic qd restituitur p tex. aureũ ⁊ ibi Bar. in l. i. §. si aũt pp: de itine. actuq; priua. ff. An. barba.

c ¶ Vsdẽi. Vide Bal. in. c. i. quo tempore miles.

d ¶ Nota. Vide Bar. ⁊ q̃ ibi notaui ad Bar. i. l. ét. ff. de minori.

e ¶ Incõueniẽs. Vide Bal. in. d. l. filie: vbi dicit qd ex ea fuit assũptũ. c. ij. de renũ. li. vi. facit quod dixit pe. de anc. in. c. sicut nobis de regu. de eo q in extremis assumit habitum religionis vt faciat expirare fideicõmissum: facit qd dixit Ange. in. l. nup. C. de natu. libe. d eo q in morte desponsat concubinã ad legitimationẽ filiorum vt nõ preiudicet filijs primi matrimonij nec faciat expirare fideicõmissum facit. c. audiuim⁹ de collu. vbi fingit qd: vt fiat transactio in piudiciũ epi: vide Bal. in. c. i pũctia de pba. de eo qui in ifirmitate mortis intrat monasterium vt priuet substitutũ alt. d. l. filie: ⁊ i auẽ. nisi rogati. C. ad tre bel. vbi dicit i sene nimis grandeuo itrãte religionẽ: allegat. d. l. filie vide gl. in cle. dudũ: d sepul. vide pe. de anch. p d. l. filie: i ꝓsi. cccxxiij. ⁊ in cõsi. cccxciij. vide etiam qd voluit gl. in. l. ab hostibus: §. fivir. ff. so. ma. ⁊ ibi Lud. ro. de eo q pstitit causã mortis vxoris ad h vt lucret dotez ex pacto: allegat d. l. filie: ⁊ qd hic. c. postulasti de ꝓcess. pben. vbi si aliqs dz lucrari pp negligẽtiã alteri⁹ qd nõ lucrabitur si ipse fuit cã negligentie.

f ¶ Glos. Et sic nota. q per statut sit donari saluo iure ecclesie: gl. dicit q sic per. l. i. C. de fun. patri. lib. xi. ita nõ. in. l. i. i fi. C. de iure emphi. Alij dicunt q illa lex. i. ponit duos casus speciales. s. in fisco ⁊ principe: g̃ in g̃rium est ius cõe fm Pet. de cer. Banc opinionẽ tz Bar. ⁊ ita consuluit per. l. vniuersas. C. ne rei domi. vel temploz: sed ibi loqtur qñ alienat in fraudẽ h simpliciter saluo iure ecclesie: opz ergo q in instrõ dicatur saluo iure ecclesie: alias caderet a iure suo ⁊ ita teneo. ¶ Nã qui aliter contrahit ecclesie perdit: ⁊ quantũ est in se possessionem subuertere vr: iuxta no. C. de acq. pos. l. ex liberis. LOCARE. Nõ. q locatio nõ est alienatio nisi sit perpetua. SUBVALISSIONEM PENSIONE puta duorum denariorum quolibz anno: aliquo tñ dato a principio cuz res sit digna maiori pensione: vt. ff. de acqui. pos. l. si quis ante: alij dicunt etiam nullo dato a principio: vt nõ. extra de loca. c. potuit in nouella. IN FRAUDEM ESSE. Nõ. optimuz tex. q ex prauitate pensionis vel precij fraus argute probatur. Est aũt arg. ratio rei dubie faciens fidem ⁊ facit. ff. de transac. l. cum hi. §. in causa: ⁊ extra de emp. ⁊ ven. c. ad nostraz: ⁊ de pigno. illo vos. ¶ In glo. in hoc in fi. ipsa aũt mulier habens feuduz pro se potest i dotem dare dummõ nõ det estimatuz nec aliquod pactum de lucrando faciat: qz apud maritũ nõ potest remanẽ: vt j. de inuesti. quã titius. c. vnico: ⁊ j. de eo q sibi ⁊ suis here. c. i. fm Jac. de dõo ardi. in sum. sub Rica an vasallus possit feuduz p filia sua i dotẽ dare. Bal.

Porro. Olim antiquo iure si vasallus alienabat partem feudi ét licite sine ꝓsensu domini dñs poterat recolligere ab emptore pro equali precio nisi dñs sciens renunciauerit suo iuri expresse vel tacite per annũ: sed ꝓscriptiõe. xxx. annoz repellit sciẽs ⁊ ignorans: agnati aũt vasalli, primiores preferebantur dõo in probando ⁊ redimendo: hoc dicit. PRAVA. s. alienationem permittendo. PRO EQUALI PRECIO. Nõ. verbũ ⁊ si õ fraude dubitabatur debebat ingri veritas: multi eniz prece cia confingunt in fraudẽ alioz. REFUTATIO NE. Nõ. q qui refutat perdit ius suum hoc veruz in iure suo proprio. Secus in iure vniuersitatis vl populi: vt extra de foro compe. c. si diligenti. Itez non tz renunciatio si quis ex hoc perderet vitam vel statuz: vt est gl. nõbilis in. l. pactũ iter hñdẽ. ff. õ pact. ⁊ ꝓbat ex ꝓsse. ff. de appel. nõ tñ ⁊ in. l. ij. ⁊. iij. ff. õ libe. cã. ANNALI SILENTIO. Nõ. q ãnale silẽtiũ hz viz refutatõis facit. ff. ad tre. l. fcã. §. siqs bonoz: ⁊ qd nota. ff. de neg. gest. l. si ego. EX QUO SCIVERIT. Nõ. tps ex quo inducit tacita renunciatio nõ currere ignoranti: ⁊ est argu. ad statutũ perusinum de insinuationibus testamentoz. ¶ Item potes notare q prescriptio annalis vel minoris tpis nunquã currit ignoranti. TRIGINTA ANNIS. Nõ. h expressum q iuri offerendi quod hz dñs prescribit spacio. xxx. anno. quod ignoranti currit". Adde. C. õ prescrip. lon. tem. l. fi. ⁊ in auẽ. q si quis gbusdã. ¶ Quero vtrum tps currat pupillor glos. h notabiliter sentit q nõ: vnde nõ. q lz prescriptio. xxx. an. inducatur a cõsuetudine vel statuto tñ in ea hz locuz. i. sicut. §. sexus: C. õ prescrip. xxx. an. vbi continetur diffinitio generalis q prescriptiones longissimi tpis: qz sunt oio odiose non currunt pupillis: quod tene menti⁶: ⁊ sic ró legis. i. iuris cõis interpretat statutũ municipale ⁊ consuetudines locorum: dumtamen verba statuti ⁊ consuetudinis formaliter non repugnent: vt nõ. C. de iure delib. l. fi. §. in cõputatione: ⁊ extra de consue. c. cuz dilectus: ⁊ C. de noxa. l. si serui vestri: cũ simili. Et idez dico in prescriptiõe statutaria puta. x. annoz surrogata loco prescriptionis. xxx. an. vt sicut illa currit adultis ⁊ non pupillis: sic ista surrogata per statutũ: quod est notand⁹. ¶ Et nota q dicunt quidam q hodie nulla currit prescriptio ꝓtra dominum: quod intellige domino ignorante: vt j. de capi. coz. §. preterea: ⁊ de pbi. feu. alie. p Fede. §. i. vel ibi loqtur qñ contra ius alienauit: h qñ consuetudie permittente: ⁊ hec vera. PROXIMI AGNATI. Nõ. q in alienatione prohibẽda ⁊ in redimẽdo agnati preferunt dõo. ¶ Sed qũo pót prohiberi qõ consuetudo permittat? Rñdeo offerendo ante factum equale pretium. ¶ Et nõ. q hic vr casus q facta alienatione agnati preferuntur dõo fm Jac. bel. sed ego dico q hoc non dicit littera: qz loqtur tñ in duobus casibus. s. qñ alienatio erat facta de bona consuetudine. Item qñ de mala que tñ alienatioez permittebat irreqsito dõo ⁊ irreqsitis agnatis. ¶ Si autẽ alienatio est prohibita feuduz aperitur domino ⁊ prefertur agnatis: vt j. de prohi. feu. alie. per Fede. c. i. in prin. ⁊ sic priuantur agnati cum vasallus alienãdo feudũ cõmittat offensam in personam dñi: vt j. que fuit prima cã bene. amit. c. i. §. penul. ⁊ fi. dixi. s. de suc. feu. c. i. §. hoc quoq; fm Pe. de cer. considera. Ergo poterit vasallus cũ dõo in secreto colludere: ita q de collusione non possunt haberi testes: ⁊ sic fraudare agnatos: quod est multũ inconueniens⁶: vt. ff. sol. ma. l. si filie mee. Ad hoc ita rñdeo: dñs qui ex tali delicto lucratur hz cãm lucratiuam: vt nõ. in simili. ff. de exce. do. l. apud celsum. §. auctoris. Unde nedũ eo colludẽte sed ét eo ignoráte agnati si feudũ est paternũ possunt agere reuocatoria: arg. insti. de acti. §. item si quis in fraudẽ: ⁊ ff. de leg. i. l. plane: la secunda. Hoc quod dico est nouũ. Et si diceret q cõtra dñm nullum cõpeteret remediũ teneretur iste q vẽdidit in preiudiciũ agnatoz actione de dolo ⁊ criminaliter criminе stellionatus si constaret q fecit principalr vt eis obesset puta donando extraneo. Sed Jaco. bel. inclinat simplr pro agnatis ⁊ habeo h talẽ postillã sup ver. redimendo. s. eo cãu qñ alienatio erat ꝓcessa vel prohibita. By. Ego veriorẽ puto opi. dñi Pe. de cer. cum eo qõ nunc addidi: ⁊ alias dixi. ¶ Quero qd si per formaz statuti est pmissa alienatio feudi ⁊ non est dictũ q dñs vel agnati possint redimere: nũqd hoc tacite intelligit cautuz? Et vr q non: qz hoc non dictat statutũ. Tu dic q tacite vr cautum: qz cũ hoc stet in finibus permissionis ⁊ nihil disponat in preiudiciũ dñi vel agnatorum super iure redimendi: tacite vr sibi hoc ius siue priuilegium redimendi reseruatũ ex quo nõ reperitur ademptuz: vt. C. de appl. l. precipimus in fi. fm glo. ⁊ Jac. bel. quod est nõ. ¶ Extra querit gl. vtz valeat statutũ ciuitatis vicẽtie: quo cauet q si secũdus creditor distulit p annũ ⁊ diem ius suũ prosequi q postea nõ audiat nisi tps interruperit ⁊ õ interruptione doceat p publicũ instrm tabellionis bone opinionis. Et dicit gl. q iste tex. est ar. q valeat statutũ: qz est fm simile ꝓsuetudinis h approbãtis: lz alij dicant g̃riuz: teneas q statutũ valeat ⁊ facit ex de i integ. resti. ⁊. c. ꝓstitutus: qõ nõ. i. l. fi. C. de iure do. ipe. tenemẽti hãc glo⁶. Bal.

Bella. Casus. Querit an dñs possit pprietatẽ feudi alienare? Rñdet q seruandũ est qõ statutũ est p. l. coz. h. d. ¶ Et sic nõ. q vnũ statutuz remittit se ad aliud statutũ. Et qñ statutũ remittẽs nõ dat aliã formã certã ozvideri statutũ ad qõ fit remissio. Sz si p se dat certã formã nõ oz videri seu pscrutari aliã scripturã vt pz in oib⁹ ll. q̃ faciũt mẽtionẽ de edictis q̃ nõ repiunt. i. vbicũq; gl. dic q nõ hẽmus. ff. ex q. ca. ma. l. ab hostib⁹. §. sz qõ simplr. bal.

¶ Quis dicatur dux marchio comes siue capitaneus vel vasallus. Rubrica.

Quia principe. Diuide in duas ptes. Primo que pone nobilitent p feudum ⁊ declaratio graduũ nobilitatis feudi. Scõo q̃ sunt pone que nõ nobilitent. Secũda in. §. ceteri.

¶ Casus. Dux dr q a pncipe õ ducatu ẽ inuestitus marchio q de marchia: comes q de comitatu. Qui aũt est a principe vel a ptãte aliq̃ de plebe vl de plebis pte: capitaneus appellat. Qui aũt a capitaneis est inuestitus antiquo iure valuasoz dicitur. Qui aũt a maioribus valuasoribus sunt inuesti-

ti valuasini

tí valuasini.i.minores valuasores appellantur ꝛ hoc feuduꝫ proprìam non hꝫ naturā sed hodie est exequata cā ꝛ natura quātuꝫ ad retentionē feudi:qꝛ sine culpa a nemīe pōt auferrí. Hodie aūt q a valuasoribus quibuscūqꝫ feudū accipiūt plebij sunt nec nobilitanť p feudum. Mā q soldata accipiūt nō nobilitanť per hoc feudū. Ultimo declarat qd dicať soldata.b.d.Ja. A PRINCIPE. No.oēs dignitates a principe profluere tanqꝫ a fonte: vnde in eo sunt oēs dignitates. Et sicut dicitur de papa q tanqꝫ pater patrū cū omni prelato in iurisditione ꝛ ptāte concurrit:vt no.in.c.si eo tpe: de elec.lib.vi.per Joā.mo. Ita in principe romano sunt oēs thesauri dignitatū reconditi. Nam qō pluris est vtiqꝫ tanti est. Ideo dixit lex q si ꝺz appellari ad presidē ꝛ appellatur ad principem vꝫ ad presidem appellatū:nam ꝛ ipse princeps cuiusqꝫ prouicie preses est:vt.ff.de appel.l.i.§.ij.sic papa dꝫ sacerdos licet sit summus sacerdos. COMES APPELLATUR. No. q proprie ille dꝫ comes qui ē inuestitus de comitatu :ergo sine comitatu nō dicitur proprie comes sed abusiue:sicut sunt comites sacri palacij qui creāt tabelliones dant tutores ꝛ alia faciūt que in eoꝝ ꝓuilegijs ꝓtinenť:vt no.i.l.i.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his. AUT PLEBIS PARTE.ſ.quota. Sed si de re certa nō diceret capitaneus:ar.C.de bere. instī.l.quotj. VALUASINI. Nomen diminutiuū ē. REVERTEBATUR. Et hodie reuertiť qꝛ resoluto iure datoris ꝛc. nisi a dño velit recognoscere:vt.§.tit.i.§.i.Ja. EODEM JURE. ſ.vt minores valuasores dicanť hꝫe feudi cōsuetudinē sicut ꝛ maiores valuasores : vt sicut maioribus valuasoribus non poterat feudū auferri mortuo suo iuestitore sine liberis sivolebat seruire primo dño sic ꝛ in minore.ſ.vt maiore valuasore q inuestiuit eū sine liberis nō possit ipsi minori feuduꝫ auferri si velit fuire priori dño. De.de cer. ꝛ sic finito iure maioris valuasoris incipit ius minoris per nouam recognitionem:quod est no.

Ceteri vero. No.ver.q pro.§.potest allegari: qꝛ no.ē:ꝛ videtur ħ.§. nobilitatē attribuere antiqtati:ita q oē antiquū feudū posset dici nobile. Qui aūt nouuꝫ feudū acqrunt plebij nihilominus sunt de nobilitate naturali:vide Accur.ff.de gradibus.l.stēmata:extra de p̄ben.c.venerabilē in nouella. De accidentali loquor ħ. Et no.q accidentia denominant subiectū. Et no.ꝫ Ja.bel.q hodie sicut nobiles sunt qui ab iperatore vel a rege feudū habēt ꝛ ēt qui feudū accipiunt ab his qui proprie dicunť regni capitanei. Maiores ergo valuasores ꝛ minimi sunt hodie plebij nisi ab antiquo feudū habeāt vt in hoc.c. pꝫ euidenter. Jac.bel. Per istum tex.cognosce dīam inter feudū nobile ꝛ vt ita dixerim pedagogū. Pedagogū vulgarissime loquiť id est nullā nobilitatē seu dignitatē acquirunt : symon. Adde q omnis qui preest cognitioni ville vel castrí dicitur habere dignitatem : argumen. nota. extra de preben.c.cuꝫ olim in nouella. Iste fuit quidā antiquus doctor i mā feudoꝝ noiatus. FEUBJUSUM.ſ. rectū.

Soldata. Pro.§.potest allegari. Et not. q soldata est prestatio q̄dam annua ꝛ gratuita que a neutra pte transit in beredē:morte.n.dātis vel accipientis finiť. ¶ Sed nūqd salaria magistroꝝ q̄ percipiūtur de camera regis appellanť soldata? Dic q non: qꝛ talis prestatio nō est gratuita:vt.ff. de dona.l. aquilius regulus: ꝛ.l.si pater. Quid ergo iuris est de salario si vterqꝫ vꝫ alter moritur? dic vt le.ꝛ no.ff.de var.ꝛ extraor. cog.l.i.§. diuus: vbi ēt no. quid iuris est de salario ptātum vide ēt qō nota. p Cy[a].ꝛ alios.ff.de offi. assel.l.diē functo.dño Cy. dicit ibi q si mortuus est potestas heredes eius nō debēt habere salarium nisi ꝓrata tpis quo potestas exercuit officiū:per.l.i. .C.de re.mili.li.xij.hoc patet qꝛ in quibusdaꝫ est speciale : q̄ in contrariū est ius cōe ſm De. Item labor ꝛ pecunia diuisionē recipiunt:vt.l.seyo:in prin.de an.leg. Sed gl.dicit indistincte q publica salaria debenť pro toro illo tpe quo debebat stare in officio si'est annus vel anno minus nō vltra:vt no.in.l.si vno.§.item cū quidā.ff.loca. ꝛ probat hoc q assessoribus ꝺz dari salariuꝫ integrū ꝑ hr̄des:magistratus ꝝ ipsi debent percipere salariū integrū: alias ꝓrium dicere esset iniustū:ar.ff.de condi.ꝛ demō.l.plautius: §.idez sciendū:ꝛ.ff.de ꝓdi.ob cām:si pecuniā: in prin. Bar.tz in ptāte q debeať heredibus salarium totius tpis:qō non credo:qꝛ vt videmus hodie ptātes nō taz eligunť q̄z conducunť: vel est ꝓctus inominatus facio vt des. Et ideo si per casum fortuitū ipediť factuz nō potest agi ad mercedē: ħ ꝓsidera q istud est tale fcm̄ qō proprie nō locať : ꝛ ideo est ꝓctus inominatus iter comitatē ꝛ ptātem. Potes ēt aliter ꝓsiderare tali exē plo posito:pone q quolibz mense debeť salariū pro rata vt dicamus q pro primo mense sit purū:pro sequentibus vero ꝺditionale vel ob finalē cām que hꝫ vim cōditionis. Et ideo si inchoato primo mēse decedit p illo transmittet:si inchoato secū do idem. Sed pro nō inchoatis nihil debeť:ar.ff.de stip.seruo.l.si seruus communis meuij: ꝛ castrenſ.peculij.§. vltimo. Et ideo si in ciuitate perusie moriretur potestas durante officio pro toto eo tpe pro quo cessit ꝛ venit dies solēnis vt qꝛ ꝺz habere primam pagam in prin.officij pro isto tēpore debeať heredi ēt si non fuit in officio nisi per vnum momentū:ar.ff.de leg.iij.q concubinā.§.vxori. ¶ Sz qd si decessit in itinere anteq̄z ingrederet officium. Respondeo nil habere qꝛ cōmoda officij post administrationē incipiunt deberi ꝛ nō ante:vt.C. ō primipillo.l.i.li.xij.. Soldata prestatio est ánua ex ꝓmissione ptis. SOLDATAVERO. No.qꝛ dꝫ soldata[b].bal.

¶ De successione fratrum vel de gradibus succedendi in feudo. Rica.

Per successionem.

Pro Diuide capitulū in quatuor ptes. Primo qualiter feudū acquiratur. Secundo ō successiōe linee descēdētis masculine ꝛ femine. Tertio de successiōe linee trāsuersalis pmissa vel prohibita. Quarto de cōtentione orta occasione successionis. secunda incipit: in ver. mortuo enim tertia in.§.his vō. quarta in.§. dños. ¶ Casus vsq; ad §.si.n.titij. Feudum acgritur inuestitura ꝛ successione: Nam mortuo vasallo prima cā est liberoꝝ masculorū: nepotum ꝛ alioꝝ descendentiuꝫ : sed filie neptes ꝛ ꝓneptes non succedunt ipse nec nati ex eis nisi feudum sit femininū vel eo pacto acqsitum:non extantibus autem liberis succedunt fratres primo ꝛ filij fratrum:deinde agnati vlteriores si feudū sit pr̄nuz.h.d. PRIMA CAUSA. No.q ordo traditus de iure romano i succedēdo ab itestato sola p̄rogatiua gradus attenta nō dico ad qualitates succedentiuꝫ ꝺz seruari in feudis[c]:ita dicit iste tex.ꝛ glo.est ħ notabilis. CETERI. id ē trāsuersales eius q ꝺcessit cū hr̄de.bal.

Ad filios. Iste ver.pro.§. allegať. Dicitur proles omnis descendens in infinitum. NISI EIUS CONDITIO. MISSIT FEUDUM. id est femininū:vt.j.ō natu.suc.feu.circa prin. Jac.bel.qꝛ sic datum ad certuꝫ seruitium:ꝛ id potest non minus decenter prestare femina que sola supereſt q̄z masculus: vt.j.de quibusdaꝫ alijs capitulis extraor.c.si cui militi ſm Jac.de ar.sed vt alias dixi illa capitula sunt apostrapha. Bal.

His vero. Supra dixi de successione liberoꝝ ħ de successiōe trāsuersaliū agnatoꝝ. PRIMO FRATRES. Nota q hec littera non facit differentiam inter fratres ex vtro qꝫ parente ꝛ consanguineos. ¶ Quero ergo nūquid frater ex vtroqꝫ parente excludat fratrem ex patre tātum feudi successione? ꝛ videtur q sic:in auc. de here. ab intesta.§.reliquum: colľ.ix.quia ad illum gradum defertur feudum ad quem vniuersa hereditas vasalli tutum potest abbreuiari ius offerendi. Adde qō scōs creditor ꝑ offerre litis estimationem priori in possessionem misso ꝛ petere cōpetētia iura sibi cedi.l. creditor.§. quoniam.ff. qui po.in pig. hꝫ Alb.Bal.

a ¶ Per Ly. Vide glo.ꝛ tex.in.l. legatus ad finez: ff.de leg. vbi ego notaui plura dicta in tex.que habui ab An. in.q. incipiente: exorta guerra: quibus adde hic Bal.qꝛ no.loquitur.

b ¶ Soldata. Et nota q non dicitur feuduꝫ soldate: qꝛ nō iuratur fidelitas sed soldata que non cō sueuit dari;: ꝛ iō nec data itelligitur nisi stantibus in seruitio domini: quia non presumitur dominꝰ suum iactare nisi cōtrariuꝫ sit actū ꝛ hec inuit quod sequitur hic ō vino ꝛ annona.

c ¶ In feudis. Nota q consuetudo feudoruꝫ regulať ſm ius cōmune quod ē nota dignum : vide tex.quem moderniores dicūt meliorem de iure in c. cum dilectus: de consue.ꝛ vide q̄ addidi ad Bal. in.l. fi.§. in computatione de iuſ delib. And. bar.

a ¶ Bic ipse. Vide Bal. in .c.i.j. de natu. succ. feu.

b ¶ Abrupto. Vide quod dicit notabiliter Bal. in.l. captatorias: C. de testa. milit.

c ¶ Accrescendi. vide plene Bal. in.l.i. qñ non peten. partes ⁊ ibi Ludo.

d ¶ Causa mortis. vide notabilẽ casum in.l. vnica. C. si libera. imperia. socio: lib. x.

e ¶ Maioritatis. vide notabilẽ casum in.l. sancimꝰ §. cũ autem. C. de donatio.

pertinet: vt j. hic incipiunt ꝯsuetudines regni .H. sicontigerit in prin. Sed ego puto quod non per istuz tex. Nam in feudo non succedunt aliqui qz cognati: sed quia agnati nec ꝓprie iure hereditario sed beneficio dñi ar. C. de primis sacro. scrip. l. siquis: ſm Ja. ardi. sub Rubrica de successione feudi. Et sequit rubricella an frater ex vtroqz parẽte excludat fratrẽ ex patre tantũ: licet enim due partes cõcurrãt: tamen cũ altera earꝫ est impertinẽs ex ea nõ augeꝫ effectus. BEIN DE AGNATI VLTERIORES. Nota valde hunc casum. Nam post fratres ⁊ fratruz filios quos prætulit ceteros agnatos vocat ⁊ non declarat vtrum in capita vel in stirpes. ¶ Quero ergo ſz Ja. de ard. vtrum nepotes ex diuersis fratribus succedãt patruo in stirpes an in capita: dicit ipseᵃ ꝙ cũ iter eos sit seruanda paritas ꝙ succedũt in capita ⁊ nõ in stirpes: ⁊ dicit ꝙ est casus istius .H. ad filias. Quãdo. n. cũ patruo succedunt in stirpes quia ingrediuntur gradum paternuz: sed quando per seipsos cuilibet per se decernitur nec minus est nepos licet cũ multis sit nepos. Considera textus iste nõ dicit aliquid in capita vel in stirpes ⁊ ideo debet intelligi ſm ius cõmune: vt. ſ. de feu. cogni. c. obertus. §. strenuus. De iure aũt cõmuni sunt opiniones. Sed quia statutũ est vt post fratrũ filios vlteriores succedãt in capita tacite videtur statutũ vt fratruz filij succedant in stirpes ar. ff. de iudi. l. cũ prætor: ⁊ ita cõsului vt alias dixi: tamẽ text. iste est multũ pũgitiuus eo ꝙ cũ per se disposuerit ꝺ fratre ⁊ fratris filijs simul venientibꝰ ceteros agnatos vlteriores exequare videtur. Sed tamen non est nouuz ꝙ leges posteriores distinguãtur per priores. vt. ff. de legibus. l. sed ⁊ posteriores. Et sic tota q̃stio stat in iure cõmuni suppoſita opinione glo. pro vera aqua cõsulendo nõ recedo: dixi ⁊ dico ꝙ fratꝛ carnaliũ filij in stirpes succedunt salua semper substãtia veritatis agnatiõis cõmunis: ideſt ille qui intendit succedere in feudo originẽ trahit ab illo vasallo cui succedere vult. alꝫs secus vt subijcit hic: si. n. titij ⁊c. pe. de cer. Et nota hic melius q̃z alibi quod feudũ dicaꝫ paternũ: quia: illud feuduz dicitur paternũ quod fuit illius parẽtis qui fuit genitor agnatiõis cõmunis: tex. est hic notabilis. MAGNAM. Quia ad eũ nũ q̃z pertinuit feudũ. Et nota ꝙ in feudis successio suũ aspicit stipitem et non aliũ qui nõ est stipes agnatiõnis communis: tex. est hic notabilis. NOVAM DIXIT. Nota mirabilẽ tex. ꝙ onus probatiõis incumbit ei qui nouũ dicit: ⁊ hoc ideo quia iudicia erãt super veteri. DILIGENTER. Nota verbũ ꝙ ad delationẽ iuramenti in defectum probationis non est procedendũ ex abruptoᵇ. Sed causa cognita ⁊ in tali delatione iudex debet habere equitatem pre oculis: qz ista delatio magis innititur equitati q̃z rigori vt dicit hic gl. multũ no. Idez pe. de cer. BEFICIENTE. Subaudi ꝙ potest itelligi ſm ꝙ habetur ſ. de cõtrouer. inuesti. circa principiũ: ⁊ ſ. de conten. inter dñm ⁊ vasal. de inuesti. feu. c. j. circa prin. ⁊ ſ. de conten. inter me ⁊ do. de poz. feu. fratris mei. c. vnico. ſ. si de inuesti. inter dominum ⁊ vaſlis ozi. c. ij. ⁊ j. de cõsue. rec. feu. c. ij. §. si. cũ similibus. Pe. de cer. Bal.

f ¶ Domus. Nota ꝙ appellatõn domus nõ venit capana: ⁊ sic facit ad statutũ nec etiã venit breuis casa quã quis facit i aliquo loco causa lucrãdi nec stabuluz vide elegantem tex. in.l. lege cornelia. §. domũ ver. ad meritoria vel stabula: ⁊ ibi ꝓ Bar. ⁊ vide tex. notabilem in.l. senatus: §. j. ff. ꝺ leg. j. vbi appellatione domus nõ venit domuncula. ⁊ sic nõ cõtinentur in statuto loquente de domo facit quod notabꝫ dixit bal. in.l. si nõ simpliciter. C. ꝺ edil. edic. quod si statutum loquitur de vulnere non habz locum in nuḧiusculo quod nota perpetuo. Sed vide bal. i.l.j. §. ꝺ exercita. ff. nau. caupo. vbi appellatione nauis venit naucula quod si statutum punit comburentem domũ ha bet locũ i comburente domunculã facit. l. si scafaz. ff. de euictio. quod est notandum: an autẽ appellatione domꝰ veniat nauis vide tex. not. quod sic in .l. penul. vel añpe. ff. de his q deiec. vel effu. qꝺ est speciale in illo edicto: ⁊ vi ꝺ bal. i.l. ea que .C. quo modo ⁊ quando iudex: vbi dicit ꝙ appellatione domus habitatiõis non venit hospicium ⁊ vide bal. in .l.j .C. qui te-

¶ De duobꝰ fratribꝰ de nouo feudo iuestitis. Rica.

IJ duo fratres. In feudo non habet locuz ius accrescẽdi inter eos q̃ prætendunt primã seu primordialez investituram. h. ꝺ. de hoc in. l. j. C. quãdo nõ petentiũ partes ꝓ Cy. In cõtractibus qui ꝓtrahũtur verbis nõ habet locum ius accrescendiᶜ: qz verba deficiũt. ff. de ver. ob. l. si mihi ⁊ titio. Idẽ in re duoꝫ: tamẽ si stipulatoz decederet duobꝰ heredibus relictis bene haberet locũ inter eos ius accrescẽdi: si vnus eoꝝ ius suuz repudiaret. de le. j. legatarius. In vltima volũtate plenius est ius accrescẽdi. l. in testamentis. ff. de re. iur. Idem in donatiõe causa mortisᵈ: quia fauorabilis est. l. j. in fi. C. de catol. Casus. Batũr regula ꝙ frater fratri in feudo de nouo non succedit nisi aliud actum fuerit. b. d. ¶ Querit glos. quid si portio fieri nõ valet eo ꝙ res concessa indiuisibilis est ⁊ videtur ꝙ accrescat vasallo: ar. ff. de ꝰben. emp. l. fundus ille: ⁊. ff. quẽad. serui. ami. l. aquã: ⁊. ff. de euic. l. qõ ad seruitutes: ⁊. ff. de libe. le. l. si is q duos: ⁊. ff. loca. l. ſz addes §. si qs mulierem: ⁊. C. cõia vtriusqz iudicij. l. possessionum. ¶ In cõtrariũ videtur ꝙ præferatur dñs ratione maioritatisᵉ. ar. C. de dona. l. si quis argentũ: vel saltim offerendo vasallo estimationẽ partis: ar. ff. de le. ij. l. cũ filiꝰ in pri. ⁊. ff. ad. l. fal. l. lege falcidia iterueniente. ¶ Sed qõ erit exemplũ de indiuisibili: gl. dicit in fuitute ⁊ statua. ꝙ dicit in seruitute dic. ſ. vsus qz quando vsus debetur ſm necessitatem persone non diuiditur ſz pe. sed certe hic nõ cadit ius accrescendi: vt. ff. de vsufruc. l. dñs: quia est quid taxatum a natura. Item ponit glo. exemplum de statua quod potest intelligi si sit affixa. i. in certo loco posita ita ꝙ inde non amoueaꝫ. Nam iste statue plerumqz vtilitatẽ afferunt: vt. ff. de vsufruc. l. statue. Potest etiam poni exemplũ in iure piscãdi. Nam in se est indiuisibile cũ nõ diuidatur in partes certas: ratione loci ⁊ quote. Item in iure colligendi pedagia qz hoc ius est quedam seruitus: tamen si concederet a rege vel a principe haberet locum ius accrescẽdi quo ad integrã cõmoditatem: vt. C. si socius liberali. imperialis. l. j. li. x. Vel potest poni exẽplũ in domino qui concedit in feudum vnum de suis perpetuis vasallis cũ partibus ciuilibus: naz cum sit similis ascriptitio censetur res immobilis: tamen sicut de cõsuetudine donari potest ita etiã infeudari. Gl. alibi dicit ꝙ quodlibet corpus quod vno spiritu ꝓtinet est indiuisibile: vt not. in. l. iij. ff. de condi. ob turpẽ causam: tamẽ illa glo. ħ non probatur: quia non loquimur de corruptione subiecti sed respectu cõmertij: sed certũ est ꝙ in stico ⁊ boue cadunt partes cõmertiales seu ꝓmercales. ¶ Quid ꝫ tenẽdum est finaliter in questione proposita? dico ꝙ in diuiduis habet locũ ius nõ decrescendi per dictã. l. aquaz: ⁊ sic latius vtetur vasallus q̃z prius. In substantia autem sui omne indiuisibile integrum est nec scindi potest: ⁊ facit. ff. quẽ admo. serui. amit. l. nã satis. §. si ego. ⁊. ff. commo. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum: debit tamen vasallus domino estimationem illius commoditatis accresentis vt dicta. l. cum filius: ⁊ in hac continuatione residet Jacob. bel. prefertur ergo domino in iure offerendi: nec mirum: quia possidet: ar. ff. qui po. in pig. ba. l. mulier ⁊c.

Si duo fratres. Diuide in duas partes. Primo frater acquisiuit feudum gratis redimendo vel sua pecunia. Secundo cum equis ⁊ armis communibus domino ignorante: secunda incipit ibi ꝙ sicut. ¶ Casus. Duo fratres mortuo patre remanserunt in domo cõmuni vel simul habitãdo alter ex eis acquisiuit feudum postea gratis vel sua pecunia: queritur an mortuo acquirente sine herede sibi succedat frater? Respondeo ꝙ non: sed si de communibus bonis esset emptum tunc fructus ex feudo prouenientes essent communes. Deinde dicitur frater cum equis cõmunibus vel pecunia communi feudum acquisiuit: queritur an frater sibi succedat eo defuncto sine herede? Respondet ꝙ non: sed potest frater ab eo partem eius petere quod de communi pecunia est impensum hoc dicit. IN DOMUM CASA. Loquitur iuxta vulgare ita licitum. Sed nunquid capana dicitur casa siue domus? Respondeo recurrendum est ad vulgare. Nam illud quod communiter homines dicũt in vulgari illud inspiciendum est proprie: tamen non dicitur domusᶠ: quia non consistit ex parietibus ⁊ tecto: vt. ff. de vsuca. l. eum qui edes. De capana nota. instituta de rerũ diuisione. §. appellatione autem. Et est vtile scire ad sta-

tuta que

tuta que dicunt si quis fecit insultũ ad domuz:de hoc no.in spe.de iniurijs:vel si quis fuerit percussus in domo ⁊ fuerit insultatus vel pcussus in capana:non loquor de illa que est ad vsum bestiax:qz illa sine dubio non dicitur domus. SI MODO HABITAUERINT. No. q habitare nõ inducit socieratẽ.ff.pro socio.l. cũ duobus.§. si frater:⁊ C.de decur.l.licet.li.x. VNUS. No. q vnusquisq; fratrũ acquirit sibi isolidũ res quas nomine suo acquirit:⁊ iste tex.ptinet ius cõe in hoc. FRUCTUS TAMEN. No.q qui viuunt ad vnũ panẽ ⁊ vinũ debent inuicem cõicare redditus ⁊ prouẽtus,proprios:qõ intelligo vsq; ad necessitatem victus:nã qõ supereſt dñi est. Idez dico in fructibus rerum parafernaliũ vxoris:q si quid supereſt qõ nõ sit consumptũ circa personas pertinet ad ipsam vxorez:vt no. C.de iure do.l.vbi adhuc:⁊ C.de pac.cõuen.l.fi.⁊ ita consuluit bar. INUITUS. No.neminem vasallũ inuitum acquirere. ¶ Item collige voluntatẽ dominox inspiciendam. Et ex hoc notabili extendendo illud collige ar.ad q̃stionẽ. Comes sabaudie concessit cuidam militi oẽs possessiones quas bz vltra montes versus quoddã castrum:⁊ cuidam alij militi concessit oẽs possessiones quas bz citra mõtes versus tale flumẽ: modo ita est q mõtes sunt in medio: queritur vtrũ vasalli ⁊ loca huius medie regionis veniant in concessione:⁊ videt q sic:vt.ff.commu.diui.l.arbox:⁊ de bis qui deie.⁊ effu.l.si vero.§.q si ex mediano. Sz dici pót cõtrariũ: qz qui in montibus habitant nõ dicuntur proprie vltramontani nec citramontani. Itẽ vltra ⁊ citra significant separationem vt notat Jo.mo.in.c.j.de temp.ordi.li.vi.vbi omnino videas. Et nota q Ja.bel.in hoc.c.sic ait super verbo erit cõis. Si de cõibus bonis esset acquisitũ aliter nõ:vt C.de bonis q̃ lib.cũ opz. Sed mirũ est h̃ q ꝓpterea fructꝰ debeat eẽ cõis:vt.C.cõia vtriusq; iudicij.l.si patruus:⁊.ff. pro so.l.cũ duobus.§.póp.nisi essent socii oiuz bonorũ vel cõi noie esset acqsitũ vt dictis legibus. Sed dic vt puto q cõsuetudo sic se habebat q fructus esset cois : alꝰ secus vt dicit Ja.bel. Tu dic q fructus nõ sunt cões róne fraternitatis vel róne cõis habitatiõis:sed róne cõis mẽse. ¶ Opp. ff.de bñficio fra.c.j. Sol.vt notauit ibi Ja. Et nõ. hic q gl. q̃ incipit intelligo:vr̃ dicere q feudũ est peculiũ q̃si castrense ⁊ ꝓbare vr̃ ea róne qz fructus feudi nõ est cõis nisi feudũ sit acquisitũ de cõibus bonis. Sed h̃ ratio non vr̃ bona : q ideo feudũ debeat appellari quasi castrẽse peculiũ qz vt dixit in littera:fructus de iure cõi non dz esse cõis:ideo qz feudũ sit acqsituz de cõi pecunia noie acgrentis. Preterea etiam in aduẽticijs bonis fructus nõ sunt cões:vt.d.l.cum oz. ¶ Sed q̃ro vtrũ feudũ sit castrense peculiũ q̃si castrẽse vl aduentitiũ? Rñdeo si dñs dedit feudum militi in bello qz se gessit probe sicut plerũq; fit tunc feudũ est castrense peculiũ:ar.ff.de castrensi peculio.l.si castrẽse:⁊.l.si forte. Si vo alij ⁊ nõ p illã noticiã:si quidẽ dñs hz districtũ ⁊ iurisditionem:⁊ si pót dici dñs publica psona sicut ⁊ magistratꝰ. Tũc si dñs det feudũ vasallo pót dici q̃si castrense cum de publico acqsierit vasallus:ar.C.de inoffi.test.l.fi.de offi. ass.l.velut:⁊ de aduo.diuerso.iudi.l.fozi. Si vero filius alibi ⁊ ab alia psona feudũ acqsiuit nõ erit peculiũ castrense vel quasi sed aduẽticiũ vt puto:pater tñ in eo nõ habebit vsufructuz cũ sub ea ꝯditione videat cõcessum ne alius habeat vsufructũ sed ipse filius tñ vt possit inde feudo seruire:ar.j.in qui. cau.bene. amit.§.beneficiũ: ⁊ i auc.vt lice.matri.⁊ auie.§.j. colr.ix. ⁊.ff. si cer.pe.l.cũ quid:⁊ ỏ serui.l.si cui. Et sic nota q pater nullo modo debet habere vsufructũ feudi:ar.tñ cõtra est in hoc.c.ver.fructus. Ja.bel. Et q patri nihil acquiratur patet.ff.de mino.l.iij.§.si quid filio:⁊ ar.ff. de verbo. obli.l.q dicitur patrem. Argu. contra.C. de vsufruc.l.fi.⁊ facit.c.vltimũ extra de iudi.li.vi.ff.de le.iij.l. his verbis in fi. Et in summa peculiũ aliud castrense aliud paganicũ. Et paganicũ est duplex. Aliud solẽne vt qõ ex publica cã queritur. Aliud vulgare ⁊ hoc est triplex:quoddã ex laboribꝰ: quoddã ex bñficio fortune vt thesaurus:⁊ quoddaz profectitiuz. C. de inoffi. test.l.fi.⁊ C.de aduo.diuer.iudi.l.fozi:⁊ dic vt ibi no. ¶ Et no.q filijfa.possunt testari de eqs ⁊ armis etiã a patre concessis: sed non pñt testari de rebus imobilibus a patre concessis:vt.C.fami.herc.l. si filius. Itẽ nota q galli ⁊ britones pñt testari etiam de aduentitijs:qz fm legẽ eorũ non sunt in ea potestate patris q̃ inuenta est de iure romano:ita q iuregentiũ testari possunt:qõ est notandũ:qz in italia q̃ est eoruz sepultura sepe moriunt:iuxta nota.insti.de pa.po. super ver.romanoz que gl.nõ est alibi. Nescio tñ si dicit verũ q sit ita de iure francoz. Econtrario in sclauis q filijs pro seruis vtunt:vt no.in dicta gl.⁊c. Bal.

¶ De inuesti.quá ti.recepit a sempronio. Rica.

TItius a semprõio t Casus maritus non succedit in beneficio vxori ea mortua sine herede hoc.d. Nõ habet vir hz ⁊ vxor ⁊ ecõtrario nõ proprie sed improprie. C. de fur. l. aduersus in glo.⁊ ita sumit in illo legato ⁊c. dominã ⁊ dñatricem. IMBOTENS. dño consentiente alꝰ non pót: vt.§.q̃liter olim feu.alie.po.§. donare:⁊ facit.§. an ma. succe.vxori in beneficio.c.j.sed videt q qñ seipsaz dotat presertim si non hz aliunde vnde nubat q possit:quia dos est propriũ patrimoniũ eius:vt.ff. ỏ mino.l.iij.§. sed vtrum:⁊.C. de iur.do.l.in rebus qõ est verius : vt extra de fo.cõpe.c.ex parte.b.nisi localis consuetudo prohibeat fm Ja.de are.ar.ad h̃.ff.ad municipa.l.lutius.§. pe.⁊ qõ nota.in.l.ij.C.de mulie.⁊ in quo loco: li.x. Ultimo nota in isto ca.q deficere dicuntur liberi etiam si non nascantur.

¶ De vasallo decrepite etatis. Rubrica.

¶ An possit renunciari in manibus nõ domini puta filij sui cum pater viuit vel vxori sue? Dicit Jo. an. de bis que fiunt a maio.par.ca.in.ca.ex ore.q nõvalet renunciatio[a] facta in manu nõ sui iudicis in nouel.ergo a simili. Idez hic qz mutua obligatio adhuc supereſt cũ vasallũ absoluere non possit.C.de acqui.pos.l.ex liberis:⁊ videȝ.qualiter feu.olim po.alie.c.j. Et in hoc titulo de vasallo decrepite eta.c.j.dic q valet renunciatio si dñs ratificat:ar.C.de pac.l.postq̃z liti.⁊ arg. C.qui admit.ad bo.pos.l.j.scõo rñso:⁊.C.de repu.bere.l.sicut:⁊.ff.de acqui.here.in.l.plurimũ per accur.[b]

QUidam vasallus. q Si vasallus decrepite etatis feudũ refutauerit vt filij inuestiãtur ⁊ inuestiti sunt postea altero filiozũ decedẽte post inuestiturã fratre supstite ⁊ sine herede frater sibi succedit ⁊ nõ reuertit ad dñm:qz feudũ adhuc paternuz dr̃ ⁊ non nouum. BEO BEO BENEFICIO. s.tanq̃z de paterno ⁊ non tanq̃z de nouo:⁊ dic vt no.in vl.gl.in solutiõe ꝟrij Pe. de cer. INUESTIRET. Vigor istius pacti operat vt videatur feudũ paternũ:⁊ hoc pz ex vbo eodẽ. Nã si est idẽ q̃ adhuc remanet paternũ:qz dictio idez adhuc eandẽ substãtiã significat lz sit adiecta noua qualitas. PATERNUM ESSE. Et ideo frater fratri succedit tãq̃z agnatus. ¶ Opp.j.de eo q finẽ fecit agnatis. So.vt h̃ ⁊ ibi aduerbiuz tanq̃z soluit ꝟrium.ff.de adop.l.si pr̃.§.q duos. Nã h̃ vt tanq̃z de paterno ibi vt tanq̃z de nouo. Et no.sil'e de renunciatõe bñficiox qz aliud est renunciare simpl'r:aliud est renũciare aio pmutãdi. Preterea h̃ est vbus surrogatiõis: vt.ff.de do.iter vi.⁊vxo.l.si dõate.§. si spõsus:⁊.ff.ỏ ꝓdi.⁊de. l.filie.§.a titia. Nã surrogatũ assumit sibi pstinã q̃litatẽ:ar.ff.de le.ij.l.idẽ fuãdũ:⁊.ff.si qs caut].l. si cũ .§.

[a] ¶ Renunciatio. An renunciatio facta in manibus non domini vid.c.quod in dubijs ⁊.c. dilecti filij de renun.

[b] ¶ Per accur. Ar.q nonvaleat ff.de acqui.pos.l. peregre.§.fi.quia nuda voluntate nõ perditur dominium quod est verius : sed possessio etiam corporalis perditur solo animo:naz qui dicit se tradere alteri vacuam possessionem solo verbo desinit habere veram possessionez: asinina sua detentio.C.de acquirẽ. possessio. l. licet. Andre.barba.

sta.face.pos.⁊ ad de.notabilez tex. i.l.qui sepulchra C.ỏ sepul.vi. vbi sepulchruz appellatur domus mortuorum ⁊ sic appellatione dom⁹ venit sepulchruz vide que dixi i rubrica de religio. domib. ⁊ vide q notat Ange.in.l. j.ff.ỏ tig. iniunc. vbi dicit q illud quod disponitur in illa.l. habet locum in capanis: vide.c. susceptuz de homici.conũto dicto domini cardi.qõ appellatione domus monachorum venit grangia in eodez c.circa finem ibi. Item nota q galli ⁊ britões. Nota singulariter qz filij gallorũ ⁊ britonum possunt testari : ⁊ sic limita l.qui in potestate ff.de testa.

a ¶ Intelligi.] Nota peregrina ꝛ singulares limitationem ad.l.ex quacunqꝫ.ff.si qs in ius vocan. nō ierit ꝛ vidē tex.mirabilez ꝑm Ang. in.l.non tantum §. senatusconsulto.ff. de fideicō. liber. vbi si nō agit de icōmodo citari semp potest citari ꝛ a iudice nō suo ꝛ teneꝫ coraꝫ eo comparere qđ é singulariter notanduꝫ: ꝛ vide eūdem in.l.j.§. hec stipulatō.ff. si cui plusqꝫ per.l. falsi. vbi si citatur clericus creditor i cōfectione inuentarij debitoris corā iudice layco tenetur cōparere qđ est nota dignum vltra ea que tangūtur in.c. super litteris ō rescrip. ꝛ.c.preterea ō dila.ꝛ i.d.l.ex quacunqꝫ ꝛ tene menti quod si pronunciatur quod quis est iudex: licet nō sit tamen tenetur comparere citatꝰ ita singulariter tenet lap.in.c.j. de rescrip. lib. vi. ꝛ no. i preallegato c. super litteris ō rescrip. Et inno. dixit singulariter in. d. c. preterea: quod si procedit contra contumacem tunc licet habeat aliquam exceptionem declinatoriaꝫ fori cui poterat renunciari nō auditur postea illaꝫ obijciēs qꝛ contumacia repꝛesentat eum p̄sentem ꝛ consentientem: quod est nota dignuꝫ ꝛ vide gl.c.accusatus §.sane de here.in vi. que dicit qđ l.si quis ex alienaloquitur in ordinario ꝛ pro intellectu huius glo.vide.d. cardi. in.c. super lit.

qui iniuriaruꝫ: ꝛ facit istud.c.ad nota.ff.de peculio.l. peculiū §.si creditor: ꝛ.ff.de ipen.in reb. do. factis.l. qđ dicitur: ꝑm Ja.bel.impropꝛie allegat qꝛ ibi res in eodem statu manet: ꝫ aūt non pōt negari quin per renunciationē interueniat quedā alteratio: ar.ff.loca.l. cū in plures.§. lege dicta: ꝛ.ff.de pꝛeto.stip.l. valerianus.ff.iudi.sol.l.apud sempꝛoniū que leges in ratione sui faciebāt dubiū in isto.c.tū ꝓpter nouitatē inuestiture: tum ꝓpter nouitatē pſonaꝝ. ¶ In gl.paternū nota qꝫ ex ista gl.renūciatio nō nocet agnatis. Et sciās qꝫ in qbusdam libꝛis antiquis ꝫ erat tale capꝫm: si aliquis feudū habuerit ꝛ aliquod conuētū aut refutationē fecerit dño aut alteri persone: qōvel que nocere videaꝫ ei qui in feudū succedere debebat: tale ꝓuentū aut refutatio ei q in feudū succedere dꝫ non nocet. Excipimus patrē qui feudū acqsiuerat nisi in odiū filij vl nepotis fecerit. Ita héo in lib.meo: sed qꝛ cōiter non habeꝫ apocripbum est: tamen notabile est. Bal.

¶ De inuestitura in maritum facta. Rica.

Vasallus. Diuide capitulum in tres partes. Pꝛimo corā quibus dirimiꝫ contentio orta inter maritū filie vasalli ꝛ agnatū vasalli. Scō a quo ꝛ qualiter fieri dꝫ probatio orta cōtrouersia inter dñm ꝛ agnatos defuncti. Tertia orta controuersia inter vasallos corā qbus sit dirimenda: scōa in.§. ité placet: tertia in.§. illud. Casus vsqꝫ ad.§. itez placet. Si ꝓtētio est inter maritū filie vasalli ꝛ agnatū de bñficio an sit paternū vel nouum qūo dirimi dꝫ corā iudice ordinario vel arbitro nō coraꝫ dño velꝰ curia.b.d. Casus. ¶ Moriēte vasallo superstite filia tā tū que nō succedit in feudo ꝛ illa marituꝫ accipiente dñs feudi inuestiuit maritū illius filie de feudo p̄dicto' vel pte eius agnati ꝓximiores dicūt inuestituram nō tenere maritus dicit tenere qꝛ nouū: queritur quis erit iudex? Rñdeꝫ qꝫ ordinariꝰ loci vel arbiter de cōi cōcordia partiū electi ꝛ nō dñs feudi. b.d. Mo. casuꝫ. Sed videtur mirū: qꝛ q̄stio feudi dꝫ decidi p dñm feudi tam de iure ciuili: vt j. de ꝓbi. alie. feu. per Fede. c. j. §. penul. q̄ de iure canonico: vt extra de iudi. c. ceterū: ꝛ.c. nouit. So. ibi ꝓstabat illos litigātes aꝛs eē vasallos: hic nō constabat de aliquo qꝫ esset vasallus: ſz de hoc lis erat: ꝛ ideo sub iudice esse dꝫ: qꝛ vbicunqꝫ dubitaꝫ an alius pꝛeter ordinariū sit iudex: ibi ad ordinariū recurrendū est: vt. C. de iurisdi. om. iu. l. nemo: ꝛ ita tenet pe. de cer. Sed ꝑ statim opponitur. Nā citatus statim dꝫ comparere vt sūmatim inquiraꝫ de iurisdictiōe: vt. ff. si qs in ius vo. nō ie. l. ex quacūqꝫ: ꝛ qō notat Inno. extra de rescrip. c. sup litteris. Glo. ꝫ mirabiliter soluit ꝛ dicit qꝫ illa iura debent intelligi[a] q̄n quis citatur corā ordinario generali. Sed q̄n est ordinarius singnlaris vel inter paucos sicut est dñs feudi vel curia domini nō tenetur citatus cōparere nisi vere sit iurisdictio citantis: ꝛ hoc dictū non reperitur alibi. Sed pe. de cer. dicit qꝫ ꝫ cōstabat de non iurisdictiōe: qꝛ erat dubiū an eēnt vasalli: ꝛ erat possibile qꝫ neuter erat vasallus. Et nota etiā aliquid addēdo gl. qꝫ aut loquimur in delegato: ꝛ dic vt nota. in. d. l. ex q̄cunqꝫ. Aut in ordinario generali ꝛ sic dic vt ibi. Aut in ordinario spāli: vel in certas pſonas: ꝛ tunc dic vt ꝫ nota. Et si nota qꝫ est reperire iurisditionē ordinaria generalem ꝛ specialē inter aliquas pſonas: q̄ si appellabitur erit appellandū tanqꝫ a sꝛia lata per ordinariū. ¶ Sed nunqd in possessorio dñs feudi sit iudex: ita de necessitate sit adeūdus sicut in petitorio? dic qꝫ nō si non ꝓtendit de fundo: sed de simplici possessione vt notat Ber. in. d. c. ceterū: allegaꝫ. c. ex parte. b. de fo. compe. ꝛ simile quod nota. in. c. dispendiosam: de iu-

b ¶ Subditos. Nota qꝛ istud videtur verum quoad subditum: sed quo ad non subditum mihi videtur quod nō procedat: imo debet adiri superior ipsius per id quod voluit Ly. in. l. si procurator. C. de eden. ꝛ qꝫ notat i c. imperialē in. §. preterea. e. l. iij. ō prohibi. alie. feu. dixi in. c. nouit ō iudi. And. bar.

di. Inde ar. contra. C. de iudi. l. nulli. ꝛ. C. si a nō cōpe. iudi. l. si ō ꝓpꝛietate. ff. de quibus rebus ad eundē iudi. ea. l. j. Sed aliud est in feudis ꝓpter naturam anomalam iurisditionis feudoꝝ que suis finibus est contenta. Adde: dicit Inno. qꝫ si vasallus neget feudū ꝫ questio tanqꝫ preiudicialis est corā iudice terminanda. Idem ait qꝫ si dñs spolia uit vasalluꝫ cōueniet dñs corā paribus. Tu dic coram ordinario iudice quia non agitur conditione ex lege feudi: sed conditione ex. l. si quis in tantam. Nam vt ipse Inno. elegāter ait: quotiēs agitur alia via q̄ ex. l. feudoꝝ: vel ad aliū effectum q̄ simplicis feudi ordinarius est adeundus vt ipse nota. in. d.. c. ceterū. Et ad quez appelleꝫ a sententia lata in causis feudalibus: dic vt ibi nota. per Jn. ꝛ in nouel. Ibidem ait qꝫ ille qui est dominus non solum ratione feudi ſz ratione iurisditionis cognoscit tanqꝫ inter suos subditos[b] siue constet qꝫ sint vasalli siue nō: qō verum est. De ꝓpꝛia autē causa non cognoscit: puta an ipe dominus vim intulerit nec ne. vt. ff. de iurisd. om. iud. l. q iurisditiōi: ꝛ. ff. de arbi. l. pe. ꝛ C. ne quis in sua causa. l. j. nisi esset imperator vl rex francoꝝ qui non recognoscūt superiorē: vt. C. de his que in testameto dele. l. ꝓxime. Certe ꝛ siquis recognoscat superiorem: tamen pōt in suis causis constituere iudicem ordinarium verbigratia. Statutum est in ciuitate perusie qꝫ iudex porte susanne sit iudex ordinarius in qbuscūqꝫ causis vtentibus inter cōe vl fiscū ꝛ priuatas personas. h. d. glo. ordi. C. de sententijs que si sine certa quātitate. l. ij. per accur. Et nota qꝫ circa istam materiam iurisditionis in causis feudoꝝ ad solutionem multoꝝ cōtrariorum. Ja. bel. sic distinguit. Aut est contentio inter eos qui ꝓpꝛie dicunt capitanei vt duces comites ꝛ similes: ꝛ tunc imperator est iudex vt. §. apud quem vel quos. c. j. vt j. de le. coꝛ. c. j. Aut est contentio inter alios vasallos: tūc aut ꝓstat vtrunqꝫ vasallū eiusdē dñi fore qꝛ ipsi ꝛ domini confitentur: sed est ꝓtentio de aliqua parte feudi vel de aliquo feudo sed non de toto feudo alicuius: vel est forte de finibus feudi: tunc dñs est iudex: vt. c. imperialem. §. preterea. de ꝓhi. feu. alie. per Fede. Aut constat vnum esse vasalluꝫ de feudo aliquo de quo non est questio: ꝛ questio non est de alio feudo: tunc pares erunt iudices: vt. §. apud quem vel quos. c. j. secūdo respon. vt j. de le. coꝛ. c. j. ij. responso. Aut dubium est quis eoꝝ sit vasallus ꝛ ꝓtendunt ambo inuestituram ab eodem domino: tūc aut contentio est inter eos quoꝝ vterqꝫ suuꝫ pꝛoꝓꝛiū feuduꝫ esse dicit: tunc iudex vel arbiter cognoscit: vt j. de le. coꝛꝛa. c. ij. Aut inter eos quoꝝ vterqꝫ dicit antiquum tunc cognoscit dñs cum curia vt ꝫ. Aut contentio est inter eos quoꝝ alter dicit antiquū alter nouum ꝛ ꝓpꝛiū: tunc iure antiquo iudex ordinarius vel arbiter cognoscit. vt ꝫ. c. in pꝛinc. hodie vero pares curie: vt j. an apud iudicē vel curiā. c. j. Aut contentio est inter secundos qui producunt diuersos inuestitoꝛes: tunc iudex vel arbiter cognoscit: vt j. de le. coꝛꝛa. c. ij. in pꝛin. Aut est contentio inter vasallū ꝛ alium quē constat nō esse vasallū: tūc iudex ordi. recognoscit: vt j. de contro. inter vasal. ꝛ aliū de bñ. c. j. Aut est contentio inter vasallū ꝛ dominū: tūc pares cognoscūt: vt j. titu. j. ꝛ hoc etiā notaui apō quē vel quos. c. j. Ja. bel. ¶ Quero quādo iurisditio cōpetit dño: vtrū vasalli possint ꝓrogare iurisditionē i aliū? gl. formatista q̄stiōez j. ō. phi. feu. alie. p Fede. i c. §. pterea sup feudo. ꝛ finaliꝛ dicit posse si sciēt prorogāt sicut i aliis cāis. ff. ō iudi. l. j. Bar. dicit ꝓpꝛiū. ff. de no. ope. nū. l. j. §. ꝛ post opis: ꝛ ꝫ vꝛ ꝓbari apte qꝛ talis iurisditio vidēt attributa fauore ipsiꝰ iudicis nō fauore publicovl partiū: q̄ ptes nō pñt renunciare animo certa sciā arguit dolū. Sz ꝑ gl. facit qꝛ pñt cōpꝛomittere q̄ ꝓrogare. Tu dic dño ꝓhibēte nō posse idē si ignorāte: ar. ff. de ꝓcu. l. filiꝰ. §. iuitꝰ Sed eo sciēte ꝛ tacēte valet ꝓrogatio: arg. ff. de vsufr. le. l. heres. Sz ꝫ distinctio vꝛ nulla qꝛ iurisditio quā hz dñs nō reddit iudiciū ordinarij nullū nisi obijciaꝫ exceptio declinatoria fori: vt eꝫ de fo. cōpe. c. ex pte. b. q̄. opi. gl. vā. dic vt dicā i. d. §. pterea. ¶ Quero ad qd eligunt arbitri cū eorum sꝛia nō teneat: vt. C. de arbi. l. j. Rñ. credo sꝛiaz tenē qꝛ eli-

guntur ex

guntur ex dispositione consuetudinis. Sed pone duo dñi magni litigantes de quibusdam castris posuerunt se in manibus regis francorum sub nomine appellatiuo decessit rex francoꝝ:successor tulit sniam:querebatur an eius sententia valeret:dicebatur ꝙ sic:qꝛ videbatur eius iurisditio ꝓrogata:nota.ff.de iudi.l.j.Item sub nomine appellatiuo ꝛ sic etiam si esset arbiter transibat ad successores. In ꝓtrarium allegabaꝫ quod no.Bar.de vul.substi.l.qui liberis.§.hec verba.ꝛ Jo.an.in.c.vno delegatorum de offi.dele. in nouel. Host.dicit ꝙ ꝓsumitur potius electus vt arbitrator quez sequitur. Jo.an.in.c.inotuit:de arbi.in nouel. quod verius credo considerata qualitate persone in quã factũ fuit compromissuz:qꝛ nõ est verisimile ꝙ partes voluerint eũ actare ad aliquẽ ordinem iudiciarũ sed solũ vt de plano solaveritate inspecta faceret quod decet tantã coronam: nec puto ad successorem transmitti qꝛ in nomine appellatiuo non consistit finalis ratio cõpromissi sed in explorata eius idustria fide ac grauitate non aliter se cõpromissuri in eũ nisi ꝓ sapientia ac luce dignitatis sue:vt.ff.de offi.ꝓfec. p̃to.l.j.§. bis cunabulis:ꝛ ideo videbatur mihi cõmissionez morte expirasse:ar.ff.de le.ij.l.si auguste. ¶ Sed hic ab extra dubitatur si cõpromissum est in duobus tanquaz in arbitratores ꝛ discordant:vtrum iudex debeat eligere tertiũ? Et pridie de facto respõsum fuit per quosdã sapientes ꝙ non:qꝛ arbitratores rediguntur ad instar prosonetarũ:vt.ff.de arbi.l.si de meis.§.recepisse.Et certuz est ꝙ in prosonetis nõ est tractandum de electione tertij:ꝛ credo eos prudenter dixisse[a] ꝛ sicut prosonete tenent alloqui partes ꝛ habere tractatum in eis:sic in arbitratoribus dicendum videt:vnde licet propꝛie non citent tamen extra iudiciuz se debent cuz partibus informare:ꝛ dicit Jnno.ꝙ non solũ in iudicio:sed etiam extra iudiciũ debet citari is cuius interest:vt refert Jo.an.ex̃ de ap.c.ex ratione in nouella:ꝛ de h̃ no.Bar. post Pe.ff. de ver.obli.l.si quis arbitratu[b].Et qꝛ quidã arbitrator laudauit ex arrupto parte nõ acquisita nec audita in contradictorio iudicio:ideo fuit pronunciatũ laudũ esse nullum:facit.ff.ꝺ edil.edic.l.ꝙ si nolit.§.si qd ita: Jmmo dicit Bar. ꝙ ibi est casus.Alij dicunt ꝙ non est necessaria citatio nec aliquis ordo iuxta no.per Jnno.extra de iureiur.in.c.quintauallis.¶ Utrum autem cõmissarij possint se inuicem requirere:vide quod no.bar.ff.ad trebe.l. beredes mei.§.si. ¶ EXAUDIRE DECLINARE.s.ratione suspitionis:sed bene potest declinare ratione nõ iurisditionis siue iudicis incõpetẽtie:sed nec h̃ oꝛ facere de honestate vt no. h̃ ꝛ J.de prohi.feu.alie.per Federi.c.j.§.preterea si inter duos:ꝛ ideo refert sub qua forma declineꝫ qꝛ forma suspitiõis nõ est permissa:sed forma non reddẽde iurisditionis in inuitum est permissa: patet.ꝺ.in p̃cedenti respõso.Vel dic ꝙ prorogare potest iurisditionem curie:h̃ intendit.Adde simile ꝙ curia decurionum cognoscit an quis desit curio.C. de decur.l.quotiẽs.li.x.ꝛ in auc.de questo.§.si vero forsan. col.vj.ꝛ dicit ibi ꝙ non potest declinare.Bal.

¶ De controuersia feudi apud partes terminanda.Rica.

A J inter dominum. Causus Si ꝓtentio est inter dñm ꝛ vasallũ de feudo pares curtis cognoscunt.Et aut consentiunt dñs ꝛ vasallus in eligendis paribus:tunc hij quos elegerit erũt iudices.Aut dissentiũt: ꝛ tũc dñs p̃mo eligit vnũ vel plures ex parib[9] quos voluerit:scõo vasallus eligẽ poterit ꝑm numeruz a dño approbatũ.Ultimo est sciẽdum ꝙ qui fidelitatem dño nõ iurauerit nõ est eligendus ꝑ pari altero dissentiente.h.d.CONTENTIO. hoc est litigiosa dubitatio.PER PARES.i.aliosvasallos. ILLIUS DOMUS.i.domini.ia. DIRIMERE TUR.sub hoc ver.totus processus includitur vt.C.si ꝓtra ius vel vti.pu.l.ꝛ si non cognitio. Econtrario habes.ff.de procuratoribus.l.qui procuratorẽ dat:ꝛ ratio est qꝛ ꝓtinen tia iudicij non doꝛ diuidi:vt.C.de iudi.l.nulli.CONSENTIANT. No.ꝙ inter consentientes nulle sunt partes iudicis in disceptãdo.ff.qui satisda.cog. l.de die:in prin.ff.de no.ope.nunc.l.j.§.ꝛ post operis ff.fa.her.l.fi.PRIUS.No.ꝙ ille debet prius votum suũ deponere qui dignior est:vnde in ecclesiastico legitur:loquere maior natu:te ergo decet primum verbũ.SECUNDUM MURMURUM. No.de ꝓportione numeri.NON JURAUIT No.optimũ ar.ꝙ scholaris qui nõ vult iurare rectori nõ doꝛ haberi pro scholarí[c]:facit extra de cõsti.c.ex literis:ꝛ qõ no.ff.de edendo.l.quedã.§.nũmularios:ꝛ .C. de offi.magi.mili.l.eos:ꝛ.l.pen.ff. ex qui.ca. ma. ¶ No.in isto.c.electionẽ iudicuz partibus cõmitti: sed dñm in eligẽdo numerũ vasallo preferri:qꝛ potest eligere vnũ vel plures. ¶ Opp.ff.de iudi.l.obseruãdũ.So.hic loquiꝫ in iudicibus taxatis a iure ꝛ hñtibus ordinariã iurisditionẽ:vt no.ꝫ.ti.j.in vlti. gl. Jtẽ nota hic qualitatẽ seruãdã in numero iudicũ: facit de tẽpo.in inte.rest.petende:ꝛ.C.de fruc. ꝛ liti. expen.l. fi.Jtẽ nota ꝙ dñs ꝛ vasallus pñt eligere iudices sibi fauorabiles ꝛ propicios:simile.C.ne filius pro patre: auc.habita.Glo.hic tangit tria:primo iudicẽ quẽ postulauerit aduersarius dandũ non esse.secundo ꝙ licitum est ex consensu qõ alias nõ licet:ꝛ ista est via borcardica.quedã enim sunt fauorabiliora:quedaz odiosa.quedaz neutra:ꝛ dic vt no.in auc.vt sine prohi.ma. debit.ꝛ credi.§.qꝛ vero cum similibus:col.vij.Et an iuramentuz validet renuntiationes generales que de iure cõmuni nõ valent?dic vt no.in.c.fi.de cõmodato in nouella dicas ꝙ nõ:qꝛ renunciatio generalis nõ inducit consensum[d].ff.de transac.l.cum aquiliana.Tertio tangit hic glo.vnam notabilem questionez vꝫ vtꝫ pares curtis possint cognoscere per viam reconuentionis de causis non feudalibus?ꝛ videtur ꝙ non qꝛ iurisditio eorum babet fines limitatos:ꝛ de iure speciali talis iurisditio est cõcessa:quod quidẽ non videtur prorogabile qꝛ priuilegia taxata non recipiunt extensionem.Sed contrariũ determinat glo.per regulam generalẽ.l.cũ papi.ꝛ auc.ꝛ ꝓsequenter.C.de sen. ꝛ interlo.om.iu.Sed sup hoc dic ꝙ aut recõuẽtio cõtinet aliquid qõ depẽdet a feudo:ꝛ tũc nõ est dubiũ qꝛ ad eundẽ iudicẽ remitti debet:vt.ff. de quibus rebus ad eundẽ iudi.ea.l.j.Aut aliqd oino extraneũ:ꝛ tunc nõ fit remissio ad eundẽ iudicẽ ex illo titulo de q bus rebus:de cuius tituli intellectu ponit Jnno.extra de ꝓsti.c.cũ.OO. ferarien.sed ex nã quentiõis ꝛ recõuentiõibus.Jure.n.antiquo erat pmissa tm̃ cozã iudice partiũ qui aliquã babebat iurisditionẽ:sed non tm̃ ascensiue vel descẽsiue:vt.ff.de iurisdi.om.iu.l.si idez cũ eodẽ.§.sed si mutue.Sed de iure nouissimo est ampliatũ:quinimo etiã cozã delegato ad vnã cãm hꝫ locũ:vt ex̃ de rescrip.c.dispẽdia.§.reus.li.vj. ¶ Extra q̃ro de aliq[b]:nunqd si vasallus est cleric[9] pares erũt eius iudices?Rñdeo sic pp nãm causę.Nã nã trahit ad se psonã nõ persona nãm:ꝛ pót consuetudo gñalis conferre istã iurisditionez etiã in clericos:secus esset in ꝓsuetudine spãli vt ex̃ de ꝓsti.c.ecclesie sancte marie.ad hoc facit qõ no.Guil.ꝺ cu.C.ꝺ epis.ꝛ cle.l.aut clericus:ad h̃ facit qõ no.in.c.ꝙ clericis:de foꝛo cõpe.in nouel.Et ꝓbaꝫ tali rõne qꝛ consuetudo gñalis feudoꝝ pót disponere:ꝛ disponit de iure feudoꝝ:ergo ꝛ de iudicio ꝛ iurisditiõe.Alij dicũt q̃ per.c.si diligẽti de fo.cõpe. ¶ Scõo q̃ro:pone ꝙ pauperib[9] ꝑ statutũ ciuitatis sunt deputati certi iudices qui habeant cognoscere de causis ipsoꝝ pauperum agentiuz: modo quero vtrũ si pauperes agunt cozã ipsis iudicibus possunt reconueniri?ꝛ glo.ista pót induci ꝙ sic naz iniquũ eẽt ꝙ non seruaret eq̃litas:vt.C.de fruc.ꝛ litis expẽ.l.fi.ꝛ.C.de ꝓximis sacro.scri.l.i sacris.li.xij.

a ¶ Dixisse. vide.d. abba. in.c. suspitiõis: de offi.de leg. vbi allegat istud dictum ego nõ teneo ibi. and.barba.

b ¶ Arbitratu. vide.d. meum in d.l.si ꝙ arbitratu.ꝛ ibi nihil dixit sed dixit in.c. quintauallis: de iureiuran.bar.

c ¶ Scolarí.vt de tex.in.c. cũ in ecclesijs de ma.ꝛ obe. vbi monachus qui nõ vult obedire pozi potest prsuari cõsortio fratrum.

d ¶ Consensuz. nota iuramentuz non validare renunciationes generales que alias erant inualide de iure cõmuni: sed mirum est hoc cũ iuramentum habeat virtutẽ clausule specificate: vt.l.cuz pater.§. filijs matrem: de leg.ij.qui tex. est sing. Item habet virtutem si nõ valet vt ago: valet vt valere potest l.si quiz maior.C. de trãs.quez tex. teneas menti: qꝛ est singularis ꝑm bar. And.barba.

Item est ista glo.in ar.ꝙ clericus ciuiliter agens coram iudice seculari possit ibidē reconueniri:sicut ecōtrario laicus agens corā episcopo po test reconueniri ibidē:ad idem inducitur talis ratio clericus agēs corā iudice seculari ꝙ laicū in ipsa cā conuentiōis facit iudicē laicū iudicem suū:ergo qō pōt actio pōt reconuentio:ħ ratio est Jo.an.in.c. at sit clerici:in nouella. Hec questio nō est dubia in iure ciuili:qꝛ est tex. in auc. de sanct.epi.§.reuerendissimi colꝛ.ix.ꝛ hoc si agatur de testamento vel cōtractu vel de dñio alicuius rei:secus si agaꝛ de iniuria:nā nullus pꝛiuilegiatus agēs de iniuria pōt recōueniri corā alio nō suo iudice:vt est tex.no.ff.de iudi.l.ij.§.sed si agant. Idē si de furto vꝛ alio maleficio: vt ibi patet. In ista questiōe sunt varie opi.quas examinaui in autē.ꝛ con sequenter:dic vt ibi in lect. mea. Et adde ꝙ recōuentio habet locū'so lum in his q̄ requirūt dispceptationē iudicij. Sed vbi ꝓprie nō est iudi ciū vt cū petitur testm̄ aperiri vel insinuari ꝛ similia:qꝛ petens insinua tionē nō dicitur agere sed intimare:vt.C.de testa.l.omniū. Itē vbi pe riculū est in mora:vt.ff.de iudi.l.sed si restituatur:ꝛ facit ad id qō dixi de insinuatiōe:qō notat Cy.C.qui admit.ad bo.pos.l.fi.nō habet locuꝫ reconuentio. Itē non habet locū post sniam:qꝛ ibi nō est cognoscere:ꝫ cognitū esse:vt dixi in.d.auc. Vltimo extra queriꝫ de tali questione: ac cusaui pcussoꝛem corā potestate:auxiliatoꝛē coram capitaneo petit au xiliatoꝛ remitti ad potestatē ꝓpter cause cōnexitatē:vel ecōtrario reus petit remitti ad capitaneū vt cognoscat pariter de vtraqꝫ: queritur qd iuris videlicet an titulus ille de quibus causis ad eundē iudicē ea. ha beat locū in causa criminali quo ad remissionē personaꝝ? Itē i alio exē plo:intuli alicui duo vulnera eodē loco ꝛ tpe:ꝛ in eadem rixa accusoꝛ: de vno corā potestate:de alio corā capitaneo:peto me remitti ad eūdē iudicem:queritur quid iuris ꝛ an sit electio rei vꝛ actoris ad quē remit tatur:an aūt debeat remitti precise ad eū iudicē qui pꝛiꝰ icepit cogno scere? qō vltimū puto verū ne iudicū diuersitas perplexitatem inducat ar.C.de ac.l.qui de crimine:ꝛ.C.de asser.tol.l.j.in fi.vꝛ dic ꝙ exceptio processus pendentis nō obstat iurisditioni:nisi vbi obstat exceptio rei iudi.ipsi actioni:vt.ff.de excep.l.fundi.ꝛ.l.funduꝫ: ꝛ adde qō nota.ff. de accu.l.si cui.§.fi. Et nota hanc regulā ꝙ exceptio perplexitatis im pedit processuꝫ iudicū:qō not.in.c.per hoc de hereti.li.vj. Et exceptio processus pendentis ꝛ suspendētis est exceptio interim plus q̄ dilato ria minus peremptoꝛia:ꝛ impedit processum cuius suspensionem indu cit:ꝛ facit.ff.de inoffi.test.l.pater filium.

¶ De eo qui sibi ꝛ heredibus suis masculis ꝛ feminis inuestituraꝫ ac cepit. Rubꝛica.

Qui sibi. Diuide in duas partes. Primo an fe mina succedat in feudo facta iuestitura accipienti pro se ꝛ heredibus suis masculis ꝛ feminis su perstite masculo? Secundo an vasallus debeat recogno scere feuduꝫ per feminam masculo existente? scda pars incipit in.§.nā ꝛ illud. Casus:si vasallus pro se ꝛ heredibus suis mascu lis ꝛ his deficientibus feminis inuestiturā accepit:femina nō succedit in beneficio quādiu masculus supereſt:quinimo nec debet vasallus qui feudum a vasallo recipit per feminā recognoscere si masculus supereſt hoc dicit vsqꝫ ad finem. ¶ Casus. Titius accepit feudū pro se ꝛ bere dibus suis ac pro feminis in defectum masculoꝝ:decessit iste titius si ne herede masculo vna femina supstite q̄ nupsit seio cui ħ feudū in do tem dedit ꝛ ex duobus masculis procreatis obiit:demuꝫ decessit vnus istoꝝ masculoꝝ superstitibus ex eo duabus filiabꝰ:alter vero decessit superstite vno filio masculo:queriꝫ an masculus succedat i dicto feudo exclusis istis duabus feminis? ꝛ videꝫ ꝙ non:qꝛ femine ingrediunꝫ gra dum paternū. Contrariū fuit post magnam dispositionē determinatuꝫ vnica ratione:qꝛ non patet locus femine in feudi successione donec ma sculus supereſt ex eo qui primo fuit de hoc feudo inuestitꝰ.h.d.vsqꝫ ad §.nā illud. SIBI VEL HEREDIBUS. Nō. ꝙ nō refert vtrum ista verba concipiantꝫ pro se vel suis heredibus:qꝛ dictio vel:qñ ponitur inter heredē ꝛ contrahentē ponitur pro ꝛ ordine iure seruato: tex.est ħ notabilis:adde aliū casum.ff.solu.matri.l.caius. ¶ Sed ime diate oppono. Nā ratio littere videtur falsa qꝛ titius nō habet aliqueꝫ filium masculū descendentem ex se sed ex filio filie vt patet ex themate. Sed rñdeo siue per masculos siue per feminas nascunꝫ posteri dicunꝫ descendere ex corpoꝛe primi parētis:tex.est hic notabilis. ¶ Sed sta tim oppo.ꝛ fortius istud est feudū femineū qō transfusum est in femi nam:argu.de donati.l.si auia:ergo succedit femina patri suo in feudo auie. Sed rñdeo nego esse maternū:qꝛ imo est paternum li cet sit alteratum per pactū:ꝛ iste est subtilis sensus hui⁹ lit tere ꝛ sic nō curamus quo tramite feudum descendit. Sz qd sit primū eius principiū ꝛ prima radix ꝛ fundamētū arg.cō tra.ff.de acqui.bere.l.paulus.§.fi.ff.ō publica.l.licitatio.§. mercatoꝛes.C.de donatio.l.si auia.C.de imponen. lucra.de scrip.l.j.li.x.qō not.C.de secundis nup.l.in quibus.ff. de le ga.iij.l.pater.§.quindecim:in quibus legibus probaꝫ ꝙ me dij successoꝛes imutant rei qualitatem. Sed dicenduꝫ est ꝙ aliud est in feudis que semper respiciūt primū stipitē ꝛ pri mum consensum dñi. ¶ Ꝺ pp. Jaco.bel.ꝙ ad filiam debeat transire ꝓpter pactum appositum:vt.ff.de verbo. oblig.l.sti pulatio ista.§.si quis ita. So.ħ ē speciale in feudis: secus in alijs negocijs specialibus. Vel dic cū paciscens ꝓuidet be redibus simpliciter:tunc transit ad oēs vt ibi. Fallit regula qñ aliud est actum tacite vel expꝛesse:vt.ff.de verbo.signi.l. sciendū:ꝛ.ff.ad trebe.l.ex facto.§.fi.ꝛ de alie.feu.c.ꝛ si cliē tulus:prima vera vt plene dixi.C.de operis li.l.liberti liber teꝫ post Cy. Tñ Jaco.aurelianus super isto.c.talez posuit postillā:qui stipulanꝫ feudum sibi ꝛ heredibꝰ suis:ħ verba istud operanꝫ ꝙ heredes debeant habere feudū iure expꝛes se cōuentionis:ꝛ sic non dicunꝫ habere iure successiōis:ħ est qō probatur.ff.de verbo.obliga.l.stipulatio ista habere li cere. Jaco.aurel. ¶ Et no.ꝙ gl.dicit ꝙ masculus excludit germanā suam ꝛ loquitur scōm vsum loquendi lombardoꝝ. Nā re vera germani ꝓprie sunt fratres carnales nō consō brini vel patrueles ſm Pe.de cer. ¶ Querit glo.nunquid sicut iste masculus excludit ꝓsobrinas suas ita excludet ami taz posito themate ꝙ filia titij habuisset duas filias ꝛ vna ea rum viueret alia esset moꝛtua viuente masculo? Et dicunt q/ dam qō sic pari ratione:sed ꝓtrariū videꝫ qꝛ amita iam suc cessit in feudo:vnde nō est qō de feudo acgrendo sed de acq sito retinēdo. Et ideo dico ꝙ retinet partē suā quā acquisi uit vt.ff.de reg.iur.l.id qō nostrum. ¶ Qua ꝓpter littera videtur sic intellīgēda ꝙ primo obijt ille masculus qui reli gt masculuꝫ:postea ille qui reliquit feminas quas masculus excludit principio acquisitiōis. Sed ista expositio non pro cedit:qꝛ ista amita fuisset exclusa per fratrē suū carnalem p rationē littere. Dicit Jaco.de bel.ꝙ ex quo semel fecit tran situm ad feminā ab eo cui iam infixum est amoueri nō debet propter superuenientē casuꝫ nascētis masculi ex soꝛore: que similiter erat femina qō verum credo:qꝛ natura dominioꝝ acquisitoꝝ est ꝙ sint perpetua:vt.C.de probationibus.l.si ue possidetis. Et no.ꝙ Jaco.de bel.videtur hic concoꝛdare cum opinio.Jaco.aure.sic dicens ꝙ si vasallus accepit pro se ꝛ heredibus suis descendentibus veniunt ex pacto ꝓpter bereditatem defuncti ꝛ non veniunt nisi sint heredes per se vel per mediā personam:ideoqꝫ agnati non succedūt in feu do isto nisi per hereditariā viā. Et ideo est qꝛ ita dicunt ver ba contractus:vnde differētia que fit inter filios ꝛ agnatos infra an agna.vel filij.c.j.habet locū qñ concessuꝫ est feudū simpliciter secus si sub hereditario nomine:qꝛ in eo non suc ceditur citra ius ꝛ nomen heredis:vt in auc. de non alie.§. emphiteosim:colꝛ.ij.ſm Jaco.de bel.ipse diceret verū si no men heres haberet significare qualitatē successionis: sed in feudis significat qualitatē successoꝛis:vnde in his que here ditario iure succedere possunt cōcedi potest opi.Jaco. Sz in alijs heredibus sanguinis quos ad successionē feudi nō vocat hr̄ditas sed nā:non oz ꝙ tales successoꝛes hēant ius ꝛ nomen hereditatis vt ibi dicam.ar.ff.de operis liber.l.vt iurisiurandi.§.si liberi. Ad hoc facit.C.de pꝛiuilegijs eoꝝ que in sacro palatio militant.l.j.li.xij.ibi duz dicit ipso oꝛdi ne sanguinis peruenire. ¶ Quod autez heres dicatur duo bus modis.s.heres hereditatis:ꝛ heres sanguinis notat Jn noc.extra de iure patro.super rubꝛica.vbi videas. Et no.ꝙ iura sanguinis attribuunꝫ cuilibet successoꝛi ꝓ virili: sz iura hr̄ditaria ꝓ hr̄ditaria poꝛtōe ꝛ iste ē itellectꝰ ꝛ nō.d.§.si libe ri iuxta no.ff.de ꝺitio.indebi.l.si non sortē.§.libertus.bal.

Nam et illud. Causus. Quidaz comes habe bat in feudū quoddam castrū

a rege

a rege francie quod infeudauit titio: deinde decessit iste comes:duobus filijs relictis:demum decessit vnus filiorum relicta filia tm̃:alter vero decessit superstite filio masculo queritur a quo iste titius debeat feudum recognoscere ⁊ an debeat facere fidelitatem femine? Respondeť ꝙ facit fidelitatem masculo tm̃:ita fuit iudicatuz: lz alij dixerint debere fieri fidelitaté femine filie ꝓ parte patris sui.h.d. ALIJ TJ.s.ꝓ se ⁊ suis heredibus masculis ⁊ his deficientibus feminis. QUI RUIT.s.filiorum miles.s. inuestitus ꝑ feudum By. PER FEMINAM. id est a femina. ALIJ.s.sapientes.Jaco.dicit.s.⁊ male By.⁊ nō.hunc casum:qz sepissime potest accidere. ¶ Sed si moritur postea iste masculus nunqd redit ad filiam feminá? Rñ.alibi dicā.

¶ De duobus fratribus a capitaneo inuestitis. Rica.

Duo fratres. Cāus.Si duo fratres simul ō nouo beneficio a capitaneo fuerint inuestiti vt quā diu ipsi vel eorum heredes masculi viuerét: ⁊ masculis deficientibus femine feudum haberent:decedente postea vasallo altero si masculus vel femina ex eo supereſt frater non succedit:alias succedit.h.dicit. SINE HEREDIBUS.Et sine filia etiaz ⁊ descédentibus:⁊ est arg. optimum h̄ ꝙ ius accrescendi locuz hz etiam in feudo post ius acquisitum:⁊ facit.ff.de assig. lib.l. vtrum:⁊ de his qui feu.da pos.ℌ.cuz vero coradus:⁊ dic vt ibi.Ja.bel.Sed queritur nū quid inter feudatarios hz locū ius accrescendi. Pone tex.dedit indiuise castrum in feudū pluribus:vnus illoꝝ cómittit felloniam nunqd partē illius retrabit dñs ad se: an vo accrescit feudatario? In questiõe ista ita distingue:ꝙ aut feudū est collatū ab imperatore vel rege:aut ab alio.Si ab impatore vel rege:puto qcquid alij sentiant ꝙ ius accrescendi versetˉ inter cófeudatarios p.l.i. .C.si so.imperialis libera.sine here.decess.lib.x. ⁊ in his puto esse ius spāle. Si aūt ab alio feudum est collatum cótrarium dico duabus rōibus:vna est qz in parte iam quesita nō hz locum ius accrescendi:alia qz ex contractibus habitis inter viuos non hz locū ius accrescendi:quod est multū nō. vt ff.de vbo.obli.l.si mihi ⁊ titio.Jac.aure. ¶ Et nō.ꝙ ius accrescendi est eodem iure aliqd accrescere: nec est necessaria noua agnitio:secus in iure alterius deuolutiōis:vt.ff. ō bo. pos.l.sed cum patrono:⁊.ff.de acqui.here.l.si solus. ¶ Casus:concessuz fuit feudū duobus fratribus:puto titio ⁊ seio h̄ pacto appositio ꝙ quādiu ipsi vel eoꝝ heredes masculi viuerent:masculi haberent: ⁊ si deficerent masculi:femine succederent decessit titius relicta vna filia femina noie berta superstite seio:qō est de parte titij:vtra pertineat ad filiā eius an seio? Rñ.ꝙ ad filiaz: qz intentio ꝯbentium fuit ⁊ esse debuit ꝙ quilibet sibi ⁊ heredi suo,pspiceret. Porro si titius decessisset nullo ex se superstite masculo vel femina: seio totum accresceret virtute pacti expressi ⁊ non rediret ad dñm b.d. ¶ Nō.tex.ibi dum dicit. VNUSQUISQUE SIBI ET HEREDIBUS SUIS PRO SPEXISSE UIDETUR.quod verum est ét si a prin.nō sperabat de liberis:tex.est sin.ff. de pac.l. tale pactuz .ℌ.fi[a]. TENOREM INUESTITURE. Nō.egregiū tex.ꝙ teneor inuestiture derogat omni feudorum nature tenemenți.Sed oppo.ꝙ imo vť ꝙ pp tenorem inuestiture[b] vno moriente sine herede totū feudū aperiatur domino:cū.n.debeant habere quādiu ipsi viuant: vno mortuo nō est vez ipsos viuere cū significatio sumēda sit ex vniuerso:vt.ff.de re.du.l.si is q ducenta.ℌ.vtrū.Rñ. verbuz illud ipsi:⁊ verbū illud eoꝝ accipitur diuisiue.i. quādiu viuerent:viueret iste vel ille:vel hr̄des alterius illius vel istius: vt.ff.ad treb.l.lucio.ℌ.caio.sic.C.de epi.aud.l.si legibus:⁊ C.de spon.l.vlti.Ex hoc apparet ꝙ copula ⁊ qñ ponit distributiue resoluit in singularitatis.i.hz virtutē duaruz orationum separataꝝ:vt.ff.de condi.⁊ demon.l.falsa.ℌ.vlt.⁊.l. ij.ff.de condi.insti.⁊.l.si seruus in iudicio.ℌ.si plurium.ff. si

qs cau. ¶ Pone:statutuz dicit si quis tpe mortis caruerit filio ⁊ filia:succedat frater. Modo quidam caret filio sed nō filia:queriť vtruz de vi sermonis admittatur frater? Et vť ꝙ sic:qz veruz est dicere ego careo boue ⁊ asino:si careo altero. Naz copula que negat extrema requirit neutrū esse:vt.d.l.si is q ducenta.ℌ.cuz ita.Sed ꝯriuz est verū : qz vez est dicere ꝙ ego careo copula:sed non est verum dicere ꝙ ego caream extremo copulato:vt nō.in.c.in plerisqz:de electJ.in cle. Et fertur Jo.papa.xxij.dixisse ꝙ cū verba sunt dubia debemus recurrere ad equipollentiā: vnde h̄ verba : tal ecclesia caret clero ⁊ ppło xp̄iano: eqpollent huic sermoni:non hz clerū nec populuz xp̄ianum. Si ergo alteruz hz:predicatio de copulata carentia est falsa: ⁊ si falsa est oio cessat statuti dispō vt.ff.ō iti. actuqz pri.l. iij.ℌ.h̄ interdicto:⁊.ff.vi.bo.rap.l. ait ptor.ℌ.docere.

¶ An remoueri debeant testes q pares esse desierūt.

Ex facto. Si inter dñm ⁊ vasaluz contentio est de inuestitura illi qui pares fuerunt inuestiture nō remouenť postea a testimōio: lz desierunt esse pares.h.d. ¶ Oppo.qz ꝙditio testis dz inspici tpe depositionis:vt.ff.ad carb. l.tertie.ℌ.due cause.So.dic ꝙ testimoniū interdū est perfectū quo ad essentiā actus ⁊ quo ad depositionē: ⁊ tunc nō est dubiū ꝙ valeat qcqd postea contigat ⁊c. si ante aperturā notatus sit infamia:vt nō.ff. de infa.l. furti.ℌ.i. Interdū est perfectū quo ad substātiā actus soleniter celebrati nō quo ad depositionē : ⁊ tunc aut actus substantiatur in sola essentia:⁊ idem vt.C.de testa.l.i.fm lec. que hz ꝙ ibi fuit factum publicū instrz. Aut est necessariū adminiculū viue vocis testiuz probantium:⁊ tunc refert.Aut est mutata ꝙditio testis in tegro statu fame:⁊ idem vt hic. Aut nō integro:⁊ tūc refert.Aut testis est notatus infamia facti tm̃ ⁊ valet eius testimoniū si aliquid testi suffragatur:verbi gratia si testm̃ fuit scriptū in manu testatoris ⁊ testes subscripserunt: naz lz ista priuata scriptura non faciat plenam fidem:tamen facit adminiculum quod viua voce testiuz ꝓfirmatur: vt.d.l.i.C. de testa.ℌz aliaz lec.Aut talis testis notatus infamia facti non habet pro se adminiculuz:⁊ tunc in actibus solēnibus nō admittitur: vt nō.ff.de sena.l.cassius:sed in alijs admittitur:sz adhibetur ei minor fides si grauiter sit infamatus apud bonos ⁊ graues.Sz si ex causa leui non puto ꝙ iudex debeat h̄ multum ponderare. Porro gradus sunt in infamia:vt nō.C.de sum.tri.l.cunctos populos[c]:eť de re iudi.c.cuz te.Si vero est infamis infamia iuris:tūc nulla fides adhibetur ei saluo ꝙ in criminalibus i quibus recipitur cum tormētis ad inquisitionem non ad condēnationez:vt.ff.de penis.l.qui vltimo. nota ꝙ infamia facti est triplex: quedam est apud ipsum vulgū super delicto alicuius ⁊ hec non repellit testem quin examinatur:sed examinato minor fides adhibeť.Quedam est infamia facti per sententiam iudicis:vt qz cōdemnatus est quis suo nomine super conditione furtiua. Quedam ex genere secte: qz non est catholicus: ⁊ isti hodie repelluntur: ita vt nec examinentur si stati potest probari de infamia : alias recipiuntur sub protestatione.Jsta tria differūt.Nam prima infamia potest esse falsa : quia potest quis esse inocens quicquid predicet populus. Secunda ⁊ tertia non pōt esse falsa:quia patet facinus.ff. de sena.l.cassius.C. ō summa trinita.l.i.⁊ dic vt ibi dixi. Jnfamia vero iuris publica actibus obstat ergo ⁊ testimonio : quod dic vt plene dixi.C.de tes.l.i. EX QUALIBET CAUSA.scilicet non famosa. Ex supuenienti casu non cōstituitur irritum quod est legitima auctoritate confectum:hoc dicit.

a ¶.ℌ.fi.Et vide ibi glo.singularem ⁊ illud qō ibi tangit Bar. Andre.barba.

b ¶ Jnuestiture. Nota attēdi tenorem inuestiture: vide text.⁊ Bal. in.l.i.C. de lati. liber. tollē. vide bal.in ꝓhe. sup vbi pulchre loquitur. Andr. Barba.

c ¶ Populos. Videas ibi Raphael.fulgo.vbi ponit aliquas limitatiões. And. barba.

a ¶ Bald. Uel dic q̄ inuestitura ē quo ad possessionez z renouationē eius salua principali q̄ne dñij: vt.C.de iudi.l. nulli ꝺ cō fir.vti.c. cum dilecta.

b ¶ Pro mortuo. Quod impedimentum legis hic nō excusat lz alibi excuset.C.ꝺ leg.l. ab administratione: sz ꝺ ipse sibi induxit impedimentuz: ibi non ideo si hoc non potuit prouideri excusatur alias non.

c ¶ Seculi. Et sic est casus q̄ beneficium vacās per.c. de multa: extra ꝺ prebē. va vacat per priuationez nō per renunciationē cuz inuitus deponat bñficium sicut ꝺ feudū qꝺ est no. dignū. Et no. q̄ quidā intelligūt ꝺ.c. nisi fit facta cum qꝺ dicūt ecclesia etiaz posse trāsferri: vt no. host.in.c.fi.ꝺ re. eccle.non alie.z si ꝺ esset verū teneret alienatio i vita ingredienti vl̄ eo mortuo cū hēde: secꝰ si sine herede nisi ecclesia illꝺ impetrasset ab impatore: vt extra de fide i stru.c.inter dilectos. Adꝺ qꝺ dicit gl. q̄ rōne clericatus quis mutat locū.s.origis z domicilij etiā naturalis z fori vt no.ff.le.i.l.nemo potest: z istꝺ nō reperiē alibi. Et not. ꝺ q̄ qui mutat seculuz p dit feuduz .h.d. Quidaz dicit q̄ donec viuit nāliter iste monachꝰ ecclesia habebit feudū sicut i vsu fructū z emphiteosi. Sz iste tex. ꝺdicit. Nam si feuduz extinguitur: ergo nō trāsfertur. Si autez consuetudo esset pro mōacho bñ transfertur vt extra de fide instr. c.inter dilectos. Sed Hostiē. dicit q̄ ibi loquit in feudo frācho ēt alienabili: et sic dicit Hostiē. ibi: ad quꝺ facit ff. de ꝺhen.empl. qui tabernas. Feuduz ergo frācum est feuduz fz quid sed non simpliciter: simile no.ff. de arbi. l. de rebus. An. Barba.

Hic illud quidez. Hic non diffiteor si vasallus maxime qui fidelitatez domino fecit vel facere ꝺz alicuius rei se a domino nouiter inuestitū contendat ēt per alios q̄ nō sunt pares inuestiturā probare potest: cuius rei ratio est. Nam sicut vasallus non ꝺz de curia exire nisi p curiam: ita in curia non poterit intrare nisi per curiam: ꝺ est vasallus siue pares curie. Ceterū si in curia sit etiā per alios quod intendit probare potest: apocriphum est notabile tamen est: z ita bene istud.c.in quoddam antiquo libro reperi. Bal.

¶ De controuersia inter vasallum z episcopum.

Rubrica.

Ex eo. Diuide in quatuor partes. Primo thema est z qō. Secūdo allegatio pro pte vasalli. Tertio allegatio z rñsio pro parte dñi. Quarto rñsio ad qōnem z declaratio qui sint iudices z quod eorū sit z officiū. secūda in ver. opponit. tertia in ver. dño. quarta in ver. sz laudatū. ¶ Casus. Si inter ep̄z z vasallū est cōtentio de inuestitura ab eius p̄decessore facta pares curie cognoscunt: pñs tñ ꝺz inuestiri de suo ꝓprio z recto feudo q̄z principalis qō dirimat. h.d. vsqz ad fi. DIFFERATUR. quantū ad feudū de quo est contro. sed non quantum ad rectū de quo inuestitur statiz. RECTO FEUDO. q̄ sine controuersia tz ab eodem dño. Jac. bel. Extra nō q̄ lz debitor p solutionē annuaz nō recognoscat debitum: tñ non intelligitur dñm spoliare nisi in aio suo disponat in futurū non soluere ꝑm Jnn. vt nō. extra de elec.c.querelā: in nouella. Pone And. ep̄us inuestiuit.b. de quodā feudo annue prestatiōis vel alterius rei z decessit: andree successit pet. qui molestabat vasallum dicens ipsum non esse vasallū: vnde vasal. agit contra eum coram archiep̄o. Ep̄s excipiendo opponit q̄ debeat conueniri coraz paribus curie cum habeat alios vasallos. B. replicādo dicit q̄ exceptio non procedit: qꝺ probat tali rōne. Vos dñe reuerēde ep̄e dicitis q̄ ego nō sum vasallus: ergo dicitis q̄ ego non habeo pares: ergo ipossibile est q̄ cognoscant pares: querit qd iuris? Rñ. q̄ pares possunt cognoscere. Ratio potest esse: q̄ vasallus pro fundamento sue intentionis asseruit se vasallum: vnde nō minus debet inspici assertio actoris ad fundandā intentionē vl̄ exceptionē rei q̄z assertio rei ad fundandā agentis replicationem z istud est nota. dignum q̄ magis nocet assertio actoris actori q̄ rei reo. Et nota q̄ actor replicando non pōt esse suo libello ꝓrius: quod tene menti. Sed mirabile est: non ne isti pares sunt laici: qūo ḡ sunt iudices episcopi? Rñ. ecclesiastici iudices sunt lz sint seculares q̄z feudum non est res spūalis. Itē opp. ep̄s non potest prorogare iurisditionē in laicos? Rñ. ista est progatio iuris: vl̄ verius est ipsa originalis iurisditio: vt nō. ſ. de inuesti. in mari. facta in vlti. glos. vel q̄ lz extra contractum non posset clericus progare iurisditionem: secus tñ in contractu vel speciale est in feudo q̄ ipsi sunt iudices reales de nego. gest. l. qui aliena. §. fi. z isti pares habent iurisditionē a canone i feudo ecclesie: z ideo nimirum si sint iudices competentes: z hoc placet. ¶ Oppo. q̄ qō nō procedat super annuo reddītu cū non transeat ad successorem: vt nō. ſ. quis dicatur dux. §. fi. So. ille. §. nihil facit: quia hic loquitur de inuestitura perpetua: puta decimarū ibi de soldata: vel dic q̄ z si libellus non procederet finaliter: tamen super ineptitudine libelli non potest pnunciari nisi prius constet de iurisdit. ita ꝺz intelligi pria glo. in fi. quod tene menti: vel hic esto q̄ essz ineptitudo iuris intentati: tñ libellus poterat ꝺ possibili esse aptus quod etiam nota quātum ad text. prima solu. verioz. EJUS. si ep̄i per ꝺ appet q̄ vasallus erat actor. Opp. hic est dubium de iurisdi. ergo magis debemus fauere actori q̄ reo sic.ff. de iurisd. om. iudi. l. cum quedā puella. Nā iurisditio est de preparatorijs in quibus est magis fauendum actori: vt nō. extra de resti. spo. c. cū ad sedem. Sol. ꝺ libellus actoris z narratorum qualitas contra agentem concludit exceptionem declinatoriam fori esse veram. Nam cum ipse dicat se feudatarium z curia ꝺz: id est pares: seqtur de necessitate q̄ pares sint iudices. Et in ꝺ fundatur ratio huius.c. Et est not. q̄ reus negans intentionem actoris pōt ex ea intentione se iurare quātuz ad ius fori: tene menti. ANNUA. Sicut decime que ideo inter mobilia computant: qz imobilibus adherent z stabile subiectum habent qō semper est actu pmanens. Idem est in alijs annuis ppetuis vel quasi que vocant annone ciuiles: vt in auc. de non alie. §. i. v. si vult. n. in auc. nam ciuiles. Rñ. neget. ¶ Opp. qz per istā rñsionem fit lit. contest. vt nota. in.c. dudū: de deci. in nouel. ergo amor non potest opponi declinatoria fori .C. de exce. l. fi. So. dic q̄ negabat non tñ aio litez ꝓtestandi sed de plano: non tñ in figura iudicij: vel premisit protestationē: vel negabat rebus z factis. s. turbando ipsum in possessione: sed ꝺ placz qz littera dicit rñdendo. Si dicas q̄ negabat excipiēdo: iste tex. probaret q̄ p exceptionis obiectū non fit lit. contesta. quod doc. ꝓcedunt in exceptionibus preiudicialibus i. que impediunt litis processum. ff. de condi. inde. l. elegāter: §. si quis post: qz exceptio preiudicialis ad processuz que respicit non solū merita cause sed merita iurisditio. litem contestari non sinit: qz oppositū eius infert. Uel dic verbuz nouum q̄ si ante. xx. dies opponat nū quam lis contestari videtur: vt in auc. offerat. C. de lit. contes. Dicit Odof. in ti. qui possint z debeāt de feudo cognoscere in summa sua vbi hec verba scripta reperio q̄ dñs z ille q̄ conuenit eū debent pares eligere z illi electi facient inuestiri vasallū de suo iusto z recto feudo. Sed iuramentuz fidelitatis differt donec de cā pronunciabitur z ita apparebit vtrū debeat iurare vl̄ nō vt in isto.c. ex eo. Et nō. q̄ eligit pares antequā sit inuestitus. Et nō. casum vbi defert sacramentū fidelitatis. Odof. Tu dic q̄ in isto .c. vasallus petebat duas inuestituras eodem libello: vna fit realiter qz dominus non negabat: z ex ꝺ magis constat q̄ habebat pares. Altera nullo modo fit nisi donec sciatur quid iuris: z ita teneo ego. Bal[a].

¶ De milite vasallo qui arma bellica deponit. Rica.

Miles. Miles seculi qui factus est miles dei ex eo q̄ venerabilem domuz intrauit z feudo renūciauit: feudū amittit. h.d. ¶ Opp. monasteriū hr̄ loco filij: vt i auc. de san. epis. §. sed hoc presenti colr̄. ix. C. de sacro sanc. eccle. auc. si qua mulier: extra de proba. c. i presentia. So. quedam sunt que transmitti possunt ad quēlibz filium: z sic loquitur contrariū. Quedam vero sunt que non possunt transmitti ad quēlibet filiū: sz ad q̄lificatū filiuz: vt ꝺ: nam hic non succedit nisi prestent certū obsequium quod monasteriū prestare non potest: z sic nō ob. Si ergo feuduz esset datū ad tale seruitiū q̄ posset prestari per monasteriū: tunc in vita naturali monachi per monachū monasteriū haberet feuduz sicut dicimus in emphiteosi ecclesie. C. de sac. sanc. eccle. auc. ingressi: z. d. c. in presentia: per Innocē. Non ob. istud. c. qz loquitur in beneficio qꝺ datur obtentu militie secularis. Desinit .n. esse miles seculi qui factus ē miles dei. z non debet habere beneficiū qui non gerit officiū. Alij dicūt q̄ monachus adeo mutat statuz mūdi q̄ habetur pro mortuo[b]. ¶ Et ideo de feudo iudicat tanq̄ de vacāte per mortē. Pro prima opione facit. ff. ꝺ iure fis. l. statius. §. cornelio. ¶ Itē nō. q̄ per monachatū qs desinit esse miles seculi[c]. ¶ Scꝺo nō. q̄ quilibz monachus pōt dici miles dei. ¶ Tertio nō. q̄ q non gerit officiū nō ꝺz habere beneficiū q̄sonat. ff. de sac. san. ec. l. qui sub p̄textu: z. l. i. C. de re. mili. lib. xij.

a ¶ Colle. i. Si dubitat quando inferior mandat q̄ coram superiore cōpareatur vtrū regratur peremptoria citatio: dicit Spe. q̄ sufficit vnum mādatum: Jo. an. sentit q̄trarium: extra de accu. c. fi. in nouella.

b ¶ Idē. Et sic q̄cedi possunt repꝛesalie: ité dicas pp moꝛā exhibere iustitie vide Ludo. ro. cōsilio. xlvij. vbi allegat bal. hic incipit: Inspectis supꝛa q̄sultis.

c ¶ Perempto rium. Quid aūt fit i primo decreto an requiratur q̄empto riū: bar. q̄ sic in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infecto. bal. q̄tra in auf. ei qui. C. d bonis aucto. iudi. poss.

d ¶ Inno. Tu vide Ang. q̄tradicentes in. l. ad q̄emptoriū. ff. de iudi. And. bar.

e ¶ Excusandum. Vide glo. sing. fm Ang. & ibi allegat singularem textum fm bar. in. l. si quis hꝛes instituatur in diem. ff. de hꝛedi. insti.

f ¶ Omnibus. Vide Jo. an. in rubꝛica de cleri. nō resi. in addi. Specu. ad finez vbi notabilit limitat. l. tres denunciationes: & glo. not. in cle. i. de vita & hone. cleri. cōtra quaz glo. est text. in. c. q̄stitutum de sen ten. excō. in. vi. vide alium in. c. graui: de pꝛebē. & text. sing. i cle. quāuis: de app. que limitat text. c. i. de supplē. negligen. pꝛela. & ē q̄tra. d. Anto. iō nota q̄ aurea: & vide text. & ibi. d. Ant. in. c. nō minus de immuni. eccle. in vbo cōmoti vbi sufficit vnica monitio. In casu illius canonis vide bal. in. c. i. ad finem de pace iura. fir. In eadē col. ibi qō verus cōtumax: vide p dominum. d. Jo. de Imol. in. l. ex cōsensu. §. fi. alias penul. & ibi Raphael cuma. ff. d app. in eodez. c. in. iij. col. ibi. c. cumana: vide in in. l. nō videtur: vbi allegat sing. pꝛati. in. d. c. i ea

li. xij. Itez nō. q̄ ille qui renunciat seculo eoipso intelligitur pꝛofiteri totam regulam. s. viuere in obedientia in castitate & sine pꝛꝛio. Vel sic pōt summari. Qui deponit habituz & signum: deponit signatum & beneficiuz. h. d. ¶ Sed an rōne clericatus mutetur foꝛum iam contractū? Glos. dixit q̄ sic. ff. de legatj. i. l. nemo potest: & hoc in foꝛo cōtractus vel vltime voluntatis. Sed in foro delicti dic vt nō. extra de obli. ad ratioci. c. i. in nouel. ¶ An ista sint diuersa aliquez deponi vel administrationē ei auferri? Dicit glos. q̄ sic de admni. tu. l. & si pluribus. Est & tertius casus q̄si quis remouetur pp impossibilitatez subiecti: & iste vere habetur pꝛo extincto vt h. Remotus enim habetur pꝛo moꝛtuo: vt. l. i. §. si pater. ff. de coniug. cum eman. liber. Sed quid in militibus gaudendibus? Rñ. non perdunt statū: ideo nec feudum: sed pꝛopter honestatem seruient p substitutum. C. de decur. l. nullus: lib. x. & l. neminē. Poꝛro in eis honoꝛ actus ē: sz cā iuris mutata non est de condi. & demon. l. falsa. §. i. Secus si cā iuris ex eoꝛum constitutionibus esset mutata: nam disgressio ad oppositam qualitatē bz dispositiuz viciare quod requirebat eandem qualitatē durare. ff. d capi. di. l. tutelas. ¶ An sacerdos possit vel debeat reputari de vniuersitate ciuiū? dic q̄ sic de condi. & demon. l. falsa. §. i. de foꝛo compe. c. dilecti: sicut & ecclesie sunt de coꝛpoꝛe ciuitatis fm Ald. Adde talem regulam q̄ inhabiles ad seruiendum: si sunt habiles ad succedendum possunt seruire per substitutum: secus si ad succedendum sunt inhabiles: fm Andr. de iser. Sed Jacob. aure. ponit hic talem postillam: vz istud. c. potest intelligi q̄ hoc feudum datū erat militi vt retineret quousq̄z liberos non haberet. Sed ego puto q̄ alia lectura sit veriꝛ: certe qꝛ visitatioꝛ vt ita dicam. Jaco. aure. REMANCIANDO. ipso ingressu. vt. C. de sacro sanc. eccle. auc. ingressi: & in auc. de mo. in pꝛin. col. pꝛima[a]. ¶ Nota hic illud vulgare: si noie pꝛiueris nec rem habere mereris: quod est verum si nomē significat substantiam vel qualitatē necessariam inesse alicui subiecto: vt. de fideicō. libe. l. lutius ff. de pac. l. tale pactum. §. fi. ff. de cap. dimi. l. tu relas. Secus si nomen significat solam simplicē demonstrationem: vt. ff. de re. du. l. si cognatis. ¶ Quero vtrum pꝛofessio sit sacramentum ecclesie? Rñ. non: vt nō. in. c. vlt. de condi. appo. in nouel. & ideo papa potest ipsam remouere.

¶ De milite vasallo qui contumax est. Rica.

Dominus. Diuide in duas ptes. Pꝛimo qualiter pꝛocedatur contra vasallum domino querimoniā exponente de eo q̄ incidit in culpam. Secundo qualiter pꝛocedatur contra dñz vasallo dicente se ab eo spoliatum feudi possessione. secunda pars incipit in. §. si verovasallus.

¶ Casus. Si dominus conqueratur de vasallo dicens eū in culpam incidisse per quaz meretur amittere feudū vasallus bz ter a curia citari. vij. aut. x. diez̄ spacio in vna quaq̄z vocatione statuto: & si q̄tumax fuerit dñs bz mitti in possessiōez feudi & expectabit vasallus vsq̄z ad annū: & si veniat añ restituit ei possessio: si nō veniat pdit possessionē & feudū. Si vero eꝛrio vasallus cōqueritur de dño dicens se spoliatum ab eo: tunc vasallus bz adire curiā & a curia petere cum reuerentia dñm cogi q̄ restituat possessionez: & si cōtumax fuerit dñs: vasallus poterit adire maiorem ptātem: & si pseueret dñs in contumacia vasallus poterit eundez deprædari. h. dicit. FEUDUM AUDITUR. Et quod dicit feudum expone id est feudi possessionē: quod elicitur ex his que sequuntur. Et Jaco. aure. dicit q̄ glo. hic posita falsa est: que dicit q̄ vasallus pꝛopter tres contumacias perdit feudum: nam imo requireꝛetur quarta in qua est annus: cōcoꝛ. j. de. c. extraoꝛd. si vasallus. Simon Vicētinus. HIC NON RESPONDET. Nota. q̄ qui nō loquitur & obmutescit iusticiā denegare vī[b]. Dicit hic And. de iser. q̄ repꝛesalie possunt cōcedi non solum pꝛopter iusticiaz expꝛesse denegataz sed etiam pꝛopter moꝛam non exhibite iusticie de qua moꝛa bz legitime cōstare. And. de iser. MALO ORDINE INTRAVIT. Nō. contra ingredientes possessionē nō seruato iuris oꝛdine. C. vnde vi. l. meminerit: & nō. in. l. si quis in tantam: & C. si per vim vel alio modo. l. fi. C. de pac. l. si pacto quo penam. ff. de re iudi. l. si cum nullam. ff. si mulier ven. nō. l. i. §. necessario. Adde quod dicit Accur. q̄ absonuz est: q̄ pp vnam contumaciam quis pdat ius cāe: vt. ff. si quis ius di. non obtēp. l. i. in fi. Dicit Inno. q̄ quatuoꝛ sunt actus in quibus requirit̄ per emptoꝛium[c] expꝛessum vel tacitum. s. diffinitiua missio in possessionez verā: absolutoꝛia ab instātia totiꝰ iudicij & bonoꝝ ānotatio: vt nō. post eū extra de accus. c. ad petitionē: in nouel. Ubi idē dicit Innoᵇ. q̄ personaliter citatus non est citādus nisi semel: & hoc verū si dixit nolo venire: vt nō. ff. de i integ. resti. l. fi. per Accur. Idē si nihil dixit: naz de cōtumacia constat eo ipso q̄ nō cōparuit vel non misit pꝛocuratoꝛem fm Innoc. & Joā. an. idem ait q̄ contumax sine alia citatione patitur iterlocutoꝛia super pꝛocessu: quinimmo sine citatione potest iudex interloqui se ex iusta cā dilationes abbꝛeuiare: qꝛ cū arbitrariuz sit ē pꝛo iudice pꝛesumenduz. ¶ Sed dubitatur q̄ñ inferioꝛ mandat q̄ coram superioꝛe compareat: vtrum requiratur peremptoꝛium? Dicit Spec. q̄ sufficit vnū mandatum. Jo. an. sentit contrarium extra de accus. l. fi. in nouella. Adde dicit Jo. an. q̄ si bz citari tyrānus vel aliꝰ qui sit terribilis citanti sufficit vna citatio: vt nō. in. c. non minus: de imu. eccle. in nouel. Adde quod dicit q̄ impeditus pōt constituere pꝛocuratoꝛē ad se excusandum[c]. Sed ille qui nō est impeditus bz constituere plenum pꝛocuratoꝛem: & cum pleno mandato etiam ad causas cause. ff. de re iudi. l. quesitū: per By. BENEFICIUM ET POSSESSIONEM. Collige q̄ aliud est feudum aliud feudi possessio: cōsonat ff. vti pos. l. si duo. §. fi. & ff. quod me. cau. l. si mulier. §. qui possessionem. ¶ Sed nū quid numerus istarum dilationum a consuetudine pꝛefixarum potest minui? Una gl. dicit q̄ sic de stilo curie: non de stilo q̄suetudinis hic appꝛobate. Dic q̄ q̄ñ numerus statuitur pꝛo foꝛma nihil potest mutari: cuz nihil mutandū est de solēnibus: & iō si statutū dicit q̄ quis ponatur in bāno pꝛecedētibus duabus citationibus tot dierum pꝛo qualibet citatione non bz iudex ptātem dandi vnaz pꝛo omnibus[f]: qꝛ cum ista foꝛma sit data a statuto pꝛo foꝛma substantiali perueniendi ad bānū nihil mutari potest etiam vnius hoꝛe momentū ff. de reg. iur. l. & si nihil. Et ad hoc consueui allegare glos. hic positam que incipit: hoc meri-

dez col. ibi. c. cā. soluit: dixi i. d. c. Extra q̄ro. Et an possit q̄ueniri i loco vbi fuit initus q̄tractus vide glo. in. l. C. vbi & quo loco quis conue. & l. iij. ff. de bo. auc. iudi. pos. text. in l. quero. ff. de so. & ibi Bar. & l. i. ff. de eo q̄ certo loco: & an si i loco solutōis solui tur gabella ex cōtractu an soluet ex illo: bal. elegāter tenet q̄ non i. l. i. C. vbi & quo loco quis pꝛeal. bene facit glo. q̄ reputatur singularis in. l. i. de eo quod certo loco pꝛeal. & an si certa solēnitas omissa viciet contractum in loco solutionis factum viciet istum contractuz: Bar. tenet q̄ nō in. l. i. pꝛealleg. & si aliter moneta construatur in loco solutionis aliter in loco initi contractus bz solui de pecunia bz locum cōtractūs: ita eleganter tenet Pe. d anch. in. c. dilecti: d foro cōpe. & si creditoꝛ non potest ire ad locum solutionis: an possit cogere debitoꝛē vt sibi alibi soluat: vide text. sing. & ibi. d. bal. in. l. vsuras. C. de solu. & d solutione gabelle vide bal. in. l. vniuersa. C. de pꝛecibus impe. offe. ad fi. & vbi dicatur eē celebꝛatus contractus: vide gl. sing. fm Pe. de anch. in cle. i. vt lite pendē. vbi si pcurator cōmittit delictū in loco vel q̄trahit & alibi ratificatur p dñm si habuit mādatuz vꝛ delictuz in loco vbi cōmissum fuit: si aūt nullū precessit mandatuz vꝛ q̄tractus celebꝛatus vel delictū i loco ratificatōis qd̄ est bene notā dū: vide bar. i. l. si vt pponif. ff. d fide. & vbi dicat esse res an vbi est an vbi destinata ē: vide glo. no. in. c. romana §. i. de fo. cōpe. i vi. & di destiata p viā q̄tractus & tūc expꝛesse idez dicas si tacite bz Jo. de san. geoꝛgio: & segtur. d. Dñicus: puta si destiate sunt lre

& vide opti.tex. in.l.ex facto: la grãde: & ibi bal. ff.de here.insti. vbi pulchre log tur: & inquãtum dixi q̃ ꝑ. ò an cha.allegat glo. sing.i cle.i.vt li. pen. vide eũ in repeti.c. postula sti de fo.cõ.& vi de tex.l.q rome: in prin.ff. ò ver. obli.vbi si fit cõ tractus rome & solutio destinat alibi qd nõ dr in effectu fore con tractuꝫ rome: vi de q̃ dixi in.c.di lecti de fo.cõpe.

a ¶ Per Dy. Adde q̃ a possessorio iuris ꝓt ap pellari: vt.l.i.C. ò secũ.ta.p Dy. Item in possessorio facti si iudex nõ vult admittẽ ꝓbatones. Tex. est no. extra ò te sti.c.significauerunt. Sic igit a grauamine facti secuto ex interlo cutoria appellat ẽt de iure ciuili: qr nõ ꝓt repari. allegat.ff.de ca. l.i libello. §. fcẽ autem cause.

b ¶ Jac.de are. Idẽ bar.ff.de iureiu.l. eum qui. c ¶ In nouella. Item dicit lex q̃ li bellus accusatorius põt ꝓcedere ꝑ pte & ꝑ parte non: vt qñ sunt diuersa capitula vt.C.de his q.vt idi. l.polla.C. de accu.l. si qs homicidij: & si con tumax ponet in bãno qtũs dꝫ ꝓ cedi & nõ super alio: vt.ff. iudi. sol.l.vir bonus. Extra nota. q ꝑdẽnatus ob cõ tũacia nõ dr cõ fessus de crie .ff. de euic.l.si ideo. d ¶ §. cã cognita. Ille est fictus cõtumax q̃ iuste põt ꝓsumi cõtumax: vt dicit Jn no.de procur.c. querelam.

e ¶ De elec.di cit Jnno. q̃ iu dex nõ tenet ci tare nisi illuꝫ de quo in libello fit mẽtio de maio. & ob.c.fi. Curie s.spãlis vel gña lis: vt nota.C.ad l.fal.aut.sed cuꝫ testator.

f ¶ Timor dñi. Et no.hic q̃ ac crescente contu macia domi cre scit auctoritas ꝓbiti & eõ. Ler tũ est q̃ crescen te contumacia to in fi.quam nota. Adde q̃ cum non possit appellari ab interlocutoria mirum est q̃ a primo decreto possit appellari: dicit Dy. q̃ verum est interlocutoria stante in finibus verbi. Secus si transeat in factum afflictionis vel tedij: quod ideo est cũ in facto & executione cõ sistit: de dam.infecto.l.si finita. §. iulianus: per Dy[a]. CONQUERI DE DOMINO. Puto q̃ sufficiat dicere conqueror de dño meo qui me spoliauit tali feudo: qr ista querela habetur hic pro libello: vt nõ.i.q.iiij.c. qr presulatus in glos.ordi. An sufficiat factum cum generali conclusione proponere? nõ. ff.de verbo.signi.l.rei & cause. Idem de sententia.: dicit glo. q̃ tenet in certa sententia si certitudo rei & cãe apparet ex alijs actis.ff.de verbo.significa.l.sepe.

¶ Item nota q̃ iudex non potest supplere si plus est probatum cꝫ petitum: vt nõ.ff.de verbo.signi.l.vbum oportet. Dicit Ja.de are. q̃ verus cõtumax est si quis est citatus ad domum qui sciuit se citatum.C. de procura.l.qui absente. Jac.de are. ¶ Idem ait q̃ contumax in non respondendo potest purgare contumaciã donec aduersarius non sit grauatus in probando .C. de iura.calum.l.ij. Jac.de are[b]. ¶ Idem ait q̃ ex cõtumacia nõ inducitur obligatio nec ex interlocutoria: sed ex diffinitiua sic .C. de his q ad eccle.ꝓfu.l. presenti. Ja.de are. Adde q̃ ex causis iustis potest interdici alicui locus: de verbo.signi.l.pupillus. §. decuriones: per Accu. Citatus a iudice incongruo tempore & loco non tenetur comparere.ff.de verbo. signi.l.q neqꝫ: ꝑ Accur. dicit Jac. de are. q̃ processus nullus inducit interpellationeꝫ.C. in qui.cau.in integ.resti.nõ est necessaria.l.in minorum. Jaco.de are. Dicit Jo.an. q̃ si libellus est in parte bene cõceptus: vt si quis dicit denuncio & accuso: potest super eo fundari totus processus: extra de despon.impuberum.c. ad dissoluẽduꝫ in nouella[c]. ¶ Dicit Accurs. q̃ ea que sine citatione fieri possunt si non recte fiant ipso iure irrita sunt .ff. ò bo.pos.ꝑm tabu.l.iij. §. causa cognita[d]. Dicit Hosti. q̃ si quis expresse dicit se non facturum: non debꝫ expectari terminus de offi.ordi.c.irrefragabili: in nouel la. Dicunt etiam doc. q̃ quando hora est de natura vl̃ de consuetudine actus: expressio diei habetur pro expressione hore: de elec.cum nobis olim ad fi.in nouel. Dicunt doc. q̃ citatio legis est citatio generalis nominatorum & non nominatorum: de re iudi.c.decetero: i nouella: dicit Jnno. q̃ neganti iurisditionem vel falsam dicenti dꝫ audientia denegari: iu.c.cumana: ò electꝫ[e]. TERMINUS. dixit Hosti. q̃ sicut ꝑ trinam monitionem conuincitur contumacia subditi: sic per tertiaꝫ requisitionem conuincitur duricia siue pertinacia prelati postquã recurri potest ad superiorem: vt nõ.in.c.statuimus: de supplen.negli.prela.in nouel. Et est tex.hic notabilis. Sed miruꝫ est: qr hic dicit q̃ curia debet ire personaliter ad dominuꝫ: ergo sufficit vna requisitio: qr personalis: vt nõ.C. quomodo & qñ iudex.l.cessante: & per Jnno. de offi.dele.c. consuluit: & .ff.de fideicom.liber.l.cum quasi. §. si plures in tex. & glo. Oportet te dicere q̃ hic sit speciale: vbi non tam rigorosa est monitio siue hortatio: vt.C. de libe. cau.l. cum affirmes: sicut alibi propter reuerentiam domini: vel dic non habet locum in feudis: & ideo quando inferior monet superiorem vel parem non est proprie imperium sed ordo iuris. MAIOREM. Nota sine appellatione de minori iudice conuolari ad maiorem. Sed speciale est hic: & ratio est timor domini[f]. BEPREBARE. Domino primo posito in bãno propter contumaciam ꝑm glos. que dicit q̃ banniti terrarum possunt a quolibꝫ depredari: sed hoc falsuꝫ est: vt.ff. de mino.l.papi.exuli. & nota.in.l.ad cognitionem: ff. ex quibus causis in possessione ea. Item pares non possunt dominum bannire: quia hoc est meri imperij: vt.C. de sen. & interlocu.om.iudi.l.nulli. Dicit ergo q̃ hoc est propter interlocutionem legis: qr lex interloquendo pronũciat dominum: de cuius rebellione & proteruia constat posse depredari. Et sic nota q̃ statutuꝫ potest dare depredandi licẽtiam. ¶ Sed nunquid id quod capitur depredando debeat reddi domino si restituit feudum: puto q̃ non: qr iure legitime belli factuꝫ est depredatoris: sicut nos dicimus in quolibet alio bello iusto: vt notat Jnno.in.c.sicut: de iureiuran. & .ff.de cap.l.si quis in bello: & .l.fi. & .C. de dona.l. si qs pro redemptione: qr auctoritas legis obtinet auctoritatẽ iudicioꝝ.C.de fur.aur.nauigia: & idem tenet etiam in foro conscientie dominus Ray. de pẽna forti. Nos videtis q̃ ꝫ est vna magna glo. que habet partes claras & distinctas cuius materia plenius traditur per modernos .C. de iudi.l.ꝑ perandum. §. sinautem .C. quomodo & quando iudex.l. consentaneum ¶ Extra quero vtrum perusinus qui ꝑmisit soluere mediolani possit soluere mediolani? Respondeo sic si promisit citari certo tẽpore: qr maliciose videtur abesse ꝑm Jnno. qui ita notat extra de eo qui mit.in pos.c. si aduersarius[g]. ¶ Secundo quero quis sit citandus in causis tanqꝫ aduersarius? Respon. dicit Jnno. q̃ ille solus contra quem dirigitur petitio: extra de maio. & obe.c.humilis. Dicit Jnno. q̃ licet aliquis transuersus adicit tantum pro suo interesse in possessorio: tamen non posset opponere de petitorio in possessorio: de spon.c.veniens: per Jnnoc. Item dicit lex q̃ & si tertia persona possit ex sua persona opponẽ exceptionem peremptoriam: tamen secus in declinatoria fori.ff. ò iudi.l.venditor.C. vbi in rem actio.l.i. Dicit Jnno. q̃ missus in possessionem in personali post annũ potest opponere debitori recuperari volenti possessionem exceptionem dolo facis: sed ante annum non: vt in.c.quoniam frequenter: in fi. vt lite non contesta. per Jnno. Alij dicunt contrarium: qr creditor non possidet de acqui.pos.l.iij. §. genera. & melius nisi res esset ypothecata per pactum: quia tunc teneo cũ Jnno. & licet sit actuꝫ personali si iudex inuenit se deceptum in interpositione decreti proprio motu potest ex mero officio reuocare: de offi.dele.consultationibus in nouel. Dicit Jnno. q̃ sententia lata contra illos qui de iure contradicunt iurisditioni non tenet: de preben.c.pro illorum. Immo maior est contumacia presentis cꝫ absentis: qr presens expectari non debet sed absens debet expectari.C. quomodo & quãdo iudex.l.cessante extra de iudi.c.i.de offi.delega.c.consuluit.

¶ Tertio quero vtrum credatur nuncio qui dicit se citasse de iudicis commissione? Dicit Jnno. q̃ sic si est nuncius generalis & iuratus: de proba.c.quoniaꝫ contra falsam. Dicit Bar. q̃ hoc veruꝫ q̃ verbaliter citare potest: sed nõ grauare in persona vel rebus.C. de colla.fun.fisca.l. palatinos: li.xi. per Bar. Dy. dicit q̃ de commissione debet cõstare.C. de exiben.re.l.neminem. Bar. de hoc notat.ff. de dote prelег.l.theopompus. Quero si apparet aliqua snia multũ antiqua in qua fit mentio q̃ pars fuit citata vtrum presumatur citatio. Dicit Jnno. q̃ sic de testi.c.albericus[h]. Hosti. dicit q̃ post biennium presumitur pro sententia & processu: extra de renun.in presentia in nouella. ¶ Quero vtrum in denũciatione que fit venditori requiratur trina protestatio. Dicit Jnno. q̃ non: sed sufficit vna de elec.cum nobis olim. Ibidem ait q̃ licet in citatione non apponatur hora: tamen intelligitur q̃ hora consueta. ¶ Quero vbi quis citatur per preconem seu cridaꝫ in quo loco debet hoc fieri. Dicit Accur. q̃ in vicina citandi.ff.ò dam.infec.l.si finita. §. si plures: in glo.magna. dicit Archidia. q̃ bannum preconis missum per totam ciuitatem omnes ligat.xvj.di.quod dicitis. Idẽ ait q̃ vbi citatur capituluꝫ sufficit q̃ littere presentẽtur maiori parti de capitulo.xliiij.di.c.commessatiões. Dicit Jnno. q̃ potest lit.conte. semper sufficit citatio ad domum: de eo.qui mit.in pos.si aduersarijs ꝑ Ber. & Jnno.in.c.significauit de testi. Dicit Andr. de pisis q̃ quando constat de absentia

a ¶ c.c.si aduersarius: ꝑ Bar.in.l.titiuꝫ. §. tutores: de admini.tu. b ¶ c.c.albericus. Dy.in auct.si quis in aliquo.C. de eden. & C. de fide instru.l.emancipatione. Bar.ff.de iureiuran. admonẽdi.

a ¶ De accusa. Nec tamē in ista materia omittē da est glo. solemnis que dicit ad solum decretum ex iterlocutoria: z multo magis ē diffinitiua ficta3 latitationem seu ficta3 contumaciam: vt.ff.ex q. cau.in poss.ea.l. fulcinius. §. qd sit latitare i ver. aius. Qui presumitur prio si dixit aliquibus se nolle cōparere: vt ibi dicit glos. que est cōtra gl. in.c.de causis: ō offi. dele. Secdo si ab aduersario fuit premonit⁹. Tertō si dederat fideiussorē de iudicio. sisti. Quarto si litē cōtesta. fuit: in omnibus casib⁹ citatus solēniter z non cōparens presumit latitare ſm Accur. que glos. nō est alibi.

b ¶ Alibi. Adō simile in.l. fideicōmis. §. si fideicōmissu3 : inver. veru3 : de leg. iij. Adde quod dicē Jo. and. in. c. qō ad consultatiōez de offi. deleg. q ex iusta causa interponi potest se cundu3 decretū contra nunc latitantes sicut contra mínores: forte qz piculum est i mora: tene mēti. Citatus a iurisdictione nō dz citari a cō missarijs Pape. dicit Arch. in. c. vlti. in fi. ō elec. in. vi. vbi oio vide. Item q sortitur forum ratiōe contract⁹ potest extra territoriū citari nō quo ad personalē z precisam artationē: sed quo ad missionem in possessionem bonorū: vt in. c. rōana. §. contrahētes: de fo. compe. in. vi. Si autem est locus remissiōi dz scribi iudici illi⁹ loci vt eum comprehendat z remittat ad locum iudicij: vt in auten. qua in puincia. C. vbi de crimagi oportet. Et adde qō glosam ff. de le. i. l. nemo potest. Si quis ē bānitus: qz deliquit i territorio perusino: z pbat q extra territorium perusinum siue iurisditionē est ille locus : z alias non est citatus nec est ō illo foro: q statutuz sentia sufficit quem citari ad domum. ff. de lega. eundem. §. j. Si statutum dicit q citatio debet fieri in parrochia citandi: z ipse sit in cōfinibus duarum parrochiarum : vel si dicit q citetur ad domuz z ipse pariter habitet duas domus vide arg. ff. de dā. infec. l. quod cōclaue. z de his qui deie. vel effu. l. si vero. §. quod si ex meridiano: ō elec. c. cām : in cle. de foro compe. c. ex pte. Ber. dicit q est electio citari facientis: vel iudicis: imo etiam nuncij : qz non facit hoc per viam electionis: sz qz sufficit ita citari q satis fiat mandato legis vel iudicis. De iudice autē an sit citandus vt defendat suum processum dicit Jnno. q non: in. c. decetero: de trāsac. Alibi dicit q quādo procedit per inquisitionē tanqz aduersarius est citandus: tñ si non citatur non viciatur ꝓcessus: qz re z fama dicitur agere z queniri respu. z nō ipse: de procu. c. in nostra : arg. C. de excus. tut. l. seueriter: z i. l. i. z. C. de sump. recupe. li. x. De recedente sine iudicis licentia: vide qō not. Jnno. de penis. c. calūniā: de offi. dele. c. consuluit: extra de iudi. c. j. z statim dicaz. Et nō. q nō potest quis puniri tanqz cōtumax si citatur sub hac forma: vz si tua crediderit interesse: nā si nō credit sua interesse citatio non ligat: qz conditio sub qua fuit citatus defecit. Et vide qō nō. C. si man. ita fue. alie. l. ea quidez. Et de illa clausula si senseris te grauatum: vide quod glos. innuit z suppletur per moder. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. meminisse. Dicit Bar. q ille qui semel cōparuit si postea solēniter citatus non cōparet presumitur fraudationis causa latitare. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. qui. ex cau. in poss. ea.

¶ Sed quid dices datus est termius pemptorius ad proponendum quicquid vult: lapso termino vult excipere dicens de nouo ad sui noticiam peruenisse: an audiet? dic vt nō. i. c. q sicut §. fi. extra de elec. in nouella: vbi oīno vide. Secus si excipiens tractat de vindicta vel de lucro: quod percipitur cum iniuria alicuius: vt de prescriptione vel bāno: dico eum non audiri. Si autem de dāno vitando z est reus : z hoc probat p indicia: dico eum audiri: vt. ff. de iureiurā. l. admonendi: siue dicat ad se peruenisse noticiā exceptionis siue probationis: porro lata sīa talis noticia nil patrocinaretur: ar. ff. de eden. l. argētarius. §. cū autem: z ar. C. de fur. l. manifestissimi. §. ij. ¶ An sufficiat q ꝓtumacia appeat ex actis sz nihil sit super ea interlocutū. Habes gl. mirabilem in. l. pe. C. ad trebel. ¶ An primum decretum possit interponi die feriata? dicit glo. q non: in. l. ij. ff. ferijs: vbi videas. ¶ Itez an ille qui ē presens i iudicio sit citandus. dico q nō si alias cōparuit z est instructus: alias pōt declinare mandatuz quod fit sibi ex improuiso. c. i. de iudi. in nouella. ¶ An vniuersitas possit deponi z priuari priuilegijs pp cōtumaciā? dic q sic: vt nō. in. c. grauem: de sen. excō. in nouella. De ille qui illicentiatus recedit aduersario cōparente non eo die: qz fuit impeditus sed die sequēti: an puniat in expensis. dicit Jnno. q sic: de offic. dele. c. consuluit: de penis. l. calūniā. ſ. si sequenti die iudex iudicauit: z iudicare potuit. Jn contrarium facit qō nota. in. l. fi. §. i. de eo per quem fac. erit. z. l. ex quacūqz: in fi. ff. si quis in ius vocan. non ie. z. l. si vitem. §. fi. ff. qō vi aut clā insti. de verbo. ob. §. ois: z. l. z post §. circunducto. ff. de iudi. qz si nullo modo cōparuisset non condēnaretur in expensis. Dicit Jnno. q verbuz nolo denotat expressum contēptuz. Secus si dicit nō volo: de offi. deleg. prudentiam in nouel. Credo q senserit q aut dicit non veniā: z istud est enūciatiuū. Aut dixit nolo venire: istud est cōtumacie expressiuū: vt nō. ff. de tribu. l. i. §. sciaz. Plura alia soleniter dicta vide per me in. d. l. cōsentaneum in lec. ¶ Adde tñ q qñ lex cōmittit alicui quid arbitrio iudicis : intelligitur in his que ad consilio reguntur: nō in his que specificata sunt a lege: vt. l. i. vt. §. calūniatoribus. ff. ad turpil. z ff. lo. l. si in lege in prin. z quod nō. in. c. cuz interuniuersas: de elec. in nouel. ¶ Et scias q si ista arbitraria parum ledunt ab eis non appellatur: vt nō. Jnno. in. c. fi. extra de ferijs. Sed si multū ledunt: vt qz iudex nimis artat terminuz z cā est grauis vl mediocris: sz ō iure ciuili sit qō an possit appellari: vt nō. C. de dila. l. a procedente: tñ de iure canonico certū ē q appellari pōt: vt nō. in. d. c. ad petitionez de accusa⁸. alibi⁹. ¶ Sed pone clericus confessus est de plano debitū: vñ epūs mādauit sibi q infra. x. dies solueret: z adiecit q si non solueris extunc te excōico: vtruz valeat excōicatio. z videt q non: qz ista dictio extunc significat tps ꝓtinuuz: vt. c. cupientes. §. ceterum: de elec. lib. vi. z nota. in. c. cum in cunctis: de elec. in nouella: vt patet. ff. de verbo. ob. l. bu iusmodi stipulatio. Item patet grāmaticaliter: qz est aduerbium presentis tpis : de tu. z ra. dis. l. i. §. nunc tractemus. Sed impossibile est q pena preueniat delictum: vel excōicatio preueniat cōtumaciā cū sit ordo preposterus: de sen. excō. c. sacro. Contrarium est verum : qz hec verba extunc excōico te: significāt presentem verbi actū: sed futurum effectum. ff. si cer. pet. l. lecta. Plus dico q si iudex vteretur verbo tpis preteriti: vt qz diceret extūc excōicatus sis: tñ ista verba deberent intelligi sane: vt nō. Jnnocē. extra de ap. §. preterea requisisti: vbi oīo videas. Et per hoc etiam patet qualiter debeāt intelligi verba que sepe apponuntur in scripturis : vz extunc prout extunc: z extunc prout extunc: qz dictio nunc significat effectuz verbi consummati: z sic non est aliqua pplexitas in istis sermonibus. Pone aliquis est citatus z constat eum cōparere non posse: vtrum manus iudicis interiz sint ligate. dicit Jnn. q sic: fallit in electionibus vbi impeditus non expectat: vt extra de elec. c. cuz inter vniuersas. Ego dico idez in oibus publicis actibus ne pp paucorum absentiā publica vacillet vtilitas: vt. C. ō decu. l. ij. li. x. ¶ Quero qñ par citat parem ex legis auctoritate: vtruz ista propie dicat citatio. doctores dicunt q non: sed dicit quedā monitio siue denūciatio: vt nō. extra de ele. c. cū nobis olim: in nouella. Hosti. dicit q in prima vice non mittitur pemptoriū sine iusta cā expressa in citatorio: vt qz citatio non est facilis : alias posset appellari: vt nō. extra de resti. in integ. c. ex litteris in fi. in nouella⁹. Hosti. dicit q quando statutus est alicui aliquis terminus a iudice ad corrigēdū se : z certū est q nō vult penitere: nō dz terminus expectari : vt nō. extra de off. or. c. irrefragabili: in nouel. Dicunt doc. q citatus coram diuersis tenet cōpare coraz maiore: tex. est ff. de re iudi. z. l. contra pupillum. §. qui ad maius: extra de offi. ordina. c. iij. in fi. in nouella.

¶ De citatione infantis certū est q nō potest fieri: vt. l. i. §. sufficit de admini. tut. Quid ergo dz facere creditor qui vult suum consequi. Rñ. adeat iudices z faciat citari cōiunctos amicos z affines infantis: vt. ff. ex qui. cau. maio. l. ergo z curet q sibi detur tutor; curator. n. non posset non ligat quando ꝓstat ō nō iurisditione: vt. l. prescriptiōe mādatorum: z ibi p Ly. C. si cōtra ius vel vti. publicā. Item qñ denunciatio est de substantia non sufficit a quolibz sciri: sz dz ab eo sciri qui habet auctoritatem denūciandi ad hoc vt sit verus contumax: vt. C. de ex. hi. re. l. fi. p Ly. c ¶ In nouella. Dicit Accur. qō ille cui statutus ē terminus pōt ei renunciare quādo ex acceptatiōne fieret eius cōditio melior cōtra aduersarium vt contra vulgarem substitutuz: sed si fieret deterior vt cōtra creditores vi adire: vt. ff. ō acqui. he redi. l. quādiu: z hoc in his q possunt per suā confessionez indici: vt. C. de repu. here. l. sicut. Dicit Joā. an. q quis intelligitur confiteri vel negare prout ei nocz qz semper cōtumacia in facto protestatiuo dz esse nociua cōtumaci. vt not. in. c. ij. in glo. pe. de confes. li. vi. Secus autez si est quid casuale vl mixtū. C. de inſti.. z sub sti. l. fi pi. Terminus idē est q exclusio. ff. de vbo. obl. l. qui rome: §. augerius. Et si conditionaliter proferatur: vide de fideicommis. liber. l. thays. §. intra. Qui sibi i tra precluſit dicitur nolle : vt no. in. l. i. C. de naturali. liber. p glo. z butri. vbi tractatur de alicui⁹ prēiudicio semp debet precedere monitio. C. q petu. l. admonēdi. Seruare sententiam est non solum verba seruare superficialiter sed cum iuris intellectu : vt. l. z puto. §. i. ff. fam. hercis. p Accur. Stare sententie est fines eius seruare z non trāsgredi. ff. de bo. liber. l. si patronus testamento. §. ij. per Accur. Si p mīsimus promittere vi actum ab ipo principio q cōpromittatur i tres: vt no. in. l. i. ff. de ope. lega. Si arbitro preci

sum est statutum tempus ad finiẽ dũ: tunc si actor non probat intẽtionem suam vt reus exceptioné imputatur ei: qa sciebat ius suũ nó durare: vt.ff. de arbi.l.si ò mes.§.fi.ꝛ p bart. in.l. admonendi ff.de iureiur. extra ò ap.c. super eo. secundo per Inno. Vbi sit tẽpus statutum instantie: tũc si nil est probatum absoluitur reus ab obseruatione illius iudicij. bar. ꝛ Inno. q vbi ẽ consensus ptiũ ibi terminus intelligitur peremptorius. Qui se a probandi possibilitate excludit vi contra se i causa conclusisse ſm Hosti. Inno.ꝛ Joã.an.in d.c.super eo. qò est nota dignuꝫ: ꝛ vide.C.de iud. auten.iubemus. Bur. Non dicitur creditori satisfactum eo q i possessionem sit missus ex contumacia debitoris vt.ff. de fideius. l.eares a debitore.§. q si stipulatus: ꝛ.l.nepoti. de fun. istru. Si ordinarius committit aliquẽ articulũ ꝛ assignat partibus terminum ad docẽdũ coraꝫ delegato: ille terminus intelligitur finalis ꝛ peremptorius .C.de usur.ꝛ fru. lega.l.ij. Et ex actaticis corã de legato,pnunciat postea ordinariꝰ vt ibi pꝫ.si actor est in mora pbationis reꝰ absoluitur ab actõne. Sed si non est i mora absoluitur ab instantia.ff.ò arbi.l. de rebus. Andre. Barba.

dari ei: qr non datur nisi petenti: vt.ff.de tute.l. qui habet.§.si pupillus. Dicit Bar.q si bona ifantis essent peritura vel iminẽt es alienũ ẽ que q iudex ex officio possꝫ dare curatorꝫ liti.ff.ex q.cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.vtrũ:qò intelligo de ꝙcilio ꝙiunctoꝝ pupilli ꝛ in subsidiũ quãdo non reperitur tutor. Idem in furioso quãdo.nó reperitur aliquis qui velit assumere curam generalem:qò mihi equum videtur. Nam ꝓpter vtilitatem minorꝫ iudex potest supplere ex officio suo:quod probo tali ratione. Si potest ex mero officio remouere: ergo ꝛ decernere.ff. de magi.conuen.l.i.§.exigere:vlti.rñ. ¶ Erit hic ergo casus singularis in quo per inquisitionem datur curator liti: q̃q̃ hoc fit contra regulam: insti.de curato.§.item inuiti. Itẽ si bonis absentis datur curator ad instantiam creditorum: vt l.ab hostibus:ex qui.cau.ma.quare non eodem modo in infante quem certuꝫ est pro absente haberi? Item certum est q datur curator vẽtri respectu eius qui est in utero:ergo ꝛ infanti:vt.ff. de ven.in posses.mittẽ.l.i.§.generaliter: cũ.§§. sequentibus. Et vide.C.qui pe.tu.l.admonendi. Nulla tamen lex clare.h.d.ꝛ ideo doct. sup isto dubio variant in.d.§.si pupillus. Pet.simpliciter tenet q infanti non possit dari curator ad litem p tex.dixit.§.si pupillus: ꝛ dicit q remedium creditorũ est q citentur ꝙiuncti ꝛ amici pupilli quos verisimile ẽ esse defensuros infantem:ꝛ si defendãt bene quidem:si autem nó defendant procedant ad missionẽ in bonis defuncti ad eorum venditionem:si ex ꝙtractu defuncti conueniatur pupillus:ꝛ hoc per duas.ll. ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.hoc autem in prin.ꝛ.l. apud iulianuꝫ.§.fi. Considera qr si ꝙuenitur ex ꝙtractu defuncti:ergo opꝫ q infans sit imixtus hereditati:vt nõ.in.l.si cum dotem.§.transgrediamur.ff.so.ma.sed istud non pót esse sine tutore:vt.C.de iure delibe.l.potest. Sed ad hoc respondent quidam ꝛ dicunt q sufficit imixtio legis.xij.ta.vt.ff.de condi.fur.l.ij.ꝛ ibi per Cy. Sed ista so.dubia est in se ꝛ falsa in infante extraneo. Sed dico q supposito casu ifantis extranei hereditas est iacens: ꝛ ideo dabitur curator hereditati iacenti.ff.de nego.gest.l.debitor.alias hereditas iacens tanquã res inanimata non posset latitare:ꝛ sic nec pati ſm decretũ: vt.ff.de bere.insti.l.si quis instituatur:in fi.

¶ Sed dubitatur vtrum contra istum processum factum contra curatorem bonorum: minor qui postea adijt possit in integrum restitui?ꝛ videtur q non:vt.ff.de nego.gest.l.naꝫ ꝛ seruius §.qui negocia:ver.ideoq. ¶ In cõtrarium facit.ff.de mino.l.etiam:ꝛ credo in integrum euꝫ restitui posse si sit ibi lesio enormis: non ex edicto de minoribus:sꝫ ex clausula generali:si qua mihi iusta causa esse videbitur ꝛc. ¶ Sed an contra adultum contumacem possit ferri sententia in spiritualibus?dic q sic:vt nõ.in.c.duduꝫ: ꝛ in.c.ad audientiam:extra de elec.in nouella[a]. ¶ Extra quero qualiter fiat missio in iuribus negatiuis. Pone quidam nobilis colligit pedagium:transeuntes agunt sibi ius nó esse colligẽdi pedagiũ:nobilis est ꝙtumax: quero quo mittantur in possessionez isti agentes? Quid.n. si est vnus rusticus cuius mó aliquo nó interesit nisi in.x.imperialibus in anno?naꝫ ridiculũ eẽt ipꝫ mittere in possessionẽ castri vel loci vbi colligitur pro tam minimo interesse: ꝛ tñ non ẽ dubiuꝫ ipꝫ posse agere quasi negatoria:vt p Bar. ff.de pub.l.publicanus.§.ij.qr colligere pedagium est infringere libertatẽ transeuntiũ: ꝛ cuilibet de ppło cõpetit actio: præsertiꝫ qr est ꝓtra ius cõe:vt plene legit ꝛ nõ.eẽ de imu.eccle.c.p uenit in nouel. Rñ.pp hãc qónem:ꝛ similes facta est.l.si prius.ff.de no.op.nũ. ꝛ dic vt ibi. Et nõ.q actiones huius generis pñt dici ꝑiudiciales:qr tangũt statũ libertatis:vt insti. de act.§. ꝑiudiciales. Itẽ pñt isti indebite colligẽtes cõueniri actione iniuriaꝝ:vt.ff.de ꝙdi.ꝛ de.l. quibus diebus:in pn.ꝛ sꝛia fert vbis negatiuis qr ꝓnunciabit eos nó bñe ius colligendi: demum subijcientes vba affirmatiua.s. tibi ppetuũ silẽtiũ ponentes:vt.ff.de lib.leg.l.aurelius.§.centum. Bal. ¶ Querit glo.nũqd vasallus possit agere ꝙ dñm nó petita venia?ꝛ determiat q sic ꝛ bñ: qr vasallus nó est de psonis enumeratis i edicto ꝓtoris: vt pꝫ ex nõ.insti.de actio.§.penales. Et iste ꝓhibitiones penales imo magꝭ am bages nó hñt locũ nisi in casibus expꝫssis in iure vt.ff.de in ius vo.l.quesitũ:ꝛ.l.gñaliꝛ:ꝛ ibi nõ. ꝛ eodẽ mó pót subditus agere ꝙ rẽpublicã vel fiscũ venia nó petita[b]:tene méti istã gl.q̃ quotidie allegat. Adde tributã debet róne soli prop ꝛij:sed vectigal róne soli publici. Glo.est valde nota. in.l.i.ff.de publica[c].

¶ In quibus causis feudum amittatur. Rca.

Bertus. Diuidei duas ptes. Prio pꝫ scribit filio dicens q cãe amittẽdi feudi nó pñt sub regla diffiniri:ꝛ subdit q̃liꝛ vasallus se dꝫ bñe erga dñm suũ. Sco diffinit seu ò scribit duplr gd sit bñficiũ. Fa ps incipit i.§. bñficiuꝫ. Casus. Prio pꝫ scribit filio pmittẽs excusationẽ sui ꝛ dicẽs q cãe qbꝰ fendũ amittit nó pñt sub regula diffiniri: ꝛ addit q̃liter vasallus erga dñm se dꝫ bñe. Postea diffinit bñficiũ duplr:qò dic vt pꝫ i lfa.h.d. ROTANDA.i.plẽa. Nõ.ğ q ea q̃ nó pñt sub certa regula tradi iudicibus cõmittunt q ex variis cãrũ figuris decernẽt id qò eis equũ esse videbit:vt.ff.ò v.ob.l. ꝙtinuus.§. cũ ita.ff.de effra.ꝛ expil.l.i.§.expilatores. Arbitriũ.n.dat iudicibus tribꝰ de cãis. Añqꝫ exaggerationẽ pene:vt.ff.ò pe.l.aut fcã.§.fi. Añ pp terribiles casus licitũ ẽ iudici leges trãsgredi. Dicit Inn. eẽ de ꝙsti.c.i. ꝛ potius dꝫ iudex ꝓuenir q̃ ꝓueniri vbi nó essꝫ locus remedio:vt l.si qs exheredato circa mediũ.ff.de iniu. testa. Añqꝫ dat arbitriũ iudici ad mitigatõeꝫ penarũ. Pone statutũ dicit q q tale qd fecerit ponat ter ad trullũ vel ad berleriũ. Qó ẽ qdã senex q i p trullo morereꝫ pt iudex tũc mutare genus tormenti.ff.de insa.l.qd ğ.§. pena grauior. Añqꝫ dat arbitriũ pp incognitã boiuꝫ volũtatẽ:vt cũ dubitat an casu vel dolo aliqs deliq̃rit. Mã q̃litas psonaꝝ dꝫ attẽdi ꝛ iudicis arbitrio ponderãda vt.C.ad.l.coꝛ.de sicca.l.i.ar.C.siqs i pe.ma.l.i. Sꝫ certe ꝛ interdũ dat arbitriuꝫ pp nimiã negociorꝫ varietatẽ vel pp dñiam circunstantiaꝝ:vt hic:ꝛ similia vba ponit glo.ff. de legi.l.neqꝫ leges:vbi oio videas. Porro ꝛ qñqꝫ datur arbitriũ alicui pp cognitaꝫ boĩs fidelitatem:ar.ff.mã.l.si creditor.§. lutius. ¶ Quero qñ ꝓbationes partiũ sunt cõtrarie:an iudex habeat arbitriũ eligendi aliã ptem nõ.ff. de re iudi.l.duo iudices dati.ꝛ eẽ ò elec.cũ iter:i nouel[b]. Eẽ dicit Ac.q ẽt q facit aliquẽ procuratorẽ vi dẽ eo multũ pfidere.ff.de admi.tu.l. lutius[c].

a ¶ In nouella. Et an excusetur qui vicit in pria cã ꝛ in cã appel. nõ processit: dic vt.C. de his qui. vt indig.l.minoribus. Item no. hic tex.q factuꝫ malo ordine dꝫ reuocari: dic lex q eoipso q aliqd fit prætermisso ordie: qr fit,ꝓ ius:q grauatus ꝛ non grauatus ꝛ lesus ꝛ non lesus di ledi ꝛ potest appellari.ff. de min.l.cũ prætor. §. pmittit. Et ibi est tex.nota.ꝛ ibi etiam dicitur q qñ confessus apellat a ꝑcepto dꝫ inseret cãm in appellatiõe: qr appellat cõtra ꝓfessiõem.

b ¶ Petita. Vide gl.contrariaꝫ in.l.bene a zenone.C. de q̃drien. prescri.inverbo iussione.

c ¶ De publica: Adde q aliud ẽ pronunciare aliquem fore deponendũ:ꝛ aliud ò ponere: vt.C. de feu.l.cũ iudex:p bar.ꝛ.C.siaduer. liber. per Cy.ꝛ extra de electi.c. transmissa in nouella:in fi.

d ¶ In nouella. Maꝫ iudex ẽ lex aiata:ꝛ ideo obscura suo arbitrio cõmittunt:ꝛ iudicẽ tunc voco.i.bonum virꝝ ꝛ legis auctoritate suffultum: quia bonus vir ꝛ iudex sunt cõuertibilia .ff. faher.l.cedere: immo iure ciuili ſt vnum ꝛ idem.

e ¶ Lucius. Idẽ princeps pót facere aliquem ꝑcuratorẽ vbi nõ ẽ etiam mulierez: vt de confirma. vti.vel inuti.ca. cũ dilecta. And. Barba.

De illa

Beilla tamen. Iste ver. est multum nō. ꝛ dicit hic ꝙ feudum non amittitur ex qualibet causa ingratitudinis sed ex magna ingratitudine: tene menti. EX NATURALIBUS. Not. bonam consuetudinem naturalem dici. Et est ratio: qz puenit ex instinctu rationalis nature que ineſt homini tanquaz propria passio ꝛ perfectio.

In primis. In isto ver. ponitur diffinitio beneficij quam exposui in principio huius operis huius auc. Dicit ꝙ feudū est species beneficij. In beneficijs sicut presumitur gratia ita ꝛ retrogratia. Dicit Jo. an. in. c. fi. de consuetudine in nouella ꝙ rei ꝓprietas remanet apud dñm: vsufructuz autem. i. vtile dñium trā sit in accipientem ꝛ eius heredes siue fuerit datum ad certū seruitium siue in genere: ꝛ nō. ver. hunc. ¶ Itez nō. ꝙ nomē vsufructus ponitur hic pro vtili dñio: lz quidam dixerint ꝙ vtile dñiuz nihil est: sed est quedā chymera: vsufructus aūt est ille qui aliquid est: sed isti nesciunt qd dicant: ꝛ vide qō nō. ff. de rei ven. in Rubri. TRIBUENDO. ſ. seruitium dño. Not. ꝙ directū dominiū est domini. ſ. de inuesti. de re alie. fac. §. fi. EXPRESSUM. Nota ꝙ in feudo qñqz determinat seruitium: vt hic: ꝛ. s̄. quid sit inuesti. §. pe. ꝛ fi. sed cum datur ad rectum feudum non determinatur vt. J. de capi. qui curiam ven. c. fi. Jac. de bel.

¶ Que fuit prima causa beneficij amittendi. Rubrica.

PRima autem causa. Diuide i tres partes. Primo enumeratio cārum quibus feudum amittit̄ in specie. Secūdo enumeratio causarū quibus feudū amittitur in genere ſm quosdam. Tertio ad quos feuduz amissuz debeat deuolui. prima pars durat vsqz ad §. predictis modis. secunda vsqz ad §. deniqz. tertia vsqz ad finē. ¶ Casus vsqz ad §. est ꝛ alia. Si vasallus vel heres eius a domino vł eius herede non perijt inuestitura infra annū ꝛ diem amittit beneficium hoc. d. BENEFICIUM AMITTIT. nisi iusta causa fuerit impeditus[a]: vt. J. de prohi. feu. alie. per Lotb. c. fi. ꝛ. s̄. quo tpe mi. inuesti. pe. de. c. j. vel nisi pupillaris etas eū excuset: vt. J. de prohi. feu. alie. p Fede. §. preterea: vel nisi iurauerit fidelitatē prelato ꝛ suis successoribus canonice intrantibus: vel de dño laico ꝓ se ꝛ suis successoribus recipienti. vt extra de iureiur. c. ego. n. ꝛ. c. veritatis: ꝛ. xij. q. ij. c. longingtate. Ja. bel. Et facit ad id qō dī de ipedito. C. q pe. tuto. l. cū a matribus. C. de ap. l. preses. ff. ō publi. l. cesar. ff. de loca. l. pe. §. nauē. PRIMA. Quantum ad alās q̄ sequunt̄. Pe. de cer. PER ANNUM ET BIENNIUM. Fallit in milite q bz annuz ꝛ mensem: vt. s̄. quo tpe miles. c. i. Item istud rp̄s currit demū a die scientie vt ibi nō. Pe. de cer. INUESTITURAM PETENDO. i. renouationē inuestiture: qz ad petendam nouam inuestituram realem non est certū tp̄s statutum. Cōtra quod vī. J. de prohi. feu. alie. per Fede. c. i. §. preterea. Pe. de cer. FIDELITATEM POLLICENDO. Nō. ꝙ vasallus dz petere renouatiōez inuestiture ꝛ fidelitatem polliceri: vt h: ꝛ. J. de capi. coz. c. i. in princi. ꝛ. s̄. per quos fiat inuesti. c. fi. in glo. nō. qō ar. Item nō. ꝙ illud quod dī in hoc. c. intelligit̄ de pubere sicut dī in cōstitutione Fede. J. de prohi. feu. alie per Fede. c. i. §. preterea. Item intelligit̄ nisi iusta cā fuerit impeditus: vt. s̄. quo tpe miles. c. i. ꝛ dic vt ibi pe. de cer. PETERE INUESTITURAM. i. renouationē inuestiture que fuerat facta patri ipsius petētis q fuerat vasallus ꝛ mortuus est. Pe. de cer. Sed nūqd hec mora ante litez contestatā possit purgari: vī ꝙ sic: qz est dies ꝛ pena legalis: vel saltem poterit purgari vsqz ad paucos dies: vt extra de loca. c. potuit: ꝛ. ff. de vbo. ob. l. si ita qs: §. seio ſm Jac. de ardi. Equa opi. est ista: tñ non probatur p aliquam legem vel consuetudinez feudoz: ideoqz non debemus esse clementiores lege vt in auc. de iudi. §. opz. colł. vi. ꝛ sufficit ꝙ ita sit statutū: vt. ff. qui ꝛ a qbus. l. prospexit. Sed quid si dñs postea acceptauit beneficiuz vasalli? Rñ. morā remisisse vī: vt. l. post diem. ff. de leg. cō mis. Et in quibusdam libris sunt hec verba. Nisi seruierit dño in concordia: tūc. n. seruiendo feudū retinet sed cōiter non habetur. Item in libro Ja. aurelia. plus est in tex. ſ. Nisi sit longobardus habens feudū a prin cipe. Priuilegiū. n. longobardorū est vt nec pp inuestituram feudi: nec propter hostez debeant ire trās alpes: qui tex. communiter non habetur: sed in libro Simonis erat in glo. Bal.

Est et alia. Casus. Si dñs a vasallo petierit fidelitatē inuestituram polli cendo nec legitime reqsitus eam prestare voluerit cuz beneficiū tale sit vnde fidelitas fieri debebat tanqz ingratus feudū amittit. h. d. vsqz ad §. item q dñm. Pone casum. Comes inuestiuit me de quodaz castro verbaliter sub pretextu fidelitatis: nunqd poterit me cogere ad iurandū fidelitatem ꝛ recipiendū castrū? Respon. sic causatiue: qz nisi hoc faciat infra tp̄s arbitrio curie terminandū priuabor beneficio de quo eram inuestitus verbaliter ꝛ debebam inuestiri realiter: secus si ex pacto non tenebar ad fidelitatez. h. d. Et sic nō. ꝙ pares sunt iudices super cā noue realis inuestiture ꝛ super mora vasalli punienda. Item nō. ꝙ si tu teneris aliqd mihi facere ꝛ ego tibi: potest mihi assignari dilatio arbitrio iudicis ꝙ faciam qō facere debeo: ꝛ recipiam qō recipere debeo: qua dilatione decursa ponetur mihi silentiuz. Et nota. valde tex. LONGAEVI TEMPORE INTERPOSITO. etiā minus anno ſz By. Querit Ja. bel. an iste §. intelligaī de inuestitura fienda an de facta? Rñ. ꝙ de fienda qz si semel esset facta inuestitura ꝛ possessio esset tradita non esset opus amplius eā tradi: vt nō. C. de vsufruc. l. cozruptionem: ꝛ in auc. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. tunc ſz hoc intelligo hunc. §. ſ. de noua inuestitura. Ja[b]. Querit h Pet. de cer. nunquid si esset facta talis inuestitura ꝛ nō essz facta fidelitas nec vasallus vellet eam facere: nunqd haberet locū processus huius. §. ꝙ debeat moneri ꝛ pseuerando in contumacia priuari? Dicunt qdam ꝙ dñs poterit eū precise cogere ad faciendū fidelitatez. i. iurandum: ꝛ si non faciat poterit ei indici belluz. Dicūt quidam ꝙ ita continetur in longobarda. Et de ista lō gobarda dicit Petrus nescio. Justum videt̄ ꝙ si differt per annum ꝛ diem priuetur feudo. ar. precedentis responsi. Ego puto arbitrarium tempus sufficere: ar. huius §. ꝛ. ff. de opt. lega. l. mancipiorum. Item facit ad precedēs rñ. C. cōmu. de lega. l. fi. §. j. in ratiōe sui.

Item qui dominum. Casus. Vasallus feudum amittit si dominum nō iuuat in prelio duz potuit. Item si dominum non certiorauerit sciens sibi magnum periculum imminere quod euitare potuisset Item si concubuit cuz filia nuru vel sorore domini manente in capillo: hoc dicit vsqz ad §. porro. In gl. que incipit: hic notabilis: nota duo. Primo ex negligētia vasallus priuari feudo. Secundo nota ꝙ ingratitudo patris nocet filio in vita patris ꝛ etiam post de rigore iusticie feudorum: idem tenet Pet. de cer. licet de iure non debeat priuari secundum Jacob. Belui. In eadem glo. nota ꝙ parcitur vasallo qui ideo non denunciauit quia non potuit: vt. ff. loca. itez queritur. §. exercitu. ¶ Querit Pe. de cer. vtrum vasallus possit probare ꝙ dominus decessit non quia vulnus fuit mortale: sed propter mala medicamēta? ꝛ finaliter determinat ꝙ sic: ad quod facit nota. ff. soluto matrimonio. l. ab hostibus. §. si vir vxori. INCAPILLO. que vulgo pollicelle appellantur. Et nota ꝙ iuuencule debent stare in capillo ꝛ non in capite velato ꝛc̄.

a ¶ Impeditus. Vide Bal. in. l. solēnib⁹. C. ō re. ven. quomodo solēniter loquit limitando istum tex. An. Barba.

b ¶ Jac. Fidelitas non sit pstāda ꝛc̄. qō potest esse ex pcō. Item pp feudi exiguitatez: vt. J. in ti. de capi. extraor. c. i. §. de fidelitate: vbi est tex. nota. ꝛ lz remittat̄ iurametum non tamē remittitur factum. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. ex scriptura. And. Barba.

Porro si dominus. Casus vsq; ad .§. deniq; Vasallus amittit feudum si dominus assalierit: vl vicum in quo est per vim sit ingressus: vel impias manus in eū iniecerit: vel alias graues ⁊ inhonestas iniurias intulerit: vel vite eius insidiat⁹ fuerit veneno: gladio vel alio modo. Item si domino suo iusticiam facere noluerit. Item si domino suo seruitium recusauerit cum potuit. Item si dominum detulit ⁊ inde grauem patrimonij iacturam sibi intulit: vel si cognouit dominum inclusum nec eum liberauit cum potuit ⁊ merito ex predictis causis feudum amittit: quia hoc ciuilis ⁊ naturalis ratio suadere videtur si perc̄tentur cause quibus filij exheredantur ⁊ liberti in seruitutem revocantur ⁊ repudia fiunt ⁊ donationes revocantur: ⁊ q̄ natura nouas deproperat edere formas. Judex equitatez ante oculos habens in similibus aut maioribus causis sique de novo emerserint iudicare debebit feudum amitti debere. ¶ Sed est sciendum q̄ vasallus non amittit feudum ex omni causa ex qua eius opi. graue[a]tur: sic. C. de his qui. vt indig. l. non oportet: quia interdum delerat partem feudi alienando: ⁊ tamen retinet beneficium: hoc dicit vsq; ad .§. deniq; Jacob. bel. Glo. super verbo: assalierit duo facit: primo querit an vasallus copulando amicitiam cum inimicis domini perdat feudum. Circa quod quero quid si fideiubet p̄ inimico dñi? ⁊ dic vt nō. in Spe. de treuga ⁊ pa. Nam si cā tangit iniuriam domini priuatur feudo: alias nō: q̄ non tenetur pro dño suo grat] inimicitias procurare nec alienus fieri a quersatione amicoꝝ: cum. n. penalistius. c. fundetur i naturali equitate vt littera elegan[b]ter dicit. Certe istud nō est bonum nec equum: arg. de oper. li. l. libertus negociatoris. Scōo querit glo. qd sic dñs nō vindicauit: vtrum trāsmittat ad beredē suū accusationem ingratitudinis? Et dicit glo. q̄ nō trāsmittit: doc. intelligunt hoc verum si potuit vindicare ⁊ noluit: secus si mortis fuit celeritate ipeditus vl̄ ignorantia iusta: vt q̄ nesciebat eum vasallū concubuisse cū vxore. Dicit. n. Aristo. nocte vagatur adulter. Dicit Accur. ea que fiunt de nocte, pbabiliter ignoranter. ff. qō me. cau. si cū exceptione. §. hec aūt actiōe, ꝓpterea dñs Oldra. euasit quēdam accusatum[c] qui dicebatur cōmisisse maleficiū de nocte: ⁊ testes deposuerunt se vidisse per computum: vel q̄ in illa nocte nō fuerat lumen lune: ⁊ ideo nō verisimiliter potuerunt videre: ⁊ sic fuerunt reprobati naturali ratiōe. ¶ Deinde nos habemus ꝟ q̄ si vasallus nō facit iustitiā dño p̄dit feudum: hoc dz intelligi q̄n non facit iustitiam de feudo: secus si de alia re ꝟm glo. Deinde subdit glo. multum notabiliter q̄ si dñs nō facit iustitiam vasallo de feudo p̄dit proprietatez. ¶ Quero quo iure dñs aget c̄ vasallū: rñdeo aut ē priuatus aut priuādus: primo casu nō est dubiū q̄ hz plenū dñium ⁊ plenā rei vendicationem: sed secūdo casu vī q̄ dz agere conditione ob causam: quidā dicūt q̄ hz vtilem rei ven. ꝓpria quēlibz possessorez: vt. C. de dona. que sub modo. l. i. Jaco. de bel. dicit q̄ hz directā: q̄ directū dñium sufficit ad vindicandū: ar. ff. ad trebel. l. si heres: nec pōt vasallus excipere de vtili dñio: q̄ replicabitur de culpa ⁊ in modum replicationis priuabitur iure suo: arg. ff. de inof. testa. l. paꝑ .§. si filius: ⁊. ff. ex qui. cau. ma. l. necnon. §. exemplo. Si vero agatur cōtra tertium possessorē certum est q̄ de vtili dñio vasalli nō pōt excipere: q̄ elisum ē: ⁊ q̄ sua nō interest. Adde qō no. ff. de condi. indebiti .§. sed si nummi: ⁊. l. ij. ff. si ager vectigal. vel emphi. pe. ⁊. ff. qui po. in pig. ba. l. creditor. §. ij. Credo ēt q̄ vasallus posset ꝙueniri conditione triticaria tanq̄ꝫ predo: vt. l. i. in fi. cum. l. ij. ff. de triti. Potest etiam cōueniri conditione ex moribus ad rescindendum id qō factum est: ar. ff. de cōtrahen. emp. l. sed celsus. §. si fundus. ff. de ac. empti. l. ex empto. §. si quis virginez. ff. de resci. vendi. l. fundus q̄ lucij ticij. Deinde nota tex. q̄ q̄ nō obseruat fidem conuentionis priuandus est eius emolumento cōcor. ff. loca. l. quero. §. inter locatorez: ⁊. ff. de rescin. ven. l. ij. fi. ¶ Deinde nō. text. q̄ in potenti excusat .d. q̄ q̄ non potest soluere non est periurus extra de offi. delega. c. p. ⁊. g. Nam licet sit periurus quo ad actum non est periurus quo ad reatum: quod est nota. Nam inopia quendam exceptionez prestat: vt nota. ff. de procura. l. ticius. ¶ Item nota tex. q̄ delator indignationez domini non euitabit[d] ad id quod dicitur in litteris apostolicis alioquin inquiūt indignationez beatorum apostolorum se nouerint incursuros q̄ ista verba cōminantur priuationem beneficiorum ecclesiasticorum: quod est menti tenendū. ¶ Deinde nota tex. q̄ in penalibus proceditur de similibus ad similia ⁊ maiora: quia potius attenditur ratio legis vel consuetudinis q̄ꝫ grammatica verborum. Et dicit Barto. q̄ hoc est verum vbicūq; statuto inest ratio naturalis vel ciuilis: de verbo. oblig. l. eadem. §. cato. per eum ⁊. ff. vti pos. l. i. per eundem: ⁊. C. de interdic. l. i. q̄ glo. ⁊ docto. Nota bene hunc tex. quia non est melior text⁹. in iure q̄ in penalibus statutis ⁊ consuetudinibus proceditur de similibus ad similia: de hoc not. C. de fur. l. si quis seruo. Hec tamen doctrina non habet locum quando pene imponuntur habito respectu ad priuilegium alicuius persone: quia tunc nulla potest fieri extensio de similibus personis ad similes nec de casibus ad casus. Ista est glosa ordinaria singularis insti. de actio. §. item mixta est actio contra eos: que incipit si in iudicio: quam glo. tene menti. ¶ In gl. magna ibi fideiussit. Nota q̄ ille qui fideiubet in causa criminali pro eo qui defert dominū tanq̄ꝫ ingratus remouetur a feudo. Fit aūt ista delatio mulieris modis. s. accusando denūciando: promouendo inquisitionem: sed accusator debet dare fideiussorem denunciator non: vt q̄ illud quod denunciat est ex officio publico ⁊ necessario: sed certe immo videt idem sicut dicimus in tutore qui se debet inscribere ⁊ fideiussorem dare: vt. C. qui accu. non pos. l. ij. ⁊. l. q̄ crimen. C. ō bis qui. vt indig. l. polla. ff. ad turpil. l. accusatorem. §. nunciatorez. Nos tamen videmus q̄ syndici qui denūciant maleficia non satisdant q̄ officium eorum consistit solum in referendo non assumendo in se necessitatez probandi. De officio istorum tractat Barto. ff. de custodi. reo. l. diuus. Accipio denunciatorez secundum q̄ accipit ius ciuile. Sed ius canonicum loquitur de denūciatore ad alium finem: vt extra de iudi. c. nouit: ⁊. c. super his extra de accusa. ⁊ ca. qualiter: ⁊ quando el. ij. extra eodem titu. de accus. ¶ In eadē glo. ibi non coactis: ista glo. potest allegari in argumen. q̄ō valeat victum rectis non citari dū tamen testis alias sit idoneus: vt nota. ff. de bis quibus vt indig. l. post legatum .§. bis vero: quod verum est dumtamen iuret partibus presentibus vel altera absente solemniter tamen requisita: q̄ nullo iure cauetur q̄ citatio testis sit de substantia: ⁊ eo ipso q̄ iudex defert ei iuramentum: videtur eū monere super veritate dicenda que monitio vim citationis habet: vt notatur C. quomodo ⁊ quando iudex. l. cessante: dic de hoc vt dixi C. de episcopis ⁊ cleri. l. presbyteri. ¶ Modo querit hic glo. vtrum vasallo qui detulit liceat penitere ante sentētiaz? ⁊ dicit q̄ si ideo penitet ante sententiam quia probare non potuit: cuz tamen fecerit quicquid potuit vt probaret non parcitur sibi: alias si re integra restitit sibi ignoscitur. Dicit Jacobus de are. C. de transaction. l. si quis maior. q̄ in pena legali parcitur: secus in conuentionali. Sed Accursi. instit. de actio. §. item mixta est actio contra eos: videtur dicere q̄ in istis delictis que committuntur in processibus causarum habet locum penitentia: est tex. C. de iurisditione omni. iudi. l. in criminali: qui videtur imponere punam ⁊ ei qui solummodo vocauit aliquem ad causam: ad idem. C. q̄ accusare non poss. l. penultima: ⁊. l. fina. ⁊. C. de dila. l. fina. libro decimo. Sed distingui potest an iustam causam habuit deferendi: ⁊ tunc potest penitere: an nō tunc secus vt ff. de iudi. l. destitisse. ¶ Justam tamen causam habere nemo videtur

a ¶ Accusatus. Vide Bal. in. l. arethusa. ff. ō statu homi. ⁊ Ang. in. d. l. si cum. §. in hac: vide bal. i. c. ⁊ si clientul⁹ in ti. de conten. inter me ⁊ dñm vbi dicit q̄ō si ē dubium de intellectu. l. recurrimus ad rationez naturalez.

b ¶ l. fi. Adde q̄ cessāte causa ad cautelam ordiatum non cessat p̄ uidentia simpliciter ordiata. ff. de rescin. ven. l. fi. §. vltimo.

c ¶ Euitabit. Nota illa verba indignationem ⁊c̄. iportare priuationem beneficiorꝝ: ⁊ vide tex. in verbo indignationez nostri numinis in. l. ij. C. ō pe. bono. subla. lib. x. Vide bal. post De. in aut. statuimus. C. de epis. ⁊ cleri. vbi in casu illo quis incurrit indignationem superioris ⁊ Bal. exponit quod puniꝝ extra ordiné nō priuatur iurisditione allegat q̄ habetur in aut. de questo. §. i. in aut. vt nulli iud. §. i. in aut. ō mā. princi. §. ⁊ hec: Bar. in extraua ganti qui sint rebel. dicit quod ista verba ipor[e]tant qō non erit gratiosus principis: vide hic modernos.

d ¶ Melior tex. Vide glos. ⁊ ibi Bald. in. l. si qs id. §. serui. ff. de iurisditi. omni. iudi. ⁊ Bal. in. l. i. C. que sit longa ꝓsue. Andr. bar.

mo videtur nisi qui hoc probat vt ,C. de calumnia.l.no-
stris. Dicunt tamen quidam ꝙ sufficit probare per vnuꝫ te
stem idoneum de veritate non de circunstantijs. ¶ Sed
Jo.an.dicit hoc esse arbitrarium. Et adde quod no.C.de
bis qui.vt indig.l.polla per Accur. Nūc generaliter que
ro an admittatur penitentia? ⁊ hec questio diuiditur in du
as partes. Nam quandoqꝫ quis vult penitere ad euitatio-
nem pāi.quandoqꝫ ad consequutionem beneficij: exem-
plum de vtroqꝫ: dicit statutum ꝙ confitenti maleficium re-
mittatur quarta pars pene: sed negāti augeat tertia pars
pene. Modo quidaꝫ cūfessus fuit: postea negauit vel eō
tra: primo negauit ⁊ postea confessus est: queritur quid iu
ris? Sꝫ ad euidētiā premittendū est ꝙ negatio triplex eē
potest: scilꝫ de substantia delicti: vt quia negat factuꝫ: de q̄
litate delicti vt qꝛ negat qualitatē loci vel temporis ⁊ de q̄
litate animi: vt quia negat dolum: ⁊ dicit se fecisse ad sui d-
fensionem. Item aliquando negat in figura iudicij: aliquā
do extra iudicium: vel cor̄ iudice nō cōtestando litem: vt
non oblato libello. Dico ergo ꝙ statutum debet intelligi
de negatione que fit lite cont.quando procedit̄ per accu
sationē vel quasi cōtestando quando procedit̄ per inquisi-
tionem.arg.ff.ver.sig.l.bone.§.hoc sermone: ⁊.ff.de cōdi.
⁊ de.l.hec conditio in prin. Vel melius dic ꝙ cū tractem⁹
de pena augenda rōne negatōis itelligim⁹ de ea negatōe
in qua perseuerat. Sed si non perseuerat in ea sed confite
tur nondū liquidato negocio per probationes testiū tunc
vitat dānuꝫ quod ex negatione emergebat: vt not.in.d.§.
itē mixta insti.de ac.⁊.C.de his qui.vt indig.l.alia causa:
tamē per istā confessionem nō cōsequitur beneficium cōfi-
tentis quia primo negando illi beneficio tacite videtur re
nunciasse: vt.ff.de fideius.l.si dubitetur: ⁊ facit ad predicta
C.de non nu.pe.auc.contra qui propriam: ⁊ in auc.de trī-
en.⁊ se.§.penul.col̄.iij.⁊.C.de iure do.impe.l.ij.⁊.C.de si
deicō.l.questionē: vbi ꝑpter negationē quis perdit iuris
cōmunis opitulationē. Sed dubitatur quid iuris si negā
confessus est ī tormentis ⁊ perseuerauerit in cōfessione rī-
deo nō ꝓsequitur premiū confitentis: ar.ff.ad tertul.l.ij.§.
si mater. Sed certe nec incurrit penā negantis qꝛ in nega
tione nō perseuerauit. ¶ Sed pone ꝙ cōfitetur factum
sed negat qualitatem? Respondeo aut negatio qualitatis
habet alterare plus ⁊ minus tunc respectu qualitatis ipm
habeo pro negante: sed respectu sortis: vt ita dicā siue fa-
cti habeo ꝑ cōfitēte ita ꝙ ꝑportionaliter pena accedat q̄li
tati ⁊ decedat sorti. licet alibi ista cōsideratio reprobet̄.ff.
de eo qō certo lo.l.fi. Aut alteratio nō est ꝑm plus ⁊ min⁹
sed est exclusio totius pene: ⁊ tunc in totū habetur pro ne-
gante: ar.ff.de adul.l.denūciasse.§.qd tñ: ⁊.ff.vi bo.rap.l.
pretor.§.docere. ⁊ quod no.C.de ꝓba.l.ij.per Jac.de are.
⁊ Ly. ⁊ per Bar.ff.de iureiu.l.eū qui in prin.vbi oio vide.
Sentit ipe in ista materia vnā cōclusiōez ꝙ vbicūqꝫ agēs
ūnitī responsioni aduersarij sicut assumit eam pro se ad ꝓ-
bandum ita debet assumere eam cōtra se ad statuti benefi-
ciū indulgendū: ar.dicte.l.eum qui ratiōe in littera: qō ēt
est satis rationabile[a]. ¶ Quero vtꝫ in causa appellatio-
nis habet locū penitētia? Gl.tangit in.l.si cū excep.§.hec
āt actio.ff.qō me.cau.l.j.in prin.ff.de ac.em.⁊ vtrobiqꝫ sen
tit ꝙ in causa appellatiōis possit purgari culpa vsqꝫ ad sen
tentiā. Fallit qō no.ff.de app.l.si creditor.§. iussus. Mul
ta plura alia satis bona dicunt in hac glo.magna que bene
notabis. Adde.dicunt quidā ꝙ in delictis innominatis lo
cum habet penitentia: secus in nominatis. Sed tu dic ꝙ
in delictis que pendent ex conditione potestatiua habet
locum penitentia antequam sint consummata sed postea
non siue sint nominata siue innoīata vt crimen stellionatus
nisi cōtineāt interesse: quia illud purgat̄: vt.ff.de alie.iud.
l.ex hoc edicto.§.siqs alienauerit. Ibi tñ gl. logt̄ aliter qꝛ
dicit ꝙ ī ōlictis extraor.penitētia hꝫ locū si ius aduersarii
non ē factū deterius: alꝫs sec⁹ dic vt.ff.de fur.l.q ea mēte[b].

Deniqꝫ. Queritur hic si vasallus cōmiserit cau-
sam amittendi feudum ad quem debe-
at deuenire ad dominum an ad successores vasallī
Respondetur distinguendo: aut vasallus delinquit
in dominum ⁊ tunc reuertitur ad dominum vt habe-
at hanc sue iniurie vltionem. Aut peccat in alium vt
quia fratrem occidit: vel paricidium commisit tunc
non ad dominum sed ad proximos pertinet. Si autē
vasallus feudum alienauit contra constitutionē Lo
tha.quia dominuꝫ contemnere videtur feudum amit
tit ⁊ ad dominum reuertitur hoc dicit. VLTIO-
NEM. Nota regulam ꝙ vbicunqꝫ dominus prin
cipaliter offenditur per reatum vasalli ibi ad domi-
num feudum reuertitur: vt habeat hanc saltē sue iniu
rie vltionem: quasi dicat hoc modo de iniuria satisfit
ipsi domino: alibi appellatur satisfactio quelibet suf
ficiens vindicta vt verberum: vt.ff.de iniurijs.l.sed
si vnius.§.si ante iudicem. Et nota ꝙ isto casu domi-
nus prefertur agnatis secundum Jaco. de bel. Ego
puto considerandum tenorem imuestiture. Nam si
feudum est concessum generi ad dominuꝫ reuertitur
solum ius delinquentis: ⁊ non ius reliquorum: quod
ex propria persona habent quodam ordine mortali-
tatis non per viā hereditatis: vt.ff.de interdi.⁊ rele.
l.iij.⁊ maxime quando regalia sunt concessa in feu-
dum: quia absurdum est ꝙ ea dependeant ab heredi-
tario corpore cuꝫ sint nobiliora ⁊ potiora ⁊ ad ea ad
mittuntur filij ⁊ agnati iure geniture beneficio domi
ni expreta forma inuestiture: a cuius tenore nō est re
cedendum: vt in.c.j.de duo.fra.a capi.inuesti. Alij di
cunt indistincte ꝙ iste est rigor feudorum ꝙ si mar-
chio cōmitteret delictum contra dominū suum: puta
contra regem ꝙ marchia ad regem libere reuertitur
exclusis filijs ⁊ agnatis. Naꝫ hoc tacite inest inuesti-
ture: ergo pro expresso debet haberi: vt.ff.si cer.pe.l.
cum quid.⁊.ff.de edil.edic.l.ꝙ si nolit.§. qꝛ assidua.
Prima pars obtineret de iure communi. Secunda
obtineret de iure consuetudinario hic scripto: vt.§.di
xi in alia gl. ¶ PARICIDIJ. Nota regulam
ꝙ omnis paricida est priuandus feudo. Est autem
paricida[c] siue secuta sit mors: siue tractata: ⁊ in tracta
tu perseuerat̄ licet deo reuelante non fuerit consum-
matum: vt.ff.ad.l.pompo. de paricidijs.l. si sciente.
Nam horribiliū reuelator est deus[d] qui protegit ge-
nus humanum: vt dixit tex.in auctentico sed nunqd.
Dicitur paricida ille qui non procurat mortem sed
malam captionem puta carcerem fratris sui: puta va
sallus fecit capi fratrem suū ⁊ poni in carcere tyran-
nico modo sicut qdaꝫ faciunt: vnde dominus vult eū
priuare feudo? Respondeo ⁊ si non proprie istud di
catur paricidiū tamen qꝛ est de similibus ad similia
procedendū puto.n. priuari posse feudo maxime si
captus sit vasallus: qꝛ iniuriā atrocem facit dño: qui
vasallū suū detrudit in carcere propter quod etiam
dño suo nomine competit actio vt notat Inno. extra
de ap.dilecti. ¶ Et nota h̄ ꝙ si vasallus occidit fra
trem propriū: debet priuari feudo: qꝛ est paricida. Il
le aūt ꝙ interfecit fratreꝫ dñi sui sigdē inter eos oēs
sint iurasanguinis: idem. Si aūt dominus oīno ex-
traneus: dicūt qdā ꝙ non priuat̄ feudo: qō dic vt no
ta.ꝑ.de eo qui interfec.fra.do.sui.c.j. ¶ Itez nota ꝙ
in istis casibus feudū non reuertit̄ ad dñm sed ad ꝓ-
ximos agnatos qō dic vt.ꝑ.si vasa.feu.priue.cui defe.
c.vasalli. ¶ Et nota ꝙ iste ver.⁊ p̄cedēs aperte lo-
cunt̄ in feudo paterno ꝗz gl. Ja.de bel. ⁊ Pe.de cer.
Et vide qō nota.supra in prima rubrica hui⁹ libri.§.
cū vero contradus. LOCATIONE VI-
DETUR. Nota ꝙ ille q̄ alienat non requisito dño
despicit dñm: ⁊ ideo ratione contemptus perdit feu
dum. Sed an ipso iure vel per sniam? dic ꝙ speciale
in alienatione qō ipso iure: qō notat Inno.[e] extra de
feu.c.ex parte. Sed ista littera cōtrariū inuit dū di-

a ¶ Rationab
le. Adde ꝙ cum
cōfesso agitur be
nigne ⁊ quod nō
decet non opor-
tet .ff.de le.j.l.si
dom⁹.§.quia cō
fitetur. Caro enī
⁊ sanguis merek
prerogatiuam.

b ¶ Ea mente.
Extra no.ꝙ qui
assumit in se pro
cessum non tene
tur euꝫ prosequi
si non sua inter-
est: vt C. ō his q.
vt indi.l.minorī
bus.

c ¶ Paricida.
Vide que dixi in
rubrica. de parē.
q fil. occide. an.
barba.

d ¶ Deus. vide
l.si ex falsis.C.de
transac. vbi cri-
men falsi reuela-
tur. dicit ibi bal.
ꝙ de⁹ reuelabit.
vide tex.in auc.
ō test.§. Et licet.
versiculo deo nō
patiēte huiusmo
di occl'tari iuxta
illud Sāguis fra
tris tui clamat
ad me de terra iu
xta illud scelus ꝟ
ista loquet̄ auis
apud esopum vi-
de bal.in.c.veni
ens de testib⁹. el
j. An.barba.

e ¶ Inno. Idē
voluit host.in.c.
j.§.si cum filia q
libet mod. feu.
amit.ver. autem
q̄ri. An. Barba.

cit cariturum quod futuram penam significat:vt no. .C. de sacrosanc.eccles.l.iubemus.§.iconomus ꝛ de iurisdit.om.iu.l.in criminali. ¶ Item no.ꝙ iste tex. dat materiam delinquendi quia vasallus qui volet fraudare agnatos vendet feudum ꝛ sic reuertetur ad dñm excluſis agnatis qbuscūqꝫ ꝛ cuiuscūqꝫ grad⁹ qō est iniquissimum: vt.ff.de iur.ꝛ fac.igno .l.iniquissimum. Sed alias super hoc dedi remedium ꝛ nūc addo ꝙ filij etiam agnati pro eorum interesse possunt se opponere ne tradatur possessio ꝛ super hoc etiam requirere dominum feudi ꝙ prohibeat emptorem i possessionem ingredi. Item potest prohibere vasallū ne tradat.de contrahē.emp.l.siquis sciens de rei vē. l.si funduꝫ.ff.de le.prestan.l.virilis.§.si adierit.ff.de le.commiſ.l.fi.ff.ad trebel.l.heres: cum alias dominus est in dolo.ꝛ de dolo suo nō debet iuuari sed puniri quia peccat in fidelem suum si nō impedit. Impedita ergo traditione possessionis feudum non perditur vt legitur ꝛ not.per By.ꝛ alios de verbo.signifi. l.alienatum quam sepius allegaui.ꝛ.ff.de sta.li.l.iij. §.deniqꝫ:ꝛ.ff.de cond.ob cauſ.l.dedi.§.fi. ¶ Sꝫ pone pater ita dicit vendo tibi castrum quod habeo in feudum a domino principe Achaye saluo iure domini principis ꝛ filiorum ꝛ agnatorum meorum:ꝛ procedit ad traditionem sub hac forma: nunquid hic verba aliquid releuent?ꝛ est ar. hic quod non: quia cum non sit denunciatum domino clā fieri videtur ꝛ per consequens dominus contemni videtur. Item quia in preiudicialibus non iuuat protestatio. sed si adicit b verba nec aliter nec alio modo quia tunc nihil videtur actum forte non perderet feudum: naꝫ cō stat ꝙ non intendit alienare nisi possit cum hac clausula saluo ꝛ non aliter iuxta nota.in simili.C.de exce. l.siquidem:ꝛ.ff.famil.herci.l.item labeo.§.j.ꝛ ar.ff. de manu.test.l.siquis locuplex. ¶ Et nota.ꝙ Jaco. de bel.ponit hic talem distinctionem cuꝫ queritur an perueniat feuduꝫ ad agnatos:aut peccat vasallus delinquendo:aut alienando. Primo casu:aut in dominum ꝛ reuertitur in dominum omnibus alijs exclusis etiā agnatis:vt in.§.deniqꝫ in principio. Aut peccat in alium ꝛ tunc peruenit ad agnatos non ad filiuꝫ vel ad dominum:vt in.§.deniqꝫ.ij.responso:ꝛ j.titu. j.§.si vasallus. Secūdo casu aut alienat legitime tūc peruenit ad filios si supersint.vel ad agnatos si filij nō supersint:vt.s̄.de succes.feud.§.j.cum simi. Si vō illegitime alienauit tunc peruenit ad agnatos nō ad filios.ꝛ si filij supersint agnati etiaꝫ viuo alienante reuocant: sed non extantibus filijs tunc reuocant post mortem:vt j.si de feu.fue.controuersia.c.titius. Prędicta vera nisi agnati consenserint vel anno tacuerit vt supra qualiter olim feu.ali. poss.capi.j.§.porro.ꝛ d.c.titius. non extantibus agnatis reuertitur ad dominum:vt in hoc cap.§.fi. Et dic etiam vt nota.supra de succes.feu.capi.j.Jaco.bel. Et nota hāc distinctionem quia vera est[a].

¶ Si de feudo vasallus ab aliquo iterpellatus fuerit,ꝛ dominus eum defendere noluerit.

Negocium tale est. Diuide i tres partes. Primo thema ꝛ questio. Secūdo responsio quid iuris sit quādo certum est vasallum victum esse de feudo. Tertio quid iuris sit quando est dubium an sit victus de feudo vel de alia re. secunda incipit ibi in ver.ꝛ super negocio. tertia in ver. sed si dominus. Casus. Extraneus vasallo mouet controuersiam de feudo: vasallus domino denūciauit ꝙ eū defenderet: feudum euictum est scꝫ domino renuēte eum defendere: queritur an dominus teneatur vasallo de euictione ꝛ inquātū? Et respondetur ꝙ si certum est ipsuꝫ fore euictū tunc dominus tenet de euictiōe vasallo vt aliō sibi in feudum restituat eiusdeꝫ estimatiōis vel det nūmos qui conuertantur in specie aliqua que sit in feudo. Aut est dubium feudum esse euictum tunc si probat vasallus feudum esse quod est euictum agit de euictione: sed si non probat domino defertur iusiurandum. hoc dicit. ¶ Nota ꝙ vasallus agit de euictione feudi non ad duplam sed ad tāntundem vel ad estimationem conuertendam in aliam rem que pro feudo teneatur. Hec regula fallit in casibus in quibus de euictione nō agitur. quod dic vt in glo. Item Jaco. bel.ꝛ Pe.de cer. Sed ego quero vtrum venditori scienti sit denunciandum?ꝛ videtur ꝙ non tribus ratiōibus. Primo quia scit cām suam agi ergo scientia sibi preiudicat: vt l.sepe de re iudi.ꝛ.C.vbi de cri.agi oport.auc.qua in prouīcia.ꝛ qō not.ff.de iud.l.venditor. Preterea hoc ꝓbo per regulam generalem de ac.emp.l.j.in fi.ꝛ per.ll.que specialiter ad hoc possunt induci.C.q̄ res pig. ob.pos.l. nomen. ff.de transac.l.fi. Preterea hoc probat prōnem. Nam cū venditor ꝓmittit ōfendere itelligit lite mota.vt.ff.l.si pl⁹ §.lite mota. que dies lꝫ a principio sit incerta si tamē postea certificatur interpellat pro homine argumento.ff.de penu. le.l.j.ꝛ.C.de contraben.ꝛ comit. stip.l.magnam. Et hoc dixerunt quidam vt nota.C.de euic.l.emptor fundi. Sed glo.h̄ sentit contrarium.scꝫ ꝙ non sufficit scire sed oportet denunciare. formam autem denūciationis ponit glo.C.de euic.l.auctor. vbi dicit ꝙ est opus ꝙ venditori denuncietur vt defendat. ista etiam forma ponitur in tex.ff.de procura.l.qui absentem: certe tex.est hic ibi vt eum defenderet. Hanc opi.tenet Bar. dicens ꝙ non sufficeret emptori si notificaret litem motaꝫ nisi notificaret ꝙ defenderet eū. Et hoc probatur euidenter tali ratione quia si sufficit simpliciter denūciare litem motam: istud posset fieri per quēlibet amicum etiam sine mandato: quod est contra.d.l.qui absentem. Item quia secundus emptor posset denunciare primo venditori sine aliqua cessione iurium quod est falsū: vt.ff.de euic.l.fires q̄ꝫ a ticio: hoc habemus in simili qꝛ si promisisti mihi.x.cum petiero non sufficit vt ego notificeꝫ tibi vel procuratori vel heredi tuo ipsaꝫ promissionem sed debet addi regitio vt soluatur: vt notat Ly.C. in qui.ca.in inte.resti.nō est nec.l.in minoꝛuꝫ. Item ille qui vult aliquid cōsequi ab aduersario per protestationē opꝫ ꝙ illud protestādo petat quia protestatio requisitoria debet habere cōclusionē. Ista opinio est tutioꝛ ꝛ varioꝛ sigs vult consequi vt defendatur. Sed si nō tendit ad aliud nisi vt de euictione agatur: re victa sufficit forte denūciare litē motā: ar. iuriuꝫ pro hac parte allegatoꝛ. Cū vero queritur vtrum sciēti sit denunciandū: dic aut denunciatio fit ad commodum nūciantis ꝛ est necesse nunciare. Aut ad simplicem instructionem aduersarij ꝛ eius cōmodum ꝛ nō est necesse ꝙ sciēti denuncietur qꝛ habito effectu scientie nō curamus de mō. Primū probat.ff.de adul.l.denūciasse. Scōm patet in.l. item veniūt.§.a quo de peti.here.ꝛ de admi.tu.quidam ō cedens.§.ex quo innotuit.ꝛ ita dicit Ja.de bel.in suis solutiōibus p̄cioꝛ. Et dicit By.ꝙ siquidē lex exigit denunciationem non sufficit sola scientia quia denunciatio est de substantia: sed si non requirit nisi solam scientiam tunc sciēti nō est denūciādū: qꝛ sufficit sola sciētia. Ita dicit bar. ꝛ ratio ꝓ se patet. BOLOGNO REMANENTE. In hoc cāu ꝓtestatio domini nō tollit ꝓtestationē vasalli: qꝛ dñs nō hꝫ ius ꝓtestādi. tūc āt ꝓtestatio tollit ꝓtestationē qñ tractat de eliciēdo cōsensu alteri⁹: vt.l.fi.ff.nau.ca. sta. vl̄ de aliquo p̄iudicio generādo ratiōe raciturnitatis: vt.ff.loca.l.cū in plures.§.locator horrei.ꝛ.ff.ad mace.l.si filiꝰ:ꝛ.l.j.§.magistꝛ.ff.de exerciᵇ. ¶ BOLOGNO PETIT. No.hūc libellū peto cābiū feudi ꝛ ē specialē.nā alꝫ vna species ꝓ alia nō pōt solui vt.l.ij.ff.si cer.pe. NEC TUNC TENEBORIS. No.ꝙ ille q nō negat nō vī ꝓpterea fateri.ꝛ iō postea negare pōt. An dubius

a ¶ Vera est.] Extra not.qꝛ qui in obligatiōe est reꝫ tertij dari succedit interesse in obligatione si ille non vult vēdere. secus si res ē p̄missoris vl̄ est in obligatiōe genꝰ. ff.de le.iij.l. non dubium.

b ¶ Exerci. Independentibꝰ autem ab animo libero multum valet protestatio: vt nota. in.l.j.C. de repu.here. sed in dependentibꝰ ab animo necessario a iure: vel iudicis aucītate nil operatur protestatio vt.C.de iure delib. l.cum aliquis: ꝛ C.de here.insti.l. cum proponas:ꝛ d.l.j.C. de repud. here. Item fraus nō patrocinatur protestāte C.e.ti. l.ij.per Ly.

biuꝰ cogatur litem cõtestari:est ar.quod nota.ff.de libe. bo.exbi.l.j.§.is qui nescit.ꝛ.C.de iure deliberã.l.fi.§.sed quia quidam: quod est verum non dato spacio ad deliberandum:vt in auctẽ.offeratur.C.de lite conte.Sed eo dato si non potest deliberare fit cõtestatio per verbũ non credit.de restit.spo.ca.cum ad sedem: quod est nota.Idem si dicit ego non ꝓsumo quia tantum est dicere quãtum ego non credo.vt notat Ber.extra de ꝓsump.c.quosdam:ꝛ ff.de le.j.l.huiusmodi:ꝛ hoc modo dicitur ꝙ verbum credo iducit ꝑceptũ.VEL MVNDOS IN FEUDUM DANDOS. Nota ꝙ pecunia potest dari i feudum:forte ideo est:quia succedit loco rei feudalis: qó non placet quia consuetudo non vult ꝙ ꝓ re mobili fiat fidelitas.Querit glo.si alicui est data quãtitas in feudum puta mille florẽi cũ nó debeaꝯ fidelitas:vtrũ dñs pót istã pecuniã repetere?ꝛ dicit glo.ꝙ sic per conditiõem sine causa.Sed quid dices si pecunia nó est data ꝓ fidelitate sed est data ꝓ aliquo ánuo reddítu.verbigratia:emo a te annuum redditum ꝓ quinq̃ginta florenis in anno ꝙ precio mille flo.quos tibi soluo:vtrum iste contractus sit licitus? hic est ar.ꝙ sic.Alij dicunt ꝙ iste cõtractus nó est sine scrupulo vsurarum:de hoc alibi dixi in.l.j.C.de his que pene nomine.Sed nunc addo ꝙ apposito pacto ꝙ illa mille cõuerterentur in emptionem predioꝝ:iste contractus iustior esset ꝛ si venditor non vult emere imputet sibi:ꝛ considera super ista cautela:ꝛ cogita ne per istas cauillationes ledas conscientiam tuam.MVNDALIS. Nota per iuramentum astrui perpetuam negatiuã.Quero dicitur hic in glo.ꝙ si emptor non comparuit ad audiendum sententiaꝫ non habet regressuꝫ de euictiõe.Pone ergo ꝙ certum est ꝙ iudex ꝓpter eius contumaciam non fuit motus in aliquo sed solummodo ꝓpter veritatem ꝛ iusticiam probationũ:an ergo ista absentia impediat agi de euictione?Item quid si fuit absens ex iuxta ꝛ probabili causa.Respõdeo[a] de euictione agi posse. de hoc est glo.singularis in.l.ij.§. econtrario.C.de ꝓcu.iudi.tuta.quam tenementi.Unum scias ꝙ animus iudicis probaꝫ ꝙverba ab eo inserta in sententia.Ista est glo.notabilis.ff.de iudi.l.si pretor.In glo. s.absente quam glo.bene.not.[b]

¶ Si de feudo fuit ꝓtroversia ĩter dñꝫ ꝛ agnatũ vasalli.

A de feudo. Si contentio est inter dominũ ꝛ agnatos defuncti:agnati interim ante litem finitam constituendi sunt in possessione:vtroqꝫ autẽ in ꝓbatione deficiente agnatis deferꝫ iusiurandum.b.d. ¶ Quero que est ratio ꝙ ḃ magis fauetur agnatis q̃ dño?Respondeo qꝛ dñs nó negabat feudum ꝫ qualitatẽ feudi:ꝛ confitendo feudum confitebatur vasallum possedisse tẽpore mortis:quia ꝙ realem inuestituram feudũ constituiꝫ.Istã ergo possessionẽ dñs interrũpere non pót:qꝛ est quedã continuatio naturalis inter vasallũ ꝛ agnatos.ar.ff.ex q.cau.ma.l.cũ miles in prin.Itez qꝛ benignior est ꝓsumptio exquo constat ꝙ fuit feuduꝫ. ergo debemus ꝑsumere ꝙ fuit antiquũ potius q̃ nouum. Sed Ja.bel.dicit ḃ ꝙ ista ꝓsumptio est róne antiquitatis.Dicit Bar.ꝙ multũ ꝓsumiꝫ ꝙ factis antiquis.ff.de iureiuran.l.admonendi ꝙ eũ:nec repugnat ꝙ littera dicit nouũ feudum:nã etiã si centuꝫ annis fuit possessor ab vna linea collaterali eẽ potest nouũ quo ad aliam lineam sed non ꝓsumitur vt ḃ quod est valde notabile.Intelligitur ergo ḃ de feudo de cuius origine non apparet aliud q̃ lõgo tẽpore possessum:ar.ff.de vsur.l.cũ ỏ in rẽ vso. ¶ Opo,glo.de ancipiti periurio.solue qꝛ non est anceps periuriũ exquo lex hoc ꝑsumit.Querit gl.qd si dubitaꝫ de statu vasalli?Rñdeo i dubio nó ỏbemꝰ ꝑuare vasallũ cómó possessiõis:ar.C.ỏ peti.hẽ.l.si putas.C.ỏ edi.di.adri.tol.l.ij.

Inter filiam. Casus.Si contentio est inter filiam ꝛ agnatũ de beneficio filia interim debet esse in possessione: vtroqꝫ autem deficiente in probatione agnatis defertur iusiurandum. hoc dicit. ALLODIUM. Allodium dicitur proprietas que a nullo recognoscitur:ꝛ si qs in libello dixi feudum esse libellarium ꝛ succubuit: potuit postea dicere esse allodiuꝫ:nec obstat exceptio rei iudica.quia ista dominia non sunt eiusdẽ speciei vt no. C.de inge.manu.l.penultima:vbi est glo.singularis LOLLO CAMBALD. Ratio est quia feudum est quedam seruitus vt no.ff.de vsufruc.l.si cuius in princi. Predia autem in dubio presumunt̃ libera:ꝛ ideo presumuntur potius allodium q̃ libellarium vel feudum iuxta no.C.de proba.l.cum res. Sꝫ ista ratio nihil valet qꝛ iste tex.dicit sine libellario ꝛ certum est ꝙ libellus est quedaꝫ species seruitutis ꝛ tamen presumitur pro filia. Dic ergo ꝙ ratio est qualitas possessionis paterne que qualis fuit in patre talis presumitur in filio vt no.institu.de bere.ab inte.§. sui. ¶ Sed q̃ hoc quare in diffinitiuo calculo defertur iuramentum agnatis? Respondeo istud debet intelligi quando per qualitatem aliarum presumptionem fortior presumptio est pro agnatis q̃ pro filia ꝛ ita debet suppleri littera ꝑm Jaco.de bel.per iusiurãdum scilicet cum.xij.sacramentalibus:vt.j. de controuer.inter mal.ꝛ fe.c.j.in princi.Et no.j.de capi.qui curiam ven.c.si contentio. Pe.de cer.

Defuncto. Supra erat contentio inter filiam ꝛ agnatos hic inter dñꝫ ꝛ filiam libellariam. No.hic ꝛ in superiori responso libellariam in feminam transire concor.in auc̃.de non alie.§.emphiteosim.col.ij.

Probatione. Communiter ḃ non est ver.sed capitulum ꝛ ḃ intendit si contentio est inter dominũ ꝛ filiam de feudo.filia interim manere debet in possessione: vtroqꝫ aũt in ꝓbatione deficiente filie datur electio iurãdi. h.d.FILIE DANDA. Non ob.s̃.c.p̃cedẽti qꝛ hic p̃sumptio erat pro filia ibi ꝙ agnatis Pe de cer.

Moribus. Casus.Comes vl̃ baro de beneficio sui militis qõ ad eum reuerti sperabatur post eius mortem aliuꝫ inuestiuit militem:queritur quando sumat effectum hec inuestitura?Respondeo ꝙ sumit effectum cum feudum sibi vel heredi suo fuerit apertum:sed ꝛ inuestitura facta a prelato eodem modo non capit effectum nisi sibi aperiatur ꝛ in tali inuestitura non exigitur consensus eius de cuius feudo procedit.hoc dicit. NON OPORTET. Qꝛ valet inuestitura siue fiat in diem vel sub conditione siue pure sed non habet effectum nisi feudo aperto:potest tñ esse vtilis ꝓsensus si inuestitura facta esset pure siue in diem vel sub cõditione ꝛ prius dies vel ꝓditio existat q̃ decesserit feudum tenens:ꝛ dic vt dixi.s̃. qui suc. tene.Ja.bel. Tu dic ꝙ non valet inuestitura nisi sit collata in tp̃s aperture:vel nisi consentiente primo vasallo vt.s̃.q suc.tene.c.j.ꝛ.s̃.de feudo da. inuicẽ legis cõ.c.ij.in princi. Pe.de cer.Ex hoc.c.arguunt quidam valere pactũ de futura successione qõ est falsum qꝛ ḃ non est pactũ de futura successione:sed est tate quale est.C.ad.l.faiam de plag.l.in fuga in fi.Et no.ꝙ hodie valet pactum de futura successione si interuenit sacramentuꝫ vt extra de pac.c.ij.li.vj.Bar.dicit ꝙ pactum de nõ succedendo firmatur iuramento:sed pactuꝫ de succedendo nõ firmaꝫ.Et est rõ qꝛ primũ nó inducit votũ captande mortis:scõm vero sic.ff.de fideius.l.si quis pro eo:ꝛ de ver.signi.l.stipulatio hoc modo p Bar. Istã distinctionẽ meri canoniste nó tenerent vt puto qꝛ ratio dicti.c.est ex eo qꝛ istud pactum pót seruari sine interitu salutj eterne. Et si dicaꝫ ꝙ inducit votũ captãde mortis hoc certe nescimus qd sit in aio pacis centiũ:ꝫ bñ scimus ꝙ pñt obseruare pactũ sine ite-

[a] ¶ Respõdeo. vide bal.in ca.sicut de re iu.ꝛ in l.ij.c.q res iud. non noce.

[b] ¶ Bene not. Item no.ꝙ sententia iniqua potest transire in rẽ iudi.tamen cum sua causa sui̇sqꝫ vicijs .i.ꝙ nũq̃ per hoc efficiet equa.ff.de leg.j. l.si seruus plurium.§.j.Item scias ꝙ qui minus plene ỏfendit cõtra se concludere videtur:vt eadem.l.§.si quis autez.Unde ꝛ si transeat in rem iudicatam nõ tamen per hoc iustificatur. Item sententia iniqua trãsire potest in vigorez quia nõ potest mutari rei vitas a filijs hominum.ff. de libe.ꝛ posthu.l.filio quem pater. Adde ꝙ non supposita iurisditione sed consilio illud consilium nõ est sentẽtia. No. extra de consue. ca. iij. Itẽ no.ꝙ nemo litigat nisi qui habet intentionem victorie. vt.ff.ad.l.fal. in ratione.§.cuꝫ quidam ꝛc̃.

a ¶ Agit. vide plene ō ħ p.d.ludo.i.l.q supstitis de acq.here.⁊.l. pactū.C. de colꝓ. b ¶ Uestra. Add de predictis ſm Aln.devgodoni. q̄ vē hic doctor non forte ponderauit illum tex. qui loquitur ſimpliciter q̄ filia dote cōtenta nō habebit regreſſum ad bona paterna ⁊ illud pactum iuramento firmatur vt ibi: ſz q̄ ibi dicaꝫ pactum ħ appoſitū vt filiꝰ ſuccedat vel alius: ⁊ q̄ is qui facit pactuz: cuz ſit neceſſe q̄ ſit ille de cuiꝰ agitur hereditate iuxta.l.fi.C.de pac. conſentiat: q̄ pacto cōſenſerit vꝫ iuramēto firmauerit ille tex. nō dicit ⁊ ħ pactuz nō operatur ſucceſſionem omni caſu: ſed ab inteſtato iuxta tex. illius.l.fi.C.ō pac. attamen operaꝫ ſm iſtos doc. q̄ ſi filius cū filia ſ̄ paciſceret q̄ idē filius ſuccederet ⁊ iuramento firmaret: qō eſt nouum ⁊ ſubtile dictum. An. ō vgodo. ⁊ tunc nō pactū operabiꝫ ſucceſſionē ſed filie excluſionē pp iuramentū per illū tex. ⁊ ab inteſtato reperiri ſe ſolum igiꝫ ſuccederet. Sed tex. ibi i l.fi. dicit contra bonoſ moreſ ⁊c. quod ponderat p regulam non eſt obli. de reg. iur. li.vi. attamen in teſtaméto pōt deuolui ſucceſſio. c ¶ §. iuſ. ⌋ Et tamē dicit q̄ ille q̄ circa inuentarium deligit in materia: q̄ omiſſit ponere aliquam rem ⁊ nō in forma non punit niſi in duplū. C. de iure fiſ. l.fi. §. illo vz: q̄ vicium materie naturali ratione non excedit ſuuz materiatuz: ſed in corpore auctenticoꝝ no. contrariū in inuentario. Add de q̄ ſi vaſallus occultat ꝓtocollum breuis teſtati q̄ pdit feuduz ⁊ redit ad dominum. C. de leg. l. penul. j. reſpond. ¶ Ego dico. vide ſalȳ. in. l. ō negātem. C. ad. l. aquil. bar. in. d. l. eū q: ⁊ q̄ dixi i q̄dā cōſilio hic bononie.

ritu ſalutis eterne. ⁊ ideo puto q̄ epiſcopi cogerent iurantē ad obſeruantiam talis pacti. Et ꝓ opi. mea habeo ħ expreſſe verba Pe. de cer. que talia ſunt ex hoc. c. dicūt q̄dam valere pactum de futura ſucceſſione etiam ſine conſenſu vaſalli primi. ſic. ff. de here. vel ac. vē. l. ij. §. iij. ⁊ C. ō pac. l. j. ⁊ ar. ꝫ. C. ō pac. l. ſi. vbi non valet pactuz de futura ſucceſſione ſine conſenſu eius de cuius hereditate agiꝫ. ff. de acquiren. here. di. l. qui ſuperſtitis. C. de inutili ſtipula. l. j. C. de col. l. pactum. Adeo q̄ ſi ſacramentum interueniret non valeret: vt no. in. d. l. pactū de colꝓ. Sed per decretales bonifacij pape. vij. bene valet vt extra ō pac. c. ij. li. vj. Pe. de cer. Et patet tali ratione q̄ pactum q̄ non ſuccedat filia p tale pactū inductum ad excluſionem filie inducitur pactum q̄ ſuccedat filius: vt. ff. de iudi. l. cū prator. ⁊ tamen illa decretalis expreſſe determinat iuramētū appoſitū eē fuidū: ⁊ iō ſimpliciter canoniſtaꝫ ibi reas. bal. CONSENSUS INQUIRENDUS OPORTET. Not. q̄ vbi aliquis diſponit de iure ſuo extranei cōſenſus regrendus non eſt: quod verum eſt ſi diſponat de iure ſuo libero vel in tempus quo liberum erat: ſecus ſi in alterius preiudicium: vt. ff. de aqua plu. arc. l. in cō cedendo ⁊. l. in diem. ⁊. l. receptuz cummunia prędio rum: ⁊. l. per fūduz. ff. de ſerui. ruſti. prędio. ⁊ facit. C. ō q̄trabē. emp. l. dudū. ⁊. C. de dona. l. ſi auia veſtra[b].

Vaſallus. Caſus. Si vaſallus dño ificietur feudum vel feudi ptem: aut eiꝰ q̄ditionē quictus poſtea de mēdacio pdat feudū ⁊ eius conditionē: hoc dicit. Sed ſi aliꝰ vaſallus hoc ſciens domino nō manifeſtauerit feudum propterea nō amittit: quinimo nec ét ſi vaſallus aliam rem domini non infeudataz celauerit feudum propterea nō amittit. h. d. EXCERTA SCIENTIA. Colligē ħ q̄ nō dicitur ſcire niſi qui certitudialiter ſcit. C. de fur. l. manifeſtiſſimi. §. ſinautem neſciꝰ ⁊ dubitans. Aliquando dicitur quis ſcire per vehementem opi. conſonantem ſubſtātie veritatis: vt no. ff. de acquiren. here. l. cum quidaz. §. quod dicitur que vehemens opi. ex immediatis indicijs naſcitur: vt notant doc. C. de dolo. l. dolum ex inſidijs: ⁊. C. de queſtio. l. milites. §. oportet. ⁊ p locum a communiter accidentibus qui locus eſt multuz vtilis in iure in materia p bationuz: vt no. C. de probatio. l. neq̄z natales. Et q̄ ħ dicitur de ſciente: idem intelligendū eſt de eo qui ſcire debuit. vt. ff. ſi cer. peta. l. quod te. no. in. l. penul. C. de peri. tu. ¶ Item qui refugit ſcientiam habetur pro ſciente: vt. l. fulcinius. §. quid ſit latitare. ff. ex qui. cau. in poſſeſ. ea. ¶ Item no. per hunc tex. multa iura gloſari que loquunt de pena negātis ſicut patet de eo qui negat relicta pijs locis. inſti. de actio. §. itē mixta eſt actio contra eos. Item in eo qui negat res remanſiſſe in hereditate. ff. ad. l. fal. l. hereditatuz. §. fina. Itē in eo qui negat ſe poſſidere vt. ff. de rei ven. l. ſi. Itē in eo q̄ negat feuduz vt hic. Nam omnia iſta iura ⁊ ſimilia debent intelligi quando negant per dolum vel latam culpam. ¶ Quero dicitur ħ q̄ ſi inficiatus eſt totum vel partem quod ſpoliabitur feudo: quero vtrum pdat totum feudum: ſi de parte tantum conuincitur dic q̄ non: vt. ff. de bis qui. vt indig. l. reſcriptum ⁊. l. paulus. Nam dolus ⁊ pena diuiſionem patiꝫ ſicut ſi debes mihi. x. ⁊ ſoluis mihi ſponte quinq̄z ⁊ quinq̄z per metum: nam non punitur dolus niſi in eo in quo commiſſus eſt: quia dolus ⁊ pena ſunt p portionabilia vt. ff. qō me. cauſa. l. extat. Sed Petrus de cer. ħ ſentit q̄ totum perdere debeat: non q̄ hoc ſit rationabile: ſed quia ita placet conſuetudini. allegat ſimile in auc. de nup. §. qui infirmas colꝓ. iij. ⁊ id quod dicitur de berede q̄ ſi vnam rem ſubtrahat ⁊ non ponit in inuentario q̄ priuatur etiā in alijs rebus beneficio falcidie vt in auc. de here. ⁊ fal. §. huic nobis: col. j. Pe. ō cer. Pro quo facit qō negare ⁊ ſubtrahere paria ſunt in. d. l. hereditatum. §. fina. Sed prima opi. vē rior eſt quia littera dicit eo. ideſt de eo vel ideo q̄ abnegauit. ſed qui negat partem non poteſt puniri in parte confeſſata: ideo quia negauerit: nam ratio eſſet falſa. Item eſto quod iſte paſſus eſſet dubius tamen conſuetudo debet interpretari ſm ius commune quo cauetur q̄ vbi non eſt delictum non poteſt eſſe pena nec debet vt legiꝫ ⁊ not. C. de noxa. l. ſi ſerui veſtri. Et in ſumma quotiens circa rem diuiſibilem delinquitur pena delictum non egreditur: ſecus ſi circa indiuiduum ſicut confectio inuentarij cuius forma conſiſtit in conſumatione totius nec poteſt diuidi. ar. ff. ad. l. fal. l. ſi is qui quadraginta. §. quedam ⁊. l. penales. §. iuſ[c]. ¶ Deinde dicitur ħ q̄ ſi vaſallus negat qualitatem feudi perdit totum feudū: nimirū q̄ qualitas reſpicit totam rem: verbigratia: ſi dominus dicat feudū eſſe q̄ditionatū. i. datū ad certum ſeruitiū ⁊ vaſallus dicat eſſe rectū: vt j. de cap. q cu. ven. §. ſi. Nā feudum aliud conditionale: aliud non: vt no. ꝫ. de bis qui feu. de. poſ. c. j. in gl. ibi tertio diſtinguendum eſt ⁊c. ſm Pe. de cer. ⁊ bene in ħ: q̄ vt dixi iſta qualitas reſpicit totam rem: vel q̄ feudum conditionatum ⁊ ſimplex nō ſunt eiuſdem ſpeciei: vnde vaſallus negat ſubſtantiam ⁊ qualitatem. ¶ Extra quero vtruz iſta pena habeat locum in libellario vel in emphiteotico? Reſpondeo non: quia pene non trabūtur ad caſus non expreſſos in quibus reperitur regula cōmunis diſponens: vt no. in. d. §. itez mixta. inſti. de actioni. NON PATEFECIT. No. q̄ aliud eſt negare aliud tacere. ALIAUD REUS. No. ħ expreſſum q̄ vaſallus qui facit iniuſticiam domino de alia re q̄ꝫ feudali non perdit feudum. Be ħ dixi. ſ. que fuit prima cauſa bene. amit. c. j. §. porro ¶ Querit ħ Jaco. bel. de aliquibus queſtionibus ſatis bonis. Et primo vtrum vaſallus conuictus per iuramentum domini patiatur has penas? ⁊ dicit q̄ non per. l. euz qui. ff. de iure iurando: ⁊ bene dicit quia iſta non eſt ordinaria probatio ſed extraordinaria: vt ita dixerim ſummaria. Item quia iſte non perſiſtit in negando qui ponit ſe in verbo aduerſa rij. C. de bis qui. vt indig. l. aliam. Item quia confeſſio ⁊ iuramentum non eſt proprie ſpecies probationis ſed magis quedam releuatio ab onere probandi vt notatur extra de elec. c. bone me. in nouella. Secundo querit de eo quod dixi vtrum ratione partis priuetur toto? ⁊ determinat q̄ nō per. c. j. de vaſal. qui contra conſti. loth. Tertio querit vtrū negans poſſit penitere? ⁊ dicit q̄ ſic: vſq̄z ad lit. conteſta. poſtea ſentit q̄ vſq̄z ad ſententiā. Ego dico[b] q̄ donec conuincatur per dictam. l. eum qui. ⁊ per id quod notatur in ſimili. ff. de euic. l. ſi rem quam. §. quolibet: plus puto q̄ ſi aduerſarius paſſus eſt plura damna ⁊ nolit niti cōfeſſioni iſtius: iſte non poſſit confiteri quin penam patiatur: argu. C. ō aboli. l. ij. ⁊ eſt expreſſum in. d. l. eū qui: niſi forte velit damna ⁊ expenſas reficere: quia tunc non eſt claudenda ei iudiciorum copia ideſt iuris beneficium ei non eſt denegandum: argumen. C. de iudici. l. ſancimus. Item ſi habuit iuſtam cauſam negandi vel ſaltim ceſſat dolus ⁊ lata culpa indubitanter poteſt penitere per ea que ſupra dixi ⁊ argu. ff. de iudi. l. deſtitiſſe. ⁊. C. de iudi. l. rem non nouam in fine. ⁊. ff. de adulte. l. ſi adulterium cum inceſtu. §. idem pollioni: ⁊. l. igitur. C. de lib. cau. ¶ Quarto querit quid ſi vaſallus dubitat? ⁊ reſpondet ⁊ dicit q̄ vaſallus poteſt reſpondere dubito vt in. §. vaſallus. J. eodem titu. ⁊ eſt tex. C. de exceptioni. l. ſiquidem: dicit tamen q̄ debet ſibi dari terminus ad deliberanduz: vt nota. ff. de interrog. actio. l. qui interrogatur: ⁊. l. iuſiurandum ⁊ ad pecunias: in prin. ff. de iureiuran. ⁊. C. de iura. calum. l. ij. §. quod obſeruari. hoc probatur tali noua ratione. Jſte vaſallus cogitur litem conteſtari: vt. C. quomodo ⁊ quando iudex. l. conſentaneum. Sed per verbum dubito non fit lit. conteſta. ergo niſi aliter reſpondeat non poſſet in cauſa procedi: quod eſt abſurdū. ¶ Quero quid ſi poſt datum terminum reſpōdit p

verbum

a ¶Hoc dicit. Singularis casus secundū moderniores i.c.fi. de ꝓscri.ꝛ dicunt non ꝓcedere in ecclesia: qꝛ regritur spaciū.xl.anno.

vbū nō credit? Rñdeo qñ re⁹ nō pōt aliꝫ se certificare: nec vult aliꝫ rñdere ꝑ talē vbū fit lit. cōtes. Tex.ē no.ō resti.spo.cū ad sedē.ꝛ ibi no.ꝛ ió poterit postea ꝓcedi ad diffinitiuā suato iuris ordine. ¶Sz qd si iudex i dubio ñ cognouit ō cā vtꝫ snia diffinitiua erit nulla? dic vt plenissime dixi i.l.ꝓlatā.C.de sen.ꝛ iterlo.oim iu. i lectura mea. ¶Quito qrit Ja.si vasall⁹ ꝑ lōga ꝛpa pstitit seruitiū tñ ñ specificauit feudū: vtꝫ dñs poterit eū cogē ad specificatōez feudi Et si nō vult specificari: vtꝫ qcqd possidet pōsumaꝫ feudū. Si vo vult specificare vtrum cogaꝫ ostēdere instrm? ꝛ dic ꝙ hec qstio ē notabilis ꝛ fuit ō facto i regno sicilie. ꝛ allegat ꝓmo ꝙ ō beat ostēdē ar.ff.ō iter.ac.l.ñ alienū ō ali.ꝛ ci. le.l. penul.in ꝓn.in auc.de man.ꝓn.§.coges.colla.iij.C.de do.l.si qs argē. Itē qꝛ vꝝ ꝓ toto patrimonio pstitisse fuitiū.ff.de iud.l.si fideicōmissuz.§.tractatū. Sz in ꝓmiū ꝙ dñs ōbeat ꝓbare.C.de fide instrumē.l.plures apocis de pigno. act.l.nec creditores: ꝛ dicit ꝙ h qstio est sabbatina ꝛ ꝙ dñs Alzo.determinat ō vasallū: ar.ff.de ꝓfes.l.certū: ꝛ xij.q.ij.c.lōgingtate: ꝙ putat veꝝ nisi vasall⁹ hēat iustā cāz ignorātie: ar.l.q in alterius de reg.iur. Tu dic ꝙ in istis factis antiqs ꝛ iplicit] vbi nō apparēt istra nec testes originarij recurrit ad cōez hominū memoriā ꝛ famā: vt.ff.de ꝓba.l.si arbit.ff.de neg. gest.l.at q nā.§.cū me absente: ꝛ.C.de rei ven. l.iudicia: nā fama q̄ diu viguit iducit ꝓsumptionē iuris: ꝛ sup hoc ēt domestici iterrogabunt: ꝛ ēt vxor.in.l.ij.C.qñ ꝛ q.q̄rta para de.lib.x. Et adde ꝙ nō.ff.de rei ven.l.si in rē agat aligs in ꝓn. Itē dic ꝙ si hꝛs iuret se nō habere istra nō cogit ad ea exhibēda: vt.C.de fi.istr.l.fi. Sz si hz vl ꝓfessus ē se habē tūc cogit ad ea edēda. ff.de acti.emp.l.titius: nec cogit iure ōct⁹: vt C.ad.l.fal.si p̄ dioꝛ: nisi cogaꝫ iure vltime volūtatis.ff. ad.l.fal.marit⁹.§.fi.vbi cogit ex dispositiōe legis: si g̃ ñ ꝓducit ipsa fuabit ꝓatica Inn.quā pōit extra de fi.istru.c.g.ꝓpetuus vbi oino vide: ꝛ facit.C.de ꝓbatio.l.si de possessione: ꝛ.ff.de in litem iuran.l.in instrumentis: ꝛc.

b ¶Adde.] ꝙ etiam apud seruum nomine domini est quedam cꝫ.pos. per quā dominus ꝓscribit.ff. ō cap.l.in bello. §. facte ꝙ marc.cōtra. iust. negabat.

Si quis per triginta.

Casus Quidā p.xxx.ānos rē alicuius tanq̄z in feudū possedit ꝛ ꝑ ea fuitiū pstitit dño pscribit in feudū: h dicit[a]. Adde p pstatiōez ñ ꝓbaꝫ aliud q̄z iudiciū: ita dicit Jaco.de are.C.de rei ven.l.idicia: ꝛ ió est necessaria pscriptio q̄ veritatē iducit[b]. Sed qd dices ēt in alijs casib⁹: nū qd allegans pscriptionē longi.tpis ꝛ lōgissimi sit sibi ꝓmius? Rñdeo ꝙ non vt notat Cy.C.de fuis fu.l.j.fz Ricar.maꝫ.dicit Accur.ff.de re. iu.in.l.id ꝙ nostrū in quarta opi. ꝙ is ꝓ quē pscribit nihil facit.i.tacet. Accur. Dic Inn.ꝙ tutus auctoritate canonis iducētis pscriptionem nō dz dubitare de conscientia[c]. de iurepatro.c. cura ꝙ nota ꝛ statim plenius dicam⁹. PER TRIGINTA. Nota ꝙ dictio per: notat tēpus pfectū: vt.ff.de verb.signi.l. vrbana.§.p noctare: itē actus cōtinuationē. Quomodo ergo probabit ista cōtinuatio ꝑ testes: impossibile est ꝙ semp viderint. Itē ciuilis possessio. id. est possessio animi est iuisibilis? Rñdeo testes possunt dicere se semp vidisse possidere: nā hoc dictū vidisse partiz refert ad visum corporalē: partim ad itellectū[c]: ar.ff.de ma.testa.l meuia. ꝛ no.ꝑ By.in.l.j.ff.solu.ma.vbi vide[f]. ¶Sed qd ecōtra: dixit testis vidi p.xxx.ānos. Petꝝ si possidere sz martinū: vtꝫ sit iste falsus testis? dicit gl.ꝙ nō.in.l.j.§.j.ff.ō iti.actuq̄z ꝓua. By. ꝛ Jac.de are.ibi ꝓ. Tu dic ꝙ aut testis asserit negatiuā in vno ꝛ affirmatiuā in altero: tūc gl. dicit veꝝ quia ex vna affirmatiua sequit negatiua quotiēs.n.suppositis ꝓncipijs cadētib⁹ sub sensu testis sequit aliqd quod nō videtur tamē illud inuisibile ꝑ sensum probaꝫ vt no.Joa.mo. in.c.j.de cōfes.li.vi. Aut testis simplr asseruit negatiuā ꝛ de affirmatiua ꝓria nil logtur: tunc talis testis nō ꝓbat negatiuā sed est suspect⁹ ō falsitate: vt ex̄ de causa pos.ꝛ propri.c.cū ecclesia.ꝛ ita itelligit dcm̄ By.ꝛ Ja. Quero h ex q̄ possessiōe acgrit feuduz? si tu dicis ex nāli falsuz videt.ff.de acgren.reꝝ do.l.acgrit.§.fi.ꝛ qꝛ ipossibile est ꝙ corpore semp possideat vt no. isti.de iterdi.§.hodie. So.dic ꝙ ciuilis possessio dicit duob⁹ modis: vno mō quelibet possessio inuisibilis q̄ cōsistit in animo. Alio mō dicitur ciuilis prout est species q̄si opposita possessinois nālis. Loquēdo ergo pmo modo dic ꝙ pscribit ex ciuili q̄ ex corporali nata ē: ꝛ sic nō ob.l.acgrit: qꝛ ibi loquitur de prescriptione ꝑpetatis: sed h logt de prescrip. vtilis dominij in qua sufficit possessio ei correspōdens vt.ff.ō publica.l.cū spōsus.§.in vectigalibus. Et no.p̄ scriptiones nō in penā iductas fuisse sz ꝓpter libertatē subditoꝝ ne de iure suo semp dubitēt vt elegāter no.in auc.de tēpore nō solute pecunie.§.j.colt.vij.q̄ gl.non est alibi. UT FEU BUM. Not.vbū ꝙ possessio dz eē formis idest tāq̄s feudalis. sic.ff.quēad.fui.ami.l.fi.et hoc mō loquit.l.cum de in rem verso.ff.ō vsuris: que logt de prestatiōe formi idest causa inserta. Secus in informi qꝛ ñ operat plus p̄statio q̄z stipulatio: q̄ sine causa nō hz effectum: vt ff.de excep.doli.l.ij.§.circa. Itē legū p̄sumptiones nō adaptant ad ea que a.l.habēt incertaz formā erogatiōis: vt.ff.ō an.le.l. seyo. Ad hoc facit id qō dicūt doc. solēnitatē p̄sumi circa ea q̄ formit acta sūt ꝛ nō circa iformia. i. vbi nō apparet cā vt no.ꝑ Pe.ꝛ Cy.in.l.j.C. de ꝓbēda ꝛ cōmit.sti.ꝛ hoc totū intendit dicere gl. ordinaria in.d.§.circa: ꝛ.ff.de acti.ꝛ obli.l.obligationū fere.§.plz. TUERI POTEST Sz q̄ro nunqd sicut vasallus pscribit feudū ita eꝫ dñs pscribat ius petendi seruitium: ꝛ vr̄ ꝙ nō: qꝛ ius agendi actiōe personali nō pōt prescribi cū non possideat vel q̄si: vt.l.vlti.ff.quoꝝ bonoꝝ. Cōtrariū dicas qꝛ ista est p̄scriptio correlatiua: ꝛ ideo vno extremo dato aliud de necessitate sequit: vt.l.fi.ff.de idi. vidui.tol. ꝛ.ff. de iureiur.l.si duo proni.§.si qs iurauerit: ꝛ.§. marcellus. ¶Ex̄ no. ꝙ ille q pscripsit pōt rez cū bona ꝓsciētia retinere[s]: alias nullus posset excipe de prescriptiōe: qꝛ cū iudex videret euz delinq̄re ex officio suo repelleret eū. Hoc no.ꝑ Inno.ex̄ de iurepa.c.cura.ꝛ in.c.j. de p̄scrip.ꝛ ibi Ber.dicit accur. ꝙ ille q pscribit hz veritatē iuris ꝓ se lz nō habeat primordiū veritatꝫ vt.ff.de edē.l.j.in ꝓn.in gl.magna. Ibi qꝛ pōt eē ꝛc.quā gl.no. Et scias ꝙ prescriptio nō supponit ꝓsensum aduersarij. vt no.ff. de dolo.l.j. in fi.in ꝓn.in gl.fi.ver.sz quaten⁹ q̄ gl.est multum no.tñ in prestationibus bene est ibi cōsensus ꝛ in quibusdā patiētijs: vt.C.de peti.here. l.si fili⁹: ꝛ no.in.l.penul.C.cōmuni diui. Et no. ꝙ gl.appellat quandoq̄z prescriptionē consuetudinem: ꝛ dicit ꝙ talis consuetudo q̄q̄z equalet veritati vt no.C. de seruit. ꝛ aq̄.l.j. in ma-

a ¶Adde. Singularis casus secundū moderniores i.c.fi. de prescri. ꝛ dicunt non procedere in ecclesia: qꝛ regritur spaciū.xl.anno.

b ¶Adde.] ꝙ etiam apud seruum nomine domini est quedam cꝫ.pos. per quā dominus prescribit.ff. ō cap.l.in bello. §. facte ꝙ marc.cōtra. iust. negabat.

c ¶Cōscientia. Vide bald. in.l. cū quis.C. ō iust. ꝛ facti ignorātia vbi refert pe. ꝛ quod notatur in c.ij. de reg. iur.i vi. An.barba.

d ¶Dicaz. Ad de ꝙ beneficium ecclesiasticū longissimo tempore nō acquiritur extra de testi.c. ex parte. Adō quādo prescriptio ꝓcedit ex possessione aduersarij nū quā habet ꝓsensum eius contra quez prescribit. Quid ergo si qs dicat ita consentio vt pscribas. Respondeo non est mera prescriptio: sed vna cuz pacto fauorabilis est ꝛ ex ea ēt longissima q̄ri potest dominiuz ꝛ retum. ar.insti.ō rerum diui.§. si quis a non dño: quod no. Et scias ꝙ in.l. cuz de in rez verso licet presumatur contractuz precessisse: tamen non est naturalis obligatio, ꝛ ideo in.l.si certis annis.C.ō pact. nil. operat illa prestatio: qꝛ naturalit nil operat. Et no.ꝙ exceptio pscriptionis si liquida fit ꝛ ante litem contest. opponat impedit ei⁹ summarium processum ꝛ intentionē agē-

e ¶Hēre. Vide Inno.in.c.ij. de ꝓba. Ber. dicit accur. ꝙ ille q pscribit hz veritatē iuris ꝓ se lz nō habeat primordiū veritatꝫ vt.ff.de edē.l.j.in ꝓn.in gl.magna. Ibi qꝛ pōt eē ꝛc.quā gl.no. Et scias ꝙ prescriptio nō supponit ꝓsensum aduersarij. vt no.ff. de dolo.l.j. in fi.in ꝓn.in gl.fi.ver.sz quaten⁹ q̄ gl.est multum no.tñ in prestationibus bene est ibi cōsensus ꝛ in quibusdā patiētijs: vt.C.de peti.here. l.si fili⁹: ꝛ no.in.l.penul.C.cōmuni diui. Et no. ꝙ gl.appellat quandoq̄z prescriptionē consuetudinem: ꝛ dicit ꝙ talis consuetudo q̄q̄z equalet veritati vt no.C. de seruit. ꝛ aq̄.l.j. in ma-

tis non solum finale: sed etiā intentionez procedendi qꝛ cām finit.C. de edic.diui.adria.tol.l.fi. ꝑm But. Et nota ꝙ ius cōmune habetur ꝓ titulo ad prescribendum contra. extra ō confir.vti. vel inuti.c. cum dilecta in nouel. e ¶Intellectū. Vide plene bar. i.l.j.ff. solu. maandre.bar.

f ¶Vide. Et ꝑ patis extremitatib⁹ presumitur cōtinuatio tpis qꝛ si esset vacuū temp⁹ tamen suis extremitatib⁹ accrescit seu accedit: vt.l. sicut §. superuacuum ff.qui.mod.pig. vel hyppo.sol. ꝛ ibi ꝙ Cy. Extra nota ꝙ cum titulo omnis seruit⁹ habens cām dis continuā prescribitur longo vel saltim lōgissimo tempore: sed sine titulo acquiritur in continuū tempus habentibus cuius contrarij memoria nō exist. Sed Jaco.ō rau. ꝛ Pe. vt nota. Cy.ff. ō legi. l. de quibus: in illa questiōe quā-to tempore prescribatur conside tudo ꝛ ibi vide extra nota ꝙ qui intentat dominium ex titulo quē prētēdit a domino reportat victoriaz probata prescriptione vt nota. extra decē si.c. significauit. Sec⁹ si oīe ius intentauit de fide instru. ca. inter. dilectos.

g ¶Retinere. i tellige quādo bona fide continuit vt in.c.ij.ō re. iur.in. vi. And. Barba.

a ¶ §. Alie. Sz certe ibi glo. videtur innuere ꝺ̃rium qꝺ̃ non est necesse bonam fidez ꝓbari. Cũ cõstat in alo facit. c. cũ auditis ꝛ c. cuz olim de ꝓscrip. vbi allegata fuit ꝓscriptio nec habita mentio bone fidei vide gl. in. c. si diligenti: ꝛ c. fi. de ꝓscri. que dicit qꝺ̃ bona fides ꝓsumitur ꝛ gl. xxj. q. iij. c. lz: ꝛ ibi notaui i decreto sed certe intellectus bal. est notabilis ad illã gl. põt dici ꝙ allegando ꝓscriptionẽ videf allegare bonã fidẽ ꝛ ita tenent moderniores in. d. c. fi. ꝛ vide q̃ notaui ad bar. in. l. celsus. ff. ꝺ̃ vsuc. vide gl. in. c. sanctorũ de ꝓscri. q̃ dicit qꝺ̃ in dubio ꝓsumit bona fides vide bal. in l. j. C. ꝺ̃ serui. vbi dicit ꝙ nõ ꝓsumit si nõ ꝓcedat titulus allegat Ly. ibi viꝺ̃ bar. in. l. celsus. ff. de vsuc. ꝛ vide Jno. in. c. cũ ecclesia sutrina de cã pos. ꝛ ꝓprie. vbi dicit qꝺ̃ bona fides non ꝓsumit tu restringe illud dictũ suũ qũ qs ꝓscribit cõtra ius cõe vide ibi vide gl. in. c. fi. ꝺ̃ ꝓsump. sed põdera gl. in cle. appellãti de ap. vbi notoriũ ꝺz allegari nõ ꝓbari rñde qꝺ̃ istud resultat facto iuris ergo non est allegãdũ itẽ qz istud est infallibile debeo allegare: ergo ꝓbare. c. non est de cõsue. l. vj. in gl. lz fallat in notorio resultãte ex facto ptis ꝛ inꝺ̃ istã gl. dicit qꝺ̃ feudũ ꝓscribit cuz mala fide. do. anto. ꝛ Jo. de imo. ꝛ abbas i. c. ad audiẽtiam de ꝓscri. tenent ꝺ̃rium vide q̃ ibi dixi ꝛ vide bal. in. c. j. ad finem sup̃ de cõsten. inter do. ꝛ fide. an. bar.

gnã. gl. ver. item ꝙ dicit. ¶ Querit h̃ glo. vtrũ feuduz possit ꝓscribi mala fide ꝛ dicit ꝙ sic qz consuetudo feudoz non distinguit ergo nec nos ꝛ erit speciale in feudo ꝓpter fuitia q̃ spõte recepit dñs a vasallo ꝛ ideo nõ est necesse ꝙ in ꝓbanda ꝓscriptiõe feudi fiat mentio bone fidei licet secus in alijs ꝓscriptionibus: oporteret enim in illis bonã fidẽ allegare: alias nũq̃z ꝓsumeret vt no. in ist. de acti. §. alio[a] quoniã facti est ꝛ ai lõ nõ ꝓsumit nisi allegef vt no. ff. de acq̃ri. re. do. l. bonefi. sed Jaco. de bel. tenet contrariũ qz dicit ꝙ nũ quã cũ mala fide ꝓscribit dñiũ ꝛ per consequens nõ ꝓscribit feudũ sed sola exceptio vt. C. de ꝓscriptiõi. xxx. anno. l. siquis emptiõis: ꝛ si aliq̃n inuenis ꝙ malã fidẽ hñs ꝓscribat: puta si sum obligat[a] tibi ad dãdum meũ fundũ considera ꝙ ego nõ possideo malã fide fundũ: licet sciaz me teneri personali actõe: vt. ff. de vsuca. l. pignori. §. fi. nec possideo actionẽ qz actio est penes creditorẽ. Vñ in ista ꝓscriptiõe non requirit possessio ꝛ ꝓ ꝙñs nec bonefidei possessio �means Bar. quiita no. ff. ꝺ̃ vsu. ca. l. sequit. §. si viã. Aut igit ꝓscriptio currit ex possessiõe ꝛ requirit bonafides. Aut sine possessiõe vt in actõe personali ꝛ nõ requirit bona fides ꝛ Bar. Certe si scit se debere: dolus ꝓscribit. i. ꝓpe non qualescit ꝛ canones. Sz simpliciras canonista[z] de ista nõ subtilitate nõ curaret: qz ille qui scit se debere ꝙ peccat nõ solueꝺ̃o: ꝑsertim si dies vel creditor interpellauit: vt. ff. man. l. dolus: quo casu etiaz ꝙ spoliari vꝝ: vt extra de electiõ. c. q̃relã. ſ. denegando ꝛ Jno. merito nõ ꝺz in suo delicto foueri vt extra ꝺ̃ cõsue. c. cũ tãto. Vñ in foro iustiniani vera ẽ opi. Bar. qz ius cõe ꝛ statutum ꝛ ꝙsuetudo pñt statuere ꝙ malefi. possessor ꝑscribat nõ fauore ꝑscribẽtis: sed odio negligentis. C. de edi. diui adria. tol. l. edicto. §. fi. ꝛ est ista potius q̃ꝺ̃ pena legalis q̃z ꝑscriptio: ar. ff. ex q̃bus ca. ma. sed ꝛ si per ꝓtoré. §. sed si dũ decreto[b]. ¶ Sz q̃ro numq̃d statutũ possit tollere nãlẽ obligationem creditoris negligẽtis agere? dicit Bart. ꝙ sic s. quo ad effectũ ciuilẽ aũt tollit ipso iure: vt. l. fi. ff. rez ra. ha. Ego dico ꝙ si statutũ diceret ꝙ creditor qz nõ petierit j. tñ tps intelligat fecisse pactũ de nõ petendo: vel ꝙ intelligat. s. solẽniter per acceptilationẽ liberasse debitorẽ: vel ꝙ intelligat ei solutũ in effectu ꝙ tunc bñ tolleret nãlẽ obligationẽ ſalté in effectu: sed si simpliciter interdiceret ꝙ rõne negligentie tollat obligatio nãlis: puto ꝙ obligatio nãlis in foro statuentiũ elidat: secus in foro canonico[c] rõne peccati: ꝛ hoc ꝓbo sic certũ ẽ ꝙ si ab initio eẽt sola nãlis nõ tolleret per tale statutũ: qz vbi nõ est actio ibi nec ꝓscriptio. Facit qꝺ̃ not. ff. de neg. ges. l. at qui nã: ꝛ. l. pculus in vltima glo. g̃ vbi est nãlis ꝛ ciuilis obligatio q̃ sunt due radices obligationũ: vt no. insti. de oblig. in ꝓin. remanere ꝺz nãlis q̃ est de iure gentiũ q̃ sufficit ad ꝓcedendũ per viã denunciatiõis in foro ecclesie nec debemus dicere ꝙ ꝓp consortiuz ciuilis nãlis obligatio infirmet: vt no. ff. de pac. l. si vn[o]. §. pactus in gl. q̃ incipit: imo videt. ¶ Dorro si statutũ nõ refert se ad obligationẽ: sed ad ꝑsonaz agẽtẽ puta qz dicit ꝙ creditor nõ audiat: tunc nõ tolleret nãlẽ obligatio: nã ꝛ. l. dicit excõicatũ audiri nõ debere: ꝛ tñ ex ꝺ̃cto celebrato ante excõicationẽ vel post debitor ei nãliter ꝛ ciuiliter obligat: licet interim petitio suspẽdat: vt infra hic finit lex deinde ꝙsuetudo regni ici.

§. ꝺño guerrã: quo casu puto ꝙ dictũ statutum nõ impediat quin ꝺebeat audiri in curia ecclesiastica: nisi iusta cã eum repellat: vbi ꝛ ꝛa: dicit statutũ ꝙ q̃ nõ soluerit gabellã nõ audiat: nã h̃ statutũ factũ est fauore publice vtilitatis principaliter ꝛ secũdario: ꝛ iõ ꝺz seruari in quolibet foro ` vt ex̃ de fo. cõpe. ꝙ clericus. Jdẽ dico ꝙ si statutũ dicit ꝙ si instrm̃ nõ fuerit registratũ in memorialib[o] ꝑsumat falsum[a]: nã cum istud sit principaliter factum ad suppletẽdos malos mores falsificantiũ in vtroq̃z foro ꝺz pariter obseruari vt no. ff. de postu. l. ex ea. Et si diceres ꝙriũ sequeret absurdũ ꝙ lz ꝙsuetudines feudoz dicat ꝙ requirant pares curtis vel breue testatũ: certe ꝑ recursuz ad ecclesiã iste ꝙsuetudines eẽnt ludibrie: qz in foro ecclesiastico scriptũ ẽ: in ore duoz ꝛc. qꝺ̃ ẽ falsuz iuxta nõ. in. l. j. ff. de ꝙsti. ꝓncipũ. Quero qd ẽ qꝺ̃ ꝺr in. d. §. si viã: vbi ꝺr ꝙ de seruitute vie ꝺño nõ repellit vicinũ: nã hoc est falsuz ipo dicto ꝛ facto cũ cõpetãt restitutoria iterdicta? Rñdeo lra vult dicere ꝙ nõ ꝺr expelli q̃stũ ad ipediendã libertatẽ nãlẽ ipsius agri. h̃. n. nãlis status rei est ille q̃ inducit facultatẽ ꝓscribẽti: qz ex tali ꝑscriptiõe nihil acq̃rit ꝑscribẽti: sed solũ remouet obstaculũ qꝺ̃ obstabat libertati: q̃ libertas ꝺz ozigine boneſi. qz est de iure nãli ꝑ ꝺiozꝛ ꝛ ex vi proprietat ꝺz eẽ apud ꝺñm ꝑdij. Vñ dicit Guil. de cu. alibi ꝙ ipsa ꝓprietas ꝺr loco tituli vt ipe nota. C. de ꝑscrip. xxx. an. l. si qs emptiõis in. ij. q. vbi etiã dicit ꝙ ꝺño ꝑscribit titulo ꝓ suo ponẽs talẽ casum. Quidã ꝑscripsit ꝺ̃ ꝺñm postea cecidit a possessiõe ꝛ reuersa ẽ possessio ad ꝺñz: nã ꝺñs rõne ꝓprietat ꝑscribet titulo ꝓ suo: nec ẽ necessari[o] alius titulus: tñ i isto exẽplo ego reqro bonã fidẽ. Et ista qꝺ̃ est vtilis etiã in mã feudi ꝙ ꝺño possit ecõtrario ꝑscribere ex sola ꝓprietate sine alterius tituli adẽptiõe: nã nõ prescribit vtile ꝺñiuz ꝛ eius amotõez ꝛ ꝙsolidatio nẽ ꝓprietatis: vt. ff. ad treb. l. si ꝺr̃s. ¶ Quero vtrũ si statutũ abbreuiet ꝑscriptiõez. xxx. annoz. an bẽat in tali statutũ locũ distinctio. l. si qs emptiõis. C. de ꝑscriptio. xxx. annoz. ꝛ puto ꝙ sic: qz tps surrogatũ loco alteri[o] tpis sapit ei[o] nãz. Et vtor argumẽto ꝺrocar dico. ar. l. si cũ. §. qui iniuriaz. ff. si qs cautio. ꝛ C. de tẽpo. in ite. rest. l. supuacuã. ¶ Deinde q̃ro ꝓscriptũ est ꝺ̃ sententiã iudicis: vtrũ hoc casu habeat locũ recursus ad ecclesiã sicut dixi i pacto? Rñdeo nõ: qz obligatio q̃ inducit ex ſnia nõ est de iure gẽtiũ: ꝑsertim cũ ſnia sit iniqua: vt no. ff. ꝺ̃ ꝙdi. indebi. l. iuk. cũ sua mã. Facit qꝺ̃ notat Jnno. de immu. ecclesiaruz: qz plerigz: ꝛ ibi vide in nouella. ¶ Postremo q̃ro vtrũ q̃n recurrit ad ecclesiã pp defectuz iusticie iudicis secularis habeat locum cozã ep̃o sacramentũ in defectũ ꝓbatiõis? Rñdeo nõ qz sacramentũ aduersarij mei nõ inducit cõscientie lesionẽ: ꝛ recursus ad ecclesiaz nõ est efficax nisi manifeste appareat de ꝙscientia lesa vt notat Jmo.[f] extra de iudi. c. nouit: ꝛ nota. in. c. j. de in. patro. in cle. nõ aũt posset dicere se nõ hre ꝙsciaz lesam debitor cũ plene ꝓbaret cũ nec purgare tũc se posset: ꝛ ita intelligo qꝺ̃ ibi supplet ꝙ Hosti. ꝛ in nouella: lz. n. nemo sciat cor alteri[o]: vt no. ff. de pac. l. iurisgẽtiũ. §. pactoz tñ in isto casu ꝓ scia ẽ ipsa legẽ ꝺispõ. ¶ Ultio ꝙcludo qz recursus ad ecclesiaz nunq̃z hz locũ nisi q̃n iurẽ ciuilis obseruãtia hz i. se peccatũ: de iure nãli ꝛ nõ in penaz executionib[o] vꝝ odiosis. ff. ꝺ̃ mino. l. auxiliũ ꝺ̃ ꝙdi. ide. l. si pene in ꝓinci.

b ¶ Decreto.] Et ideo non exigitur bona fides quare nec mala fides esse põt vbi legis auctoritas iteruenit ꝛ iustificat. l. j. C. de his quive. eta. impe. Et econtra vbi lex ꝺ̃icit expsse ibi bõa fides adesse nõ potest. C. de his qui. vt in dig. l. j.

c ¶ Canonico. An valeat statutuz in foro poli. quod creditor si non petat debitũ. j. x. annos cadat ab eo: vide bar. in. l. omnes pꝰpuli. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ ange. in. l. j. de consti. ꝓin. an. bar.

d ¶ Foro. Tu limita hoc nisi esset gabella q̃ posset fraudari voluit bal. in. c. j. ꝺ̃. que sint reg. ꝛ. l. cuz ꝓponas C. de naut. feno. ꝛ l. ij. C. de iure annu. aureo: ꝛ in. l. veluti. ff. de iust. ꝛ iure. ꝛ vide eũdem in. l. ij. C. de vectig. ꝛ ang. in l. vectigalia. ff. ꝺ̃ vectig. ꝛ vide q̃ dixi i. c. pe. aſ an tepenul. ꝺ̃ iude. ꝛ vide bal. in auten. ad hec. C. de iud. An. bar.

e ¶ Falsuz. Jdẽ in fil sentit bar. in extrauaganti ad repꝛimẽd. in verbo denuncia tiuo vbi dicit qꝺ̃ in macedoniano vel velleiano nõ habet locum denunciatio in foro canonico idẽ sentit inno. in. c. quia pleriq̃z qꝺ̃ ꝓscribens bona fide non tenetur i foro anime quia ꝓscriptio est inuenta ꝓpter bonum ꝛ equũ ꝛ idem ibi tenet in macedoniano ꝛ trãseũt moder. in. c. fi. ꝺ̃ ꝑscri. An. barba.

f ¶ Jnno. Nota quod quando recurritur ad iudicez eccleſiastic cuz non refertur sacramentum in defectuz ſemiplene ꝓbatiõis vide alias notabiles limitationes per ludo. in. l. ad monẽdi quibus adde istam.

in ꝓnci. Item iste recursus nunquaꝫ habet locū si per diffinitiuaꝫ iudex secularis decidat negocium[a] vt in.c.vltimo de excep.li.vj.nisi eēt cā ecclesiastica: vt vsurarie ꝓuitatꝫ vt ibi ꝓz: voco.n.ꝓuitatē simulationem ifraudē vsuraꝝ[b].

Qui clericus. Si vasallus clericus vel monach[a] efficiatur feudū amittit. hoc dicit. CLERICUS. scilicet secularis vt differat a sequenti tex. aut votuꝫ ꝛc. vbi loquitur de religiosis. si enim sit talis clericus qui possit habere ꝓpꝛium vt clericus secularis: ſz si ñ vt clericꝰ regularis: tūc pdit feudū eo ipso sine alia sententia. Nam quotiens ratione status incomparabilis quis ꝓiuatur: eo casu ipso iure ꝓiuat. Tex. est hic notabilis in verbo hoc ipso. Et not. ꝙ si istud feudum erat nouum redit ad dominum: si paternum ad agnatos: vt. ſ. de mili. vasal. qui arma. bel. depo. c.j. Pe. de cer. C Opp. clericus secularis potest seruire p substitutū: vt notaꝫ. de be. feu. c.j. ꝛ. C. de epis. ꝛ cler. l. quisquis: ꝛ. ff. de verbo. oblig. l. continuus. §. si ab eo. ergo non perdit feudum. Glo hic tangit ꝛ non determinat. Tu dic distinguendum esse genus seruitiorum: nam si feudum est datum ad tale seruitiuꝫ quod possit vel soleat per alium explicari durat feudum: alꝫs non: quia non debet statutum obligationis variari. arg. ff. de verbo. oblig. l. insulam intra biennium: ꝛ quia non debet domino per vasallum conditio miꝝ afferri. vt. ff. de regu. iur. l. non debet alteri. C Opp. nam si vasallus videt se amissurum feudū retrabetur ab ordinū susceptione ꝛ a dei seruitio. quod est absonū: vt nota. per Cy. C. ad trebell'. auc. nisi rogati. Item religionis habitus nō debet nocere sed ꝓdesse: vt. C. de epis. ꝛ cleri. l. deo nobis. So. rei qualitas soluit cōtrarium. C Aeuo vtrum istud. c. intelligatur in eo qui suscepit ordines minores: nā de facili agnati si hoc eēt possunt circūuenire quedā adultum in susceptione minoꝝ ordinum nisi dicas ꝙ minor restitueretur in integrum: nō quia assumpserit clericatū: sed quia amiserit feudum: dimittendo ergo clericatum recuperaret feudum ope restitutionis non ipso iure. vt ꝫ. de bene. feu. c.j. ꝛ nota ꝫ. eo. ca. natural'. Vel dicverius: Aut assumit ordinem sacrum ꝛ tunc perdit feudū qꝛ efficitur miles dei Aut non sacrū ꝛ tunc refert: aut obtinet beneficium ecclesiasticum ꝛ idem: arg. extra de rescrip. graue. in cle. Idez si impetrauit licet nondum obtinuerit: arg. ff. de diuor. l. fi. Si autem nec habet nec impetrauit non perdit feuduꝫ ét si sit intitulatus ad titulum sui patrimonij quia non est miles dei licet fecerit ꝓparatoria. Unde Joan. fasolus de Pis. in summa sua intelligit istum tex. quando assumpsit sacerdotium vel ordinem sacrum alias non. Item si assumpsit sacerdotium est in potestate domini: vtrum velit auferre vel non. Sed si est factus monachus omnino vacat feudum quia habetur ꝓ mortuo. Similem distinctio. facit Bart. ff. de concubi. l. in concubinatu. Verba autem Jo. fa. doc. predicti in summa sua in titu. qui. mo. feu. amit. sunt hec. Item perditur feudum clericatione: scilicet si vasallus factus sit sacerdos vel monachus vel canonicus regularis vel sit in sacris ordinibus: vt ꫝ. si de feu. fue. cōtrouerc. si clericus: sic etiaꝫ soluitur compromissuꝫ sacerdotio adueniente licet de nouo posset in sacerdotem compromitti. sic ergo clerico poterit de nouo indulgeri. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. sacerdotio. Monachi vero qui sunt inhabiles ad seruiendum feudum merito perdūt illud: quia ꝓ mortuis reputandi sunt quo ad mundum. C. de epis. ꝛ cle. l. deo nobis: in auc. de nu. §. distrahuntur: col. iiij. Et ratio est quia cum facti sunt milites xp̄i desierunt esse milites seculi vt ꫝ. hic finitur lex. §. ex hoc illud: ꝛ amplius deo militans non implicet se negocijs secularibus: extra ne cleri. vel mona. c.j. ꝛ per totum. C Quid autē si ingressus ante igressum hz p̄cariā vel libellū vel vsufru. i reb[a] alienis anduret etiā post ingressuꝫ viuēte saltē eo[r] Rñ. sic arg. C. de epi. ꝛ cleri. l. si qs p̄byter. de le. ij. l. peto. §. j. de do. iter vi. ꝛ vxo. l. si moꝛs. j. rñ. Ratio est qꝛ in talibus non exigitur seruitiū psonale: sed reale q̄ ad monasterium poterat eque

[a] Negociuꝫ. Vide bald. q ita dicit in autē. clericus. C. de epi. ꝛ cleri. aliter logꝫ in auten. ad hec. C. de vsu. d. abbas in .c. nouit allegat bal. h: vide ibi ꝛ bar. in verbo per denunciationeꝫ in extrauagā. ad reꝓmen. an. bar.

[b] Usuraruꝫ. Adde ꝙ res iudicata idem est ꝙ sentētia: sed res tranſiens in reꝫ iudicataꝫ est idē cum nō posse appellari. ff. ō pig. si fūdus. §. si plures. Item nota ꝙ executio dicitur effectus sententie. C. de iudi. p. perandum. §. sin autem reus ꝛc̄.

solui. ar. isti. ō acq. p arro. §. fi. Sz vī ꝙ si debeat monach[a] vl' sacerdos igressus fuitiū psonale p̄stare ꝙ illud possit p̄stare p aliū sibi similē substitutū: arg. C. de argen. in rebus. l. fi. li. xij. C. de epi. ꝛ cle. l. quisqs ff. de consti. pecu. l. qui autem. §. pe. Sed si velis hāc opi. sequi. cōsidera in substituto ea que no. in summa .ſ. qui po. dare in feu. §. item dabit in feudū Jo. faso. Et adde qō not. ff. de mino. l. ex causa. §. papinian[a].

Et si vasallus. Vasallus feudum nō amittit etiam si omni anno domino se non ꝓsentet: hoc dicit. Et est ratio quia lex hoc non dicit. ergo nec nos dicere debemus. ff. de acquiren. here. l. si seruum. §. non dixit: ꝛ ff. si quis a pa. fue. manu. l. penult. Econtra quod lex dicit ꝛ nos dicer̄ debem[a]: vt. ff. de alea. l. j. §. qō aūt.

Omnes filii. Casus: Vasallo mortuo filijs pluribus superstitibus omnes fidelitatē facere debent domino si feudum indiuisum tenent. sed si feudum ex diuisione ad vnum peruenit ille solus tenebitur fidelitatem facere: hoc dicit. Nota istud capitulum: ꝛ ratio ꝓmi dicti est: quia omnes habentur quasi vnus: ex eo ꝙ in locum vnius succedunt: vt. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. cui fundus. ff. de excu. tutoꝝ: in. l. ij. §. quocun qz. ꝛ qꝛ fidelitas est quid indiuiduum. Et est ratio quia omne quod non est coꝛpus hereditarium actu vel habitu reputatur indiuiduum: vt. ff. de iurepa. l. carmelia pia. ꝛ. l. quedam mulier. fami. here. ꝛ quod nota. in. l. ij. C. de libe. ꝛ eoꝝ libe. ꝛ ad idem. ff. de noui. ope. nun. l. de pupillo. §. si plurium res: ꝛ. §. si plurium dominoꝝ: ꝛ. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. cui fundus. Tamen licet plures censeātur vt vnus nō intelligas ꝙ sint vniuersitas: quia quotiens ius aliquod ex aliquo sumitur non ex vniuerso: id vniuersitatis esse impossibile est: vt. ff. de serui. rusti. predio. l. per fundum. Iste ergo ꝓmus passus est quādo pluralitas emergit ex parte debitoris: nam casus in personam eius contingens qualitatem obligationis immutare nō potest vt. ff. de verboꝝ obligatio. l. ij. §. ex bis. C Sed queritur quid econtrario si casus pluralitatis accidit in persona creditoris: casus enim in persona creditoris: contingens bene potest nocere heredibus eius vt plene le. ꝛ nota. ff. loca. l. si vno. §. item cum quidam: ꝛ. ff. de var. ꝛ extraor. cog. l. j. §. diuus. Queritur ergo si dominus decessit relictis heredibus multis vtruꝫ omnibus sit fienda fidelitas: an nulli ratione incertitudinis: an vero vasallus possit gratificari vni iuxta id quod dicitur in alia materia. ff. ad silla. siquis in graui. §. si cum omnes: de leg. ij. l. si seruuꝫ. §. si inter. C. de secū. nup. l. femine. in fine. Ista questio fuit disputata per Pil'. qui solemniter allegauit ꝛ inter cetera assignantur tres rationes. Prima quia non est recedendum a tenoꝛe contractus. ff. de fideiuſ. l. fideiussoꝛes magistratuū. §. j. ꝛ. l. stipulatio eius: ꝛ no. accur. C. ad treb. auc̄. nisi rogati. Secunda quia non debet durius obligari reus ꝓpter casum contingentem in persona creditoris. Tertia quia specialis ꝛ limitata obligatio non debet extē di. Econtrario ad partem affirmatiuam quia tacite videtur actū de heredibus: ꝛ quia obligatio ista est transmissibilis: ꝛ quia transmittitur tanq̄ indiuiduuꝫ: ergo ad omnes: ꝛ qꝛ cōtractus debet plene interp̄tari. ff. loca. l. quero: ꝛ no. ff. ō eo quod cer. lo. l. centū capue. Sz qcqd scripserit pileus: hec qō vr̄ terminari p. c. iperialē. §. p̄terea ducat[a]: vbi dī ꝙ rōne vni[a] feudi nō dz fieri fidelitas nisi vni. ꝛ in ℔ resident glo. Idē tz Pe. de cer. ꝛ Jac. bel. Et adde qō no. ff. commu. diui. i. l. cōi diuidūdo: in p̄n. AD ANUD. No. ꝙ feudū per diuisionē bonoꝝ pōt ad vnuꝫ insolidum deuenire: idē no. C. fami. bȓ. l. si familie ꝛc̄.

a ¶Plu.ar. Nec etiam faciunt conditionem illaꝫ verificari si sine liberis decesserit: de condi.⁊ demon.l.fideicōmissum.ff.de lega.ij. si ita gs. §.fi. ⁊ sub argu. iste tex.⁊ similia q̄ si concedatur quid in emphiteosim p̄o se ⁊ liberis non comp̄ehendantur adoptiui.

b ¶Aper.tab. Et adde qđ habetur.j.đ fi.nat.ex matrimonio ad mor. cōtra. in.c.j. Sz Ja. aur. itelligit hoc.c. de feudo acquisito contē. platōe p̄imi matrimonij: ⁊ ideo p̄imi filij tantū succedunt: ar.ff. de vulgar.sub.l. sed si plures.§.i arrogato: ⁊.ff.đ collā. bo.l.j. §.id qđ: ⁊ eodem modo expone qđ dicit de ceteris bonis acquisitis.s. contemplatione p̄imi matrimonij. Alij intelligūt b q̄ istud.c. non est seruādū: q; ē iniquissimū Prima opi. mihi placet. Adde q̄ differentia est vtruꝫ aliquid cō cedatur tibi p̄o me an ꝓpter me vt.ff. de peculio lega.l. dominus sticho per accur.

c ¶Hoc dicit. naturales enim stantibus legitimis ⁊ naturalibus ꝓpe admodum turpes sunt vt arg. probatur insti. de inoffi.testa.in.§.sorore: ⁊ ideo in feudo de his simpliciter cogitatuꝫ nō videtur.j.eo. de spurijs: fortius dixi q̄ sunt infames.

d ¶q̄ non. Cōtrariuꝫ tenet idē bal.in.l. eaꝫ quē vide que ibi notaui ad bal.

e ¶In nouella Non enim oportet impetrāti exprimere specificam qualitatem defectus sed sufficit q̄ exprimat defectum. Sed qđ si legitimās expressit ipse in sui legitimatiōe: q; dixit confero tale feudum filie talis mōialis an valeat videtur q̄ nō q; iste sermo est odiosus: vt no.i.l.pe.C. quē admo.testa. api.

Sed ibi loquitur in vltimis voluntatibus: vt.ff. de leg.j.l.turpia: ideꝫ in contractu si fieret obtur.causam.ff. de action. ⁊ oblig.l.fi. Dicit Inno. q̄ legitimatio est res fauorabilis extra de resti.spo.c.ex parte per Inno. Quid de eo qui natus est ex turpi matrimonio ꝓtracto a filio preter voluntatē patris. Rñ.matrimoniū est.ff. de contra tabu.l.iij.§. si emancipatus: matrimonium enim verbis ⁊ ex consensu cōtrahitur: vt.C. de prescrip.xxx.anno. cum notissimi: no. An aūt valeat dispensatio suppressa q̄ lirate: qua expressa fuisset facilius dispensatū: dic q̄ sic: vt no. in. d.c.fi. de fi.presby. in nouel. Sz qd qñ aliqs impetrauit a principe id quod p̄n ceps non consueuit facere: puta arrogare libertum vel legitimare natuꝫ ex scorto an debeat in libello precū exprimere cām: puta propter carentiam liberorum dic vt no.C. de adop.l.cum causa: quam.l.no.

f ¶No. Item q; dispensatio circa effectum non disponit circa cām p̄ducentem: vt ibi p̄m Ly. Unde ⁊ si imperator legitimet prolez tñ matrimonium legitimare non pōt q; ⁊ si per legitimationē tollatur pena impossibile tñ videtur q̄ tollatur deformitas culpe: ar. in hoc de generali abolutione indulgentium que non tollit factuꝫ.ff.đ cap.⁊ postli.re.l.in bello.§.facte. Tu dic q̄ generalis clausula non obstante: sufficit nisi rescriptum contra se specialē.l.derogatoriā habeat: vt.l.si quis in prin.te

Adoptiuus.

Batur regula q̄ filius factꝰ per adoptionem non succedit in feudo: hoc dicit. De hoc dic vt in sūma. Quid q̄ de filio arrogato? Pet.de cer.ambigue loquitur. Sed tu dic idē quia impossibile est q̄ fictio naturalem veritatem inducat in aliquo subiecto. vt.ff. de libe.⁊ posthu.l.filio quem pater. ⁊.C. de iure do.l.in rebus.§.fi. Porro feuda ad naturam respiciunt nisi auctoritate p̄incipis esset arrogatus ea lege vt succederet in feudo. argu. eorum que dicētur.j.c. naturales: ⁊.l. quod principi.ff. de aq̄ plu[a]. arcen.

Mulier.

Mulier feudum habens decessit superstitibꝰ filijs ex primo ⁊ secundo matrimonio: queritur qui succedant in feudo? Respon. q̄ filij p̄imi matrimonij hoc dicit. Hoc intelligo quando probatur super hoc vigere specialem consuetudinem loci. Nam iura consuetudinaria possunt disponere de successionibus: vt extra de testa.c. raynutius: hac ratione valet consuetudo q̄ succedat p̄mogenitus: vt dixi. C. de summa trinit. in.l. cunctos. Sed si non apparet de speciali consuetudine loci filij equaliter succedunt: vt.s. de gradi.suc. in feu.c.j. ⁊ quod no.ff. de reg.iur.l.iura sāguinis: vbi eleganter no. q̄ successio ab intestato est de iure sanguinis: quod sine dubio verum est in liberis: vt.l.j.§.fi. de his qui ante aper.tabꝫ.

Naturales.

Regula datur q̄ naturales filij etiam legitimati non succedunt in feudo. h.d. ¶Queritur quid si legitimati sunt per p̄incipē eo adiecto q̄ succedāt in feudis? Respon. tunc succedunt cum legitimis propter supremam principis potestatem secundum glo. ibidem Jaco.đ bel. ⁊ Pe. de cer. ⁊ vt dicūt ista questio fuit de facto mutine: quam.q. latius prosequuntur domini cano. in.c. per venerabilē: qui fi. sint legit. dixi in.l. eam quam. in repe. C. de fideicommis. ⁊ ibi de his que sequuntur ⁊ alijs in materia. ¶Sed ego quero nūquid in tali legitimatione sit necesse q̄ exprimatur qualitas illegitimitatis? dic q̄: non sufficit enim si est spurius q̄ exprimatur spurietas licet non exprimatur qualitas spurietatis: puta quia non dicatur q̄ natus sit ex monica vel adultera secundum Jo. an. qui ita notat extra de fi.presby.c.fi. in nouel la[c]. ¶Sed ego quero nunquid sit necesse q̄ princeps tunc apponat clausulam nō obstante? stamenti: de leg.iij. per By. qđ est semper verum qñ contra publicā vtilitatem agitur. Nota q̄ ille dicitur naturalis qui est natus ex illis qui inuicem possunt contrahere matrimoniū. Itē spurius est ille qui est natus ex eo vel ea cū qua non pōt contrahi matrimonium. Itē spuriuꝰ dicitur turpis persona: ⁊ infami equiparatur: vt insti. de inoffi.testa. §. soror: vt no. azo i summa C. ex q. cau. fa. iro. ⁊ ideo in feudo non videtur cogitatum de ipso. Quero vtrū de exceptiōe ista tu es spurius: ⁊ ideo non succedis: debeat ante litem contestatā cognisci. Respō. non: quia respicit merita cause principalis: ⁊ licet opponatur illi persone i qua debet fundari iudiciuꝫ: tamen q̄ iudicium potest fundari non impedit processum vt no. in.l.ij.C. đ edic.di.adri.tol. Secus si nō posset fundari iudicium vel articulus: vt.C. đ adul. l. quoniaꝫ alexādrum. Simile si nego aliquem p̄ curatorem. Nam aut nego procuratorem iudicij ⁊ obstat ne procedatur. Aut nego procuratorē contractꝰ ex quo agitur ⁊ tunc debet lis contestari ⁊ postea đ mādato cognosci: ſm Bar. in consilijs.

Respon. nō quando princeps rescribit specialiter ⁊ ex certa sciētia. ⁊ hoc verbum ex certa scientia in litteris sit expressum. Secꝰ si daret alicui generalem auctoritatem legitimandi: quia plus operatur species certa q̄ dispositio generalis: vt dixi in.l.j. C. de fur. ⁊ ibi nota. Et ita intelligitur in auctē. qui. mo. natu. effi. sui. §. fi. colla. vij. Facit quod nota. in.c.j. de consti. li. vj. in nouel. Alij dicunt q̄ requiritur clausula derogatoria qua non adiecta princeps videtur potius per importunitatem induxisse q̄ ex deliberatione: iuxta not. C. de natu. li. l.j. ⁊ C. si nuptie ex rescri. pe. l.j. ⁊.ff. quod quisq; iur. l. iij. §. si is ꝓ quo. cū multis similibus. Tamē prima opi. defendi potest de iure per. l. qua in provincia. §. diuus. ff. de ritu. nup. vbi etiam incestuosos princeps ex certa scientia legitimos facit. ⁊ non solum proprio motu sed etiam ad supplicationem: quod est not[f]. ¶Quero quid đ legitimatis per matrimonium? Respon. secundum Jaco. de bel. bi in feudo succedunt[g]. Facit quod notat Ber. extra de elec. ca. innotuit. Et vide de hoc late per Jo. an. in.c. latoꝛ. extra qui filij sint legi. Sed tu in hoc ꝓsidera ⁊ respice formam inuestiture: nam si diceret p̄o te ⁊ filijs tuis ex te legitime descendentibus non cōtinentur legitimati: quia talia verba aspiciunt principium geniture ⁊ non est nostrum extendere scripturas. C. de fide instru. l. cōtractus. Principium intellige scz conceptionis vel natiuitatis p̄out expedit filijs. C. de natu. libe. l. nuper. ar. ff. de infa. l. quid ergo. §. pena. in ratione sui. Si autem dicit filijs simpliciter tunc legitimati succedunt: quia indefinita equipollet vniuersali. An. de iser. dicit q̄ matrimoniū non legitimat filios ad feuda propter vicium originale p̄sertim superstitibus legitime cōceptis: Alij dicunt q̄ licet legitimetur illegitimus: tamen remanet illegitimus: no. in.c. quanto de transla. epis. in nouella[b]. ¶Extra no. q̄ si instituo te heredem sub conditione si partez hereditatis spurio meo dederis vel sub alio onere extrinseco: non possum hoc facere[i] quia esset fraus legis. de dona. cau. mor. l. quod conditionis per glo. ⁊ By. ¶Item cuz filijs legitimis hereditas acquisita est iure nature nō videtur q̄ sequens legitimatio spurij possit eis hoc auferre nisi dicas q̄ hic videat subesse causa: scilicet ipsa natura: quia alieno morbo laborant. vt nota. in proemio ff. oruꝫ: ⁊ si per legitimationem tollatur pena: tamen impossibile est q̄ tol-

lator: qui filij sint legit: bar. tenet ꝓtrariū in.l. ex facto. §. j. ff. ad trebel. ⁊ cōtrarium ꝓsuluit Ang. consilio. xxviij. ita ꝓsului ferarie. An. bar.

h ¶In nouel. An aūt mutus vel surdus vel alias imperfectꝰ legitime tur per matrimonium: dic q̄ sic vt.l.pe.C. de posth. here. insti. Ego vero non dico q̄ infeudētur per matrimoniū: sed q̄ legitimentur. Et nota q̄ naturales tantum testamentū paternum ⁊ paterne linee non possunt ex causa preteritionis rūpere vt no. in.l.j. §.j. ff. de contra tabu. Et nota q̄ consuetudo magnatum ⁊ nobilium non mouit bastardos: ⁊ hoc pp bonos mores custodiendos: imo bastardi non succedunt in p̄imonio eoꝝ nisi in quadā particula q̄ eis ꝓcedit miserationis ⁊ alimentoꝝ cā: vt.C. de na. libe. auc. licet ergo: nec in feudo. Itē nota q̄ boni mores ⁊ honesti in matrimonijs attendunt plusq; iuris subtilitas. ff. de ritu. nup. l. libertinū: ⁊.l. adoptio. §. j. ⁊.l. semper in ꝓiunctiōib[o]. Et an bastardi sint de domo magnatū: dic q̄ nō: q; nōn iura sanguinis: vt in. §. vulgo. isti. de cogna. sueces. l. ex hac pte ⁊.l. spuri[o]. ff. vñ cogna. de v̄. sig. ꝓnunciatio §. familie de hoc. p bar. in fi. C. de v̄. sig. Et nota q̄ per instra antiq̄ pbat antiqua ꝓsanguinitas ⁊ genus: vt notat Ber. de testi. in.c. series.

i ¶Facere. Nota q̄ prohibitus acquirere ex vltima voluntate est prohibitus acgrere ex vi conditionis: vide casuz sing. l. meuius. ff. de cōdi. ⁊

demon.

demon.in eadez ibi intelligitur ō agnat: vide bal. in.l.si qs pohu.mos:ꝛ ibi ē glo. sing.ꝛ ibi Ange. ff.de lib. ꝛ post. lz Ang. aliter dixerit in.l. heredi bus.§. fin.ff. ad trebelli.

a ¶Dixi supra. Adde tñ q ē dubitatio: vtruz relictuz filio debeat confiscari: gl. enim de lega.i.l. lutius.§. i testō: ꝛ in.l.i.C. de hŕ. instit. tz q non. Sed in.l. heredi tas: de his qui. vt indig. dicit q defertur quibusdam personis q bus nō vendicātibus venit fiscꝰ per.l.i.C.de nat. lib. Bar. tz istaz pro regula vt nota.C. de fideicō. I.eam quam: ſm Bar. Uerumtñ nota q illi duo mēses qui apponuntur.C. de na. lib.i.d.l.i. ad retractandum relicta vl' dōata spurijs: aliasvt fiscꝰ auferat opponūtur si fiscus agat: alias ppetuo veniunt venientes ab intestato: ar. cōtra famil.her. in.l.hiſ ꝓiter.§. i.ſm Bar. in cō filijs suis.

b¶Jo.an. Itez matrimoniuz sine dote nō tz ſz quosdā canonistas vel est supectū ſm alios vl' presumit nō esse matrimoniū vbi nō est dos.iij.q. v.§. qō aūt inde cozum: sz substa tiam hz. Jté matrimoniū probatur tribus modis vbi concubinatus nō precessit vz: p verboz expressionē: p indicia ꝛ p iuris presumptionē.C. de nup.l.neqz: licet alias inter vxo rem ꝛ cōcubinā paz distet.ff. de leg.iij. vxori.

c ¶Mercuria. Adde dicunt canoniste q quantuz ad suas irregularitates maioz est defectus q ꝯhitur ex origie quā q ex crimie. not.in.c.i. de fi. presby.lib.vi.in glo.ordi. Et si femina legitiat filium suuz per rescriptum principis: non tñ ipm habebit i ptāte: qz nō plus opabitur legitimatō quaz legitie nasci: vt.C.de ado. l.mulier.

latur deformitas culpe: vt dixi.§.ª ¶Etra nota an per instrm dotis tacite contrahaꝫ vel probeꝫ matrimoniū? dicit By. q nō.ff.de dona.l.donationes in concubinam. By. qñ princeps legitimat ad feuda. ¶Jsta tñ non est gratia cōis: vl' exuberans: ꝛ ideo exuberans solēnitas requiriꝫ vt dicatur in ea non obstāte.c.naturalis. Sz vbi est gratia cōis sufficit dicere nō obstante aliqua lege: vt nō.ff.de reg.iur.l.femine. Sed qd si cōceditur feudū cuidam existenti in sacris recipiēti pro se ꝛ bŕdibus suis? Rñ. intelligiꝫ de agnatis qñ filios habere non potest: ar.ff.ad trebel. l.heredibus.§.fi. ¶Quero an natus ex clerico in minoribus constituto legitimeꝫ p sequens matrimoniū? Ricar.malūb.dixit q nō: qz est natus ex damnato coitu: vt.ff.de stat.ho.l. paulus. Tu dic contra: qz cōtrahere matrimoniū erat ab initio in patris potestate: ꝛ ideo legitimatio trahitur retro: vt extra qui si.sint le.c.tanta: ꝛ ita tenet Jo.anᵇ. ¶Quero qd de eo qui capit concubinam in articulo mortis sciens se euadere nō posse? Rñ deo tenet matrimoniū nam hic est bonuz prolis ex eo qz legitimatur proles: qz legitimus habeꝫ loco posthumi: vt nō. i regula sine culpa i mercuriaᶜ. ¶In gl.nō generale. Sume ex ista glo.ꝛ ex alijs dictis superius q regalia ꝛ baronias non legitimat nisi imperator. Item legitimat ꝛ matrimoniū: debet tñ interuenire scriptura ꝛ ēt dos vera ꝛ non ficta: vt nō.insti. de nupt. §.fi.nō.i auꝫ.ō iceſt.nup.§.fi.col.iij. Et adde qō nō. Accur.C.de nup.imperialis: ꝛ auꝫ. maximis ꝛ hoc de iure ciuili. Simplicitas canonistarum nō curat de ista solēnitate sed tñ de virtute matrimonij. vt in.d.c.tanta: extra qui si.sint leg. Sz an contra instrm matrimonij possit opponi exceptio simulationis? dic q sic: vt nō.C.de nupt.l. neqz per Accur. ¶Pone q nō tz matrimoniū propter impedimentū iusticie publice honestatis: tñ contrahentes credebāt ipsum tenere errātes in facto: an filij succedāt in feudo? dic q sic: qz sunt legitimi a natura: vt nō.C. de incest.nup. l.qui contra: per Accurᶜ. ¶Sed pone q papa dispensauit cū aliquo q posset accipere cōsanguineaz in vxorez donec haberet liberos qui regerent regnū: vtrū valeat dispensatio? Certe est qō ista disputata per Jo.an.in.c.actus legitimi: de reg.iur.li.vi.in mercuri.vbi vide. ¶Quero vtrū pater occidens filiū spuriū teneaꝫ pena .l. pomp̄.de parici.doc.terminant q sic: qz narura cōis est: vt.ff.de accu.l.bos accusare.§. omnibᵒ: ꝛ fuit conbusta quedam monialis que filiū suuz necauerat. Vide quod not.in.c.i. de homicidio in cle. Item si spurius occiditur respu. offenditur cuius interest ꝛ spurios ciues habere: vt nō. ff.solu.ma.l.i.in fi.per.Accur. Item ciuitas minoz est mūdo de quo isti sunt naturaliter seu materialiter procreati: qz sunt de materia primisei minis humani. Mā semen hominis non ligat potentiam diuinā: lz rudes ꝛ indocti homines sint etiam qñqz summi ꝛ virtuosi: vt in decre. nascuntur de adulterio ſm Hieronimū.lvi.dis.nasci.in fiᶠ. ¶Ultio scias q per matrimoniū ex dispositione pape contractū non legitimantꝫ incestuosi: sed oportet q fiat mentio de ipsis: vt.ff.ō stabo.l.paulus: ꝛ ibi p Cy. vbi dicit q ista qō fuit. de facto in quodā de vbaldanis vbi oio videas. ¶Extra no.q si esset concessum comiti q posset legitimare certū genus spuriorum: alios qui laborant maioi spurietate legitimare non posset: nam natura speciei non est p modū generis specificare: vt.ff.de leg.iij.l.heres meus.§. due statue. Jté qz in difficiliozibus princeps reddit se difficiliozem: vnde talia non videnꝫ cōmissa: vt nō. Jo.mo.in.c.i.de fi.presby.li.vi. vbi oino vide§. Jbidem ait q statutum de spurijs non promouendis lz confirmatū sit per sedem apostolicam: tamen eodem modo tollitur quo ius cōmune: qz non est nouum statutuz: sed iuris cōis executiuum: qō est nota dignumᵇ. Bal.

Si minori. Si minoi.xiiij. annis detur feudū non cogiꝫ facere fidelitatem ꝛ nihilominus feuduz tenet: b.d. Sed an tenetur interiz seruire per substitutuz: lz iurare non debeat? dicunt qdam q non qz seruitiū ꝛ fidelitas sunt cōnexa ꝛ simul habēt procedere: arg.ff.de libe.ꝛ posthu.l.si ita.§.regula. Alij dicūt q debz seruire per substitutū qō puto verū quantū ad cōpulsionem sed nō quo ad punitionē amissionis feudi: ꝛ istud.c. loqtur de pupillo ſm glo. Idem Jac.de bel.ꝛ Pe.de cer. vel dic vt j.c.proxi. Bal.

Si quis decesserit. Si filius impubes successit vasallo non cogiꝫ facere fidelitatem: nec personale seruitiū propterea prestare: tñ si aliqs pro eo spōte fecerit admittiꝫ.h. dicit. ¶Extra quero nūqd illud qō fit per alium fiat propzie vel impropzie: vel nullo modo dicaꝫ fieri? Sol. aut est dictū qō p se tñ faciat: ꝛ tūc nullo modo dicīꝫ facere: vt.ff.de ma.te.l.si ita fuerit. Aut non est dictū qō per se ꝛ tunc aut tu consideras actū prout procedit ab aliquo ꝛ non fit propzie sed per interpretationez: vt nō. in.l.i.§. quotiens: de vi ꝛ vi arma. Aut consideras actū passiue prout fit in aliquē: ꝛ tūc fit propzie: vt extra de sen.excō.c.mulieres: dūtñ nō regrat actū intrisecū. Intrinsecū dico.s. corporis propzij: vt adulteriū vt.ff.de adulte.in Rubri. vt nō.i.d.§. quotiēs: ꝛ.C. de cadu.tol.§.ne aūt. Similia verba habes.ff.de fur.l. itaqz fullo: in glos.facit.ff. de iureiur.l.non solū.§.si mandato: ꝛ.l.aut qui aliter.§.fi.quod vi aut clam. Glos.querit hic an vasallus possit seruire per substitutū? dic vt i gl. ꝛ.C.de epis.ꝛ cleri.l.quisquis: per Cy. ꝛ alios. Adde q officia solēnia sicut est officiū potestarie vel capitaneatus p aliū non pñt explicari nisi in casu necessitatis: vt in auꝫ.de colla.§. probibemus.col.ix.ꝛ.l.i.§.huius rei.ff. de of.eius cui mā.est iurisditio. ꝛ de iure ciui. mozs ꝛ membri mutilatio non potest committivicarijsʲ. Secus de iure canonico: vt extra de rap. in archipiscopatu. Bal.

Si titius filios. Casus. Miles qdam nō babens filios ptez feudi vendidit scio extraneo ꝛ partē agnato suo remotiozi gradu: sempronius primiozis gradus vult partē revocare ab agnato: queriꝫ an possit ꝛ qualiter? Rñ. q mortuo vasallo pōt revocaꝫ ab agnato nullo dato preci. sz vasallo viuo pōt partē revocare si filios bz reddito precio: sed si filios nō bz a sensu cōtrario littere potest ēt sine precio. Jn duobus tñ casibus repellitur agnatus proximioz. Primus est si cōsensit alienationi expresse. Secūdus si tacite: qz sciuit ꝛ tacuit p annū.h.d. SEJO AGNATO. Sed in remotiozi gradu ꝓstituto: vt j.pz. Jac.de bel.ꝛ Pe.de cer. LO NECESSIT. precio non gratis: vt j. sequiꝫ Ja. Et nota q per verbum concedo: precedēte titulo transferꝫ ius. Secus si deficiat titulus expressus ꝛ tacitus: vt

d ¶Imperator. Vide Bal. in.l. si qua illustris.C. ad oficia. Ang. consil.xxviij. cōsuluit apud ferariam. Jn eadem colꝫ. ibi vtrū occidens filiū spurium: vide Bal. in.l.ius ciuile.ff. de iusti.ꝛ iure.

e ¶Accur. Et non vi q aliqua legitimatio vale at i feudo ab antecessoribus acq sito preiudicium veterꝫ agnatorꝫ: qz sepultus nouus heres nō nascitur: vnde nūo est agnatus. Adde vt nota.C. de inof.testa.l.si qs filium: nisi dicaꝫ hoc esse veruz ex psona sua: sed et psona patris sic: ꝛ rursuz pater ex psona aui: ꝛ sic de ceteris qz heres heredis ꝛc. arg.C.de leg.l.in annalibus: cū si. Jste ē quidā discursus: sed nō est ꝓpzie agnatio.

f ¶Jn fi. Jdeo idigni nō sunt.s. miseratiōe ꝛ dispensatiōe q alieno laborāt vicio vt.C. ō natu.lib. l.legez anastasij. Sed ſm iuris rigorem sunt indigni: adeo q nec pscribere pñt: vt not. in glo.ff. p lega.l.nemo vbi est glo.sing. Extra no.q lex.xij. tabu.nihil disponit circa naturales vel spurios: vt no.in.l.vlt.ff. de regu.catho.

g Vide. Et facit ad.q. de legato q poterat legitimare spurios. itē incestuosos: an possit legitimare spuriū ꝛ incestuosuz sil': vide bar.i l.ij.§. Ex his: ꝛ ibi plene p.d.meum.ff.de v̄.obli.

h ¶Dignū. Legitimabanꝫ etiā qui i vtero sunt: vt.ff.de liberis ꝛ posthu.l.sz est q̄situz: ꝛ nascūtur legitimi lz dū in vtero fuit nō sint in parentū suoꝝ potestate.

i ¶Vicarijs. An āt mēbri mutilatio sit pena capitalis vide glo. l.imperiuz.ff.de iurisdi.om.iu. ꝛ qō no.in.l.ij.C.ō offi.eiꝰ qui in.c. allega.ꝛ Bal.in d.l. imperium. And.barba.

a ¶ ℌ. qui caiũ. Auctoritas eniꝫ ꝛ consensus expirant ꝑ primuꝫ validum actum: arg.ff.qui ꝛ a q. l.matrimonij: sicut dicim⁹ i matrimonij executione sui natura vel facto hominis: vt extra de officio delega.in litteris: per Innocẽ.ꝛ.ff.ꝺ procurato.l.fi iꝭ qui sibi.

ff.de dona.l.lutius: ꝛ no.eo.ti.l.pe. PARTEM ILLIUS. Quaꝫ possidenti agnato concessit. Nã de parte extranei non est dubium: vt in.ℌ.porro: qualiter olim feudum alie. Jaco.bel. Nota ꝙ primo fuit alienata pars extraneo ꝙ olim poterat fieri etiam in perpetuum: ꝛ ideo hoc iure non revocatur: sed hodie secus: qꝛ perderet ipso iure totum feudum vel saltem illam partem ꝛ reverteretur ad dominũ ꝛ nõ ad filiuꝫ nec ad agnatos: vt.s̃.que fuit prima causa bene.amit. c.i.ℌ. deniqꝫ: ꝛ.ℌ.fi. Post alienationem ergo dimidie que hoc iure poterat fieri: aliaꝫ dimidiam ꝓcessit agnato vlteriori qꝺ etiam potuit cum quadam distinctiõe. Nam aut non habet filiũ: ꝛ tũc revocatur vasallo moꝛtuo sine berede per proximioꝛem agnatum nullo preꝯio restituto. Aut habet filium ꝛ tunc proximioꝛ agnatus statim revocare potest: tamen tenet restituere preciuꝫ. Sed cur tam varie? dicit glo. soluat appollo. Sꝫ certe potest quedam ratio equitatis assignari. Nam quãdo non revocat statim habet possessoꝛ fructus medij tempoꝛis: ꝛ ideo compenset cũ preꝯio. Et si tu dicis quid si non vixit nisi vna die? Respon.ꝙ vixit centum annis nõ propterea dubium hoc tolleretur: ar.C. de dona.l.sancimus.ℌ.fi. sed ista ratio non respicit nisi preciuꝫ. Sed ego quero quare in vno casu statim revocat: ꝛ in altero demum moꝛtuo vasallo? Respondeo: filiusꝫ ꝛ si non prosit tibi: nocet tamẽ agnatis remotioribus: ideo revocare possunt: sic.C.de natu.libe.auc.licet. Nota hic de consensu. Item nota de prescriptiõe annali: ꝛ tene bene menti ꝙ agnatus proximioꝛ qꝺ habet potestatem revocãdi ab agnato remotioꝛe perdit ius suum nisi illud prosequatur intra annum: oporꝛtet ergo agnatos esse multuꝫ auisatos ne patiaꝫ labi tempus anni: alioquin silentio confirmatur contractus: sic C. de his qui a non dño. l. fi. ¶ Opp. ꝙ filius preferatur agnatis: vt.s̃.de gra.suc.in feu.c.i. So. ibi ꝑ moꝛtem hic per alienationeꝫ: ꝛ dic vt plene distinxi.s̃.que fue.prima cau.bene.amit.c.i.in fi. ℑm Jacob.bel. ꝛ verba ibi posita per eum approbantur etiam per Pe. de cer. ¶ Querit hic glo. an trãscursus ãni noceat agnatis quando alienatur extraneo? ꝛ glo. sentit ꝙ nõ: quã nota. Sed quare annus ꝛc̃. Rñ. ꝙ infra annum habꝫ petere inuestituraꝫ a domino feudi. Bal.

Si facta. Facta a domino de feudo abusiua inuestitura.i.que pollicet realeꝫ ꝛ effectiuam possessionem cogitur dñs vasalluꝫ mittere in possessionẽ nec liberaꝫ interesse prestãdo.b.d. Nõ. post receptũ sacrm fidelitatis a vasallo dñꝫ precise teneri ad mittendum vasallũ in vacuã possessionẽ feudi ꝛ idẽ in donatione: vt nõ.ff.de dona.l.in edibus.ℌ.fi. ꝛ est bonũ simile: qꝛ beneficiũ sapit quandã liberalitatem. Idem in venditione si venditoꝛ bꝫ facultatem rei tradẽde: vt nõ.insti.ꝺ emp.ꝛ ven.ℌ.i.ꝛ si nõ tradat cũ precise teneaꝫ iurabit contra eũ in litez ne dolus suus remaneat impunitus. Tex. est nõ.ff.de rei vẽ.l.g restituere: ꝛ nõ. per Bar.ff.re.amo.l.si cũ nos.ℌ.i. vbi dicit ꝙ ille qui ante sniam nõ offert interesse condẽnatus cogeꝫ precise: qꝺ est notandũ ꝓp auctoritatẽ rei iudica.l.si quis ab alio.ℌ.fi.de re iud.per Accur. ꝛ ideo dicit Jo.mo. ꝙ beneficiuꝫ conferens cogit precise ad ipsum tradendũ de conces. prebẽ.c. detestanda: li.vi. Et nõ. ꝙ ego loquoꝛ in proprietario vendente: sꝫ feudatarius vendẽs ideo nõ tenet tradere possessionem precise: qꝛ non potest de iure: tenet tñ ad interesse rõne rei nõ tradite: idqꝫ contingit rõne culpe. Sed qd si vendidisꝫ cũ consensu dñi? dico ꝙ tunc emptoꝛ succedit in feudo ex ꝑsona dñi: ꝛ ideo tenet tunc venditor precise tradere. Quod ergo est remediũ si nõ vult tradere? Glo. hic posita vꝫ ponere hanc cautelaꝫ ꝙ vendat ꝛ tradat alteri. Sed caue tibi: qꝛ glo. loquit in ꝓprietario vendente: sed vasallus non possꝫ vendere secundo loco: iꝫ dominus prestaret ei secunduꝫ consensuꝫ: ar. ff.de leg.i.l.non quocũqꝫ.ℌ.qui caium⁴. ¶ Secũdus ergo emptoꝛ cũ primũ in possessionem inductus erit potioꝛ est in feudo. Tamen dico ꝙ si prioꝛ emptoꝛ soluerit preciũ vel obtulerit iste q vendit duobus incidit in crimẽ falsi: vt.ff.ꝺ fal. l.qui duobus. Secus si nec soluerat nec obtulerat: ar.ff. de bere.ven.l.venditoꝛ ex hereditate: ꝛ ibi ꝑ Bof. Reuertendo ergo ad glo. in ꝓprietario vendente confiteoꝛ ꝙ prioꝛ in possessione: iꝫ sit scõs in titulo habꝫ iura potioꝛa. ¶ Nec vnũ omitto qꝺ est nota dignũ: ꝙ si vterqꝫ probauit de traditione: ꝛ non constat de tpe presumit res tradita prius prioꝛi emptoꝛi tanqꝫ iustioꝛi: vt nõ. Ja. de are. ꝛ Cy. in.d.l. quotj. de rei ven. quod verum est qñ vterqꝫ probat de numeratiõe precij. Sed si vnus probauerit de numeratione alter nõ: tũc ei presumo prius traditam q precium numerauit: vt insti. de re.diui.ℌ.vendite: ꝛ in ista materia pridie de facto consului: ꝛ alias dixi in qõne mea accusatus de vi turbatiua. ¶ Extra quero: pone dñs inuestiuit de vacua possessione vasallũ sicut tenet vt hic: deinde vasallus cecidit a possessiõe ꝛ peruenit possessio ad dñm: nunqd tenet dñs iteruꝫ inuestire ex dispositione huius.c. ꝛ vꝫ ꝙ nõ: sed debeat conueniri a vasallo tanqꝫ qlibet possessoꝛ: vt.ff.de re iudi.l.nẽ seniꝰ.ℌ. fundum. In ꝓrium videt per.l.inter castilianũ.ff.de arbi.ꝛ.ff.ꝺ iureiuran.l.sed si possessoꝛi: in prin. Dic ꝙ a principio dñs tenet ad duo.s. ad traditionem ꝛ ad patientiam cuꝫ vt sepe dixi feudũ habeat instar seruitutj. nõ ergo liberatus est qn possit conueniri ꝙ patiaꝫ feudatariũ possidere iuxta nõ.C. de vsufruc.l.coꝛruptionem. Idez determinauit By. in alio casu. Pone vendo tibi rem quam constituo tuo noie possidere donec possessionem intraueris: coꝛpoꝛaleꝫ tu possessionem intras: tamen existente te in possessione ego possessionem ingredioꝛ: dixit By. ꝙ tu noie videoꝛ possidere ꝛ non prescribo: arg.ff.de an.leg.l.legatũ: ℑm By. qꝛ ista cõfessio confiteoꝛ ꝓ te possidere non respicit actum momentaneuꝫ sed permanentem ꝛ futurũ By. Unde non ex actu presentis possessionis sed ex actu permanenti ipsius possessionis: ar.ff.de iure codicil.l. plociana. ¶ Extra quero pone papa concessit mihi feudũ ꝛ dedit mihi executoꝛes: ego ꝓpter absentiam executoꝛum accessi ad oꝛdinarium loci ꝛ feci me inuestiri: queriꝫ vtrum teneat inuestitura? ꝛ vꝫ ꝙ non: qꝛ qꝺ est vni cõmissum alter facere non dꝫ: vt nõ. in.l.i.C.de appa. prefe.an. lib.xij. Item qꝛ quando papa cõmittit cãm videt ad se siue ad suum cõmissariuꝫ eam revocare: ꝛ nullus alius potest se intromittere: vt nõ. extra de consti.c.cum. M. ferrarien. Itez qꝛ acta que fiunt a iudice nõ competenti debẽt lacerari: vt in.c.cũ cãm: el.iij.de testi.per Ber. ¶ In ꝓriuꝫ videt per.l.si longius in prin.ff.de iudi. Sol. aut istis executoꝛibus est cõmissa iuris collatio: ꝛ tunc sine dubio oꝛdinarius non põt se intromittere: qꝛ littere non diriguñ sibi iuxta nõ. extra de prescrip.cum te. Aut cõmittit mera facti executio: ꝛ tunc aut queris an eꝑs possit ex vi mandati: ꝛ dico ꝙ non. Aut ex vi oꝛdinarie iurisditionis: ꝛ tunc possꝫ psuaderi ꝙ sic: qꝛ cũ gratia sit perfecta nõ dꝫ impediri eius effectus ꝓpter absentiam executoꝛis: qꝛ cum executoꝛ sit datus fauoꝛe ipetrantis non dꝫ in eius odium retoꝛquere: ar. ad hoc.ff.de offi.proconsul.l.i.C. de spoꝛtu.l.i. nec est nouũ ꝙ iste cõmissiones aliquando fiant sine iurisditione: vt nõ.i l.i.ꝛ.ij.ff.de iurisdi.om. iudi. tamẽ mihi indistincte videtur ꝙ oꝛdinarius se intromittere non debeat: qꝛ non potest facere expirare officium executoꝛuꝫ quod certe expiraret executa re: ꝛ impossibile est ideo executoꝛes preueníre.ff. de ac qui.pos.qui absenti[b]. Bal.ll.doc.

b ¶ Qui absenti. Quando autem executoꝛ est datus loco forme obseruande: habes.ff.de le.i. l. quidam testamẽto.ℌ. qui scriptus: per Jac. de are. And. bar.

Filii nati. Si nobilis cum ignobili contraxit matrimonium ea conditione ꝙ filij ex ea nati patri in feudum non succedant: quod sepe in regno cõtingit: queriꝫ an moꝛtuo patre succedant in feudũ. Respondeo non. b.d. IMPROBETUR. Nõ. ꝙ iꝫ ista pactio iuris rõne improbatur tamen consuetudine tolleratur. Sed nunquid ista consuetudo potest habere aliquod motiuum equitatis. Respon. sic ꝓpter fauoꝛem ꝛ honoꝛẽ matrimonij

trimonij:nam ſub tali pacto nobiles inueniunt nobiliores:ꝑ quos nobilitas creſcit:verbi gra.ſi marchio qui tꝫ feudū ab imperatore accepit in vxorem quandā filiaꝫ regis que ei nō nuberet niſi hoc pacto ꝙ filij ſui ſuccedant in marchionatu ꝛ non alij de alio matrimonio. Item ego video in alia materia magnas inconuenientias. Pone accepi in vxorem quādam nobilem que dedit mihi.x. milia florenos in dotem ſperans filios ſuos ſucceſſuros mihi: ꝛ aliter mihi non fuiſſꝫ nuptura:ſuſcepi ex ea vnū filium: ex quadam meretrice habui plures ſpurios quos feci legitimari ab iperatore ita ꝙ ſuccederent pro virili cuꝫ legitimo: nonne hec eſt magna iniqtas ꝛ magna circunuentio nubentiū: nō poteſt negari quin imperator hoc poſſit:vt plene nō.in.l.gallus:de lib.ꝛ poſt. per moder.tamē imperator qui hoc facit videt vnuꝫ pecus: nec hꝫ preoculis iuſticiam publice honeſtatis nec conſiderat ꝙ ꝑ ſolas nuptias ꝓſeruaꝝ elegās genus humanū: vt in auꝝ.de nup.in prin.col.iiij.vbi tex.dicit ꝙ nuptie imortalitatꝫ preſtant humano generi.ꝓcor.l.i.ff.ſo.ma.Et nō.ꝙ nām c.non habet locum in emphiteoſi nec in alijs bonis ꝓprijs. Non ob.s̄.e.c.mulier vt ibi dixi.Et nō.ꝙ tex.ibi qui dicit i d.auꝝ.de nup.ꝙ omnes legitimi naſcebanꝝ:non dicit verum niſi in illo rudi ſeculo quoniā matrimonia nec erant nominata nec cognoſcebantur:ſed ſtatiꝫ ꝙ fuerunt cognita duplex hominum genus eſſe cepit.ſ.legitimorum ꝛ non legitimorꝫ: poſtea tertium genus eſſe cepit.ſ.legitimatorꝫ. Eſt.n.tertia ſpecies que ꝛ ꝓp ingratitudinem in priſtinam qualitatē redire poteſt:vt.ff.de iuſti.ꝛ iure.l.manumiſſiones[a].

Licet. Si vaſallus domino ſuo ſeruitiuꝫ non obtulit aliquo tpe: ſed petenti non recuſauit preſtare ſeruitium:queritur an perdat feudū. Reſpondeꝝ ꝙ non: ſi tamen ſciat domino aliquod magnū periculum iminere debet ſponte abſqꝫ denunciatione ſibi auxilium impartiri.

¶ Inde queritur quid ſit dn̄s iurauerit dare pecuniam alicui infra diem nec ſoluere poteſt ꝛ incurrit periuriuꝫ an vaſallus tenebiꝝ eū a periurio ſua pecunia liberaꝝ? Rn̄.ꝙ nō. b.d. **NON OFFERAT.** Nō.ꝙ ei qui non vult aliqd conſequi ſed ius queſitū cōſeruare nō iminet ius offerēdi: qō intellige niſi ſit appoſita dies qꝛ ne in penā incidat debꝫ offerri:vt.ff.de conſti.pecu.l.item illa:ꝛ ſ.an ille q inter fratrem do.c.ij.ꝛ §.promptiores ſ.hic finem.l. Si aūt vult aliquid cōſequi ad qō conſequendū oblatio eſt neceſſaria:tūc debꝫ offerre:vt.C. de diſtr.pig.l.ſi reſiduum:nec ſufficit offerre verbo:ſed dꝫ offerre rebus ipſis ꝛ factis:vt.C.ō vſur. l. acceptam: niſi eſſꝫ talis res que nō poſſꝫ offerri niſi vt res imobilis que non poteſt offerri realiter niſi in re ipſa ꝛ non in iudicio:facit de no.ope.nuncia.pretor.§. ſi quis paratus. **QUANTOCUNQUE TEMPORE.** Nō. ꝙ vaſallus q eſt paratus preſtare a ſeruitia ꝙ preſumiꝝ niſi interpellatus negauerit nū quā preſcribit contra dn̄m ſuuꝫ: qꝛ per eius effectum dn̄s videt eſſe in quaſi continua poſſeſſione ſeruitiorum:ar.ff.de vſufruc.l.arboribus.§. idem tractat:quod eſt nō.**SCIAT.** Nota morā ſine ſcientia nō cōmitti.ff.ſi cer.pet.l.quod te. ¶ Sed hic quero[b] nunquid hereditas iacens poteſt conſtitui in morā? Rn̄. nō ex facto ipſius hereditatis:ſed ex facto defuncti ſic: qꝛ perſonam defuncti repꝛeſentat. Item qꝛ facto legis contrahiꝝ morā irregularitatis:hec probanꝝ de diuer.ꝛ tem.preſcrip.l.ſi ſeruus ff.de verbo.obli.l.ad diem.ff.de neg.geſt.l.debitor: ꝛ quod nō.C.de tempo.in integ.reſti.l.ea que.§.cū enim: ꝛ ff.ex qb. cau.ma.l.iuꝝ.de nau.fe.l.labeo.ꝛ de in diez adiec.l.ſi p̄dio. **PERJURIUM.** Nota ꝙ ille q non poteſt ſoluere propter paupertatem incidit in periurium:qō veruꝫ eſt ſi ei imputari poſſit culpa[c]. Secus ſi culpa non poſſit imputari: vt qꝛ caſu fortuito lapſus eſt facultatibus:ar.ff.de neg. geſt. l.diuortio.C. de tu.ꝛ cur.qui ſatis non dederunt.l.ij. vbi dꝫ ꝙ inopia non infamat:eſt ergo periurus ſed non infamis:ꝛ vide quod nō.Accur.in.l.cuꝫ quidam.ff.de condi.inſer. Illud ſciao ꝙ ſi a principio ſciebat ſe eſſe non ſoluendo eſt in culpa:vt.ff.de priui.credi.l.creditores:ꝛ.ff.de iure do.l. pe. Et nō.ſm Ja.de bel.ꝙ vaſallus nō cogiꝝ ſe offerre niſi ſciat domino magnuꝫ periculum imminere:ꝛ niſi a domino fuerit denunciatū: nam tunc eſt iuſta cā amittendi feudum:facit.s̄.que fue.pri.cau.bene.amit.c. ſed delator: ꝛ ſ.hic finiꝝ lex.§.ad hec: ꝛ dic vt ibi. ¶ Itez nō.ꝙ vaſallus non admittit feudum ex omni cauſa per quā accepit beneficij videaꝝ ingratus:vt hic in ſi.ꝛ.s̄.in q.ca. feu.amit.ver de illa tñ:ꝛ de alienatione feudi:prio.§. ſi.ꝛ que fuit pri.cau.bene.amit.§.illud.Bal.

Si vaſallus. Si vaſallus culpam committit per quā mereꝝ ꝑdere beneficium:deſcendentes ſibi non ſuccedūt ſꝫ agnati ſui qui in gradu quarto ſunt.h.d. Simile.C.de decur.l.priuilegio:lib.x.tñ in eo.ti.l.ſi. dicitur ꝙ iam natis non nocet: ſed alio caſu loqtur.ſ. in priuilegio ſtatus. **DESCENDENTES.** Nō. propter delictum parentis omnibus deſcendentibus preiudicari ꝛ etiam quibuſdam tranſuerſalibus quod ſpecialiſſimo iure in feudis eſt inductum ad terrorem delinquētium:qꝛ vicium paternum frenanduꝫ eſſe eſtimauerūt C.de natura.liber.l.ſi. Ad quod facit illud maiorum tuorum exempla preiudicant: vt.C.de coar.l. coartales.lib.xii.ibi in odio eoruꝫ q innocentes ſunt: ꝛ ideo iſtud capitulū nō habet locū in alia materia q̄ feudorum:vt.l.adoptiuū.§.ſi.de in ius vocan.ff.de bo. poſſ. contra tab.l.non tantū.§.ſi emancipatus:ꝛ.C.de ioff. teſta.l.ſi quis in ſuo.§.legis.Et not.ꝙ ſꝫ trāſuerſales nonveniāt tanquā heredes delinquentis:tamē in quibuſdam tranſuerſalibus generatur preiudiciū: quod videt eſſe contra naturalem rationem ꝛ ciuilē: ꝛ ideo quidam ꝛ male reſtringunt hoc de tranſuerſalibus ad nouum feuduꝫ. Et conſidera ꝙ ipſi non intelligūt de nouo feudo ſimpliciter conceſſo: qꝛ tunc non venirent agnati q quarto gradu ſunt:ſꝫ debet intelligi quando a principio vnus ex fratribus fuit inueſtitus: ꝛ hoc nominatiꝫ fuit dcm̄ vt eo vl' eius hr̄de defuncto ſine legitimo hr̄de alter ꝛ eius deſcendētes ſuccederent. Vñ intelligiꝝ nouū feudū:id eſt agnatorū prouiſio:naꝫ cū hoc iu ſconſequaꝝ alieno beneficio ꝛ nō ex propria natura feudi debile ius habent:arg.ff.de fideicomiſ. lib. l.ſi filius.§.erit rubriano.ff.de cap.l.ſi quid in bello:ꝛ ff.de leg.ij.l.ſi auguſte. Sed tūc adhuc reſtat qō qua re admittunꝝ remotiores agnati ꝛ proximiores repelluntur?ad qō poteſt reſponderi:qꝛ quanto proximiores tanto infectiores[d]: qꝛ magis preſumunꝝ infecti eadem macula:ar.C.de excu.tu.l.humanitatis: ꝛ extra ō accu.c.cū.p.māconella.ꝛ ff.de iureiur.l.lex cornelia in prin.Iſta ratio non eſt neceſſaria nec omnino probabilis ſed taliter qualiter cōiecturalis ꝛ veriſimilis. Super hoc capitulo Ja.bel.ſic ait. Nota hic ꝙ deſcendētes ꝛ agnati vſqꝫ ad certū gradum puniunꝝ ꝓpter delictū alterius parentis vl' agnati:arg.ꝓtra.ff.de decur. l.iij.§.pe.ꝛ de inter.ꝛ rele.l.iij.de in ius vocā.l. adoptiuū.§.ſi. So.ſm quoſdaꝫ hic feudū fuit nouū:ſecus ſi eſſet paternū vt ibi. Hec ſol.non placꝫ:dic ergo ſpecialem in feudo ſicut in crimine leſe maieſtatis ꝛ hereſis:ꝛ in feudatario eccleſie: vt.C.ad.l.iul.ma.l.qſqs: C.de hereti.l.cognouimus:ꝛ in auꝝ.gazaros: ꝛ extra de pen.c.in quibuſdam:vbi de hoc. Hec opi. approbatur in ſumma Jac.qui.mo.feu.amit.§.item ſciendū: ꝛ de ſucceſ.feud.§.item ſi vaſallus committit culpam: ꝛ intellige.c. in antiquo etiam feudo: quando cōmittit culpam in dominum vaſallus vt habeat dominus hāc ſue iniurie vltionem. Vel dic ꝛ melius ꝙ hoc intelligi debet quando vaſallus commiſit in alium ꝛ non in dominuꝫ. Nam ſi in dn̄m: tunc omnes qui ſunt agnati indifferenter excluderentur vt hic:vt nota.s̄.que fue. prima cau.beneſi.amit.§.deniqꝫ:vbi de hoc:ꝛ ibi aperte probatur ꝙ debeat intelligi de antiquo: quia loquitur ibi de agnatis qui ſunt in quarto gradu:ꝛ facit ad c.extra de pe.c.in quibuſdam. Et pōt eſſe ratio quare

a ¶ Manumiſſiones. Nō ꝓbatur ad iſtar libertatis a qua ingratus libertus erga dn̄m reuocaꝝ in ſuitutē ab eodez.l.diuus i ſi.ꝛ.l.ingratus: de iurepatro.qꝛ iſta equiparanꝝ: vt i §.liceat: in auꝝ. qui.mod. natu. effi.legi.col.vi.

b ¶ Quero. Vide Ang.in.l.iuꝝ. §.pretor ait.ff.ō dam.infe.an cōtra euꝫ procedat ſcōꝫ decretū vel primuꝫ vel citatio: ꝛ an ꝓcedat vſucap.vide an. ꝛ ibi.d.Joan.de imol. in.l.ſꝫ ꝛ ſi conditiōe.§. fi. ff.de here. inſti.

c ¶ Culpa. Facit qō habetur i c.beatus paulus apoſtolus:cū ibi notatis p text.ꝛ glo.in.c.hoies:i ſi.xxij.q.ij. Naꝫ periurium nō cōmittitur ſine dolo.l.qui iuraſſe:i prin.ff.de iureiuran. Item aduerte qꝛ videt mirū qō ſi vaſallus videt incurreꝝ dn̄o periculuꝫ corporis perdit feudū niſi preſtet auxilium: ſecus ſi videt incurrere periculuꝫ aie que ē corpori preferenda.c.infirmitas: de peni.ꝛ remiſ. l.ſancimus.C.de ſacroſan.eccleſi. dic ꝙ nō eſt pīurus quo ad deū. Bal.i.c.ſi a more.ō alie.feu.pa. dixi in.c.breui ō iureiurādo.vide bal. ſupra.eo.ti. c.i.§.porro:in v̄bo aliud. Andr. barba.

d Infectiores. Et ſic videt ſentire bal.qō agnati in ſecundo ꝛ tertio gradu nō admittūtur:ego credo contrariū per id quod habetur in.c.i.§. Iꝫ quoqꝫ: ſup̄ qui. feu.da.poſ.ꝛ in c.i.§.hoc quoqꝫ de ſucceſ.feud.ꝛ ſm illa tempora loquitur iſte texꝫ aduerte qꝛ tollitur iſtud p̄ tex. q aperte hoc dicit i.c.i.ſi vaſal. feu.pri.cui defe. Aduerte tamen qꝛ ibi dicit quā to gradu ab eo qui acquiſiuit ꝛ non dicit ab eo q deliquit. And. barba.

descendentes in infinituꝫ ꝛ agnati vsqꝫ ad quartū gradum excluduntur propter suspitionem quia sepe solet esse similitudo ꝛ audacia eadem in talibus cōiunctis: arg.C.ad iul.ma.l.quisquis:ꝛ in auc.de referen.§.fin. col.ij.de edi.edic.q̄ si nolit.§.si emancipia.Jaco.bel. Natura namqꝫ intumescit quando offensus videt iuxta se tam proximas personas offensori. Usqꝫ igit̄ ad quartum gradū exclusiue presumuntur inimicitie durare propter quas preiudicatur in beneficio: arg.ff.de adi.leg.l.iij.in fi. Natura enim feudorum multum respicit ad honorem dominorum:vt in.c.i.de feud.da.in vicem legis commissorie ꝛ in eorum deuotionem: vt.J. in qui.cau.feu.amit.c.i.§. penul.ꝛ non vult q̄ inter dominum ꝛ vasallum sit materia indignationis: immo q̄ in curia honeste stare non posset sine rubore dñi: nam hec sola ratio est hic quare repellūtur agnati qui alias essent potiores: vnde si possunt in curia stare quod cōtingit in quibusdam aliis culpis puta quia non denūciauit domino insidias ꝛ abstinuit a malo: tamen non fecit quod bonum est:tunc propinquiores ꝛ immediati agnati essent potiores: vt.J.de eo qui interfecit fratrem domini sui.c.i.licet Jac.de bel.ibi intelligat illuꝫ tex.ad agnatum proximiorem sed post tertiuꝫ gradū. Porro illi qui sunt in quarto gradu agnati eius qui fratreꝫ domini interfecit potius ex misericordia q̄ꝫ ex iusticia tollerātur:arg.C. ad turpil'.l.si femina: ꝛ.l.i. C.si quacūqꝫ preditus potestate.

In generali. Miles vasallus generaliter alienauit omnia bona sua:queritur an in generali alienatione contineat feudum? Respondeo q̄ non:nisi nominatim sit dictuꝫ.h. dicit.FEUDUM.idest quod tenet in feudo: vel dic quod alij dedit in feudum: ꝛ facit.J.de capi.q̄ cur. vendi.c.i.vbi de hoc Jaco. ¶ Oppo.iste simpliciter vendidit ergo nihil intelligitur exceptum:quicqd enī inter fines clauditur hic videt contineri sub verbo generali:vt.C.de euic.l.fines agri.ff. de censi.l.forma .ff. de contraben.emptio. in modicis. alias posset dicere venditor se non vendidisse nisi vnuꝫ cespitem terre. So. quedaꝫ sunt que emptor verisimiliter non esset empturus si sciuisset vt feudum quod alienari non potest: ꝛ ista non continentur vt hic. Quedam sunt que fuisset empturus si sciuisset quando feudum potest alienari: verbi gratia cum curia consenserit: ꝛ tunc feudum bene continetur:vt.J.de capi.qui cur.ven.c.i.dic vt ibi .ff. de contraben.emp.l.qui tabernas. ¶ Quero vtrum Rex Francie posset alienare vnam de ciuitatibus regni inuitis ciuibus? Respondeo nō:ꝑm Hosti.qui ita notat extra de ma. ꝛ obe.c. dilecti filij:ꝛ ibi vide i nouella. Et ideo Constantinus quando donauit vrbem beato Siluestro fecit cum consensu populi vt patet in palea constantina.xcvi.dist.in.constantinus: ꝛ facit.ff. de fideicom.liber.l. inuitus:ꝛ extra de iureiurā.c. intellecto[a]. ¶ Extra quero quidam detinet debitorem meum ꝛ per hoc non potest mihi satisfacere q̄ de operibus suis posset acquirere ꝛ mihi soluere nunqd possum repetere ab eo istum meuꝫ debitorem? Dicit Innocen.q̄ non nisi habeam in eo ius reale sicut habeo i vasallo ꝛ ascriptitio ꝛ in omnibus qui tenentur ad munera. Item notat Inno.extra de appel.c.dilec. vbi videas:vt.C.de oper.lib.l.fi. Est tamen aliud remediuꝫ scilicet q̄ agam act.iniuriarum contra eum:vel de dolo si sciens detinet eum in preiudiciū meum:vt.ff.ō dolo.l. cum quis ꝑm Inno. Illud etiaꝫ constat q̄ possuꝫ agere interdicto:de lib. ho.exhi.in quo alijs preferor propter singulare interesse:vt.ff.de procu.l.licet in popularibus. ¶ Quero nūquid appellatione castri cōtineantur vasalli? ꝛ videtur q̄ non: quia castrum sunt ipsi muri ꝛ habitationes:homo autem nobilior est: vt ff.de edi.edic.l.iustissime. Sol. debet autem intelligi sicut suadet dignitas concedentis:ꝛ eius cui conceditur: vt ff.de vsu.ꝛ ha.l.plenum.§.equitij: ꝛ de leg.iij.l.item in legato.§.parui. In dubio autem dic vt dicam in.c.i.de capi.q̄ cur.ven. ¶ Sed quid econtrario. Pone q̄ in quodam castro omnes homines erant mei vasalli: ꝛ ego concedo tibi omnes vasallos meos talis castri:vtruꝫ videar concedē omnes habitationes meas quas habeo in eo castro ꝛ ipsuꝫ fortilitium:dico q̄ non:qꝛ vasalli sunt pars ꝛ non totuꝫ. Unde non videtur concessum quod est separatuꝫ a corpore ꝛ significatione.

Si vasallus. Si vasallus feudū ignorans alienauit non amittit feuduꝫ:sed sibi restituendum est ꝛ non domino:tamē tenebitur ad interesse emptori ignoranti:hoc dicit. ¶ Nota q̄ si vasallus feuduꝫ ignorans alienauit non punitur:secus si sciens: vt.§.eodem tit.§.si titius. ¶ Oppo.ꝛ videtur q̄ ignorantia faciat alienationem valere:vt.l.fi.§.penul.ff.de leg.ij. Sol.ibi aliena tempore alienationis poterat alienare:hic non. Ijteꝫ ibi res erat de sui natura alienabilis:hic non: ꝛ adde quod nō. Ly.C.cōmu.delega.auc.res que. ¶ Oppo.q̄ quis nō possit venire contra factum suum etiam si de iure non teneat:vt C.de reuo.dona.l.cum profitearis. Sol.ibi allegabat suuꝫ dolum:hic ignorantiam. ¶ Oppo.queꝫ de euictione tenet actio:eundem agentem repellit exceptio vt.ff.de euic.l. vendicantem. Sol. ibi loquitur quando rei intererat excipere: sed hic non interest excipere quia alienatio erat impossibilis. ¶ Extra quero:vtrum possit rem retinere quandiu sibi soluatur interesse? Respon.sic quo ad agentem: vt.ff.de condi.inde.l.si non sortem.§.si centum:arg.ff.de do.excep.l. pater.§.ex quadrante. ¶ Extra nota ex isto.c.q̄ si res emphiteote ignoranter vendidit feudum emphiteoticum q̄ non cadit a iure suo:vnde dominus reuocare volens habet ꝓbare scientiam:quod est nota dignum.

Vasallus. Casus. Si vasallus domino feudum sciens inficiatus est feudum amittit: ignorans autez non:sed si dubitat vasallus conuentus a domino potest dubitanter respondere: hoc dicit. ¶ Nota q̄ ignoranti subuenitur. Et est ratio quia ad inducenduꝫ delictum requirit scientia:vt.ff.de decre.ab or.fa.l.fi. ꝛ facit.C. de fur.l.manifestissimi.§. sinautem dubius[b]. ¶ Considera q̄ aut per ignorantiam euitat delictum: ꝛ tunc ipso iure excusat vt hic. Aut ratione ignorantie conceditur reparatiuū remedium:ꝛ tūc refert. Aut sine auxilio pretoris ꝛ datur exceptio. Aut cum decreto pretoris ꝛ datur in integ.rest. Jsta est doctrina glo.ff.de no.oper.nun.l.de pupillo.§.hoc autē: ꝛ illaꝫ glo.multum notabat primus doctor meus. Joan.pogliarensis. Aliuꝫ enim doctor meus qui rerum singulariuꝫ habebat memoriam fuit dominus Franciscus tigri. de pis. Sed ille qui multum contulit meo ingenio fuit Bar. de saxoferrato:quos longo tempore audiui ꝛ discendi studio raro me ab eis separaui. Dicebat autem mihi Bart. q̄ illud quod suum fabricabat ingeniuꝫ erat lectura Ly. DUBJTANTER RESPONDERE DEBET. Dabitur sibi tamen terminus ad liberandum: vt.ff.de reruꝫ amo.l.marcellus. ¶ Nota ergo q̄ ille qui dicit dubito nō habetur pro confesso nisi dato sibi termio ad deliberate respondendum:quod dic vt in.c. si post prestitum de confessi. libro.vi. Dicit Joan. mona.ibi q̄ ille qui non respondet positioni habetur pro confesso non ipso iure sed per sententiā. Idem dicit Bar.ff.de iure fisci.l.eius qui delatorem:ꝛ addit q̄ hec contumacia non nocet heredi. Considera dum dicunt q̄ non ipso iure sed per sententiam verum dicunt:quia quotiens aliquid committitur motui iudicantis ibi requiritur eius iudi. declaratio:sed hec committitur motui iudicātis:quia tex.dicit absqꝫ rationabili causa:ergo requirit iudicis declaratio: vnde si iudex non declarat non habetur pro confesso. Et ideo sis cautus quia si tu es aduocatus eius q̄ non respondet ꝛ causa committatur consulenda: facias q̄ committatur sola diffinitiua ꝛ non interlocutoria:quia cum non sit interlocutum diffinitiue non potest fundari rone contumacie:

a ¶.c.intellecto. Et qō no.ꝑ Inno.in.c.audi tis: de prescrip. quia ita interest subditorum non mutare dominū sicut econtrario interest dnorum subditos nō mutare:ꝛ idem Innocē.in.c.in nostra de iniurijs ꝛ damno dato.

b ¶Dubius.] Adō quod dicit Inno.q̄ ille qui dubitat: negare videtur: qꝛ pro eodem est quando cause dubitationis sunt tales quibus quis possit mouere ad negandum extra de maio.ꝛ obe.c.inter quatuor:in fine: vbi omnino videas.

tumacie:sed altera pars sit cauta ꝙ faciat committi que sint partes iudicis. Jd autem quod Bar. dicit de ista contumacia ꝙ non afficit heredem bene est verum in casu.d.l.eius q delatorem: sed non est verum in casibus in quibus non obijcitur crimen in quibus factum defuncti prejudicat heredi: quia in iudicijs quasi contrahitur vt .l.ij.ff. de preto. stipulat]. Et ideo contra heredem ex facto defuncti possꝫ iurari in litem vbi talis est natura cause: ꝙ si heres nō purgat moram cum posset ei nocet: alias de dolo defuncti non tenētur nisi dicas teneri quia lis est cōtesta. vt.C. de in lit.iur.l. alio iure. Et nota illam.l. an heredibus vsurariorum credatur q dicunt se non habere codices rationum: ꝛ credit eis nisi lis esset agitata cuꝫ defuncto vt est lex valde notabilis ad hoc: quia non est dubium ꝙ iudicium transeat ad heredem cum sua talitate ꝛ qualitate: ꝛ interdum cum maiori efficacia: vt ff. de infa.l. seruus. Et adde nō. in.l.i.§. denunciari de ven. inspi. Jac. de are. qui dicit ꝙ iste contumacie habent inducere prejudicium tacite confessionis in preparatorijs lit]. ꝛ in probatorijs sed non super libello. Ꝺ pꝫ enim litem substātiari per interrogationem ꝛ responsionem expressam: vt.C. de lit]. contesta.l.i. cum similibus.

Beneficium. Batur regula ꝛ exemplum. Regula est ꝙ vasallus beneficium alij infeudare potest equali persone. Fallit si in fraudem legis fecerit: hoc dicit. Nota de fraude ꝛ ꝙ de pmisso ad permissum non fit fraus nec de prohibito ad prohibituꝫ: sed est quedam multiplicatio boni vel mali: vnde proprie est fraus quando permissum simulatur ꝛ prohibitum agitur re vera: vt no. Joan. mona. in.c. auaricie: de elec. lib.vi. vbi vide ꝛ facit. C. man. l. ab anastasio: in fi. ꝛ.l. si libertus minorem de iure patro. ꝛ ff. de manu. testa. l. iiij. §. si ab ignoto. Et ideo qñ simulatio fit de permisso non viciat: quia est dē permisso ad permissum. Jtem quando actus fit per prohibitos non vicia tur tanqꝫ simulatus sed tanqꝫ prohibitus simpliciter. Sed quando fit de permisso ad prohibitum: tūc est proprie simulatio ꝛ fraus. Jdem si fiat de permisso simpliciter ad prohibituꝫ fm quid: vt de venditione ad pignus: vt nota. C. plus valere quod agitur. l. emptione: ꝛ l. imaginaria. ff. de regu. iur. Bal. ll. doc.

Si vasallus. Batur regula ꝙ vasallus de feudo suo agere potest ꝛ conueniri etiam domino ignorante: ꝙnimmo ꝛ transire sibi licet: ꝛ qō fecerit firmum haberi debet: hoc dicit. FIRMUM ERIT. scilicet illud iudicium siue sententia feratur ꝓ eo siue contra eum in agendo siue conueniendo cū habeat vtile dominium: vt.ſ. de inuesti. de re alie. fac. capi.i.§.i. ꝛ ipse solus habeat potestatem vtiliter agendi ꝛ excipiendi. vt.j.ō controuer. inter vasal. ꝛ alium de bene. c.i. ꝛ hec sententia ꝓ dest ꝛ nocet domino ignoranti etiam neduꝫ scienti: vt hic ꝛ d.c.i. dummodo fraudulenter non litigauerit vasallus: vt. d. c.i. ꝛ sic res inter alios acta alijs prejudicat licꝫ regulariter contra. ff. de reg. iur. sepe. Pe. de cer. Adde ꝙ ego itelligo fraudem esse commissam eoipso ꝙ vasallus potuit denūciare domino ꝛ non denunciauit: vt C. de distra. pigno. l. creditor hypothecas: que est ad hoc valde notabilis lex. NEC AUD. Nota ꝙ illud quod nomine transactionis percipitur non succedit loco rei: facit. ff. de transac. l. controuersia: quod verum est quando percipitur aliquid extrinsecuꝫ. Secus si aliquid intrinsecū puta pars ipsius feudi: qꝛ qō retinetur non dr̄ nouo titulo regri. Lex est ad hoc notabilis: C. de transac. l. si pro fundo.

Domino committente. Mirabilis ꝛ singularis est decisio huius .c. Casus. datur regula ꝙ si dñs commisit felloniam: per quam si eam committeret vasallus in dominum amitteret feudum: dominus etiam perdere dꝫ feudi proprietatem. hoc dicit: facit. §. de for. fi. c.i. ¶ Nam dominis indignis iuspatronatus aufertur: vt. C. de bo. lib. l. fi. ꝛ ibi nota. PERUENIRE. scilicet per sententiam quia modus ꝛ forma traditus in vno correlatiuorum in alio expressus intelligitur. C. de indic. vidui. l. fina. AB VASALLUO. Nota verbum: si enim dicit ad agnatos vasalli quia si vasallus non conquereretur remissa pena videt: vt. ff. ad sil. l. diuus. Et nota ꝙ istud c. non habet locum in ecclesia: vt in.c. delictuꝫ persone de reg. iur. lib. vi. qꝛ prelatus non est dominus sed procurator cuius collusio non debet prejudicare ecclesie: ar. C. vñ vi. l. memierit. SIVE IN ALIQUO. Nota ꝙ fellonia quaꝫ cōmittit dñs non distinguitur in quem: secus in fellonia vasalli. Bal.

Feudum. Confirmatur hec regula ꝙ si vasallus committit culpam propter quam meretur amittere feudum: amittit feudum siue feudum habeat propriam feudi naturam siue non. Casus. Comes subaudie concessit mihi castrum in feudū eo pacto vt ego habeam ipsum ꝛ heredes mei masculi ꝛ femine ꝛ cui dederim alij: queritur vtrum istud feudum perdatur per felloniam? Respon. ꝙ sic antequā alienet: sed si alienauit emptor per felloniam suam nō perdit: hoc dicit. ¶ Ꝺppo. ego possum alienare contrahendo ğ ꝛ delinquēdo: vnde si per viꝫ expellaꝫ tertium possessorem applicabit̄ illi per. l. si qs in tantam: C. vnde vi. Respon. non est ita: qꝛ delictum non dicit̄ proprie datio. ¶ Secūdo oppo. qꝛ dicta in precedēntibus videntur tacite repetita in sequentibus: sed in precedentibus dictū est de masculo ꝛ femina: ergo qō sequitur vt cui dederim debet intelligi scilicet masculo vel femine non extraneo: ar. ff. de oper. libe. l. lutius. Respon. non est ita: qꝛ ista clausula est posita cā ampliandi ꝛ debet aliquid operari. Jtem inter masculuꝫ ꝛ feminam est datus alius ordo a iure. ¶ Tertio op. quia ista verba: ꝛ cui dederim: debent intelligi ꝑ qualitatem precedentiū: scilicet ꝛ si cui dederim feudum. Respondeo non est ita: qꝛ ꝑm hoc pactū nihil operaret: vt. ff. de vsur. l. si stipulatus. Et adde ad istud. c. qō nō. ff. de alie. iudi. l. iij. §. opus: ꝛ in. l. vlti. ff. de no. ope. nun. per Bynum.

Titius. Casus. Titius et sempronius̄ successerunt patri in feudum: ꝛ ex diuisione inter eos facta feudū peruenit ad sempronium in totuꝫ vel forte pro parte: titius fecit pactū sempronio de eo feudo non petendo ab eo vel heredibus suis decessit sempronius sine filio masculo extraneo herede relicto titius petit feudum ab herede ex successione ad se deuolutum: queritur an obstet sibi exceptio pacti? respō detur ꝙ non: hoc dicit. Nota ꝙ pactum de non petendo feudū factum a fratre fratri recipienti pro se ꝛ heredibus suis intelligit̄ de liberis heredibus. Nam in feudo appellatione heredis non continentur extranei etiam si de heredibus fiat mentio in moduꝫ liberationis ꝛ sic liberatio restringit̄ qō est nota dignum. Et idem putarem in renunciatione: nam renūciatio habꝫ vim pacti personalis quando fit contemplatione persone: vt. C. adveⁿ. l. iubemus: ꝛ facit ad hoc. c. in rōne sui. ff. de leg. iij. l. paulo calimacho. §. i. Ultimo nō. pactum interpretari aptari ꝛ declarari fm naturam rei i pactum deducte: ꝛ quod contemplatione certe persone fieri presumitur perinde haberi ac si talis persona nominatim exprimeretur. Bal.

¶ De pace tenenda ꝛ eius violatoribus. Rica.

Federicus. Diuide capitulum in decꝫ partes. Primo qualiter sit puniendus laicus si pacem violauerit. Secundo qualiter clericus debeat puniri eodem casu. Tertio qualiter receptator pacē violantis. Quarto qualiter dirimetur cōtentio orta inter duos vl̄ plures vasallos. Quinto qualiter procedendum sit si ru-

c ¶ c.l. Et infra qualiter do. feu. propri. priue. c.i. ꝛ quod legitur ꝛ nota. ff. de damno infec. in. l. si finita. §. si de vectigalibus ꝛ infra hic finitur lex contra. Andre. barba.

a ¶Bonū. Unde Lucanus pacez summa tenēt ꝛc̄.z Virg. Nūc placida cōpostus pace quiescit. Et Marcus Licero in.i.offi.z Liuius in.xj. bello punico in oratione bānonis quā apud senatū Carthaginensem cōtra Hānibalem perorauit.

b ¶Prodesse. Et adde ꝙ quis simul pōt negare z excipe: qz pōt negare simplicit z ꝓponere exceptionem conditionaliter.

c ¶Probationes. Uide plene Jo.and.in ti.de iudi.deleg.

d ¶Fiscū. Nota cōiter ciuitates nō habere fiscum nisi ciuitates lombardie vt est glos.fing.i.d. §.nulla. An aūt possint prescribere: vide bal.in.l. imperiū.ff. de iurisdi.om.iudi. z Jnno.in.c.ex litteris: de iure patrona. And.bar.

e ¶Uiuentis. Uide notata i.l. qui supstitis.ff.ꝺ acqui.heredi.

f ¶Bannituz. Hoc ē vex in casu isto: z quādo est bānitus: qz ꝓpriaz cōmisit delictū: alias secus vide text.in auc. de inceſt.nup.§. i.z ibi ang.z notatur i.l.minime de relig.z sumpt.fune.facit.l.si adulteriū.§.libertus.ff.de adul.

g ¶Jn nouella. Et.C.de impub. z alijs subst.l.fi. C.de necess.ser.l. quidā.C. de le.l. pe.in fi. extra vt li.pen.c. ecclesia in fi.z in.l.cū pater.§.pater pluribus.ff.de le.ij. vbi nec dñiū trāsfert nec possessionē merā sz cōcessionez facit.

h ¶Excessu. Ludo.in suis nota. allegat casuz singu. nō pōderatū a doctoribus i.l. si adulteriū cum incestu.§. impator.ff.de adul.sz illum tex.allegat bal.in.l.vt vi.ff. de iusti.z iure.sz ludo. mētionem nō faciat.d.bal. vide glo.fin. ꝑm Salyce.in.l.qm̄ multa ad.l.iuliā de ui.

i ¶Appellari. Uide text.no.in l.si quis i hoc genus ad finez.C.ꝺ epis.z cle. And. Barba.

sticus militem vel miles rusticuz vel miles militem de pace violata pulsauerit. Sexto quemadmoduz statuitur regulariter libertas a comite. Septimo qua pena sit puniendus arma portās. Octauo de pena latronuz z furium z inobedientium. Nono si ministrales inter se guerram habuerint quo iure sit procedendum. Decimo quo loco licet pabulare equum suum. Secunda ps incipit in.§.si clericus. Tertia in.§.si iudex. Quarta in.§.si duo. Quinta in.§.si tres. Sexta in.§.si rusticus. Septima in.§.post natale. Octaua i.§.si quis rusticus. Nona in.§.publici latrones. Decima in.§.siqs quinqz solidos. Casus vsqz ad.§. si clericus. Imperator adulatur omnibus suadens ꝙ seruare debeant pacem: z statuit penaz contra non seruantes dicens ꝙ q hominem j. pacis edictum occiderit capite puniat nisi per duellum probet ꝙ fecit ad sui defensionem: verūtamen si manifestum est ꝙ voluntarie z non ad sui defensionem occiderit non admittitur probatio p duellum z pena capitis punitur: z hoc habet locum comparente violatore pacis. Si vō fugerit tunc bona mobilia publicantur z immobilia permittunt heredibus iuramento prestito ab eis ꝙ inde nullum emolumentum prestabunt sibi. Sed si postea contrafecerint priuabuntur hereditate: z fisco applicabuntur. Si vero j. pacis edictum aliquis hominem vulnerauerit manus eius amputabitur nisi probet per duelluz ꝙ ad defensionem sui hoc fecerit: z in eius bonis procedetur simili modo sicut superius est dictum. Si autem aliquis sine sanguinis effusione percusserit vel absqz percussione aliquez inuaserit pena pecuniaria punietur: hoc dicit vsqz ad.§.si clericus. LITTERE ISTE PERUENERINT. Nota ꝙ imperator non vult arctare per litteras suas nisi illos ad quos littere peruenerit: non tamen intelligas ꝙ sit necesse singulorum auribus inculcari: sed sufficit tantuz per edicta: vt extra de postu.prela.c.i. ET PACEM. ꝺ ista pace quam imperator hic vult seruari videtur loqui hoc c. sed dicit By. ꝙ i paucis locis seu terris lombardie hoc videtur habere locum cum in omnibus sit guerra. By. Tu dic hoc.c. generaliter loqui siue imperator iudicat pacem siue ciuitates inter se faciant pacem: siue singulares persone. Sed nunquid videtur rūpere pacem ille qui propter nouam discordiam offendit alterum: docto. communiter tenent ꝙ non quia de hoc videtur non cogitatum fuisse. Ad hoc facit quod nō. fz Hosti. z Joan.and. extra de immu.eccle.c.fi. in nouella. BIGAMUS EST. Nota pulchra verba: dignū est vt cuius precellimus munere illi oio paream in opere. Jtez nota pro precellentia imperatoris: dicit vegetius secundo de militari disciplina: cum imperator augusti nomen accepit tanqz presenti z corporali deo fidelis est ei prestanda deuotio: z impendendus peruigil famulatus: deo enim vel priuatus vel militās seruit cum fideliter eum diligit qui regnat deo auctore: vnde nota ꝙ imperator habet imperiū a deo. Jtez quia debet deo parere. VOLUMUS. No. verbum ꝙ ius suum quibuslibet personis conseruare debemus concor.ff. de his qui sunt sui vel alie.iuris.l.ij. DESIDERATAM. Nota pacez esse desideratam z necessarium bonum[a]. DECLARABIT. Nota probemium per tex.declarari. PACEM. in tempore pacis. By. ¶Uero ecōtra qō dicatur factum tempore guerre videtur ꝙ includat i mediate ante z imediate post. vt nota.in.l.i.C. de op. liber.z in.l.diuortio in prin.ff.sol.matrimo. CAPIAT. Quia homicida quod fecit semper expectet: vt.C. de episco.audi.l.iij. PER DUELLUM. Nota ꝙ quis purgat innocentiaz suam per duellum: putant enim milites z nobiles ꝙ deus sit auxiliator iustorum: tamen lōbarda dicit vidimus multos sub iusto clypeo perire: hoc nota.ff.ad.l.aquilia.l. qua actione.§.si qs in colluctatione. Dicit Aristo. non est verisimile habere deum curam malorum vel prauorū. MANIFESTUM. Nota ꝙ vbi facinus est manifestuz nō hz locum pugna. VEL SIC. Not. ꝙ vbi est clara probatio non habet locum pugne declaratio. Jacob.bel. qz si patet ex presse non potest negare prodesse[b]. QUOD NON NECESSARIO. Nota negatiuam facti posse esse notoriam vt extra de testi.co.c.super eo. Jtem nota. notoriū cadere in facto instantaneo quod contra. Jacob. butri. est. SED VOLUNTARIO, quod in dubio presumitur: facit quod nota.C. de excep. siquidē. NEC ALIO MODO. Nota ꝙ iudex non debet admittere friuolas probationes[c] homicide nec morari super ambagibus. FUGERIT. quod est eo ipso ꝙ citatus nō comparet in populo. PUBLICENTUR. Nota bona cōfiscari ciuitati: sed de iure communi ciuitates non habent fiscum[d]: vt l.i.C. de bonis vaca.lib.x. sed ħ forte loquitur habito respectu ad pacem constantie que quibusdam ciuitatibus lōbardie fiscum concessit: vt in auc. defen.ciui.§.nulla.colla.iij.

¶Jtem nota. ꝙ bona mobilia censenter esse de eius territorio vbi reperiuntur: qz populo seu fisco illius loci confiscā tur tex.est ħ singularis. HEREDES ET HEREDITATEM. Dirum est ꝙ ħ heres z hereditas dicitur viuentis[e]: qz hereditas non dicitur viuentis sed ħ habebatur pro mortuo: qz in locum eius successerat alter: vt nota.ff. pro so.l.actione.§.publicatiōe. TALI CONDITIONE. Nota ħ ꝙ in sententia potest apponi modus z ꝙ ille debet seruari sicut conditio: concor. C. de senten.l. cum eorum: z.l.cum iudex: z.l.item labeo: famil. herciscon. SPONDEAT. Nota ꝙ filius non potest alimentare patrem bannitum[f] vel hostem: z si contrarium facit punitur in amissione bonorum que erant sibi concessa sub iure iurando ne patrem aleret: z sic nota patrem propter bannū priuari iur nature. ASSIGNET. Nota de verbo. assignet: facit extra de concess.preben.c. proposuit in fi. in verb. assignetis: z de prebē.c. pro illorum in fi. in verbo assignare z vide quod ibi nota. per Jnno. z in nouella[g]. UITAM SUAM DEFENDENDO. Nota ꝙ nec defendere nec vulnerare qs aliquē impune potest nisi vitam suaz defendendo. Et nota. offensorem non quem presumi defensorem nisi probetur. Jtem qui excedit moduz punitur de excessu[h]. z sic mitius punitur: vt ō pen. z remis.c. significasti: i nouel. AMPUTETUR. Nota pro vulnere manuz amputari. RIGORE JUSTICIE. Nota in maleficijs puniendis seruari rigorem iusticie. BARBAM EXPILAUERIT. Nota de barba z nota. ꝙ in oibus istis modis violat pax: vt apparet coniungendo nigrū cum rubro. PRO TALI EXCESSU. Nota omne delictum excessum appellari[i]. Et cōsidera super isto tex. qz quando decapitatur quis vel manus amputat littera nullam facit mentionem de confiscatione bonorum: sed quādo bannitur propter contumaciam dicit ꝙ bona mobilia confiscantur: sed immobilia reseruantur: deicendentibus quod forte debet intelligi ꝑm aut. bona damnatorum: z C. de bo. prescript. vt.ff. de legi. sed z posteriores. ¶Quero ergo ō intellectu illius aut. Tex. enim in aut. vt nulli iudi. coll. viij. dicit ꝙ si aliqui cōdemnentur pro aliquo maleficio ad mortem vel in exilium ꝙ bona debent confiscarii sed descendētibus reseruari: nunquid ergo hodie pro vllo maleficio bona confiscantur? Nam ille.§. generaliter loquitur ergo generaliter debent intelligi: vt.ff. de offi.presi.l.iij.ff. de alea.l. i.§. quod autem.ff. de lega.prestan.l.i.§. z generaliter.ff. de sta.milit.l.in fraud.in fi. Jtem magis debetur successio parētum filijs ꝙz econtrario.ff. de inoffi.testamen. nam z si parentibus.ff. de fal.l.si quis legatum.§. vltimo. Sz propter delictum filij non priuatur pater bonis filij. ergo z c̄.C. de bonis prescript.l. si filius. Jtem bona parentum sunt debita filijs etiam viuēte patre.ff. vnde li.l.scripto: ergo propter delictū patris non debet ea amittere: vt.ff. de penis.l. crimen: de penis.l.

nis.l.sancimus. Item fortius ius habet filius q̄ patronus: quod patet qꝛ superat patronuꝫ. Sed ꝓpter delictū liberti patronus non perdit bona: vt.ff.de bonis libe.l. si libertinum: ergo nec filius. Item esset absurduꝫ q̄ ꝓpter delictū patris filij mendicarent: vt in auč.de trien. ꝛ semis.l. ꝓhibemus: colla.iij. Item fiscus ꝓtendit causam lucratiuam. Sed filius ꝓtendit debitum iure nature: vt.ff.de bonis liber.l.cuꝫ ratio. Itez ꝓ hoc facit tex.in ratione sui .C. de secundis nup.l.i. Quidam dicunt q̄ aut lex loquitur de parte bonoꝝ publicanda ꝛ illa debet publicari: vt.C.ad.l. iulia.de vi pu.l.ii. Aut de omnibus bonis: ꝛ tunc secus. Alij dicunt q̄ vbi fit confiscatio ad consequentiam pene: ꝛ tunc vetera iura sunt coꝛrecta per.d.auten.bona damna. Aut nō fit confiscatio ad consequentiam pene: ꝛ tunc vetera iura nō sunt coꝛrecta: vt ad.l.iulia.de vi.l.secunda. ¶ Tunc autem bonoꝝ confiscatio venit in consequentiam pene: quando damnatus pdit ciuitatem: vt qꝛ deꝓtatur: vt.l.iij.C.si peten.appel.moꝛ.inter. Idem si bannit ex tali causa ex qua de iure communi deberet deꝓtari: vt nota.institut.quib.mo. ius pa.po.sol.§.relegati. Alij dicunt q̄ banna non trabūtur ad consequentiam. Aduerte si aliquis est bannitus ad moꝛtem non facta mentione de bonis: bona non debent publicari[a] etiam si non habeat liberos vel parentes vsq̄ ad quartum gradum: quia cum statutum de tali banno disponens sit odiosum debet restringi ꝛ non ampliari: vt in.c.odia.de regulis iuris in.vi.ꝛ argumen.eius quod legitur ꝛ nota.ff. de conditio.indebiti.l.fi.§.vltimo. Et dicit dñs Ly.in.l.i.C.ō heredi.instī.q̄ bannum in suis terminis est seruandū ꝛ non vltra pꝛoꝛogandum: tunc vero non fit in consequentiam pene quando est pꝛeambulum pene: vt qꝛ fit vt quis tedio affectus veniat ꝛ ꝛesponsurus: ꝛ huius generis est sola annotatio bonoꝝ: que fit in omnibus bonis sola legitima filioꝝ ꝛ parentum vsq̄ ad quartum gradum excepta: vt.ff.de bonis dam.l.cum ratio[b]. Tertij dicunt q̄ aut aliquis condemnatur ad moꝛtem: ꝛ tunc non fit confiscatio. Et ratio est quia talis condemnatus efficitur seruus pene: sed per seruum pene non acquiritur fisco: vt.ff.de his quibus vt indig.l.in metallum. Aut est ergo talis condemnatio per quam non efficitur seruus pene vt quia deꝓtatur: ꝛ tunc bona confiscātur: quia cuum bona deꝓtatus habere possit ex ꝛeseruatione vel ex noua acquisitione: vt .ff.man.l. si tibi mandauero .§. is cuius bona: ꝛ nota.ff.ex qui.cau.maio.l.siqua militi: ꝛ patet de lega.iij.l.si deꝓtati seruo.§.i. ergo non habetur pꝛo moꝛtuo: ꝛ ideo non habet heredem sed fisco acquiritur[c]: vt ff.de iure fis.l.statius.§.cornelio: sed media opi.mihi placet ꝛ est communis opi. sed illud est certum q̄ bona confiscantur in crimine lese maiestatis commisso contra principē vel contra rempublicam: que vere sit ꝛespublica: non enim habeo pꝛo republica quando maioꝛ pars iniuste expellit minoꝛem vt tyrannice dominatur: argu.ff.de capti.l.siquis ingenuam.§.in ciuilibus: ꝛ quo'd notat Jo.an.in.c.j.de cle.nō resident.in nouella. Item publicantur bona in crimine hereꝛ vt.C.de here.auč.gazaros. Item publicantur bona fugitiui.s.annotata ꝛ consignata in fiscuꝫ: nam hoc non venit in cō sequentiam alterius pene sed per se ratione contumacie: vt ff. de requiren.reis.l.j.ꝛ.ij..C.eo.l.fi. Item publicantur bona ipso facto.ff.de publica.l.commissa. Adde tamen quod no.in auč.de incest.nup.in pꝛin. Item publicantur quādo lex non loquitur de tota sed de quota vel de certa quantitate ꝛ specie: vt dicta.l.ij.C.ad.l.iuli.de vi.ꝛ.C.de incest. nupt.l. cum ancillis. ¶ Sed pone iudex expꝛesse dixit in sententia q̄ confiscabat bona a qua sententia filij vel parentes non appellauerunt: nunquid talis sententia tranſit in reꝛ iudicatā? Ꝛespondeo nō: tex.est in dicta auten.bona: ꝛ est ratio quia iudex hoc non potest facere cum in hoc sit adempta sibi iurisditio a.l. ¶ Item in pꝛeiudicium filioꝝ ꝛ parentum q̄ non deliquerunt ꝛ in iudicio non fuerunt: nihil decerni potuit: vt.ff.de adoptio.l.nam ita diuus: ꝛ.ff.de insa.l. lucius. ¶ Item nota q̄ iste tex. ad ꝛeseruationē bonoꝝ que fit liberis addit vnum quod alibi non reperitur scilicet de condēnato ex ipsis bonis nō alendo ꝛ de eis ꝓfiscandis si contrafiat. Et adde quod not.C.de iure fisci.l.fi.li.x°. ¶ Sed hic quero an ratione generalis arbitrij iudices possunt omnia bona publicare? ꝛ videtur q̄ sic[c]: nam possunt quod est plus: scilicet condēnare ad moꝛtem vt singulariter nota.instī.de iniuř.§.pena. Et hoc est quod dicimus q̄ puniunt in auem vel ere ꝛ in persona: vt nota.in auten.de armis colř.vi. ¶ Sed in cō trariuꝫ videtur casus.C.ne sine iussu pꝛincipis certi iudicj.bona lite publi.l.i.libꝛo.x.dic vt ibi. ¶ Sed oppo.contra id quod dixi de annotatione bonoꝝ quia hic expꝛesse dicitur contrarium scilicet q̄ bona ꝛeseruantur filijs. Solř. hoc ideo quia ratione contumacie condemnātur de crimine pꝛincipali. ¶ Sed ꝑm ius commune quod ante hanc .l. vigebat non condemnabař quis de crimine pꝛincipali vt.ff.de penis.l. absente. Et ideo si per statuta terrarum contumax ponitur in banno quod ꝛespicit terminū pene ꝛ sic est pena delicti: dic q̄ tunc bona confiscanda nō sunt sed ꝛeseruāda filijs per hunc notabilez tex. Caue tibi quia non video q̄ iste.§.dicat q̄ debeat condemnari ad pꝛopꝛiaꝫ penam delicti: nec etiaꝫ in hoc ꝑm tex. fit mentio de bāno: ꝛ ideo tutius est dicere vt dicit Jaco.bel.q̄ nouissimo iure istius legis bona non debent hodie annotari nisi bona mobilia: sed filijs ꝛeseruari quod est nota dignum. Sed de banno fit mentio Ĵ. in titu. hic finitur lex: deinde consuetu.regni incipiunt.c. domino guerram post pꝛinci. ꝛ etiam de consuetudine est q̄ bannū detur pꝛopter contumaciam[f] vt.l.i.§.qd ergo: de ven. inspi.ꝛ.l.sed ꝛ si per pꝛetoꝛem.§.q̄ si dum decreto: ex quibus cau. maio. ꝛ not.in.l.i.C.qui bo. cedere pos. ꝛ l.ad cognitionem.ff.qui.cau.in possessionez ea. ꝛ instī. quibus mo.ius pa.po.sol.§.relegati: ꝛ ibi nota. ꝛ.C. de sacro sanctj.eccle.auč.cassa ꝛ irrita. Et nota q̄ bānire est extra comitatum ciuitatis ponere vt nota.in.l. i.C.de natura.liber.per Ly. Deinde tu habes hoc de duello ꝛ gl.ponit certos casus in quibus habet locum duellum in quo reus victus punitur eadem pena ac si esset confessus: certe glo.dicit q̄ mitius agitur cuꝫ eo q̄ cum confesso: quia est conuictus ex pꝛesumptione: ꝛ sic nota.q̄ mitius agitur cum eo q̄ est victus ex pꝛesumptione q̄ ex confessione. ¶ Et not.istam gl. ꝛ ad de alios casus de pugna quos ponit Roffre.in tracta tu de pugna. Et nota[g].q̄ de iure canonico ista pugna est omnino pꝛohibita vt plene nota. per Ray. de pena forti in tractatu suo ō duello siue monomachia: qō idem est dictum ꝛ ibi videas. Et quod dixi de iure canonico duellum est pꝛohibitum: verum est nisi fiat pꝛo defensione pꝛopꝛie salutis vt hic in tex[h]. ¶ Idem si pꝛo defensione patrie: argumen.ff.de posth.l.i.§. bestias[i]. ¶ Idem si pꝛo defensione filioꝝ vel vxoꝛis vel alioꝝ quoꝝ iniuriaꝫ tenetur quis pꝛopulsare. ¶ Sed pꝛo defensione cuiusdam extranei non puto q̄ quis possit inire duellū nisi sit eius campio[k]. ¶ Et hoc fiat auctoꝛitate superioꝛis: vt.C. vt armoꝝ vsus inscio pꝛincipe.l.i.libꝛo.xi. Dicit etiam glos. q̄ potest iniri duellum pꝛo defensione iusticie etiam circa res: quod dic vt in.l.i.C. vnde vi.ff. de iusticia ꝛ iure.l. vt vim de homici.c.significasti: ꝛ quod nota. de regulis iuris.l.culpa: ꝛ.ff.quod metus causa.l.metum.§. licet ꝛ habes nota.ff.de siccar.in.l.qui furem: ꝛ vide quando liceat se sine iudi.vin.l.i.ꝛ.ij. Dicunt q̄dam q̄ pꝛo defensione honoꝝ tui licet inire duellum: quia crudelis est qui negligit famam suam: ꝛ ideo si rusticus insultat nobilem non debet nobilis fugere licet fugere posset: quia fuga reddit quem viliozem. Ita dicit Ly. ff.ad.l.aquil.l.ex plagijs: tabernarius: ꝛ in.l.scientiam.§. qui cū aliter in additionibus suis[m]. ¶ Sed istud non est pꝛopꝛie duellum: quia non est inductum: sed est potius quedam rixa seu impetus armoꝝ. Poꝛ

a ¶ Publicari. Vide Bal. in.l. ij.C.qui testa. fa. pos.

b ¶ l.cum ratio. Sz si aliquis bānitus succedit in hereditate parētis dicit glos. q̄ fiscꝰ aufert ei hereditatem tanq̄ indigno vt.C. de here.instī. vt.l.i. per Accur. dic vt dixi. in lec. mea.

c ¶ Acgrif. Vide.d. Jo.d imo. in.l.i.C. de testa. ꝛ Bal.in.l.i.C.ō secū.nup. vbi notabiliter loquit.

d ¶ lib.x. Item transuersa persona que nō fuit citata ñ obest nec ei ponit silētium res iudicata extra de test.ca. veniens: quero an debeat qs bānirī si detinet i carcere ita q̄ cōparere non potest. Ꝛespondeo nō: vt not.in.c.si iudex laicus: extra de sen.exc.in.vi. in gl. ordinaria.

e ¶ q̄ sic. Vide ludo. in Rubri. de arbi.

f ¶ Cōtumacia. Vide Bar.in.l. illicitas.§.pe.ad finem.ff.de offi. pꝛesi.

g ¶ Et not. An sit licituꝫ duellū vide Bal.i.l. vt vim.ff. ō iusti. ꝛ iure.

h ¶ In tex.ff.ad l.aquil.sciam.§. q̄ cuꝫ aliter: ꝛ.C. vnde vi.l.i. ꝛ.C. ad.l.iul. de vi is qui aggressoꝛez: ꝛ extra de homi. sicut dignum: ꝛ ca. significasti. ꝛ eo.ti.c.i.in cle. ꝛ vide.C.qñ licē.sine iudi. vindi. l.i. ꝛ.ij.

i ¶ Ad bestias. Et.ff. de iusti. ꝛ iure.l. veluti. ꝛ forti[9].ff. de reli. in.l.minime.

k ¶ Lāpio. Ad qō adde qō not. in.l.cū fundum: ff.de vi ꝛ vi ar. Sz caue p.c.dilecto in ver. ꝛ qdez liceat de sententia excō. libꝛ. vi. dū dicit cuilibet suo: Vel pꝛoꝛio: ꝛ habui semper illū tex. pval de no. in ista materia. Bal.

l ¶ At vim. Vide Ang. pone ibi aliq̄ notabilia.

m ¶ Suis. ꝛ euꝫ pꝛo eo.l. in eadē ff.ex q. cau. ma. Andre. Barba.

ro duelluz proprie est singularis pugna inter aliquos ad probationem veritatis secundum prefatum fratrē Ray. de pēna forti. ¶ Sed nunquid ille q̄ prouocat aliquem ad belluz vel duellū impigens ei cria teneat probare p̄ indicia vel coniecturas? Rñdeo sic: q̄ pugna equiparat torture que non dz fieri nullis indicijs precedtēibus: vt nō. C. de ser. fug. l. quicūq; ff. de qō. l. maritus: z. C. ad. l. iuli. ma. l. si quis. Qualia aūt indicia sufficiant: est in arbitrio eius qui publicaz auctoritatem bz super hoc: vt. ff. de qō. l. milites. §. oz: z. ff. e. l. de minore. §. tormēta. Aliqn q̄libz desperatus aliū ad pugnam sine cā prouocaret: qō est absurdū: arg. ff. de iure fis. l. senatus. ¶ Quero nunquid ille qui moritur in pugna moriat seruus pene? Rñdeo iste est similis illi qui morit in tormentis nondum condēnatus z ideo nō morit seruus pene z suū testmō non rūpetur: z hoc probat: q̄ illi qui occidunt in bello non moriuntur serui pene nec hoīs: secus si capiant z seruentur: vt ff. de sta. ho. l. libertas. ¶ Quero an post q̄z sunt in cāpo positi de cōi consensu possint penitere? Rñdeo nō nisi abolitio concedat a superiore. Unde ex quo conuenerunt inter eos pugnare necesse est: q̄ publice vtilitatis est peccata nocentū apparere: vt. ff. de iniuri. l. eū qui nocentem in principio. Et nō. q̄ duellū de iure romano regulariter est prohibitū. Aliqn tm̄ pmittitur vt nō. instī. de here. ab intestato. §. per ōrium. Sed m̄ legem lōbardoruz que olim multū viguit in lōbardia z tuscia lōbardoruz: z adhuc hodie multe eius cōsuetudines seruant in regno sicilie lz pro regula daretur q̄ duellū non esset licitū: tm̄ in pluribus casibus erat permissum: vnde h̄ in libro meo habeo talem postillā sup verbo per duelluz. ¶ Nota plene casus in quibus fit pugna de crimine maiestatis. Fit pugna inter actorez z reum vt i lōbarda ō maleficijs z publicis crimi. l. vl. ¶ Et de consilio mortis in vno casu fit pugna. s. quando mulier dī consiliata de morte mariti: vt in lombar. de consilio mortis. l. vlt. ¶ Et de opprobrio concubitationis vt in lōbarda de conuicijs. l. i. ¶ Et de homicidio facto inter treugam vel post pacis osculuz: vt in lombarda de homi. l. i. ¶ Et ō morte furtiua fit pugna: vt eo. ti. l. vlti. ¶ Et de parricidio facto pp cupiditatem reruz fit pugna: vt ī. de parrici. l. vlti. De ipso perio fornicationis aduersus liberam mulierē: que in alterius mundo est: vt tit. de iniuria mulie. l. ij. ¶ Et de furto facto a seruo in fuga constituto fit pugna contra dōm si velit negare seruū fecisse furtuz vt in lōbar. de fur. §. si seruus in fuga. De fornicatione facta cum vxore alterius fit pugna: vt in lombar. de adulte. l. iij. ¶ Et de re intertiata fit pugna inter emptorem z vēditorem: vt tit. de rebus intertiatis. l. si res intertiata. ¶ Et de malo ordine possessiōis quinquēnalis fit pugna: vt in lombar. qualiter qs se defen. debeat. ¶ Et de debito paterno fit pugna: vt in lombar. de testa. l. si quis tm̄ altero. ¶ Et inter ctrarios testes fit pugna: in lombar. de testi. si quis cū altero. ¶ Et ō periurio scienter facto fit pugna: vt in ti. qualiter quis se defen. l. de furto. ¶ Et de cbarta prediorum appellata falsa fit pugna vt in lombar. de predijs. e. ti. ¶ Et de inuestitu. predij fit pugna: eo. ti. si de inuesti. ¶ Et de depposito negato si est. xx. sol. fit pugna: vt eo. tit. si quis p ipsuz. ¶ Et de furto z scalcbo si est vltra sex sol. fit pugna: vt eo. ti. l. de furto. ¶ Et de instro prediorum per vim facto fit pugna: vt eo. tit. si quis dixerit. ¶ Et de libertate petita a seruo fit pugna si placeat dño: vt eo. ti. si seruus pp appetitum. ¶ Et de incendio: vt eo. ti. si quis aste. ¶ Et de infidelitate fit pugna militaribꝰ armis: vt in. l. quicūq; eiusdem tituli. ¶ Et de rebus emphiteoticis fit pugna: vt eo. ti. l. vlti. ¶ Et est sciēdum q̄ pugna semper est in arbitrio actoris: vt in lombar. qualiter quis defend. debe. l. si quis a dño: z. l. de predijs: z. l. si quis alium asto. ¶ Et etiaz hoc not. Accur. z alibi non debet fieri pugna quā vbi iudicatū est: vt eo. tit. l. nullus presumat hoīem mittere ad iudiciū nisi vbi iudicatum est. ¶ Quero si die assignata duelli vnus aliuz superare nō potuit vtrū tandiu sit bellandū donec vnus victor z alter victus appareat. Rñ. is q̄ se probaturuz iactauit nisi die assignata probet: non est vlterius audiendus: ar. instī. de ac. §. oīs: z qō vi aut clam. l. si vitem. §. fi. ¶ Sed op. q̄ est impeditus facto aduersarij: ergo dz dari noua dilatio: vt. ff. de eo per quē factū erit. l. fi. §. sed si stipulator: z. ff. ō fer. l. oīone: z. ff. de in integ. resti. l. diuus. §. nec intra has. Rñ. illa regula nō bz locū in pugna in qua vnus bz supprimere aliū: vt nō. ff. de vbo. obli. l. executionibus. §. fi. ¶ Et nō. q̄ sup ista materia imperator Federicus fecit quasdā constōnes locales in regno Sicilie: tm̄ q̄ mihi vī q̄ habeant in se naturalē rationem que generalis est. Subijcio verba tex. cuiusdā constitutionis que incipit eius monomachia que duellū vulgariter dz vbi primo disponit q̄ duellū nō est licitū: q̄ nō tam vera probatio q̄z quedā diuinatio dici potest. Excipit casuz veneficij z furtiue mortis vl proditorie: z subdit in q̄bus ēt a pugne iudicio n̄ pmittimur ichoari lz p. pbatōes ordinarias si supsint aliq̄ pcedi p̄ iubere debem⁹: deide offō curie pus subtili ingsitiōe pmissa: si p̄ pbatiōes aliq̄s vel p̄ ingsitionez plene nō poterit facinus pbari: tūc demū ad pugne iudiciū indicijs p̄cedentibus descendat: hic text. q̄ iure cōi ꝓsonat quod superius probaui. ¶ In alia aūt Federici consti. sub Rubri. de prestando iuramento a cāpionibus cauet q̄ post quā cāpiones circulum pugnatoz fuerūt prout est moris in gessi corporalia subeant sacramenta: iuxta probabilē crudelitatem eoz credant dños pro quibus pugnam intrauerint veritatem fauore z secum oi studio pugnaturos pro dominis suis: nec possunt paciscī q̄ nō dimicabunt tali z tali modo: puta dentibus: sed ad confusionez alterius alter ex toto posse cognetur. Et in sequenti capitulo ponitur de pena falsi cāpionis: z q̄ dño victus per pugnā falsi cāpionis potest in integrū restitui: sicut si esset victus p̄ falsos testes. ¶ Itē q̄ falso cāpioni qui scienter deierauerit dz mutilari manus. Scias q̄ de iure cōi falsus testis punit eadez pena qua puniret reus de crie imentato: puta pena capitis vel furcarum: tex. est nō. ff. ad. l. cor. de sic. l. i. post principiū. ¶ Unum tm̄ non omitto qō Federicus in alia sublequenti constōne que incipit consuetudinem: dicit q̄ similes fuerit ios q̄ ad pugnā impetit z eques se voluerit defendēr: aduersarius eius quā uis miles nō sit eques simpliciter eū impugnet z ecōuerso: si pedes fuerit q̄ se defendere nititur: lz is qui pugnaz obtulerit fuerit miles nō vt miles: sed vt quilibet pugil alius incusatum impugnet. Et nō. tex. q̄ sequit defendentis: nāq; dz esse electio qualiter melius se defendere valeat ab alio imperitus: consonat in rōne sui. C. de tēpo. in integ. resti. l. pretende: z regula iuris non dz actori licere qō reo licitū nō exīstit. Ibidē ait q̄ si habens duos oculos prouocat ad duellū habentē vnū oculuz tm̄ dz vnus oculus ei claudi z subdit si militer in digitis z in membris alijs: hoc volumus obtinere iuxta prohorū virorū consiliū z discretionem. Ibidez ait qō ille qui tetigit sexagesimū annū: vel est minor. xxv. annis p̄ se pugnare minime teneat sed in defensione sua posset ponere cāpionē. Hec sunt statuta localia Fede. tm̄ q̄ habēt in se discretionē z nālem eqtatē ideo ea retuli ad quandā instructionē mentis nō tanq̄z ius scriptū: z hec de duello z cāpionibus dicta sufficiāt: reseruatis alijs taz ꝓsuetudini q̄z moribus z pitioribꝰ in hac arte bellandi: q̄ vnusq̄sq; pitior in arte sua vt. l. semel. C. de re. mil. li. xij. Juxta illud tractāt fabri lia fabri. prio ethicoz: z experientia facit artem primo methaphisice z in ethicis: experti singulis recte sapiūt. Vegetius ō militari disciplina: z nō pua aut nō leuis ars vī armorum p̄ quā ēt si bene geratur pax mūdo propriatur. Sz contra instī. in phemio: z i auc. de hē. z fal. col. i. in pn. ff. de mil. test. l. i. C. ō of. pfec. pto. i noie dñi. Ex q̄ro dī h̄ q̄ res mobiles ꝓsiscant: z res imobiles hēdibus reseruant: q̄ro qūo intelligit istud vbuz hēdes: nūqd large p̄ quolibz hēde? Rñ. non: sz

nó:ſz ꝑz determinationē auč.bona dānatoꝝ vz ꝓ filijs ꝛ aſcē dētibꝫ vſqz ad quartū gradū vt.ff.de legibus.l. ſed ꝛ poſte riores:ꝛ.ff.qui ſatiſda.cog.l.ſciendū. ¶ Quero qd de fructibus? Reſpōdeo ſi ſunt pendētes idē de eis qđ de fundo. Si vero ſunt ſeparati licet nūduz ſint de ſpica excuſſi vel de vuis nūdum ſit expreſſū vinū idē qđ de mobilibus qđ ex na tura ſua apparet in hoc ät inſpicio tps delicti vt.ff.g in frau. credi.l.ſi.§.penul.ff.de admini.tuto.l.cirographus ꝛ.ff. locati.l.ſi merces.§.vis maior ꝓ Bar. ¶ Quid de penſionibus? Rñdeo equipo eas fructibus[a] ſeparatis a ſolo ſi ceſſit dies penſiónis ſoluēde. Sed ſi nūdū ceſſit equipo fructibꝫ pē dētibus:ſi ꝓo parte tpis ceſſit ꝛ ꝓ parte nó iudicio de eis ꝓ rata tēporis vt.ff.de acti.emp.l.iulianus.§.ſi fructibus ꝛ.l. ſi.ff.de iure fiſ.ꝛ arg.ff.de reg.iur.l.qui actione. ¶ Quero qd de nominibꝫ delictoꝝ? Rñdeo ſume de tertio genere in ſui ſubſtātia qꝛ nó ſunt mobilia nec imobilia:tñ in ſimilitudine dñr mobilia ſi ōbeſt qd mobile:ſi ät imobile cēſent imobilia.l.momētū.ff.de vbo.ſigni.ff. de peculio quam tuberonis §.in peculio:annue ät preſtatiões ad lógū tps indiſtincte inter immobilia computantur in auč.de non alie.§.j. col.ij.C. de ſac.ſan.eccle.l.iubemus.Bal.

Si clericus. Caſus.Clericus ſi pacē violauit: vel pacis violatorē receptauerit: ſiquidē cōparet i iudicio pena pecuniaria punit.Si vero ē iobediēs pena maiori puniēd[a] eſt. ¶ No.hic pacis violatorē ꝛ receptatorē violatoris equali pena puniri ꝛ dicit receptare ꝓ cohabitationē ſeu cōtuberniū. ¶ Secūdo no.diſtinctionē:nā aut clericus accuſatus cōparet:ꝛ tūc coꝝ epiſcopo eſt fienda ꝓbatio.Aut nō cōparet:ꝛ tūc ſine alia ꝓbatione beneficio eccleſiaſtico eſt priuādus ꝛ bona eius ꝓpria debent in publicū annotari. ¶ No.ergo qꝫ imperator pōt legem ſtatuere ꝙ clericos delinquentes ꝛ pōt eos de ſuo territorio forbānire:qꝛ debet purgare ꝓuinciā malis hominibus:vt.ff.de offi.preſi.l.iij.ꝛ.l.cōgruit:nec debz eis patrocinari priuilegiū ad ꝑpetrationē ſceleꝝ.C.de teſti.nullū.Nā ſicut boni clerici ſunt ſub ꝓtectiõe iperatoris ita mali debēt eſſe ſub terrore.C.de defen.ciui.l.ꝓ oēs:ꝛ i auč.de man.pri. §.feſtinabis.col.iij.ꝛ in.l.ij.C.de ꝑui.ſcholariū:li.xij.ꝛ.C.ō ferijs.l.ꝓuinciaꝝ.Et ſtatuta ciuitatū hoc ſepe diſponūt qꝫ clerici delinquēteꝫ ſint exꝑ protectionē cōmunis:qꝛ poteſt ciuitas beneficiū ſuū eis nō cōcedere:nimiꝝ qꝛ reatus omnem bonorē excludit vt.C.vbi ſena.vel cla.l.j.nec poſſunt dicere qꝫ de iure libertas coꝝ offendaſ qꝛ eā delinquēdo pdiderāt vt.C.de ſenten.paſ.l.ſi.Cauc tibi qꝛ licz iſta ſint pulchra vba tñ in canonibus ſtatutū eſt ꝓriū quia clerici ſunt de alio foro principali videlz de foro eccleſiaſtico:ꝛ nec delinquēdo nec prorogādo poſſunt tali foro derogare extra de iudi.c.at ſi clerici:ꝛ ō fo.ꝓpe.ſi diligēti:in caſu tñ pōt extra ō ſen.excōmu.c.ꝓpendūn[a]:ꝛ dicit vt ibi.Ad idē facit illud vbuz diuine ſcripture:nolite tāgere chriſtos meos:vt not.in auč.de nō alie. poſt principiū colla.ij.Itē certe nō poſſunt dici clerici cōtumaces ſi citanſ a iudice laico qꝛ citacio facta a iudice incōpetenti ꝛ nedū in cōpetēti ſed ꝓhibito.vnde quicqd fiet in cōſequētiā talis citationis ipſo iure nō valet.[b] nā ipo iure ē nullū ſi legitime citatio facta nō fuerit quicqd ſequutuz eſt ex ea vt no.C.de accuſato.l.ſi accuſatorib[a] in vltima glo.quā no.Sed de hac materia vide qđ[a] plene ſcripſi poſt. Jacobū butri.C.de epiſcopis ꝛ cleri.auč.ſtatuim[a] ſtatuta canonū.No.qꝫ clerici delinquēteꝫ duplicē penā patiunſ:vnā in foro ciuilis ꝑz legū ſtatuta:ꝛ hoc nō ē tāqꝫ pena:ſz tanqꝫ indignatio:vel eſt pena ſed nō cōpleta:argu.C.de ſpoꝝ.l.ij. Aliā ſcilicet in foro canonico ꝑz ſtatuta canonū vt dicit tex. Sed vt dixi canones cōtradicunt qꝛ prevalēt legibus: nam leges nō dedignanſ ſacros canones imitari:ꝛ qꝛ clerici de iure diuino ſunt exēpti a legibus ſeculi tēporalis de conſti. eccleſia.ſz huic iperatori ꝓuilegiata maleficia diſplicēt:ꝛc.

Si iudex. Caſus.Bñs caſtri ſi violatorē pacis receptauerit aut eū repſentē cū oib[a] ſuis bonis mobilib[a] vel adduci ſub iuramēto pmittit: aut ſi hoc non faciat punietur:hoc dicit. ¶ No.qꝫ quis in ſuo caſtro nō poteſt ꝓtegere malefactores vel eorū bona ſz tenetur eos ꝛ ea iudici pſentare vel remittere ad eū.SECURE.No.hoc verbū.i.de eius manib[a] nō fugiat Sed q̄ro cuius expēſis remittet eū? Reſpondeo:ſi aliqs ꝓuat[a] ꝓ ſuo intereſſe hoc petat expēſis petētis:vt.l. cū ſepe.C.de erro.mili.an.li.x.Si autem iudex ex offō hoc petat expenſis publicis illi[a] terre ad quaz fit remiſſio.ar.ff.de cap.l.mulier in opus ſalinariū. ¶ Et no. in iſto.§.qꝫ ſz iſequi malefactorē in fragranti crie quo cunqz vadat[c].concor.ff.de adul.l.quod ait lex. ¶ Itez nota ꝟ qꝫ ſi malefactor non vult comparere: dominus caſtri non tenetur ipſum ponere in manibus iudicis: ſed tamen debet ipſum expellere de caſtro ſuo.Et nota in iſto.§.talem diſtinctionē.Aut violator pacis erat pretenſus incola habens continuam habitationem illius caſtri aut non. Item aut confidit de innocentia aut non.Si quidem confidit de innocentia compareat: vt l.ij.§.j.ff.ſi ex noxa.cauſa aga.niſi timeat de violentia impreſſiua:vt in capi.paſtoralis de re iudica.in clementi.ꝛ de violentia irrationabili.Vide quod no.in ſpec. de ſponſal.Si vero de ea non confidit ꝛ erat de illo caſtro dominus non debet eum tradere iudici quia non debet eſſe beccarius ſubditi ſui quem tanquam pater debet fouere ſed debet eum poſtquam prescriptum eſt ab imperatore expellere.Si autem non erat manſionarius caſtri tunc preciſe tenetur eum exhibere ꝛ poteſt eſſe ratio in manſionario quia nō eſt profugus ſed reuerſus ad domum ſuam quia dominus non debet inuitum de domo ſua extrahere:ꝛ etiam ipſe dominus inuitus non tenetur dare alteri hominem ſuuz[b]. ¶ Sed quare non debet dominus caſtri eum punire cum poſſit ratione domicilij vt.C.vbi de crimine agi oportet. l.j. Reſpondeo quia non petebatur puniri ſed petebatur eum remitti ad locuz delicti.ff.de accu.l.ſicut.§.ſi. Vel dic qꝫ nemo coram domino ipſum accuſabat:ꝛ iō non poterat vel nolebat:non enim cogitur inquirere ō maleficio extra iuriſditionem caſtri commiſſo.vel dic qꝫ potuiſſet ſi voluiſſet. Prima placet.Bald.

Si duo. Si contentio eſt inter duos de eodē beneficio quorum vnus producit inueſtituram alter nō:illius qui dicitur inueſtitus prius atteſtationes recipiantur:ꝛ ſi ille qui producit inueſtituram probare poterit idoneis teſtibus de iure ſuo ſine controuerſia poſſidebit:ꝛ ſi de rapina cōuictus fuerit alteruter eorum punietur in duplum:ꝛ beneficio carebit.hoc dicit[c].Nota caſum in quo ꝓ rapina imponitur pena dupli.ꝛ hic eſt rapina de re immobili id eſt de feudo.CONTENDUNT.ſcilicet contra tertium poſſeſſores.By. Vide quod notat Innocen. extra de teſti.c.veniens:quando vnus petitor infingit competitorem obijciendo ſe ſibi ꝓ neutro poteſt ferri ſententia niſi iure vtriuſqz diſcuſſo ſecus ſi inter ſe litigarent ſed ſolum contra tertium poſſeſſorem: de rei vend.is a quo.quod not.PRODUCIT.quem dicit ſe cognoſcere in dominum:ꝛ ſic allegat titulum a certa pſona.PRIMO RECIPIAT.Primo dictum q̄z recipiat probationes alterius.Secus ſi ad probationem inueſtiture non inducat ſuum inueſtitorem. Pe.de cer.ABSQUE RAPINA. ideſt violentia.Pet.quod ſemper preſumitur.By.vt C.de proba.l.ad probationem.Rapina enim requirit raptorez ꝛ rem raptam:dicit Accur.de vb.ſig.marcellus. ¶ An robaria poſſit fieri abſenti:habes.ff.de fur.l. ſi quis ex domo.CONVICTUS FUERIT.ſcilz ꝑ aduerſariū:ſic Jac.de bel.poſtillat text. PRODUCIT.id eſt in figura iudicij.vel dic ad informatiõez iudicis:ꝛ non informa iudicij:vt iudex ex eius reſponſo informetur ꝛ ſumat inde aliquod indicium vel adminiculum:argu.C.de lib.cauſa.l.iubemus de ꝓbati.l.etiā ꝛ.l.cū ꝓbatio.Jaco.bel.Simile

a ¶ Fructibus. Vide eundem i c.dño guerram: §.penul. in titu. hic finitur lex.

b ¶ Non valet. Vide Inn. in.c. preterea extra de dila.ꝛ Barto.ꝛ alios in.l.ex qua cūqz.ff.ſi quis in ius vo. nō ierit: ꝛ Jo.de imol.in l.quidā conſulebat:de re iudi.

c ¶ Vadat.l.facit ad.q.Jo. anti.de accuſ.§. prope. ō ſtatuto Paduano ꝛ ad q.ōtenētibus capi malefactoꝝ.

d ¶ Suum. Qꝛ non tenetur rez ſuam perdere: ꝛ qꝛ liber homo nō debet dari ꝓ nocxa in preiudiciū dātis vt inſti.de noxa.§.ſi. Item no. bānitos ō ciuitatibus expellendos: adde.l. non dubito.ff. ō cap. vbi dicit qꝫ federati non debent fauere ſed punire bānitos.

e ¶ Hoc dicit. Vel ſic qñ inter competitores eſt qđ de prelatõe is eſt potior qui verū dñium feudi: ꝓ domino feudi: ꝓ domino iueſtitore ꝛz: ſecus ſi ab eo vi poſſideat.ḣ.d. Not.iſtud.c.cōtra vicioſe igreſſos ꝛ per vim incluſos in feudiſ. Andre. Barba.

dicit Inno.q̃ quis potest certiorari de fama sine testibus.s.solemnibus:sed ad nudam informationem interrogantis.Item z per litteras bonorum virorum:extra de spon.cum in tua per Inno. ¶ Quero ḡ nũquid inuestitor in causa feudi admittatur in testez:z videtur q̃ nõ quia probari oportet per pares curtis vel p breue testatum si pretenditur noua inuestitura z sic dominus non est idoneus testis:sed si est antiqua inuestitura videtur alia ratione repelli.scilicet quia tenetur de euictione:vt.ff.de testi.l.omnibus:z.ff.fi.reg.l.eos:z ideo videtur q̃ non recipiatur ad probationez sed ad informationem vel aliquale indicium quod verum credo.Sed quid operabitur ista informatio vel indiciuz qualequale? Respondeo vt presumatur procedere bona fide z sine calumnia:z ideo testes eius sunt recipiendi vt eis receptis z probantibus detur plena fides hoc intendit ista littera z est no.Et no.q̃ si petũt duo suos testes primo examinari:illius sunt primo examinandi pro quo magis presumitur:quia presumptio est res fauorabilis vt ff.Et no.q̃ informatio potest sumi etiam a teste non iurato[a].Glo.est hic singularis:z videtur glo.in.c.cum olim essemus in verbo quondaz super de priuilegijs:vel dic q̃ non recipitur sine paribus:sed cum paribus receptus facit prevalere probationem eorum probationi aduersarij qui non allegabat iuestitorẽ:vel si nõ allegabat allegabat vbo sz nõ ꝺ posuit in iudicio.z iste intellect[9] notabilis est verus ẽt de iure communi.Nota ergo testimoniuz actoris non admitti ad intention em cum vno alio teste fundandã sed ad iam fundatam aduersario preferendaz z debet tunc deponere soleniter tanquam testis.Quero quomodo ponitur casus in ver.q̃ si de rapina.Respõdeo pone vt in glo.in fi.Vel dic q̃ iste qui probat se inuestitum z ex hoc debere obtinere contra possessorem si dicatur per vim expulsiuam corporalem possessionem adeptus:queritur vtrum in causa obtinebit? Respondetur q̃ non:sed potius debet duplum soluere z feudum amittere nisi dominus denuo ipsum bono ordine inuestiat hoc dicit.Et sic nota q̃ rapina reddit feudũ raptoris apertuz domino:z intelligo q̃ rapina seu violentia fuit facta contra dominum qui licet attestetur vasallo de abusiua inuestitura tamen corporalem inuestituram non fecit sed vasallus per vim vsurpauit:ideoq̃ tenetur in duplo si dominus ad hoc agat:z ad restituendam possessionem domino quaz inuaserat.Sed iste casus nõ adaptatur iudicio de quo loquitur littera qz non agebatur ad hanc penam ergo zc̃.C.de fideicom.li.l.fi.z.ff.de condi.indebi.l.fi.§.vlti.Unde z si casus iste sit verus quo ad merita delicti z culpe non verus quo ad merita cõtrouersie iudicij seu litis mote.iij.q.vj.hec quippe in glo.ff.de tritica.l.in hac.in quibus nota q̃ semper modus agendi considerandus est.ff.si pars here.pe.l.non possumus[b]. ¶ Vel dic q̃ intulerat violentiam suo cõpetitori z dicit q̃ succumbit cuz ipso:quia vicioſum habuit ingressuz:z tenetur vim passo dupliciter.i.in duplo facit.ff.de acqui.pos.l.si ex stipulatione.Et sic nota q̃ vnus ex competitoribus põt confringere competitorem suum ex delicto in se commisso z vincet contra tertium conuentum contra quez probauit.Item competitor punietur de culpa ex qua succubuit in causa:mirum est z facit.ff.de rei ven.l.ita quo.z de spon.ca.veniens:per.Inno.z.ff.solu.matri.l.titia.z.ff.ad trebel.l.heres cum debuerat. ¶ Tamẽ qualitercunq̃ intelligatur:quero secundum glo.vtruz simplum insit in isto duplo:z glo.dicit hic q̃ non.Sz in.l.siquis in tantam dicit q̃ sic:sed certe tex.illius legis loquitur per alia verba q̃ iste tex.scilicet per verba simplicia.Naz hic dicit dupliciter soluat quod meram penam significare videtur. ¶ Circa quod do duas doctrinas.Prima est quando ex legis dispositione petitur principale vna cum penali z ex eadem lege z eadem actione:tunc in pena constituitur sors:secus si ex diuersis legibus vel causis.Primum probatur.ff.de publica.l.ff edicto.Secũdũ probatur in.l.si pro fure.ff.de cõdi.fur. Secunda doctrina est q̃ quando sors cõsistit in specie z pena consistit in quantitate q̃ non minuitur obligatio quantitatis propter obligationem specie sed adijcitur:vt.ff.quod me.causa.l.si cum exceptione.§.q̃ si homo.Tamen quidam possent per eandem.l.arguere in contrarium quia in actione quod me.causa in quadruplo inest simpluz licet illud simplum sit species:sed illud est:quia lex sub vna agendi forma totum includit:vel quia actio est arbitraria z non est ab initio penalis vt nota.inst.si qua.pau.fe.dica.§.fi.z.C.de fur.l.ancille.Item quia lex sic declarat:z idem in actione vi bonorum rapto.Sed accur.dicit q̃ vbicunq̃ lex non declarat qõ non insit q̃ tunc semper inest.Ista est glo.no.ff.ad.l.iul.pecu.l.si is qui predaz.Et predicta vera in penis que imponũ tur per nomina multiplicatiua.Sed quando imponunt a lege per nomina simplicia nunq̃ inest simplum:vt.C.de senten.que pro eo.l.j.in fi.z ibi no.z facit insti.de acti.§.tripli.z ar.de verb.obliga.l.stipulatio ista.§.alteri.z quod no.C. de seruis fugiti.l. penulti. BENEFICIO LAUREAT. No.q̃ ex inuasione feudum amittitur.Super hoc Jo. fasolus in summa sua in inti.quibus modis z causis feudum amittitur super rubricella inter inuasionem feudum amittitur sic ait.Item feudum perditur inuasione que duobus modis committitur.Primo si domino rem feudalem adhuc tenente vasallus auctoritate sua sine domini sui z iudicis licentia rem inuadit:vt.C.vnde vi.l. inuasor.licet dominus rem concesserit in feudo tamen vasallus propria auctoritate improbe capit illam:vt.C.de acquiren.pos.l.si ex stipulatu:z l.fundi venditor. ¶ Secundo modo fit si alio tenente rem auctoritate sua inuadit.nã ius quod habet in re propter suã furoris audaciam perdit.vt.C.vnde vi.l.si quis in tantam. Quid autem si vasallo possidente alius est ingressus possessionẽ rei feudalis z vasallus statim cum sciuit rez ingressus ẽ possessionem? Respondeo non dicitur rem inuadere sed potius rem inuasaz rebabere vt.ff.de viz vi arma.l.j.§.possidere:eo tamen casu quo vasallus propter inuasionez contra extraneum factam perdit feudum dominus rem a quolibet possidente poterit vendicare.C.de iure emphi.l.fi.cum non delinquenti factum alterius nõ noceat:vt.ff.quod vi aut clã. l.ne in potestate.ff.de regu.iur.l.non debet alteri.z argu.C. de penis.l.sancim[9].Joan.fa IN POSTERUM. Quidaz sumunt hic tale argu.videlicet q̃ remotus a dignitate aliqua propter vicium simoniacum ad eandem dignitatem iuris possit eligi.sed ff ratio falsa est quia remotus ab officio vel dignitate propter vicium persone nunquam ad illud aspirare potest perpetua macula sibi officiente nisi ex principis dispensatione:vt.C.de suscepti.z argu.l.si aliud lib.x. C.si rector prouin.l.j.CUM BONO RE. Nam sententia non solum priuat:sed inhabilitat z mortificat in auc. de questo.§.fi.col.vj.Juxta illud virgilij: facilis descensus auerni zc̃.vt no.C.de libe.z eorum lib.l.ij.§.fi.Bald.

Si tres vel plures. Casus.Contentio est iter tres vel plures de beneficio qui producunt diuersos inuestitores z dubium est quis possideat beneficium sine rapina:queritur qualiter iudex procedere debeat in causa? Respondetur q̃ inquirere debet veritatem a duobus boni testimonij hominibus in prouincia eorumdem commorantibus:z cognita veritate ille quem constiterit possessorem esse obtinebit:nisi ab aduersario aliud probatum fuerit.hoc dicit.ABUS. BUS.in possessorio ideſt in probanda possessione sufficiunt duo testes:littera nec regrit q̃ sint pes curie BONI TESTIMONII.ideſt bone fame.COMMORANTIBUS. No.possessionẽ melius ꝓbari p testes quicinos vt ff z.l.j.§.i.ff.flu.qz vici oculat[9] vitatẽ psumit scire visu.C. vbi ꝺ cri. agi oz.l.j.qz pfitia ẽ quodã obiectũ visui[c].

Item

a ¶ Jurato.] Nota mirabile testẽ posse deponere sine iuramẽto quando producitur ad informationem iudicis z est singu.limitatio ad.l.iusiuran.limita z secundo nisi produceretur super notorio casus ẽ notabilis conũcta glo. in.c. tua nos extra de cohabit.mul. z clerico.z de ista gl. vide innoc.in.c. j.de postula.prelato. tertio nisi remitteret a paribus glo.in.l.j.ff. de fer. quarto ni si esset opus glo. not.in.d.l.iusiurandi. quinto ni si statutum diceret qꝺ iudex posset pcedere absq̃ solẽnitate iurbar.in.l.filiussa. ff.de dona. vide que dixi s.c.tuis de test.

b ¶ Possum[9]. Et facit extra de exce.c.j. Et nota q̃ testis ideo ex confessiõe nõ punitur:qz testis non est reus z sic incidenter fiet ff concessio: z non est instantia illa cuz teste vt.ff.de infami.l. lutius.

c ¶ Visui. Ut dicta.l.j. de flu. vnde testes qui dicit scimus qz vicini non plus probant q̃z presumptionem etiam si sint multi numero: quod ẽ contra bar. in.l. j.ff.si cer.pe.z facit. l.j. §.j. ff. de flu.

¶ Item no.in glo.illud vulgare beatus qui tenebit: super verbo requirat Jaco.bel. ponit talem postillam scilicet ex officio suo inquirendo veritatem etiam si aperte testes non sint producti r est speciale sic.C.de bonis vacan.l.si quando li.x. Vel dic q debent aperte produci. Jaco.bel.est enī duplex inquisitio scilicet communis r inquisitio exuberans. Sed ꝓma vera quia iudex nō potest supplere de facto. Itē quia in casibus ciuilibus non habet locū inquisitio nisi in crimine vsurarum vt no.Inno.ª extra de iureiuran.c.ad nostrā: r nisi in causa suspecti vt.C.de procura.l.euz: r.ff.de suspec. tu.l.iij.§.preterea.r.l.j.eodem titulo: vbi dicit Accur.q inquisitio non est libellus nisi vbi persone vnius fauor vel ipsa pietas iudicem ad ciuilem inquisitionē adducunt vt no.Cy. C.quod cum eo.l.quod seruitus nescio tamen si Bar.vult ibi allegare Cy.quod dictū nō est alibi i iure ciuili. ¶ Oppo.q dominus habeat cognoscere in causa feudi.Sol.ꝫ nō constabat de domino quia litigantes producebant diuersos inuestitores secundum Jaco.bel.rc.Bal.

Si rusticus. Casus.Si rusticus militem de pace violata pulsauit r verus esse iurauit: certe miles manu militari se expugnare debebit. Si ät miles econtrario rusticum de pace violata pulsauerit r iuraverit verum esse: rusticus aut diuino aut humano iudicio innocentiam suam purgabit vel duodecim testibus idoneis. Si vero miles ꝓ pace violata aut aliqua capitali causa militem alium pulsauerit per duellum ꝓbare non poterit nisi ꝓbet se militem natione.h.d. NON VOLUNTARIE.idest non per calumniam. Pe.de cer. SED DE NECESSITATE.qui non potest aliter iusticiaz cōsequi nisi per duellū. DANS OBLIATARI.idest corporali sacramento. Vel dic idest cāpione ꝓ se dato pe. de cer. ¶ Sed nunquid rusticus potest clamare militez ad duellum? dic q non: nisi sit natus ex nobili genere: r tunc expone rusticus idest ruralis quia habitat in rure: tamē est nobilis genere sicut sunt multi in italia secundum Pe.de cer. PROBARE POSSIT. Nota ꝫ expressum q qui notabilitatem allegat eam ꝓbare debet: r sic vna hirū do nō facit ver.ita non intelligitur de genere militari nisi ille qui ꝓbet q antiquitus sui maiores fuerunt legitimi milites. Et facit quod no.ff.de gradi.l.stigmata. Et adde de pugna qō no.s̄.eo.§.siquis hominem. Et an principales persone debeant facere pugnam per se vel per aliuz? dicitur hic in glo.per iudicium. Et cum quo debeat quis pugnare: dicitur ꝫ in glo. Et an quolibet crimine capitali possit iponi pugna? no.hic in glo. Sic ergo no.q de fellonia seu de infidelitate non fit pugna.no.j.de alie.feu.pac.c.non est consuetudo in gl.que incipit in lombar. Et an vasallus contra dominum infidelem possit pugnam imponere? non ibidem. Item an dominus requirens pugnam debeat per se pugnare? not. ibidem. Item de iudicijs diuini ferri candentis r aque calide: no.hic in glo.per iudicium. Item an minor possit compelli per se pugnare? no.j.de pa.iura.fir.c.j.in glo. Et ita habes no.ꝫ in glo. Natos de genere militari mitius in corpore puniendos q̄ plebeios. Sed in pecunia sunt magis puniendi nobiles q̄ ignobiles: tene menti glo.r intellige glo.ꝫ in penis arbitrarijs tantum. Et vtrum magis delinquat qui est in maiori gradu q̄ paruus miles? dicit tex.q sic in delicto militari.ff.de re mili.l.ij. Et no.q de consuetudine milites non suspenduntur etiam ꝓ delicto ꝓ quo plebeius suspenderet: vt no.ff.de re militari.l.desertorē.§.pena militū rc.bal.

Post natale. Casus. Precepit imperator cōmunitatib⁹ q post natale sancte marie prouideant q sit rerum vbertas r statuitur pena non seruantibus eorum deliberationē r statuta hoc.d. ¶ No. non seruantes bona r equa statuta puniri debere.

Si quis rusticus. Casus. Precipit imperator q rustic⁹ arma non oportet[b] nec mercator qui negociandi causa per prouinciam transit: nec miles ad palacium cōitatis. Precipit etiam q nullus retia seu laqueos tendat ad capiendas venationes nisi aduersus apros r lupos: r statuit pena cō trafaciētib⁹: ꝫ dicit vsq ad.§. publici latrones. No.gl. q ille qui portat arma debet perdere arma. Item nota gl.q ille qui portat arma presumitur habere animum malum nisi portat ea ligata: r ista glo.est in.§. sequenti. Item nota q licitum est portare arma quis defendat se a latrone. Item not.q de palatium cōmunis florētie quod est in Italia magne excellentie nemo potest portare arma sicut vt nec ad palatiuz comitis rc.

Publici latrones. Casus. Publici latrones antiqua damnātur sententia. Et his non prodest appellatio vel reclamatio sicut nec ceteris qui appellare nō possunt vt no.in.l.edicto.§.sinautē.C.de edic.di.adri. tollē.per Acc.r de offi.presi.l. obseruandum quia lachryme non prosunt miseris rc. ¶ Deinde dicitur q similes aduocaticiam suam vel beneficium suum male tractauit: r a domino requisitus se non emendauerit: postea priuatus est per sententiam iure suo: tandem si ausu temerario aduocaticiam vel beneficium inuasit ꝓ violatore pacis habetur. hoc dicit. ABUOCATIAM. i. prebendam que datur aduocatis dominorum. Facit.l.j.C.de āno.ciuilib⁹: lib.x. TRACTAUERIT. i. destruxerit vel neglexerit. Et nota differentiam quia quando quis committit delictum commissionis non requiritur monitio: sed quando quis cō mittit culpam omissionis tūc requiritur monitio vt notat Inno. extra de preben.extirpande. Et ex hoc.c. sume argumentum q si habens castrum in feudum male tractat burgenses castri q dominus potest eum monere[d] quod eos tractet modo debito r consueto alias curia domini potest sibi castrum auferre quod est menti tenendum. Et est ratio quia male vtitur substantia domini: argumē.ff.solu. matrimonio.l. si cum dotem.§. si vero dotem dissipet: r.ff.ad trebel.l. imperator: r extra de accusa.c.fi.r.C.de sen.pas.l.fi.C.de sacrosan. ecclē.auc̄.qui res iam dictas[e]. ¶ Nota de pena publici latronis r dic vt dixi.C.de seruis fugi.auc̄. nouo iure. ¶ Item nota q ille qui male vtitur feudo deteriorā do rem feudalem perdit illam: sic.C. de sacrosanc.ecclē.auc̄t.qui res iam dictas. ¶ Item nota verbum ausu temerario: quod verbum ponitur in litteris apostolicis. ¶ Item no.super verbo ordine iudiciario textū notabilem q non est quis priuandus feudo nisi ordine iudiciario seruato r sententia subsecuta vide r tene menti.[f] Bal.

Si quis quinqz solidos.

¶ Si quis aliquid furatus est valoris quinqz solidorum vel amplius laqueo suspendi debet: si vero minus tunc scopis r forpice excorietur r tondeatur. Deinde dicitur q si ministrales alicuius domini inter se guerram habent iudex eos ad pacem r concordiam reducere debet[g]. Subsequenter dicitur quicunqz facit trāsitum cum equo per terram aliquam potest equum suū saturare iuxta viam: r potest etiam vti herba r viridi silua sine vastatione r dāno alicuius. hoc.d. QUINQUE SOLIDOS. i. quinqz aureos. Pe.de cer. Alij exponunt iuxta vulgare r ꝫm Jacobum de ardizone loquitur de quadam moneta: r de qua quinqz solidi faciebant triginta solidos veronenſis monete: vt r ipse notat in summa de treuga r pace in vltima columna: r non seruatur istud capitulum in italia ꝫm Jacobum de beluiso. SI MINISTRALES. idest familiares r notos principis vel alterius domini esse sub iurisditione iudicis ordinarij. PRO-SEQUATUR. s.ad pacem ortando: sic.C. de libera.causa.l.cum affirmes: r etiam cogendo ante factum si bono viro videatur congruum sed post factum puniendo ꝫm Pe.de cer.vt.ff.de vsufruc.r.l.equisi-

a ¶ Innoc.ange. vide in.l. si vacantia.d. petruz r que ibi dixi in c. qualiter el.ij. de accusa. Fallit etiam quando essent persone miserabiles ꝫz Jo. and. ibi r quod notatur in.c.solicite de restitu. spo. fallit quando inquiritur de consanguinitate inter cōiuges vide.c. inuestigandum r ibi gl.dicit a iudicibus r in.c.inquirendū de pecu.clerico. Andre.bar.

b ¶ Nō opz. Sed an rusticus alligef pena statuti r sic ꝫm illā ōbeat puniri an possit allegare ignorantiam vide Jo. an. in addi. in titu. de ꝙst.

c ¶ Ligata. Itē pōt portare gladium paruz ad incidendum panem vide Ange. in.l.j.§. occisorz ff.ad sille. r vide glo. sing. in aūt. de arm.

d ¶ Monere. Vide tex.in.l.ij. ff. de his qui sūt sui vel alieni iur. r ibi doc.

e ¶ Dictas. Et instituta de his qui sunt sui i.§. dominoruz: vbi cōsonat tex. iste.

f ¶ Et tenemēti. Nemo enim inauditus priuādus est vt.ff.ō remili.l.iij.§.si ad diem: r.ij.q.j.in primis: r malo ordie facti ō bono ordine in irritum reuocatur: vt no.ff. de eui. l.minor in prin. r.ff.si mulier vē. nomine. l.j. §.j. r.l.meminerint. C. vnde vi r.l.si quis in tantaz in gl.magna.

g ¶ Debet. Vide Bar.in.l.illicitas.§.he potētiores.ff.de offi. presi.r.l. in tantum.ff.de rerum diuis.r quod nota.l.diſ.c.placuit.an.bar.

a ¶ Lōpromittēdū. Vide bar. in pheinio Lo.z qō notaī per.d. Jo.de imo.in rubrica.ff.solu.matri. An.bar.

b ¶ Rñdeo. Vide an.in.l. fi cuz exceptiõe.§. satiſ clemẽter.ff. qō me.cã:z.ff.ō fur. z ibi bar.l. verũ:vide ludo. ro.conſilio.cclv. vbi allegat iſtud dictũ bal. z limitat niſi ex noua cã vide ibi.

c ¶ In nouella. Et vide Bar.ff. de re iudi.i.l.iiij. §.condẽnatuz:z ego dixi de iuſti. z iure.

d ¶ Nō poteſt. Nō intellige qñ eſt publice excōicat⁹ vide bal.ſingulariter loquẽtẽ in.l.j.C. de iurẽ z facti ignō.z gl. ſingula. ſm eum in aũt. de tabel. §.penul.z bal.in l.j.C.ō ſecũ.nup. e ¶ l.nota. Sz qd ſi p ſtatutũ ſit cōſtitutũ premiũ capiẽti bānitum nūqd vltra premiũ habebit capiẽs expẽſas:vt q̄ ſic niſi aliō ſit expreſſum:vt. ff. man.l. idēq;. §. idē labeo i fi. Et circa hmōi expẽſas vide in gl.in vbo oportere ibi ſz qd ſi erat ruſticus. Aduerte ibi tñ loquiī in procuratore:ſz hoc caſu nō pprie haberet mādatũ. Cōſidera etiã qz expẽſe reddunt̄ei q̄ caruit mandato dūmodo obtineat z vtiliī gerat vt.l.iam tñ. §.in hac.ff.iudi.ſol.z nota in.l. etiã.C. man.z in.l. q̄ pprio.§.litis ſpendia.ff. de pcura. ſic z in caſu noſtro vicēdum vt hic:z hic:z ſi nō videat habuiſſe mādatũ cũ ceperit bānituz:z ſic vtiliter rem fiſci geſſit:conſeq debet expenſas: vt d.l.mulier i op⁹: z quod ibi nota. in gl.vltima.vbi caſus q̄ prio ad conſequiēdas impenſas a fiſco nō eſt curandum de mādato. Dubiũ ergo manet:nunquid propter cōſtitutionẽ premij videatur actum q̄ fieri ō beat expenſis capientis. ſeu de illo p̄mio. z dicenduz eſt q̄ expenſis capientis nō fiat niſi expreſſe dictum ſit

mum. Et eſt argumentuz q̄ partes poſſunt cogi ad compromittendum[a] in amicum cōmunem cōtrouerſiam quam habent inuicem quod non credo nec eſt verum. VERBA. Nota de verba: z quomō debeat eſtimari damnum datuz in verba. z queſtio eſt ſpecu. ¶ Quero duo fecerunt pacem adinuicez vnus alteri facit furtũ vel dat enorme damnum:nunquid ex hoc videatur pacem fregiſſe? Reſpondeo[b] ſic. z hoc aperte probatur in iſtis capitulis referendo ipſa ad rubricam:alias ſequeretur q̄ non eſſent poſita ſub cōgruo titulo quod non eſt dicendum vt.l.imperatores.ff.de in diez adiec. Bal.

¶ Hic finitur lex domini fe.deinde incipiũt cōſuetudines regni.

¶ Si alicui fit iniuſte guerra amici etiam non vocati poſſunt ipſum iuuare dicit. Bar.C. de iure fiſ.l.prohibitum li.x. Conuocari etiã leui amicicia coniunctos poſſe notat Accur.in.l.iij.ff.de vi z vi ar. Bal.

De Domino guerrã.

Diuide in.v.partes. Primo quando vaſallus debeat dominum adiuuare. Secundo quando debeat ſeruitium preſtare. Tertio feudo finito ad quem ō beat pertinere incrementũ feudi quod feudo accreuit facto vaſalli. Quarto ad quem debeat pertinere incrementum fructuum induſtrialiũ. Quinto contra quos debeat vaſallus adiuuare:ſecunda incipit in.§.ad hec.tertia in.§.ſi vaſallus: q̄rta in.§.his conſequenter:quinta in.§.contra omnes. Caſus:Dominus habet guerram: queritur an vaſallus debeat eum iuuare? Reſpondeo aut iuſte habet guerram z certum eſt q̄ debet ipſuz adiuuare. Aut dubitaī z tunc debet ipſum adiuuare ad offenſam z defenſam. Aut certum eſt q̄ iniuſte habet guerram z tunc ad defenſam eum iuuare debet:ſed ad offendendum poteſt ſi vult non tamen cogitur nec ppter hoc perdit feuduz ſecundum Obertum z Gerardum. Et vtuntur eo argumento quia ſi dominus eſt excommunicatus vel a rege bannitus non tenetur vaſallus euz iuuare niſi fuerit reſtitutus:ergo nec ipſum iniuſte facientem guerraz debet cogi adiuuare. Alij vero dicunt q̄ indiſtincte eum iuuare tenetur. h. d.vſq; ad.§.ad hec. Non de bāno ſic.C.ō ſuſpec. tu.l.preſes per Acc. No.q̄ ſi bānitus eſt illegitime cāzellatus:de banno poteſt occidi ſicut ſi non eſſet cāzellatus:vt notat Jo.an.extra de accu.veniens in nouella[c]. ¶ Nota q̄ excōmunicatio probatur per famam quo ad hunc effectum vt repellatur niſi ſe purget:vel famam contrariam p bet: vel indicia vt qz a ſuo epiſcopo non vitatur vt no.in.c.prudentiam extra de off.dele.in nouella. No.q̄ ſententia ab excōmunicato lata ratificarí non poteſt[d] de imu.ec.c.aduerſus in nouella. Dicit Ja.de are.C.vt que deſunt aduo.partium.l.vnica.q̄ bannitum z excommunicatum iudex debet repellere nemie excipiente. Ja.de are. Pone cepi bannitum z expendi in iſta captura: vtrum fiſcus teneatur mihi reſtituere expenſam? Dic q̄ ſic.ff.de capti.l.mulier in opus ſalinarium:quam.l.no.[e] Sed nunquid lex poſſit ipſo facto aliquem forbannire vel ad mortem damnare? Reſpon.ſic glo.eſt Accur.ff.de capi.dimi.l. amiſſione.§.qui deficiunt[f].in nouella[g]. ¶ Quãdo impugnitas delicti pendet extrinſecus puta quia dicitur bannitus:an autem admittatur bannitus vel alias excōmunicatus procurator? nota. extra de accu.c.veniens: in nouella[h].C. de accu. l.reos per Ly.dic q̄ nō admittitur quia per iſtã exceptionem cum ſit peremptoria lis cōteſtatur z non debet opponi poſt litem conte.ad quã cōteſtandam in capitali cauſa non admittitur procurator. Secus ſi obijciatur ne lis cōteſtetur ſtatuto elidente proceſſum vel iuriſditionez. Siqs autem inordinate excōmunicatus eſt poteſt per viam ſimplicis querele adire ſuperiorez excōmunicantem z petere ſe abſolui.de ſen.excō.c.ſacro in nouella. ¶ An autem excommunicatus poſſit obijcere contra teſtez de excōmunicatione? Dicit Ber.q̄ ſic de teſti.c.teſtimonium:z Barto. in.l.cum mulier.ff.ſolu.ma. ¶ Nota ergo cum queritur nunquid vaſallus teneatur in guerra iuuare dominum? Dic q̄ in duobus caſibus tenetur de neceſſitate iuuare:ſcilicet quādo ius eſt p domino. Item cum eſt dubium: nam determinatio iſtius dubij non pertinet ad vaſallum:ſed obſequi debet domino ſuo quoniam perſona domini ſui ſemper debet ſibi videri ſancta z honeſta: vt.ff.de obſequijs liberto.l.filio. Item vnus caſus eſt in quo non tenetur iuuare:ſcilicet quādo iniuſticia dñi eſt notoria z dñs facit guerrã alteri:z fuit inceptor gurre. Dicit tñ Ariſtoteles q̄ nō incipit qui ira aliqd facit ſed qui ad iram prouocat.ſic.ff.de iudi.l.in tribus. Et preparamẽta q̄ fiũt ad guerrã oſtendũt animũ preparatis: vt ff.de cōdi.ob cauſaz.l.ſi pecuniã:in prin.qō no. ad intellectũ.§.tabernarius:in.l.ſi ex plagijs.ff. ad.l.acqui. ¶ Sed nūqd in caſu predicto pōt iuuare dñz ſi vult? quidã dicūt q̄ ſic. nam z ſi nō neceſſario pleniori tñ fungiī obſequio. Alij dicunt cōtrariū z melius quia ad facinora nulla fides ſe extēdit neq; obligatio:vt.ff.de pac.l.iure gẽ.§.ſi ob maleficiũ. Nec ſocietas valet nec cōfederatio:vt.ff.p ſo.l.nec pretermittēdũ:quinimo ēt expreſſe obligatio non valet: vt.ff.de fideiuſ. l.ſi a reo.§.ſi reo. Nã que ad turpẽ cauſaz ſe referunt non oportet ad effectũ perduci.vt.ff.de anlega.l.quitus mutiꝰ in fi. Itẽ talis iuratio eſt contra ius diuinum: vt nota.C.de nup.auc. qō eis[i]. ¶ Et eſt tertiꝰ caſus mirabilis in quo teneī dominuz iuuare licet ſciat dñm habere iniuſticiam videlicet ad ipſius domini defenſionẽ. Sed hec queſtio an procedat videamus. Nonne dñs in faciendo iniuſticã prouocat in ſe guerrã:ar.ſ.de milí.vaſal.qui cōtu.ẽ.c.j.in fi.certe ſic ꝑz Ariſto. Reſpon.nō eſt vis qz prouocat in ſe guerrã paſſiuã. Differẽtia eſt ergo inter guerrã actiuã z paſſiuã. Sed adhuc oſtendiī z alia ratione q̄ nō debeat eũ adiuuare ꝓ iniuſtam defenſionem quia iſtud auxiliũ eſt a iure prohibitũ:nam lege cauetur q̄ nō licet propulſare legitimũ agreſſorez:vt .C.de his qui ad eccle.confu.ſi ſeruus. Itẽ hoc ẽ cōtra iniuſticiã quia non tribuit ius ſuum vnicuiq;. Itez nec iuris diffinitio competit quia non eſt ars boni z equi. Itẽ ſceleratis pſtare patrociniũ defenſiōis eſt legibus z ipi nature ꝓrium:vt.C. ne ſacrũ bap.l.fi.in fi.z.C.de ōfen.ciui.l.per omnes. Añ videī q̄ Ober.de orto z Gerar.gagapiſti fuerũt duo pecora:ſiue cōſideremus ius ciuile ſiue ius gentiũ ſiue ius diuinum. Bella enim iniuſta ſunt q̄dã latrocinia: vt nota.ff.de iuſti.z iure.l.ex hoc iure.z ſi dicaī q̄ cōſuetudo feudorũ hoc vult[k]. ¶ Modo venio ad glo.notabiliſſimaz hic poſitam. Dicitur hic q̄ ſi dominus eſt bānitus:vaſallus eſt a ſacramento fidelitatis ſolutus. Diſputat ergo gl.nūquid poterit vendeī feudũ tūc:z arguit q̄ ſic quia liberatus eſt a domino

a Deficiunt. Requiritur tantum declaratoria facti anteq̄ fiat executio iuxta.c.cum ſecundum: de here.li. vj.z auct. de inceſt.nup.in prin. z quod ibi p gl. z Jaco.de bel.z dic vt in.c. licet epiſcopus:ō preben. in. vj. in.c. ordinarij.ō offi. ordi.in.vj.in nouella.

b In nouella. Licet bānitus non debeat audiri tamen ſi offenditur poteſt ingri ſm Ricar. Ad de quod nota.in l.j.C.ſi tutor non geſſ.

c In nouella. Nota q̄ quãdo exceptio eſt peremptoria puta contra excōmunicatum admittitur procurator in cauſa criminali:idem dicas in perſona illuſtri: vt eſt caſus ſingularis in.l.ſi.de iniur. idem dicas quādo cauſa eſt cōcluſa vt eſt caſus ſecundũ bal. ſingularis in.l. quãuis indubitati.C. de adul. Andre. barba.

d Quod eiſi Et ō iureiuran. c.j.§. quia vero li.vj. z facit.ff.ō verbo.oblig.l.ſi plagij:z de condi.inſti. ſi filius: z de lega.j. ſi qs inquilinos.§.ſi. de elec. vbi periculum.§. nos nihilominus.li.vi. z i auc. ſcenicas non ſolum ꝛc. col.v.

e Hoc vult. Nec.n. pōt alia

ratio assignari vt
si dicamus ꝙ li-
cet dominus in-
iuste se defendat
tamen vasallus
iuste eum defen-
dit quia hoc fa-
cit de mandato
consuetudinis ⁊
per hoc nō repu
tatur ei ad culpā
ar. ff. de ac. ⁊ ob.
l. seruus vero in
omnib⁹. Et hoc
sumptuz est ex. l.
sed si vni⁹. §. nec
in omnia seruus
ff. de iniur. Respon. ꝙ abomina
biles consuetudi
nes non sunt ser
uande: certe ⁊ si
naturam feudo-
ruz considerem⁹
adhuc absurduz
est quia si sum va
sallus minor! val
ua foris ⁊ ipse re
bellat se comiti i
iuste ꝙ ego pos-
sum eum adiuua
re in rebellioe cū
ꝓtestem auxiliuz
meum ei ⁊ fauo-
rem ad delinquē
duz: ⁊ propterea
de oibus dānis
restituendis de-
beo teneri quate
nus deliqui: vt
no. in. l. ij. §. siqs
nō homines. ff.
vi bo. rap. ⁊ per
inno. in. c. fi. ex-
tra qō me. cau. ⁊
extra de iniur. c.
in nostra. Sz qc
qd dixerim opz
pur tex. inhere-
re pp securitatez
feudoz in fauo-
rez defensioīs ip
soz. ff. q ⁊ a qui-
bus. l. prospexit.
Et pōt suaderi
hac rōne qz vsus
armoz est ꝓhibi
tus offensori in-
scio principe: vt
C. vt armorum
vsus li. xj. ⁊ ideo
pp eius odiosita
tē facilius est de
fensio ꝑmittēda.
Vel dic ⁊ clari⁹
ꝙ lz iniusticia ꝑ-
ma facie esset tñ
ideo est qz dñi si
ēent dñi si nollēt
sibi obediri. Vo
lūt ꝙ dñi suis bñ
ficijs nō obstāti
bus qbuscūqz si
gnētis ⁊ cauilla
tionibus ꝓtegi ⁊
i dños recogno-
sci: ⁊ ciuile est qz
vasalli sunt qua
si stipēdiarij dño
rū. Et qz tutela
nō est ꝓprie ma-
leficiū et si iniu-
sta sit ōfensio: vt
l. j. ff. de bo. eorū
ꝙ morte sibi con
sci. Et eē sic de-
bēt tractare va-
sallos vt ꝑ hoc
sint magis tuti ab
ipressionib⁹. Et
ꝓsuetudo hec in
se ē bona lz quā
doqz occasio sit
mala. Itē ad vn
guem discernere

mino ergo pōt vtile dominiū quod habet vē de-
re: nō enī dicit dominum contēnere quia non ha
bet dominum. Et quēadmodū ille qui habet ta
bernas censuarias potest vendere ius suū: vt. ff.
de cōtraben. emp. l. q tabernas: ⁊. ff. de lega. j. l. si
domus. §. fi. ita iste vasallus quōdā nūc vero frā
cus de suo vtili dominio poterit ⁊ ꝓtrahēdo ⁊ te
stando disponere ꝓ suo libito volūtatis. Pōre
terea vt dixi. iste interim nō est vasall⁹: sed istud
verbū interim debet poni ꝓ semp qz bānum p-
petuū esse solet. vt. C. ō penis. l. seru⁹. Licet enī
impossibile sit ꝙ princeps in integꝝ restituat: ta
men hoc non dz cōsiderari immo impossibile re-
putaī ꝙ soli principi reseruaī. argu. ff. de lega. j.
l. apud iulianū. §. fi. ⁊ est tex. notabilis. ff. de fidei
cōmiss. liber. l. ḡ. §. si is q. ⁊ de verbo. oblig. l. con
tinu⁹. §. cū quis. vbi tex. cum glo. ⁊ per Bȳ. c. se-
mel. de reg. iu. li. vj. Et ad idē facit qō lege caue
tur ꝙ si pater fuit deportat⁹ ⁊ per hoc filius fuit
effectus sui iuris ꝙ interim filius bz plenā pote
statē alienandi ⁊ alienationes eius valent iure p
petuo: vt. C. ō sen. pas. l. fi. Sed⁹ gl. ōterminat ꝙ
interim nō pōt vendere quia non est extincta fi-
delitas sed suspensa donec dominus restituatur.
Est enī longa differentia an aliqd suspēdaī an
totaliter obrumpaī: vt no. ff. de verb. oblig. l. iij.
§. ex his. ⁊ l. inter stipu. §. sacramēta: qbus vbis
videī tex. in. l. illa īstitutio. ff. de heredi. instī. vbi
ꝑ gl. Considera quia glo. est falsa: si bannum ha-
bet viz diffinitiue ꝑ rationes primo allegatas: sz
quia bannū dicīt interlocutoria quod patet quia
fertur ante lit. contest. ⁊ interlocutoria pōt cōtra
rio iperio reuocari: vt. ff. de re iudi. l. qō iussit. iō
gl. vera. ⁊ hoc in bānito: sed in excōmunicato nō
est dubium qz excōmunicatio non liberat debito
res a debito: sz suspēdit organa agētis i iudicio.
vt in. c. fi. de bēti. ⁊ in. c. veritatis de dolo ⁊ cōtu.
Et ideo aliud est vasallū esse liberatū aliud do-
minū esse excommunicatū. Nam excommunica-
tiōis exceptio dilatoria est nō peremptoria: vt no.
in. c. pia. de exceptio. li. vj. iō gl. in excōmunicato
est vera. ¶ Quo casu no. allegationem nō vale
re: tamē excōmunicatū de hoc torqueri nō posse
durāte excōmunicatiōe. Simile nota. extra de ex
cep. cū ecclesia. ⁊. ff. ō ma. test. l. q habebat in vlti
ma glo. satis notabili[a]. ¶ Et quia hic tractaī de
banno: q̄ro qs est effectus bāni si iudex simplici
ter dixit ita bānimus titiū: tunc dicit hic notabi-
liter gl. qz dum est bānitus posset dānum impu-
ne dari in bonis eius alꝰ nihil noceret ei bannū.
Ista glo. nō est alibi sed trufa est: nisi forte in bā
no imperiali: quod est diffidatio q̄daz: vt in auc.
cassa ⁊ irrita. C. ō sacrosan. eccle. ꝙ eni bona bā-
nitorū possint deuastari a quolibet nec lege nec
eqtate cautū est. Et si iudex vellet in snia hoc de
clarare exp̄sse ñ posset qz vt dicit tex. alibi bona
nō deliq̄rūt: vt in auc. vt nulli iudi. §. ⁊ qz col. ix.
Item qz et bannito debet iudex reddi de bonis:
vt. ff. ō mino. l. papinian⁹ exuli. sz fallit in feudo.
⁊ qz reatus omnē honorem excludit: vt. l. j. C. vbi
sena. vel cla. Et adde qō nota. in. c. j. s̄. de mili. va
sal. ⁊ quod dixi. s̄. titu. j. §. siqs hominem. Itē no
ta vasalli bona nō cōfiscari ꝓpter delictū domi-
ni imo feuda eius cōcessa firma remanere: ⁊ eos
fieri francos. Tex. videī hic singularis imo dz se
recognoscer si ē superior a quo sit peculiū ⁊ pe-
culiū filio reseruaī. ff. de mino. l. iij. §. sz vtrum: ⁊
. C. q bonis cede. pos. l. pe. in gl[b]. ¶ Demū q̄rit
glo. vtrū potestates terraꝝ possint aliqué forbā-
nire: ⁊ dicit gl. ꝙ sic: ⁊ ꝙ bānum eoꝝ bz idē ope

rari qō bānum regis: licet rex sit maior quolibet
potestate: ita dicit gl. Sz Acc. dicit ꝙ bānū ope
ratur ꝓm q̄litatem delicti. vt no. instī. qui. mo. ius
pa. po. sol. §. relegati. q̄ gl. debet intelligi quādo
ꝑ cōsuetudinē vel statutū loci bānū succedit lo-
co diffinitiue: ꝑ interlocutoriā enim stantē in sua
natura nūq̄ inducīt maxima capitis diminutio.
vt. ff. de inf. l. qd ergo. §. quesituz. Et vtrū vale-
at statutū ꝙ bāniti possint diffinitiue dānari: dic
ꝙ sic. vt no. in. c. veritatis: in fi. eī de do. ⁊ cōtu. in
nouel. vbi hēs ꝙ statutū pōt disponere ꝙ bāni
tus ipso iure ⁊ facto sit dānatus. ¶ Est aūt sciē
dum ꝙ. d. Ja. de bel, hic disputat qōnez de resti
tuto ꝑ principē vtrū recupat bona alienata. Pō
ne. n. ꝙ bona erant ꝓfiscata ⁊ fiscus alij vendide
rat: demū ciuitas uel princeps qui illa bona sibi
ꝓfiscauerat restituit in integrū ꝓfiscatuz: nunqd
talia bona restitutus recupet? Finaliter tz ꝙ nō:
qz quedā sunt que deueniūt in aliuz imediate ꝑ
ipsaz ꝓfiscationē vt est exemplū in auc. bona dā-
natoꝝ: ⁊ ad illa intelligiī facta restitutio: quedā
sunt q̄ venerūt mediate per alium contractum: ⁊
illis secus est: ar. C. ne fiscus rē quā ven. euin. l. j.
li. x. ⁊ i. c. quāuis. de rescrip. li. vj. Et nos dicim⁹
sic in legitimato post morte patris: qz aut legiti-
maī post aditā hereditatem per legitimos ⁊ nō
auferret eis bona. Aut ante ⁊ tūc sic vt notāt mo
derni. ff. de libe. ⁊ posth. l. gallus. §. ⁊ qd si tātū
quod videī contra predicta. Naz ⁊ si hereditas
adita sit ab agnatis tñ: ista acqsitio ꝓcedit ꝑ im
mediatā causaz deficiētis huiusmodi legitimati
tūc effecti sui heredis: ergo eo ad suitatē restitu
to rescindiī acqsitio quasi natiuitate posthumi.
qō posset esse vexꝝ quādo ipe princeps restitue-
ret natalib⁹. Sed secus in restitutiōe quā faciūt
isti comites qz non videī princeps sensisse ꝙ au-
ferāī ius q̄sitū alteri. vt. C. de preci. impe. offe. l.
quotiēs: ⁊. C. de emā. li. l. nec au⁹: qz iciperet val
de iniquū ꝓncipis ꝓuilegiū fieri: ar. ff. ō vul. sub.
l. ex facto: ⁊ ꝙ legitimatio appelleī ꝓuilegiū po
tius quā ius cōmune patet. C. de natu. li. auc. itē
sigs: ibi dū dicit ꝓncipis ⁊ legis dono per quod
verbū significaī quedā liberalitas ⁊ priuilegiuz
ꝓncipis: ⁊ facit extra ō aucto. ⁊ vsupal. c. ex tuaꝝ
⁊. C. de bo vacā. l. si quādo. li. x. ⁊. ff. ō ver. signi.
princeps bona[c]. ¶ Sz ego q̄ro posito ꝙ legiti-
matus restituaī ad bona vtꝝ agnati q̄ medio tē-
poze possederūt teneātur ad restitutionē fructu
um perceptoꝝ vel dānoꝝ datoꝝ in rebus
hereditarijs? Respondeo nō ⁊ hoc per tex. nota
bilem. C. de hereti. aucten. de nestorianis. RE-
STITUTUS. Nota ꝙ absolutio ab excō-
municatione dicitur in integrum restitutio. con-
coz. extra ō rescrip. c. ex litteris: ⁊ quod no. instī.
de capi. dimi. §. minor. ¶ Et nota quod dicitur
in glo. ꝙ potestates terrarum possunt alios for-
bānire: quia habent merum imperium. C. de sa.
san. eccle. l. nulli. ⁊ hoc de cōsuetudine generali.
Alij dicūt per pacem constantie: sed male dicūt
quia per formam illius pacis requiritur ꝙ recto
res terrarum confirmentur ab imperatore: quod
de facto non seruatur: ⁊ ideo solacōsuetudo pio
cinaī ciuitatib⁹ hmōi. ¶ Et no. vtrum bannum
potestatis noceat in feudo iperiali: secūda gl. tā
git h: sed in gl. sunt opi. tamē sentit ꝙ sic: qz affe
cta psona ⁊ priuilegia sunt affecta. Sed ar. ō ex
tra de re iudi. c. pastoralis in cle. sz ibi papa fuit
fauorabilis potius q̄ iustus ꝓm quosdā. Et vexꝝ
ē ꝙ realitas bāni nō afficit res positas extra ter-
ritoriū: sz ibabitatio subiecti. ff. ō postula. l. ex ea

cās belloꝝ q̄ oc-
culte aliq̄n sunt:
difficile est ⁊ lo-
cus ⁊ tps nō pa-
titur. Sed tunc
ego quero qūo
pōt ista offensio
fieri sine re offen
sa: naz si vna die
vnus egtat: alia
die equitatur: vt
maxime in bellis
accidit ꝙ omne
agens agendo re
patitur intrinca
taq; sint fcā bel-
lorum: ⁊ vt Da-
uid ait: nūc hūc
nunc illum occi
dit gladius. Rñ
deo hoc totū eē
naturaliter verū
vt patet experiē
tia: tñ ius nō cō-
siderat id quod
fit consecutiue:
sed qō fit prīci
paliter. Textus
est notabilis i. l.
fi. ff. ꝙ quisq; iu
ris in alteruz sta
tuit: ⁊ habetur in
l. pater. §. fundū
de lega. tertio ꝑ
Bar. ⁊ in. l. am-
biciosa. ff. de de-
cre. ab oz. fac. ⁊
est tex. notabilis
in. l. j. in prin. ff.
de aucto. tu. ibi
ꝓma. n. ratio au-
ctoritatis.

a ¶ Notabili.
Sed quare fur
non potest ꝑ fur
to excōmunicari
nisi moneatur.
Respon. qz excō
municatio nō est
proprie pena de-
licti furti quod
apparet quia de-
lictum per eam
non purgatur.
Item si bānitus
non audiatur ex
cipiendo per sta-
tutum loci an au
diatur opponen
do exceptionem
facti vel solutio-
nis. Et videtur
ꝙ non per gl. in
l. nemo ex his de
reg. iur. tamen li
cet bānitus non
debeat audiri si
offendaī potest ꝑ
iudicem inquiri
ꝑm Ricar. ⁊ ad-
de quod no. i. l.
j. C. si tu non ge.

b ¶ In glo. Et
vide instī. de no
xa. in fi. ⁊ l. si fini
ta: in. §. si de vec
tigalibus: de dā
no infec. ꝑ Bar.

c ¶ Bona. Ex
his itaq; habes
ꝙ non videtur
differētia an ꝓn
ceps vtatur vo-

eabulo reſtõnis nataliũ:an vocabulo legitiatõis qz in idẽ iſta reciduntvt in auc. q.mo.natu. effi. ſui.§. primis nã qz parentibus:z §.ſicut.n.ſed inter principẽ z comitẽ vt ſic exuberenter ſit legitimatio facta per principem quaz per eius comitez qõ no.z facit de ꝓben.c.hi q auctozitate.lib.vj. Adde etiam q ſi princeps legitimat per vocabulum legitimationis non videt in dubio derogare iuri tertij:õ quo in.d.§.z q ſi tãtuz in.d.l.gallus per Ly.z Bar. vt ibi dixi z vidꝫ.prozi.q. ſequẽti. Aliud videt ſi vtatur verbo reſtitutionis natalium: licet per.l. ex facto de vulga.z pupil.z.l. nec auus: z.C.de emã.li.dubiũ ſit a ¶ Per accur. Et adde qõ dicit glo.q poteſtates terrarum eqparãtur epis: ſz preſides eqparãtur archiepis: vt in.c.j. de offi.oz d.in.vj. vbi i nouella. Item q pſides nihil poteſtatibus mandare poſſunt in diminutione prozie iuriſditiõis facit qõ no. accur.ff. de poſtu. l. ex ea:z iudex competens maioz eſt rege incõpetenti extra de appel.c. eũ pati. b ¶ Interpellatio. Vtõ qõ no. bal. poſt Ly.i.l. z ſi poſt treſ ſigs caut. z in.l. magnã.C.de contrahen.emp.

c ¶ Cõdẽnationez. Nota qõ in dubio qs eſt potiꝰ liberãdus qꝫ cõdẽnandus fallit i libertate qz in dubio ſnia p libertate preualet ita z ꝓbatio qõ limita ſingularit niſi apte appareret iniuſta cauſa eſt ſing. ſcõz an. in.l.ſi ps.ff.de i. of.teſta. vide qõ notat i.l.iter pares.ff.de re iud. vide bal.i.l. ꝓcto C.de fi.iſtru.vbi allegat.d.l.iul. Andre.bar.

d ¶ Si vaſallus. Vide bald. in.l.fina.§. Emptoz.C. cõmunia de lega. ad quid alleget iſtuz tex. Andre.barba.

p Aecur. ¶ Pone rex francoz ꝓdẽnauit aliquẽ ad mortẽ z dũ duceret ad patibulũ quozũdã rogatu pepcit ei ipꝫ i integrum reſtituẽdo:qrit vtꝫ feudũ qõ tenebat a rege vel ab alio recupet rebus in eodẽ ſtatu permanẽtibus:z videt q ſic:vt.ff.de manu.teſta.l.ariſto. Et qz reſtitutio in integꝫ equiparat poſtliminio:vt.ff. de iniuſto teſta.l.ſiquis filio.§.pe. Et qz ꝛiozum eadem eſt virtus. Vñ qõ condẽnatio abſtulit plena miſeratio in integrũ reſtitutiõis reſtituit.vt.C.de ſenten. paſ.l.ſi.z eo.tit.l.j.ibi.vt aũt ſciat ꝛc.ff.de minoz.l.q ſi minoz.§.reſtitutio ꝛc. In contrarium videt q iſte ſit effectus ꝓprius pene z ſtuti ſit inhabilitat⁹:vñ poſt reſtitutionẽ vꝫ nou⁹bõ:z ideo gꝛam nõ recuperat:vt.ff. de adimẽ.lega.l.ſi ſeruus.ff.de act.z ob.l.ſeruus effectus.ff.de condi.z demõ.l.intercidit. ar.ff.de capti.z poſtli.l.non vt a patre.z.l.mulier.z.ff.de mino.l.ſi ex cã.§.papi. Sol.ſi iſtud feudũ erat apertum regi recuperat illud:ſecus ſi erat aptũ alij:nam reſtitutio regia nihil operat in preiudiciũ tertij.ar.C.loca.l.ſi cũ bermes. Ad.l.intercidit rñ.q ibi legatũ vꝫ deficẽ a prin. qz pẽdente ꝓditiõe ſupuenit ipoſſibilitas: ſz qõ nꝛa loquit de iure tertio q̃ſito:z facili⁹ aliqd repat quã i nouã eſſentiã deducat:vt.ff.õ pac.l.ſi vn⁹ ex argentrijs.§. ſed ſi pactũ cõuentũ:z facit .C.q nõ pñt ad liber. pue. l.j.z qõ not.ff.de infami.l.qd ergo.§.pena grauioꝛ ꝛc.

Ad hec. Datur rꝛa:z inſtantia a rꝛa:z regule declaratio. ¶ Regula eſt. Vaſall⁹ non cogit dño offerre ſeruitiũ:z quantocũqꝫ tpe ſtetit q ſeruitiũ nõ ꝓſtiterit feudũ nõ amittit. Fallit rꝛa in tribus caſib⁹q ſequunt. Primus ſi recuſauit facere ſeruitiũ quod debet ad diem ex pacto. Secũdus ſi ſibi a domino eſt denũciatũ. Tertiꝰ ſi ſciuerit dñm obſideri vel ei mortẽ iminere:z cũ potuit nõ iuuit eũ. ¶ Regule declaratio eſt q arbitrio iudicis hoc reſeruat q varijs ex cauſis z pſonis diffiniet.h.d.multũ no.Jaco. bel. Et no.q tẽpus ſuo naturali curſu non interpellat: ſed regrit interpellatio bois vel ſtatuti vel legis:z vtro biqꝫ requirit ſcientia:vt.ff.de po.l.ſiqs inficiat⁹ diu ſtetit. ¶ Nota q poſt interpellationem regrit congruũ tẽpus arbitrio iudicis:vt ħ.z.ff.õ mino.l.emilius. Et iſte tex.eſt valde no.ad ꝓct⁹q tota die fiunt inter ciuitates q̃ inuicez promittũt auxiliũ. Et nota q ſiqs promitteret facere z curare:tũc nõ regrit interpellatio⁹ ſed ſola ſcia ſufficeret imo in ſpe ſtare deberet:ar.l.j.C.de ꝓua.carce.z.ff.loca.l.locationis: z facit.ff.de ver.ob.in l.ſi ita ſtipulatus eſſem abs te.de pac.l.non impoſſibile.z not.in ſpe.de loca.§.j.ver.ſed nũqd is q iurauit ꝛc. z doc. in.c. breui. de iureiuran. REDDITUS ESSE. facit .C.de anno z trib.l.pro locis:z.l.mediterranee.li.x.z.C.de ap.l.cũ poſt ſententiam diſcuſſozis. Extra q̃ro ſi promittit factũ p̃fixa die in q̃ impoſſibile eſt fieri:vtrũ promiſſio ſit nulla? Verbi gratia ꝓmiſit qdaz domino comiti virtutũ facere caſtꝫ:in.xxx. diebus ſub pena:z dedit ei fideiuſſozes:qõ breuitate tpis impoſſibile eſt fieri:nũqd incidit in penam z tenebunt fideiuſſozes eius? z videt q ſic:qz ſibi imputet q artauit ſe vt.l.ij.ff. ſiqs caut. In contrariũ videt qz impoſſibiliũ nulla eſt obligatio ſiue loquamur de legali vt hic ſiue de conuentionali:vt inſti.de ver.obl.l.loca. Sol.hic videt diſtinguendũ aut loquimur in contractu bone fi.aut ſtricti iuris:aut ſimul in vtroqꝫ puta qz eſt contractus locationis operarũ cũ ſtipulatione. Primo caſu valet ſublata die de medio tãq̃ de impoſſibili z accidenti die tacita legali q̃ non impediat purgationem moze.vt.ff.loca.l.inſulam.§.j. Secũdo caſu diſtinguo:aut dies eſt appoſita in alio pacto:aut in eodem:ſi in alio pacto non viciat:ſi in eodem viciat:ſimilis diſtinctio eſt.ff.de vſu z habi.l.per ſeruuz. Tertio cãu non puto q per inutilem ſtipulationem fiat nouatio.z ideo ſequit q valeat iure cõtract⁹ boneñdei ꝛc.

Bal. PROMPTIORES. Regula que hic traditur in ſnia tradit etiam in probationibus: nã fauoꝛabiliores ſumus in recipiendis ꝓbationibus z etiã in receptis ad abſolutionẽ q̃ ad condẽnationẽ. Et ſi repiat q regula fallat in ſententia eodem mõ fallit in probationib⁹ tex.eſt ſingularis.ff.õ mãu.l.lege iulia z papi. VEL NOTA. Nota q ſi dñs non denũciat vaſallo nõ tenet offerre vaſallus: ħ eſt vex qñ eſt rectũ feudũ: vt per Jac.bel.hic:z dixi.§.ſi de feu.fu.cõtro.ſ.inter do.z agna.in.c.lz. Si eſt ad certũ ſeruitiũ:tũc refert:aut eſt tẽpus expreſſuz z interpellat dies prohoie:z tũc non dat aliqd plus de tempoze qz potuit preuidere. Aut non eſt expreſſum certũ tps ſed tacitũ:z tũc poſt illud expreſſum dat congruũ tps arbitrio iudicꝭ qz nõ potuit preuidere:verbigratia ſi ſit actũ qõ deberet dñz iuuare mota guerra z ħ in v̊.vt cũ potuerit:q tex.eſt valde no.z vide.l. j.ff.de penu.lega.z.ff.quãdo di.le.ce.l.nec ſemel.§.ſi in habitationẽ. Si aũt eſt tps appoſitũ regrit interpellatio:z cũ fiat ſuper facto regrit aliqõ ſpaciũ tpis arbitrio iudicantꝭ. Idem ſi ſit appoſitũ tps cũ petiero vel cũ reqſiuero. Nam qõ iure cauet idẽ ſi pacto exꝑmat iuris diſpoſitiõe.nõ mutat:vt.C.de fideiuſ.l.ñ recte:z.ff.man.l.q mutuã.§.ñ iõ.bal.

Si vaſallus. Si vaſallus edificiũ fecit in feudo z ipm ſua pecunia meliozaue rit mortu⁹ eſt ſine herede:qrit qd iuris. Rñ.aut dñs patiat edificiũ tolli:aut heredi vaſalli ſoluat preciũ melioratiõis. Idẽ eſt ſi vaſallus ſua pecunia feudo ꝓfuitutẽ acqſiuit. h.d. Et no.q iſte.§.loqt qñ feudũ reuertit ad dñm p gñatiõem finitã:ſecus ſi reuertat culpa vaſalli qz tũc perdit meliorationes quas fecit. Nã cũ pdat principale pdit z acceſſoziũ vt. l.ij.C.de iure emphi. Sed videt q habeat locũ retẽtio propter expenſas:vt.ff.de excep.do.l.paulus.ff.de condi.inde. l.q exceptionẽ.§.ſi ps.z.l.ſi in area.ff.de rei vẽ.l.ſumpt⁹.ff.õ le.j.l.domos:z.l.ſi domos.ff.õ peti.here.l.plane.z.ff.õ neg. ge.ſi ex duobus. Sol.in feudo.z emphiteoſi ideo eſt ſecus qz in penã ſui delicti cadit a iure ſuo. Item in emphiteoſi eſt alia ratio quia emphiteoſis videt ꝓceſſa ad meliozãdũ. Sz qd erit in tali caſu? Eccleſia vendidit mihi domũ iure ꝓpo z areã iure libellario:finita eſt emphiteoſis tẽpore:qrit vtrũ eccleſia debeat vnũ de duobus facere:vel pati q edificium tollat vel reſtituere mihi omnes expenſas quas vtiliter feci in edificando? Et videt q ſit in electione eccleſie vt hic. In contrariũ videtur q ſit in electione mea q vtiliter geſſi negocia ſua in poſterũ ſz a principio geſſerim negociũ meum. Nã pro rato oz bẽri qõ vtiliter geſtũ eſt:vt.ff.de neg.geſt.l. põp.ſcribit. Itẽ cũ ſciã rẽ ad eccl'iã poſt certũ tps reuerſurã videoz babuiſſe aiuz eccl'iã obligãdi. Sed vꝫ dicẽduz q ſi eccleſia mihi offert q̃ſtũ ex ruina edificij eſſez ꝓceptur⁹q eccleſia non teneat in plus quia non intereſt mea in plus:vt.ff. de rei vendi.l.in fundo. Poteſt dici q ſi expenſa eſt vtilis teneatur mihi ad expenſam. Sed ſi non eſt vtilis teneatur mihi ad valoꝛem ruderũ:arg.de nego.geſt.ſed an vltro.§. j. Vel dic preciſe obſeruari iſtum tex.quia eccleſia eligat alterum de duobus in emphiteoſi ſicut hic dicitur in feudo. Nam cũ eccleſia debet eſſe cultrix iuſticie.vt.ꝑ.de alie.feu. .c.j.non debet locupletari cum aliena iactura. Et ita ſeruat cõſuetudo:aut ergo ſoluat:aut edificium eleuari permittat. Non ob.d.l.in fundo:quia ibi poſſeſſoꝛ non habebat cauſaz ab agente:nec vlla ratione iuſta motus fecit:expenſam:hic vero ſic.z ita credo per iſtum tex.licet alias debuerim:de ħ dixi.ꝑ.ſi cõtrouer.fue.de iueſtitu.c.j.§.ſiqs de mãſo. Bal.

His conſequenter. Caſus. Vaſallus defunctus eſt ſine filio relicto extraneo herede:z ſic feudum reuertitur ad dominum:queritur de fructibus eius anni quo reuertitur? Reſpon.diſtinguitur. Aut vaſallus deceſſit ante martium z tũc fructus omnes eius anni pertinent ad dominum. Aut ante auguſtum z tunc fructus pertinent ad heredez vaſalli. Aut poſt auguſtum z tunc omnes fructus anni percipiet dominus. Quidam tamen dixerunt indiſtincte omnes fructus pendentes ad dominũ pertinere:boc dicit. Nota q iſte.§.

habet

babet in se nullam rationem. Si enim dimisisset fructus pro portionaliter pro rata anni potuisset rationabiliter hoc dixi quia totius anni vnus fructus est pro rata anni diuidendus vt.ff.solu.ma.l.diuortio.§.quod in sementem. Item si dixisset ꝙ fructus pendentes tempore mortis vasalli pertinerẽt ad dñm sicut fructus prædij emphiteotici habuisset in se rõnez propter coherentiam soli: vt.ff.que in frau.cre.l.fi.§.pe.ff.de vsufr.l.ꝺfuncta.§.de ac.emp.l.iuꝝ.§.si fructꝰ.ff.de iu.fis.l.valerius.ff.q.mo.vsufru.amit.l.si vsufructuariꝰ messez.ff.de vsufruc.si fur decerpserit. Sed dicere ꝙ martiꝰ vel augustus habeat diuidere fructus nulla est ratio beneplaciti: z forte ideo: quia post martiũ vasalli debẽt se preparare ad preliũ qua de causa meretur lucrũ: vel dic qz annus incipit a marcio quo ad virentes fructus: sicut mũdus incepit de mense: martij z tũc primũ terra produxit herbã virẽtem. Et intelligo ꝙ omẽs fructus q̃ pcipiunꝝ vsqz ad kalendas augusti vel percipi debent etiam si casu aliquo non potuerũt percipi: sed sint in agris: pertineãt ad vasallũ. His acceptis reliqui mortuo vasallo sine herede pertineant ad dominumª.

¶ Quid de pensionibus si feudatarius locauerit feuduz? Respon.ᵇ idem ꝙ de fructibus: quia loco fructuum succedũt: vt.l.defuncta.de vsufruc.fm Jac.bel. qui dicit ꝙ hic est casus fm secundam lec.suam. z vide.l.j.de annonis ciuilibꝰ li.xj. z j.an agna. vel filius.c.j. vbi videas z de materia in.c.si pp tua.in.v̂.primum.de rescrip.in vj. Bal.

Contra omnes. Casus. Quesitũ é ꝑ quos vasallus dz dñz adiuuare? Rñ. ꝙ ꝑ oẽm hoiez: quinimo z ꝑ patré z filiũ z fratré sz nõ contra dominũ antiquiorem. h.d. Nota ꝙ nõ habetur ratio effectionis cum vasallus teneatur iuuare dominũ contra patrem z filium z fratrem: sic z alibi talis ratio non consideratur: vt nota.ff.de pac.l.fideiussores. ¶ Jté no. duos casus q bus vasallus non tenetur iuuare dominũ: primo contra imperatorem: item contra priorem dominũ. Nã ius regis semper vꝝ exceptũ: extra de iureiur.c.veniẽtes: immo debet semper specialiter excipi. vt.j.de prohi. feu. alie.c.imperialem. §.j. Item videt exceptũ ius prioris domini vt hic: sed quo ad hunc effectum vt non teneaꝫ scõz dñm cõtra primũ iurare. Tamen si secundũ dominũ celauerit tenetur ei ad interesse: vt.ff.de act.ẽp.l.j.in fi. z ff.de pig.ac.l.j.§.fi. Et ideo vasallus cum iurat fidelitatez debet noiatim excipere ius prioris domini vel saltem adijcere saluo iure alterius domini cui essez obligatus: ar.ff.de ma.te.l.siquis locuplex. Et hec maxime vera sunt in feudo legitimo: quia videtur asserere se nullum alium dominũ habere vt dixi in euidentialibꝰ huius operis super rubrica vbi videas. Querit glo. nunquid vasallus teneatur iurare cõtra seipsum ex vi iuramenti fidelitatis? z videtur ꝙ sic: vt.ff.de condi.indebi.l.frater a fratre: in fi.prin. In contrariũ videt qz in generali sermone non continetur persona loquentis: vt.C.de solu.l.inquisitio veritatis. Et qz quelibet res naturaliter appetit conseruationem sui esse: vt nota.ff.de verbo.signifi.l.liberorum. Finaliter glos. determinat ꝙ non teneatur iuuare contra seipsum. Et ratio est non solum illa de q̃ loquitur.l.inquisitio veritatis: sed etiam qz dominus econtrario non tenetur iuuare cõtra seipsum. Et nota istam rationem qz si inuicem tenerenꝫ iuuare contra seipsos: nulla esset obligatio. vt.ff.de lega.j.l.ab omnibus.§.si a titio. Querit glo. nunquid dñs teneatur iuuare vasallũ contra omnem hoiem? z dicit ꝙ sic. etiaz ꝑ patrem domini z filium eius ex natura parilitatis fidei bincinde debite. Et ista gl. quotidie allegaꝫ z nota eam bene. Sz Jac. aliter dicit ꝙ teneretur contra fratrem z filium sed nõ contra patrem non obstante ista littera: qz loquiꝫ in vasallo sed q̃stio nostra loquitur contra. s. in dño. Sed glo. ista verius dicit qz correlatiuorũ z mutue obligatiõis eadez est natura. C. de indi.vidu.l.fi. Et bene facit qõ nota. in.l.qui se patris. z. C. vnde libe. in glo.ij. magna. et vide. s̃. de iur. fidelita. ca.j. Facit z iste tex ꝙ si vasallus habet duos dominos pugnantes adinuicem cui teneatur auxilium prestare: dixi. C. de cadu.tol. in.§.ne autem. Bald.

¶ De filijs natis ex matrimonio ad morganaticam contracto.

Quidam. An consuetudo possit disponere de substãtia matrimonij? Dic vt extra de spõ. c.j. super dote vero z successione potest vt hic habes. Et vide quod no. in.c.statutum. el.j. de heret. li.vj. in nouella. ¶ Casus. Quidam nobilis ex nobili muliere suscepit filios: ea mortua non valens continere accepit minus nobilem ea conditiõe ꝙ nec ipsa nec filij ex ea nati de bonis eius aliquid habeãt decessit postea superstitibus filijs vtriusqz matrimonij: filij nati ex hoc matrimonio non succedunt patri in bonis propꝛijs extantibus filijs primi matrimonij: alꝫ bene succedunt eis non extantibus sz in feudo nullo casu succedere possunt hoc. d. ¶ Nota ꝙ istud.c. continet magnam iniquitatem vt in auč. de nup. §. illud quoqz col. iiij. Jaco. bel. z licet istud.c. loquatur de nobilibus loquitur gratia exempli. Virtus enim istius.c. stat in consuetudine generali vt patet in fi.c.ᶜ ¶ Item non stat in eo quod littera innuit ꝙ secundaz vxorem prius habuerat pro concubina qz prout dixi alia ratio pactum reformat. DE BONIS FRATRIS. Nota etiam feuda bis verbis contineri etiam alijs non extantibus: argu. ꝙ semel: exclusus ab alio etiam illo mortuo perseueret exclusus de quo in auč. sed si quis. C. de nup. dixit Ly. in l. sancimus. C. de nup. Item argu. ad successionem regni sicilie quod ex pacto defertur ꝑmogenito quia secundus genitus non succedat etiam primo mortuo sine herede qz de primogenito loquitur pactum non de secũdogenito: vt. C. ad trebel. l. iubemus. §. fi. z in prima constitutione. ffozum. z sic ad papam libere redeat dispositio regni z̃c. Bald.

¶ De beneficio femine in feudo tradito: Rica.

Si femina. Diuide in duas ptes. Primo ꝺ successiõe femine in feudo femineo. Secũdo de successiõe clerici. scõa ibi in. §. ex hoc. Casus. Filie matri in feudo femineo succedũt masculis non extantibus fm ober. z Berar. sed fm alios non succedunt nisi per pactuz sit actũ hinc est ꝙ clericus nec succedit in feudo paterno etiam si postea habitum deposuerit. Idem in monachis qui feudum ante quesitum perdũt. h.d. Nota ꝙ in feudo materno deficientibus masculis succedunt femine. Et non dicetur hoc feudum paternum sed maternum eisdem regulis: licet mutato vocabulo transmittatur: qz in habentibus simbolum facilis est transitus Item quia a primordio tituli posterior formatur euẽtus: vt. C. de impo. lucra. descriptis. l.j. lib.x. Itez quia initium est spectandum. ff. de dona. l. qui id quod. ff. de fideius. tutor. Item qz qualitas que cepit inesse perdurat. ff. de le. iij. l. pater. §. quindecim: nec videtur alterari quod in originali qualitate in habitu retinetur: vt. l. fin. ff. si ex noxa. cau. aga. z hoc de equitate: sed secus fm naturam originis ex consue. feudi fm glo. sed de ista origine non est curandum. ff. de iusti. z iure. l. manumissiõesᵇ. ¶ POSTPOSUERIT. Nota ꝙ qui tacite z ipso iure renũciat iuri suo postea penitere non potest. C. de re. cre. l. si quis iusiurandũ. ff. de mino. l. si filius. ff. de edi. edic. l. queritur. §. si vẽditor. C. de pact. l. postq̃ liti. C. de iur. z fac. igno. l. si emancipata. C. de fi. instru. si aduersarius. z in. c. gratie de rescrip. in cle. Querit hic glo. vtrum per successionem minorum ordinum quis videatur renunciare feudo vel ad ipsum feudum reddatur inhabilis? z gl.

a ¶ Ad dominum. Quod si essemus in casu in quo non reuerteretur sed ad fratres decedentis: an dicti fructus diuidantur secũdum formaz huius legis an secundum formaz d. l. diuortio. ff. so. ma. Videtur ꝙ secundum formá. d. l. diuortõ.

b ¶ Respõdeo. Vide bald. in. c. j. supra de pac. z treug. vide bal. in. c. ad audientiam. el.ij. de rescrip. vbi loquitur de istis pensionibus z quando sunt soluende. And. barba.

c ¶ In fi. c. Qõ letiam nota pro statutis excludẽtibus filias feminas extantibus agnatis: qz valida de iure: licet iniquitatez sapere videantur per Ly. in. l.j. que sit lon. consu. z supra episcopuz vl' abba. z per Jo. an. i addi. ad ipe. de succe. ab intesta.

d ¶ Manumissiones. Et ex sententia tantuz' presumitur ꝙtuz ex iudice constat. Naturalis enim ratio est consuetudinis interpres legitima. ff. ꝺ excu. tu. l. scire opz §. sufficit.

a Cp non. Et istud sequit An. de iter. in. §. preterea in ti. d proh. feu. ali. per fe. vbi vult q inhabilitas vnius succedendi supplea tur per alium habilem. Idez Ja. d ardi. i sua summa si feu. ad plures defe. Idē dulius in margarita: t Host. i summa feudorum: t Odo. t Joā. faso. d pis. t Azo. in summa de loca. pro hoc facit c. ex multa extra de voto: t. l. qs quis: t. l. q ad similitudinez. C. d epis. t cle. Ray. de forti. in. l. cōtinuus. §. ab eo de ver. obliga.

b Ch. d. Et dū tex. loquitur de agnatis vsq; ad quartuz gradū: ad eius itellectū aduerte q; feuda laicorum transeunt in infinitum in omnes descēdentes masculos heredes: vt in. c. j. §. hic autē sciēduz qui feu. da. pos. Sed si non sint heredes eius qui vltimo possedit feuduz: sed sunt agnati non succedunt nisi vsq; ad. vij. gradū: sed alij dicunt q; per infinituz per c. j. si vas. feu. pri. cui dse. quod. c. in se nullam habet rationez nec equitatē: t ideo non est seruāduz nisi in pprijs terminis: sed stari debet tex. q; in feudo non eunte per saltum sed suo ordine taxatus est septimus gradus vt in. c. j. §. hoc quoq; de suc. feu. licet aliqua sit differentia q; post quartum gradum nō vocat paternuz sed antiquum.

c Dominus. Et viuo patre rege filius rex dicitur. xxxiij. dist. i summa per glo. nota.

notabiliter determinat q; non. Et hoc casu serui at per substitutum. Si vero promotus est ad sacerdotium posset subdistingui. Aut erat feudum sibi apertum t videtur renunciare t ideo per substitutum non poterit seruire. Aut non erat apertum: verbi gratia: quia primogenitus possidebat feudū: t erant tres vel quattuor fratres t vltimus est factus cardinalis dein de omnes fratres decesserūt sine berede: vnde de isto vltimo non potest dici q; habuerit intentionem renūciandi nec etiaz facultatem. Videtur ergo q; de equitate admittatur ad faudū t possit seruire per substitutum: licet secus sit de iuris rigore nisi esset tale seruitium certū q; sui natura posset per quēlibet explicari: qui tunc etiam iuris rigore feudum nō perdit: arg. ff. de verb. oblig. l. continuus. §. si ab eo. De hoc dixi. s. si de feu. fue. contro. c. si clericus: t. s. de mili. vasal. quiar. bel. depo. c. j. Sz Pe. de cer. simpliciter dānat istā glo. t dicit clericū in sacris cōstitutuz nullo modo succedere. Et multi alij hoc dicunt inherentes textui magis q; glo. licet tex. videatur iudaicus: t cōtra tex. in c. inter dilectos: de fi. instru. Bal.

¶ Si vasallus feudo priuet cui deferatur. Rubrica.

Vasalli. Filius non succedit patri in feudum nec agnati vsq; ad tertium gradum: quandoq; nec descedentes in infinituz: si vasallus feudo priuetur propter suum delictum nisi filius conquirat domino gratiā sibi faciente non extantibus agnatis. h. d. b Nota extantibus agnatis dñz nō posse facere gratiā filio in preiudicium agnatoz. Itez nota q; delictum magis nocet proximioribus q; remotioribus. Itē no. q; hic pfunditur ordo successorij edicti. q; successio incipit a posteriore: quod est irregulare t ptra omnes iuris ciuilis regulas: t ideo non est trahendum ad emphiteosim nec ad libellum: vt. ff. de leg. l. qd vero p rationē. Hic tangitur illud brocardū: an delictū patris noceat filio: t loquor q; si pater deliquit extra ctum: t dic in vno verbo q; non nocet nisi in casibus expressis in iure. Sed Jac. de bel. super hoc more suo multū insistit. Et dicit in effectu q; aliquādo sic: aliqn non. Illud no. q; interdum maiorū tuoz exēpla tibi preiudicant vt. l. si coartalis. C. de coar. li. xij. Bar. Et quia materia ista quādo feudum amittit ad quos reuertatur est vtilis t quotidiana: ideo diuido istā materiā i duas partes. Primo qn vasallus cadit a feudo ppter ingratitudinē delicti. Secundo qn vasallus cadit a feudo ppter ingratitudinē vt ita dixerim ptractus. ¶ Quero g; ad quos feudū reuertit qn pp igratitudinē delicti amittit? Rn. dic Jac. de are. q; aut vasallus cui erat feudū delingt in dnm. Et tūc reuertit ad dñz exclusis descēdētibus t agnatj qbuscūq;. Aut deliquit in aliū tunc ad agnatos: vt in. §. deniq; quesituz: qui. mo. feu. amit. t in. c. lex conradi. §. si qs interfecerit. Et est hic casus vbi filij licet proximiores repellūtur t vlteriores agnati admittunt vt in. c. si vasallus culpā. §. si de feu. contro. Et est ratio q; vasallus delinquendo preiudicat sibi t liberis suis: quia pater t filius censent eadez psona t viuo patre cēsetur dñs. ¶ Unde t viuo patre priuari potuit: sed secus est in agnatis qui viuo delinquēte nō erant domini: t ideo nec priuant iure quod nō habebant ar. ad h d bo. li. l. iij. §. si capitis: t. l. cōmuni liberto. t. l. iul. ff. de op. li. l. vlt. ff. si quis aliqē testa. prohi. l. ij. Sed nunquid expectabitur mors delinquentis vt veniant agnati? dicit ibidem Jac. q; non sed venit statim tanq; eo mortuo. Sed in cōtrarium videtur tex. dicere q; vbi culpa vasalli aufertur ei feudum siue delinquat contra dñm siue contra aliuz q; viuente domino vasallo delinquente t eius filijs masculis ad qd aks deberet pertinere ad dominū debet puenire: t coheredibus non preiudicat nisi ad tempus dum delinquēs t eius filij supersint: allegat de feudo extraor. §. bñficiū pīnū: t. §. qd damus: t satis bene hic arguit. Sed do. Jo. de bzon. in summa sua sub rubricella: an fellonia a patre cōmissa noceat filio quominus succedat: sic distinguit. Aut feudum incepit a patre meo: quia res aliq; fuit nouiter data patri meo in feuduz t fellonia nocet mihi: quia in tali feudo nō possum succedere nisi ex persona pris mei: vñ sic p fellonia quā cōmisit pr meus ipse repelleret ita t ego repellar: q; heredis succedētis in alterius vicū par ē habenda fortuna: vt. C. de fruc. t lit. expen. l. ij. t facit. C. de bo. li. l. j. vbi filij propter delictum patris amittūt iura liberozum paternozum. Aut feudum incepit ab auo meo: t tunc aut ego viuente auo meo non fui animatus: puta quia ipo viuente non fui conceptus: tunc fellonia patris mei mihi nocet quia ex persona aui nihil vendicare possum: t ex persona patris mei me fundare non possuz. Primum patet quia inter me t auum meum nulla iura consanguinitatis fuerunt vt. ff. de iniusto te. siqs filio exheredato: ver. cetez t. ff. vnde cogna. l. j. §. siqs primioz. Aut viuēte auo fui pceptus: t tūc aut pater me cōmisit felloniā viuēte auo meo t nō nocet mihi quia ex persona patris mei nolo admitti ad feudum sed ex persona aui. vnde in hoc casu perinde erit acsi pater me non esset in medio: ar. ff. de iu. patro. l. diui fratres: t. l. iura. Aut pater meus deliquit post mortem aui t tunc mihi bene preiudicat q; tempore mortis aui mei pater meus bene erat capax feudi. vnde ex persona aui non possum admitti in feudum q; pater meus me precedebat: insti. de here. qua. t diff. §. sui. Et hoc est verum si pater meus adiuit hereditatē aui mei: alias si repudiasset vel non adiuisset tunc possem ego succedere auo. t ex persona aui habere feudū: arg. C. vnde li. l. qui se patris Jo. de bzo. Sed Henricus ebzidif. in summa sua tit. qui. mo. seu ca. feu. a. sic ait. Propter fellonia autem seu culpam alterius t non suam amittitur feudum: puta si vasallus delinquat siue culpā cōmittat pp quā feudū amittere debeat quoniam tunc filij eius t alij descendentes similiter amittunt: vt in. ca. vasalli feudum: t. d. ca. si vasallus culpaz: immo etiam agnati amittunt licet fuerit paternum si fellonia dominum respiciat vt dominus habeat sue iniurie vltionem: vt in. §. deniq; s. que fue. pri. cau. bene. amit. licet quidā dicant q; illud ca. loquit d feudo nouo t nō de pno. Henricus. Odo. in summa sua sub rubricella ad quos feu. reuertatur quando amittitur: sic ait. Aut vasallus peccauit in dominum: t ad eum reuertitur t nō ad heredem vt habeat dominus sue iniurie vltionem. Si vero non deliquit in dominum sed aliud graue quid fecerit propter quod feudum amittere debet tunc reuertitur ad coheredes si feudum paternum est vt in. d. §. deniq; que fu. pri. ca. bene. amit. t j. qui testes sint a domino inuesti. c. siquis infecerit. Et potest poni exemplū quando in dominū deliquit: puta si non petijt inuestituram infra temp legitimū: vel iacuit cū vxore domini vel simile vel in prelio dimisit eū vel non iuit cū imperatore ad suscipiendū coronam. Exemplū vero quando deliquit sed non in dominū vnde reuertit ad coheredez: puta q; tradidit hominem ita q; in curia esse non potest: vt. d. ca. siqs interfecerit. Vel qn est factus monachus: nam tūc coheredi aperit: vt in ca. miles de inuestitura q; titi. Et idem crederem in omnib causis vbi non sunt culpe: puta decessit vasall sine filijs vel feudū vel hereditatem repudiat filius: nam in his casib aperit feudū in coheredem: de vasal. q; contra consti. lotha. c. si contigerit. Idem puta in qbusdam culpis puta si interfecit aliquem de parentib q; appellatione paricidij appellant vel continent vt in. c. deniq; q fu. pri. cau. bene. amit. t in. d. ca. siqs interfecerit: t j. qui tes. sint neces. ad no. inuest. Odof. Sic ergo vides qbus sermonib vtunt isti illustres voc. Ego aūt in materia delictoz per se considero descendentes t p se agnatos. Circa descendentes tria considero: Primo formam inuestiture. Pone dicit domin concedo castrum in feuduz titio t suis heredibus de vno in alterum

reuertendo

reuertendo vel dicit concedo omnibus principaliter vel dicit cū extēt filij ꝛ nepotes: vel dicit attētis meritj singulorꝫ: tunc nō puto ꝙ culpa vnius alteri noceat: qꝛ vnusquisqꝫ per se censeť ꝛ tanqꝫ independens ab alio. Dicit dñs Ja. de ra. in sum. sua ti. qui. mo. feu. amit. ꝙ est aliqñ tale feu. qō nulla ex cā vel ingratitudine est amissibile: vt qꝛ datuꝫ sit eo ꝙ a morte dantem liberauit: vel ab hostibus vel latrunculis eripuerat: vt. ff. de dona. l. si pater. §. i. ꝛ sic magnitudo meritorꝫ cuꝫ demeritis cōpensanť: arg. tñ ꝙ demerita vltima magis ponderantur qꝫ precedentia: qꝛ vltima culpa nocet. ff. de ac. em: l. si per emptorem: ꝛ vide Jo. an mutus vel aliter imperfectus: c. i. ver. q si tale est feuduꝫ. Secundo debet considerari status psone delinquentis Jo. an mutus vel aliter imperfectus. §. i. ver. q si tale sit feudum. Nam si patri erat radicatuꝫ feudū potest delictum eius nocere filio suo qui deliquit circa feudum: sed si non est radicatum: tunc non est quo ad se feudū: vnde non deliquit contra naturam feudi: ideo non nocet filio suo. Et ista consideratione fundantur omnia mēbra Jo. de bronesto. Tertio est considerandū vtrū filij sint nominati tanqꝫ extranei an tanqꝫ heredes: an dubitatur. Nam si tāqꝫ extranei: qꝛ meruerūt a patre suo sic nominari nō nocꝫ eis delictuꝫ patris. Si vō vt heredes vel simpliciter tūc sic. Et ratio differentie patet: qꝛ nō veniunt ex vi paterne inuestiture qñ tanqꝫ extranei sed mero beneficio dñi. Sciendū est tñ ꝙ do. Ꝺ dof. in sum. sua ti. qui possunt succedere in feuduꝫ: sic ait. Sed quero nūquid pactū vꝫ iter fratres de successione feudi: puta inuestio titiuꝫ: ita vt succedat in ħ feudo si decedat sine liberis qdaꝫ extraneus nūqd succedit extraneus? ꝛ videť ꝙ sic: qꝛ pacta apposita in feudo debent seruari. Sꝫ contrariū credo. Nam si statuitur hoc speciale in fratribus: ergo in alijs contrariū: vt. ff. de iudi. cū prētor. Item hoc pactum est contra ius cōe: qꝛ alter alteri non pōt pacisci: vt. ff. de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. alteri. Ꝺ do. Istud est verum si verba non sunt apte concepta: qꝛ nemo recepit prō illo extraneo sed si aliqs recepit prō ipso vť ꝙ inuestitura teneat: vt nō. in. l. huiusmodi: in prin. de leg. i. ꝛ ff. de verb. ob. l. stipulatio ista. §. siqs insulam. l. i. ff. de stipu. seruo. Certe pbatur etiam per. l. i. C. de dona. que sub modo: ꝛ ff. depositi. l. publia. ꝛ in auč. de nō alie. §. emphiteosiꝫ: col. ij. ꝛ ō fellonia delicti dicta sunt hec. Sꝫ quero quid de fellonia cōtractus? Et diuidiť in duas partes. Primo an preiudicet descendētibus. Secūdo an preiudicet coheredibus id est agnatis super hoc. ſ. de ingratitudine cōtractus ꝛč. dicit Accur. vbi. §. ꝛ ꝙ vť ꝙ feudum ad dñm redeat: vide. §. in qui. cau. feud. amit. §. vlti. ꝛ in. c. imperialē. §. calidis. Sed Pil. ibi distinguit ꝙ aut vasallus hꝫ filios aut non. Item alias aut consenserunt alienationi agnati aut non. Item alias aut volunt offerre precium aut non: de quibus dic vt melius per Jaco. belui. §. de successio. feud. c. i. §. hoc quoqꝫ. Joan. fasolus in sum. sua sub rubricella an alienatione feudi perdať feuduꝫ: sic ait. Item perditur feudū alienatione facta in casu nō permisso Ĵ. de vasallo qui contra consti. Lotb. c. si vasallus: ꝛ tūc ad dñm reuertiť vt. d. c. iperialē. §. calidis: item si alia lege alienat quā ipse hꝫ ipso iure feudū perdit ꝑm Gerardū: sed hoc casu ꝑm Ꝺ bertum acquiriť dño qñ masculus non extaret: vt in. c. si inter duos. §. perfecto Ĵ. qui testes sint necess. ad proban. no. inuesti. Innuit ergo ꝑz opi. Ꝺ ber. ꝙ predicto casu extante masculo herede feudū ad ipsum masculum deuoluatur. Sed nonne contradicit omnibus q̄ supradicta sunt: de alienatione que aperit viam inuestitori: qꝛ a principio vť facta ea lege ne alienetur. Et inde quecūqꝫ sequentia formā ꝛ originem ducunt: vt dicit tex. in simili. ff. ad. l. fal. l. in rōne sui. §. si filio. Rñ. vtrūqꝫ verum esse: qꝛ aut delinquitur in substantia alienationis aut in modo seu qualitate: vt Ĵ. de. l. cor. §. perfecto: primo casu reuertitur ad dñm: secundo casu ad masculum heredem: qꝛ multum refert vtrum substantia corrūpatur an eius qualitas: quod est nō. dignum. Et est exemplum si permissa est alienatio ex consuetudine vel pacto paribus ꝛ vt fiat alienatio alijs dūtamen sine dolo. Item si permissa est infeudatio paribus ꝛ infeudant eis quos dño ex-

pedit nō habere: tñ qꝛ istud delictū non est in toto sed in tali reuertitur ad filios ꝑm Jo. fa. quod satis videtur no. dignum. Sed Ꝺ dof. ti. ad quos feu. reuertatur: ꝛ in summa sua sic ait. Sed quero quid si vasallus alienat feuduꝫ contra naturam feudi: nunquid aperiatur in dñm vel in coheredes? ꝛ videtur ꝙ libere reuertatur ad dñm vt dicit constitutio Fede Ĵ. que fu. prima cau. bene. amit. c. fi. ō vasal. qui contra consti. Lotha. c. i. qui. mo. feu. amit. c. itē si domino. Maꝫ alienando videtur dñm conténere vt ibi dicit: sic in vsufructuario. ff. de iur. do. l. si vsufru. Sed cō tra videtur. ſ. ꝙ in coheredem aperiatur feudum Ĵ. de succes. feu. in prin Ĵ. si de feudo vasal. titius: arg. extra de feu. c. fi. So. sapientes distingunt qñ vasallus alienat feuduꝫ vtrum domino vel alij. Siquidem dño aperitur feudum in coheredeꝫ. Si vero alij aut domini voluntate aut nō: si dñi voluntate aperitur feudū in coheredem. Si nō domini voluntate aperitur feudū dño. Ꝺ dof. Sed in codicibus antiquis feudorꝫ sub ti. de inuesti. in maritum fa. reperiebatur talis tex. quē habeo in libro meo subtus scriptum. Si aliquis feudum habuerit dum habuerit ꝛ aliquam conuentionem aut refutationeꝫ fecerit dño aut alicui persone ꝙ vel que nocere videatur ei q in feudū succedere debeat: talis conuentio aut refutatio ei qui succedere in feudum debet: non nocet. Excipimus patreꝫ qui feudum acquisiuit nisi in odium filij vel nepotis fecerit. Et sicut alias dixi istud. c. videtur apocriphuꝫ ꝛ nescitur auctor: ꝛ per consequens non habet auctoritatem ab auctore sed habet in se ex equitate multum de medulla rōnis. Nam videmus ꝙ pater non potest fraudare filiuꝫ legitima: vt ex̄ de testa. Ray. Nec libertus patronum vt. l. i. ff. si quid in frau. patro. nec arrogator filium arrogatum: vt. ff. si qd in frau. patro. l. fi. Nec diuortium alios quoruꝫ interest: vt. ff. sol. ma. filie mee. Nec renunciatio: vt in. c. i. de renū. lib. vi. ꝛ in summa fraus ꝛ dolus vnius alteri nocere non debet. Et si tu dicas ꝙ ideo nocet: qꝛ habet causam a delinquente. Rñ. ꝙ illud est verū quando a delinquente habeatur totalis causa. Sed in feudo paterno nō bť totalis cā a parte sed a genere: ergo ꝛč. Sꝫ ħ refricare esset multotiens dicta repetere: ꝛ iō subsisto ꝛč. Bal.

¶ Qui testes sunt necessarij ad ꝓbādū nouā inuestitu.

Sive clericus. Diuide i duas ptes. Primo qualiter probeť noua inuestitura. Secundo qualiter vetus. secunda incipit i. §. de veteri. Casus. Noua inuestitura probatur p testes pares curtis: aut breue testatū a paribus confirmatum: siue dominus sit laicus siue clericus: nec aliter facta valet etiam si dominus confiteatur facta ꝛ alij contra testentur. Et dicitur noua inuestitura quando feudū de nouo acquiritur. Vetus autez inuestitura probari potest testibus quibuscūqꝫ paribus vel non paribus masculis tamen ꝛ non feminis: hoc dicit. SIVE CLERICUS. Quando facit inuestituram de re propria. AB SOLEMNITATEM. Nota verbuꝫ nec a paribus. Hec opi. nō videtur mihi rationabilis: qꝛ istud nō esset probare per breue testatuꝫ: sed simul per breue testatum ꝛ per pares: arg. ff. si cer. pe. l. certi cōdi. §. qm̄. Vel dic si potuerunt haberi pares debet esse confirmatū a paribus. sed si non potuerit haberi sufficit instrumentum publicum testibus roboratum per eius auctoritatē. Tutior opi. est deseruire textui ꝙ intersint pares ad solēnitatem instrumenti ꝑm Jac. bel. ꝛ Ꝺ dof. in summa sua in ti. qūo probetur inuesti. Sed ad quid se intromittit imperator de factis clericorꝫ? Rñ. ratione contractus non ratione personaruꝫ[a]. Sed super hac materia Jacob. de bel. §. in tit. quid sit inuesti. ponit talem distinctionem cum queriť qui test. sint necess. in inuesti. ꝛ per quos probetur ꝛ qualiter: ꝛ cui onus probationis incūbat. Distingue: aut que-

a ¶ Personarum. Et not. ꝙ propter absentiaꝫ testiū instrumentalium aliquando alij idonei admittunť vt C. quē admodo. test. aper. l. ij. And. Barb.

ritur de inuestitura veteri aut de noua. Si de veteri: regula est q̄ ſuffici unt pares ꝛ extranei indiſtincte: vt hoc.c.ſi de noua: tūc aut de clericorum inueſtitura aut laicorum. Primo caſu regula eſt q̄ pariter admittūtur pares ꝛ extranei: vt.s̄.ſi ō inueſti.inter do.ꝛ va.lis ozi.§.fi. Et eſt ratio vt ibi patet in littera: hoc verum ſi ex rebus eccleſie fiat inueſtitura: ſed ſi de propꝛijs idem tunc ſeruatur quod in laico: vt.j.de cle.qui inueſtitu.fecit.c.i. Si laicoꝝ ꝛ tunc aut queritur de inueſtitura tempoꝛe quo fit aut poſt tempus quo facta eſt. Si queratur de noua inueſti. tempoꝛe quo fit ſiquidem dominus habet pares debet fieri inueſtitura coram eis ſaltem duobus vel tribus vel bꝛeui teſtato interueniente a paribus confirmato: licet mediolañ.aliter ſeruēt vt hoc.c.ꝛ.s̄.quid ſit inueſtitu.§.i.alias inueſtitura facta non valet etiaꝫ ſi ſint abſentes pares: q̄ expectandi ſunt: vt.j.de conſue.rec.feu.c.i.§.fi. Non ob.s̄.ſi de inueſti.iter do.ꝛ va.c.i.vt ibi nō. Si vero nó habeat pares tunc adhibeat dominus quos meliꝛes poteſt liberos: tamen vt.s̄.quid ſit inueſt.c.i.§.ſi vero inueſtitura: ꝛ j.de veteri feu.§. quod vel per inſtrumentum publicū. Si vero queris de inueſtitura noua poſt tempus quo facta eſt: aut contentio eſt inter dominum ꝛ vaſal.vel deputatum ad guardiam: aut inter dominum ꝛ creditoꝛem: aut inter dominum ꝛ emptoꝛem: aut inter dominum ꝛ eum qui ſibi pꝛetendit ad feudum camere vel feudum canevel: aut inter dominum ꝛ vaſal.qui dicit ſe inueſtitum de noua inueſtitura: aut inter dominum ꝛ agnatum qui dicit ſe ſucceſſiſſe vaſallo: aut iter dominum ꝛ filium vaſalli aut eſt contentio inter agnatos ꝛ filiam: aut ē contentio inter vaſallum ꝛ alium quem conſtat non eſſe vaſallū. Si quidem contentio eſt inter dñm ꝛ caſtaldum vel deputatum ad guardiaꝫ: dic vt dixi.s̄.de feu.guardie.c.i.ꝛ de contro.inueſti.c.i.§. item ſi vaſallus: ꝛ de conten.inter dñm.ꝛ vaſal.de inueſti.§.ceterum. Si vero ꝓten. eſt inter do.ꝛ credi.dic vt.s̄ de contro.inueſti.c.i.§.ſimiliter: ꝛ de feud. da,inuicem.l.cómiſ.c.i.ꝛ.c.fi. Si vero contentio eſt inter dominū ꝛ emptoꝛem: tunc dic vt.j.de controuer.inter dñm ꝛ vaſal.c.i.§.fi.ꝛ de cōten. inter dñm ꝛ emptoꝛem feu.c.i. Si vero eſt contentio inter do.ꝛ euꝫ qui ſibi pꝛetendit feudum camere vel caneue: dic vt.j.in.c.i.§. ſi vero vaſallus. Si vero eſt contentio inter dñm ꝛ vaſal.qui dicit ſe inueſtitū de noua inueſti.hoc membꝛum proſequitur glo. Sed dic clariꝰ: aut eſt contentio de inueſti.quam dñs nꝛegat eſſe factam: an econtrario de contentione quam dñs affirmat ꝛ vaſallus negat: aut de incremēto feudi: aut de pactis initis inter eos pꝛeter feudi naturam: aut eſt contentio de ingratitudine vaſalli. Siquidem eſt contentio de inueſtitura quam dñs negat interueniſſe: tunc aut dñs poſſidet aut vaſallus: ſi dñs tunc pꝛobare debet vaſallus per pares curtis vel bꝛeue teſtatum a paribus confirmātum: vt in.c.i.§.i.quid ſit inueſti.ꝛ.s̄.de conten.inter dñm ꝛ vaſal.de inueſti.c.i.in pꝛin.ꝛ ſi de inueſti.inter domi.ꝛ vaſal.lis ozi.c.i. licet ſm mediolañ.aliter ſeruetur vt dixi hoc eſt verum ſi teſtes non recuſent dicere veritatem alias cogendi ſunt a paribus vel a dño: vt.s̄.quid ſit inueſti.c.i.ꝛ.s̄.de no.foꝛ.c.i.§. notandum: ꝛ ſi dominus non cōpellat licet vaſallo pꝛobare per extraneos: vt.c.i.quid ſit inueſti. Poteſt etiam cogi petere teſtes a comite vel a populo vel ab iperatoꝛe: vt.s̄.ſi de feu.inter do.ꝛ vaſal.lis ozi.c.i.ſiue teſtes ſint pares ſiue extranei: vt ibi ꝑz littera. Hec vera ſi dominus habet pares: alias admittūtur indiſtincte ēt extranei: vt.c.i.quid ſit inueſtitura. Si vero vaſallus non poteſt pꝛobare per teſtes vel per bꝛeue teſtatū regulariter domino poſſidenti datur iuſiurandum vt iuret vel referat. vt .s̄. quid ſit inueſti .§. j.s̄.de contro. inueſti.c.j.circa pꝛin.de conten.inter do.ꝛ vaſal.ō inueſti.circa pꝛin. In caſibus tamen remittitur domino iuramentum vt .s̄.de contro. inueſti. c.j..§. ſi vero feudum.ꝛ ō conten.inter do.ꝛ va.c.j.§.ceterum. Si naute poſſideret vaſallus domino incūbit pꝛobatio: q̄ actoꝛ eſt: vt.C. de pꝛoba.l.actoꝛ: ꝛ de eden.l.qui accuſare: ꝛ.s̄.quid ſit inueſti.§.ſi vero. Eo autem deficiente in pꝛobatione aut vaſallus poſſedit anno domino ſciēte ꝛ ſeruitiuꝫ ſponte recipiente ꝛ defertur vaſallo iuramentum vt ſolus iuret vt.s̄.ſi de inueſti.inter do.ꝛ vaſal.lis ozi.c.i.§.fi. Uel dic q̄ ibi cōſtabat feudumeſſe: dubitabatur tamen an eſſet paternum vel collaterale: alias foꝛte non iuraret ſolus: vt.j.de conſue.re.feu.c.i. Si autem poſſedit minus anno vel dño ignoꝛante: tunc iurat dominus: vt ibi. Si aūt vaſallus pꝛeſcripſit rem iure feudi.xxx.annis: tunc obtinet ſine ſacramēto.s̄.ſi de feu.fue.cōtro.c.ſi quis per.xxx. Aut poſſedit maioꝛi tempoꝛe anni domino ignoꝛante non tamen pꝛeſcripſit: tunc iurat cum.xij. ſacramentalibus: vt.s̄.de contenti.inter do.ꝛ vaſal. de inueſti.c.i. circa pꝛin. ꝛ ſi de inueſti.inter do. ꝛ vaſal.lis ozi. circa pꝛin. Sed eſt notandum q̄ iuramentum non ſemper defertur poſſidenti ſed iudicis arbitrio committitur cui ſit deferendum qō intueri debet ſm facti qualitatez ꝛ perſonarum conditionem ꝛ cauſe naturam vt.j.de ꝓſue.rec.feu. c.i.C. de iureiuran.in bone fidei.ꝛ plene dixi.s̄.de cōtrouer. inueſti.c.i.circa pꝛinci. Qualiter autem iurare debeat dominus ꝛ vaſallus ꝛ eius heredes dic vt.s̄.de conten.inter do.ꝛ vaſal.ꝛ de inueſti.feu.c.i.circa pꝛin.ꝛ ſi de inueſti. inter do. ꝛ vaſal.lis ozi.c.ij. circa pꝛin.ꝛ.j. de conſue.rec. feu.c.i.§.i.ꝛ de no.feu.c.i.§.fi. Item eſt ſciendum q̄ non obſtante cōtrouerſia debet vaſallus inueſtiri de ſuo ꝛ alio recto feudo qō habet ab eodem domino ſine controuerſia: vt.s̄.de contro. inter me ꝛ do.de poꝛ.feuduꝫ fratris mei.c.i.§.fi.ꝛ.j. de alie. feu.pa.c.ij. Si aūt ꝝrio eſt controuerſia de inueſtitura quaꝫ dominus affirmat ꝛ vaſallus negat: dic vt.s̄.ſi de feu.fue.cō trouer.c.vaſallus de lege coꝛ.c.fi. Si vō eſt ꝓtentio de incremento feudi: dic vt.s̄.de contro.inueſti.c.i.§. ſi quis de mā ſo.ꝛ de inueſti. de re.alie. fac.c.i.§.fi.ꝛ.s̄. hic finitur lex.c.i. §.ſi vaſallus: ꝛ.§.ſequenti. Si autem eſt contentio inter do. ꝛ vaſal.de pactis appoſitis inter eos dic vt.s̄. quid ſit inueſtitu.§.fi. Si autem eſt ꝓtentio de ingratitudine vaſalli: dic vt.j.qui teſtes ſint neceſ.ad pꝛobandum ingratitudinem.c.i. Si autem eſt contentio inter dñm ꝛ agnatos vaſalli: dic vt s̄.de contro.inueſti.§.cuꝫ autem: de cōten.inter me ꝛ do.de poꝛ.fra.mei.c.i.de gra.ſuc.in feu.c.fi.ꝛ de inueſti.in mari.facta.c.i.§.item placet: ꝛ ſi de feu.fue.contro.c.i. Si autez cōtentio.eſt inter dominum ꝛ filiam vaſalli: dic.s̄.ſi de feu.fue. contro.c.inter filiam: ꝛ de conten.inter maſcu.ꝛ femi.c.i Si autem contentio eſt inter agnatum ꝛ filiā: dic vt.s̄.ſi de feu. fue.controuer.c.ij.ꝛ de gra.ſuc.in feu.c.fi.de cap.qui cu.vē. c.ſi contentio. Si autem eſt contentio inter vaſallos: dic vt s̄.de pa.te.c.ſi duo: ꝛ.§.tres: ꝛ de lege coꝛra.c.ij. Si autem eſt contentio inter vaſallum ꝛ aliū quem conſtat non eſſe vaſallum: dic vt.j. de contro.inter vaſallum ꝛ aliuꝫ de bene.c.i. Jac. de bel. Sed iſta diſtinctioꝝ ſit bona ꝛ perfecta tamē poteſt abbꝛeuiari. Dico ergo q̄ aut queritur de contractu aut de pꝛobatione. Si de contractu: aut eſt noua inueſtitura aut antiqua. Primo requiritur alterū de duobus vel q̄ interfuerint pares curtis ſi dominus habebat pares vel bꝛeue teſtatum. Et q̄ alternatiue lex loquitur non regro q̄ bꝛeue teſtatum habuit pꝛeſentiam pariū: ſtatur eniꝫ in dubio pꝛopter publicam fidez: vel dic vt.s̄.dixi appoſtillando tex. Si autem dominus non habebat pares ſufficiunt extranei: dūtamen ſint viri pꝛobati ꝛ omni exceptiōe maioꝛes. Si vero loquimur de veteri inueſtitura: q̄ fomentum antiquitatis habet ſufficiunt teſtes extranei dūtamen pꝛobate ꝛ opti me opinionis: ꝛ hoc inueſtitura laicoꝝ. Sed inueſtitura clericoꝝ de rebus eccleſiarum: ſiue ſit noua ſiue vetus: ſufficiunt teſtes idonei extranei: vt hic pꝛobatur in.c.noſtro: vt s̄.que ſit inueſti.quaꝫ titius.c.i.ꝛ ſi de inueſti.inter do. ꝛ vaſal.lis ozi.c.i. Dico autem de contractu quo ad valentiaꝫ cōtractus que cōſiſtit in duobus.ſ. in ſubſtantia ꝛ ſolēnitate. Nam omne quod eſt debet aliquod pꝛincipium ſui eſſe: vt l.i.ff.de reg.cato. ¶ Nunc ſequitur ſm membꝛuꝫ pꝛincipale de pꝛobatiōe. Et ad intelligentiā huius pꝛemitto q̄ iſta ſunt diuerſa: eſſe ꝛ pꝛo habito eſſe: vt.ff.ō teſt.fu.l.duo ſunt titij: poteſt.n.accidere q̄ iueſtitura ſit ſoleniter facta: tñ bꝛeue teſtatum non reperiꝛ vel pares curtis deceſſerunt. Et iō videndum eſt quid iuris ſi non reperiꝛ bꝛeue teſtatū vtrum contractus vel caſus poſſit pꝛobari per alios q̄ꝫ p pares curtis ꝛ eſt ar.q̄ ſic.C. de fide inſtru.l.ſicut iniquum. Nam ꝺz caſus foꝛtuitus reſcidere ea que legitime facta ſunt ſicut videmus in ſnia: que lz ſit lata in ſcriptis tamen perdita ſcriptura caſu foꝛtuito poteſt pꝛobari eius tenoꝛ: ꝛ amiſſio p teſtes: vt.l.q̄ñ.C. de hereti. Idē videmus in pꝛiuilegijs dūmodo teſtes litterati ꝛ ſolēnes: extra de cenſi.c.cū olim. Si vero non interuenit inſtrumētuꝫ ꝛ teſtes ſubſtantiales ſunt moꝛtui non ſupereſt vaſallo facultas pꝛobandi: debuit eniꝫ facere teſtes recipi ad eternam rei memoꝛiaꝫ ne foꝛtuitis caſibus pꝛobationis copia ſubtraheꝛet ei: vt.C. de vſur.pupil. l.ſi.ff.ad.l.agl.l. in lege agl.ſi deletū .C. de teſti.l.publicati: extra de teſti.c.ſignificauit: ꝛ.c.albericus. Modo reuocaꝛ in dubiū vtrū per confeſſionem domini pꝛobeꝛ imeſtitura?

Et dic

Et dic aut loquitur de preiudicio tertij ꝛ non sufficit confessio dñi: vt. ff. de iureiuran. l. sed ꝛ si possessori. §. fi. cuz. l. seq. Aut loquimur de preiudicio ipsius confitentis: ꝛ tũc aut cõfitetur rem vere ꝛ solẽniter actam: ꝛ tunc statur cõfessioni: vt l. i. de confes. ꝛ quod nõ. C. de li. cau. l. iubemus: ꝛ. l. cum precum: ꝛ. C. de omni agro deser. l. rura. xi. li. Aut dñs confitet veritatem: sed negat solẽnitatẽ: ꝛ tunc aut a principio ꝛ dñs debet audiri: qz pro non facto habetur quod non legitie factum est. Aut primo negat ꝛ postea delato ei sacramento cõfitetur veritatem ꝛ negat solẽnitatez: ꝛ tunc nihil patrocinatur ei negatio: vt. C. de fideico. l. qõnem: ꝛ instit. de fideicõ. bere. §. fi. ꝛ ℔: ꝛ sic propter mandatũ inducit quedam cõualescẽtia ꝛ ciuilis obligatio que est vbicũqz agi potest ℔z nostre ciuitatis iura. vel melius: ideo est qz propter primũ mẽdaciũ super veritate: ꝛ sic fingit omnia soleniter acta: vt. C. de non nu. pecu. auc. contra qui propriam iuxta illud qui sic sepe mentiri soles ꝙ si quando dicere verum velis non adhibeo fidem: arg. ff. de accu. l. si cui. §. i. ff. de re. mili. l. nõ oẽs §. a barbaris. Aliud casus est quando quis cõfitet solẽnitatem ꝛ negat veritatem: vt qz intentat feudum rectum ꝛ dñs dicit verum ꝙ interuenerunt pares curtis: sed tñ non ẽ feudum rectum sed guardie vel simile: ꝛ tunc dic vt nõ. s̃. ō feu. guar. c. i. ꝛ s̃. de contro. inuesti. c. i. §. similiter: cum si. NO-VAM INVESTITVRAM. Nõ. ℔ casum expressum que dicatur inuestitura noua. PRETER-EAMNAS. Nõ. i feudis femiaꝝ testimoniũ non admitti. Bal.

De consuetudine recti feudi. Rica.

Sicut non lz ignorare generales leges ita non lz ignorare generales consuetudines dicit Jacob. de arena. C. de summa trinitate. l. cunctos populos.

Sciendum. Diuide i duas partes. Primo quibus mõis acquirit feudũ. Secundo qualiter probet noua inuestitura. secũda incipit in. §. quod autẽ dictũ est. Casus. Feudũ acquirit: inuestitura: successione vel eo quod habet pro inuestitura. Et si dñs dixerit coram curia vasallo: vade in possessionem feudi ꝛ iuit acgrit sibi feudũ ac si esset propria facta inuestitura: gnimo ꝛ si vasallus per annuz tenuit beneficiũ dño sciente ꝛ nõ cõtradicente ꝛ seruitium eius quasi a vasallo recipiendo: si vasallus hoc probet per testes vel per iuramentũ vasallus obtinebit: nisi a dño contrariũ probet ꝛ hoc in prima parte. In secunda dicit nouam inuestituram probari per pares curtis si habet pares: vel admittuntur etiam extranei: sed si dñs pares hz ꝛ absunt expectandi sunt. h. d. SUCCESSIONE. Dicit Spe. in ti. de feu. §. qñ: v. xxvi. ꝙ dixerunt qdã quod sicut est duplex bonoꝝ possessio. s. edictalis ꝛ decretalis: que sunt idem in substantia: ita est duplex successio scz edictalis: qz filius succedit in feudo: ꝛ decretalis qz debz infra certũ tps dñm agnoscere: ꝛ fidelitatem ei prestare. Et sicut bonorum possessio decretalis nihil operat sine edictali ꝛ edictalis anno finit sine decretali: ita statutus est filio annus ꝛ dies. Sed si tu ponderas istum tex. in inuestitura que fit ō filio non est verum ꝙ sit decretalis: sed est quedaz executio prime que proprie dicitur inuestitura paterna: hec vero que fit filio se recognoscente in vasallum non est proprie inuestitura sed successio. Tex. est hic quod apparet casu: econuerso si vasallus iuit ꝛ dñs mortuus est: qz inuestitura quaz faciũt heredes dñi non tribuit ius nouũ: sed est quidam ordo ꝙ oz seruari pro conseruatione iuris quesiti quod habet pro iuestitura. Et nota hic ꝙ non est omnino idez quod habet pro eodem: vt nota. ff. de verbo. signifi. l. mercis. VIDE ET TENEAS. Nota ꝙ secuto effectu istorum verborũ: qz apprehensa est possessio corpalis: ꝛ ista ṽba fuerunt plata coram paribus curie vel per breue testatum ꝙ istud est rectuz feudum ꝛ recta inuestitura ac si dñs tradidisz per se corporalem possessionem. Naz tribus modis vera possessio traditur. s. proprio corpore tradentis. Item cum ille qui est i possessione discedit ꝛ alius ingreditur: vt. ff. de contraben. emp. fistulas. §. fundum: ꝛ. ff. de acqui. pos. l. permisceri. §. species. Item quando dat licentia ꝛ segtur ingressio: nimirum qz iste est nuncius in rem suam ꝛ fungitur officio nuncij ꝛ iure vasalli: vt nota. ff. de re iudi. l. miles. §. qui iudicati: ꝛ facit. ff. de acquirẽ. pos. l. qui absenti. Sed si ista verba nõ fuissent prolata coram paribus curie vel in breue testato lz de abusiua inuestitura constaret per pares curtis vel p breue testatũ vel confessionẽ domini istud non censeretur iure recti feudi. Sed hoc de confessione non credo vnum: qz confessio est probatio a lege probata vt in auc. de equal. do. §. illud: col. vij. tunc istud feudũ non censeretur iure recti feudi: nec transmitteretur ad heredem. Et ideo est qz non est vndiqz sua solẽnitate vallatuz: vt. s̃. qui. mo. feu. consti. potest. c. i. Sed queritur qd in iurisditione vel decima seu iure decimationis vel alijs rebus incorpalibus? Rñ deo sine possessione dari possunt in feudũ: qz non possidentur. Alij dicunt ꝙ dz interuenire cessio: que idem operatur in incorporalibus qõ operatur traditio in rebus corporalibus: vt nota. ff. de do. l. ad eũ: ꝛ. C. quando fiscus vel priua. l. fi. Alij dicunt ꝙ sufficit si dominus patit vasallum uti. ff. de iure do. l. si sponsalibus. §. i. ff. si serui. vendic. si a te. C. de vsufruc. l. corruptione. ff. de serui. l. quotiens. ff. de ser. ru. predio. l. si edes in fi. Alij dicunt ꝙ si datũ est castrum cũ iurisditione possessio iurisditionis non acquiritur sine possessione: siue apprehẽsione territorij. Et sic est necesse ꝙ prius de ipso castro ꝛ territorio fiat inuestitura corporalis tanqz de principaliori: ꝛ tanqz de fundamento iurisditionis: vt C. vbi ꝛ apud quos. l. fi. Considera ꝙ castro nulla est attributa iurisdictio actiue: qz nullum est ei deputatũ territorium quod dicitur a terendo vt notat Inno. de resti. spol. cum ad sedem. Passiua autem iurisditio bene inest: vt. C. de epis. ꝛ cleri. l. nulla. §. ꝙ si inuito. ꝛ nota. in autẽ. quibus mo. na. effi. sui. §. si quis autem ex qualibet coll. vij. ꝛ pro tanto imperium merum vel mixtum ꝛ ipsa iurisditio non est quid accessoriuz castri: immo est quid maius eo. Tamen considera ꝙ quedaz quasi possessio consistit in habitu: ꝛ hec in istis incorporalibus acgritur potestatis collatione vt extra de electi. c. transmissa. Quedam consistit in actu ꝛ executione: ꝛ hec acquiritur operis effectu. Porro qui nihil agit nihil possidet: nõ. ff. de serui. ru. predio. l. seruitutes que in supficie. ALIAS TEMPORE. non minus anno. Jaco. bel. BONO-NO PRESENTE. ff. de procur. presentis: ꝛ. l. mutus. §. is qui curatorem: vel in eodem foro existente: vt. C. de prescriptio. lon. temp. l. fi. ver. de hoc. EXPECTANDI. Not. absentes expectãdos qñ verũ est si commode pñt expectari vt plene legitur ꝛ nõ. ff. de vaca. mu. l. pretor. §. si post causaz ꝛ expectabuntur per duos menses ꝛ non vltra: vt. ff. de iure fis. l. aufertur. §. qui ꝓpensatione: ꝛ. ff. qui sine manu. ad lib. perue. l. latinus: ꝛ arg. extra: de loca. c. potuit: vel iudex diffiniet tps ex quo non est a iure diffinitũ: vt. l. i. ff. de iure deli. ꝛ nõ. in simili. ff. de procura. l. omniũ: ꝛ ar. C. de inge. ꝛ man. l. diffamari: ꝛ. ff. de bẽ. insti. l. siqs instituatur: ꝛ. l. de die. in prin. qui satisf. cog. ꝛ. l. si seruus: de bonis auc. iudi. pos. Et nõ. hic ꝙ non valet factũ non expectatis expectandis nisi requisiti adesse noluerint: ar. eorum que nõ. ff. de in integ. restitj. l. fi. Et hoc verum quando talis est contrabens qui habeat administrationem. Secus si propter absentiam non habeat administrationem vt adultus absente curatore: nam tunc absentia impedit actum geri: vt. ff. de aucto. tu. l. i. in fi. Et tunc est ar. ad qõnem statuti dicentis ꝙ mulieres nõ possint contrabere sine presentia propinquorum: nam cum auferat eis administrationem posito ꝙ propinqui nolent interesse tamen non valet contractus nisi propinqui hoc facerent dolo malo. Nam tunc iudex potest eorum presentiam supplere decernendo se ratum habiturum id quod gestum erit eorum calumniosa absentia non obstante: ar. ff. quod cum fal. tuto. l. i. §. ij. nam tũc ꝛ remouere põt eos vt suspectos: vt. C. de procura. l. eũ qui res agit heredum. Deinde nõ. valde glo. hic positaz: qz nos dicimus ꝙ propter absentiam magistratus potest interdum qs sibi ius dicere. Nam certe immo debet magistratus expectari. Ita dicit glos. hic nõ. Sed si expectatio esset frustra non puto expectandum: vt. ff. de sta. ho. l. aretusa: ꝛ eẽ de sorti. c. ij. Facit. ff. de ritu nup. l. si ita pater. Bald. de Perusia.

Sacramentum. Diuide in quinqz partes. Primo cui dabitur sacramentuz. Secundo qualiter ꝛ cum quibus iuretur in causa feudi. Tertio an iuretur de calũnia in causis feudalibus. Quarto an liceat vasallo dominum accusare vel contra eum testimonium reddere. Quinto qualiter sit dirimenda contentio orta inter dominum ꝛ vasal. Secunda incipit in. §. si autẽ iudice. Tertia in. §. quibusdaz. Quarta in. §. similiter. Quinta in. §. itẽ

si inter dominuz. ¶ Casus. Quesituz est cui iusiurandū debeat deferri in causis feudalibus an actori vl reo? Respondeť q non potest regula dari sed relinquiť arbitrio iudicis qui interdum deferat actori: interdum reo: interdum neutri. Et tunc demum defertur si p̄sumptio est p reo cui dať z iudicez moueat: si nulla est p̄sumptio, p actore tunc vel defertur reo possidenti: vel absolueť sine iuramento. Deinde dicitur q aut iuramentuz defertur a parte: aut a iudice. Si a parte: aut iurare debet cum duodeciz sacramentalibus: aut referre. Si a iudice deferť vasallo: tunc iurare debet cuz. xij. sacramentalibus sex paribus z aliis sex extraneis sicvult z iurare debet semper sine mētione consc̄ientie. Si vero defertur domino a iudice iurare debet cum. xij. sacramentalibus vel paribus vel extraneis vel permixtis. Et aut iurat de facto suo: z iurare debet sine mentione consc̄ientie. Aut de facto alterius: z iurat ſm consc̄ientiam. Quidam tamen dixerunt nunq̄z iurare debet ſm consc̄ientiaz: hoc dicit vsq̄z ad §. in quibusdam[a]. PETENTI. id est actori, NEUTRI. gacum officio iudicis defertur cum interrogatorie vel iuratorie actiones recesserunt ab aula. vt. ff. de interro. actio. l. i. z l. vbicūq̄z: eodem tit. nisi aliqua cā iuri consona debz esse que iudicem moueat ad suum officiuz impartiendū: q̄ sine causa neminem audit p̄tor: vt. ff. de transac. cū hi §. causa cognita: z. C. de edic. diui adri. tol. l. edicto: z. ff. ad carbo. l. iij §. cause: z §. due cause: z extra de probat̄. c. ij. IUBICEO MOUEAT. Adde q iudex debet moueri non solum ex allegationibus partium ſz ex p̄priis motiuis z rationibus vt nō. Ber. extra de p̄ces. preben. c. ex parte. Hosti. NIHIL EST. quomodo potest esse q nihil sit quod faciat p̄ reo vel actore cum actore non probante ius cōe faciat p̄ reo: vt. C. de edē. l. qui accusare? Respondeo ꝟ non loquitur de probationibus iuris sed de probationibus facti. Nō. autem q p̄bationum tria sunt genera: scilicet vera z plena: z hec non indiget patrocinio iuramenti sednec contra eam iurari potest. Verisimilis z non plena: z iuuatur patrocinio iuramenti dūtamen alie circūstantie moueāt iudicem. Est z alia que neq̄z verisimilis neq̄z plena est: z ista p̄ nulla habetur in causis in quibus agiť de magno p̄iudicio: z dic vt. §. de controuer. inuesti. circa p̄incipium. Que aūt sint illa que inducunt verisimilem z legibus consonantē coniecturam? Glo. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. dicit q sunt plura. Inter cetera ponit q est vnus testis de veritate. Dicit Joan. seu Nicola. furiosus in apparatu suo quem fecit ante apparatuz Accursij ad. l. admonendi: q tunc vnius testis testimonium facit indicium quando est p̄bate vite z bone opinionis nec potest haberi suspectus familiaritatis vel alia de causa que verba notabilia sunt: z vera. Expone tex. duz dicit vel alia de causa iudicis arbitrio committenda vt hic: z si iste testis esset infamis in famia facti que habet debelitare eius fidem non esset integer testis ad deferendum iuramentuz: vt nō. ff. de sena. l. cassius: z. C. de summa trinita. l. i. ¶ Et vnum scias q testis non legitime examinatus non facit indicium ad iuramenti delationem: vt. ff. de questio. l. maritus. Et dico non legitime etiam si testis sit legitimus: tamen modus examinandi fuit nō congruus: vt q̄ non sit interrogatus de causa scientie. Naz licet duo testes nō interrogati faciant plenam p̄bationem: puto tamen quod vnus nō faciat semiplenam: z idem si vnus testis non dixit plene factum: vt nō. ff. de infa. l. lucius: q̄ talis examinatio nō caret qualiquali boni viri suspitione cum iudex non laborauerit ad veritatem inquirendam: vnde modicus defectus impedit semiplenam p̄bationem vnius testis: nimirum q̄ satis exorbitat fides vnius testis a iure communi: vt extra de testi. c. innotuit: p̄ hoc quod nō. in. l. ij. C. qui z aduersus quos. Sed illud est semper memorie retinendū q quādocūq̄z vnus testis deponit super eo quod remotū est a natura cōtractus tūc ex vno teste nūq̄z defertur sacramentum: q̄ eius testimonium non consonat nature negocij: nec iuri quod naturam immitatur: vt §. quid sit iuesti. §. item si vasallus: q̄ contra naturam negocij nulla p̄sumptio surgit: z vide quod nō. ff. p̄o soci. l. si margarita. Alia vero que de iure cōi in ista materia p̄t dici plenissime examinaui in. d. l. admonēdi: z. C. de reb. credi. l. in bone fidei.

¶ Reuertamur ergo p̄pzie ad materiam feudoꝝ. Quero itaq̄z p̄bationibus deficientibus q̄d debeat fieri in causis feudoꝝ. Dicit Do dof. in summa sua sub dicta rubricella: q̄ circa hoc iura sunt valde obscura in vsibus feudoꝝ. Unde ad hoc vt possis eoꝝ iura aperte habere: scias q̄ de iur cōi si nulla partium quicq̄z p̄bat in cā semper qui possidet debet absolui: vt C. de edē. l. qui accusare de p̄ba. l. fi. Tamen in feudis si videť iudici poterit deferre sacramētū possidenti id est sacramentuz defensionis vt ꝟ cū multis similibus de quo sacramento in iure ciuili non sic reperitur nisi in quodam loco vt in auc. vt litigan. iurent. §. si quis autē: col. ix. Sed tex. §. si de inuesti. inter do. z vasal. lis ori. c. ij. sic ait. Si vasallus sit in possessione feudi solus iurabit si per vnuz annum sciente dño z non contradicente in possessione feudi p̄manserit. Item tex. §. q̄d sit inuesti. c. i. §. si vero vasallus sic ait. Si vasallus possideat vl q̄si possideat puta feudū cameť vl caneue duab⁹ vel tribus q̄tis acceptationib⁹ nō est opus p̄batione sed aut iuret aut referat. Alius tex. §. de gradi. suc. in feu. §. si vero dñs: sic dicit. Bonus autez iudex causa cognita diligenter intuebitur cuius potius iureiurando sit dirimenda hec q̄. Tex. videť dicere q̄ quando iuramentū datur ita demuz datur si aliq̄d p̄o eo sit quod iudicem moueat. Ubi considera de ista dictiōe aliq̄d q̄ nos dicimus q̄ vbicūq̄z significatio orationis sumiť ex aliquo sufficit q̄ pars sit vera ad veritatem orationis: vt. ff. de re. du. l. si is qui ducenta. §. vtz. Et ideo si aliquid p̄o eo est vt p̄batio vnius testis tūc ei defertur sacramentū vt ꝟ. Et ita notabiliter dicit glo. ¶ Sed nunquid hoc consonat cū iur̄ ciuilis regul? Videť q̄ non: q̄ quotiens ad solēnitatez actuū regitur testium pluralitas ibi si deest vnus testis non suppletur p̄ iuramentū: vt. C. de testa. l. si vnus[b]. ¶ Sed in feudis regruntur saltem duo pares ad solemnitatem inuestiture noue: vt §. qui test. sint necess. c. i. ergo deficiente numero inuestitura ipso iure non vz. ¶ Sed dices hic non deficit numerus inuestiture tempore licet deficiat tpe p̄bationis. ¶ Sz tūc ego quero quomodo sciaz q̄ deficit numerus nūq̄d vnus testis potest p̄bare semiplene solemniter factaz inuestituraꝫ coram duobus testibus puta coram se z alio pari? Istam disputationem habemus in testamentis. ff. de testam̄. l. here des palaz in p̄in. z nō. in. l. ij. C. de bo. po. ſm tabulas. Do pz ergo q̄ iste testis deponat de veritate inuestiture z eius solemnitate z vtrūq̄z semiplene p̄babit: alias sequereť q̄ inuestitura esset ipso iure nulla: z sic iusiurandū nō patrocinareť: q̄ esset iuramentū super facto ab oi iure remoto: z nō super iure: vt. l. fi. ff. de iureiur. Sed mirū est ſm Do dof. q̄ i aliquo casu deť sacramentū vasallo possidenti. Nam dū confiteť q̄ tenet a domino in feudū ergo confiteri videť qō allodium sit domini: z sic super directa rei vendicatione dz condemnari ex vi confessionis: vt. C. de p̄oba. l. siue possidet̄. Sed ego rñdeo q̄ ista confessio non est simplex: sed habet contradictionem annexaz: ita q̄ vnū ab alio separari nō potest. Secus enim si possent separari: vt. ff. de libe. leg. l. aurelius. §. idem quesijt. C. de transac. l. si q̄dem. ff. si cer. pet. l. q̄dam estimauerit. ff. de leg. ij. l. q̄ solidū in p̄in. C. de donat̄. ante nup. l. ij. C. de exceptio. l. si q̄dem. Vel dic q̄ iste casus est similis ei q̄ confiteť p̄missionē sed allegat pactū de non petendo qō p̄bat per vnū testem. Nam si iudici videť potest deferri super hoc pacto de non petendo sacramentū in defectū p̄bationis: nec enim sunt ista cōtraria imo sunt cōpatibilia: z sic plena p̄batio non derogat semiplene vt dixi in. d. l. in bone fidei. ¶ Sed q̄lis dz esse iste vnus testis i feudo respondeo debet esse permissus non p̄hibitus. Et sic distinguendū est inter nouā inuestituram z veterez: vt §. ti. i. c. i. Nā testis inualidus non facit semiplenā p̄batiōez nec indiciū

a ¶ In quibusdam. Et scias q̄ cōscientia animi motus transmitti nō potest: z ideo heres denuo tenetur iuraꝛ de malicia: argu. ff. ō dam. infe. l. qui bona. §. si quis stipulatus. And. Barb.

b ¶ Si vnus. Sed istud est verum quādo certus numerus est statutus ad solēnizandū actū And. Barb.

nec indiciuz maxime semiplene id est q̄ non adminiculatur probationibus:nam quedam sunt indicia motiua non adminiculatiua que minus sunt q̄z semiplena probatio : vt nō.ff.ō proba.l.cū probatio.z.l. etiam matris. ¶ Sed ego quero cū vt dictū est superius regrat possessio annalis nūquid per vnū testem ista possessio semiplene probet ita q̄ super ea deferatur sacramentū in defectū probationis? Rñdeo nō : qz cū ista possessio debeat probari tanq̄z indiciū ad deferēduz iuramentū in cā principali opz q̄ pbet plene:qz vnus testis super indicio non facit indiciū vt nō.in.l.fi.C.famil.hercis Deinde ex his q̄ legunt hic : z.s.de controuer.inuesti.c.i.z de conten.inter do.z vasal.de iuestitura.c.i.colligit ibi quedam distinctio per Jaco.de bel.q̄ talis est:qz aut iuramētuz defert a parte parti:z tūc dz iuramētū prestarivel referri vt hoc.§.manifeste.n.turpitudinis est nolle iurare vel iuramētū referre:vt.l.manifeste.ff.de iureiurā. Vel dic aliter de iure cōi:vt ibi. Aut defert a iudice:z tunc aut actor plene probat z reus condēnat.ff.de rei ven.l.officiū. Aut nullo modo probat:z tūc reus absoluit de iure romano vt in p̄rijs: z.C. de his qui ad eccle.cōfu.l.presenti.§. sicubi. Sed in feudo potest iudex deferri si sibi videbitur expedire vt hoc.§.Aut actor semiplene probat vt per vnū testez:vel priuatā scripturam:vel per cōparationem litterax: z tunc aut vnus tantum nouit veritatez z sibi defert iuramentū.ff.de iureiuran.l.iusiurandū ad pecunias.§.i. Aut vterq̄z nouit veritatē : z tunc honestiori defert. Si aūt sint pares tūc aut feudū est modicum z tunt actori defert. Aut magnū: z tunc reo vel confert in arbitriū iudicis : vt hoc.§. in dubio vero magis defertur possidenti. Magnū eniz est commodū possessionis:vt insti. de interdic.§.cōmodū:z potius reo : vt nō.C.de re.credi.l.i.in bone fidei. Ja.de bel.In hac ergo conclusione remanea mus vz q̄ aut dñs possidet z vasallus nullo modo probat: z tunc absoluitur dñs nullo prestito sacramēto. Aut possidet vasallus z dñs nihil probat:z tunc si vasalli possessio est antiqua : z eius sacramento qō diffinit z absoluit. Aut noua z cōmittit tunc sacramento dñi nisi aliud p̄ possidente faciat: Aut probatio per agentem dñm vel vasallū fit semiplena:z tūc cui sit sacramentū deferenduz cōmittit iudicantis arbitrio:qui q̄z actori:q̄z reo:q̄z neutri deferet: z vt h̄ dr z in.c.fi.de iureiurā.nō.z ita intelligit z limitat.s.de cōtrouer.inuesti.in p̄in.z.s.si de inuesti.inter dñm z vasallum liozi.c.i.vbi nō existentibus probationibus res decidit sacramento possidentis qō est verū si possidenti iudex crediderit sacramentū esse deferendū. Adde qō iuramentū non dr pro prie probatio[a] sed quasi probatio vt nō.s.de feu.cog.c. sciēdum. Item sciendū est qō duplex est feudū corporale z incorporale puta iurisditionis z decime ecclesiax: igitur feudum est iurisditio. Circa ergo feudū iurisditionis q̄ro vtrū acgratur quasi possessio per processum factū contra penitus cōtumacem:z dicendū est qō nō:dicit enim Jnno. qō est ex hoc iudex non possidet nisi labia sua: vt ipse nō. extra de resti.spol.c.cū olim. Oportet ergo q̄ aliqua executio sit facta puta per capturam pignoz vel descriptionem bonoz z huiusmodi. Et est ratio qz iurisditio regrit extremū in quo aliqd realiter agat z nō abusiue. Sz occurrit q̄dam dubitatio: nam ego dixi superius in .c.i.§.si vero vasallus.s.quid sit inuesti. dr q̄ vasallus per duas vel tres acceptationes constituit in quasi possessione z si subtrahent sibi probationes deferr sibi iuramentū. Naz p̄ vr q̄ tanq̄z spoliatus pbet:qz eo ipso pbat qō spoliatus est:vt.C.de p̄scrip.xxx.an.l.si qs emptionis.§.sed hic super illis. Sed ibi logtur in vera spoliatione h̄ in ficta:ar.ff.de vsuca.l.segtur.§.si viaz. Item ibi erit contentio longissime possessionis vt ibi z per Jnno. in.c.bone:de postula.prela. CONSCIENTIĀ. Qz de conscientia fit hic mentio:q̄ro si ecclesia est dña z prelatus habz conscientiaz contrariā conscientie conuentus q̄liter iurabit? Rñdeo p̄m conscientiam conuentus iurabit in anima q̄uentus: qz ipsa non est maior pars capituli:imo nec bz mediam vocem : sed ad totū capl̄m conferatur. Exemplū magistratus q̄ interponit auctoritatem in creatione sindici vel magistri societatis: nemo.n.dixerit magistratū societatj habere dimidiam in factis collegij : qz sufficeret sibi adherētia vnius in facto collegij quod est falsum. Et est exemplū hic notabile:vt not.Jo.mona.in.c.presentiū: de testi.libro.vi.in glo sua que incipit:z ita abbas. ¶ Be conscientia:nō.in.l.i.C. de bon.pos. p̄m tab. z adde quod nota.de elec.cū in veteri in nouella: vbi ēt episcopus debet iudicare p̄m allagata z probata non p̄m suam propriam conscientiam vt in.c.venerabili de censi.per Jnno.in nouella[b]. Bal.

In quibusdam. Casus. Contentio est inter dñm z vasallū de feudo:queritur an vasallus poterit a dño exigere iuramentum calumnie? Respondetur q̄ non: qz imperator hoc prohibet:sed nec dñs exigere potest a vasallo. Alioquin si exigerit z ipse etiaz cogetur iurare:qz q̄ quisq̄z iuris z̄c. z hoc dicit[c]. ¶ Quero si dñs vult prestare iuramentum calumnie vtrum possit z ipe exigere a vasallo? Quidam dicunt sic: qz vtit iure cōmuni. Item qz priuilegium sibi datū non dz retorqueri contra eum:vt.ff.de mino.l.si iudex circunuento. In contrarium videt q̄ istud priuilegium est consummatum z ex eo perfecte ius quesitum vasallo ergo dominus id reuocare non potest : vt.ff.quod quisq̄z iuris.l.iij.in princi. Item non debet confiteri in potestate aduersarij mei:vt.ff.de iurisditio.om.iud.l. si idem cū eodem.§.quod si mutue. Item quia licet beneficium habebam ex quadam consequentia tamen possum eo vti principaliter propter se etiam aduersario meo nolente:vt.ff.de contra tabul.l.si post mortez.§.fi. z per docto.C. de tempo.in integ.resti.l.petende. Simile habemus de impetrante appellatione remota[b]: que clausula non extenditur ad causam reconuentionis: vt extra de mut.peti.c. prudentiam . Nam licet impetrans renunciet:clausule non tamen nocet aduersario. Idez habemus in sportulis.C. de fruc.z lit.expen.l.fi. Et h̄ credo verius. Sed quomodo respondebis ad.l.si iudex? Respondeo ibi loquitur in cozrellatiuis:arg.ff.ō accepti.l.fi. Vel verius ibi solus minor habet priuilegium:sed aduersarius venit de iure communi: vt.C.ō rep.que fiunt in iudicio.l.i.z ideo priuilegiatus ē potior. Benuo oppo.nam littera ista videt falsa. Si eniz tu consideras naturam illius tituli quod quisq̄z iuris: duo requiruntur : scilicet q̄ ad impetrationem z quo ad ius commune ius iniquuz sit concessum. Sed neutrum horum est hic. Nam nec constat hic q̄ dominus impetrauerit nec est ius iniquum cū dominus censeatur loco parentis vel patroni cui remittitur iusiurādū calumnie:vt.l.iusiurandū z ad pecunias.§. hoc iusiurandum . Sed dicamus q̄ h̄ sit speciale in iudicijs in quibus debet seruari pilitas : si statim ego opponam: qz sit patronus non iurat de calumnia tamen libertus iurat. Dic ergo q̄ ille titulus quod quisq̄z iuris habet hic locum per extensionem non per inuentionem: z facit.ff. de damno infecto.l. si quis mihi bona .s. si quis quia[c]. Bal.

Similiter. Vasallus non potest dñm accusare vel contra eum testimonium ferre in causa ciuili vel criminali . Et si contrafecerit amittit feudum:hoc dicit licet quidam aliter dixerunt hoc dicit. SI CONTRAFECERIT. scilicet sponte : nam ille qui cogitur non dicitur contrafacere quia ius pretoris censetur esse ius dominuz quod excusat vt.ff.de dam.infect.l.fluminum.§. si seruus:z.ff.de publica.l.cesar, z.ff.de reg.iur.l. non videtur.§. qui iussu:z.ff.de infam.l.furtis.§.qui iussu:z qō nota. in regula q̄ quis mandato per Dy. z licet non adijciat text.causa cognita se penale iudicium daturū tamen hoc semper subintelligitur:vt.ff.de in ius vocā.

a ¶ Probatio. Sic dicas de eō cessione: vt not. voluit Jo.an.in rubrica de pba. vide Bal. in rubrica.C. de pba.

b ¶ In nouella. Et scias qō tribus modis cadit conscia in hoie: vt not.in.c.ij.extra de offi.ordi. in nouel. Et an sup cōscia possit referri qō. Dic q̄ nō in his que modici sunt pii dicij vt no.in.§. assessorē:in.c.statutū: de rescrip. in.vi. Sed i his q̄ sunt magni p̄ iudicij bene pōt q̄rela pponi corā superiore: sz nō appellari. Ita dicit glos.vnica in cle.i. de iure pa.

c ¶ Hoc dicit. Vide oldra.q̄sil. xlvi. vbi consuluit p istū tex. qō eps accusans subditū tenet se iscribere ad penā talionis vide ibi. Andre. Barba.

d ¶ Rēota. Idē si ea recōuentōis est summaria:qz cā recōuentōis dz ēt esse summaria vide glo.que allegat p singulari i .c.ij. d mu. peti.z glos.i cle. sepe de vbo. sig.

e ¶ Si quis ga. Sz hic q̄ro. An vbi non iurat de cālūnia reus post in facto p̄pio allegare p̄ria in origine: vt falsum z inofficiosum: qz q̄ factum excludit factuz illa sunt p̄dictoria z vident q̄ nō : qz q̄ de inofficioso excipit agere vī ff.de inoff. testa. l.papinianus.§. si filius:sz i mera exceptione vr q̄ sic:qz nō calumniat q̄ facit h̄ iur pmittēte nisi sit p̄dictio iuris sibi ipsi in facto propio vt in.c.nullus pluribus de re.iur.in.vi.per Dy.z alibi de h̄ notaui. Porro iudex nō fundat

se iuramento calūnie: sed in calūnia qz etiaz sine vllo iuramento calūniantem repellit etiam lite non contestata. Et sic nondū iurat ō calūnia: vt no. Inno. in. c. i. de off. vica. ¶ Dic est quod si actor non vult edere actionem vel reō vult edere exceptionez audiēdam suam denegat. C. de trāsac. l. vbi. Extra no. qd veritas z innocentia defendūt quez a calūnia: vt. C. de iniurijs l. si non conuicij. C. de his qui. vt indig. l. sororez. Itez not. qd non solū. l. prouidet contra presentē calūniam: sz cōtra futuram. C. ō vsur. pupil. l. pupill⁹. Extra no. qd petitio simulata nō iuuat simulātem. ff. de trās. l. cum hi. §. si cūlis: z. C. de leg. l. si in fraudem.

a ¶ l. quāuis. Et quando testimonium contra dominum dicit ad de supra que fuerit prima cau. benefi. amit. §. z q latis. ibi in glo. z Spe. de testa. §. i. versi. nunquid vasallus.

b ¶ Exeat. Vide quod not. Bar. i. l. i. ff. ō iniur. z notatur in. c. qn tauallis: de iure iurā. z. c. veniēs. Andre. Barba. l. quanuis⁹. Bal.

Item si inter dominum.

¶ Casus. Si cōtentio est de beneficio inter dominū z vasallum domino possidente vasallo aūt in probatione deficiente: si longa est possessio vasalli sibi defertur sacramentū. Sed si noua non defertur sibi: sed domino nisi presumptio sit pro vasallo: hoc dicit. LONGA. Nota qd longa possessio dicitur in eo quando in ea stetit per annum z est valde impropria locutio. C. ō vsucap. transfor. l. i. in prin. vbi non solū annus: sz biennium vocatur tempus angustuz id est breuissimū quo tempore miseri domini a iure suo non deberent excludi. Sed speciale est in feudis propter seruitia que domini recipiūt a vasallis. NOUA POSSESSIO. id est minus anno. Petrus de cer. NISI ALIQUID. id est aliqua idonea presumptio cum. xij. sacramentalibus Pe. de cer. Bal. zc.

¶ De lege Corradi. Rubrica.

Lex corradi.

Diuide in duas ptes. Primo tenor legis Corradi. Secūdo quedam distinctio fm consuetudinem mediolani. Secūda incipit i ver. sed talis. Casus. Si inter capitaneos regis est qō coram rege debz diffiniri per. l. corradi. Si vero inter valuasores: coram paribus curie. Sed Mediolani non seruatur dicta lex. z distinguitur. Aut contentio est inter duos quicūqz fuerint de beneficio regali: tūc coram rege deciditur: cetere vero cāe coram paribus curtis hoc dicit. Quero que distinctio sit rationabilior? Et vī qd distinctio Corradi: qz omne ius quo vtimur primo pertinet ad personas deinde ad res vel actiones. Est ergo persona tanqz dignior inspicienda vt. l. queritur. ff. de sta. ho. sic insti. de iure naturali. §. fi. ¶ In contrariuz videtur inspicienda cā potius qz persona maxime: qz ius in causa positum est: vt. ff. ad. l. aquiliam. l. si ex plagis. §. in cliuo capitolino. So. distinctio corradi rōnabilior est z tenenda: qz est lex imperialis. Nam propter personis in dignitate positis non nulla priuilegia inuenit veteris iur auctoritas: vt. C. vbi sena. vl cla. l. quotiēs C. de iniurijs. l. fi. C. de procura. l. penul. C. de digni. l. quotiens. lib. xij. cuz infinitis similibus. Pro medio lañ. consuetudine facit: qz solūmodo de beneficijs pncipis ad eum pertinet iudicare z ipse est qui potest z habet determinare de eorum substantia z qualitate: z quem modum beneficij sui esse malit. vt. ff. de reg. iur. l. neratius: z extra de iudi. cum veniſſet. Nam beneficium principis simile est legi ab eo condite quam ipse solus habet interpretari: vt. C. de leg. si imperialis maiestas. In causis autem ei non reseruatis ita magnos iudex dz iudicare vt paruos absqz personaz differentia: vt. C. de iudi. l. rem non nouam. Bal.

Inter pares.

Diuide i tres ptes. Primo coram quo sit dirimenda contentio orta inter pares. Secundo an dominus possi feudum alienare: z quo casu. Tertio an vasallus possit feudum alienare vel alij dare z quo casu. Secūda incipit in. §. ex eadem. l. Tertia in. §. similiter. Casus. Si contentio est inter duos vasallos quoz vterqz dicit feudum proprium esse siue producant eundez in uestitorem siue diuersum: causa diffiniri debet coram iudice vel arbitro. Verūtamen si ambo producant vnū z eundem inuestitorem si domino possidenti sine fraude variare voluerit ille obtinebit nisi aduersarius contrariuz probauerit. h. dicit. INTER PARES BUOS. id est inter duos qui dicunt se pares: sz tamen non constat alias domini esset cognitio: vt. j. de. p bibi. feu. alie. per Fede. c. i. §. preterea: si inter. Et dic vt ibi plene not. Pe. de cer. CORAM IUDICE. s. ordinario. Per. GUARENTARE. est vulgare tuscorum qui appellant instrumentum guarentigie: id est firmitatis z precisum cui est omnino standū. Hec est intentio litere qd ceteris paribus quando vterqz allegat dñium: dominus potest alteri affirmare feudum: argumen. ff. de leg. ij. l. si seruū. §. si iter duos. ¶ Sed quero quid si inter duos agatur non de iure rei sed de iure possessionis: puta qs ad quez venerit possidentem: vt. C. de appel. l. i. licet vterqz vasallus sit: z hoc confiteatur? Respondet Ebredumensis in summa sua qd qō violentie non tractabitur coram domino feudi: vt extra de foro compe. ex parte fm Goffre. z nota. extra de iudi. ceterum: fm Ber. z dixi ibi de probi. feu. alie. per Fede. in. §. preterea. Dicit tamen Ebredumēsis qd de consuetudine i multis locis semper cognoscit dominus in hoc casu siue de possessione siue de ꝓprietate queratur. ¶ Ita ponit ipse in summa in vltima carta. Ego alias dixi qd si istud possessoriū respicit adminiculum petitorij qd pertinet cognitio ad dominum. ar. C. ō iudi. l. nulli. Si autem nullum prestat adminiculum: sed agitur ad aliam penam quā priuationis feudi: z altera. l. quā. l. feudorum talis cognitio nō pertinet ad dominum sed ad ordinarium loci. Et est ratio quia non pertinet ad naturam feudi: quia due tantum cause spectant ad naturam feudi. s. ipsius feudi constitutio vel cōseruatio. Itē eius priuatio que secundum constitutiones feudales descēdit. De alijs enim penis nō cognoscit iudex feudi: sed ordinarius loci: vt no. in. d. c. ceteruz per Inno. z ideo siue criminaliter ageretur siue ciuiliter actione iniuriarum ad vindictaz siue actione. l. aquilie: vel interdicto quod vi aut clā iudicis ordinarij esset cognitio vt in. d. c. ceterum. ¶ Sed qz fit mentio hic de arbitris: ideo scias qd dominus Jacobus ō ardizone in summa sua quesiuit vtrū quis possit cōpromittere in aduersarium? Et dixit qd non. vt. l. penul. ff. ō arbi. qz cōpromissuz requirit duo extrema que nō sunt hic quia non est nisi vnus compromittens. vt. l. ij. ff. de stip. seruo. Sed licet istud non teneat tanqz compromissum in arbitrum nūqd tenebit tanquam quoddam pactuz. ar. qd sic. ff. p so. l. si margaritā. ff. de prescrip. ver. l. insulam. ¶ In contrarium qz ad obligandum si non valet quod ago vt ago non valet vt valere potest. vt. l. j. §. j. de cōstitu. pecu. De hoc dic qd aut tanqz in arbitruz z non valet: aut tanqz in bonum virum: z siquidē compromittitur de re familiari valet. Idem dico si compromittitur de aliquo beneficio super quo liceat pacisci: vt not. Inno. c. sane extra de renū. Aut de vindicta: z tunc aut ciuiliter z vz. Aut criminaliter z non vz: vt. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. deliberali: ar. contra. ff. de cōdi. ob cau. l. pe. z. ff. de fur. l. interdum. §. qui furem. Sed ibi non fuit cōpromissum: z fuit processum de facto z non de iure: vt nō. C. qñ ciuilis actio. in Rubrica. Aut est dubium vtrum tanqz in arbitrum vel arbitratorem z presumo qd tanqz in arbitratorem: vel res magis valeat quam pereat. Et qz non presumit ille velle litigare qui se ponit in manibus aduersarij: z ideo non presumitur eum eligere tanqz disceptatorem: sed tanqz amicum: arg. ff. man. l. creditor. §. i. Item qz bz facti proprij noticiam: vt extra de rescrip. c. ab excōicato. Item facit qō nō. Hosti. extra de arbi. innotuit: z ibi in nouella. ¶ Querit idem Jaco. qñ compromittitur in offensum: vtrum offensus possit mādare offendenti qd de ciuitate exeat? Et dicit qd non: nisi in compromisso fuerit hoc actum nec per hoc dicitur infringi libertas: vt legitur z nō. in. c. quintauallis: de iureiuran. z in. l. fi. de preto. stipula. per Barto. sed quodāmodo de iniuria satisfieri. ff. de iniurijs. l. si vnum. §. si autez. Caue tamen tibi qz istud preceptum non habetur loco relegationis vel interdictionis publice. Ita qd si non seruet debet tanqz violator interdicti criminaliter puniri. Non enim hec auctoritas competere potest his qui non habent merum imperium. C. de sen. z interlo. om. iud. l. nulli. Hec enim retuli: qz ista z plura alia predictus dominus Jaco. de domino ardizo. posuit in summa sua huius operis in vltima z penultima charta vbi ipsum videre poteris si summaz eius habes. Sed

a ¶ §. iuſtius. De natura iſtorum verborum ſi tibi videbitur ſi eſtimaueris ſi arbitratus fueris ſi tibi placuerit ⁊ ſimilium important arbitrium boni viri ⁊ non voluntatem proprias probatur in. l. fideicõmiſſa. §. quã q̃. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. thais. §. fororem. ff. de fideicõ. liber. vbi tex. de verbo placet: ⁊ tex. cuz glo. in. c. ij. de corpore vi. ⁊ glo. in. c. abbate: de verb. ſigni. ⁊ per bar. in extrauagãti ad reprimendaz ⁊ in. l. alio. de alimen. ⁊ ci. lega. Et hoc dixit glo. in. c. vt debitus de ap. q̃ iudex poteſt iudicare ſecũdũ quod ſibi videtur. Vide etiaz gl. in. c. iudicet. iij. q. vij. ⁊ vide Anno. in. c. cuz ſpeciali de app. qui dicit quẽlibet iudicẽ poſſe ita interpretari de cauſis vtẽtibus coraz eo.

b ¶ Largiri. Niſi h̃ ſit modici preiudicij: vt l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. ò arbi. vel facit pro bono pacis: vt extra de prebẽ. c. niſi eẽnt: ⁊. d. l. creditor. §. i. ff. mã. Sed hic quero qñ dicaf factum pro bono pacis. Rñ. qñ res ẽ dubia: vt no. Ber. extra de elec. i. ca. cũ inter. R. vbi omnino vide.

c ¶ §. differt. Et hoc cõprobatur argumento eorũ que notantur. C. de his quib. vt indig. l. i. per Accurſ. Et hec vera vt no. in Spec. de arbi. §. differre ad fi. Pone. n. q̃ debeo recipere decem a petro quod cõpromitto nonne ex mora minuitur actio mea. Certe ſic iſti. de act. §. idem iuris: ⁊ hac ratiõe videretur quod ligdata cauſa deberet ſaltem intra quatuor meſes iudicari: ⁊ iſta eſt noua cõſideratio tamen nõ vrget: qz non ſequit debuit facere ante: ergo non valet factũ poſtea. Et adò qò ab extra notaui ſup̃ de controuer. per par.

bes. Sed hic quero ſi eſt data arbitratori poteſtas q̃ poſſit iudicare alte ⁊ baſſe prout ſibi placuerit quid operantur iſta verba? Sol. dicit Joan. in. c. humilis: de ma. ⁊ obe. q̃ poteſt facere qc quid ſibi videbitur: ſed pondera verbuz videbitur: qz ſi eſt in dolo nõ facit quod ſibi videtur: ſz eius contrariuz qz cum apppareat de mente ſua id quod eſt fiendum ⁊ facit oppoſitum tunc dicitur eſſe in dolo. ff. manda. l. creditor. §. lucius[a]. ¶ Et nõ. q̃ ſi arbitror ex certa ſciẽtia de alieno largitur ideo non valet: qz non eſt pmiſſum dõare de alieno: vt. ff. quod vi aut claz. l. prohibet. §. plane: immo eſt qñq̃ ſpecies furti de alieno largiri[b]. ¶ Sed hic imediate queritur quanto tpe duret cõpromiſſio que fit in arbitratorez? Reſpõ deo per annũ: ⁊ ideo non valet preceptum factũ poſt annum a tempore cõpromiſſi: ar. C. cõia de leg. l. ſi. §. ſed ⁊ ſi quis. Ita dicit Jac. predictus. Sed Bar. dicit q̃ ſi compromittit in ipſum cõtrahentem ſuper reſoluendis ſubſtantialibus cõtractus dz declarare infra. lx. dies: vt. ff. de edil. edi. l. quod ſi nolit. §. ſi qs ita. Ubi dicit q̃ ſi res ſit vendita vt diſplicuerit redhibeat nec ſit diffinitum tempus ad redhibenduz: q̃ infra. lx. dies poteſt redhiberi ⁊ non vltra. Et eſt ar. q̃ ſi in cõ promiſſo apponitur tps hoc acto q̃ ſint dies vtiles: q̃ ſi non poteſt haberi copia partiũ nõ currit dilatio: dicas q̃ in. §. ſi qd: illud eſt de natura penitentie que fit in alterius preiudiciuz: ſz hoc eſt quod intimetur aduerſario alias nihil operaf vt C. de ſatiſ. l. i. ff. de procura. l. ſi procuratorez ab ſentem. Si autem ſuper aliquo extrinſtco cõpromittatur in quendã tertiũ tunc durat per annuz. Ita nõ. ipſe in. l. ſi qs arbitratu de vbo. obl. Sed illa. l. q̃ ſi nolit: ſalua reuerentia ſua nihil facit: qz ibi erat collatuz arbitriũ ſuper reſolutione cõtractus: ⁊ non tanq̃ in bonuz virum ſed tanq̃ in voluntariũ cuius arbitrium non poſſit reduci ad arbitriũ boni viri. Item nec dicta. l. ſi. C. cõia de lega. hoc probat quia ibi eſt caſus ſpecialis vbi prefigitur annus: qz ſperatur electio comerti in aduerſariuz. Et ideo dico q̃ debet ſtatui terminus a iudice: vt. C. de iure deli. l. ſi curatoris: iuxta nõ. in ſimili. ff. de procu. l. oium. Sed certe ⁊ ſine termino ſtatuendo a iudice: ſicut. n. eſt cõmiſſa ei qdditas negocij tanq̃ bono viro ⁊ ipſa ſubſtantia totius litis ita ⁊ tps. Et ideo dz laudare iuxta tps equũ arbitrio boni viri: ⁊ ẽm qò videt expedire vtriq̃ parti: arg. ff. de ſol. l. cũ ſticus: ⁊ ff. ſi quis cautio. l. i. Certe ⁊ illud qò dicitur ò anno ſatis vr̃ equum tñ non computabo annũ a die cõpromiſſi: ſed a die quo potuit cognoſcere preſentibus partibus nõ q̃ mora anni faciat euanere cadem dilatio que nõ poteſt eſſe niſi habeat vtrãq; extremitatẽ. Et iſta eſt ſubtilis ratio ⁊ incognita vt dicta. l. ſed ſi manente. Sed pone daf arbitris ptãs prorogandi: nunquid tunc eſt idem ſpacium ⁊ idez numerus ⁊ nunquid prorogato prorogationis ſit vnum ⁊ idem cuz principali: qò non puto propter diuerſitatem perſonarum vt alibi dixi. Alij dicunt eſſe

ſcere compromiſſum ſed eo q̃ qui tanto tpe eſt i mora non eſt bonus vir. Vel dic q̃ aut compromittitur ſuper lite aut ſuper negocio. Primo caſu arbitrator ſuccedit loco arbitri ⁊ datur triennium. Secũdo caſu vel aſſignabitur tps arbitrio iudicis de quo aptius loquit Jo. an. in additio. Spec. in tit. de arbi. in. §. differt[c]. ¶ Vel per lapſum anni inducetur tacita renunciatio q̃promiſſi tam partium quam ipſius arbitratoris: arg. ff. de arbi. l. item ſi vnus. §. ſi multo poſt. Et eſt ſimile de anno extra de offi. deleg. c. cũ querenti. Sz pone cõpromiſſum fuit factũ ad menſem poſtea prorogatũ ſine repilogatione alterius cõpromiſſi: an ſit idem cõpromiſſuz: qz duo termini reſpiciunt vnũ ⁊ idem determinabile: ideſt vnũ q̃promiſſum? Rñ. iuris fictiõe eſt vnũ ſed re vera ſunt duo ẽm Ly. in. l. ſi cũ dies. ff. de arbi. in additionibus. Vide nota. in. c. bi qui. de preben. lib. vi. ⁊ per Bar. in. l. iiij. ff. de dam. infe. Tu dic aut nouo animo ⁊ verũ dicit Ly. Aut a principio fuit data poteſtas prorogandi: ⁊ tunc etiam re vera eſt vnũ ⁊ idem. l. põpo. la. ij. de nego. geſ.[d] ¶ Sed qd ſi arbitrator precepit q̃ darent. x. ſed poſtea bonus vir diminuit ⁊ ſtatuit q̃ debent. v. nunqd ſi illa. v. nõ ſoluunt cõpromiſſi pena cõmittit? vel nũquid ille q̃ petijt qz plus petijt inciderit in penam cõpromiſſi? Super iſto ſecundo dicit idem Jac. q̃ non: qz iuſtã habuit cãm litigandi ⁊ ignorauit iſte quãtuz eſſz qò debeb: vnde non debuit ius ſuũ indiſcuſſum metu pene relinquere: vt. ff. de peti. here. l. illud. Item qz nõ dz dici contraueniſſe anteq̃ debitũ fuerit declaratũ ſic nec pẽdẽte appellatione: ar. ff. de ſtat. lib. l. ſtatuliberi rõnem maxime ſi in iudicio offerat ſe ſoluturuz qò declaratũ fuerit interim non dicet in mora: arg. C. de diſtra. pig. l. ſi reſiduũ ẽz Ja. predictũ. Et p hoc eſt determinatũ: an petens reductione inciderit in penã cũ demũ poſt ſniaz appareat qui habebat iuſtã cauz litigandi pro parte ⁊ p pte nõ. Sz quãtũ ad aliũ paſſum vtrũ ille q̃ nõ ſoluit. v. in q̃bus remanſit arbitriũ firmũ incidat in penaz cõpromiſſi? Et vr̃ q̃ ſic ſaltem pro rata: vt. ff. ſi qs cau. l. ſi ſeruus. §. ſi pluriũ. In c̃riuz vr̃ q̃ agatur ex ſnia iudicis non ex cõpromiſſo ⁊ arbitramento iuxta nõ. de pac. l. tale pactũ. §. q̃ prouocauit. Item pro h̃ qz mutata perſona ſtipulatio pene nõ cõmittit: vt. ff. iudi. ſol. cũ apud ſemproniũ: ⁊ ſic impune a pena conuentionali ſnie iudicis nõ parebitur. Nam promiſſio pene non extendit ſe ad perſonã iudicis: de qua nõ fuit cogitatũ. ff. ò ar. l. in cõpromiſſo: ⁊ iſta opi. placz Bar.[e] ¶ Quero ſi partes cõpromiſſerunt ſe in iudices delegatos: an videant renũciare reſcripto? Reſpõdeo

idem arg. ff. de here. inſti. l. aſſe toto. ff. de manu. vindic. l. pe: ff. ò le. ij. l. vnuz ex familia. §. i. de re. du. vtruz §. i. cũ ſi. Illud aũt conſtat q̃ ẽ circa idem. Et ſi ius cõpromittentium ex mora non eſt factũ ulterius arbiter poterit progaf multotiens ſi h̃ ei conceſſuz eſt: alias ſecus: ar. ff. de verbo. ob. l. ſi ita qs. §. ea lege: ⁊. l. qui rome. §. calimac[a] in fi. Et ſi arbitri dicũt prorogamus tempus ⁊ nõ dicũt quãtum tps: intelligitur ò breui vt no. ff. de mino. l. emilius. p Accur. Et ſi petit reſtitutio cõtra laudz quod eſt ipſo iure nullũ: an p hoc videatur confirmari ipſum laudum: ⁊ tex. dixit qò p hoc non videf cõfirmari ⁊ tũc ſed tunc fruſtra agi. vt. C. ò tu. ⁊ cur. qui ſat. non dede. l. i dubiũ. Sed ponamus q̃ opinio Bar. de anno ſit vera in arbitratoi ⁊ de triennio i arbitro: qd ergo ſi cõpromittaf tanq̃ i arbitrũ ⁊ arbitratorem an erit vna meta an due. Et dic q̃ due: ar. l. ſi domus ò fui. vr. predio. imo vi q̃ cõpromiſſuz i arbitramẽtum pertuo duret: qr vbi ꝯtus non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus niſi iudice mediãte vt. l. ò die cum ſi. ff. qui ſatiſda. cog. ff. de bo. auc. iu. poſſ. l. in venditione §. ò tempore: ⁊ ff. depoſiti. l. lucius. Sed pone q̃ ſtatuti ſint. ij. menſes in compromiſſo cũ poteſtate prorogandi: mõ arbitri. j. terminuz prorogant hoc mõ vz vſq; ad alios duos menſes inchoãdos finitis primis duobus an valeat iſta prorogatio cũ eius effect[a] ſumat initiũ eo tpe quo geri nõ põt: nec ẽ ppzie progatio cũ non incipiat ſecũda dilatio durante prima. d. l. ſz ſi manent. Vide Bar. in. l. iiij. ff. de dã. infec. Et vr̃ q̃ nõ ſit prorogato: ſed nouũ cõpromiſſum qò arbitri in ſe ipſos facere non põt: ar. ff. de te. mili. l. qò dr. Bar. ſed ſi nõ curat niſi ad iudicẽ ire ⁊ arbitruz ſpernere tacite ſoluit cõpromiſſuz ⁊ laudũ poſtea latũ ſperni poteſt impune. l. itez ſi vnus. §. ſi multum. ff. de arbi. circa quod tu h̃ conſidera. e ¶ Bar. Sed pone partes dederunt arbitro ptãtez ſub hac forma de iure ⁊ ſtatuto ẽm ꝓſciaz qd operant iſta verba ẽm ꝓſciaz. Rñdeo intelligit ẽm multaz ꝓſciam: alias poteſt p ſuperiorẽ corrigi: vt no. in cle. i. de iure pa. Illa autem verba de iure ⁊ ſtatuto exponuntur id eſt de ſtatuto ſi ẽ rationabile: vt no. Bar. ff. de re. amo. l. reruz. Et no. q̃ conſcientia dz cõſonare rebus ſenſatis. vt. C. de teſt. l. omniuz. Sed quid ſi verba dicunt de

termi. Iſta ergo eſt noua ratio: quia nimis prorogando minuit ſubſtantiã debiti que ratio habet locum ſi debituz erat liquidum alias non. Et eſt ſimile de anno extra de offi. deleg. c. querenti.

d ¶ De neg. geſt. Sed. ſi aliquid eſſet innouatum vel iam elapſo termino eſſet facta prorogatio: tunc eſſet omnino nouum factum ſeu compromiſſum: vt. C. loca. l. ſi cum hermes. ff. loca. l. cum impuberes. §. lege dicta. ⁊ ff. de preto. ſtipu. l. valerianus: de verbo. obl. l. cum ſtipulatus ſim mihi a proculo. ff. de preca. l. ſed ſi manente cuz ſi. Et adde q̃ omne tempus arbitrij intelligitur eſſe preciſum iudici ⁊ arbitro. ff. loca. l. ſi in lege. in pri. ⁊ extra de offi. dele. c. de cauſis. ff. de iuriſ. om. iud. l. eum qui. Conſidera q̃ in omni termino ſunt tria. ſ. terminus a quo terminus ad quem ⁊ ipz terminabile puta compromiſſum. Si ergo prorogatur terminus ad quẽ aſſignatus a principio iſte admodum eſt voluntarius ⁊ non eſt terminus ad quem: qz ab eo eſt receſſum ergo dies vltima prorogationis eſt terminus ad quem. Et qz vnus eſt terminus a quo ⁊ vnus ad quem ergo vna

concordia vel de iustícia. Dic vt extra de rescrip. cū causam: el.ij. a ¶ Alibi. Extra ḡro vtruz p hec ṽba viderit expedire detur arbitriuz. Rñdeo sic vt in.c.ij.d iura. ca.in.vj.i nouel. Et si cā ē cōpromissa d iure z de bona ꝓsuetudine valet sniа lata fz ius cōe ꝓ ꝓsuetudinem: fz pōt appellari: vt extra d do.z con.c. cū venissēt. Item p dicta verba possunt partes componere q̄z q̄z agatur de crimine.C. d his qui. vt idi. l.polla.z in.c.q̄z uis:extra de offi. ordi.in nouella. Sz si cōpromissuz ē factū cū iuramēto d piurio pōt ēt cognoscere iudex secularis: vt i.c.lz d iureiu rā.i.vj.in nouel. Sz illd ꝓstat arbitruz territoriū nō hre: vt i.d.c. j.d fo. cōpe.i.vj. in nouel. Si vn⁹ ex trib⁹ arbitris cōparuit z audita duorū opinione recessit valet laudum istorum duorum: vt in.c. vlti.de arbi.i.vj. in nouella: qz recedēs videtur verus ꝓtumax ſm Jo.an. qui recessit ex arrupto: secus si de licentia sociorum. Sed pōe arbiter dixit q̄ p.A.z.B. testes ꝓbatū ē. Jō te ꝓdēno: q testes nihil ꝓbāt. an p̄sumat p snia arbitri sicut p̄sumitur p snia iudicis etiam ita pronūciātis: vt notat Jnno.c. quoniā contra falsaz: extra de ꝓba. Respondeo nō z miror de Jnno. qz pro eo qui mentitur pro fundamentis probationum non est presumenduz: argu. ff.ad trebel.l.seruo inuito.§. cuz prętor.

h ¶ Dānatus. Nota d notario infame vide eundem in.C.de fide instrumē. z in.l. j.C.de summa trinita.i.x.col.l. invenus .§. sane. de sacrosanc.ecc. l.si quis ex argētarijs .§.j .ff. de edēdo.l.ij.§.miles.ff.de his qui notan. infa. dixi i capi. fraternitatis de frig.z male.bar.in.l.eadē. ff. ad.l. iuli. rep.

non:imo ex vtraq̄z auctoritate intelligitur procedere: z potest pro parte valere sententia ex vna auctoritate: z pro alia parte seu capitulo valere ex altera auctoritate: vt extra de preben.c.nisi essent: z non est alibi[g]. Extra posset queri.vtrū possit eligi in arbitrū procurator litis? videt q̄ non: qz suspectus est. Jn contrariū quia consensus partiū purgat suspitionem: z hoc veruz est. Nam ego video q̄ de partiū volūtate procurator pōt esse testis sicut mediator. Sed si nō procederet de partium volūtate: tunc aut loqmur de procuratore litis: z non potest esse testis propter repugnantiā officij. Aut in procuratore negociorū: z tunc dicunt qdam q̄ in illo negocio non potest testificari: sed in alio sic: z ſ nō. Jo.mona.in.c.vlti.de testi.lib.vi.in glo.sua que icipit: est ratio. Sz qd dicit de eodez negocio subdistinguitur per Bar. qz aut ad eū redūdat preiudiciū vel cōmodū z repellit propter effectionem cōmodi. Aut nō z non repellit: vt.ff.de iure fis.l. deferre.§. idem decreuerunt.quem.§.allegat etiam Jo.mo. ¶ Extra queritur nūquid notarius infamis possit conficere instrm d cōpromissis z laudis? z videtur q̄ non si cōpromissum est indiciale: secus si extraiudiciale per ea que nō.bar. ff.ad.l.iuli.repe.l.eadem lege: z.C.de bere.l.qm. Tu dic q̄ si est infamis infamia iuris p sniam irrogata nō potest: sed donec sit condēnatus potest: vt.ff.de infa.l. ij.§.miles: z in Spe.de instru.edi.§.instrm ergo: ver. ver.item oppo.q̄ tabellio: z per Jnno.de accu.qualiter. Nec curo vtruz ex crimine falsi vel alio famoso sit dānatus[h]. Jn boc tamen eū differentia: qz si ab alio officio in quo erat est remotus non tamē criminaliter cōdemnatus nō deponit officium tabellionatus. Sed si qz falsitatem cōmisit remotus est ab aliquo officio: puta cancellarie non valent amodo sua instrumenta .l. si aliquid .C.de suscep.archa.lib.x. De notario aūt excōmunicato conficiente instrm de partiū consensu an valeat? Dic vt nō.de sentē.excō.decernimus: li.vi.in gl. z de excep.c.pia: in nouella. Si esset notarius auctoritate ecclesie non posset conficere instrumenta. Et not. q̄ lz testimoniū sit publicū officiū tñ testis est priuata persona: tabellio sīr in testificando: sed in conficiēdo istā est publica persona .C.q testa.fa.po.l.fi. z de ele. nihil: p Jnn. Sunt ēt qdam testes q̄ vocant synodales ad similitudinē venetorū: z sunt infames qñ creantur non repellit eorū dilatio. Sed si postea fiunt infames sic: extra de testi.cogen.c.preterea. Et est arg. q̄ idem in tabellione dici debeat.

Ex eadem lege. Diuide in duas ptes. Primo recitatur cōis z generalis cōsuetudo. Secūdo consuetudo spālis mediolañ. Secūda incipit in ver. q̄ mediolañ. Casus. Dāt regula ſm generalē consuetudinē que talis est. Dñs sine volūtate vasalli feudū alienare nō potest: sed hec regula nō seruat mediolani: sed distingui tur. Aut dñs alienat feudū totū sine curia maiori: aut equali z potest. Aut inferiori z non lz sine vasalli volūtate. Aut alienat partē feudi z non pōt sine volūtate. Aut alienat feudū totum cū curia etiaz inferiori: z tunc lz etiam sine volūtate vasalli: aliter alij dixerunt. h.d. **NON POTEST.** Nota ſm boc q̄ dominus nō potest alienare vasallo inuito: q̄ verū est p viā delegationis .C.de noua.l.i.z ibi p Cy. sed per modū cessionis pōt si alienat cū curia qz cū vniuersitate licet qd alias non liceret: vt.ff.de acq.re.do.l.quedā: z.j.de vasal. q curiam ven.c.i. alij dixerunt q̄ ēt sine curia licitum est dūmodo totam proprietatem dñs alienet: ni mirū vī licere dño de sua proprietate disponere cū p prietas affecta non sit: sicut etiaz lz alienare cū predio ascripticios z censitos etiam inuitos: vt.l.quēadmoduz.C.de agri.z cen.li.xi.q̄z q̄z ipsi ingenui sint: vt no. insti.de iure pso. Et quod dicūt licituz esse intelligunt quando dominus alienat maiori vel pari: secus si minori: qz vasallus nō debet discēdere: qd esset si forte dñs alienaret proprietates suas cuidam rustico. Sed si proprietas est qd vniuersale puta plebs castrū vel villa etiam rustico pōt alienari. Et est notandū q̄ rusticus potest emere dignitates z iurisditiones que sunt propriū patrimoniū venditoris tenenti. Sed de iure cōi iurisditiones non possunt vendi: qz publici iuris sunt z estimationē non recipiunt z maxime merum imperiū qd exercet in psonas quaz nulla est estimatio: vt.ff.ad.l.agl.l. liber hō. Sed per consuetudinē vsurpatum est z quottidie videmus castra z villas emi z vendi cū mero z mixto imperio z oīmoda iurisditione q̄ ꝓsuetudo vincit legē: vt.s.de feu.cogni.c.obertus: z adde qd nō.ff. de fidei co.lib.l.i iure: z alibi de ſ dixi. ¶ Et nō. q̄ hic tangit glos. duo brocarda. Primū est q̄ licitū est insolidū qd pro parte nō lz: qd est verū qñ nō est eadē rō partis quo ad partem q̄ est totius quo ad totū. Item verū est istud in indiuiduis. Aliud brocardū est q̄ q̄daz transeunt cū vniuersitate: q̄ per se nō transeūt: hoc verū in his de q̄bus vniuersaliter p̄dicat z ab ea dependent. Sed qūo cognoscam q̄ sint ista? Rñ. illa q̄ p se nō sunt in cōmertio nostro: vt sacra: religiosa: liber hō: ascripticij: censiti z: hmōi de q̄bus in lege est expressum q̄ per se nō alienant: vnde contra vim z auctoritatem leguz cōmertiū nullū est.ff.de le.i.l.si qs inquilinos.§.fi. Itē quecūq̄z per se possideri non pñt: vt pz in superioribus exēplis. **ODIO RI.** Nō. mirabilem casum in quo alienatio potest fieri potiētiori z nō iferiori. **NEC LICET PARI TEN.** s. vt p boc emptor ius aliqd ꝓsequat i vasallo. Et est rō: qz nō cogit hre duos dños sz sufficit primus: cuius remanet vasalus insolidū. Tex. est ſ multū nōbil: dñiuz tñ predioz bñ credo q̄ sit trāslatū i emptorez sz nō trahit ad se fidelitatē. **IN PLURIBUS LOCIS.** Nō. q̄ lz plura sint loca vnū tñ ē feudū sicut vna iuestitura vt ſ: z.ff. de v.ob.l.scire debem[g]. Itē vnitas dī respectu act⁹ disponētis lz pkes sint res d q̄b⁹ disponit. Nā si leganť mihi alīnta vnū ē legatū p toto tpe: z vna p̄scriptio inchoās a pn.sec⁹ si forma legādi fuisz ſ mō: lego alīnta singulis ānis: qz nō curreret vna p̄scriptō p oīb⁹ ānis: vt.C.d p̄scri.xxx.an.cū notissimi.§.in his de prescrip.lon.temp.l.fi.nam vsus qui consistit in necessitatibus alimentorū tñ recepit vnam z eandez prescriptionem pro toto tempore: secus si exprimeretur: lego tibi vsum singulis annis: qz tunc nō est vnū legatū: quod not. ¶ Extra q̄ro qd si vnam medietatez vēdit dñs vni z alterā medietatē vendit alteri a quo recognoscet se vasallus? Vel dic quid si vasallus medietatem emit ab vno: z medietatē ab alio a quo recognoscet se vasallus. ¶ Et videt q̄ a neutro nisi inter se conueniant a quo vasallus debeat se recognoscere: quia regula est q̄ pro vno feudo non tenetur recognoscere plures dños. Concordent ergo si volunt alias sibi imputent: arg. ff.de vsufruc.l.quotiens. Bal.

Similiter. Casus regula z exceptio a regula z exceptionis declaratio. Regula ē q̄ regulr nō potest vasallus feudū sine dñi volūtate alienare. Exceptio est nisi det alij in feudū. Exceptionis declaratio est si dat eīli psone sibi: vt si miles ē det similr militi: z cuilibet vasallo.s.alij dare in feudū vsq̄z in finitum. Jn q̄busdam tñ curijs obseruat q̄ si perueniat ad quartaz personam feudum amittat z reuertit ad dñm. ¶ Profecto qdem q̄ alij dat in feudū suū feudū dare dz ea lege qua ipse hz. Et si alterius alicui dederit alia lege feudū amittit. Alij aliter dixeruut. h.d. Super ver. profecto habeo talem apostillā in libro meo. Quid ergo si vasallus libere feudū in aliū transferat infeudando ea lege z ꝓditione qua ipse hz postea vero tractu tpis fidelitatem z alia seruitia vere remittat? Rñ. valet: nec per hoc amittit feudū: arg.ff.de iure do.l.iul. qz pactum sui cōceptione equū non dz viciari ex postfacto: vt.l.si socius pro filia.ff.pro so. ¶ **SERVIRE.** arg. est hic q̄ vasallus vasalli cogi debz domino domini seruire: vt.j.de pace iuramen.fir.§.fi. Sed hoc est falsum vt hic dicit in gl.ar. ff.de vsufruct.quēadmod.caue.l. vsufructus mihi legatus.

De hoc

De hoc dic vt no.Ş.de controuer.inuesti.Ş.fi.ꝛ dicto.Ş.fi.ō pace iura.fir.Jaco.SUJ MASCULJ.argu.est hic ꝛ videtur quasi casus ꝙ si cōsuetudo est ecclesie dare in feudum res ecclesie accipienti pro se ꝛ successoribus masculis tantum ꝙ prelatus non possit dare in feudum accipienti p se ꝛ successoribus masculis ꝛ feminis.De hoc dic vt no.s.ō bis qui feu.da.pos.c.j.in prin.Jaco.bel.qz concessio in quibusdam inducit tacitam prohibitionem in reliquis:vt.C.ō procu.l.maritus:ꝛ.C.de pac.conuen.l.fi.ꝛ istud operaꝫ natura termini restrictiui.vt i.c.exiuit.ō ver.sig.i cle. ¶ Querit glo.pono.ꝙ tertia persona alienauit in quartaz vel quarta alienauit in quintaz: quis agit contra possessorem vtrum propetarius an feudatarius:Vel pone sic: cōcesse sunt due infeudationes per pactum:secundus cui facta est in feudatio alienat: quero quis vendicabit vtrum proprietarius an feudatarius primus?Et videtur ꝙ feudatarius quia vtilis prefertur directe:vt.ff.de procura.l.procuratore in rem suā dato.Contrarium est verum qz primus feudatarius qui secundo infeudauit vtile dominium transtulit:vt.ff.ad treb.l. ex asse.ꝛ sic non habet ius vendicandi.Alius autem qui illicite alienauit ipso facto cecidit a iure suo:vt.s.que fu.pri. cau.be.amit.c.j.Ş.fi. ¶ Et nota rationem qz dominium id est proprietarium contempsit ergo ad eum redit:vt dicto.c. j.Ş.fi.Nec occurrit hic ille articulus que actio preferaꝫ vtꝫ vtilis vel directa:quia illud tunc loquiꝫ quando vni competit vtilis:alij directa.Sed hic vtilis nulli competit: vnde sequitur ꝙ directa habet vim directe ꝛ vtilis:vt.ff.ad trebel. l. si heres.Super articulo autem vtilis ꝛ directe dic ꝙ aut sunt compatibiles ꝛ exequibiles ambe puta proprietarius agit ratione possessionis civilis per alium detente:feudatarius agit ratione naturalis occupate:tunc quilibet auditur in suo iure exemplo proprietarij ꝛ vsufructuarij:argu.ff.de vsufr.l.cuiuscunqꝫ.Ş.si fundus.Aut non sunt compatibiles nec exequibiles : ꝛ tunc aut vtraqꝫ est intentata ꝛ prefertur vtilis:vt.C.de prescrip.xxx.an.l.siquis emptionis.Item si sit intentata vtilis tantum:vt.ff.de rei vendi.l.si culpa.Sed si directa tantū tertius tūc possessor non potest excipere de iure non suo sicut nec agere.vt no.ff.de conditio.inde.l.inde biti.Ş.fi.ꝛ quod ibi.Bart.iu.l.ij.ff.de excep.rei iudi.Bal.

Si fuerit. [a]Si contentio est inter dominum ꝛ vasallum de beneficio:aut vasallus feudū inficiatur : ꝛ dominus contra eum probat ꝛ tunc amittit feudū.Aut dubitanter respondet ꝛ non amittit feudū:sed secū dū alios si fraudulenter negauit perdit ꝛ non aliꝫ.h.d.NE SCIO.Not.ꝙ qui dicit nescio dubitāter nō det:dicit Jo. mo.ꝙ ista nō est bona rnsio:ꝛ ió debet dari terminus ad deliberandū:ꝛ si maliciose sic respondet positioni habetur ꝙ pfessato qz edere nō videtur qui maliciose edit.Et per verbū nescio nulla soluiꝫ questio.Vide Joā.mo.in.c.presentiū de testi.li.vj.super ver.credit.Adde quod nota.in.l.de statu.ff.de testa.cē.Bald.

¶ De clerico qui inuestiturā facit. Rubrica

Clerico. Diuide capitulū i quattuor partes. Primo de inuestitura facta a clerico de rebus proprijs.Secūdo de inuestitura facta a clerico de rebus ecclesie quas tenet inuestitor.Tertio de inuestitura facta a clerico de rebus ecclesie quas tenet aliꝰ in feudū. Quarto de inuestitura facta ab archiepo ꝛ episcopo ꝛ alijs clericis de rebꝰ ecclie que a nemine detinentꝫ. Secūda ps incipit in.Ş.quicūqꝫ.Tertia in.Ş.vbi vo.Quarta in.Ş.ꝛ ideo. ¶ Casus Si clericus facit inuestiturā de suis proprijs bonis eius successor cogiꝫ eā ratā hre.Si vero de rebus ecclesie siquidē possessio rei per beneficiū inuestiture ē apud euz qui inuestire dz:inuestitor ꝛ eius successor cogitur eā adimplere:hec oia obtinēt ēt in laico inuestitore.Si aūt clericus de bñficio sui militis aliū inuestiuit aut pure ꝛ nō valet:aut in diem vel sub conditione tūc valet.ēt sine volūtate vasalli: tamen si prius decesserit inuestitor q̄z feudum retinens:successor eiꝰ nō cogiꝫ ratā hēre.sed si se viuente feudum sibi aperiaꝫ ipe cogiꝫ adimplere.Insup sciendū ē ꝙ si archiepus mediolañ.q tpe sui introitus inuenit in dñico possessionē mense sue ēt breui nō pōt dare in feudū:sz si feuduz postea apiatur bñ pōt postea in feudū dare.Epi āt ꝛ alij clerici q i dñico inuenerūt ꝛ feuda postea apta ꝛ oliz ꝛ hodie in feudū dare possunt.h.d. ¶ No.bonā distinctionē ꝙ aut tractaꝫ de rebꝰ clericoꝝ:aut ō rebꝰ laicoꝝ aut de rebꝰ ecclesiaꝝ.Primis duobꝰ casibꝰ heres inuestitoris teneꝫ inuestiturā iplere.Tertio casu distinguiꝫ vt hic ꝛ.s.q suc.te.c.j. ¶ Nota ꝙ archiepus mediolañ.id qō inuenit in dñico tpe sui itroitꝰ puta castꝝ reuersuz ad archiepatū qō suus pdecessor cui erat aptū nō ifeudauerat ifeudare nō pōt ꝛ est speciale priuilegiū sancte mediolanē.ecclesie:arg.de sacrosanc.eccle.l.iubemus.Sed ceteri alij epi ꝛ prelati possunt idem qō potuit pdecessor lz inuenerint possessum in dñico:qz rōne breuis possessionis rei qualitas nō est mutata.Adde tfi ꝙ si ita inueniret in dñico ꝙ esset factū de mensa p statutū prelati vel capituli vel per antiquā possessionē ꝙ successor nō pōt reifeudare sine licētia sūmi pōtifiᵓ: cū oēs epi ꝛ plati exēpti iurēt nō alienare Romāo pōtifice incōsulto:qō dic vt i.c.vt sup de re. eccle.nō ali.in nouel.ꝛ adde qō dixi.ş.q feu.da.pos.c.j. in pn.ꝛ in auc.hoc ius porrectū.C.de sacrosa.eccle.i ver. qd in abbatibꝰ exēptis:ꝛ qō no.Bar.in.l.si vacātia.C. de bo.vacā.li.x.Et no. ꝙ i lu.dñi Symonis ꝛ Ja.de are. hic ē quoddā.ca.qō cōiter nō habeꝫ quo sic caueꝫ : archiepus mediolanē.nō tm̄ feudū qō aperiꝫ ei : sed qō tpe introitus sui in dñico loco reperit infeudare potest fm modernoꝝ rectū ꝛ rationabilē vsum ꝛ qō in feudū dederit stabile pmanet. ¶ Ultimo nota ꝙ eoipso ꝙ ecclesia reperiꝫ in possessione feudi ideo presumiꝫ incorporatū esse nisi hoc ꝓbeꝫ. Et tene menti ꝛ vide qō notat Bar.in.l. vltima.C.de bo.vacan.li.x.ꝛ qō notat Jo.an.in.c.j.de reseri.in cle.ꝛ inquit glo.no.in cle.frequens de resti.spo.ꝙ illa bona in quibꝰ plat⁹ hz directū dñiū ꝛ alius vtile vt sūt bona feudalia ꝛ similia nō censenꝫ esse de mensa prelati:quod nō per archi.in.c.ij.de re.eccle.non alie.in vj. ¶ Extra quero nūqd vnꝰ epus sit maior altero?Rñdeo sic ꝓz ecclesie sue dignitatez:vnde nō oēs epi sunt pares: vt no.in.c.si forte.in fine.de elec.in.vj.p Jo.mo. ¶ Quero nūquid deficiente prelato regulari diocesanus possit supplere eius vices?Respondeo:dic vt notaꝫ in.c.ij.de sentē.excommuni.in nouella. ¶ Quero quid in dubio si non constat cuius sint res infeudate vtrum presumantur clerici vel ecclesie?Dic vt diffuse not.per Jn.extra de testa.cū in officijs.Sed hosti.ibi breuiter se expedit dicēs ꝙ si nō apparet cuiꝰ res sint p̄sumuntur ecclesie.Ad hoc s.de feudo march.ca.j.Mā simile videmus in fisco vt no. in.l.facultas de iure fis.li.x.licet multi dānent illā glo.ꝛ de consuetudine non seruatur ita indistincte vt loquitur Et adde quod notatur in.c vlti.de procur in cle.ꝰ.ꝛc.

¶ An mutus vel impfectus feudū retineat. Rubrica.

¶ Jsta dictio imperfectus significat totalitatem imperfectois sicut mutus totalitatez mutitatis:ꝛ surdus totalitatem surditatis: quia non est totaliter imperfectus ille qui comparatione perfectionis est imperfectus:sed qui nihil potest vel ita parum quod est prope nihil:quia ista duo sunt paria nihil ꝛ minimum sicut nihil ꝛ vilissimum[c]. ¶ Et nota in isto.ca.ꝙ si mutus vel aliter impereectus habet filium ꝙ non aufertur ei feudum.C.qui admit.in bono.poss.l.j.per Cy.ᵒ Bald.

Mutus. Casus. Miles feuduz hñs decessit filio supstite q ē mutꝰ vꝫ aliꝫ ipfectꝰ:qriꝫ an sibi succedat in feuduz?Et vr̄ ꝙ sic fm Obertum ꝛ Gerar. ꝛ plures alios.Sed alij cōtradixerūt qz feudo seruire non

a ¶ Si fuerit. Vid bar. in auc. qui rē C.ō sacrosā. eccle. ad finē allegat istum tex.ꝛ male vi de Jo.ō imo. in.c.ij.de fer. ꝛ ibi dixi.

b ¶ In cle. Nisi factū sit inuentarium legitime ō rebus ecclesie: nam tunc stamus inuentario. Jtez si ecclesia hz estimum stamus estimo. ff. de probat. l. cuz de lego.

c ¶ Vilissimum. Idem qñ est taꝫ impfectio ꝙ homo nō habet naturalem requisitionē ipsius rei cālis vel causate a nā sicut nauis non dicit̄ nauis que non est apta ad nauigandum vt ad nauigationis vsum: etiam oculus nō dicit̄ oculus nisi equiuoce si non videt hz Auerroim ff. de verbo. signi.l.edificia Ş.fi.

d ¶ per Cy. Et nota ꝙ priuilegia preser tim libertatis non minuuntur morbo laborantibꝰ .C. de prin.ag.in rebu.l. ex agē tibus li.xij.ꝛ ibi per Bar. Sed aliud est morbo laborare:aliō a perpetuo vsu rei cadere ꝛ i habilez fieri:qō naturale est a nullo subiecto abesse presumitur.C. de codicillis . l. nec codicillos:ꝛ ideo nemo presumitur imperfectus a natura sui generis:ꝛ sic ꝙ naturale ee dz singulis generū inesse presumitur.Et sic nota ꝙ natura nunqꝫ presumitur esse separata a suo naturato.

potest sicut nec clericus vel femina Super materia ista Jaco. de are. sic ait. ¶ Mutus vero vel alius imperfectus succedit ꝛ hoc vtilitate suadẽte receptũ est ne langor animi dãnum in bonis afferat. ar. ff. de vsuca. l. iusto. §. eum qui. Vel dic ꝙ non succedit: sed ad sustentationẽ suijpsi⁹ ipsum retinet si aliunde non habet: vt. s. episcopum vel abbatem. §. mutus: ꝛ argu. ff. de ven. in pos. mit. §. extraneo: ꝛ in auc. de incest. nup. §. j. col. lij. Et talis excusatur si domino non seruiat. argu. ff. ad silk. l. siquis in graui. §. subuenitur: ꝛ. §. ignoscitur. Jta dicit ipe in summa sua titu. ỏ succes. feu. sub rubꝛicella mutus. Sed dominus Ja. de ra. in summa sua titu. qui. mod. feu. amit. sic ait. Casus inducit feudi amissionem si vasallus efficitur mutus: cecus: surdus: furiosus: claudus vel aliter imperfectus secundum quod tradit supra epi. vel abba. c. j. §. mutus. Alij ꝓtractus secundum quod dicunt vt totum retineat: vt in titu. an mut. sur. ce. vel aliter imperfe. c. mutus. Ad quoꝛum sedandas contrarietates quidam dicunt ꝙ primũ capitulum per vltimum coꝛrigatur: quod denotat glosella antiqua que dicit vacat istud capitulum ꝓpter inferius. c. mutus. ¶ Alij dicunt ꝙ nouum feudum eo casu superueniente amittitur: verumtamen si feudum magnum fuerit ꝛ aliũ de non valeat sustentare relinquet̃ ei ad sustentationem vt. d. §. mutus: vetus autem retinetur in totum: vt. d. c. mutus. Sed ego dico ꝙ opinio est in ipso tex. ꝙ etiã in veteri feudo: vt. d. §. mutus. Ut ergo non decipiamur ex casu in muto superueniente non sunt varie opiniones in. c. j. sed in muto a natiuitate sic. De muto autẽ vel aliter ĩperfecto casualiter queramus. ¶ Mibi autẽ verioꝛ ꝛ equioꝛ videtur eoꝛum sententia qui mutum furiosum vel aliter ex accidẽti imperfectum feudo non priuant nouo vel paterno: arg. ff. de vsuca. l. nunq̃. §. si seruus: ꝛ. §. si vi aut clam ꝛ. l. iusto. §. eum qui. ff. de acquir. pos. l. si is qui. ꝛ. l. si id quod. §. j. arg. ff. de offi. pꝛesid. l. diuus. ff. ad. l. põpo. de parici. l. diuus: ꝛ in decre. lvj. di. c. satis peruersum. xvj. q. vij. inuentum. ff. de benefi. feudi. ca. quicunq; §. j. in fine. Et faciunt ad hoc argu. que notantur. s. qui feu. pos. accipere. §. item surdus: ꝛ. Jan ille qui iterfe. fra. domini sui. c. j. §. quod ita. Si autẽ textualia teneas ꝛ quod cõiter notatur vt mouum feudum amittat: vetus vero retineat: non autem hoc in cuiuslibet feudi specie dictum intelligas. Quid enim si feudum datum sit ad certus seruitium ꝛ tale cui adimplẽdo non obsit cecitas superueniens aut loquele amissio surditas vel alia quelibet coꝛporis imperfectio seu debilitas? Aut quid si feudum sit sine fidelitate ꝛ pꝛo eo nullum seruitium debeatur: dicemus ne feudum nouum amittere eum? Certe minime: vt. s. de quibusdam alijs capitulis extraoꝛ. c. si cui militi. in pꝛinci. ff. de cap. l. postliminium. §. vl. in fi. ff. de vacatio. ꝛ excu. mu. l. ij. §. mun⁹: ꝛ. §. coꝛporis. ff. de ỏcu. l. honoꝛes. §. j. ff. de postul. l. j. §. cãus. ff. de iudi. l. etiam cecus. ff. de statu homi. l. qui furẽ. argu. C. de vete. iu. enu. l. j. in fine. ff. de rei ven. l. ceterum: ꝛ. ff. de peri. ꝛ cõ. rei. ven. l. si vina. argu. in decre. vij. q. j. pontifices. Aut quid si tale si feudum ꝙ nulla ex causa vel ingratitudine sit amissibile: vt qꝛ datum sit eo ꝙ a moꝛte ỏãtem liberauerat vel ab hostibus vel a latronibus eripuerat: vt. ff. de dona. l. si pater. §. j. Mis enim casibus cessat legis ratio siue consuetudinis que feudi amissionem inducit: vnde ꝛ ipsa lex siue cõsuetudo cassat in casibus: vt. ff. de pac. l. quod dictum. ff. de re mili. l. milites. agrum: pꝛimo responso. Jaco. de ra. ¶ doff. in summa sua titu. qui. mo. amit. ver. xxvij. nihil firmando sic ait. xxvij. causa est si vasallus efficiat̃ mutus ita ꝙ nullo modo loquatur̃: vt. s. qui. mo. feu. amit. c. vl. Si vero loquatur tarde non nocet ei. arg. ff. de ac. ꝛ ob. l. j. §. fi. insti. qui. modis non est permis. fa. te. §. item mutus: ꝛ de inuti. stipu. §. mutum. Tamen si feudum ẽ magnum ꝛ mutus non potest aliũ de exhibere sine eo: tunc de eo tantus relinquendum est ei ꝙ se exhibere possit: vt in titu. qui. mo. feu. amit. c. vl. Et in lombarda de beneficio. l. siquis: perdit ergo mutus feudũ. Sꝫ contra videtur ꝙ mutus: surdus: cecus: claudus: vel aliter iperfectus si fit ita natus retinebit feudum paternum: alij dicunt ꝙ totus perdit: alij dicunt ꝙ totũ retinet: vt in ti. qui tes. sint nece. c. mutus: nam ꝛ femine ꝛ clerici perduut. Sed vt ibi ¶ doff. Ja. bel. hic sic ait. Queritur hic que opinio sit verioꝛ ꝛ viãetur secunda: qꝛ feudum datur ꝓpter seruitius ꝛ feudo deseruire non potest qui est cecus mutus vel surdus aut aliter imperfectus: cum seruitium existat in locutione: vt. s. de forma fidelitatis: ꝛ de noua. fideli. foꝛ. c. j. ꝛ in auditu consistat ꝛ possit audire credentiam domini ꝛ denunciationem sibi factam pꝛo seruitio ꝛ ex alijs causis referre: vt in pꝛeal. titu. ꝛ. s. qui. mo. feu. amit. ꝛ. s. hic finitur lex. dein de consuetudi. regni. inci. §. ad hoc ꝛ regulariter qui feudo seruire nõ potest non succedit in eo sicut est femina ꝛ clericus. Preterea quotiẽs causa reducitur ad non causam etiam secuta solutione: quod datum est repetitur: vt. ff. de condi. inde. l. inde neratius. §. ex his omnibus: ꝛ de cõdi. sine cau. l. j. ꝛ. l. nihil. sed causa dandi feudum est seruitium: vt. s. in qui. cau. feu. amit. §. bñficiũ: ergo si successoꝛ ẽ ihabilis deficit cã ergo nõ succedit. Preterea cessante causa cessat effectus. ff. de dona. l. iij. §. fi. ergo ꝛc. ¶ Preterea certũ est ꝙ feudũ perdit̃ ꝛ perit ꝓpter ihabilitatẽ supenientem in pꝛincipali acqsitoꝛe: vt. s. epm vel abba. §. fi. ergo multomagis in successoꝛe dꝫ perire qꝛ ꝓpꝛia pꝛouisio est validioꝛ q̃ꝫ puisio alteri⁹: ar. ff. de cõpẽ. l. si cũ militi. ꝛ ar. insti. de ver. obli. §. ex conditiõali. C. de cadu. tol. l. vnica. §. sinautẽ sub cõditione: ꝛ hec opinio appꝛobat̃ in summa. Sed gl. nõ vꝫ aliquã opinionem appꝛobare nec hic. nec. s. in ti. epm vel abba. Vel dic aut seruitiũ est tale qõ põt per substitutũ adimpleri: tunc pꝛima opinio est verioꝛ. Aut non potest per aliũ adipleri: ꝛ tũc secunda opi. sit vera ꝛ cõtinet satis equitatẽ. Vel dic vt notaui. s. si de feu. fue. controuer. c. siquis de cesserit. Et hoc etiam no. in dicto ti. epm vel abba. §. fi. Jac. de bel. Pe. de cer. sic ait: in feudo paterno succedit mut⁹ fact⁹ de accidẽti sꝫ nõ mot⁹ nat⁹ vt hic in tex. ibi gdã dicũt ꝛc. Sꝫ nouũ q̃sitũ per eũ si postea efficiat̃ mut⁹ an retinere possit? Dic ꝙ nõ: sed si fuerit adeo magnũ quo oblato se exhibere nõ possit: dimittit̃ ei tantũ ꝙ se exhibere possit: vt. s. in ti. epi. vel ab. c. j. §. mutus ꝛ dic vt ibi dixi Pe. de cer. demũ sic ait. Et sic nota differentiã inter viciũ naturale ꝛ accidẽtale: quod dic vt no. C. de excu. tu. l. j. ꝛ. ff. de excep. tu. l. spadonẽ. Jdẽ querit an post possit seruire per substitutũ ꝛ videtur ꝙ sic sicut clericus: vt. s. de bene. fe. c. j. §. fi. cui equiparat̃ iste mut⁹ vel aliter imperfect⁹: vt h. Jn ꝓriũ videt̃ quia iste equiparat̃ femine: ꝛ femina nõ succedit ergo nec iste dixi. C. de suis ꝛ le. heredi. in. l. fi. ¶ Modo ergo quero q̃ est melioꝛ similitudo vtꝛ clerici vꝫ femine vt sic a maioꝛi similitudine arguamus? Respõdeo si est mutus ex accidẽti magis equiparat̃ clerico: qꝛ nullus nascit̃ clericus. Sꝫ si est mutus a natura magis eqparat̃ mulieri: qꝛ nũq̃ꝫ fuit validus ad beneficiũ obtinẽdũ. ¶ Vides ergo q̃ꝫ varie ꝛ ambigue docto. loquatur in ista materia: ꝛ ió nõ est absurdũ si in ea ꝓcedamus ꝓ pũctã rõnis. Arguo ergo ꝙ nullus mutus possit feudũ retinere qꝛ nõ est aliqua iustioꝛ causa beneficij amittendi: q̃ꝫ nõ facere quod debet fieri. vt. s. q̃ fuit pꝛima causa benefi. amit. c. j. §. sed nec est alia. Mã tacita ꝙditio videt̃ inesse si vasallus seruiens paruerit. vt. ff. loca. l. quero. §. inter locatoꝛe. Et casus cõtingẽs in persoñ debitoꝛis dicit̃ esse difficultas nõ ipossibilitas: vt. ff. de ver. ob. l. cõtinu⁹. §. illud: ꝛ si remouet̃ officiũ remouet̃ bñficiũ: vt. c. j. de re iudi. li. vj. ꝓ Jo. mo. imo ꝛ si suspẽdat̃ ꝛꝫ eũ cũ quadã distictiõe. Jtẽ si legata ẽ alicui militia curꝛoꝛis ꝛ ipe efficiat̃ claud⁹: certũ ẽ ꝙ militia ꝓstanda nõ ẽ lꝫ interdũ ꝓstet̃ eius estimatio vt. ff. de leg. iij. l. fidei cõmissa. §. si duo. ꝛ plene notat̃. ff. de leg. j. lꝫ si res. Jn ꝓriũ facit qꝛ remittit̃ on⁹ ꝓp supueniẽtẽ casuꝫ: vt. ff. ad. l. rodi. ỏ iac. l. si vehẽda. §. idẽ iuris: ergo ꝛ hic remittit̃ fuitiũ. Et ꝓ hoc soluunt̃ ꝓria qꝛ id qõ remittit̃ ꝓstari nõ dꝫ: vt. ff. de pactis. l. si quenerit: ꝛ. ff. de vsufr. l. qõ quotiẽs. §. si colono. Eqparo eni remissionẽ legis ꝛ hominis: vt. s. ỏ pa. te. c. federic⁹: ꝛ. ff. quaꝫ re. act. nõ dat̃. l. j. §. q̃ bonoꝛãde. Jtẽ lꝫ vꝫ ꝓbari viua ratioe: nã iuramẽto fidelitatis vasalli exꝑsse ꝙtinet̃ clausula ỏ possibili. vt. s. de foꝛ. fideli. c. j. ꝛ. j. ti. j. §. fi. ꝛ de noua forma fideli. c. j. ergo nõ fuit nec eẽ debuit de intẽtione ꝓhentiũ ꝙ vasallus vel eius heres teneant̃ ad ipossibile. Sol. Sic distiguo. Aut ipedimẽtũ ẽ tpale ꝛ ñ euanescit feudũ. Aut ẽ ꝓ petuũ ꝛ tũc aut culpa vasalli ꝛ euãescit feudũ: sicut dicim⁹ de ihabilitato ad militiã ꝓp suã culpã: vt no. d. l. sꝫ si res ỏ lega. j. ꝛ i capace ꝓp suũ ỏlictũ: vt no. C. de his q. vt idi. l. hẽditas. Aut sine culpa sua ꝛ tũc refert. Aut ipedimẽtũ ẽ qõ minuit q̃litatẽ fuitij: vt qꝛ ñ ita bñ audit sicut ꝓus: aut ñ ita bñ ambulat ꝛ ꝓ lꝫ ñ ꝓdit̃ feudũ: qꝛ pót fuire i pugna vꝫ ꝓsulẽdo vt. ff. de cap. ꝛ post li. re. l. postliminiũ si nulli aꝫs fi. Aut ad nullũ istoꝛ ẽ sufficiẽs: qꝛ neq; ꝓsilio regit̃. vt. C. ỏ spõsa. l. penul. Nec armoꝛ vsu ỏcoꝛat⁹ ẽ vt. C. ỏ re mili. l. cũ supra virẽtis: ꝛ ꝓdit̃ feudũ. Aut q̃litas fuitij in totũ obꝛũpit̃ ita ꝙ nullo modo põstari potest: ꝛ tunc aut est feudũ nouũ ꝛ nõ durat sed hincinde soluetur obligatio sicut dissoluitur societas.

Aut est

Aut est feudum antiquū ꝛ tūc distingue. Primo circa qualitatem seruitiorū. Nam aut est tale seruitiū qō potest equipollenter per aliā prestari ꝛ seruiet per substitutū: sicut clericus qui mandato superioris puta pape qui potest precipere vel ꝓpter eius nimiam reuerentiam transisset de minoribus ordinibus ad maiores. Et pro hoc facit illud generale: non refert quid ex equipollentibus fiat. Item aliud generale nō refert a quo fiat dūmodo fiat: vt. ff. de ver. obli. l. cuꝫ seruus: ꝛ. l. quesitum. ff. quemadmodum serui. amit. Aut q̄litas seruitiorū non recipit substitutū: ꝛ tunc si est imperfectus a natura nō succedit q̄ aliō sine iniuria creditoris statui nō posset. arg. ff. de verb. obl. l. in executiōibus: ꝛ. l. ij. §. ex his. ꝛ. l. insulam intra biennium. eo. ti. Nā ꝑctus qui deuenit ad casum a quo in suo statu conseruari non potest viciatur: vt. ff. de fideius. l. generaliter: ꝛ. l. vānius eo. ti. Aut est mutus ex accidenti: ꝛ tūc retinet feudū q̄ habuit origiⁿe fundamenti in persona pr̄is ꝛ deinde in propria persona. Vñ quasi in duabus radicibus fundamentū fortius est. Nam due rationes potentiores sunt q̄ vna. vt in auc. de consa. ꝛ vte. fra. §. j. ꝛ in auc. itaq; C. cōia. de successio. ꝛ tunc puto q̄ debeat cōmutari seruitiū sicut q̄ preceptum testatoris non pōt seruari iuxta testatoris votum tñ seruaⁿ in simili voto: vt. ff. de vsu fru. lega. l. legatum. ciuitati. ꝛ. l. legatū de admi. re. ad ciui. perti. ꝛ qō nota. i. c. j. de reli. do. in cle. vnde quasi euictus seruitijs sic procedeⁿ in interesse: sed equiualentiū seruitioꝝ ꝑstetur quod est subtile ꝛ notabile. ¶ Ego cogitabaꝫ in suo herede vtrū patre viuo possit dici feudatarius q̄ est eadeꝫ persona cum patre? ꝛ est arg. q̄ sic. ff. de li. lega. l. si is qui duos. Per mortem igiⁿ patris non dī succedere seu acquirere sed retinere vt insti. de here. que ab in te. defe. §. sui. ff. de liber. ꝛ posthu. l. in suis. Quia igitur habuit aliquod principiū ꝛ feudum est paternū: iste cāus erit similis filio emancipato qui postq̄ successit in feudo paterno factus est mutus qui nō pdit feudū iam adeptum. Et si tu dicis q̄ cessat seruitiū? Respondeo: due sunt radices feudi: scꝫ amor ꝛ honor vt. §. de feudo dato in vicem legis cōmissorie. c. j. §. item seruitia: ꝛ hec considerātur duplicit. s. retro facta ꝛ futura: vt. d. §. sed nec ē alia. Ergo si cessat vna rō videtur tñ alie remanere. Itē vt dixi qō nō pōt prestari in eodē recōpensabiⁿ in equipollenti: vt. §. de iuesti. de re. alie. facta. c. j. Sed arg. cōtra. ff. de lega. j. l. §ꝫ ꝛ si certos: vbi dī obligatio seⁿ formata pmutationē non recipit. Prior ergo rō non placet. argu. ff. de an. lega. l. seio. nam in habētibus successionem tpis diuidiⁿ emolumentū sic diuidiⁿ ꝑstatio iniuncti muneris. Finaliter igiⁿ quantū ptinet ad propriū intellectū illius capituli: teneo opinionem illoꝝ q magis adherent rationi ꝛ forme inuestiture: qui cā finalis substantia appellatur. ff. de pactis. l. iur. gen. §. qō fere. p accursium. Alibi vocatur forma: vt plene nota. insti. de actio. §. ita siquis postuläte. Et saluis aliis mēbris meis in penultimo ꝛ vltimo mēbro distictiōis mee. Et alias dī q̄ maior est defectus originis q̄ defectus criminis. vt nota. glo. c. j. de filijs presby. lib. vj. ꝛ sto cum Petro de cerueto. ꝛ Jaco. de belui. Bald. ll. doc.

¶ An ille qui interfecerit fratrē domini sui feudū amittat.

Si quis interfecerit. Bi uiō capitulū in tres partes. Primo vasallus interfecit fratrem dñi sui non tamen proditionaliter. Secundo interfecit fratrem suū prodi tionaliter: vel aliaꝫ felloniā cōmisit. Tertio peccauit in dñꝫ. Scōa incipit in ver. §ꝫ si fratrem. Tertia in ver. cum autem.

¶ Casus. Si vasallus fratrē dñi sui interfecit certe nō amittit feudum. Sꝫ si fratrem suum occiderit proditionaliter vel aliā felloniā ꝓmisit vt sine verecundia in curia esse nō possit feudū amittit ꝛ transit ad agnatos. Sin aūt peccauit in dñꝫ feudū reuertiⁿ ad dñm. hoc dicit. Super materia istius capituli dñs Jaco. de ardizo. sic ait. Si fratrem suum proprium vel filiū fratris occiderit vasallus feudū amittit: aliud si fratrē dñi occiderit q̄ tunc feudum non amittit. Jac. Eteni interficiens proprium fratrē plus peccat in legē nature ꝛ in legem feudi q̄ꝫ peccat si occidat fratrem domini sui.

¶ Item scias q̄ infamis non debet videre faciez principis. C. de dignita. l. ij. li. xij. Sꝫ istud videtur irrationabile: quia magis offendit dñꝫ qui interfecit fratrē dñi q̄ꝫ qui occidit illū qui nō est de sanguine dñi: sed de sanguine occidentis: quod patet p accusationē iniuriarum. Nā de homicidio fratris sui pōt dñs criminaliter accusare: sed nō de hominidio fratris vasalli nisi tanq̄ꝫ cuilibet de populo. vt. C. qui accu. non pos. l. negāda. Dicit Joā. faso. q̄ qui fratrē suū occiderit vel nepotem ideſt filiū fratris ad hoc vt totum feudū vel hereditatem habeat feudo priuatur: ꝛ iste nō dicit plusq̄ꝫ dicat tex. Sꝫ ratio tex. hec est quia ille q occidit fratrē suum vt habeat totū feuduꝫ delinquit respectu feudi. ¶ Sed illud qui occidit fratrem dñi non deliquit respectu feudi quia a fratre domini nihil recognoscit. Item q̄ naturaliter plus peccat qui propriū sanguinem occidit: quia teneⁿ. l. pompo. ō pari. ꝛ quia tanq̄ꝫ latro eum interemit neq; est a proditione remotū tale crimē: vt. ff. ad. l. pompo. de pari. l. vtrum ꝛ ista qualitas proditionis aggrauat omne crimē: ꝛ proditor qui hic vocatur traditor est alienus ab omni facie dñorū ꝛ principū: ꝛ non potest stare in curia principis: vt. ff. de excu. tuto. l. sꝫ ꝛ miles. §. sed ignominie missi. Vl aliter dici pōt ꝑm Jaco. de bel. q̄ vterq; perdit feudum nō ipso iure sed per sniam q̄ snia eum famosum reddit: ꝛ in curia dñi stare non pōt. Unde dicit Odoffre. in summa sua titulo qui. mo. feu. amit. in vltima carta: q̄ si vasallus est forbānitus amittit feudum. Et alⁱs dī q̄ ille qui pdit famā perdit feudum. Et si hoc esset verum distinctio illius littere videreⁿ falsa cū nemo pdat feudū nisi pdat p sniam ꝛ vterq; pdat feudum p ipam sniam. Sed dic q̄ imo est vera q̄ qñ iterfecit fratrē suuꝫ priuaⁿ ꝓpter felloniā ꝓmissam circa rem dñi: quia circa vasallum suum vel circa res vasalli vel circa hereditatē. Sed qñ occidit fratrem dñi vt superius dixi non delinquit in rē dñi lꝫ ei ꝑm naturalē rōnem maiorē faciat iniuriā. Sed in feudis magis ꝓsideramus feudi realitatē q̄ꝫ affectionē personarū: alias sequereⁿ q̄ ille qui occidit vnū magnū amicum domini priuaretur feudo: quod est falsum[a]. ¶ Unde sic cōcludo: aut homicida est damnatus criminaliter ꝛ tunc pdit feudum indistincte. Aut nō est damnatus criminaliter sed ciuiliter ꝑm legem feudi ꝛ tunc potest procedi ad pūationē feudi si occidit frater vasalli ad hoc vt habeat totum feudum vel hereditatez vel etiam ad aliū effectū vt in rixa dūtamen supersit cōuasallus ꝛ sic sit res dominica. Sed si occidit fratrem domini tunc non perditur ciuiliter secūdū legem feudi q̄ frater domini est oino a feudo alienus. Unde quod dixit Jaco. de belui. q̄ non erāt differentia sꝫ male dictum quātum ad processum feudi: sed est bene dictum q̄ꝫtum ad criminalem processum: q̄ vterq; occisor criminaliter per sententiam condemnatus feudū perdit: ꝛ ista sunt bene notanda. ¶ Extra quero nunquid vasallus qui occidit seip̄m perdat feudū? Rñdeo non quia anteq̄ꝫ sit mortuꝰ non est dānatus ad perditionem feudi: ꝛ posteaq̄ꝫ est mortuꝰ bona fecerunt trāsitū ad heredem: vt. C. qui testa. face. pos. l. ij. nec vlla pena iuris fere possit imponi mortuo vt. ff. de penis. l. si pena alicui. Unde conclusio est q̄ nunq̄ꝫ per culpam feudū perdiⁿ nisi culpa lege feudali dāneⁿ ꝛ supersit persona que sententiam pati possit. ¶ Item extra quero nunquid vasallus qui effectus est furiosus possit ex culpis precedentibus pati sententiam priuatiuam? Et videtur q̄ sicᵇ: q̄ culpa precedens non est purgata immo apud deum puniretur: considerato q̄ non plus operatur furor q̄ꝫ mors. Sed si punitur post mortem ergo ꝛ post furorem. Idem ꝛ fortius in frenetico: quia ille non est proprie furiosus. vt nota. §. episcopum vel abba. c. mutus. In contrarium vī q̄ furiosus processum patitur: ꝛ multo fortius freneti

a ¶ Falsum. Extra no. q̄ ratione iniuriarum quis nō perdit ius suū nisi sit tale q̄ possit auferri nuda voluntate: vt. ff. de adimen. leg. l. experti. Nota q̄ licet si interficiam fratrez domini iniuria reꝛdūdet ad dñz tamen non feci hoc respectu nec delictum meum concernit feudum: ꝛ idem si occidā fratrem meum non, vasalluz domini: sed propter aliaz causaz feudū est nouum id est meum. Sꝫ si est paternū tunc q̄ ideo occido ne vt agnatus succedat in feudo perdo feudum q̄ redūdat in dominū feudi hec iniuria tanq̄ꝫ in feudi vt. ff. de iniur. l. itē apud labeonem. §. interdum: ꝛ hoc si agatur ad priuationem ex lege feudoꝝ: tamē lata sententia criminali alia ratio pactum reforꝛmat ideſt i dignitas ꝛ infamia vt. ff. de re iudi. l. infamibus cuꝫ si mulibus.

b ¶ q̄ sic. Adde tex. singularez in. l. si. §. sed cum ātiquitas. C. de curato. furio. est tex. q̄ furiosus potest exhereda ri ꝛ sic intelligitur de culpa commissa añ furorem ō hoc late notaui in tex. ff. ō cura. furio. in. l. sed de eo q̄ fecit: vide que dixi in recollectis. l. furiosum. C. qui testa. fac. pos. And. barba.

cus vt.ff.qui.ex ca.in pos.ea.l.fulciniꝰ.§.plane.Solu.ꝓcessum ciui lem patit̃ dato curatoꝛe.sed crimunalez non patitur: vt.ff.de publi.iud. l.penul.§.ad crimẽ:qꝛ in criminalibꝰ causis curator admittitur vt acces soꝛius:vt.C.de aucto.ꝓestan.l.clarum.Sed non tanc̃ꝫ fundans iudici um qꝛ regule iuris non patiuntur quem per administratoꝛem criminali ter condẽnari:vt plene no.ff.de ꝓcu.l.seruũ quoqꝫ.§.publice cuꝫ sua materia.Et idem foꝛte in frenetico vel venenato si ꝓpter venenuꝫ ad tempus est ablatus intellectus. ¶ Concluditur ergo ꝙ ciuiliter de eo quod committit ante furorẽ condẽnatur:sed criminaliter nõ sed de eo quod facit in furore ideo non punitur qꝛ exilium mentis patitur: vt.ff. de officioꝓsi.l.diuus.Bald.

Non cogitur. Casus.Bat̃ regula h̃ videlicet ꝙ vasallꝰ nõ cogit̃ se offerre dño:tamen domino co gitur seruire si potest hoc dicit. ¶ Oppo.z respondeꝛ vt dixi.s.hic fini tur lex coꝛ.§.ad hec.z facit.s̃.si de feu.fu.controuer.c.z si vasallus:z.c. licet.Ja.bel.dicit ꝙ oblatio est necessaria in quattuoꝛ casibus. Primo ad debiti liberationem. Secundo ad vsure currentis ꝓhibitionem. Tertio ad pene euitande cõmissionem.Quarto ad moꝛe purgationez: vt.C.de vsuris.l.acceptam.per Jaco.de are.z Cy.Sed ad euitandam interpellationem seu ꝓueniendã nõ est necessaria oblatio vt hic z in similibus superius allegatis.ff.quoꝫ lega.l.j.§.j. ¶ Extra q̃rit̃ debitoꝛ promisit mihi solue̅ vsqꝫ ad.x.dies z postea qñcũqꝫ interpellauero euꝫ modo q̃rit̃ vtrũ isti.x.dies interpellant ꝓ hoie? Et videtur ꝙ nõ:quia non est prefixum certum temꝑ:ar.ff.siquis cau.l.z si post tres.Sed cõ trariũ sentit glo.ff.de verbo.obli.l.cum stipulatus sim mihi a ꝓculo. ¶ Quero si debeo tibi decem pure z tu ꝓmittis non petere vsqꝫ ad pascha:vtrũ dies interpellet ꝓ homine? Et breuiter dic ꝙ non.vt no. ff.de pac.l.si vnus.§.j.Bald.

¶ De vasallo q̃ cõtra ꝓstitutionẽ Lotharij beneficiũ alienauit.Rica.

Si vasallus. Diuide in duas partes.Prio i quãtũ puniat̃ vasallus q̃ feudũ alienauit.Secundo an liceat vasallo feudũ refutare.Se cunda incipit in.§.ꝙ si noluerit. ¶ Casus. Si vasallus beneficium alienauit:querit̃ in quãtũ puniatur? Respon det̃ ꝙ aut in totũ alienauit z perdit totũ.Aut ꝓ ꝑte z ꝓ parte per ditur.Et ideo si contra vnum dominoꝫ fecit felloniam perdit feudum ꝑ ea parte qꝛ z refutare potest feudũ ꝑ parte vnius dominoꝫ quinimo refutare sibi licet ẽt sine voluntate domini:z post refutationem non te netur sibi seruire:sed non licet sibi postea dominum offendere.b.dicit. CONTRA CONSTITUTIONEM.id est contra na turam feudi scilicet sine consensu domini: nam hoc est ꝓhibitum per constitutionem Lotharij.Et no.ꝙ ante legem Lotharij feudum pote rat vendi si vasallus non habebat ꝓpꝛium vnde possit satisfacere debi tis.j.parte sibi retenta.Hodie vero non:quia constitutio Lotharij sim pliciter ꝓhibet nisi per statutum ciuitatis hoc esset permissum:quod tamen statutum non valet in rebus ecclesiarum vt extra de constitutio. ecclesia sancte marie.Credo etiam ꝙ legatus de latere non posset hoc permittere:vt.ff.qõ vi aut clã.l.ꝓhibere.§.plane.SI TOTUM. Sed quid si dubitatur quid z quantum sit feudum :nunquid dominus tenetur ostendere q̃stitatem eius an vasallus? Rñ.dic vt no.s̃.si de feu. contro.fue.c.vasallus.Jaco.de ardi.dicit ꝙ quidam dicunt ꝙ ꝓsumi tur totum esse feudum.Nam ꝓsumptio est ꝓ domino cum cõstet il lum esse vasallum.Item indefinita z incerta possessio equiualet vniuer sali:nisi vasallus ostẽderet fines agri quos ostendere tenetur: quia ex quo titulum possessionis cogitur dicere ꝓpter fundatam intentionem aduersarij ergo z ꝓbare:z dubia ꝓbatio non releuat euꝫ:z fuit que stio pyl.secundum Ja.predictum in summa in ti.qui.mo.feudum amit. sub rubꝛicella si dubitatur quid z quãtum sit feudum.Vel dic aut agit dominus contra vasallum z dominus ꝓbet.Aut vasallus contra do minum z vasallus ꝓbet: quia semper actoꝛi incũbit onus ꝓbandi: vt no.ff.depositi.l.j.§.siquis argẽtũ:z.l.qui accusare.C.de eden.Aut agunt contra tertium z eadem regula seruanda est: quia semper agens debet ꝓbare intentionem suam concludenter z clare.vt no.de nego. gest.l.pomponius scribit.Et sicut causa est concludenter ꝓbanda:vt no.Inno.extra de pꝛi.cre.c.ex parte abbatis se.Ita z res:vt.ff.de rei vẽ di.l.si in rem agat aliquis.SI PARTEM.partem ꝓbare de bet.Pone ꝙ dominus concessit mihi in feudum quẽdaꝫ fundum z po tantum pertinebat ad eum:alienaui partem ad eum non pertinentem: nunquid illa pars reuertitur ad dominũ? Respondeo sic.vt ff.de dona.cau.moꝛ.l.qui alienam z.l.si alienam.Sed quid fm Pe.de cer.z alios qui tenet quod hodie de rigoꝛe legis imperialis totũ perdatur? Et videtur ꝙ non perdatur qꝛ re vera sola pars dñi erat feudũ z in ipsa nõ est facta alienatio argu.ff.de rebus eoꝛum.l.magis puto.§.si fundum.Contra rium dico quia vnus contractus est:argu.eoꝛum que notant ff.de rei vendi.l.marcellus:circa quem nisi insolidũ peccari non potuit ꝓpter indiuiduum eius cõtextum.ff.de verbo. oblig.l.eadem.§.cato.z.l.j.in fi.ff.de penu.lega.Sol.in ista materia sic distinguo.aut vasallus alienat in contemptuꝫ do domini z tunc totũ perdit qꝛ in totum offendit relatõe facta ad ꝑsonam domini.Aut non incõtẽptũ dñi sed ex necessitate rei familiaris domino absente z tunc perdit partem tantum qua alienauit vt hic.Idez si est talis ꝑsona cui liceat ius igno rare vt miles z mulier.Nam tunc nõ perdit nisi partem tãtũ quã alienat in qua ꝓprie est delictũ alienationis.Non eni licet eis ignoꝛare iura contractus cui alienando sponte ꝓ ꝓꝛia renũciauerunt vt institu.de vsufruct.§.finitur.Sed aliã partem non perdunt qꝛ licet eis ignoꝛare iuris seueritatem. Sed de equitate canonica vt alias dixi istud capitulũ est ap ꝓbatũ simpliciter ideo sola pars alienata perditur:vt not. extra de feu.c.j.in nouel. AD BONI NUM RE UERTITUR.De hoc alias dictum est:vtrum reuerta tur ad dñm an ad agnatos.Et distingue.Aut in cõcessiõe di ctũ est ꝙ ꝺ vno ad alteꝫ reuertat̃: z tũc reuertit̃ ad agnatos ex pacto.Aut nihil est dictũ z tũc aut alienauit cũ consensu dñi z reuertit̃ ad agnatos.Aut sine consensu z tũc refert:aut alienauit dolo malo vt inferret ꝓeiudicium agnatis: z tunc aut loquit̃ in vita alienantis z liberoꝝ suoꝝ z ꝓeiudicat agnatis:z tũc aut loquitur in vita alienãtis z liberorũ suoꝝ z ꝓeiudicat agnatis:qꝛ interim respectu agnatoꝝ nulla fra us é:argu.C.cõmunia de le.l.fi.§.sin autem ob auaritiã:z.ff. que infrau.cre.l.ait ꝓtoꝛ.§.si conditionalis:z facit qõ no.ff. titu.j.c.j. Aut postq̃ꝫ decessit sine herede z non ꝓeiudicat agnatis.Si autem fecit alienationez non vt fraudaret agna tos sed ꝓpter necessitatem rei familiaris tũc feudũ est perpe tuo apertũ dño nũquã ad agnatos reuersurũ nisi agnati redi mant fm formam.c.j.s̃.qualiter oli feu.alie.po.z adde ꝙ ple ne dixi supꝛa fi vasal.feu.pꝛiue.c.j.Adde qtex.z glos.vident̃ variare.Nam dicit tex.s̃.g.mo.feu.amit.§.item si fuerit:ꝙ si vnus fratrũ inuestiturã accepit ꝓ se z fratre: deinde cum fratre diuisit:deinde plus parte dimidia eius qõ ꝓ diuiso habere debebat obuenit ei vendidit z sine herede legitimo decesserit feudus reuertitur ad dñm z non ad fratrem.Sed ibi ideo qꝛ in parte venditoꝛis alter frater nullũ ius habebit vnde dici potest ꝙ sit duo feuda separata: vt.ff.de duobus reis.l.reos.§.cum in tabulis:z.ff.de lega.j.l.plane.§.si con iuncti.z glo.appellat istud feudum nouũ tamen re vera sunt duo feuda separata inter que non habet locum ius accreſcẽ di.vt.s̃.q̃ feu.da. po.c.j.§.sinautẽ. ¶ Quare autẽ dicit ibi si ne herede? Dic vt ibi no.Sed in.§.hoc quoqꝫ.s̃.de suc.feu. dr̃ ꝙ si frater meus alienauit partẽ suã feudi z moꝛit̃ sine he rede masculo feudũ reuertitur ad me.sed quõ reuertit̃ ad me imo reuertit̃ ad dñm.Sz gl.ibi soluit ꝙ ibi alienauit ꝑ libel lũ z licite ꝫ illa tꝑa:vñ finito iure alienatiõis reuertitur ad agnatũ moꝛte ñ fellonia qꝛ ibi nulla fuit culpa.Sz in.c.si va sallus q̃ fuit ꝓma cau.bene.amit.tex.dicit ꝙ si vasa.ꝑ constitutionẽ Lotha.feudũ alienat ad dñz beneficiũ ptinet.z red dit rationẽ:qꝛ dñm cõtẽnere videt̃:ex quo sequit̃ ꝙ dñs ꝺz ha bere sue iniurie vltionẽ:eo.ti.§.deniqꝫ.Aduerte qꝛ glose qñ qꝫ dicũt ꝙ illud.c.siue.§.si vasallꝰ:ꝺz itelligi in beneficio no uo:qꝺ nõ respicit agnatos sz descẽdẽtes qbus ꝓiudicat deli ctũ parẽtis.Secus eẽt in feudo paterno.nã tũc alienatio nõ ꝓeiudicat agnatis:hoc tenet glo.p̃cise firmando in.d.c.hoc quoqꝫ.Sed Pe.de cer.ibi tenet indistincte ꝙ feudũ pater nũ cõtra cõstitu.Lotharij z Fede.alienatũ reuertat̃ a dñm z nõ ad agnatos:sz Ja.de bel.in.d.§.itẽ si fuerit:tenet ꝙ feu dũ paternũ reuertat̃ ad agnatos:z ꝙ ipi agnati ꝓferantur domino:ergo dño non habet sue iniurie vltionem: quod est

contra

contra rationem littere. Pro Jaco. de bel. facit. s. qualiter olim feu. pote. alie. c. j. §. fi. vbi expresse dicitur q agnati prę feruntur domino. Dic vt ibi dixi. Itē facit pro eo. s. si ō feu. fu. contro. c. titius: vbi dicitur q agnatus reuocat partē alie natam ꝛ q reuocare potest statim si alienans habet liberos sed si non habet non potest reuocare nisi eo mortuo. Solu. pondera verbum contemnere: quod est in textu dicti §. si vasallus: q illud verbum tollit contrarium: nam alienatio que fit agnato licet remotiori nunq̄ videtur fieri in contemptuz domini immo quo ad dominum licite fit. vt. C. de fideicom. l. voluntas: sed quo ad agnatos proximiores fit illicite quia ipi proximiores agnati reuocant seruata distinctione illius. c. dic vt ibi: ꝛ ex his est satisfactum circa intellectum textuū. Ex his apparet q̄tum perdatur ꝛ cui applicetur. QUIA ET VASALLUS. Nota q vasallus potest renunciare feudum rectum ꝛ simplex inuito domino. Et ratio est: quia damnum est reale quod consuetudine introducitur nō personale. Item quia vasallus non obligatur precise sed cansatiue. s. si vult retinere feudū non precise. Item seruitia sunt onera personalia propter rem non simpliciter Sed si feudū non est simplex sed datum ad certum seruitium tunc propter formam inuestiture omnino cogeretur vasallus seruire. C. de act. ꝛ obli. l. sicut: secundum Jaco. de bel. ¶ Sed quid si est apposita stipulatio? videtur quod nunq̄ habet locum penitentia. C. de rerum permu. l. ex placito. In contrarium videtur q istud non est vi penitentie sed vi rei mortue. i. feudi annihilati[a]. Bald.

¶ De alienatione feudi paterni. Rubrica[b].

ALienatio. Diuide in tres partes. Primo probibetur vasallus feudum alienare etiam voluntate domini agnatis nō consentientibus. Secundo probibetur inuestitura fieri i filiam agnatis nō cōsentiētibus. Tertio permittitur alienatio inter agnatos. Secūda incipit in §. nec in filiaz. Tertia in §. ꝛ licet. ¶ Casus. Vasallus feudum paternum etiam domini voluntate alienare potest agnatis non consentientibus. Nec etiam potest filiam suam inuestiri facere a domino agnatis non consentientibus nec ratum babentibus. Sed agnatis licet alienare ꝛ ad libellum dare: nec dicetur libellus sed quasi refutatio erit. h. d. facit quod nota. extra de preben. c. extirpande in nouella. ETIAM VOLUNTATE DOMINI. Nota q voluntas domini non preiudicat agnatis nisi ipsi agnati consentiant. ¶ REVERSUM. Nota q cōsensus agnatorum vltimorum non preiudicat prioribus: requiritur ergo consensus agnatorum qui sunt proximiores quia illi habent ius reuocandi. NEC INFILIAM. Nota hic expressum quicquid dicatur alibi q dominus in preiudicium agnatorum non potest facere gratiam femine in feudi successione. RATUM. Nota q ratibabitio cōfirmat id quod ipso facto nullum fuit. Dicit Archi. q si auctoritas episcopi que dicitur inesse statuto per capitulum facto a principio defuerit q episcopus ratificando statutum capituli illud nō cōfirmat. de ver. signi. constitutionem: li. vj. quia est indiuiduuz omne quod requiritur ad solēnitatē[c]. ¶ AGNATOS TANTUM. Nota q inter agnatos scilicet inter seipsos est licitum q inter extraneos non sic liceret. C. de fideicōmis. l. voluntas. Intellige tamē q agnatus vlteriori agnato non potest alienare in preiudicium agnati proximioris: tamen si alienat non reuocatur nisi alienante mortuo sine herede: vel restituto precio vt. §. si de feu. fue. controuer. titius. ꝛ plenissime de ista materia notaui. §. ō alie. feu. c. ꝛ si cliē tulus. §. penul. ¶ Extra nota q si rex concedit mihi castrum nomine ꝛ iure antiqui feudi possidendum q licet sit nouum feudū assumit qualitatem feudi paterni. ar. C. de omni agro deser. l. quicunq̄ defectum: li. xj. ꝛ sic poterit alienari in proximos agnatos: quia dicitur vnum: ꝛ idem. ff. de in ius vocan. l. ij. ꝛ nota. in. l. ij. C. qui eta. li. x. qō est not. ET SI LIBEL LUM. puta forte inter eos conuenit q vnus eoruz teneret feudum in se heredesq̄ suos sine aliorum contradictione annuatim certū quid alijs dando. SED QUASI REFUTATIO. vnde mortuo eo sine liberis deuoluitur ad agnatos ꝛ non ad dominum. j. de eo qui fi. fe. ag. c. tres erant agnati. ꝛ. §. an viuentis vas. feu. c. titius. alias est sub ti. si de feu. fue. cōtro. Adde colligit hic Ja. de bel. duo notabilia. s. tractata vide licet nota. in prin. c. q non licet vasallo alienare feuduz etiam consentiente domino agnatis non consentientibus: vt. §. qui. mo. feud. amit. §. p̄terea: ꝛ de alie. feu. c. ꝛ si clientulus. Nota etiam q non potest vasallus filiam facere inuestiri non consentientibus agnatis: vt. d. ti. ō feu. suc. §. hoc quoq̄. Jaco. bel. ¶ Quero hic q vasallus refutauit feudum domino ad quos redeat feuduz? Respondeo ad agnatos vel ad fratres: ꝛ non ad dominum vt in §. si vero contigerit in ti. hic finitur. l. deinde incipiunt consuetu. regni. Non ergo preiudicat agnatis nisi viuente vasallo ꝛ eius liberis: vt. j. de capi. extra or. §. beneficium paternum: secundum Jaco. de ardizo. in summa. Et nota mirabile q si vasallus alteri infeudauit potest feudum refutare in preiudicium eorum q bus feuduz dederat: vt. §. qui. mo. feu. amit. §. rursus. secundum odof. qui ita notat in tit. qui. mo. feu. amit. ver. vndecima causa est: sed quomodo intelligitur ista littera in eo q dicit de refutatione? Respondeo q refutat in manibus domini. Sed si refutat in manibus alteri[a] q̄ domini a quo tenebat: ꝛ domino ignorante non nocet nisi sibi: vt notat Hostien. extra de consti. c. in ecclesiarum in fi. Adde q Jaco. de bel. sic dicit. ¶ Queritur quid si vasallus refutauit feudum domino an agnati possint statim reuocare? Glo. respondet q non eo viuo arg. §. si de feu. fuer. cōtrouer. ca. titius. ꝛ. §. qualiter feudum olim pote. alie. §. pozzo. s. per quos fiat inuesti. §. sed si res. Credo q statim possit reuocare quia cū vasallus feudum renunciat perdit omne ius suum ꝛ nulle reliquie feudi remanent apud eum ergo peruenire debet ad proximiorem agnatum ar. §. de vas. qui interfe. fratrem domini sui. c. j. cum concor. facit. ff. de assig. lib. l. idem erit. §. fi. Jaco. bel. Pe. de cer. formal eandem q̄stionem ꝛ ait. Sed quid si ille qui habebat feudum paternum refutauit ipso domino nunquid poterit dominus retinere sibi? Glos. antiqua dicit q sic licet agnati non consenserint: vt. §. de success. feu. c. j. §. hoc quoq̄. Sed quomodo factum refutantis peterit preiudicare agnatis qui non consenserunt saltem post mortem refutantis: ar. dicti. §. hoc quoq̄: ꝛ. j. de eo qui finē fe. agna. c. j. Ubi dicit q iste qui omnino refutauerit solū repellitur. Pe. de cer. Tu dic q glo. est vera viuente refutāte ꝛ eius descendentibus quia refutatio habet in se cōsensum q ille cui refutatur habeat illa commoda que posset habere ipse cedens: sicut dicimus de habente libellum vel precariam qui ingreditur religionē vel aliū locū ad quē plene se transfert ꝛ se dedicat: vt not. C. de sacrosan. eccl. auc. ingressi. xxvij. q. j. c. vt lex cōtinētie[d]. ¶ Pozzo in feudo cū decedūt sine herede agnati veniunt tali ratione q talis refutatio licita est: ꝛ ideo do nec curaret ius refutatoris durat ius acceptatoris. ff. ō le. ij. peto. v. predium. ff. de pigno. l. lex vectigali. Illud constat q quis non potest renūciare in preiudiciū tertij. vt. ff. quēadmodū serui. amit. l. si partem: ꝛ. ff. de bonis libe. l. liberto octoginta. ¶ Quero h: pone q tres sunt fratres vn[s] donat alteri partē feudi: tandē donās monachat: q̄rit an sol[s] donatari[s] habeat feudū ingressi: an vterq̄? respondeo videt q sol[s] donatari[s] per text. istius. c. In contrariū videt. Primo per regulam resoluto iure datoris ꝛc. Secūdo q̄ ius spei alius alij tollere non potest. Tertio q̄ sicut se habet remotior ita ꝛ iste in pte que alium tangit: sed alienatio facta remotiori expitaret ℔ ꝛ nūc expirat. Naz nisi cesset potior suc-

a ¶ Annhilati. In obligatiōi b[a]t q̄ recōtrahūtur nō p̄z locum pnia q? nō ē res itegra: vt dic ali bi bu. ēt si iteruenīat incontinēti. vt. C. ō contrahē. emp. l. ñ idcirco vbi vni tm̄ penitere nō lz. ꝛ vide ff. ō vb. obli. l. a titia. §. fi. Et no. q vasall[s] feudatus pōt renūciare vasallagio. sec[s] i vasallo ñ feudato q nō ē hō dñi sui ex origine: vt. ff. ad mu. l. assumptio. ꝛ. l. fi. ꝛ. C. ō agri. ꝛ cen. l. si coloni. ꝛ. l. j. C. si curialis relict. ciui. lib. x. An. barba.

b ¶ Rubrica. Nō alienat q dū taxat administratione cōcedit vt l. i suis ō li. ꝛ posthu. Itē in hūti b[s] simbolū ꝛ in reconiūctis facilis ē trāslatio. vt hic. ff. de heredi. instī. l. ex facto ēt agitatum.

c ¶ Solēnitatē. Jurisditio est idiuidua q? ē tota i toto territorio ꝛ tota in q̄libet ei[s] pte cū ēt i āgulo possit tota exerceri. ꝛ idē tenet, Bar. in cōsilijs q̄ siue iurisditio p̄cedat in psonis siue in territorio sit idiuidua Sed vbi p̄cedit psonis nō trāsit cū territorio: q? ei nō coheret. Si āt p̄cedit in rē vt i ciuitatib[s] ꝛ castris tūc trāsit cū eo si castrū alienat nō si vna dom[s] ñ ē qd vniuersale. Pozzo ēt psonalis pōt aliēari i p̄sortē q? sub stātia iurisditionis ē vna ꝛ eādē lz āpliatū sit exercitiū p cessiōez. l. j. C. si soci[s] ipial. liber. Itez q? si caducū accrescit, ergo eidem pōt edi p̄m Bar. ꝛ p̄z in c. nostro.

d ¶ Cōtinentie. Extra no. q refutās ius sibi q̄situ videt ipz cedere sec[s] in iure q̄rēdo q? tūc vī nolle acgrere: si tm̄ p̄ciū recepit p refutatiōe possidere vī: vt. l. si pecuniaz. §. fi. ff. siqs omis. cau. te. an. barb.

cessio non potest ius tertij fieri deterius.ff.de aqua plu. ar.l.si autem.§.plures.ff.de serui.rusti.predio.l.per fun dum. Nam quod omnes tangit ꝛc̄.C.de auc̄.prestan.l.fi. Item ista donatio videtur fieri in fraudem fratris prete riti ꝛ sic ei non preiudicat.ff.siquid in frau.patro.l.minꝰ Sed cum iste non esset alias donatarius nisi quia desti nauerat seculo renunciare manifesta fraus est:ꝛ ideo re scinditur. Item per monachatum aperitur omnibus edi ctum:ergo simile est quando preteritione omnibus edi ctum aperitur ꝛ etiam inuito preterito.ff.de contra ta.l. si post mortem.§.fi.ff.si tabule testa.nulle ex.l.j.in fi.ff.de libe.ꝛ posthu.l.fi. tem quando cogitatio preuenit actū videtur in fraudem factum.ff.so.ma.l.filie mee.ff.de ma nu.l.qui pene.ff.qui ꝛ a quibus.l.quesitum. Item ꝛ con tra mentem primi parentis:qui sibi ꝛ suis heredibus pa ri intentione prospexit.nec fuit de intentione eius q̄ vn⁹ supplantaret aliū:vt.§.de duobus fratribus a capitaneo inuestit.c.j Itē tex.est.§.de eo qui arma bel.depo.c.j.vbi dicit q̄ dominus.s.in feu.nouo vel agnatus.s.i patrono: ꝛ ista dictio agnatus est indefinita ergo equipollet vni uersali:quia par est ratio ꝛ conditio contentorum. Adde quod dixi de aliena.feu.c.j.§.sed ꝛ res:p ista.q.ꝛ p quos fiat inuestitura.§.ꝛc̄.

Inter dominum. Si inter dominum ꝛ vasallum est con tentio de beneficio coram paribus debet diffiniri. Verū tamen si vasallus petit a domino prius de suo recto feudo quod ab eo habet sine controuersia debere inuestiri audi endus est: sed si nihil habet ab eo pro feudo de quo non sit controuersia debet primo tota causa diffiniri coram pa ribus:hoc dicit. Nota ergo hic q̄ quotiens est cōtrouer sia inter dominum ꝛ vasallum de feudo:siquidem dicit se vasallum de eo feudo de quo est controuersia non debet inuestiri nisi causa sit finita. Si vero dicit se vasallum etiā de alijs feudis:aut de his quibus dominus non refert cō trouersiam tunc de eis debet statim inuestiri scilicet de q bus non fecit controuersiam. Aut etiam de alijs fecit cō trouersiam tunc de nullo debet inuestiri nisi omnis causa sit finita:vt hic. Vel dic q̄ alia est intentio istius.c.s.q̄ in uestitura verbalis debeat omnino fieri:sed iuestitura rea lis non debeat fieri lite pendente super eo feudo de quo lis pendet:nimirum qꝛ lite pendente non debet reus cogi ad tradendum:vt.C.de excep.rei iudi.l.nimis propere: ꝛ.ff.de re iudi.l.si cum nulla. Sed iuestitura verbalis iō fit quia per eaz pares constituuntur in quasi possessioe iu risditionis cuz aliter nō appareat q̄ dominus habeat pa res nisi per hoc signum verbalis inuestiture. Et si pronun ciarent se esse iudices mihil constito de parilitate senten tia non valeret. Non enim sunt sicut alij ordinarij :qꝛ pro alijs ordinarijs presumitur. Sed isti licet sint ordinarij tamen non habent territorium ideo rediguntur ad instar aliorum delatorum qui non possunt pronunciare se esse iu dices nisi constito prius de iurisditione eorum. Nā iuris ditio est de fundamentis:vt no.extra de eo qui fur.ordi. susce.c.olim De hoc dixi de controuer.inter vas.ꝛ episco pum.c.j. De iurisditione autē dixi supra de iuesti.in ma. facta.c.fi. Bald.ꝛc̄.

Non est consuetudo. Casus. De fellonia aut de infidelitate secundum consuetudinem mediolaneñ. non fit pugna:sed secundum.l.lombar.sic.hoc dicit. Bl. hic circa pugnam tangit tria puncta suppositā consuetu dine lombardorum. Primo vtrum fieri debeat per prin cipales personas? Et dicit q̄ sic nisi ex causa fiat per cam piones:ꝛ ego dixi alias q̄ pugna est ad instar torture iō glo.vera. Secundo quibus armis debeat fieri pugna. Et dicit q̄ armis militaribus nō fuste vel lapide. Tertio an vasallus possit prouocare dominum ad pugnam super in fidelitate:ꝛ ōterminat q̄ sic.ꝛ dic vt plenissime notaui.§. de pa.tenen.§.siquis hominem.

Si a morte. Si vasallus nō liberauit dominuz a morte cum potuit feudum amit tit. Sed si eum a periurio liberare potuit:ꝛ non fecit non p dit feudum.hoc dicit. Nota q̄ periurium non cōtinetur appellatione mortis. No.q̄ vasallus non debet soluere debita domini. Quero:an ille qui non potest soluere in termino quo iurauit peccet. Tex.cum glo.videtur hic q̄ sic. Sed dic q̄ hic loquitur quo ad legem fori non quo ad legē poli. Vel dic vt.§.si de feudo fue.cōtro.ca.licet vas.ꝛ facit. l.pe.ff.de iure dotium.

De capitulis corradi. Rubrica.

Hec sunt capitula. Diuide i quattuor partes. Primo quo tempore vasallus vel eiꝰ heres debeant petere veterem inuestituram. Secōdo prohibeť feudi alienatio. Tertio quā tū vasallus debeat dare dño in adiutoriū si non vadat cū eo in exercitū. Quarto an ecclesia priueť feuddo pp culpā plā ti. Secunda ps incipit in.§.preterea. Tertia in.§.similiter. Quarta in.§.iterum. Casus. Si vasallus vel eius heres infra annū ꝛ diem veterem nō petierit inuestiturā a dño vel eius herede amittit feudū:sed mediolani non seruatur:hoc dicit vsq̄ ad.§.preterea. Opp.§.quo tpe miles.c.j.Sol.ibi speciale in milite. Et nota q̄ cōsuetudine mediolañ.nō obstant.l.corradi seruatur ꝛ seruari debet mediolani:ꝛ ra tio colligitur p no.ff.de le.j.l.de quibus in fine. Extra q̄ ro nunqd si consuetudo p̄scripta tollit̄ per legē supenientē possit iterato prescribi. Rñdeo aut illa ꝯsuetudo cōtinebat olim ius cōmune ꝛ pōt tūc prescribi tanq̄ ius municipale. Aut cōtinebat ius municipale ꝛ tūc secꝰ:vt.ff.de sepul.vio. l.iij.§.diuus:ꝛ.l.fi.C.de testa. Et ratio diuersitatis est:qꝛ i primo casu erat potius obseruantia iuris communis tunc vi gentis q̄ consuetudo:vt eleganter no.in.c.j.de consti.li.vj. Quero nunqd in dubio feudum simpliciter concessuz p̄ sumatur ꝓcessuz vt fiat fidelitas?ꝛ videtur q̄ nō quia quod simpliciter dico nullo addito dico:vt.ff.de publici.l.de pre cio. Contrariū dicit glo.ꝛ bñ semper enim presumenduz est feudum esse ꝑm suā propriā naturā nisi eius alteratio probe tur vt.§.quid sit inuesti.c.j.§.fi. Quero qd est fides:re sponde ꝑm Tulliū in libro de officijs. Fides est dictoꝝ cō uētorūq̄ constantia ꝛ veritas. Idē in libro de amicitia. Ni hil stabile ē qō ifidū est. Quod certe maxia ps materie feu doꝝ oñdit:qꝛ pp ifidelitatem amittit̄ feudum si domino plz. Sed si dño nō plz nō amittit̄:ar.ff.de le.j.l.si ꝙuis pluriū. §.si qs ante. Sic ꝛ volente creditore pena committit̄ ꝛ non eo inuito.vt nota.ff.de transac.l.qui fidem. EJUS DE REBELL. Adde q̄ filius presumitur heres in recipien do:sed non in prestādo:vt nota.ff.solut.mat.si cum dotez.§. transgrediamur. Quero igitur vtruz filio vasalli currat annus anteq̄ se immisceat hereditati?ꝛ videť q̄ nō:qꝛ supe rior littera dicit eiꝰ heres:qō v̄bū q̄tuz ad onera hereditā ria:significat imixtiōez:vt.C.si vt se ab here.ab.l.j. Ergo ille q̄ dic̄ filiū p̄uādū p lapsuz anni ꝛ diei oz ꝓbare imixtionē p̄ cessisse vel q̄ maliciose destulit immiscere:vt.C.ad silk.l.pe nul. Item debet probare scientiam quia in facto alieno pre sumitur ignorantia: vt.ff.si cer.pe.l.eius qui in prouinciam in fi.ꝛ in.l.vltima.ff.pro suo. Sciētiā dico feudi. Item sci entiam paterne mortis:vt.C.de capti.l.nec nos: licetenim filius etiam ignorans sit suus heres ꝛ necessarius de iure ci uili quo ad ipsam simplicem suitatem non tamen quo ad he reditaria onera:vt.ff.de le.j.l.nam neq̄ emancipatus. Bal.

Preterea. Si vasallus feuduz alienauit dominꝰ poterit reuocare feudum nulla prescri ptione obstante.hoc dicit. In isto.§.sunt due glose multuz notabiles. Prima glo.disputat vtrum feudatariꝰ possit in feudare? Et finaliť determinat q̄ sic.ꝛ bñ dūmō ifeudet bo na fide sine fraude ꝛ eq̄li vť meliori:ꝛ gl.ē clara iō ñ trāscri bo eā ꝛ hoc in feudo seculari.sz in feudo ecclesiastico forte

non potest

non pōt infeudari per ꝓmum feudatarium nisi de consensu ꝓlati fauore ecclesiaꝫ: ⁊ qꝫ qō oēs tangit ⁊c̄. C. de aucto. ꝓstan. l. fi. de aqua plu. ar. l. in ꝓcedendo: vt ois amputetur occasio malignādi. l. imperialem. §. calidis: vbi vide. ℣. de ꝓ bi. feu. alie. per ℣ede. ⁊ vide per hoc ne rei dom. vl templ. l. vniuersas. ℣u indistincte tene glo. qꝫ diuersa sunt dominia. vt not. in. l. ij. C. vbi in rem actio. ff. de ꝓtraben. emp. l. qui tabernas. ℣n ista etiā glo. disputaꝫ vtꝫ feudatarius habeat vti le dn̄ium: ꝓ firma cōclusione tenendū est qꝫ sic. ℣nde in libello pōt dicere rem ad se iure dn̄ij pertinere ⁊ hoc ꝓbat vꝫgēs disputatio. ℣ā si nō hꝫ vtile dn̄iū nō haberet rei ven. sed confessoriā que ꝓ seruitute vsufructus daꝫ qō est falsuꝫ ⁊ ab oibus reꝓbatum: vt. s̄. de inuesti. de re. alie. fac. c. j. §. j. ℣d hoc etiam facit no. in. l. j. in ꝓn. ff. de eden. in gl. magna. vbi dicit qꝫ rei vendicatio sine dn̄io non est nisi quando agere ꝫ ex iure cesso. vt no. in. l. vl. C. de bere. vendi. ⁊ per ℣y. in c. possessor de re. iur. li. vj. ¶ Quero se est appositū pactum exꝓssum de non alienando an habeat locū glo. quē dicit infeudari posse? Rn̄deo non vt pactū aliquid operet: vt no. ff. si quis caut. l. sed ⁊ siqs. §. quesitū in fi. glo. ℣tem qn̄ ꝓhibitio noua adijciꝫ ꝓhibitiōi veteri ⁊ habeat ampliare sicut dicimus econtrario in ꝓmissione: vt notant doc. ff. de no. oper. nun. l. j. §. itē nūciatio. ⁊ in auc̄. de aliena. ⁊ emphi. §. sanctissimas: col. ix. Alia gl. disputat vtꝫ ista v̄ba: nulla ꝓscriptione obstante impediant cursum ꝓscriptionis longissime? ⁊ breuiter glo. cōcludit qꝫ non[a] ꝑ regulas generales q̄ habenꝫ. C. de ꝓscrip. xxx. an. l. sicut: ⁊. l. oēs[b]. ¶ Quero ergo si hꝫ verba ꝓferunꝫ a statuto ciuitatis: verbi gratia dicit statutuꝫ qꝫ instrumentum publicū mandetur executioni non obstante aliqua ꝓscriptione? Rēspondeo istud statutum non potest intelligi qꝫ remoueat ꝓscriptionem lōgi temporis: que non habet locum in actionibus personalibus nisi in vno casu: vt. C. de vsufru. l. corꝛuptionem[c]: ergo vt aliquid operetur debeat intelligi qꝫ remoueat ꝓscriptionem longissimi temporis. s. xxx. vel. lx. an. ⁊ vide quod not. C. ne rei dom. vel temp. l. vniuersas: ⁊. C. de decu. l. si qs decurio. li. x. ⁊ de metalis. l. fi. ⁊ de fun. limi. l. fi. cum multis si. ibi allegatis: li. xj. ¶ Quid si ista verba ꝓferuntur a cōtrahentibus vel a testatore qui iussit solui nulla ꝓscriptione obstante? videꝫ qꝫ indefinituꝫ extendaꝫ. l. quod si nolit. §. fiquid ita[d]. Sed bar. dicit qꝫ huic exceptioni cum sit mere odiosa non potest renūciari. ℣ta not. Spe. ff. de vsuc. l. j. ⁊ de le. j. l. nemo potest. Sꝫ quid si ista verba ponerētur in rescripto vel priuilegio. Dic vt not. C. de sacrosan. eccle. auc̄. actiones.

Similiter. Casus. Miles vasallus non iuit romam cum rege: vel ad hostes: queritur quod auxilium domino ꝓstare debeat quia non vadit cum domino? Rēspondetur qꝫ in Lombardia de modio soluere debeat denarios. xij. in Alamania vero tertiam partem fructus eiusdem anni. hoc dicit. ABIVTORIVM. Not. qꝫ adiutorium ⁊ quale debeant facere vasalli dominis suis ⁊ ad aliud charitatiuum subsidium non tenentur eis puta quando maritat filiam vel ducit vxorez nisi super hoc eēt specialis consuetudo: nam quod de vno dicitur de alijs ꝓbibetur: arg. l. vltima. C. de pac. conuen. ¶ ℣tez not. ꝓ varietate locorum aliqui variari quia lex sic disponit exꝓsse. ℣tem sume hic argu. qꝫ lombardi plus abundant in pecunia q̄ theutonici. SOLVMODO EIVS AVI. argumen. qꝫ non possit imponi collecta ratione fructuū nisi dumtaxat respectu fructuum illius anni. ff. de vsufruc. l. pendentes. §. fiquid cloacarij. ¶ Op. de. l. imperialem. §. finitur. ℣. de ꝓhibi. feu. alie. per ℣ede. Sol. vt in glo.

Et iterum. Casus. Ecclesia feudum habet a rege: ꝓlatus ecclesie culpam commisit contra dominum per quam debet amittere feudum: queritur an ecclesia perdat feudum? respondetur qꝫ sic eo ꝓlato viuente sed post eius mortez reuertitur ad successorem. h. d. ℣stud est mirabile. c. nam regulariter nos dicimus qꝫ aut delictuz ꝓlati est in faciendo ⁊ non ꝓiudicat ecclesie. Aut in omittēdo ⁊ tūc ꝓiudicat sicut videmus in quolibet alio administratore: vt no. C. de vsuris. l. aduersus. ℣ic autez indistincte dicit qꝫ ecclesia patitur damnum ꝓpter delictum ꝓlati. Sol. hic est tradita a iure certa forma circa pene impositionem: vnde iuris regule hic silēt vt in. c. delictum persone. de regu. iur. li. vj. Et rem spālitatis poteſt esse regis priuilegium publice vtilitatis fauore ⁊ ꝓp naturam feudi. Nam rigore iuris ꝓp naturam feudi ecclesia deberet priuari feudo simpliciter. Sed fauore ecclesie est introductum qꝫ recuperet mortuo ꝓlato qui commisit felloniam. ¶ Querit gl. quid si eccl'a non habet in feudum regalia sed alia a minori domino: nunquid erit idem quod h̄ statuiꝫ. Et dicit qꝫ sic. ℣tem quid in alio ꝑlato qui nō est epūs vel abbas. Rēspondeo idē: qz ⁊ ipsis officijs arguiꝫ de simili ad simile. ff. de nego. gest. l. ex facto. ¶ Sed nūquid ecclesia amittit ꝓpꝛietatē ꝓpter delictum ꝓlati in vita ꝓlati quādo est ꝓpꝛietaria sicut amittit feudum quando est faudataria: videꝫ qꝫ nō: qz non est par ratio amittere ꝓpꝛietatez ⁊ amittere feuduz nec hoc est iure cautum: ergo stamus regule dicti. c. delictuz persone. Et hec est veritas: vt extra de excep. cū venerabilis. Nam cum hic casus non sit in libello feudoruz cōꝓhensus debemus vti. l. scripta: vt. s̄. de feu. cog. c. obertus. §. fi. ℣e. de cer. ℣tem quia regula iuris est qꝫ quando delictum est omnino ab administratiōis officio separatuz non nocet domino. C. de ser. fugi. l. quicunqz: secus si sit adeo connexum qꝫ non potest committi nisi administratiōis nomine. vt in. l. polla. C. de his quibus vt indig.[f] ¶ Sed Jaco. de bel. tenet qꝫ viuente ꝓlato ecclesia ꝓpꝛietate priuatur: sed falsum dicit per id quod plene legitur ⁊ nota. C. vnde vi. si quis in tantam: ⁊. l. meminerint: ⁊. ff. si quis omiss. causa test. si quis dolo. ℣on ob. l. iubemus nullam nauem. C. de sacrosanc. eccle. quia ibi est speciale ꝓpter publicam vtilitatem ⁊ principis auctoritate. ℣tem non ob. quod nota. in auc̄. hoc ius ꝓrectum: eodem titulo: quia ibi ꝓbabiliter contrahendo hic ꝓbabiliter delinquendo. ¶ Quero quid si quis tempore delicti non erat ꝓlatus ecclesie sed post cepit esse: an ecclesia debeat priuari ꝓpter eius delictum? Dic qꝫ non per. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. ⁊ ꝑ. l. apud antiquos. C. de fur. Et est ratio patens: quia dolus commissus ante mandatum non nocet domino: vt legitur ⁊ nota. ff. de excep. doli. l. si procurator agit. ⁊. ff. quorum legata. l. j. §. quod ait ꝓtor. Bald. ⁊c̄.

¶ De contentione inter masculum ⁊ feminam de beneficio. Rubrica.

Item sciendū. Diuide in tres partes. Primo qualiter decidatur questio seu cōtentio orta inter agnatum ⁊ feminam de beneficio. Secundo qualiter decidatur contentio orta iter dominum ⁊ feminam. Tertio qualiter inter dominum ⁊ emptorem: secunda incipit in. §. sed si iter dominuz: tertia in. §. item si sit. Casus. Si contentio orta est inter agnatum ⁊ filiam domini agnato dicente feudū ad se pertinere ⁊ filia negante: deficiente filia in probatione agnato: cum. xij. sacramentalibus defertur iusiurandum: si vero contentio est inter dominum ⁊ filiam domino dicente feudum ad se pertinere: filia vero negante: deficientibus ꝓbationibus filie defertur iusiurandum domino. si vero contentio est inter dominum ⁊ agnatum emptorem feudi domino dicente feuduz ad se pertinere emptore negante: domino deficiente in ꝓbatione emptori defertur sacramentum. Quidam tamen distinguere voluerunt. Aut magna pars eorum que vasallus tenet in loco vbi res est quam vendidit est feudum: tūc ꝓsumptio est ꝓ domino contra emptorez: alias ꝓ emptore ⁊ nō ꝓ dn̄o hꝫ dicit. ¶ Pone casum q̄ttuor modis in ꝓncipio huius. c. Primo dicit qꝫ cū ageret iter eos ad diuisionez

a ¶ Qđ nō. Idē tenz Jo. an. i additio. specu. in ti. đ feu. in secunda colꝛ. ⁊ refert dy. ita cō suluisse.

b ¶ l. omnes Dixi. C. đ sacrosanc. ecclē. i auc̄. q̄s actiōes. ⁊ sequitur hanc gl. Joan. an. in tit. de feu. i. ij. colūna: in ver. xxvj.

c ¶ l. Corꝛuptiōez. Vi de bart. in. l. cuz satis hic allegata ⁊ q remissi Ange. in. l. si quis. C. de đcurio. li. x. dixi i Rubrica de constitutio.

d ¶ §. si quid ita. Vid bal. in. l. j. ff. solu. ma. an. barb.

e ¶ Qꝫ non. Vide q̄ plene notaui ad barto. in. l. si quis in tantaz. C. vnde vi vbi plene in vtroqz iuꝛ remissi concluſi ue and. barb.

f ¶ Indig. Ibi enim ex quo lex permittit agere: vel accusare ꝓmittit hꝫ cuz sua causa suis q̄z vicijs. Extra qꝫ ꝓlatꝰ criminaliter non punitur nisi dolo. C. đ admi. tu. l. liberti.

de bonis z hereditate paterna filius petebat secundo sibi adiudicari quoddam predium paternū quod filia negabat:z ꝑz hoc hic erat contentio inter fratres. Vel dic secundo q̄ hic erat cōtentio inter agnatum z filiam:vt dixi in casu z agnatus agebat cōtra filiam ad predium dicens feudum ad se pertinere qō filia negabat. Vel dic tertio q̄ agnat⁹ possidebat p̄dium:z filia petebat dicens allodium. Vel dic quarto q̄ neuter eorum possidebat:filia tamē debet poni in possessione:z postea agnatus petere debet:vt.s̄.si de feud.fuer.controuer.ca.inter filiam.Ja. ¶ Quero si possessio vacat:vt gl.ponit ꝑz vnum intellectum quo iure filia ponatur primo in possessione?nam si dicimus q̄ ponatur primo in possessione per.l.edicto.C.de edi.diui.adri.tol.istud est falsum quia sumus abitestato: vt.s̄.ō succes.fe.c.j.Rñ.officio iudicis ponit filius in possessione vacāte quia si filius est:ergo heres zc̄.vnde idem peratur existentia sui heredis q̄ operantur tabule testamenti:qō est no.dignū.qz filius magis vēit ad possessionē continuatiue q̄ ad oio noue possessionis adeptionem vl̄ petitionem:vt notatur[a] insti.de suc.ab intest.§.sui.z.ff.de acquir.pos.l.cum heredes. Non dico tamen q̄ in substātia possessionis non sit noua possessio:sed quia est eiusdez qualitatis precise cum possessione paterna nō fingitur nouа:vt.C.de vsucap.pro here.l.nihil. Hoc dicit tex.ff.quibus ex cau.ma.l.cum miles. Et adde quod no.Inno.extra de proba.c.in presentia. ¶ Quero quare imponitur onus probandi femine z non agnato? Respondeo immo z agnatus qui affirmat astringitur ad certā ꝓbatiōis spē ꝓbādam.s.cū.xij.sacramētalibus. ¶ Quero qualiter iurabunt z deponēt isti.xij.sacramentales? Respōdeo negatiue.s.feudū non ēm esse glo.qō Jaco.de bel.reprobat qz non crederet eis sic negātibus. Sed modus deponendi debet esse affirmatiuus videlicet q̄ opinio eoꝝ z conscientia est q̄ non sit feudū. Nā opinio est quidaz sensus anime z affirmatiuus qui est ens:sed negatio entis nō est ens z ideo gl.loquitur impropie:vt.s̄.si de inuesti.inter do.z vas.lis ori.c.j.in prin. ¶ Considera: duplex est negatiua.s.scientie z alterius rei. Negans scientiam non ꝓbat nisi negationi adiungat cōscientiam qz vbi sufficit cō scientia ibi est iuramentum purgatiōis nō sensuis vt hic. ¶ In negatiua vero alterius rei an debeat ꝓbari z qualiter plene dixi.C.de proba.l.actor.glo.tamen nostram sustineas per not.in.l.j.§.j.ff.de itine.actuq; priua.z in.c.fi. de rescrip.in cle. ¶ Item no.regulā Auerroys q̄ experimentum sermonum verorum est vt concordet rebus sensatis. ¶ Quero que est ratio q̄ agnat⁹ est fauorabilior q̄z femina z q̄z dñs? Respondeo antique possessionis q̄litas:facit quod no.ff.de condi.insti.l.penul.vel alia admicula:vt.C.de rei ven.l.indicia. ¶ Quero an sit necessaria z vera distinctio hic posita per quosdā de maiori parte?quidam dicunt q̄ sic:vt.s̄.de controuer.inuesti.§.cum autem.Et qz cum res non debeat diuerso iure censeri cōiectura debet sumi ab eo q̄ plurimum potest argu.de contraben.emp.l.domum. Dicit Ja.bel.q̄ ista distinctio est bona q̄ztum ad prescriptionem. Vel dic aut est vnum integrale sicut vnus mansus:z tunc isti verum dicunt:argumen.ff.de vsuca.l.eum qui edes:z quod nota.ff.de lega. iij.l.vxori.ff.de fun.instruc.l.seye.§.tyrāne.ff.de leg.iij.p̄ dijs.§.penul.z fi. Aut sunt diuersa predia in pluribus locis:z tunc qui possidet vnum locum non propterea habet presumptionem in alio loco quem non possidet: argu.s̄.ō lege cor.c.j.§.ex eadem lege. Bald.

a ¶ Ut notatur. Vide i.c. j.si de cognatione. An. bar.

b ¶ Reperitur alibi.item scias q̄ habēs iura vtilia potest rem intentare de domini voluntate perpetua z incommutabili vtiles actiones translate nō possunt reuocari: sed si sint mandate habet locuz. l.iij.C. de noua.z sic plus iportat translatio q̄z commissio.

¶ De cōtrouersia inter dñm z emptorē feudi. Rubrica.

Domino. Diuiditur in duas partes. Primo dictum ponit. Scō eius ōclaratio. Secūda incipit in ver. quo restituto. ¶ Casus. Vasall⁹ vēdidit feudum alicui dominus vendicat ab emptore emptor denunciat vasallo:siquidez vasallus iurare potest q̄ ignorāter vendidit feudum credens propriam rē: tunc est in electione emptoris an velit domino credere feudū an velit restituer vasallo:z si restituerit vasallo retinebit in feudum. Deinde respondet tacite obiectioni que posset fieri:nōne alienatione facta feudum dño aperitur quō hic ꝓcedit?respondet illud procedi quādo scienter feudū vēdit. Ultimo dicit qō dictū est in venditione locū hz in qualibet alienatōe.b.d. ¶ No.q̄ dñs agit ꝑ emptorē qui emit a vasallo vendēte bona fide. Sed quero quo iure aget? Respondeo rei vēdi.directa. Nam semper sibi eā retinet:vt.s̄.de inuesti.de re.alie.facta.c.j.§.si vero.in quo considera hic glo. secundū Ja.de bel.z qō dixi.s̄.in ti.de feu.sine cul.non amitten.c.ij.vbi.omnino z per glo.j.ō prohi.feu.alie.per Fede.in c.imperialem.§.calidis in glo.ipso iure. ¶ Sed quid si cōcedens in feudum nō erat dominus:certe succūbet in rei vēdicatione:vt.C.de proba.l.cū res. ¶ Sed nunqd succūberet in ꝑ publiciana:vī q̄ sic:qz ēptor hz titulum. Sed contradico qz habetur pro nō titulo. Itē qz prętendit causam ab eo qui non poterat referre questionez quasi dñij:vt.C.locati.l. siqs conductionis:z.C.vnde vi.l.nō ab re. Vel dic secundū glo.q̄ emptor conuenietur actione personali. ¶ Sed cōtra hoc op.qz actio personalis nō sequitur fundum:vt.l.j.C. de condi.inde.z.l.fin.in fi.ff.de cōtraben.emp.C.de acti.z oblig.l.eum.ff.ad treb.l.j.§.si heres. Sol.illud est verum i actione mere personali sed ista est in rem scripta ex dispositione cōsuetudinis. Vel dic q̄.ll.cōtrarie loquūtur in actione personali q̄ datur ratione obligatiōis: sed hic loquimur in actione personali que datur ratione possessionis quia scz habet facultatem rei restituende:vt.ff.cōmo.l.iij.§.heres z ff.ad.l.fal.l.qui fundum.§.si tu ex pte. Vel dic dic gl.q̄ habitur conditio ex lege ex liberis sabiniani.C.de acqui.poss. l.fi.sed certe illa loquitur quando agens prętendit spoliationem:vt.C.de agric.z cens.l.si coloni.li.xj.vnde Pe.de cer. reprobat in hoc glo.qz feudatarius tradendo suā naturalez possessionem non spoliat dñm qz diuersa genera possessionū sunt inter ipsos:allegat glo.ordinariam in.l.j.in fi.ff.vsufru. quēad.ca. Ego puto glo.veram. Non enim ex solo actu traditionis possessio domini interuertit vt ipse dicit. Et in hoc bene cū per rebellionem possessoris.eius possessio tenebat: z in hoc est violentia. Itez in modo possidendi qz ille qui tenet non recognoscit se ab eo.vt.ff.q mo.vsufru.amit.l.pōpo. ¶ Secūdo no.litterā q̄ dicit q̄ vasallus iurare poterit zc̄. Et opponitur:vasallus iurare potest qz ad actū verbi vel nō verbi nemo potest cogi per viam absolutā.vt no.extra quod me.cau.c.sacris in nouella. Sol.littera ista non intelligitur de simplici loq̄la:sed vult hoc quod non intelligat posse qui non potest sine calūnia vel temeritate:z ideo si iudex videt eū velle deierare vel aliquam temeritatem committere non deferat ei iuramentū:z iste est sensus huius littere. ¶ No. tertio de mirabili electione que dat reo q̄ si dominus agit potest restituere possessionem auctori suo. Et ratio est:quia per hoc euitat omne damnum: facit quod not.ff.de pac.l.si cum fundus:z de alie.iudi.l.cum miles. Et tene menti istuz casum q̄ lz habēs directum dominium preueniat in agendo tamen pōt res restitui habenti vtile dominium prętendenti cām ab agente:arg.ad hoc.ff.de excep.doli.si opera.z.ff.ō procu.l.procuratore in rem suam dato:sed magis est mirabile q̄ habens directum cum sciat ius alteri cessum preferatur habenti vtile:vt.ff.de transac.l.fi.sed ibi loquitur in debitore obligato:sed ille qui rei vendi.tenetur non est obligatus: vt insti.de acti.§.omnium:z.ff.de procura.l.pompo.§.sed z bis z.ff.de excep.rei iudi.l.si inter me z te vbi tex.vel verī ibi cessio assorbebat vtilitatem cedentis:hic non vel ibi directa non erat efficax:hic sic cōtra possessorē:prima vera z non reperitur alibi[b]. ¶ Querit gl.vtrum si restituit domino possit agere de euictione contra venditorem:z quicquid glo.dicat dic q̄ si vasallus recuperat a domino agere potest alias nō. Non enim debet habere vasallus rem z precium: vt.ff. de acti.emp.l.bōa fides. ¶ No.q̄rto ꝫ tex.valde singulare q̄ in omnibus

ꝙ in omnibus alienatõibus in ꝗbus alienãs cadit a iure suo ꝙ debet intelligi in sciente: secus in ignorante rei qualitatẽ similis distinctio fit. ff. de le. ij. l. fi. §. fi. ¶ Querit glo. quid in iuris ignorantia: ꝛ dicit eam nocere. Fallit in muliere ꝛ milite quod mihi non videtur verum: quia nõ licet eis ignorare iura contractus: vt. C. de iur. ꝛ fac. igno. l. fi. ꝛ l. fi. C. de iure de libe. ¶ Quinto ꝛ vltimo not. ꝙ verbo venditionis continetur omnis alienatio. Circa quod dicit Barto. Aut alienatio ꝓhibetur ratione rei ꝛ tunc omnis contractus ꝓhibetur vt hic. Aut ratione persone ꝛ idem vt not. in. l. ij. C. de vsuc. ꝓo emp. Aut ratione modi ꝛ forme ꝛ tunc secus: vt legitur ꝛ no. in. l. vlt. C. de ꝓdijs curia. li. x.

¶ De controuersia inter vasallum ꝛ alium de benefi. Rica.

Ex causa. Casus. Vasallus agere ꝛ cõueniri potest ꝓo feudo ꝛ ꝓ parte feudi etiam domino abente ꝛ quasi ꝓo re ꝓpria ꝛ trãsigere potest bona fide: ꝛ si cõtra est iudicatum est vel ab eo transactuꝫ dñs cogitur postea ratum habere etiam feudo sibi aperto. b. d. ¶ No. ꝙ vasallus in agendo ꝛ defendendo obtinet principalem locum ꝛ ꝙ dominus tenet ratificare iudicium ꝛ transactionem eius cessante fraude ꝛ simulatione: hoc est verum tam absente q̃ꝫ ꝓsente domino. Intelligo si dñs sciuit vel fuit citatus: vt. ff. de re iudi. l. sepe. §. sed scientibus. Nam si vasallus nõ fecerit dominũ ignorantem citari ꝓsumitur in dolo. vt. C. de distra. pig. l. si creditor. Et vide ibi per Cy. vt dic ꝙ ille qui facit aliquem ꝓcuratorem in rem suam videtur ei dare omnimodam licentiam experiundi: nec requiritur ãmodo licentia concessoris vnde cum vasallus sit ꝓcurator in rem suam dũmodo alias cesset calũnia nõ habet amplius requirere dñꝫ nisi velit reseruare sibi ius agẽdi de eui ctione contra ipsum: ꝛ iste intellectus ꝓbatur expresse. s. si de feud. fue. controuersia. c. si vasallus de suo. Et dic vt ibi[a]. ¶ Sed nũqd dñs perdet ꝓprietatem dic ꝙ non sed vtile dominiũ quod ꝓferet ꝓprietati possidente victore: ꝛ si possessio veniret ad tertiũ dominus tũc eam poterit vendicare: vt. C. de ꝓscripti. xxx an. l. si quis emptiõis: ꝛ miror ꝙ alij doctores de hoc nihil dicant. Jtẽ quod dicit de transac. intellige si transegit bona fide vt littera dicit. ¶ Nunquid autem ꝓsumat bona fides in transigente: dico id esse iudicandũ secũdũ statutum cause. Nam si dubius erat euentus litis ꝓsumitur bona fides: alias secus: vt. ff. de transac. l. cũ hi. §. cũ lis. ꝛ C. e. l. ꝓses. Certum est enim ꝙ etiam in transactione potest committi fraus: vt. ff. si quid in frau. patro. l. j. §. vtrum in fi. ibi si transegit in fraudem patroni. Sed mirum est: ponamus enim ꝙ ex causa transactionis cessit possessionem feudi aliquo recepto: cum postea decesserit sine herede ergo resoluto iure transigentis resoluet ius accipientis: cuius contrarium hic dicitur quare male? Respondeo hic ẽ ideo qꝛ res iudicata ꝛ transactio pariunt exceptionem rei finite ꝛ sic sunt alterius nature q̃ꝫ simplicis contractus quod est no. ¶ Sed nunquid hoc esset verũ in emphiteota ꝛ superficiario transigentibus? Videt ꝙ nõ: vt. ff. de pigno. l. lex vectigalis: quapropter hoc nõ potest aliõ dici q̃ꝫ ꝙ sit speciale in feudo: vel dic idem in domino sciente ꝛ patiente ar. ff. ad mace. l. si filius. Juxta illud non improbare ratihabitionem hoc consensui par est: vt no. in. l. quo enim. §. j. ff. rem ra. ha[b]. ¶ Super hoc. c. habeo talem apostillam. Potest ergo vasallus de feudo transigere dũmodo fraus non iterueniat: vt hic: ꝛ. s. si de feu. fue. controuer. c. si vasallus. Sed videt huic obstare: quia cum possit alienare: vt. J. de ꝓhibi. feu. alie. per Fede. c. imperialez: non videtur de feudo posse transigere: vt. C. de ꝓdijs mino. l. non solum Jaco. aur. Tu dic ꝙ olim poterat: sed hodie distingue: Aut transegit dimittendo feudum apud possessorem: aut tradendo. Primo casu non videtur alienare. Secundo sic. iste est casus vnicus in iure. C. de transac. l. si ꝓ fundo: qꝛ nõ fac̃ conditionem domini deteriorem cum feudatarius iste prius non possidebat. ¶ Et not. ꝙ in omnibus alijs cõtractibus ille qui dimittit trãsfert ꝛ alienat: vt. ff. de rei ven. l. quedam mulier: ꝛ. ff. de iure do. l. si sponsalibus. §. i. ꝛ tamen secus est in contractu trãsactionis: quod est nota dignum.

¶ Quid iuris sit si post alienationem vasallus feudum recuperet.

¶ Non prodest penitentia vbi culpa est executa: secus si res est integra vel incontinenti purgetur culpa. ff. de in integ. resti. l. diuus. Bald.

Preterea. Diuide in tres partes. Primo recitatio iuris antiqui. Secundo iuris noui quando vasallus post alienationem feudi factam domino ignorante feudum recuperauit. Tertio quando domini voluntate vendidit ꝛ postea recuperat: vel non: secũda pars incipit in ver. hodie. tertia ibi. §. profecto. Actus retro similis non inducit irrestaurationem deperditi. hoc dicit. Fallit vbicunq; desinit interesse quia ibi desinit actio cõperere. ff. de alie. iud. l. ex hoc edicto. §. pe. vel sic. Culpa que non transiuit in perpetuam ꝓpetuationem non potest purgari. Hoc dicit iste titulus: si dominus remittit penas vasallo an dicat̃ vã donatio? Dic ꝙ magis dicitur indulgentia: ꝛ ideo non requiritur insinuatio. ff. õ dona. l. modestinus: ꝛ. l. in edibus. §. j. ¶ Casus olim ante constitutionem Lotharij licitum erat vasallo feudum in toto vel ꝓ parte alienare: ꝛ si feudum alienabat ꝛ postea ipsum recuperabat reuertebatur in causaꝫ feudi: sed hodie non licet alienare siue vendere ꝓ aliq̃ parte: ꝛ si vendiderit domino ignorante licet post recuperet non retinebit in feudum: sin autem domini voluntate vendiderit per libellum vel aliter alienauerit ꝛ id postea recuperauerit non retinebit ꝓ feudo sed iure ꝓprio si eo modo recuperauerit: si vero ad libelluꝫ dedit domini voluntate adhuc retinebit feudum: si vero postea vasallus recuperauit per libellum non retinebit ꝓ beneficio: sed si domino feudum refutauerit retinebit libellum. hoc dicit. Jaco. bel. Tu magis distincte per notabilia casum intellige quod absurdum est non reuiuiscit. ff. de act. ꝛ obli. l. seruus effectus: ꝛ. l. fi. ff. de suc. edic. ꝛ. ff. de cõdi. ꝛ demon. l. intercidit: sed ar. cõtra. ff. de ma. testa. l. aristo. sed ibi loquitur in seruo cuius persona non inspicitur nisi tempore acquisitiõis: vt. ff. de leg. ij. l. debitor. §. seruo. ¶ Et nota primo ꝙ per actum retro similem olim feudum vt ita dixerim renascebatur: quia non erat per prius apertum domino ꝛ res de facili reuertitur ad suam naturam: vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus: ver. quod ꝛ in spem dotis: ꝛ. ff. so. ma. l. pe. §. inter eos: ꝛ. l. si seruus dotalis: sed nouo iure quia alienatio est ꝓhibita ꝛ statim feudum est apertum domino ipso facto: ideo non potest culpa purgari que traxit secum executionem per translationem dominij: vt. ff. de verbo. oblig. l. si seruum. §. sequitur per By. Et ideo nota ꝙ quando actus cecidit a sua subsistentia perpetuo non reintegratur: vt. C. de remis. pigno. l. solita prouidentia: que. l. est ad hoc not. secus si vitium rei sit purgabile. ff. de vsuca. l. sequitur. §. idem labeo. l. ex hoc edicto. §. penulti. de alie. iudi. ¶ Secundo nota in. §. profecto: ꝙ indifferens consensus domini circa alienationem assumit differentiam secundum qualitatez alienationis: idest secundum vsum illius licentie. Et ideo si vasallus alienat iure ꝓprio intelligitur concessum iure ꝓprio: si iure libellario intelligitur libellario ꝛ sic talis intelligitur fuisse licentia qualem possessionem posterior declarat euentus quod est not. ¶ Tertio nota ꝙ quando vasallus de voluntate domini alienat per libellum puta vt singulis annis debeat habere quinq; sol. Istud ius percipiendi. v. sol. annuatim tenebitur nomine feudi: ꝛ si vasallus committeret felloniam istud ius aperitur domino quod est not. vnde reliquie feudi iure feudi censeri debẽt. ¶ Quarto no. ꝙ si vasallus redemit bũc libel-

a ¶ Vt ibi. Et facit iste tex. an possit fieri compromissuꝫ ꝺ feu. per vasallum de quo spec. in titu. de arbi. §. põt ver. sed nunquid vasallus.

b ¶ Ra. ha. Licet contrarium Inn. in c. auditis: de prescrip. sentire videat.

c ¶ Dic. Ut de quod notat bal. in. l. illud. C. ꝺ sacrosanc. eccle. ꝛ ibi ad bal. plene notaui vide omnino. Andre. bar.

a ¶ Nec apō vel dic q̄ qñ due qualitates requirun tur eidem ſubiecto ineſſe vt filius ⁊ he res non ſufficit alteruz.h. d. iſte titulus Item qualitas intentata ad cautelā nō inducit artationem libelli vt h. Et qñ filius hz vulgarem ſubſtitutū tunc habet tacitaz licentiam abſtinēdi ſine fraude: tamen vt nota.in.l.j.C. ſi quis omiſ. ca.teſta.p Accur.⁊.ff.com mo.l.§.ſi pro ponatur.

b C q̄z alij. Quotiens.n. duo iura iuni us pſona con currūt ſi quidem.l. ſtatuit q̄ non poſſit repudiarivnū ſine altero loquitur hec.C. de iure deli.l. quidam eulogio ⁊ ſ quo ad ipſum ius ſed q̄ztum ad poſſeſſionem etiam ex ſua lia renunciatione perditur poſſeſſio ſi animus eſt renūciādi poſſeſſioni: vt.ff. de acqui.poſ. l.j.§.ſi vir vxoris: alſ non pditur poſſeſſio: etiam ſi teneat renūciatio proprietatis reſpectu: vt.ff.g ſa.col.ſciendum. Si vero ius non diſponit hoc tunc pōt vni iuri renūciari ⁊ aliud in ſuo eſſe ſeruari: vt.ff.de bo.li.l.filius.

lum a libellario poſſeſſore tunc intelligitur tenere tanq̄z libellum a domino ⁊ nō tanq̄z feudum. Iſtud autem ius. v.ſol.eſt conſumptum quoad inter vaſallum ⁊ euz cui alienauit per libellum ſed ipſe vaſalius tenebitur domino ad iſtos.v.ſol.annuatim. Idez ſi feudum refutaſſet ⁊ poſtea per libellum redemiſſet. Nota ergo taliter reuerti qualiter redimitur: vel eſt ſenſus littere q̄ ſi vaſallus refutat feudum q̄ poteſt ét inuito domino ⁊ dño concedat illud ſibi ad libellum q̄ tenebit iure libelli ſecūdū Pe.de cer. Ultimo nota ex vario genere contrahendi varios effectus prouenire. Bald.

¶ An agnatus vel filius defuncti repudiata hereditate poſſit feudum retinere. Rubrica

¶ Nota q̄ omnis patruus eſt agnatus: vt not.in.l.j.C. de ſuc.edic. Nota q̄ nouus heres quandoq̄z ponitur pro parte ſuppoſito ratione dubitatiōis.l.ſi.C.de carbo.edi.

c ¶ Dicam. Extra quero quid ſi extraneus eſt inſtitutus ea intētiōe vt ſit cuſtos bonoruz nómine filij: an filius diſcatur in inſtitutus. Reſpondeo ſic: ⁊ iō ei tunc non detrahitur trebellianica.ff. de vſu.l.in fideicōmiſſ. §. cum polidiuz per Ly. ⁊ nō eſt alibi.

E contigerit. Diuide in duas ptes. Primo an agnatus poſſit hereditatem agnati repudiare: ⁊ feudum retinere? Secūdo an filius vaſalli poſſit hereditatem repudiare ⁊ feudum retinere. Secunda pars incipit in ver.ſi vero. Caſus. Si agnatus ſuccedit agnato vaſallo i feu.⁊ in hereditate eius poteſt eius hereditatem refutare ⁊ feuduz retinere nec cogitur debitum hereditariuz ſoluere niſi de fructibus eius anni quo vaſallus deceſſit ſm premiſſam diſtinctionem. Si filius ſuccedit vaſallo patri in feudo ⁊ hereditate non poteſt hereditatem repudiare ⁊ feudum retinere: ſed omnimode cogendus eſt debitum paternuz ſoluere niſi vtrūq̄z repudiet. Verumtamen ſi agnatis conſentiētibus filius ſit de feudo a domino quaſi de nouo beneficio inueſtitus tunc poterit hereditatem paternam repudiare ⁊ feudum retinere nec debitum hereditariū ſoluere cōpellitur.h.d.Jaco.bel.⁊ eſt ratio differentie inter vnum cāum ⁊ reliquuum: q̄ vltimo caſu filius debet oriri a patre ſed agnatus non oritur ab agnato.C. de here.inſti.l.nec apud[a]. ¶ Extra nota q̄ quando pater ſtipulatur aliter ſibi: ⁊ aliter filio nunquam videtur ſtipulatus ei vt heredi.ff.de dona.cauſa mortis.l.ſeya.vbi eſt tex.⁊ gl. nota. ¶ Et nota q̄ ſi nil in contrariū appareat filius preſumitur heres: vt nota.in auc.vt bi qui oblig.§.vt autem coll.vj.in gloſ.ordi.vt dixi etiam.C.de ſuis ⁊ legi.apud hoſtes. Sed quid ſi pater conſenſu domini prelegauit filio feuduz an illud habebit ſi ad coheredes extraneos peruenit hereditas? Vide de exceptione doli.l. apud celſum.§.ſiquis ex vncia.⁊ dic q̄ ſic quia redatus eſt ad inſtar agnati. ¶ Nota hic caſum in quo orte ſuus abſtinet de iure ciuili.ſcilicet quando hereditati eſt connexuz feudum: nam cōſuetudo eſt de iure ciuili: vt inſti.de iure na.§.ex non ſcripto: que dat ⁊ dare poteſt ſuo licentiam abſtinendi text.eſt hic ⁊ non alibi. De iure vero cōmuni exiſtentia ſui heredis ſi cōnexa eſt iuri ſanguinis q̄ nec repudiari nec abſorberi tempore poteſt: vt nota.C. quando non pe.partes.l.vna in prima gloſ.⁊.ff.de regul.iuris.l.iura ſanguinis: ⁊.l.iij.de vul.⁊ pu.⁊ de inoffi.teſtamento.l.papi.§.ſed nec impuberis in auc.de here.l. falci.in.§.ſiquis autem non implens.coll.j.de quibus: omnibus per Bar. ff.de liberis ⁊ poſthu.in.l.ſi filius heres. ¶ Itez nota q̄ dominus ⁊ agnati poſſunt facere gratiam filio q̄ repudiet hereditatem ⁊ retineat feudum. Et eſt ratio: quia veniunt diuerſo iure: vt.ff.de bo.poſ.cum patrono: ⁊ regulariter in preiudicium alterius nemo poteſt alteri facere gratiam: vt nota.C.de contratab.l.poſthumo per Ly. Premitte ad euidentiam q̄ feudum defertur ſucceſſorio iure ex duplici capite ſcilicet liberoruz: item ⁊ agnatoruz: ex primo capite ſuccedit emācipatus: ⁊ etiā filius ei[us] lz poſt emancipationem conceptus ſit: ⁊ ſi non ſit agnatus auo. C.de legi.here.meminimus.§.cum autem.C.vnde lib.l. qui ſe patris per acc.nam de liberis eſt: vt.ff.vnde lib.ſiquis §.pe. Sed patruus nō ſuccederet ei in feudo paterno q̄z nō ſunt inter eos agnationis iura loquendo ſtricte de agna.propter capitis diminutionem emancipati: ſed forte in feudis ſufficit deſcenſio per virilem ſexū ex eo q̄ fuit primus agnationis cōmunis. Item glo.l.qui ſe patris habet glo.contrariae.ff.vnde cog.l.legitimus.ff.de adop.l.quem filius: ⁊ dicit q̄ iura agnatoruz habet quicquid ſit de rigore nominis agnatus. Item puto q̄ iſte titulus habeat locum etiam in liberis quos pretor ſolus agnoſcit de quibus loquitur.d.l.q ſe patris. ¶ Item nota q̄ iſte text. non curat de illa ſubtilitate exiſtentie ſui heredis: ſed de realitate ſucceſſionis ſic.ff. ad tertul.l.ij.§.ſed ſi ſint.⁊.C.de legi.here.l.defunctus. Itē premitto q̄ eis ſuus eſt agnatus ſed non cōuertitur.ff.vnde libe.l.ſcripto. Sed in materia feudoz agnati dicuntur trāſuerſales per maſculos nati. Pone exemplum. Titius acquiſiuit feudum deceſſit relictis duobus filijs ſcilicet Petro ⁊ Joanne. deinde deceſſit Joannes relicto filio ſuo. Caio qui Caius vult ſuccedere in feudo ⁊ repudiare paternam hereditatem metu creditoruz: querit nūquid poſſit? Et videtur q̄ ſic quia iſta ſunt duo patrimonia ſeparata: nam ⁊ agnatus hec poſſet: ſed hic determinatur contrarium quia agnatus poteſt ⁊ non filius: vnde in predicto exemplo. Caius nō poteſt iſta patrimonia diuidere ſcz acceptare feudum ⁊ repudiare hereditatem: ſed aut vtrūq̄z repudiat certum eſt q̄ Petro eſt delata hereditas fraterna: tamen ſi non vult eam acceptare ſed feudum habere poteſt hoc facere. Et ſic nota q̄ intētio conſuetudinis eſt filijs non fauere ⁊ in hoc agnati ſunt melioris cōditionis q̄z alij[b]. ¶ Sed q̄ro quam rōnem hz iſta conſuetudo? Reſpondeo non habet aliam rationem niſi q̄z filius eſt eadem perſona cū patre: ⁊ q̄z intereſt patris habere heredem: vt.l.ij.ff.de interro.ac. Unde quandā iniuriam filius fecit patri abſtinēdo ab hereditate paterna. Itē ⁊ creditoribus. Et forte in hac conſideratione ⁊ ratione fuit fundata lex.xij.ta.ſed eſt alia ratio q̄z totū videt vnū patrimoniū: ſed hec ratio concluderet idem in agnato: quod eſt falſum. Feudū ergo remanet in bonis hereditarijs ſi vaſallus moritur cū herede: ſed ſi abſq̄z herede moritur non eſt in bonis ſuis hereditarijs. Ex quo ſequit ⁊ melioruō eſt q̄z filii veniunt ex perſona patris ſed nō agnati. Jaco.bel. Item filij veniūt eodem iure cū patre: ſed agnati diuerſo ⁊ extranſuerſo capite.ar.ff.de bo.poſ.l.ſed cū patrono. Item inter patrē ⁊ filium non eſt diſgreſſio ſed egreſſio: ſed inter tranſuerſalem eſt diſgreſſio. Item feudum ad liberos cū ſua cauſa ſuiſq̄z vicijs tranſmittitur ſed ad agnatos ſimpliciter devoluit. Credo tamen q̄ nepos qui ſe patris negat heredem eo caſu quo ſuccedit auo: vt.d.l.qui ſe patris: ſuccedat ei in feudo antiquo. Item eſt quedam ſubtilitas in iure de filio in poteſtate abſtinente. An nepos ex eo ſuccedat auo de iure ciuili? ⁊ tunc dicit q̄ nō in.l.j.§.ſciē dū: de ſuis ⁊ le. ergo āno elapſo excluditur nepos ab hereditate aui ⁊ per conſequens a feudo. Sed accur.dicit contrarium in.d.l.qui ſe patris: ⁊ eſt de apicibus iuris. Bar. dicit illam glo. verā: alij contra. ſed hoc vbi ſubtilitre examinaui ⁊ profunde. Et adde quod ſtatim dicam[c]. ¶ Sed nunquid hec littera ita eſt intelligendum ſimpliciter? Quero enim nunquid filius vaſalli poterit hereditatem recipere ⁊ dimittere feudum cum littera dicat q̄ vtrumq̄z accipiat vel dimittat? ſed Do. dicit q̄ ſic quia vaſallus poteſt repudiare feuduz inuito domino: vt.ſ.de vaſ. qui contra.conſtit.lotha.c.j. Nec ob.q̄ vtrūq̄z debet repudiare vel habere. Nam illud eſt veruz ſi incipiat a feudo ipſuz acceptando: ſecus ſi ipſuz repudiando ſecundū Do. dof. qui ita notat in ſua rubricella vtrum quis poſſit hereditatez vaſalli repudiare ⁊ eius feudum accipere vel econtrario. Rubricella eſt in fine ſumme ſue ſecundum Ja.faſo.in ſumma ſua ti.q̄bus mo.⁊ cauſ feu.amit. ſub rubricella qualiter alienatione perditur feudum: qui dicit q̄ filius non eſt deterioris conditionis q̄z agnati in feudo paterno q̄z poteſt feuduz acceptare ⁊ hereditatem repudiare ⁊ ecōtrario: ſed in feudo nouo in quo non ſuccedunt agnati ſed filius oportet

q̄ filius

q̄ filius vtrūq; receptet vel vtrūq; repudiet: sed ista distinctio non est vera quia.§.vbi vero.qui est h̄ etiam loquitur i feudo paterno vt expresse patet in littera: vnde nō fit hic distinctio feudorum sed successorum quia pater plus potest in filios q̄ in coheredes ⁊ coequales suos.Ja.de domino ardizo.in summa sua in titu.de suc. feu.dicit sic.Item queritur nunquid repudiando hereditatem possit habere feudum? Respondeo si est filius non potest: nisi an acquisitione feudi adiunctum sit sibi ⁊ liberis:argu.ff.de operis liber.l.cum patronus.§.cum liberis.Jaco.ardi. ¶ Ex quo colligetres casus:Nam aut quis recipit feudum simpliciter nulla facta mentione de filijs vel heredibus. Aut pro se ⁊ heredibus. Aut pro se ⁊ liberis seu filijs.Primo ⁊ secundo casu loquitur tex.noster.in.§.vbi vero.Et est ratio.ḡ.ō duobus fratri. a capi.inuestitis.c.j.⁊.ff.de proba.l.si pactum.⁊ per Joan. and.in titu.de feu.§.qui ⁊ alios cano.in.c.si de feudis:⁊ qō in.l.ij.C.de libertis ⁊ eorum liberis.Tertius casus possunt filij ⁊ quicunq; descendetes vna bona accipere:⁊ alia repudiare:argu.in auc̄.de exhi.reis.§.optimū:col.v.⁊.ff.de operis liber.l.vt iurisiurādi.§.si liberi.ff.ō adop.l.si arrogator. §.sed an impuberi:⁊.ff.de vulg.⁊ pu.substi.l.si filius qui patri.ff.de acquir.bere.l.quesitum: ⁊.l.iul'.ff.de bo. poss.l.sed cum patrono:⁊ in.l.quicunq;.§.si quis ita.ff.de verbo.obli. ¶ Jaco.autem de'bel.sic distinguit.Aut filius potest hereditatem patris habere tanq; heres ⁊ tunc non potest alterū velle alterum nolle vt hic. Aut non potest hereditatem habere quia est institutus in re certa vel in sola legitima tunc potest habere feudum absq; hereditate paterna nec tenebitur soluere debita:vt not.ff.ad trebel.siquis priore.Jac.bel. ⁊ sic ius feudi non concernit hereditatem distributiue: sed solam heredis qualitatem respicit denominatiue.ff.de le.p̄ stan.l.filium in princi.⁊ vide in Specul.de testi.§.j.ad fi.⁊ quod nota.ff.de tran.l.cōtrouersia. Sed quid quid si filius viuo patre renunciauit hereditati paterne cum iuramento: vtrum preiudicabit sibi i feudo? Respondeo non:quia iste text.non obligat filium ad impossibile:⁊ ista est bona cautela ad euitanda onera creditorum a nullo alio docto.imaginata. ¶ Quid si filius a patre preteritus sit nunquid habebit necesse dicere testamentum nullum si vult succedere in feudo.Respondeo nō puto.vt.ff.de iniusto.testamē.l.filio. Nam ius dicendi nulla ratione preteritionis est quoddam quasi priuilegium quo filius non tenetur vti inuitus argu.ff. de minori.l.si iudex.ff.de contra tabu.si post mortem.§.fi.⁊ not.eo.titu.l.non tamen:versi.plane in gl.i.apperiat.ff.si tabu.testa.nulle ex.l.j.in fi.ff.de le.prestan.l.si duo ⁊ nota.C. de contra tabu.l.posthumo. ¶ Quid si preteritus est posthumus ⁊ natus est institutus quid erit iterim de feudo cuz preteritio suspendat interim ius adeundi.ff.de acqui.bere. l.ventre ⁊.l.illud.§.fi.de contra tabu.ff.de libe.⁊ posthu.l.si filius heres.Respondeo non propterea differtur inuestitura iam nati.arg.ff.de bere.insti.l.non ideo minus.§.j.que in omnem casum fienda est argu.ff.de acqui.here.l.q̄ si dubiter[n]. ¶ Pone filius habet substitutum vulgarem sibi datū in testamento patris nunquid per hoc potestatem habeat repudiandi hereditatem ⁊ acceptandi feudum? Respondeo non: quia hanc potestatez non potest ei conferre pater: sed dominus vel agnatus:vt hic patet in text.⁊ glo[b]. ¶ Sz nunquid feudum veniat in petitione hereditatis? Respondeo non quando agnatus est heres quia non capit vt heres, sed si filius sit heres sic:nō quia feudum sit libere corpus hereditarium tamen est quoddam ius annexum quod in hereditate reperitur: hoc nota.ff.de peti.here.item videndum. §.fi.vbi videas. ¶ Quid ō femina que ex pacto succedit in feudum:que iure Lombardo admittitur in quota non in tota hereditate:vt plene nota.s̄.qui feu.da.pos.c.j.§.hoc autē notandum. Respondeo admittitur ad totum feudum quia nemo facit sibi partem:⁊ pactum eum insolidum vocat deficiente masculo:argu.eorum que nota.ff.de inoffi.testa.l.si is qui:⁊.l.pater filium per Accur.Item nota q̄ ius accrescendi excludit edictum successorium: vt.l.i.C. quādo nō peten.partes.Et ideo quamdiu de ordine seu de capite liberorum aliquis extat nunquā veniūt trāsuersales:vt.ff. vnde legi.l.ij.idem in feudis quia feuda immitantur ius cōmune inquātuz possunt salua feudali natura. ¶ Quero an filius qui reperitur in possessione vel quasi feudi paterni cum tamen alia bona possideantur per alios fratres suos presumatur imiscuisse se hereditati paterne? Et videtur q̄ sic quia cōexa sunt hereditas ⁊ feudum vt hic: ⁊ qui acceptat vnum videtur acceptare aliud ei annexū cum diuidi non possit.C.de iure deli.l.quidam eulogio. In contrariuz videt.C.vnde legi.l.nō hoc.Sol.possessio non constituit ip̄m heredem sed animus qui probatur ex qualitate possessionis precipue quando possidet maiorē vel meliorē partē hereditatis.ff.de acqui.here.l.pro herede.⁊.l.is qui bonis.C.de repu.here.l.ij.Si tamen fieret positio q̄ filius possedit: ⁊ non diceretur q̄ tanq; heres licet filius confiteretur positionem non tamen confiteretur pro herede gestionem:quia positio est indiscreta:⁊ non concludens de necessitate cum oporteat positionis ⁊ articulos specifice ⁊ formaliter cōcludere vt ibi p.Bar. ⁊ me.⁊ Joan.an.in.c.litteras de presumptio.⁊ dixi.C.de probatio.in.l.siue possidetis.Illud est certum q̄ per possessorium facti possessorium iuris id est decretalis vel iudicialis bonorum possessio non probatur nec presumitur vt ibi per Jaco.de are.⁊ Cy.nisi sit longa possessio:quia ex longa possessione presumitur omnia solemniter acta. vt nota.C.qui admit.ad bono.pos.l.j.per Accur.⁊ Cy[c]. ¶ Quero nunquid bonorum possessio carboniana habeat locum in feudis? vide.l.j.C.de carbo.edic.Et quid de bonorum possessione nomine ventris.Et videt q̄ sic ar. ff.ad.l.fal.l.j.§.lex in ratiōe sui.Sed pone q̄ filius agnoscit bonorum possessionem post annum quod non potest: nunquid tunc videbitur adire? Respondeo sic: quia potest.C.de iu.deli.l.puberem[b].⁊ istud intendit in summa illa lex[c]. ¶ Ulterius nota hic q̄ qui consentit sua iura p dit. ¶ Querit hic glos.multum notabiliter quid in filio emphiteote? Pone titius possidebat bona cuiusdam ecclesie vel alterius persone iure emphiteotico ⁊ decessit relicto filio: filius vult repudiare hereditatem patris ⁊ retinere solummodo emphiteoticam bona : queritur nunquid possit? Et respondet glos.q̄ non:idem ergo iure est in emphiteoticis ⁊ feudalibus.Quam glos.tene menti: imo tanto plus pōt dici q̄sto magis trāsit tale ius emphiteoticum ad ipsum filium tanq; ad heredem adeo q̄ emphiteotica in eo disponere ⁊ alteri relinquere potest qō non est in vasallo[f].vt.s̄.de successio.feu.c.j.⁊.ff.de verbo. significatio.l.in conuentionibus:⁊ dixi.in.c.j.§.sed quia. qui feu.da.poss.⁊ latius in.c.imperialem in princi.de pro hi.feu.alie.per Federi.Petrus de cerue.Jacobus ō bel ui.hic dicit q̄ istud.c. non procedit ō iure communi.Dicit glos. q̄ etiam de consuetudinario iure non procedit i feudo ab antecessoribus acquisito sed in paterno tantuz: vt.s̄.de successio.feu.c.j.§.hoc quoq; in glos.que incipit: quid ergo in emphiteosi:vbi non sumus de iure consuetudinario sed in iure communi:secus esset q̄s in feudo.Sz glos.in auten.de non alie.§.emphiteosim coll'.ix.dicit q̄ emphiteosis est ius hereditarium quod etiam ad extraneos heredes transit regulariter nisi sit emphiteosis ecclesie: quia tunc non transit ad quemlibet heredem sed ad liberos: ita demum si sint heredes siue descendāt per masculum siue per feminam.Que verba satis consonant cum ista glos.Nam si requiritur q̄ sint heredes non possunt pro parte esse bonorum heredes ⁊ pro parte non: vt ff.de acquiren.hereditā.l.j.⁊.ij.C.de iure deliberā.l.quidam eulogio.quinimmo vnum trahit ad sereliquum etiā ex virtute cuiusdam vnionis:argumentū.ff. de acquiren. hereditā.l.qui patri. ¶ Sed caue tibi:quia si ista equiparatio de feudo ad emphiteosim esset bona sequere,

a ¶ Dubitet Quia certuz propter icertum non defertur: vt i.c. ex eo de contro.inter epi sco.⁊ vas.

b ¶ Et glo. Immo si pater exheredat filium tunc si iure legati ei mlta relinq̄t tantum iniuriam ei fecisse censetur.C.de lega.l.cū quidam filium q̄ l.nō est alibi.

c ¶ Et Cy. Vide bal.i.l. si filius.C. de petitio. here. ⁊ in.l. siue.C. de pba. ang. ⁊ alios in.l. qui in aliena ⁊ pridie dixi late in consilio.

d ¶ Puberem. Vide q̄ dixi i rubrica C.q admit.

e ¶ Illa lex. Quero nunquid edictuz diui adriani habeat locuz in feudis.Respōdeo q̄ sic q̄ in illo iudicio venit etiam res de q̄bus non potuit testari vt res depositę ⁊ cōmodate: vt nota.in.d. l.edcō ō edic. diui.adri. in gl.magna:sufficit.n.in his detentatio tē pore mortis defuncti:in illo tamen edicto debet ordinatio testamenti in scripturam redigere vt mores conditiōes ⁊ rerum possessio:ista possunt probari p testes vt nota.in glo. predicta:⁊ eo.ti. in.l.j.⁊ si gs ageret etiam alieno nomine posset mādatum etiam per testes probare.

f ¶ In vasallo. Et sic apparet sētit quod pater non potest legare vni filiorum feu. ⁊ alteri si idē sentit in.l.imperialez.j. de prohibi. alienа.feu. per fede.in.iiij.col.

in ver. quare vtrum: idem sentit in.c.j. de succes.feudi: idē voluit in.l. item videndum. §. nunc videamus.ff.de petitio. here. t ibi refert Ja. butrig. ita determiasse ia. de arch. i sua summa quez refero in consilio illorum de senato. qđ fece. ferrarie dum esset cōtrouersia nūc pendet in facto inter illustres viros ia. cō sabellis t pandulfum de sabellis cōsulo nunc.

a ¶ Sequeretur. vide q̄ notauī ad bart. in.l. si tibi t titio.ff.đ v̄bo.obli.

b ¶ Nouū. vt dictum fuit in.c.j.§. insuper de phi. feu. alie. per Federicum.

tur" q̄ si ticius recipit emphiteosiz pro se t liberis suis t decessit relictis duobus filijs quorum vnus partem suam emphiteosis refutauit in manu alterius: t tandem ille cui facta est refutatio decessit intestatus: q̄ ille qui refutauit emphiteosim possit acceptare emphiteosim t hereditatem fratris repudiare: vel probatur ex coniunctione duorum iuriuz. §. si de feu. fue. cōtro. c. titius: t hic in pn. cum concor. j. de capi. qui cur. vendi. c. si filius. Sed hoc ē falsuz quia cuz mero iure hereditario deferatur secundū iuris ciuilis regulas impossibilis est separatio bonorum. vt.ff.de here. instit. l. j. §. si ex fundo: t. l. si ita quis instit-tutus fuerit exceptio fundo quod nota. C. de testa. mili. l. j. t.ff.eo. l. si certarū. ¶ Dic ergo similitudinez feudi ex emphiteosi procedere secundum quid t non simpliciter. ¶ Item queritur: pone nepos vult repudiare hereditatem ex persona patris t ex persona aui succedere in feudo antiquo: nunquid possit? Super hoc puncto dicit ☉ do. in summa sua q̄ non: quia generaliter debet intelligi q̄ si filius repudiat hereditatem patris nō potest retinere feudum sed aperitur coheredibus ergo loquitur i feudo paterno. ☉ do. Aduerte quia aut filiꝰ decessit in tali statu in quo potest habere heredem aut non. Primo casu subdistingue: aut erat ei feudum quesitum t tunc nepos non potest admitti ex persona aui sed oportet q̄ veniet tanq̄ heredis: vt. C. de here. instit. l. fi. Aut nō erat ei quesitum t tunc cum nepos non acceptat ex persona patris tale feudum respectu patris nepotis est caducū. Unde sequitur q̄ nepos possit admitti ex persona aui. Secūdo vero casu quādo pater nepotis decessit in tali statu q̄ non possit habere heredem: dico eoipso feudum ab hereditate seperatum esse t ideo ex persona aui obtinere posse. Dicit Jo. de broneseo sicut alias retuli q̄ si nepos non est conceptus in vita aui non potest venire ex persona aui iuxta not. C. vnde li. l. qui se patris: quod nō placet: quia cum liberi admittantur in infinitum t agnati saltem vsq̄ ad septimum gradum impossibile est q̄ isti essent concepti tempore mortis qui fuit agnatiōis communis caput: t ista impossibilitas apparet per rerum naturaz: vnde nō indiget legem probatione: vt.ff.de verbo. obliga. vbi autem non apparet: versi. illud dubitationem. Ibi dum dicit ipsa natura manifestum est. Nec obstant. ll. distinguentes tempus conceptionis: vt nota. C. de inoffi. testa. l. siqs filium: in princi. quia proprie loquendo feudum non defertur iure ciuili vel pretorio communi sed ex beneficio corradi. vt. §. qui feu. da. pos. c. j. §. cuz vero corradus. Ibi t moribus tandem subsequentibus t beneficium corradi ampliantibus. Vel dic inspici tenorem inuestiture vtruz dicat pro se t successoribus: an pro se t suis descendentibus: vt. §. dixi. Demum querit glos. de. ij. questionibus: dicitur hic q̄ si agnatis consentientibus vasallus refutat feudum in manibus domini verba sunt tex. §. de vasal. decrep. eta. c. j. q̄ dominus potest eū quasi de nouo bñficio inuestire. Pone ḡ q̄ iste inuestitus decedat sine herede: q̄ritur vtrum dicti agnati qui consentiunt possint admitti tanq̄ ad feudum ita q̄ preferantur domino? Glos. sentit istos consentientes omnino excluſos. Sed tu considera dictionem quasi que est in littera. Non enim dicit nouuz sed quasi nouum quia remanēt reliquie veteris feudi nec est in totum abolitum nomen principale feudi. Item consensus prestitus ad vnum effectum nō debet operari aliū effectum: vt. §. si de feu. fue. controuer. c. ticius cum sempronio: t. C. ad vell. l. iubemus. Sed glo. allegat pro se. j. de eo qui fidem fecit agnato. c. j. Ad idez. §. quib. mod. feud. amit. c. j. §. preterea: t. §. de aliena. feud. paterni. c. j. a contrario sensu. t. C. de filijsfami. quemadmodum pater pro his tene. l. j. t. ij. li. x. secundum Pe. de cer. Dominus ergo prefertur agnatis qui noue inuestiture consentiendo ius inuestiture veteris perdiderunt: argu. ff. de acqui. pos. l. siquis ante. t. C. de pac. l. pacta nouissima. ff. loca. cum in plures. §. lege dicta. ff. de verb. obligatio. l. cum stipulatus sim mihi a proculo. ff. de preto. stipula. l. valerianus. Fit enim plena nouatio a contractibus qui sunt oppositi rationis t qualitatis. ¶ Dubium mihi videtur stare in hoc quia iste consensus non fuit interpositus fauore domini sed solum fauore ipsius filij. Sed ad hoc respondetur q̄ immo quia per talem consensum fuit apertum ius domino feudanti filijs quod prius non habebat quia tenebatur confirmare ipsius agnatis. Unde istud. c. debet intelligi quando agnati consentientes erant tales quibus erat apertū feuduz. Secus si essent vlteriores apud quos non esset consentiēdi ius. ¶ Quid dicemus finaliter? Respondeo aut dominus inuestiuit filium tanq̄ de nouo beneficio t est vera opi. glo. Idē si simpliciter quia noua causa facit feudum nouum. Aut tā q̄ de veteri t tunc ius agnatorum reseruatum puto ex vi sermonis qui seruandus est: vt. C. de bo. li. l. fi. ¶ Querit glo. de alia questione vtrum inuitis agnatis possit dominus gratiam facere filio q̄ tale feudum possideat absq̄ hereditate paterna? t glo. inclinat q̄ sic sicut dicitur de filia: vt. §. quem ad. feu. ad fi. perti. c. siquis sine. Ista opi. non est vera: quia cum per refutationem feudum sit apertum agnatis nil potest dominus facere in eorum preiudicium: quia facere gratiam de alieno est quedam species furti. Item hoc suadet ciuilis t naturalis ratio quia non debet alteri per alterum iniqua conditio afferri. t ideo dicendum est q̄ dominus talez gratiam facere non potest: arg. ff. de contra ta. l. si post mortem. §. fi. t. ff. de pac. l. fi. t. C. loca. l. si cuz hermes: t ꝫ tenet Pe. de cer. ¶ Quero nunquid agnati possint ratificare? t videt q̄ nō nisi primo renuncient feudum eis apertuz in manibus domini quia nuda voluntate non desinit quis esse dominus: vt. ff. de acquiren. pos. l. siquis vi. §. differentia. Glo. determinat contrarium t bene. Nam in ipso consensu quedam tacita resignatio includitur que cum sit tacite non requritur presentia alterius. C. de pac. l. post diuisionez: per Cy. arg. ff. de acquirē. here. l. illud. ff. si cer. pe. l. singularia: t. ff. de pig. l. si fundus. §. j. dūtamen ratificatio non sit erronea. vt plene not. C. de rei vendi. l. mater. ¶ Extra quero: dicit statutuz q̄ agnati filias defuncti excludant a successione: nūquid filius sororis excludat filiam? t dicendum est q̄ non q̄ non est agnatus: nam licet habeat iura ciuilia t fauorabilia agnatorum non tamen habet iura extraordinaria maxime odiosa statutorum: quia statuta debent intelligi proprie secundum diffinitionem propriam vocabuli t non improprie. Sed si filius sororis secūduz diffinitionem agnationis non est agnatus: sed per Justinianū redatus ad paritatem agnatorū t nullū simile est idem. l. q̄ nerua. ff. depositi ergo tē. vt. C. de le. here. l. lege. xij. tabularū. Non enim voco hunc agnatum re t nomine nec re tantum: sed simile de quo statutum non loquit: quia arg. de similibus ad similia non procedit maxime quando induceret exclusionem contra ius naturale: t ita fuit determinatū Bononie disputando per dominum Mar. Queritur nūqd feudum obligetur pro debitis vasalli? Respondeo non q̄ non potest obligari. Itez nō tenet quis ex contractu vel delicto alterius nisi sit eius successor vniuersalis. ff. de pecu. le. l. si peculium in princi. per Accur. C. de sacrosanc. eccle. auc. ingressi. t auc. si qua mulier per Accur. ¶ Sed an fructꝰ pendentes possint obligari? Respōdeo aut loqueris de illis qui mortuo vasallo sine herede masculo pertinerent ad extraneum heredem t illi possunt obligari. Aut de illis qui pertinerent ad dominum vel agnatos t illi non possunt obligari. ista distinctio probatur per tex. nostrū satis notabilem. Adde quod dicit ☉ dof. in summa sua in pe. rubricella quod verum est q̄ dans feudum videtur dare cum omnibus fructibus extantibus. ff. de vsu fruc. l. si pendētes. ff. de ac. emp. l. iuſ. §. si fructibꝰ ☉ do. Facit. ff. q̄ in fra. credi. l. fi. §. penulti. Contra de verbo. obligatio. l. si filius. §. fi. Sed ibi loq̄tur in perceptis. ☉ do. vel nō dū satis. arg. ff. de vsur. si stipulatus fuero. ¶ Extra no. q̄ licet teneatur stare colono non tamen agit ad pensionē sine

ceſſione:

cessione.vt nota.in.l.diuortio.in princi.so.ma.in glo.magna. ¶Sed dici potest q̄ quando fructus adiudicātur per sententiam legis vel q̄ lex diuidit non est cessio bois necessaria q̄ sūia legis habz vim secūdi decreti qō hz vim cessionis vt.l.j.C.de preto.pigno.Itē vt circuitus euitet.ff.de condi. inde.l.dñs testamento.sed nō si quādo vasallus moriē & feudum debet ad dominus peruenire.Non enīz semp redit cuz fructibus sed distinguūtur kalende a kalendis. ❡do.Apparet ergo q̄ feudū nō obligatur pro debitis nec fruges ipsius nisi ꝑm distinctionem predictam.Sed qd in pensione? respondeo tota pertinet ad locatorez & eius heredes.d.§.si fructibus & ff.de vsufruc.l.defuncta.Verū est quo ad actionem ex contractu tamen q̄ si exigetur partiri vel restitui debebit ꝑm predictam distinctionē:vt not.d.§.& si nolit agere heres cōuenietur vt agatur.ff.loca.l.cū in plures.§.messem. ff.ad.l.rodiam de iactu.l.ij.in fi.ff.cōmo.l.vnde queritur.ff. de euic.l.si res q̄ꝫ. ¶Querit ❡do.& non soluit quid si feudum alio modo amittatur q̄ꝫ morte? Ego respondeo q̄ fructus pendentes ad eum pertinebunt ad quem p̄dia:quia ita est de iure cōmuni:nec inuenitur aliud statutū in feudis cuz iste sit casus omissus. ¶Quero qd si vasallus decedit post kalendas augusti? Respōdeo dic vt dixi.s̄.in tit.hic finitur lex.§.si vasallus. ¶Extra quero econtra.Si vasallus dum vadit ad seruitia domini derogatur in itinere an dominus teneatur sibi in aliquo emendando? Respondeo[a] non : quia in hoc contractu non venit casus fortuitus:sed discretus dominus bene faceret compatiendo sibi iuuaret eum saltem i remittendo.ff.mā.l.inter cās.§.nō omnia.ff.de fur.l.si ser⁹ §.quod vero.Et vide in.l.j.C.de legi.p ❡dof.& in.ca.sicut de iureiuran.per Inno.sic enim si lucraretur vide in.c.statuz.§.j.de rescrip.in sexto.in glo.Bald.

¶An apud iudicem vel curiam domini questio feudi debeat terminari. Rubrica.

¶Judices dicuntur qui ratione domicilij vel originis pro prie vel paterne vel ratione contractus vel prorogate iurisditionis vel ex alijs causis nominatis in iure habent iurisditionem.ff.ad municip.l.assumptio.C.de iur.om.iud.l.ij per Ly.de iudi.l.heres absens.

Ex eo. Diuide in tres ptes. Primo thema. Secundo questio. Tertio rñsio.secūda pars incipit in ver.quesitum:tertia pars incipit in ver.est rñsuz. Casus. Vasallus decessit sine filio:miles quidam petijt a dño ō ius feu.inuestiri post inuestituram sibi factam agnati ab eo feudum vendicant quasi paternum:ipse dicit feudū nouum esse:queritur coram quo causa debeat diffiniri? Respondeō q̄ coram paribus curie non coraz dño quia causa quodāmodo ad dominū spectare videt.Et licet aliter per se non possit alterum trahere ad curie iudicium curia tamen eos vocante nemini licet curie iudiciū declinare.hoc dicit.Curie ōbetur honor & reuerentia de consilio iudicis : vide extra de iudi.c. j.per doc. ¶Nota q̄ quando causa est preiudicialis domino ex eo q̄ ex sua sententia iminet ei fauor vel preiudiciū nō cognoscit ipse dñs nec eius curia scz cōplexiue vel compulsiue.Sed pares debent eligi in quib⁹ scilicet omnis suspitio cesset:& ipsi sic electi iudicabunt & perperam citatus non tenetur cōparere.Dicit Accur.ff.de verbo.sig.l.q neqz:accur. ❡pp.nam si causa est quasi propria domini non debent cognoscere pares sed iudex vel arbiter:vt.§.de lege cor.c.si inter.Sol.dicunt quidam q̄ istud.c corrigit illud: quia lex posterior corrigit priorem.Certe nos videmus hoc non solum in legibus sed etiam in opinionibus glosarum:quia vltima opi.corrigit primam correctione probabili non dico necessaria vt notat Pe.C.de sum. tri.l.cūctos populos.licet Ly.ibi derideat glo.Accursij.Dicit enim q̄ semper vltima opi.intelligit esse opinio iurisconsulti vel doctoris : vt not.ff. ad trebel.l.qui filiū.§.sabinus.Alij dicunt q̄ in.l.contraria vterqz pretendebat feudū proprium.i.nouū.Dic ❡o vnus pretendebat nouum alter antiquuz.Sed que est ratio diuersitatis non assignāt eam. Sed forte hec potest esse ratio quia dñs factū suū vult teneri.ar.in.c.vlt.ō testi. lib.vj.Et ideo presumit esse fauorabilior pro eo q̄ prestēdit feudū ab ipso iuxta notata in simili.ff.de iure fis. l.deferre.§.idem decreuerunt.Jsta ratio concludit q̄ non cognosceret dominus.Item q̄ non cognosceret curia sua tota simul:quia p̄sumit esse nimis fauorabilis dño:sed tñ non soluit cōtrariū qz hic pares:in contrario iudices loci cognoscebāt. Dicit.n.ꝯ q̄ vbi dño iminet periculū euictiōis cognoscūt pares.Jbi dī q̄ cognoscit ordinarius loci vel arbiter. Dic ergo q̄ aut declinat iurisditio pariū pp aliquam rōnabilem suspitionē quā sufficit allegare dūmodo sit verisimilis : vt nota.C.de iudi.l.aptissimi & tūc cognoscit ordinari⁹. Aut nō allegat aliquat aliqua suspitio vel causa & tūc cognoscūt pares:vnde in feudis ordinarius est subsidiarius iudex in defectum parium. Alij aliter dicunt. ¶❡pp.q̄ iste dñs cognoscat:vt.j.de prohi.feu.alie. per Fede.c.j.§.p̄terea si de feudo.Sol.aut est questio tangens preiudiciū dñi & non cognoscit de ipsa.Aut nō tāgit preiudiciū dñi & tūc cognoscit ꝺ̄ ipsa.& ita intelligit.l.p̄dia:ad hoc facit.ff.ad municipa.l.de iure. & qō ibi nota[b].Nam iudex repellit non solum propter interesse ipsius totale:sed etiā ꝓpter interesse particulariter bursale ipsius iudicis.vt nota.ibi.Caue tibi tñ quia ibi loquit qñ dubiū est de iurisditione.Sed quā do est certum non repellit ordinarius ꝓpter cōmoda iurisditionis sed bene repelleretur propter cōmoda vel incōmoda cōtractus vel delicti : vt.ff. de iurisdi.om. iud.l.qui iurisditiōi.sed quādo est dubium de iurisditione non potest in casu dubij ꝓnūciare se iudicez.Et ita intelligitur illa notabilis glo. ¶Quero quid est dictū quodāmodo cā & cē.Respondeo[c] quādo imediate pertinet ad aliquod periculū tūc est propria sua.sed quando mediate tūc nō est propria causa sua:sed quodāmodo sua:vt.ff.fini.regū.l.eos:& insti.de testa.§.legatarijs.Joan.an.dicit q̄ aut questio de iurisditione aut respectu alterius cause. Primo casu nemo iudicat suā esse iurisditionem simpliciter.Scōo casu sic qz sufficit esse dubiū de ipsa:sed in primo casu oportet ipsaz ꝓbari vt in.c.statutū.§.sancimus in glos.q̄ incipit:pro aduacatis de rescri.in sexto.& nota.illā glo.Et nota q̄ quattuor sunt curie in feudis scilicet : curia ipsius dñi i.coram psona ipsius:curia oīum pariū cōplexiue:curia parium electorz:curia iudicis ordinarij:arbiter vero nō hz curiam.Extra nota q̄ si tu negas me iudicem cum sim q̄ possum tibi tanq̄ꝫ rebelli & contumaci denegare audientiam & iurisditionem : vt no.in.c.cumana: de elec.per Inno.[d] & in.l.sed & si per pretorem.§.sed si duz decreto.ff.ex q.cau.ma.& de dolo & cōtu.cū q.li.vj.

¶Qualiter dñs a ꝓprietate feudi priuetur. Rica.

Ex facto. Casus queritur:an dominus propter felloniam cōmissam in vasallum feudi proprietate ꝑuetur sicut ecōtrario vasallus feudor? Respondeo sic: Sed alij aliter dicunt.b.d.APERTAM FELLONIAM Nota hic optimum tex. q̄ licet euidens & notoriaz sit culpa tamen requiritur sententia priuatiua.Et sic nota q̄ vbi requiritur ministerium iudicis in priuando notorium pro sententia non habet[e]. ¶Quidaz dicūt q̄ vbi culpa est notoria etiam iudex ordinarius potest cognoscere & denūciare priuatum:quia ꝑm eos non requiret priuatio.Naz decretalis dicit q̄ si habētes feudū ab ecclesia faciunt statutū cōtra libertatez ecclesie q̄ iudex delegatus ab ordinario eos priuatos fore denunciat quia per eorum statuta erat delictum eoꝝ notoriū vt in.c.graue in fi.de sentē.excō.sed ibi erat ꝑua

a ¶Respōdeo. Vide q̄ notaui i tex.l.qui opa.ff. ex q.cau.maio.

b ¶Jbi notat. Nota intellectū ad glo.l.de iure ff. ad municipales.vide eūdem Bal.in.l.imperialem.§.p̄terea in feudo de prohibit.alie.feu.p fede.And.bar.

c ¶Respōdeo. vide bal.in.l.in suis.ff.de libe.& posthu.

d ¶Innocen. Si qs negat iudicem cum sim possum eum punire tanq̄ꝫ cōtumacem qō limita nisi diceret nō ꝓsentio nisi quatinus de iure debeo : qz tunc nō pōt multari ita singulariter dic Innoc.in preal. c.cumana.lz ibi aliter dicat do. Anto.vide ang. in.l.non videtur ff.de iudi.ita dicit se praticasse contra magnuz aduocatuz: vide bal.i.c. de mili. vasal. qui cōtu. est.And.bar.

e ¶Non habetur.Jn.c.i.ibi. Et sic not.quod vbi regratur ministeriuz iudicis in priuando notorium : q̄ nota pro limitatione glo.l.emptorem ff.de actio.emp. vide bal.in.l.i.C. de secun.nup. & l.iubemus.§.sane: de sacro san. eccle.vide quod not.in.c.cum secūdum:de here. in.vi. vbi semp requiritur sūia declaratoria:fallit tamen in casu notabili extra ō offi.ordinarij.c. ordinari⁹.§. qō si forte : in.vi.& ibi Dominicuz. Andre.Bar.

a ¶ Vera: Et sic limita. l. fi.C. de interdic. vidui. vide glo.in c.breui d iureiuran.que videtur dicere contrarium vide que ibi dixi.

b ¶ Dēti. Nota,pro intellectu eorū que notantur in.l. cum seruus de condi.t demon.t.l.cum allegas d vsuris C.t .l. Rogasti §. si vndecim.ff. si cer.peta.

c ¶ Repellitur. Nota allegantē decretū z fuit allegata per dominum meum ꝑ anno.in questione promiserat qs sub pena defensare aliquez sub pena in lite nec ab ea discedere nec rem alienari modo rem alienauit t a lite discessit aduersarius promiserat expēsas modo agit ad penam fuit dictum quod liquido debebat ꝓbare expensas se obtulisse vel soluisse ad ꝑ vt posset petere penam oz. cogita qz in notabile si est verum qz si ista pena petitur vt interesse t in locum eius succedit vide ludo.ro. ꝙsilio suo lxxiij. incipit:in cā nobilis vbi dicit quod in executoez sñie ñ potest opponi exceptio nō obseruati contractus vide ludo.ro.consilio.ccxli.vbi cōsuit quod si transigens nō seruat conuentionez licituz est alteri fallere etiam se iurasset vide Jo.d imo. cōsilio. xli. vbi idez dicit vide bal.in.l. stipulationez.ff. de iure dotium vbi dicit quod agens ex contractu debet probare se impleuisse contractum allegat.l.si non fuerit.ff. de iureiuran.

tio iuris t de iure idest ipso facto :t iudex qui mandabat erat papa qui etiam in ratione feudi est iudex sup feudis oium ecclesiaꝝ. Itē:qz crimē erat canonicū seu mixtū:vt.C.de sacrosa.eccle.l.placet in fi. t auc.cassa t irrita eodez titu. In quo crimine cumulat fozū fozo. Et ét dici pōt ꝙ executio sñie late a iure videat ꝓmissa esse ordinarijs locoꝝ:imo ordinarijs cāꝝ t in subsidiū ordinarijs locoꝝ. EX ODIO. scilicet que cadat in dolum t contra legem feudi: t sume hic argumentū. Pone emphiteota promisit dño nomine sensus duos denarios in anno sub pena centum librarum: demū dñs venit contra pacta:vtrum teneatur ad simile penam? t est ꝟ ar.ꝙ sic.t.C.de indi.vidui.l.fi. In cōtrariū qz istud pactū ex vna parte tm̄ est penale nō ex altera:vt.ff. de arbi.l.fz t si interpellat.§.si ex altera t hec vera[a] non obstante ista littera:quia hic loquit in pena legali.ar.in.l.j.C.de cupressis ex lucro.dā.lib.x. Secus in conuentionali:quia non est nostrum conuentioni extendere:vt.ff.de fideiuss.l.fideiussozes magistratuū.§.pro aurelio Sicut enim non extēdit de tpe ad tps:vt.ff.de pactis.l.epistola.§.fi.C.loca.l.si cum hermes. Ita nec de re ad rem:nec de persona ad personam:ar.ff.de testa.mili.l.miles ita heredem.§.t quia diximus. Sed posset dubitari vtrū adiectio istius pene valeret? t videtur ꝙ nō qz videt adiecta in fraudē vsurarū. Itē pena circa victulū stipulationis nō debetur:vt.ff.de ser.expoz.l.seruus. In cōtrariū videt.ff.de transacti.l.q fidem:t.l.pacto conuēto.ff. de cōtraben. emp. Dic valere. Nam ista adiectio pene respicit aliū effectū videlicet ꝙ nō possit expelli:vnde videt adiecta loco expulsionis t sic loco facti.ar.C.de pac.cōuē. l.fi.t nō.in.l.ij.C.de iure emphi. ¶ Sed pone ꝙ dixi si nō soluero simplum soluam duplū vel triplum. Rñdeo qñ per noia multiplicatiua pena apponit : ista nō petitur vt pena sed vt augmentatio pensionis : ar.ff.de vsur.l.pecunie fenebris.§.fi.si res erat digna tāta mercede. ¶ Ex hoc infero ꝙ si rem valentem centum vēdo tibi pro quinquaginta pacto apposito ꝙ si non solueris ad talem diem solues centum vel iustū precium: ꝙ ista non est vsura sed argumētatio precij quod tenementi[b]. ¶ Pone ꝙ res que valebat centum vendita fuit,p decem eo pacto vt si in paschate nō soluerent ad impleat iustum preciū an habeat locū.l.ij.C.de resci. vendi. Respondeo nō qz sufficit prouisio cōtrahentiū. Quid si renunciat emptor illi legi:vtrū videat renunciare venditoz? Respondeo nō.C.ad vellei.l.iubem[a] de pac.si vnus.§.in summa. Pone ꝙ prelatus ecclesie cum toto capitulo facit felloniam contra vasallū ecclesie. Vel pone ꝙ papa qui ē omnia t sup oia vtꝝ ecclesia priuabit iurisditiōe sua? t vt ꝙ sic ne maleficium remaneat ipunitū. C.de sacro.s.eccle.l.iubemus nullam. Rñdeo in papa ꝙ qcqd vult legis habeat vigorem t ideo ecclesia nō perdit iura sua. Sed in alijs prelatis dic vt notat in.d.l.iubemus:t adde qō not.in.l.si dolo.ff.siqs omis.cā testa.per Accur. PRIVARETUR.i.cuicunqz applicaret:tñ pena dñi applicatur vasallo:aliter a fuitute seruitiorum nō posset liberari. Porro dñs q abutit dominio indignū se facit dominari: vt.l.ij.ff.de his q sunt sui vel alieni iuris. VEL NON. Nota ꝙ si vasallus nō tenet fidelitatem iurare t iō nō iurat eam dño: tñ non ideo minus dñs est obligatus vasallo ad fideicō.formitatē.i.ad nō ꝓmittēdam felloniā. Sed si vasallus debuisset iurare fidelitatē t requisitus a dño nō iurasset :tūc dñs nō incideret in penā:qz qui non facit qō oz:non recipit qō oportet. ¶ Ista em̄ natura est penaꝝ siue legaliū : siue cōuentionaliū ꝙ nisi potēs penā ꝓbet ex sua pte debitū implementū ꝓtractus a pene petitione repellit :qz liquida oz esse cā vt pena petat : vt.ff.loca.l.quero.§.interlocatorē:t not.ff.de iureiurādo.l.t si nō fuerit:t in.l. j.C.de his q pene noie. Porro in p̄dictis liquidissima oz eē ꝓbatio.vt.ff.de cōdi.t demō.l.in testamēto:la pria. Et si nō cōstat de principali:nec etiam de penali t alterato principali nō ꝓmittitur pena. Textus est ibi singularis dicit Jaco.bel. PER SACRAMENTUM VEL NON SACRAMENTUM. Si per pactū ibi remissum est sacr̄m:alꝰ secus putarē si dñs fecit vel paratus est facere inuestiturā t ipe recusat facere fidelitatē vt.s.ꝙ quos fiat in ue.c.nulla:t que fuit prima cā benefi.amit.§.est t alia. Et ca ue tibi qz glo.male intellexit istā litterā. Jaco.bel. imo bene dixit:qz sine iuramēto vasallus iudicare non oz.C.de iudi.l. rē non nouā.tñ fidē oz sibiqz debet. Sic deus nō facit differentiā inter simplicē loquelā t iuramentū t tñ qñqz regrit iuramentū ad solēnitatem actus vt in textu. Nam deus vult esse testis ad terrorē ne quis falsum iuret vel iudicet contra iustiticiā:cū tam testis qz iudex loquātur vt deus:si loquunt prout loqui debēt qm̄ veritas t ipse deus : vt in.c.cū eterni de re iudi.li.vj.t not.in.c.cū esses de testa. in nouella. Unde deus in istis non solū cogitationibus sed actibus vult inuisibiliter interesse:vt.C.de iudi.l.,pterādū.§.finauté reus.bal.

¶ De feudo non habente proprią feudi naturaz. Rubrica

Si quis miles.

Si miles accepit castrū i feudū a duce vt ipse t sui heredes quib[s] dederit illud habeant:querit an hoc feudū habeat ꝓ prią naturā feudi? Rñdeo nō qz alienare pōt feudū vasallus indistincte:t ille in quē alienauerit nō tñ retinebit ꝓ feudo. Sciēdū tñ ē ꝙ vasallus ex eisdē cāis amittit feudū ex quibus feudū amittitur.h.d. UT IPSE.i. in psona ipsius est feudū t idē persona heredum. DEDERIT. No.ꝙ istō verbū simpliciter positum pōt:significat quomōcūqz dederit. Unde potest vēdere donare:pmutare: in dotem dare:t de eo testari. Et sic nota verbū ampliatiuo restitutionem non recipere. BATUM A VASALLO. Ubi sic vult dicere ꝙ ille cui dat in feuduz bēbit i feudū:t ille cui dat ad libellū bēbit ad libellū: t ille cui dat ad ꝓprium habebit ad proprium. Et sic not.ꝙ taliter operatur potētia qualiter actus est subsequut[s]. ALIQUITAS. Nota ꝙ licet possit alienari proprietas non tamē est proprietas franca a culpis delicti sed puto ꝙ sit franca a culpis contractus vt licet nō fiant seruitia que debentur ex cōtractu non perdat feudum:sed si cōmittantur maleficia feudū admittitur. Alij dicūt indistincte ꝙ siue sit fellonia delicti siue contractus quā vasallus committat feudum emptor amittat. Et sic est reperire proprietatem anomalam habentem feudi naturā. Alij dicunt postqz proprietas est alienata nunqz culpa vasalli nocet emptori quia emptor non tā habet causam a vasallo qz a dño qui dedit ei hanc potestatē qō patet:qz transfertur proprietas t possessio naturalis t ciuilis ſm Jac.bel. UBI ERGO. Nota ꝙ pactum ampliatiuū oz extēsionē operari. ¶ Itē nota ꝙ ꝑ pactū receditur a propria natura:t sic pactū vincit naturam. Dicit By. ꝙ propria natura feudi est vt alienari nō possit a qua natura siue substātia pōt ꝑ pactū recedi : vt a cōtractu.ff.de pac.l.paciſci. ¶ Quero nūquid ille q emit iure ,pprio teneat facere aliquā recognitionem dño? Respōdeo non obligatoriā sed assertoriam qz pōt domini interesse:arg.eoꝝ q notātur.ff.so.ma.l.ij.in glo. que incipit dixi quando t.C.de li.cā.l.sicut dataz. ¶ Querit glo.quid ,pderit hic emere iure proprio? Rñdeo qz poterit alienare similiter iure ,pprio sine requisitione alicuius. Itē qz habet directū dñiū. Itē qz habz naturalē t ciuilē possessionē q̄q̄ glo.dubitet ſm Ja.bel. ¶ Quero vtrū sit differētia dicere vendo tibi rez t dicere vendo tibi ius qō habeo? Rñdeo sic quia,in ꝓmo casu videt vendita ipsa propetas:in secūdo casu videtur venditū ipsum feudum cū potestate alienandi proprietatez. Sic ergo ista potestas poterit alteri ꝓcedi.vt notat Bar.in.l.ij.ff.de no.ope.nunc. ¶ Sz nunqd emptor poterit appropriare sibijpsi dicēdo ego volo

esse ille

esse ille proprietarius? est argu. q non. ff. man. l. si tibi mandauero. §. si tibi centum. ¶ Querit glo. vtrum ille qui ignorans emit a feudatario possit prescribere? & glo. non soluit. Jaco. de bel: dicit q si tertius est dominus procedit prescriptio: sed contra infeudantez. Sed si vasallus a principio ac quisiuit vtile dominium non potest prescribere: quia per prescriptionem acquiritur vtile: sed illud iam habet ergo illud nō prescribit: vt. ff. de vsuca. l. sequitur. §. lana. Tu dic q ista dominia non sunt eiusdem qualitatis: nam vtile quod habet ex licita alienatione iure feudi subalternatur directo & perditur ex multis causis. Sed ius quod habet ex prescriptione vincit directum vt non perdatur ex illis causis: & ideo p̄scribere potest cum per prescriptionem augeatur effectus: vt. ff. de capti. l. in bella. §. siquis seruum: non dico q hic prescribatur firmitas dominij precedentis quia non est eiusdez speciei sed prescribitur plenius dominiuz quod euacuat minus plenum: arg. ff. ad. l. falci. l. in fundo: & ff. de bere. insti. l. iij. §. qui fideicōmissa. & l. si ita scriptuz fuerit titius. Item non concurrunt in idem tempus ista duo vtilia dominia: q superueniente secundo primum annihilatur. ¶ Quero nūquid precium quod recipit vasallus debeat teneri nomine feudi? Respondeo non quia feudum non consistit in pecunia sed debebit forte conuerti in emptionem similis rei que teneatur loco feudi ad hoc vt si vasallus delinquat dominus sit securior: arg. s̄. de inuesti. de re. alie. fac. circa prin. & sic de feu. vasal. c. j. ver. & super negocio: quod mihi non placet: q recessuz est a simplicitate feudi per formam de nouo dataz: ar. ff. de fideius. l. stipulatus es opus. Itez pro hoc. ff. de leg. iij. l. pater. §. quindecim. & C. de remis. pig. l. fi. Itez nec succedit precium loco rei quia causa non est lucratiua: vt. C. de rei vendi. l. mr̄. & ff. si cer. pe. l. si cum seruum. Jaco. de bel. dicit q precedens opinio equior est. Sed tu dic q secūda verior quia primum feudum non est omnino extra naturaz feudi & dominus pro vno feudo non debet habere duo feuda.

¶ De eo qui finē fecit agnato de feudo paterno. Rubrica.

Tres erant. Tres erant agnati vnus eoruz habebat feudū paternū: alter eorū fecit finem & refutationem sibi & suis heredibus: & cui id dederit moritur postea qui feudum habet: agnatus qui nō refutauit petit totum: alter vero qui refutauit petit totuz vel partem: eo pacto quod fecit non obstante q̄ritur an obstet: exceptio pacti? Respondetur q non obstat dictum pactum: q̄ psona le fuit. sed si pactū esset reale vel si refutauerit vt dñs eū quasi de nouo beneficio inuestiret: tūc pactū obstaret nec succederet in feudū. h. d. VNUS EORUM. Hoc potuit esse ex diuisione vel alio modo: ar. j. tit. j. c. j. ibi dūmodo &c̄. Pe. de cer. ISTE. s. tenēs feuduz cui facta erat finis & refutatio By. PACTO NON OBSTANTE. i. ad hunc casum se non extēdente: tamen licet ꝺ allegaret poterat dubitari: vtz in dubio finis & refutatio cēseretur in rē vel in personam: vt. ff. de pac. l. iur gentium. §. pactorum: & q̄ non refutauit in manibus domini sed in manibus agnati tenētis videt feudū presumi pactū in psonā. i. quo ad recipientē & suos heredes nō: quo ad aliū agnatū cui de mero iure paciſci non poterat. Et q videatur in dubio personalis ē ō mēte gl. in. c. j. imperator Lotharius per An. ō iser. in. c j. de decre. eta. Verba enim dubia ad merū ius referri debēt ar. ff. de vsur. l. si stipulatus: & ff. de leg. j. l. huiusmodi. in pn. ff. ad treb. l. debitor. §. fi. Sed in contrariū faciunt illa verba & cui dederit: naz illa verba sunt extensiua & realia. Sed ad hoc respondet q licet fuerit data hec potestas tamen vasallus non fuit hac potestate vsus. ar. ff. de arb. l. non distinguemus. §. si cuz dies &c̄. ADMODUM. Supple & in manibus dñi. Potest eniz in suū preiudiciū in manib⁹ domini ex toto renūciare que renunciatio habz vim pacti. & ideo valet super iure de futuro: vt. C. de pac. l. conditionis incertū: per quā renūciationem accrescit alteri agnato. arg. ff. de inoffi. test. l. qui repudiantis: q̄ qui non admittitur ad partem non facit partem. ff. de contraben. emp. l. fundus ille. Alij habent in littera domino refutauit. DE NOUO. qō potuit fieri nouū in preiudicium refutantis & ideo refutans non succedit fratri. Et no. illa verba textus fmem & refutationem: que quottidie apponunt in instrumentis[a]. Item facit iste tex. ad notata per docto. ff. de verb. oblig. l. qui rome. §. duo fratres. Item nota q pactū qō recipit dñs prodest agnato absenti. Ad hoc facit qō notatur. ff. de li. le. l. nō solū. §. si liberationis verba: sed in cōtrariū facit quod notat. ff. de pac. l. idē in duobus. Sed tu dicas q hic & in. §. si liberatiōis[b] verba: erat refutatio vel quasi: sz in. l. idē in duobus: erat pactū de nō petendo. Jaz ego dixi q iuri de futuro non potest renūciari simpliciter: sed oportet q transeat in pactū saltem tacitū. Dic q hic prodest alij agnato per quādam consequētiā: q̄ re refutās eximit de medio. Certe quomodo ille glo. cōtrarie debeāt cōcordari diuerse sunt opiniones. Nam bar. tenet glo. que est in. d. l. idem in duob⁹: quidā alij tenēt glo. cōtrariā per. l. postq̄ liti. C. de pac. & plene notat per Ly. C. de nō nu. pe. l. generaliter: & tangit p Buil. ff. de neg. gest. l. pōponius scribit. Certe capitulū nostr̄ non tangit materiā illar̄ glosar̄ quia ibi erat absens debitor: hic creditor cui non preiudicat per renūciationem: sed potius augetur effectus iure absentis per concurrentis psone exclusionem &c̄. Bald.

a ¶ Instrumentis. De ista refutatiōe vide bal. in. l. quid ergo. §. per contrariū ff. de contra. tutel. And. barba.

b ¶ §. si liberatiōis. Tene mēti pro intellectu glo. §. liberationis & vide vnuz nouuz & est bal. in. l. j. C. de libe. per libe. & vide tex. singularem & ibi bald. in. l. si tutor. supra de libe. leg.

¶ De natura successionis feudi. Rubrica.

Successionis. Diuide in duas ptes. Primo determinat clare q̄ persone succedere debeant in feudū. Secūdo ponitur q̄dam q̄stio dubitabilis circa ius succedēdi in feudū. secūda icipit in. §. dūmodo scias. ¶ Casus. Ascēdentes non succedūt in feudū: sed descendentes masculi succedunt in infinitū. filia autez nō succedit nisi ex pacto: vel nisi feudū sit femineum. Et dicit paternum feudū qō a superioribus est acq̄situm. Casus. Miles q̄dam habēs beneficiū decessit superstitibus quattuor filijs: & ex diuisione eorum ad vnum peruenit feuduz: decessit ēt iste superstitib⁹ duob⁹ vt̄ tribus filijs ex quorū diuisione peruenit ad vnū feudū. Item morit & iste superstitibus duobus: & ad vnū peruenit ex diuisione feudū prefatū: nunc morit iste vltimus sine liberis: q̄rit quis succedere debeat? Respōdet q omnes qui ex linea sunt ex qua iste fuit qui vltimo morit succedunt in feudū. Et si nulli supersunt tunc oēs alie linee eq̄liter vocantur. h. d. Nota q ascendens non successit in feudo descendētis: & ratio est virtus verborum expressorū vel sub intellectorū: nam aut exprimit heres: aut tacite subintelligit: heres autem ponit pro filio id est pro descendente secundū ordinem gradus ¶ Et no. q ille qui vult inuenire gradū debet inuenire stipitez. vt no. C. de suc. edic. l. si auie frater. ¶ Itez no. q vna persona absolute posita non facit gradū: sed relatiue posita facit gradū: secundum Jaco. butric. ibidez. Et hoc facit ad questionem Dixi testator. Si filius meus sine herede decesserit quod itelligit. i. sine liberis: substituo titium & eius heredes. Nam istud verbū heredes non comprehendit patrem titij & multo minus extraneum: nam talia sunt subiecta qualia predicta demonstrant. vt. ff. de interroga. actio. l. si defensor. Item quia non presumitur testator fatuus & sine ratione intellectus. Esset autem stultus si excluderet extraneos heredes filij & maxime coniunctos propter extraneos heredes substituti: arg. ff. de cōdi. & demon. l. publius. §. j. Et ideo spec. dicit q nomen heredis in vltima voluntate appositum in substitutione nō significat alios

a ¶ Doctoꝛuꝫ. Vide bal.in.c.i. supra de gradi. vbi simile verbū refert ⁊ ibi est casus notabilis ꝑ ista .q.an. barb.
b ¶ Deliozez. Nota ꝙ in dubijs opinionibus est inherendum glo. ⁊ in.l. cuꝫ hereditas.C. depo. dicit quod auctoꝛitas glos. omnes alias antecellit: facit qđ ipse bald. notat in.l.j.ad finem. ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in.l. pꝛecibus.C.de impub. ⁊ in auten.cessante.C.đ leg.hered. saly.i.l.traditionibus.C. de pac. Jaco. butr. in.l. j.C. qui pro sua iuriſ.bald. in suo pecu. vide Ang. in.l.si idem cum eodem ad finez. ff.de iuriſ. om.iudic.vbi dicit qđ non habemus.l. sufficit allegare auctoꝛitatez maioꝛuꝫ vide Ang. in.l.ij.ff.đ accuſ. vbi dicit quod i consulendo non ꝛecedas ab opinione glo.vide que dixi in ca.Ne initaris de cōstitu. vide bal. in.l. fi. §. necessitate de bo.que libe. vbi dicit adhēas Odofredo veritatis.j.glo.⁊ in petuum nō errabis vide bart.in cōsilio.viij.ꝙ incipit andriolus. vbi dicit do tibi glo. oꝛdinariam a qua non est recedendum in cōsulendo cum ipse meli⁹ ceteris dixerit ⁊ ideo dixi Jaco.butri.in d.l.j.C.qui ꝑ sua iuriſ.non esse recedēdum ab opinione glo.nisi cōsuetudo esset in ꝓriū ⁊ sic vīđ qđ glo.rūpit glos.si est obseruata facit glo.in.l.dos a patre.C.solu.matri.l. assiduis.C. qui potio. in pigno. habean. ⁊ in.l.fi.C.de do.vide bald.in.l.ij.C. de senten.que sine certa quātita. ⁊ ibi dixit Saly. quod qui nescit cognare firmat se super arcione ita debet se firmare super opinioē gl. vide bald.in.c.j. de gra.suc.i feu. vide Jo.de imo. in.c.cum contingat đ iureiu. vbi dicit tenendam esse opinionē gl. ꝑ id ꝙ voluit butrig. in.d.l.j. vi-

qꝫ descendētes: vt in spec.de testa.§.in primis.ver.fi. ⁊ in titu.de locato.§.nunc aliqua.ver.ideo.licet in cōtractibus ⁊ in legibus regulariter significet omnez directo succedentem in vniuersum ius quod defunctus habuit vt.C.de heredi. instituen.l.fi.⁊.ff.de cōdi.⁊ demon.l.sub diuersis.§.i.⁊.ff.de eden.l.quēdam.§.bis autez.Secūdo nota ꝙ qñ plures linee veniūt ad succedendū in locū alicuius vasalli:omnes linee dūtamē sint in pari gradu pariter succedūt: exquo apparet ꝙ cū nomen linee sit nomē cōꝛehensiuū ꝙ succedūt in stirpes ⁊ nō in capita.Quod itelligo vez sine dubio qñ nepotes succedūt cū patruis qz oportet tūc ꝙ veniant ingrediendo locū paternū.Sed quādo obeūtibus patruis veniūt per se ⁊ iure suo: dicit Jac.de bel. ꝙ isti fratres patrueles eoꝛum patruo sine herede defuncto succedūt in capita: siue ꝑ numero personarū ⁊ tñ si sunt tres psone ponam⁹ duo ex vno ffe ⁊ vn⁹ ex altero ⁊ deficeret vnus ex illis tribus accresceret ꝑpꝛijs fratribus ⁊ non fratri patruelí per hūc textū.Sed alij dicūt ꝙ patrueles succedūt in stirpes sed abide.s.succedūt in capita tenentes opinionem Accursij qui hoc ponit in alodialibus dicentis ꝙ idem sit in feudalib⁹ cū in consuetudine feudoꝛū non ꝛeperiaꝫ expꝛessum: ista questio vt alias dixi est dubia ꝑpter diuersas opiniões doctoꝛ⁹.Antiqui doctoꝛes qui fuerūt ante Accursiū omnes tenebant ꝙ in capita: sequentes opinionem Azonis:sed sequētes opinionez accur.habuerūt de ista questione dicere ꝙ in stirpes: ⁊ ego in dubijs opinionibus in cōsulendo multū sequoꝛ glosam oꝛdinariam:qz non possum adherere meliozē⁹.Cetera pꝛe te vide in glo.hic posita que clara est.Bald.

¶ De capitaneo qui curiaz vendidit an intelligatur vendidisse beneficium. Rubꝛica.

¶ Dictum est.g.in titu.de lege coꝛradi.c.j.§.ex eadē lege.ꝙ dominus potest alienare feudū cū curia. Utꝛ qz dubitatur:an simpliciter vendendo curiaz videatur vendere feudum:vt sic tacite contineatur sub ipsa venditione:ideo subijcit hāc rubꝛicam. Pet.de cer.bald.

Quidā capitaneus.

q Casus.Capitaneus quidaz in curte sua beneficium militi dedit postea vēdidit curtem simpliciter non habita mentōne de beneficio:queritur an beneficium cedat in venditionez Respondeꝫ ꝙ non nisi de eo nominatim actum sit hoc dicit. Vendita vniuersitate nō videnꝫ vendita ea que pꝛius alij sunt concessa ⁊ ab ipso vniuersitatis coꝛpoꝛe separata.h.d.Et hoc nisi tota curia vel maioꝛ ps alteri esset infeudata:qz non debet venditio extraniari arg.ff.de fun.instru.l.fundus qui locatus.ff.de contraben.emp.l.domum.Et natura nominum collectiuoꝝ ⁊ vniuersalium est oia includere que non inueniunꝫ exclusa.ff.de peti.here.l.⁊ non tantum:⁊.ff.de rei vendi. l.marcellus. Nos aliter dicimus ꝙ bonoꝛum possessio includit iura directa que competierūt defuncto: licet ipsa successio que est ius heredis ⁊ non fuit in bonis defuncti sit vtilis:vt not.ff.de bo.pos. hereditatis petitione.l.ij.per Dy.insti.de actio.§.ſz iste:⁊ in.l.i.C. vnde legi.per Ly.⁊ adde quod nō.ff.ad trebel.l.qz ꝑ inde. CAPITANEUS. Quis dicatur capitaneus:dic vt.s̄.qui feu.da.pos.circa pꝛin.⁊.s̄. quis dicatur dux mar.comes.c.i. CURTE. quaz tenet in feudum ab imperatoꝛe vel rege vel marchione duce vel comite:vt dictis titulis apparet. VENDIDIT. cō sensu domini alias nō valet:vt.j.de pꝛohi. feu.alie.per Federi.c.i.⁊ reuertitur ad dōm vt ibi patet. ¶ Nō. hic ꝙ in generali alienatione nō continet feudū:facit s̄.si de feu.fue. controuer.c.i. ¶ Nota ꝙ vendita curia non intelliguntur vendita feuda que intra curiam alijs erant concessa nec ipsum ius vasallozū. ¶ Sed contra hoc opponit quia vendita curia videtur vendita cum suis iuribus ⁊ pertinentijs quibuscunqz vt.C.de bo.vacan.l.si quando li.ꝓ.⁊.ff.de actio.empt.l.creditoꝛ.in pꝛin.⁊.§.fi.qz curia est nomen vniuersale.Et quicquid dōs intra curiam tenet ⁊ curie annexū est nomine curie significaꝫ:qz in vniuersali sermone omnia veniūt nisi specialiter excipiantꝫ:vt.ff.de verb. oblig.l.quicquid astringēde:pꝛimo ꝛesponso:⁊.C.de dot.ꝓmiſ.l.fi. Pꝛeterea talia feuda pars curie sunt ⁊ solo cedunt vt.ff.de contraben.emp.l.in modicis. Pꝛeterea beneficium vī inesse curie tāqꝫ pars i toto:ergo curia vēdita ⁊ tradita ⁊ beneficium videtur esse venditum ⁊ traditum:alias non videreꝫ curia tradita parte retenta:vt.ff.de dolo.l.eleganter. §.non solum: ⁊.ff.de verbo.oblig.l.qui vsufruc.in pꝛin.⁊.l. in exequtionibus.§. antepenultimo eo.tit.⁊.ff.de exceptio. rei iudi.l.siquis cum totum. Item non est aliquid perfectuz nisi ex omnibus suis partibus constet.vt.ff.de oꝛig.iur.l.j. Item: qz de toto fuit cogitatum vnde nihil detrahi potest: alioquin ad nihilum redigeretur venditio.argu.ff.de contraben.emp.l.in lege.In contrarium tamē videtur casus ex pꝛessus in hoc capitulo.Sed aduerte quia quedaz sunt que consueuerunt vendi:⁊ ista includuntur in venditione generali:nec enim debet eadem res diuerso iure censeri.vt.ff.de vsuca.l.eum qui edes. ¶ Quedam sunt que non consueuerunt vendi:tamen cum vniuersitate transferuntur ex potestate quaz habet venditoꝛ iure pꝛopꝛio:vt.ff.de contraben .empti.l.in modicis. ¶ Quedaz sunt in quibus oportet ꝙ venditoꝛ habeat licentiam a superioꝛi domino specialem ⁊ ista non includuntur quantū ad alienationis effectum vt hic:tamen si venditoꝛ fuit sciēs teneꝫ emptoꝛi quāto minoris esset empturus.ff. đ actio.emp.l.iulian⁹. Modo hic qꝛiꝝ de tali qstione iperatoꝛ cōcessit mihi aliquod castrū hoc modo concedo Baldo tale castrum cum suis pertinentijs modo queritur vtrum videatur mihi cōcessisse molendina dicti castri? Resdondeo aut mihi concessit solaz iurisditionem ⁊ non veniunt molendina. Nam ſz castrū sit sub imperatoꝛe:tñ molēdina nō sunt iperatoꝛis:vt.ff.đ cōtrahē.emp.l.sed ⁊ celsus: ⁊ no.de molendinis cōmunis Boñ.ff.de verb.sig.inter publica per. Accur. Aut concessit mihi castruz cum pertinētijs suis:⁊ iuribus ad ipsum castrū ptinētibus: ⁊ tūc molēdina veniūt accessoꝛie nisi essent molendina pꝛiuataꝝ psonaꝝ:ar. ff.de pꝛeca.l.si adoptauero.Et hoc satis euidenter notatur in glo.oꝛdinaria notabiliꝫ hic posita:quā tene mēti. Pꝛoꝛro in cōcessiōe generali vel indefinita in ti.lucratiuo nūquā venit nisi ius qđ ħz concessoꝛ.ff.de ꝓdi.⁊ demō.l.publius.§.j. ¶ Et ē sciēdū ꝙ.d. Ja.bu.disputauit istā qstionē nō ꝛeuocādo in dubio potētiā ꝓcedētis.Cōmune Mutiñ.ꝓ sindicuz legitime oꝛdinatū cōcessit ⁊ trāstulit ciuitatē mutinēsem cuidam marchioni:queriꝫ an per hoc transeant molēdina ciuitatis pꝛefate in dñiuz marchionis.Et arguit ad ptez affirmatiuā ꝙ sic:qz ꝙ pꝛofert singulas eius ptes: siue sit totum vniuersale siue integrale:ſz molendina sunt ps ciuitatis: qa inter cetera edificia sunt:ģ sub appellatioue ciuitatis cedūt vt.ff.de leg.i.l.si tibihomo.§.cū fundus:⁊.l.cum fundus:de lega.ij.ff.de lega.iij.l.pꝛedijs.§.penul.⁊.ff.de fun. instru.l. seye.§.tyranne. ¶ Secundo qz si molendina non essent ciuitatis pars tamē sunt sub ptāte ⁊ dominio ciuitis:ergo trā seunt. ¶ Item molendina sunt pars pertinentiarum: vt extra de exceptio.c.cū venerabilis.§.poꝛro: ergo transire debent per quandam consequentiam:vt insti.de acquiren.per arro.⁊.ff.de adop.l.si arrogatoꝛ:⁊.l.bis verbis. ¶ Tertio qz molendina ꝛespiciunt ciuitatem sicut accessoꝛiuz ꝛespicit pꝛincipale:vt.ff.de contrahē.emp.l.si aqueductus.ff. de ac. emptio.l.in venditione. ¶ Quarto qz nomine ciuitatis cōtineꝫ territoꝛiū:vt in.l.i.§.cū vrbem de offi. pꝛefec. vr. Sed molendina sunt de territoꝛio ergo ⁊c. ¶ Quito qz ciuitas est nomen collectiuū ⁊ vniuersale: vnde molēdina ciuitatis appellatione debent includi. ¶ Sexto quia sunt duo quorum vnum commode non potest esse sine altero: maioꝛi concesso videtur

cesso videt concessuz id qđ minus est:vt.ff.loca.l.sed addes §.si qs mulierē. ¶ Septimo qz ciuitas significat quoddaz structrum z instructū ex pluribus ad cōemviuendi necessitatem:sed molendina sunt quoddaz instrumentū ad necessitatem viuendi ergo cedunt in legato. ¶ Octauo qz q concedit locuz cū suis finibus vł concedere quicqd intra fines cōtinetur.ff.de ꝓben.emp.l.qui fundū.§. si fundus.ff. de actio. em.l.fundi nihil. ¶ Nono videt casus in isto.c. de capitaneo q curiam vendi.cum glo.sua. Jn contrariū arguitur sic: molendina non sunt ciuitas nec ps ciuitatis nec aliqd habēt cōe cum ciuitate:maxime in predicamento substantie:q̄ non cōtinent sub ciuitate:vt.ff.de pensi.leg.l.nam quod liqde: z l.ij.ff.de verbo.signi. Secūdo qz suppposito q ciuitas possit habere propriū tamen tale est ac si qs adoptaret aliquē bodie cuius bona nó transeunt in dñium adoptantis: vt.C. de adop.l.cū iam in adoptiuis. Nec ob.ar.de arrogato: qz ille mutat transeundo in plenam ptātem arrogatoris:sed ista ciuitas non sic mutat statū quin possit habere propriū:vt.ff.qđ cuiusq vniuersitatis nomie.l.ciuitates. Tertio qz aliud est ciuitas aliud fiscus:siue dominus: nec enim sunt vnū z idē: vt.l.i.C. de bo.vacan.li.x.z per Bart.in.l.i.C. de iure fis. z Guil.de cu.in.l.iam pridem.C. cōia de vsuca. Quarto quia concesso seruo nō intelligit concessuz peculiū : vt.ff.de peculio.l.summa cū ratione.§.emptor. Quinto qz appellatio ciuitatis ambigua est quando ponitur localiter z respicit territorium:ergo in ambiguo fit interpretatio contra eū qui nititur ad acquirendū:vt.ff.de pac.l.veteribus. Sexto qz ciuitas potest habere propriū:vnde licet transeat in tutelā alterius nō ideo perdit suarū rerum dominiū: sicut nec ecclesia que transit in tutelam prelati:vt.ff.pro empto.l.qui fundum §.si tutor. Septio qz separata sunt significata z voces significantes:ergo vnū non cedit alteri:vt.ff.de serui.vrba. pred. l.si domus. Item quia separata corpora sunt:ergo de vno ad aliud non infert:vt.ff.de excep.l.sed si ante:z.ff.de pactis.l. si vnus.§.in summa:z.C. de dona.inter virum z vxorem.l.si maritus. Soluendo dixit Jaco.butri. q translata ciuitate i iurisditione z dominio marchionis molendina que sunt peculiū ciuitatis apud ipsam ciuitatem remanent: z non videtur esse translata:sed iurisditiones que pertinebant ad ipm concedentē videntur esse translate. Ego idem in molendinis dico q in iurisditione si molendina erant in dñio concedentis sicut ipsa ciuitas: secus si ad ipsaz ciuitatem pertinebant iure priuato:vt per gl.l.inter publica.ff.deverbo. signi. Et hoc si verba concessionis patiantur:nam si de sola ciuitate facta esset mentio : molendina que essent extra ciuitatem nó venirent in concessione: vt.d.l.naz quod liquide.§.cuiqz rome:z in.c.si ciuitas:de sen.excō.li.vi. ¶ Itē scias q dñs Old.formal questionem vtrum in generali donatione alicuius castri vel loci quā facit princeps alicui merum impiuz transferatur? Et post diuersas allegationes pro z contra determinat q sic:quia beneficiuz principis dz largissime interpretari:vt.C. de prin.agen.in rebus.l.hac saluberrima : lib. xij. Item qz merum z mixtum imperium videntur adherere administrationi quā qs ratione territorij habet:vt.C. vbi z apud quos in integ.resti.pos.l.fi.C. de fun.limit.l.quicūqz: lib.xi. Utpote ei adiacens siue coherēs: vt.ff.de actionibus emp.l.creditor.§.vlti.de leg.iij.l.predijs.§.balneas: z.§.q domum:z.§.fi.de fun.instruc.l.seye.§.tyranne: z hoc ad similitudinem eorum que debentur ad rem:vel que debentur rei que ipsam rem comitantur quocūqz alienent:vt.ff.de ser. rusti.predi.l.via constitui.§.quicūqz: z.ff.de vsuca.l.si aliena.§.i.qz princeps in concedendo castrū z territorium videtur concedere quandam vniuersitatem prediorū intra fines positorum:vt.ff.de verbo.signi.l.pupillus.§.territoriū. Cuz autem vniuersitas concedit oia etiam incorporalia veniūt: vt.ff.de verbo.signi.l.princeps. Et ideo dicit Jnno. q villa z castrum sunt quedam nomina vniuersitatem quādam designantia:que in se continent iurisditionem honorem z districtum z iuspatronatus extra de iure patro.c.ex litteris: z ibi notatur per eum: vnde etiam in specie non transmissibilia cum ista vniuersitate transferuntur : vt.ff. de contra/ hen.emp. in modicis:z de acgren.re.domi.l.quedam: z extra de re iudi.c.cum bertoldus. Ultimo hoc probatur per.l.i.§.cum vrbem.ff.de offi.prefec.vr.z.lxiij. distī.ego Ludouicus:z.c.tibi domino:z.lxxxxvij.dis. constantinus:extra qui filij sint legi. per venerabilem. Et in hac opione fuit Hosti. in summa de iure patro. z i summa de offi.z pote.iudi.dele.§.que delegari circa finem. Oldra.de lau. item quesijt an recognoscens se,castruz retinere in feudū ab aliquo videat recognoscere territorium z iurisditionem territorij? Et arguit primo q sic:qz castrum z territoriū quoddam totū cōstituunt inter certos fines positum: vt.ff. de verboruz signi.l.pupillus.§.territorium[a]. Non ergo debet ħ totuz diuerso iure censeri.ff. de vsucap.l. eum qui edes: ne huius totius pars libera alteri subancillari videat: vt.ff.de lib.cā.l.duobus:z.ff.de excep.rei iudi.l. iudicare. ¶ Secūdo qz territoriuz castri subiacet castro: vt.ff.de adop.l.si pater:z arg.C.de peculio eius qui libertatem meruit.l.i. ¶ Tertio qz accessorium sequit principale:vt.ff.cōmo.l.si vt certo.§.vsqz adeo.ff. de instituto.l.cuiuscūqz.§.penul.ff.man.l.idemqz.§. papinianus:sed territorū habet se ad castrum quēadmodū accessorium ad principale quod apparet qz qui prefecitur vni z alteri.vi.questiōe quarta si quis episcopus in aliquibus. ¶ Quarto qz cōstat territoriū castri immediate ipsi castro coniunctū : nam vbi in medio non est aliquid quod eoꝝ vnitatem impediat totum eidez dño seruit:arg.ff.de serui.rusti.l.qui sella.§.vlti. sic ergo recognito principali vt castro: z connexū siue coniunctū vt territorū recognitū esse vł:vt.ff.ō ac.emp.l. creditor.§.vlti.z.l.si mercedem.§.i.de lega.iij.in predijs.§.balneas cum.§.se.facit glo.xij.q.ij.§.fi.z glos. in.l.olympico.ff.de seruitu.vrba.predio.z per Jnno. in.c.ex litteris:de iure patro. ¶ Quinto hoc idez apparet Imperator cōmisit sic vrbem prefecto vrbis : de territorio qđ appareat nihil dicens z tñ lex arguit q territoriū prefecto vrbis vł esse cōmissum:vt.ff.de of. prefec.vrb.l.i.§.in initio. Item z epūs dł esse ciuitatis epūs z tñ est est epūs diocesis vt extra de relig. domi.c. de senodochijs. ¶ Sexto vł casus.ff.si seruitus vēdicetur.l.si testatrix.§.i. ¶ Septimoqz omne id qđ respicit vel includit principale respicit z includit omne id qđ dependet ab illo:vt.C.de codicil.l.i. sed iurisditio in territorio dependet ex iurisditione in castro q̄si a capite sicut aqua que ex castello ducit: ex castello dependet:vt.ff.de aqua quotidiana z estiua.l.i.§. ait pretor:z.§.quod ex castello. ¶ Octauo qz iurisditio castri z territorij in se vna est z incorporalis: z per cōsequens indiuisibilis:vt.ff.de verbo.oblig.l.stipulationes non diuidunt in prin.de seruitu.rusti.predi.l. vna est via. Ergo recognitio castri z cōcessio iurisditionis non est circa partem:sed potius circa ipsam totam tā in castro q̄ in territorio.vt.ff.quēadmodū serui. amittatur.l.si stillicidij.§.vlt.si serui.vendicet.l. si eo loco: §.fi. ¶ Nono qz appellatio castri apta est cōprehendere iurisditionem vt nō. Jnn.extra de iure pa.c.ex litteris:ergo qui effuso sermone castrū recognoscit totā iurisditionē recognoscere vł: vt.C. de dotj. premis.l. fi.de interro.ac.l.si sine.§.q interrogatus.ff.de vino lega.l.qdaz. ¶ Decimo qz recognitio est actus prescriptionis interruptionē inducens: vt.C. de prescri.xxx. anno.l.cū notissimi.§.sz z si quis. Sed actus interruptionē inducens non solum afficit id circa quod interruptionem inducit:sed omne quod dependet ab illo: vt.C.de an.ex.l.vltima. Et est casus in.d.§.sz z si quis vbi tex.de recognitiōe loquitur: sed iurisditio territorij pendet z castro ergo zc. ¶ Ultimo videtur casus in dicto .§. in inito : z de captiui. z postlimini. reuer. .l. postliminij : ibi antequam in presidia deducatur.

de Bal.in.l.fi.C. de pena iudi. qui male iudi.vbi dicit quod si iudex z̄ insolitas opiniones non plumitur p̄ sua scientia ideo nō recēdas ab opinione sapientium maxime glosarum vide Bal.in.c. cōtingit de dolo z contu. vbi dicit quod bar. sōnia uit quod accidit volentibus infrige opinionē glosarum vide bal. in.c.i.§.iudices: de pace iura. fir. vbi dicit qđ propter opiones doctorum non debemus recedere ab opinionibus approbatis allegat Jo.mo.in.c. cupientes:d elē. z dic̄ et ibi bal. quod non debemus recedē a tex. z glo. vide Ly.in l.i.C. de act. z ob. que dicit qđ gl. est idolum iuris facit qđ voluit Bar.in.l.vt viz ff. de iusti. z iur. Jo. de imo.in.c. ij.qđ me.cā. Jo. de imo.c.pastoralis:in fine pn. dixit quod p̄ualet opinio glos. opinionibus Jnnocen.

a ¶ §. Territorium. vide.d.pe. i.c. rodulphus: de rescript. vbi istam.q. ponit z trāsit cū decisione Old.sz Bal. in.d.l.i.§.cū vrbē. ff. de off. prefec.vrb. eam nō tz z allegat Raynerium: z alios consulentes:cōtrariuz vide que ibi dixi:vbi bal. in.c.studuisti. de offi.leg.an. bar.

¶ Sed in contrarium arguitur .s. q̄ recognoscendo castrum non p̄o
pter hoc recognoscat territoꝛium. Diuersa eniz sunt nomina ex quo se
quitur diuersitas in substātia: vt. C. de codicil. l. si idem: ergo facta mē
tione de vno in recognitione non p̄opter hoc intelligitur facta mentio
de altero quod nominatū non est: vt. ff. de leg. iij. l. lucius. §. collegio: ꝛ
arg. ff. de verbo. oblig. l. q̄cquid astringende. ¶ Secundo: q̄ in expo
sitione vocabulorum attendendus est vsus ꝛ consuetudo loquendi: vt
ff. de leg. iij. l. legatis. §. vlti. ꝛ. l. nummis. §. fi. ꝛ de verbo. signi. l. annicu
lus: de ma. testa. l. si ita de spon. c. ex lr̄is. Sed sic est q̄ in cōi vsu loquē
di castrum appellatur quod murotenus cingit̄: territoꝛium vero qō ex
tra est: ergo sub recognitione vnius non venit alterum: vt. ff. de v̄bo. sig.
l. ij. ꝛ. l. vt alfenus. ¶ Tertio sicut se habet territoꝛium castri ad castrū
sic diocesis ad ciuitatem. Sed sic est q̄ sub appellatione ciuitatis non
continetur diocesis in actibus passiue odiosis ꝛ restringendis vt in re
scriptis ad lites ꝛ beneficia: vt extra de rescrip. c. rodulphus: ꝛ extra de
p̄eben. c. quāuis. §. q̄ q̄: libro. vi. ergo ꝛc̄. ¶ Quarto q̄ in actibus de
notantibus translationem iuris de vno in alterum accessoꝛium non om
nino p̄incipali coherens: s̄z ab eo diuisibile translato p̄incipali in trās
lationem non venit: vt. ff. de contraben. emp. l. quotiens: de pecu. lega.
l. antepe. de fun. instru. l. ij. §. i. de suppe. lega. l. vlti. Sed territoꝛium ca
stri ad castrum non solū est diuisibile: sed diuisum pariete medio: vt. ff.
cōia p̄edio. l. si quis duas. §. i. de lega. i. l. quod in rerum. §. si quis post
ꝛ vnum ab altero loco ꝛ qualitate secernit̄: vt. C. de p̄edijs mi. l. si p̄e
dium: ergo ꝛc̄. ¶ Quinto quomodo dicetur vnum sub altero contine
ri cum de eoꝛum quolibet per se a iure cōi: vt diuersis diuersa iura tra
dantur: vt. C. si curialis relicta ciui. ruri. ba. ma. l. i. lib. x. ꝛ. xxi. q. i. c. cleri
cus: ꝛ ibi nota. ¶ Sexto videtur exp̄essum. lxiij. di. ego ludouicus: ꝛ
ibi tangitur ista qō per glo. P̄o hoc facit tex. C. de bonis vacan. lib. x.
l. si quando: vbi adiacentia rei donate non cedunt in donationez vel cō
missionem nisi dictum sit integro statu vel cum omni iure ꝛc̄. vt ibi dicit̄
lz ibi glo. innuat contrariū. P̄o hoc etiam facit qui vendidit p̄ediuz:
ꝛ excipit fontem non videt̄ excipere solū quod est circa fontem nisi ex
p̄esse dicat̄: vt. ff. de ser. rusti. p̄edi. l. qui duas: la. ij. Et sub appellatiōe
flumis nō p̄tinet̄ ripa flumis: vt. ff. ō flumib⁹. l. in. §. i flumie. ¶ Et hāc
p̄tez credo validioꝛib⁹ rōibus initi nisi obseruātia vel cōis loquēdi mo
dus vel actus aliquis exterioꝛ interp̄etationez aliquā induxisset. Ol
dra. de ponte de laude in consilijs dicit. Sed Jo. and. in. c. si ciuitatis:
de senten. excom. lib. vi. in nouella: dicit q̄ si conceditur p̄iuilegium v̄l
immunitas ciuitati non includitur castrum: ꝛ si castro non includit vil
las existentes sub ipso. Idem dico si concessum est p̄sonis in loco: vt
C. de testa. l. si tamen in questione domini Oldra. dico q̄ si eodem tit.
possideatur castrum: ꝛ territoꝛium vtrūq̄z intelligitur esse recognituz p
rationes p̄o hac parte inductas. Si autem diuerso tit. vel non constat
de titu. possessoꝛis vel eius a quo recognitio fit tunc p̄eualerent allega
tiones facte p̄o parte contraria: ar. ff. de bo. pos. l. sed cū patrono: ꝛ fa
cit qō nō. Jnno. extra de resti. spoli. cū ad sedem. Considera q̄ quedaz
se habent sicut pars in toto vt duo in decem: ꝛ tunc dispositio totius in
cludit omnes suas partes vt. ff. de pac. l. si vnus. §. si cū decē: ꝛ. C. de fur
tis. l. post decisionem. Quedam se habent sicut pars circa totū vt allu
uio circa fundum: ꝛ idem nisi sint agri limitati: vt. ff. de acq̄rē. re. do. l. in
agris: saluo quod de feudis dictū est alibi. Quedam se habent vt con
tinens ad contentum. ꝛ tunc aut significatio continentis sumit̄ ex conte
to: aut de per se. P̄rimo casu continet̄ contentū nomine continētis: vñ
ille q̄ p̄eficitur ciuitati intelligit̄ p̄efectus etiam boibus ciuitatis: qa
significatio ciuitatis sumit̄ ex ipsis ciuibus. Secūdo casu secus: vnde
noie sacchi non continet̄ farina que est ibi: nec ecōtrario: q̄ separata est
significatio: vt. ff. de furtis. l. qui sacchū. Quedaz se habent vt cōnectēs
ꝛ cōnexum: ꝛ si quidem cōnexuz est mobile nō continet̄: nisi actus sit fa
uoꝛabilis ꝛ res mobilis sit ei perpetuo distinata vel nisi verboꝛū signifi
catio cōp̄ehendat ipsam rem mobilem: vel nisi reputetur pars rei imo
bilis: vt. ff. de pigno. l. debitoꝛ: ꝛ. l. quēadmodum: de agri. ꝛ censi. li. xi.
P̄oꝛro immobile cōnexum semper continetur: vt. ff. de acti. emp. l. gra
naria. Quedam se habent vt p̄incipale ꝛ accessoꝛium: ꝛ tunc aut acce
dit de necessitate ꝛ continet̄: vt. ff. loca. l. sed addes. §. si quis mulierem.
Et ideo si ex statuto vel consuetudine territoꝛiū est assignatū vel depu
tatum castro tunc q̄ tale statutū vel consuetudo legem imponit que ne
cessitatez inducit qui recognoscit castrū: ꝛ territoꝛiū recognoscere v̄ in
auc̄. qui. mo. natu. effi. sui. §. si quis igit̄ ex qualibet colt̄. vij. vt per Bar.
in. l. fi. C. de ven. re. ciui. lib. x. ꝛ in. l. lucius in fi. ad munici. ꝛ quod nō. in
l. anthiocensiuz. ff. de p̄iui. creditoꝛū. Aut non accedit de necessitate: s̄z
ita demū si exp̄imat̄ ꝛ tūc nō p̄tinet̄ nisi apponant̄ aliq̄ ver
ba q̄ ampliatiuū habeant significatū vt. l. si qñ. C. de bo. va.
li. x. ꝛ. ff. ō vsufruc. l. s̄z ꝛ si qd. §. p̄p̄ietatis: ꝛ ibi nō. ¶ Jtez
Oldra. querit de alia qōne. Quidam recognouit se tenere
ab episcopo mutinensi q̄cq̄d habet in mutinensi ciuitate ex
cepta tali domo: querit̄ an valeat recognitio: ꝛ an videat̄ p
hoc recognouisse iurisditionez quā habebat in hoies dicte
ciuitatis? Et videt̄ q̄ sic. P̄rimo q̄ verbū quicquid ꝛ ver
bum omne ex vniuerso sumitur ꝛ nihil excipit̄ vt. ff. ad treb.
l. heredes mei: in p̄in. ꝛ. l. balista. Naz qui dicit omne: nihil
excludit: vt. C. man. l. a p̄ocuratoꝛe: ꝛ. l. omnes. C. si sine cē
su vel reliquijs: ꝛ. l. fi. ff. de penu. le. l. q̄ sic seruos omnes. ff.
de. leg. iij. Jn contrariuz videtur q̄ his verbis iurisditio nō
contineatur ꝛ hoc ex vi acceptionis. Naz cū excipiat vnum
coꝛpoꝛale scilicet domuz videtur tacite declarare se de solis
coꝛpoꝛalibus sensisse: vt. ff. de penu. lega. l. naz quod liquide
§. si cui penas. Virtus eni exceptionis est duplex scilicet exi
mere seu extrahere ꝛ virtutē indefiniti seu obscuri sermonis
ꝛ p̄ecedentis dispositi declarare: arg. ff. de vino leg. l. fi. §.
cui dulcia: q̄ p̄ecedentia declarant̄ per sequentia ꝛ ecōtra
rio C. fami. bercis. l. quotiens. ff. de lega. ij. l. legatoꝛum. §. q
plures. ff. de peti. here. l. vtrū. ff. de here. insti. l. qui non mili
tabat. §. lucio. Cuz igitur iurisditio sit res incoꝛpoꝛalis ꝛ id
quod excipitur sit coꝛpoꝛale satis aperte videtur colligi de
iurisditione censum non esse. Jtem q̄ dicta recognitio sit
nulla patet q̄ fuit indiscreta per quam ius acquiri non po
tuit episcopo vel episcopatui: vt. C. de iuris ꝛ fac. igno. l. cū
falsa ꝛ de p̄obatio. cuz de indebito. §. fi. Dicit Old. q̄ hec
ratio videt̄ sibi fortis ad soluendū contrariuz. Addit ꝛ aliā
rationem: q̄ aut ista recognitio inducitur ad feudum p eniz
inducendum seu constituendum. Aut ad p̄obandum oudū
constitutum. P̄rimo casu nihil valet. Certus est enim mo
dus constituendi feudum puta per inuestituram vt in titu.
qualiter feudum acquiratur: non autem hoc fit per simplicē
recognitionem: vt. C. de lib. cau. l. liberos: ꝛ. l. parentes: ꝛ. l.
interrogatam. ¶ Et hec fuit opinio domini. Odo. in lectu
ra sua. C. de pactis. l. traditionibus. Secūdo casu similiter
nihil valet quia super totaliter incerta re ꝛ genere ꝛ sic non
affert p̄eiudicium aliquod: vt. ff. de confessio. l. certū in p̄in
cipio. P̄reterea non habuit causam quod est necesse vt ali
quod robur habeat: vt p̄obatum est per .ll. allegatas ꝛ est
casus. C. de apocis pub. l. i. libro. x. Quibus rationibus p̄e
dictis potest dici recognitionem p̄edictā non tribuere ius
dicto episcopo in recognitione dicti recognoscentis. Huic
accedat quia solo verbo vel animi destinatione res deo non
dedicatur: vt. C. de fur. l. si nondum: ꝛ. ff. de pollici. l. ij. §. vo
to. Et si dicatur q̄ hic non regritur traditio: quia saltem iu
re donationis debet valere cum p̄esumat facta ex certa scié
tia: argumen. ff. de operis liberto. l. campanus: ꝛ. ff. si quis
cau. l. sed ꝛ si quis. §. finali. Nam hoc concesso tamen quia
ista esset donatio ficta ex ea non transfertur dominium sine
traditione: vt nota. Barto. ff. de acquiren. possessio. l. si rem
aliquam. ¶ Nec obst. q̄ retentio vsufructus habetur p̄o
traditione: vt. C. de dona. l. q̄s quis: nam ibi constabat de ve
ra ꝛ exp̄essa donatione hic non. ¶ Sed contra hoc facit:
nam ad quid fierent renouationes ꝛ recognitiones si nihil
operantur: vt nota. C. de sacro sanc. eccle. auten. si quas rui
nas: quia actus debent fieri sic vt de iure valeant: vt nota. in
l. huiusmodi in p̄incipio. ff. de legat]. p̄imo. ¶ Jtem satis
est causa ipsum dominium: q̄ recognoscit eum dominuz: vt
not. ff. de interroga. actio. l. i. Jtem recognoscit possessionē:
ergo non potest referre dominij questionem: vt. C. de agri.
ꝛ censi. l. si coloni: ꝛ. l. litibus: libro. xi. ꝛ. §. de consuetu. recti
feu. in p̄in. Nec est verum q̄ ista verba vniuersalia sint ita
incerta q̄ debeant viciare: vt. d. l. nam quod liquide. §. fina.
de penu. lega ad hoc. ff. de verbo. signifi. l. rei appellatione:
ꝛ quod nota. C. de pac. l. fi. ꝛ. ff. man. l. si tibi mandauero. §.
is cuius bona: ꝛ. C. de sacro sanct]. eccles̄ijs. l. p̄iuilegia.
Quare sic distinguo. Aut dixi recognosco quicquid pos
sideo: ꝛ tunc non includitur iurisditio: quia esset trahere

verba

verba ad impropriũ significatum: vt.ff.de acqren.re.do.l. seruus.§.incorporales. Aut dixi quicquid habeo: ꝛ tunc includitur iurisditio de significatu verborum. Sed restat dubiuz an transeat in feudũ cũ nulla interueniat inuestitura vera vel interpretatiua: qz cũ episcopus possessionem non habeat non potest eam tradere vel quasi tamen bene concedere ꝙ si constaret de iure episcopatus ꝙ intelligereť iterpretatiua traditio interuenisse: vt.ff.de rei vendi.l.quedam mulier: ꝛ nõ.C.de fur.l.si seruuz. Super hoc dicendũ videť ꝙ si episcopus habeat pares ꝛ recognitio fuit facta coram paribus vel per breue testatũ a paribus confirmatũ ꝙ dicta recognitio valeat tanq̃z solénis. Idem si non habeat pares vel si in recognitione fiat mentio de alijs veteribus inuestituris vt in.c.i.de consue.rec.feu. Sed certe in inuestitura prelatorum non requruntur pares vt.ẽ.si de inuestitura inter do.ꝛ vasal.lis ozia.c.in clericoꝝ. Unde sufficit scriptura corroborata a testibus bone opinionis. Sine scriptura aũt i preiudiciũ ecclesie non valeret: vt.C.de sacro sanc.eccle.l.iubemus nulli.§.sanc.ne omnis in fi. Sed bene valeret in preiudiciũ recognoscentis: ar.C.de fide instru.l. plures apocis. Formať etiam alia qõ a domino Oldra. Comes concessit militi i feudum castellaniam cũ quarta omniũ obuentionũ: querit cuz quidam debeant amittere bona: qz offenderũt comitem: an castellanus in illis bonis debeat habere quartam? Et videť ꝙ sic: nam socius socio cõicat ea que ob delictũ consequitur ff.depro soci.l.si quis societatem: sed isti sunt socij: ergo ꝛc̃. Item verba generalia hoc suadent qz nomen obuentionum est nomen generalissimũ: vt nõ.ff.de condi.inde.l. si vrbana. In contrariũ videť: qz illud quod alicui in vindictam ꝓprie iniurie debeť alteri non conferť: vt.ff.de colla.bo.l.ij.§. emãcipatj. Ad hoc.ff.de peti.here.l.at vbi.ff.de edil.edic.l. bouem.§.si quis seruo. ¶ Secũdo arguo.ff.de litigi.l.fi.de iure patro.l.diuus vespasianus.ff.de iniur.l. sed si diuus.§. sz si ante. Ut habeat dñs saltem sue iniurie vltionem: vt.ẽ.que fuit olim pria cã bene.amit.c.i.§.pe. Non obstat.d.l.si quis societatem pro socio: qz speciale est in societatem omniũ bonorum ꝙ omnia veniant cõicanda ſm Oldra. Habet enim societas vniuersalis quasdam prerogatiuas videlicet ꝙ dominiũ transeat sine traditione: vt nota.in.l.i.§.i.ff. de vsuca. pro dote. Sed si pene descenderent ex delictis non in ipsuz comitem commissis sed in alios tales pene venirent cõicande iuxta portiones assignatas: vt.ff.de acti.emp.l. creditor.i prin.ꝛ nõ.ff.de iurisd.om.iudi.l.extra territoriuz: per Bet.ꝛ Ly.ꝛ facit.ff.de mino.l.iij.§.si qd filio: ꝛ.ff.sol.matri.l. si vero.§.item quicqd: ꝛ.ff.ad trebel.l.debitor.§.fi.ꝛ.ff. de dote prele.l.cũ quis: ver.nam si quis cũ simili. Non ob. argu.de verbis generalibus: qz verba generalia ciuiliter sunt intelligenda: ꝛ prout ratio dictat ꝛ non abusiue: vt.ff.de serui.l.sicut.ꝛ.ff.de pigno.l.obligatione generali.ꝛ.ff.man.l.creditor.§.lucius. Alia qõ formatur a domino By. si vendo omnes possessiones quas habeo in castro: an videatur vendere iurisditionem? Et dic ꝙ non si habeo iurisditionez ratione persone: sed si ratione possessionũ tunc in tali venditione venit. Et allegat.c.istud vt ipse notat.ff.de acqren.re.do.l.ergo: ꝛ sic habet iurisditionem vi territorij vendito territorio venit iurisditio. Sed si habeat vi alterius priuilegij non venit ſm By[a]. Alia qõ formať ab Oldr.ccxxxiiij.de qua dixi in.l.si plures.C.de conditio.inser.ꝛ.§.in preludijs. Miles qui feudum liberũ ꝛ franchum tenebat a barone requisitus fuit ab eo vt iret cũ eo ad exercitum: queriť an teneatur? Et an eius sumptibus? Et an baro possit ab eo exigere subsidiũ pecuniarium. Dicit Oldra. ꝙ virtus istius dictionis franchum ſm vulgarem interpretatioem ad quam recurri debz vt.ff.de verbo.signi.l.anniculus: intelligiť.i.liberũ ꝛ indifferenite prolatum: intelligitur eniz cũ omni libertate ꝛ ab oi seruitute absolutũ: ar.ff.cõia predio.l.si qs duas: in prin.ꝛ ibi nota. Patet igitur ꝙ nullum onus potest imponi nisi id de quo in ipsa feudi datione expressum fuit: vt.ff.de verbo.ob. l.quicquid astringende: sicut nec a liberto opere exiguntur nisi que implicite vel explicite in manumissiõe vel statu post imposite sunt: vt.ff.de ope.lib.l.iusiurandi: ꝛ.l. vlt.C. de lib.cau. Considera ergo ꝙ ne datio ipsius feudi repugnantiam contineat ac per hoc vicium nullitatis cõtrabat: de re iudi.l.vbi repugnantia: ꝛ.ff.de verb.obl. si titius: dicendum est hunc vasallũ teneri ad ea i sacramento fidelitatis[b] continentur: vt.§.de noua foz.fideli. c.i. Inter hec aũt non est aliquem exercitum sequi: ꝛ si tenetur hoc facere: debet hoc facere expensis baronis g longius esset excursurus ne duplici onere grauareť: ff.de an.leg.l.meuia.§.fi.xxiij.q.i.pudenda.ff. sol.ma. l.si cum dotem.§.si pater: de leg.ij.l.titia.§. qui in vita. Pro hoc.ff.ad.l.ro.de iac.l.nauis.§.i. Item nõ potest baro sibi ius dicere in imponenda talia vel taxatione: qz ꝛ si ad hoc teneret vasallus tamen hoc non pertinet ad cognitionem domini: vt nõ.extra de iudi.c. ceterum: ꝛ.C.ne quis in sua causa.l.i. Et text.dicit ꝙ interesse est p subtilitatem iudicis ingrendum.C. de senten.que pro eo quod interest.l.i.circa mediũ: ſm Oldra. Ex his apparet ꝙ francum idem est dicere ꝙ sui iuris. Preterea que in iuramento fidelitatis continẽtur. De hoc per Ly.ff.de re.diui.l.sacra.ꝛ facit.l.vl.C. de bo.li. ¶ Et scias qõ est quoddam castrũ qõ vocatur castrum francũ: vt nõ.in.l.si quis a barbaris.C. de re militi.lib.xij. tamen est nomen proprium: ꝛ non significat franchisiam[b] si conceditur simpliciter in feudum: qz non est eadem ratio vel intentio proferentium: sed solum demonstrare loci corpus cum iuribus sibi connexis ꝛc̃. Bal.

Quesitum. Si filius vasalli dñm offendidit ex causa per quã dominus debeat amittere feudum patre mortuo postea feuduz amittit nec succedit in eo. h.d. facit.ĵ. de probi.feu. ali. per Fede.§.insuper: ꝛ.§.se.ꝛ intellige h̃ sicut ibi dicit si dño non satisfacit. Nõ. hic ꝙ quando delictum prevenit gratiam: gratia non infunditur. Uel sic nota. ꝙ beneficium non confertur indigno. Et adde quod nõ. C. de transac.l.actione: per Ly. Bal. ꝛc̃.

Si voluerit. Si vasallus cogitauerit offendere dominum nec ad actum produxerit feuduz non amittit: quinimmo etiã si laborauerit feudum non amittit nisi domino insidiatus fuerit. h.d. ¶ Dispositio solius animi ad delictũ nõ iniciat delictũ. Sz insidie ꝑ dñuz h̃ntur ꝓ delicto cõsummato: hoc dicit. Et h̃ est in delictis in qbus non requiritur consummatio operis ꝛ sic inspicitur propositum delinquendi cum facti initio ꝛ non requiriť delictum consummatum. ff. de edil.edict.l. quid sit fugitiuus.§. Idem celsus. NON AUDIERIT. qz cogitationis penam nemo meretur. ff. de penis.l. cogitationis. LABORAUERIT. Sed penituit priusquam ad effectum perduxerit: alias secus: vt.ff. ad.l.coz.de fal.l.qui falsum: ꝛ nota.ẽ. quibus mo. feu. amit.in prin. PROBATUM FUERIT. scilicet per quinq̃ testes: vt.ĵ. quot testes sint ne. ad ꝓban.no.in gra.c.i. Jaco.bel. Nota ꝙ motus animi nõ peruenientes ad actum iniurie nõ puniuntur pena priuationis feudi: secus si perueniant ad actum iniurie: vt ad insidias. Et ratio differentie est: quia actus non procedentes ad iniuriam sunt quodãmodo pars primorum motuum qui non sunt in potestate nostra: vt nota.C. de episco.ꝛ cle.l.si quis non dicam rapere. Et dic vt ibi plenarie dixi: ꝛ nota.in.c.perpetue: de elec. libro.vi.in nouella.

Similiter. Casus. Feudum transit ad feminam licet per pactum sit actum si masculus supereſt. Alij contradixerunt: hoc dicit. Nota ꝙ consuetudo interpretatur pactum. Unde in dubio femina in feudis videtur opposita in defectum masculi: quia quod potissimum est in generatio-

a ¶ Ly. Et verum dicit qz si per nomina vniuersalia. i. sub nomine territorij: secus si non per nomen vniuersale: sed simpliciter dixit fundos vel predia: qz tunc nõ clauditur iurisditio qz figuificatio verboruz non sumit ex iure sed ex simplici rerum corpore: vt supra de contro. inuesti. §. vlti. ꝛ.ff. ỏ vsufru. leg. l. interest.

b ¶ Franchisiam. vide bal. in l. si plures. C. ỏ cõdi. inser. bal. i. l. j. §. vlti. ỏ latina liber. to. ꝛ supra in ꝓhemio: ꝛ Joan. in addi. spec. in rubrica ỏ feu. ꝛ vide bar. consilio suo. xxxviij. quod incipit: cõmune Spoleti. vbi cõsoluit quãdo cõmune concedit castro franchigiaz vide ibi qz pulchre loquitur.

a ¶ Distinguit. An feudo quis possit renũciare: vt nõ subeat seruitiũ gl.singul.é hic ffz.d.Jo.i.l. is cuz quo.ff. de aq̃ plu.ar. vide q̃ dixi in.c. quẽ ecclesiaz de pst̃i.

ne z prestantissimum in seruitiorum prelatione illud i succedendo antefertur naturali ratione. Adde.s. qui sibi vel heredi suo.c.i.Bal.

Filius. Filius non potest hereditatẽ patris repudiare z paternum feudum retinere: agnatus autem potest.h.d.Et dic:vt.s.an agna.vel filius.c.i.Nota q̃ filius non debet habere honorem paternuz z bonera hereditatis repudiare quia censetur vna persona:vt.l.ij.C. qui eta.lib.x.Bal.

Si contentio. Si contentio est iter vasallum z emptorem de feudo vasallo deficiente in probatione electio iusiurãdi dat̃ emptori.h.d.facit.s.de ꝓtro.inter mas.z fe.ff.si.

b ¶ Nõ valeat. vide bar.in.l.gd ergo.§. cũ autez ff.de his q notã. ifa.tñ alibi dixit bald. qd̃ ex ꝯctu nullo nõ debent pena.l.nõ dubiũ C.deleg. z bar.i l.nõ putauit.§.q̃ uis.ff.ve ꝯ tabu. dicit q̃ ex ꝯctu nullo nõ solui gabella z Ange. in.l.j.ff. qd̃ gsq̃ iuris qd̃ ex sñia ipo iure nulla iudex nõ facit litez suam z bal.C.de episco.audiẽ. dixit si minor non põt alienare sine cõsensu ꝓpinquorum z alienauit emphiteosiz sine cõsensu ꝓpinquorũ nõ hz locũ pena.l.si ꝺ iure emphi. ex quo ꝯct9 fuit nullus. Itez in.l.j.ff. qd̃ gsq̃ iur. si ipetrat gs ius iniquũ z nõ tz ipetratio non punit̃. Jtẽ iudex põt iterum ferre sniam si snia fuit ipso iure nulla.l. si vt proponis z ibi bar.C. qũo z q̃n iudi. Jtẽ ꝓcurator in ꝯctu illũ nulliter facit nõ expirat mandatum q̃n possit tex.ꝓtrahere: vide Bal.in addi. Specu.in ti.de sentẽ. vbi notabiliter loquitur. Item eligens si nulliter elegit vide bar.in.l.i. de op.leg.l.i.z vide bonum text. quem no. Fran. tigri.ꝺ pib.l.sextum decimũ: de vacca. mune.ff. Andr.barba.

Et similiter. Feudũ non potest constitui sub pacto legis cõmissorie.h.d.vt.s.de feu.da.inuicem.l. cõmisso.c.i. qz lex cõmissoria est odiosa z displicens.ff.de minori.l. emilius largianus.Bal.

Similiter. Feudum dari potest ad certum z determinatũ seruitiũ: h.d.Disputat hic glo.vtrũ feudum datum renunciari possit inuito domino:z breuiter distinguit q̃ si feudũ datũ est ad certum seruitiũ non potest renunciari: qa ad id est astrictus vasallus per actionem ex stipulatu vel prescriptis verbis:nam istud pactum est vestitum. Secus autez si non interueniat pactũ:vel interueniat sed super incerto seruitio re z genere:qz quod nullus est:vel omnino incertũ non potest dici vestitum:vnde nulla tunc suppetit ciuilis obligatio sed sola natural̃: ꝑm simplicem naturam feu.que est vt si dño non seruiret ꝑm q̃ ex natura feudoz debuerat ipsuz feud. amittat. Unde ab illa naturali liberatus est postq̃z refutauit. Jsta sunt verba glo. Et loqtur multũ intellectualiter qꝺ ꝺic:vt.s.de vasal.qui contra consti. Loth.c.i.in fi.z tetigi in probemio huius operis. ¶ Quidam canoniste dicunt q̃ de equitate canonica propter bonaz fidem seruandam non potest renunciari inuito domino. Hoc tenet Ber.extra' de consti.que in ecclesiarũ. Nam apud eos non curatur solẽnitas pacti vestiti dũmodo subsit substantialitas.i.causa vt extra de pac .c. i.z nõ.extra de ele.c.cũ inter. R.per Ber.durat ergo vel committitur obligatio ad interesse.ff. loc.l. si in lege.§.colonus.Bal.

¶ De prohibita feudi alienatione per Loth. Rica.

Imperialis. Diuide i quatuor partes. Primo imperator exorditur. Secũdo prohibet alienationem. Tertio penam imponit cõtrahentibus. Quarto notario scribenti. Secũda pars incipit in versi.per multas enim. Tertia in v̊.si quis autem. Quarta in ver.notariuz. ¶ Casus. Imperator roborat z inuigilat cõmodis subiectorum:z ideo habita diligenti deliberatione cũ sapientibus prohibet generaliter feudũ alienari a vasallis sine volũtate dominoz suoruz. Et si vasallus contrafecerit precio z beneficio carebit norarius qui scribit instrm officio suo priuabit̃ z fit infamis .h. d. ¶ Nota vasallo esse interdictũ omne commertiuz super re feudali absq̃z permissum domini sui vel dominorũ suorũ si plures sunt: hoc dicit. Quia nemo plus sua parte consensum interponere potest:arg.ff. de acq ren.beredi.l.duo fratres:z.C.fi.regũ.l. si constiterit. Et aũt hoc nomen commertiũ generale vocabuluz:vt ff.de iusti.z iur.l.ex hoc iure:z per Ly.in.l.qui filios: C.si res alie.pi.data sit cum similibus. Nota q̃ punit̃ vasallus qui fraudem cogitat contra domini sui volũtatem. Circa quod dic q̃ aut excogitat per viam contractus aut per viam delicti. Si per viam contractus punit̃ vasallus licet actus non valeat̃ qz ℔ non habetur respectus ad damnũ sed ad delictũ.C.de sacro sanc.eccle.l. iubemus.§.sane:el.i.z in auc̃.de non alienã.§. qz vero verisimile colk.ij. Si vero cogitauit per modũ delicti dic vt nõ.s. ti.i.§.si voluerit vasallus. Et qꝺ dixi in ꝯctu dic vt i ꝯctu cõsũmato non in ꝓlocuto z non perfecto: qz ille non dicit̃ contractus sed sunt quedam verba: vt.ff.de edil.edi.l.sciendũ: §.dcm̃ z no.in.l.eleganter circa prin.ff.de ꝓdi.inde. z ar.l. is qui.ff.de testam̃.z in.l.fideicommissa.§.i. z de legat̃.iij. vbi tex.z glo.z facit.l.contractus.C.de fide instru. z instit. de contraben. empti.in prin. Nota hic pro vna fellonia plures penas imponi. Et est ratio qz imponunt̃ connexe per eãdem.l.sic.C.de sacro sanc.eccle.l.placet. Item nota hic viaz fraudibus precludendam.sic.ff.de transac.l.cum hi.§.si cum lis vel diuor.l.diuortiũ non est.ff.so.matrimo.l.filie mee.C. de legi.l.non dubiũ.ff.de iure patrona.l.si libertus minorez ff.de legi.fraus cũ materia sua. Quero nũqꝺ patientia domini sine contradictione habeat̃ pro licentia? Glos.hic sentit q̃ sic C.de omni agro deser.l.qui agros:lib.xi.qz in potestate domini est factuz impedire nisi interueniat error: quia qui errat non consentit nec ratificat: vt nõ.C.de rei vendi.l. mater.ff.de iurisditio.om.iudi.l.si per errorem. Ad hoc ꝺ tacito consensu facit.C.ad velle.l.si sine. Alij contradicunt qz scit ius suũ esse sibi seruatũ a lege:z ideo sine vlla protestatione prouidentia legis ei sufficit. ¶ Quid si patior te ꝺ re mea testari:an videar consentire? Dic q̃ non.C.de inoffi.testamen.l.si qñ.§.fi. qz potentia non prestat auctoritatez extra iur̃ dispositionez. Si quis patit̃ auctoritate sua pretensa fieri videt̃ consentire:sed si auctoritatis facientis secus. Et ratio vbi accommodat nomen suũ:accommodat consensuz. Secus si non nominatur in efficiendo actu: qz non est ibi titulus sui nominis.ff. de pigno.act.l.caius. ¶ Quero nũqꝺ notarius hodie maiori pena puniat̃? Respõdeo sic:qz amittit manum ac si fecisset falsam chartam:vt nõ.C.de ser. fugi. auc̃.nouo iure. Et hoc est verum si notarius erat legitime etatis que intelligit̃.xxv.ann.completa vel vltra.C.de his q̃ eta.ve.imp.z.l.ij.C.si aduer.delic.alias non amputat̃ ei manus:qz istud instrumentum re vera non est falsum sed temerarium:arg.C.si aduer.delic.d.l.ij.z nota.in.d.§.qz vero simile quod nota.pro limit̃.l.auxiliũ.§.in delictis: de minor. z.l.si arrogati.j.de tutel. ¶ Sed nũquid per istam nouam penam tollantur alie pene? Respondeo non:qz ipsa sententia amputatio manus inducit priuationem officij z infamiã qz est tam famosa infamia inducta per legem imperialem[c].

c ¶ Imperialẽ. Extra no.an ille q̃ prez suã aliẽauit si postea frat est mortuus sine here de possit petere partem fratris. Et vi q̃ nõ: qz expresse per.l. phibitus ẽ alienare. Secꝰ si tacite: vt no.ff.ꝺ le.

Corradus. Quidam habent hoc .c. corradus. Alij habent. In noie sancte z indiuidue trinitatis corradus:z allegat̃ sepe p Ja.de ardi. Alij non habent istud.c.nec est glos.z isto.c.habes de feudo sine culpa nõ amittendo. Item habes de ablatico qꝺ est dictum nepos ex filio quo vocabulo vtunt̃ papienses. Item de feudo non alienando per viaz cambij precarij z libelli z vltra hoc imponit̃ pena centum librarum auri. Alij dicunt q̃ istud .c. non habet̃ pro tex.qz non ꝺz esse in ista.x.colla. feudorum.

Satis bene. Diuide in tres partes. Prio thema. Secũdo qꝺ. Tertio responsio.secũda incipit ibi defuncti.tertia in ver.quas amputantes. ¶ Casus. A duobus dñis miles diuersis tpibus bina q̃siuit bñficia:decessit relictis duobus filijs:filij postea diuiserũt bñficia inter se z ad vnũ ex diuisiõe puenit bñficium ꝑtis a patre acqsitũ:z ad alterũ puenit quesitũ posteri9 z qlibet suo dño iurauit fidelitatẽ simplr nullo anteposito excepto impatore alamanico:deide morit̃ frater ad quẽ peruenit beneficiũ posterius z frater superstes sibi succedit in bñficio:dñs eius bñficij petit ab eo sibi fidelitatẽ p̃stari simplr nullo antepositio sicut frater defunctus fecerat:querit̃ an sit audiendus? Et Rñdet̃ q̃ nõ:qz semp in iuramento ꝺz quis p̃ferre dñm suũ antiqorez:z ꝺ hz locũ ẽt si beneficiũ in scꝺaz tertiam vel quartam generationẽ non puenerit vel in infinitum.h.d. ¶ Casus. Quidam miles puta dominus petit ꝺ na beneficia: puta viruti z castri sancti Martini a duobus dominis:

dominis: sed successiue:puta a domino Joanne castruz viruti ꝛ hoc prius a domino Philippo castrum sancti martini: ꝛ hoc posterius:ꝛ ideo domino Philippo tenebatur iurare fidelitatem: excepto priori dño.s.dño Joanne q̃ dominus Petrus duos filios: puta titium ꝛ seyum habebat:qui.s.titius ꝛ seyus diuidentes hoc modo q̃ titio obuenit castrum viruti ꝛ seyo castrum sancti martini:que diuisio valuit de iure.Aliter eorum sex titius nullo antepositio dño suo iurauit: ꝛ est istud proprie iuramentũ fidelitatis vasallagij:vel dic.i. nullo nominatim excepto.Alter vero.s.seyus ad quem peruenit castrum sancti Martini sicut patet q̃ iurauerat fidelitatem simplr decessit seyus cui successit titius frater. Queritur vtrum iste titius succedens in feudo sey debeat iurare fidelitatem pro castro sancti Martini dño dicti castri nullo antepositio:an vero ãtepositio priori dño patris sui vt pus littera truncata patet que dicit deuenerat in vnam personaz finaliter ꝛc̃. Respondetur q̃ sicut fuit vna persona primoz dialiter que habebat vnum ex dictis dominis antepositum: ita huic superstiti in hoc successio obesse non debet:vnde iurabit fidelitatem domino castri sancti Martini priore dño ãpposito ꝛ excepto.b.d.HABERE VEL BEBANTUR.ꝛ ita erat re vã.POSTERIORI FRATRE.Subaudi qui posterior dr̃: ideo q̃ post aliũ fratrẽ fidelitatem fecit dño suo. Pe.de cer.vel dic q̃ ad eum pueneratposteriꝰ feuduz. IN QUERIMONIAM i.in dubiũ venit:vtrum titius debeat iurare fidelitatem pro castro sancti Martini nullo antepositio:an vero antepositio priori dño patris sui vt prius persona littera truncata q̃ dicit deuenit in vnam personam finaliter sicut fuerat vna persona primoz dialiter superstiti obesse:vnde iurabit fidelitatem domino castri sancti Martini priori domino antepositio ꝛ excepto. Et nota q̃ feudum reuertitur cum suo ordine formali ꝛ non alteratur ex facto morientis sine herede. Si hoc actum ergo a contrario sensu si non esset actum q̃ in infinitum deueniret non infinitaretur sed vsq̃ ad septimũ gradum subsisteret:vt.s̃.qui feu.da.pos.c.i.§. hoc autez sciẽdũ. ¶ Unde iura que loquuntur de infinitate quo ad transuersales debent intelligi si hoc actum est:alias secus: nam in linea recta habet locuz infinitas: quia naturalis est descensio sed non est reflexa seu transuersa q̃ esset eo reuerti:vnde separatum fuit ꝛ retro aspicere:ar.C.de dona.l.si auiavestra. Sz Pet.de cer.dicit subaudi h̃ maxime:q̃ idem ꝛ si nó fuerit actum:vt.s̃.de na.suc.feu.c.i.dũmodo. Pe.de cer. Sed Jac.bel.dicit:q̃ semper actum vr̃ in descendentibus: sed in collateralibus solum vsq̃ ad septimum gradum. Sed alibi dicit q̃ feudũ paternum ex omni linea descendente vadit i infinitum siue recto cursu siue retrogrado: ꝛ ideo dic:vt.s̃.ò de feu.marchie.c.i.§.si capitanei.

Quoniam. Si vasallus intra annum ꝛ diẽ dolose non petierit inuestituram amittit feuduz. Si vero iusta causa impeditus non fecit non perdit feuduz:hoc.d. ¶ Nota q̃ iusta causa interueniente dolus vr̃ abesse. Pet.de cer. Nota q̃ vbicũq̃ lex notat culpaz annus non currit nisi a die scientie:vt nõ.ex̃ de ser.nó ordi.c. de seruorum in nouella[a]. ¶ Not. q̃ prescriptio annalis nõ currit probabiliter ignoranti neq̃ semestris:de edil.edic.cũ sex menses. ¶ Extra nota q̃ est reperire quartũ possessorium:sed confirmande possessionis.C.de carbo.edic.l.i.per Odoff[b]. ¶ Extra nota simile q̃ iudici cui non est presentatuz rescriptũ in quo fundatur eius iurisditio non currit tẽpus quando est apposita pena:extra de appel.c. super eo. ¶ Itez nota q̃ terminus iuris nunq̃ est peremptorius si legitimum probetur impedimentum. Consonat cuz predictis C.qui petant tuto.l.cum a matribus.C.de appel. preses.ff. de re mili.l.iij.§.si ad diem.ff.de abige.l.i.in fi.C.ad.l.fla.ò plagij.ff.de re iudi.l.quesitum[c].

¶ De pace iuramento firmanda ꝛ seruanda. Rubrica.

Hac edictali. Diuide in qz ptes. Primo precipit imperator pacẽ iuramento firmatam ab oibus seruari. Secundo statuit penam nõ seruantibus. Tertio prohibet cõuenticulas receptiones ꝛ illicitas exactiones. Quarto confirmat sacramẽta puberũ licita ꝛ cassat illicita. Quinto redit ad materiam feudoz. Secũda pars incipit ibi si qs vero temerario.tertia in.§. cõuenticulas.quarta i.§.item sacramenta puberũ.quinta in.§.ad hec. Prima ꝛ secunda pars vsq̃ ad.§.conuenticulas:subdiuitur in sex partes. Primo precipit pacem ab oibus seruari:ꝛ determinat q̃ iurare debeãt pacem. Secũdo consuluit per quez modũ seruare debeant pacem. Tertio punit priuatos si nõ seruent pacem. Quarto punit crimina cõmissa per eos q̃ non seruant.pacem. Quinto punit iudices negligentes ꝑuare ꝛ seruari facere pacem. Sexto punit inopes nõ valentes soluere penaz statutã. secunda incipit in.§. si qs vero aliquem.tertia in.§. si qs vero temerario.quarta in.§.iniuria.quinta in.§.iudices.sexta in.§.si vero. Casus vsq̃ ad.§.conuenticulas. ¶ Primo iperator precipit pacez ab oibus obseruari ꝛ statuit q̃ oẽs iurare debeãt a.xviij.an.vsq̃ ad.lxx.pacẽ ꝑuare ꝛ in fi.vniuscuiusq̃ quinquẽnij omnia sacramenta renouari. Deinde consuluit oibus q̃ si ius aliq̃d eis cõpetit ꝑ aliquẽ adire debeant iudicẽ ꝛ legitimuz postulare presidiũ. Statuit insuper penã non obseruantibus pacẽ maioribus mediocribus ꝛ minoribus quinimo ꝓ iniuria furto ꝛ homicidio legitima pena ẽt puniri. Imponit etiã penam iudicibus negligentibus seruare predicta:ꝛ si ad dicam penã soluendam aliqs dignoscaꝫ inopia laborare:soluat in corpore.h.d. SUBJECTIS. Quero de q̃ subiectone hic logtur: nam si omnes sunt subiecti imperio frustra ponit hoc verbũ. Si vero nõ oẽs:ergo iperator non est dñs mũdi. Rñ.oẽs sunt subiecti de iure ꝛ merito:sz nó oẽs sunt subiecti de ꝓsuetudine ꝛ peccãt sicut frãcigene ꝛ multi alij reges. Uñ h̃ vbuz subiectis significat plenitudinẽ subiectiõis nel.sanctio sit ludibrio posita: vt.C.ò sũ.tri.l.i.[b] ¶ Uel dic q̃ dictio Subiectis ponit demõstratiue nó artatiue:q̃ quotiẽs indefinita refert ad casus q̃ oẽs pñt de iure cõprehendi egpollet vniuersali:vt nõ.By.in Rubri.de re.iur.li.vi.ꝛ nõ.glo.h̃ posita q̃ dicit q̃ res francoꝛ est sup impio romanoꝝ ꝛ arguit: q̃ semel fuit g̃ é: q̃ semel veꝛ semp verũ. Sed ista rõ non concludit:q̃ distingue tpa ꝛ concordabis scripturas: vt.C.ò fur.l. apud antiquos:alias sequereť q̃ romanũ imperiũ nõ baberet hostes: sed eos tm̃ q̃ subtraherãt se imperio: qõ est falsum:vt.ff.de capi.l.hostes:ꝛ lz regnũ francorum non sit de romano imperio:tñ non segtur: ergo iperiũ non est vniuersale. Nam aliud est dicere vniuersale:aliud integrũ:vt nõ.ff.de ꝟbo.signi.in.l.recte dicimus.xviij. ANNO. Nota hoc de etate.xviij.anno. ista etas appellaꝫ plena pubertas: ꝛ dic: vt nota.in.l. i.§.initiũ.ff.de post.ꝛ.ff.ad.l.fal.l.hereditariũ: vt.C. de his q̃ ve.eta.ãpe.l.ij. ꝛ plerũq̃ statuta ciuitatũ ponderant banc etatem:vt nõ.in.l.ii.ff.de eo q̃ certo loco: nec tñ vlla rõ reddi potest nisi q̃ ita visum est legislatori[c]. ¶ Querit ergo glo.nũq̃d si minoꝛ.xviij.ann.pacem facit ꝛ iurat non conuenire obligeť ꝑ iuramentũ. Et vr̃ q̃ non vt hic. Tñ ꝓrium vr̃ glos. Dicit Jaco.de are.q̃ facere pacẽ vtilem ꝛ veram ẽt ad minoꝛes pertinet:vt no.C.de in integ.resti.mi.l.i.per Jac. de are. ꝛ Ly[f]. ¶ Facit extra de spon.impuberuz.c.ij.vbi pro bono pacis minoꝛes puberes possunt obligari qõ aliꝫ non esset. Demũ glo.colligit hic vnuz notabile q̃ minoꝛ.xviij.annis non cogitur ad pugnam: q̃ nõ potest iurare ꝛ iuramentũ regitur in pugna:ꝛ vr̃ q̃ bene dicat:q̃ consonat naturali rationi. Sed Jac. de bel. di-

ij.l.cũ pater.§.liberis:in ꝑn. per Ac. Ibidẽ dicit glo.q̃ alienatio facta pẽdẽte ꝙdi tione fideicõmissi tz iterum nisi testator exꝑsse ꝓhibuerit quo casu ẽt non tz.ꝛ non est alibi.

a ¶ In nouel. vide q̃ latissime notaui ad bal.in l. captatorias.C. de testa.mil.

b ¶ Odo. Sed satis põt dici cõ prehẽdi sub possessorio retinẽde ꝛ vt sic legislator videatur ꝑfecte tradidisse: vt insti. ò interdic.§. sequens.

c ¶ l.q̃situ. Et in.l. genero.ff.ò his q̃ no. infa.ꝛ in.l.j.de tẽpo.in inte. rest. petẽde C.ꝛ facit qđ notat Ly. in.l.j.C. de anna.excep.

d ¶ l.j. Et ita tz glo. not. vj. di. adrianus. Dicit tñ gl.i tex. q̃ rex hispanoꝝ nõ recognoscit supiorẽ itellige de fcõ ꝛz Inn. ꝛ hosti. vt extra q̃ fi. sint legi. c.ꝑ venerabilẽ: qđ idẽ ò rege frãcie:ꝛz glo. ꝛ in spec.ò ap.§. videndũ: ꝑ quo C.de officio ꝑfecti affirꝛ. vbi iperator disponit ò ptib⁹ frãcie iperatoꝛ.n.ẽ dñs toti⁹ mũdi:ꝛ ad.l. ro.ò iac.l.depcatio:ꝛ oẽs ꝓuincie sub eo sunt.d.c. adrianus:ꝛ oẽs natões subsũt ei xi.q.j.§. si qs h̃ v.volum⁹ ꝛ oẽs ꝓncipes.vij.q.j. i apib⁹ ꝛ oĩa sũt sub ei⁹ ptãte.viij di.quo iure.xij. q.j.futurã:ꝛ.C.ò q̃dr. ꝑscrip.bñ a zenõe ꝛc̃. Et.j.ò ph.feu.alie. ꝑ fe de.i.c.ipialez.§. fi. de rege francorum.

e ¶ Est legislatori. vide Ang.i l.j.§.initiũ q̃ ponit notabiliaverba. ff. de postu. vbi dicit q̃ sufficit dicẽ qđ sic volũt statuẽtes.

f ¶ Et Ly.] Pro quo facẽ cõclusio quam ponũt doc.in.l.pactũ curatoris.C. de pac.ꝓcludentes tutorem posse remittere iniurias dataz pupillo pro bono suo vbi supra est periculosa ꝛ in speculo de homici. §.j. facit q̃ no. C.de transac.in l.preses.

a ¶Ut vim.vi de bal.i.l. vt viz ff.de iuſti.ꝛ iur. ꝛ ibi Ang.
b ¶Dixit ioā. vid caſū ſing. ꝓz bar.in.l.j.§. vſu fructuari⁹. ff. de ope.no.nū.ꝛ ibi ang. allegat tex. ſi.vide Ang.i.l. q ſi in dē.§. iulian⁹.ff. de peti. here.ꝛ bar. in.l. iij.C.de pig.
c ¶Singulis. Et vide tex in.l. j.§.fi.ibi ſz ꝓcuratorio noie vbi bar.ff.de op.no. nū.ꝛ ꝓbaſ iſtud ff. de mino. in.l. q ſi mior i fi.ꝛc. quod ſic.
d ¶Statuti.vi de bal.in.l.vt vi ff.de iuſti. ꝛ iur. ꝛ q̄ notaui ad.d. anto.in.c.q̄ in ec cleſiaꝝ de ꝛſti.
e ¶Debita. An liceat capere debitorē fugitiuū p ꝓcuratorez gl. eſt ſingu.c. ſi gs decre. vel co.ac. in.l.j.
f ¶Quero. Vi de Ange. ꝛ modernos i.l.ij. alias. iij.ff.ſo.ma.
g ¶Rideo. De iſta q̄ſtione vide bal. in.l. gracch⁹ d̄ adul. vbi tenet qd̄ ſic i.l. accuſatōis.C.qd̄ me.cā tenet p̄ d̄ riū hic reducit ſe ad ꝓcordiā: facit qd̄ ipſe notat.j.e.i.§. furiū i finalib⁹ verbis vide bal.i.c. ſi. d̄ iura calum. vbi tenet qd̄ nō pōt ꝛz p ſe dz accipe vidictū pōt tū vocare cōplices vide ibi vid̄ bal. in.c.ad nraz d̄ p ba.vbi tz qd̄ nō pōt cedere:idē tz i.c. de cetero de re.iu. ꝛ in.l.j.c. vnde vi.
h ¶§. multis. Et tradit i.l.iij. C.de pig. ꝛ.C.de iuſ.emphi.l.ij.ꝛz p̄ videt qd̄ notat Inn. de elec.i.c. q: pp: in gl.in v. illud. Et qd̄ regrat q̄ citatio fa cit.C. vñ vi.l. me minerit: ꝛ p Jo. an. d̄ libelli ꝓce. §.vidēdum. v. ꝛ no.ſpe. an regratur libellus.
i ¶No.hic Vide qd̄ no.i.c.cuz q̄ d̄ iureiu. ꝛ ego notaui in tex. plene in.c.q̄lit ꝛ q̄ de ꝓba.
k ¶Rñdeo ſic. Vide bal.i.c.j.d̄ offi.dle. vbi q̄rit qd̄ d̄ eo iterfecit ptātē an debeat puniri vt rebell.
l ¶Cū te. Lz p̄ ff.d̄ publi. iud.l. i famē: dicit q̄ ſi ponit ſe in neceſſitate iputet ſibi:q: in delictis non datur adultis venia:vt.ff.de mino.l. auxilium.§.i delictis ꝛc̄. ¶Nota hic in tex. q̄ pax debet eſſe vera ꝛ perpetua. Nam pax in qua latent inſidie non eſt pax ſed dolus:dicit beatus Auguſti. in lib. de ciuitate dei:ꝛ quādiu cū vitijs pugnatur vera pax non eſt.

Si quis vero. Nota hic q̄ non debz quis ſua auctoritate ſibi ius dicere ſed adire iudicem competentem: iccirco eſt vigor iudicioꝝ ꝛc̄.C.de iudeis.l.nullus: ꝛ hoc eſt regalaſ vt ibi:ꝛ qō me.cā.l.extat:fallit regula i caſib⁹ vt.C.q̄ liceat vnicuiq; ſine iudi.vin.l.i.ꝛ.ij.C.d̄ pig. l.iij.ff.quoꝝ legato.l.i.§.i.de iuſti.ꝛ iur.l.vt viz⁹:ad.l. aqui.l.ſcientiam.§.qui cū aliter: ꝛ.l.qūeadmoduz.§. i.C.vnde vi.l.i.C. de iure emphiteo.l.i.C. de meta.ꝛ epidema.l.deuotum:lib.xij.ff.que infrau.cre.l.ait prē tor.§.ſi debitorem.ff.que infrau.credi. Aut non eſt capientis:ſed ei debita⁽ᶜ⁾ obligatione perſonali:ꝛ tunc poteſt capi ipſe ꝛ res debita tamen debet conſignari ꝛ magiſtratui.ſ.ipſa perſona ꝛ res:arg.C.de malefi.ꝛ mathe. l.fi.ſi autem aufugit ſine re capi poteſt: ꝛ debet iudici preſentari:vt.ff.de fur.l.interdū.§.qui furem: ꝛ ibi nota q̄ furtum eſt priuatum delictū etiam ſi ſit pena mortis ſm Accur. ¶Quero⁽ᶠ⁾ an debitor q̄ eſt receſſurus teneatur ſatiſdare? Reſpondeo ſic vt nō. Cy. de oper. lib.l.pe. ¶Quero nūquid malefactor poſſit a quolibet capi:ꝛ videt q̄ non: q: ſpeciale eſt in maleficijs ꝛ ſi.vt.C. de malefi.ꝛ mathe.l.fi. In contrariū eſt ius cōmune. Sol. dic q̄ ipſo actu delinquendi vel imediate poſt poteſt quilibet eū capere ꝛ iudici preſentare: vt ff.de adul.l.capite quito. ¶Sed qd̄ ſi iſte deliquēs eſt clericus? Reſpondeo⁽ᵍ⁾ etiaz clerici capi poſſunt vt preſententur epiſcopo: vt nō.p Jnno.ꝛ per Jo.an.in nouella:extra de ſenten.excō.c.vt fame. Sed ex interuallo nemo poteſt eum capere niſi ex cōmiſſione epiſcopi vt nō.extra de iudicijs.c.cuz non ab homine. ¶Queritur ſi quis poteſt ſibi ius dicere ꝓpria autoritate ꝛ vadit ad iudicem pro licentia: vtrum pro tali licentia obtinenda requiratur libellus: ꝛ gl.ſentit q̄ nō inſti. de liber.§.multis⁽ʰ⁾. ¶Quero ſi mortuus eſt ille cui ē data licentia per pactum vtrum tranſeat ad heredem? Reſpondeo ſic:q: iſtud pactum non eſt priuilegiū: ſz ius cōe:facit.ff.de pig.ac.l. qui rationario. ¶Extra no.q̄ exceſſus defenſionis in rixa non punitur pro toto: ſed pro tanto:vt nō.in.c.ſignificauit:de peniten.ꝛ remiſſi. Jnno. ibidem ait q̄ etiam contra principem poteſt quis ſuaz libertatem defendere de naturali iuſticia. Jo.an.ſm Hoſti. item deliberandi conſilium tollit rixas ꝛ metus inſiſtentis periculi ꝛ nimius dolor.C.de adl̄.l.graccus:homo enim intenſo dolore permotus nō eſt in plenitudine intellectus. Bal.

Si quis vero temerario.

QUINQUAGINTA LIBRIS. Nota h⁹ q̄ maiori pena punitur nobilis q̄ ignobil̄:ꝛ poteſt eſſe rō: quanto quis maiori eſt vel in maiori dignitate tanto magis dicitur peccare ꝛ contemnere videtur:vt.C. de epiſ.ꝛ cleri. l.preſ.ad fi. Dic ergo q̄ ſi ex nobilitate augetur delictuz magis punitur nobilis ſic ꝛ familiares principis magis puniū tur ex tranſgreſſione mandati q̄ alij:vt C.de condutto.ꝛ p cu.domus aug.l.i.libro.xi. Aut ex dignitate non auget̄ qualitas delicti:ꝛ tunc pena pecuniaria magis punitur nobilis: ſed in corpore magis punitur ignobilis:de hoc per Cy.C.d̄ ſumma trini.l.nemo clericus dic vt ibi: vel dic q̄ quando cō temnitur mandatum principis ſemper magis dz puniri nobilis q̄ ignobilis. Secus in alijs delictis:vel coniūge bas duas diſtinctiones ſimul. Bal.

Iniuria punitur. Quero nunquid iniuria que nō cadit i ſpeciale nomen delicti tñ cadit in atrocitatem facti vt ſi qs dat vnam alapam poteſtati alicuius terre propter ſingularē inimicitiam quam hz cū eo poſſit capitaliter puniri? Reſpondeo ſic. Nam pene arbitrarie extendunt̄ vſq; ad mortē inclusiue propter exceſſuz facinoris:iſta eſt glo.ordinaria iſti. de iniur.§.in ſumma:ꝛ dicit Jnno.q̄ propter emergētes cauſas licitū eſt legē tranſgredi: vt ipſe notat extra de conſti.c. i. ¶Quero an propter leuem iniuriam dānatus efficit̄ infamis. Reſpondeo non:vt nō. Jnnocen.extra de iudi.cum tej. ¶Quero an populus poſſit reſtituere infamem? Reſpondeo nō per viam indulgentie: ſed eo q̄ ſit dānatus iniuſte bene poteſt in integ.reſti.vt.ff.de poſtu.l.i.§.de qua.ꝛ hᵉᵗ quando magiſtratus illius populi habet auctoritatem a populo ex cōſuetudine vel priuilegio. Secus ſi a principe illū magiſtratum confirmante:q: tunc populus non poteſt reſtituere in integrum cum ab ipſo populo non videatur emanare condēnatio ſed ab ipſo principe per interpoſitā perſonaz magiſtratus municipalis:vnde factū maiori auctoritate nō poteſt infringi a minori poteſtate: materiam vero actionis iniuriarū explicat Cy.C.d̄ iniur.l.domū:ꝛ dicit ibi per Cy. ꝛ in.l.ſi non conuicij. ¶Quero vtruz quando iniuriam nō habet titulū criminis ſpecialem: an accuſatio iniuriarum ſit publica? Reſpondet glo.q̄ non.ff.de priua.delic.l.fina. Sz Bar.dicit q̄ aut venit imponenda pena pecuniaria ꝛ quilibet poteſt accuſare.allegat in qō nō.ff. de popu.act.in Rubrica:naz hic vertitur publica vtilitas:ſed ſi veniret imponēda pena corporalis:ſecus eſſet quia hic vertitur publica ſeueritas. ¶Quid ergo ſi pena eſt arbitraria ita q̄ iudex poteſt imponere pſonalem vel pecuniariam prout ei videbitur. Quare dicas nō eſſe publicū crimē: q: non eſt cautū:vt ff.de prevaricato.l.iij.in fi. Non ob.illa gl. de popularibus actio.q: ibi loquitur quando delictū purgaſ per popularē actionem q̄ eſt ciuilis:hic q̄ per criminalem accuſationem que eſt odioſa. ¶Quero ſi iniuria fit vaſallis meis an poſſiz agere actione iniuriaꝝ. Reſpondeo ex hoc facto duplex iniuria oritur.ſ.que fit vaſallis:nam ſi concernit burſale eoꝝ commodū ꝛ iſtaz intentare nō poſſum q: non ſum eoꝝ procurator nec habeo mandatū a lege q: nulla lex.h.d. ¶Alia eſt iniuria q̄ concernit me ꝛ intereſſe meum applicandū burſe mee:ꝛ iſtam poſſum intentare:hoc notat Jnn.extra de appel.c.dilectus. ¶Quero vtrū in actione iniuriarū concludat libellus ad intereſſe:ꝛ an ſtetur ſacramento. Rñ.dic de hoc vt nō.ff.de iniur.l.prētor edixit.§.qd ergo:ꝛ.l.iniuriaꝝ eſtimatio. ¶Quero an ſi damnum ſit iniurioſe datuz poſſit crialiter

ſit criminaliter quis accuſari? Glo.notabiliter dicit ꝙ ſic:ſ d.l.vlti.ff.de priua.delic.quod eſt intelligendū qñ eſt dānū datum dolo vel lata culpa vel forte leui:ſecus ſi leuiſſima:nā pro leuiſſima culpa non oritur actio criminalis in aliquo delicto mūdi vt eleganter nō.Ly.de epiſ.ꝛ cle.l.ſi qs non dicā rapere. ¶ Quero ſi partiales ſibi inuicem inferūt iniurias ꝛ damna nūquid teneaī ad reſartionem damnoꝝ ꝛ ad eſtimationez iniurie? Rñdeo ſic.ſ.illa pars que iniuſte regit:vt extra de iniur.c.in noſtra:ꝛ nō.in.c.vlt.quod me.cā.per Jnno. ¶ Quero an iniuriam factam ciuitati poſſunt remittere anciani illius ciuitatis? Rñdeo non: qꝛ non poſſunt donare:ſed regitur conſiliū ciuitatis : vt.ff. quod vi aut clam: l.prohibere.§.plane. ¶ Quero vtrū iniuria remiſſa in foro penitentiali poſſit intentari in foro iudiciali? Rñ.vt not.inſtit. de iniur.§.fi. Vel dic ꝙ aut eſt facta plena remiſſio:aut ſolius rācoris:aut dubitatur. Primo cāu non poteſt agi: qꝛ per ſacerdotem tanq̄ per publicā perſonam poteſt acqri abſenti:vt.l.i.§.ius publicū:de iuſti.ꝛ iure: extra de ſepult.c. parrochiano. Secūdo caſu poteſt agi. Tertio caſu idem qꝛ non preſumitur donare eſtimationem iniurie: ſed dimittere maliuolentiam animi:pro quo facit.xc.diſ.c.ſi qs contriſtatus.xxiij.q.iiij.c.cū in.l.matb.c.v.luce.c.vi. ꝙ teneī remittē maliuolentiā ſed non actionez. Vel diſtingue in dubio iter perſonam ꝛ perſonam:nam perfecte intelligunturvelle ſeruare euangelium quo cauetur ꝙ debemus dimittere debita debitoribus noſtris:vt nō.ff.de infa.l.furti.§.pactus. De iſta qōne nō.Guil.de cu.ff.de pac.l.ſi tibi.x. ¶ Quero nunquid actio iniuriarum poſſit cedi? Rñ.dicvt nō.in.l.ſi.C.de bere.vel.ac.ven. ¶ Quero vtrum actio iniuriarū dicaī eſſe in bonis noſtris. Rñ.dic vt nō.ff.de coī.bono.l. cū emancipati.§.emācipatis filijs[a]. Et nota ꝙ quedam habemus que tñ in bonis noſtris non ſunt vt ius adeūdi:vt.ff.ad.l. fal.precia rex:ꝛ legiī ꝛ nota.in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tñ in glo.non ſoluit niſi glo.ꝛ in.l.ſi qs ita here.de conditio.inſti. SEQ FURTUM. Hic quero an de iure cōi quo vtimur circūſcripta.l. federici pro vno furto enormi poſſit fur non famoſus furcis ſuſpendi. Rñ.ſic[b]:vt no.per Ly.C.de ſer.fug. auc̄.ſed nouo iure:ꝛ adde quod nō.in.l.pe.ff.de ꝙdi.ob cauſam:per Accur.vbi dicit glo.ꝙ furtū etiam capitale eſt ꝓuatum delictū. Dicit By.ꝙ propter publicam vtilitatem:ꝛ in priuatj poſſunt extranei accuſare.ff.de pub.l.licitatio.§. qō illicite:per By. Dicit Accur.ꝙ iura fiſcalia poteſt intentare in ſubſidium quilibet idoneus.ff.de boñ.poſ.l.iij.§.a municipibus. Jtem famoſi latrones furcha ſuspendunī. Jtē pirathe ꝛ ſimiles:vt.d.auc̄.ſz nouo iuī. ſuſpendunī verſus euz locumvbi furati ſunt:vt.ff.de penis.l.capitaliū.§.famoſos. Jtem ſacrilegi vt.ff.ad.l.iuī. pecu.l.vi.§.i. Jtem tranſfuge ad hoſtes. Jtez renūciantes conſilia principis. Jtez actor ſeditionis vel tumultus:vt.ff.de re milī.l.iij.§.is q.ff. de peñ. l.ſi quis aliud.§.i.ꝛ.ij. Jtem ſeruus regis qui mortem intulerit alicui debet ſuſpendi ſupra foſſaz ipſius mortui: vt i lō bar.de culpis ſer.l.i.ꝛ de homicida liberi hominis .l. ſeruꝰ ſi regis. Jtem principes populi adorātes falſos deos ſuſpēduntur in patibulis contra ſolez. Et ita poteſt dici ꝙ reges ꝛ principes hoſtium ſi deprehenduntur ꝙ debeant ſuſpēdi in patibulis:ſed vltra eandem diem non debent morari numeri.c.xvi.ꝛ deuteronomij.ca.x.ꝛ Joſue.c.ix.Jac.de domino ardizo.in ſi.ſumme ſue:ꝛ hoc apparet ꝙ ſciſmatici q adorant falſam eccleſiaz ſi in bello capiunī debent furcha ſuſpēdi. ¶ Quero quam ſatiſfactionem de rapinis ſuis ꝛ male ablatis poſſunt facere predones ꝛ raptores qui i peſtiferis ſocietatibus conuerſanī. Rñ.frater raymūdus de pēna forti ponit hoc in ſecūdo libro ſui operis ſub ti.de forma reſtitutionum ꝛ dicit ꝙ talia conſignanda ſunt epiſcopis locoꝝ vbi fuit facta rapina:ꝛ illi debent fideliter diſtribuere in redemptionem captiuoꝝ:vel in alimenta paupeꝝ: ad qō vide in auc̄.omnes peregrini.C.cōia de ſucceſ.ꝛ in.l.id qō pauperibus.C.de epiſco.ꝛ cleri. Dicit etiam ꝙ ſi filij talium de linquentium eſſent pauperes poſſet ei eps aliquam partem concedere amore dei:ꝛ forte totum ſm Ray. ¶ Jſta ergo incerta ꝛ mala ablata fauore anime ptinent ad diſtributionem epiſcoporum : vt extra de iudeis .c. cum ſit: ſed de iure ciuili non ſunt dimittenda filijs nec epiſcopis ſed applicā tur fiſco:qꝛ ſcelere queſita ſunt fiſci: vt ff.de calū.l.in heredez.ff.de iure fiſ.l.lucius. ¶ Quero an falſus procurator facit furtum manifeſtum:ꝛ vī ꝙ ſic:qꝛ inter preſentes:contrarium eſt verū: qꝛ dominus rei ignorat:ꝛ ideo in furto eū apprehendere non videī:nam nec etiam ibi eſt acclamatio:text.eſt .C.de fur.l.falſus:in fi.ꝛ vide.ff.de fur.l.ſi qs in fuitute:vbi bonus tex. Quero de famulis ſcholarium q faciūt eis q̄dam furtula:an ex hoc dicanī fures: ꝛ nūqd pro multis paruis poſſit qs tanq̄z famoſus furcha ſuſpēdi:dic vt nota.per gl[o]. ꝛ extra .C. de fur.l.apud antiquos .§. fi[c]. ¶ Quero vtrū furtū dicaī propie ſpoliatio. Dic vt nota.ff.de fur.l.itaq̄z fullo:in prin.ff.de acqui. poſ. l.rem que nobis:ꝛ.l.ſi rem mobilem .C.de agri.ꝛ cen. coloni.lib.xi.ꝛ.ff.de ſta.lib.l.ſticho libertus. ¶ Quero an committat furtuz ille qui recipit fructus beneficij q priuatus eſt de iure. Reſpondeo ſic: vt.ff.de conditio.indeb.l.ſi vrbana:de elec.oudū:el.ij.de preben. c.de multa. Sed opponas qꝛ furtum debet fieri alicui qui poſſideat: alias non eſt furtum : vt.ff. de vſucap.ſi homo:ꝛ.ff.ſi quis teſt.liber.eſſe iuſſ.fuer.l.i.§. ſceuola.ꝛ nota.C.de fur .ſi abducta. Sed reſpondeo qꝛ hic bene fiet poſſeſſori:eccleſie fiet:de hoc per Jnno.in.d. c.duduz:ꝛ in.d.c.de multa ꝛ de iureiuran. ſicut:ad qō vide nota. in.c.lz epiſcopus:de preben.in.vi. ꝛ in.c.inter quatuor:de maio.ꝛ obe. ¶ Quero an res ammiſſe per furtū probentur per ſolum iuramentū? Reſpondeo dic[f] vt nō.Jnno.extra quod me.cā.c.ſi.ꝛ quod nota.inſti.de verbo.obl.§.pe.ꝛ.C.vnde vi.l.ſiqſi:ꝛ in.l. i.§.iſta ꝺpoſiti. ¶ Quero an actio furti manifeſti fuerit introducta per.l.xij.tab. Reſpondeo ſic: vt not.ff. de admini.tuto.l.tres tutores. Jtem gloſ.dicit ibi ꝙ adminiſtratio mitigat delictuz concor.ff.de publi.l. ſi multi. ¶ Quero aliquis cū armis fecit rapinā Perufie poſtea cū re rapta captus eſt Mediolani:vtruz debeat puniri tanq̄z latro tanq̄z ſimplex fur cū ibi non fecerit rapinam:an nullo modo? Dicit Bar[s].ꝙ debz puniri Mediolani:qꝛ contractat ſub nouo dominio: nam dominiū non ſolum eſt corporeū ſed iuriſditiōis vt ipſe notat.ff.de fur.l.ſi dominū:arg.l.qui furem.ff. de ſtatu ho. Sed per hoc non apparet an debeat puniri tanq̄z latro:an tanq̄z ſimplex fur.nam in Mediolano repreſentaī ſimplex contractatio ꝛ non vis armoꝝ que eſt inſeparabilis a ſuo loco. Jn contrariū facit: qꝛ Mediolani capitur vt profugus: ꝛ ideo aut debz remitti ad locū delicti aut puniri ꝛz ſtatuta illiꝰ loci: vt i auc̄.vt nulli iudi.§.ſi qs vero comprehenſoruz: col.vi. Alij dicunt ꝙ non poteſt puniri Mediolani:qꝛ contractio q̄ fit ibi eſt continuata nō inchoata delicti. Eſt enim furtum delictum actu permanens ꝛ ſi actu tranſiens donecvitiū ſit purgatū ꝛ hoc qꝛ vna eſt res ꝛ animus ꝙtinuatus:vt nō.ff.de ac.ꝛ ob.l.pe.ꝛ.ff.de fur.l. inficiando.§.infans. ¶ Sed h̄ opinio nō vī vera : ar. C.de p̄ſcrip.long.temp.l.ſi. ꝛ qꝛ ſaltim ex generali arbitrio qō habent iudices p.l.congruit.ff.de offi.preſi. magiſtratus dz etiam purgare prouinciaz malis hoībus vndecūqz ſint: vt.l.iij.ff.e.tī. ꝛ qꝛ a iure cōi datur eis hec iuriſditio ꝛ attribuiī eis hoc officium vī ꝙ debeat ꝛz ius cōe puniri:qꝛ delictū eſt ꝓmiſſuz i romano ſolo:vt.l.ij.C.vbi ſenatus vel cla.ꝛ.l.ij.C. ꝺ eunuchis: ꝛ procediī nō per viam ſtatuti : ſz ex generali ptāte .l. congruit:vel dic vt plenius examinaui in .l. cūctos populos.C.de ſum tri. Sed nūqd iudex vbi hz ius cōe ꝛ ſtatutū loci poſſit ſeruare quod velit. Reſpōdeo ſi iurat ſeruare ſtatuta non pōt ſeruare ius cōe ſtatutis cōtrarium:vt nō.in Spec.de pena temere litigantiuz .§. fi.qꝛ ſtatuta ſunt preciſi iuris. ¶ Queſiuit Jac.butri.

a ¶ Filijs. Et ſ l.ſi cui:de verbo. ſigni. vbi ꝙ Ac. ꝛ in.l.iniuriarū. ff.de iniur.ꝛ no. in.l.penales . ad l.fal.

b ¶ Reſpōdeo ſic. Vide bal. in auc̄.ſed nouo iure.C. de ſer. fugi. in eodē.§.ibi in c.cum ſit: vide q late ibi dixi.

c ¶ Jtem prīcipes. vide ꝙ notat bal. in.c. cuz quidam de iure iurando.

d ¶ Per glo. J Vide bal.in auc̄. ſed nouo iure.C. de ſerui . fugiti.

e ¶ §. fina. Et i l.j.§.ſepius.ff.ꝺ abigeis : ꝛ in.l. omnes iudi. per gl.C.ꝺ latro. li.x.

f ¶ Rñdeo dic Et pōdera quia bal.non dicit qꝺ poſſit iurari pro rebus furatis ſz d.c.fi.aliqui allegant qꝺ ſic alibi remiſi:ſed videtur quod ſic per notata in.d.c.fi. dixit.d.car.in.c. j.ꝺ adulte. quod ſtatur iuramēto virginis:ꝙ erat virgo contra de florantem.

g ¶ Dicit bart. vide bald.in.l.ſi abducta.C.ꝺ fur.

a ¶ Dicit spec. Vide bal. in c. j. si q suc. tenea. el ij. vide ludo. ro. in. l. lege cornelia. ff. ad silleia. vbi tangit an ex fuga possit quis dānari pro delicto ex forma statuti ⁊ concludit q̄ non vide omnino.

b ¶ Penaruꝫ. Vide bald. in. l. absentez. C. de accusatio. ⁊ de testa. in. c. qualiter de accus. vide q̄ ibi dixi.

c ¶ In glo. Et in cle. sepe ō verbo. signi. ⁊ i spe. deleg. §. sub ē.

d ¶ In nouella. Et bar. in. l. quo nam de his qui no. ifa. ⁊ p gādi. in ti. an si transigatur habeaꝫ p confesso. ⁊ dixi de his qui no. infa. in. l. furti. §. si q iij: ⁊ adde q̄ si trāsigat data pecunia cum volūtate ⁊ tractatu p̄toris q̄ tūc videtur tm̄ confiteri ratiōe dubij euētus ⁊ ex bona fide. ff. de infa. ⁊ l. furti. §. si q iussu: ⁊ ita videtur sentire glo. e. ti. i. l. quid ergo. §. pena grauior super verbo. ō estimatione in vltima so. contrarij vel sine voluntate p̄toris facta videtur confitēs fateri delictum: vt no. Ly. elegāter in suis consilijs. Et incipit illud consilium: ex facto ꝓponit ⁊c.

e ¶ De colluſ. Vbi dicit i fi. q̄ nō est pluries inquirendum ō eo dē crimine sicut nec pluries quis est accusandus ō eodē crimine de actu. de his.

f ¶ Cōiecture. Vide bal. in. l. q cunq;. C. de seruit. aug. no. p̄o glo. l. penul. C. de fide inſſ. vide bal. i. l. j. C. ō colluſi. teg. ⁊ in. l. j. C. de confessi. ⁊ q̄ notaui ibi ad bal. ⁊ i. d. gl. bal. in. l. eam quam. C. de fideius.

g ¶ Opponendum. Vide bar. in. l. vbi pactum C. de transac.

si statuto cauetur q̄ iudex maleficiorum inquirat in loco maleficij ⁊ vnus in aliquo territorio est captus i altero territorio est spoliatus quis dicatur locus maleficij? In quo pūcto ego q̄ eatenus quatenus in suo territorio est cōmissum poterit cognoscere: nam delictuꝫ habet plures partes diuisibiles. Item iurisditio ⁊ pena diuisionem recipiunt. ff. ō stip. ser. l. si seruus cōmunis meus ⁊ castrensis peculij. §. vl. ⁊. C. de fur. l. apud antiquos: ⁊ idem hoc casu dico de insultu ⁊ ferita si insultus est inchoatus in vno territorio: ⁊ continuato in sultu vel fuga facta est ferita: vl̄ homicidiū in alio territorio: nam hic non confundit insultus propter diuersitatem territorij: ⁊ adde qō not. moderni. ff. de adult. l. quod ait lex. ¶ Quero vtrum valeat statutuꝫ q̄ cōtumax ⁊ sola contumacia non cōstando aliter de crimine possit cōdēnari ad mortem? dicit Spec⁹. q̄ sic in ti. de fideius. Idem dicit Jo. an. in. c. veritatis in fi. de dolo ⁊ cōtu. in nouella: ⁊ ita seruaꝫ p̄out ibi in. l. diuus: ff. de custo. re. per Bar. ¶ Querunt doc. an dicaꝫ p̄cussus in ecclesia qui per mantellū quod extra pendebat tractus est extra ecclesiam ⁊ percussus? Joā. an. de immu. eccl. in. c. fi. in nouella dicit q̄ nō: qz aliud ē trahere: aliud est percutere: ⁊ discrepant ad inuicem natura ⁊ effectu: vt. l. neq; de fur. ff. ne quis eum. l. sed extimendi. ¶ Nota enim q̄ qñ actus non terminatur ad vnū terminum nec ad vnam speciem delicti ibi est pluralitas etiam penaruꝫ[b]. Sed qñ terminaꝫ ad vnum finem ibi sunt duo propter vnuꝫ ideo vtrobiq; tantum vnum. ¶ Quero qualiter debet puniri ille qui abscidit alicui membrum. Rñ. l. cor. de sic. qz partem hominis occidit: facit quod nō. ff. de fur. l. vulgaris i p̄n. nam isti qui habent animū occidendi cum actu tā grāde vltore ferreo puniendi sunt: vt insti. de publi. iudi. §. item lex cornelia. Sed in diuina scriptura dicitur q̄ tantum debet puniri p̄o tanto ⁊ non totuꝫ p̄o tanto: dicit enim oculum p̄o oculo dentem p̄o dente: hoc docebat lex. xij. ta. vt patet insti. de iniur. §. pena: ⁊ hoc si constat de dolo: ⁊ persone sunt equales: alias pena est arbitraria: vt ibi nota. qz in his que non habent certaꝫ quantitatem vel naturam sicut est actio iniuriarum ex l. cor. opus est arbitrio eqtatis. ff. ō iniurijs. l. iniuriaꝫ estimatio: ad hoc facit gl. paruula. ff. de iurisd. om. iudi. in. l. imperium. Et si non inuenitur membruꝫ simile p̄mutabitur pena ⁊ seruabit iudex equalitatem inquantum potest. ¶ Sed si non potest puniet magis grauius q̄ remissus: vt. l. ij. C. intra certum tempus q̄ criminalis termini. Et est ratio qz offensus membruꝫ p̄didit inocenter: iste aūt punitur culpabiliter: ⁊ ideo magis qz inter innocentiaꝫ ⁊ dolū nulla est p̄portio. ¶ In ista materia queritur vtrum si accusatur q̄s de homicidio tanq̄ notorio valeant p̄batōes facte ordinario tramite omisso? ⁊ dic q̄ non valent: qz non est notorium actus permanentis. Idem in inquisitione si habet p̄motorem: nam ⁊ ibi lis debet p̄testari: vt plene nō. in. c. vlti. de foro cōpe. in nouella. Et nota q̄ cognoscere inf ordine nō seruato est ius alterius auferre: vt nō. in. c. statutum de here. lib. vi. in glo[c]. ¶ Itez quesijt Jo. mo. de quodam epō qui confessus est p̄misisse Petro centum vt eum de morte patris sui nō accusaret: vtrum ex ista confessione epūs sit deponendus: ⁊ videtur q̄ sic: per. l. qm̄. ff. de infami. ⁊ l. furti. §. pactus eo. ti. ⁊. ff. de iure fis. l. eius qui delatorem: ipse tm̄ determinat contrarium si talis p̄missio fuit facta nō dum instituta accusatione: qz videtur potius hoc fecisse causa redimende sue vexationis: vt ipse nō. extra de accus. c. i. li. vi. ⁊ ibi per Jo. an. in nouella. Sed nūqd ex tali confessione potest poni ad torturaz? ⁊ siquidē laborat infamia puto q̄ sic: nam vehemēs infamia cuz aliquo alio indicio sufficit ad torturaz: imo dicunt moderni q̄ vehemens fama etiam sine aliquo indicio: vt no. extra de purg. ca. e. si quis: in nouella: ad hoc. ff. de prob. l. cum p̄batio: ⁊ ff. de edil. edic. l. quero. §. fi. dicit Jnno. q̄ in cā inquisitionis admittuntur testes etiam viles cōtra minus diffamatū de re iudi. cum. J. ⁊. A. ⁊ tradidi in. l. si qs ex argentarijs. §. i. ff. de eden. ¶ Pone q̄ inuenitur aliqs occisus ⁊ nescitur a quo vnde iudex inquirendo generaliter inuenit. Titium occidisse nūquid ex testibus receptis sup inquisitione generali possit eū condēnare. Rñ. q̄ nō: qz istud non est indicium cū non sit fundatū contra aliquem: ⁊ ideo subsequi debet inqsitio specialis ꝑz Nico. de mata. ⁊ Bar. ar. in. l. ij. §. si publico de adul. de hoc nō. extra de offi. ord. c. i. in nouel. ⁊ de elec. c. bone: per Jnno. ⁊ vide Archi. l. disti. miror. §. fi. ⁊ adde q̄ debent ijdem testes repeti vel alij reciꝑi. Item nota q̄ sola fama non inducit scientiam: vt extra ō accus. c. inquisitioni. §. quesiuistis: sed inducit conscientiaz: ⁊ si est fama perseuerans que quottidie augeꝫ inducit opinandi vehementiam. ff. de acqr. here. l. cū quidam. §. qō dicitur ⁊ est glo. in. l. in bone fidei. C. de reb. credi. in gl. magna: ver. sed quid si interfeci. Item an sīa lata super inquisitiōe pareat excep. rei iudi. dicit Jnno. q̄ sic: in. c. vlti. de colluſ[e]. Item an ciuiliter possit inquiri? ar. g. quod non extra de iud. c. exhibita: fallit odio feneratorū de iureiuran. ad nostram: per Jnno. Item fauore fisci. C. de bo. vacan. li. x. l. fi. p Bar. Item fauore miserabiliū personarū. C. si man. ita fue. alie. l. mulierem: per Ly. ¶ Quero vtrum semel tortus confitēdo dicatur in confessione perseuerare? Dicunt doc. q̄ perseuerare tunc dicitur qñ non territus tormentis ⁊ extra tormēto rum loca illa non videns perseuerat: alias non videreꝫ perseuerare sponte sed metu: sed ista non videꝫ p̄prie perseuerantia: de hac materia plene nō. extra de re. iur. c. cū in cōtemplatione: in nouella: ibi etiam dicit q̄ semel vel bis fuſſicienter tortus: ⁊ in negando perseuerant potest iterum torqueri ex iudicijs superuenientibus. Hec materia examinaꝫ per Ly. C. de qō. l. fi. ⁊ per Bar. ff. eo. ti. l. de mi. §. tormēta: tamen in hoc opere ideo sepe allegaui ⁊ allego canonistas: vt non solum scias quid p̄cesſit a fonte iuris ciuilis: sed ēt quid contineat auctoritas canonistarum: ⁊ qz istud opus dz legi in curijs regum in quibus ius nostrum ciuile nō allegatur p̄o auctoritate sed solum p̄o ratione. Dicit Jo. and. q̄ vultus potentis terribilis inducit instrumentū: de elec. qz ꝓpter. in penul. colū. in nouella: qui vultus terribilis dz ostēdi contra delinquentes: vt in auc. de man. p̄in. §. talem vero colla. iij. ⁊ tunc est licitus metus: sed contra innocentes illicitus nisi ad p̄eludia inquirendi veritatem. C. ad silꝫ. l. fi. ¶ Quero si titius mandauit seyo q̄ occideret gayum ⁊ interfectus est gayus tm̄ seyus dicit q̄ non fecit hoc exequendo mandatū titij: sed motu p̄prio qz erat suus p̄incipalis ⁊ capitalis inimicus vtrum ei credaꝫ in excusatione mandatoris. Multi doc. mouent hanc qōnez extra de homi. ad audientiam: ⁊ non clare respondent. Tu dic q̄ est recurrendū ad coniecturas: ⁊ in dubio p̄sumitur contra mandantem: vt. l. sepe: de ver. signi. nec est bonum testimonium delinquētis: vt. C. de accu. l. fi. Glos. tamen dicit in simili casu q̄ si qs deꝑhendatur cum aliqua ⁊ ambo confitentur q̄ p̄ius cōtraxerant matrimoniū q̄ inuicem se excusant. C. de fideius. l. pe. sed in hoc credo q̄ inspiciantur coniecture[f]: ⁊ q̄ ficti matrimonij p̄tensio non excuset: ar. ff. de dona. l. donationes in concubinam: in p̄in. Si ipunitas homicidij pēdet extrinsecus: puta dicit q̄ occisus erat bānitus an exceptio bāni possit opponi per p̄curatorez. Respondeo non: qz perē p̄toria est: vnde debet p̄imo comparere reus ⁊ litem contestari: ac etiam in vinculis causam dicere ꝑm Jac. bel. in. q. restagense. Sz si ex forma statuti impediret onus litis ꝓtestāde admitteretur p̄curator ad opponendum[g] nisi exceptio requirat altiorem indaginem iuxta regulam traditam in. l. nam ⁊ postea: in p̄in. de iureiuran. ⁊ hoc per Ly. C. de accu. l. reos: ⁊ extra de accu. veniens in nouella: alias etiā hoc dixi. ¶ Quero vtrum falsum sit instrumentum notarij qui dixit talis fuit voluntarie confessus cum ille esset coraz tormētis? Respondeo: distingue: aut dixit sponte confessus: ⁊ tūc falsum

falsum sit instrumentum. Aut dixit voluntarie confessus: ꝛ tunc verum sit quia per hoc non probatur ꝙ spōte fuerit cōfessus ꝛ hoc per ea que nota.ff.ō reg.iur.l.velle nō creditur: ꝛ istud est nouum dictum. ¶ Quero nunquid possit quis puniri de homicidio statim ꝙ certum est vulneratum euadere nō posse? Respondeo non si statutum dicit siquis occiderit: vt nota.ff.de dā.infec.l.damni in.§.sabini.per sabini. per Bart.nam donec anima est in corpore non est quis mortuus licet.sit mortifere vulneratus: vt.l.in hac.ff.de tritica. Idez si dicat homicida puniatur: nam non est certuz debitū iri cum possit interim primaturius ab alio occidi.vt.ff.ad.l. aquil.l.huic scripture. ¶ Pone ergo ꝙ iste percussor ad huc viuente percusso confessus est se occidisse nunquid morte secuta potest ex ista cōfessione cōdemnari de homicidio? glo.in.l.si is qui stichū.ff.de confes.dicit inesse fictionem in ista cōfessione: Pone pro homicidio imponitur pena mille librarum. Titius cōmisit homicidiuz: ꝛ qz fuit contumax fuerunt annotata omnia eius bona: comparet iste post annum ꝛ vult soluere mille libras ꝛ recuperare bona: an pōt? Dixit An.de pis ꝙ sic: allegat.ff.de peculio.l.eo tempore ꝛ.l.j. §.si.ff.de his qui mor.sibi consci.qz si veniisset nō potuisset in plus conueniri: vnde nec latitare censetur in eo in quo conuenire non poterat ſm eum quod est notandum. ¶ Sed quid si quis occidit aliquē manu vacua: an teneatur sicut si gladio? Dic ꝙ sic dumtamen cum dolo.ff.ad.l.aqui.qua actione.§.j.secundum Jaco.butri. ¶ Sed pone quidem potens mihi mandauit ꝙ occidam Titiuz alias interficiet me: nunquid excusat eum alias vitam meam saluare non possuz. Dicit.d. Pe.ꝙ sic ad.l.aquil.l.scientiam.§.qui cum aliter. ꝛ ibi per Cy. ¶ Quero duo sunt Ticij vnus interfecit Seyum: iudex per errorem decapitauit alterum an verus homicida sit liberatus: dic ꝙ non vt.ff.de interro.acti.l.qui seruū. ¶ Item nota ꝙ questio homicidij est maior omni questione vulnerum: vt.C.qui accu.non pos.l.j. Item ꝙ crimen homicidij inceperit a pastoribus vt nō.C.de accu.l.siquis homicidij. ¶ Pone accuso te ꝙ me de possessiōe eiecisti: pro bo ꝙ eijci feci: an sufficit? dicit Inno.ꝙ non quod verum est. Si dico ꝙ per te feci: secus si simpliciter secūdū Joā. mo.qui ita notat in.c.qui per alium: extra de regu.iur.li.vj. vbi omnino vide. Si statutum dicit[b]: siquis fuerit condēnatus ex homicidio ꝛc.non continetur mandans.ff.de peculio l.eo tempore.§.si.quia dictio ex significat causam īmediatam. ¶ Quero statuto cauetur ꝙ occidens bannitum propriis manibus puniatur tantum in.x. quid de mandatore. Respondeo mandans punietur secunduz ius commune: qz de eo non loquitur statutū secundum Ja.bel.[b] qui disputat. Dicit Archi.ꝙ non valet statutum quod imponit penā cōtēptibilem pro homicidio xxxiij.q.iiij.duo ista per Archi. verum dicit si causa non subsistat quare sic statuat: vt p Joā. an.in.c.j.de īmu.eccle.in nouella statutum dicit siquis fuerit condēnatus ex homicidio ꝛc.non continetur mandās.ff.de pecu.l.eodem tpe.§.si. ¶ Quero nunquid falsus testis in causa homicidij puniatur tanq̄z homicida? Respondeo sic si deponitur cōtra innocentem dolo malo.vt.ff.ad.l.cor.de sic.l.j.post prī.ibi q de falsum ꝛc.vbi est tex.singularis.bal.

Judices. Nota ꝙ iudices ꝛ magistratus dīt ab imperatore confirmari alias non habēt merū imperium quod mex est ve iure. Secus de consuetudine obseruatur in regijs ciuitatibus vt no.supra de p̄scrip. lon.tem.l.fi. ¶ Quidā dicunt ꝙ hoc in lombardia obtinet per pacem constantie sed non dicūt vex: qr per illam pacez requirit ꝙ ab imperatore confirmentur vel de eius licentia eligantur: vt ibi patet. ¶ Nota hic ꝙ iudices non puniunt pena talionis sed pecuniaria. ¶ Quero quid est dictū ꝙ si iudex iudicat p imperitiā tenet iquātū bono viro equū vi debit? Respondeo dicit glo.in.l.si iudex.ff.de iudi.qr non tenet insolidū: sed forte inquantuz facere potest. ¶ Quid enim si iudicauit per imperitiam de iurisditione vnius principatus: nūnquid soluet sibi impossibile est de statu liber.l. cum heres. Certe non argumē.ff.de iudici.l.si filius: sed cō tra hoc facit.l.iiij.§.in eum: de dam.infec.sed ibi lata culpa fuit iuri scripto non parendo: immo est dolus p̄sumptus.ff.quod quisqz iur.l.ij.cuz debeat scire iura. vt.C.qui ꝛ aduersus quos.l.j.ꝛ si est imperit.leguz vt accidit tu aliquibus locis dz iuxta periti consiliū formare sniam dicit Inno.de offi.delega.si p debilitate. ꝛ facit.C.de inge.ma.l.si auia.ff.de asses.l.j.vel tantū ad interesse dāni non lucri nec ad extrinsecū interesse. vel dic vt tex.ꝛ verbū sonat de colla.bo.l.siquis filiuz §.stipulatio. Item interdū potest videri equū ꝙ non puniatur vt no.insti.de obli.ex quasi male.in princi.ꝛ forte non punitur iudex de leuissima culpa sicut nec arbiter.vt.C.de pac.l.quis in cōscribendo: sicut nec tabellio.C.de magi.conuen.l.fi.nec tutor.vt.C.de nego. gest.fi.qr necessitate officij facit.C.arbi.tute.l.quicqd excusat.si autem iudex est in dolo punitur ad interesse partis ꝛ vltra si istud iudici videbitur. Dicit h Jaco. de bel.ꝙ si istud vltra itellexit criminaliter bene dixit qr est hic casus.ꝛ.C.de pena iud.l.fi.si autez intellexit ciuiliter expone ꝙ teneatur actione iniuriarum: argu. ff.qui satisda.cog.l.si vero.§.qui pro rei ꝛ facit.C.de excu.tuto.l.seueriter. Item no.ꝙ maiores iudices maiori pena puniuntur. Item ꝛ qui a principes maiores dignitates recipiunt maiori pena digni sunt si in officio delinquunt ꝛc. Item not.ꝙ iudex qui in sindicatu non potest soluere condēnationem debet puniri pena corporali[c], sed de consuetudine est ꝙ ponat in carcere donec soluat[d]. ¶ Et probat de confes.in.l.iulia. Sed nunquid iudex qui debuit cōdēnare titium in.x.ꝛ absoluit ipsum ꝛ propterea fuit condēnatus in sindicatu in.x. an soluendo.x. liberet debitorem vel potest ab eo aliquid repetere? Respondeo non.vt.C.de ser.fugi. l.mancipia[e].ꝛ hoc quoniam iudex facit litem suam ex iniqua sententia: secus in executore simplici qui facit lite suā ex negligentia mere executiōis vt.C.de exac. tribu.l.missi opinatores lib.x. ¶ Quero nunquid si sententia lata sine dolo est: ipso iure nulla sit? Respondeo iudex facit litem suam in eo quo partem dānificat quia grauat partem de facto p̄textu officij.ff.de eui.l. si per imprudentiam.ff.de peri.ꝛ cō.rei ven.l.certos: ꝛ quod enormiter factum est non dz transire impunituz ꝛ absqz emēdatione.vt no.ff.de verb.sig.signa pena.p Acc.tamen scias ꝙ aliud est sententiare aliud grauare: nā si sententia nō est lata de iure etiā si in effectu nō grauet pōt tanq̄z ab iniuria ab eo appellari.ff.de mino.l.ait prētor.§.pmittit: sed a grauamine nisi grauet non pōt appellari qr esset implicare contradictionez. Et ideo si minus est dānum q̄z sit litis estimatio non tenet nisi iuxta estimationem interesse: ꝛ hoc debet videri bono viro ꝛ ita intelligit quod no.in.l.si iudex.ff. de va.ꝛ extraor.co.ꝛ in.l.j.§.qui magistratum: ꝙ quisqz iur.ꝛ.l.ij.ff.quod quisqz iur. ¶ Nota enim ꝙ quedam sunt snie que tribuūt ius licet sint iniuste. nam iudex hz duas claues. s. ptātis ꝛ veritatis: ꝛ quādoqz veritas potestati succūbit.ff.fami.ber.l.cum putarem.ff. de pecu.l.eo tēpore. Si tamen ea potest duci salua veritate ducatur vt cū non venitur contra sententiam sed preter: vt C.de colla.l.si soror. ¶ Quedam sententie non tribūt ius vt que sunt nulle. Dicit Joā.an.ꝙ obiectus nullitatis dicitur offensio.c.p̄mo.in fine.de rescriptis: libro sexto in nouella.ꝛ Joan.and.in clemen.j.de seque. possess.ꝛ fruc. Item non faciunt ius decretain̄ualida.ff.de inoffi.testa.l.filio.§.contra ta.ꝛ.l.iij.si causa de bo.pos.p Accur.ꝛ tūc iudex qui nihil efficit non tenet. Sed adhuc reuoco in dubium vtrū opi.docto. excuset iudicē? Rñdeo aliqñ sic aliquando nō ſm imposita dubiorū acerbitatez ac doctor q̄litatē. Item p̄pter doctorum opinionem non debet recedere ab opinionibus cōiter approbatis: vt no.Jo.mo.in.c.cupiētes.§.deniqz de elec.li.vj. vt per accur.de oblig.que ex

irregularitatem dicvt no. i cle.j. ō homicidio ꝛc.

a ¶ Dicit. Ubal.in.l. ex hoc iure.ff. de iust.ꝛ iure.

b ¶ Ja.bel. De isto vbo suis manibus vide que notaui post. docar.in cle.j.de iureiurā.bar. in.l. probatorias.C.ō diui. offi. ꝛ tex.i c.j.de ver.signi. ibi suis manib⁹ notaui late i tex. meo.l. diuus in verbo suis manibus.ff.de iniur. qō bene nota. ꝛ omnino vide: ꝛ vide dominicuz in.c.si geviduaz l.distin. vbi allegat Jo. an. in.c. capi sic dignū ō homic. vide tex. in.l.per hanc in verbo sua manu C. de erroga.mile anno. li. xij. ꝛ qō ibi notat bar. vide bal.in.l.nulli inverbo sua cō scientia: qr non potest fieri p alium vide domini cum in.c.ij.de tē sta.in vi.

c ¶ Corporali. Vide quod notat bal.in.l.j.C.ō pena iudi. q male vide vbi dicit quod non potest torqueri.

d ¶ Soluat. Et ita obseruat practica de qua per Inn. omnino in c.sacro: de sentē. excō. ꝛ qō no.in l.j.ō actio. emp. coniunctam.l.q restituere.ff.ō rei vendi. ꝛ quod in glo.l.fi.ff. q̄ sententie sine ap.rescin. ꝛ ō penis.l. j.§.fi.i verbo de ludunt.

e ¶ l.mācipia. Vide ange.in.l. mācipia.C. ō ser. fugi.in.iij.colla. ibi iudex facit litez suā: vide bal. in.l.ij.§.proficiscī. ff. de offi. pcon.

a ¶ Diffinitio. Quando iudex habet cõmunem opi. illam sequi oz:qz ve soli. vt in .c.ü.ò sta.reg. qò limitat Host. t Jo.an. nisi cõmunis opini. sit notorie falsa.ar. c. capellanus de ferijs p quo tex. l.j.ò vet.iur.enu. in versi. sed neqz vbi tex.q ex mlt/titudine auctoz nõ debeamus iudicare:quia sepe vnius ꝛc̃. Si vero nõ est dare cõmunem opi.propter conflictum rationuz hincinde tamẽtunc valde vtile est habere iudicem propitium qz potest sequi quam vult dicit tamen Jo. an.q caueat a pena.c.cum eterni de reg.iur.in.vj. sed q nõ iudicet contra conscientiam: t si iudex ap. retractet illã sniam ꝑm aliam opi. euitaret ps ad cõdẽnationẽ expensaz:vt no. in.c.finem ò do. t contu. nec iudex facit litez suam: vt no.i.l.cũ prolatis.C. de re iudi. Abbas i.c. j.de constitu.

b ¶Quero. Vt de Ang.in.l.iij. §.i eũ.ff. ò dam. infe.t.l.argẽtarius.§.cuz autẽ. ff.de edẽ.t.l.mã cipi.C.ò ser. fug. t ibi bal.i.v.col. ibiq. Et ideo iudex etiã liberat not. bal. hic qui vult quod renũciatio iur appellandi liberat iudicem inquo iudicantez in find. idem voluit do. abbas i.c.pastoralis.§. qz vo de offi.deleg. t idẽ fuit ꝓsultum Papie superiozibus diebus:ego ꝓsulo ꝓriũ t ò baldũ allego eũdem in l.fi.§. fin autẽ.C. de temp.appel.i prin. t in.c. sepe de appel.t in repertozio supza i no.i ti.de appel. in vbo appellãs t ibi allegat.l.cũ a natura.C.pac.t etiam b sentit.d. pe.in.c. sepe prealle.t hoc dicit. Saly.i.d.l. fi.§. fin autẽ t ꝑz hoc consuluit Ange. consilio.clxxxvj. t idem voluit in l.j.ff.de appel.in lectu.noua t sic bal.hic male loquitur t.l.iij.allegata per eum non meretur allegari pro dicto suo vide que dixi in.d.ꝓsi. apud lucam.

c ¶.l.cũ seruũ. Alias est in.l.g cunqz in glo. in ver. interrogari C.eo.ti.

d ¶Cuius iter est. Et maxie vbi iudex p ingsitionem procederet: t ita maxime si iquisitio esset fic iussa tamen tunc iudi.videtur prezsentandum si ex se non fit negligens:vt per bar. i.l.iiij.§.hoc autem.ff. de dam. infec.t Ly. in.l. mulierez.C. si mã cip.ita fu.alle.refert itaqz an iudex procedat per accur. t per iqui si.t sic referre potest aliquis sit p motoz inquisitionis vl nõ de quo vide supza.e.i.§. iniuria i ver.materia ista querit vtrum si accusat de homicidio.

e ¶l.dixim⁹. Sed in.l.qz etiã §. ex quibus.ff. de ali.iu.mu.ca. fac. dixit q icõtinẽti poterat agi ad sumpt⁹ quod videtur mirum. f ¶ff.t A. Qò tamen limita vt per glo.in.c.veniens.el.j. de testi. t habetur in c.fi.de testi.cog. de quibus cõspiratorib⁹ qui sint habes.xj.q.j. cõiurationum: cuz quattuoz capitulis sequentibus: vbi appet q omnis cõuenticula multoz ad actũ illicituz põt dici conspiratio t vi de glo.ij.in.l.qsquis.C. ad.l. iul. maie.

g ¶Non continetur. Vide do. anto.in.c. graue de preb. vbi statutum loquitur de prelato nõ habet locuz in.c.t sic in persona facta vide. d.pe.in c.nouis de his q̃ fi.a prela. vbi dicit qò si statutuz loquitur pro ista verba si quis qò non habet locuz invniuersitate.l. iij.§. hec vba.ff. de neg.gest. Jo. de imola limitat ibi qñ esset statutum exorbitans sed si esset preter ius tũc credit qò haberet locũ allegat.l.j.§. lex falcidia.ff.ad.l.fal. t qò notatur in d.§. hec vba qò est notandum vide bal. in.l. qui-

quasi de li.in pri.t extra de ꝓsti.c.ne imitar] per Jnn.t Joã.an.t moneo te q in dubio a tex.t regula non recedas:vt no.de reg.iur.omnis diffinitio. ¶ Sed nunquid est differentia vtz iudex sit paterfa.vel filiusfami.dic vt no.in.d.l.si iudex t.ff.de iudi.si filius. Sed nunquid vbi iudex hz arbitriũ facit litẽ suã? Respondeo sic si non seruat cõsuetudinẽ:vt no.ff.de insa.l.quid ergo.§. pena grauioz. Et no.q arbitria nõ danꝫ iudicibus:qz actus quandoqz nouã:quandoqz celerez desiderant prouidentiã:vt notat Jnno.extra de consti.c.j.t.ff.de iniusto testamẽto.l.siquis filio exheredato:tñ nõ debet ille qui habet arbitriuz fulminare vel furiare.d.c.j.in nouella: t arbitria q̃ danꝫ itelligunꝫ cõcedi ꝑz mentẽ legis t arbitriũ intellectus seu rationis:tñ in dubijs standũ est sniẽ ẽt sine moderatõe late nisi sit error expressus vel enormitas expressa.ff.de cõdi.inde. l.si nõ sortẽ.§.heredi p accur.sicut videt hic quãdo cõmittit aliqd ꝓscie alicui⁹:vt Ricar.i.c.j.ò iurepatro.in cle.ff.de inoffi.testa.l. posthumus. §.siquis ex his. ¶ Quero[b] vtz iudex faciat litẽ suã ꝓpter negligentiã? Rñdeo sic q̃tenus ptẽ lesit.tex.est hic notabilis:t in auc. de q̃stio.§.sup hoc.col.vj.nõ tñ debet negligere si ps nõ petit. vt.ff.de eden.l.argentarius.§.cũ aũt:t facit qò no.C.de ser.fugi.l.cũ seruũ[c]. Vbi glo.dicit q iudex nõ tenet ponere aliquez ad torturã nisi petatur p eũ cuius interest[b]. ¶ Quero nũqd ille qui nõ appellat possit ꝙ iudicẽ agere de imperitia? Rñ.Jnn.q sic.qz diuerse sunt psone diuerse sunt res t diuerse cãe t forme agẽdi.ita nõt ipe extra de sen.ex.sacro.ꝓ hoc facit qz nulla lex dixit q q nõ appellat nõ possit ꝙri de iudice:g̃ nec nos distinguere debem⁹:vt.ff.ò ac.t obli.l.ex maleficijs §.si iudex.t ḣ. Preterea hoc ꝓbat euidẽter: nã si dicerem⁹ ꝓriũ oportet eũ appellare tũc arguo sic. Aut appellatio pẽdet t nõ ẽ rescissa p sniaz t nõ ꝙstat iteri de interesse ptis lese.aut appellatio ẽ defecta: t tũc idẽ ac si ñ eẽt appellatũ:aut appellatio ẽ ꝓsecuta tũc aut snia ẽ confirmata t ñ pót primus iudex cõueniri:qz ex scõa snia agit vel excipit t nõ ex ꝑma:vt.l.tale pactũ.§.q ꝓuocauit ff.de pac. Aut appellatio est ꝓnunciata iusta t tũc definit interesse nisi i sumptib⁹ litis: t sic de ꝑmo ad vltimo ꝙcludẽdo nunqz iudex faceret litẽ suã: t hec vera sunt. Nec ob.q ille q nõ appellat vꝫ cõsentire snie t forme eius ex iuris fictiõe: qz hoc vez est inter ptes nõ quo ad iudicẽ: t qz non vꝫ cõfiteri q snia sit iusta.vt.C.ar.tu.l.cũ iterdicte:t.ff.ò neg.gest.l.pẽponius scripit. Sz pone ꝑmus iudex tulit sniam a qua fuit appellatum t snia cõfirmata ab ista scõa snia nõ fuit appellatũ q̃ro quis faciat litẽ suã vtz primus vel secũdus? Rñdeo q secũdus:qz snia secũda ẽ illa que trãsit in rez iudicatã. Prima fuit enim nouata per secũdã:t in ipsaz trãsfusa.vt,s.dictũ est. ¶ Quid erit q̃ appellatiõe pen.ad qd ꝓuenietꝫ tũc iudex? Jsta q̃stio fuit disputata p Bart. t vꝫ q pẽdeat ex futuro euẽtu.ff.ad.l.aql.l.in.l.aqlia si delatũ: t ar.ff.de excu.tu.l.diximus[c]. Judici.n.sufficit si ex actitat] ꝓbabiliꝫ iudicabit. Nã qñ cã apparet ex act] nõ dicit rẽ i dubio dimittere:vt nõ.i.c.in penis t ò reg. iur.li.vj.p Jo.mo. Ratio qz id qò apparet ex act] doz notoriũ:vt in.c.p tuas.de resti. in iteg.p Jnn. ¶ Jtẽ ex oibus causis ẽt nouis ex qbus appellat] pót iustificare sniaz ex eisdẽ: t iudex suã sniaz defendere.ff.q cũ eo.l.titianus.C. de temp.app.p banc. Nec obstat iudici didicisse testificata:de testi.cũ clamoz:t qz inter alios reos agit. Jtẽ t si nõ posset iudex põt ps ꝓ suo interesse assumere defensionẽ iudicis t opponere t ꝓponere iura sua ad iudicis defensionẽ.ff.man.l. idẽqz.§.t gñaliter.ff.de ap.l.si p lusorio.t.l.a sententia.ff.rẽ ra.hab.l.ꝓcurator ad exhi.§.j.interest em victoris saltim apud bonos t graues sniaz ꝓ se latã nõ diffamari:ruboz em̃ p iniquã sniaz vincere facit:de ꝓdi.inde.l.iul. ¶ Porro si appellans de quo superius dixi renũciaret expresse appellatiõi vꝫ fateri se malã cãm habere.C.de fide instru.l.iij.t iõ ẽt iudex liberat: secus in renũciatione tacita q̃ nõ inducit hãc tacitã ꝓfessiõez.C. de iudi.ꝓperãdũ:t vide qò nõ.ff.de inoffi.testamen.l.papinianus.§.meminisse.t nota q ꝑ desertionẽ appellatiõis purgat iniusticia ꝓnũciationis facte iter ptes sz nõ future iter partẽ t iudicẽ ꝛc̃.vt nõ.l.j.§.q magistratũ.ff.q quisqz iur.t per Jnn.in.c.sepe.de appellatio.t per Bar.in dicta sua disputatione a sententia iudicis. Bald.

Conuenticulas. Diuide i qui qz partes vsqz ad.§.itẽ sacramẽta. Primo prohibet t punit cõuẽticulas. Secũdo hortat episcopos ad penã ponendã. Tertio prohibet t punit receptores. Quarto punit recusantẽ iurare pacẽ. Quito ꝓhibz t punit illicitas exactiones. Secũda in.§. episcopos. Tertia in.§.receptoribꝰ. Quarta in §.ꝓterea. Quinta in.§.illicitas. Casus. Prohibet iperator oibus ne faciant cõuenticulas vel cõiurationes aliqua de cã:t cuilibet cõiuratoz imponit penã vnius libre auri.hoc primo. Secũdo hortat eꝓs q violatores istius legis punire debeant cẽsura ecclesiastica. Tertio ꝓhibz omnib⁹ ne receptent violatores huius.l.alioquin pari pena punient. Quarto dicit q siqs noluerit iurare pacẽ bona eius publicent:t domus eiꝰ destruat. Quinto ꝓhibet fieri exactiões illicitas maxime ab ecclesijs:t statuit cõtrafaciẽtibus penã in duplũ.h.d. ¶ Nota cõuẽticule t cõiuratiões sunt ꝓhibite. Dicit Jnn.q si aliquãdo cõspiratio sit laudabilis tñ cõspiratoz repellit a testimõio:extra de re iudi.cũ.ff.t A. ¶ Secũdo nõ ibi dũ dicit inter ciuitatẽ t ciuitatẽ t inter psonã ꝛc̃.q noie psone vniuersitas t ciuitas nõ cõtinet[s] cuz hic ponant t diuersa.vt.C.de erroga.mili.ãno.l. fi.libro.xij. Tertio nota ibi. SINGULIS CONIURATORUM.q singuli debent puniri delicto cõspirationis. Quarto nõ q iperator monet eꝓs t dat eis auctoritatẽ discipãdi ꝙgregatiões illicitas:sz si bñ aduertis modũ auctoritatis nõ dat ipse qz nec hz.l.ꝓ viã censure deverb.sig.querẽti:dicit Vegetius.li.iij.de disciplina militari: nũqz eiñ ad cõtumaciã pari cõsensu multitudo ꝓrũpit:sz incitat a paucis qui vitioz scelerũqz p ipunitatẽ sperãt peccare cum plurimus. Dicit Aristoteles:cõmunis custodia regni t ciuitatis ẽ nõ sinere vllũ crescere ꝑter cõmẽsurationẽ. Quinto nõ q receptores puniunt. Nõ tñ q nõ tenet ꝙs tradere vasallũ suũ inimico suo ẽt si fecerit mille delicta: qz tenet eũ ẽt iuste defendere. Jtẽ dicit glo.q fallit in cõiunctis psonis? Tu dic q nec ẽt cõiũctis psonis sz receptare violatores pacis nisi excusant ꝓp ignorantiã.ff.de recepta.l.j.t.ij.quã ꝓbabũt p iuramẽtũ nisi sit notoriũ: t nõ p gl.hic positã. ¶ Nõ penã destructiõis domoz eoz q faciũt cõuẽticulas t cõspiratiões: Extra nõ q ꝓp mala statuta ẽt licituz collegiũ ò beat cassari.ff.de va.t extraor.cri. l.sub ꝑtextu p Bar.t in.l.fi.de colle.illicitis.ff.t iõ cogunt sua statuta edere ptãti t eꝓ. Et eꝓ ꝙ mala

malas conuenticulas habēt iurisditionē a iure ciuili: vt hic quod est nota dignum. Jtē nota q̄ ille qui nō iurat pacē nō habet beneficiū pacis. Jtem nota q̄ illicite exactiones ꝓhibētur. Ultimo nota q̄ lige que fiunt inter ciuitatē z ciuitatem sunt ꝓhibite quod nō seruaī in italia ꝑm glo.[a] ¶ Jtē nota q̄ omnia collegia illicita appellanī conuenticule: z videtur q̄ non possit alicui de talibus collegijs legari q̄ sunt dānata collegia z collegiati: vt notaī. C. de sacrosan. eccle. l. j. qō nō credo verū q̄ ista constitutio hanc penā nō ꝙponit: z cōtenti esse debemus penis lege cōꝓhensis: vt. ff. de verb. oblig. l. si ita stipulatio facta sit[b]. ¶ Illud cōfiteor q̄ iste cō gregatiōes nō habēt iura collegij: quia cū iura collegij sint publici iuī oportet q̄ cōcedantur a supiore z nota. extra de offi. ordi. c. cū eccliaz per inno. z in nouel. ¶ Ultimo nota illicitas exactiones debere reddi duplū: z istud dicit ista cōstitutio q̄ intelligitur de regalibus quod dic vt dicā j. q̄ sunt regalia. c. j ¶ Sed istud est valde nota q̄ colligentes pedagia debēt tenere itinera tuta. vnde si sit aliq̄ robaria in eorū curia: z territorio seu districtu ab eis possesso vbi exigunt a trāseūtibus pedagia tenentur ea restituere vel malefactorē exhibere. ff. de incē. ru. nau. l. ne quid ꝑm Arch. qui ita notat. xxiij. quest. v. siquis peregrinos quod nota.[c] ¶ Pone q̄ dominus territorij promisit quibusdā mercatorib⁹ in suo territorio depredatis soluere omnem quantitatem que probabitur ab ipsis robatoribus sub pena dupli: modo probatur q̄ robaria fuit facta de certis rebus: sed earum estimatio non probatur aliter q̄z per iuramentū z inde secuta est cōdemnatio contra dominū ponamus in centum quam condēnationem dominus nō soluit queritur an dñs tenetur ad penā dupli ꝑm formā pacti? z videtur q̄ sic: nam certum est q̄ hic precessit crimē z dolus deliquentiū: sed lege caueī q̄ vbi cūq̄z constat de crimine tunc interesse vel dānuz probat per iuramētū. l. ij. z. l. in actionibus vbi plene. ff. de in litē iurā. z hoc ꝓpter difficultatem probationis vt no. in. l. semper. ℞. in hoc interdicto. ff. quod vi aut clam. z institut. de verbo. obli. ℞. penul. z. C. vnde vi. l. si quando. z per Inno. extra qō me. cau. c. fi. Secundo ꝓbatur sic cum super aliqua obligatione antecedente interponitur noua conuentio. ista noua conuentio informatur a causa prima z eius naturam sapit. vt. ff. de verbo. obli. l. stipulationem. ℞. conuentionales: z. l. triticum eo. titu. Est enim talis censenda cōuentio qualis est materia super qua interponitur: vt no. ff. de actio. emp. l. emptione. ℞. qui antē: z. ff. de vsuris. l. si stipulatus[b]. ¶ Et Bar. sed ista stipulatio fuit interposita sup materia criminis de cuius natura est vt licet actus ipse non probetur per iuramentū tamē ad probandū dānum z interesse sufficit iuramentuz: cum igi tur ista promissio habeat originem a materia per iuramentū probabili: ergo z in ipsa sufficit iuramentum. Tertio probatur: q̄z vbi aliquid inest alicui actiōi respiciens illius causaz nō solum inest illi que directe z immediate causatur ab illa verum etiaz occasionaliter procedenti ab eadem cā vt. ff. de dona. qd id qō: z. ff. de fide. l. tutor. Sed facultas ꝓbādi inest actioni respicienti cāz: q̄ iest actiōi respicienti cātū: z vbi penalis stipulatio iterpōit sub ꝓcēdēti oblatōe intelligitur interposita ꝑm naturam illius: vt. ff. de verb. oblig. l. quidam cum filium: nec mirum quia ad illam fit relatio: vt. ff. de iureiuran. l. sed z si possessori. ℞. sed si rex: preterea noie ꝓbatōis ꝓtineī nō solū probatio visus: ſz ꝓbatio coniecturalis dūmodo lex habeat cōiecturam pro veritate: vt. ff. de condi. z demonstra. l. lucius. Sed hic apparet ex coniecturis legum referendo nos ad obligatiōem prout concernit ipsum robatorē: ergo talis intelligit facta ꝓmissio qualis demōstratur ex causa precedente. Jn contrariū videtur: nam ista promissio hz in se conditionem si probabitur: vt. ff. de ver. ob. qui rome. ℞. augerius. Sed ista probatio per iuramentum non est ꝓprie probatio sed est suppletio. Aut est releuatio ab onere probandi. vt. ff. de iureiuran. l. eum qui in pri. z si posset dici probatio est summaria: z non plena. vt. ff. ad exhi. l. thesaurus: q̄ non sufficit vbi agitur de pleno z graui preiudicio vel vbi forma contractus vel vltime voluntatis requirit probationē verā fieri. vt. ff. de cōdi. z demon. l. luciue: facit qō no. in. l. j. ℞. si ea de vendi. in pos. mit. ff. ad car. l. iij. ℞. causę iuramentū enim ē patrocinij summarie cognitionis: z vide qō no. C. de iure delibe. l. fi. ℞. in cōputatōe: per Cy. ergo nō est impleta cōditio sub qua ꝓmissa est pena. Natura enim cōditionū hec ē q̄ debēt formaliter z indubitabiliter de iure cōmuni ad vnguē adimpleri vt. ff. de cōdi. z demon. l. meui[a]: z. l. qui heredi. in ꝑn. z. d. l. qui rome. ℞. augerius: z qō notatur in. l. ij. C. de insti. z substi. Preterea iste domin⁹ intelligit ꝓmisisse illud ad quod de iure teneī. ff. de ꝓba. cū de indebito. ff. de sol. l. si is cui. ℞. flauius. Sed domin⁹ territorij nō tenetur nisi ꝑ eū liquide ꝓbetur de rebus: vt no. ff. qñ ex facto tu. l. j. ꝓ By. z. d. l. si qñ. C. vnde vi. per Cy. Jtē nō videī promittere nisi quod suo nomine dz: arg. ff. de solu. l. z magis. Jtē verba ambigua debēt intelligi ꝑz id qō est verisimile: vt notatur. ff. de pac. l. veteribus. z. ff. de reg iur. l. semp in stipulationibus. Jtē iuramentū est quedā ꝓbatio ficta de qua nō debet intelligi verbū probationis simpliciter probatū: q̄z ex hoc sequereī inconueniens. s. q̄ quis obligaret se ad indebitū: z sic eēt obligatio sine causa z posset elidi per exceptionē doli. z maxime qñ est obligatio sine causa z obligatio esset penalis z odiosa. vt. ff. de exceptio. do. l. ij. ℞. circa. Preterea vbicūq̄z est noua materia insurgit actio z retinet suam propriam naturaz: nec recipit aliquod extrinsecus ratione alicuius preambule obligatiōis: vt. ff. de noua. l. alia. ff. de re iudi. l. iiij. ℞. si ex cōuentōe. Sz ista est noua obligatio exorbitans a forma obligatiōis legalis ꝓ pena insertā: ergo dz iudicari sua ꝓpria natura inspecta ꝑm quā interesse est ꝓbandū nō iurandū: vt. C. de sen. q̄ ꝓ eo. l. j. ℞. in alijs. Preterea cōmuniter dicimus q̄ vna actio non solet sortiri naturā alterius odiosaz: lz loco illus surrogeī: vt. ff. de pe. here. l. itē veniūt. ℞. cū ꝑ dixim⁹. z no. in. l. certi cōditio in pri. ff. si cer. pe. Jtē q̄ credaī iuramēto z introductū odio delinquētis q̄ teneī ex delicto: z iō ꝑ eum nō ꝓbaī. Sed dñs q̄ teneī custodire territoriū suuz ex quasi delicto teneī: z iō ꝑ eū nō ꝓbaī interesse ꝓ iuramētū: q̄z nō inest dolus: z ꝙfirmo sic determinata cā. s. doli in delinquente determinatū hz effectū: vt. ff. de iureiur. l. admonēdi. C. si ex fal. istr. l. iij. ff. de le. ij. l. cum pater. ℞. dulcissimis. ff. de acqrē. posī. l. si is q̄ aio. ff. de calū. l. hec actio. ¶ Preterea snia de q̄ ꝓponiī nō fuit rōnabilis: g̃ nec dz iferre ꝑiudiciū sup pena ō q̄ nō fuit iudicatū. ff. ō v. ob. q̄ rome. ℞. duo frēs. ¶ Jtē snia nō solet maioris efficacie eē q̄z sint ipse ꝓbatiōes a qb⁹ dependet cū ex ipsis ꝓbatiōibus sumat effectū vt. ff. ō iureiu. l. ſz z si possessori. ℞. fi. cū. l. se. Hāc ptē teneo. q̄z ō pena nihil fuit cognitū nec iudicatū: vt. ff. ō ꝓdi. idebi. l. fi. ℞. fi. circa quam rōnē potissime vide i. d. l. q̄ rome. ℞. duo fratres: z i. l. ex diuerso. ff. de rei vē. vbi ꝓ Bart. ¶ Quid ergo erit i fideiussore de iudicato soluendo vel alio spōtaneo fideiubēte? puto ēt sine dubio penaz cōmitti z snīam debere dici iuridicā: vide. ff. iudi. solui. l. ex clausula z. l. cū q̄rebaī. Nec obstat q̄ i plus videaī facta fideiussio ꝓ no. i. l. sicut reus. ff. de fideiussori b⁹. z ꝓ Bart. in. l. centū capue. ff. de eo qō certo loco. ¶ Ulterius q̄ro de tali questiōe: q̄dā villa hēbat ab iperatore imunitatē ꝓcessam ex certa sciētia q̄ nō teneret soluere collectā aliquā ꝑ ciuitatē suā iponēdā exceptа ea q̄ imponereī cā aqueductus q̄ est priuilegiatus vt. l. fi. ff. de riuis. accidit q̄ ciuitas imposuit collectam pro stipendiarijs tādem statuit illā collectā cōuerti in aqueductū: queriī an villa teneaī? Et videī q̄ sic: q̄z licitū fuit ciuitati maxime nō indigēti stipēdiarijs mutare cōsilium z cōuertere in aliū vsum vt. l. legatuz de adminiſtra. rerum ad ciui. perti. Item in ptāte ciuium erat mutare ꝙditionē z modū. ff. de adi. le. l. iij. ℞. conditio. z. l. alūno. ℞. seya. z ℞. qui filias. Jtem quotiens

cūq̄z. C. de ser. fugi. vide bal. in. l. oēs populi. ff. de iusti. z iur. in penul. col. d. pe. in c. j. de ꝓsti. in repe. z bal. in. c. sedes ō rescrip. vbi dicit qō si impetraui ō titium z quodaz alios nā venit collegium z ibi dicit qō si impetraui cōtra personas non venit furiosus vide q̄ remisi ad bal. in rubrica. C. ad treb. vide ludo. roma. ꝙsi. cxciij. d. pe. i c. dilecti ō foro cōpe. cōpo. in. c. nimis ō excess. prela. vbi dicit quod statutū loquens per verbum si quis non cōprehendit vniuersitatem allegat. c. j. de vsu. z vide. d. pe. in. c. dilecti ō foro cō pe. vbi dicit qō priuilegium cōcessum anglicis cōprehendet collegia z personas fictas allegat bar to. i. l. j. ff. ad municipa. z. l. mozтuo. ff. defideiuss.

a ¶ ꝑm glo. Et per Bar. in. l. si. de colle. illi. ff.

b ¶ Facta sit.] In auē. de non ali. secūdo nubē. in ver. cum non est lex tale quid dicens.

c ¶ Qō no. Et dixi supra q̄ feuda. pos. z. j. q̄ sint regalia. c. j. vbi dixi q̄ soluēs pedagia nō potest capi pro represa lijs.

d ¶ Si stipulatus. Et no. in. l. stipulo habere lz in prin. z in. l. si quis cum aliter: dever. oblig. per glo.

vnum dispositum hz se psequutiue ad aliud: remotio antecedētis destruit psequentiā.e.ti.l.alteri.z.l.a filio §.matri sue. ¶ Itē recessum est ab ordinatione priori z ē factus trāsit⁹ ad posteriorē alterius q̄litatis z ideo prima ,puidētia ē sublata quadā penitētia nō autē trās fusa ,ppie loquendo. ¶ Ultima ergo spectemus: qz abolitū est principium.ff.de mili.te.l.tribunus.§.vlti. ¶ Statutū enim per aliud statutū tollit ipso iure.ff. de leg.l.sed z posteriores:z ex legibus abrogatis nō ē arguendū.C.de latina lib.tol.l.j.in prin. ¶ Preterea nos dicimus q ea que non durant in substātia durant in qualitate: vt patet in peculio castrensi quod non durat in substantia filio emancipato: qz non dicitur peculiū z ex hoc nō durat priuilegiū testaméti.C.de inoffi. testamē.l.fina. Sed in substantia id est in causa nō durat indictia prima trāsiuit in nouam z oppositam speciez:z figurā:ergo nō debemus intueri primū dispositum sed vltimū effectū a quo vlla non reperitur exempta. Itē disgressio de vsu ad vsum facit aliā rē censeri: vt in.c.quia cōtingit ō re.do.in cle. ¶ Quandoqz enim vtēdi qualitas est prefixa loco forme vel finalis cāe tūc ea mutata non est illud idē sed aliud z aliter.ff.de cōdi.z demon.l.meuius.ff.de vsufruc.l.itez si fundi.§.fi. ¶ Itē nō inspicimus initiū sed effectū in quem est facta disgressio:vt.ff.de iure do.cū in feudo.§.si fundus. Item nō est hic vnū initiū sed duo diuerso tpe cedentia:vt insti.qui.mo.testa.infir.§.posteriore.igit̄ villa tenebit̄ pꝛtribuere ad munus aq̄ductus ad qō munus collecta redacta est:facit q notat Cy.C.de sacrosanc.ecclē.l.placet. ¶ In cōtrariū videtur rōne p̄me forme z rōe imunitatis exequute rōne cōuersiōis determinate. ¶ Considero enim q multū refert vtrum illud originaliter est ordinatū ad aliquē finē vel accidentaliter conuertat̄ in aliū vsum:an vero procedente noua dispositione sequat̄ nouus effectus? Primo casu taliter ē in cōuersione qualiter est in origine de do.inter vi.z vxo. l.si donatis.§.si sponsus:de pac.l.iuregentiū.§.adeo. Secundo casu inspicitur noua dispositio.ff.de ꝓben. emp.l.pacta conuenta.§.paulus.Cū hic ergo non fuit de nouo facta iposita siue collecta:sed fuit ordinatū q aliqua quātitas in aliū vsum conuerteretur z ad illam quātitatē nō fuerit per prius villa obligata nec verba se habeāt ad obligandū de nouo:z sic nō habent se ad nouā dispositionē sed solum ad rem dispositā nō tenetur villa que reperitur sortita iam exemptiōis effectū: imo verius nō inclusa indictione ex qua pēdet obligatio.Est ergo hic origo z perseuerātia eiusdē imunitatis.Sol.considera verba:aut est nouus sed non noua obligatio tūc imunitas perseuerat.Aut noua obligatio z nouus modus z tunc secus:quia si noua indictio est inspicitur tunc vltima dispositio.ff.loca.l.cū in plures.§.lege dicta.Nō ob.illud generale omne surrogatuz z c.quia hoc scdo casu non est surrogatio: sed differens omnino dispositio cui nihil ineſt.de qualitatibus primis:z sic non obstat.Bald.

a Cl.fi. Pro B facit tex. hic duz dicit sponte z in c.j.z.c:cum contingat de, iureiuran.

Item sacramenta. Diuide in duas ptes. Primo iperator cōfirmat sacra puberū licita.Scdo cassat illicita.Secunda pars incipit ibi:pvim autem. ¶ Casus:imperator ꝓfirmat sacra puberuz spōte facta super cōtractibus reruz suarū:z ea precipit inuiolabiliter custodiri.Deinde cassat iuramentū per vim z metum extortum etiā a maioribus:maxime ne querimoniā faciant malefactor commissoꝝ:z nullius mōēti esse vult h.d.Jac.bel. Nota q ꝯctus adulti firmatus iuramento beneficio restitutionis in integrum non rescinditur. ¶ Nota q iuramentū per metum interpositū est ipso iure nullum:etiam si ꝯctus principaliter nō esset ipso iure nullus:sed veniret rescindendus per actionem q metus cā.Et de metu credulitatis vide de sen.excō.c. qō de his:per Inno.Et q questio metus dirimatur arbitrio iudicis vide extra q me.cā.c.cū dilectus: per Inn. Metus aūt probatur ex indicijs z inimicitijs precedētibus: de ele. bone.de appel.bone.p Inn.de re iudi.pastoralis:in cle.de foro cōpe.c.j.eadem cōpilatione. Est z triplex metus scilicet cōcussiuus vt qui p minas potētis infertur.Itē impressiu⁹ vt q per carcerem vel verba actu interuenientia infertur.Est z metus suspitionis nō temerarie sed violentie.l.nouissime.ff. quod fal.tu.aucto.z vide qō not.ff.q me.cā.l.metū.§.volenti.ff.de noui.ope.nunci.l.de pupillo.§.hec autez.per accur. ¶ Et conclude q iuramentū adulti dat soliditatem cōtractui cessante dolo z metu.z hoc intendit iste.§.cōcor.de iureiuran.cū contingat:z.c.j.de pactis in.vj. Modo super singulis verbis istius.§.gl.z doct.formāt diuersas questiones: tam hic q̄ in auc.sacramenta puberum.C.si aduer.vendi.sed hic est solēnior glo.q̄ alibi:z ideo eaz bene studeas:z tamē quedam addaz que negligēda nō sunt:z premitto ad euidētiam q due sunt species iuramenti:nam aliud est assertoriuz aliud ,promissoriū.Assertoriū est de presenti vel de p̄terito de quo plene nota.ff.de infam.l.lutius. Promissoriū autez est duplex:vnū qō stat per se vt qñ quis iurādo pollicet:vt si iuro me daturuz tibi.x.ex quo iuramento nō oritur p̄m ius ciuile actio qz est quoddā votū respectu diuini nūmis z respectu hois cui iuratur.Juramētū est q̄dā pollicitatio: non aūt est proprie ꝯctus noiatus vel inoiatus:qz est bincinde par. fallit in operis liber.quo casu ex tali iuramento oritˇ actio in factū:vt nota.in.l.j.C.de operis li.Sed de iure canonico compellit̄ iurās officio iudicis per censurā ecclesiasticā tale iuramentū obseruare:vnde dicit Inno.q ex iuramento vl̄ nudo pacto non oritˇ ciuilis vel canonica sed officiū iudicis:vt ipse notat extra de iudicijs.c.notuit in gl.ij.ver.itē dicim⁹ q iste modus.Aliud est iuramētū qō adheret ꝯctui vel distractui z venit ad ꝓfirmationē z soliditatē eius z tūc aut nō est iprobata substātia ꝯct⁹ sed forma.i.solēnitas extrinseca deerat: z ideo ꝯctus nō valebat vt ex defectu solius etatis in alienatione rei minoris facta sine decreto:z tunc loquit̄ ista auc.q̄ dicit q iuramētū hz inducē soliditatē in ipo ꝯctu. Aut erat iprobata substātia ꝯct⁹ rōe doli vl̄ met⁹ vl̄ alia rōe imutabili q̄ hz i se ppetuā cāz,phibitōis:z tūc loq̄t̄ iste ver.i.§.p viz ār. ¶ Cōsidera.n.q i pn.hui⁹.§.nō fit alienatio ꝯ legē sz fit cōtra formā legis:nō.n.phibetur prediū minoris vendi sed ꝓhibetur ne sine forma vendat̄.i.sine decreto qō ob eo alienuz interponit̄:vt.C.de predijs mi.l.ob eo.Et ideo sacramento iterposito validat̄ alienatio p̄m Symonē vicētinū z alios. Sed in scdo rñso hui⁹.§.ibi per vim aūt ꝛc.ꝯctus q celebrat̄ per metuz vel vim vel doluz erat iprobatus pp malos mores quinimo dicit Inn.q vbi est metus ibi nō valet actus de iure naturali:vt ipse notat extra de elec.qz pp:qz est ꝯ liberi arbitrij supremuz thesauꝝ boiuz a deo datuz.ff.de fideicō.li.l. paulus. Legiste tñ non fatentur hoc in contractibus qz coacta voluntas:voluntas est vnde oritur nālis obligatio sed ineficax:vt no.ff.de reg.iur.l.velle non creditur:z.ff. qō metus cā.l.si cum exceptiōe.§.in hac. ¶ Scdo premitte qd est iuramentuz?nā iuramentuz est dictū assertū vel ,pmissum sacre rei attestatione firmatum p̄m fratrē Ray.de pēna fortiz z vt ita dixerim est factuz apud acta dei viuentis:ar.C.de testa.l.oiuz: qō oz esse verum iustū:z ex animi deliberatōe seu certa scientia procedens.Unde erronea iuramēta sunt inualida:ar.ff.fami.hercis.l.si filia in prin.z.C.plus valere quod agitur.l.fi.z.C.de non nu.pe.l.fi. ¶ Tertio premitte q ille qui nō obedit legi videtur fecere ꝯ bonos mores:z ideo nō valet iuramētuz tendens ad cōtemptū humane legis: fallit in bis que sunt de iure spāli:qz ista iura spālia facilius tollūtur nisi sint talia qbus maior nō posset renunciare vt in macedoniano:ita.dicūt glo.z doc.vbiqz:z nota.in.c. nō est obligatoriū de re.iur.li.vi.per Jo.mo.Considera an iuramentū dicat̄ principale an accessoriū ꝯctus.Dic q si in actu substātiādo est necessariuz dicit̄ principale.Sed si in actu protegādo nec rūpat̄ dicit̄ accessoriuz:de hoc not.in.e.c. per Jo. mo.vba sikia habes.ff.ō trāsac.l.ꝓtrouer. ¶ Querit̄ vtrū iuramentum

a ¶ Cl. vltl. Et licet Bar. videat sentire contrarium de iure can. ff. de iureiuran. qui iurasse actū. pro opinione quā teneo mihi videtur tex. in. c. in p̄sentia: de proba. vbi omnino videas.

ramentū requiratur tactum sacrarū scripturaꝝ? ꝛ dixit Inn. ꝙ in oi iuramēto solēni regrit tactꝰ euangelioꝝ: facit. c. vt circa de elec. li. vj. vide ad hoc bo. tex. in cle. j. §. porro de iureiurā. sed super altari iurari pōt: est .n. sacrū in sacro. vt. C. de rebus cre. l. gñaliter in fi. Si ät nuda voce iuratur istud nō appellat ꝓprie sacramentū sed verbuz: vt nota. in auč. de man. princ. §. sed neqz hec col. iij. que dicunt verba de consuetudine: tñ sufficit ꝙ iuret super qualibet scriptura in qua deus nominetur vel aliquid de euangelio cōtineatur ſm Jac. butri. in auč. sacramenta. ergo ꝛ sufficeret iurare super quadā tabula picta vbi esset maiestas dei vel sanctoꝝ. Tu dic ꝙ debet seruari consuetudo: quia cōsuetudo q̄ dat formā aliquā est seruanda aliter nō valet qō sit. vt not. in spe. de instru. edic. §. breuiter parum post princi. ¶ Secundo queritꝝ qd de iuramento impuberis plene capacis doli? Rñdent quidā ꝙ dolus repzesentat eū maiorē: sed hoc nulla lege cauet: nā si malicia repzesentaret eum adultū nō tñ repzesentat eū esse etatis perfecte: ꝛ ideo dato ꝙ ꝓtraberet reatū periurij: tñ nō solidatur actus Item qz lex diffinit etatē ꝛ nō est nostrū aliquid addere vel detrahere diffinitioni legis: vt. ff. de iureiuran. l. q iurasse in prin. Porro pupilli in omnibus rebus infirmum iudicium est. ff. de manu. vindic. l. fi. C. de testa. milī. l. vltī. ¶ Tertio quero quid in adulto curatorē habente q equiparat pupillo qui absente ꝛ ignorante ꝛ curatore vendit p̄diū suum ꝛ iurat: nunquid valet iuramentuz cessante metu ꝛ dolo aduersarij? Cōmuniter doc. dicūt ꝙ sic: ꝛ est ratio qz iuramentū repzesentat eū maiorem? q̄ fingit ipsuz nō habere curatorē. ¶ Quarto q̄ro qz duplex est metus scz metus expzessiuꝰ mortis vel cruciatus corporis. Item metus tacitus: scilicet parentis vel dñi cui nō audet cōtradicē: vt nō. ff. quaꝝ rerū actio nō det. l. j. §. q̄ onerāde: ꝛ est tex. nota. in. l. penul. ff. de fur. Quomodo probabitur iste metus velatus ꝛ in corde retentus? Rñdeo ex qualitate personaꝝ iuxta nota. p Bar. in simili. ff. de no. ope. nūc. l. de pupillo. §. fiquis ipsi pretori. Jtē certe p̄sumitur dolus q̄ minorē cōmissus ex enormi ipsoꝝ lesione[b]: vt qz faciunt venditionem de oibus ipsoꝝ bonis vel renūciāt hereditatibus sibi debitis. C. ō colla. l. pactū: nam ex enormitate facti p̄sumit cōsiliū animi. facit qō notat Bart. in. l. vltima. ff. de preto. stip. vbi ipe dicit ꝙ arbitratoz p̄sumit esse in dolo si enormiter lesit partē[c] ¶ Jta dicam in ꝓposito ad hoc. ff. ō trāsac. l. cū hi. §. in causa. cū seqntib⁹. §. tñ nos vidimus de cōsuetudine fuari q̄ minores faciunt refutationē cōrā tutoribus ꝛ ꝓcuratoribus eoꝝ: ꝛ tales refutationes seruant: vt nō. in. l. iij. §. cōtra. ff. de q̄rio iudi. tut. tñ glo. ibi mature loquit: qz dicit ꝙ tunc valet refutatio qñ non interuenerit fraus[d]: ꝛ boni p̄sides talia iuramēta ꝛ illicitas extorsiones p captu raz p̄sone faciunt relaxari ꝛ cassari. l. illicitas: de offi. p̄si. ꝛ ego multotiens vidi fieri: ꝛ hec vera sunt siue iuramētū intercueniat sup ꝓmissione siue liberatione siue sup cōcessione: nā si dicat interuenisse fraus rescindit iuramētū probata fraude: ꝛ hec cognitiō rōne iuramēti ptinet ad eccm si iurans viuit pp vinculū sacramēti. Sed si est mortuus pōt de hoc cognoscere ēt iudex secularis. Al dic ꝙ aut ē dubiū de validitate iuramenti: ꝛ cognoscit eps ēt mortuo iurante qz heres sortit forū defuncti. ff. de iudi. l. heres absens: ꝛ in. c. ij. de pac. li. vj. Aut ē dubiū de obseruātia iuramēti ꝛ tūc ēt iudex secularis pōt cognoscere an sit seruādū vel nō siue agat siue recipiat. C. de trāsac. sigs maior. Jta dz intelligi qō no. in. c. vl. de foro cōpe. li. vj. in nouella. ꝛ qō no. Inn. ꝛ Hosti. extra de iureiuran. c. veritatis: ꝛ in. c. ij de pact. in. vj. ꝛ in omnibus istj locis no. ꝙ iuramētū nō extēdit ad heredē iurātis respectu episcopalis officij ꝛ iurisditiōis psonalis q̄ respicit censurā ꝛ reatuz inherente periurio: lz Abbas ꝓtra p. c. vlt. de sepultu. vbi videas in nouel. ꝛ in. c. veritatis. ¶ Quero nūqd ista auč. sit fauorabilis vel odiosa? Quedā dicūt ꝙ est fauorabilis qz ꝓtinet fauorē animaꝝ. Alij dicūt ꝙ ē odiosa qz ꝓnicioſa per quā adulti multis piculis subiciunt ꝛ tacitis fraudibus exponunt: qz fraudes sunt difficilis ꝓbationis: vnde dicit Cy. ꝙ ista auč. multos misit ad inferos: ꝛ qō nō potest tacere q̄ iniquitatē huius auč. cui iniqtati adherēt ēt canoniste. ¶ Ultra ēt statuendo ꝙ idē sit in muliere iurāte sup alienatiōe rei dotalis: ꝛ sic remanet miserabiliter indotata: vnde tex. dicit: infelix mulier indotata: ꝛ hoc ēt q̄ publicā vtilitatē: vt. ff. so. matri. l. j. ꝛ q̄ omnes naturales rationes q ponunt in. l. assiduis C. q pō. i pig. ba. Et ideo matuꝝ ꝓsiliū ex dictamine naturali regrit vbi legibus renunciat: vt in filio iurāte sup hereditate futura ꝛ ipsi[e] renūciatione qō est peius ſz Cy. cū tendat q̄ naturalem pietatez ꝛ q̄ iusgentium ꝛ contra ius sanguinis vt. ff. de reg. iur. ꝛ ff. de pac. l. ius agnatiōis quia sanguis est ipsa agnatio ꝛ ius profluēs a sanguine ꝛ est ipsa successio: adde ad idē in ratiōe sui. ff. sol. ma. l. alia. §. elegāter: ꝛ qō no. ff. de re iudi. l. si quenerit. iō ius ciuile habuit meliora motiua id est magis cōformia nature naturate. Sed ius canonicū respicit bonū animaꝝ ꝛ ipsi[e] dei reuerētiā ꝛ timorē: ꝛ iō nō haberet locū in sacramēto iudeoꝝ hereticoꝝ vel excōicatoꝝ inter se: qz vincula sacramētalia actiue vel passiue nō cadūt in ipsis[f] qui nō sunt de sacro ouili. Vel dic q̄: qz arctat eos iperator: vt hic ar. est de bere. l. quoniā. §. inter se. ¶ Quid ergo nūqd possunt statuta terraꝝ huic auč. obuiare? Rñdeo sic ꝓhibendo iuramētū tā p̄stari q̄z recipi. nam statutū ex cā p̄t ānihilare iusiurā. qz lex vim apostolici habet. vt no. i. l. adigere. §. fi. de iurepatro. ff. ꝛ ar. ff. de leg. j. l. sigs inquilinos. §. fi. ff. de pac. iurgen. ꝛ. §. generaliter. C. de leg. l. nō dubiū: ꝛ ibi plene notaui. Jtē statutū pōt tollere hāc fictiōez q̄ ē ꝙ adultus iurādo fingat maior[g]. ¶ Jtē pōt introducere nouā formā: puta ꝙ debeāt interesse cōsanguinei vel amici quoꝝ p̄sentia suspitionem fraudis āmouet: vt no. C. de his qb⁹ vt idig. l. polla. C. ō trāsact. l. trāsactionē. ff. de bonoꝝ pos. tutoz āt[h]. ¶ Pone adultus cōcessit feudū cū iuramento nō adhibitis pibus nūqd istud iuramētū est seruādū? ꝛ videtur ꝙ sic. vt in ista auč. Sed cū pares debeāt esse testes ꝛ sic hoc est de solēnitate ꝓbatōis nō credo ꝙ de isto iuramēto ꝓstet legitime. Jtē esto ꝙ iuramētū suppleret defectū etatis ñ tñ supplet alios defectus: ꝛ adde qō notat bart. ff. de fideius. l. sigs ꝓ eo. in princ. ꝛ adde qō no. §. si de feu. fuit ꝓtro. iter dñz ꝛ agna. in. c. sigs p. xxx. ¶ Quero vtꝝ iuramentū prelati det aliquod robur ꝛctui cū ecclesia celebrato? Rñdeo non vt extra de depositio. c. grauis in nouella. ¶ Quid si p̄latus iurat vna cū capło? vide. §. in pludijs circa. iij. diuiſ. feudoꝝ ꝛ ō iuramēto p̄lati dixi. C. de rebus cre. in. l. gnāliť ꝛ. C. de pac. in l. j. ¶ Quero nunqd in vltia volūtate sit necesse ꝙ adultus iuret. Rñdeo nō si ē mera vltima vo

b ¶ Lesiōe. Et sic nota qō etiaz si iuraret nō succedere patri ꝛ enormis eēt lesio non obstat iuramentum: ita singulariter consuluit. d. pe. de ancha. ita refert in disputatiōe que incipit: cū. c. laycus ꝛ i repetitione. c. j. de constitu. ꝛ in. ca. ij. de pact. i. vj. ſz istis nouis consuluit contrariuz ꝛ cōtrariū tenet Jo. de imo. in. c. cuz contingat de iureiuran. ꝛ in. d. c. ij. ꝛ ibi dominicus ꝛ ludo. romanus. in. l. qui superstitis. ff. de acqui. here.

c ¶ Lesit partē. Et idem in. l. si societatem. §. arbitrozum. ff. pro socio Bar. ingt.

d ¶ Fraus. Vi de bal. in auten. sacramenta si aduer. vendi. vbi etiam hoc dicit ꝛ quod ipse notat in. l. ij. C. de indi. vidui. ꝛ que notaui i. d. cōsilio.

e ¶ Deredē iurantis. Et vide d. Lōficulū meum in repe. c. cū cōtingat vbi dicit quādo iudex secularis vel coram eo dicit qō iuramentum nō ligat semper cognitio spectat ad ecclesiasticum. c. tuam de ordi. co

f ¶ In ſpis. Vi de ludo. romanꝰ consilio. cxlij. vbi cōsuluit qō iudeus non potest cogi ad obseruantiam iuramenti prestiti in compromisso pōdera bñ. vide Jo. de imo. i suis cōsilijs in eadem col. ibi an statutuz potest obuiare huic. §. vide bal. in. d. auč. sacramenta puberum ꝛ abba. i. d. ca. cum contingat in dispu. senensi.

g ¶ Maior. vt tradidi i. d. auč. sacramenta puberuz ꝛ in rubr. ca: de iureiuran.

h ¶ Tutor affir. Et de materia vide per dominos cano. in. c. cū cōtingat ꝛ in. c. venientes de iureiuran. ꝛ nota. in d. l. si quis inquilinos. §. fi.

a ¶Veritas ē. Vide bal.i repe. l.j.C. ō sacrosan. eccle. ad finem.

b ¶Eccl'ie. Et huius opinionis est Ly.ibi:lz Jo. an.in regula.qō sel'teneat q̄ fit p iurus ꝓueniens: sed ſm bar. nec pōt dici periur⁹. per.c. nō est obligat oziū z per.l. stipulatio ℔ modo cōcepta:z dicit q̄ ideꝫ dicūt An.ō pif.z Ly. bar.in.l.si quis i princ.testamenti de leg.iij.

c ¶Cōtrariuꝫ. vide bal.in.l.clarum.C.de aucto. prestan.

d ¶Querit. ⌊ Nota q̄ confessio facta coꝝ notario non p̄iudicat:vide gl. no.i l.cū scimus.C.de agri.z cens.li.xi. z in.l. iubemus de libe. cā. z gl. sing.C. ō iure fis.

e ¶q̄ nō. vide bald.in.l.j.C. de ope.liber.bal.in l.cuꝫ a natura.C. de arbi. Ang.in l.iurigentiuꝫ. §. qnimo.ff. ō pac.

f ¶l. naturalis Aduerte: qd ergo figs paciscaꝝ cū alio nudo pacto: z ille alter huic etiaꝫ nudo pacto z p̄mittat nunq̄ poterit p̄ scrip. vbis agi. vide.ff.de dolo. in.l. elegāter. §. seruus pactiōis: z qō ibi dixi.

g ¶Stipula. ⌊ Vide tex.in aūt. sacra.C. si aduersus vēdi.sz aliud est de iure ciuili z aliud ō iure canonico vide dicta in.c. verū de iureiurā.

h ¶Quero. vide Jo.de imo. in.l. ij.ff.ō publi.iud. i ¶li. vi. Et dixi.C.de rebꝰ cre. in.l. si ad excludendam.

k ¶Dic. Vide bar.in.l. omnes populi.ff. ō iust. z iure.bald.in.l. non dubium .C. de leg.

l ¶l. ij. Et per Bar.ff. de ver. obli.in.l.sciēdū: z Jo.an.i.c. pe. de emp.z ven.z in.c.j. de pact.l. vi. Consiliuꝫ est q̄ facias fieri certificationeꝫ propter opinionum diuersitatem euitandam.

lūtas.Secus forte si esset p̄missio cā mortis vt.ff.de libe.leg.l.aurelio.§.gaius: adde.ff.de do.causa mor. l.vbi donaī. ¶Queritur si faciens testamentuꝫ iurat non reuocare vtrū valeat si reuocet? Antiqua q̄stio est tñ veritas est[a] q̄ valet:z est rō:qz inter testatoꝛē z beꝛedē nulla est obligatio que possit tali iuramēto vnde ex quo non surgit ius ad aliquod p̄ tale iuramentū:vt dicimus in simili.C.de arbi.auc̄.decernimus:lz Ja.butri.dicat q̄ forte de iuramento est aliud:tñ male dicit p.l.stipulatio hoc mō de verb.obli.ff.nam non potest iurans facere q̄.ll.nō habeant locū in sua dispositione ff.de le.j.l.nemo potest.ff.de pac.l.ius publi.hoc tenet Ly.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.[b] Que fuit de facto in rege aragonū q̄ habebat duos filios vni assignauit ꝛgnū Aragonie:alij regnū maioꝛicaꝝ z iurauerūt ipsi frēs dictam diuisionē perpetuo ratam tenere auctoꝛitate z consensu dicti regis interueniente:postea idē dñs rex fecit inter filios quasdam substitutiones querebaī qd iuris. Dicit oldra.q̄ querendū est qualiter actus iste cognominet. Et p̄mo vī dicēdū q̄ vocet ordinatio facta a patre supꝛemi iudicij dispositioꝫ super ꝓueniēs z inde naturā mutabilē assumens vsqz ad supꝛema vite exitū vt de iof.test.l.nā z si parētibus.ff.fami.herc. l.si filia.§.papinian[a]:z.C.ō pac.l.fi.z sic dño rege mutante volūtatem iuramentū quod fecerunt inter se fratres viribus vacuaī vel moderaī ,put domino regi placuerit.nam tacitā conditionē habere videt iuramentū p̄libatum sicut diximus alias.C.de non nu.pecu.l.fi. ¶In cōtrariū facit qz dicti fratres iurauerūt sub certa forma a qua nō videt q̄ aliquis eoꝝ possit recedere altero inuito:vt in isto.§.item sacramenta. ¶Sed ℔ vertunt alia dubia:vtq̄ dñs rex poterit dictā diuisionem facere:z dicendū est q̄ sic de voluntate filiorum. ¶Scō vtq̄ rex possit donare filijs suis non emācipatis:z dicēdū est q̄ sic ꝓpter auctoꝛitatē regiā:z.C.de dona.inter vi.z vxo.l.penul.tñ in qōne nostra nō ē donatio inter viuos de qua loquit.C.de col.l.vt liberis. §.fi.z.l.illud.§.fi.z glo.tangit in.l.si donatōne:z disputat in auc̄.ex testamento.eo.ti.z.C.de inof.test.in auc̄. vnde si parens.Sz si rex vult q̄ donatio sua valeat auctoꝛitate regia:debet illud exp̄imere.s.se facere auctoritate regia.arg.C.q̄ admit.ad bo.poss.p̄nt.l.bonoꝝ. Sed est vt dixi quedā oꝛdinatio supꝛemi iudicij oꝛdinationū p̄ueniens:ar.ff.de pac.l.tale pactum.§.fi.in qua cadit substitutio:vt.ff.de le.ij.vt beredibus: z qz licituꝫ fuit regi mutare voluntatem:vt.l.iiij.ff.de adi. le.z sic onus iuramēti soluit:ar.ff.de le.iij.cū quis decedens in p̄in.z ad hoc optime facit gl.hic posita.bene facit.l.si.in verbo perseuerauerit.C.de pac. ¶Modo quero qd in iudicijs. Pone q̄ iudex vult toꝛquere minoꝛē ꝓpter delictū:dicit minoꝛ ego non possum cōfiteri sine curatoꝛe:curatoꝛ aūt nō vult consentire:querit quid iuris. Dicit Jac.butri.in auc̄.sacramenta.C.si a duer.vendi.q̄ nō tenet talis ꝓfessio q̄cq̄ iurauerit dicere veritatem z nō venire contra.Sed tu dic cōtra[c]: qz q̄dā sunt que requirūt p̄sentiam curatoꝛis:z tūc verum diceret Ja.Quedā que non requirūt eius p̄nīā: vt toꝛtura z cōfessio facta legitime z vtēdo iure cōi: sz p̄cedētibus toꝛmētis z ista bene valent.Itē qz p̄nīa iudicis supplet hic defectum curatoꝛis:hoc notat Ly. C.de auc.p̄estan.l.clarum. ¶Querit[d] insuper dominus Ja.butri.vtrum notarius actoꝛis possit recipe has confessiones z iuramēta in abn̄tia iudicis tanq̄ publica p̄sona:z determinat q̄ nō[e]:quia hoc nō pertinet ad eius officiū nisi de mandato iudicis:z hoc notat gl.C. de libe.cā.l.iubemus. Nam acta iudices abn̄te fieri nō p̄nt etiam p modū volūtarie iurisditiōis:vt no.Ly.C. vnde legi.l.certū.in fi. ¶Quero quare iuramentū de cisoꝛiū parit actionē z non iuramentuꝫ p̄missoꝛium. Rn̄deo qa iuramētū decisoꝛiū bz vim rei iudi.sz ,p̄mis

sorium pollicitationis seu voti:z si adijcit pacto nudo nō bz vestire pactū nudū:qz nudū non vestit nudus z hoc q̄ñ vnus tm̄ iurat.nota.C.de ope.liber.in.l.j. ¶Sz q̄ñ partes muto iurāt tūc forte oꝛitur actio p̄scrip.verbis:qz resultat ꝯctus innominatus iuro vt iures:ar.ff.de p̄scrip.verbis.l.naturalis[f]. Venuo quero quare stipulatio facta p̄ metum valet mero iure:z iuramentū factum per metū est ipso iure nullus? Respōdit glo.nota.z dicit q̄ rō est:qz debilius est iuramentū q̄z stipulatio[g]. Tu dic melius q̄ rō est natura iuramēti: qz est istī[a] nature q̄ nō bz esse vinculum iniquitatis:eo qz deus qui est ibi p̄sens nō assistit sz resistit pcō. ¶Quero nūqd p̄cisa coactio possit cadere in actu verbi seu iuramento: z dicunt canoniste q̄ nō.vt no. extra q̄ metus cā.c.sacris. ¶Quero[b] vtq̄ si iudex dat securitatē bānito in persona z rebus vel in altero tm̄ z iurat eā seruare:nunqd istō iuramētū aliquid operetur. Respōdeo nō.nisi faciat iure p̄mittente:vt no.in auc̄.de man.p̄ici.§.sed neq̄ hec colla.iij.q̄ dicunt verba tē. ¶Vide inde nota tex.q̄ si aliquis p̄omittit se nō denunciaturū maleficium z iuret q̄ non valet iuramentum: vide quod nota. de iureiur.ad nāam p Jnno.qz nō debet aperiri via iniquitatis ad delinquendū nec ad impunitatem delicti. ¶Hec est regula generalis quā tenemēti.z vide ℔ quod no.in.c.quia pleriq̄z de offi.oꝛdi.in nouella libꝛo.vj.Et nota q̄ iuramentum quod vergit in malū exitum non est seruandum: etiam si veniale soluꝫ peccatū inducat:vt nō.Archi.in.c..ij.de pac. libꝛo.vj.[l] Licet contrarium videatur quia non vergit in detrimentū salutis eterne obseruantia talis iuramēti:sed quia habet in se aliqualem offensam diuini numinis non ligat:qō est nō.dignum: z que hic desunt vide per me.C.de legi.l.nō dubium z in auc̄.sacramenta puberum: z.C.de rescin.vend. l.ij.z aliquid per Bar.ff.de iureiuran.l.nam postea.§.si minoꝛ. ¶Quero vtrū iudex possit interdicere adulto sicut interdicit ,pdigo ne contrahat sine curatoꝛe: vt sic non valeat iuramentū? z est arg.q̄ sic.ff.de contraben.emp.l.siquis sciens.arg.contra.ff.de tutelis.l.qui habet. Dic q̄ duplex est causa interdicēdi.s.interioꝛ.id est etas:z exterioꝛ.z ista quādoq̄ est ex malis moꝛibus iuuenis:quandoq̄ ex insidijs cōtrahentiū ītrinsecus. Dic ergo q̄ occasione cause etatis simpliciter z extrinsece non potest interdicere nisi q̄tenus lex interdicit. Sed occasione cause extrinsece sic quod est nota. ¶Quid in patre sic interdicente? dic vt in.l.fi.ff.de cur.furio.cum in eo sic fertur potestas quam in iudice. ¶Quero vtrum sit necesse q̄ minoꝛ certioꝛetur de beneficio restitutionis in integrum? Ly.ponit in.l.ij.C.de rescin.ven.z dicit q̄ est necesse eum certioꝛari ſm By.sed Bart.in dicto.§.si minoꝛ.dicit q̄ iuramentum repꝛesentat eum maioꝛez:z ideo nō est necessaria certioꝛatio:quia iuris erroꝛ non pꝛodest maioribus quantum ad retractandum contractus celebꝛatos cū ipsis: vt C.de iur⌋ z fac.igno.l.fina.dic.vt dixi in dicta.l.ij.[l] Cetera que glo.ponit hic vide per te z not.Bald.

A hoc. Diuide in tres partes vsq̄ ad finem tituli. Pꝛimo pꝛohibet subdito vendenti rem pꝛopꝛiam ne vendat iurisditionē imperatoꝛis. Secundo dicit q̄ vasallus amittit feudum si dominus rem infeudatam transfert in eccl'iam. Tertio dz q̄ vasallus amittit feudum si non iuerit cum domino in expeditione romana. Aut non soluerit stipendia ,p q̄ntitate feudi. Scōa ps incipit in.§.si vero. Tertia incipit in.§.vt autem. Casus vsq̄ ad finem ti. ¶Pꝛimo statuit imperatoꝛ q̄ si aliquis vendit rem pꝛopꝛiā q̄ non vendat iurisditionē imperatoꝛis:z si ꝯ fecerit non valebit. ¶Secundo dicitur q̄ si dominus rem infeudatam cōtulit ecclesie per aliquem modum vasallus amittit feudum nisi p gratiam eccl'ie apud eum dimiserit. ¶Tertio dicitur q̄ si vasallus legitime vocatus non iuerit cum dño in expeditione romana aut stipendia pꝛo quātitate feudi nō soluerit feuduꝫ amittit.h.d. ALLODIUM.id est id qō est eius pꝛopꝛium z a nemine alio recognoscit nisi a deo z facit ,p.pꝛimo.§.z.s.si de feu.fue.cōtro.c.ij.z.iij.z de allodio tangitur.ff.de reli.z sumpti.fune.l.at siqs.§.iterdū:z.C.de inge. ma.l.pe.

ma.l.pe.Ja.Allodium allodij dicitur hereditas quam vendere vel donare possum:z ita est mea ꝓpria ꝫ huguitionem nam nomẽ hereditatis ponitur large pro omni iurisditione. IURISDITIONEM. Nota hic ꝙ omnis iurisditio eũ imperatoris:nam ipse est q iurisditionẽ tribuit magistratus creãdo vel confirmando vl̃ prestando auctoritatẽ creandi vel ꝯfirmãdi:vt.s.e.H.iudices:no.ff.de of.pfec.vt.l.j.H.cum vrbẽ:z in auc. de defen.ciui.H.interim.col.iij.Ita ꝙ etiã minima iurisditio non potest cõferri nisi auctoritate pncipis mediata vel immediata:vt not.ff.de iuris.om.iu.l.z qz z.C.e.ti.l.pnatoꝝ:z per Inno.de of.or.cũ ab ecclesiarum. ¶ Nota hic ꝙ iurisditio non potest vẽdi cũ sit impatoris. Sed cui dubiũ est de hoc:nã omnes iurisditiões sunt publici iuris:vt.ff.ỏ iust.z iure.l.j.H.publicũ ius:z sicut patria potestas in estimabilis est: vt nota.C.de colla.l.filie.ita potestas z magistratus. Itẽ cui dubiũ ꝙ nemo potest vẽdere rez que in suo patrimõio nõ est nec iure pnati esse potest: vt.ff. de verb.obli.l.inter stipulantem.H.sacrã z.ff.de le.j.l.apud iul.in fi. ¶ Item z ante hanc cõstitutionem erat ꝓhibitum vendere iurisditiones ꝓpter baratarias q̃ inde sequebantur vt in auc.vt iudi.sine quoquo suffragio.H.j.col.ij. ¶ Ad qd ergo fuit vtile vel necessarium qõ hic statuitur? Rñdeo: qz forte inoluerat cõsuetudo cõtraria quam impator tollit pro hibẽdo iuxta no.in.capi.j.de cõstitu.in.vj.z in.l.iiij.H.diuus ff.de sepul.vio.z in.l.fi.C.de test. ¶ Item qz pena arbitraria punitur ille qui cõtrafacit: vt no.C.de sacrosanc.eccle.l. nemo martyres. Itẽ quia venditor illicito emptori nõ tenet de euictione etiã si stipulatus sit:vt.C.de agri.z cẽsi.l.quez admodũ.li.x.z per Ly.C.de euictio.in.l.si fundũ z in.l.cuz vir prediũ.ff.de vsuca. ¶ Modo quero quomõ iurisditio sit in territorio z in quo z quomõ fit in magistratu? Rñdeo diuersimode:naz in territorio est tanq̃ in re inanimata sicut seruitus in fundo seruitute vel dominãte. Sed in magistratu est tanq̃ in subiecto animato sine quo per iurisditio nihil agit.vt.ff.de orig.iur.l.ij.H.post originem. Et sicut ecclesia dicitur curata habitu z actu:ita iurisditio q̃q̃ est in habitu q̃q̃ in actu.nam in habitu est per potentiam:in actu per exercitium:dixi.ff.de offi.prefec.vrb.in.l.j.H.j.per Bar.ff. de iuris.om.iudi.l.j. ¶ Est autem iurisditio prout est in sua substantia que habitus vocat plectẽdi decernendi z ius dicendi potestas iure publico ꝓpter bonum publicum pncipaliter z secundario ꝓpter vtilitatem pnatorum introducta. Sed ꝓut inest ipsi,magistratui est regentis officium magistratus qõ in habitu actuq̃ ꝓsistit iuxta not.p modernos i l.j.z.l.imperium.ff.de iuris.om.iu. Semper enim ꝺz p̃cedere iurisditio officium ius dicẽtis.vt notat Jo.mo.in.c.statutum:de rescrip.li.vj.quia pnius nascitur q̃ exercitet ad actũ: vt patet.C.qui pro sua iurisd.l.j.z no.in.l.istar.C.de iure fis. lib.x. ¶ Porro quiditates iurisditionis magis possunt intellectu pcipi z diffinitiue intelligi q̃ ad oculũ demõstrari excepto ꝙ locus suppositus scribit eas circũscriptiue: vt in c.vt aiarũ:de cõsti.li.vj. Adde si cõsuetudo ꝓuidet specialitar in aliquo loco de aliquo iudice ꝙ apud illum locum cẽ setur esse pnia iurisditio z nõ apud superiorem: vt notat Archi.z Joan.mona.in cap.cũ episcopus.de offi.ordi.lib.vj.z ibi in nouella.dicit Joan.mona.ꝙ iurisditio ordinaria non debet impediri per occupationem alicuius: extra de hereticis accusatus.in gl.immo nõ ob.ff.de iudi.l.vbi acceptum: quia ibi loquit respectu partium:non tamen preiudicat iudicibus:vt ibi dicit in alia glo.quod nõ valde. ¶ Quando quis est hereticus z vsurarius propter heresiz potest ei indici restitutio vsurarum quasi connexa ꝑm Joã.mona.in dicto c.accusatus:de here.lib.vj.in gl.sua que incipit : sed quomodo:nam ex heresi presumitur lapsus in crimen vsurarum : z ideo iurisditio inquisitorum hereticе prauitatis extendit ad crimen vsurarum ꝑm Joan.mo.quod iniquisitores valde hñt gratum. ¶ Porro si queramus in quo territorio est iurisditiõis caput. Respondeo[b] in territorio prouincie vel ciuitatis redacte ad instar prouincie. In vno enim castro per se vel in vna villa proprie z per se non est iurisdtio. Et cõcesso tali castro non intelligitur cõcessa iurisditio: vt not Innocen.de iurepatro.ex litteris:nisi concedens illi castro tribuat iurisditionem z eam ei det: z si talis qui eaz dare possit:vt princeps:vel nisi talis iurisditio sit ibidẽ prescripta z exerceatur ibidẽ rõe territorij:z non rõne psone:tunc enim concesso castro bene intelligeretur concessa iurisditio:vt dixi.s.de capi.qui curiam vendidit.ca.j.Et etiam ita determinat Joan.blancus marsiliẽsis in summa sua titulo qui.mo feu.acquir. in penultima z antepenultima colum.z est expressum in.ca.statutum ciuitatis:de hereticis:libro sexto.Itez ibi dicit Joan.mona.illi qui non possunt facere statutum super peremptoria iurisditione non possunt facere statutum super dilatoria eius.Imaginetis etiam ꝙ iurisditio sit super territorium:sicut nebula super paludez que generat per actiuã potentiã solis. ¶ Querit etiam dictus blancus an concesso capite castri intelligatur totum caput castri esse concessum: z sic adhereat capiti tanq̃ digniori sicut accessorium adheret pncipali:z arguit pro z contra z finaliter nihil determinat:tamen dici potest ꝙ cõcessa parte non intelligitur totum concessum licz pars concessa si dignior q̃ omissa:sicut qui legat partem fundi non intelligitur totum legare:z qui hz plura irua legando vnum aliud sibi reseruasse videtur qõ ab isto est separatum. Similiter z in obligatione bonorum quia qui obligat rem vnaz nõ intelligitur aliam obligare.vt.l.finali.C.de pac.cõuẽ. z.C.de procura.l.maritus:z.ff.de leg.i.l.serui electione.H.cum fundus.ff.de serui.vrba.predio.l.olimpico. nam pars non predicatur de toto:quia aliud est totuz: aliud tantum.ff.de leg.ij.l.qui soliduz in pnci.de rei vendi.l.si in rem in fi.nisi vbi habet locum ius accrescẽdi de parte ad totuz:vt no.in.l.prima.C.de testamen. milí.z vide quod nota.in.c.cum qui prohibetur de regu.iur.libro sexto.per Joã.mo.vbi ecõtrario dicit vtꝫ exclusus a toto intelligatur exclusus a tanto id est a q̃libet parte totius?z dicit ꝙ sic si loqmur de parte consequente z consequutiue respiciente totum z veniente ab eodem.ff.de exceptio.rei iudi.l.siquis cum totuz.ff. de pac.l.si vnus.H.si cum.x.z.H.se. ¶ Porro circa p̃dicta quelibet dispositio suis terminis est contenta.ff. de verbo.ob.l.quicquid astringende:z locus aliud ẽ: aliud fundus.ff.de ver.sig.l.locus : z.l.questio est.Et discretio rerum discretionem exigit actionum.ff.de fonte.l.j.H.hoc interdictum : arg.contra.ff.de reli.cum in diuersis.Sed ibi ideo : quia corpus hominis retinet vestigiũ hominis viuentis qui vno spũ continetur de vsuca.l.rerũ mixtura:qui per excellentiaz tribuit capiti in quo est fons rõnis z intellectus.Dicit aristoteles ꝙ cerebrũ ẽ mẽbrũ diuinũ in quo est sensus z intellectus:vñ locus ab auctе bois est in capite.Et no.ꝙ i re animata caput subiacet oculi corporis. ¶ Sed qd dicemus in re inanimata? Rñdeo caput idẽ est ꝙ pncipiũ:itẽ idem est ꝙ potissimũ:vñ versus. Principiuz caput est pars corporis z dñatꝫ : z facit.l.i.ff.de offi.p̃fec.aug. ¶ Quero[c] nũ quid possit probari gra facta sup iurisditione sine sacris apicibus? Rñdeo non:vt.l.i. C.de mã.pnc.z.C.de diuer.offi.l. probatorias.li.xij. nõ.i ꝓhemio sexti libri i nouella. ¶ Quero vtꝫ apud fiscũ sit iurisditio? Rñdeo fiscus est duplex.s.vniuersalis z singularis seu particularis vt fiscus papiensis vl̃ perusinus:tamen apud nullũ fiscum est iurisditio quia fiscus idem est ꝙ custos[e] sacrista.l.animatus ac armatus. Et nota ꝙ sacristia seu repositoriuz publici thesauri hz priuilegia z proprios iudices z vice publice persone fugit:z ei legari z donari potest : z habet procuratorẽ qui agit z conuenit nomine fisci.z est secus sine conscientia qui ibursat male q̃sita.ff.de calũ.l.in heredẽ.de inoffi.test.l.papi.H.meminisse: propriе tñ fiscus non est nisi imperij z pape.vt.l.i.C.de bo.vacan.li.x.

a Clib.vj.z in.l. extra territorium:de iurisditio.om.iudi.p Ly.z alios: z in l.cum vnus.H.i. ff. de bo. aucto. iudi.pos.vbi per glo.And.bar.

b ¶ Respõdeo Vide Bal.in.l. ex hoc iure.ff.de iusti.z iure: z in l.ij.in pnci. de orig.iur. Bar.z ibi remisi in.l.i. ff.de dam.infec.

c ¶.H.sequen. Quid in acquisitione possessiõis iurisditionis vel quasi possessiõis vtruz sufficiat p patientiam actũ aliqualem pncipalez exercuisse vel fecisse seu partem aliquam pncipalem puta castri apphendisse: dic p Inn. de elec.in.c. querelam:z in.c.cũ dilectus: de capel.mona.z i.c. cum causam: extra de eo q mit.i pos.causa rei seruan. p Bar. de acqui.pos.l.iij.

d ¶ Quero. vl de bal.in.l.i.C.de man.pnc. z.l. si qua per calũniã .C.de epis.z cle.

e ¶ Custos. Vl de bal.i.c.i. supi de feu.march. z Bar.post glo. in rubrica de iure fisci: Bald.z Saly.in rubrica .C.ỏ priuile.fisci. And.barb.

a ¶ In glo. Et vide doc.in.c.cū inferior ꝺ maio. ꝛ obe. ꝛ in.c. de illis de raptorib⁹.

ff.ad municipa.l.simile.ita dicit.l.imperialis.Sed qc quid cātet lex pōt dici illud verbū Virgilij.s.quia lex cōis loquebatur ibi.Nauem soluebat vlixes.i.fortitudo alioꝝ pncipū ꝛ populoꝝ: ꝛ ꝓsuetudo gñalis que nunq̄ mū dū dimittit sine auxilio infremuit enim.i.deplorauit populos miseria ꝛ necessitas ꝓ se viuendi artauit.Carentes enīz pncipe dicere possunt.Deseruit me fortitudo mea:ꝛ lumen oculoꝝ meoꝝ ꝛ ipsum non est mecū.Cum igitur populi nō habeant lumen nec suffragiū imperatoris:opz ꝙ ipsi sibijpsis sint lumē ꝛ remissius regant nauē.vt nota.C.de iudi.l.nullus: ꝛ lex imperialis nō potest seperare naturales prouidentias a ꝓprio subiecto qui non hz ducem necesse est ꝙ ipse sibijpsi sit dux ꝛ qui non hz legem necesse est vt ipse sibi sit lex.Dicit apostolus.Qui naturalit ea que legis sunt faciunt ipsi sibi sunt lex.Ex premissis ergo apparet iurisditionis esse apud Cesarem tanquā apud fontez a quo fluūt ꝛ refluūt sicut flumina ad marem fluūt. Itaq̄z ab eo per concessiones ꝛ cōmissiones ꝛ cōfirmationes fluūt.sed ad eū refluūt ꝑ appellatiōes nullitates ꝛ querelas de q̄bus cum princeps incipit cognoscere oībus alijs est impositū silentiū vt notat Inn.de cōsti.Ō.ferrariensis.Et si alteri delegat ordinarius se intromittere non pōt:ꝛ si iste delegatus fert sniam nullam non redit iurisdi.ad ordinariū sed ad papā vel imperatorē ad quē pertinet prosecutio sue cōmissionis ſm Archi.Alij vō iferiores ꝛ si vnus sit maior altero dūmodo non sit superior in eadē iurisditione non pōt revocare nec inhibere.xj.q.i.de psona per Archi.nisi cuz causa est apud superioreꝝ per appellationē devoluta: nam appellatiōis materia est devoluere ꝛ vetare ꝛ auferre iurisditiones inferiores que licet rescindat pronunciatum respectu partium tamen respectu pronuncianti suspendit ꝛ claudit el os interim nō potest ad eū reuerti executio.ff.de pac.l.tale pactum.§.qui prouocauit. ¶ Pone capitaneus perusinus deputat iudicem insinuationū ex necessitate sibi imposita per statutum ꝛ sic iudex insinuationum est ordinaris ꝛ specialiter deputatus.Item pone ꝙ contingat hunc iudicem vacare vt abesse:an capitaneus poterit ꝑ tribunali sedere ad banchū.i.ad tribunal insinuationum ꝛ supplere vicem absentis.Respondeo nō:q̄ iurisditionis forma dz seruari.ꝛ licet capitaneus videat esse iudicis deputator tamen non est iurisditionis exercitor nec actor pncipalis: sicut deputatus ad eligendum officialem debet aligere non autem omissa via debita sibi aliquid vsurpare.ff. man.l. si mandauero.§. si tibi:quia diuersa officia sunt.ff.de le.ij.l.vnū ex familia.Isti enim non ad idē deputati:licet vnus vt ita dixerim nascatur sub alio non tñ ab alio.ff.de in ius vocan.l.sed si in hac.§. ꝓ statuta.ff.de testa.tu.l.tutores nō ab herede: ꝛ sic non ob.ff.de iudicijs.l.iudiciū soluit.Sed ꝑ rium videt.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his.l.vbi absunt.Sed ibi loqtur patribus ciuitatis qui generali presunt prouincie: ꝛ habēt iurisditiōez vniuersalē qui bene possent super hoc.Quid ergo si quis grauaretur ab isto iudice insinuationū?Rñdeo appellaretur ad ipm deputantem: nō tanq̄ ad deleganté sed tanq̄ ad superiorez ordinatū.Iste enim iudex insinuationū nō hz merū ꝛ mixtum imperiū: sed capitaneus: sic ergo apparet maior:ꝛ ēt q̄ iste nō est vicarius:q̄ vicarius dr qui eidem tribunali ꝛ iurisditioni presidet vt capitaneo. Sed iste alteri preest tribunali ꝛ diuersa lege ꝛ non ei subalternat: licet subordinet ab eo.Item non est delegatus:q̄ hz iurisditionē a lege licet eligatur ab hoīe.. ¶ Et nota ex predictis ꝙ vnus ppōs iurisditiōis nō continet in diuersis subiectis q̄ in eodē subiecto: sic simile dicimus in plurali dignitate de reg.iur.cui licet li.vj.ꝑ Joā.mo. ꝛ l.falsa.§.idē decondi. ꝛ demō. ¶ In aūt eps in sua dioceſi sit maior archiepō suo ita ꝙ pre statutum eius archiepi ibi delinquens ligef:nota.de senten.excō.a nobis per Innoc.facit.ff.de manumis.l.apud eum in glo. ¶ Itez an quis rōne iurisditiōis sit maior seipo simplici ita ꝙ legef per ꝓpriū statutum:nota in.c.vt animarum de const.li.vj. in nouella.Arch.tenet ꝙ sic.Item tenet Pe.ꝛ Cy.C.de sacrosan.eccle.auc.quibuscūq̄z modis ad hoc.l.i.§.i.ff.ꝙ quis q̄z iur. ꝛ.C.de legi.l.digna vox.sed illa lex loquitur de statuto in quo ligatur statuens nō vi statuti:sed iurꝫ cōis obseruātia.Sed q̄ statutū est equū idē videf:vt.ff.de pac.l.cum in eo.Sed Joā.an.dicit ipm suo statuto seu canone non ligari q̄ sibijpsi impari non pōt.ff.de arbi.l.pe.dic vt in.c.cui lz de re.iur.in mercurialibus.Item non intelligitur legē ponere cōtra seipm.ff.de pecu.le.l.si peculiū.§.sicut.ff.de fideicō.l. lutius.§.si.Sed illa ꝓbat epm non ligari ex sua intentione lz certe sepe extra id qō agitur tacita oritur obligatio.Unde dicit Archi.ꝙ nō ligat eū intentio sua priuata sed publica ꝛ iurꝫ regula ꝛ nō psona simplex sed eius q̄litas.i.iurisditio in abstracto ligat sicut albū nō ledit oculū sed albedo q̄ albuz non venit ad oculū sed eius qualitas. ¶ Pone ꝙ eps statuit ꝙ nemo faciat furtū alioquin excōicat eum: modo titius fecit furtū ꝛ sic est excōicatus deinde post eps illud furtū receptat participando cū excōicato ꝛ sic cōmunicat excōicato in consucutiuis delicti vnde excōicatio nascitur.Certe eps tunc per indirectum incidit in excōmunicationem:arg. in.l.i.ff.de auc.tu.Item iste epus venit considerandus dupliciter ꝛ tanq̄ diuersus a seipso ꝛ hoc probat ar. de tanq̄ ſm Pe.Sepe enim est vnus velut duo:quia habet in se imaginem seu idolum quo repzesentāt aliū.vt.l.ossa.§.fi.ff.de religi.ꝛ de his quibus vt indig.l.tutorem.Aliquādo sunt omēs velut vnus propter ar.de tanq̄.ff.de colla.l.si nepotes.ff.de condi.ꝛ demō. cui fundus.§.fi. ¶ Considerādū est an causa prima ꝛ generalis agat hic mediante causa secūda in episcopo an per se:ꝛ certum est ꝙ non per se:sed mediante episcopi prouidentia: ergo quos episcopi prouidentia nō includit generale legis statutum non ligat certe ideo secūda causa magis attenditur:quia per attributionem forme res deducitur inesse ꝛ in rerum natura primū facit apparere de acq̄. re.do.adeo.§.cū quis:nam etiam in naturalibus productionibus videmus ꝙ ꝓducta magis assimilantur imediate producenti.Unde prunus in quo inseritur pomum producit poma ꝛ non pruna.Item omne quod mouetur ab alio:mouetur etiam a non seipso ar.de consti.ca.fi.ergo eps non potest excōicare seipsum quod vex est .s.recta via sz inflexa sic nō valeat.s.ipso iure q̄ quotiēs lex remouet potētiā a ꝑctu ibi ꝑctus est ipo iure nullus.b vt.ff.de ritu nup.l.a diuo.ꝛ.ff.de fideiuſ.l.cū lex.ꝛ.C.ō legi.ꝛ ꝓsti.l.ñ dubiū. ¶ VERO. Nō hic casuz mirabilē ꝙ vasallus ꝑuaf feudo ꝓp factū dñi sine culpa sua:sz regulariť ꝑ:vt.s.de feu.sine culpa nō amit.c. i.ꝛ sic alꝫ qs sine culpa sua ꝓp factū alteri c amittit feudū: vt s.qbus modis feudū amit.§.deniq̄z:ꝛ si de feu.fue.ꝓtro.c.si vasallus.Ecclesia tñ cultrix ꝛ altrix iusticie q̄ nō patiť ꝑ iniusticiā aliqd fieri in se vel in altex a vasallo auferre nō dz: vt ar.s.de alie.feu.§.inde pōt.Nō ēt hic casuz i quo eccl'ia pōt ifeudare regalia q̄ hz a rege vl' a pncipe.Item nō h ꝙ vasallꝰ ꝛ dñs discrepāt:q̄ dñs pōt ꝑ aīa iudicare in pīudiciū vasalli: sz vasallꝰ ñ pōt relinq̄re ipz feudū nec de eo testari: vt.s.de suc.feu.c.i.in pri.ꝛ rō differētie ē:q̄ apud dñz residet plurimū iuris.Sz an erit idē in alio ꝑctu ꝙ dñs rē emphiteoticā possit legaf ꝛ ēphiteote vl' vsufructuario pīudicaf?Rñdeo si.vt.ff.de re.iur.l.id qō nostrū:ꝛ.ff.de iuris ꝛ fac.igno.l.inigſſimū:ꝛ iō iste.§.ñ ꝓtinet ius cōe sz ius singulare in feudis. vt.ff.ō testa.mili.l.cū filiꝰ:ꝛ.ff.de admi.tu.l.īpuberi filio.ff. de adop.l.si arrogator.§.sz an.ff.de vul.substi.l.coheredi.§. cū filie.vsi.nec fideicō.nā spēs mēdacij ꝛ furti ē de aliēo largiri.ex de testa.ca.filiꝰ. ¶ Quero an i h casu dñs teneaf ad itereſſe:vl' ad aliud feudū eq̄le in bonitate ꝛ q̄litate?Rñdit glo.notabiliter:ꝛ dicit ꝙ sic.ꝛ est argumen.ꝙ si papa contulit mihi aliquod beneficium:deinde de plenitudine potestatis illud dedit alteri quod mihi tenebitur prouidere de alio simili,quod est nota dignū.Item not.ex ista gl.ꝙ etiā aliquid

a ¶ In glo. Et vide doc. in c. cū inferior ꝺ maio. ꝛ obe. ꝛ in. c. de illis de raptoribus.

b ¶ Nullus.] Nota quādo lex priuat aliquez a potestate contrahendi cōtractus si fit ē nullus etiam si partes consentiunt vt in gl. singu. in. l. a diuo ff. de ritu nup. ꝛ Bal. in. l. nō dubium. C. de leg.

c ¶ Dignum.] Vide ꝙ no. bar. in. l. cesar. ff. de publi. bal. in. c. j. iuꝑ qui feu. da. pos. sz vide ꝙ habetur in cle. i. vt lite pendē. ꝛ ibi per pau. vbi pōt quem priuare beneficio.

quid fieri poteſt iuris auctoritate: tamen ille qui facit teneꝫ ad intereſſe ꝛ eſt ar.ꝙ ſi cõe Perusie vendidit fructus lacus pro ꝙnquẽnio ꝛ poſtea de plenitudine ptãtis aufert emptoribus:ꝙ ẽt emptores contra cõe poſſunt agere ad intereſſe:tene menti hac glo. Nota hic in tex. dñ dicit ꝑ gratiam eccleſie ꝙ gratiã qs dr facere faciendo id ad quod quis naturali rõne teneꝫ ſic.ff.de obſequijs.l.titius dixi.s.in preludijs. ¶ Nota in ver. tanqꝫ de nouo ꝙ feudũ quo reſurgit a mortuis dr eſſe nouũ feudũ:ar.contra.ff.de peculio.l. peculiũ.§.ſi ere.ſz hic eſt mutatio ꝓſonaꝝ. NOMEQUITAS. Nota hic diffinitionez equitatis:dr.n.equitas rerũ cõuenientia que in paribus cauſis paria iura deſiderat ꝛ bona oĩa equiparat:ꝛ dr eqtas.i.equalitas de qua dic vt i ſumma de iu.ꝛ iur.§.equitas:ꝛ facit.C.de conſtit. pecu.l.ſi.nam ideo vaſallus recepit beneficiũ vt inde tribuat ſeruitium: vt s̃.in qui.cau.feu.amit.§.beneficiũ : ideo ſuadetur ħ vaſallo ꝙ ſeruiat dño vel equalitatẽ preſtet ſeruitioꝝ:equalitas.n. ꝛ iuſticie ſumus auctores:vt in auꝯ.de nõ eli.ſcõo nu.§.fina. colꝯ.i.Sed Jac.bel.dicit ꝙ equitas dr pluribus mõis.Uno modo prout ſumitꝯ contra iniqtatem ꝛ dolum: vt.ff.ad.l.aq/liam.l.ita vulneratus.ff.depoſiti.l.bona fides.Secũdo mõ dr equitas,put diſtinguit cõtra rigores ꝛ iuris ciuilis regulas:vt.C.de fur.l.ſi quis ſeruũ.ff.vbo.obli.l.ſi ſeruũ.§. ſeqtur. ¶ Tertio mõ dr equitas ipſa mens ꝛ rõ legis: vt.ff.de excu.tu.l.ſcire oportet.§.ſi maxime. ¶ Quarto dicitur eqtas ipſum ius ꝛ iuſticia:vt.ff.de iuſti.ꝛ iure.l.i.in prin.c.fi.ꝺ tranſac.ꝛ ibi Jo.an. ¶ Quinto dicitur equitas temperantia ſiue equalitas:vt.C.de colla.l.vt liberis:ꝛ.l.illã cũ auꝯ. ibi poſita:ꝛ.l.illud.§.fi.eo.tit.ꝛ.C.de fruc.ꝛ lit.expen.l.fi.ꝛ dic vt ibi:ꝛ dicit Archi. ꝙ equitas eſt dulcior miſericordia temperata. ¶ Itez nota ꝙ argumentum a ſimili deſiderat equitatem que ſimiles caſus iungit:vnde ſtatuta oĩa extenſiuam interpretationem recipientia debent fundari in equitate:arg.huius notabilis littere. IMPERATOR.ſ.ab imperatore:vel dic vt.s̃.de capi.cozra.§.ſimiliter.Jac.bel.ꝛ no.ꝺ indictione:vt.ff.ad muni.l.incola. IMPERATOR ROMANORUM. Nota ꝙ imperator alamanus debet ire Romaꝝ ad ſuſcipiendum corzonam[a] nec poſſet ei mitti alibi.ſ. in alamaniam per papam : ꝛ hoc debet fieri in veteri roma non in conſtantinopoli.Item imperator ire non mittere.EUNTIBUS. Nota ꝙ eundo cum aliquo datur ei auxiliũ.CONUINCI. Nota ꝙ qui dicit aliquem monitum vel requiſitum debet illud probare : ꝛ ſic nemo preſumitur citatus niſi probetur tex.eſt ħ notabilis:ꝛ no.ꝙ vbi monitio eſt de ſubſtantia ſola ſcientia non ſufficit[b]. ¶ Et eſt arg.hic ꝙ vaſallus ad requiſitiones domini cogitur parare auxiliũ dño domini ſui.Sed contra no.s̃.de.l.corra.c.ij.§.ſimiliter: ꝛ.s̃.de controuer.inueſti.§.fi.Sed dic ꝙ hic eſt ſpeciale in vaſallo regis. Vel dic ꝙ eſt ſpeciale qñ vadit pro ſuſcipienda corona.Ja. bel. Vel dic ꝙ ideo eſtqꝛ vaſallus qui vadit cũ rege dz ire ſociatus a vaſallo ſuo ꝛ ſic hoc cõtingit per indirectũ ſiue per quandã ſequelam:arg.ff.de vbo.obli.l.ſi ſtipulatus fuero per te:ꝛ nota.ff.de iud.l.non alias.C.de epi.ꝛ cleri.l. i.ff.de vſu.ꝛ ba.l.ceteruz.C.ne filius pro patre actoritate habita.ff.de fundo inſtruc.l.queſitum.§.item lanificas de agri. ꝛ cenſi.l.diffinimus in fi.lib.xi. ¶ Pro ſolutione huius dicti dic ꝙ erit in electione vaſalli vt puta vz vel ire vel ſoluer: eqꝛ debitor eſt:ar.ff.de iure do.l.plerũqz.§.fi. maxie ſi redditus feudi ad eundem non ſufficiunt: ar.ff.de annuis leg.l. meuia.§.fi. Vel dic ꝙ aut eundo poteſt dño ſuo magnuz auxilium ꝛ cõmodum preſtare interuentu ſue ꝓſone : ꝛ tunc dz perſonaliter ire:ar.s̃.que fuit prima cã bene. amit.§. ꝛ ſi vaſallus:ꝛ.§.ſed ꝛ ſi delator:ver.i.facit.s̃. ſi de forma fide.ꝛ ti. de no.forꝯ.fide.Si aũt interuentu ſue perſone non poſſz dño magnum auxilium ꝛ cõmodũ impendere tunc debet eſſe in eius electione vtrum velit ire vel ſoluere:vt dicit Ja. bel.qꝛ in alternatiua preſtationis eſt electio debitoris. Fallit propter fauorem vltime voluntatis:vt nõ.ff.de le.ij.l.lucio. Sz in alternatiua petitionis eſt electio agentis:vt.ff.de tribu.l. ꝙ in heredem.§. eligere. Idem in alteruatiua iudicio additionis implorande iuriſditionis. Fallit ratione priuilegij puta ſcholaſtici vt in auꝯ.habita.C.ne filius,p patre:ꝛ eſt quedam alternatiua. ¶ An quis excipiat vl agat ꝛ cuius eſt electio:dic vt.ff. de pac.l.reſcriptum: §.ſi pacto. Interdũ cadit electio inter obſequia: ꝛ tũc eſt electionis ius dicentis:vt.ff.de oper. liber.l. cuz patronus. Interdum eſt electio inter obſequiũ: ꝛ aliquã pecuniariam perſecutionem:ꝛ tunc eſt electio debitoris. Fallit propter neceſſitatem dñi:vt legi.ꝛ no.in.l.i. C.de oper.liber. vbi dicitur ꝙ loco facti proptr inopiaz poteſt dñs eligere intereſſe legitima. ¶ Quero que ſit vocatio legitima? Reſpondeo qñ dominus in propria perſona vocat vel per procuratorẽ vel per nũcium mittit litteras confectas corã paribus curtis:qꝺ ſi in dubiũ reuocetur an ſint littere domini vel an fuerit conſtitutus procurator vel nuncius ad interpellandum probabitur parium teſtimonio:ꝛ hoc eſt nota dignum ꝙ littere ꝛ mandata ex quibus poteſt ſequi ꝓpatio feudi:ſi eis non obtemperabitur debent eſſe munite ꝛ roborate ſoleni teſtimonio parium:ꝛ hoc ſi bz pares:ſed ſi non habet pares admittentur alij teſtes idonei ꝛ omni exceptione maiores: ar.C.de contraben.ꝛ cõmit.ſtipulatione.l.optimam in fine. ¶ Sed nunqd requireꝫ trina monitio:glo.hic innuit ꝙ ſicc.ff. de ver. obli.l.qui rome.§.coheredes:ſed vr ꝙ ſufficiat vna interpellatio: qꝛ hic vaſallus non vocatur ad iudiciuz ſz ad obſequium:vt.ff.de vſur.l.moza. ꝛ preſertim ſi dñs monet vaſallum in propria perſona.i. facie ad faciem: qꝛ maior eſt cõtẽptus preſentis qñ abſentis : vt.C.qũo ꝛ qñ iudex.l.ceſſante:ꝛ ſi dñs monet ipſe in ꝓpria perſona dz habere ſecũ duos vel tres pares curtis qui poſſint teſtificari ſm glo. ex quo dicas per illud operatur monitio in perſonam qꝺ operaꝫ trina citatio:qꝺ declara vt.s̃.de mili.vaſal. qui contumax eſt. ¶ Ego puto ꝙ ſufficiat mitti proclama generale per terras ꝛ loca ipſius dñi requirentis:vt.C.de remiſ.pig. ꝛ eo tẽpore ꝛ in.c.humilis:de maio.ꝛ obe.per Innocen. PERBAT. Nota hic nouam ingratitudinem per quã vaſallus perdit feudum:ſunt alie.s̃. que fuit prima cauſa bene.amit. per totum. ¶ Quero hic an habeat locuz ꝙ vaſallus ꝓdat feudũ ſiue ſit feudũ paternũ ſiue nouum ꝛ ſiue ſuperſint agnati ſiue non? Quidã dicũt ꝙ bz locuz tam in feudo nouo qñ antiquo ſi nõ ſuperſunt agnati:ar.s̃.ſi vaſ.feudo priueꝫ.c.i.ꝛ ſi de feudo fuerit controuer.c.ſi vaſallus. Tu dic ꝙ bz locũ tam in patrno qñ i nouo : qꝛ hec lra loqtur generaliter. Preterea hec iniuria reſpicit dñm quinimo ꝛ totum imperiuz ꝛ reipublice vtilitatem:qꝛ per hoc minuetur : ꝛ ideo reuertitur ad dñm.vt.s̃.que fuit prima cauſa bene. amit. §.deniqz:ꝛ.ſ.ti.i.§.firmiter. ¶ Queritur an dñs,ꝓpria auctoritate poſſit feudũ auferre vaſallo? arg. eſt ꝙ nõ s̃.eo.§.ſi quis vero aliquẽ ꝛ.ſ.ti.ij.c.i. Sed ar. ꝓtra C. de iur.emphi.l.ij.C.ꝺ metha.l.deuotum:li.xij. Tu dic ꝙ non poteſt:qꝛ hec littera dicit conuinci:ꝛ facit.s̃.de vaſal.mili.ꝙ cõtumax eſt.c.i.ꝛ de feu.ſine cul. nõ amit. c.i. Scõz Ja.bel.dic ꝙ aut iobediẽtia ẽ notoria ꝛ dño bz iuriſditionem: ꝛ tunc ſicut ſi ſeruitiũ deberet alteri ꝓp contumaciam poſſet ille mitti in poſſeſſionẽ ſaltem ex primo decreto: ita poterit mitti in poſſeſſionẽ fiſcũ: vt.ff.de publi.l.cõmiſſa.ꝛ.ff.pro ſo.l.cũ duobus.§.idẽ rñdit.Si aũt ſit talis dñs ꝙ non habeat iuriſditionem tunc oportz ꝙ querelam proponat ꝛ in poſſeſſionez ſe mitti petat:arg.ff.de re iud.l.ſi cum nulla: ꝛ.C.de exe. rei iudi.l.i.C.de actio.ꝛ oblig.l. negantes.C. de pac. l.ſi pacto qui penam. ¶ In emphiteoſi etiam dico ꝙ ſi non eſſz liquida culpa : ꝛ emphiteota aliquid iuridi cum allegaret ꝙ non poſſet de facto expelli de poſſeſſione ſm Specul.in titu.de locato.§.nunc aliqua ver: xlvij. ꝛ vide quod nota. Bartol. in repetitj .l.iij.C. de pigno. ꝛ ſi dubitat vaſallus ne expellatur de facto

a ¶ Coronam. Quid i pallio archiepiſcopi dicit ꝙ poteſt ſibi mitti per nunciuz.c. ſignificaſti: ꝛ ibi dixi de elec.

b ¶ Non ſufficit.vt eſt glo.or. in. c. cauſam de elec. in cle. in fi. gl.in verbo caſibus vbi non ſolum intimare: ſz etiam requirere debz ad quod facit quod habeꝫ per Bar.in.l.de nunciaſſe in principio de adul.

c ¶ Qꝺ ſic. vide cano.in.c.pen.ꝺ vita ꝛ hone.cle. ꝛ in.c.j. eo. ti.in cle.ꝛ in.c.j. ꝺ co habi.mulie.ꝛ clerí.ꝛ.ꝺ.io. in.c.ſi autem cleri. eo. ti.inno.in.c. cuz nobis olim ꝺ electio.io.an. in.c. breue de iureiuran.bar. in.ꝺ.§. coheredes ꝛ.l.ticia.§. vſuras de leg.ij. ꝛ vide qꝺ notaui in.c.j. in ti.de mili. vaſal. qui cõtu. eſt vbi dedi bõas remiſſiones vide que late dixi i.c.nos quidem de teſta. vide docto.in.c. tua nobis eodez titulo. vbi dicũt quod requiritur trina monitio in executore vide q̃ ibi dixi.

adeat pretorem qui prohibeat vim fieri donec cognoscatur de iure partiuz qui iudex mandabit hoc modo: ne vis fiat possidenti iustificando preceptum suuz q si senserit se grauatum veniat recepturus iusticie cõplementum.l.fi.ff.de offi.procur.ce.z.l.de pupillo.§.meminisse.ff.de no.op.nun.ff.de off.presi.l.illicitas.§.ne potentiores:z.ff.de vsufru.l.equissimũ: extra de ,pba.c.in presentia: per Inn.z in.c.i. de imu.eccle. per Inn. z in nouella: nam officiũ iudicis põt peti ne iniuria cõmittatur: sed postqz est cõmissa opz actionibus z ordinarijs remedijs experi:alꝰ forme agendi frustra eẽnt ĩstitute. LIBERALIS FACULTATEM hec verba intelliguntur ꝓstito de culpa: qz.s.dicit conuinci qõ est notandũ: qz lz verbũ liberã significare videaꝫ pcisaz libertatẽ:tñ intelligiꝫ fuato ordine iuris[a].

a Juris. Metollatur defensio sm q inquit Bar.in.l.alio.d alimen.z ciba.legati. Accedit qõ notat gl.d sepul. in ca.dudum: in glo.liberare: licet cõtra.probari videatur i tex. in.c.que in ecclesiarum: de cõsti.

¶ De phibita feudi alienatione p Federicuz. Rub.

¶ Hec Rubrica potest sic continuari ad precedẽtia s.dictuz est de feudi multiplici modo:verũ qz sepe vasalli prosiliunt ad feudi alienationem in preiudicium dominorum: z qz per Federicum est innouatũ iuri antiquo:ideo sequitur hec Rubrica.

IMperialez. Diuide i octo ptes. Primo prohibet generaliter oẽm alienationez z penaz imponit. Secundo ,phibet fieri fraudez legi. Tertio precipit inuestituram a quolibet maiore,xiiij.annis peti infra annum z diem. Quarto iubet vasallo ire cuz dño vel mittere vel congrue satisfacere. Quinto,phibet diuisionẽ ducatus z comitatus z permittit diuisionem aliorꝫ feudoruz. Sexto prohibet ne filius vel domesticus vel vasallus vasalli dominum domini sui offendere debeat. Septimo determinat quis debeat esse iudex inter dominos z vasallos vel inter dominũ z vasallũ. Octauo precipit q in omni sacramento fidelitatis nominatim excipi debeat persona imperatoris: secũda ps incipit in.§.callidis.tertia in.§.preterea siqs.quarta i.§.firmiter.quinta in.§.preterea ducatus.sexta in.§.insup.septima in.§.si inter.octaua in.§.illud quoqz. Principium aũt vsqz ad.§. preterea si quis: subdiuide i tres partes. Primo imperator exorditur. Secundo prohibet generaliter oẽm alienationem in futurũ z cassat factam z penã imponit,ptrafacientibus. Tertio ,phibet fraudẽ legi fieri z statuit penam. Secunda incipit ibi hac edictali. Tertia in.§.callidis. Casus. ¶ Imperator primo exorditur dicens q semper studet subiectoruz cõmoda inuestigare: z addit q multi vasalli ante hanc legem feudũ alienabant per qõ vtilitates dominorum z imperij valde diminute erant: z ideo de consilio ,pceruz generaliter prohibet oẽm alienationẽ feudi fieri in futurũ: z cassat alienationes factas in preteritum nulla prescriptione obstante z qui contrafecerit feudũ amittit z emptori bone fidei vendẽs cogit reddere precium:prohibet etiam fraudẽ fieri huic legi vz q vasalli sub colore inuestiture precio accepto nõ debeant vendere feudũ:alioquin emptor z venditor beneficio z precio carebũt:z tabellio qui scripserit istrumentũ priuabitur officio z erit infamis z manũ amittet.b.d. ¶ Nota q vasallus nõ potest feudũ pignorare quod verum est quãtum ad ius reale constituẽdũ in pignore:tetigit Bart.in.l.qui habebat.ff.de lega. iij[b]. ¶ Sed nunquid si contrahat cum aliquo z obliget oĩa bona sua cadat a feudo z respondeo q non:qz nõ includit feudum in tali obligatione: vt.ff.õ pigno. l.obligatione generali:sm Bart.z.l. in codicillis.§. instituto:de leg.ij.facit.l.i. z qõ ibi no.C. que res pigno.obli.possunt. Sed si specialiter obligat distigue: aut procedit ad actũ facti seu traditionis: aut stat i finibus verbi. ¶ Prio casu feudo cadit. Secũdo casu nou cadit qz iniuria nulluz habet effectuz:arg.ff.de vbo.sig. l.alienuz:z.ff.quod quisqz iur.l.i.§.hec verba: z qz pignorare proprie dicit ille qui tradit non ille qui tradit:vt insti.de actio.§.item seruiana. ¶ Sed quid si vasallus dat pignori ipsi domino nũquid cadat a feudo? Rñ.non: qz cũ domi nus consentiat nulla iniuria fit ipsi dño: vt extra de feu.c.i. ¶ Sed qd si sint plures domini z pignorant vni alijs non ꝓsentientibus? Rñ.si qdem est feudũ diuiduuz vꝫ q possit: si autem est indiuiduũ vꝫ q non possit pro parte aliorꝫ dominorꝫ:ar.ff.de leg.ij.cũ filius in prin. Quãdo aũt sit feudũ indiuiduũ z qñ diuiduz nõ.s.de fra.de nouo bene.inuesti. §.i.in glo.que incipit:qd ergo circa finez. Vel dic q lz sit in diuiduum cadet ab ipso feudo: z redeat ad dños nõ cõsentientes:ar.ff.de leg.ij.l.cũ pater.§.libertis.ff.de ser.vr.pred. l.per funduz .ff.cõia predio.l.est receptũ:facit quod not.in l.ij.C.de lib.z eorum lib.ff.de aqua plu.arcen.l.in concedendo cum.l.se.ar.ff.de neg. gest.l.si ex duobus:sz pro pria opinione facit de leg.iij.l.pf.§.qndeciz:z.§.libertis. ¶ Quero quid econtrario nũquid dñs possit obligare suã proprietatem sine consensu vasalli? dicit glo.q nõ:qz tria sunt q̃ prohibentur dño.s.cãbium precaria z libellus. De pignore aũt lex non logtur:ergo quod non prohibet permitti videt: ar. ff.ex qui.cau.ma.l.nec non.§.quod eis:z ita tenet glo. quaz ergo sic limito vz nisi res sit obligata pro tanto ita q nõ eẽt spes luitionis:vt.l.qui habebat in prin.ff.õ le.iij.[c] ¶ Quero qd si vasallus alienauit:deide redemit anteqz dñs dictaret iudicium contra eũ nũqd penaz amissionis feudi euitet? z vꝫ q sic: qz i extraordinarijs delictis habeat locũ penitentia que rem reducit ad statũ priorẽ:vt.ff.de aliena.iudi.l. ex hoc edicto.§.si qs. Contrariũ determinat glo. qz in ipso momento quo alienauit res ad dñm redijt: z ideo redimendo nihil recuperare potuit nec ꝓsentiente dño:vt.§. si post alie. feu.vasal.id rede.c.i.z ar.s.de feu.fe.§.ex hoc:nam per h̃ facta est executio per legem:z ideo mora purgari non potest: vt.l.si is qui:de leg.ij.z p By.in.l.si seruũ.§. sequitur.ff.de verbo.obli.z per Bar.in.l.insulam: eo.ti.Secus essz si feudum deberet reuerti ad dñm per sniam:qz ante sniam posset culpa purgari iuxta nota.insti.de acti.§.item mixta est actõ contra eos. ¶ Quero quid si vasallus feudũ prorsus extraneo legauit vel heredez extraneũ de feudo instituit z decesit nunquid filius vel agnatus erit priuatus feudo? Respondeo certũ est q vasallus super feudo testari:legare siue aliquid aliud ordinarie non potest per quod aliquod ius i ipso feudo constituat:vt.s.de suc.fau.in princi.z.s. qualiter oliz feu.alie.po.§.donare:z hic in glo.que incipit:si autẽ: z de h̃ non est qõ sm glo.sed qõ querit de priuatione feudi:z si bene ꝓsideram[a] gl. inuit q nõduz dic q reuertit ad dñz nullis agnatis vel descendẽtibus relictis: ergo a ꝓrio sensu sentit q si essent relicti agnati vel descendẽtes nõ reuertentur ad dñm. ¶ Quero ergo nũqd dñs teneat inuestire legatariuz de feudo? Rñ.nõ:vt dicit gl. preserti si esset legatũ ecclesie: qz ét nõ desinit esse heres:vt in.c.i.circa mediũ.s. d alie.feu. z sic fieret deterior ꝓditio dñi:nã duraret apud ecclesiã i infinitũ:ꝙpropter ecclesia in h̃ est deterioris ꝓditionis: vt no. ff.de vb.ob.l.si ita qs.§.ea lege. ¶ Quero an vasallus possit dare feudũ i dotẽ,p filia sua cũ forte nõ habeat aliũde vñ dotet eã:z vꝫ q sic fauore dotis: vt.C.cõia dele.auc.res q̃. Casus tñ expressus est q nõ põt sine voluntate dñi.s. qualr olim feu.alie.po.§.donare. Nõ ob.auc.res q̃:qz hic erat ,phibita alienatio nõ rõne psone: sed rõne rei: qz nõ erat i pleno dñio dotantis vñ pater nõ põt dotare de alieno. Et si tu dicas saltim emponemata sunt sua? Rñ.q nõ stant per se. ¶ Quero nũqd vasallus possit ꝓcedere i emphiteosiz ppetuã vel ad longũ tps. Rñ.nõ:qz h̃ nõ ,pcul ab alienatiõe distat:vt in auc.de nõ alie.aut pmutã.§.alienatiões:col.ij. et si fiat pactũ q vtile dñiuz nõ transeat p talẽ ꝓctũ: nã h̃ vꝫ fcm in fraudẽ iuxta nõ.p By[b].in.l.codicil.§.instituto.ff.de le.ij. z dixi.s.q feu.da.pos.z de capi.corra.c.i.§.pterea.p Ja. bel. gl.z me. ¶ Quero an iter agnatos pmittat alienatio feudi pr̃ni. Rñ.sic:vt i.c.i.§.si clictulus.s.de alie.feu.i gl.subaudi z de alie.

d Per By. Nota glo.in.§. instituto. Vide eũdem in.c.i.supra qui feu.dare pos.z i.c.i.§. vt libellario:quib. mo.feu.amit. And.barb.

ꝛ de alie.feu.oſ.c.i.in gl.merito: ꝛ per quos fiat inueſti.ꝛ p quos rei.Ꝯ.ſꝫ ꝛ res.Et eſt rō qꝛ non oſ alienatio: vt ibi nō.i gl.que incipit:ꝛ vere.Dicit Ja.de bel.ꝙ hoc eſt verꝫ ſi alienatio fit proximiori qui ſucceſſurus eſt in feuduꝫ poſt eum. Secus ſi remotiori:qꝛ non valet niſi de ꝓſenſu dñi ꝛ agnatoruꝫ.Vbi vſ ꝙ valeat donec alienans viuat: ſed ſi decedit ſine herede reuertaꝫ ad agnatos proximos: vt notaui in .d. c.i.de alie.feu.paterni:nā qualitas perſone non eſt prohibita ſi ꝑmature eſt ei res alienata:ar.ff. de fal.tu.auc.l. an etiā in patrem. ¶ Quero an ſaltē vſqꝫ ad medietatē feudū poſſit pignori obligari.Dic vt nō.ſ.de alie.feu.c.i. in glo.ſic ğ: ꝛ.ſ.qui.mo.feu.amit.Ꝯ.rurſus. ¶ Quero an vnus ex heredibus poſſit alteri coheredū partem ſuam vēdere ꝛ locare. Dixi vt dixi:ꝛ vide ibi:ꝛ nō.ſ. per quos fiat inueſti.c.i. ī gl. ꝛ vere:ꝛ in glo. naꝫ ꝛ alios. ¶ Quero nunqd vaſallus poterit feudū nouum vendere ſuo conuaſallo nō agnato. Rñ: non:qꝛ inter eos nulla eſt cōiunctio:vt.ff.de tranſac.l.cuꝫ hi: Ꝯ.ſed ſi pluribus:ꝛ.ſ.qui feu.da.poſ.Ꝯ.cū vero cozradus:niſi forte eſſet feudū eis conceſſum ab imperatore: qꝛ iter eos quedam coniunctio iuris eſſet: vt.C.ſi ſocius libe.impe.l.i. lib.x. ¶ Quero nūqd ſi ex conſuetudine eſt ꝓmiſſum ꝙ feuda veniꝫ inſolutū pro debitis vaſalloꝝ an valeat talis ꝓſuetudo? Rñ.ſic ſi eſt ꝓſuetudo clericoꝝ laycoruꝫ:vt ſic fiat ſaluo.ſ.iure eccleſie.Si vero laycorum tñ eſt conſuetudo ꝛ nō preiudicat eccleſie ſed valet quo ad laycos.Ita intelligitur qō nō.ſ.qualiter olim feud.alie.poſ.c.i.Ꝯ.porro: in glo.ſed nūquid:ꝛ dic vt dixi.ſ.c.i.an agna. vel filius: ꝛ quidem ius feudi morte finiꝫ:vt nō.in.c.i.Ꝯ.donare:qualiter oli feu.alie. poterat. In ēphiteoſi ät vſ ꝙ cū dcā alienatō ſit neceſſaria: ꝙ poſſit fieri in iuribꝰ ipſius emphiteote.ſ.p iudicē ſaluo iure canonis: vt plene nota.ff.de dā.infec.l.ſi finita.Ꝯ.ſi q̄ ſunt iura:ꝛ in.Ꝯ.ſed ſi de vectigalibus: facit qō no.C. de cond.ꝛ procu.domus auguſte.l.i.li.xi..Quidē ēt dicūt vt dñs By. ꝙ idem eſt in feudo qō in emphiteoſi:ar.ff.fami.her.l. alienationes:qō nō placet.ſ.ꝙ iudex poſſit vtile dñiū alteri adiudicare ꝓm eius cōmoda:ſic ar.ff.de re iudi.l.cōmoduꝫ: ne aperiatur via ad alienationes feudoꝝ:ar.ff.de tranſac.l. cū bi.Ꝯ.ſi cū lix. Puto tñ ꝙ lꝫ datio inſolutū ipſius feudi non valeat:tñ vaſallus non pdit feudū:qꝛ non conſenſit cū iudicium reddaꝫ in inuitum vt.ff.de verbo.obli.l. inter ſtipulantem.Ꝯ.ſticbū. Item puto ſi coactus a iudice vendidit: niſi interueniat fictio compulſionis. Dicit.n. Archi. ꝙ q ſimulat metum intelligiꝫ ꝓſentire.xxvij.diſt.c.qō interrogaſti p Archi.ꝛ facit qō no.per eundē.xxi.di.Ꝯ.nūc aūt. ¶ Quero an vaſallus poſſit feudū cū alio diuidere:ꝛ vſ ꝙ non:qꝛ diuiſio eſt alienatio que nō pōt fieri dño non conſentiente. Vel diſtingue:aut vaſallus prouocat aut prouocaꝫ. Primo caſu nō poſſit.Secūdo ſic:ar .C.cōi.diui.l.ſi.ꝛ.ff.de cōdi.fur.l.ꝛ iō. Tu dic ꝙ iſta qō nō ē dubia inter ꝙaſallos eiuſdeꝫ dñi: qꝛ poſſunt inter ſe diuidere:tex.eſt.ſ.qui.mo.feu.amit.Ꝯ.itez ſi duo fuerūt frēs:ꝛ.ſ.ſi de feu.fue.ꝓtro.c.oēs filij: ꝛ.e.ti.Ꝯ.ꝓterea marchia. Sꝫ tūc iſta qō ē dubia qñ vnꝰ eſt ꝓpte vaſallus vniꝰ dñi:ꝛ ꝓ alia pte ē vaſallꝰ alterius dñi vſ qñ vnus hꝫ ponamus medietatē vnius caſtri iure ꝓpꝛio:alius hꝫ a fratre illius i feudū.Videt tñ poſſe dici ꝙ cū diuiſio ſurgat ex ipſa cōione que ex ꝑſona dñi naſcitur: ꝛ iſte ſtatus iplicitus eſt ipſi cōioni ꝙ vaſallus poſſit ad diuiſionē non ſoluꝫ ꝓuocari ſꝫ ēt ꝓuocare:ar.ff.de fideicō.li.l.cū fidei.ꝛ.ff.ſi ex noxa. cā.aga.l.ſi.in rōne ſui.ꝛ.ff.de acti.emp.l.iulianus.Ꝯ.idez celſus:ꝛ qō no.C.fami.her.l.familie:per Accur.ħ tenet Jaco. ardi.in ſumma ſua ſub rubricella an diuiſio ſit ꝓhibita.Quero an conſuetudo que diſponit ꝙ vir lucreť tertiā ptez bonorum vxoris habeat locū in feudis? Rñ.nō: vt no.ſ.de iueſti. de re alie.fac.Ꝯ.vlti.in glo.de hac quarta:ꝛ in alia gl.de hac tertia. ¶ Quero pone ꝙ dñs cōceſſit vaſallo licentiaꝫ vendendi cuilibet amico:quero vtruꝫ poterit vendere inimico? Rñdit glo.hic notabiliter ꝛ dicit ꝙ non:pro glo. facit.C.ō pac.inter emp.l.ſi.Tu dic ꝙ aut eſt inimicus dñi ꝛ verū dicit glo.Aut inimicus vaſalli:ꝛ tunc pōt qꝛ ei vendēdo vī eū prius recōciliaſſe ſibi deinde ei vendidiſſe vt.ff.mā.l.credi-

tor.Ꝯ.i. ¶ Quero de qua amicitia intelligitur iſtud? Rñdeo non requiro exactam amicitiā ſed mediocrē: vt.ff.de vſur.l.ſciendū. Et no.ꝙ ex converſatione amicitia naſcitur:ꝛ nata augetur:vt.C.de caſtrē.pecu.l.cū allegas:lib.xij. Dicit Ariſto. ꝙ amici ſunt in duobus corporibus aia vna:ꝛ alibi dicit ꝙ amicus amico vult bōa: tñ ſi diligo te nō debeo omittere me.ff.ſi qs ob cā te.l.iulianus. ¶ Quero vtꝝ pater poſſit aſſignare feudum vni filiorū? Rñ.quidam dicunt ꝙ ſic: ſi pater ſua probitate queſiuit feudū:ſecus ſi id acqſierunt anteceſſores patris:vt.ff.de iure patro.diui fratres: ꝛ.ff.de aſſignādis lib.l.liberi patroni. Alij dicunt ꝙ benemerito poteſt aſſignare:ar.ff.ſi qd in frau.patro.l.vnus.C.ō teſta.mili.l.ſi rufinus. Tu dicas ꝙ non:niſi de fratrum voluntate vel ratificatione:qꝛ lex feudoꝝ dictat ꝙ ad oēs filios equaliter pertineat:vt.ſ.q feu.da poſ.Ꝯ.cum hoc:vt legiť ꝛ not.ſ.de ſucceſ.feu.ꝛ in.l. liberti libertaꝫ.C.de oper.liber.ꝛ in.l.item videndū.Ꝯ.fi.ff.de peti.here.ꝛ ideo nec ī teſtō pōt hoc facere niſi filij approbēt teſtm̄ paternū.ff.qui.mo.pi.vel bipo.ſol.l. ſicut.Ꝯ. venditionis:nā quo ad oēs ptineat eſt inductū fauore filioꝝ:ꝛ ſi fit contra nō valet:tñ nō reuertiť ad dñm: qꝛ nō eſt ħ ſtatutuꝫ fauore domini: arg.C.de leg.l.fi.ꝛ.l. vlti.ff.de litig[a]. ¶ Quero vtrū pater poſſit feuda ſeu caſtra feudalia diuidere inter filios ꝑſertiꝫ pupillos q̄ non pñt ſibijpſis ꝓſulere:ꝛ vſ ꝙ ſic: qꝛ debent regi cō filio paterno:vt qō non pōt etas poſſit paterna pietas ff.de cura.fur.l.ſi furioſo puberi:ꝛ lꝫ ħ nō valeret iure teſtamēti tñ valet iure ,puidentie paterne ꝛ auctis ſue quā inter liberos ꝑſtare pōt cū ſit legitimus adminiſtrator ꝛ qdem precipuus vltra oēs alios.C.de bonis mater.l.i.So.nō pōt nec iure ptātis nec offō pietatꝭ.Sꝫ ſi filius eſt eius hēs niſi ſeruet volūtatem patris teneť ꝑſtare intereſſe.ff.de le.ij.l.vnū ex familia.Ꝯ.ſi rē: neqꝫ enim in feudis ,phibituꝫ eſt cōmertium ſꝫ modus.i. ne fiat alienatio ſine volūtate dñi:obligatio aūt nō eſt ,phibita quātuꝫ eſt inter eos q̄ ſe obligant: qō dic vt ſtatim dicam. ¶ Quero an vaſallus poſſit tranſigere de qōne feudi inſcio dño? ꝛ vſ ꝙ ſic in preiudiciuꝫ ſuuꝫ: ſed nō in ꝓiudiciū dñi ꝛ ſic tranſactio erit ꝑſonalis nō realis:ar.extra de ꝑben.c.niſi eſſent.Sol.dic vt in.c.ſi vaſallus de ſuo.ſi de feu.fue.ꝓtrouer.inter do.ꝛ agna. vbi dī ꝙ tꝫ tranſactio facta bona fide ceſſante fictiōe ꝛ calūnia ꝛ in re vera dubia ꝛ lite incerta.ff. de pac.l.tutoris.l.ꝑ iuris in fi.C.de trāſac.l.ꝑſes: nā ſi res poſſꝫ de facili liq̄dari ineſſet trāſactioni tūc q̄daꝫ tacita donatio.ff.ſi qd in frau.pa.l.i.Ꝯ.ꝙ ſi noluerit obtinere:ꝛ Ꝯ.ſi trāſegit:ꝛ ideo trāſactio eſſet nulla ꝛ res reuertere ad dñꝫ:ꝛ iō tranſigēs cū vaſallo cogitet qd ſibi eueníre pōt:vt in.d.c.ſic ēt intelligiť in.c.i.[b] de ꝓtro. inter vaſ.ꝛ aliū de bñfi. Et nō.ꝙ tranſactio dī euentus litꝭ ff.mā.l.ſi. ¶ Caveat tñ vaſallus in tranſactione ne ſe obliget de feudi euictōe ei cū quo trāſigit:ita ꝙ tranſigat aliq̄d recipiēdo ꝛ poſſeſſionē dimittēdo: nō aūt feudū ,pmittendo vel alienādo aliter: q.n.liti cedit nihil,pmittēdo nō dī alienare cū nec teneať de euictiōe: qꝛ ꝗbit ſup lite nō ſup re:vt.C.ō tranſac.ſi ꝓ fundo:vt dixi.ſ.de ꝓtrouer.inter vaſal.ꝛ aliuꝫ de bñfi.c.i. in fi.ꝛ lꝫ in alijs ꝗctibus innoiatis veniat euictio: vt.l.i.ff.ō re.pmu.tñ in tranſactione diſtinguiť:vt in.d.l. pro fundo. Ratio differentie colligiť ex predictis: ꝛ facit.ff. de offi.procu.ceſa.l.i.Ꝯ.idēq̄. ¶ Quero ſi vaſallo cōceſſum eſt a domino ꝙ poſſit donare feudum: an poterit donare cauſa mortis? Reſpondeo non .ff. de donatilius.ſecundum Jacob. de ardizo. quia nō eſt proprie donatio.l. i.Ꝯ.i.ff. de donatio. Et nota ꝙ aut nomen donationis ponitur permiſſiue ꝛ non includitur donatio cauſa mortis:ſed ſi prohibitiue fic:vnde ſi ſtatutuꝫ dicit ꝙ mulieres non poſſint donare intelligitur ꝙ ēt cauſa mortis non poſſunt donare:qꝛ a quo remouetur

a ¶ ff. de litig. Poſſet etiam diſtingui ꝙ aut feuduꝫ eſt hereditarium vt quando recipitur pro ſe heredibus ſeu filijs heredibus iuxta dicta.Ꝯ. an agna. vel filius. c.j.ꝛ tunc poſſit diſponē:vt de re hereditaria. Aut non eſt hereditarium:vt qꝛ recepit per ſe ꝛ filijs ꝛ liberis iuxta not.per Bar.ꝛ alios in dicta.l. item videndum. Ꝯ.fi.tunc ius qō habet vaſallus: qꝛ finitur morte non poteſt illud per ſuam diſpoſitionē vltime voluntatis in aliuꝫ transferre.c.nuper de dona.iter virum ꝛ vxo.C. per quas perſonas.l.j. in fi.vbi tetigit fac.l.vxor patrui.de lega.ꝛ quod notat Archi.ō iurepatro. li.vi.ꝛ And. de iſernia ſupra de aliena.feu.paterni.c.j.vbi cōcludit ꝙ vaſallus feudum nouum cuꝫ conſenſu domini poteſt alienare in preiudicium filioruꝫ eadem ratione debet poſſe cuꝫ cōſenſu domini relinquere vni ex filijs.

b ¶ Jn.c.j.i penul.col.ibi ſꝫ etiam legatarios: vide moderniores in.d.l.ad tp̄s Ꝯ.j.ꝛ.l.etiam.ff. ſolu.ma. qui.notauí ad bal. in.l. liti.C.de ope.lib. ſed certe bald.in c.j.Ꝯ. donari ſupra qualiter oliꝫ feu.poſſit aliēa. tenet contrariuꝫ licet ipſi non allegent ꝛ etiam in l. cum virum.C. de fideiuſ.ꝛ vide eundem in.l.j.ff. de rerū diui.vbi idem tenet quod ħ. And.bar.

a ¶ Uēdito:ē. Uiō q notat gl. in.l. quemadmodum.C.de agri.z cēsi. li.xi.z viō d.Jo.l.c.cū ꝓtingat de iureiu.i.j. col.

b ¶ Diuo pio. Et illā.l.piūcta gl. nota: q3 sing. z bal. multuz exclamat i.l.nō dubiū.C.de leg.

c ¶ Credo. Ad qō adde supꝝ.i.c. j.§.aut si libellario: qui.mo.feu. amit.z i.c.j.§.si vo: qlit oliz feu. ali.po. Et qd in emphiteota: facit in ar.l. qdā in iure.§.fi.ff. de do. Quid si habeat duo castra in feudū z vnū alienat an cadat ab oib⁹ ponit Jo. an.in addi.spc.in rub. de feu.in.ij. col.

d ¶l.fi. Et hoc sentit gl. hic i v. ipso iure si bñ pōderet. z Jnn.in c.ij. de feudis z quod dixi supꝝ.ō feu.fine cul.non amit.c.ij.z i.c.j. quo tpe mi.z certe ex pūcto róis qō in alienati dī vt nō sit necessaria sīa quo ad vasallū ꝓcedit ꝓpter notoriū qō ibi magi verisiīr repiri pōt: z sic cōclude q ē dīa vtrū delinq̄t vasallus alienādo: an alit puta fellonia cōmittendo.

e ¶Scdm hosti. Quid si ꝓficit istīm imunitatis falsū punit pena ignis tex. est no. in.l.j.C. de imu. ne ꝓce.li.x. qd si facit istīm reprobatū vide qō nota.i.l. iubem⁹ in §. his tabel. ō sacrosan.ec. i auc. de nō alie.§. hec aūt: z vide text. vbi punit penis corpalib⁹ z traditur i exiliū i aut. vt nulli iu.in.§. q3 vo: z ibi vide ang. z an faciat litē suā vide tex. l.fi.C.ō mag. cōue.z.l.fi. ad finē ff.fi mē. fal. mo. dixit bal.i rub.C. de pena iud.qui mal.iud. z q̄ pena puniat si scribit simlatū istīz hēs hic text. z si scribit istīm vsurarium est periurus z nō pōt amplius cōficere z pōt ꝓnunciari in genus z quelibet eius species remota intelligit: vt.d. l.si filius: ver. pari ratiōe quod est nota. ¶ Deinde vides q vasallus etiam nō ꝓtest pro aia iudicare: z est ró: q3 aut decedit sine herede z reuertit ad dñz vel ad agnatos si feudū est paternū. Aut cū filijs z vadit ad filios nec pñt filij cōsentire in isto legato q fiat extraneo lz fiat pro aia vt hic: q3 pderet feudū. Sz qd si concessum est feudū mihi recipiēti pro me z successorib⁹ meis quibuscūq; R̄ñ. hec verba nō solum tria genera heredū includunt vt insti. de here. quali. z diff. sz etiaz legatarios.ff. de eden. l. quedā.§. is aūt: q3 legatarius in re legata quodāmodo heres est.ff. de vsucap. L. id tē pus.§. i. z facit qō dixi.§. qualiter oliz feu.po.c.i.§. donare. ¶ Deinde nō. q3 pmissu dñi potest qs testari de re ipsius: concor. l. sicut.§. venditiōis.ff. qui.mo.pi.vel bipo.sol. ¶ Nō. q3 id qō non valet non conualescit. ¶ Nō. q3 id qō non valet: q3 prohibitum: prescriptione tpis nō firmatur. ¶ Nō. q3 plus operat disposition negatiua seu prohibitiua in prohibēdo vel negādo q3 affirmatiua seu concessiua in affirmando vel pmittēdo conçor. ff. de verbo. signi. l. alienatū.§. donare: in gl. notabili. R̄ō est q3 negatio generis secū trahit z includit oēs species per quas pueniri posset ad prohibitū: z illas remouet: q3 non sic infert affirmatio vel positio generis ad qō. C. de transac. l. nec intentio: z. ff. de le. iii. l. si quid ea z.§. interēptū: z qō ibi nō. z in. l. penes: de vbo. sig. z qō nō. Ly. i. l. conuenticulā. C. de epis. z cle. ¶ Nō. q3 qñ lex noua concernit factū lege veteri dānatum dat formam suā rescissoriam ēt preteritis negocijs. ¶ Nō. q3 tractus tpis nō firmat ipossibilia: z est qō q3 durat cā semp impediens z resistens qualescentie actus. Sed si cā impediens essz amota: aut superuenit cā confirmans ex bois vel legis dispone: z tunc qō ab initio est invalidū sumit effectū vt. C. ō his q a nō dño manu. l. fi. z. ff. de fideius. l. si qs p eo.§. si nūmos. Aut non supuenit cā confirmans: tunc solo tractu tpis nō firmatur: vt. ff. de le. iij. l. i.§. si filius: z. l. i. ff. de re. catho. q3 tps non ponit inter cās inducendi vel pimendi obligationes: vt. ff. de acti. z ob. l. obligationū fere.§. placet: z facit. ff. de ser. expor. l. si minor: de rescrip. c. si eo tpe li. vi. z. ff. de infa. l. qd ergo: in prin. z p Bȳ. in regula non firmat de reg. iur. lib. vi. q3 hanc doctrinā dedit. ¶ Deinde nō. hic q3 solus bonefidei emptor repetit preciū. ¶ Sz quero cū emptor malefidei non repetat cui applicabit? R̄ñdet glo. q3 applicabit fisco tāquaz scelere quesitū. Nā fiscus est successor male acqsitorū: vt. ff. de iure fis. l. lucius: z ita dicit gl. sz vī q3 debeat remanere preciū penes venditorē³ cui est solutū. Nam ille q3 soluit scienter soluit indebitū sicut dicimus de eo q3 scienter soluit falso ꝓcuratori: vt not. ff. de condi. ob cām. l. si ꝓcuratori falso: z. ff. pro emp. l. qui funduz.§. seruus meus: z. ff. de ꝓdi. inde. l. si nō sortē.§. q3 filio: lz ꝑrium noteī. ff. de sol. l. dispensatore. Cuz ergo videaī donasse z donatio nō sit turpis ergo remanet preciū apud eū cui solutū est. ¶ Querit gl. si emptor stipulatus est de euictiōe: an possit agere: dicit gl. q3 nō: z pōt esse ró q3 ipsa stipulatio ē accessoria: vñ si ꝓncipale est ꝑ legez z stipulatio sīlr: vt. C. de leg. z ꝓsti. l. nō dubiū C. de litig. l. fi. z de agri. z censi. l. quēadmodū. li. xi. z. ff. ad. l. fal. l. seyus z augerius: z qō nō. ff. de ver. ob. l. stipulatio ista.§. alteri: z. ff. ō ritu nup. l. a diuo pio⁵. ¶ Non ob. l. si fundus. C. ō euic. q3 ibi ꝑctus nō erat ꝑ legē lz esset sup re aliena lz ēt in ꝑrium videaī gl. in l. quēadmodū. C. de agri. z censi. li. xi. ¶ Querit glo. qd si bonefidei emptor nō vult repetere preciū: sz vult agere ad interesse nūqd pōt: z rñdit q3 sic: tñ in ꝑrium mouet vnā rōnem: q3 ꝑctus est nullus z ex nullo ꝑctu nō oritur actio: vnde vex est p̄ciū repeti p conditionez sine cā: sed ad interesse nō agit q3 ꝑctus est nullus z ꝑ probaī tali róne si posset peti interesse tale interesse succederet loco rei z sic ex ꝑctu nullo ageret ad eū implenduz. Sed rñdē q3 contractus est nullus quātuz ad rei traditiōez aliquis tñ est in preiudiciū vēdētis: vt ex eo bonefi. emptori nascatur actio psonalis: vt. ff. de ꝑbē. emp. l. z liberi bois: z facit qō nō. C. cōia dele. l. fi.§. vlti. z. C. non licere babi. metro. l. i. li. xi. C. de fun. limi. l. fi. li. eo. ff. de ac. emp. l. emptorē: §. ibidem: z. l. iul.§. si qs virginē: eo. ti. z. ff. de ꝑben. emp. l. sed z celsus.§. i. C. cōia vtriusq; iudi. l. si fratres.

Callidis. Hic logtur qñ fit fraus de contractu ad aliū ꝑctum: q3 dum vasallus vult re vera vendere fingit se in feudū dare pro modico preciō: hic. n. interuenit dolus in fraudē legis cōmissus sic z alias. C. mā. l. per diuersas: z. l. ab anastasio: merito igitur ꝑctus est null⁹: z q3 inest huic ꝑctui delictū admixtū ideo feuduz libere reuertit ad dñm: z expone libere. i. ipso iure: non tñ dñs poterit sua auctoritate possessionē apprehendere quaz bonefidei emptor tenet q3 in ea hz cām ab ipso dño: vt. ff. si mulier ven. nomi. l. i.§. necessario. Requirit igitur ꝓtra emptorē snia vt possit agere de euictione: vt. ff. de neg. ges. l. at qui natura.§. cū me absente. Uerū est igit q3 vasallus amittit feudū ipso iure: sed dñs nō pōt possessionē apud aliū cōstitutā auctoritate ꝓpria apprehendere ꝑm Pe. de cer. non ob. C. q3 cū eo l. si seruus: q3 ibi apprehendens suā possessionē defendebat: z nō invadebat alienā: z ad hoc.§. quo tpe mi. in. c. i. sz nō ne dñs possidebat ciuiliter ergo p defendenda sua ciuili possessione pōt sibi ius dicere: vt. ff. de acq. pos. l. clam possideri §. qui ad nundinas: vt nō. ff. vti pos. i.§. interdictū aūt: sz dico vt.§. rñsum est: q3 nō potest in preiudiciū possidentis bona fide. Et ꝓtraria loquuntur de invasore. ¶ Quero vtruz ex contractu simulato transeat possessio. R̄ñ. hic est casus q3 sic si interueniat traditio qō est verum qñ veritas tendebat ad translationē possessionis: alias nō transfert possessio. ff. ō aqua plu. ar. l. emptor. ¶ Querit gl. nūqd rōne ptis alienate vasallus pdit totū feudū? z gl. dicit q3 sic: de rigore istius §. Sz canoniste dicūt q3 pena nō trāscēdit metā delicti: z iō solū pars in cuius traditione delinqtur ad dñm reuertit: nā cū traditio sic imediata cā pene z sic re z mō istud delictum comitat non dz transcendere rei mensurā: q3 in hac pte nulla interuenit traditio: ergo nec pena dz esse. ff. de vbo. signifi. l. alienatum: nisi dicas q3 hic speciale: q3 plus peccat ille qui i fraudem legis alienat q̄z ille q3 alienat simpliciter: vt. ff. de iure pa. l. si libertus minorē: qō verum credo[c]. ¶ Querit hic gl. vtrum vasallus possit renūciare feudo invito dño? z dicit glo. q3 sic: q3 renūciando desinit esse vasallus: z si nō est vasallus ergo nō tenet domino z liber est ab omni seruitio: vt §. de vasal. qui contra ꝓsti. Lotha. c. i. ¶ Douet tñ duas rationes in contrarium. Prima est: q3 ex isto contractu vltro citroq; obligatō nascitur: q3 celebratur gratia vtriusq;: z sicut emptor renunciando rei non liberat a precio: ita non debet vasallus liberari a seruitio. Preterea dñs non pōt auferre feudum vasallo invito: ergo nec vasallus potest subtrahere seruitium domino invito: arg. C. de rescin. vend. l. ratas. Et confirmatur tertia ratione: q3 dominus est in quasi possessione seruitiorum: ergo eis spoliari non potest: vt extra de ele. c. querelam. C. de proba. l. si de possessione. ff. de lib. cā. l. liberis.§. fi. C. de decu. l. generali: li. xi. dic vt dixi in euidētialibus huius operis. ¶ Querit glo. generaliter vtrū vasallus amittat feudū sine certa z cōuicta culpa? z dicit q3 non: requiritur ergo sententia: vt.§. de feu. sine culpa non amit. c. i. z.§. quo tpe miles. c. i. z dixi.§. in. c. iij. in fi. prin. q.mo. feu. amit. Fallit qñ per alienationē z traditionē se facit a feudo alienuz vt hic: q3 istud est hre feudū pro derelicto: nimirum ergo si ius z possessio perdit: ar. ff. de relictis. l. fi. ¶ Quero qd si vasallus cōmisit contra dñm crimen lese maiestatis: dic q3 ipso iure tunc amittit: vt p Ja. de bel. in auc. de incest. nup. in prin. z vide.§. de feu. cogni. c. obertus: in fi. Nā i feudum seruant feudoz ꝓsuetudines cē. Nota i ver. scriba. ar. contra notarios q3 scribunt instrumenta que sciunt confici in fraudē vsuraruz: vt debeant ab officio priuari tabellionatus z infamia notari ꝑm Hosti[c]. in summa de vsu.§. non aliquo

per glo.

per glo.in ar.in cap.sicut non suo.lxvi.di. ꝛ ibi per Archi. ꝛ instrumenta non valent:vt nota.in.c.nauiganti: de vsur.ꝛ in d.c.sicut non suo:per Archi.Bal.

Preterea. Si vasallus maior annis .xiiij. nō pe-tierit inuestituraꝫ a domino vel ab he-rede dñi per negligentiam amittit feudum[a].h.dicit.MAIOR.xiiij.Facit.ſ.si de feu.fue.ꝓtrouer.n.si minori:ꝛ.c.si quis decesserit.Queritur si non petierit inuestituraꝫ.Jannū ꝛ dic̄ an sit restituendus in in integrū beneficio minoris etatis:ꝛ videtur ꝙ sic:vt.ff.de mino.l.ait prætor: ꝛ .C.i quibus causis in integ.restit.non est nec.l.fi.ar.contra.ff. de mino.l. emilius:ꝛ.l.etiam:ꝛ ex qui.cau.in pos.ea.l.apud iulianuꝫ:ꝛ C.de in integ.resti.mili.l.non vr̄ circūscriptus:prima placꝫ Jaco.ꝛ idem tenet Pe.de cer.qui dicit ꝙ eo ipso ꝙ nō petijt inuestituram infra annū ꝛ diem lesus est:ꝛ ideo restituē dus:ar.ff.de mino.l.interdum:ꝛ per Jo.an.in additio.spec. in tit.de feud.Ꝯ.fi.ꝛ ita sentit hic glo.aperte.Ad quid ergo iste.Ꝯ.occupat membranas cuꝫ sit nullius effectus: ꝛ iustius fuisset intacta iura minorū seruare q̄ post cām vulneratam remedium impartiri:ex quo enim de necessitate est restituē dus cur circuitus iste? Rñ.habemus similitudinem huius i minore ꝙ non fecit inuentariū : in auc̄.de here.ꝛ fal.Ꝯ. pupillus:col.i.oportet enim seruare iuris regulas:vnde lꝫ iuſ ciuili dānum patiatur:tñ per prætorem ei succurrit.Sed.d.Jac. de bel.opponit ad dictum.Ꝯ.pupillus: de.Ꝯ.si vnū de predictis i auc̄.vt cū de ap.cog.col.viij. vbi dicit ꝙ ad hoc vt penam legis patiatur cū effectu debet esse maior .xviij. annis: respondet dicens ꝙ aut adultus legem sprevit ꝛ cōtempsit: ꝛ sic est iure naturali vel quasi.Aut cōi deliquit ꝛ tunc maior.xviij.annis restituitur in integrū.Aut in iure ciuili ꝛ tūc restituitur:qō est valde not.Si ergo dñs vult ꝙ adultus nō restituatur constituat eū in vera cōtumacia per monitionez pariū:arg.ff.de mino.l.si ex cā.Ꝯ.si in cōmissum.ADIT TAT.Fallit in casibus.ſ.quo tpe miles.c.i.ꝛ que fuit pria cā bene.amit.c.i.vbi de hoc. Sed quid in femina q̄ succedit in feudo:nūquid eo ꝙ non petijt inuestituram infra annum ꝛ diem cadat a feudo. Item cadat quero an cōputetur annus ꝛ dies post.xij.annū aut post.xiiij.ꝛ qr̄ de viro lex loquitur non videt mulier cōprehendi: vel si qs dixerit eaꝫ cō prehendi:q̄si sit de natura feudi:ꝛ natura realis est masculū ꝛ femīna cōplecti:ideo dicam eā cōprehendi:tñ dicā ꝙ ante.xiiij.annū non inceperit tempus currere: qr̄ in isto numero annorum iste.Ꝯ.figit pedem suum ad quod.ſ.de controuer.inter dominum ꝛ emp.in.c.i.ad fi.

Firmiter. Si vasallus legitime vocatus non iue-rit cū domio in expeditione:vel nō miserit aliū pro se dño acceptabilem : vel non soluerit dño dimidiam partem redditus feudi:vnius anni feuduꝫ amittit: b.d. Nota hic dari spaciū cōpetens qō intellige ꝛ qualitatem persone:vt.ff.de verbo.ob.l.continuus.Ꝯ.cū ita: ꝛ ꝛ etiam itineris qualitatem ꝛ quātitatem:vt.ff.si qs cau.l.i. ꝛ ij.Ꝯ.qō diximus:ꝛ attenta recta via ꝛ nō per circuitus nisi i cā necessitatis:vt.ff.de excu.tuto.l.non solū: in fi. dꝫ etiaꝫ habere quoddam prēabulū spaciū arbitrio boni viri ita ꝙ possit sibi prepararī necessaria pro viatico ꝛ alijs necessarijs: vt l.ab hostibus.ff.ex qbus cau.maio.Secūdo nō. tex.h̄ expressum ꝙ ille q̄ non vult vl̄ nō potest ire potest mittere aliū domino acceptabilem ꝛ intellige acceptabilem dño.i. bono viro:vt.ff.de fidei.li.l.tabys.Ꝯ.ancilla:ꝛ.ſ.sororez.Tertio no. tex.hic expressum ꝙ vasallus pōt seruire per substitutū dūtamen sit dño acceptabilis:facit qō nō.ſ.si de feu. fue. ꝓtro inter do.ꝛ agna.c. si quis decesserit in gl.hō. ꝙ nō cogit ꝛc. ꝛ vide per me.C.de epis.ꝛ cle.l. si quis. Sed qd si misit acceptabitem tamen dñs acceptauit nūquid est iuri satisfactum. Rñ sic:arg.ff.de iudi.l.sed ꝛ si suscepierit:ꝛ.ff.de fide iuſ.l.qui satisdare.Sed quid si iste dñs est prelatus ecclesie ꝛ acceptauit nō idoneū seruitiū nūquid preiudicat ecclesie: ꝛ vr̄ ꝙ non:vt.ff.ad tertu.l.ij.Ꝯ.quid ergo sistales.In cōtrarium vr̄ qr̄ factuꝫ prelati ob.ecclesie in acgrendis ꝛ maxime in penis:vt.ff.de publi.l.fi.Ꝯ.si quis professus : qr̄ factū prelati potest esse obstatiuum ecclesie in ingrendis eo mediante sed non liberatiuū in quesitis ꝛ maxime nocet ecclesie in penis querēdis cū pene habeāt instar cause lucratiue:vt legit̄ ꝛ no.ff. de exceptio.doli.l.apud celsum.Ꝯ.de auctoris : ver.ceterum: quod verum credo si in hoc non vertitur magnū preiudicium ecclesie.

Preterea ducatus. Casus. Bucat[b] marchia ꝛ comitatus non diuidunt̄:aliud aūt feudū diuisionez recipit si consortes volunt ita tñ ꝙ omnes q̄ feudi partem habent fidelitatem facere debēt. Deinde dicit ꝙ vasallus pro vno feudo nō debet cogi plures habere dños quinimo nec dñs feudi sine vasallorū voluntate ad aliū transferre potest:hoc dicit. ¶ Not. q̄ſ feu.pn cipatuū nō diuidunt̄ : ꝛ est ratio:qr̄ vt dicit euangeliū omne regnū in seipsum diuisum desolabitur.Item dicit Aristotiles.xij. methaphisice in fi. ꝙ etiam nolunt male disponi nec bonū pluralitas principatuū vnus ḡ principatus esse deberet.Item dignitas nō dꝫ minui sꝫ ingenio augeri.ff.de offi.presul.obseruandum. Item dicit lex ꝙ nihil est tam magnū quod perfectionez non fiat paruuꝫ: vt in auc̄.de natura in curia de pu.col.iiij. ꝛ in auc̄.de trien. ꝛ semiſ.post principiū col.iij.Debēt ergo tanta feuda in sua integritate consistere:sic extra de preben.c.maioribus:ꝛ.c.nisi essent.Item iste dignitates de rigore iuſ non transmittunt̄ ergo nec diuiduntur:sed ista cōsequentia non tꝫ p.l.ff.cōi diui.l.cōi dividundo.Ꝯ.si cū vsufruc.ꝛ dic vt extra de elec.in.c.per venerabilem:ꝛ per Jo.an.ꝛ de voto.lꝫ.vij.q.i. deniqꝫ: viij.q.i.moyses:ꝛ quod ibi nō.in.c.grandi : de sup.ne. prela. ¶ Sed po.ꝙ marchiōes diuidūt inter se marchiam que diuidi non pōt an redeat ad dñm tota : nā de mea parte non alieno nisi medietatem .ff. de verbo. obli.l.qui rome.Ꝯ.fi.per Accur.istud recidit illaꝫ questionem: an pro tanto quis cadat a toto[b]. ¶ Et nota ꝙ vbi esset consuetudo diuidendi etiaꝫ ista possent diuidi:quia nullum est ius mere positiuum quod consuetudine mutari non possit.ff.de legi.l.de quibus.Ꝯ.fina. ¶ Quero quid de alijs iurisditionibus inferioribus nunquid feuda talium iurisditionum possint diuidi:ꝛ videtur ꝙ non ad instar seruitium que diuisionem nō recipiunt:vt.ff.de verbo.obliga.l. stipulationes nō diuiduntur:ꝛ.l.ij.ꝛ videtur expressuꝫ.ff. ad munici.l.imperator titius vbi expresse dicitur ꝙ magistratuuꝫ officium indiuiduū est:ꝛ ideo si plures sunt college qui libet habet iurisditionem insoliduꝫ:vt.l.i.ff.de offi. cōsul. ¶ Item iurisditio in substantia sua est indiuisibilis cum pro parte explicari non possit:vt.ff.fami.herci. l.in hoc iudicio:hoc etiam appet ex diffinitione ipsius iurisditionis:qr̄ semiiurisditio diffiniri non potest:bene tamen sunt in iurisditione gradus capitula distincta ꝛ species: vnde iurisditio bene potest diuidi p species capitula ꝛ gradus sicut patet ex diuisione magistratuum:vt in auten.de defen.ciui.Ꝯ.ꝛ iudicare: col. iij. ¶ In contrarium videtur quia cum hic prohibita sit diuisio in certis casibus ergo in alijs videtur pmissa:argumen.ff.de iudi.l.cum prætor. ¶ Item feudum equiparat̄ vsufructui qui potest diuidi:vt.ff.ad.l.fal. l.i.Ꝯ.si vsufruc.ꝛ si sunt duo fratres habentes vnuꝫ castrum cum iurisditione poterunt diuidere ꝙ vnus habeat vltra talem locū alter citra vel per alterationē tēporum regere.ff.de vsufruc.l.quotJ.ff.de aqua quoti. ꝛ estiua.l.lucio.So.ibi diuidi potest:non vt ipsa substantia iurisditionis que est precise qd in corporale in seipsa diuidat: sed ad diuisionem territorij vel subalternatiōis tempoꝝ prout ipsis diuidentib⁹ placuerit. Sed quid si discordarent?dic vt per glo.xvi.qō.iij.lꝫ ¶ Item omne quod extenditur ad extensionez subiecti est naturaliter diuisibile:tamen sunt quedā forme famis:ita dic̄ hosti.in sum.in ti.d vsu.Ꝯ. fi. ver. qd d notario ꝛ si cō ficit instrm vt qs puniatur dicit ꝙ punit eadē pena facit tex. in arg.i l.j.ff.d ficca.ꝛ vi de tex.in.l. iubemus.C.quēad. testa.or.ubi si omittit solēnitatem ꝛ dicit eā iterueniſ se punit pena falsi nec pōt ꝓbare ōriuꝫ qr̄ resultas ꝓsumptio iuris ꝛ de iure:vt est gl. sin.in pal.l. iubemuſ:ꝛ an ꝓsumatur ꝓ notario vide tex. ꝛ doc.i.l. quotiēs.Ꝯ. sed si maiore.ff. de here.inst. ꝛ vide bonū tex.in.l. nulli C.de nūc.ꝛ acto. li.xij.qd̄ istrm carēs solēnitate est suspectū de falso ꝛ si notarī[a] ex certa scientia omisit renūciationē vel leiani q̄ iteruenit punit de falso:vide bal.i pal.l.subeni:ꝛ Bar.in.l.si qs obiepserit:de fal.ꝛ vide bal.in repe.rub.C.d prid. vide elegant no.i.l.gñali.C.de tribu.lib.x. ꝛ ibi bar. ꝛ vide oino bal.in.c.j.Ꝯ.sunt pares prope fi.su pra de.l.contra.vide tex. ꝛ bal. vbi loquit̄ notabi.in l.iperialis:i prin. d ꝓhib.alie. feu. per Federi. adde tex.in.c.si aduersus de here. vbi notari[b] faciēs instrm ꝓ hēretico suſpendit̄ ab officio cū ifamia: ꝛ bal. in.l.ij.C. d eunu. dicit qd̄ notari[b] faciēs instrm illi citū punit̄ crialiter:ꝛ in.l.j.C. de sepul. viol.dicit qd̄ punit̄ crimine stellionat[b]: vide bal. in rub.C. res inter alios acta.

a ¶ Fedū. Sed an per diuisionē in casu quo pōt fieri diuisio videat̄ fcā alienatio pēdet nūc in fcō qō iter illos de sala : ꝛ cōsulo qd̄ nō videat̄ fcā istud in terminis decidit i ꝓsi.lvij. ici. ex thema ori unt̄ tria dubia ꝛ ēt ponit i.l.q rome. Ꝯ. duo frēs ff.de ver.ob.

b ¶ A toto.De q̄ cōsulni al's ꝓsi. cxxxvij. vt p an. de iser.i.c. oēs si de feudo fu. cōtrouer.ꝛ p bart. ff.cōi di.arbores Ꝯ.fi.d aq̄ quo.ꝛ esti.l.lutio.Ꝯ.j.

¶ In nouella. Vidi etiam dubitari in alio feudo q̄ non sit ducat⁹ marchionatus vel comitatus: an vnus vasallus possit prouocare alios ad diuisionem: ꝛ videtur q̄ non per istū tex. qui dicit si consortes voluerint: ꝛ sic intelligitur ꝺ oib⁹ vel saltem de maiori pte: facit qꝺ no. per bar. in. l. iiij. §. cato. de ꝟbo. oblig. Sz cōtrarium tenet expresse. Andre. de iser. hic ꝛ ẽ ꝺ mẽte iudicis loci: ꝛ iste tex. non probat̄ rīū nisi p ar. a ꝯrio sensu qꝺ sumi non debet: q̄ de iure cōi regulariter illa q̄ possunt spōte diuidi possunt i iudicium diuersorium ꝓtentiosuz deduci: vt p to. ff. cōi. di. itaq; est q̄ cause feudales debēt decidi per ius cōe vbi non sunt p leges feudales expresse decise. c. j. ꝛ ibi no. ꝺ feudi cog. & non sufficit decisuz p arg. a ꝯrio sensu. ¶ Pone comes decessit relictis duobus filijs simul ꝛ insolidum comitibus vnus eorum est proditor regis: aliter fidelis: nunquid fidelis ꝺbebit diuidere vel soluere partem estimationis comitat⁹ fratrem rebellez tangentem. Respondeo non: q̄ qꝺ non pōt diuidi p ōctuz nō pt diuidi p delictuz arg. ff. de iudi. l. omnem ꝛ q̄ feudum non dz emi presertim a principe: q̄ nō dz eē auarus seu venalis: sz poterit magis seruitiuz imponi ex quo obtinet totum: q̄ si duplicatur emolumentum duplicatur ꝛ on⁹ar. ff. ad. l. fal. l. j. §. si cohēdis vt si ambo tenebāt in seruitio dñi centuz equos: iste vnus tenebit centum equos ꝛ imponetur ei eius sarcina. ar. ff. ne quid in loco pub. l. ij. §. si quis nemini qꝺ verum est.

diuisibiles in se vt seruitutes lz subiectum earum diuisibile sit. Item iurisditiones: q̄ conceptus mentis nescit earū substantia diuidere sed cōmoditatem sic: ar. ff. quēadmodū serui. amit. l. nam satis. §. si ergo: ꝛ ff. ꝺ neg. gest. l. qui aliena. §. fi. ꝛ incorporalia non veniunt ad diuisionē per se sed in ꝓtiam rei corporalis. ff. cōi diui. l. arbor. §. aquarū iter ꝛ hoc tz Ja. de ar. in rubricella vtrū diuidi possit feudū iurisditionis ꝛ decime: ꝛ dicit q̄ idem est etiam in feudo decime: q̄ simile est iurisditioni: ꝛ facit. ff. de admi. tuto. l. inter tutores vbi dicit Bar. se cōsuluisse de facto super ista. q. ¶ Cuidam militi fuit concessum feuduz a principe de pluribus castris filij eius postea diuiserunt castra ꝛ obuenit vni vnū castrum alij aliud: tandē vnus istorum deliquit in partē obuentā alteri querebat vtrū possit ab eo puniri: ꝛ determinat q̄ non: q̄ dicit q̄ ista diuisio est quo ad administrationez: dñium aūt adhuc est penes quēlibet pro indiuiso simul ꝛ insolidū: ꝛ ideo par imparem non hz imperiuz ꝛ allegat pro casu istum. §. Preterea ꝛ glo. Accur. dicit q̄ feudū non diuiditur inter heredes vasalli. ff. cōi diui. l. cōi diuidundo ī pn. Sed illa glo. hz intellectū quo ad penam. s. vt si p parte cessetur in fidelitate totū feudum incidat in cōmissum: ꝛ vide Bar. ff. de pub. l. si fraudati: ꝛ §. qualiter olim vasal. iura. fidelitatis in. c. i. in fine: ꝛ loquendo in feudo marchie ducatus vel comitatus verū diceret q̄ non potest diuidi. Sed loquendo in alio feudo exteriori alicuius territorij cui inhereret iurisditio non diceret verum: q̄ ibi cadit diuisio iuris ꝛ administrationis: ꝛ adde quod notat Guil. in. l. vlti. ff. de rerū diui. Item Bart. ait q̄ si fratres diuidunt inter se illud qꝺ non potest diuidi nisi quo ad simplicez administrationez facti q̄ propter delictū vnius superior potest exercere iurisditionem super toto territorio seu in bonis vtriusq; cuz ad quēlibet pertineat insolidum: qꝺ mihi non placet loquendo priuatiue: q̄ si plures habent seruitutem que est qd indiuiduuz ꝛ vnus eorū cadit a seruitute hoc non teneꝯ alteri: immo videretur q̄ per ius nō decresendi totū applicaretur alteri qui non est priuatus quasi vno extincto tm̄ ꝛ non altero. Omnis enim extinctio ꝛ priuatio est quedam mors: vt. ff. so. ma. l. si quis sic. ff. de liber. ꝛ posthu. l. gallus. §. ꝛ quid si tm̄: ꝛ ff. quēadmo. serui. amit. l. a quam. ff. si serui. ven. i. loci corpus. §. si fundus. Vel apud dñm: q̄ dñs ꝛ apud vasalluz: q̄ vasallus erit ergo iurisditio ordinaria diuersa ratione tm̄ simul ꝛ insolidum cōmoda iurisditionis diuidentur inter eos: q̄ diuisibilia sunt. Jurisditio autem non diuiditur: q̄ non diminuiꝯ in sua essentia p cōcursum: ꝛ omne quod non minuitur per concursum indiuisibile est: vt. l. vlt. ff. vti possi. Unde dicunt canoniste q̄ canonia non potest diuidi nec intensiue nec extē siue: q̄ non hz partem de post partē. Et si vno canonico mortuo duo eligantur vice illius non fit diuisio sed dualitas. Sed in prebenda q̄ si fierent partes per cōcursum esset diuisio: ꝛ ideo ad vnam prebendam non possunt duo eligi: q̄ in corpevno non possunt esse duo homines: vt in. d. c. maioribus: de preben. in nouella⁸.

¶ Quero si duo fratres habent vnaz turrim in feudū ꝛ diuidunt ipsam per superius ꝛ inferius: an superior habeat rei vendicationem? ꝛ vr̄ q̄ non: sed inferior tm̄ C. de rei vendi. l. i. nisi dicas q̄ inferior hz dñium vtile totius ꝛ superior vtile vtilis dñij qꝺ lege nō caueꝯ.

¶ Pone titius habet in feudū domum cōem tecum te absente totam inhabitauit: an tibi teneatur ad diminutionem partē pensionis? Et vr̄ q̄ sic: q̄ inhabitando fructus percipitur. ff. cōi diui. si quis putans. §. siue autē: de pigno. si is qui. §. i. ff. de dona. l. in edibus: ꝛ ita tenent q̄dam. Alij tenent contrarium quasi re sua videatur quis vti q̄ in quolibet angulo hz partē pro indiuiso: ꝛ sic suo iure vtitur: vt. l. merito. ff. p so. ꝛ. l. sabinus: ff. communi diui. in fine magne glo. fm Ricar. mal. ꝛ Cy. in d. §. siue: in addi. Cy. de quo per Bart. in. l. duo fratres: de acquir. here. ff. ¶ Pone duo fratres marchionis diuidunt hoc modo: q̄ vni marchia tota alij allodium totū deueniat: nunquid vz diuisio? Rñ. sic quia quo ad marchionatuz non est diuisio. ff. fami. her. l. ꝛ puto. §. i. ff. cōi diui. l. si quis putans. §. penul. Sed fortificatio vnionis ꝛ eius consolidatio C. fami. her. si familie: per Accur. ¶ Sed quid si marchionibus noua castra concedant: vtruz intelligatur esse de marchia: ꝛ sic non possunt diuidi? Rñ. non: q̄ marchia methoica est. ff. de acq. re. do. l. in agris: ꝛ lz nominet marchia istud est causa honoris: sz si vniatur marchie marchia est. ff. ꝺ pac. dota. l. inter. §. cum inter? Et nota q̄ cōmunio habet quedā incōmoda: scilicet q̄ naturale vicium ꝛc̄. C. quando ꝛ qbus quarta pars debe. l. ij. li. x. Item q̄ propter cōmunionez venitur ad arma: ar. de ser. ru. predio. l. re cōi de leg. ij. cuz pater. §. dulcissimis: ꝛ de condi. indebi. l. si non sortem. §. si centum. Et diuisio que procedit de fratruz concordia laudatur ff. fami. her. l. fi. sed illud in allodijs. ¶ Nota q̄ omnes vasalli tenentur ad fidelitatem siue feudū sit diuisuz inter eos siue non. ¶ Nota q̄ pro vno feudo non cogit̄ quis habere plures dominos. Quid ergo si dominus decesserit relictis pluribus filijs? Rñ. ipsi inter se possunt ordinare cui eorum fiat fidelitas: vt. §. si de feu. fue. controuer. c. omnes filij. Et si non ordinant quidam dicunt q̄ vasallus potest eligere: ar. l. dicentis: q̄ quando relinquitur incertū de certis: heredis est electio: vt. ff. de leg. i. l. si quis a filio. §. si quis plures: ꝛ hꝰ tenet Jaco. bel. per. l. i. ff. de sol. ¶ Sed melius facit. ff. ad sil. si quis in graui. §. si cum omnes: vel dic q̄ faciet fidelitatem vni vice omniuz quasi vni corpori: arg. ff. de condi. ꝛ demon. l. cui fundus. §. fi. vel dic q̄ faciet fidelitatē antiquiori: vt. ff. de fide instru. l. fi. ꝛ quod nō. in. c. i. extra de ma. ꝛ obe. per Inno. vel dic prout habetur in tit. de quibusdaz alijs capitulis extraor. feu. in. c. de negocio quod capitulū est extra uagans ꝛ quidam credunt q̄ sit papale seu canoñ. in quo. c. sic continetur. Insuper etiam te instructum esse volumus q̄ si dominus a quo feudū tenebatur diem suū pluribus heredibus relictis obierit vasalli qui cōiter illud tenent non coguntur fidelitatem pro eo facere nisi domini illud feudū primo patiantur qm̄ fm ius feudi non debet quis duas fidelitates pro eodem feudo facere. Sed ille tex. non est auctenticus nec est redactus in corpore iuris. ¶ Nota q̄ dñs sine volūtate vasallorum non potest ius suū ad aliū transferre. s. sine vniuersitate: sed cū vniuersitate potest: ita tamen vt vasalli graviorem seruitutem non patiant̄: quod dic vt §. de capi. qui curiam ven. c. i. ¶ Querit glo. quid si vasallus decessit duobus relictis filijs vno vtili ad seruiendum alio inutili nunquid potest dñs assignare totum feudū ei qui est vtilis? quidam dixerunt q̄ non alij q̄ sic. Tu dic q̄ aut inutilis ad seruiendum est inhabilis ad succedenduz ꝛ tūc non potest. Aut est habilis ad succedendum: ꝛ tūc potest: quod dic: vt §. an mutus vel surdus vel aliter imperfectus. c. i. ꝛ facit extra de preben. c. super inordinata: ꝛ per Jo. and. in ti. de feudis. §. fi. ¶ Sed ego quero vbi inutilis nō succedit de mero rigore: an succedat in feudo: si ille qui est vtilis exhibeat plenarie seruitia consueta? ꝛ est argu. q̄ sic. ff. de libe. leg. l. si is qui duos. Item ratione sanguinis quod facit vnus videtur fecisse omnes argumen. C. de agri. ꝛ censi. l. cum scimus libro. x. In contrarium videtur: quia quos natura feudi non includit: seruitiuz includere non potest. Capacitas enim intrinseca esse dz quod est verius: sicut si essent duo filij vnus esset legitimus alter spurius. Nam humilitas legitimi in spurio nihil influit: ꝛ idem in similibus: vt. ff. de legat]. secū do. l. si titio ꝛ Cy.

Insuper. Casus. Si filius vasalli offendit dominum patris sui: tunc aut pater a domino requisitus debet eum ducere ad satisfaciendum dño: aut filium a se separare aliogn feudo priuabit̄. Si aūt pater vult eum ducere: filius autem contemnit: patre postea mortuo

filius

filius non succedit in feudum nisi prius domino satisfecerit. Idem etiam seruabitur de domesticis vasalli. Idem si vasallus vasalli dñm domini sui offendit feudū amittere debz: nisi pro seruitio alterius domini sui hoc fecerit quē sine fraude ante habuit: z si requisitus a domino suo paratus sit satisfacere. Et si vasallus idēqz dñs a domino requisitus suū vasallum qui dominū suum offendit non requisiuerit vt domino suo satisfaciat feudum amittit .h.d. ¶ Nota q vasallus tenetur deducere filiū ad satisfaciendū dño vel a se filiuz separare: z est ró: qz dz iuuare dominū etiam contra filiū etiaz ante factū. Idez z post factū filiū delinquentē a se separare dz. Adde.s̄.de pa.te.§.si iudex. ¶ Sz nunquid potest filiū dare pro noxa. Rñ.non insti. de noxa.§. fi. Itez nūquid per talem separationem perdat ius patrie ptātis? Rñ.nō: vt.C. de patria.po.l.abdicatio. ¶ Item nūquid ob hanc cām poterit exheredare filium suum. Rñ.non: qz hoc non ponitur iter cās exheredationis: vt.C. de lib.prete.auc. non lz. Item nunqd iste filius sic expulsus succedat in feudo? Rñ. nó nisi prius dño satisfecerit vt statim segtur: sed nūquid istaz satisfactionem facere pót post mortem patris? z vt q non: qz tē pore mortis erat non capax ex suo delicto: vt.ff.de leg.p̄stan. l.interuenit: nisi dño sponte eū in amicitiā recipiat: ar.ff.de adimen.leg.l.q si vex: z.C. fami.ber.l.in ipsius: z.ff.ad sil. l.diuus in rōe littere. ¶ Nota hic q gs tenet pro oibus domesticis suis.s. q aut regsitus a dño ducat eos ad ipsum ad satisfaciendum: aut separet a se. ¶ Sed nūqd erit ita si domesticus rem alicuius inuadat? Rñ.nō: vt nō.extra de resti. spol.cū ad sedē. ¶ Sed nūquid vir tenet expellere vxorez offendentē dñm suū? Rñ.non: ar.C.de fur.l.manifestissimi §.i. Asi ab istis domesticis excipit vxor. Ho.in isto.§.q qñ ingratitudo preuenit gratiā impedit illā nisi satisfactio interueniat: sed qñ tpe gratie esset gs ingratus lz offerat satisfactionem nó euadit punitionē: qz magis delinquit tpe gratie q̄ ille qui nondū est in gratia. Item ille q non est in gratia nō est adhuc in iure seu iurisditione dñi. Dicit tex.q maiori pena digni sunt q cum nostri iurj sint: nostro iure debent obedire mādato. vt.l.i.C. de p̄du. z p̄cu.domus auguste: li. xij. ¶ Quero qcqd si vasallus cōmisit felloniā ante inuestituram tandez petit inuestiri: econtra aduersarius petit eum diuestiri: sed ipse dicit q nó pōt diuestiri: qz non fuit inuestitus z negat se cōmisisse felloniā. querit qd iuris? Dicunt qdam q diuestiri non pōt: qz degradatio nō precedit habitum. Absurdū est prius desinere q̄ incipiat: vt.ff.de cōdi. z demon.l.titio vsufruc. Sed ad hoc rñdetur: qz fellonia est obstatiua ipsi inuestiture. Unde alij dicūt q aut fellonia ē visibil vel de facili, pbabil: z tūc nó dz inuestiri. Aut inuisibilis z regrit altiorem indaginē: z tūc dz inuestiri: qz hec petitio sapit possessoriū adipiscende vel confirmande possessionis magis q̄ petitorii: qz nó concludit ad declarationē vtilis dominij: ar.C.de edic.diui.adri.tol.l.fi. z.ff.de fal.le.siqs legatū: z extra de p̄cef.p̄ben.c.post electionē: z de appel.cōstitutus. ¶ Cōsidera q duplex est possessorii. s. iuris z facti vt nō.Ly.in.l.ij.C.de bo.pos.fm tab. Item possessorium iuris est duplex: quoddā qō sine libello est exequēdū: vt cū petit possessio bonoz carboniana: vt.C.de carbo.l.i. quoddam qō non est exequendū nisi oblato libello in possessorio vt nō.in.l.i.C. quoz bonoz. Modo ad propositū in possessorio de quo loqmur non regritur libellus: ergo proceditur summati. Antecedens probat per id qō nō.s̄.p quos fiat inuesti.§. nulla p̄ña est nō. qz vbi nó regritur libellus ibi nó exigitur p̄cessus ordinarius cle. sepe de ver.sig. Preterea i sūmarijs est vera regula q ea que regrunt altiorem indaginē nō impediunt p̄cessum: sed debent seruari in p̄cessu ordinario: vt nō.in.l.nā z postea.§.si minor.ff. de iureiur. z facit .s̄. de p̄trouer.inter va. z epis.c.i.de alie.feu.pater.c.ij. de edil. edic.l.bouē.§.sub conditione. ¶ Quero qd si post mortez patris q recipit inuestituraā filius petat inuestiri se z excipiatur de eius fellonia? Rñ.idem qō.s̄.dixi: z facit qō nō. in.l. ij.C. de edic.diui.adri.tol. ¶ Caueat tñ vasallus ne sup exceptione doli vel ingratitudinis litem contestet: vel oppo-

nat peremptoriam pemptorie quod idem est: naz tunc oportet iudicem cognoscere de ipsa exceptione .ff. de iudi.l. de qua re. Cautius ergo est dicere domine sup fellonia quā vos dicitis que salua reuerentia vestra: vt suo loco z tpe constabit: non est vera: procedendū est: qz prius debeo inuestiri q̄ de tali exceptione disputetur: z sic sua replicatio veniat ad declinationē exceptōnis non ad litem contestandam super ea: alias vt dixi admissa exceptione per contestationē litis vel q̄si sup ea oporteret de ipsa cognosci: vt extra de resti.spol.c. i. z ita fm me intelligo glo.ff.de iudi.l.si vi.circa finez. ¶ Querit glo.nunqd ppter delictū patris filius amittit feudū aui vel proaui? Rñ deo ista qō potest intelligi duobus modis. Uno modo circūscripta consuetudine feudoz. Alio modo ea suppositā inesse. Primo casu meritus non perdit iura sua propter peccatuz demeriti: vt.ff.de contra tab.l.non tm̄.§.si emancipatus: z.ff.de iurepatro.l.diui fratres. Nepe feudum est munus generis nō donum patris: que vero non a patre sz a genere a ciuitate a reruz natura tribuerent ea manere eis incolumia opz: hoc enīz maiores eius eis dedisse vident dicit tex.ff.de interdi. z rele.l.ij. Item p delictū vī pater extinctus z de medio sublatus: vt.ff.de cōtra tab.l.i.§.filiū: z.ff.de bonis li.l. querit: z sic nepos iure imediato succedit auo: vt.ff.de sena.l.emancipatus.§.fi. Si vero tu loqueris fz consuetudinē feudoz delictum patris nocet filio iuxta illud verbū: maiorum tuoz exempla tibi preiudicant: z itez: patres comederunt vuas acerbas z dentes filiorū obstupescunt: vt.s̄. si vasal.feu.priue.c.i. z motiuū consuetudinis est vt vasalli magis metuant: nam naturale est magis metuere in filio q̄s in se: vt.ff.quod metus cau.l.isti quidez.§. fi. ¶ Considera tñ vnum q si non est motū iudicium ingratitudinis contra offensorem forte non potest mouerī p̄tra filium si cū posset dñs querelare filiuit: naz hec pena venit ex delicto: ar.ff.so.ma.l.rei iudi.§. beredi. z de reuo.dona.l.fi.vide.s̄.que fuit prima cā bñ.amit. §.porro: z.ff.de iure fis.l.eius qui delatorem. Item ista actio est quasi actio iniuriaz que tendit ad vindictaz z ideo non datur heredibus nec contra heredes: arg.ff. de colla.bono.l.cū emancipati.§.si emancipati. filius: z quod nō.in.l.si ille.C. de decur.libro.x. ¶ Sed posito q daretur quero vtrū filius innocēs offerēdo domino competentem satisfactionez possit euitare feudi priuationē: z iste.§.est: arg.q̄ sic.§. sed contrariuz putarem qz patris demeritum ponderatur. Ex his etiam apparet q si dominus nō est conquestus cū potuit cōqueri q filius eius non pōt obijcere felloniam[a]: cōcordat extra de dona.c.fi. z vide.C.de reuo.dona.in.l.fi. z adde nō.in.l.peculiū.§.ere alieno.ff.de pec. z in.l. qō dicitur: de impenf.i rebus dotali.factis quod verū est nisi esset talis fellonia per quam vasallus feudū perdidisz ipso iure: qz iniuria que trahit secū executionem etiaz in heredem transit: vt eleganter no.ff.quisq̄ iur. l.iij.§.q ait pretor. z ideo si esset fellonia cōmissa alienando que contrahere ipso iure ēt sine pacto: vt.s̄.e. in.§.callidis: in tex. z glo.vel esset alia fellonia esset tñ appositū pactū q p eam vasallus caderet a feudo ipo iure tale preiudiciū transiret in heredē ēt querela non preparata: qō est nō. ¶ Quero si vasallus habens feudū antiquū cōmisit felloniā per quaz dz amittere feudū z dñs ei remisit felloniā z feuduz reseruauerit: aut agnati eo mortuo succedāt in feudū q̄si antiquū. Rñdit glo.q sic: z bñ.arg.ff.de pecu.l.si pecul.§.si ere: z ff.de impenf.l.quod dz: z ibi nō.z.s̄.de vasal.decrepi. eta.c.i. Ja.bel. Sz tu dic vt dixi in alia qōne: nam si quidem vasallus est ipso facto priuatus p sniam legis: tūc ista est noua concessio z est feudū nouum. Nam dicit lex q si testm̄ est factum irritum capitis diminutione: deinde testator emācipatus confirmat ipsuz testamētuz

[a] ¶ Felloniam. Sed pōdera qz glo.hic tenet cōtrarium: z sequitur Jo.de imol. in.c.fi.de dona. allegat.l.ij.C. de iure emphi. sed d.Lardi. ibi sequitur opionez bal. hic sz certe bal. in.l.fi.C.de reuoca.dona.tz p̄rit et quod tenuit hic. And. barb.

q̄ agitur ex confirmante non ex q̄firmato: vt.ff.de ſm tab.l.qui ex libe/ris.§.teſtamento. Si autem feudum non eſſet annihilatuz ſed annihilā dum: tunc ſubuenit noua virtus in preiacēti materia z potētia materie ei iungit̄ z ab illa denoiatur. vt.ff.de le.iij..l.queſitum.§.illud fortaſſe. Habemus exemplū nāle i pomo arācio cuius humiditas i hyeme mul tum deſiccatur poſtea i vere reuireſcit:z tñ idem eſt pomū. Sanitas ēt que recuperatur vna z eadem eſſe videtur.ff.de edil.edic.l.qō ita ſana tum. Conclude igitur in vno verbo q̄ executio veteris feudi non eſt no uum feudum. Secus ſi eſſet addita noua forma: vt.ff.de iu.z'iure.l.ius ciuile:z quod nota.in.c.qui aūt.de preben.lib.vi. z dixi in.c.i. an agna. vel filius. Bald.

Illud. Queritur in hoc.§.illud etiam: ſi vaſallus vaſalli domi/num domini offendit:an debeat amittere feudum? Et vī q̄ non:qz nō eſt ei vaſallus:ſimiliter ſocius ſocij nec libertus liberti: ar. ff.pro ſo.nam ſocij:z.ff.de lib.agno.l. ſi quis a liberis.§. ſi quis liberti. z vt legitur.ſ.de controuer.inueſti.c.i.§.fi. Jn contrariuz facit iſte.§.z poteſt eſſe ratio:qz feudū afficitur propter ſeruitiuz ſicut ſeruitus afficit rem:arg.ff.de ſer.ru.predio.l.via.§.ſi fundus. Preterea cum cauſa be/neficij feudi fuerit dñs domini:ergo vaſallus vaſalli debet diligere dñz domini:arg.ff.man.l.ſi vero non remunerandi.§.idem papi.nam vaſal/lus non dz amicitiā cuz inimicis dñi copulare:vt.j.ti.ij.c.i.z legit̄ z not. in cle.paſtoralis:de ſenten.z re iudi. Sed contrariop̄ eadez eſt diſcipli na:ergo ſicut non dz copulare amicitiā cum inimicis domini ſui ſic non dz offendere amicū domini:maxime dñm dñi:vt hic:Jac.bel. Conſi dera hic concurrunt due cauſe.ſ. Prima q̄ dat cauſam infeudandi. Se cunda que eſt ipſe actus infeudandi ſecundo vaſallo. Modo videduz eſt in cauſis ſubordinatis a qua denominetur effectus. Nos videmus q̄ quandoqz denominatur ab vna cā:quandoqz ab altera:vt.ff.de inoff. teſta.l.papi.§.ſed nec ipuberis. Sed poteſt reſponderi q̄ ibi ſunt due cauſe diuerſis rōnibus concurrentes vt pares. Sed qō noſtra querit ō cauſis:quaz vna eſt totaliter prima: z alia totaliter ſecunda. Dicimus aūt q̄ aut prima diſpoſitio inducit ſequentē:ſed non includit effectum eius:z tunc ex ſecunda tm̄ inſurgit effectus vt patet in mandante z mā datario:naz mandans eſt cauſa anterior: mandatarius aūt qui explicat contractum eſt cā poſterior:z qz effectus contractus iucludit̄ in iſta cau ſa poſteriori z non in prima: ideo actio incipit a poſteriori attribuit̄ ei directa:z non a priori cui attribuitur vtilis:vt.ff.de acti.z ob.l.quecūqz gerimus.ff.de ac.emp.l.iul.§.ſi procurator.ff.mā.l.idēqz.§.ſi quis titio. Sed qñ prima cauſa ſecūdam includit z effectū eius cū primā inſpici/mus:vt.ff.de verbo.obli.l.ſi ita ſtipulatus fuero.§.ſi.cū le.ſe.z.ff.de fide iuſſo.ſi qs pro eo.§.ſi nūmos. Modo ita eſt q̄ in feudis cā pria includit ſecūdam:lz nō quo ad terminatam perſonam:qz z ſi perſona non ſit demonſtrata: tm̄ modus z forma eſt deſignata ita q̄ ſub alio modo vel forma non pōt infeudari.vt.ſ.de.l.coz.c.j.§.ex eadē.l. Vñ per hoc videtur ōterminatio vera q̄ ille qui offendit dominum domini dicatur offendere ꝓpie dñm ſuum: qz omnia noſtra facimus q̄bus auctoritas noſtra impartitur:vt.l.ij.C.de veteri iure enucle. Non ob.l. ſi quis a li beris.§.ſi quis liberti:qz ibi cā prima nihil influit in libertū liberti. Ca/ue tibi qz iſta ratione concluderet̄ q̄ vaſallus vaſalli teneret̄ iurare fide litatem primo domino: qō eſt falſum: qz pro eodem feudo non cogit̄ plures dominos habere:z tm̄ determinatio Ja.vera eſt:qz non pōt vaſal lus facere conditionem dñi ſui deteriorem:qz fellonia ſecūdi vaſalli cō tra primum dñm noceret ſecundo domino ſuo:ſicut z fellonia domeſti/ce ꝑſone nocet feudatario:vt.ſ.§.proximo. Querit glo.ſi vaſallus feudum dedit alij in feudū z ille alij z vltimus alienauerit:quis debz re uocare? arg.q̄ primus.ff.de ſer.expor l.vlt.cū concor.in glo.arg.contra §.iſte z ponit Bar.de dā.infec.in.l.ſi finita: in.§.ſi ō vectigalibus i qō/ne de contractu libellario. Tu dic q̄ primus dñs reuocabit: qz directuz habet dñium:ſed alij nullū habent dñinm:qz vtile dñium tranſtulerunt in vltimum:vt.ſ.de le.cor.§.ſimiliter:z dic vt ibi notaui. Jac.bel. Jſtud rationabile videtur q̄ ſicut vſufructus reuertit̄ ad proprietatem ita feu dum ad primum dominum: tamē iſta qō altiorem intellectum requirit. Sciendum eſt enim q̄ ad illud debet feudum redire per alienatio/nem ad quem pertinebat in ipſa alienatione preſtare conſenſum. Et iō ſi ad proprietarium pertinebat preſtare cōſenſum ad eū redit. Si autē pertineret ad imediatum infeudatorem rediret ad eū:lz enim vtile do/minium tranſtulerit:qz tm̄ remanēt reliquie debent̄ ei ſeruitia:z ipſe eſt dñs quid ad ſuū vaſallum z debet ei fieri recognitio z ipſi preſtari fide litas:nec eſt ex toto abſortum cuius reliquie remanent:vt.ff. de heredi. inſti.l.talem'.§.fi. Sed nūquid qñ finitur ius primi vaſalli reſolvat etiam ius ſecundi? dic vt in ti.de controuer.inueſti.c.i. ad fi. per Jacob.de bel.in ti.qui.mo.feu.amit.§.rurſus z in ti. de alie.feu.c.i.z in ti.qualiter feu.aliena.po.c.i.i quibus locis: per Jaco.de bel.z me.z adde q̄ de feu.non habēte propriā naturā.c.i. Quero ergo cuius parabola regratur in alie nando vtrū primi dñi: an imediate conceſſoris:an vtriuſqz dicunt doc.q̄ iſta qō determinatur per tex. huius conſtitu/tionis in tex.ibi habito conſilio ibi dū dicit ſine permiſſu do mini:nam dñi intelliguntur .ſ. maiores ad quos directo res feudalis pertinere dignoſcitur:arg.ff.de leg.iij.l.quos aūt ſeruos:z.ff.de relig.z ſump.fu.l.ij.§.i. z quod nō.in.l.ij.ff. ſi ager vecti.vel emphi.pe. eo enim conſentiente ipſe vī alie nare:ar.ff.de dona.l.in edibus.§.q̄ ſi filius:z.C.de inof.do na.l.pe. in fi. Alij dicunt hoc verū q̄ dz principalis dñs con ſentire: ſed nihilominus etiam requirit̄ conſenſus imediati infeudatoris:arg.ff.de aqua plu.ar.l.in concedendo:z in.l. in diem:z.ff.de ven.inſpi.l.i.§.denunciari. Sed contra hoc vī q̄ ſufficiat conſenſus maioris dñi ſine conſenſu prioris va ſalli.ar.ff.ad macedo.filiū habeo.dñs Azo.i ſumma ſua de iure emphi.§.ſed queri poteſt.dicit q̄ emphiteota ſecūdus ſi velit vendere ius ſuū dz requirere conſenſum dñi prioris z non ſecundi:ar.ff.de aqua quoti. z eſti.l.lucio.ff. de vſu z ha.l.ſi ita:qz primus emphiteota deſinit eſſe dñs alienando emponemata ſua z ōſinit naturaliter z ciuiliter poſſidere:vt no.ff.cōmo.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculum: z ideo eius conſenſus non dz requiri qz non eſt dñs etiam ſi habeat con tra vaſallū ſuum quedam iura perſonalia:reale enim ius nul lum retinet. Dñs Jo.blācus in ſumma ſua:lib.ij.dicit q̄ qc/quid allegari poſſit hincinde conſenſus maioris dñi dz iter uenire:vt.ſ.qui.mo.feu.amit.§.ſimiliter:z de conten. feu.§. z ſi cliētulus:z.ſ.qualiter vſus bene.fit tem.§.ſi quis miles z allegat pro caſu noſtro.§.illud quoqz: nam qz alienando offendit dñm domini:ergo ad veterē dñm reuertitur z iſta eſt veritas. Si aūt offenderet aliter iniuriando in propriaz perſonam vaſalli rediret ad vaſallū vt hāc habeat ſaltez ſue iniurie vltionem:ar.ff.de colla.bo.l.ij.§. emancipatus filius: z.c.i.§.deniqz:que fuerit prima cā bene.amit. z ħ notabilia ſunt z vera. Queritur an dñs poſſit cogere vaſallum vt ei feudum oſtendat pro quo preſtitit ſeruitiū:glo.ar.q̄ ſic: ar. ff.de acti.emp.l.titius. Tu dic vt notaui.ſ.ſi de feu.fue.con trouer.c.vaſallus ſi feudū.Jac.bel. de hoc nō.ff. de rei ven. l.ſi in rem agit. Aliqd tangit̄ in.l.ij.C. qñ z quibus quarta pars debe.l.x. Utrum aūt ad illud indicandum poſſit cogi vxor z domeſticus? adde qō dicit quedam glo.q̄ ſibijpſi ne mo incertus eſt quantū poſſideat:vt nō.ff.de ver.ſigni.l.ſub ſignatum.§.fi. Jtem in memoria ſua quiſqz retinere debz pro qua re ſeruitium preſtat:vt.C.de contraben.z cōmit. ſti pul.l.magnam. Quero an vaſallus poſſit cogere domi/num qui ei feudū de camera dedit vt ei poſſeſſiones ex qui bus percipere debeāt in feudū preſtare? ar.q̄ poſſit.C.ō do na.l.ſi quis argentum.§.i. Tu dic vt notaui.ſ.de feu:cogni. c.i.Jac.bel.Jn promptu:rō eſt q̄ non cogat̄:qz incertum eſt in debitum iri:cū camera non teneatur niſi abūdet. Jtem qz pro futuris annis non vī actio nota: ergo nō pōt cogi domi nus ad ſoluendum vt inſti. de excep.§.temporales z̄c. Bal.

Preterea. Si contentio eſt inter vaſallus de be neficio dominus cognoſcere dz. Si vero eſt inter dominuz z vaſallū tunc pares curie debēt co/gnoſcere. Ultimo dicit q̄ in omni ſacramēto fidelitatis de bet nominatim excipi imperator.h.d. Opp.q̄ inter va/ſallos non ſit iudex dominus: ſed coram iudice vel arbitro terminari:vt.ſ.de pace tenē.§.ſi vero:de le.cor.c.ij.in princ. So.vt hic in glo.z ibi notaui:z dic vt plene notaui.ſ. de in ueſti.in ma.fac.§.illud tamen. Quis ergo hodie habeat cognoſcere de cā feu.ſic tenendum eſt ſine dubitatione aliq̄ q̄ ſi queſtio feudi vertitur inter dominum z vaſallū.ſ. de in ueſtitura vel amiſſione feudi: qz dicitur eſſe commiſſum vel amiſſum vel vtrum vaſallus debeat ipſuz habere vel nō: vel de violentia in re feudi facta vaſallo per dominū de qua va ſallus conqueritur in omnibus iſtis caſibus per pares curie

vel per

vel per alios vasallos a domino sub debito fidelitatis cõiuratos: vt recte diffiniatur causa debet tractari ꝛ diffiniri nisi forte iuri cõmuni per speciale priuilegium vel contrariã cõsuetudinez aliquid sit detractũ. Si vero inter duos vasallos agitur causa: vt quis eorum potior sit in iure feudi: tunc dominus feudi vl̃ eius curia hz cognoscere ꝛ iudicare vt hic. ꝛ s̃. de conten. feu. ca. i. si fuerit contentio. ¶ Sed quid si dominus feudi nõ recognoscit superiorẽ: vt rex francoꝝ: ꝛ est ptẽtio cũ ipso? Rndeo ꝙ cogñscẽt pes curie: ꝛ si forte pares curie sint regi nimis fauorabiles: vel nolint cognoscere: nec litigantes velint eam cõpromittere cognoscet papa ratione peccati. vt extra de iudi. c. nouit. Item ꝛ propter defectum iustitie. vt extra de foro cõpe. trãsmissa. ꝛ. c. ex tenore. ꝛ. c. ad apostolice. de re iudi. li. vj. ¶ Quero si de possessione feudi ꝛ nõ de proprietate agitur: nec agitur feudali possessorio sed simpliciter possessorio sine mentiõe feudi: vel enũciatiue ꝓferuntur verba feudi: tamen non facit talis enunciatio ad dictam causaz: ꝛ sic nõ oportet eã probari iuxta doctrinã Inn. extra de priuile. ex parte abbatisse: tunc verba enunciatiua q̃ non possunt prodesse non debent obesse: quia nõ in forma iudicij proferunt. Cum ergo querit[a] vtꝝ iudex ordinarius possit cognoscere: respondeo sic vt extra de foro compe. ea parte. ¶ Quid si vasallus conqueritur de domino nõ de re feudali vel eius occasione: vel econtrario dominus de vasallo? Respondeo stamus regule ꝙ actor forũ rei sequatur[b] ꝛ expiratur coraz iudice ipsius rei. vt. C. de iurisdi. om. iudi. l. iuris ordinem: ꝛ de resti. spo. conquerente. de of. ordi. irrefragabili. ℈. i. ¶ Quid si dominus dicit aliquem esse suum vasallum ꝛ ille negat nunquid dominus potest de hoc cognoscere? Respondeo nõ[c]: quia esset iudex tũc in causa propria: sed ordinarius iudex cognoscet vel arbiter: vt. s̃. de leg. coz. c. i. ꝛ p spec. in ti. de feud. ℈. quoniam. ver. xvij. ¶ Quid si extraneus agat directa rei vendi. contra vasallũ rẽ feudi petẽdo non vt feudum: nec contendẽdo de re feudali? Rndeo[d] in hac causa videtur ꝙ debeat cognosci per iudicem ordinarium: qz quo ad iurisditionem iudicis debet inspici petitionis qualitas: non qualitas defensionis merita cause tangentis. vt. ff. de iurisdi. om. iudi. l. cũ quedam. ℈. fi. xj. q. i. c. experiẽtie. ꝛ. c. si clericus de foro cõpe. ꝛ. c. cũ sit generale: ꝛ ibi per Inno. Nec ob. eo. tit. c. ex parte. qz qõ ibi dicit ꝙ questio ꝓprietatis rei feudalis coram dño feudi est tractanda: subaudi. s. cũ agitur inter duos vasallos de iure feudali: quis eorũ in feudo sit potior: nec in dubiũ revocat: an res sit feudalis. ¶ Porro si de iure possessiõis agat. i. de iniuria quis ꝛ ad quẽ venerit possidentẽ: quia nihil cõe habz ꝓprietas cũ possessione: vt. ff. de acqrẽ. pos. l. naturaliter. ℈. nihil cõe. ꝛ. ff. pro emp. l. ij ℈. sepata. ꝛ. s̃. de leg. ca. inter pares: vbi ꝛ de iuesti. in mari. facta iudex ordinarius vel delegatus eius cãz audiet: ꝛ ita intellexit Bof. istum. ℈. preterea: ꝛ. c. verum: de foro compe. ꝛ ipse notat ibidem in sũma. Vel dic ꝙ si reus excipiat ꝛ dicat rem esse feudalem: ꝛ nominet dñm in iudicio ꝙ summatim cognoscetur de ista exceptione: ꝛ si per sumariam cognitionẽ appareat ꝙ si res feudalis remittetur ista cognitio ad dñm feudi: quia ipse est iudex ordinarius vasalli. arg. extra de foro compe. c. si clericus laicũ. Si autem nihil constiterit per summariã cognitionem: tunc in causa ꝓcedet ordinarius vel iudex delegatus: sed do. Joan. blan. li. iiij. ti. de contẽ. feu. in summa sua dicit ꝙ in. d. c. si clericus laycum est speciale fauore ecclesie. ¶ Pone ꝙ dñs agat coram paribus contra vasallũ rei ven. qz dicit eũ cecidisse a feudo vel officio iudicis quia petat ab eo vt recognoscat se esse vasallum: ille vero alium nominat in iudicio tanq̃z dñm nunquid nominatus de hoc cognoscet? Respondeo nequaq̃z quia ex hoc surgit qõ inter ipsos dños vnde noiatus in iudicio dicitur reus: extra vt lit. non conte. quoniã frequenter: ꝛ. C. vbi i rẽ acti. l. ij. ꝛ C. vbi de cri. agi oportet: auẽ. qua in prouincia: ꝛ. ff. de iudi. venditor. Constat autem ꝙ inter actorem reum ꝛ iudicem debet esse differentia personarũ: vt. ff. de iur. om. iud. l. qui iurisditioni. ꝛ. ff. de iud. l. si a me. ꝛ. ff. de arbi. l. pe. C. ne quis in sua causa in rubro ꝛ in nigro. ꝛ plene per Inn. extra de verb. signi. ex parte. ¶ Quero vtꝝ pares debeant esse de eadem ꝓuincia? Respõdeo sic. ne cogant extra prouinciam vagare: vt. s̃. de pace tenen. c. si duo. ℈. si tres vel plures: quia iniquum est ꝙ iudices vel litigantes cogantur de patria exire. vt in auẽ. vt litigan. circa pn. col. ix. ꝛ in auẽ. de questio. ℈. super hoc. col. iij. ꝛ C. de decu. l. curiales lib. x. nisi forte in ea prouincia nõ reperiãtur pares ꝛ sit locus vicinus ar. ff. de dam. infec. l. iiij. ℈. si tam vicinuz: ꝛ. ff. de tut. ꝛ cur. da. ab his. l. diu[e] marcus. ¶ Quero si pares sunt suspecti vtrum possit eorum iurisdicio declinari? ꝛ videtur ꝙ non: quia sunt ordinarij iudices dico singulares in causa feudi nõ generales: vt nota. s̃. de inuesti. in marituz facta. c. i. i glo. que incipit: ꝛ istud: iudex eniz ordinarius non declinat sed ei alius aggregatur qui non sit suspectus: vt. C. de iur. om. iu. l. nemo: ꝛ. C. õ iudi. auẽ. si vero ꝓtigerit coll. vj. nam ratione adiuncti purgatur suspicio fraudis: vt ff. de suspec. tu. l. si tutor aliquo. ff. de edẽ. l. siquis ex argentarijs. ℈. i. Sed tu dic ꝙ ex iusta causa potest recusari. nam de iure cano. etiam ordinarij recusari possunt vt. extra de foro compe. c. licet: ꝛ. c. siquis ꝓtra clericuz. Porro in feudis ratione iuramenti: si discrepat ius ciuile a iure canonico debet seruare ius canonicum: arg. dicti. c. nouit vt dixi. C. de operis libertoꝝ in. l. liberti liberteqz ad finem. Non obstat supra: an apud iudicem vel curiam domini questio feu. debe. termi. ca. i. in fi. qz ibi loquitur de colorata recusatione non de iusta: argu. ff. de minor. l. minor. auẽ. magistratus: ꝛ in ca. suspicionis de of. dele. ꝛ facit. s̃. de inuesti. in maritum facta. c. i. ℈. fi. ibi tamen Jac. bel. tenet ꝙ recusari nõ possunt: qz sunt ordinarij. ¶ Pone quidam dicit se vasallum esse alicuius vt rem in feudum rectum habeat ab illo: petens ab eo inuestituram: ille negat hunc suum esse vasallum: ꝛ ita non videtur in illius curia pares habere: nunquid in isto dubio cognoscant pares? Respondeo sic. argu. ff. de iud. l. siquis ex aliena: ꝛ. s̃. de controuers. inter vasal. ꝛ episco. capi. ex eo. ꝛ. C. de peti. heredi. l. si putas. In contrarium facit glos. ordinaria que est in dicto cap. i. de inuestitu. in ma. facta. Inno. dicit ꝙ quando causa iurisditionis potest separari in causa principali tunc ratione dubij cognoscit ille qui alias cognitionem non haberet: sed vbi nõ põt separi: qz cã cãe est cã non soluz principalis sed ipsius iurisditionis: tũc nõ potest cognoscere ne in cã sua cognoscat: vt notat Inn. de foro. compe. ca. verũ: ꝛ facit qõ no. ff. ad munic. l. de iur. per Accur. ¶ Quero vtrum coram paribus bẽat locum recõuentio super feudali? ꝛ videtur ꝙ non: qz pares habent iurisditionem singularem ꝛ limitatam. Itẽ preter iure ciuilis regulas. Item iste controuersie pertinent ad diuersa capitula iurisditionuz: ergo non habet locuz ius accrescendi. arg. ff. de acq. re. do. l. in agris ff. de condi. ꝛ demõ. l. mulieri ꝛ titio. ff. de bono. pos. l. sed cũ patrono. In ꝟsum est regula iuf. vt. C. de sen. ꝛ interlo. om. iudi. auẽ. ꝛ consequenter: ꝛ habuimus glos. ordinariã notabilem in. d. c. i. ℈. de contro. feu. apud pares terminanda. Non ob. iura contraria: qz in eis agitur de magno preiudicio: puta de successione vel obligatione. Sed iurisditio non continet magnum preiudicium: imo continet fauorem: qz partes non habẽt adire diuersos iudices: arg. in. l. i. ff. de qbus rebus ad eundem iudicem eatur. l. i. ¶ Et nota ꝙ ois reconuentio auget exercitium iurisditionis etiam subsistendo verbi gratia si iudex qui non potest cognoscere nisi a centum libris. s̃. per recõuentionem recognoscat de quinquaginta: ideo eniz ℔ augetur iurisditio: qz per hoc acquirit vnuz gradum iurisditionis quem prius non habebat: nam ꝛ si rex francorum acquireret vnum castruz paruum quod prius non habebat dicetur augeri quodam gradu eius iurisditio. ¶ Item nota ꝙ duplex est reuentio: quedã preiudicialis ꝛ obstatiua in qua prius

a ¶ Querit. vide glo. in. c. ceteruz de iudi. vide ibi in re collecti.

b ¶ Sequatur Nota qõ actor trahitur ad forũ rei limita nisi cõsuetudo esset in contrartuz in. c. si clericus de fo. compe. vide altã per bal. in. c. ij. C. de iurisd. om. iudicum.

c ¶ Non. Vide alios casus notabiles in. l. quidã consulebat. ff. de re iu.

d ¶ Respõdeo. Si extraneꝰ agit ad re feudi non vt feudum iudex ordinarius debz cognoscere: vide bal. in. c. j. de leg. coz.

e ¶ Exceptiõe. Nota ꝙ bal. sentit cõmunez opinionem ad. ca. si clericus non sufficit dicere rez ecclesie ad fundandã iurisditionez iudicãtis nisi sũmarie cognoscatur sentit bar. in l. prescriptiõe. C. si contra ius vel vtili. pub. liez cõtrarium voluerit in. l. ij. ff. si quis in ius voca. vide d. an. ꝛ d. flo. in preal. c. si clericꝰ. Und. bar.

ꝓceditur q̄ꝫ in principali:vt nota.ff.de inoffi.testa.l.papinianus.§.si filius:ꝛ.C.de ordi.cog.l.fi.ꝛ arg.C.qui accu.non pos.l.i.C.ad.l.fla.de plagijs.l.preses.C.de adul.quoniam alexandrum. ¶ Quedam est reconuẽtio secundaria ꝛ simplex ꝛ cõpatibilis cũ principali ꝛ de ista loquit̃ur dicta auc̃.ꝛ extra de rescrip.dispendia §.reus quoqꝫ.li.vj. ¶ Ex predictꝫ apparet ꝙ licet reconuentio absorbeat originalem petitionem ꝛ ipsam perimat ꝛ extinguat ꝙ non extinguat q̄ꝫtum ad iurisditionem etiam delegatam:vt notat Juno.extra de resti.spo.c.ex questione:quod est no.dignum. ¶ Dubitatur tandem de aliquibus alijs dubijs:primo vtꝝ vasallus possit agere ꝓ dominum suũ ad penã furti:ꝛ dicunt quidaꝫ ꝙ nõ[a]:quia banc petitionẽ reuerentia debet excludere:argu.§.de mili.vasal.c.i.ꝛ.§.in qbus ca. feu.amit.c.i.versi.commodo:ꝛ per Joan.and.in addi. spe.in titu.de actio.ꝛ obligatio.ꝛ solu.§. sequen. Alij dicunt ꝓrium qꝛ nõ habet necesse veniã petere. Dic ꝙ aut in libello exprimit actõem furti.ꝛ nõ ꝓcedit libellus. Aut nõ exprimit ꝛ ꝓcedit:qꝛ videt agere certi cõditione generali que non infamat:nãqꝫ ad infamiã magis inspicitur genus actionis q̄ꝫ genus cãe.vt eleganter no.in.l.certi conditio.in prin.ff.si cer.pe.ꝛ idẽ dico siquis agit ꝓ sacerdotem suum parrochialẽ:vel contra eũ qui leuauit eũ de sacro fonte:ar.ff.ꝺ dolo.l.nõ ꝺꝫ. ¶ Pone ꝙ vasallus ꝓqueritur de domiõ qui ab ipo vasallo exigit seruitia nõ debita vel vltra solitum modum:qõ remedium intentabit vasallus? Respõdeo officium iudicis:negatoriam eñ intentare non põt qꝛ vasallus est. Sed ne quid exigaſ̃.§.modum.l.prouidebit preses ꝓuincie.vt.ff.de offi.presi.l.illicitas: in pn. ꝛ ar. ff.de var. ꝛ extraor. cogni.l.de vsu aque.ꝛ quod nota. ff.de rei ven.l.i.§.per hanc.ꝛ instl.de act.§.preiudicia les:ꝛ per Jnno.in.c.cõquerente.de offi.ordi. ¶ Quero pone quidã tertius prescripsit contra vasallum;: tandẽ dñs egit rei vẽ.directa ꝛ recupauit feudũ:demũ vasallus agit ꝓ dominũ ꝛ vult eum recuperare a dño:queritur an possit:ꝛ est arg.ꝙ sic.ff.de iof.test.postbumus §.siquis ex his.ꝛ qõ no.eo.tit.l.pr̃ filium:nam cuꝫ dñs ꝓ vasallum nihil p̃scripserit nec succedat in ius p̃scribentis nulla exceptione pót dñs se tueri. Et ꝙ non succedat in ius prescribentis probo[b]:quia vtile dominiũ prescribentis anihilaſ̃ ꝓpter directũ dñium euincẽtia vt.ff.ad trebel.l.si heres. ¶ In contrarium videtur ꝙ vasal.qui passus est rẽ prescribi causaꝫ ingratitudinis cõmisisse videtur.qꝛ alienasse censetur:vt.ff.de verbo.signi.l.alienationis.ff.de fundo dota.l.si fundus. Sol. Fm pileũ:vasallus tam negligens contra dominũ agere non potest:quia iuri suo renũciasse videtur: arg.C. de his qui a non domiõ.l.fi.ff.ad treb.l.facta.§.siquis bo.ꝛ qõ not.in siſ̃.ff.ꝺ neg.gest.l.si ego pile[c]. Facit id quod no.in simili.C.de pigno.l.vsucapi.ꝛ.ff.q potio. in pig.habe.l.claudius felix.ꝛ.ff.de contra ta.l.filiuꝫ. §.sed cũ exheredatio.ver.erit ergo. Dicas ꝙ opi. Pilei est verior:ꝛ ista est pulchra questio quam prosequitur Joan.andre.in addi.in titu.de feudis circa.ij.colꝝ. Dñs enim non potest conueniri actione personali: qꝛ iam tradidit: nec ad patientiã qꝛ illa est accessoria personalis actionis:vt.C.de vsufru.l.corruptionem: nec vtili rei ven.qꝛ vtile dñium est absortũ per prescriptionez:vt.C.de prescri.xxx.annorum.l.siquis emptionis. ¶ Denuo quero vtꝝ dominus qui habet rei vendi. contra extraneum possessorem aduocet ab eo fructus quos ipse tertius possessor perciperet? ꝛ videt ꝙ non quia dominus non habet plenaꝫ rei vendicationẽ sed semiplene ius vendicandi:qꝛ fructus pertinent ad feudatarium. Pro ꝛ contra facit quod no.ff.de rei vendica.l.fructus:ꝛ.ff.de condi.inde.l.indebiti.§.sed si nũmi.ꝛ in.c.i.§.fi.s̃.hic finiſ̃.l.corra.ꝛ dixi.s̃.an agna. vel filius. Considera hic vtrum vasallus qui non separat fructus faciat fructus suos quolibet separante: nã in vsu fructuario habemus quod bo.ff.de vsufruc.si fur decerpserit.ff.quibus modis vsufruc.amit.l.si vsufructuari[o] messez. facit.ff.de vsufru.l.qui scit.§.si alieno. Sed certe licet nõ faceret fructus suos tamen veniunt in confessoria restituendi officio iudicis:vt.ff.si serui.ven.l.loci corpus.§.in ꝓfessoria. ꝛ videtur expressum.ff.si vsufruc.pe.l.pe.§.fi.ꝛ licet sua negligentia emphiteota caderet ab ipsorum fructuum petitione non tamen hoc prodest domino qꝛ sunt percepti hic anteq̄ꝫ sint ꝓprietati cõsolidati. videt ergo possessorẽ a fructib[o] absolui debere:nam cum actor non sit dñs nisi nude proprietatis ergo nullũ ius hꝫ quo ad fructus. Sol. Roffre.disputando determinauit istã questionez ꝙ iste extraneus possessor qui nullũ ius habet cõdẽneſ̃ ꝓprietario ad restitutionez fructuũ nec possit opponere de iure tertij presertim cũ illud ius emanauerit prescriptione:quod verum puto qꝛ aliquando inbeserunt solo ꝛ fuerunt pars dñij:vt.l.fi.§.pe.ff.que in frau.cre.l.fructus pendẽtes.ff.de rei ven.ꝛc̃.alias secus: vt in proposito no.specu.de loca.§.nunc aliqua.vſi.ibi:ꝛ habetur in dicto.§.si nũmi.p gl.ꝛ docto.in.d.l.fructus. ¶ Quero an vasalli possint prorogare iurisditionem in alium q̄ꝫ in dñm vel in pares? glo.sentit ꝙ sic per regulas cõmunes:naꝫ ꝓrogare iurisditionem est ius partium ꝛ nõ ius iurisdit]: qꝛ est voluntarie iurisditionis ꝛ non contentiose. Item ex quo partem sunt concordes nulle sunt partes superioris in obstãdo:argu.ff.de re iudi.l.si conuenerit ꝛ.§.de controuer.feu. apud partes.c.i. ¶ In contrarium videtur quia quando iurisditio est reseruata alicui tanq̄ꝫ superiori inferior non potest causam declinare etiam prorogando: vnde dicimus ꝙ si papa reseruat sibi iurisditionem velint nolint partes erũt sub papa vt no.de excel.prela.inter dilectos in nouella: ꝛ in c.tibi qui gratiam de rescrip.lib.vj.per glo.ꝛ Archi.ꝛ in.c. cum.OD.ferrarienſ̃ de consti.per Jnn.quod verum puto si superior est princeps:secus si inferior a principe:nam tũc eo inuito videtur ꝙ possit prorogare sicut ꝛ in arbitros cõpromittere:sed tutius est dicere vt omnis esset collusio ꝙ domi no prohibente nõ possunt per tex.extra de fo.compe.ex trãsmissa. ¶ Quid ergo in dño ignorante? videtur distinguendum vtꝝ habeat iustam causam prohibitionis vel nõ:sed verius est ꝟz Bart.ꝙ nõ possint qꝛ agit̃ de eius preiudicio:vt notat Bar.ff.de no.ope.nũci.l.i.§.ꝛ post operis.ꝛ per doc. de iudi.extra in.c.coeterni.ꝛ si iudex ex ꝓgatione incepit cognoscere dño ignorante ipso tñ postea sciente dñs poterit eis precipere sub debito fidelitatis ne procedant ampli[o] coram ipso:nã vt eleganter ait Jo.mo.illa regula vbi ceptũ est iudiciũ ibi finiri ꝺꝫ:tunc hꝫ locũ vbi non fit preiudicium alterius iurisditioni:vt no.[d] per eũ in.c.accusatus de here.li. sexto. ¶ Quero in quo loco pares debent facere curiã siue sedẽ pro tribunali? Rñdeo in loco more maiorꝫ prefixo: vt ff.de iusti.ꝛ iure.l.penult.ꝛ si non est prefixus ꝛ determinatus certus locus ipsi determinabũt locum congruũ habilez ꝛ honestum partibus nõ suspectũ:vt.ff.de arb.l.diez ꝓferre §.si arbiter. Quando.n.iudices spãles non bñt determinatuꝫ locũ ipsi possunt determinare:que loci designatio est q̄ꝺam interlocutoria quam mutare pñt suo arbitrio dũtamen partibus inotescat:vt.C.qũo ꝛ qñ iudex.l.si vt ꝓponis:ꝛ.l. preses. Sunt.n.qdã iudices singulares qui nõ determinatũ locũ bñt:sed vbi inueniunt malefactorẽ ibi suspendũt ipsuꝫ ꝛ isti pñt executionẽ suam facere etiã nõ sedendo pro tribunali. Si.n.inueniũt latronẽ in siluis ibi faciunt eũ suspendi certũ est ꝙ ibi non est locus cõpetẽs tribunalis:ꝛ tñ ibi fungunt officio suo extraordinarie ꝛ de facto:ꝛ ita seruat cõsuetudo. Sed de iudicibus singularibus qui bñt iurisditionez ex prescriptiõe in certas psonas:dicit Jnno.ꝙ si per ꝓsuetudiné prescriptã est ei certus ꝛ determinatus locus non pñt eum mutare:supple.n.nisi de partiũ voluntate qꝛ partes ꝓsit prorogare iurisditionẽ de loco ad locũ sine iniuria alterius iudicis:ar.ff.de solu.l. quero. Si aũt non bñt determinatũ locum:tunc Jnno.equiparaſ̃ eos arbitris vt ipe notat extra de fo.compe.cuꝫ cõtingat. De duobus aũt iudicibus bñti-

bus cãs

a ¶ Qꝙ nõ. vide ꝙ nota.in.c.ceterum de iudi.

b ¶ Probo:vide.ca. ad audientiaꝫ de prescrip. ibi glo.dicit contrarium vide ibi Host. in summa ꝛ Jnno. ꝛ alios allego ibi multa vide omnino.

c ¶ Quero., vide Ange. in.l.j. ff.ꝺ iudi.ꝛ quod no.in.l.siquis ex consensu de epis. audi.vide bal.in c.ceterum de iudi. vbi tenet qꝺ possunt prorogare vide ibi Jnn. ꝛ alios vbi tenet ꝙ non: vide lud. roma.in.d.l.j.§. Et post operis.

d ¶ Ut not.ꝛ ẽ notabilis limitatio ad.l.vbi ceptum.ff.de iudi. vide alia p bart. in.l.si sepulchrũ ff.ꝺ sepul.viola. And.barba.

bus cãs collegatus dic q̃ pñt in procedendo simul ꝓcedere:sed lata sñia nõ debet de delicto eiusdẽ bois sepius queri.ꝛ sic obstat exceptio rei iudicate ꝛ nõ litis pẽdẽtis.c.pro hoc de hereti.lib.vj.in glo.notabi. De arbitris autẽ iuris q̃ succedũt in iurisditõe iudicis ordinarij recusari pñt dubitari vtrũ deberent sedere ꝓ tribunali in audientia ipsius iudicis vel alibi. Puto tñ eos eligere posse locũ humilẽ ꝛ idoneũ sicut pñt arbitri simplices qui non habent p̃torĩũ.ff.de iudi.l.si locus:ꝛ adde qõ notaꝰ.C.de sen.ꝛ iterlo.om.iudi. l.cum sñiam:vbi glo.q̃ iudices boñ.ꝛ alij particulares iudices nõ babẽtes certã ꝛ deputatam sedẽ pñt ferre sñiaz in domibus eoꝝ vel in alijs publicis ꝛ honestis locis q̃ noti iudices etiã deputati p cõe bononie inter fiscũ ꝛ priuatũ non babẽt certã sedẽ:ꝛ tñ iudices sunt.vt.no.C.de sentẽ.q̃ sine certa quãti.l.ij. ¶ Quedã sunt etiam ciuitates ita pue que nõ bñt tribunal cãruz vt ciuitas lune in lõbardia:vt.ff.de excu. tu.l.qui duas.§.decẽ. ¶ Ciuitates enĩ ꝙsumpte a mari vel alia infectione babẽt dignitatẽ ꝛ nomen dignitatis:ꝛ tñ de facto non habent sedem suozum antiquozuz magistratuum. ¶ Nota q̃ ois qui iurat sicut nõ iurat ꝯ deuz ita nec iurat ꝯ iperiuz:itaqz ab oi iuramento fidelitatis excipiꝫ iperator qz p̃ceps mũdi est:ꝛ vt ita dixerĩ corporalis mundo deus. ¶ Sed pone q̃ expresse iurat ꝯ iperatorẽ ꝛ ꝯ oẽm boiem. Rñdeo non vz iuramentũ:qz est dolus expressus ꝛ ꝯ legem ꝛ ꝯ bonos mores est prestitũ:vt.C.de legibus ꝛ cõsti.l.non dubiũ:ꝛ.l.iuregen.§.pretor.ff.de pac.ꝛ.c.non est obligatoriũ de re.iu. li.vj. Sz pone q̃ iurauit ꝯ oẽz hominẽ excepto q̃ ꝯ iperatorez karolum quartũ quo mortuo successit in imperiũ latislaus eius filius iperator modernus:nũqd iste dñs latislaus videꝫ nominatim exceptus:ꝛ videtur q̃ nõ: qz non solũ fuit expressum ꝓpriũ nomen sed etiam tẽpus.ff.de libe. ꝛ posthu.l.gallus:in pri.ꝛ.l.titius.§.lucius.ar.in.c.abbate.ꝺ re iudi.li.vj. ¶ In contrariũ videꝫ qz ipsa dignitas ꝛ nõ ꝑsona est cã finalis exceptiõis qcqd ergo adijciꝫ dignitati videnꝫ adiectũ cã demõstratiõis:ar.ff.de le.ij.l.qõ principi.vt C.de post.here.instit.l.ij.quod est verius. Quero vtrum sicut debeat excipi iperator ita dz excipi rex:puta dñs rex francorũ qui sup oẽs reges est? Imperatorẽ enĩ semp excipio qz tã q̃ stella matutina in medio nebule meridionalis ĩminet: Rñdeo sic cũ sit dñs iurantis ꝛ eius cui iuraꝰ ꝛ quo ad suos subditos ipse sit in regno suo tanq̃ quidã corporalis deus:nõ tamen per hoc dico q̃ ipse sit alter imperator:qz vnũ est imperium:vt.ff.de orĩ.iu.l.ij.§.proinde:cũ esset ibi duz dicit:ꝛ necesse esset reipu.ꝑ vnum ꝙsuli.nã ꝛ si deus vnũ angelũ eximeret a sua ptãte supposito q̃ hoc posset:nõ tamẽ ille angelus eẽt deus. Ita excepto vno rege ab imperio: nõ tñ ille est imperator:ꝛ ponit spec.de feud.§.ij.ver.xv. ¶ Pone q̃ qs iurauit fidelitatẽ ꝙtra oẽm hominẽ ꝛ cõtra seipsum nũqd teneꝫ iuuare dñm ꝙtra seipsum? Rñdeo si iurãs bz malã cãz teneꝫ ex iuramẽto fidelitatis. Secus si bonã:ar.l.vlti.C.de nõ nu.pecu. ꝛ.ff.de verb.obli.l.venditores:ꝛ vide.§.hic finiꝫ.l.correa.c.i. §.fi.cũ ibi no. ¶ Quero quid si iurauit fidelitatẽ cõtra oẽm hominẽ excepto se:vtrũ videaꝫ excepisse filiũ ꝛ vxorez: vt sic exceptio aliquid operetur[a]? Rñdeo non:qz qõ tacite ineꝫ si exprimaꝫ nihil operaꝫ augmenti vel diminutionis: in quo dic vt.ff.ad turpi.l.i.§.suspecti.ꝛ in.l.illud.C.de sacrosanc.ecc. ꝛ in.l.si stipulatus fuero p̃te.de verb.ob.ꝛ in cle.exiuit de paradiso.de ver.sig.in.§.cũqz natura termini restrictiui.vbi tex. no.ad hoc. Et si queraꝫ quid est illud qõ tacite ineꝫ? Rñdeo tacitus intellectus ꝙtractui accõmodatus a natura actus: vt C.de fideiuss.l.non recte:ꝛ.ff.mandati.l.qui mutuã.§.nõ iõ.

¶ Que sint regalia. Rubrica.

¶ Id est res ꝛ iura precipua regis vel iperij seu fisci romanoꝝ vel cuiuscũqz regis q̃ in regno suo est monarcha:licet imperatore minor ambitu circuli sicut scaffa est minor nauis:vt. ff.de euic.l.scaffam:ꝛ.l.vltima.ff.de fun.instruc. Est enim p̃ceps eqdẽ solus dñs sui territorij ꝛ maris sibi subiecti. Porro territorium non est aliud q̃ terre spaciũ minutũ ꝛ armatũ iurisditione. In mari aũt non dicit̃ territorium:nisi forte habito respectu ad alueũ maris. Sed dicitur districtus.i.aque spacium seu latitudo similiter munita iurisditione ꝛ imperio.vt.c.vbi periculum:de elec.in.vj. Discamus ergo de istis regalibus ꝑm ordinem littere.

Regalie. Nõ ergo q̃ regalia ad regez pertinent:ita q̃ nõ ad alium nisi ex regia ꝓcessione vel largitate ptinent infrascripta videlicet archimãdia qõ est nomẽ gabellaꝝ:vel licentia faciendi arma:vel quedam milicia questuaria reseruata imperatori:vel auctoritas:puta faciendi admiragliũ in mari vel in terra ducẽ exercitus: vel aliquid qõ a solo iperatore cõsueuit ꝓcedi.arg.ff.de his q̃ no.infami.l. atlethas.§.designatores. Item vie publice dicunt̃ regalia. Et que dicantur vie publice ꝛ que priuate habetur ff.ne quid in loco publico.l.ij.§.pretor. Itẽ omnes portes ad regem pertinent. Et quis dicatur portus habeꝫ ff.de verb.signi.l.portus. Item oĩa flumina nauigabilia ꝛ alia ex quibus nauigabilia fiũt.ff.de flu.l. quo minus. Et ꝺ ponit And.de iser.de molendinis ꝛ vsu aque per medium p̃dioꝝ meoꝝ in flumine nauigabili decurrentis:ꝛ recitat opinionem cõem:et remittit ad Roffre.in ti.ne quid i flumine publico ripa de eius fiat.§.fina. Itẽ ripe fluminũ publicoꝝ.i.ripatica que soluũt transeuntes per nauiculam de ripa ad ripam vbi est de consuetudine. ¶ Quid de alueis fluminum publicoꝝ? Quidã dicunt q̃ aqua est communis:alueus vero non dic vt notat Cy.ff.de rerum diui.l.quedam in lec.[b] ¶ Extra no.q̃ pedagiũ ꝓ securitate prestatur:vñ q̃ soluit pedagiũ non pót capi ꝓ represalijs. dicit Ꝺ dof.C.ne filius ꝓ pa.in auc.habita: vbi oĩo vide p Ꝺ dof.[c] ¶ Quert vtꝝ illi q̃ emũt a cõitatibus terraꝝ tuscie ꝛ lõbardie ius colligendi pedagia possint licite emere:ꝛ vtꝝ sit dolus malus ea fraudare[d] ita q̃ in foro cõscientie vere iusticie teneanꝫ fraudãtes. Foꝝ enĩ ꝙscie ꝛ vere iusticie idẽ eẽ arbitror:ꝛ vñ q̃ taliũ vectigaliũ ꝛ similiũ interdictũ sit ꝙmertiũ: qz sunt cesaris vt ꝺ.ꝛ tã illiq̃ emũt q̃ vẽdũt sunt malefidei exactores ꝛ furtũ cõmittũt:qz a trãseũtibus rẽ alienã intercipiũt:qõ nemo pót nisi p̃ceps.naz vt hic dĩ regalia sunt. Sol.dicendum est q̃ quedaz sunt ciuitates q̃ hoc habẽt ex priuilegio ꝛ tũc pñt vti sed nõ habuti priuilegio. Quedam habẽt vt quidã asserũt ex pace ꝙstantie:ꝛ idẽ ꝑm Ja.butri. Quedã nitunꝫ exprescriptione seu ꝓprie loquẽdo ex ꝙsuetudine:ꝛ tunc aut est p̃scripta tanto tpe q̃ eius cõtrarij memoria hoiz nõ existit:ꝛ idẽ qz talis cõsuetudo eqparatur priuilegio cõcesso a p̃cipe ex certa sçia.vt extra de ꝟb.sig.sup quibus.§.p̃terea.ꝛ nota. in spec.de cã pos.ꝛ ꝓprie.§.qz vo ver.quid de colligentibus pedagium. Aliut est consuetudo minoris tpis ꝛ nõ sufficit: tuz qz via publica nõ p̃scribitur:tuz qz talis cõsuetudo a lege dãnatur: vt.s.de pace iuramen.fir.§.illicitas:tum qz non bz causam cõtinuam:nam nõ ꝑ boies trãseunt qui pedagiũ soluãt: ar.ff. de serui.vr.p̃dio.l.foramen. Sed Bar.dicit q̃ aut prescribiꝫ contra aliquem qui bz ius colligendi:ꝛ tũc p̃scribiꝫ lõgissimo tpe tñ regriꝫ eius sçia sicut in seruitutibus vt.C.de serui.ꝛ aqua.l.ij.. Dicit Inn.q̃ ꝙsuetudo non prescribiꝫ nisi contra scientẽ:qz ex tacito consensu ꝓuenit de ver.sig.c.abbate.ꝛ ibi in nouella. Aut prescribitur solũmodo ꝯ transeũtes:ꝛ tunc requiritur tm̃ tp̃s cuius ꝯij memoria non existit:ꝛ ẽt q̃ sciat ipator vel eius locum tenens:vt ipe nota.ff.de publica.l.si publicanus §.fi.qõ non placet:qz nõ constat per dictum.§.illicitas: imperatorem scire istos abusus:ꝛ qz non prescribiꝫ ꝯ cesareã ptãtẽ: vt.C.de prescrip.xxx.an.l.comperit. sed ꝯ priuatorum libertatem ꝛ vtilitatem:ꝛ ideo cum non tangat p̃ncipem eius spãlis scia nõ regriꝫ p̃ea q̃ notat Inn. de offi.ord.cõquerente: de hoc per Cy.ꝛ Ja.butri.c.noua vectigalia.l.i.ꝛ.ij.ꝛ dixi.C.de iure.aur.an.in.l.i.Et

a ¶ Operetur. vide glo.in.c.petitio. de iureiu. vbi late dixi vide bal. in.l. cum acutissimi.C.de fidei. vbi latissime dixi vide bal. in c.j.ꝺ noua foz.fidelita.bal.i.l. petitionez.C. de ad uo.diuer.iudi.

b ¶ In lec. Add de q̃ ille qui est in portu nondũ est i vrbe: de au. ꝛ ar.leg.l.fiquis ita.

c ¶ Odoff. Et supra de pace iuramento fir.i.c. j.§. conuenticulas: ꝛ q̃ feu. da. pos.in.c.j. i ver. extra quero:vbi dixi.in.§.qui de feudo. Itez theolonia ꝛ littera exponit quid est dictum theolonia i.vectigalia:ꝛ dicũtur a tollo tollis: qz tolluntur a transeuntibus ratione soli publici:vt.l.j.ff. de publica.

d ¶ Fraudare. An sit licitũ fraudare gabellas. vide bal.in.l.veluti.ff.ꝺ iusti.ꝛ iur. in.ũ.coll'.ibi ius passagij. an ius colligendi pedagium sit reale vl̃ personale: vide bal.in.l. a procuratore.C. mandatis prepondera. And.bar.

a ℂ Per Accur. Sed pone q̄ aliquis nobilis habet ius paſſagij ex p̄iui legio p̄incipis nunquid idem ſit ac ſi p̄ſcripti eſſet. Dic q̄ ſic: ar. ff. de le. iij. l. pater. §. quindecim: ꝛ q̄ no. Ja. bu. ꝛ Buil. in. l. i. C. de eo q̄ p̄o ſua iu riſdi.

b ℂ Oldr. Vide eundem Oldra. conſilio. lxxiij. ō peni. c. i. de ſorti leg. vbi refert ol. ad id̄ Oldra. ꝛ Jo. an. in ſpec. de fal. i rub. nioder nos in. c. ij. de ſor tileg. per beatu Thomam. ij. q̄. lxxvij. articu. ij.

c ℂ In nouella. Et aduerte q̄ in dictiones q̄nq; i ponuntur p̄ſonis p̄o rebus vt ple ne nota. in. l. indi ctiones. C. de icol. libr. x. ꝛ ibi nota. ꝛ in rubr. C. de in dictionibus. Et i illo non dz poſſe imponi forenſib⁹ ſicut nec p̄t col lecta vl aliud mu nus patrimoniale q̄ imponit p̄ſo ne p̄o rebus vt p Bart. in. l. i. C. de muli. ꝛ in quo lo co lib. xi. q̄ ergo collecta eg parat indictioni ſolum operatur q̄ de ex traordinarijs fit ordinarium: vt i d. l. i. ꝛ indictio p Bart. ꝛ in. l. hi q̄ de iure imu. ꝛ in d. l. i. ad fi. de mu. ꝛ in quo loc. dixi latius. C. ſine cēſu vel re. in. l. fi. ꝛ p Archi. in. c. i. de i mu. eccl. lib. vi. ꝛ Spec. in ti. ō cle. coniuga. §. i. ver. ad huius.

d ℂ Repellit oi no. Tene mēti: ꝛ adde q̄ ſtatutu regrit teſtez ſum me ꝛ integre opi nionis infamis i famia facti nō po teſt teſtificari idē dic ſi regritur q̄ ſit optime opio nis vt eſt tex. no. in. l. ſi quis ex ſignatorib⁹. ff. quē admo. teſta. ape. ꝛ ibi notat: q; ſic ibi dicunt docto res q̄ ſi illa publi catio fierer coraz infami ifamia facti nō valeret: q; non eſt optie opi nionis facit text. notabilis in auc̄. de here. ꝛ ſalu. j. §. ſcimus. vbi te ſtes ad conficien dum inuentaeiuz debent eſſe optie opiniōis: ergo ex cluditur quocun q; mō q; ſit infa mis facit text. in auc̄. ſed cuz teſta tor. C. ad. l. fal. vbi requirit q̄ ſit bo ne opi. facit text. nota. in. l. pupilla ris. ff. de popula. actio. vbi intētās actionē popularē debz eſſe integre opinionis ꝛ gl. ex cludit infamiam p illū tex. facit tex. nota. in. l. teſt iuz. C. de teſti. vbi pz ꝛc. vt ibi dī ꝛ poſtea regritur q̄ teſtes ſint ſumme ꝛ integre opinionis ꝛ ſic ex cluditur infamis facit tex. in. l. queſitū. ff. de teſta. in vbo integ. fructus q̄ no. facit tex. in. l. fi. C. de ſecū. nup. vbi non defert iu ramentū ad p̄ban dam ingratitudi nez ꝛ an q̄ ſtatu tum regrit q̄ dz p̄bari p teſtes op time opionis de beat b̄ articulari vide. d. Franciſ. de rāpo. in auc̄. ſz cū teſtōz ad. l. fal. vbi ſup hoc cōſul uit ꝛ. d. Jo. an. de lig. vbi refert an gel. in. l. i. §. fi. ff. quēad. teſta. ape. ꝛ ibi vide. d. meū de Imola. ꝛ. l. ſi quis ex ſignatorī bus p̄al. ꝛ an poſ ſit teſtificari infa miſ infamia facti vide que notaui in tex. l. caſſiuſ. ff. de ſena. Et quid ſi quatuor teſtes ſint integ. opinio nis: ꝛ vnus nō an ille eum ſuſtenta rent: vide q̄ no. in. l. ſi quis ex ar gentarijs. §. i. ff. de edē. vide text. in. c. i. de ap. in vbo idoneos: ꝛ vi de text. c. in litte ris: ꝛ. c. lz vniuer ſis: de teſti. inver bo p̄bate vite: vide tertium. l. ca pitalium. §. fi. in vbo integ. fame. ꝛ vide tex. in. c. i. q̄ vltimile de p̄e ſumptio. vbi i ca ſu illius. c. dz arti culari de bonis ꝛ honeſtis teſtibuz ꝛ vide tex. in. l. i. in p̄inc. ff. de vē. inſpi. ibi p̄bate artis ꝛ fidei. Et adde ad p̄edicta tex. l. crimīnis. C. qui accuſ. nō poſ. vbi text. dicit q̄ dz eſſe integre eſtimationis ille q̄ vult accuſare: ſed clarum eſt q̄ infa miſ infamia facti poteſt accuſar vt tenuit gloſ. in. l. q accuſare. ff. de ac cu. ꝛ docto. in. c. i. de accuſa. ergo non eſt vez iſtud dictum bal. q; ſa tis dī integre opi nionis quo ad te ſtificandū ex quo eſt infamis infa mia facti cogita quia eſt noua con ſideratio: ꝛ vide d. Abb. in. c. fi. de teſt. vbi pulchre loquitur ꝛ q̄ ibi ibi dixi An. bar.

no. mirabiliꝛ q̄ ex eo q̄ p̄inceps dānat aliq̄d vī bñe quādaz ſciaz i gñe q̄ p̄ eius deuetū fiat. Jtē q̄ ex tali deueto nō ipediť p̄ſcriptio tāti tp̄is cu ius initij memoria nō exiſtit: q; taľ p̄ſcriptio eg parat p̄ilegio. d. c. ſup q̄buſdaz. §. p̄terea: nec p̄t dici p̄incipē ignorare cū ſciat p ſe vel p aliū: vel ēt in gñe: vt j. dicā. ℂ Sed q̄ro vtrū p iſtā p̄ſue tudinē vel p̄ſcriptionē acq̄ratur ius ipſi ſolo ſiue territorio: an ſolūmō p̄ſone puta comiti p̄ſcribē ti talē ius paſſagij? ꝛ vī q̄ iſta p̄ſcriptio ſit p̄ſona lis: vt. ff. de ſui. ru. p̄di. l. pecoris. Dicas q̄ ē rea lis: vñ trāſit cū ſolo: ꝛ b̄ appet: q; nō eſt reperire aliq̄s p̄ſonā cū qua finiaľ. Et nō. q̄ diſtictio bar. bñ eſt va inquātuz diſtinguit q̄ aut volo p̄ſcribē ius iam formatū in p̄ſona alterius ꝛ p̄ſcribo lon giſſimo tpe: q̄ intellige ſine ti. ſz cū ti. ſufficeret p̄ ſcriptio lōgi tp̄is: vt. C. de p̄ſcri. lō. tēp. l. fi. nam iſta p̄ſcriptio nō eſt iuri p̄ria: q; ius iā formatū ē ꝛ in eſſe deductū: ꝛ vt ita dixeriz de publico fcīm eſt p̄uatū: nec regrit ſcia alterius q̄s illius q̄ p̄e ſcripſerat. Scia. n. trāſeuntiū iō nō regrit: q; nō dī eos p̄prie p̄ſcribi cū nō interſit eoruz cui ſol uant: facit q̄ nō. Jnn. ex de ma. ꝛ obe. inter qua tuor de reſti. ſpo. c. oliz: el. iij. ꝛ. d. c. q̄ queréte: tuz ēt q; ſi p̄ſcribereť p̄ eos p̄ſcribere p̄ icertas p̄ſo nas: ꝛ ſic certa ſcia ipoſſibilis eēt baberi. Aut vo lo ius de nouo formare ꝛ p̄ſcribē p̄ libertatē trā ſeuntiū: ꝛ tūc regrit tp̄s cuius p̄rij memoria non exiſtat: nō tñ opz p̄bare de certa ſcia p̄ncipis: q; tūc ip̄z ē certū ſcire lz i p̄fuſo ꝛ in gñe: vt. §. dixi. ℂ Et nō. q̄ in p̄ caſu p̄ſcribiť q̄ſi p̄feſſoria p̄ q̄ſi p̄feſſoriā ſz i caſu ſcō p̄ſcribiť q̄ſi p̄feſſoria p̄ ne gatoriā: q; p̄ oños: ꝛ facilius eſt p̄ſcribere p̄ có feſſoriā q̄s p̄ negatoriā. ff. de vſuca. l. ſeq̄ť. §. ſi viā ꝛ vide de negatoria que a tranſeūtibus intentaľ ff. de p̄di. ꝛ de. l. q̄buſ diebus in p̄in. p Accur.

ITEM ADNOTE .i. auctas faciendi monetas publicas. An. de iſer. q̄rit b̄ de his q̄ fa ciunt alchimiā ꝛ dicit q̄ ſi ipendiť tñ p tāto: ꝛ tale p tali ſine aliq̄ falſificatione forme vel māe nō puniť alchimiſta: q; eſt ars p̄ſpicaci ingenio i uenta: ꝛ tāq̄s a p̄ho. Sup b̄ ēt p̄ſuluit. d. oldr.[b] in p̄ſilijs ſuis ꝛ logť Jo. an. i addi. ſpe. in rub. ō crie fal. ℂ Jtez pene maleficioz fiſcaľ. ſunt regis. C. de mo. mul. l. multaz. Jtē bona vacātia: vt. C. ō bo. va. l. i. li. x. Jtē turpia lucra q̄ ab indignis ex torquenť: vt. ff. de inof. teſ. l. papi. §. meminiſſe. Jtē bōa p̄hentiū inceſtas nuptias: vt i auc̄. de inceſ. nup. in p̄n. col. ij. ꝛ idē ſi p̄bit iceſtū ſine nuptijs: q; magis delingt: ar. i auc̄. de reſti. ꝛ ea q̄ parit. §. fi. col. iiij. Jtē bōa oia p̄fiſcatoz: vt. C. ad. l. iul. ō vi. l. ſi tutoris. ff. de capi. di. l. tutelas. §. ſi liberta te. ℂ Jtē oēs redditus plauſtroz ꝛ nauigiorū q̄ rediguntť i publicū ꝛ q̄cūq; pp talē cām icidūt in p̄miſſuz: vt. ff. de publica. l. cōmiſſa. ꝛ. ff. p ſol. l. cū duob⁹. §. idē rñdit. ℂ Jtē collecte ſiue ſint ordinarie ſiue repētine p Bart. i. l. actor in p̄in. ff. de re iu. ꝛ lz gl. dicat q̄ collecta eſt munus q̄ imponiť p̄ſone, p rebus: vt. ff. de mu. ꝛ bo. l. reſcri pto. §. fi. tñ An. de iſer. dicit b̄ q̄ ſi ſunt ordinarie collationes q̄ idē eſt dictuz q̄ indictiōes q̄ ſunt munus p̄rimoniale: ꝛ iſtud p̄deſt ſcire pp id q̄ nō. ibi. By. ſ. vtrū ad eas ſoluēdas teneāť nō ſub diti q̄ ibi bñt poſſeſſiōes: naz ad munera p̄rimo nialia oēs tenenť. C. ō imu. ne p̄ce. li. x. l. fi. ꝛ vide q̄ nō. in. c. ſi peruenit: ex de imu. eccle. in nouel.

Sic ad ſoluēdū paſſagiū p reb⁹ tenerenť q̄cūq; tranſeuntes: imo maxie colliguntť a nō ſubditis C. loc. l. pe. §. nauē. Jtē ad regē p̄tinet p̄tās creā doz magiſtaruū: vt i auc̄. ō feu. ciui. col. iij. p totū: nā oīs iuriſditio ꝛ diſtrictus apud p̄ncipez eſt: ꝛ oēs iudices a p̄ncipe adminiſtratione accipe dñt: ꝛ iuramētū p̄ſtare q̄le a lege p̄ſtitutū eſt ēt poſt pacē p̄ſtā. vt nō. §. de pa. iur. fi. §. iudices: in gl. q̄ incipit: ꝛ ita nō. Jtē oēs iſule p̄ncipis ſunt: vt. ff. de iudi. l. inſule. ff. de publica. l. ceſar. Jtē oīa pa latia deputata i ciuitatibus p iuſticia exhibēda. Jtē oīa bona cōmittentiū crimē leſe maieſtatis: ꝛ reliq̄ hic in tex. p̄tenta. ℂ Vltio no. q̄ ſi papa facit aliq̄s regē oīa iſta querunť regi quaſi ſpāli ter cōceſſa. Jtē lz oēs iuriſditiones ſint regis: tñ nō oēs iuriſditiones ſunt meri iperij. Et an iu ditiones p̄ſit vendi: vide. ff. de publica. l. cotē. p Bar. ꝛ p̄baľ hic q̄ nō: q; p̄ncipis ſunt q̄ vendi nō p̄ſit de iure romano loquēdo: arg. ff. de le. i. l. apud iul. §. fi. ꝛ §. de. l. coz. c. i. §. ex ead̄. l. Sikr in terris eccl̄ie oīs iuriſditio ꝛ oīs diſtrictus eſt pape: ꝛ ab alio q̄s a papa emi vl p̄cedi ñ p̄t. ff. q̄ vi aut clā. l. p̄hibere. §. plane. Bñs An. de iſer. i iſto. c. multū extēdit ſe: ſz q; nimis ē plixus i vbis poti⁹ q̄s i ſnijs nō curo occupaľ mēbranas: ar. C. de ap. amplioz. §. i refutatorijs: ꝛ. l. i. ff. q̄ met. cau. in glo.

ℂ Quot teſtes ſunt neceſſarij ad p̄bandum feudi ingratitudinem. Rubrica.

IMperator Henric⁹ auguſt⁹ vniuerſo pplo. Si vaſall⁹ ꝛc. Ad p̄bādū ingratitudinē delicti q̄nq; teſtes req̄runť idonei opionis ite gre ꝛ manifeſte p̄bātes. h. d. ℂ Sl. dubitat vtz iſtud capľm ſit de eoz̄pe feudoz an ſit ex̄uagās. Sz. §. de ca. q̄ cu. vē. c. ſi voluerit gl. recitat iſtō. c. ꝛ p̄cludit q̄ ſi iſtō. c. ē lex ſtādū eſt vbis legl. Si aūt nō eſt lex ſufficiūt duo teſtes. Quotj igiť de aliq̄ ex̄uaganti dubitaľ: melius ē in dubio iuris ſcripti reguľ deſeruire: vt ex de fi. inſtr. c. paſtora lis: ꝛ de iſto. c. feci vbuz in. l. i. C. de ſa. ſanc. eccle. ℂ Sz an ſnia lata p vl p̄ ſit ipſo iuř nulla? dic vt nō. Bar. ff. de re iud. cū platis. Vltio collige ex iſto tex. ibi dū dicit integre opi. q̄ infamia facti bos teſtes q̄ p̄ducunť ad p̄bandū ingratitudiez repellit oīno: q; text. dicit integre opi. Infamis aūt non poteſt dici integre opi. vt. ff. de eden. l. ſi quis ex argentarijs. §. i. ℂ Quero q̄d ſi tpe diſpoſitioſitionis erat integre fame poſtea vero in famis factus eſt vel econuerſo q̄d iuris? Rñ. inſpicitur tp̄s quo tulit teſtimoniū: vt. ff. ad carbo. l. iij. §. cāe ꝛ ad b̄ facit q̄ nō. C. de teſta. l. i. i gl. ſ. q̄ſi: ꝛ. ff. de infa. l. furti. §. i. Jntelligo non ſolum tp̄s iuramenti: ſed depoſitionis: nec ſoluz tēpus depoſitionis ſed iuramenti: q; ex vtroq; ſimul ꝛ nō ex quolibz per ſe fundať fides teſtimonij. Et lz dicatur q̄ depoſitio trahatur ad tp̄s iuramen ti: vt no. in. c. i. de offi. deleg. in cle. illud eſt verū quo ad implicitam p̄bationē: ar. de here. inſti. l. aſſe toto: quo ad explicitā p̄bationē. ff. de te ſta. l. heredes palaz. §. ſed ſi notaui: ꝛ p Jo. an. in c. p̄ſentiuz de teſti. lib. vi. in nouella. Vel illud eſt verū ſolēnitatis reſpectu: non reſpectu verita tis de qua ſine depoſitione manifeſte liquere nō poteſt. Doro teſtimoniū debet eſſe manifeſta tio veritatis vt hic in aduerbio manifeſte: ꝛ p̄ba tio clara eſſe debet: vt no. ff. depoſiti. l. i. §. ſigs argentum:

argentum.ff.de ven.in poss.mit.l.i.§.si ea: extra de proba.c. presentia:extra de suc. ab intesta.c.cū dilectus[a].

¶ De notis feudorum. Rubrica.

¶ Idest de quibusdam notabilibus ꝛ quasi regulis in materia feudorum.

Notandum. Quia moris est i fine libri supponere regulas ꝛ aliqnas conclusiones:iccirco auctor huius operis quasdam notulas ꝛ regulas elicit concludendo per ea terminans opus suum: ꝛ quicqd ꝫ continet formaliter habet .ſ. de capitulis extraor. ꝛ alterius cōpilationis feudorum.c.notandū vsqꝫ ad.§.illud quoqꝫ curiali:qđ est in eodē.c. Nota ergo qꝫ ille qui hꝫ feuduꝫ de camera seu de caneua nō potest petere istos panes ciuiles nisi pus ere alieno soluto. Itaqꝫ creditores tali feudatario p̄ferunt. No.in tex.ibi. EXPECTANDUM. qꝫ id quod differt nō propterea absorbet: ꝛ ideo qđ nō debetur nūc debetur cū se facultas obtulerit .C. de fideicō.lib. l.liberti. Vñ qñ camera abūdabit soluet ét pro ꝓterito tpe: ꝛ in oibus annuis prestationibus vel mēstruis se referentibus ad aliquā rem ex qua percipiunt idem dicimus: naꝫ qđ deficit vno anno supplet ex alio:vt.ff. de vino le.l.ex eo. ꝛ.ff. de annuis leg.l.legatū.§.vini falerni:ꝛ.ff.de verbo.ob.l.inter stipu.§.sacrā:ver.pro quo.etiam si esset vna tm̄ prestatio ex alīquo corpore ex fructibus alicuius corporis vel redditibus alicuius vniuersitatis fienda cū certi tpis determinatione nō fieret tunc suppletio ex sequentibus annis sꝫ consumeretur stipulatio qꝛ res que in stipulationem deducta est i rerum natura non est nec erit:vt.ff.de vino lega.cuꝫ certus numerus:ꝛ hoc si sunt aliqua verba taxatiua. Si enim apponeretur fundus gratia solius demonstrationis tūc aliunde solui deberet:vt.ff.de ꝓben.emp.l.si.§.si.ꝛ est glo. nota.de vsufruc.l.hactenus in glo.que incipit.ſ. vsufructuario:que allegat optimas.ll.p̄m Pe.ꝛ Bar.qui ita notant in.d.§.sacramenta:ꝛ Ly.C.de dona.l.si quis argentum:vbi omnino videas. ¶ Quero quid vult dicere lra ibi. NON EQUIDEM.ꝛc. Respondeo vult ponere quādam similitudinez de marito ad dñm.nam sicut maritus non tenetur nisi inquā tum facere potest deducto ne egeat:qꝛ iniquuꝫ est eum videre egentē quē prius habuit in coniugē: ita per similitudinē quandam dꝫ dici in domino. SIVE LAUDERA. qñ innuat tex.qꝫ etiam si expresse paciscereturcontrarium: non valeret contractus:ar.ff.sol.ma.l.alia.§.elegāter : ꝛ.ff.de peculio leg.l.si peculium.§.ꝛ si fuerit. Sed nūquid idem erit si dñs dat mihi in feuduꝫ certum fundum: vt non tenear nisi quatenus facere possum? Respondeo non erit idem:arg.ff. de re iudi.l.nēsenius.§.fundum:sed ibi agebatur reali. Certe ego dico qꝫ etiam si personali actione de dote ageret ad spēm data in dotez non fieret eris alieni deductio ex quo cōcludo in qōne proposita dñm precise teneri. Sed cur aliud est in camera qñ̄ i feudo? Rñdeo qꝛ camera est quid vniuersale sicut mensa ꝛ negociatio:ꝛ ideo augmentum ꝛ diminutionem recepit:vt.ff.de leg.ij.l.cū pater.§. mense.ff. de pig. cuꝫ taberna. Fundus aūt i sua integritate permanet nec ere alieno in sua substantia minuitur. Glo.tñ[b] que est.ff.de reg. iur.l. in condēnatione indistincte dicit qꝫ vbi rōe pſone datꝫ priuilegium vel rōne contractus:vt in donatione non tenet quis nisi inquātum facere potest : dꝫ ergo ei dimitti vnde viuat: quod beneficiuꝫ hꝫ retinendo vt non haberet petendo: qꝛ donans a donatario alimenta non petit ꝛ tñ pro alimentis retinet quod donat:glo.est ibi singularis quam quidam donant per id quod nota.in.l.fi.C. de reuo.do. vbi de hoc p Ly.Sed si tu bene consideras gl.est vera qꝛ directe nō possunt peti alimēta: reuocabitur tñ donatio qꝛ donatarius est ingratus loquor in simplici donatione.

Quot autem pares. Not.ꝫ qꝫ tunc pares debent interesse inuestiture subaudi noue quotiens dñs habet pares quod puto intelligenduꝫ in eadem prouincia. Sed si non hꝫ pares pōt vasallus ingredi curiam ét non p pares ꝛ tenet inuestitura:hec notula sumpta est ex tex.§. qui testes sint nec.ad ꝓban.inuesti.c.i.ꝛ.§.qđ sit inuestitu.c.i.in princi.versi.si vero inuestitura. VIOS MELIORES. Vide.ff. de vsu.l.sciendum. PLURALIS LOCUTIO. Nota qꝫ plures dicuntur duo vel tres:ꝛ hinc sumpta est regula iuris canonici. Iste aūt text.sumptus est ex.l.vbi numerus.ff.de testi.ꝛ extra de testibus.c.in omni:ꝛ extra de testamentis cum esses ꝛc.

Item sciendum. Nota hic qꝫ ille qꝫ habet rez cōez cū alio pōt de parte sua inuestituram facere:ꝛ qꝫ intervasallum ꝛ consortem proprietatis pōt fieri diuisio tam in iudicio qñ̄ extra qñ̄ vasallus hꝫ ius agēdi ꝛ defendi excipiendi ꝛ replicandi: vt in .c. si vasallus de suo si de feudo fuerit controuer:ꝛ.§.de cōtrouer. inter vasallum ꝛ alium.c.i. Sed quid vult dicere littera: dum dicit vt adequatio pcurrat vsqꝫ ad.xl.annos. Respondeo adequatio exponitur:id est ipsa diuisio vel petitio diuisionis per quam adequantur habentes rez cōmunē qñ̄ diuidere volūt:vt isti.de offi.iudi.§.familie: cum.§.sequenti:ꝛ.C.cōi diuidun.l.penulti. Illa ergo res dicit proprie diuisibilis cuius partes p̄nt adeq̄ri. Item vult dicere lra qꝫ iudiciū cōi diui.qđ datꝫ feudatario vel contra feudatariū non finit minori spacio xl.ann.quod est spāle in feudis. Nā in alijs prescribit xxx.ann.nisi sit actio perpetua in iudicio: vt.C. de an. ex.l.patria p̄m Pe.de cer. Itez nota hmōi diuisionis iudicem esse magistrum:vt hic in verbo per iudicem. Et an iurisditio possit diuidi vide in Spe.de feu.

Item heres. Nota qꝫ heres tenetur habere firmum factuꝫ defuncti concordat.§.qui suc.tene.cap̄.i. ꝛ.ff. de iure do.l.si ego.§.primo.

Item eadem lege. Nota qꝫ investitus eadē lege ꝛ eodē iure dꝫ rem hꝫe qūo habebat inuestiens : qꝛ qui adminiculo alterius vtit dꝫ vti cū sua cā suisqꝫ vtijs:vt.ff.de reg.iur.l.qđ ipsis.ff.de acq.re.do.l.traditio.de acqui.pos.l.pōponius.§.cuꝫ quis.ff.de ac.emp. l.in venditione.ff.de manumissione.l.gayus.

Item investitura. Nota hꝫ qꝫ possessio ꝛ inuestitura pōt trāsferri ꝛ acgri p se ꝛ p nūciuꝫ. Dō q̄re qñ̄ p nūcium vtrū interueniat hꝫ fictio aliq̄? Guil.dicit qꝫ sic.ff.de pac.l.ab emptiōe. Bar.dicit p̄riuꝫ p.l. certe §.si.pcur.ff.de preca.ꝛ facit ex̄ de p̄ben.c.accedēs.ꝛc.

Iccirco pares. Nō.hꝫ rōnez q̄re pares debent itereſſe qꝛ nō est suspicandum de paribus qꝫ testificent precio p̄cibus odio vl amore: ꝛ iō nec de hꝫ eos iterrogādos puto nec iuramēto eoꝝ hꝫ eē de necessitate exp̄mēduꝫ.

Si instrumentuꝫ. Nō.hꝫ qꝫ si istrm feudi dicat falsuꝫ nō sit acerrima indagatio:sꝫ defert iuramūtū vasallo.qđ itelligo nisi instrꝫ sit apte suspectū:vt.C.de pba. l.iubemus.dicit Pe.de cer.qꝫ p̄ casu examinabunt testes istri si viuūt. Si aūt nō viuūt ꝛ dñs negat instrm vez p quā negationē fit res dubia pp aucatez negātis qꝫ vasallus debebit iurare cū legitis sacsalib[s]. Illud aūt certū est de iure cōi qꝫ i instro publico due oriunt p̄sumptōes.ſ.qꝫ sit vez:ꝛ qꝫ sit solēne: imo possum[s] dicere qꝫ due oriunt ꝓbatiōes:vt.C.de pba.l.cū p̄cib[s]: ꝛ no.ff.de pac.l.iuregē.§.qꝫ fere. ¶ Quero igit si in istro feudi ꝓtinent duo testes quos tabellio asserit eē pes:an credat instro? ꝛ vī qꝫ nō : qꝛ sup ista parilitate nō conficit instrm: sꝫ sunt verba enūciatiua. Sꝫ p̄riuꝫ puto[c] per notata in.l.i.C. de fide instru.ꝛ iur.baste fis.

a ¶ Dilectus. Ex his decidit vtrum testis qui sine iuramento falsum deposuit teneat pena falsi testi.ꝛ videt qꝫ nō quasi deficiat substātia testimonij. Ricar.malū. ꝛ Jo.an.dicit qꝫ iuramētū nō est de substātia testimonij cuꝫ possit a ptibus remitti ꝛ sic nō teneatur pena falsi testis. vt per Jo. an.in c.nō est sine culpa i mercu.ꝛ dixi.C. ō sacrosan. eccle.l.j.

b ¶ Sl.tñ. Nota pro gl. in.l.in condēnatiōe de reg.iur.glo.est nō. in.d. l.j. ꝛ.l. sicut. §. non vī.ff.q. mo. pig.vel hypo.solui. dicit qꝫ si in instro dicat testi iuratus p̄sumit interuenisse iuramentū gl.est aurea p̄m euꝝ in.d. l.j.ꝛ vide bar.q vī tenere illā gl. in aut. si quis in aliquo.C.de edē. saly.in.d. auc.si quis in aliquo: ꝛ dñs abbas: ꝛ alij. in.c. alteri de test. ludo. ro. ꝛ alij in.l. sciēdū de vbo.obli. vide.d.abba.consilio . cxxviij. vbi allegat glo. d.l. prime. bal. in.c. iurauit alias i.c. post cessionez de pba. ꝛ bal. in.c. sicut de re iud.ꝛ vide ibi abbatē.

lib.x. Si autem in instrumento non fiat mentio q̄ sint pares non p̄sumam eos esse pares: q̄ nō constat per instr̄m de ista extrinseca qualitate: vt.ff. de publica.l. quecūq;.§.fi. Sed pone q̄ ipsimet testes in iudicio dicant se esse pares q̄libet v; de seipso: nūq̄d p̄obāt istā parilitatē. Et v̄ q̄ nō: q̄ sunt testes singulares iuxta nō.in.c.bone memorie magūtino: extra de ele.p Ber. Item si testificent coniunctim de se ⁊ de alio q̄ ad illum alium non erit nisi vnus testis. Sed ōrium v̄.s.q̄ vnus testis suffragē alteri: ⁊ alter alteri sup ista admiculatiua qualitate ꝓbāda: ad q̄ facit q̄ nō.ij.q.vij. querendū vbi oīno vide. Quot aūt modis ⁊ per quot diias appareant testium singularitates plenissime ⁊ vltra omnes alios scribentes notaui. C. de test.l. testiu;: vbi omnino vide si placet.

Notandum. Nota q̄ q̄n est controuersia inter dn̄m ⁊ vasallū pares cogunt̄ testificari: que cōpulsio fiet per dn̄; ⁊ illos pares q̄ de cā cognoscūt. Unde no. q̄ pares hn̄t iurisditionē sup pares ⁊ q̄ iudices hn̄t iurisditionē sup testes. ¶ Item nō. q̄ ille q̄ dicit se nescire tn̄ cogit̄ veritatē dicere: ergo valet eius testimoniū: alioq̄n frustra cogeret̄: hoc tn̄ t; Jaco. de are. C. de iura. calū. l.ij.§. qō obseruari: ⁊ dicit q̄ testis q̄ heri dixit nō credo post hodie dicere credo: ⁊ q̄ dixi heri nescio pōt hodie scire: q̄ possibili veritate inesse posita nulla necessario segt̄ falsitas[a]. Et ista qō fuit de facto h̄ anno in ciuitate astensi: ⁊ alibi in hoc ope tetigi[b]: ⁊ iste ver. sumptus est ex tex.s̄.q̄d si inuesti.§.i. ⁊ si ō inuesti.iter dn̄; ⁊ vasallum lis ori.c.i.circa p̄in. dic vt ibi dixi: ⁊ i.l.p̄sbyteri. C. de epis. ⁊ cleri.

Cuz domino. Nō. q̄ q̄n dn̄o dat̄ iuramentum sup facto ꝓpio d; iurare se inuestitur̄ā non fecisse. Heredi aūt sufficit si iuret se inuestire. In facto. n. ꝓpio ignorantia; non pōt p̄tendere sed in alieno sic: ēt si est filius: vt.l.vlt. ff.p suo. ⁊.l.eius q̄ in ꝓuinciā si cer.pet[c]. DEFENSIO. i.sacr̄m subaudi q̄ est in duobus casibus. s. q̄n vasallus est in possessione ⁊ possedit minus anno: vel q̄n dn̄s possidet: sed vasallus actor affert ꝓ se solā p̄sumptionē: vt.s̄. de conten. inter do. ⁊ va. de inuest. feu. c.i. circa p̄in: ⁊.s̄. in ti. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis ori.c.i. circa p̄in. ⁊.s̄. de consue. rec. feu. c.ij.§.fi. ibi nō fecisse: ⁊ sic iurat ō veritate cū iuret de facto suo: vt.s̄. de consue. rec. feu. c.ij.§.i. ⁊ ff. rex amo. l. marcellus: ⁊ vide quod nō. Bar. ff. de fur. l. inter oēs.§. recte: ⁊ l. res. C. de crīe expil. her. NESCIRE. alius tex. dicit se nō credere: ⁊ sic iurat de crudelitate cuz iurat de facto alieno: vt.s̄. de cōsue. rec. feu. c.ij.§. ⁊ iurabit. Sz aliud econtrario in vasallo: q̄ semp iurat p̄cise sine mentione cōscientie de facto alieno: vt.e.ti.c.ij. in quo iuramēto d; noiare inuestitorē ⁊ dicere titulū sue possessionis p auctorem suū sicut dicit Placen. in.l. cogi. C. de peti. here. ibi notauit q̄ conuentus petitiōe hereditatis cogit̄ dicere titulū p p̄ximū vel aliquē cognatum. i. d; allegare auctorem suū. Et qō dixit p̄xi mum cognatū logtur exemplificatiue: q̄ ab intestato q; h; cām a ꝓximo cognato. ¶ Nō. ergo q̄ vasallus siue agat siue conueniat̄ d; dicere ti. p auctorē suum. i. denoiare inuestitorem suū: vt. C. de ꝓba. l. siue possidetis: ⁊ qō no. in. c. i. de reg. iur. li. vi. ¶ Deinde nota q̄ sacr̄m defuncti diuersum est a sacr̄o heredis: ⁊ ideo diuerso mō iurant. ¶ Item no. q̄ ꝓscia heredis est diuersa a ꝓscia defuncti: cū. n. aīa fit forma indiuidua impossibile est in duobus corp̄ibus eandem aīam esse. Sz accidentia anime possunt esse cōia ⁊ possunt econtra nō esse. Et ideo scia patris non est scia filij: nec ignorātia patris est ignorantia filij. Contractus tn̄ patris esse dr̄ cōtractus filij si filius est heres ⁊ idem ti. in vtroq; : vt no. ff. de acqui. pos. l.i.§. veteres[d]. Eternuz illum ⁊ in-

a ¶ Falsitas. Et ibi Ly. in.xij.q. ⁊ per Bar. in.l. qui bona.§. fig̃s simpliciter. ff. de dā. infec. q̄ limita antecē loquatur cuz parte: vt supra dixi de cōtrouer. inuesti. c.i. ibi extra nota.

b ¶ Tetigi. vide eundez in. c.i. in §. fi. n. dño in ti. q̄d sit inuestit. ⁊ ibi notaui.

c ¶ Ler. pet. Et Bar. tetigit i.l. cum heres: ō lib. leg. dixi supra si de inuestit. inter do. ⁊ va. lis ori. c. fina.

d ¶ Ueteres. Et ideo si cōmittit aliquid ꝓscie alicuius nō p̄t alius substituere: glo. est sing. ff. de arbi. i.l. sicuti. ⁊.l. ⁊ in epistola. C. ō fideicō. q̄ō not. p̄o executorib[9] testō̄rum quorū ꝓscientie cōmittitur. l. nulli: in ver. conscientie C. de epis. ⁊ cle.

effabilez filium semper excipio qui nouit omnia que sunt patris de conse. dist. vlti. c. saluator.

¶ Baldi celeberrimi iurisc̄onsulti super vsibus feudor̄ luculentissima interp̄etatio finit̄. Papie sub illustrissimo p̄nci pe Joāne Galeaz cognomēto virtutū comite publice ꝓpalata.

¶ Cōmentariolum eiusdem Baldi super pace constātie.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. Imperator Federicus pacem suā laudabilez summe attribuit trinitati: vt facit alias Justinianus C. de offi. p̄fec. p̄eto. affri. l. in noie: ⁊ i auc̄. de questore in p̄in. ⁊ i auc̄. de armis: in p̄i. Ex quo segt̄ bonū p̄incipiū: melius mediuz: ⁊ finis deo acceptabilis: in auc̄. qūo o; eōs in p̄in. col. i. Nō ergo tanq̄ ipse sed tanq̄ deus v̄ facere: vt.ff. de acq. pos. l. quod meo. Et nō sua vice sz delegantis. s. dei cuius vice fungit̄: nā p̄inceps est ordiarius oium: ⁊ legatus siue p̄cōsul dei: vt.ff. de offi. eius cui mā. est iurisdi. l.i. ⁊ in fi. in auc̄. de fi. instru. §. q̄ ḡ impiuz colr̄. vi. f̄m Accur. q̄ ita eleganter no. in auc̄. ō bere. ⁊ fal. i rub. col. i. Sed q̄re ist̄e stilus nō seruat̄ in l̄r̄is apostolicis? R̄n. q̄ h̄ facit stilus l̄r̄ar̄ papaliū vbi nō fit alia expressio: vt no. in. c. abbate. in fi. de re iudi. li. vi. i nouel. Adde q̄ consuetudo formalis debet seruari: alr̄ instrumentum non valet: vt nota. in auc̄ vt p̄eponatur nomē imperatoris. §. nos enim colr̄. vi. in glo. puta ⁊c̄.

Imperialis clementie. Māsueta serenitas. No. q̄ impator d; esse clemens ⁊ māsuetus: vt h̄: ⁊ C. de of. comi. rerū p̄iuatar̄. l. vlt. Que q̄dē māsuetudo ex humanitate descendit ⁊ merito p̄incipi inest cū nihil tā peculiare sit iperialis maiestatis q̄ būanitas: vt. C. de do. iter vi. ⁊ vxo. l. fi. in fi. ⁊ C. de testa. l. fi. ibi ad humanitatē dei respicientis. Sic ⁊ p̄nceps serenus inscribit̄ seu deuotus. C. ō offi. magi. officioz. l. scholariū. Item magnanimus ⁊ benignus. l.i. C. ō thesauris. li. x. QUALIS SEDPER IN SUB DITIS. No. h̄ q̄ ipator pacē: clementiā ⁊ māsuetudinē ⁊ dispensationē: fauores ⁊ gr̄as: solū subditis suis ⁊ deuotis pollicet̄: nō bis quos vt hostes ⁊ barbaros iure p̄segt̄: quos potius q̄uenit seuere punire: ⁊ p h̄ impator iusticie termios nō excedit: sz potius iusticia mediāte ꝓcedit vt.s̄. h̄ finit̄ lex deinde ꝓsue. regni incipiūt. c. dño guerrā col. x. Ideoq; subtili ingenio est ab eis velut a barbaris pecunia extorq̄enda: vt egestate laborēt. C. ad. l. iul. maie. l. q̄sq; : ⁊ l. dñi p̄diorū: C. de agri. ⁊ censi. li. xi. ff. de po. l. bona fides. ff. de remi. l. nō oēs.§. a barbar]. ¶ Nimiz igit̄ si ꝑ rebelles ferocitas exercetur cū peccent eo q̄ ꝑ dn̄m suuz bella exerceant. C. de comer. ⁊ merca. l. ij. C. loca. l. fi. viij. di. quo iure: p̄sertim si papa ꝓcedit ꝑ hereticos q̄ nō pōt p̄scribere ꝑ ꝓfiscat]. bonorum: vt no. in. c.i. de p̄scrip. li. vj. i nouella ⁊ est exp̄ssuz. C. de apostata. l. apostatarū hostes fidei nō ꝓtegi sz exterminari op;: vt C. de sum. tri. l. nullos hereticos: sicut ēt ō portatus. Deportatus nūq̄ p̄scribit: vllo tpe nō p̄scribit: q̄ a iure ciuili ē penitus alienus. ff. de leg. iij. l.i. §. bis qbus: q̄ deportatus p̄o motuo h̄r̄: vt. ff. ō ꝑ tab. l.i. ⁊ no. in. l.i. C. de h̄r̄. instī. ⁊. ff. de lib. ⁊ posthu. l. gallus. §. ⁊ qd si tn̄: ⁊ forte ciuiliter possidere non pōt: ⁊ sic tali exilio incepta vsuca. interr̄upere. DISPENSATIONEM. No. q̄ dispēsatio dī scurrilitatis ⁊ excessuz mitigatio v̄ remissio: facit extra de iudi. c. at si clerici. Jura tn̄ ciuilia raro dispensationes p̄mittunt: q̄ nō debent indulgentia crīa subleuari: vt. C. de cohortalibus. l. si apitor. li. xij. ⁊ contra rebelles ⁊ p̄ditores nūq̄ mite agendū est: sed debent ipsi temeritatis sue conatibus oppr̄imi. vt. C. de desertoribus ⁊ occultatoribus eor̄. l.i. ⁊. ij. libr. xij. ⁊ C. de delatoribus. l. fi. libr. x. Item hoc ipso q̄ quis parcit malo intelligit̄ nocere bono in auc̄. de māda. p̄n. §. homicida. colr̄. iij. ⁊ eis solus p̄inceps securitatem dare pōt: nisi

ex causa

ex causa iure expressa eo.ti.§.sed neq; hoc: ꝛ not.ff.de publi cis iudi.l.is qui reus. DELICTA. id est deliquẽtes: sic C.de testa.l.iubemus in pri. Occurrit dicere illud vulgare cũ filius facit offensaz patri ꝛ pater verberibus eũ castigat: dicit enim pater filio: nõ verbero te: sed fatuitatem tuam: vt C.ẽmendatj.ppinquo.l.i.fz O dof.ꝛ alibi: nõ punio ego te sed mores tui accusant ꝛ puniunt te.l.palam" de ritu nup. ff.de probatio.l.cũ pbatio: p accur. AFFECTIBUS. No. imperatorẽ pietate moueri ad aliquid ꝓcedenduz: vt ꝛ alꝫ.C.de offi.procõsu.ꝛ le.l.iij.ibi dũ dicit cuius allegatiões humane piũ principẽ cõmouerũt: vt.C.de aposta.l.bi q sanctam. DEBITUM FIDEI. Not. q omnes tene mur principi qz vt deus est princeps in celis: sic iperator vicariũ suum ꝛ dñatorẽ in fide ac veritate ꝛ iusticia constituit in terris: vt.C.de veteri iure enucle.l.ij.§.si qd igit: ꝛ in auc. ỏ cõsulib" i fi.col. Preterea diuina pagina dic omnis anima subdita sit pricipi ꝛ ducibus ab eo missis: vt extra de censi.c.ois aia. DEVOTIONIS. Not. q subditi debẽt eẽ ỏuoti.C.ỏ vecti.ꝛ cõmis.l.a legatis gẽtiũ: ꝛ.s.q.cau.feu. amit.c.obert".§.i.col.x. UNIVERSITAS FIDELIUM IUDICARIJ. No. de ista magna vniuersitate q̃ oẽs fideles ipij i se cõplectit tã psentis etatj q̃s succes siue posteritatis: hic colligit q lex sp logt: vt.C.ỏ hẽ.arriani. INNATE PIETATIS. No. q pietas decet pricipẽ p quã solã dei seruat imitatio. vt.C.de nup.l. imperialis. EOS ET SOCIETATEM. i. ligaz siue cõfederationẽ tam factã q̃s fiendã.§.eosdẽ. vt.§.eo.§. itẽ societatẽ. In hac ãt societate nõ ptinet Ferraria: qz nõ fuit i pcordia cũ lõbardis fm Oldr. IN PLENITUDINE GRATIE NOSTRE RECEPIMUS. No." q ille intelligitur receptus ad plenitudinẽ gratie cui remittunt culpe ꝛ recipitur ad fauores. AD IMBIGRATIONEM PROVOCARET. No. q iniurie pricipis ꝛ dños ꝓuocant ad indignationez: facit ff.de manumis.l.testamento centurio. Itẽ no. q inter offendentem ꝛ offensum presumitur animi indignatio ꝛ est psumptio nature vulnerate ꝓpter offensaz. ff.de arbit.l.licet.ff.de adimẽ.le.l.iij.in fi.C.fami.ber.in ipsius. Et per Inno.extra de snia ꝛ re iudi.c.cuz.I.ꝛ.A. q aliq psumunt inimici si subest cã: lz re vã non sit: ꝛ et si ignorant iniuriã sibi factam: vt.l. i.ff.de his qui.vt indignis p bar. CREDIDUS RECEPTUROS. No. q q̃ princeps indulget bficia spat recipe grata seruitia alꝫ non facturus: ꝛ ió nõ miz si ingrati pdunt gras. nã oppositũ dissoluit ꝓpositũ. SIGILLO CONSUETO. Dicit odo. q in.l.facienda nõ est opus sigillo pricipis. Adde dicũt doc. q ẽctus ꝓbat p sigilla vbi deficit tabellio: vt no.in.c.ij.de fo.cõpe.in nouella.li.vj.facit.C.qui testa.fa.pos.l.hac cõsultissima.§.fi.C.de test.l.si vnus. Itẽ sigillũ habet vim ꝓsensus ꝛ ꝓfirmationis: vt no.C.ỏ rebus eccle.nõ alie.l.ij.p accur.de fideius.l.luti". C.ỏ testa.mili.l.tribun".§.vl. SINE LITTERIS. tamen mutus ꝛ icertus testis est sigillũ: ꝛ ideo p solius sigilli pñtationẽ non pbat cõmissio psertim spãlis: vt no.in.c.q̃s uis de pac.li.vj.in nouel. qz sigilluz est res inaiata: ꝛ vide qõ no.de his que fiunt a plato sine ꝓsensu capti.c.q̃sto in nouel. Sz aliud ẽ sigillũ alteri" fidei cõmittẽ aliỏ in cartis iponẽ. Et de instrumẽto sigillũ hũte vel non no.in.c.inter dilectos ỏ fide instru.p Inn.q dicit q tutius est q notarius se inscribat q̃s q solũ sigillũ appõat: qz periculũ est q sigillũ destruat. NOS RODOLPHUS. Hic dicit iperator q vult istam pacẽ esse ꝑpetuam. i. q̃diu fides seruetur: vt.ff.loca.l.quero,§. inter locatorem: insti.e.§.adeo. IN PERPETUUM. per pñtem mũdi etatez ꝛ futurã id ẽ sine pfinitione tpis: qz imperator facit hanc pacẽ noie sedis non noie ppio tm̃: ꝛ iperiũ nõ morit: vt.ff.de leg.ij.l.qỏ pncipi. ꝛ in auc.quõ opz epi.in fi.ꝛ no.p Cy.C.qui testa.fa.pos.l.si qs impatorẽ: ꝛ in.c.si gratiose.de rescri.li.vj.ꝛ hoc ex pte iperij. Sed ex pte ciuitatũ exponit i ppetuũ. i. vsq; ad vitã ciuitat]: nã ciuitas mori pt si auctoritate superioꝛ] damnetur ad aratrum: vt notat Inn.extra de no.operis nunc.c.cũ ex iniũcto. Item si peat alluuione vel casmate: vt.ff.qui mo. vsufruc.amit.l.si ciuitati.ꝛ.ff.de leg.i.l.cum res.§.fi.ꝛ quod no.in.c.non pỏt: de pben.li.vj.in nouel. itez si fuerit posita ciuitas in banno eternali imperatoris: vel in banno domini pape fm Hug.ꝛ O do. Naz cũ perdat ea q̃ sunt iuris ciuilis eqparat deportato: qnimo ei qui cõdẽnatus est ad vltimum supplicium qui efficitur seruus pene: ꝛ sniam statim trahit secũ ad executionẽ intellectualem: vt.ff.de penis.l.qui vltimo: ꝛ not.in.l.vl. C.si a non cõpe.iudi. Sed hic dubitat: an dãnata ciuitate ad aratrũ itelligant eius castra dãnata? ꝛ dicẽduz est q nõ iuxta no.in.c.felicitas: ex de penis: in nouel.ᶜ ꝛ in.c.si ciuitas: de sen.ex.li.vj. Itez destruit ciuitas si boies inde eo ꝓposito discedãt ne eo amplius reuertant: vt.ff.de colle.illi.l.pe.j.rñso.ꝛ ar.ff.de leg.iij. l.pater.§.tusculanus. Item si incẽdio adusta sit: vel aliquo casu in totuz corruerit sine spe reparationis argu. ff.de no.ope.nũcia.l.j.§.siqs edificium: ꝛ.ff.de iti.actu q̃s priua.l.iij.§.reficere.ff.de verbo.obli.l. inter stipu. §.sacrã.ff.de solu.l.qui reo.§.areã: sed si cũ spe reparationis durat ciuitas habitu sed non actu: ar. eoruz que no.ff.quod cuiusq; vni.no.l.sicut.§.fi.ꝛ.ff. de pigno.l. paulus.§.domo: ꝛ in.c.plerisq;: extra de elec.in cle.

This itaq; casibus priuilegia aut delẽtur: aut in suspenso retinentur. Ma si est ppetuo desolata ciuitas priuilegia eius remouẽtur: qz sublata psona ꝛ re cuius tributuz est beneficiũ deleꝫ priuilegiũ eius: ar.l.post q̃s in prin.vt le.ag.no.c.ff.de codi.ꝛ demõ.l.intercidit de iure co.l.qdam. At vero si spes est reparatiõis bñficiũ non deleꝫ ꝛ si de facto non excitaretur ad actũ suuz: vt no.ff.de ver.obli.l.ij.ꝛ.l.inter stipulantem.§. sacram. Ma sepe priuilegiũ suspẽdit: ꝛ nõ ãnihilat: vt no.i c.de cle.coniug.li.vj.in nouel. Quid ergo si huiusmodi ciuitas ita dirupta reedificet: an his priuilegijs qbus prius potiebat modo potietur? Ar. q non: quasi sit alia ciuitas: ꝛ non ea q̃ prius erat ar.ff.de vsufru.l.q vsufr.ꝛ hẽs ar.ff.qui.mo.vsufru.amit. qd tñ.§. penul. Sed ego contra puto fm O dof. qz alias propter vtilitatem censet idem q nõ est id.ff.de ser. ru. predi. l.seruitutis.§.si sublatũ: ꝛ nemo dubitet hãc publicaz esse vtilitatem si talis ciuitas pacifice his priuilegijs potiatur cũ pax sit vtilitas publica. vt.ff. de pac.l.quẽtionum: ꝛ ỉ est qdam fauor. Non potiri ỏ est quoddam odium: ꝛ fauores sunt ampliandi: ꝛ odia sunt restringenda: arg.s.eo.ti.in prin.ibi cãm magis studeat zc.ꝛ.ff.de lib.ꝛ posthu.l.cũ quidam: ꝛ hec vera sunt si idem populus nõ tñ nunc dãnatus a pricipe ciuitatẽ reedificet. Quid ãt si quõdã ciuitas que tpe huius pacis ꝓ ciuitate nõ habebat: sz ꝓ loco villa vel castro reedificeꝫ ꝛ ciuitas fiat: an hmõi priuilegijs potieꝫ? Rñ deo nõ tanq̃s ciuitas: sz tanq̃s castrũ eius ciuitatis sub qua erat: cũ de ea tanq̃s de ciuitate mẽtio facta nõ fuerit: ꝛ ió omissa intelligat.ff.so.ma.l.si cũ dotez: ꝛ in.c. lras: de rescrip.in cle. Idẽ crederẽ si de nouo i territorio alicuius istaꝝ ciuitatũ ciuitas aliq̃ instrueretur: qz nouũ corpus ꝛ nouauniuersitas est: ꝛ est sic is postbũo ꝓterito: vt.C.de reuocã.dona.l.si vnq̃s: ꝛ casui improuiso: vt.ff.de testam.mili.l.milites codicil.§.miles: ꝛ rei q̃ nũc primuz apparet in rez nã. vt.ff. de ỏbẽ.emp. l.ruptilia: ꝛ in.l.lege: ꝛ in.c.vlt. de rescrip.in glo. Sz vr ỏ.ff.si serui.ven.l.fi. sed ibi fuit facta mẽtio de futuris. Pone quedã ciuitas submersa est in mari papa hoc ignorans fecit quẽdã epm illius ciuitatis: q̃ritur an erit epus saltem rõne dioces: ꝛ videtur q nõ: ar. extra de rescript].c. Rodulphus: ꝛ qz illa diocesis est azephala qz caput non bz: arg.ff.de le.iij.l.i.§.hi quibus. Item qz nõ videt episcopus esse posse sine ciuitate: vt nõ.in.c.decret].xcix.dist.prouincie. Nam etiaz sine presidẽ propio potest esse ciuitas nõ tñ sine epo quo casu episcopus erit dñs non solum spãalis sz etiã

a Palam. vi de optimuz tex. in.l. iperatoz. ff. de iure fisci.

b Nota. vid tex.in.l.i.§.fi.ff. de questi.quando dicitur quod princeps facit gratiam: an videtur restituere an indulgere: bart. ibi dicit quod restituere: ꝛ idem dicit in.l.fi.de sen. pas. vide eundẽ in.l.fin.C. eo.sed cõtrarium videtur hic tenẽ baldum dicit ad plenam gratiam: ergo secꝰ si simpliciter ad gratiam recepit ꝛ contrabar.tenet Cy.in d.l.fin.C.de sen. pas.ꝛ sequit ibi saly.ꝛ pridie cõsulti cõtra bart. ꝛ vide bal.i.l.i. §.hec sacramenta ỏ pace iura. firman. quod quãdo quis facit id ad qỏ tenetur ratiõenaturali dicitur facere gratiam: tu põdera qz immo ibi nõ fuit gratia sino debituz: vide de gratia .o.card.ꝛ ibi in rubr. dixi in.c.i.de cõmoda. vide tex.in.l. paulus.§.paulꝰ. ff. de fideicõ.li. vbi verbum gratia importat libratẽ ꝛ ibi ang. dicit quod si princeps facit gratiam ciuitati pro suis meritis qỏ videtur eam facere exemptum vide.c. non nulli de rescrip.vbi dicitur fieri gratia quando concedit rescriptuz ad lites vỏ tex. in.c.eaz te.de rescript. in verbo. gratiam iesu xpi ꝛ que ibi dixi ꝛ vide text.in.l.sedes de rescriptis vbi apparet gratia rescriptuz ad lites vide ibi gl. in tertia colꝫ.ibi qz sigilluz est res vide remissiões quas dedi in.l. ij.preall. ad baldum. an. barba.

c In nouella. vide quod nota. in.c. quanto vel in.c.sequenti: extra de consue.ꝛ l.an pacto: ỏ ser. expoꝛ.ꝛ modernos i rubrica.ff. solu.ma.

tempozalis:vt in auč.vt diff.iudi.§.j.col.viij. Contrarium credo:qz si nō valet in totum dz valere pro ea parte pro qua valere pōt:arg.ff.de seruí.l. si tam augusti. pozro quādoqz pars ponitur pro toto:vt.ff. de leg.iij. l.vxori sue. ¶ Quero nunquid ciuitas durans in nouis ciuibus nō naturalibus sed aduēticijs dicaī eadez ciuitas? Rñ deo sic:ná boc est simile capitibª surrogatis in loco mozruozū.ff.de leg.j.l.grege: ꝛ.l.si gregem: ꝛ patrie priuilegiū videī ipsis ciuibus esse ꝓcessum:vt C.de test.l.si non spāli:ꝛ de fo.cōpe.dilecti. Item qz qō vniuersale est nō pōt morte perire sicut homo in genere non morītur:vt.ff.ad.l.fal.l.in ratione.§.incerte. Item lex dicit ciuitas nostra populosa est q̄ in numero etiam aduenas cōprebēdit:vt in auč.de questore post prin.col.vj. Nam ciuitas vice persone fungiī cuz talis est vniuersitas que vice vnius persone fungaī oia transeunt cuz ipsa vt.ff.de fideiuſ.l.mozruo. ¶ Quero qd si ex pluribus castris vnius ciuitatis pura bononie fiat vna ꝓgregatio que velit se surgere noie ciuitatis? Rñ deo ꝫ non pōt fieri sine consensu superiozis.i. rectozis illius ciuitatis in cuius territozio edificeī:vt.ff.de col. illicitis.l.j.ꝛ arg.ff.de rerū diui.l. antepe.§. penul.fm Bdo.ꝛ.C.de fundis limi.l.quecunqz castroꝝ li.x.ꝛ in auč.qui.mo.natu.effi.sui.§.sigs igitur ex quolibet col. vij. VEL BABETIS.presentes ergo ꝛ preteritas tñi hic consuetudines concedit. ¶ Quid ergo de futuris? Rñ deo ille nō concedunī per ꝓstitutionē istaz odo.arg.ff.de le.i.cū lex: ꝛ sic est ar.ꝙ noua statuta nō possint fieri sine scia principis:ar.a ꝯrio sensu istius littere:dic vt in.l.oēs populi per doc.imo si ptinent ad bonum regimē per ea q̄ sequunī standū est antiquitati. SICUT BABANTIQUO.arg.ꝙ antiq̄ consuetudines sunt seruandeª.vñ dicit lex: ne ꝙ ꝯ longam ꝓsuetudinem fiat ad sollicitudinē suaz reuocabit preses prouincie.C.q̄ sit longa ꝓsuetudo.l.i. simile habes.C.ō of.rec.prouin.l.nullū.C.de ser.ꝛ aqua.l. si manifeste:ꝛ.ff.de of.procōsul.l.si in aliā. Et not. ꝫ expresse ꝙ in pascuis pontibus aquis ꝛ molendinis aceti am in ipsis cōmoditatibus a quarū standū est antiqtati:verbuz.n.babuistis ꝛ babetis signat retro subsistentiam iure ꝓsuetudinario:ꝛ qz illud erat amissuz per rebellionem ꝫ recuperaī per gratiā ꝛ recōciliationē.C. de sen.pas.l.fi.sicut si postliminio ciuitas reuersa esset ff.de iniusto te.l.sigs filo.§.fi. Et scias ꝙ in pscribēda consuetudine nō est necesse allegare titulū:vt no.in.c. j.de rescrip.li.vi.in nouel.ꝛ facit ad ꝓsuetudinē obseruandā.C.de agri.ꝛ censi.l.dñi predioꝝ li.xi.ꝛ per Jo. an.in.c.iij.de ꝓsue.li.vi.in nouella. Item no. ꝙ interduz fit aque distributio arbitrio boni viri.ff.de va.ꝛ extraor.cog.l.de vsu.ꝛ no.in spec.de cā pos.vbi vide. Impator vult ꝫ ꝙ aq̄ perpetua ꝛ cursus eius ꝛ cōmoditas petuo non tollaī nec alteretur:facit.C.de aqueduc.l.si diligenter li.xi.ꝛ loquitur tam de aqua publica q̄z de aqua q̄ seruit cōmoditatibus priuatozū vt ꝫ in verbo persone:ꝛ est expressum.C.de aq̄duc.l.vsu aque. li.xi. ꝛ extra de of.dele.cum olim. INTUS ET EXTRA. No.tā eādē q̄s aliā eē posse ꝓsuetudinē intra ciuitatē ꝛ extra.i.in rure ꝛ in comitatu vt hic.C. ō test. l.fi. IMPRIVILEGIO.i.in ꝓsuetudine priuilegiata. Consuetudo priuilegiat aliquē sicut principis priuilegiū:nam ꝓsuetudo vice principis fungitur de vbo.sig.c.super quibusdam.§.preterea. ¶ Et colligę ꝫ ꝙ sicut per rebellionem contra principem perdūtur priuilegia:ita consuetudines priuilegiate quod tene méti. MUNITIONE CIVITATIS. Licet.n.lombardis ciuitatem munire:vt hic ꝛ J.eo.ciuitates. Adde ꝙ non solum lombardis:sed etiā alijs C.de sacrosan.eccle.l.ad instructionez. ¶ Nunquid ergo ecclesie tenerētur ad talem munitionez conferre. Dic ꝙ aut fit ad ornatum:ꝛ non debent conferre. Aut fit ad necessitatem ꝛ debent conferre:qz est eadez ratio que in via ꝛ pontibus:nam refectionem itineris ꝛ pontiuz agnoscit ecclesia propter cōem reipublice necessitatē: in qua etiā ecclesie ꝓtinenī. Idem ꝛ in gabella plaustroꝝ q̄ soluitur ad portam qz illud soluitur qz plaustra destruunt ciuitatem ꝛ vias:ꝛ oportet ꝙ quottidie reficiātur vie ex illa pecunia:ꝛ ideo sicut ad refectionē vie tenentur ita ad solutionez illius gabelle ex qua reficiī via. Ad expensas ergo supuacuas vel bonoris cā sicut eēt salizareᵇ plateā nō tenētur ecclesie:ſz ad alīs necessarias expēsas pontiū viarum muroꝝ tenentur ſm Jaco.butri.in.d.l.ad instructionē:nisi forte sint ecclesie mē dicantiuz: quia nulla bona in ciuitate habent: sicut dicimus in simili de capi.di.l.tutelas.§.si libertate:ꝛ.ff.de vulga.substi.l.lex cornelia. Naz pauperes ad huiusmodi sumptus bursales conferre nō tenentur:vt legitur ꝛ notatur.C. de annonis ꝛ tribu.l.indictiōis.lib.x.ꝛ no.xvj.questione.i. generaliter ꝙ ordinaria sub ire tenētur:ꝛ extra de imu.eccle. minus. ꝛ.xxiij.q.viij.scōz. Quid de collectis que pro alijs necessitatibª iponunī? Dic ꝙ si possessio per ecclesiā acquisita erat ascripta dare pro solido ꝛ libra ad collectas: qz q̄ñqz pīmo nialia munerꝫ possessionibus inducunī:vt.ff.de mune. ꝛ bono.l.rescripto.§.vlt.ꝛ.l.muneꝝ.§.patrimonioꝝ: ꝛ tūc res illa ē onerata:ꝛ cū illo onere transit qua de re clericus ad quē peruenit ꝓ illa soluere tenetur.ff.de act.emp. ꝛ vendi.l. alienati.ff.de acqren.rerūz do.l.traditio.C. sine censu vel reli.l. oēs. Nam pro talibus collectis bona sunt hypothecata:imo sunt quodāmodo suppositā seruituti cuidam:ꝛ ideo ad quē cunqz transeūt cum onere suo transeūt:vt.ff. de act.emp.l. in venditione:ꝛ boc verum si talis descriptio q̄ fit ꝓ solido ꝛ libra sit ppetua ꝛ certa:Secus si ꝓpter varietatē negociorum imineniū imutetur:nam incerte obligationi hypotheca accedere nō pōt:ꝛ ideo non vī huiusmodi onus durare posteqz peruenit ad psonā priuilegiatam:vt in.c. vno de iurepatro. in.vj.ꝛ ita tenet Arch.in.c.i.de imu.eccle.li.vj.ꝛ idē ibi Jo. an.i nouel.vel ꝛ ꝓ spe.in ti.de cleri.ꝓiug.c.i.versi.ad hoc. Ex bis apparet ꝙ collecta est munus mere patrimoniale:vt qñ est perpetua certa ꝛ ordinaria:qñqz est munus mixtū vt quādo non est ordinaria:sed ſm emergentes casus imponiī pso nis pro rebus quo casu nō tenetur eccl'ia:qz non est subiecta comitatibus vel dñis tpalibus sicut nō teneī ad supindictū vt.C.de sacrosan.ecc.l.placet.ad que etiā non teneī clericª ad titulū sui patrimonij perpetuo ordinatus:vt no.in.c.epōs de prebē.ꝓ ber. IN JURISDICTIONE TAM CRIMINALIBUS CAUSIS QUAM IN CIVILIBUS. Dic aperte apparet ꝙ merū imperiū ꝛ mixtum dicīt iurisditio cum dicat in criminalibus ꝛ pecuniarijs:sic.ff.ō off.eius cui mā.est iurisdi.l.i.§.i.vt no.ff. de iurisd.om.iud.l.imperiū. CRIMINALIBUS. Sed an ꝛ sine hac pmissione habeant iurisditionē in criminalibus:vidi sepius queri. Jo.ꝛ Azo.dicūt ꝙ sic.vt.ff.de of. presi.l.illicitas.§.qui vniuersas.ff.ex qui.cau.maio.l.sed ꝛ si per ꝓtozem.§.i. Alij dicunt solo principi merū imperium cōpetere. Nam populus ex.l.ortensia ei ꝛ in eū oīne imperiuz ꝛ oēm iurisditionē transtulit.vt insti.de iure natu.§. sed qō principi.ꝛ.ff.de ꝓsti.prin.l.i.in prin.ar.validū.ff.de of. prefec.pto.l.vnica ibi regimētis:ꝛ arg.C.de veteri iure enucle. l.i.§.sed hoc studiosum. Item dicit expresse lex istius imperatoris oīs iurisditio ꝛ oīs districtus apud principem est:vt.s. que sint regalia.c.oīs iurisditio. Item ꝛ solus princeps pōt statuere gñalem equitatē:vt.C.de leg.ꝛ consti.prin.l.i.ꝛ ad hoc vī facere diffinitio iurisditionis. Est.n. iurisditio ptās de publico introducta cum necessitate iurisditionis ꝛ eqtatis statuende.vt notat do.Azo.in summa sua.C.de iurisd.om. iu.circa prin. Et nemo sani capitis dubitat merum imperiuz iurisditionez esse:vt.ff.de offi.eius cui man.est iurisd.l.i.in gl. ibi ꝛ ideo:ꝛ.l.ij.in princ. Non obstant leges in contrarium allegate:qz exercentur auctozitate principis:vt.C. de leg.ꝛ consti.l.fi.ꝛ.s.que sint regalia.c.omnis iurisditio. Illud tamen nemo est qui neget magistratus municipales non habere merum imperium:vt.ff.de iurisdi.om.iudi.l.magistratibus. Sed

a ¶ Seruāde. vide. c.j. vt litependē. in verbo cōsueuistis: ꝛ.c. licet de foro cōpe.ꝛ ō officio ordina.c.duo fil.ꝛ c.dilecti.ō pscri. c.ad audientiaz. in verbo consuetuit. ō prescripti. c.auaritie: de pben. i vbo cōsuetuistis. faciat qō tbi dixit bald.in rub.ō dil. ꝙ si iudex nō seruat cō suetudinē ita possit appellari: sicut si non seruaret ius cōmune: allegat.d.l.an in totum:facit.c.ij. de proba.in verbo consuetuz: facit.c.cum ecclesia:de cā pos.ca. veniens: in verbo consueuerūt de test.c. cuz clerici.de pac.

b ¶ Salizare. vt de bal. in.l.ad instructionem : de sacrosanc. eccle. and.barba.

a Cy non. Vide bar. in l. omnes populi. ff. de iust. ꝛ iure. ꝛ i. l. omnium. C. quē ad. test. ord. ꝛ ibi bal. aliter loquitur ꝛ moderniores in. c. cum missent de ꝓsti. cō cordāt opy. ꝛ dicunt ꝙ aut statutum comprehendit fauorem statuentium ꝛ tunc ꝓcedat opy. bar. aut comprehendit fauorez superioris ꝛ tunc ꝓcedat opy. cōtraria. ꝛ vide bal. ꝛ saly. ꝛ ibi notaui in l. fi. vt ꝓponit. C. de nup. d. pe. de ancha. in. c. cum aliquibus de rescript. videtur transire eū opiniōe bart. in. d. l. oim: ꝛ vide bal. i. l. ex placito de rerum p̄muta. vbi q̄rit si statutum confirmatur a papa ꝛ aliquis cōtrauenit illi statuto an dicatur contrauenire cōtra statutum an contra statutuz populi. vide: q̄ pulchre loquit vide bal. in. §. quilibet in prima cōst. C. vbi pulchra loquit ꝛ tenet ꝙ postq̄z sunt confirmata non p̄t mutari vide tex. in. c. dilecto de preben. vbi possunt tollere nisi apponatur in confirmatione clausula de creti vide ibi. d. abb. ꝛ que ibi dixi. vide Ange. ꝛ bald. in. l. ex facto. ff. de vulg. ꝛ pupil. ange. in. l. paulus. ff. de leg. iij. ꝛ ibi vide io. de imo. ꝛ in. d. l. ex fctō. d. petrus in. c. suggestuz ō deci. io. an. in. c. iij. de instī. bald. in. c. constitutus de rescrip. lu. ro. cōsilio. cxiij. an. in prealleg. l. omnuz vide que dixi vt. c. cuz accessissent vide text. in. c. cū in. de cōsti. vbi probatur opinio bar. in. d. l. oiz p pe. ꝛ Cy. in. d. l. omnes: vide lu. ro. cōsilio. cxiiij. si constitutio ꝓfirmata possit tolli. an. bar. b Notaꝭ. Vide bart. in. l. fin. ff. de regu. cato. ꝛ bart. in. l. suus quoq. §. si filio. ff. de her. instī. aliter loquitur bal. i. l. si arrogator: in p̄n. ff. ō adop. ꝛ in. l. ꝓtractus.

tibus. Sed certe ego puto potestates qui hodie eligunt eē municipales magistratus: vt. C. de magistra. muni. l. i. vel ōfensores ciuitatū: vt in auc. de defen. ciui. §. nos igit colla. iij. qui non habent merum iperiuz: vt. C. de defen. ciui. l. defensores Ita ꝛ l. defensores ciuitatis oblatos reos. ꝛ in auc. iusiurandū qō p̄stat ab his qui admini. suscī. §. equus col. ij. ꝛ fic nō habebāt ante hāc pace iurisditionē in crialib⁹: sed hodie ꝓcedit eis. Preterea si ꝛ sine hac cōcessione haberēt ad qd ḡ in modū p̄uilegij hoc eis ꝓcederet cū frustra p cib⁹ ipetret qō iure cōi ꝓcedit: vt. C. ō thesauris l. vna. li. x. odo. Idē tenet spe. dicēs ꝙ ptātes terraz nō habēt mex iperiū: ꝛ ideo nedū ad vltimū supplicīū nequeūt ꝓdēnare sz nec forbannire valēt: ꝛ nimiz q̄ nō reperit hoc eis esse ꝓcessum spāliter huiusmodi enī iurisditiones noiatim lege: vel senatusc̄sulto: vel cōstitutiōe p̄incipum ꝓstituunt: vt. ff. de off. eius cui man. ē iurisdi. l. i. vñ cū magistratib⁹ municipalib⁹ nō videat hoc attributū tacite vī denegatū: vt. C. de sen. ꝛ inter lo. om. iu. l. nulli. Preterea mex iperiū cōpetit i puincia soli p̄sidi puincie: vt. ff. de offi. p̄esi. l. p̄ses: ꝛ l. illicitas. §. q vniversaz. Sed pōt dici fm Accur. ꝙ hoc iure cauet: sz ꝓsuetudine nō bētur i ciuitatib⁹ q̄ populariter regunt. Nā ptās eligitur ab eis ꝛ de ꝓsuetudine iuestit ꝛ aliū p̄sidē nō habēt: vñ mex ꝛ mixtū iperiū ꝛ oimoda iurisditio apud eū est: q̄ loco p̄esidis habet respectu. illius ciuitatis: vt nota. in auc. de ōfen. ciui. §. nulla col. iij. in glo. que incipit. s. maiori: in fi. ꝛ. C. de p̄script. lon. tē. l. fi. Idē in castris seu terris que alterius iurisditioni nō subsunt sicut in insulis multa sunt. facit qō no. in. ca. i. de re iudi. li. vj. i nouel.

C. de testa. l. fi. Tan ḡ dānati ad mortē a talibus ptātib⁹ terraz efficiant sui pene? Rideo ꝙ sic si ponat eos habere mex iperiū: adeo vt nec possint eis reseruare testamēti factionē etiā cā cognita: q̄ testamēti factio publici iuris ē ꝛ in fuū nō cadit: vt notat. C. de testa. mili. l. ꝛ militib⁹ nostris etiā si faciant testamentū ad pias causas bñ tñ pōt se obligare iter viuos anteq̄z sit cōdemnatus ad restitutionē male ablatorū: vt notat. in. c. q̄q̄z de vsuris i vj. in nouella. Post suiaz vo si boba sint confiscata nihil statuere pōt: ar. in. l. si partē. §. fi. ff. quēad. seruit. amit. ꝛ ff. de noua. l. quotiens. §. fi. hic. n. nulla bona i ciuitate relict: vt. ff. de vulga. substi. l. lex cornelia: ꝛ ff. de his que prō nō scripto ba. l. si is q in metallū: ꝛ ff. de capitis diminu. l. tutelas: ꝛ l. si libertatē in fi. ibi nud⁹ exultat. Sed hic dubitaī an siquis p furto vel alio priuato delicto condēnatus sit ad furchas nūqd bona sint tacite confiscata. ꝛ glo. sentit ꝙ non in l. ij. C. quēad. testa. ape. Item ꝛ si pena sit furcharum tñ crimē est priuatū: vt no. ff. de cōdi. ob cau. l. si seruus tu⁹. ff. de his qui notā. infa. l. ictus fustium per Bart. vide iu auc. bona damnatoz. C. de bonis damnatoz esse eius intellectum ꝛc. de quo crimine ꝛ alijs an possit inquiri: nota. in. c. felicis de penis i nouel. li. vj. ꝛ melius ꝛ latius in. l. ij. §. si publico. ff. de adulter. ꝛ p me. C. ō ꝓbati. l. iubemus. Deinde q̄ro pone ꝙ princeps ꝓcessit ciuitati facere statuta: virtute cuius cōcessionis ciuitas fecit statuta sua: q̄ro nūqd poterit reuocare ꝛ videt ꝙ nō: q̄ intellegeretur de prio actu. vt. ff. de ver. sig. l. boues. §. h sermone. ꝓiū est verum ar. C. de testa. l. oium ꝛ qō nota. in. c. nō pōt: de p̄ben. li. vj. in nouel. Ex his apparet ꝙ statuta potius accedūt vltime volūtati q̄z ꝓctui ō hoc nō. in. c. cūctis: de concess. p̄bē. in. vj. ꝛ nota. ff. de leg.

sz ꝛ posteriores. Et nō. p Pe. ꝛ Cy. C. cō. de le. l. fi. §. i. Quero vtz statutum iniquum teneat. Rideo sic si sit solēniter factum donec corrigatur p superiorē: sec⁹ si sit ipossibile: vt not. in. c. fi. de appel. li. vj. in nouel. ꝛ in ceteris q̄ ad cōmoditatē spectāt ciuitatū h ꝓcedit ciuitatibus qō olim erat cōmissuz p̄sidib⁹: vt in auc. de māda. p̄in. §. deinde cōpetēs ibi ꝛ qd oio ꝛc. col. iij. Et collige ꝙ malefactores punire spectat ad ꝓmoditatē ciuitatū vt hic. ꝛ ff. de of. p̄si. l. ꝓgruit: ꝛ ad salutez oim vt. C. de fer. l. ꝓuicia: expedit enī reipublice vt maleficia puniant: vt. ff. ad. l. aql. l. ita vulnerat⁹: ne ad ea cōmittēda temere q̄squā p̄siliat: vt C. de penis. l. si operis. Ex hoc ergo. §. nos romanoz: hēs q̄dā valde vtilia ꝛ necessaria ciuitatib⁹ q̄ sunt ꝓcessa i dulta ꝛ ꝓfirmata p būcipatorē Federicū certis ciuitatib⁹: lōbardie. Nō. n. ē cōcessio generalis: ita ꝙ ex vi ipsius concessionis extēdat ad alias ciuitates: imo est localis certaz ciuitatū inferius specificatarū lz quo ad ipsas ciuitates faciāt ius cōmune: vt patet statim in. §. volumus: fm odof. Porro ēt locales ꝓsuetudines quo ad locū ipz dicunt ius cōmune: vt in. c. cū venisset: de eo q mit. in pos. cā rei fuan. ratio q̄z iure cōmuni ꝓfirmat: vt. ff. de iusti. ꝛ iur. l. omnes populi. Porro si ꝓsuetudines ꝓfirmate sūt sub certo mō ꝛ forma: nō valēt nisi sub illo mō ꝛ forma.

C. de testa. l. fin. quas p̄cepo tacite cōfirmare vī eoipso ꝙ sunt tolerabiles. C. de re mili. l. taz collatores: li. xij. C. de agri. ꝛ censi. l. domini prediox: lib. xj. C. de fundo limi. l. i. ꝛ l. quicūq̄z: ꝛ l. fin. C. de iure fisci. l. super creandis: ꝛ. C. de vendendis rebus ciui. l. i. lib. x. Contra male ꝓsuetudines tanq̄z abortiua statuta nō conualescunt tē pore: vt in auc. vt nulli iudi. §. nulli vero. colla. ix. vnde dicit iperator cōsuetudines: tunc tenent cū nostris nō repugnāt legibus: in auc. ō vsuris nauti. §. fi. ꝛ ibi nota. colla. ix. Et iō ꝑ consilia generalia q̄ seruanda sunt vt euangelia nō tenet consuetudo vel cōtraria cōstitutio. vt nota. in. c. cuz lay cis. de rebus eccle. nō alie. in nouel. ꝛ. c. nulli. eo. ti. in nouel. vnde nō valet statutum vel ꝓsuetudo de p̄stādis vsuris: q̄ est cōtra cōsiliū: vt no. C. de vsur. auc. ad hec. Sz nunqd valet sentētia lata cōtra cōsuetudinē? vī ꝙ sic c quasi cōtra factuz lata: nam ꝓsuetudines facti sunt: tamē pōt appellari. Iste vī casus nō. in. d. c. cum venisset: nam cum de ea nō ꝓstet sine ꝓbatiōibus merito dicit in facto cōsistere: articuli vō iuris debent illi super q̄bus sine ꝓbationibus facti stati pōt ꝓnunciari: vt no. in. c. ad decimas: de resti. spo. in nouel. Sz sup facto nō pōt ꝓnūciari nisi examinet factū: vt. C. de veteranis. l. ꝓuidēdū: ꝛ. C. de here. instī. l. cū ꝓponas ꝛ ponit Cy. C. quādo ꝓuo. nō ē nece. l. ij.

VOLVMVS VT REGALIA.

Istud vbuz volumus ostēdit hāc. l. eē q̄z quicqd p̄incipi placuit. l. hz vigorē: vt. C. de cōsti. p̄i. l. i. in p̄i. ꝛ instī. de iur. na. §. sz qō p̄incipi. ꝛ. ff. de orī. iur. l. ij. §. nouissima: ꝛ sic ꝛctus p̄incipis trāsit ad statutū legis: vt. ff. de publi. l. cesar⁹. Item ꝑ hāc ex eo ꝙ ipator vult eā p vniversos populos diuulgari: vt. s. eo. circa p̄in. ibi ea pp ꝛc. qō quidē iudicat vt sit lex. C. de legi. ꝛ cōsti. p̄inci. l. leges sacratissime. QVE NOBIS CONCESSA SVNT. Quia nō omnia regalia fuerāt ꝓcessa: sz demū ea q̄ longa ꝓsuetudine erāt possessa: ꝛ illa nō in ꝑpetate sz in fidelitate. Nō. ergo ꝙ si est qō q̄ sint ꝓcessa ꝛ q̄ remaneant ꝓcessori debēt eligi boni viri bone opinionis ad hoc idonei nō suspecti q iurent ꝙ bona fide sine

C. de fide instru. bal. in. l. omnes populi. ff. ō iust. ꝛ iure. bald. in. l. ea demum. C. de collat. dicē ꝙ cōsuetudo magis accedit ꝓtractui q̄z vltime voluntati vide lud. ro. consilio. cxx. vbi allegat bald. b ꝛ vide in consilio. lxiij. ꝛ vide bal. in. c. i. de consti. vbi singulariter loquitur ꝛ vide bald. in rub. eo. titu. vbi pulchre loquitur ꝛ quod notat bart. in. l. iulia. ff. de cōdi. inde. bald. in. c. cuz olim de dol. ꝛ cōtu. vbi alle. bar. i. d. l. iulian. ꝛ loquitur de re p̄esalijs licet videtur tex. contra bar. and. barba. c Cy. ꝙ sic. vide bal. in. l. ij. C. quā do ꝓuo. non ē neces. ꝛ vide eūdē in. l. i. C. ō his q̄ desunt aduo. ibi dicē ꝙ aut cōsuetudo in notoria ꝛ non tz sententia aut non ꝛ tunc tz ꝛ sic ꝓcedit id ꝙ h dicē. vide moderniores. i. l. is ad quē ff. ō acqui. here. and. barba.

d C. l. cesar. vide bal. in. c. i. supra de nat. feu. ꝛ bar. in p̄eal. l. cesar. ꝛ i. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iur. an. bar.

fraude pquirent ꝛ cõsignabunt cuiqꝫ ꝙ se cõtingit:q̃ tex.est valde nota.de iuramento:facit quod nota.C.de secundis nuptijs.l.hac edictali.§.his illud: ꝛ de fide instrumen.l.plures apocis.ꝛ Bar.in.l. theopompus Et ad saluãdum ipsos iurantes de periurio scias ꝙ in omni iuramẽto sufficit verum dicere ꝟ cõsciãz: vt nota.in.c.pñtiuz de testi.in nouella. ¶ No.ꝙ sup cõ trouersia iter ꝓncipẽ ꝛ subditos eligunt arbitri ꝛ hoc p istam pacẽ.alꝫ pót pzinceps vbiqꝫ citari subditũ ꝛ ipe cognoscere.vt.l.pzie.ff.de his q̃ in testamento delent:ꝛ.C.ne quis i sua.l.i.p Cy.ff.de heredi.instit.u. l. ꝛ hec tiberius:p Cy.ꝛ in.l.ẽ rescriptũ ò iurisd.om.iudi. IBONEJ CREBANTUR.quo cãu etiã si male fuerint vsati nó est qd imputet eis q̃ elegeruntur vt.ff.cõmoda.l.argẽtũ:ꝛ.ff.de rei ven.l.si a bonefidei. ℳ do.Et ex ꝟ sume ar.ꝙ iudex non fecit litẽ suã ex eo ꝙ arbitri a se electi male ꝓnunciauerint:qz qò bona fide fit bñ fieri censet:ar.ff.de ꝓdi.ꝛ dmõ:quãuis:ꝛ qò nõ.ff.de iureiur.l.eũ q̃.§.in popularibus:ar.ꝟ.ff.mã.l. idẽqꝫ.§.si ꝓcuratoz.Sed ibi mãdatozi nó iminebat explicatio negocij:hic sola electio psonaꝝ: qz nihil facie bãt noie eligẽtis: sz noie dñoꝝ:ꝛ sic nó obstat. ℳ QUJ NEC CONTRA CIUITATEM.No. ar.ꝙ bonꝰ ciuis ẽ q̃ patrie iura tuet:ꝛ ille ẽ ad regimẽ eligẽdus nó aũt qui est ꝟ patriam. ℳ do.ADMO-STRAM.siue rõe ipij siue rõne pzimonij cuz oia ꝓncipis eẽ itelligant:siue fiscalia:siue pzimonialia sint vt.C.de q̃dri.pscrip.l.bñ a zenone ℳ do.qò dic.vt in pzinci.ffoꝝ oẽm:siqs autem. NON ADMITTENDUS.No.ꝙ nó dz qs audiri ꝟ illud qò facit pzinceps ex certa scia:imo dz repelli ꝛ ponи ei ꝓpetuum silẽtiũ. Nã dicit lex:qs tante supbie fastigio tumidus ẽ vt regalẽ sensum regat:vt.C.de leg.ꝛ consti.l.fi.ꝛ.l. fi.C.de cri.sacri.Et not.ꝟ de silentio iponendo ẽt lite nõ cõtestata.ſ.non audito petitozio.ff.de alea.l.i.§.qò aũt. ¶ Si statutũ dicit talis nó audiat an valeat snia ꝓ eo lata:Ja.de are.doctoz pmẽsis ꝙ nõ: qò verũ ẽ si est talis ꝙ habeat ꝓ mortuo vt bánitus vel iudex:dolo ꝓcedit vt.d.l.i.§.ꝙ ãt:de alea.qz ille qui ꝓcedit in cõtemptũ legũ vꝫ ꝓcedere erroze iuris expsso:ꝛ vide. l.i.C.de her.instit.per Cy. ¶ Sed q̃liter pót ponи silẽtium ei q̃ nó audit.Rñdeo ꝙ nó audit ꝓ se:sed ꝟ se. ff.de postu.l.quos ꝓhibet.ff.de ꝓcu.l.filius.§.veterani.ꝛ vide qò nota.de offi.dele.cũ sup abbatia in nouella:ꝛ p Cy.in.l.vnica.C.de dona.liberis:ꝛ in.l.sed ꝛ p pretorẽ.§.sed duz decreto:ex qui.cau.maio.ꝛ in.l.si pꝰ us.C.de his qui ad ecc.confugi.p Ja.de arena.Bal.

a ¶ Secunduz consciam. Vide glo.in.c.statutũ §.assessoꝛ ẽ de rescrip.i.vj.

Hoc quod nos. Hic dicit ꝙ concessa ꝛ ꝓuilegia ecclesijs:epis:ciuitatibus:vl alijs qbuscũqꝫ psonis clericis vel laycis p anteceſſozes suos:vel se vel p henricũ filium suum ꝛ regem romanoꝝ firma ꝛ rata permaneant REX.ſ.Hẽricus filiꝰ istius Federici ꝑm ℳ do.Hic ergo est expressuz ꝙ rex romanoꝝ etiã añ cozonationẽ pót cõcedere pziuilegia.Iste enim Hẽricꝰ nó erat cozonatus ipatoz:qz pater viuebat:p hoc nõ.C.de quadri. pscri.l.bñ a zenone:ꝛ ibi p Cy.Dicit hosti.ꝙ vidit in alamania p pzincipes iudicari ꝛ teneri ꝙ rex romanoꝝ post electionẽ cõcozdẽ hẽat oẽm ptátez quã iperatoz: nec vnctio aliquid addat:lz Hosti.sit in cõtraria opinione:vt no.extra de vb.sig.super qbusdã.in nouella. Sed qcquid dicat hosti.pzia opinio fuat ꝛ epa veritas. ℳ pinio ãt hosti.posset hꝫ locũ qñ eẽt electus in discozdia:in quo tñ aduerte p ea q̃ no.p Jo.an.in cle. romani de iureiur.in.§.porro.in ver.regens ad fi.glo. ECCLESIJS UEL EPISCOPIS. Ex ista alternatiua vꝫ ꝓbari ꝙ id qò cõcedit epis sit eoꝝ ꝓpziũ qò ẽt inuit vbũ dedit qò est ꝟ.p qò pz dñiuz eẽ translatũ in epm cũ dare sit accipiẽtis facere.vt insti.de ac.§.sic itaqꝫ dumodo eis cõtẽplatioe eccĺie: nã tunc ecclesie videret eẽ cõcessum:vt.ff.de dote ꝓle.l.cũ qs: vsi.nã ꝛ siquis.Et de hoc habes tex.notabilem:in.c.fi. de capitulis cozradi col.x.vbi oino vide ꝛ adde qò notat Jnno. extra de testa.c.cuz i officijs:ꝛ ꝟ si talis est epꝰ qui possit habere ꝓpziũ alꝫ de necessitate acgrit epatui.xviij.q.ij.statutũ PRO BONO PACIS. No.id qò fcñ ẽ ꝓ bono pacis ratũ dz haberi:vt.ff.manda.l.creditoz.§.j.ita tñ ꝙ nó sit ꝟrium iuri diuino vel ipossibile de iure:vt extra de ꝓben. c.nisi essent:ꝛ ibi dicit tex.ꝙ laude arbitratoꝝ ꝓpter bonuz pacis tenetur eqtas naturalis.Etiã no.ꝙ in arbitris ꝛ in arbitramẽtis bona ꝙsuetudo est seruãda:extra de cau.pos. cuz venisset. PRIUILEGIA OMNIA. Nota.ex ista tex.ꝙ si bona rebelliú tpe rebellionis alijs sunt ꝙcessa p sonio facta pace sunt reddẽda pzimis dñis tex.est hic valde nota.ita ꝙ ipsa pax non dz vim simplicis indulgentie:sed restitutiõis in integrũ:qò tene mẽti. IMMURIAM. Sz qũo pót pzinceps ꝙcedere aliquid in iniuriã alterius:vt.C. de ꝓci.impe.of.l.ij.ꝛ.l.rescripta:ꝛ.l.neqꝫ dãnosa:ꝛ.ff.de iusti.ꝛ iur.l.iusticia.in pzin.ꝛ.§.iuris ꝓcepta:ꝛ.C.si ꝟ ius vel vtili.publi.l.fi.ꝛ.C.de opis publi.l.prescriptiones:ꝛ.C.de man.libe.l.nec anus.Solutio:ꝟ cã guerre fuerũt ꝙcessa ꝛ ꝟ rebelles imperij:nec est hoc nouũ ꝟz ℳ dof.Ex quo nota ꝙ rebelles sunt extra legis pzotectionẽ:vide.C.de natu.li.l.j.p Cy.CASSENTUR.Nota ꝙ sublata guerra tollitur ois eius effectus secutus pp guerrã:sic.ff.eo.§. finẽ quoqꝫ ꝑm ℳ doffre.ET IN IRRITUM REDUCANTUR.qò dicit cassant intelligas ipso iure[b]:qò aũt sequit in irritũ intelligas ipso facto ℳ dof.Et sic no.ꝙ vbũ cassentur iunctũ cũ verbo irritent signat ipso iure:nó.n.requiritur hic alia snia lz tex.vtaꝫ vbo futuri tpis qò est notabile. IN CIUITATE.Hic dicit ꝙ si epꝰ per pziuilegiũ iperatozis vel regis est comes alicuiꝰ ciuitatis ꝙ ꝙsules siue decuriones debẽt inuestiri de ipso cõsulatu p ipsum epm sicut fuit hactenus obseruatũ:alꝫ in q̃libet ciuitate ꝙsulatus recipit auctozitate ipatozis ꝛ inuestitur ꝙsul p nũciũ ipsius iperatozis.Itẽ dicit ꝙ de qnquẽnio in qnquẽniũ q̃libet ciuitas mittat ad ipatorẽ pro iuestitura iurisditionũ renouanda:ac pziuilegij eligẽdi sibi ꝙsules q̃ iurabũt ipsi impiali nũcio:ꝛ per ipsuz ingredient officiũ:ꝛ idẽ dicit in suis successoribus obseruãdũ. ¶ Nota ꝙ multi sunt epi qui bñt ciuitatem ꝛ iurisditionẽ tpalem ab impatoze vel rege. ¶ Quero igit vtrum isti epi teneant cozã impatoze vel rege cõparere non solũ quo ad ꝙsiliũ:sz etiã quo ad auxiliũ si sint ꝙuocati? Rñdeo sic:non tñ pñt psonaliter distringi.vt nota.in.c.j.de cleri.ꝙing.in nouel.Bal. CONSULES.De iuramẽto ꝙsulũ dꝫ ex̃ de iureiur.c.venientes:ꝛ no.in spec.de iureiur. vbi etiã no.de multiplicibus iuramẽtis. FINITO.Hoc bodie nõ fuaꝫ imo totũ ꝟriũ fit:sz nó ẽ ius cũ ex pziori iuestitura ꝓpetuo iuestiri itelligant:ꝛ non ad tps:vt.ſ.e.ti.§.nos romanoꝝ:in pn.in v.in ꝓpetuũ. ℳ do.MITTIT.ſ.nũcium:hic dꝫ simplex nũcius qué vulgo italici appellãt sindicũ ꝛ bñt ꝙcipe vba hoc mõ. Peto dñe Fede.roma.ipatoz a vobis iuestituraꝫ fieri cõi bonoñ.ꝛ mihi recipiẽti noie ꝛ vice cõmunis bononie lege testãte.ff.de ꝙsti.pec.l.q aũt.§.fi. ꝛ i.l.lz ꝛ p hũc findicũ acgrit ius iuestiture cõi bonoñ:vt.ff.de ꝙsti. pec.l.eũ q̃.§.si actozi municipũ.Uniuersis.n.redditꝫ:qò ꝓ voto oiuz ꝓmatibꝰ idulgeꝫ:vt.C.de aduo.diuer.iudi.l.restituẽ de ℳ do.Dꝫ aũt sindicꝰ ꝟz gl.q̃si singuloꝝ cãovno ꝙplexiuo noie dicẽs.Alꝫ ꝟz nico.furiosũ q̃ fuit discipulus Joã.dꝫ sindicꝰ q̃si pluriũ siꝫ cãz dicẽs:ꝛ si pꝫes sũt creati sindici ab vniuersitate gerũt publicã psonã vꝫ ꝙ hẽant mandatũ ĩsolidũ: ar.ff.de admi.tu.l.decre.ẽt i his q̃ regrũt spãle mãdatũ:vt.ff. de iureiu.l.iusiurã.ꝛ ad pecũias.§.defensoz:ꝛ p Ja.ò are.C. ẽt p ꝓcuratorẽ cãz i iteg.rest.agi pos.l.j. Sz tutiꝰ ẽ dicẽ ꝙ i regrẽtibꝰ spãle mãdatũ dẽat sindicꝰ spãle mãdatum hꝫe vꝫ gñale cũ libera:vt no.i.c.pñtiũ de testi.li.vi.i nouel. ¶ Illò ẽ no.dignũ ꝙ q̃ mittit nũciũ vult obligari p seipz nó p aliũ ꝛ ió pót reuocare mãdatũ clan.sz ille q̃ ꝓcuratorẽ mittit vult obligari p aliũ ꝛ nó p seipz:vt legit ꝛ no.C.siqs alterivꝫ sibi l.mittũ;itaqꝫ trãsfert ꝙsensũ suũ i ꝓcuratorẽ nec valet reuocatio nisi

b ¶ Ipso iure. Idez dicas si dicatur fundit[a]:vide gl.in.l.decernimus.C.ò sacro san.eccl.ꝛ bar. in tractatu de tiran.an.barba.

catio nisi i noticiã deducaꝝ:vt no.ĩ.c.vl.de ꝓcu.li. vi.i nouel. ANOBIS ET NOTA NUNCIO.ꝛ ꝟ si ꝑn cipi placuerit:vt.j.c.§.ꝛ si qua.Odof.EADEM OBSERUETUR.ꝟ vult dicẽ lr̃a ista ꝙ idẽ fuer̃ i ꝑsonã successoris nr̃i qõ i nr̃az ꝑsonã ordinam⁹:sic.C.ò q̃dri.p̃scri. l.bene a zenone.SIUE AB ALIIS QUIPOSTEA.ꝛc.ꝛ hec forma datur subditis erga successorẽ salua semp auctoritate successoris cui nõ pót anteceſſor ponere legẽ:vt.C.de legi.l.digna vox.BIUINA UOCATIONE. deus.n. in hora mortis nos vocat de tpali seculo ad perpetnũ.Odo. ét si quis sua morte moriaꝝ:sz gladio oꝛ mors dei iudicio ꝓuenire⁹: vt nõ.isti.de ca.dimi.post ꝑn. ꝛ in euangelio.Sciẽs q̃ ventura erãt sup eũ. LOCUPLES SERIUDUS.Hic ꝓio attende vtrũ imperiũ iure hereditario transferaꝝ vl̃ non.Scõo qs eligat ꝑncipẽ.Tertio qs possit eligi ꝑnceps:ꝛ ex qbus debeat eligi.Circa primuz ꝑ ꝛ ꝑ allegabimus: deinde qõ tutius visum fuerit nobis eligemus.Videꝝ qdẽ ꝑ ipiũ successióe ò̃ferri.Hoc aũt lr̃a ista manifeste innuit.Nã iste Federicus q nũc viuit bẽrici filius fuit:de quo henrico ꝟ logtur qdem:imperator fuit: ar.de boc C.de fundo patri.li.xij.qbus:ꝛ insti.de dona.§.sed primus qdem:in auc̃.vt defuncti funera.col.v.§.si nemo: ét quõdaz: ꝛ est ar.ad ꝟ qõ hic dr̃ i decret.lxiij.di.c. in synodo ꝯgregata:ꝛ.xxiij.di.in noie dñi: vbi dr̃ ꝙ princeps potuit sibi eligere successorez: vt ꝛ hic vr̃.Contra aũt vr̃ ꝙ ex electione non successione impiuz deferaꝝ bis rõnibus. Ꝓio qꝛ iperiũ hr̃e in fortuna est:vt.C.de veteri iure enucle.l.ij.§.sz qꝛ diuine: ꝛ in auc̃.de ꝯsul.in fi.col.iiij.Unde dr̃.Si fortuna volet fies de rethore ꝯsul.Si volet hec eadem fies de ꝯsule rethor.ꝛ a deo hoibus datur:vt.C.de off.p̃fec.ꝓeto.affri.l.i noie dñi: in ꝓin.ꝛ in auc̃.qũo opz eꝑos:i ꝓin.col.i.C.de q̃dri.p̃scri. l.fi.in fi.ꝛ in auc̃. vt in medio litis nõ fiant.§.fi. col.viij.C.de offi.ma.mi.l.vlti.in ꝓin.ꝛ in auc̃. de fi. instru.§.ij.colꝝ.vi.C. de veter.iure enucle.l.i.in ꝓin.ꝛ in auc̃.de ꝯsul.in fi. col.iiij. ꝛ in lõbar.de ꝓhibitis nup.l.qm̃ nobis: in ꝓin.ꝛ j.de ꝓiui. ecclesiaꝝ.l.fi.in ꝓin.ꝛ qꝛ eꝑs eligiꝝ:vt in auc̃.de san.epi.§. i.ꝛ.ij.ꝛ.iij.col.ix.C.de epi.ꝛ cler.l.si quẽq̃:ꝛ ois dignitas ꝛ omne officiũ:vt.ff.de decre.ab oꝛ.fa.l.i.Item ꝛ aduocatio successione nõ deferꝝ sed electione:vt in lõbar.de aduo.ꝛ vicedñis.l.singulis. Et remotis oibus iuris ambagibus ego puto imperiũ electione deferri ꝛ nõ successione:eꝝ de elect. venerabilẽ.§.insup si predictus rex eꝝ de pac.c. accepimus. Nõ ob.qõ hic dr̃ : nam si quis recte inspiciat nusq̃ ꝟ dr̃ successione deferri sed dicit posse ꝯcedi:ꝛ sic cõcordat in decretis.xxiij.di.in noie dñi:ꝛ.lxiij.dis.in synodo cõgregata. Sz illi q ita eligunt auctoritatẽ eligẽdi ab apostolica sede acceperunt examinatio tñ ꝓmotio vnctio consecratio coronatio manus iposítio ad dñm papã spectãt:vt.d.c.eꝝ de elec.venerabilem.§.i.ꝛ.ij.ꝛ in auc̃.de mẽ.ord.cle.§.banc:colꝝ.iij.Uñ dñs papa ex cã potuerit principẽ deponere: vt i decret.j.xv. q.v.c.alius.Itẽ romanus põtifex ꝛc.ꝛ in auc̃.de defen.ciui. §.nõ habente:col.iij.ꝛ in auc̃.de colla.§. ꝛ de ꝟ custodiri: ꝛ ar.ff.de reg.iur.l.eius est nolle:ꝛ arg.C.de offi.p̃fec.p̃to.l.si quos:ꝛ in auc̃.de mã.ꝓin.§.festinabit:col.iij. ꝛ in lõbar. de offi.vica.l.fi.cũ imꝑator iuret ei fidelitatẽ:vt i decretis.lxiij. dist.c.tibi dño:ꝛ ꝙ nõ transmittat ad posteros habes validũ:ar.C.de aduo.diuer.l.petitionẽ.Quis aũt eliget ꝓncipem posset q̃rí:ad qõ dic eliget senatus.C.de offi.ꝓesi.l.ij. ꝛ ex senatorib⁹cũ in nũero eoꝝ cõnumereꝝ: vt.C.ò digni.l. ius senatoꝝ: lib.xij.cũ senatores sint ꝑs corꝑis ꝓncipis: vt C.ad.l.iul.maie.l.qsqs q̃re ꝛ legẽ facere pñt: vt ꝛ ꝑnceps: vt.ff.de legi.l.nõ ambigiꝝ:ꝛ qꝛ ꝓses creaꝝ ab ordine ꝛ i eoruz o:die remanet:vt.ff.qñ appel.sit.l.i.§.solẽt.Uel dic ꝙ a ꝑncipibus populi suffragio:vt insti.de iure natu.§.sz qõ ꝑncipi:ꝛ ar.ff.de offi.questo.l.ij.in ꝑn.Uel ab eis sine ppꝛi suffragio auc̃ate tñ apostolica electione eis ꝯcessa : vt.ḡ.notatũ est.Uel dic ꝙ eligiꝝ ab eis q soliti sunt eligere. Sũt enim certi nobiles q auctoritatẽ ꝛ priuilegiuz ab apꝛica sede hñt principe eligendi:ꝛ illi eligẽt ꝛ nullus alius oz electione impedire:vt in lõbar.de pótificib⁹.l.iij.Cõfirmata aũt electõe

a ppꝛo:ar.in auc̃.ò defen.ciui.§.decreto:posset dici ꝙ glibet possz i ꝑncipẽ eligi in quẽ eligẽtes ꝯsenserũt:sz tñ ꝑus vidẽdũ est vtrũ electꝰ iperio sit dignus:vt.C.ò q̃dri.p̃scri.l.bñ a zenõe:ibi siue ab alijs ꝛc. Qui.n.idignus est inferiori ordine indignior est superiori:vt.ff.de senatoribus.l.q indignus.Uñ de nobilib⁹ ꝛ dignioribus est eligẽdus:nec dedignenꝝ alij milites: comites ꝛ barones q nõ sedent in tã alto cubiculo:qñ potẽtioribus pares esse nõ pñt:vt.ff.de alie. iud.mu.ca.fac.l. ij.circa ꝑn. ¶Unũ tñ non omitto ꝙ iperiũ semp est: ét si desit esse eius gubernator:vt in auc̃.qũo opz episcopos viuere.§.q̃ igiꝝ:col.ix.C.de offi.eius q vicẽ alte.gerit.l.ij.odof.Dicit Ja.de dño Ardizo.i sum.sua sub rubricella de suc.iperij:ꝙ oliz ꝑnceps poterat sibi eligẽ successorẽ: vt in decret.lxiij.di. in synodo ꝯgregata:ꝛ.xxiij.dis.i noie dñi i medio.Sz hodie qdaz ꝓncipes eligũt imꝑatorẽ q ptãtẽ eligendi ab apꝛica sede acceperunt:sz examinatio ꝓmotio vnctio coronatio ꝛ manus iposítio ad dñm papã spectãt:vt eꝝ de elec. venerabilis.§.i.ꝛ.ij. vñ dñs papa ex cã ipsuz poterit deponere vt auc̃.de defen.ciui.§.nõ hñte : col.iij.ꝛ ò forma fide.c.alius:ꝛ.ff.de reg.iur.l.eius est nolle:ar.C.ò offi.ꝓfec.ꝑto.l.si qs in auc̃.de colla.§. sed hec custodiri.col.ix.ꝛ in auc̃.de man.ꝓin.§.festinabit: col.iij.ꝛ in lõbar.de offi.iudi.l.fi.Qò successione deferaꝝ ẽ ar. .C. de fun.pater.l.hi qbus:ꝛ insti. de do.§. primus qdem:ꝛ i auc̃.vt defuncti funera.§.si vo ét:col.v.Naz ꝛ imperator karolus fuit pr̃ Pepini: imꝑator Pepinus fuit pater alterius karoli imperatoris: iste karolus fuit pater Ludouici imperatoris:ꝛ Ludouicus fuit pr̃ Lotharij imperatoris vt in lõbar.de fur.l.cuiuslibet:ò epi. ꝛ cle.vbi ꝓ tpe:ꝛ de capitulis p.l.tenẽdis.l.i. Nam ꝛ imꝑator Federi.vr̃ innuere in pace ꝯstantie:in.§.ciuitate illa i fi.ꝙ pót ꝯcedere regnũ eius filio Hẽrico: ꝛ ꝙ eius filius eidem in regno succedat sicut de facto fuit:ꝛ iste nũc Federi.rugerius imperator fuit filius hẽrici.Sz tu dicas ꝙ hoc cõtingat potius electione ꝑncipum q̃ successione.Ista sunt formaliter vba Jac. de ardizo.ꝛ hoc vltimũ verbũ suum est ipsa veritas ꝛ ita seruatur de facto de rege vengeslao filio Karoli imperatoris. NOMINA ELECTORUM. Et nũquid ꝓnceps seculares ad quos ptinet electõ posset papa priuare ptãte eligendi:ꝛ an pp eius negligentiã papa solus possz eligẽ ipatorẽ?dic vt nõ. de re iud.c.ad apꝛice.li.vi.ꝛ qõ nõ.ff.de legi.l. nõ ambigiꝝ p gl.ꝛ Cy. JNUESTITURAM RELIGIENTIS.Certũ est ꝙ regnuz sicilie est ecclie roma. Pone ḡ ꝙ regno vacãte papa ꝓtulit plures comitatus regni qbusdã comitib⁹ i feudũ:deide creauit ibi regẽ:q̃riꝝ an illi comites teneanꝝ regi facẽ fidelitatẽ tãq̃ ipsius vasalli:ꝛ dicit odof.ꝙ est ꝟ casus ꝙ sic. vba odof.hec sunt:ꝟ bẽs exꝑsse ꝙ in gñali feudi alienatõe quã fecit ꝑncepꝰ ꝓtinenꝝ vasalli: qõ est ꝯ id qõ legiꝝ si de feu.va.fuerit iterpellatus.c.in gñali. Solꝝ. verũ est nisi dicaꝝ exꝑssum:ꝛ ꝟ satis exꝑsse dr̃.Uel solue ꝙ ñ bz successor ius istoꝝ vasalloꝝ ex ꝯcessiõe ista: sz ió qꝛ ꝑncepꝰ:ꝛ facit.ff.q.mo.pig.vel hipo.sol.l.sicut §.illõ:ꝛ ius istoꝝ vasalloꝝ acqsitũ est ipio: ꝛ ea q̃ fiscalia sr̃ ꝑncepꝰ eẽ itelliguntꝝ:vt.C.ò q̃dri.p̃scri.l.bñ a zenone:ꝛsic nõ ob.dcñ.c.in gñali odo.Ex ꝟ ifero ꝙ q̃s uis dicti comitat⁹ sint de territorio regni ꝙ videnꝝ iurasse fidelitatẽ pape tãq̃ regi:ꝛ ió regno trãslato regẽ sequunꝝ: sicut mẽbra sequũr̃ caput suũ a quo discedẽ nefas é.Itẽ itẽtio pticulariũ sumiꝝ ꝑ vniuerso.IN CAUSIS.Nõ.ꝟ ꝙ appellãs italic⁹ non teneꝝ ire i alamaniã ꝓz istã pacẽ:sz ipator dz hr̃e iudicẽ appellationũ i lõbar.a.xxv.lib. ipaliũ supra q cognoscat ꝛ diffiniat:ꝛ iste iudex dz p̃stare iuramẽtũ ꝙ bõa fide cãs examinabit ꝛ diffiniet ꝑm mores ꝛ leges illius ciuitatis.j.duos mẽses a ꝓte. litj vel a tpe appellatõis rece-

a ¶Prouenif. Vide que notat:ad Bal.in.l. ij.C.cõia delega. vide Petruz de ancha.in cle.i.ò peni. ꝛ remissi. Andre.Barba.

pte nisi iusto impedimento vel consensu vtriusq; partis remanserit:hec sunt vba littere multum notabilia. ¶ Et primo nō.q vbi maior est quātitas impialis dz stare auctoritas:vt.C.de ope.pub.l.si qñ:z dī hic maior quātitas a.xxv.libris imperialiū.ſ. sed de iure cōi aliter taxaī:vt.C.de ap.l.in offerendis: z.l.p̄cipimus ¶ Secundo nō.de iuramēto qō dz p̄stare iudex appellationum. ¶ Tertio nō.q iudex dz iurare q; ferat sniaz ꝑz leges z ꝓsuetudines illius ciuitatis:z alias dicit lex:iudex sniaz ꝓferat legibus z moribus ꝓ sonātē: in auc̄.vt cū de ap.cog.§.i.col.viij.C. de edifi. p̄iua.l. si is.C. que sit longa consue.l.i.C. de sen.z interl. om. iudi.l.nemo. ¶ Porro si est qō de processu seruabiī consuetudo primi fori p glo.in.c.lz canon:ī ver.decreto:de elec.in.vi.z p doc.in Rubri.de ꝓsuetudine.Secus si esset de ꝓcessu appellationis q; cōsuetudo fori illius iudicis appellationis dz attēdi:q; in ordinarijs iudicijs semp attendiī locus vbi agiī iudiciū: vt p gl. z docto.in.l.ij.C.que sit longa ꝓsuetudo:z in.d.Rub. Ideo si de re vel cā seruabiī p iudices appellatiōis illud ius primus iudex debeat seruare: q; id qō debeat ꝑm iusticiā cāe z fori facere primus iudex debeat facere iudex appellationis q; ei succedit vt cōfirmator vel reformator:z ideo q; nō est iniquū sed equuz iudici a quo nō grauat partez:z sic a nō grauamine iniuste appellareī: vt in.d.auc̄.vt cū de ap.cog. in p̄in. saluo q; ex nouis actis nouā pōt ferre sniam z ēt veterez custodire.ff.q; cū eo.l.titianus. ¶ Quarto nō.q; ꝑ statuiī tps duoꝝ mensium ad cām appellationis decidendā: sed de iure cōi statuiī annus:vt.C.de tēp.act.auc̄.ei q. ¶ Sed quero nūqd elapsis duobus mensibus appellatio sit deserta:z vī q; non:q; meta duoꝝ mensium vī p̄fixa cognitori nō persecutori : q; verba diriguntur iudici z nō appellatori iuxta nō.C.de iudi.properandum in p̄in. ¶ In ꝓrium dico q; isti duo menses succedunt loco anni:nā q; constitutio duorū mensiū facit mentionē tacite vī p̄hibere ne vltra tps fiat: arg.ff. de leg.ij.l.statuliber.§.sticus. ¶ Item q; tacite ꝑ colligitur ex littera: vbi considera q; aut tps apponiī iudici cū pena:z tunc debemus esse contenti pena. Aut sine pena:z tunc vt aliqd opereī tps apposito vī tempus appositum ipsi liti z cause. Preterea qd diceret littera nisi iusto impedimēto vel cōsensu ꝛc̄. si duraret ipsa appellatio z eius vigor ēt post duos menses. Itē ex eo q; dicit de prorogatione tpis per cōsensum partium apparet manifeste z sine prorogatiōe deserta est appellatio :z hoc tz § dof. ¶ Secūdo q̄ro quare littera dicit a cōtestatione litis vel tpe appellationis recepta. Rñ.vult dicere q; si appellatus vel appellans nollet litē contestari iudex pōt habere litē ꝓ contestata:vt.C.de tempo.ap.l.fi.§.illud:z ex tunc currant tpa duoꝝ mensiū. Be iure aūt cōi qñ incipiūt currere tpa appellationis ꝓsequende:dic vt in auc̄. de iudicibus: §.appellationes:colī.vi. ¶ Quinto nō.q; tpa assignata ꝑ statutū pñt ꝓrogari per litigantes[a]:z hoc qñ tps est breue q; p̄sumiī appositū fauore litigantiū : z ēt fauore snie.Et iō post terminū legis vel ꝓrogatū snia est rata z appellatio est deserta:qō est nō. z idē in tpe statuto sup reductione arbitramēti. Nā intelligiī statutū fauore arbitramentalis snie late: sed in.l.properandum non est ita q; ibi nulla p̄cedit snia cuius fauore videaī statutū. Idem qō i snia seruabo in instrīs guarentigie[b] bfitib[b] viz snie p statuta tuscie. Bal. VEL ATTENDORE.ꝑ alternatiue logtur: nā q; in cā appellationis iudex pōt ferre sniam z ante litj contesta.si vult.vt.C.de temp.ap.l.fi.§.illud.Et nō.q;cq̄d iudicis ptāti pmittiī id iuris necessitati subijciī:vt.ff. de iu.ibi non q;cq̄d impedimento z ꝑ ꝓbatū fuerit : vt C.de tēp.ap.l.fi.§.illud. ¶ Quid ergo si nō iudicet Ite tps statutū an poterit postea iudicare? Rñ deo non: si iudex tulit postea sniam snia nō valet[c] :z ex ea solutū reperitur:nā expirat iudicij instantia:vt.C.de iudi.l. properandū §.huius:z.§.fi.vbi de ꝑ plene aduerte:tñ tota die clamāt q; dam perierunt acta z expirauit iudicij instantia:vt.C.de iudi.l.properandū.Sed certe q; ita diffuse allegat idiota ē:naz nō oia acta pereunt. Dic ergo lapsu tpis ea acta perire in q; bus nō iminet magnū periculū sicut est de libelli oblatione forte.n.vel sine forte melius formabitur nūc q̄ primo fuerit formatus vel saltiz ita bñ. Itē denuo lis debebit ꝓtestari z i ꝑ ēt nō vtitur magnū periculū. Itez perit sacrm calūnie vī iteruz iurabiī de calūnia. Acta aūt in q; bus vertitur magnū periculū vt sunt confessiones z testiū attestationes non pereunt. Non.n.pereunt confessiones:q; pōt esse q; confessus est litigator in prima instantia iudicij aliq̄ que sunt ꝓtra euz z nūc penitet:mō in alio iudicio nō ꝓfiteretur q; ea cōfessio agnita sibi p̄iudiciū generaret. Item attestationes nō pereunt q; pōt esse q; testis nō ita recordaī mō sicut z tūc eum memoria boim labi labilis est:vt.ff.de ꝓba.l.si arbiter: z.ff. adcarbo.l.iij.§.due:z.l.peregre:ō acq. poss.vnde q; in bis magnū est periculū:ideo dicendū est q; nō pereunt:nā ꝓbationibus pinguius est subueniendū: vnde facultas ꝓbationum nō est angustanda:vt.C.de bereti.z manicheis.l. qñ: in fi.cū occasione defectus ꝓbationū ius reddi non valet:vt ff.de testa.tu.l.duo sunt titij : z q; acta vnius cāe in alia valent:vt.C.de arbi.l.pe.in fi.z.C.de re iud.l.fi.z de lib. cau.l. iubemus:z de testa.l.fi.§ do. ¶ De citatione an pereat: z vī q; nō:q; traxit executionē p̄scriptionē interrūpentē: vt C.ō p̄scrip.xxx.an.l.sicut:z.l.fi. z malam fidē in possessore inducendo:vt.ff.de pe.here.l.itē veniunt.§.petitā : cum enī mala fides sit facti nō potest ꝓ no infecto haberi:vt.ff.ō cap. l.in bello.§.facte. ¶ In ꝓrium est glo.ordi.C. de fruc.z lit. expen.l. litigator. Distingue ergo aut citatio inducit suum effectū respectu actionis p̄scriptionez interrūpendo: z talis effectus durat. Aut respectu officij mercenarij iudicis:z tūc i alia instantia nō durat quo ad accessiōes que offō mercenario veniūt i iudicio z ita logī gl. i.d.l.litigator: vel dic vt ibi dixi. ¶ Quid aūt de vicio litigiosi an duret? Dic vt nō.in.l.i.C.de p̄scrip.long.tēp.z.l.cuz lite mortua.ff. iudi. sol. Quod aūt dictū est de attestatiōibus intellige publicatis:secus si non essent publicate:q; nō habent publicā auctoritatem anteq̄ publicentur:vt no.ff.que in frau. cred.l.iij.§. gesta. Sed hoc videtur contra rōnem supra assignatam per dñm § dof. Nam ex quo testes soleniter disposuerunt ī iudicio illud quod est omissuz de publicatione in primo iudicio equum est suppleri in secundo iudicio:sicut testes q; non essent publicati in cā prima possent publicari in cā appellationis:ad ꝑ facit extra vt lit non ꝓtest.c.qñ frequenter. Sz qui tenent primā opi.hac vertunī rōne:q; publicatio testiuz fit officio iudicis mercenario qō perit pempta instantia quo ad ea que nō sunt exequuta sz exequenda:vt.d.l.cū lite mortua:z ideo publicatio ipossibilis vī. SECUNDUM ODORES ET LEGES ILLIUS CIVITATIS. Nota ex eo q; dicit mores : q; licitum est cuilibet ciuitati habere cōsuetudines proprias. Et ex eo q; dicit leges:nota q; licitū est ciuitati habere p̄pria statuta confirmata p p̄sidē puincie. Sed si ciuitas sit sibijpsi p̄ses sufficit q; ptās ciuitatis cū decuriōibus faciat statuta vī ciues eius accedente auctoritate superioris. Nam cū facere statuta sit iurisditionis:z illa quātuz ad actū exerticij sit in magistratibus:vt.ff.de origi.iur.l.ij.§.post originem:merito regritur magistratus : nisi alia esset cōsuetudo loci qui pōt dare iurisditiōez ipsis decurionibus sine magistratu:vt .C.de diuer.offi.l.viros.li.xij.l.i .C.de eman. liberoz. Vel si ciuitas illa pro pte illo careret magistratu : vt.ff.de tuto.z cura.da.ab bis.l. vbi absunt. Ita intelligitur q; no.in.l.i.§. si quis magistratū.ff.qō quisq; iuris: z ibi oino vide p Jac. butri.Bar. z me.Aduerte tamen q; si statuta tangerent iurisditionem principis:vt in cā appellationū talia statuta nō valerent:vt hic z extra de iureiur.c.venientes. Et est notandum q; in cā appellationis ideo nō bz locuz prorogatio iurisditionis

a ¶ Litigantes. h oc adō ad ea q̄ notaui ad Bar. in.l.ij.ff. de reg. iur. lz ibi allegauerim Bal.i.rij. loc; z ibi retuli sua elegantia dicta z ēt Ange. z moderniores z aliqua que huic vid. collegi ord. addi.istud.

b ¶ Guarētigie Tene menti illud quod seruaī in summaria sernaī instīo guarentigiarum vide que elegāter no. Ang.i.l.i.C. de plus peti.

c ¶ Non valet. Vide tex.i.l. scire opz.§. ꝓñs de excu.tu. verū est nisi ferret absolutoriā ab obseruatiōe iudicij casus est singularis in.l.fi.C.vt.j. certum tps quē allegat Ang. in.l. properandū: itē nisi per cōfessionem partis post instantiam appareatvt tz Bal.in d.l. properanduz. Andre. Barba.

risditionis: qz cause appellationum sunt mixti imperij z pti nent ad auctozitatē supiozis: vnde z vtraqz pte ꝓsentiente nō pñt ventilari apud iudices incōpetentes: vt. C. de iudi. auč. ad hec. ¶ Sed nūqd tabellio de ꝓsensu partiū sine presen tia iudicis possit recipere testiū iuramenta z dicta nulla sibi facta p iudicē cōmissione. Rñdeo nō: qz nō reperitur q tabelliones possint recipere talia iuramenta: vt nō. C. de testa. l. hac ꝓsul. §. pe. sed bene de iudicis cōmissione pōt: vt nō. in cle. i. de offi. deleg. z ff. de excusa. tuto. l. scire opz. §. opz: z in auč. apud eloquētissimū. C. de fi. instru. tene menti. ¶ Nō SENSU. Nō. consensu partium prozogari tpa appella tionis: ad qō facit. C. de tempo. ap. l. vlt. z in cle. quā diu. de appel. z in auč. si tñ. C. de appel. per docto. ⊗ do. tz si causa appellationis ventiletur per priuilegium vel speciale statu tum principis vt hic: quod est notabile. Baldus.

Consules. Consules non possunt ingredi consu latum nisi iurauerint vel iurent fideli tatem anteqz consulatum recipiant. b. d. adde de cōdi. z de mon. l. publicus. Bal.

Vasalli nostri. Vasalli tanqz vasalli z ceteri oēs tanqz subditi iurare dēt fidelitatem principi nisi sint tales psone qbus iuramentū re mittatur. h. d. VASALLI. recipiunt ergo hi inuestitu ram tanqz vasalli z iurabunt tanqz vasalli z tale qdem erit eoz iuramentū vt caueť. s. de foz. fideli. c. i. z de no. foz. fidel. c. i. Ceteri aūt iurabunt tanqz ciues: vt habes in. d. c. i. ō foz. fide. z J. eo. c. in noie: cui qdem sacramento adijcere dz qō dī J. eo. §. oēs. Sed an q iurant tanqz vasalli iurare debēt tāqz ciues vī q nō: qz hic dicit ꝓclusiue: ceteri tanqz ciues iurēt: per qō vī innui q soluz q nō sunt vasalli principis iurent tā qz ciues. Sed hoc nō inuiť imo diuersum. s. q qui vasalli nō sunt iurent tanqz ciues z non tanqz vasalli: vnde pōt dici q vasalli teneanť iurare vt vasalli z vt ciues cuz separata sint fa cta: vt. ff. de calū. l. fi. z. C. de dona. inter vi. z vxo. si maritus. Sed tñ vno sacramento qs iurabit vt vasallos z vt ciuis: ar. ff. de auč. tu. l. accipientis ⊗ dof. ¶ No. q q iurat simpli citer vī iurare in oēm cāz ex qua iurare tenetur. ff. de fideius. l. si quis pro eo. §. si nūmos. ¶ Sed hic quero an de periu rio possit cognoscere iudex laycus: z dico q sic: vt nō. in. c. iz de iureiur. in nouel. lib. vi. nā istud est crimen cōe vtriusqz fo ri: vt in auč. de man. prin. §. si vero canonicū col. iij. ¶ Que ro qd si isti consules intrauerunt cōsulatū pretermisso iura mento? Rñ. q malo ozdine intrauerūt: z ide sunt extra mit tendi z ēt puniēdi: vt in. l. i. §. necessario. ff. si mulier vē. no. z. s. de milite vasal. q contu. est. c. i. §. si vō: vbi dī q malo oz dine factū dz reformari: certe nec in canonica possessione cō sulatus pñt eē: nā i possēssiōe canōica ꝓcurrē dz iuris admīcu lum: vt no. in. c. ad decimas de resti. spo. li. vi. i nouel. Et ple ne nō. p Accur. in. l. i. in pn. ff. de acq. pos. In dubio tñ ex quo sunt publice in possessione ꝓsulatus pñsumā canonicū ingres sum z oia solemniter acta. ff. de offi. preto. l. barbarius. SI LET. ista dictio qñqz est aduerbiū similitudis: qñqz ad uerbiū q̄litat]: vt qñ ponit p tāqz: vt h: z. ff. ō accep. l. si pi. §. q a dño: z. C. ō here. instī. l. i. nō. ergo de dictione tanqz. Sz nūqd rogatus tanqz tabellio videat ēt rogatus tāqz testis: vī q sic. ff. de testa. l. domitius. Nā nomē testis est gñale: vt dic q respectu sue scripture est tanqz tabellio: sz si scriptura non est solemnis poterit recipi ad probationez negocij pro teste nō ad suppletionē sui instrī: sz ad viuā vocē tāqz testis vnius vicē gerens: vt. C. q testa. fa. pos. l. hac cōsultissima. §. fi. p Accur. Cy. Ja. but. z alios ibi videas. lxx. hi q. s. hāc eta tez sunt merenť excusationē a tutelis: vt. C. q eta. l. vnica. vī a prestatione munerū psonaliū: vt. C. q eta. l. fi. li. x. ¶ Qui bus aūt psonis debeat remitti iusiurandū querīť? z vī q so lis seruis cū illi soli excipi videanť: vt J. eo. in noie circa fine. Sed certe z furiosi excipiunť cō pupillis sikes habeanť: vt ff. de acq. here. l. pupillus: z est ad h qō alias dī furiosus lo co quiescētis z dormientis hī: vt. ff. de iure co. l. ij. §. furio sus: z. C. ad trebel. l. fi. ¶ Sed nūqd femie iurabūt: rñdeo nō: vt J. e. c. in noie circa fi. Jtē nūqd vnus tñ p domo? Rñ. immo omnes qui J. hanc etatez sunt: vt J. e. c. in nomine circa finē. Jtē excipiuntur clerici: vt. C. de epis. z cle. l. cū clerici: z in lōbar. de aduo. z vicedo. l. quicūqz: z. l. qm̄: Sed tu dic q imo iurabūt clerici: vt de iureiurā. c. fi. ¶ Donachi aūt z taliū ordines nō iurant cuz h ad eos nō spectet vt. C. de epis. z cle. l. decernimus: ar. l. oēs: z. l. gñaliter. Jtē qz p mortuis reputanť: vt. C. e. l. fi. z in auč. de nup. §. distrahunť col. iiij. z ī auč. de mo na. §. illud col. i. ⊗ dof. ¶ Extra quero nunqd ille q est in articulo mortis possit tāqz testis examinari? z vī q nō: qz mens mortis cogitatione turbata nō ita bene memorari pōt: vt. C. q tes. fa. pos. l. hac ꝓsultis. §. at cū humana: z ī teste est opus scia z memoria: vt. ff. de fur. l. qdaz tabula. z. Cōtrariū dico: nā cū possit facē testm̄: vt. ff. de leg. iij. l. pāphilo. §. ppositū: ergo z esse testJ. nā nō minus est testari q̄ testificari: vt. ff. de testa. l. cū lex: z ēt nos videmus q si lingua sit ingrossata pp infir mitatem: nō tñ oio ppedita pōt qs facere testm̄: vt. C. de testa. l. qm̄ indignū in verbo seminecis: z nō. eo. tit. z. l. iubemus. Et puto q iterrogatoria dēt breuiari vt non interrogeť nisi de substantialibus: z de his qbus lex iubet expresse testē iterrogari: puta an sit odiosus: nā odioso nō crediť quātūcūqz in infirmitate accepe rit corpus xpi. arg. ff. ad silť. l. si qs in graui: dictū etiaz ipsius poterit reprobari de falso qz nō oīs q moriť est Joānes euāgelista: vt. C. de testa. l. vba testi. Be eo q moriens cōfessus fuit se mutuū z dotē recepisse: vtruz heres eius poterit opponere exceptionē nō nume. pe. Dicit glo. q nō: qz nequaquā moriens expectabat futurā munerationē. Jsta est glo. sing. in. l. i. C. de fal. ca. adie. legato. Bal.

Vasalli qui tempore. Hic di citur q vasalli q tpe guerre nō postulant inuestiturā a dño nō exhibent seruitia eo q ciuitas eoz est in guerra cū illo dño q non propterea perdunt feudū: quod est no. dignuz. Et nota q treuga magis accedit guere q̄ pa ci°. z qō de guerre z treuga idem est iudiciū. ¶ Jtez no. q tpe treuge non est tutus accessus: facit. c. pasto ralis: de re iudi. in cle. z J. e. §. sentētie quoqz. NO ALIJTTAT. Nō. hoc ad multa: nam dicit Ca to: Pugna pro patria: sic. C. de abolitionibus. l. falla citer. ff. de iusti. z iusti. i. l. veluti. Justa. n. sunt bella que fiunt pro patria defendēda: vt in decretis. xxiij. q. vij. c. si nulla ⊗ dof. ¶ Sed an guerra cōnumereť inter casus fortuitos? Rñ. sic nisi tpe ꝓtractus potuerit pre uideri: qz tunc culpe annumeretur: vt. ff. loca. l. ex con ducto. §. si vis tempestatis per Cy. in verbo incursus hostiū: qui allegat. e. ti. l. habitatores. §. vl. z. ff. de dā. infec. l. qui bona. §. de illo. quod tene mēti: verba Cy. hec sunt ī. d. §. si vis tempestatis. ¶ Hic queriť de qō ne facti: quidā conduxerent a cōi pistorij certas pos sessiones per certū tps: puta. v. anno. exacto? pro cōmu ni petit pensionem: conductores dicunt se non debere teneri: qz non potuerūt colligere: vel colligi facere pre dictas pensiones propter incursus hostium qui morā tur i castro sancti Luce: queritur qd iuris sit? Ego di stinguo[c]: aut superuenit guerra z incursus predictoꝝ hostium post contractuz locationis: z tunc remittitur pensio vt hic dicitur. Aut ante erat guerra z tunc pu tandum est eis qui sciuerunt conditionem z statuz rei z non preuiderunt vnde nō excusantur a pensione: ar. J. de dam. infec. l. qui bona. §. de illo: z eius qō nota. in l. habitatores. §. vlti. Cy. z per Bar. in. l. si merces. §. vis maior. ff. locati. ¶ Sed quid: ecce materia erat preparata ad guerram tamen nonduz erat mota guer ra inter duos principes: fecerunt inter se treugam seu sufferentiaz duorum annoꝝ: quero vtrum elapso tem pore sit necessaria diffidatio ad hoc vt ille q aggredia tur tertorium alterius non dicatur esse latrunculator

a ¶ Quero. Vide Bal. in. l. hac consultissima: z que ibi notaui z ibi vide Lud. ro ma. z vide Bal. in. l. si dicatur. C. ō test. z vide tex. in. c. exhibita: z q̄ ibi dixi de homici. vide doc. i ca. pastoralis: de cau. pos. vbi te net quod potest cōstitutus in ar ticulo mortī exa minari in testez.

b ¶ Qz paci. In ꝓtrarium vī tex. in. c. ille qui. xxiij. q. iij. z i. c. no uit: de iudi. z io. and. in all. Spe. in tit. de treug. z pace viđ. c. signi ficauit: de iudic. vbi probatur qō accidit guerre vi de Pet. de anc. cōsi. lxxxiij. vbi consuluit qō ac cedit guerī z ibi ēt dicit q timor belli operiť idez qō bellū: tu alle ga. l. nouissimi §. si quis cōpul sus. ff. qō fal. tu to. aucto. et per hoc arguo ꝓtra Bar. in. l. cōuen tionū. ff. de pac. vbi dicit qō ca pitane[a] belli pōt facere treugā nā si dicimus quod accedit paci non potest illā facere vt idez Bar. ibi vult si dicim[a] qō accedit guerī eo dem modo etiaz non potest vt ibi dicit Bart. z sic vī qō sit quod dam medium z sic quoddaz prīcipium qz si non pōt indicere guer ram nec pacez z potest facer treu gam ergo est qō dam participiuz vt in actu fauo rabili dicať acce dere paci in actu odioso: secus ad de glos. in. c. i. de pa. tenē. que dic q amittiť paci. vide. d. Lar. i. c. i. de treu. z pace vbi dicit q ipso prie in par. vt in ca. illi qui. xxiiij. q. iij. z dī treuga terrens vī tenēs guerraz vide ibi d. Lar.

c ¶ Distinguo. Vide Lud. in. l. conten. §. q maximos: z Bal. l. inter cās. §. ab esse. ff. man. z in l. si cal. C. devsur. z quod ipse no. in. l. iz. C. loca.

a ¶ Diffidatio. vide Bald. in l. fin. C. de obseq. et in l. ij. C. de seruit. et in auc. stē nulla cōmunitas. C. de epis. et cleri. et in. c. i. qui. mod. feu. amit. dixi in c. excōicam. §. catholi. de here.

Et videtur q̄ non sit necessaria diffidatio: ar. ff. de le. ij. l. statuliber. §. sticū. Sed ꝛrium est verū: qr vbi non p̄cedit dispō ibi lapsus tp̄is p̄o se nō hz dispōnem inducere. Itez verba que sunt ordinata ad negandū vel p̄uandū nō disponunt: vt. ff. de manumis. testa. l. titia §. fi. et. ff. de here. insti. l. ex facto ēt agitatū: sed si guerra p̄cessisset ex p̄uato tpe sufferētie ipso facto remanerent in guerra nec essz noua diffidatiōe opus: vt. ff. de pac. l. si vnus. §. si cum reo. et vide quod nō. in. c. p̄o humani: de homi. li. vi. in nouel. cē. Bal.

Libellarie. Hic dicit q̄ libellarie et p̄ecarie de feu. fac. per vasal. in suo statu permaneāt. i. in eodē habitu: vt. ff. de q̄di. ob cām l. si seruus hz consuetudinē vniuscuiusq̄ ciuitatis. s. de societate lōbardi: nō ob. l. que diceret ꝛrium et est impatoris Federici. ¶ Extra nō. q̄ libellarie ecclesiarū et emphiteosis p̄sit p emphiteotaz donari et legari saluo iure ecclesie: vt nō. extra de loca. c. potuit: in nouel. hz Bar. cōsuluit ꝛrium p. l. vniuersas. C. ne rei dñice vel temploꝝ: hz ibi loqtur qñ respectu ꝓprietatis et nō vtilis dñij ꝛctus in fraudē celebrātur: et sic nō ob. et facit C. de here. insti. l. hereditas: inv̄bo annone ciuiles ibi nō obstant que est de ꝓhi. feu. alie. p Federi. et sic colligar. q̄ imperator dū ꝓcedit alicui aliq̄d rescriptuz q̄d sit ꝯ legē aliquā dz specificare legē dicens nō obstante tali lege: et tunc' valet vt hic: alz nō v̄ valere: vt ar. ff. de le. iij. l. si qs in p̄in. et. ff. d̄ addo. l. nā ita. ¶ Quid ergo si dicat generalr nō obstante. l. aliq̄ vel rescripto sup hoc indulto an teneat hoc: q̄d dam dicunt: alij dicunt refert vtrū imperator rescribat ꝯ legem an ꝯ rescriptum? Si ꝯ legem tunc dicit tali lege nō obstante. Si ꝯ rescriptū tunc generalr sufficit dicere nō obstāte aliquo rescripto: et ita tenet. Nō est illa q̄ facilius tollūtur iura positiua siue p̄iuilegia q̄z iura cōia: vt in auc. de nō alie. aut pmu. §. illud. col. iij. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. ¶ Sed si ita dicat imperator: ꝓcedo tibi p̄iuilegiū hoc nō obstante. l. aliq̄ et nō obstantibus illis que dicūt gñaliter dictū non valere nisi in casibus spāliter nominatis: et hoc dico per. l. sed et si quis. §. quesitum. ff. si quis cau. et. C. ad vel. l. iubemus. Rñ. credo q̄ teneat: ar. ff. de leg. iij. l. si qs: in p̄n. et in auc. de testa. in perfectis. §. pe. col. viij. et. C. de testa. auc. iter liberos: et. C. ō iure codicil. l. diu. §. odo.

b ¶ Ecclesie. vide q̄ notaui ad Bal. in l. fi. C. de iure emphi.

¶ Illud est ꝓsideratione dignū q̄ hz princeps rescribat ꝯ ꝓpriuz statutuz et sic ex certa scia: tñ cā approbat factū dānatuz regrit cl'a nō obstante. Idem si factū nō est dānatū sed est data hec ei forma vt regrat hec cl'a: vt. C. de testa. auc. hoc inter liberos: et ibi nō. et eo. tit. l. si nō spāli. ¶ De cl'a suppletiua de plenitudine ptātis scias q̄ pp'e romanus anteq̄z transferret imperiū ad cesarem hac cl'a nunq̄z fuit vsus nec iure ciuili inuenitur hec forma nisi dicat et bñ q̄ includit sub illis verbis q̄cq̄d p̄incipi placet legis hz vigorem. ff. de consti. p̄in. l. i. C. de legi. l. vlti. et adde q̄ Spec. dicit q̄ cōtractus feudalis emphiteoticarius siue libellarie conditionis eiusdē nature sunt: vt ipse nō. in Spe. de feu. §. nunc aliq̄: et in. §. qm̄: ver. quadragesimo circa fi. et dixi. C. de oper. lib. in. l. liberti libertaq̄z: et Ja. bel. s̄. in p̄hemio huius libri: in. i. col. et glos. in auc. ingressi. C. de sacro san. eccle. et sic in solo noie est discrimen' vt et alz dicit lex. C. de agri. et censi. l. diffinimus: libro. xi. Sed Spe. non dicit vtrū nisi forte loquamur in feudo quorūdam ecclesiaꝝ lōbardie p̄o quo nō p̄estat seruitiū sed census pecuniarius ad instar ficti: puta certa quātitas pecunie vel frumenti vel aliud simile: vt vna spalla porci: vel vnū par caponū quolibet anno: q̄ ecclesie lōbardie nō curant de seruitijs armoꝝ: sed de redditibus bursalibus. Et ideo in talibus feudis puto q̄ succederet mutus et surdus ēt a natiuitate et q̄libz heres: vt. C. loca. l. viam veritatis nisi tenor inuestiture repugnaret consuetudinez etiam ecclesie semper salua.

c ¶ Discrimen. Ita tz andre. de iser. in ti. de controuer. inuestit. vbi oino vide q̄ notaui ad Bar. in l. si mihi et titio. ff. de v̄b. ob. et que notaui heri in cōsilio p̄o illo de paganis apud regnum.

Damna. Hic imperator remittit oia dāna data in rebus oia ablata facta de rebus et oēs iniurias factas i personis ab vniuersitate societatis vel ab aliquo de societate vel a coadiutoribus. ¶ Ex hoc nō. q̄ imperatori fit iniuria non solum per se sed per suos: facit. ff. de religi. l. ossa in fi. et q̄ nō. Bar. ff. de capti. l. hostes. et Inn. extra de appel. c. dilectis. ¶ Item nō. q̄ impator remittit oia illa dāna: hz non appareant de alio mandato. Et adde quod habes extra de iniur. et dā. da. c. in nostra. ¶ Item not. q̄ ligę et confederationes faciunt vniuersitatē. In tex. ibi. AB VNIVERSITATE. Hic habes q̄ vniuersitas dānum dare dī: et sic per p̄is dolum cōmittere: vt. ff. de dolo. l. sed ex dolo. §. i. hz illa videat dicere ꝛrium. Metuz dī inferre: vt. ff. q̄d me. cau. l. metum. §. aduertenduz: quod. n. maior pars facit tota vniuersitas fecisse v̄r: vt. ff. de re. iur. l. aliud §. refertur: et. ff. ad munici. l. q̄d maior. Item et si ptātes consiliarij et antiani hoc faciant tota vniuersitas fecisse v̄r: arg. ff. de vi et vi ar. l. siue a me. Et ideo nos videmus q̄ vniuersitas accusat: et respondet per sindicū habentem speciale mādatum a ciuibus: vt. C. de re mili. l. taz collatores lib. xij. nec requirit q̄ ille singulares persone que deliquerunt nominētur in sindicatu: q̄ non constituitur sindicus nomine ipsorū sed noie totius vniuersitatis: vt. l. i tñ. §. vniuersitatis. ff. de reruz diui. Et nō. q̄ facilius fit inquisitio contra vniuersitatem q̄z contra singulos q̄ delictuz magne vniuersitatis non potest esse nisi notorium et famosum. Unde fama que semp apud acta est p̄esens et clamosa vox populi magis clamet i rebus notorijs: est verū q̄ in notorio actus transeuntis requruntur postea p̄obationes plene: vt. C. de offi. rec. p̄uin. l. iustissimos: et ordo iudiciarius: ar. extra de iudi. c. exhibita: saluo eo quod nō. insti. de publi. iudi. in p̄in. et nō. in. c. fi. de foro cōpe. in nouel. lib. vi. Si aūt iudex vult inquirere contra singulares personas opz q̄ fama specialiter sit contra eas et non admittunt' per procuratorem si causa exigat detentiōez seu carcerem persone vt in. c. eos qui: de sen. excō. lib. vi. Et aliq̄n ista detētio est arbitraria aliq̄n necessaria si qualitas pene sit personalis. Sed nunqd fideiussores possunt se obligare ad penam corporalem: et q̄d de obsidibus. Dic vt not. xxiij. q. v. cū homo: et dic q̄ non de iureiurā. per Cy. c in. l. ad commentariensem. C. de custo. re. sed de cōsuetudine in quibusdam locis seruatur contrarium que ꝓsuetudo habet potestatem in sanguine hominis. ff. de extraor. crimi. l. saccularij. §. sunt quedam. Bal.

Moram superfluam. Hic dr̄ q̄ imperator in ciuitate vel episcopatu nō dz facere superfluam moram in dānum ciuitatis vel ep̄atus seu territorij per que transit et est ratio: q̄ fere impossibile est q̄ exercitus eius dāna non inferat: vt. ff. loca. l. ex conducto. §. sed si habes. ver. idēq̄z. SUPERFLUAM. ar. C. de meta. et epidi. li. xij. l. deuotū: et in auc. de questore. §. si vero forsan. col. vi. Sz q̄n dicat mora superflua: rñdeo iudicio ecclesie: populi: vel si ibi moretur vltra sex menses: arg. C. de censi. l. fi. lib. x. odo. vel arbitrio boni viri: vt. ff. de verbo. obliga. l. continuus. §. cum ita: et. ff. ad tertul. l. ij. §. si mater: et. l. ꝓma. ff. de superficiebus. Baldus.

Ciuitates. Hic dicitur q̄ licituz est murare vniuersitati societatis seu ipsis societatibus ciuitatis murare: et extra ciuitatem munitiones et fortilicia facere. MURARE. Hic est triplex littera alias murare vel munire vel mutare et quelibet bona est et est simile. ff. de ope. publi. l. ō operibus. C. de offi. p̄iua. per p̄ouincias. ff. de re. di. l. sacra. §. pe. in auc. quomodo oportet epis̄copos. §. si quis apparuerit: in fi. col. i. alias autez nisi iussuz haberent a p̄incipe hoc facere non possunt: arg. C. de oper. publi. l. si quando: et. l. nemo iudicuz: et facit ad id quod nota. s̄. eo. §. nos romanorum imperator et cē. in fi. illius glo. i. sine p̄efinitione temporis et cē. ☞ dof. C. de sacro sanc. eccle. l. ad instructionem. Bal.

¶ Item

Item societatem. Hic dicit ꝙ ciuitates ꝙ veniunt in ista pace ꝓnt fedus ⁊ societatē quā inter se hñt manutenere ⁊ etiā renouare totiens quotiens eis placuerit ⁊ eis videbitur expediri tenere: cōuenticule hic ꝓcedunt: de iure aūt cōi ꝓhibentur: vt. §. de pace tenē. §. quenticulas. C. de epis. ⁊ cle. l. cōuenticulā. C. de his q ad eccle. cōfu. l. denūciamus: de paganis ⁊ sacrifi. l. i. ⁊ in auc. de inter. coll. hñ. circa prin. col. ix. C. de summa trini. ⁊ fide catho. l. ij. ⁊ de here. l. cūcti ⁊ hec societas a principe approbata est hic: ideoq; licitū est eis societatem seu cōuenticulā tenere ⁊ quotiēs voluerint renouare vt hic: ⁊ ar. C. de iudeis. l. iiij. Sed nūqd aliaz societatē potuerunt ꝯhere cum alijs ciuitatibus cū quibus nullā societatē habebāt? Rñdeo nō: cū dicat iste tex. quā nunc habēt cē. ⁊ facit. ff. e. §. pacta inter ciuitates: odo. ¶ Quero: facta est liga inter duas ciuitates p quinquēniū duratura: vtrū si post quinquēnium prestant sibi mutuo fauores intelligatur liga tacite renouata? vī ꝙ sic[a] sicut dicimus in ꝯctibus rerū: vt. ff. locati. l. item q̄rit. §. qui impleto. Contrariū dico nisi renouet expresse: vt hic. ⁊ est ar. C. loca. l. si cū hermes: presertim si fuit ꝯcta prius p stipulationē: q; stipulationes verba desiderāt. Sil'r in ꝯctibus in quibus requirit scriptura non fit tacita renouatio: vt in. d. §. qui impleto. ¶ Item nota ꝙ iste tex. loqtur de renouatione volūtaria: sed aliquando fit renouatio necessaria: vt in cōtractibus emphiteoticis ⁊ feudalibus: vt notat Ly. de sacrosanc. eccle. auc. ⁊ que. Bald.

Pactiones. Hic dicit ꝙ pacta inita timore imperatoris vel p impressionem nunciorz suorz sunt irrita ⁊ cassanda. Not. ergo ꝙ ipator pōt inferre metū sicut nec quelz priuata persona. ¶ Itē nota ꝙ il lud qđ fit per metū principū nō valet: dicit spec. ꝙ induci nō oz nouitas in homagijs vel in actis fidelitatis: vt in spec. de feu. §. q̄ñ: ver. ego talis iuro: dicit Jo. an. ꝙ indebita fuitia presumūtur a dñis p metū extorta in. c. i. de ꝓscrip. li. vj. in no uel. Et ꝯ ptātes presumit. C. de testa. l. volumus. C. de fun. limi. l. i. li. xj. ⁊ C. de oi agro deb. l. qui per potētiā. li. xj. presertim erga rusticos. C. de rusti. ad nullum offi. prouo. l. ij. li. xij. ⁊ p Bar. i. l. ad indiuiduā. C. qđ metus cā. No. tñ ꝙ nisi volūtas ꝓdescēdat cōpulsioni nō pōt cogi. C. de ber. instī. l. iij. CASSENTUR. Sed an ipso iure vel demū opposita exceptiōe. Rñdeo ipo iure: vt. ff. quod me. cā. l. si mulier. §. si dos. Tu dic vt no. §. de pa, iur. fir. §. itē sacra. PRO INFECTIS. Facte enim fuerūt ꝯ legem: ⁊ q̄ ptra leges fiūt p infectis habentur: vt. C. de legi. l. non dubiū: ⁊. C. de sacro san. eccle. l. iubemus. §. sane ⁊ do. Sed an ꝯctus principis habeat vim legis: vt. ff. de publi. l. cesar. Rñdeo sic q̄ñ caret vicio: sed ħ nō caret vicio: q; est ꝯ ius naturale vel saltē ꝓtra bonos mores. Et nota hūc. §. valde ad contractus q tota die fiūt cū dñis terraz. ¶ Sed nūqd oz ꝓponi actio qđ metus cā ad rescindēdum. Rñdeo nō q; nō est cora quo agat. Itez q; metus principis est quodāmō vis p̄cisa q̄ oino tollit ꝓsensum ex quo inferri pōt ꝙ ꝯctus initus metu cū principe fit ipso iure nullus: vide qđ notat glos. in. ca. si vero. viij. q. i. in. c. post §. iij. q. ij. ⁊ adde qđ notat Inn. extra de renū. c. sup ħ. ⁊ ibi ponit qd hēbit qs ꝓbare in hmōi iudicijs: lz eni dixerim ꝙ nō est cora quo agat de facto tñ de iure si imperator facit iniusticiam pōt adiri papa p supplicationē vel denūciationē vt extra de ꝓba. c. i. PUTA. ħ ponit exemplū. ET SI QUALIA. No. ħ ꝙ ex spāli clausula premissa subijcitur gñalis: sic. ff. ad. l. aquil. si seruus fuum. §. inquit lex. sic econtrario. C. đ sacrosan. ecc. l. gñali ⁊. l. illud: ⁊. l. sancimus: ⁊. d. l. si seru[s] seruū. §. rupisse. ⁊ do. ⁊. ff. de postu. l. i. §. ħ edicto. COLLIDUNT. i. tota vniuersitate q; tota vniuersitas cōe appellat: ꝙ aūt dic ab alijs. s. singulārib[s] psonis ꝓ prius to fcō suo. odo. ITA TAMEN. ista dictō hz deteriare p̄cedentia ⁊ do. ff. ad trebel. l. lutius. §. qui hēbat. PER SOLUERE FICTUM. Differētia est inter fictū ⁊ fuitiū sicut inter pecuniā ⁊ censum ⁊ operaz: ⁊ aliquando fictus appellat census. C. de dona. l. cēsualis de acq. rer. do. l. que quisq;. C. sine censu. vel reli. l. oēs. ¶ Et an gcūq; non solūēs censuz tpe a iure statuto ꝓdat rei dñium: Dicendū est ꝙ sic si ille cui oz cēsus solui hz directū dñiū re. vt. C. de sacrosā. eccle. auc. q rē hmōi. secus si p̄stat in signū alterius subiectionis de re ꝓpria: vt notat Inn. de reli. do. c. cōstitutus: ⁊ facit optime. C. de fundis pr̄. l. fundi. li. xj. possessionē tñ nullus ꝓdit donec eijciat foras: vt no. ꝓ socio. l. cū duobus. §. idē rñdit per spe. de loca. §. nunc aliq̄: ver. lxxxvj. Et q nō renouat ab eccl'ia vī iuri suo renunciare: vt not. in. c. i. de p̄ca. in nouel. ⁊ ff. eo. c. ego iuro. l. quando venit ex necessaria ꝓña precedentis contractus.

Sententie quoq;. Hic dicitur ꝙ sentētie per imperatorē late ꝯ rebelles occasione rebelliōis ⁊ ptialitat] rescidunt facta pace. secus si nō occasiōe rebelliōis: sz ab iuste sunt late: puta ex cā mutui vl' depositi. Et iste §. [b] est valde no. ad extitios terraz vt sciam[a] q; ꝓcessus facti ꝯ eos rescindant eis ad ciuitatē reuersis ⁊ q non. Adde qđ no. in. c. i. de cler. nō resi. li. vj. in nouel. ⁊ in. c. statutū de rescri. eo. li. tāgit de istis extitijs: ⁊ siquidē licet nō p se tñ p ꝓcuratorē potuerūt ꝓparē: citatio artat eos: secus si nec p se nec p ꝓcuratorē q; nullus audebat tanq̄ ꝓcurator cōparere: vt. ff. ad trebel. l. de etate: ⁊ in. c. pastoral' de re iudi. in cle. ⁊ in. c. bone de elec. ⁊ si erāt bāniti oibus bonis eis adēptis iudicia nō tenēt: vt. l. si cōstāte. §. fi. ff. so. ma. q; nudi exularūt: vt. ff. de capi. di. l. tutelas. §. si libertate ⁊ cōpromissa soluūtur. ff. de noua. l. quotiēs. §. fi. q; hñtur p mortuis. C. ò bere. instī. l. i. ⁊ fac qđ no. in. l. ad cognitionē. ff. q. ex cā in po. ea. in gl. q̄ dic no. ħ p bānito. ¶ Quid de sentētijs lat] ex cōpromisso facto inter extitios ⁊ intrinsecos? Rñdeo tales sñie valēt p rebus cōpromissis: sed extra cōpromissuz nō valent etiam si post cōpromissuz nominatim emologet laudū: nā expresse dicit decretalis ꝙ nō pōt emologari laudū super quo nō procedit cōpromissum extra de cōfirma. vti. vel inuti. c. examinata[c]: ad quod facit. ff. de peculio. l. iij. §. si seru[s]: ⁊ quod ibi not. per Guil. de cu. ⁊ est ratio q; est ordo substātialis peruersus: nam vbi non ꝓcedit notio ibi sententia non procedit: nec valet auctoritate partiū ordine pretermisso: vt. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. l. platam. IN IRRITUM. sic. s̄. e. §. priuilegia. Cā eni harum sniarum seu discordia sublata cessare debet earū effectus sic. C. de episco. ⁊ cle. l. generaliter. ff. de excu. tu. l. cū ex oratione. ff. ꝓ socio. l. exactione. §. alicuius. Debent eni omnia pacis tēpore in pristinū statū restitui: vt C. de cadu. tol. l. vnica in prin. ar. eius qđ de redhibitiōe dicit. ff. de edil. edi. l. redhibere: ⁊. l. fcā. ⁊ de alie. iudicij mu. ca. fa. l. q; odo. SECUNDUM LEGES ET CONSUETUDINES. Not. ar. ꝙ si cā est cōmissa fm leges ⁊ cōsuetudines terraz terminānda ꝙ potius oz terminari fz bonas ꝓsuetudines q̄z fz leges: ⁊ dictio ⁊: significat bonitatē arbitrij ⁊ nō mer iusc: vt extra ò eo q mit. in pos. cā rei fuā de cū veniisset: ⁊ vīd Ly. C. ò test. mili. l. captatorias. Ly. bal.

Possessiones. Hic dicit ꝙ possessiones amisse tpe guerre q̄ñ tempus guerre possidebantur hñt restitui possessoribus: ⁊ si eas recuperassent debēt eis ōfendi nisi eēnt possessiones que pertinerēt ad imperiū: de quibus debet stari dicto arbitroz electorum. Et no. ꝙ non dicit hic de eligendis arbitratoribus: quia nemo transigere vel amicabiliter componere compellitur: quādoq; tamen in arbitratorem potest compromitti ⁊ non in arbitrum: vt. s. de decimis ⁊ alijs spiritualibus: vt not. in. c. vlti. de rerum permu. in nouel. ¶ Nota ħ de restitut. spo. ¶ Nota ꝙ tempore guerre licitum est recuperare per vim ablata. ¶ Nota de conseruatorio possessionis facit. C. ò carbo. edic. l. i. ¶ No. ꝙ arbitri eligunt in cā imperatoris q hñt cognoscere de regalib[s]. ¶ No.

[a] ¶ Cꝙ sic. vide bal. in. l. j C. quā do nō petē. par. vbi loquitur de §. qui ipleto vt non habeat locū in emphiteo. si: de ista consideratiōe vide lud. roma. cōsi. xlvj. incipit: visis necessarijs. an. bar.

[b] ¶ Et iste §. vide bal. i. l. omnes populi. ff. de iustitia: ⁊ iure. and. barba.

[c] ¶. c. Examinata. No. ꝓ. c. examinata: vīd bal. in. l. si vxorem C. de cōd. incer. vl de lud. ro. consilio. cli. vbi allegat bald. ħ ⁊ dicit illum text. fore adhuc singularem bal. in. l. edita. C. de eden.

de verbo assignẽtur q̃ significat.i.declarẽtur. PERTINERE. ꝛ de facto ponat in possessione si non é. RESTITUANTUR. Hoc nisi ablator iure se posset tueri in cã proprietatis: tũc enim restitutio impeditur: vt ff.eo.§.siqui. ꝛ spoliatus ante omnia sit restituendus.l.siquis a se fundum.C.ad.l.iuli.de vi.ꝛ in.c. sepe de verb.sig. Et caue quia hic dicit de ablatoribus seu suasoribus qui non sunt de societate. Sed ego idez puto ꝛ de his qui sunt de societate cũ in.d.§.si qui.generaliter loquatur: ꝛ nõ specificet an de societate sit vl̃ non. ergo generaliter ꝛ indistincte debent intelligi: vt ff.de publi.l.de precio. ꝛ intelligendum est imperatorem in hoc casu idẽ statuisse in suis qõ in alijs: ꝛ idẽ in alijs quod in suis cã equalitatis bincinde seruande: vt ar.ff.de arbi.l.si cũ dies.§.fi.C.de fruc. ꝛ lit.expẽ.l.fi. C.de proxi.sacro.sacri.l.in sacris.li.xij. ꝛ ff.mã.l.iij.in fi. ꝛ C. cõmuni di.l.pe.§.fi. ꝛ ar.ff.fami.ber.l.in hoc iudicio. Do fre. Et nota q̃ in istis restitutionibus que fiũt vigore capitulor̃ pacis ob.exceptio dolo facis qõ est no.dignũ. ¶ Sed quid sigs nesciat dicere cõfines suar̃ possessionũ: Rñdeo sibi imputet qz nemo sibi incertus esse debet quãtũ possideat. vt.ff.de verbo.signi. l.subsignatũ.§.fi.per Accur. AD COGNITIONEM. Nota q̃ arbitri electi ad cognitionem vidẽtur electi ad decidendum ꝛ assignanduz: vt hic. ꝛ ff.de ꝓcura.l.qui procuratorem dat. Secus in electis ad cognoscẽdũ ꝛ referendum qz non possunt causaz decidere: vt.C.de offi.pfec.augu.l.ordinator̃. FRUCTIBUS ET SINE DAMNO. Nota q̃ fructus ꝛ dãna ponunt vt diuersa: ꝛ sic non dz dãnũ dare q̃ tanq̃ possessor percipit fructus: qõ tenementi. RECUPERAUERIT. quoquo modo Do. Et sic no. q̃ tpe guerre licitũ est recuperare qualitercũq;. ¶ Et qd si vn⁹ recuperat alij ablata: dic vt ff.ô cap.l. sigs in bello. Sigs pdidit bona culpa sua dãnabili vt si miles pdidit arma nõ recupat: sed si latrocinio vel virtuose pugnãdo amisit: tunc recupat a quolibet recuperãte salua cõsuetudine armor̃: eo.ti.l.i.p By. ¶ Sed q̃liter pbabit̃ possessio: rñ deo pbata detentiõe corpali: nam q̃ detinet p̃sumit̃ possidere. vt no.in.c.cũ oliz de p̃ui.p Inn.vij.q.i.pontifices p Arch. ꝛ in.c.ij.vt lite pẽ. in nouel.p hoc qõ no.gl.or.ĩ.l.stipulatio ista.§.bi quo qz.ff.de verb.ob.in glo.ordinaria: nisi ꝓstet aliũ possidere: vt.ff.ô fundo dota.l.si fundũ. ¶ Quid ergo si duo pariter pbẽt: dic vt no.ff.vti possi.l.si duo in p̃n.ff.de rei udi.l.duo iudices de eo q̃ mit.in pos.c.i.li.vj.in nouel. ex̃ de pba.lz cãm: ꝛ vide qõ no.ff.p legatu.l.p legato fm vnã lec. Extra q̃ro nunquid de nõ possessiõe possit cõfici instrm: Rñdeo non directe: qz de directa ꝛ mera negatiua nõ pot cõfici instrz sed indirecte sic iuxta no. in c.i.de prescrip.in nouel. ARBITROS. Constat arbitriũ territoriũ nõ bñe. vt no.in.c.i.de fo.ꝓpe.li.vj. in nouella: ꝛ tñ citat ptes p qõ appet q̃ territoriũ non est de substantia citationis vel iurisditionis quod dic vt ibi plene notatur.

a ¶ Offensam. Et vide an. de iser.in.c.j.q̃ sint rega. vbi dixit q̃ offendens collateralem regis vl̃ aduocatum stantem concilio regis cuz factione dicitur incidere in crimẽ lese maiestatis per. d.l. quisquis: secus si priuator: ꝛ vide ibi omnino.

b ¶ Ut hic gl. Nota istõ dictũ bal. vt per illud substentetur gl. in.l.qui ante kalendas.ff. de verbo.oblig. ꝛ in.l. eum qui ita.§.q ita eo.ti.quam ꝛ bar. ꝛ ꝓmuniter alij dãnant p istã doctrinaz h̃ ego eam sustinui vide que ibi scripsi in.§. omnes ibi sufficiens non dicit ꝛc̃.

Oppzon. Marchioi.s.malespine cui spãli ter ꝛ noiatim ipator hãc pacez iurauit: vt j.e.c.ego iuro. Do. VOBIS. No. q̃ satj pncipẽ offendit q̃ eius subditis ꝛ ptialibus iniuriã facit vel offensaz̃: vt.C.ad.l.iul.maie.l.q̃s.C.de sacro san.ecc.l.decernimus in p̃n.C.de epi.ꝛ cle.l.raptores. C.de rap.vir.l.vna. Sic ꝛrio qõ q̃ pncipẽ fit in oium vertit̃ iniuriã: vt ar.C.de here.l.manicheos ꝛ de p̃uile. ecc. inconsutilem. Do. NEC PER IMPERIUM POSITUM PERSONAM. qui enim p aliã facit p seip̃m facere vr̃: vt.ff.de admi.tu.l.ita aũt §.gessisse. ꝛ ff.ne gs eũ q̃ in ius voca.est in exi.l.si p aliũ in pri. ꝛ ff.de eo p quẽ factũ erit.l.i.§.fecisse odo. Etiã in statutj hz locũ hec iterpretatio: qz nãlis rõ est potentissima in q̃libz statutor̃ iterp̃tatiõe: vt notat Cy.C.de le.l. non dubiũ circa fi. DEFENDENDO. No. q̃ defendẽdo qñq; qs ꝓmittit iniuriã: sic.C.de his qui ad ecc.cõfu.l.si seruus aliquẽ: ꝛ h̃ potuit esse talis psona q̃ iuste potuit offensam ꝓmittere iste marchio cã defensiõis eiusdẽ ꝓsiderata affectione: vt.ff.qõ me.ca.l.isti quidẽ.§.fi. ꝛ ff.man.l.si seruus: sed in hoc cãu non puto vez qz cũ vasallus in iuramẽto suo nullam personã excipiat nisi imperatorẽ ꝛ dñm antiq torẽ: ꝛ contra fiscũ aĺs filium teneat̃ dñm adiuuare ꝛ ꝑ aliam quãcũq; personã: vt.s.q̃ sit fora fideli.c.qui fidelitate: ꝛ.s.q̃ sit forma fide.c.j. ꝛ de noua forma fide.c.i. ꝛ de ꝓhi.feu.alie. per Fede.§.vlt. q̃to ergo magl ꝓtra filiũ vel aliã quãcũq; personã dz pncipẽ adiuuare cũ ꝛ imperatorẽ teneat̃ iuuare contra dñm suũ quẽ tenet̃ iuuare ꝑ aliam quãcũq; personaz. vt appet in predictl.ll. ꝛ capĺis: vnde non frustra hoc in modũ priuilegij huic concedit̃. Sed attende q̃ si recte ispicias non dicit̃ remittere nisi offensas quas fecit postq̃ fuit in societate: ꝛ si puto q̃ sic feudũ hñet a pncipe ꝛ ãteq̃ eẽt in societate culpã aliquã ꝓmisisset pp quam amittit̃ feudũ q̃ bene amiserit feudũ ꝛ culpa illa non videat̃ remissa p hanc pacẽ licet videat̃ ꝑ id qõ dicã.j.proxi.ibi ꝓ preteritl ꝛc̃.qua si videant̃ remisse oẽs culpe ꝛ offense facte siue anteq̃ esset in societate siue post essent cõmisse: sed certe non est vez: nã non sic intelligit̃ in preteritis: nam idem vult dicere ac si dixisset predictis. Hoc etiam indicat qõ ibi statim sequit̃ vel pti eius ꝛc̃. Do. Nec est vez nouum meleficium per perseuerentiam delicti tempore guerre remissum facinus videri. nam inspicitur tẽpus quo delictũ nasci̇t̃.ff.de iureiur.l.qui iurasse.§.si pater. ꝛ l.eũ q.§.in popularibus: de furt.l.inficiendo.§.infans.C.de testa.cũ antiquitas: in pri. ꝛ arg.in.c. i.s̃.de feu.guar. ¶ Quero qd si testis dixit q̃ fuit añ guerram: vtz probet q̃ fuit añ originem guerre: ꝛ videt̃ q̃ nõ: qz equocus est fm ista cũ possit intelligi añ guerrã.s.finitã.l.ij. si cer.pe.per Bart. Truffa est: ois intellectus est extraneus qui non sonat in auribus vulgi: vt extra de sponsa.c.ex litteris: ꝛ ideo intelligit̃ añ originẽ guerre: vt hic glo. CONCILIATIONE. vel cohertione aut correctione: odo. ista tria sunt quasi sinonima. Bald.

Amplius consueuerunt. Sume illõ qõ est longe.j. ꝛ eã quã mõ exercent. POSSIDEANT. No. iurisditiõez possideri.i.quasi possideri: vt j.e.§.ois: ꝛ nõ viciat verbũ impropriẽ positũ: vt.ff.de iureiurã. sed ꝛ si possessor.§.sed si rerum: qõ debet intelligi fm sanum intellectum: ꝛ probatur possessio iurisditionis per exercitia q̃bus quis est vsus libere ꝛ quiete. text. est hic notabilis. SUCCESSORUM MEORUM. Dicunt quidaz h̃ iure imperatorem iniungere successori suo vt hoc idem faciat: qõ quidẽ esse non pot: vt.ff.ad trebel.l.ille a quo.§.tempestiuũ: ꝛ.ff.de manu.l.apud eũ. Sed certe non est vez: sed ita debetis intelligere l̃ras istã q̃ habeãt sine cõtradictione successor̃ nostror̃: si enim successores nostri cõtradicant nõ habebũt. Vel dic simpliciter vt iacet. ar.C.ô sentẽ. ꝛ iterlo. om.iu.l.post sniam: ꝛ.C.sen.rescin.non pos.l.i. Pria placet cũ iperator predecessoris sui factũ abrogare possit: vt.C.de veteri.iur.enucle.l.ij.circa pri. Do. Et p hoc determinat q̃ stio quã format Cy.C.de legi.l.digna vox. ꝛ sic nec p õctum nec alio mõ pnceps pot regalia cõcedere in preiudiciũ successor̃: qz sicut nõ pot iura eor̃ subuertere ita nec minuer̃: vt ff.q ꝛ a quibus.l.si optõ. IN DETRIMENTUM. Non enĩ dz vni in alterius dãnũ succurri: vt.ff.de minor.l.in causa.el primo.in prin.e.ti.l.auxiliũ: in prin.odof. Nec est boni pncipis vnũ altare cooperire ꝛ aliud discooperire: vt.C. qui po.in pig.ba.l.assiduis.§.exceptis. nec priuilegia vni cõcessa alteri dare: vt.C.de silẽtiarijs.l.decurionib⁹: li.xij. Et si pnceps cõcessit alicui beneficiũ: prior tẽpore potior est in iure.ar.ff.de aqua plu.ar.l.in cõcedendo. ꝛ.s̃.q̃ suc.tene.c.i. col.x. Et h̃ faciunt ad concessiones quas faciunt pncipes de aquis publicis q̃ semp videantur reseruata iura ꝛ cõmoditates eius cui p̃mo cõcessio facta est: saluis.ff.fami. bercis. l.itẽ labeo.§.i.saluo iure aque labentis. ¶ Pone iter duo

castra

castra erat questio de ductu aque publice: ꝛ fuit inter se lata sententia: demum imperator concessit mihi vnum de illis castris: nunquid teneor seruare illaz sententiã: ꝛ videtur ꝙ sic qz castrum transit in me cuz suis vicijs suaqz cã presertim cuz sit vniuersitas quedã. ff. de acti. emp. l. in venditiõe. ff. de serui. ru. predio. l. lutius: a contrario sensu. ff. de condi. ꝛ demõ. si quis legauerit. §. fi. de contrahen. emp. l. si aqueductus. Et quia imperator non videtur velle preiudicare transactonibus ꝛ sentẽtijs: sed tacite reseruare: arg. huius littere. Jn cõtrarium videtur qz sicut princeps posset vt. s̃. in. ca. i. que sint regalia: ita ꝛ ego qui vice principis fungor. Jtem pacta priuatorum non preiudicant fisco nec tenetur fiscus de illis pactis facere mẽtionem. ff. de pa. l. ius publicum: ꝛ. l. iuregentium. §. item si paciscar. ꝛ. l. inter. C. sine censu vel reliquis. l. omnis: dũtamen boni viri fungat officio: sicut ipse princeps indulsisset si certiorat⁹ fuisset: de pac. l. tale pactuz. §. fi. qõ maxime est si alium non ledo: vt. l. ij. §. itẽ varijs de aqua plu. ar. ff. de solu. l. i. ꝛ facit extra de re iudi. c. suborta. in fi. Non ob. ista littera qz hoc ius aque competit ex cõsuetudine que fortior est ꝙ pactum priuatorum ꝛc. Bal.

Omnes. Hic dicitur ꝙ illi de societate debẽt iuuare imperatorem ad manutenendum iura sua ꝛ etiam conseruandum. s. pro posse ꝛ presertim ciuitates finitime ꝛ que sunt magis propie iura vt sunt incorporales res que non dicuntur possideri sed quasi possideri: vt. ff. de acq. re. do. l. seruus. §. incorporales. ff. de serui. vr. predio. l. si edes in fi. ff. de act. emp. l. ratio. §. si iter. ꝛ hoc est ꝙ iurãt ciues vt ciues. ☞ do. FINITIMI. i. confines seu propinque illis locis in quibus sunt possessiones que cepte sunt turbari. TENEATUR. subaudi si post opus erit qõ dic. vt. C. de sacrosan. ecc. l. neminẽ. VIAS ET PONTES. ꝛ ab hoꝝ refectionis onere nemo excusatur qõ dic vt de sacrosan. ecc. l. ad instructionẽ. SUFFICIENS. Non dixit sufficientissimũ: sic ergo sufficit aliqd sufficienter prestari licet non sufficientissime prestet᷑. sic. ff. de edil. edic. l. siquid venditor: ꝛ. l. sciendũ. §. illud. ☞ dof. JUSTIS Secus ergo si iniustis. RESTITUATUR. hoc nisi in cã principali iure se tueri possit possessor: nam tũc impedit restitutio vt sequit᷑ qõ qdem est contra alia iura: nam ꝛ si qõ ius hꝫ per ingressum violẽtũ amisisset: ꝛ tamẽ restituere teneꝫ ei cui per vim abstulisꝫ vel occupasset: vt. C. vñ vi. l. i. siquis in tantam. ꝛ in lõbar. de inuasionibus. l. fi. Et qõ in uasioni restitutio non sit ipedienda probat᷑ in lõbar. de offi. iudi. l. legato. Sol. hoc est ꝑ cõia iura ꝛ spãle ẽ cũ in modũ priuilegij concedit᷑: hoc tñ hodie non seruat᷑. Vel dic aut inuasor inuadit sua auẽte: aut cũ iudicis auẽte. Primo cãu loquitur cuz vendicant sibi contraria iura. Scõo cãu sua qõ hic dicitur ꝛ hoc forte cãu loqui pt hec lex siue precedens. ☞ do. Adde ꝙ spoliatus si ꝑ ius petit se restitui ita ꝙ exceptio obstet ipsi possessorio non est fienda restitutio vt hꝫ ꝛ in. c. cõstitutus de filijs presby. per Jnno. nam qui expresse iniustũ petit incepte agit᷑: vt no. in. c. i. de offi. vicar. per Jnno. Si vero non apparet de iusticia petitoris: sigdem excipiens est per iudicem ꝛ ptem admissus ad accipiẽdũ vꝫ per ꝙñs admissus ad probandũ: vt notat Jnn. in. c. cũ venisset de testi. Si aũt non est admissus tunc refert aut allegat᷑ spoliatio aut dolus sine spoliatione. Primo cãu non admittit᷑ exceptio dolo facis. Scõo sic. vt. C. vnde vi. in. l. cũ querebat᷑: ꝛ ita intelligit᷑ qõ no. ff. de iudi. l. si de vi. ꝛ. C. de agri. ꝛ censi. l. si coloni. li. xj. ꝛ extra ỏ rest. spo. c. j. TENEATUR. subaudi si fuerit. ☞ dof. nota bonam glosam.

Siquis vero. Hic dicit᷑ ꝙ si aliq̃ ciuitas de dicta societate lombardie non seruat statuta pacis: cetere ciuitates de societate cõpellent illam ad obseruandã. BONA FIDE. Not. ꝙ bona fides oꝝ seruari cui interdũ non congruit de iure apicibus disputare: vt. ff. mã. l. si fideiussor. §. q̃dã: ꝛ est ar. ꝙ oẽs ꝛctus q fiũt cũ principe hẽant naturã bone fidei ꝓtractuũ. COMPELLANT. Sed quõ faciendo guerrã vel obsidendo ciuitatẽ vel dando represalias? Rñdeo forta sic. Sed ꝑ bũc tex. nã hic dic̃ bona fide cõpellant hac bona fide nõ videtur ꝙpellere aliquo p̃dictoꝝ modoꝝ: nã bona fides est ꝓria dolo ꝛ fraudi: vt. ff. pro socio. l. iij. in fi. ꝛ in p̃dictis plerũqz hec vsant᷑: ꝛ qz discordie sunt sedande ꝛ remouẽde: vt. ff. de le. ij. l. cũ pater. §. dulcissimis. ꝛ qz oẽ bñficiũ decz eẽ ꝙpetuũ. vt. C. de excu. tu. l. antepe. ꝛ qz per pacem discordie sopiunt᷑: vt. C. de cadu. l. vnica in prin. ꝛ iam ex pace videret᷑ nasci discordia qõ eẽ nõ oꝝ: vt. C. vñ vi. l. meminerint. Sz forte his nõ obstãtibus possunt predictis modis ꝙpellere: nec enĩ vident᷑ dolo facere cũ alterius fraudẽ excludãt: vt. ff. de lega. ij. l. cũ pater. §. titio. ꝛ qz pax fingit᷑ ei nõ concessa qui aduersus pacis statuta venire nõ timuit. ar. ff. ỏ mino. l. auxiliã: in ꝓnci. vel forte posset dici ꝙ accipiant᷑ hoc casu obsides: vt ar. ff. de iure fis. l. diu⁹. ff. ex q. cau. ma. l. necnon. §. i. ꝛ ff. de testã. l. obsides. ☞ dof. Dic ꝙ precedent illis vijs ꝛ modis qbus videbit᷑ expedire. ar. extra vt li. nõ ꝓte. quoniã frequẽter. §. fi. adhiberi enĩ debent illa remedia q̃ magis timeantur: adhibito tamen discretionis moderamine.

Nobis intrantibus. Hic dicit᷑ ꝙ qñ imperator ĩtrat lõbardiã debeꝫ ei fodruz regale ꝛ ꝙsuetũ ꝛ vie ꝛ potẽs aptati ꝛ aptate sufficiẽter in eũdo ꝛ redeũdo: ꝛ ꝙ oꝝ hꝫ marcatũ sufficiẽs ꝑ se ꝛ suis. Et hic de termiat᷑ qõ de gualdana formata p gl. C. de sacrosan. ec. l. neminẽ: nã gualdana ipator] ñ oꝝ auferre res aliorũ sz emere nisi forte deficeret sibi pecunia: vt li. i. ff. ad l. rodiam de iac. vel nisi rustici adeo forent tenaces ꝙ nollent eis vendere victualia quod nota.

In omni decimo. Not. hic ꝙ in oi decimo ãno fidelitates sũt renouãde. RENOVABUNT. Hoc fit pp iuuenes q pp etatẽ nõ debebãt iurare: ꝛ mõ puenerũt aliq ex eis ad eã etatẽ ꝙ iurare tenent᷑: ꝛ pp senes ẽt q iurauerunt ꝑ tẽpoze ꝛ mõ rõne etatis iurare non debent sic. §. de pace iura. fir. circa pri. Sed hodie hoc non seruatur odo. Nota ergo ꝙ propter mutationez etatũ fit renouatio fidelitat]: quia etas naturaliter variatur vt not. C. de in inte. restitu. mino. l. si minorem te. ꝛ extra de probatio. in presentia: vnde ex pterita minori etate non presumitur in presenti: quia nõ est quid stabile: vt. ff. ad. l. falc. l. hereditatum: nisi tempus presens est cõiũctũ pterito: argumẽ. huius littere. Bald.

Si qui ex parte nostra. Nota ꝙ expulsi sunt restituẽdi ad suas iustas possessiões. DE JUSTIS. Secus ergo si iniustis: odof. hic cadit glo. signata. s̃. in. §. omnes: que debet scribi super verbo restituatur. JURAMENTA. Nota per iuramentum procedere dispensatiue. Sed an hoc iuramentum teneat? puto ꝙ non cum sit contra diuinam ꝛ humanam legem. Unde diuina pagina dicit. Non concupisces rem proximi tui. ad quod est. ff. de iusti. ꝛ iure. l. iusticia ꝛ iuramentum contra legem factum nullius est momenti. ff. de pac. l. iuregentium. §. ꝛ generaliter C. de legi. ꝛ consti. l. nam dubiuz: in fi. C. de nup. auc̃. quod eis: argu. extra de iureiuran. c. intelleximus ff. de leg. i. l. siquis inquilinos. §. fi. odo. SOLVERE. vt soluatur rei estimatio. ☞ do. quod est cõtra ius cõe ꝙ inuasor nolente domino libereꝫ rei estimationem soluẽdo: vt. ff. de rei ven. l. nec quasi. Et nota pulchra verba arbitrium boni viri volumus pro restitutione succedere sua: fatisfeciſſe videat᷑ ille qui soluit estimationem arbitrio boni viri taxatam. Et no. ꝙ in tota ista pace nõ restituũtur fructus: qõ itellige nisi essent extantes in fundo: qz tunc nõ restituũtur tãqz ac cessiões sz tãqz ipz corp⁹ fundi: vt. l. fi. §. pe. ff. q̃ i frau. credi. Dicit Accur. ꝙ nunqz quis lucratur fructus nisi rem habere videatur. ff. de reg. iur. qui actionem. Jtẽ

a ¶ Mrefetur. Vide glo. sing. i c. statutum: de rescrip. in. vj. vide c. ij. de calũp. in verbo minus sufficiẽter: an. bar.

b ¶ Jnepte agit vide bald. in. l. j. C. de mo. possue. appe. ꝛ. in. l. j. aĩ. ij. C. ne liceat pot. dixi in cle. j. de re iu. an. barb.

ait q̄ Jt̄p̄s restituēdi .s. qñ quis petit quod nō est nec fuit suum.ff.de lega.i.si quis bonozuz.ff.solu.matri.l.si moza.Debitoz lucraī fructus nisi t̄p̄s sit appositū causa custodie.ff.de re.iur.l.cum t̄p̄s.Dicit Accur.q̄ spāle est in imperatoze q̄ possit auferre rem alterius.ff.de regu.iur.l.id quod nostrū. NISI CIVITAS ASTRINGATUR JURAMENTO Nota q̄ ciuitas potest obligari p iusiurā.z sub iureiuran.pacisci:lz nō habeat aīam vnde hoc iuramentū referendum est ad aīam ciuium per ea que no.Jnno.extra de sen.c.grauem.Bal.

Siqua controuersia. Dicitur ꝟ q̄ ꝓtrouersia feudi inter impatozez z alios de societate oz dirimi p pares illius ciuitatis: vel per ep̄m illius ciuitatis:in qua discordia vertiť:z ꝑm consuetudinem illius terre:z sic no.q̄ in feudis attendiť ꝓsuetudo loci vbi res est. ¶ No.q̄ si imperatoz ꝓcessit mihi tusco feudū cuiusdam castri alamanie vť mihi cōcessum ꝑm consuetudinē alamanie:z si alamanico concedit in tuscia vť concessum ꝑm ꝓsuetudinē tuscie:vt hic dī: z est ró:qz ꝓsuetudo p̄stationis z rei p̄stāde intelligiť ꝑm locū illum vbi oz fieri traditio z solutio coꝛpalis vt .l. semper in stipulationibus:de reg.iur.qō est nō.z facit quod not.extra testa.c.Raynutius super glos. forte in nouella. CONSUETUDINEM IMPERII REGIONIS. Jnspiciť.n.regionis cōsuetudo vt.ff.de fun.instru.l.cū delanionis.§.asinā: z est sic.s̄.e.§.i causis:vincit.n.de iure romano lex ét in eo loco in quo est:vt.ff. de legi.l.de quibus:lz p̄riuz sit de iure lōbar.vt in lōbar.qual'r in iudi.l.placuit.odo. Et nota.ꝟ cuius loci pares debeāt cognoscere de feudo:qz pares illius ep̄atus vel terre vbi lis agitať:debz aūt agitari in terra vel loco vbi feudū exist̄it : qz reale iudiciū est:vel qz iste locus est cōmodioz z melius scit ibi veritas:ar.ff.de flu.l.i.§.i.z.C.de appel.l.cū post: z in.c.i.de rescrip.i cle. Et si queras q̄ intelligať causa feudalis.Rñ.si crialiter agiť vel vltra leges feudoruz nō est cā feudalis : sz de inuestitura facta vel fiēda vel de possessione ablata vel turbata p dñm vasallo vť per vasallū vasallo:de mili.va.q contu.est.c.i.z vbicūqz fit cōmemoratio feudi ad intentionē feudādā coadiuuādam vel repellendā. Secus si nō agať vel excipiať ex hoc capite:vt eť de fo.cōpe.c.verū:p Jnno.z dixi in.c. i.§.p̄terea de ꝓbi.feu.alie.p Feder.z hec vā in petitorio z possessorio. Et illuz scias q̄ ille q̄ nō vult inuestire vasallū de recto feudo de alio feudo cognoscere nō pōt: qz iniustus in vno p̄sumiť iniustus z suspectus i alio.z de cōtrouer.inter va. z epis.c.i.tex. é notabilis.

Item volentibus. Hic dī q̄ volēs venire cōtra pacta nō audiť: ergo si audiētia deneget exceptio pacti ipedit litJ.ꝓtes.qō verū est si pactū est iuramēto firmatū vt ꝟ:secus si nō sit iuramēto firmatū:sz sit factū lite pen.ar.ff.de pac.l.tale pcñ.l.q̄ ꝓuocauit : z.C.de pac.l.postq̄s liti.z.C.de fi.instr.l.iij. Naz cū sit renunciatū liti nō pōt denuo resuscitari[a]:vt nō.i.c.i.de lit.cōtest.li.vi.i nouel.Deinde nō. ꝟ q̄ ille q̄ p metū vult nihil vult:qō dic vt not.ff.de reg.iur.l.velle nō vť. Bal.

a ¶ Resuscitari. Nota p̄z Jnno.in.c. cōstitutis:z de rescrip. z in.c.i.ō lit.cōtesta. in.vi. An. Barba.

Item stratam. No.ō vbo stratā. Ozo linus nobiť qdaz de roma fuit ex quo geniti fuerunt duo pessimi tyranni quorum vnus eodem nomine potitus est: alter vero albricus fuit nominatus.Ō dof.LOMODUNJRJ. sic.s̄.eo.§.pacem itaqz:z dic vt ibi Ō dof.

Nomina vero. Jbi scriptam aūt vt ꝟ p̄z:z.s̄.e.in p̄i.§.nos romanoruz impator z̄c.z.s̄.p̄ri.§.noīa vo z̄c.certis tm̄ ciuitatibus hec ꝑuilegia ꝓceduntur. ¶ Quid ergo si aliqs in aliqua barū ciuitatū habitet:z neget esse ō na tione eius ciuitatis vel alterius que hac ciuitate comprehē sa sit? Rñ.probare oz se babuisse originē in aliqua harū ciuitatū:vt.ff.de ꝓba.l.i.ꝑm vnā lec.quā ibi dixi.Ō dofī.z ꝑm ꝟ nomē z beneficiū ciuitatis forensibus z extraneis nō ꝑdest C.de testa.l.si nō spāli:qō tene mēti:nisi essent recepti i numero ciuiū:vt.ff.de iure fis.l.sz si accepto:nā alteri pacisci nemo pōt cū ab eo mādatū nō hēat iuxta illud nihil ad nos de bis q̄ foris sunt. PALEAD. Cōcordat.ff.de pac.l.i.i p̄n. instituJ.de iniurijs.§.finali.JMMJNDAD NOSTRAD. Nō.quaꝛ qs iurat ꝓ alio in aīam dñi.lxiij. dist.c.tibi dño. Ō dof. Pone constitui ꝓcuratoreꝫ ad iurādum de calūnia in aīam meā:aduersarius dicit q̄ ego cōparcam:qz melius noui factū:rñdeo in iuramento calūnie non oz hoc ventilari:vt nō.in.c.vlt.de iura.calū.li.vi.in nouel.nū quid ille qui hz ptātez faciendi qcqd viderit expedire dicatur.habere arbitriū volūtatis?vť q̄ sic.ff.man.creditoz.§.lucius:z nō.in.c.ij.de iura.calū.lib.vi.in nouella.

Hi autem. Primo nominat p̄cipes duces comites z barones q̄ ex vna parte p̄ncipis vna cū iuramento pacē firmauerunt. Secūdo nomiat nuncios lōbardoruz z aliaꝝ ciuitatū societatis eoꝝ q̄ ex aduersa pte iuramento suo pacē roborauerunt. Tertio nomiat ciuitates que pacē ex parte p̄ncipis vna cū p̄ncipe cū lōbardis pacē babuerūt. Quarto nominat nūcios lōbardoruz qbus inuestituraī consulatus dedit. Quinto ipressione sigilli sui pacez p̄nceps coroborat. Sexto apponiť t̄p̄s anni z dñi inditio z anni imperij z locus vt appareat vbi z qñ data fuit hec lex:z hoc vsqz ad.l.illam:in nomine: Ō dof.z facit.C.de testa.l.omnium:ibi duz dicit:inter tot nobiles p̄robataſqz personas.

Pacta. Hic habes argu. q̄ anni dñi dies menses z consul. z alia que in instrīs apponuntur debeant poni in fine instrorum alibi habent contrariū: vt.s̄.de iure emphi.in p̄n.qō credo verius: vt in auc.de ꝓpo.nomē impera.in p̄n.z.§.i.z.ij.col.v.z i lōbar.de ep̄is.l.i. ¶ Sz nū quid instrm viciať si in fine hec adiecta inueniaňť ? Dico q̄ nō:naz in instrīs non apponunť hec nisi vt constet de tempore contractus: sed siue in p̄ncipio siue in fine ponaňť nihilominus cuz constat de tpe ex quo apposita sunt quare de iuris ordine non curatur.ff.de solu.l.nec.n.odof. ¶ Sz nū quid viciatur instrm si nomen imperatoꝝ p̄repositū nō fuit vel non interc̄essit tabellionis subscriptio:vel contrabentis: vel aliquid defuit ex bis que debent interuenire? Rñ. vtiqz ar.in auc.vt p̄repo.nomen impera.ar.C.de fide instru.l. contra.C.de conuen.debi.fis.l.fisco.lib.x.ff.de testa.l.ad testiuz §.si quis.ff.de transac. cū bi.§.si p̄retor.ff. de colla.bo.l.i.§. si tñ.ff.excu.tu.l.scire.§.sufficiat : arg.C.de fide instru.z iur. baste fisca.l.i.li.x.ar.optimū.ff. de in integ.resti.l. diuus.C. qui testa.fa.pos.l.furiosum in fi.Si.n. que ad rei substantiā modū ordinem vel solēnitatem pertinent omittanť: quicqd gestuz fuerit vitiatur.C. de contraben.emp.l.empti. z.l.p̄re cium.ff.de contraben.emp.l.nec emptio. z.l.res.ff. de acti. z obliga.l.in omnibus.ff.loca.l.qui ad certum:z.l. si tibi:z ff.de verbo.obliga.l.i.in p̄in.ff.si certum peta.l.rogasti.C. de non nume.pecu.l.cuz vltra.C.de iure emphi.l.ij.C. de fabri.si quis lib.xi.insti.de inuti.stipu.§.si quis alij.C. de sen. z interlo.om.iudi.l.p̄olatam.C.de excep. rei iudi.l.i.C. de ap.l.nominationes.Et qz quotiens plura interuenire debēt vnum interuenisse non sufficit: vt.ff.de diuoꝛ.l.fina.cū simili. Unde est arg. q̄ valet instrumentū ita confectum.ff. de manu.vin.l.antepenul.ff.de ap.l.scio:sed p̄imum verius odof. ¶ Sed quid si apponuntur solemnitates cuz erratur i vna vtrum tabellio potest p̄opria auctoritate emendare exemplum si errauit in die vel in appositione loci? Respondeo si est questio super die vel loco non potest emendare. Nam rasura caderet in loco suspecto. ¶ Si autem alibi vbi non pendet questio: tunc emendare potest z radere vbum erroneum:z ponere verbum verum : vt legitur z notatur.C. de testa.si vnus. Si autem non errauit in solēnitate instrumenti sz inqualitate facti:tunc postq̄s instrm est redactū in mo-

dum z

dum ꝛ publicatum nihil sua auctoritate emendare pōt: sed dz facere errore cōperto de mandato iudicis ſm Ly. qui ita no. ff. de statu bo. l. imperator. Vel dic si est talis error q noceat non potest emendare sine iussu iudicis: secus si non officit parti q̄ partis nō interest: cū ꝛ sine tali emendatione valeat instrm: vt. C. de test. l. ambiguitate: ꝛ. l. prepositeri: ꝛ. l. errore: ꝛ ff. de reg. iu. l. si librarius. Illud constat q̄ alie sunt solemnitates instrumenti alie negocij: vt nota. ff. de eden. l. i. §. editiones in fi. glo.

In nomine christi. Membrum. Ad hoc est. s̄. ō forma fide. c. i. ☞ dof. CORONA. potest ergo p̄ceps ōponi vt hic quod dic vt. s̄. no. in. §. cuz aūt: de forma fide. c. alius. Sed si papa deponit imperatorem dolo vel ambitione sine legitima ꝛ ardua causa depositio ipso iure est nulla: nam ad esse exercitij huius iurisditionis supreme circa statum temporaliū papa dz procedere tanq̄ deus qui est veritas: vnde requiritur cā: ergo non subsistente cā cessat iurisditio: tz consequentia per doctrinam Inn. qui dicit q̄ q̄n causa regitur tanq̄ fundamentū iurisditionis opz cām esse verāz ꝛ discussam alias iudiciū est ipso iure nullū: vt ipse nō. extra de foro cōpe. in nouella. c. cū sit generale: ꝛ in. c. i. de foro cōpe. li. vi. in nouella: ꝛ de rescrip. super litteris: p Inno. de offi. dele. cū super abbatia: per Inno. Est ꝛ alia rō: q̄ ecclesia dz vasallo vicez: ꝛ de suo imperio non potest eū ledere: imo papa se facit alienū a ptāte si talem iusticiam non reddit imperatori q iurauit fidelitatez: vt i. c. de for. fide. col. x. ꝛ imperator pōt se defendere cū exercitu suo: de mili. vasal. qui ꝓtu. est. c. i. §. vlti. Unde cū papa Jo. xxij. mināret regi roberto de faciendo mirabilia. Rex robertus rīdit vos facietis: ꝛ nos faciemus ꝛ me iuuabo: hoc est q̄ iurantes in sacramento fidelitatis debent adijcere: vt. s̄. in pace. §. oēs. ☞ dof. BONA FIDE. hoc sufficiebat dixisse: ꝛ lz non dixisset sine fraude: bona enim fides contraria est dolo ꝛ fraudi: vt. ff. pro so. l. iij. in fi. ☞ dof. de pac. l. iurḡē. §. sed si fraudandi. BONO INTELLECTU. Nota q̄ contractus dz itelligi ad bonum ꝛ sanum intellectum: qō tene menti. MASCULO. excludit ergo sexum femineuz: certis tñ ciuitatibus ꝟ remittitur q̄ sue ciuitatis homines iurare non faciant: vt. §. eo. §. hec sunt nomina. Bal.

Ego. Dic imperator idez iurat ꝛ ipse idē in aiam suā hoc iurare facit: vt hic: ꝛ. s̄. in pace. §. hoc itaq̄ simile. s̄. de forma fide. c. tibi dño. Vel dic non iurat idez: sz alius in aiam eius: vt. d. §. hanc itaq̄: ꝛ hoc inuit. l. proxi. ibi inter nūcios. Vel dic q̄ ꝟ est sacramentum qō fit p rectores ciuitatum q̄ fuerunt in ptāte principis: arg. s̄. eo. §. he autem sunt ciuitates ꝛ loca superius nota. est iuramentū qō fit p ciues ciuitatum societatis lombardie: sequentia vero sunt sacramenta rectorum ciuitatis lombardie seu societates eor. SCRIPTO. ſm hoc habes ēt hic ar. q̄ hec est lex scripta qō dic vt. s̄. diximus. ☞ dof. MAIOR. quod. n. maior pars facit tota vniuersitas fecisse vī: vt. ff. ad mu. l. qō maior. ☞ dof. Nota ḡ q̄ illud qō facit maior pars collegiatoꝝ seu confederatoꝝ minori pte cōtradicente: ratū quo ad oēs debet haberi: q̄ oēs collegiati redigunt ad instar vnius corporis: quod est nō. ex his. s. que pertinent ad totum corpus lige. ꝛ ille q̄ est nobilior ꝛ potentior in liga ille intelligit superior ad cōuocandū alios: arg. ff. de fide instru. l. fi. ꝛ. c. i. de ma. ꝛ obe. per Inn. PRECEPTA. Sed qūo possunt precepta iniungere principi cū maior sit: ꝛ minor in maiorez non habeat imperium: Rñ. vt nō. ff. de iurisdi. om. iud. l. est receptum: ꝛ sic imperator potest per pactū obligatoriuz cōferre iurisditionem contra seipsum p̄ro bono pacis: vel dic verius vt modo dixi. ☞ dof.

Triginta annis. Quid ḡ erit finitis. xxx. annis? Rñ. de necessitate ex integro est iurandum lz hoc hodie non seruetur. Non aūt dicas tpe hoc elapso pacez amplius non durare cū perpetuo non ad tps hec pax concedat: vt. s̄. e. l. §. hanc ḡ pacez ad fi. ꝛ §. nos rōanoꝝ ipator. odof. Immo ex ꝟ colligit apte hanc pacem temporalem fuisse: naz perpetuum est qō. xxx. annis durat: vt insti. de perpe. ꝛ temp. ac. odof. imo p̄ria verior: vt. s̄. e. §. in omni decimo anno. nam hec dictio in omni: perpetuitatez temporis demōstrat. Vel dic q̄ tempus adijcitur hic iuramento imperatoris: non concessionibus ꝛ alijs capitulis pacis: ꝛ hoc teneas. Tps. n. adiectū alicui determinabili determiat solū illud ꝛ nō aliud ad cuius determiationē nō est appositū: vt. ff. de ꝰben. emp. l. qui fundū. C. qñ di. le. ce. l. ex his verbis.

Credentia. Nota ꝟ si tenes q̄ hoc sit iuramentum imperatoris q̄ imperator iurat credentias lōbardorū ꝛ societates eorum: ꝛ q̄ eas non pādet ad eorum detrimentum: idez puto in lōbardis ꝛ eorum fautoribus q̄ hoc idem p̄ncipi iurent: cuz magna secreta ab vniuersis imperio debeantur: vt. C. de operis publi. l. q cūq̄ locus: ꝛ secreta regis abscondere bonuz est: vt in lōbar. de his q̄ secreta regis fraudulenter inquirunt: in fi. Secreta enim domini subditis merito cōmittuntur: vt ar. C. de proxi. sacro scri. l. proximos: li. xij. ꝛ q̄ iurent habes: ar. extra de iureiurā. ego enim episcopus: ꝛ. s̄. de noua forma fide. circa finem. Sed que dicantur secreta siue credētie? Rñ. ea que vulgus ignorat: vt arg. ff. de his qui dele. vel effu. l. i. §. summa cum vtilitate: ꝛ amodo si contra faciant videtur venire contra pacem ꝛ iuramentum suum ꝛ ita pace carere debent: vt alias de vasallo dñi qui amittit feudum si credentiam domini manifestauerit: vt. s̄. hic potest esse tit. qui. mo. feu. amit. c. i. ꝛ frustra implorat legis auxilium qui in eam committit: vt. ff. de mino. l. auxilium. ☞ doff. Ex predictis apparet q̄ si antiani alicuius ciuitatis iurauerunt tenere aliquam credentiam: ꝛ aliquis eorum reuelat eam in dānum communitatis q̄ dz ab officio remoueri. Et nota q̄ quandocūq̄ imponitur hec pena remotionis durāte officio potest cognosci de crimine: nam si expectaremus finem officij frustra fieret amotio: vt. C. ad. l. iul. repe. l. iubemus.

Die lune. xi. exeunte ianuario. Nota q̄ olim notarij ita scribebant ratione maioris certitudinis: q̄ si non adijcitur intrante vel exeunte est dubium: q̄ quod pluribus modis exponi potest est equiuocum: vt nō. ff. de verbo. obl. l. quotj. in stipul. ambigua. Quid ergo si instrm dicit actum. xi. die ianuarij: ꝛ non dicit intrāte vel exeunte mense? Rñ. si quidem apponit proprium nomen diei: puta actum die lune. xi. ianuarij satis apparet ex ipsa scriptura vt ꝟ. Si autē non apponit nomen proprium potest dubitari. Pone enim q̄ testes dicunt. xi. die intrante mense ianuarij partes fuerunt alibi. Ex aduerso respondetur q̄ ista probatio non cōcludit de necessitate. Queritur ergo vtrum dicti testes reprobent instrm: ꝛ videtur q̄ non: q̄ sicut debemus saluare testes ne in falsum incidant: ita ꝛ instrm ꝛ testes: vt extra de testi. cum filij. Item dicta testiuz debent interpretari in meliorē partez: vt nō. Inno. in. c. duduz: el. ij. extra de elec. item cū testes sint inducti ad p̄bandum ꝛ non probent de necessitate debent interpretari contra producentem: vt extra de proba. c. in presentia: ꝛ. c. cū causaz: de rescrip. p Inno. ꝛ de testi. cū clamor: per Ber. ꝛ in. c. vlt. de condi. appo. p Ber. nisi in cā fauorabili: vt. ff. de man. l. antepe. ꝛ in. c. ex litteris: de ꝓba. ꝛ de re. iur. in ambiguis cuz si. In contrarium vī: q̄ istud instrm ſm cōem vsum tabellionū probat de. xi. die intrante mense. Cū ergo probatio reprobetur ergo reprobatū est instrm: non. n. ista est presumptio sed cōis intellectus vulgi: ꝛ ideo nō ob. qō nō. ff. de pac. l. iurḡen. §. qō fere: ꝛ qō nō. Inno. in. c. innotuit: de eo q̄ fur. or. suisce. non. n. dī incertū qō certam interpretationē semp habuit: ar. ff. de fun. instruc. l. cū delanionis. §. asinā. Et est notandū q̄ ad hoc vt ista equocatio cesset in litteris apīcis apponit nonas idus vel kalendas vbi talis dubitatio incidere non potest: vt. j. e. §. fi. IN PRESENTIA. hic habes ar. expressuz q̄ testes debēt scribi ꝛ poni in prima pte instrī: ꝛ hoc hodie seruant tabelliones nostri tpis. Alij q̄ in fine vt videant interfuisse ꝯctui toti. ☞ doff. Tu dic q̄ si debēt se subscribē debēt eoꝝ noia ꝛ subscriptōes poni ī fi. vt. C. q̄ testa. fa. pos. l. hac cōsultissima. §. pe. ibi dū dicit: ꝛ in fi. ꝛc. Et ꝟ pz ex ipso vocabulo: q̄ dicti subscriptio nō ꝑscriptio: sic ꝛ tabellio dz se subscribē ī fi. lz signū suū possit apponē tā in prin. q̄ñ in fi. Illud certū est q̄ instrā hr̄e debēt suas ꝓprietates. Et p ꝟ dicūt q̄daz q̄ ibreuiatura non ꝓbat: q̄ nō est ibi subscriptio ꝛ signū: vt nō. Jac. de are. C. de fi. instru. l. ꝯctus: p bar. ff. de testa. l. ad testiū. §. siqs: ꝛ dic vt ex̄ de fi. instru. c. cū. p. tabellio ꝛ i auc. vt ꝑpo. no. ipa. §. i. col. v. ꝛ. C. de tabul. l. gñali. li. x. Et si inueniat imbreuiatura an presumat imbreuiatura testibus lecta? nō. ff. de leg. iij. l. fideicōmissa. §. i. ꝛ facit. ff. de testa. mili. l. tutius. Illud ē certuz q̄ vna scriptura iuuat ꝛ interpretatur alia vt. ff. de eden. l. si qs ex argētarijs. §. si initium tabularum: ꝛ de peti. heredi. l. vtrum.

Hec sunt nomina. Ibi ꝙ nō sunt districti facere iurare ho mines. Iste tex. facit ad qōnem vtruz comes qui habet castrum a quodaz in feudum alij teneaꝫ facere suos hoies iurare: nam aliqñ feudum sic datur vt iuret ipse ⁊ faciat iurare suos nobiles ⁊ vasallos: aliquando de suis nobilibus non fit mentio: ⁊ est ħ ar. ꝙ non teneatur ad hoc nisi exp̄ sse caueaꝫ in pactis: qz bō vasalli mei nō est ꝓpterea hō meus nisi alias habeaz iurisditionē gñalem: ⁊ ħ nō. in Spec. de feudo. §. qm̄: ver. xiiij. queriꝫ: ⁊ ver. seq. Idem sacr̄m facit vt predicti rectores fecerunt: per istū tex. probaꝫ aperte ꝙ si tabellio scripsit primo dicta vnius testis ⁊ postea dixit: idem per oia dixit vt alius testis siue sub eadē die siue sub alia nō est vis ꝙ talis scriptura ꝓbat testes in vnā consonantiā concordasse[a]: ꝛ aliq dicant ꝙ ista scriptura non valeat pp incertitudinē. Alij dicunt ꝙ nō valet qz proferunt vnū ⁊ eundē pmeditatuz sermonē: ꝛ nec prima rō valet: qz totū vī repetitū: nec secūda qz qō dz de eodē mediato sermone hz locū qñ testes sunt suspecti: secus si sunt bone fame: vnde segtur ꝙ p dictos testes fit ꝓbatio: vt nō. extra de vbo. sig. nihil obstat i nouel. ¶ In huius federis fine: seu circa federis obseruationem nō. est: qz vt dixi ista est lex: vt dixi. §. in. §. volumus: ⁊ lex est cōe preceptū ⁊c. vt. ff. de legi. l. i. ⁊ in legibus duabus grecis eo. ti. ⁊ insti. de iure natu. §. lex. Vel lex est sermo determinatus fm cōem concordiaz ciuitatis admonēs qūo oporteat agē singula fm Aristo. Vel lex est principis placitū. ff. de consti. prin. l. i. Et leges sacratissime hoim vitas cōstringunt: ⁊ ab oibus sciri debent: vt. C. de legi. ⁊ consti. l. leges: vñ quilibet leges obseruare teneꝫ: siue volens: siue inuitus ⁊ lōbar. de epis. ⁊ cle. l. volumus vt oibus. Hanc igiꝫ pacem scire debetis ⁊ eam inter alia ciuilia tanqz precio sum ⁊ nobile ius vestro studio exornare. Pax. n. multa bona inducit: discordias enim remouet ⁊ tranquillam quietem inducit: statū personaꝝ ac ciuitatum augmentat: honestatē affert: diuitias preparat: dei ac regum gratiam tribuit: superbiaz vniuscuiusqz excludit: auariciam cuiusqz repellit: bonorem honoratis adiungit: nondū honoratis preparat: deo ad seruiendū animum cuiusqz incitat: fructū affectat: expostulatum vel affectatū facit acquirere seu nāciscī: ar. C. de cad. tol. l. vna in prin. C. de offi. prefec. preto. affri. l. in nomine: in prin. ij. colū. ⁊ §. in prin. ⁊ C. de vete. iure enuclea. l. ij. §. quātūcūqz: ⁊. §. oia igitur: ⁊ in lōbar. de sedi. contra iu. ciui. l. i. in fi. extra de treuga ⁊ pace. c. i. in lōbar. vt episcopi sint vni. i. l. placuit. ff. de offi. prefec. vr. l. i. §. quies. ff. de adi. leg. l. ꝙ si iterum insti. in probemio in pri. insti. de excu. tut. §. inimicitias. C. de bienarchis. vinca. lib. x. Est enim pacis confirmatio ipsa vera iustitia: vt in lombar. de fur. l. de vidicta. ☞ dof. ¶ Quero vtrum de ista pace facta constantie debeat gaudiū vel festiuitas celebrari: ⁊ videt ꝙ non: qz ista pax fuit adulterina ex pte Federici. ⁊ dato ꝙ Federicus esset imperator fuit nulla ex parte populoꝝ q subtraxerant sibi obedientiam. ¶ Venio ad primum: nam ista pax fuit in feruore discordie que erat inter eum ⁊ ecclesiaz vt. ⁊. eo. §. nouo romanoruz: ver. suia quoqz: in verbo occasione guerre vl̄ discordie ecclesie: tūc arguo sic. Imperator erat anathematizatus. Est enim anathema excommunicatio solēnis: nec potest esse occulta: ⁊ ideo iste Federicus tanqz notorie excōmunicatus non potuit se gerere pro imperatore: qz omnis auctoritas publica est anathematizatis interdicta: vt notat Innocē. de dolo ⁊ contu. veritatis: ⁊ plenissime nō. in. c. pia: de excep. in nouella: lib. vi. Secundo qz iste impator fuit depositus: ⁊ vt ita dixerim decoronatus: g̃ leges eius exoluerunt. i. esse desierunt: vt. ff. de orig. iu. l. ij. §. exactis: deinde de regibus. Sed certe fortissima ratione iste Federicus legez condere non poterat nec publica iura imperij administrare: qz erat scismaticus ⁊ reus lese maiestatiꝫ ecclesie ⁊ hostis domine sue: vnde ipso facto erat suspensus ab administratiōe: vt. C. de here. aucē. gazaros: ad hoc. C. ad l. iul. maiesta. l. quisquis: ⁊ arg. ff. qui ⁊ a qui. l. quesitū: de accu. ex iudicioꝝ: de acquir. here. l. pantonius. §. rei ⁊ duellionis: insti. de heredi. que ab intesta. §. per contrariuz: ⁊ i. c. domino guerram. §. hic finitur lex: deinde consuetudines regni incipiunt: de elec. venerabilis. §. fi. ¶ Ex his ergo videtur ꝓcludendum ꝙ neqz capla istius pacis neqz leges istius Fede. possunt in iudicijs allegari: ⁊ si quōdam fuerit imperator: arg. ff. de sacro sanc. eccle. l. decernimus. Jo. an. tangit hoc dubium: extra de feud. c. ex parte: ⁊ dicit ꝙ quidaz hoc asserunt cuz iste imperator fuerit dānatus in consilio lugdunensi. sed ipse Jo. an. transit ficco pede ⁊ sub silentio nolens os ponere in celum. Tamen potest dici illud verbuz. Illa loquebatur nauem soluebat vlyxes. Nam quicquid cantet ecclesia etiam volunt bene disponi: nec bonuz est stare semper in guerra ⁊ maledictōne: ⁊ ideo qō populi acceptarūt: quasi verisimile est ꝙ nondum erat depositus ratum ⁊ gratum fuit: hactenus habitum ⁊ seruatuz quod in pace continetur. Item non reperitur ꝙ Henricus sextus rex romanoꝝ a quo fundamentum etiam sumpsit ista pax fuerit depositus: ergo valet. ff. quod fal. tuto. auc. l. i. §. idem pompo. ¶ Secunda ratio propter quam non videtur valere pax: erat qz nō valet transactio inter dominum ⁊ seruum: vt. C. de transac. l. inter positas: sed ibi loquitur de seruo dicto a seruando: nam illa seruitus succedit loco mortis antique: ⁊ ideo talis seruus ꝓ mortuo habetur: vt. ff. de condi. demon. l. interdicit. Sz nos loquimur in seruo ab obediendo: qui non habetur pro mortuo cum sit ingenuus: vt nō. insti. de iure perso. p Accurs. Et quibus cōcluditur ꝙ ista pax debuit esse leta ⁊ festiua: vt. l. i. C. publice leticie vel consilium: lib. xij. Deus igitur pacem nobis tribuat letam: ⁊ admirabile eius ac durabile nomen: ⁊ si non perfecti operis saltez bone voluntatis. Dicit enim Vegetius secūdo de militari disciplina. Vnius etatis sunt que fortiter fiunt. Que vo pro vtilitate reipublice scribunt: eterna sunt. O q̃ magna ⁊ indelibilis fama cui militat bonor. Amen.

a ¶ Concordasse. Vide do. ant. ⁊ do. abba. in. c. nihil obstat: de vbo. sig. vide glo. in simili. in. c. ⁊ si questiones: de simo. ⁊ que ibi dixi vide tex. in. c. causam que de testa. c. ex tenore. e. ti. bal. in. l. j. C. de emen. iusti. codi. specula. in titu. de test. §. hunc tractandum ⁊ cautum vide do. antonium in. c. licet ex suscepto. de foro compe. bal. in. l. verbum volo. C. de fideius. ⁊ in. l. emptore. §. in refutatorij. C. de ap. bal. in. l. testium in. iij. col. C. de test. vide Hosti. in. c. cāz: de test. ⁊ ibi do. car. vide bal. in. c. litteras de presump. facit. l. iij. de test. And. bar.

¶ Impressum hoc preclaruz opus Baldi de Perusia super feudis cum additionibus clarissimorum doctorum: necnon vna cū apostillis excellentissimi ac famosissimi doctoris dñi Andree barbacia. Impressum Venetijs per Bernardinū Benalium. Anno dñi. M. cccc. die. xx. mensis Martij.

Registrum

a b c d e f g b i k l A B

Omnes sunt quaterni preter l qui est quinternus.

Dit register behoort bij het 1ste stuk.

91

Vsta & tabula Baldj

Tabula questionum in hoc opere positarum incipit.

¶ Pariunt optata letitiã: & in arduis exquisita hoiez summa voluptate replent: vt inquit summus Pontifex in prin. phemij. vi. lib. & in. c. i. in prin. de offi. le. e. li. Ne igit huius litterature studiosi: ipsius lectionis huius dñi Bal. perusini iuris vtriusq viri eminentissimi peculiaris operis interpretatione satis pregrauati: & inueniendo quod optant nimium laborent: & vt vnumquodq dubiũ: decisio: aut questio hoc in volumine iserta: q facile vnicuiq occurrat: representationem: seu quam vulgus tabulam appellat: per Rubricas & versiculos assignatam inferre placuit.

In preludijs feudorum.

Quod ratione caret deridendum est: versi. irritos.
Fur est qui alienam laudem occultat: versi. & quia.
Liber iste feu. an sit auctẽticus: & decidit qđ sic: ver. q̃ro q̃.
Opinio siue dictus docto. est probabilis: ver. vnde eorum.
Consuetudines feudoꝝ sunt in foro ꝓscientie obseruande nisi in periculum animarum vertatur: versi. & ideo.
Lex ciuilis est pars legis diuine ibidem.
Feudum vnde dicatur: versi. secundo quero.
Feudum quid sit: versi. viso itaq.
Feudum an possit gratia appellari: versi. pro intellectu.
Denominatio alicuius rei fit ab eo qđ plurimũ hz: vñ si. fit. n.
Emptio vel permutatio an sit si res & quantitas pro alia re sit data: versi. & dicimus.
Vasallus a domino ad bellus vocatus: an possit potius feudo renunciare q̃ ire ad bellum: & deciditur q̃ non: si erat concessum ad certum seruitium: versi. sed statim.
Cedere bonis habitãs in villa vel castro ne munera subeat an possit: versi. simile.
In contractu feudi an habeat locus penitentia si stipulatio interuenit: & deciditur q̃ sic: sed ad interesse tenetur: & ibi quod si interuenerit iuramentum: ver. sed pone.
Jurans seruare statutum vel contenta in statuto: vel lege si statutum cassetur: an etiam teneatur: versi. item nos.
Ingressus monasterij si non valet: an valeat oblatio bonorum: versi. simile habes.
Renunciare feudo an possit filius vasalli: deciditur q̃ non post quam fuit heres patris: versi. adde q̃.
Vasallus si recedit a feudo inscio domino potest cogi & redire & domino seruire: versi. illud sciendum.
Feudum an dicatur priuilegium: versi. est autem questio.
Feudũ an sit: si ꝓcedat ꝓprietas & vsufructus: vñ. dixi scõo.
Dominium directum & vtile an detur in iuribus personalibus & in annuis prestationibus: ver. sed hic quero. Et ibi que res dicantur mobiles.
Omnes res ex quibus fructus percipiuntur inter immobilia computantur: ver. & scias.
Fructus qui dicantur: versi. probo autem.
Vasallus habet vtile dominium: versi. dixi tertio.
Dominium vtile quid sit: & quale per prescriptionem acquiratur: versi. quidam dicunt.
Feudi natura que sit: versi. dixi quarto.
Feudum si sit concessum per se & heredibus proprij corporis vtrum intelligatur de omnibus masculis in infinitum: & deceditur q̃ sic: ver. pone quod.
Vasallus si recusat ꝟuare ꝓmissa dño ꝓuat feu. vñ. dixi qnto.
Feudum proprie an dicatur si non sit promissum certum seruitium: ver. dixi sexto.
Inuestitura ẽ duplex: alia realis: alia vbalis: ver. certũ est.
Dominium an transferatur ex priuilegio vel donatione ꝑncipis solo titulo absq traditione: versi. sed in priuilegijs.
Vasallus si incidat instrumentum feudi: an videatur tacite possessionem retradere: versi. & ex glo.
Possessionis traditio per patientiaz resultans: an dicatur vera vel ficta: versi. sed illud.
Quasi possessio in incorporalibus per quos: & p quot actus acquiratur: ver. quero.
Feudum qualiter diuidatur: & primo aliud est regale: aliud non regale: versi. expedita.
Donatio vel concessio de castro imperij ab imperatore facta an valeat in prima diuisione feudi: versi. circa quod.
Papa vel Imperator an possit sibi facere alium parẽ: versi. ead. diuis. versi. q̃ autem.
Potestas pape vel Jmperatoris quanta sit: & que facere possint: & ibi quasi per vnam col. dicitur de eorum auctoritate ac potentia: ead. diuis. versi. aliqua.
Papam vel Jmperatoremque non deceat facere: ea. diui. versi. quedam tamen sunt.
Rex an possit i vita sua facẽ filiũ suũ regẽ ea. diui. v̊. an rex.
Clausula ex certa scientia: vel clausula non obstante tali lege quid operetur. ea. diui. versi. vnde distinguit.
Clausula ex certa scientia debet in litteris principis exprimi: alias non presumitur. ea. diui. versi. & adde.
Feudũ aliud est simplex: alio ꝓditioatũ: versi. scõa diuisio.
In feudũ si aliqs hz aliquas terras: & ab eis recedat reuertũtur ad dñm: scõa diuisione feudorum: versi. dicunt enim.
Locare an possit vasallus domum quam in feudus tenet ad habitandum ead. diui. ver. quesitum.
Locare vsufructum: an possit vsufructuarius: ibidem.
Concessio alicuius rei facta in proprios vsus quid operet: ead. diui. versi. secundo vero.
Concedens ius habitandi cum proprietate: an sit realis cõcessio: ea. diui. versi. vnum non omitto.
Feudũ aliõ ẽ ãtiquũ siue pñũ: aliõ nouũ: v̊si. tertia diuisio.
Feudũ ꝓcessus ab eõ: hoc mõ inuestio te tãq̃ de feudo veteri & antiquo: ipsus non nouando: recognoscens q̃ dictũ feudum tenuisti ab antiquo: an talia verba faciant presumi ipsum esse antiquus: in tertia diui. feudo. versi. circa h̃.
In instro oia ibi posita v̊a p̃sumunt si ꝓlatus cũ toto capl'o iurauerit sic esse: vel ipsi ꝫbentes: ea. diuis. ver. quid ergo.
Capitulum siue collegium super aliquo iurans potest esse periurium: ead. diuis. versi. dicit Joan. mona.
Feudum: aliud habet proprìam naturam: aliud impropriã: & ibi quid sit natura in ver. quarta diuisio.
In feudis consuetudo non determinata remanet dispositioni iuris communis. Et ibi q̃ semper inuestiture tenor est attendendus: ea. diuis. versi. casus tamen.
Feudũ cursoris si sit ꝓcessus claudo: an valeat ea. diuis. v̊. sz. dubitat: & ibi an saltez tale feu. poterit alienari vel locari.
Feudũ aliud ẽ pñus: aliud maternũ: v̊. qnta diuisio: & i. c. i. §. i. ti. proxi. versi. nõ. & in. c. i. in fi. de succes. feudi. & in. c. i. de natu. success. feudi: & in. c. i. de vas. decrep. eta.
Feudũ aliõ ẽ reale: aliõ ꝑsonale: v̊si. alia diuisio q̃ est sexta.
Concedens domum vel funduz in feudũ ad vtendũ & fruẽdum an morte extinguatur: ea. diui. versi. quid si verba.
Feudum: aliud est ligius: in quo nullus excipit: aliud ligiũ in quo prior dominus excipit: ver. alia diuisio que est. vij.
Feudum: aliud est franchum: aliud non franchus: versi. alia diuisio que est octaua.
Feudũ: aliõ ẽ ãnale: aliõ nõ ãnale: v̊. alia diuisio que est. ix.
Feudum aliud est nobile: aliud non nobile: siue burgense: ver. alia diuisio que est decima.
Feudum: aliud est ecclesiasticum: aliud seculare & ecclesiasticum ẽ triplex: v̊. alia diuisio que est vndecima & vltima.
Ecclesia si recipit feudum: an teneatur iurare fidelitatẽ ea. diui. versi. sed dubitari.
Ecclesia non tenetur ex ꝓtractu administratoris nisi inquãtum est facta locupletior: ea. diui. ver. dicit aliquis.

¶ De his qui feu. da. pos. & qui non & qualiter retineatur.

Jura feudorum an dicantur consuetudines: & an transierit in legem scriptam super rub. versi. sed contra.
Quia ista dictio qualiter ponatur. c. i. ver. quia.
Patriarcha dr aliqñ archiep̃s. c. i. ver. archiepiscopus.
Papa vocat seipsum episcopum. c. i. ver. papa autem.
Papa potest omnia ecclesiarum feuda infeudare: ibidem.

Prelatus an possit concedere in feudū sine consensu capituli sui.c.i.versi.sed dubitatur.
Prescribi an possit consensus:z consiliū qō in aliquo actu prestari debet.c.i.versi.ad quod facit.
Consuetudinis vires q̄ sint:naz dat iurisditionez: mādatū: z q̄z plures alios effectus:vide in.c.i.versi. consuetudo.
Prelatus superior an possit infeudare feuda: q̄ pertinent ad collationē inferioris p̄lati sibi subiecti.c.i.v̄si.sz nūqd.
Prelatus mediatus: z immediatus quis dicatur:ibidem.
Capituli maioꝛi pars an possit infeudare:vel requiratur totum capitulum.c.i.ver.sed.quid si.
Monachus vnus si sit tm̄ in capl'o ipse solus hz potestatē totius capl'i.ideo poterit solus ifeudare.c.i.v̄.z si ad vnū.
Consules collegij vl' ciuitatis an habeant mandatū indiuiduum.c.i.versi.quero de consulibus.
Visitatoꝛ specialis datus excludit in illo loco generalez.c.i.versi.dicit tamen.
Contractus ecclesie in dubio an p̄sumatur sibi vtilis .c.i.versi.querit Jacob.
Consuetudo infeudandi quanto tempoꝛe p̄scribatur .c.i.versi.quero quanto.
Prelatus an possit rem in feudū solitā dari concedere suo consanguineo in feudū.c.primo:versi.quero vtrum.
Consuetudines an possint p̄scribi cum violentia.c.i.versi. extra quero.
Persone que p̄sumant' viz inferre que sint.c.i.ver. adde.
Metus est infirmitas voluntatis.c.i.versi.metus.
Consuetudo ecclesie si sit infeudandi in vnū heredem si sit infeudatum in duos: an valebit:z sic an vtile per inutile vitietur.c.i.ver.si consuetudo.
Prelatus solus sine capituli cōsensu an possit felloniaz vasallo remittere.c.i.ver.quero nunquid.
Legati de latere an possint infeudare res ecclesiaruz sue legationis.c.i.versi.queritur.
Prelatus solus sine consensu capituli ob magnam necessitatē ecclesie pōt magnas possessiones alienare.c.i.v̄.dicit.
Relicta ecclesijs videntur relicta ea intentione: vt perpetuo sint in vsus pauperū.c.i.ver.dicit Jnno.
Prelati q teneant' iurare romano pontifici de non alienando ipso inconsulto.c.i.ver.quero qui.
Locatio decez annoꝝ:an dicat' alienatio.c.i.ver.z an noīe.
Locans rem aliquam ad tempus an dicat' alienare.c.i.ver. z de locatione.
Abbatissa habet administrationem reruz temporaliū sicut abbas.c.i.ver.abbatissa.
Abbatissa in his que agit an habere debeat auctoꝛitatē superioꝛis.c.i.ver.z nota.
Antiqtus:ista dictio quid importet.c.i.ver.antiquitus.
Alienatio facta a p̄lato:q iurauit nō alienare romano pōtifice inconsulto: si impetrauit licentiam alienandi nō facta mentione de iuramento:an valeat.c.i.ver.z circa.
De mensa ecclesie que res dicantur:ibidem.
Consuetudo infeudandi an possit alterari p̄pter casuz superuenientem.c.i.versi.consuetudo.
Prelat' si infeudauit i masculos z femias rē eccl'e cū ꝓsuetudo essz tm̄ ifeudādi i masculos an valeat .c.i.v̄. sz pone.
Relictum pro anima quando dicatur ibidem.
Regalia que sint:ibidem.
Consuetudo vnius ecclesie seruanda est.c.i.ver. eoꝝm.
Consuetudo tm̄ de potentia habz:quantū de actu. ibidem.
Locari p̄hende z beneficia possint.c.i. versi. extra quero.
Locare vsqz ad centum annos an possit p̄hibitus alienare.c.i.ver.idem ait.
Papa pōt sibi legē imponere nō suo successoꝛi.c.i.v̄.ex̄ nō.
Comes:p̄latus:q dicant'.c.i.Ş.marchio:ver.nota.
Proprietas nuda quare non dicitur quasi possideri .c.i .Ş. eodem:ver.extra quero.
Jura z actiones qualiter possideantur:ibidem.
Fructus nullus lucratur nisi ciuiliter possidens.c.i.Ş.eodē. ver.z scias.
Ciuilem possessionem qs habeat:z ad acgrendā quasi possessionē in incoꝛpalibus q̄ regrant'.c.i.Ş.e.v̄. itez scias: cuz sequenti cū multis alijs notabilibus dictis ad propositū.
Successoꝛ an poterit supplere factū predecessoꝛis si abbati fuit concessuz:vt de nouo infeudaret quoddā castrū:sz decessit anteq̄z infeudaret.c.i.Ş.eo.ver.pone concessum.
De coꝛpoꝛe patrimonij que dicantur: ita q̄ ad successoꝛem transeant.c.i.Ş.marchio:ver.extra nota.
Interpretatio propria que dicat' qō facit ad statuta ibidez.
Comites:barones:z alij:an teneant' tenere loca secura a latronib⁹;in q̄bus pedagia colligūt.c.i.Ş.eo.ver.extra q̄ro.
Sedere in quo loco debeat cantoꝛ in choꝛo attenditur consuetudo ibidem.
Totilla cognominatus flagelluz dei:ex quo loco fuit oriūdus.c.i.Ş.eo.ver.extra quero.
Capitanei qui dicantur.c.i.Ş.eo.ver.capitanei.
Edificans vel reedificās castrū in quo populus se recipiat: an habeat ibi iurisdictionem.c.i.Ş.eo.ver.quid de eo.
Consecratio p̄lati an teneat si nō tenet electio.c.i.Ş.eodē: versi.quero si.
Papa an egeat confirmatione ibidem. Et ibi an successoꝛ teneatur obseruare factum predecessoꝛis.
Jnfeudare olim qui poterant ibidem.
Vasallus an possit alij infeudare id quod ipse ab alijs tenet.c.i.Ş.eo.ver.quero an vasallus.
Adultus siue pupillus an possit sine curatoꝛis vl' tutoꝛis auctoꝛitate infeudare.c.i.Ş.eo.ver.quero an.
Filij licet sint inequaliter instituti:tamē in feudo succedūt equaliter.c.i.Ş.z quia vidimus:ver.equaliter.
Nepotes filij fratrū succedūt in feudis z in alijs cōpatruis in stirpes patruis nō existentib⁹ succedūt i capita: ibidē.
Assignare totum ius feudi an possit pater vasallus vni ex filijs.c.i.Ş.eo.ver.sed quero.
Feudum auferre filijs vel alijs:an sit in libera potestate vasallorum.c.i.Ş.eodem:versi.nota.
Feudū an indistincte trāseat ad heredē.c.i.Ş.e.v̄.scō nota.
Filioꝝm appellatione an veniant nepotes .c.i.Ş. eodem versi.tertio nota.
Linea sanguinis descendentium in feudis est p̄uilegiata: c.i.Ş.eo.versi.extra nota.
Jn iurepatronatus ecclesie succedit extraneus heres.c.i.Ş. eodem:versi.sed aliud.
Frater qualiter succedat fratri in feudo: an iure accrescendi veniat vel iure hereditario.c.i.Ş.eo.ver.sed hic quero: z in.c.i.Ş.fi.ff.qui.mo.feu.amit.z in.c.i.Ş.fi.de succes.feu.z in.c.i.de feu.marchie: z de materia habetur in.c.i.consti. feuda.domini Lotha.Jmpe.z in.c.i.de benefi.frat.z.c.i. de duo.fra.z.c.i.de vasallo decrep.etatis vbiqz per Bal.
Jus accrescendi an habeat locū in acquisitis:in disiūctis: in contractibus: in p̄uilegijs: vbi sit pluralitas personarum disponentium:ibidem.
Jus accrescēdi an habeat locū si verba sint ita ꝓcepta: ꝓcedimus talem rē illi cū illo.c.i.Ş.z qz vidimus:ver.quid si.
Emphiteosis quo iure pertineat ad fratrem:alio sine herede decedente.c.i.Ş.eo.ver.vnde idem.
Frater habens feudum si decessit relicto alio fratre: z herede extraneo instituto: an frater supstes habebit portionez feudi que erat penes moꝛientem.c.i.Ş.eo.ver.querit glo.
Frater supstes:quid si cōmisit felloniam ex qua feudo venit p̄iuandus:an habebit portionez fratris p̄emoꝛtui.c.i. Ş.eodem:versi.sed quid si.
Frater supstes qd si renūciauit portionē suā feudi i manib⁹ domini an portio fratris sibi accrescet.c.i.Ş.e.ver.sz pone.
Delictū vasalli in feudis an noceat alijs successuris .c.i.Ş.e. ver.quero vtrū:z de materia habetur in.c.i.Ş.hoc quoqz: ver.consueuit:de succes.feu.z plene in versi.vlti.z in.c.i.Ş. si vasallus:si de feu.fue.contro.inter do.z agna.z in.c.i.de benefi.femine.z in.c.ad hoc.Ş.insuper:de pace iur.fir.
Femina an succedat in feudo:z deciditur q̄ nō:nisi in aliq bus casibus.c.i.Ş.eo.ver.querit gl.z in ver.deinde nota.

Feudum paternum an desinat esse per nouam inuestituram c.i.§.eodem:versi.⁊ quia.
Bonus qd si inuestiuit filiū vasalli agnatis ꝓsentientibus si ōcedat sine liber] ad quē ptinebit feudū.c.i.§.e.v.qd si.
Per pactum an ⁊ quando aliquid fieri possit.c.i.§.eodez: versic.deinde dicitur.
Frater vnus potest accipere feudum pro se: ⁊ fratre suo nō pro extraneo.c.i.§.eo.versi.extra nota.
Filiatio ⁊ fraternitas qualiter probentur:ibidem.
Recipiens aliquam proprietatem pro se ⁊ herede suo hoc acto ꝙ si decedat sine herede ꝙ reuertatur ad concedentem:quid si decedat cum filio.c.i.§.eo.versi.⁊ nota.
Feudum emptum ex communibus bonis fratrum:an sit cōmune.c.i.ver.deinde querit:⁊ ibi ꝙ in feudis nō refert cuius pecunia sit emptum.Et ibi quid in alijs.
Vir ⁊ vxor si emerint in eodem instrumento:quid iuris.Et an vxor teneatur operari marito:ibidem.
Nepos masculis ex femina quare non succedat in feudo.c.i.§.eodem:versi.modo queritur.Et ibi ꝙ sublata ratione legis tollitur ⁊ lex.
Statuti essentia an sit ī ipso statuto:siue eius ratiōe:ibidē.
Statuētiū mens:qualr in statutis appareat.c.i.§.e.v.quo.
Femine de iure cōmuni succedunt in omnibus sz nō in feudis:⁊ ibi an statuta feminas excludentia valeant.c.i.§.eo.ver.deinde nō.Et quid de iure lombardo.
Corpe vitiati an succedāt i feudo.c.i.§.⁊ qz vidim⁹.v.⁊ iō.
Pacem facere ad masculos pertinet:ibidem.
Interpretatio i ꝯctibus an possit sumi a statuto loci: ibidē.
Pactum conceptum cum filia de non succedendo dicit cōceptum cum nepote eius filio.c.i.§.eo.versi..deinde nota.
Agnati vsqz ad quem gradū succedant.c.i.§.e.ver.deinde.
Feudum receptum hoc modo ꝙ deficientibus masculis vadat ad feminam vnam:quid si extant plures femine:an primogenita solum habebit.c.i.§.eo.versi.extra quero.
Usqz: ista dictio qualiter ponatur.ca.i.§.⁊ quia vidimus: versi.extra nota.
Femina an succedat si feudum ad nullum est datum nō existente masculo.c.i.§.eo.versi.quero si feudum.
Infinitas quando sit euitanda:ibidem.
Pacta iuris disponem possunt ampliare.c.i.§.e.v.ulteri⁹.
Gradus qualiter in materia feudorum accipiatur.c.i.§.eo.ver. ⁊ ibi vnde consuetudines feudorum sit introducte.
Precium restituere tenetur:qui petit contractum rescindi c.i.§.notandum:versi.nota ꝙ.
Priuari feudo sine culpa an possit vasallus .c. i.§. eodem: versi.quero nunquid.
Differentia an sit vtrum instrumentum loquatur per verba presentis temporis vel preteriti:ver.extra quero. Et ibi qd si loquatur in prima persona.
Instrumentum an vitietur si notarius errauit in nomine cōtrahentium.c.i.§.eodem:versi.quid ergo.
Consuetudo vna tollitur per aliam:ibidem.
Fama posterior an tollat priorem.c.i.§.eo.ver.quero quid.
Testis vnus de visu tollit presumptionem illam ꝙ qs presumitur viuere vsqz ad centum annos.c.i.§.eodez: ver.extra nota:⁊ ibi quedam alia.
Feudum an possit vendi:ibidem.
Princeps si dicat volo tibi conferre tale castrum an sit collatum.c.i.§.extra quero.

De feu. guar.⁊ castal. fol.

Castrum si incidat in aliquod periculum presumitur culpa castallani incidisse super Rubrica.in principio.
Coquus principis habet dignitatem:ibidem.
Pares curie an debeant deponere per indicia quādo feudum probatur per indicia:super Rubrica:ver. vbi pares.
In contractu qō omissum est tempore quo fit pro nullo habetur super Rubrica:versi.extra nota.
Castri periculū est domini si finito rempore vasallus obtulerit dño:⁊ ipsa noluerit accipere sup Rubri.ver. si finito.
Feudum guardie castaldie quod sit.c.i.versi.aduertatis.
Extra officium quod fit non dicitur nomine officij fieri.c.i. versi.⁊ debes:⁊ ff.eo.§.i.ver.deinde.
Presumatur an feudum guardie esse concessum castaldo c.i.ver.pone.
Feudum guardie solitum concedi ad beneplacitum: an finiatur anno.c.i.ver.quid si.
Feudum concessum hoc modo:concedo tibi in feudum nobile quicquid seio in feudum guardie concessi cui tamen nihil erat concessum:qd iuris.c.i.ver.pone dicit.
Item:ista dictio quid importet.c.i.§.item.
Feudum guardie ⁊ castaldie datur loco mercedis ⁊ operatum.c.i.§.eo.ver.porro: ⁊ ibi q̄dam alia dicta incidenter.
Salariū habere debet:q non gessit officiuz sua culpa:ibidē.
Concedens castrum in custodiam:an intelligatur concessis se in feudum guardie.c.i.§.eo.ver.si pater.
Pactum quod feuduz non possit ob ingratitudiuem reuocari valet.c.i.§.item:ver.porro.
Inuestitura secunda feudi an ⁊ quando sit potior prima .c. i.§.eo.ver.inuestitura.
Femina succedit in feudo si sit actuz inuestitura .c.i.§. eod. ver.quia verba.
Feuda scutiferorum:aduocatorum:capellanoruz:an sint debilia.c.i.§.eo.ver.quid de feudis.
Feudum solitum concedi ad beneplacitum guardie vel castaldie non finitur anno.c.i.§.eo.ver.quero quid si.
Officiū duplex an dēat hre duplex salariū.c.i.§.e.v. sz póe.
Probatio alia non requiritur quando lex vel statutū fundatur super aliqua presumptione.c.i.§.eodem: ver.extra nota.⁊ ibi quedam alia notabilia.
Concedens feudum guardie in annū an intelligatur in perpetuum vel in bienniuum.c.i.§.eo.ver.sed quid si.
Feudū pōt dari ad certū tps.c.i.§.item:versi.deinde nota.
Recipiens in feudū castaldie illud qō erat propriū ⁊ simplex an sibi preiudicet.c.i.§.si vero:in pn.⁊ in ver.mō q̄ro.
Inuestiture due si appareant ⁊ renunciatum sit vni non tamen intelligit renunciatum alteri.c.i.§.eo.ver.extra nota.
Pares curie qui debent in inuestituris interuenire feudorum an presumantur rogati.c.i.§.eo.ver. extra nota.
Scripture ꝙ modis dicantur plures vel publice .c.i.§. eo. ver.quot modis: ⁊ ibi ꝙ confessio erronea nō preiudicat.
Feudum datum villico:dispensatori:prelato quo iure datū presumatur.c.i.§.si vero:ver.sed queritur.
Castaldio quis dicatur.c.i.§.eodez: ver.quero quis.
Feudum si sit datuz villico consanguineo an presumatur ei datum contemplatione officij ita ꝙ sit feuduz castaldie.c. i.§.si vero:ver.quero quid.
Presumitur magis error in factis antiquis quam recentibus.c.i.§.si vero:ver.vltimo.
Contrahitur aliquando male cum tutoribus sed bene cuz prelatis.c.i.§.eodem:ver.nota.
Colono stare an teneatur successor in factis a predecessore: ⁊ quid in alijs.c.i.§.eodem:ver.successor.
Per errorem quod fit non vz.c.i.§.si vero:versi.quecunqz.

Qui succes. feu.da.tene. fol.

Loco libelli an instrumentum vel littere possint produci sup Rubrica:in principio.
Beneficiū vel feudū si papa alicui absenti contulit: an possit acceptare anteq̄z litteras habeat sup Rubri.v. si papa.
Executores pape vel principis an possint exequi antequaz litteras habeant:super Rubri.ver.executores: ⁊ ibi quando veritas preferatur opinioni.
Collatio beneficij quod prelatus nō credebat vacare: qō tamen vacabat an valeat:ibidem.
Prelatus an possit omnia feuda ecclesie vni ifeudare? dic non in Rubrica:ver.quid si.
Credens peritis non incidit in aliquam culpam:in Rubri. in ver.extra nota.
Successor an teneatur adimplere facta predecessoris .ca.i.

ver.casus: ⁊ in ver.nota.
Facere ⁊ confirmare an idem significent.c.i. ver. in textu.
Prelatus electus non confirmatus an possit administrare: c.i.ver.item statim.
Prelatus non potest concedere futura in preiudicium successoris c.i.ver.nota quod.Et ibi an teneatur habere ratū factum predecessoris.
Successor an teneatur soluere debita sui predecessoris .c.i. ver.adde quod.
Regula catoniana non habet locū in contractibus.c.i. ver. secundo nota.
Prelatus nō potest administrare futura sed presentia .c.i. ver.prelatus.
Successor ⁊ antecessor in prelatura non censent eadez persona.c.i.ver.tertio nō.⁊ ibi quedam alia notabilia.
Libellus in quo quis petit aliquem ad ratificandu3 an pro procedat.c.i.ver.quero nunquid.
Judex an teneatur confirmare contractus per suum decretum.c.i.ver.quero vtrum.
Executio contra abbatem vel monachum qualiter fiat.c.i. ver.quero qualiter.
Prelatus deposito officio: an possit aliquid declarare sup contractibus.c.i.ver.extra quero.
Heredes laicor an teneant ex contractibus q non transeūt ad heredē.c.i.ver.q̄ro vtrū.Et ibi qd ō q̄si hr̄de aut fisco.
Successor an obligetur ex actione personali sui predecessoris.c.i. ver.hic habes.
Renunciationes solite possunt per prelatos apponi in cōtractibus ecclesie.c.i.ver. item extra nota:cuz multis alijs ad propositum notabilibus dictis.
Emptor q emit res ecclesie iniusto precio an possit se tueri: si suppleat iustū preciū.c.i.v.extra nō.Et ibi quedaz alia.

De controuer. Inuesti. fol.

Gradus inuestigandi veritatem in principio. Rubrice.
Juramentum in supplementum probationis quando locuz habeat super Rubri.ver.primus ⁊ ibi q̄ habet vim vnius testis:⁊ in ver.sed quid si sunt.
Testes plures singulares habens non dicit nisi vnum testē habere:super Rubrica:ver.bene verū.Et ibi quid si deueniant ad vnum rei finem.
Singularitas in teste quotuplex sit:ibidem.
Juramentum i supplementū probationis:an deferat si sunt due priuate scripture duor mercator sup Rub.ver.sz qd
Testium substantialia que sunt super Rub.ver.extra nota.
Testis qd si iurauit dicere veritatē sup oibus: sup qbus interrogabit:qñ dicatur periurus:super Rubri.ver. si autē.
Testis tantum probat quantum dicit:ibidem.
Testes debet iudex in cāis grauibus examinare sup Rub. ver.extra nota.
Testis dictum:qui primo dixit se nescire:⁊ postea examinatus dixit se scire quia recordatus valet: super Rubri. ver. extra nota.Et ibi q̄ nō creditur testi dicenti ea que nō conueniunt negocio:⁊ quedam alia ad materiam.
Testis dicens se scire titium per annuz possedisse paciente scio:nulla alia rone data:an probet:sup Rub.ver.adde si.
Publicari testes non potest petere ille:qui eos non produxit:super Rubrica:ver.ille qui.
Testiū dicta an valeant si testes sint examinati papie p notariū missum a iudice mediolani:super Rub. ver.sed póe.
Animi motus quotuplex sit:super Rubrica: ver.ex bis.Et ibi quedam alia notabilia.
Prelatus si inuestiuit aliquem per metum non valet inuestitura:super Rubrica.ver.queritur.
Possidere melius est q̄z petere.c.i.ver.vnde.
Possidere presumitur:qui arat campuz: licet fructus ex eo non percipiat.c.i.extra nota.
Scio:istud verbum ad que referatur.c.i.versic.verbum.
Possessionum alia visibilis:alia inuisibilis.c.i.versi.adde.
Notorium non dicitur de preteritis:ibidem.
Libellus ꝓditōalis an ꝓcedat in accessoris.c.i.v.adde qō.
Controuersia:questio:iste dictiones quid significent cap.i. ver.in textu.
Consulenda si questio sit ꝓmissa debet consulens super oibus respondere.c.i.ver.vnde.
Testatum breue quod dicatur.c.i.ver.in breui.
Probetur an breue testatum per sigillum domini.c.i.versi. sed nunquid.
Instrumentū scriptum per diuersas manus tabellonum an probet.c.i.ver.sed nunquid.
Testatum si sit amissum vel consumptū vetustate potest de nouo refici.c.i.ver. adde.
Sensus necessarius scripture omni menti prevalet: ibidez.
Dominum si peniteat inuestiture: an cogatur precise eam seruare vel liberetur soluendo interesse.c.i.ver cogitur.
In possessionem mittere conditione ex moribus vel certi cō ditione pertinet ad officium iudicis.c.i.versic.mittere.Et quid si vasallus interim decedat:ibidem.
Juramentū in supplementū ꝓbationis: an possit deferri in causis in qbus nō iuratur de calūnia.c.i.ver.sed nunquid.
Juramentū decisiuū nō potest deferri nisi causa cognita .c. i.versi.⁊ nota.Et ibi de debito deuotionis:⁊ reuerentie.
Ab onere probādi: an releuetur possessor.c.i.ver. oppono.
Judicis arbitriū an verset circa delationem iuramenti.c.i. ver.quero vtrū.Et ibi quis presumatur legalior: ⁊ nunqd ista distinctio habeat locū in iuramēto qō defertur a lege.
Ponens sic: dico q̄ tu non es vasallus: an dicatur aliquid ponere.c.i.ver.quero an ille.
Inuestitus per hec verba inuestio te de tali castro: an intelligatur inuestitus de rebus corporalibus: ⁊ incorporalibus.c.i.ver.extra quero.
Uniuersitas que dicatur.c.i.ver.vniuersitates.
Feudum si aliquis agnatus dicit ad se pertinere iure successionis:qz paternum:⁊ dominus dicit ad se pertinere: quia nouum quid iuris.c.i.§.cum autem:ver.sed quid si.
Feudi pars si debetur alicui presumitur totuz deberi.c.i.§. eo.ver.obtinebit.
Permutare pōt dñs directū dñiuz cū vtili.c.i §.e.v. ⁊ nō.
Presumptio quid sit.c.i.§.eodem: versi.nam presumptio.
Juramentū quare sit indiuisibile.c.i.§.eo.versic.sed quare.
Presumit totus fundus feudalis vel emphiteoticarius: si cōstat partem talis q̄litatis esse.c.i.§.e.ver.concludendo.
Presumatur an magis pro feudo antiquo q̄z nouo.c.i.§.e. ver.quero vtrum.
Partis appellatione de qua intelligatur: ⁊ quid si proferatur eum aliquo adiuncto.c.i.§.eodem: ver. quero vtrū.
Feudum antiquum qui pretendit habere an debeat allegare nomen concessoris.c.i.§.eodem:ver.extra quero.
Ex pluribus coniecturis resultat probabilis probatio .c.i. §.eo.ver.extra etiam quero.
Pares curie si dixerint extra iudiciuz se non interfuisse:an postea in iudicio sine eorum preiudicio poterunt veritatē deponere.c.i.§.eo.ver.extra etiam.
Testis vnus super re ⁊ duo de fama: an faciant vnam ꝓbationem.c.i.§.eo.ver.⁊ nota.
Probatiões an possint admitti post didicita testificata .c. c.i.§.item si vasallus:ver.ibi postquam.
Sententia an valeat si iudex noluit probationem admittere.c.i.§.eo.ver.sed nunquid.
Snia an valeat si iudex diuisit ꝓcessum aliqbus attestationibus publicatis: ⁊ aliquibus non.c.i.§.eo.ver.qd si iudex.
Publicatio testium:an dat aliquas vires attestationibus: c.i.§.eodem:ver. sed an publicatio.
Feudū rectū q̄liter presumatur.c.i.§.e. ver. quero qualiter.
Negans pdit bñficia legis.c.i.§.eo.ver. oppono. Et ibi q negans se occidisse pōt ꝓbare se fecisse ad sui defensionez
Confitens se commisisse homicidium: an ex interuallo poterit illam interpretari.c.i.§.eodem:ver.quid econtrario.
Juramentum: an possit post conclusionem in causa deferri c.i.§. item si vasallus:versi.quero.

Testium

Testiū numerus vbi a statuto est statutus pro forma: an possit per iuramentū suppleri. c. i. §. eodem: ver. quero. vtruz.
Suspitionum quis sit effectus. c. i. §. eodē. versic. quero de.
Fama qualiter presumatur nata. c. i. §. e. ver. quero quid de.
Quod est simulatū est nullū. c. i. §. similiter: ver. quod eniz.
Judex secularis an possit cognoscere de vsuris z de pignoribus. c. i. §. eo. ver. extra quero.
Statutū qp sententia lata per iudicem secularem super vsuris sit seruanda inter se an valeat. c. i. §. e. ver. sed nūquid.
Vsuras extortas facit inquisitor restituere. c. i. §. eod. versi. extra nota.
Vsuras vt soluat potest singularis successor conueniri. c. i. §. eo. versi. extra nota.
Vsura aliud est: z aliud est interesse. c. i. §. eo. ver. extra nō.
Vsura non cadit in spēbus. c. i. §. similiter: versic. item nota.
Prosoneta an teneatur ad restitutionem vsurarum. ca. i. §. eodem. ver. quero an.
Compromitti de cā vsuraria an possit. c. i. §. e. versi. fuit qō.
Eps si facit preceptū suo aliquo īstō: an sua ordinaria iurisditio eneruetur. c. i. §. eodem: versi. fuit etiam quesituz.
Infeudans suum patrimonium an veniant futura. c. i. §. eo. ver. etiam si quis.
Infeudans oliuetum suuz dō omnes confines exprimere. c. i. §. eo. ver. si quis dicit.
Incrementum rei in feudum date ad quem pertineat. c. i. §. si quis de manso: ver. z nota.
Mansus quid sit: ibidem.
Incrementum re in qua quis habet vsufructum. c. i. §. eod. ver. quāuis. Et ibi quid de incremēto rei emphiteotice: z quid de melioramentis factis in re feudali.
Concesso oppido an veniant munitiones ipsius oppidi. c. c. i. §. eo. ver. z illa est ratio.
Possessio est res fauorabilis ēt in feudis. c. i. §. e. v. oppo.
Vsus feudi pōt esse sine possessione. c. i. §. e. ver. extra nota.
Incrementum alluuionis an possit mutare publicos confines. c. i. §. eo. ver. sed nunquid.
Incrementū hoiz z lōgitudinis castri mihi ifeudati a dño retētis sibi aliqbus: ad quē ptinebit. c. i. §. e. v. sz pone dño.
Molendinum mihi concessum in superiori parte fluminis si habeaz: an dominus in inferiori parte fluminis aliud facere poterit. c. i. §. eo. ver. pone dominus.
Aquam diuertere an possit vasallus ad predia sibi concessa ita qp nihil deueniat ad molendinum domini. c. i. §. eodez: versic. posset. Et ibi quid consideretur in ductu aque.
Rugia currens inter agros duorū: z eius alueus cuius sit: aut flumina. c. i. §. eo. ver. considera.
Puteus si sit inter domū dñi z domū concessam in feuduz z nō sufficit vtriqz qs preferatur. c. i. §. eo. ver. quero quid.
Aqua qualiter diuidatur: ibidez.
Cluſa facta per vasallum in torrente feudali: aut empbiteotico cuius erit. c. i. §. eo. ver. pone.
Prescripsisse an intelligatur vasallus ius ducendi aquam per feudum empbiteoticum ad suum proprium funduz qz̄ longo tempore duxit. c. i. §. eo. ver. pone qp vasallus.
Dns an possit mihi concedere aream iure feudi: z quicqd. ibi edificauero iure proprio. c. i. §. eo. ver. extra quero.
Aqua per se fluens an possit inducere prescriptionez. c. i. §. si quis: de manso. versi. sed nunquid.
Melioratiões an empbiteota vel feudatarius finita empbiteosi p gr̄ationē: aut feudo: possit tollē. c. i. §. e. ver. i ōriuz.
Pactū sup aqs publicis an valeat. c. i. §. eo. ver. extra nota.
Flumina an veniant in ꝯcessione feudoꝝ. c. i. §. e. ver. quero.
Prescribi an possint regales seruitutes. c. i. §. e. v. extra nō.
Alque concessio ex fonte: vel castello sine titulo an fieri possit. c. i. §. eo. ver. sed an concessio.
Concedens vel vendens molendina sua an veniant ea in q̄bus non sunt mole. c. i. §. eodem: ver. pone quidam.
Et ibi fit mentio de quodam statuto papiensi.
Duo ex dominis vnius molēdini si locauerint illud p. xxx. tertius vero dominus nō vult esse contentus: sed plus petit quid iuris. c. i. §. eodem: ver. extra quero.
Aqua cedit alueo. c. i. §. eo. ver. extra nota.
Vasallus potest feudum concedere alteri: sub eodez pacto quo ipse a dñs habet. c. i. §. rursus: ver. nota hic duo.
Resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris. c. i. §. e. v. secūdo nō. z ō mā hr̄ in. c. i. §. rursus: q. mo. feu. amit. z i. c. i. ō alie. feu. v. nono nō. z i. c. i. ver. reuertebat: qs di. dux. marc.
Usufructū an pdam si dns ppietatis cōmisit maleficiū: ob qō bona sua veniūt publicanda. c. i. §. eo. versi. pone ergo.
Apud primum vasallum an aliqua iura remaneant si infeudauerit alij secundo. c. i. §. eo. ver. sed oppono.
Secūdus vasallus: si qsiuit ius feudi mediante pscriptiōe: z primus moriat an feudū redibit ad dñz vel remāebit penes ipsum prescribentem z eius filios. c. i. §. e. ver. sz iuxta.
Vasallus si prescripserit iura feudi vltra terminos concessi: an illud finiatur finito feudo. c. i. §. eodem: ver. sed pone.
Vnus ex vasallis: si prescripserit aliquem partem feudi: an illo mortuo illud prescriptum redibit ad dominum vel ad eius conuasallū. c. i. §. rursus: versic. sed pone concessum.
Feudum an possit pro dotis restitutione obligari. c. i. §. eo. ver. iuxta predicta.
In dotē possit feudū dari ibidē. Et de materia hr̄ in. c. i. an mar. succe. vxo. in benefi. z in. c. i. §. donare: de no. fo. fide.
Vasallus vasalli primi: an teneatur seruire pmo domino. c. i. §. eodem: ver. querit hic glo.

Quibus Mo. feu. amit. fol.

Famam domini sui defendens: dicitur eius vitam defendere. c. i. versi. extra nota.
Vulneratus ad mortē z mortuus eqparāt. c. i. v. ex quo nō.
Decapitari ex forma statuti an poterit aliquis: qui vulnerauit aliquem ad mortem. c. i. ver. sed pone.
Vasallus si relict dominū in prelio per momentuz z statim reuersus est an sibi ignoscatur. c. i. ver. sed pone.
Vulneratus ad mortem quis dicatur. c. i. versi. quero quis.
Vasallus quid si dimiserit dominum re vera mortifere vulneratum an excusetur. c. i. ver. pone quod. Et ibi quis dicatur mortuus: z q̄daz alia ad ppositū. Et ibi qs dicat error.
Spoliatus ante omnia debet restitui. ibidem.
Feudo quibus casibus qs possit priuari. c. i. ver. adde.
Vasallus an teneatur iuuare dñz in prelio: siue iuste siue iniuste. c. i. ver. hic est quedaz. Et ibi vnde dicatur districtus.
Vasallus an possit subtrahere seruitiū domino: qō incepit ei prestare: vbi alʒ nō tenebat illuz iuuare. c. i. v. scō q̄rit.
Vasallus inhabilis an teneat dñm iuuare. c. i. v. tertio q̄rit.
Vasalli fuga si nō nocuit dño: an puniat. c. i. ver. q̄rto q̄rit.
Vasallus in bello an teneatur preferre salutem domini sue c. i. ver. quinto queritur.
Vulneratus mortifere: an presumat dns: qui decessit vulnere non curato. c. i. versi. sexto. Et ibi quedaz dicta ponunt.
Non presumitur crimen commisisse: qui libertatem meruit c. i. ver. extra nota.
Casus fortuiti nō dicunt q de facili cōtingūt. c. i. ver. ex nō.
Vulneratus qd si dns ita fuit qp non potest euadere: z vasallus aufugit si post fugā vasalli fuit itez vulneratʒ ita qp citius mortuus est: an amittat feudū. c. i. ver. septio q̄ritur.
Testator quid si dicat si filius meus i hac infirmitate decesserit: lego tibi decem. c. i. ver. quid si.
Inter viuos z mortuos nulluz cōmertium est. c. i. ver. ex nō.
Casus fortuitus non computatur inter prouidentias hominum. c. i. ver. casus.
Vulneratus ex pluribus vulneribus: ex quo presumat decessisse. c. i. ver. sed quid.
Probare quem vulneratum mortuum non decessisse ex vulnere est difficile. c. i. ver. z nota.
Judicare qualiter iudex debet in diuersis opinionibus doctorum. c. i. ver. quid autem.
Duo fratres vasalli si sint: z vnus in prelio dñm defendat alius vō derelinquat: an vnʒ p altez excuset. c. i. v. qd si duo.
Ciuitas hns feudū si sit diuisa ppes: z vna pars cōmittat

felloniam:an priuetur feudo in totū.c.i.ver. pone ciuitas.
Filius an pueꝫ feudo pp culpas a patre cōmissas.c.i.v.q̄ro.
Vasallus vasalli si dominum primum offenderit: an feudū amittat.c.i.versi.an si.
Dominus priuatur proprietate feudi ex eiusdem causis ex quibus vasallus feudo priuatur.c.i. ver. ⁊ nota. Et ibi gd de plato eccl'e dñe feudi.⁊ gl.i.c.i.q̄ fuer.pri.ca.bñf.amit.
Proditor quis dicatur:ibidem.
Priuatur feudo vxorem domini adulterans.Et an idez sit dicere talis iacuit eum vxore talis: vel euz adulterauit.c.i. ver.sequitur.Et ibi quid si opem tulit adulteranti.
Priuetur feudo an vasallus: si turpiter cum vxori domini locutus est: non tamen eam tetigit.c.i.versic. quero quid.
Priuetur an feudo vasallus si domino consilium adulterij prebuerit.c.i.ver.quid si.
In libello an debeat apponi locus ⁊ tps commissi criminis cum agitur de priuatione feudi ciuiliter.c.i.ver.quero cū.
Vasallus q ignoranter vxorem domini adulterauit an priuetur feudo.c.i.ver.quero quid.
Vasallus qui cognouit concubinam domini:an priueꝫ feudo.c.i.ver.quid si.
Vasallus potest ex isdem causis feudo priuari: ex qbus potest filius a patre exheredari.c.i.ver.⁊ nota.in hac.
Vasallus q contrahit affinitatem:aut amicitiam cum inimico domini an priuetur feudo.c.i.ver. modo hic. Et ibi gd si nondum erat inimicus sed sperabitur.
Heres domini an possit obijcere culpaz vasallo: quam dñs non opposuit.c.i.versi.secundo querit.
Felloniam an intelligatur dominus remittere per osculum pacis.c.i.versi.an dominus.
Dominus an ppsit obijcere culpaz heredi vasalli: quā ipse vasallo non opposuit.c.i.ver.quid econtrario.
Statutum puniens mandantem an intelligatur punire facientem.c.i.versi.extra quero.
Priuetur an qs propter culpas feudo ipso iure: vel regratur sententia priuatiua.c.i.ℌ.vel si cū filia: ver.querit ꝟ gl.
Sententia declaratoria amissionis requiritur quando quis ipso iure priuatur aliqua re.c.i.ℌ.eodem:ver.nota autem. Et ibi q̄ sententia super priuatione sit ferenda.
Priuatur feudo vasallus assaliens dominum: vel eiꝰ oppidum:vel fratrem suum occidens:aut nepotem.c.i.ℌ. similiter.Et ibi quis dicatur assaltus.
Ad hoc vt quis dicatur fecisse insultum ad castrum: q̄tum est necesse q̄ se approprinquet castro.c.i .ℌ.eo. ver. quero. Et ibi iferꝫ ad statutū. Et q̄liter delictū accessus purgeꝫ.
Vasallus an priuetur feudo:si nesciebat dominū esse in loco in quo fecit assaltum.c.i.ℌ.eodem:ver.glo.super.
Suus sua suū: istud pronomē q̄liter ponaꝫ.c.i.ℌ.e.ver.q̄ro.
Vasallus si concurbitat sororem domini priuaꝫ feudo: non aūt si illā interficiat:⁊ ibi q̄ sit ro.c.i.ℌ.eo.versi.sed quare.
Promittens non offendere aliquem sub pena si interficiat eius fratrem an cadat in penam.c.i.ℌ.eo.ver.extra quero.
Nepos dicitur aliquādo filius fratris.Et inducitur ibi ad questionem de illo q recepit emphiteosim pro se⁊ suis nepotibus.c.i.ℌ.eodem : ver.sequitur. Et de materia habeꝫ in.c.i.versi.fratri.de aliena.feud.
Vasallus potest vendere⁊ locare feuduz irrequisito domino mediante pacto.c.i.ℌ.aut si.versi. adde. Et ibi an nuncius iudicis possit pignora vendere.
Alienare dicit' q ꝓsumendo dissipat:ibidem cū alijs dictis.
Precaria que dicatur.c.i.ℌ.eodem:ver.nos habemus.
Libellus siue contractus libelli quis dicatur.c.i.ℌ.eodem: ver.libellus.Et ibi quid de contractu colonario.
Alienatiōe ptis feudi an pdaꝫ totū feudū.c.i.ℌ.eo.v. scōo.
Feudum amissum ob culpam vasalli: cui applicetur an dño vel agnatis.Et quid si vasallus hoc studiose fecit vt agnatos vt priuaret.c.i.ℌ.eo.ver. oppono. Et ibi ponūtur aliq casus quibus vasallus feudo priuatur.
Alienare feudum in vita sua ob necessitatem an sit licitū vasallo.c.i.ℌ.eodem:versi.sed nunquid.
Fratres mendicantes an.sint capaces relicti causa alimēto rum.c.i.ℌ.eodem:versi.adde.
Vasallus an priueꝫ feudo:si rē feudalē pignorat.c.i.ℌ.e.v. seq'.Et ibi an regraꝫ traditō rei ad ꝫ vt pueꝫ cū alijs dict].
Pignorans rem iuxta eius valorem videtur habere aium non luendi.c.i.ℌ.eodem:ver.⁊ nota.
Alienare quot modis quis dicatur . Et ibi quid de locatione ad centum annos.c.i.ℌ.eodem:ver.expone.
Concedens rem si sic: concedo tibi talē rem donec possideā quid iuris.c.i.ℌ.rursus:ver.⁊ quod.
Pignus an resoluatur si vasallus qui pignorauit moriaꝫ sine herede.c.i.ℌ.eodem:ver.sed pone.
Expelli an possit ille cui vasallus pignorauit vel libellauit: ⁊ postea domino idem vasallus renunciauit .c.i.ℌ.eodez: ver.secundo queritur.
Renunciare feudo an possit vasallus in preiudicium agnatorum.c.i.ℌ.eodem:ver.⁊ nota.
De euictione an teneatur vasallus qui culpam commisit .c.i.ℌ.eodem:ver.sed queritur.
Consuli an possit aliquo modo illi q accepit feudū ad libellum:qui venit priuandus.c.i.ℌ.eodem: ver.quero nunqd.
Consentiēs alienationi rei sue illā pdit.c.i.ℌ.p̄terea:v. dic.
Primogenitus:cui successio regni spectat: si ꝓgenito cōsentit vt inuestiaꝫ an sibi p̄iudicet.c.i.ℌ.e.ver. scōo modo.
Primogenitus si consentit secūdogenitum inuestiri an videatur prelationem inducere:vel in totum sibi preiudicet c.i.ℌ.eodem:ver.extra quero.
Pluralis numerus resoluitur in suas singularitates .c.i.ℌ. item si:ver.item summe.
Vasallus an poterit alienare aliqd si possessiones illius loci erant rusticorum non domini excepta vna quam sibi infeudauit.c.i.ℌ.item si quis : ver.sed pone.
Concedens mihi terram vnam:vel mansum terre:an videaꝫ mihi concedere iurisditionē.c.i.ℌ.eodem : ver.secūdo q̄.
Et ibi quid sit iurisditio:quid sit districtus.
Castri appellatione que veniant.c.i.ℌ.eodem:ver.adde.
Alienare feudū an⁊ q̄ñ vasallus possit .c.i.ℌ.e.ver.vltimo.
Districtus quid significat.c.i.ℌ.eodem:ver.quero.
Libbellus in iurisditione districtu⁊ honore qualiter formetur.c.i.ℌ.eodem:ver.⁊ de honore in fi.

Episcopo vel Abbatis.vel do.plebis feud. consti.non posse. fol.

Pape prouidentia⁊ benignitas.c.i.ver.ex quo.
Decretū pape nō assici preteritos casus.c.i.ver.scōo nota.
Tituli ecclesiarum quotuplices sunt.c.i.ver.⁊ tituli.
Ecclesia vna regr non seruit alteri:ꝫ ē libera.c.i.ver.adde
Ecclesia magis subiacet fraudibꝰ q̄ñ minor.c.i. versi. nota.
Infeudari an possint bona vacātis ecclesie.c.i.ver. sed alꝫs.
Infeudū dari res ecclesie an⁊ q̄ñ p̄nt.c.i.versic.extra nota.
Regalia an possint infeudari.c.i.ver.vnde dixit.
Regalia aliq̄ñ dicūt regis collecte:aliq̄ñ tributū:aliq̄ñ iura ipatoꝝ.c.i.v.adō. Et ibi an vectigalia dicāt eē regalia.
Masculus in feudis excludit feminam etiam si de ea mentio habeatur in inuestitura.c.i.ℌ.qui etiam.
Femina an succedat in feudo: si masculus imediate moriaꝫ post feudū sibi apertum.c.i.ℌ.quinetiaz: ver.quero quid: cum aliquibus dictis:quando quis illico mori dicatur.
Baptizari infra octo dies ad plus debet:ibidem.
Femina semel exclusa a masculo semper est exclusa:ibidem.
Statutum si disponat q̄ masculo existente femina non succedat:nā lz masculi sine hr̄ de morianꝫ: ipsa tū nō succedet c.i.ℌ.eo.ver.qō est : secus si statutū vtereꝫ dictione donec.
Mutus q̄ñ succedat in feudū cū multis alijs notabilibus dictis.Et ibi an possit per substitutū seruire .c.i.ℌ. mutus.
Seruire p̄ncipi p substitutū:an qs possit.c.i.ℌ.e.ver. nō. tñ.
Feudum si sit concessum alicui: qui postea effectus est mutus aut surdus:vl aliꝫ iperfectus:an possit succedere i feudo.c.i.ℌ.eodem:ver.⁊ ad hoc.
Feudū ꝓcessū a p̄ncipio mutovl surdo valz.c.i.ℌ.e.v.sz qd.
Feudū an possit auferri illi q a p̄ncipio habilis :⁊ postea a latronibus

latronibus exoculatus factus ē inhabilis .c.i.§.e.ver.secū/do quero.
In feudum an succedat imperfectus in duobus sensibus .s. visu ⁊ auditu.c.i.§.eodem:ver.pone ergo.
Succedat an in feudum testiculos habens ⁊ non virgaz .c. i.§.eodem:ver.extra dubitatum fuit.

De natura feu. Folio.

Consuetudo est iusticia quedam.c.i.ver.adde.
Statutū non intelligitur tollere suum priuilegium nisi ō eo faciat mentionem.c.i.ver.adde.
Princeps nō pōt sine culpa infrīgere feuda.c.i.ver. adde.
Papa non potest indistincte supprimere dignitates eccle/siasticas.c.i.ver.⁊ est argumentum.
Princeps an obligeť precise ex suo cōtractu.c.i.ver.q̄runt.
Successor imperatoris an possit merū ⁊ mixtum imperium concessum ciuitatibus lōbardie auferre.c.i.ver.pone.
Contractuū alīq sunt volūtarij:aliqui non. Et quando pos sit reuocari.c.i.§.idem iuris: ver.vltimo cum alijs dictis.
Renūciauerit si qd successioni feudi: venit sequens in gra/du.c.i.§.eo.ver.adde. Et ibi qd si domino renunciauerit.

De succes. feu. Folio.

Succedat an possessor feudi in locuz vasalli: q̄ succubuit p sniam absolutoriam:super Rubri.in principio.
In successione feudi non attendiť testamentū principaliter ⁊ ibi quod in successione feudi attenditur ius cōe: vbi nō reperitur contrarium:super Rubrica:ver.nota.
Succedāt i feudū q̄ſr plures filij mortuo pīe.c.i.v. sz pōe.
Nepotes qualiter succedant in feudum cū patruis mortuo patre:dic in stirpes.c.i.ver.pone.
Vasallus per suum testamentum an possit mutare būc ordi nem succedendi.c.i.versic.sed statim.
Vltima voluntas an ⁊ q̄n sit seruanda.c.i.⁊ sic nota.
Testator q̄ nato posthumo ⁊ se viuo mortuo non mutato te stamento:an videať eadē volūtate decedere.c.i.ver.eť q̄ro.
Argumentum a contractibus ad vltimas voluntates: an sit bonum.c.i.ver.extra nota.
Testari de alieno nemo potest.c.i.ver.adde.
Testator non dicit contrabere cum legatarijs: sed prestare causam quasi contractus.c.i.ver.extra nota.
Verba enūciatiua habeāt in se conditionem.c.i.ver. adde.
Gabella solui non debet:si non valet alienatio.c.i.v. adde.
Conditio in legatis an retrotrahatur.c.i.versic.adde: ⁊ ibi quando oriatur.
Nepotes ex filio succedūt loco patris sui.c.iver. scōo nota.
Nepotes filij fratrum succedūt cum patruis in stirpes non in capita: taz in rebus feudalibus q̄ allodialibus.c.i.ver. sed dubium:⁊ est alta questio.
Filius institutus a patre vasallo:quo iure succedat i feudo. c.i.ver.quero ergo.
Adiri hereditas extra iudiciū an possit .c.i.ver. sed nunqd.
Insinuatio instrumēti an possit fieri coram iudice delegato c.i.versi.extra nota.
Vasallus an possit sibi ipsi legare.c.i.ver.extra quero.
Testatus:intestatus:intestabilis:iste dictiones:in quo dif/ferant.c.i.versi.quero tria. Et ibi infertur ad statutum de bis faciens mentionem.
Usus loquendi an ⁊ q̄n attendatur.c.i.versi. preterea.
Filius istitutˢ a pīe i re certa an succedat i feudo.c.i.v. q̄ro.
Legatum siue grauamen factū a vasallo vt heres suus quo libet anno det de vino qō oritur in vinea feudali duas brē tas amore dei:an valeat.c.i.ver.quero vasallus.
Statutum an possit concedere facultatem testandi de feu/dis.c.i.ver.quero vtrum.
Primogenitus: qui debet succedere in regno si sit a natu/ra demens:an regnum regetur per curatorem:vel secūdo/genitus erit rex.c.i.ver.quero si.
Feudum paternum si sit alienatū reuertitur ad agnatos .c. i.§.hoc quoq̄:ver.nota q̄.
Inuestitura femine non nocet agnato si vasallus moriať si/ne herede.c.i.§.eodem:versi.nota.
Feudum reuertitur ad fratrem superstitem mortuo alio fra tre sine herede.c.i.§.eo.ver.sed oppono.
Agnati an ⁊ q̄n dño in feudo preferanť.c.i.§.e. ver. quero.
Feudū si recipi pro me ⁊ filijs meis vsq̄z ad quartū gradū: si alienauerim an reuertať ad dominū in preiudiciū predi ctoz.c.i.§.eo.ver.pone. Et sic an culpa patris noceat filio.
Delictū patris in feudo cōmissuz viuo auo: an noceat filio: idēq̄z nepoti.c.i.§.eo.ver.consueuit:⁊ plene in versi.vltio.
Feudū an reuertať ad iperatorē:vel filios: cū qdā marchio inconsulto impatore ip̄m alienasset.c.i.§.eo.ver.accidit.
Culpa defuncti an ⁊ quādo noceat heredi.c.i.§.e.ver.⁊ sic.
Diuidi feudū inter fratres an possit .c.i.§.eo.versi. ⁊ nota.
Filia inuestita de feudo an noceat agnatis .c.i.§.i.v. oppo.
Obligatio quid sit:ibidem.
Succedūt femine in regno apulie.c.i.§.i.ver.tu dic.
Bās iutile dñiū fundū cū pacto ne alienet si alienauerit an ſm nālem iusticiā descēdat ad eius filios.c.i.v.⁊ q̄ramus.
Vendens vtile dominiū qs contractus erit.c.i.§.i.ver.q̄ro.
Alienatio quotuplex fit.c.i.§.i.ver.vlterius.
Renūciās feudo an renūciet agnatj.c.i.§.i.v.p̄ma p̄clusio.
Alienās feudū incōsulto dño ip̄z amittit.c.i.§.i.versi.scōa.
Alienans partem feudi partem amittit.c.i.§.i.ver. tertia.
Alienauerit si illicite vasallus preiudicat sibi: ⁊ filijs nō co heredibus.c.i.§.i.ver.quarta.
Alienans illicite feudū ip̄o iure eo priuať.c.i.§.i.ver. qnta.
Per alienationem non preiudicať agnatis:licet consensuo domini interueniat.c.i.§.i.ver.sexta.
Alienatio feudi potest agnatis fieri sine consensu dñi.c.i.§. i.versi.septima.
Alienans feudū hoc modo si placuerit domino:⁊ agnatis: an cadat ab eo.c.i.§.i.ver.sed hic quero.
Alienās his verbis:vendo feudū si ⁊ inquantū de iure pos sum an cadat a feudo.c.i.§.i.ver.sed pone.
Delictū p̄is i feudis vel i alio actu: an ⁊ q̄n noceat filio.c. i.§.i.v.vlt.⁊ i.c.i.§.penulto.v.deniq̄z:q̄ fu.p̄ma.ca.amit.bñf.
Concedens castrum in feudum paternū vsq̄z ad quem gra/dum extendatur.c.i.§.i.ver.si concessum.
Femine nō succedūt in feudis lz de eis si facta mentio i in/uestitura nec sit dcm masculis nō existētibᵘ.c.i.§. filia v̄o.
Succedat an femina ⁊ masculi statim decesserint.c.i.§. eo. versi.sed quid.
Jus accrescendi non oriť ex vna inuestitura: ibidem.
Expresse an liceat qō non lz tacite.c.i.§.eo.versi. quoddaz.
Matrimonium an possit contrahi sine verbis ibidem.
Feudū cōcessum alīgbus:⁊ cuilibet ipsoz in feudū rectū ⁊ nobile:an vno mortuo redibit ad aliū .c.i.§.e.v. extra q̄ro.
Feudū si sit receptū p̄ se ⁊ masculis ⁊ feminis ex suo corpe descensuris:an cōtineanť filij femine.c.i.§.filia:v. pone pť.

Qui succes. Teneā.feu.confir. fol.

Successor an teneať ex p̄ctu sui predecessoris .c.i.v. vel sic.
Compromissum an transeat in successorem dignitatis .ca.i. versi.an autem.
Inuestire heres laici semper tenetur.c.i.ver.nota.
Renūciari constitutioni.c.i.qui suc.feu.tene.confir.an pos/sit.c.i.ver.sed an.
Obligationes ciuiles vnde oriantur.c.i.ver.obligationes. Et quid si quis eis renunciauerit.
Successor in p̄latura an teneať me inducere in possessiōem si anteceſſor q̄ me inuestiuit mortuˢ sit añ diez.c.i.v.reuoco.
Cōtractus feudalis p̄lati deponēdi:an valeat.c.i.v. sz pōe.
Inuestitura verbalis quare transeat ad heredem: non autē realis.c.i.ver.quero.
Fiscus an teneať vasallum inuestire:si aliquis inuestiuit ali quem ⁊ eo existente in mora commisit aliquod crimen ob quod bona eius sunt publicata.c.i.ver.pone laicus.
Prelatus quis possit reuocare feudum illicite alienatum. c.i.versi.quero qs.

Heres laici si non vult inuestire vasallum: z habet iustā cāz litigandi: an poterit condēnari ad interesse. c.i.ver. pone.
Quod heres non tenetur adimplere factum defuncti q̄ po test esse ratio. c.i.ver. quero.
Promittens de euictione ex suo dato z factum tantum: an teneatur ex facto sui auctoris. c.i.ver. pone.

De conten. Inter domi. z fide. de inuesti. feud. folio.

Furasse bona alicuius p̄sumitur ille cuius bona penes sunt c.i.ver. item nō. z in ver. item oppono.
Pares curie an z quando possint esse testes. c.i. versi. oppo no. Et ibi qui possint esse testes.
Juret an z quando vasallus solus cum. xij. sacramētalibus: c.i.ver. item oppono.
Emisse de pecunia aliena qñ qs p̄sumaī. c.i.ver. sed glos.
Possessionis commodū quotuplex sit. c.i.ver. deinde glos.
Prelatū p̄sumit emisse de bonis ecclesie. c.i.versi. sz tu dic.
Libellus in quo quis petit se pronunciari possidere an pro cedat. c.i.ver. z an.
Edificare castrum in suo fortilitio an liceat vasallo. c.i. ver. z an liceat.
Sententia lata in summarijs causis super possessione an di catur diffinitiua. c.i.ver. z an in.
Conscientia quid sit. Et an ius naturale magis artet con scientia q̄z ciuile. c.i.ver. adde quod.
Finito tempore contractus potest res auferri detentori nō habito respectu ad tp̄s: quod datur iudicatis. c.i.ver. vlti. nota: qō facit ad expulsionem colonoꝝ z emphiteotaruz:
Possessio quid si sit interuersa. Et ibi de creditore petente debitum quod debet pignus offerre.

De conten. Inter me z do. de por. feu. frat. de funi. fol.

Possessionū alia ciuilis alia nālis q̄dā ciuilissima. c.i. i p̄n.
Confiteri vel negare substantiam facti vel qualitatem sunt diuersa. c.i.ver. ex predictis.
Sententiatū non dicitur de eo de quo non est cognituz. c.i. ver. item: de quo cum alijs ad propositum dictis.
Testibus affirmantibus an magis credatur quam negantibus. c.i.ver. sed in testibus.

De alienatione feu. fol.

Alienatio est separatio dominij ab agente: z quotuplex sit per Rubrica: in princip.
Jurare domino de non alienando an teneatur vasallus: sup Rubrica: ver. an vasallus.
Alienari pō feudi per libelluz an possit. c.i. ver. nota qō pō Libelli contractus quis dicatur: ibidem.
Partis appellatōe in duo de q̄ intelligaī. c.i.versi. sc̄do nō.
Alienauerit si vasallus vltra licitum perdit feudum: z an to tum. c.i.ver. tertio nota.
Feudum potest concedi ad libellum perpetum priuato. c.i. ver. item nota: non autem ecclesie.
Libelli contractus nā est vt sit perpetuus. c.i. ver. qnto nō.
Ecclesia est cultrix z amatrix iusticie. c.i.ver. sexto nota.
Heres in mā feudorum significat filiū. c.i.versi. octauo. Et ibi an z qñ nomine heredis intelligatur solus filius.
Pignorari feudū an possit. c.i.ver. tu dic.
Jurans seruare consuetudinem non obligatur: si illa cōsue tudo non est obligatoria. c.i.ver. nota q̄.
Contra ecclesiasticam libertatem non dicitur: q̄ in se habz naturalem z ciuilem rationem. c.i.ver. quero non.
Clausula ista nō valebit: an intelligaī ipso iure. c.i.ver. q̄ro.
Priuet an qs tota re pp peccatū partis. c.i.ver. q̄ro vtrum.
Ecclesia an possit cadere a libello. c.i.ver. quero nunqd. Et ibi ponuntur incidenter multa alia notabilia dicta.
Statutum quod ecclesia de nouo possessiones acquirēs te neatur collectas soluere an valeat. c.i. ver. nunquid ergo:
Collecta q̄re possit nisi municibus imponi. c.i.ver. sed tam̄.
Alienatio feudi p̄ni an possit fieri i quoscūqz agnatos. c.i. ver. p̄o vberiori: z ista qō late examinatur q̄si p tres coll.
Venditionis appellatione quid veniat. c.i.ver. quarto.
Clausula ista sic volo sic iubeo verbis tenaciter inherere mandat. c.i.versi. quinto.

De feu. Mar. duca. z comi. fol.

Feudū datum eo pacto ne transeat ad heredez: quare non transit ipso iure sz secus est in seruitute p̄diali in p̄n. Rub.
Ciuitate ecclesie cuius sint. Et quid de ciuitate Senarum: Bononie: vel alterius. c.i.ver. z dicit.
Respublica fiscus z princeps an differant. ibidem.
Jurisditio an possit vendi. c.i.ver. cum ergo.
Regales dignitates a quo conferri debent. c.i.ver. z nota: z ibibem que sint.
In successiōibus regaliū dignitatū seruaī p̄suetudo. ibidē.
Feudum reuertitur ad coheredes mortuis descendentibus sine herede. c.i.ver. secundo nota..
Consobrini qui sint. c.i.ver. vlterius.
Agnati vsqz ad quē ḡdū in feudis succedāt. c.i.v. iteī oppo.
Emphiteosis ecclesiastica an transeat ad hīdes extraneos c.i.ver. sicut hodie.
In ducatu comitatu z marchiōatu qualiter succedatur. c.i. versi. quia possibile.
Fratris appellatione qui veniāt. c.i.ver. vlterius. Et ibi qd de statuto disponente q̄ frater excludat sororem.

An mari. Succe. vxori in benefi. fol.

Feudū an possit in dotem dari. c.i.ver. quero qd: z de mate ria hī in. c.i. §. donare: qual. of. feu. pot. alie. z in. c.i. de iue sti. quā titius fe. z in. c.i. in p̄n. de prohi. feu. alie. per Feder.
Equitas an z qñ p̄ualeat rigori. c.i.ver. quarto nota.
Statutuz q̄ maritus lucretur certam partem dotis non hz locum in feudalibus. c.i.ver. z nota.
An per tale statutum corrigatur. l. hac edictali. C. de secun. nup. ibidem.
Uxor an transeat in potestatem viri. c.i.ver. quero.
In dotem dare bona sua mulier nubendo non facta mentio ne de dote an intelligatur. c.i.ver. sed nunquid.
Nomina debitoruz quando p̄sumantur in dotem data. c. i.versi. ex hoc.

De feu. Ba. minimis valua. fol.

Precium debet quis restituere si repetit rem. c.i.ver. nota.
Ualuasinus si repetit rem: z offert precium an lucretur fru ctus. c.i.ver. modo.
Penitentia an habeat locum in contractu quando instru mentum est factum. c.i.ver. sed pone.
Usurarius an p̄sumatur contractus eo q̄ potest rescindi fructibus lucratis. c.i.ver. sed nunquid.

Quibus Mo. feu. amittatur. fol.

Feudū ita concessum: quotiens perdideris de nouo conce do: si semel fuit perditum: an iterum reuocetur: sup Rub.
Honor quis dicatur: z significet. c.i.ver. de honore. Et ibi quedam notabilia.
Ratio extensiua sufficit vbi intensiua deest. c.i.versi. adde.
Reuelator secretoꝝ punīt. c.i.v. nō. Et ibi q̄ dicaī secretū.
Insultās ignoranter dñm an perdat feudū. c.i.ver. sed ego.
Desperatio quid sit. c.i.ver. glo. hic.
Adulterans ignorāter vxorē dñi an p̄dat feudū: vel monia lē ignorās ip̄az monialē an puniaī pena stup̄. c.i.v. alia gl.
Ignorātia qñ est de forma an z qñ puniaī. c.i.ver. iteī z nō.

Apud quem Vel quos contro. debeat dici. fol.

Cōpromissuz fciñ cū ptāte p̄rogādi: bis ter: z pluries: quo tiēs poterit p̄rogari: z ista qō late examiaī sup Rub. i p̄n.
Cōpromissuz fciñ q̄ totiēs possit p̄rogari quotiēs voluerit vsquequo ad sniaz puenerit: qd iuris: sup Rub. v. adde si.
Episcopus an possit cognoscere si duo milites pretendunt se habere inuestituram ab eo. c.i.ver. pone.
Dñs vel pares curie: qui possunt cognoscere de feudo: an possint

possint cognoscere si possessorio agat.c.i.ver.sed nũquid.
Cognosci an possint per alium q̃z per principem ea que tangunt beneficia principis.c.i.ver. sed nunquid. Et ibi an ꝛ quando ipse princeps solus cognoscat.
Snia lata contra priuilegium an valeat.c.i.ver.vel dic.
Judices pares curtis an habebãt cognoscere si vasallus vasalluz criminaliter accusat.c.i.ver.quero.
Princeps an ꝛ quando possit dare vel auferre rem.c.i.ver. ꝛ nota:ꝛ j.c.proximo.
Feudum reuertitur ad dominum:herede vasalli decedente sine herede.c.i.§.si vasallus:ver.nota.
Debet:istud verbũ an iportet necessitatẽ.c.i.§.e.v.deinde.

Consti. feu. d.loth.iper.quas añ ianuã.b. De.i ciuita.Roma. ꝓdidit obseruãdas.

Roma est pape:super Rubrica.
Legem gñalez pót iperator facere rome existẽs:sup Rub.
Imperator pfert se pape cuz scribit subditis suis.c.i.§. nõ.

Imper. Loth.euge.pape ꝛ vniuerso populo. fol.

Nepos succedit in locum patris ipso mortuo auo viuente: c.i.versi.primo.Et ibi an nepos excludat patruum.
Feudũ pr̃nũ si deueniat i diuisiõe vni fratri: ꝛ ille moriat͛ sine filijs descẽdentib⁹ an deferat͛ alteri fratri.c.i.v.gl.q̃rit.
Diuisio simplex nõ ꝓhendit futuros casus.c.i.v. ex hac.
Renũciãs nõ itelligit͛ renũciare iuri de futuro.c.i.v. scõa.
Feudum nouum dicitur si quis feudo renunciauerit eũ hoc vt frater inuestiatur.c.i.ver.tertia.
Diuisio inter aliquos facta an ꝛ quando preiudicet ꝛ extẽ datur ad futura.c.i.ver.ꝛ sic nota.
Fideicommissum an videatur remissum per diuisionem factaz de nil petendo vno ab alio sub pena: ver.secũdus. Et ibi late ista questio examinatur.
Clausula ista non petere quid significat.c.i.ver. vbi etiam.
Fideicõmissuz an itelligat͛ remissuz:si frẽs i diuisiõe hinc inde fecerũt refutationẽ nõ exp̃sso de fideicõ .c.i.v. mõ nẽo.
Diuisia facta per sententiam non extendit se ad futuras cõditiones.c.i.ver.ꝛ predicta faciunt.
Fratres se diuidentes quid si fecerunt refutationem de omni re quaz habent vel habere sperant:an extendatur ad fideicommissum.c.i.ver.iuxta hoc.
Diuisionis instrumentũ quid si dicat:fecerunt inuicem refutationem de omni iure quod habent vel habere inuicez possunt:quid iuris.c.i.ver.sed pone.
Renunciationes vel refutationes in diuisionibus apposite quotuplices sunt.c.i.ver.vltimo.
Renuncians portioni sue feudi fratri: si feudum est nouuz ea lege datũ vt alteri accrescat: qui postea sine herede moritur:an reuertatur ad dominum.c.i.ver.modo reuertor.
Filius fris ọfuncti qualr cũ patruo succedat .c.i.ver.q̃ro g̃.

De bene. Fra.ꝛ qua.fra.suc.in bene. fratris fol.

Habitãtes sil͛ dicunt͛ sibi inuicẽ auxiliũ prestare.c.i.ver.sil͛.
Succedat an frater fratri in feudo nouo.c.i.ver.ꝛ nota.
Emẽ ọ pecũia cõi vl͛ redacta ex re cõi an sit dr̃ia.c.i.v.itẽ ñ.
Rustici sil͛ stãtes si acqrũt aliqd bobus cõibus an sit cõe.c. i.v.ꝛ hec. Et ibi q̃ opa iter frẽs prestita p̃sumit͛ gratuita.
Frater si protestatur in acquisitione se nolle fratri acquirere non acquirit.c.i.ver.secundo.
Prodigus ꝛ pupillus idẽ priuilegijs vtunt͛.c.i.v.oppono.
Feudum an possit emi.c.i.ver.deinde.
Scientia rei alicuius an ꝛ qñ inducat ꝓsensuz.c.i.ver.aliud.
Licitũ an sit gratis quod non lz per pecuniã.c.i.ver.deide.
Fratres simul: stantes an presumantur socij omnium bonorum.c.i.versi.certe.
Promisit si qs cedere iura sub pena:ꝛ ille cui cessio est fienda sit absens: an incidat in penam.c.i.versi. Argumentuz. Et ibi an possit fieri absenti.
Cedens actiones non dicitur soluere.c.i.ver.extra nota.
Impedimentum quod tollit beneficium indulgendum non tollit indultum,c.i.ver.adde quod.

De feu. Sine culpa non amittendo. fol.

Culpa nõ p̃sumit͛:ꝛ declaratio est necessaria.c.i.ver. itẽ nõ.
Priuilegia alicui sine culpa auferri nõ debent:cap.primo. versi.ꝛ idem in.
Snia an ꝛ qñ sit necessaria in delictis.c.i.versi.item nota.
Banniti qui ex forma statutorum habentur pro condẽnatis si capiãtur debet fieri declaratorius processus.c.i. ver. ꝛ ideo quando.
Libellus an sit necessarius ad declarationem executionis legis.c.i.ver.ad executionem.
Jussus:mandatum:consiliuz ratificatio:iste dictiones i quo differant.c.i.§.si quis miles:ver.in textu.
Decretũ a iudice an ꝛ qñ possit iterponi.c.i.§.i.v.de decre.
Snia declaratoria an quãdo requirat͛.c.i.§.i. ver. amittat.
Adulterans vxorẽ dñi mortui:ꝛ sic viduaz.c.i.§.i.ver.dño.
Impotentia excusat vasallos a pena ꝛ quẽlibet.c.i.§.i.ver. sed potuerit. Et ibi quod impedimentum excuset.

Quod tempore Miles inuestitu. pete re debet. fol.

Mensis quot dies habeat.c.i.ver.in textu.
Dies nõ integra an cõnumerek iter dies termi.c.i.v. adde.
An sufficiat q̃ negociorum gestor petierit inuestituram intra annum.c.i.ver.sed an.
Jurans fidelitatem episcopo:an teneatur iurare successori: c.i.versi.pone iuraui.
Purgatio more an admittatur in terminis .ti.quo.tempo. mil.c.i.ver.ꝛ ex isto. Et ibi quando purgetur mora.
Purgare an possis moraz si promisisti mihi vsufructũ sub pena elapso biennio.c.i.ver.pone.
Remisisse ingratitudinez an videatur dominus qui recipit vasallum post annum ꝛ diem.c.i.ver.sed pone.
Mensis a quo tempore currere incipiat.c.i.ver.ꝛ mensem. Et ibi quid in alio termino.
Uxor an teneatur lugere virum post annum: si ignoret eum mortuum.c.i.ver.dicit lex.
Causa iuxta vt mors: inimicitia capitalis excusat.cap.i.§.i. versi.ꝛ primo.
Negligentia dolosa dr̃ maleficium.c.i.§.i.versi.extra nota.
Minor restituitur in integrum si inciderit in commissum q̃ non petierit inuestituram.c.i.§.i.ver.infantia.
Minor restituitur aduersus tempus consuetudinarium.c. i.§.i.ver.ex his. Et quid de tempore statuti.
Jurare fidelitatem nõ debet vasallus domino si sit infamis c.i.§.i.versi.infamia.
Vasallus non tenetur sequi dominum quocũq̃ iuerit .ca.i. §.i.versi.vel ꝛ.
Excommunicatus est infamis.c.i.§.i.ver.nota.
Probetur an mors per famam.c.i.§.i.ver.nota duo.
Juramentum potest prestari per procuratorem ꝛ inuestituram peti.c.i.§.i.ver.in ea.glo.
Ciuitates singule an cogantur prestare fidelitatis iuramentum.c.i.§.i.ver.quid de ciuitatibus.
Jurare fidelitatẽ an debeant mulieres.c.i.§.i.versi.summe.
Ad iurandum an impediti teneantur mittere procuratorez c.i.§.i.versi.deinde.
Feudum vasalli non põt dominus alteri conferre sine eius consensu.c.i.§.si quis:versi.nota.
Locare dñs feudũ vasalli an possit.c.i.§.e.ver.querit glos.
Concedens duobus feudum an incidat in crimen falsi.c.i. §.eodem:versi.quero.
Dominus an possit pignorare feudũ.c.i.§.e.ver.quero. Et ibi an tertio possidẽte possit dominus hipotecaria agere.
Vendere feudũ cum curia an dñs possit.c.i.§.e.ver.quero.
Dominus an teneatur contractui stare mortuo vasallo si inuestitura non valuit eo viuẽte.c.i.§.si quis: ver.q̃ro pone.
Judex cui nil ꝓbatũ ẽ:nihil mãdare p̃t.c.i.§.sancim⁹.v.nõ.
Actus factus a iudice incõpetenti nõ valz.c.i.§.e.v.pariuz.
Querela habetur aliquando pro appellatione ad superiorem.c.i.§.eodem:versi.dixerit.

Nil nouari appellatione pendēte qñ locū habeat.c.i.§.eo. ver.dixerit.Et ibi q̄ habeāt suspendē iudicis iurisditōez.
Dilapidare qs dicat bona sua .c.i.§.eo. versic. dilapidare.
Recursus ad superiorē hr̄ loco appellationis.c.i.ver.itē si.
Nouata infra tempus appellandi debent reuocari .c.i.§.e. versi.sed quero.
Citare partes ad audiendum arbitramentuz: an teneantur arbitratores qui tenentur determinare qōnes infra mensem.c.i.§.eodem:ver.sed hic.
Appellans remanet in possessione in cāis feudoꝝ p septem hebdomadas.c.i.§.sancimus:ver.vlterius.
Appellationis causa si vertatur coram principe: illi qui tulerunt sententiam an debeant citari.c.i.§.eo.ver.deinde.
Tempus petendi inuestiturā an sit ꝓtinuū.c.i.§.e.v.sz q̄ro.
Judex appellationis an possit pronunciare laudum nulluz: c.i.§.eodem:ver.sed nunquid.
Presumitur pro sententia principali finito biennio appellationis.c.i.§.eodem:ver.adde.
Snia lata ꝑ primā qd si appeat post biēniū.c.i.§.e.v.adde.
Libellus in quo petit snia reformari valz.c.i.§.e.ver.sz an.
Appellari an possit a iudice cogēte partem ad obseruationem laudi.c.i.§.eodem:ver.denuo.

De conten. Inter do.z vasal.de inuesti.
Negare quis dicatur.c.i.ver.extra hic.
Probare an possim visum alterius vel auditum per visum meum.c.i.ver.secundo.
Dictio oculus ponit pro naturali ratione .c.i.ver. scias.

Quemadmo. feu. Ad filiam pertineat.
Agnatis in feudo de quo filia inuestita est an possit preiudicari.c.i.ver.sed si.
Emphiteosi finita potest refirmari filie per abbatem si vult non coheredibus.c.i.ver.z nota.
Statutum ꝙ filia femina non succedat extantibus agnatis intelligitur vsq; ad quartam generationem.c.i. versi.z nō.

Quibus mo. Feu.constitui potest.
Probatio subē si deficiat deficit z substantiatū.c.i.ver.nō.
Possessionis apprehensio an habeatur pro inuestitura.c.i. versi.sed nonne.
Solēnitas debita si non interuenit in contractu feudali nō est rectū feudū nec trāsmittit ad hr̄des.c.i. ver. ergo hoc.
Dominus potest inuestire vasallum per nuncium aut procuratorem.c.i.ver.preterea.
Partes curie quare sint idonei testes.c.i.ver.porro.
Feudum simpliciter receptum intelligitur preceptuz pro se z filijs masculis.c.i.ver.ex glo.

Si de inuesti. Inter do.z vasal. lis oriatur.
Probatiōis nemine in dubio intelligitur de plena .c.i.ver. non poterit.
Probandi ius per sacramentū transit in successorem.c.i.v. successoribus.Et ibi infertur ad similes questiones.
Jurauerit si possessor z lite pendente moriat: an transeat tale iuramentū ad successorem.c.i.ver.quid si possessor.
Testes sunt citandi ad hoc vt eorum dictum valeat: itez debent iurare z deponere.c.i.ver.vocauerit.
Statutum quid si disponat ꝙ stetur iurameato alicuius .c. i.ver.z facit.
Pares curie qui dicantur: ibidem.
Testes ob defectum legitimorum admittuntur: qui alias non admitterentur.c.i.ver.abfuerit.
Testis si velit veritatez celare an puniatur de falso.c.i. ver. veritatem.
Testis dictum non plene narrantis factum an probet .ca.i. versi.z adde.
Testi qui accepit pecuniam ne deponat:si postea deposuerit an credatur.c.i.ver.vel premio.
Judices gradatim adiri debent.c.i.ver.a comite.
Testium receptio an possit cōmitti.c.i.ver.extra quero.
Appellatiōis iudex si deficit dz ad populū appellari.c.i.v. nota:z nō ad futuꝝ successorez. Et ibi quedam alia dicta.
Testes producti coram arbitris debent compelli ad iurandum.c.i.ver.compellantur.
Juramenti forma testium qualis sit.c.i.ver.tacebunt.
Nuncius ad iudicia potest constitui.c.i.ver.cuz ipso.
Imperator potest ferre sententiam non seruato ordine iudiciario.c.i.ver.obseruetur.
Sententia lata non publicatis attestatiōibus an valeat.c.i. ver.extra quero.
Clausula ista:sic facias:solus princeps vtit.c.i.v. obseruet.
Ad concludendum in causa an vna pars possit aliam cogere.c.i.ver.secundo queritur.
Citatio partis an sit necessaria in deferendo sacramento.c. i.ver.sed aduerte.
Instantia an finiat per lapsum triēnij.c.i.ver.sz aduerte.
Imperatorem potest populus degradare.c.i.ver.in isto.
Prelati an possunt infeudare agnatis ō iure.c.i. v. alia gl.
Testes duo probant.c.si quis: ver.nota:fallit tamen vt ibi i legato.xx.solidorum.
Dilatio ad iurandum an possit peti.c.si quis:versi.sz nūqd.
Juramentum an sit vera probatio.c. eo.ver. sed nunquid.
Solus:ista dictio est alioꝝ exclusiua.c.eo.versi.solus.
Possessio an z quando inducat presumptionem pro vasallo.c.eo.ver.nota optimum.
Patientia sine contradictione quando habeat pro cōsensu.c.eo.ver.nota.

De feu.da. Inuicem legis commissorie.
Pignorare an dñs possit feudum:super Rubri.in princip.
Feudū an possit formari per pignoris dationem: sup Rubrica:ver.item quero.
Fideiussor in pactis pignoꝝ est fauorabilior q̄ mutuator: super Rubica:ver.extra nota.
Vasallus si vendat feuduz pro decem z recipit octo pacto apposito: ꝙ si reliqua infra mensem nō soluantur feudum sit inemptum.c.i.ver.pone.
Pactū legis commissorie est multuz graue.c.i.ver. z nota.
Contractus talis presumitur qualis est in sua prima figura c.i.ver.nam qualis.
Pactum legis commissorie an sit: si pignoro hac rez pacto apposito ꝙ si non luero infra mensem:ꝙ amplius nō possim luere.c.i.ver.sed vtrum.
Pactum legis commissorie an possit fieri cuz fideiussore hm modo:si nō extraxero te de obligatione ista ꝙ pignus qō pro indemnitate dedi tuum sit.c.i.ver.sed nunquid.
Pactum legis commissorie an valeat in dote appositū sed nunquid.
Juri offerendi pacto legis commissorie: an possit prescribi c.i.ver.in textu.
Pactū istud hm mō appositū:obligo tibi talē rē: quā si non luero infra tale tps sit tibi empta iusto p̄cio.c.i.v.q̄ro vtꝝ.
Pactū qō fit animo compensandi:an valeat.c.i. versi. q̄ro.
Pactū ꝙ talis domꝰ mea sit tua:si tu mutuaueris mihi decē:z si nō soluero illa ifra mēsez:an valeat.c.i.v. q̄ro pone.
Pactum legis commissorie si non sit appositum in ipso cōtractu sed ex interuallo an valeat.c.i.ver. quero pone.
Usurarius an presumat ꝓtractus: si fenerator mutuauit mihi decē pro qbus vēdidi sibi domū pacto apposito: ꝙ nō possim illam reemere nisi finito quinquēnio.c.i.ver. quero de qbusdam.Et ibi qualiter presumatur ꝺctus vsurarius.
Pignoretur si castrum an creditor possit vti iurisditione.c. i.versi.quero.
Pignoraticia ō iure canōico an sit i rē scripta.c.i.v.q̄ro an.
Agi q̄ actōe possit ꝺ ēptorē rei pignrate subvsurj.c.i.v.z dic.
Pcm̄ ō futura successiōe an z qñ valeat.c.si qs.v. cū g̃ q̄rit.
Testatorq magnū patrimoniū p fas z nefas composuerat: paupes instituit his verbis additis: si cōtingat me facere aliud testm̄ exnunc medietatem oium bonoꝝ meoruz tibi notario pro

notario pro dictis pauperibus recipienti dono irrenocabiliter:que exnunc constituo me precario nomine possidere:an dicti pauperes virtute talis donationis conseq possint.c.si quis:ver.extra propono.
Donatio an valeat: quamqdam testator blanditus in testamento de quadam domo fecit:si contingeret ipsum mutare testamentum.c.eo.ver.secundo queritur.
Donatio quando morte confirmetur.c.eo.ver. caue. Et ibi an sufficiat constitutum.
Prescribitur feudum spacio.xxx.anno.c.quidam: ver.nō. Et ibi plene ⁊ in fi.
Succedat an heres in feudo prescripto.c.eo.versi.ſz nūqd.
Emphiteosim si qs prescripserit:an ista emphiteosis extēdatur in tertiam generationem tantuz.c.eo. ver. ergo fui.
Ille qui prescribit longissimo tempore si amisit possessionez an habeat ius vendicandi.c.eo.ver.querit glo.
Jus offerēdi an prescribaꝫ longissimo tpe.c.eo.ver.queriꝫ.

Incipit Liber Secundus Feudorum.

De feu.cogni.

Judex cui cōmittitur decisio cause: an debeat iudicare ſm ius quo cōmittens erat iudicatus.c.i.ver.no.
Consuetudo an oporteat qꝫ sit prescripta.c.i.ver.⁊ nota.
Consuetudo iniqua non potest prescribi.c.i.ver.in glo.
Consuetudo qꝫ ponantur nomina trium officialiū in instrumento si sint posita licet vnus esset absens tamen notariuz a pena falsi excusat.c.i.ver.sed pone.
Consuetudo excusat notarios a pena falsi.c.j. ver.ea ratōe.
Cōsuetudo siue statutū suffiˢ qꝫ sit tolerabile.c.i.v. phibēs
Feudorū cause decidunt per consuetudinem: si reperiaꝫ expressum alias per argumenta iuris cōis.c.i. versic. in glo.
Consuetudines feudorū an sint locales.c.i.versi. itez nota.
Cōsuetudo nō ꝙfirmatur p sniam arbitroꝝ.c.i.ver. extra gl.
Cōsuetudo vincit aliqñ legē diuinā ⁊ canonicā.c.i.v. itē nō.
Consuetudo rez nām infringere non potest.c.i.versi.adde.
Argumētū a simili ꝙsuetudinis an possit sumi.c.i.v. q̄rit gl.
Consuetudo dicitur ciuium tacita conuentio.c.i. ver.i llud. Et ibi qꝫ est stricti iuris.
Immobilia dicuntur omnia que solo coherent.c.i.§.i.versi. soli.Item annui redditus pedagia ⁊ similia:⁊ in ver.q̄rit.
Emens pedagiū a cōmuni an videatur emisse penas transgressoruz.c.i.§.i.ver.sed nunquid.
Camera vel caneua: iste dictiones quid significent.c.i.§.i. ver.de camera.
Nomina debitorum an computentur inter immobilia.c.i. §.i.ver.extra querit.
Filius succedendo patri non dicitur feuduz acquirere: sed acquisitum capere.c.i.§.i.ver.in glo.
Fundus estimatus si sit datus i feudū cū aialibꝰ:finito feudo an debeat reddi estimatio aialiuz.c.i.§.i.ver.quero si.

Quid sit inuestitura.

Datuz non dicitur quod non potest possideri:nec quod est locatum:super Rubrica:in prin.
Ex re locata tenetur ille qui iniuste recessit: ac si commoda percepisset:super Rubrica:ver.qui recessit.
Error nominis vel confinium non viciat possessionez super Rubrica.ver.error:idem in testibus.
Intellectus contrarij non debent sumi in eodem instrumēto:super Rub.ver.extra nota.
Instrm vnū non potest qs diuidere:super Rub.ver. ex nō.
Firmius est qō est re traditū q̄ verbo solo.c.i. ver. collige.
Inuestitura quotuplex sit.c.i.ver.nota.
Emptor cui nondū est tradita possessio an possit se opponere ne alius mittatur in possessionem.c.i.ver.extra nota.
Assigno:istud verbū qd significat.c.i.ver.⁊ adde.Et ibi qd si papa dicat assignamꝰ tibi tale castrū cū plenitudie iuris.
In feudū dari non potest locus incertus.cap.i.versi. extra.
Ad inuestituram abusiuam an regraꝫ magis vnū signuz q̄z aliud:puta birretū:ensis:aut baculus.c.i.ver. quidam me.
Dominiū quare non transferaꝫ ex ptractu: solo.c.i.ver.⁊ nō.
Dominus per traditionem corporalem an liberetur ab inuestitura.c.i.ver.reuoco.
Vasallus an habeat talem possessionem qualem habet vsufructuarius.c.i.ver.quero nos.
Executio si spectet vni ⁊ condēnatio alteri:an ille q hz executionez possit in illo loco furcas erigere.c.i.ver. quesiuit.
Inuestiture due si apparent eodem tempore facte preualet plenior.c.i.ver.extra nota.
Consortes:ista dictio quos comprehendit.c.i.ver.pone.
In inuestitura si dicattr:inuestimus talem pro se:⁊ descendentibus ex suo corpore qui veniant.c.i.ver.pone dicit.
Priuilegium quod dicatur.c.i.ver.⁊ nota.
Citari vasalli absentes an debeat quando alius inuestiaꝫ .c.i.ver.quero.Et ibi quid si nolunt venire.
Inuestitura est nulla si numerus testium desit.c.i.versi.nota hic:⁊ ibi an tunc oriatur obligatio naturalis.
Potentiam ab actu vbicūqz lex remouet: traditio nō trāsfert dominium.c.i.ver.⁊ est.
Probetur qualiter inuestitura.c.i.ver.his premissis.
Probatur traditio possessionis p instrz.c.i.ver.ibi p breue.
Testes q fuerunt in instrumento debent produci ad probādum tenorem instrumenti amissi.c.i.§.j.versi.vel amissum.
Testes debent cogi ad deponendum veritatez: lz dicant se non interfuisse.c.i.§.i.ver.se non interuenisse.
Qui non reminiscitur hodie potest cras reminisci.ca.i.§.i. versi. non reminisci.
Inuestitura corporalis an requiratur in incorporalibꝰ: puta in iurisditione.c.i.§.i.ver.sed quero.
In feudū qualiter possit dominus concedere rem quā predo possidet.c.i.§.i.ver.quero etiam.
In iuramento testis debet fieri mentio qꝫ iurauit ad sancta dei euangelia in causa feudali.c.i.§.i.ver.nota.
Testiū pductio an possit fieri pꝰ dedicita testificata.c.i.§.i. v.q̄ro vtrū.Et qd i cā appella.⁊ ibi q̄dā alia ad pposituz.
Dominus qd si nolit cogere pares curie.c.i.§.i.ver.q̄ro.Et ibi qd si vasallus vult omnino probare per pares curie.
Probaꝫ q̄ſr possessio incorpaliū.c.i.§.si vo vasallꝰ:v.nō tex.
Rustici ⁊ mulieres si pluribus annis dederint vnū par caponū nobili:an possint in futurū cogi.c.i.§.e.ver. item nō.
Presumptio iuris non cadit super irrationabilibus:nec in solitis.c.i.§.si vera inuestitura:ver.⁊ nota.
Presumitur in dubio feudum concessum ſm propriam naturam.c.i.§.preterea:ver.nota qꝫ.
Pactuz de associanda vxore domini in diebus festiuis an valeat.c.i.§.eodez:ver.in festiuis.
Pacta extranea non presumuntur.c.i.§.eo.ver.nota qꝫ.
Juramentū in supplementū probationis non recipitur contra presumptionem consuetudinis.c.i.§.eo.ver.nota.

Per quos ſiat inuesti. fol.

Confirmans veterē inuestiturā nō dī alienare.c.i.ver.nota.
Consuetudo si confirmat contractū minoris non regraꝫ decretum iudicis.c.i.versi.nota.
Confirmatio an tribuat ius de nouo.c.i.ver.⁊ sic.
Probari per testes an possit certa scientia pape: de qua nō fit mentio in litteris:vt puta in puero minori septēnio presentato pape cui beneficium contulit: non habita mentione in litteris de etate infantili.c.i.ver. ⁊ accidit questio.
Feuduz computaꝫ in bonis vasalli.c.i.§.noui vero.v. nota.
Feudatariꝰ vl̄ dñs an teneaꝫ soluē datia vl̄ collectas:ibidē.
Genus ꝙtinet sub se q̄libet eius speciez c.i.§.i.v. itē nota.
Seruitutē constituens an dicaꝫ alienare.c.i.§.e.v. ſz nūqd.
Vendere quid si quis promisit nisi tibi.c.i.§.si res:ver.nisi: ⁊ ibi de eius natura.
Vasallus potest cuilibet infeudare nisi faciat in fraudez.c.i.§.eodem:ver.nota.
Alienatio quando valeat in vita vasalli:ibidem.

Consuetudo valet in perpetuum si non reperiatur mutata: c.i.§.eodem:ver.item nota.
Alienatio fraudolosa an sit ipo iure nulla.c.i.§.e.v.q̃rit gl.
Legentur si cibaria monachis an abbas possit agere ꝓpꝛio noie:vel noie monachoꝝ.c.i.§.personam: ver.extra queꝛit.
Nuntius dicit ille q habet mandatũ.c.i.§.eo.ver. extra nõ.
Dubitans an egpereꝛ ignoꝛanti.c.i.§.eo. versi. ignoꝛantia.
Feudũ an possit ꝓcedi seruo sine libertate.c.i.§.e.v.an dñs.
Possessionem potest quis per alium tradere.c.i.§.ʒ vtrũ: ver.nota q quis.
Argumentum potest sumi ab interꝓetatione nominis .c.i. §.nulla:ver.a fidelitate.
Fidelitas qualiter debeat ꝓmitti.c.i.§.eodem:ver.i glo. ꝛ an quis possit per ꝓcuratoꝛem iurare fidelitatem.
Vasallus q̃liter dꝫ honoꝛare dñm.c.i.§.eo.ver.item ponit.
Fidelitatem largam nemine excepto: an teneatur vasallus domino facere.c.i.§.eodem:ver.item nota.
Fidelitas qñ sit ꝓestanda.c.i.§.eodem: ver.cum queritur.
Fidelitatem quid si vasallus vult ꝓestare dominus aut re cusat facere inuestituram.c.i.§.eo.ver.queritur.
Pactum appositum contra diffinitionem contractus an va leat.c.i.§.eodem:ver.vltimo.
Diuestitura per quos fiat ꝛ qualiter.c.i.§.eodem:ver.que ro:ꝛ sic qualiter quis ꝓiuetur.
Fiscus possidet feudum in vita vasalli ob crimen commis- sum.c.i.§.eodem:ver.vnum dico.

Quid Precedere debeat inuesti.an fidelitas. fol.
Instrumentum an oꝛdo ꝓeposterus vitiet.c.i.versi.sed qd. Et ibi que dicatur fidelitas.
Contractũ ille ꝓimo implere debet q est ꝓincipalis in cõ- trahendo qñ nomen a nomine descendit.c.i.ver.tertia rõ.
Actio directa an oꝛiaꝛ ex contractu feudi.c.i.ver. iuxta qõ.

Qualiter Debet vasal.iurare do.fidelita. fol.
Clausula sicut debet iurari intelligitur in omni iuramento fidelitatis.c.i.versi.nota.
Juramentum fidelitatis qui ꝓestare teneantur.c.i. ver. nõ. Et ibi quotuplex sit iuramentum.
Domestice persone que dicantur.c.i.ver.querit.
Jurabunt inuicem fidelitatem nunqud duo domini vnius castri vel ciuitatis.c.i.versi.sed pone.
Unus dominoꝝ an possit alium punire qui crimen com- misit.c.i.versi.querit.

De forma Fidelitatis. fol.
Obliuisci de eo qõ gs alteri facere teneꝛ non lʒ.c.i.ver. nõ.
Dispensare periuriũ de feudo an possit papa.c.i. ver. sʒ an.
Expellere mercatoꝛes sine causa an liceat dominis terꝛaꝝ: c.i.§.si dominus:ver.extra quero.
Expelli possunt venturi ad patriam.c.i.§.eo.ver.venturis.
Domini feudoꝝ ꝓiuantur isdem causis ꝓꝓietate:qui bus ꝛ vasalli.c.i.§.eodem:versi.item vasallus.
Repꝛesalie concesse pisano ciui ꝙ perusinos non extẽdunt ad perusinos tũc tpis pisis bitãtes.c.i.§.e.ver.itez p̃dicta.
Fides debetur hincinde.c.ꝓimo.§.eodem:versic.nota.

De noua Forma fidelita. fol.
Forma facilius tollitur q̃ substãtia.c.i.ver.nota:ꝛ ibi quo- tuplex sit nouum.
Instrumentũ potest in ꝓima persona formari.c.i.ver.nota.
Juramentuꝫ si sit ꝓestitum super veteri testamento valet.c. i.ver.euangelia.
Juramentum fidelitatis an astringit contra fratrem ꝛ filiũ: c.i.ver.sed nunquid.
Homines grossi non debent interrogari super significatio- nibus vocabuloꝝ.c.i.ver.nota.
Membꝛum qõ dicaꝛ.c.i.ver. membꝛũ. Et ibi inferꝛ ad di- spositiõeꝫ statuti disponẽtis:q deliquẽti amputeꝛ mẽbꝛ.
Casus foꝛtuitus dicitur iniusticia.c.ꝓimo: ver iniuste.

Jurare aliũ sigs ꝓmisit nõ teneꝛ:nisi regraꝛ.c.i.ver.nota q.
Secretũ potest qs pandere habita licentia.c.i.ver.nota q.
Feudum quando dicatur acquisitum.c.i.§.inuestitura:ver. ꝛ nota.Et ibi quid operetur traditio possessionis.
Princeps transfert ius ex solo titulo absq; tradittone .c.i. §.i.ver.hoc verum.Et sic ex ꝓiuilegio transfertur ius.
Feudũ si ꝓnceps vel papa ꝓcedat ꝓꝓio motu:an transfera tur ius absq; q te coꝛpoꝛaliter inuestiuerit.c.i.§.i.ver.si er go.Et ibi quid possit facere ꝓinceps.Et q ꝓinceps pót ꝓocedere iuris oꝛdine non seruato.
Priuilegia surreptitia non valent.c.i.§.i.ver.adde.
Contumax in tradenda possessione tenetur ad interesse .c.i. §.i.ver.in glo.
Emens rem alinam an ꝓesumatur eam scire alienam .c.i.§. i.versic.an emens.Et ibi quid in vendente.
Permutans cum alio licet ꝓesumatur credere illum domi nuꝫ non tamen in ꝓeiudicium suũ.c.i.§.i.versi.extra nota.
Presens alienatiõi rei sue:an sibi p̃iudicet.c.i.§.i.ver.sʒ si.

De inuesti. De re alie.fa. fol.
Benunciare an possit emptoꝛ emptoꝛi:non potest denũcia- re sine cessione.c.i.ver.intellige.
De euictiõe nõ teneꝛ nisi qs sit cõdẽnatus.c.i.ver. itẽ nota.
Vasallus an teneaꝛ ad fuitia euictione pendẽte.c.i.v.ꝛ an.
Quasi ꝓꝓietas reperiꝛ sicut ꝛ quasi dñium.c.i.§.i.v.nota.
Vasallus an habeat vtile dñium.c.i.§.i.versic.querit.glos.
Dñiũ vtile bñs an dicaꝛ ꝓncipaꝛ ꝓsona.c.i.§.i. v. ꝛ an bñs.
Reiuẽdicatio vtilis an possit competere sine vtili dominio c.i.§.i.ver.ꝛ an.
Cedi an possit vtile dominium:ibidem.
Seruitutem non potest imponere vasallus in ꝓeiudicium domini.c.i.§.quid ergo:ver.nota hic.
Prescriptio longa nõ currit ꝙ dñm.c.i.§.eo.ver. itez nota.
Emphiteota non potest seruitutem in ꝓeiudicium domini imponere.c.i.§.eo.ver.ꝛ nota.
Vasallus an dicatur cessionarius personalium actionuꝫ do mini.c.i.§.eo.ver.extra quero.
Exceptio cessarum actionum an possit opponi per debito- rem.c.i.§.eo.ver.sed nunquid.
Custodire castrum tempoꝛe necessitatis potest dominus in uito vasallo.c.i.§.eo.ver.extra nota.
Prescriptio an sit interrupta respectu totius:si pars peta- tur.c.i.§.eo.ver.extra quero.
Actio directa ꝛ vtilis vnde oꝛiantur.c.i.§.eo.ver. extra nõ.
Emerit si vasallus rem iuxta rem feudalem per hoc nõ cẽ- setur feudalis.c.i.§.econtrario:versi.nota istum.
Deliozare rem an quis possit inuito domino. Et qd in va sallo.c.i.§.eo.ver.adde quod.
Seruitutẽ si vasallus fundo feudali emat accresceit nisi fun do.c.i.§.eo.ver.item nota.
Emerit quid si vasallus iurisditionem in castro sibi cõces- so an ipsi acquiratur.c.i.§.eo.ver.nunquid.
Vasallus in ꝓeiudicium agnatoꝝ non potest facere con ditionem feudi deteꝛioꝛem.c.i.§.eodem: versi.nota tex.
Statutum circa lucrum dotis quod inspiciatur an domici- lij viri vel mulieris.c.ꝓimo.§.quãuis:versic.extra quero.
Botẽ amittit vir si expulerit vxoꝛẽ sine cã.c.i.§.e.ver. q̃rto.

Qualiter Feu.alie.pote. fol.
Consuetudo an pꝛescribatur spacio.xxx. annoꝝ.c.i.versi. sed an.Et ibi quid de consuetudine iuri contraria.
Vendere partez feudi inscio domino ob necessitatẽ victus an possit vasallus.c.i.ver.necessitate.
Alienãs ptem feudi an totũ amittat.c.i.§.si vo:v.ꝛ si vltra.
In oi pꝛouisione fraus excepta intelligiꝛ.c.i.§.e.ver.nõ.q.
Feudum si dominus vni abstulit debet alij concedere:q ea- dem munera subeat.c.i.§.eo.ver.ꝛ nota.
Feudum an amittatur ꝓpter maximaꝫ capitis diminutio nem.c.i.§.eo.ver.aut alia.
Alienatio tenet duꝛãte illo q alienauit.c.i.§.e. v. ad irritũ.

Dotare filiaz licet pater teneatur non tamen tenetur de feu do.c.i.§.donare:ver.nota q.
Fructus vendens non dicitur alienare:ibidem.
Dño quid si approbat testamentũ vasalli.c.i.§.e.ver.qd si.
Auctentica res que.C.de fideicõ.an habeat locum in re feu dali.c.i.§.eodem:ver.oppono.
Feudum si sit relictum pro anima: an debeatur estimatio.c. i.§.eodem:ver.sed ego quero.
Feudum an possit legari:z de eo testari:si sit concessum pro te z heredibus qbuscũqz dederis.c.i.§.e. ver. sz dubitari.
Ecclesia dicitur filius.c.i.§.eodez:ver.extra nota.
Feudum an possit dari in donationem propter nuptias .c.i. §.donare:ver.sed nunquid.
Emphiteosis ecclesiastica an possit alienari saluo iur ecclesie.c.i.§.eodem:ver.quero quid.
Fraus probat ex modicitate precij.c.i.§.e.ver.nota op.tex.
In dotem pro se dare feudum quod habet an possit.c.i.§.e. versi.in glo.
Renuncians perdit ius proprium non autem vniuersitatis aut populi.c.i.§.porro:ver.nota q.
Tacens per annum aliquando dicitur renunciare.c.i.§.eo. ver.annali.
Tempus ex quo inducit tacita renunciatio non currit ignoranti.c.i.§.eodem:ver.ex quo.item prescriptio annalis.
Juri offerendi pscribit spacio.xxx.ann.c.i.§.eo.v.nota hic.
Prescriptio an currat pupillo.c.i.§.eo.ver.quero.
Agnati in redimendo feudo ab agnato vasallo alienato an proferantur domino.c.i.§.eodem:ver.proximi.
Agnati an z quando preferantur domino facta alienatiõe: c.i.§.eodem:ver.z nota.
Alienatio feudi si sit permissa per statutum an agnati poterunt redimere.c.i.§.e.ver.quero quid.
Statutum q si secundus creditor distulerit ius suum prose qui per annum z diez:q postea non audiatur an valeat .c. i.§.e.ver.extra querit:z sic ius offerẽdi potest abbreuiari.
Statutum vnuz potest se ad aliud referre.c.i.§.de illa. ver. z sic nota.

Quis dica.dux mar.co.siue capi.vel vasal.fol.

Dignitates omnes a principe veniunt.c.i.in prin.
Comes quis dicatur.c.i.ver.nota.
Nobilitas que dicatur.c.i.§.ceteri vero:in prin.
Dignitatẽ an hẽat ille q pest villevl castro.c.i.§.e.v.adde.
Soldata prestatio quotuplex sit.Et an transeat ad heredẽ c.i.§.soldata in prin.
Salarium an possit peti ab herede officialis mortui vno eorum mortuo vel ambobus.c.i.§.eo. versi. quid ergo iuris.
Salarium an debeatur:si officialis qui ingressurus erat officium sit mortuus in itinere.c.i.§.eodem:ver.sed.quid.
Soldata que dicatur:ver.nota:cum alijs notabilibus.

De succes. fra.z de fra.succe.in feudo. fol.

In successionibus traditis a iure romano ab intestato attẽdit gradus prerogatiue non q̃litas persone.c.i.versi. nota.
Proles que dicatur.c.i.§.ad filios:in prin.
Frater ex vtroqz parente in successione: an excludat alium fratrem ex vno latere tantum.c.i.§.si vero:ver.quero.
Agnati omnes succedunt in feudis post fratres z fratrum filios.c.i.§.eodem:ver.nota post.
An nepotes cuz fratruis succedant in stirpes: vel in capita in feudis.c.i.§.eodem:ver.quero ergo.
Probare dz ille q dicit feudũ nouũ.c.i.§.sivero:ver.nouũ.

De duo. fra.de nouo bene.inuesti. fol.

Jus accrescendi an habeat locum in contractibus: in vltia voluntate:in donotione causa mortis.c.i.in princi.
Feudi portio in diuisibilis an vadat ad dominũ vel ad aliũ fratrem.c.i.ver.querit.
Res indiuisibilis que dicatur:ibidem.
Capana an dicatur domus.c.i.§.si duo fratres:ver. sed nun quid.Quod infert ad statutum puniens facientem insultũ ad domum.
Societas nõ inducit ex mutua habitatione.c.i.§.e. ver. sit.
Emens res nomine suo sibi acquirit.c.i.§.eodez: ver.nota.
Fructus rerum parafrenaliuz non consumpti pertinent ad vxorem:alias secus.c.i.§.eo.ver.idem dico.
Fratresvel alij simul viuentes debent inuicem redditus cõmunicare.c.i.ver.nota q qui.
Castra que sunt vltra z citra montes si sunt in feudũ concess cessa:an veniant montes,in cõcessione.c.i.§.eo.ver.ex hoc.
Fratres sit stantes:fructus rõne cõis mense debẽt cõicare: z an si qua acqsierint presumant cõia.c.i.§.eo.ver. z nota.
Feudũ an sit peculiũ q̃si castrẽse.c.i.§.e.v. oppo. z ibi late.
Fructus bonorum aduentitiorum non sunt communes .c.i. §.eodem:ver.preterea.
Galli z britones possunt de bonis aduẽtitijs testari .c.i.§. edem:ver.item nota.

De inuesti. Quã titius recepit a sempronio fol.

In dotem an possit dari feudum capi. primo: in principio.
Clausula ista:dñam z dominatricem:quid importet:ibidẽ.
Deficere etiam dz qõ nunqz fuit in rex natura.c.i.ver. vlti.

De vasal. Decrepite etatis. fol.

Renũciari feudo in manibus filij vel vxoris domini an possit super Rubrica:in princi.
Renunciatio simplex alia est: z alia causa permutandi .c.i. ver.z nota.
Surrogatũ assumit aliqñ pristinaz qualitatẽ .c.i.ver. nota.
Renunciatio feudi non nocet agnatis capi.i. versi. in glos.

De inuesti. In maritum facta. fol.

Dominus potest esse iudex in causa feudi .c.i. versic. nota.
Jurisditio alia ẽ ordiaria spãlis:alia gñalis.c.i. v. z sic nõ.
Dominus an sit iudex in possessorio feudi sicut i petitorio: c.i.ver. sed nunquid. Et ibi quid si vasallus neget feudum.
Judices in causa feudi quando pares curie esse pñt:ibidẽ.
Dominus est iudex in causa feudi:est dominus non solum ratione feudi sed iurisditionis:capi.primo: ver.ibidem.
Dominus non est iudex in causa feudi propria:puta quando ipse vim intulit vel alter.c.primo:ver.de propria.
Judex in causa feudi quis esse possit z qñ .c.i. ver. z nota.
Prorogare iurisditionem in alium an possint vasalli:quãdo cognitio domino spectat.c.i.ver.quero quando.
Arbitri ad quid eligantur:cum eorum sententia non teneat c.i.ver.quero.
Sententia successoris quãdo valeat si litigatores elegerit predecessorem qui mortuus est:capi.i.versic. sed pone.
Compromissum si sit factum in duos an iudex possit eligere tertium.c.i.ver.sed hic ab extra.
Laudũ an valeat si arbitrator laudauit parte nõ citata nec audita.c.i.ver.z quia.
Compromissarij an possint se inuicem citare ciue requirere: c.i.ver.vtrum.

De contro. Feu.apud pares terminanda. fol.

Judicis partes nulle sunt inter consentientes in cognoscendo.c.i.ver.consentiãt.
Scholaris qui non vult iurare rectori non debet haberi p scholari.c.i.ver.non iurauit.
In iudicem non habet dari quẽ pars postulauit.c.i.ver. gl.
Renunciatio generalis an validetur per iuramentum .c.i. ver.z an iuramentum.
Judices an esse possint pares curie per viam reconuentõis c.i.ver.tertio.
Pares curie an erunt iudices si clericus sit vasallus.c.i.v. extra quero.
Reconueniri an possint pauperes: si per statutum sint eis certi iudices deputati.c.i.ver.pone.
Reconuentio habet locũ in his que requirunt disceptatio/

nem.c.i.ver.ꝛ adde.Et ibi quãdo locũ habeat recõuẽtio.
Remitti ſi petat pcuſſor coꝝ capitaneo accuſatꝰ ad ptãtẽ: vel auxiliator ad capitaneũ coꝝam poteſtate accuſator gd iuris ver. vltimo.
Exceptio litis pendentie eſt dilatoria.c.i.verſi.ꝛ exceptio.

De eo qui ſibi ꝛ here. ſuis maſ. ꝛ femi. inueſtitura accepit.fol.

Feudum acceptum pro ſe ꝛ heredibus ſuis:vel pro ſe:vel,p heredibus ſuis non refert.c.i.verſi.nota q.
Qui dicañ deſcendẽ ex proprio corpe.c.i.ver.ſz imediate.
Feudum qñ tranſeat ad omnes heredes.c.i.verſi. oppono.
Maſculus in feudis excludit germanã ſuã.c.i.ver.ꝛ nota.
Maſculus ſicut excludit in feudis conſobrinas an etiã ita excludat amittam.c.i.verſi.querit glo.
Feudum ſi ſemel ad feminam tranſiuit nõ poteſt ab ea amoueri propter caſum ſuperuenientem.c.i.verſi.ꝛ nota.
Feudum ſi quis accepit pro ſe ꝛ heredibus ſuis: an veniãt niſi illi que ſunt heredes.c.i.verſi.ꝛ nota.
Heres dicit duobus modis:heres hereditat]:ꝛ heres ſanguinis.c.i.ver.q autem.
Dominus feudi ſi moriatur relictis duobus filijs: vno defuncto relicto filio ex altero relicta filia:a quo debz feudũ recognoſci.c.i.§. nam ꝛ illud.

De duobus fra.a capi.inueſti.fol.

Jus accreſcendi an habeat locum in feudo poſtea acquiſito.c.i.verſi:ꝛ eſt argumentum.
Jus accreſcendi an habeat locum inter plures feudatarios c.i.verſi.ſed queritur.
Jnueſtiture tenor derogat oi materie feudor.c.i.ver.ꝛ nõ.
Statutũ ſi dicat q ſi quis tpe mortis curauerit filio ꝛ filia: ſuccedat frater:quid ſi filio tñ caret.c.i.verſi.pone ſtatutũ.

An remo. debeant teſtes qui pares eſſe deſiderunt. fol.

Teſtis conditio debz inſpici tempore quo deponit.c.i.ver. oppono.Et ibi an infamis poſſit eſſe teſtis.
Jnfamia facti eſt triplex:quedã vulgi:q̃dã iudicis mediãte ſnia:q̃dã ex genere facti:qz nõ ẽ catholicus.c.i.v̊.nõ.q.

De contro. inter vaſal.ꝛ epiſco.fol.

Spoliare dñm non dr debitor non ſoluendo preſtationem annuã:ſz qñ gerit in aio nolle ſoluere.c.i.verſi.extra nota.
Judices qui ſint ſi vaſallus negetur a ſucceſſore domini q non ſit vaſallus.c.i.ver.pone Andreas.
Actor replicãdo nõ põt eſſe prius ſuo libello.c.i.v̊.ꝛ nota.
Prorogare iuriſditionem in laicos an epiſcopus poſſit.c.i.verſi.item oppo.
Preſtatio annua an tranſeat in ſucceſſorẽ.c.i.verſic.oppo.
Litis ꝓteſtatio an fiat per exceptõis obiectũ.c.i.v̊. oppo.

De milite vaſal.qui arma bel.depoſuit.fol.

Eccleſia ſiue monaſteriũ loco filij habetur .c.i. verſi. oppo.
Jmpedimentũ legis qñ excuſet.c.i.verſi.qõ ipedimentum.
Vacare an dicatur beneficium per priuationem non per renunciationem.c.i.verſi.ꝛ hic eſt.
Forum an quis mutet ratione clericatus.c.i. verſic. adde.
Feudum an tranſeant in eccleſiaz vel vſufructus vel emphiteoſis:ſi vaſallus igrediatur religiõez.c.i.ver.qdam dicit.
Monachus dicitur miles dei:ibidem.
Officiũ nõ gerens nõ dz bñficio gaudere.c.i.ver. tertio nõ.
Proficere regulã dicit ſeculo renuncians.c.i.ver.itẽ nota.
Forum iam contractum an mutetur ratione clericatus ſuperuenientis.c.i.verſi.ſed an ratione.
Remotus ab officio an habeaꝫ p mortuo.c.i.v̊.eſt ꝛ tertius.
Feudũ an retineant milites gaudentes.c.i.verſic.ſed quid.
Sacerdos an ſit de vniuerſitate ciuiũ.c.i. ver. an ſacerdos:
Seruire in feudo p ſubſtitutũ q poſſint.c.i. ver. adde talez.
Citatio peremptoria an regratur qñ inferior mandat vt coram ſuperiore quis compareat .c.i.verſic.ſed dubitatur.
Nomine priuatus an ſit priuatus re quam propter nomen habet.c.i.verſi.nota hic.
Profeſſio an ſit ſacramentum eccleſie.c.i. ver.quero vtruz.

De milite vaſal.qui contu.eſt. fol.

Juſtitiam denegare videt:qui non logtur.c.i.verſi.nota q.
Priuet an qs tota cã pp vnam cõtumaciã.c.i.ver. adde q.
Citatio pemptoria in qbus actibus regrat.c.i.v̊. dicit Jnn.
Citatus pſonaliter nõ eſt citãdus niſi ſemel.c.i.v̊. vbi idẽ dic.
Contra contumaces qualiter procedatur.c.i.ver. idem ſi nihil.Et ibi quis dicatur contumax.
Citare tyrannũ vel aliũ terribilez ſemel ſufficit.c.i.v̊. adde.
Procuratorẽ impeditus qualez dz ꝓſtituere.c.i.ver.adde.
Dilatione numerus ſtatutus a conſuetudine feudorum an poſſit minui.c.i.verſic.ſed nunquid.
Appellari ab interlocutoria vl̃ decreto iudicis an poſſit .c. primo:verſi.adde q cum.
Appellari a poſſeſſorio iuris an poſſit.c.i.ver. adde q. Et ibi quid a grauamine.
Querela ſola quando pro libello habeatur.c.i.verſic. puto.
Pro libello an habeatur narratio facti cum generali concluſione.c.i.ver.an ſufficiat.
Judex an poſſit ſupplere ſi plus eſt probatum q̃z petitum. c.i.ver. item nota.
Contumax verus quis dicatur.ibidem.
Purgare contumaciã an contumax poſſit.c.i.ver. idez ait.
Obligatio non inducitur ex contumacia:aut interlocutoria.c.i.ver.idem ait.
Locus poteſt alicui ex cauſa interdicti.c.i.ver.adde.
Citatus a iudice incõgruo nõ teneꝫ cõparere.c.i.v̊.citatus.
Proceſſus poteſt fundari ſuper libello in parte bene concepto.c.i.ver.dicit.
Libellus accuſatorius poteſt procedere pro parte ꝛ ,p parte non.c.i.ver.item dicit lex.
Confeſſus de crimine non dicitur condẽnatus ob contumaciam.c.i.ver. extra nota.
Contumax fictus quis dicatur:ibidem.
Que fieri poſſunt ſine citatõe ſi non recte fiant ipſo iure nõ valent.c.i.ver.dicit.
Terminus non debet expectari quando quis dixit ſe nolle comparere.c.i.ver.dicit Hoſti.Et ibi quid ō hora. Quid de citatione generali legis.Et de negante iuriſditionem.
Prelati duricia committitur per trinam requiſitionem.c. ꝓmo.verſic.ter monitus. Et ibi an vna requiſitio ſufficiat.
Bãniti terraꝫ pñt a quolibet depredari .c.i. ver. depdari.
Bannire pares curie non poſſunt dñm.c.i.ver.item pares.
Statutum poteſt dare licentiaz depredandi.c.primo: verſi. ꝛ ſic nota.
Reſtitui an debeant ablata domino ſi feudz reſtituat .c.i. verſic.ſe d nunquid.
Citari mediolani an poſſit peruſinus qui promiſit mediolani ſoluere.c.i.verſi.extra.
Citandus in cauſis tanq̃z aduerſarius quis ſit.c.i.ver. ſecũdo quero.
Exceptio dolo facis poteſt opponi debitori noléti recuperare poſſeſſionem poſt annum.c.i.ver.dicit.
Sententia lata contra illos qui de iure contradicuut iuriſditioni non valet.c.i.verſic. dicit Jnno.
Credatur an nuncio qui dicit ſe citaſſe de iuſſu iudicis .c.i. ver.tertio quero.
Citatio an preſumatur ſi reperiatur ſententia multum antiqua in qua de ipſa fit mentio.c.i.ver.quero ſi.
Proteſtatio trina requiritur in denunciatione: que fit venditori.c.i.ver.quero vtrum.
Proclama vel crida qua quis citatur vbi fieri debet cap.i. verſic.quero vbi.
Citatio ad domum ſufficit poſt litem conteſtatam.c.i.verſi. dicit Jnno.Et ibi quid ſi conſtat de abſentia citandi.
Citatio ſi virtute ſtatuti debet fieri in parrochia : ꝛ citandus ſit in confinibus duarum parrochiarum vel ad domũ: ꝛ ipſe habitet duas domos gd iuris.c.i.verſic.ſi ſtatutum.

Citari an

Citari an debeat iudex: vt defendat suuz processum capi.i. versic.de iudice:z ibi quedam alia ad propositum.
Citatus hoc modo si tua crediderís interesse non potest vt contumax puniri: capi.i.ver.z nota.
Citatus sub illa forma si consenseris te grauatum: quid iuris.c.i.ver.z de illa.
Termino lapso an quis audiatur volens de iure suo excipere.c.i.ver.sed quid dices.
Contumacia an sufficiat qꝫ ex actis appareat capi.i. versic. an sufficiat.
Decretū pmū an possit die feriata iterponi .c.i.v.an pmuz.
Citandus an sit presens.c.i.ver.item an ille.
Priuari priuilegijs an possit vniuersitas.c.i.ver.an vniuersitas.
Citatus illicentiatus recedens:aduersario comparente sequenti die:an puniatur in expensis.c.i.ver.de illo.
Verba nolo z volo quid importent.c.i.ver.dicit.
Arbitrio iudicis si lex aliquid committat:intelligiť de his que animi consilio reguntur:capi.i.ver.adde tamen.
Appellari pót ab his q̄ sť arbitraria iudici.c.i.v. itez scias.
Latitare quando quis presumatur.c.i.ver.nec tamen i ista. Et ibi quando fm decretum possit interponi.
Citari extra territorium an possit qui sortitus est forū rone cōtractus.c.i.ver.item q. Et ibi an habeat locum remissio.
Statutum non ligat forensem non delinquentem in suo territorio:capi.i.versic.si quis est.
Excommunicatio lata contra clericum si non soluerit infra mensem exnunc te excōmunico: an valeat.c.i.ver. sz pone.
Clausula ista exnūc prout extūc qd importet .c.i.ver. z p ß.
Citatus si quis sit qui non potest comparere an iudex possit procedere.c.i.ver.pone aliquis.
Citatio proprie dicať qñ par citat parem.c.i.versic. quero.
Termini lapsus non debet expectari quando certum est illum nolle exequi quod sibi ꝛmponitur.c.i.versi.Hosti.
Citatus corā diuersis:corā quo dz ꝓparere.c.i.ver. dicunt.
Termino potest quis renunciare:capi.i.versic.dicit.
Confiteri vel negare dicit contumax prout sibi est deterius: capitulo primo:versic.dicit.Joan.and.
Terminus idez est quod excluso capi.i. versi.terminus.
Seruare sniam est non vba simpliciter sz cū iuris intellectu c.i.ver.seruare. Et ibi ponunť q̄dam alia notabilia verba.
Termius vbi statutus est arbitro imputatur actori z reo si non probauit:ver.si arbitrio.Et ibi quid si instantie:z quedam alia notabilia.
Terminus assignatus partibus ad docendum coram delegato est peremptorius.c.i.versic.si ordinarius.
Citari non potest infans.c.i.versi.de citatione.Et ibi quid faciet creditor qui vult suum consequi.
Curator quid si quis nolit esse furiosi.c.i.ver.idem in furioso.Et ibi qꝫ iudex potest ex officio supplere.
Et ibi quando curator per inquisitionem possit dari.Et ibi quando bonis:quando ventri.
Curator an possit infanti dari.c.i.versic.dicit Bar.
Minor an possit in integrum restitui contra processum factum per curatorem bonis datum.c.i. versi. sed dubitatur.
Sententia in spiritualibus an possit ferri contra adultum contumacem.c.i.versi.sed an contra.
Reuocari dz factum nō seruato ordine.c.i.versi. item nota.
Missio in possessionez qualiter fiat in iuribus negatiuis.c.i.versi.extra.
Vasallus an possit agere contra dominuz non petita venia c.i.versic.querit glo.

¶ In quibus cau.feu.amit. fol.

Arbitrio iudicis que possint committi.c.i.vesic.nota.
Leges transgredi quando liceat.c.i. versic. vnde propter.
Judex an habeat arbitrium eligendi alteram partem quādo probationes sunt contrarie.c.i.versi.quero quando.
Usufructus ponitur aliquādo pro vtili dominio: z ibi quedam alia.c.i.§.de illa:versic.item nota.

¶ Que fuit prima causa bene.amit.fol.

A pena iusta causa excusat:capitulo.i.versic.beneficium.
Purgari an possit mora feudi amittendi ante litē contestatam.c.i.versi.sed nunquid.
Jurare fidelitatez vasallus heredi domini mortuo domino vel econtra an teneatur.c.i.versi.beneficium.
Dominus si acceptat beneficium vasalli dicitur moram remisisse.c.i.ver.sed quid.
Terminus potest mihi arbitrio iudicis assignari ad faciendum id ad quod teneor.c.i.versic.item nota.
Dispositio.§.est z alia.c.i.que fu.pri.ca.be.amit.an habeat locum si inuestitura sit facta z vasallus nolit facere fidelitatem.c.i.ver.querit.
Fidelitas an z quando non sit prestanda.c.i.ver.in tex.
Vasallus priuatur feudo si dominum in prelio nō iuuat vel si nō denunciauit ei periculum imminens vel si cuz filia cō cubuit.c.i.§.item qui dominum.
Vasallus priuatur feudo ob negligentiam.c.i.§.eodē: ver. nota duo.
Probare an possit vasallus qꝫ dominus decessit non qz vulnus fuit mortale: sed quia medicamenta ei non sunt adhibita.c.i.§.e.ver.querit.
Cause que sint propter quas vasallus feudo priuatur ca.i. §.porro:in prin.
Priuetur an vasallus feudo si fideiubeat pro inimico domini.c.i.§.e.ver.glo.super.
Heres domini an possit accusare vasallum si dominus non accusauit.c.i.§.e.ver.secundo querit.
Dominus quo iure agit contra vasallum quem dicit priuatum feudo.c.i.§.eo.ver. quero quo.
Testis deponens se vidisse aliquid de nocte ad lumen lune:si lūa nó luxit illa nocte ei nó credit.c.i.§.e.v. ꝓpterea.
Priuandus est emolumento qui pacta non seruat .c. i.§.e. ver.deinde nota.
Clausula ista que apponitur in litteris apostolicis: aliogn indignationem beatorum apostolorum se nouerint incursuros.c.i.§.eodem:ver.item nota.
In penalibus proceditur de similibus ad similia.c.i.§. eo. ver.deinde nota.z versic.nota bene.
Priuatur feudo fideiubens pro vasallo qui detulit dominum in causa criminali.c.i.§.eodem:versi.in glo.
Sindici villarum qui denunciant maleficia an teneantur satisdare.c.i.§.eodem:ver.de officio.
Testis dictū non citati an valeat.c.i.§.e.ver.in eadem glo.
Vasallus si detulit dominū : an possit penitere.c.i.§.eodez: ver.modo querit.
Penitentia in quolibet actu an z quando admittatur .c.i. §.eodem:ver.nunc generaliter.
Confitens primo z postea negans vel econtra quid iuris.c. i.§.eodem:ver.modo quidam.
Confessus quid si quis sit in tormentis z perseuerauit qui negauerat prius.c.i.§.eodem:ver.sed dubitatur.
Confiteatur quid si quis factum z negat qualitatem.c.i .§. eodem:ver.sed pone.Et ibi quedam alia notabilia.
In causa appellationis an habeat locū penitentia.c.i.§.eo. ver.quero:z quid in delictis.
Priuetur si vasallus ob culpa in feudo cui applicet an domino vel agnatis .c.i.§.deniqz:ver.vltionem.
Priuatur feudo omnis paricida.c.i.§.eodem: versicu.nota regulam.
Priuatur feudo fratrem interficiens.c.i.§.eodem:versi.z nota hic.Et ibi cui applicetur.
Alienās feudum domino inscio dicitur ipsum despicere iō priuatur.c.i.§.eodem.versic.nota.qꝫ.
An sit aliquod remedium si vasallus alienat vel delictum committat ne possit in feudo agnatis preiudicare.c.i.§. eodem:versic.item nota.

Agnati an ꝛ qñ dño ꝓferant si vasallus agnattus ꝓriuet feudo.c.i.§.e.ver.ꝛ nō.vel per alienationē vel ꝑ delictum: ꝛ de materia habetur in.c.i.§.titius: si de feu.fue.contro. inter do.ꝛ agna.ꝛ in.§.lz:eo.ti.ꝛ in. .c.i.si vasal.feu.ꝓriue. ꝛ in.c.i.de vasal.qui ꝓtra consti.lotha.alie.ꝛ in.c.i.de alie. feu.vbi de renunciante feudo: ꝛ in.c.ad hoc: de pa.iur.fir. ꝛ in.c.i.§.insuper:de ꝓbi.feu.alie.per Fede.

Si de feu. Vasal.ab aliquo interpel.fue.ꝛ do.eū defen.nolue.fol.

De euictione quando vasallus contra dominum de feudo agere possit.c.i.ver.nota ꝙ.

Denunciatio an sit fienda venditori scienti ab emptore.c.i. ver.sed ego.Et ibi ponitur forma denunciationis.

Denunciandum scienti an ꝛ qñ aliquid sit.c.i.ver. cū ergo.

Protestatio an ꝛ quando iuuet protestantē.c.i.ver.in hoc.

Confiteri an videatur ille qui non negat capi.i.versic.nota.

Et ibi in litis contestatio fiat per verbum non credit.

In feudum potest pecunia dari.c.i.ver.nota.Et ibi an possit repeti cum non iuretur fidelitas.

Item contestari an cogatur dubius capi.i.ver.an dubius.

Usurarius an sit iste contractus: si quis emerit annuū redditum quinquaginta florenoz ꝓ mille florenis.ꝛ dr ꝙ nō est sine scrupulo vsurarū: secus si adderetur ꝙ conuertetur in emptionem prediorum.c.i.ver.sed quid.

De euictione an poterit emptor agere si nō cōparuit ad audiendā sniaz.c.i.v.q̄ro. Et ibi qd si fuit absens ex iusta cā.

Sententia iniqua potest transire in rem iudicatam.c.i.ver. item nota.Et ibi quedam alia notabilia.

Si de feu. Fue.controuer.inter dominū ꝛ agna. vasal.fol.

Presumitur ꝓ factis antiquis:ꝛ sic feudum esse antiquū c.i.versi.sed Jacob.

Allodium quod dicatur.c.i.§.i.versi.allodiuz.

In libello siquis dicat rem allodialem ꝛ succumbat:an poterit postea dicere libellariaz: ibidem.

Libera in dubio presumit quelibet res.c.i.§.i. ver. predia.

Libellarie contractus transit in feminam.ca.i.§. defuncto.

Pactū de futura successione an ꝛ quando valeat.c.i.§. moribus ver.ex hoc nota.Et ibi quid si sacramentum interuenit: ꝛ in ver.adde.

Consensus vasalli an requiratur in inuestitura facta de suo feudo.c.i.§.e.versi.non oportet.

Consensus alterius an ꝛ qñ regrat.c.i.§.e.versi.consensus.

Pactum iuramento firmatum ꝙ filia dote contenta nō succedet patri:an habeat locum ex testamento vel ab intestato.c.i.§.e.versi.adde predictis.

Scire aliquid qñ quis dicatur.c.i.§.vasallus : ver. collige.

Pena negantis relicta ad pias causas vel rem remāsisse in hereditate vel feudum ꝛ similia.c.i.§.eo.ver.item nota.

Priuetur an toto feudo negans partem feudi.c.i.§.e.ver. quero dicitur.Et ibi quando quis in plus puniatur.

Pena an qñ egrediatur delictum.c.i.§.e.ver. ꝛ in summa.

Priuatur feudo vasallus protocolluz breuis testati occultans .c.i.§.adde.Et ibi quid si negat qualitatez feudi.

Pena priuationis feudi non habet locum in libellario vel emphiteota.c.i.§.e.versi.extra quero.

Vasallus conuictus per iuramentum domini:an patiat penas de quibus in.d.§.vasallus.c.i.§.vasallus: versi.querit hic glos.

Negans feudū:an possit penitere.c.i.§.e.ver.tertio querit.

Vasallus interrogatus de feudo an possideat : si dubitat potest respondere dubito.c.i.§.e.ver.quarto querit.

Quid si post datum terminuz respondit per verbū non credit ibidem.

Sentētia diffinitiua an erit nulla: si iudex non cognouit de causa.c.i.§.e.ver.sed quid.

Feudum specificare an possit cogi vasallus: q per longa tēpora prestitit seruitium.c.i.§.e.ver. quinto querit.

Heres an cogat exhibere instrumenta.c.i.§.e. ver. itez dic.

Prescriptionem longi ꝛ longissimi temporis allegans an sit sibi contrarius: capi.i.§.si quis per.xxx.versi.sed quid.

In foro ꝓsciētie an prescriptio sit licita.c.i.§.e.v. dicit Inn.

Quid si quis dicat consentio vt prescribas.c.i.§.eo.ver.qd ergo siquis.

Exceptio prescriptionis an impediat processum .c.i.§. eo. versi.ꝛ nota.

Per ista dictio quid denotet.capi.i.§.eodē:versi. nota ꝙ.

Probetur qualiter continuatio actus vt possessio.c.i.§.eo. ver.quomodo.

Probatis extremitatibus probat continuatio actus.c.i.§. eo.ver.ꝛ probatis.

Prescribatur quanto tempore seruitus habens causam discontinuam.c.i.§.eo.ver.extra nota.

Probatur qualiter possessio. Et quid si testis dicat vidi ꝑ triginta annos talem possidere.c.i.ver.sed quid.

Feudum ex qua possessione acqratur.c.i.§.eo. ver. q̄ro hic.

Prescriptio quare sit inducta.c.i.§.eodem : versic.ꝛ nota.

Lex cū de in rem verso.ff.de vsuris:in quibus terminis loquatur.c.i.§.eo.ver.nota verbum.

Prescribat an dominus ius petēdi seruitiuz sicut vasallus feudum.c.i.§.eo.ver.tueri potest.

Cum bona conscientia potest ille qui prescribit rem retinere.c.i.§.eo.ver.extra nota.

Prescribi an possit feudū mala fide.c.i.§.eo.ver. querit ħ. Et ibi quando bona fides requiratur.

Statutum an possit tollere naturalem obligationem creditoris negligētis.c.i.§.eo.ver.sz quero.Et qñ aliqua obligatio non tollatur per statutum:ver.pozzo: vbi ponitur de statuto disponēte de eo q nō soluit gabellā:ꝛ de statuto disponēte ꝙ si instrm nō sit registratuz ꝙ presumatur falsuz.

Prescribere an possit dñs ius vtile.c.i.§.eo.versi. quidam.

Statutū si abbreuiet prescriptionem an habeat locū distinctio.l.si quis emptionis.C. de prescript.xxx. anno.c.i.§.e. ver.quero.

Ad ecclesiam recursus an habeat locū si sit prescriptum cōtra sententiam iudicis.c.i.§.eo.ver.deinde.

Juramentum in defectum probationis an habeat locū quādo habetur recursus ad ecclesiam propter defectū institie iudicis.c.i.§.eodem:versi.postremo.

Ad ecclesiam recursus an ꝛ qñ habeat.c.i.§.e. ver. vltimo.

Quod sententia transiuerit in rem iudicatam quid vult dicere.c.i.§.eodem:versi.adde ꝙ res.

Feudum an amittat vasallus si efficiatur monachus vel clericus.c.i.§.qui clericus:versi.oppono.

Feudum ad hoc vt clericus amittat an oporteat ꝙ habeat quatuor ordines minores vel ordines sacros.c.i.§. q clericus:ver.quero vtrū.Et quid si efficiatur monachus.

Usufructus precaria vel libellus:an transeant in monasterium si habens ingrediat.c.i.§. eodem : versic. qd autem.

Lex si aliquid non dicit nec nos dicere debemus .c.i.§. ꝛ si vasallus:versi.ꝛ est.

Fidelitas an sit omnibus heredibus quos dominus reliqt prestanda sicut in pluribus heredibꝰ vasalli.c.i.§. omnes filij:ver.sed queritur.

In diuisione bonorum potest feudū ad vnum venire .c.i.§. omnes filij:ver.sed queritur.

In diuisione bonorū potest feudum ad vnum venire .c.i.§. omnes filij:ver.ad vnum.

Non succedit i feudis filius adoptiuus vel arrogatus .c.i. §.adoptiuus:in prin.

Filius adoptiuus vel arrogatus an faciat deficere illaz cōditionem:si decesserit sine liberis.c.i.§.e.ver.nec etiā.

Consuetudo potest disponere circa successiones .c.i.§. mulier:ver.nam iura.

Differētia est an aliquid concedat tibi pro me an propter me.c.i.§.e.ver.adde.

Non succedunt naturales in feudo .c. primo.§. naturales.

Spurij sunt infames capi.primo.§.eodem : in prin.

Legitimati naturales an succedant in feudo cap. primo.§. eodem:versic.queritur.

In legitimatione

In legitimatione an qualitas illegitimatis debeat exprimi c.i.§.eodem:versi.sed ego.

Succedit in feudo an filius natus ex matrimonio contracto pter voluntatem patris.c.i.§.eodem : ver. quid de eo.

Dispensatio an valeat suppressa qualitate:qua expressa facilius fuisset dispensatum.c.i.§.eodem:versi.an autem.

A principe impetrans id quod non cōsuevit facere puta legitimari natum ex scorto: an debeat exprimere causaz propter quam facit.c.primo.§.eodem:ver.sed quid.

Clausula nō obstante:an z qñ in legitiatione vl' in alio actu debeat apponi.c.i.§.eodem:versi.sed ego quero.

Legitiet si ipator plē nō tñ ltiat mrimóiū.c.i.§.e.v. vñ z si.

Legitimare incestuosos potest imperator ex certa scientia c.i.§.eodem:versi.alij dicunt.

Naturalis filius filius quis dicatur.c.i.§.eodez:versi.nota.

Spurius filius quis dicatur.c.i.§.eodem:ver.item spurius.

Exceptio ista:tu es spuri⁹:ió nó succedis:an dēat cognosci añ lit.pte.c.i.§.e.v.q̄ro.Et ibi qd de exceptōe,pcuratoris

Legitimati per subsequens matrimonium:an succedant in feudo.c.i.§.eodem:ver.quero quid de.

Legitimetur per matrimonium an mutus surdus vel aliter imperfectus:dic sic.c.primo.§.eodem:ver.an autem.

Legitimatus an sit legitimus quo ad oia.c.i.§.e.ver.dicūt.

Filij naturales tantum an ex causa preteritionis possint rūpere testamentum paternum.c.i.§.eodem:ver.z nota.

Filij bastardi an succedant in feudo nobilium z magnatū: c.i.§.eodem:ver.z nota.

Filij bastardi an dicañ ō domo magnatū.c.i.§.e.ver.z an.

Probatur qualiter antiqua cōsanguinitas.c.i.§.e. v. z nō.

Testator an possit aliquē instituere heredem sub ꝯditione: vt postea filio suo incapaci restituat.c.i.§.eo.ver.extra nō.

Legitimati filij an possint auferre partem hereditatis iam acquisite legitimis.c.i.§.eo.ver.item cum filijs.

Publicari an debeant bona relicta filio spurio.c.i.§.e.ver. adde tamen:vel applicari venientibus ab intestato.

Probetur an matrimonium tacite per instrumentuz dotis: c.i.§.eodem:ver.extra nota:z in ver.item.

Feudū quid si sit concessum existenti in sacris pro se z heredibus.c.i.§.eodem:ver.sed quid.

Legitimetur per subsequens matrimoniuz an natus ex clerico in minoribus constituto.c.i.§.eodem:ver.quero.

Matrimoniū sine dote an teneat.c.i.§.e.v.itē mrimoniuz.

Matrimonium contractum cū concubinis in articulo mortis an valeat.c.i.§.eodem:ver.quero quid.

In potestate femine an erit filius legitimatus p feminaz.c.i.§.eodem:ver.z si femina.

Legitimare regalia z baronias ad solum imperatorez spectat:z an debeat interuenire scriptura.c.i.§.eo.ver. in glo.

Exceptio simulationis an possit opponi contra instrumentum dotis.c.i.§.eodem:ver.sed an.

Filij nati ex matrimonio quod non valet propter impedimentum publice honestatis:quod tamen credebant valere:an succedant in feudo.c.i.§.eo.ver.pone ꝯ non.

Legitimatio in feudo in preiudiciuz agnatorum an valeat c.i.§.eodem:ver.z non videtur.

Dispensario facta a papa vt qs possit consanguineam accipere donec filios habuerit an valeat.c.i.§.e.ver.sed pone.

Pater occidens filium spurium an teneatur pena legis pōpeie de paricidijs.c.i.§.eodem:ver.quero vtrum.

Lex duodecim tabularū nil disponit circa naturales z spurios.c.i.§.eodem:ver.extra nota.

Legitimentur an incestuosi per matrimonium contractum ex dispensatione pape.c.i.§.eodem:ver.extra nota.

Legitimandi priuilegium si sit concessum comiti certuz genus spuriorum: an possit legitimare illos qui maiori spurietate laborant.capi.i.§.eodem:versi.extra nota.

Legitimari an possint nōdū nati.c.i.§.e.ver.legitimabañ.

Vasallus impubes feudum habens an teneatur interiz seruire domino per substitutum.c.i.§.si minor: versi. sed an.

Fcm̄ p aliū an dicat fieri ꝓprie vl' improprie.c.i.§.i.v. ex q̄ro.

Vasallus an possit seruire per substitutum.c.i.§. si quis decesserit:versi.adde.

Officia solemnia vt potestate an possint per substitutum explicari.c.i.§.eodem:ver.glo.querit.

Per verbū cōcedo an transferat ius.c.i.§.si titius:v.z nō.

Feudatari⁹ alienās ptez feudi totū amittit.c.i.§.e.v.nō q.

Et ibi cui applicet:an dño vl' agnat]:z qñ possit revocari.

Annum habet agnatus ad revocandum feudum alienatuz in proximiorem agnatum.c.i.§.eodem:ver.item nota.

Dominus tenetur mittere vasallum in possessionem vacuā post receptum sacramentum fidelitatis.c.i.§.si facta : ver. nota.Et idem in beneficio.Et quid in vasallo.

Venditor tenetur mittere emptorem in possessionez vacuā si habet facultatem rei tradende.c.i.§.eodem:versic.item in venditione.Et ibi quid si sit duobus vendita.

Auctoritas z consensus expirant per primum actuz validū c.i.§.eodem:ver.auctoritas.

Vendita res si sit duobus z vtriqz tradita: quis erit potior capi.primo.§.eodem:ver.nec vnum.

Dñs an teneat itez tradē possessionē vasallo a qua cecidit z peruenit ad ipsum dominum:c.i.§.eo.versi.extra quero.

Constituens se alterius nomine possidere donec ipse intraverit possessionem:quid si intrat z etiaz constituens:an nomine illius dicat possidere.c.i.§.eodem: ver.pone vendo.

Inuestitura an valeat ab ordinario facta:si papa dedit mihi executorē in feudo qō mihi concessit.c.i.§.eo.ver. extra quero.Et ibi quando executor est datus loco forme.

Consuetudo an valeat conditio apposita in matrimonio ꝙ filij nati tantum succedant in feuduz an habeat aliquid eqtatis.c.i.§.filij nati:versi.sed nunquid.

Legitimare an bene faciat imperator filios spurios existētibus legitimis z naturalibus:maxime si matrimoniuz est ꝯctum hac spe vt ipsi legitimi succedant.c.i.§.e.ver.pone.

Legitimi a principio an oēs nascebantur.c.i.§.e. ver. z nō.

Jus offerendi non imminet illi qui vult ius quesitum cōseruare.c.i.§.licet.versi.nota.

In mora an hereditas iacens possit ꝓstitui.c.i.§.e.ver.sz h.

In periuriuz an incidat qui ob paupertatem soluere nō potest capitulo primo.§.eodem:versi.periurium.

Vasallus non tenet se offerre domino nisi sciat si vbi maximum damnum imminere.c.i.§.eodem:versi.z nota.

Delictum patris an preiudicet omnibus descendentibus: c.i.§.si vasallus:ver.nota:z an transuersalibus.

Agnati remotiores magis q̄re admittañ q̄z ꝓximiores dato delicto parentis vasalli agnati.c.i.§.eodem: versic.sed tunc.Et ibi de quo feudo intelligatur.

Agnati z descendentes an puniantur propter delictum alterius parentis vel agnati.c.i.§.eodem: versic. super hoc. Et ibi vsqz ad quem gradum excludantur.

Alienās oia bōa sua ñ itell'r feudū aliēat.c.i.§.i gñali i pn.

Alienare vnam de ciuitatibus suis: an Rex Francie possit: capi.i.§.eodez:v ersicu. quero. Et ibi de donatione facta ab imperatore Constantino beato Silvestro.

Debitorē meū si quis detineat : q ex hoc nō potest lucrari: nec mihi satisfacere an possim repetere.c.i.§.e.ver. ex q̄ro.

Appellatōe castri an cōtineañ vasalli.c.i.§.e.v.q̄ro nūqd.

Cōcedēs oēs vasallos suos quos i tali castro hz: an videat ꝓcedere ēt hitationes z fortiliciuz.c.i.§.eo.ver. sed quid.

Vasallus si ignoranter alienauerit rem feudalem: an prīetur ea.c.i.§.si vasallus:versi.nota hic.

Retineri an possit res donec sibi soluat.c.i.§. eo. v. ex q̄ro.

Heres emphiteote si ignoranter vendidit rem emphiteoticam non priuatur iure suo.c.i.§.eodem:ver.extra nota.

Ignoranti subuenitur.c.i.§.vasallus:ver.nota ꝙ: z ibi an z qñ ignorātia excuset.Et q fuerit i legib⁹ p̄ceptores.Bal.

Confiteri an dicat ille q dicit dubito.c.i.§.e.ver. nota ergo.

Pro ꝓfesso an hēat nō rñdēs positōnib⁹.c.i.§.e.v.dic Jo.

Causa si committatur consulenda debet sola diffinitiua cōmitti non interlocutoria capi.i.§.eodem:versi.z ideo sic.

Credatur an heredibus vsurariorum dicentibus se non ha-

bere libros rationum.c.i.§.eodem:ver.z nota.
Fraus qñ dr ꝓmitti:z an z qñ ꝑsumaꝫ.c.i.§.bñficium:v.nō.
Vasallus potest super feudo agere:cōueniri: transigere.c.i.§.si vasallus: in princi.
Transactionis nomine illud quod suscipitur non succedit loco rei:capi.i.§.eodem:versi.nota.
Vasallus si non conqueritur de culpa domini dicitur pena remissa.c.i.§.domino committente versi.nota.
Bñs perdit proprietatē feudi ob culpā:p quā ēt vasallus si eam cōmitteret feudo priuareꝫ.c.i.§.dño cōmittēte:in pn.
Fellonia vel culpa per dominum commissa non distinguit in quem sit commissa.c.i.§.eodem:versi.nota q.
Feudum bis verbis acceptum: pro se suis heredibus masculis z feminis:cui z quibus dederint: an perdatur propter felloniaz.c.i.§.feudū:ver.casus. Et ibi an delinquendo possit alienari. Et an possit in extraneum alienari.
Heredis appellatione in feudo qui veniant.c.i.§.titius: v. nam in feudo.
Pactū factū cū fratre de nō petendo feudū ab eo:vel eius heredibus:quid si sine filijs moriatur.c.i.§.titius:in prin.
Pactuz debet declarari z aptari ꝫm naturaz rei super qua interponitur capi.primo.§.eodem:versic.vltimo nota.

De pace tenēda et eius violatoribus fo.

Ligare non vult imperator illos ad quos littere sue non peruenerunt:z sic ignorantes:capitulo primo:versi:littere.
Pacem rumpere an ille dicatur:qui propter nouam discordiam alterum offendit:capitu.primo:versic.sed nunquid.
Factum qō dicaꝫ tpe belli vel guerre.c.i.ver. quero contra.
Imperator habet imperium a deo.c.i.versi.nota q.
Per duellum purgatur innocentia:capi.primo.versi. nota q quis. Et ibi quando locum habeat.
Notoria potest negatoria facti:capi.primo:ver.quod non.
Judex non debet amittere friuolas exceptiones aut probationes:capi.primo:ver.nec alio.
Fiscum an habeant ciuitates de iure cōi.c.i.ver. publicenꝫ.
Bona mobilia cuius territorij ꝑsumanꝫ esse.c.i.ver. itē nō.
In sententia potest modus apponi.c.i.versi.nota hic.
Alimenta an debeat filius prestare patri bannito vel hosti. capitulo primo:versi.respondeant.
Assignare:istud verbum quid significet.c.i.ver.nota.
Vulnerare aliquez pro sua defensione qñ alicui liceat:z qñ puniaꝫ.c.i.ver.nō. Et ibi qō pro vulnere manus amputaꝫ.
Expilare barbam alicui an sit iniuria.c.i.versi.barbam.
Excessus appellatione venit omne delictū.c.i.ver. pro tali.
Publicari an debeant bona alicuius si condēneꝫ ad mortē pro aliquo maleficio:vl agnatis applicenꝫ.c.i.v.q̄ro: qō late examinaꝫ. Et an pp delictū filij priueꝫ ipse pater bonis.
Patronus an pdat bona liberti pp eius delictū.c.i.v.§ pp.
Publicatio bonorum quando veniat in consequentiam criminis.c.i.versi.tunc autem. Et ibi si quis banniatur.
Publicentur an bona bannitorum.c.i.versi.idem si.
Fiscus aufert bona bannito succedenti.capi.i.versic. sed si.
Publicantur bona in crimine lese maiestatis.c.i.versi. sed illud. Item in crie heresis. Item fugitiui: z ibi alij casus.
Snia in qua iudex dixit se publicare bōa alicuius nec ab ea est appellatū:an trāseat in rem iudicatam.c.i.ver. §z pone.
Alij nō dr cōdēnatus ex ipsis bonis cōfiscatis.c.i.v.it ē nō.
Banniri an possit detentus in carcere qui non potest comparere.c.i.versi.quero. Et an propter contumaciam.
Publicare oia bona alicuius:an iudices possint rōne gñalis arbitrij.c.i.versi.sed hic quero. Et ibi quid sit bannire. Et de statuto permittente contumacem banniri.
Duellum in quibus casibus sit permissum:capi.primo:ver. deinde:z in versi.z quod dixi q̄ de iure.
Duellum an sit permissum de iure canonico.c.i.versi.z nota:z in versi.z nota.
Duellum quid sit.c.primo:ver.porro.
Ad duellum prouocans an teneatur probare per coniecturas vel indicia crimen quod obijcit.c.i.versi.sed nunquid.
Seuus pene an moriatur ille qui moritur in pugna .c.i.ver. quero nunquid ille.
Ad duellū positi i campo:an possint penitere .c.i.v. q̄ro an.
Duellum vel pugna in quibus casibus fiat.c.i.ver. nota plene:z ibi enumerantur circa vigintiquatuor casus in quib⁹ est licita pugna z vbi fieri debeat: z in ver.z nota vbi quā pluries alij casus ponunt:z ibi recitant ēt due constitutiones in hac mā Federici iperatoris z in.§. si rusticus j.e.c.
Duellandū siue pugnandū an tñ sit q̄ victor appeat si prima die nō apparuerit victor quo pugnarūt .c.i.ver. q̄ro si.
Ad duellū ꝓuocans duos oculos habens illū qui vnuz hz: dz in pugna vnus oculus ꝓuocāti claudi.c.i.ver.ibidē ait.
Pugnare de per se an teneatur minor vel sexagenarius ad duellum prouocans:capitulo primo:versi.ibidem.
Heredis appellatione in hac mā q̄ veniēt.c.i.ver.eꝫ quero.
Fructus an publicenttur z an computentur inter immobilia:capitulo primo:versi.quero quid.
Pensiões domoꝝ an cōputenꝫ inter imobilia.c.i.v.q̄d de.
Noia debitoꝝ an cōputenꝫ inter imobilia.c.i.versi.q̄ro q̄d.
Pacis violatorem siue receptorem pari pena puniuntur .c. primo.§.si clericus:versi.nota hic.
Statuere an possit imperator contra clericos delinquētes: capitulo primo.§.eodem:versic.nota ergo.
Leges ñ ōdignāt imitari sacros canones.c.i.§.e.v.§z vt dixi.
Citatio si sit nulla q̄q̄d ide segꝫ nō valz .c.i.§.e.v. itē certe.
Defendere malos aut eorum bona in suo castro aliquis nō debet:capitulo primo.§.si iudex:versic.nota q.
Secure:ista dictio qualiter intelligatur.c.i.§.e.ver.secure.
Reus cuiª expēsis remittaꝫ ō loco ad locū.c.i.§.e.v.§z q̄ro.
Dominus castri non tenetur malefactorem ponere in manibus iudicis si non vult comparere.c.i.§.eo.ver. item nota.
Citatus malefactor qñ debet comparere.c.i. versic. z nota.
Bāniti debēt de ciuitatibus expelli.c.i.§.e. ver. item nota.
Judex domicilij potest punire subditum:qui alibi deliquit c.i.§.eodem:ver.sed quare.
Pena dupli iponitur aliqñ ꝓ rapina.c.i.§.si duo:versi.nō.
Robaria an possit absenti fieri.c.i.§.eo.ver.an robaria.
Judex potest se informari de infamia alicuius se in testibª c.i.§.eodem:ver.simile dicit.
Testis in cā feudi an possit eē inuestitor .c.i.§.e. ver.q̄ro §.
Judicium qualequale quid operetur.c.i.§.eo.versi.sed q̄d.
Testes cuius partis sint primo recipiendi si contendit inter partes.c.i.§.eodem:ver.z nota.
Testis nō iuratus facit quādā iformationē.c.i.§.e.v. z nō.
Priuaꝫ feudo vasallus ob rapinā.c.i.§.e.ver.z sic nota.
Testis non punitur ex confessione.c.i.§.e.ver.z nota.
Pena dupli an contineat in se simplum sortis z ita q̄ vna petita non possit alia peti.c.i.§.e.ver.quero:z sequenti.
Priuatur feudo vasallus ex inuasione.c.i.§.e.ver.nota.
Vasalluo si sit statim ingressus rē feudalē: quā alius inuaseaꝫ:an dicaꝫ inuasor ita q̄ amittat feudū.c.i.§.e.v.q̄d āt.
Priuatus dignitate ob simoniam an possit iterum ad eandem assumi.c.i.§.eo.ver.quidam.
Ad ꝓbandum possessionē sufficiunt duo testes.c.i.§. si tres versi.a dnobus. Et ibi q̄ possessio probatur melius per testes conuicinos.
Inquisitio alia communis alia exuberans. Et in quibus casibus locum habeat.c.i.§.eodem:ver.est enim.
Ad duellum an rusticus prouocare possit militem .ca.i.§. si rusticus:ver.nunquid.
Probare nobilitatē dz q̄ eā allegat.c.i.§.eo. ver. nota hic.
Duellz an principales psone facere debeāt.c.i.§.e.v.z an.
Dominus contra vasallum an possit pugnam imponere.c. i.§.eo.ver.z an vasallus.
Judicia ferri candentis vel aque quando locū habeant.c.i. §.eo.ver.item de.
Milites de consuetudine nō suspenduntur.§.eo.ver.nota.
Statuta bona non seruantes debent puniri.c.i.§.post nata le:versi.nota.
Arma portāta dz illa perdere.c.i.§.si quis rusticus.v.nota.

Arma portans presumitur malum animum habere.c.i ,§.e. ver.item nota.Et ibi quando liceat portare arma.
Citatio an requiratur quando committit delictum committendo vel ommittendo.c.i.§.publici latrones: versi.nota.
Priuari feudo pōt male tractās subditos.c.i.§.e.v.ꝛ ex hᵒ.
Priuari feudo pt ille q illud deteriorat.c.i.§.e.v. item nō.
Priuari feudo quis non potest nisi ordine iudiciario .c.i. §.eo.ver.item nota:qꝛ nemo inauditus priuandus est.
Solidus ista:dictio qūo intelligaꝫ.c.i.§.si qs gnqꝫ: v.gnqꝫ.
Ad cōparendū an qs citatus possit cog.c.i.§.si qsqꝫ:v.ꝛ est.
Damnū datuꝫ in herba qualiter estimetur.c.i.§.e.v.herba.
Pacē fregisse an duo dicanꝫ q inuicem furtuꝫ fecerunt:vel enorme damnū dederunt.c.i.§.eo.ver. quero duo fecerūt.

Hic finitur lex Bo. Federici deinde inci-piunt consue.regni. fol.

Bellū siue guerra si alicui fit iniuste possunt amici eius nō vocati eū ōfendere:ꝛ est licitū eos cōuocare:sup rub.i pn.
Bannitus si sit illegitime canzellatus de banno potest occidi.c.i.versi.nota.
Probatur excommunicatio per famam.c.i.ver.nota q.
Snia ab excōicato lata non potest ratificari.c.i.versi. nota.
Judex potest repellere excommunicatum ꝛ bannituꝫ neminē excipiente.c.i.ver.dicit Jaco.
Expensam quam feci in capiendo bannituꝫ: an fiscus teneatur mihi restituere.c.i.ver.pone cepi.
Expensas vltra premium statutum capienti bannitū an babebit capiens.c.i.ver.sed quid.ꝛ ibi late ponitur.
Bannire ipso facto an lex possit .c.i.ver. sed nūquid.
Bānitus si offendiꝫ pōt ingri lꝫ nō debeat audiri .c.i.v.lꝫ.
Bannitus vel excommunicatus procurator an admittatur c.i.versi.an autem.
Exceptionem excommunicationis contra testes an excommunicatus possit obijcere.c.i.ver.an autez.
Vasallus qñ teneaꝫ iuuare dñm in guerra.c.i.ver.nō. ergo.
Vasallus an possit dominum iuuare: quando iniuste alteri mouet guerram.c.i.ver.sed nunquid: ꝛ in ver.ꝛ est.Et ibi multa adducuntur in proposito.
Alienare feudū an poterit vasallus si dñs sit exbānitꝰ: quo casu est liberatus a fidelitate.c.i.ver.modo venio.
Alienare an possit filius bona patris patre deportato .ca.i. versi.ꝛ ad idem.
Excōicari pro furto an fur possit.c.i.versi.sed quare.
Bannitus an possit opponere exceptionem facti vel solutionis.c.i.ver.item si.
Banni quis sit effectus.c.i.versi.ꝛ quia.
Publicenꝫ an bona vasalli:ob delictū dñi.c.i.ver.item nō.
Bannire aliquem an potestates terrarum possint.c.i. versi. demum querit:ꝛ in ver.ꝛ nota.
Statutum q possint diffinitiue condemnari an valeat .ca.i. versi.ꝛ vtrum.
Restitutus a pncipe an recupet bona alienata.c.i.v.est aūt.
Legitimatus post mortem patris adita hereditate: an auferat bona legitimis.c.i.ver.adde.
Legitimatus si restituatur ad bona : an agnati teneātur ad restōnem fructuum medio tpe perceptoꝝ.c.i.ver. sed ego.
Bannū ptātis an noceat in feudo imperiali.c.i.versi.ꝛ nō.
Potestates terraꝝ equiparanꝫ episcopis.c.i. ver.ꝛ adde.
Restituendus a rege qui ducebatur ad mortem: an recuperet feudum.c.i.ver.pone:
Tempus an interpellet pro hoie.c.i.§.ad hoc:versi.ꝛ nota.
Tps cōgruū regrīꝫ post interpellationē.c.i.§.e.v. nota q.
Interpellatio non requiritur quando quis promittit facere ꝛ curare.c.i.§.eodez:ver.ꝛ nota.
Promissio facta sub certa die ; que est ipossibilis an sit nulla.c.i.§.eo.ver.extra quero.
Vasallus nō teneꝫ offerre seruiciuꝫ dño si dñs nō regrat .c. i.§.eo.ver. vel non. Et ibi quando interpellatio regrarur.
Meliorationes facte per feudatariuꝫ quando perdantur c.i.§.si vasallus:ver.ꝛ nota.Et ibi qñ retentio locū habet.
Meliorationes factas per emphiteotam finita emphiteosi an liceat emphiteote auferre: aut dominus teneatur ei soluere.c.i.§.eodem:ver.sed quid erit.
Ecclesia si vendit mihi domū iure,ppio ꝛ areā iure libellario:si meliorationes ibi feceriꝫ finita emphiteosi: an ecclesia dēat pati q tollāt vꝫ teneaꝫ mihi soluē.c.i.§.e.v.sꝫ qd erit.
Meliorationes quaꝫ estimenꝫ.c.i.§.si vasallus : ver.sꝫ vꝫ.
Fructus rei feudalis vel emphiteotice : re ad dñm reuersa ad quem pertineant.c.i.§.his consequenter:ver.nota.
Fructus an diuidanꝫ ꝼm formā.l.diuortio.ff.sol.ma.qñ feudū reuertiꝫ ad frēs decedentis.c.i.§.e. ver. qd si essemus.
Pensiones rei feudalis re ad dominum reuersa ad quem pertineant.c.i.§.eodem:ver.quid de pensionibus.
Vasallus cum teneatur iuuare dominuꝫ non habetur ratio affectionis.c.i.§.contra omnes.ver.nota.
Vasallus in quibus casibus non tenetur iuuare dominum: c.i.§.eodem.ver.item nota.
Vasallus an teneatur iuuare contra seipsum cum iurat fidelitatem.c.i.§.eodem:ver.querit glo.
Vasallus an teneatur iuuare dominum contra omnem hominem.c.i.§.eodem:ver.querit glo.
Vasallus si habet duos dominos simul pugnantes cui tenetur auxilium prestare.c.i.§.fi.ver.facit.

De filiis natis Ex matri. ad morga. con-tracto. folio.

Statuta q filie femine non succedant extantibus masculis an sint valida.c.i.ver.quod etiam nota.
Consuetudo an possit disponere circa substantiaꝫ matrimonij:aut super dote:aut in modo succedendi.c.i.in princip.
Exclusus semel semper est exclusus.c.i.ver.de bonis.
Succedat an secundogenitus in regno mortuo primogenito sine herede.c.i.ver.item argumentum.

De bene.semi. In feudo traditio. folio.

Succedunt femine in feudo materno deficientibus masculis.c.i.ver.nota.
Penittere non pōt q iuri suo renūciat .c.i.v. post posuerit.
Renunciare feudo: an videatur quis per susceptionem minorum ordinum.c.i.ver.querit glo.Et quid si sit factus cardinalis.Et quid si sit promotus ad sacerdotium.

Si vasal.fue. Priuetur:cui deferatur.folio.

Succedāt in feudo agnati vsqꝫ ad quē ḡdū.c.i.v. ꝛ dū tex.
Dominus non potest facere gratiam de feudo alteri in preiudicium agnatorum.c.i.ver.nota.
Delictū patris an noceat in feudo filio.c.i. ver.hᵒ tangitur.
Feudū cui applicet an agnatis vel dño qñ pp delictū amittatur.c.i.ver. quero ergo ꝛ iste articulus late examinatur.
Mors delinquentis an sit spectanda q tunc veniant agnati in feudo propter delictum amisso.c.i. ver. sed nunquid.
Priuari feudo dato ob benemerita: an possit vasallus propter aliquam ingratitudinem.c.i.versi.dicit dominus.
Pactum factum inter fratres vt certo mō : mō succedatur in feudum:an valeat.c.i.versi.sed quero.
Feudum cui applicetur an agnatis an dño quando per alienationem perditur.c.i.ver.sed quero quid si.
Legitia non pōt pater filiū priuare.c.i.ver. nam videmus.

Qui testes sint Neces.ad proban. nouaꝫ inuesti. folio.

Testes alij ad probanstū nouā inuestiturā aliquādo admittuntur propter absentiam instrumentaliuꝫ.c.i.ver. ꝛ nota.
Testes q sint necessarij in inuestitura feudali: per quos testes probetur inuestitura:cui incūbat onus ,pbandi nouā inuestiturā aut veterē siue qō vertaꝫ inter dñm ꝛ vasalluꝫ: siue inter dñꝫ ꝛ agnatos : vel alias personas sup incremēto feudi siue de pactis siue de ingratitudine vel aliꝛ: ꝛ isti articuli mixtim ponuntur.c.i.versi.sed super hac.
Juramentum nō semper defertur possidenti feudū sed arbitrio iudicis.c.i.versi.sed est notandum.
Probetur qualiter incrementum feudi.c.i.ver.si vero.
Probetur qualiter vetus inuestitura.c.i.versic.vero.

Et ibi de inuestitura clericorum de rebus ecclesie.
Probari an possit inuestitura si non reperitur breue testatum per alios q̃ per pares curie.c.i.ver.nunc sequitur.
Probet an inuestitura p̃fessionē dñi.c.i.versi.mō queritꝝ.
Testes in feudis nō possunt esse femine.c.i.ver.nota. Et q̃ dicatur inuestitura noua.

De consue. Recti feu. folio.

Successio duplex an sit sicut duplex bonorum possessio .c.i. versi.successione.
Possessio quot modis tradatur.c.i.versi.nam tribus.
Confessio est probatio a lege probata.c.i.ver.sed hoc.
In feudum iurisditio decime ꝛ alia incorporalia:an possint dari.c.i.ver.sz querꝝ. Et ibi dꝝ q̃ sic:ꝛ an sine possessione.
Absens quāto tpe debeat expectari.c.i.ver.expectandi.
Actus factꝰ nō expectatis expectādis nō valz.c.i.v̄.ꝛ nō.b.
Statutū q̃ ꝯctꝰ mulier nō valeat sine pñtia p̃sanguineorꝫ: qd si ꝓpinqui nolint interesse.c.i.ver.ꝛ tunc est arguēntuz.
Jus dicē an gs sibi possit:si iudex sit absens.c.i.v̄si. deinde.
Conscientia ꝛ metus ai nō transmittunt ad heredes:ió heres de malitia de nouo iurare tenetur.c.i.Ş.i.versi.ꝛ scias.
Interrogatorie actiões an hodie sint i vsu.c.i.Ş.i.v̄. neutri.
Probationum quot genera sint:nam alia est plena: alia vera:alia verisimilis.c.i.Ş.i.ver.non autem.
Judex ex qbus moneri debeat ad iudicādū.c.i.Ş.i.v̄.adde.
Judicia verisimilia que res faciant.c.i.Ş.i. ver. que autem.
Testis non legitime examinatus non facit iudiciū ad iuramentū deferendū in supplementū ꝓbationis.c.i.Ş.i.versi. ꝛ vnum scias. Et ibi an faciat semiplenam probationem.
Juramentum non defertur si testis deponat super eo quod est remotum a natura contractus.c.i.Ş.i.ver.sed illud.
Probationibus deficientibus qd fieri debeat in causis feudorum.c.i.Ş.i.ver.reuertamur.
Testis vnus an possit probare semiplene soléniter factā inuestituram coram duobus quando numerus testiū deficit. c.i.Ş.i.ver.sed tunc. Et ibi qualis esse debet.
Probetur an possessio annalis per vnum testem semiplene c.i.Ş.i.ver.sed ego.
Juramentū iudiciale an ꝛ qñ possit deferri vl̄ referri: ꝛ qd de iuramēto i suppleñtuz ꝓbatōis.c.i.Ş.i.v̄.deide ex his.
Quasi possessio an acquiratur circa feudum iurisditionis p processum factū ꝯ penitus contumacem.c.i.Ş.i. ver. circa.
Probet an possessio per spoliationē.c.i.Ş.i.ver.sz occurit.
Jurabit qualiter cōuentus si ecclesia est dña: ꝛ prelatus habet contrariam conscientiam.c.i.Ş.i.ver.conscientia.
Conscientia quid sit. Et an sit iudicandum fm conscientiā. Et quot modis cadat conscientia in homine. Et an possit ab ea appellari.c.i.Ş.i.versi.de conscientia.
Juramentum calūnie si dominus vult prestare:an possit exigere ꝛ ipse a vasallo.c.i.Ş.in quibusdam:versi.quero.
Clausula appellatione remota:an extendatur ad causaz reconuentionis.c.i.Ş.eodem:ver.simile.
Et calumnia veritas ꝛ innocentia quem defendunt .c.i.Ş. e. ver.extra nota. Et ibi quedam alia dicta.
Contrauenire dꝝ ille q sponte facit.c.i.Ş.sikr:ver.si ꝯfecerit.
Possessio lóga q̃ dicat:ꝛ q̃ noua.c.i.Ş.ité si iter.ver.nō. q.

De lege corradi. Folio.

Priuilegium:principis: quo ad interpretationem est simile legi.c.i.ver.nam beneficium.
Guarētare qd sit sine guarētigia.c.i.Ş.int pes:v̄.guarētat.
Dñs an erit iudex si questio vertatur inter duos non de iure feudi sed de possessione.c.i.Ş.e.ver.sed quero.
Cōpromitti i aduersariū sup feudo an possit.c.i.Ş.e.v̄.sz qr.
Cōpromissum si sit factū in offensum:an offensus possit mādare vt de ciuitate offendens exeat.c.i.Ş.eo.ver.q̃rit idez.
Arbitratori si sit data ptās iudicādi alte ꝛ basse prout sibi placuerit:quid operentur ista verba.c.i.Ş.eo.ver.sz h q̃ro.
Verba ista:videbit:si estimaueris:si arbitratus fueris: si tibi placuerit:quid importent.c.i.Ş.eo.ver.de natura.
Arbitrator si de alieno largit nō valet.c.i.Ş.eo. ver. ꝛ nota.
Pro bono pacis qñ dicat factū.c.i.Ş.e. ver. sed hic quero.
Compromissum in arbitratorem factum quāto tempore duret.c.i.Ş.eo.ver.sed hic immediate.
Quid si cōpromittatur sup substantialibus ꝯctus declarādis infra quantū tps dz declarare.c.i.Ş.eo.ver. sed Bar.
In cōpromisso si sit appositū tps hoc acto q̃ sit vtile: si non pót haberi copia ptiū nō curret.c.i.Ş.e.v̄. ꝛ est argumētū.
Compromissum prorogatuz sine repilogatione alterius cō promissi:an sit idem.c.i.Ş.eo.ver.sed pone.
Arbitris si sit data ptās ꝓrogandi:an intelligat idē spaciū ꝛ idē numerꝰ: ꝛ an sit idē cū ꝑncipali.c.i.Ş.e.v̄.sz pōe dat.
Arbitri quid si dicunt prorogamus: ꝛ non dicunt quantuz: intelligitur de breui.c.i.Ş.eo.ver.sed si arbitri.
Laudum si sit nulluz:si aduersus illud petatur restitutio an videatur confirmari.c.i.Ş.eod.ver.ꝛ si petitur.
Cōpromissuz si sit factū p duos menses duraturꝫ cū ptāte ꝓrogandi: qd si arbitri ꝓrogant vsqz ad alios duos mēses i choaturos finitis primis an valeat.c.i.Ş.eo.ver. sed pone.
Arbitrator qd si statuit vt darent decē sub pena ꝛ bonꝰ vir ad quē reductio fuit petita statuit vt qnqz darēt:si illa qnqz nō sunt data an pena cōmittat.c.i.Ş.e.v̄.sz qd si. Et nunquid ille q plus petijt incidat in penā compromissi: ibidē.
Arbitratori si sit data potestas iudicandi fm conscientiam quid facere possit.c.i.Ş.eo.ver.sed pone.
De concordia:de iustitia: iste dictiones quid importent.c. i.Ş.eodem:ver.sed quid.
Compromiserint si partes in iudice delegato:an videantur renunciare rescripta.c.i.Ş.eodem:ver.quero si.
Cl̄a ista viderit expedire qd iportet.c.i.Ş.eo.ver.extra q̃ro.
Cōpromissuz qd si sit factū de iure ꝛ de bona ꝓsuetudie: an possit arbitrari fm consuetudinem.c.i.Ş.eo.ver. ꝛ si causa.
Judex secularis potest de periurio cognoscere si cōpromissum sit factum cum iuramento.c.i.Ş.inter pares:ver.sed si.
Laudum duorum ex arbitris valet:si duo illud tulerunt audita opinione tertij:qui recessit.c.i.Ş.eo.ver.si vnus.
Presumitur pro sententia arbitri qui sic pronunciauit:qꝛ p A.ꝛ B.testes probatuz est:ideo te condēno: q testes nihil probauerunt.c.i.Ş.eodem:versi.sed pone.
Cōpromitti in ꝓcuratorē litis an possit.c.i.Ş.e.v̄. eꝫ posset.
Testes an mediator ꝛ ꝓcurator eē possint.c.i.Ş.e.v̄.nā ego.
Notarius infamis an possit conficere instrumēta de laudis ꝛ compromissis.c.i.Ş.eo.ver.extra queritur.
Notarius excommunicatus an possit instrumēta conficere: c.i.Ş.eodem:ver.de notario.
Testimonium deponere licet sit publicum officium : tamen testis est priuata persona.c.i.Ş.eo.ver.ꝛ nota.
Testes sinodales qui sunt.c.i.Ş.eo.ver.sunt etiam.
Alienare inuito vasallo feudum an possit dominus.c.i.Ş.ex ea.l.ver.non potest.
Emere dignitates ꝛ iurisditiones potest rusticus.c.i.Ş.eo. ver.ꝛ est notandum. Et ibi an possint vendi.
Licitū qō est insolidū:an sit licituz pro pte.c.i.Ş.eo.v̄. ꝛ nō.
Que res trāseāt cūvniuersitate.c.i.Ş.e.v̄.aliō brocardū est.
Prescriptio bina vel vna in legato annuo an requiratur.c. i.Ş.eodem:ver.nam si.
Vasallus a quo recognoscet si dominus vendidit medietatem feudi vni:ꝛ aliam alteri.c.i.Ş.eo.ver.extra quero. Et quid si ipse vasallus emit a duobus.
Alienauerit si vasallus infeudando eo modo quo ipse habet:si postea fidelitatem ꝛ alia seruitia remittat : an priuetur feudo.c.i.Ş.similiter:ver.quero ergo.
Vasallus vasalli an cogat seruire p̃ dño.c.i.Ş.e.ver.seruire.
Infeudandi si est consuetudo ecclesie pro se ꝛ successorib⁹ masculis an prelatus possit etiam pro feminis dare.c.i.Ş. eodem:ver.sui masculi.
Alienauerit illicite feudū si secundus vasallus gs reuocabit:an primus dñs vel secundus.c.i.Ş.eo. ver. querit glos.
Actio vtilis vl̄ directa:an ꝛ quādo vna alteri preferatur.c. .i.Ş.eodem:ver.super articulo.

Nescio

Nescio:istud vbū iducit dubitatōez.c.i.§.si fuerit:v. nō.q.
Positioni respondens per verbum nescio : an habeatur p confesso.c.i.§.eodem:ver.nota.

Decleri.qui Inuesti.facit. folio.
Archiepiscopus mediolanensis non potest dare in feudū rem reuersam ad ecclesiam tpe sui predecessoris quā ipse non infeudauit.c.i.ver.nō. Et ibi quid in alijs episcopis.
Successor non pōt dare in feudum rem reuersam ad ecclesiam facta de mensa per statutū capituli vel p antiquā possessionem.c.i.ver. adde tamen. Et ibi recitatur quoddam c.disponens super rebus ecclesie mediolanensis.
De mensa ecclesie esse an ꝛ quando res reuersa presumatur c.i.versi.vltimo nota.
Episcopus vnus an sit maior altero.c.i.ver.extra quero.
Episcopus diocesanus an possit supplere vices p̄lati regularis deficientis.c.i.ver.quero nunquid.
Presumantur in dubio res infeudate an ecclesie an clerici c.i.ver.quid in dubio.

An mutus vel aliter imper- fectus feudum retineat. folio.
Imperfectus:ista dictio quid significet: vel mutus aut surdus quid dicatur:super Rubri.in prin.
Priuilegia libertatis non minuuntur morbo laborandus: super Rubri.versi.ꝛ nota. Et ibi ponitur differentia inter morbo laborare:ꝛ perpetuo vsu rei carere.
Naturalia semper presumuntur adesse:super Rubri.in fin.
Succedat in feudo an mutus surdus vel aliter iperfectus: c.i.ver.super ista.
Vasallus si efficiaꝛ mutus surdus vel alr impfectus an libe reꝛ feudo.c.i.v.cāus:ꝛ iste articulꝰ late examiaꝛ p tres col.
Vasallus mutus:surdus:cecus:vel aliter impfectus:an possit per substitutum seruire.ca.i.ver.idem querit. Et ibi cui magis assimiletur an clerico femine.
Rationes due potentiores sunt q̄ꝫ vna.c.i.ver.nam due.
Filiꝰ viuēte pie an possit dici feudatariꝰ.c.i.v.ego cogitabā

An ille Qui interfecit fratrem do. sui feudum amittat. folio.
Vasallus interficiens fratrem domini:aut suum: aut filium fratris:an priuetur feudo nouo vel paterno.ca.i.ver.super materia:ꝛ in ver.nota q:ꝛ in ver.vnde sic.
Infamis nō dz videre faciē principis.c.i.ver.item scias.
Vasallus bannitus an priuetur feudo.c.i. versi. vnde dicit.
Jus suū qs nō pdit rōe iniuriaꝫ alteri illataꝫ.c.i. v. eꝛ q̄ro.
Priueꝛ feudo an vasallus seipsum interficiens.c.i.v.eꝛ q̄ro.
Priuaꝛ qs feudo aut alia re nisi p sniaz.c.i.v. vñ conclusio.
Vasallus effectus furiosꝰ an possit feudo priuari ex culpis precedētibus tpe sane mētis cōmissis.c.i.v.itez eꝛ q̄ro. Et ibi quid in frenetico. Et an criminaliter possit condēnari.
Obligatio pecunie vel alterius rei:in quibus rebus sit necessaria.c.i.§.i.ver.oppono.
Interpellat an tempus precise appositum in contractu pro homine.c.i.§.i.ver.extra queritur.
Interpellet pro hoie an dies interposita a creditore in pacto de nō petēdo p eū debitori facto.c.i.§.i.versi. quero si.

De vasal. Qui contra consti. Lotha.beneficiuz alienauit. fol.
Alienare feudum ob debita non potest vasallus: nisi statuto caueatur.c.i.ver.ꝛ nota. Et ibi an legatus de latere possit hoc permittere.
Feudi quantitatez quis teneatur ostendere an dominus: si dubitatur quid ꝛ quantum sit.c.i.ver.sed quid.
Alienata si sit pars feudi que non erat dñi:ꝫ ipse totū fundum vt suū cōcessisset in feudū : an reuertaꝛ ad dñm.c.i.v. pone q dñs. Et ibi an ꝛ quando toto feudo priuetur.
Vasallus si priuetur feudo pp alienationem inscio dño factam:an reuertaꝛ ad dñm vel ad agnatos.c.i.ver. ad dñm.
Feudū ad quē reuertaꝛ : si vnus frater accepit feudū p se ꝛ fratre : ꝛ in diuisione plus dimidia ei obuenit q̄ꝫ dimidia: ꝛ vendidit:ꝛ mortuus est sine herede.c.i.ver.adde.
Renūciare pōt vasallus feudū rectū ꝛ simplex iuito dño.c. i.ver.nō.ꝛ i ver. ꝛ nota. Et ibi qd si stipulatio sit apposita.
Penitentia in quibus casibus locum habeat.c.i.ver. sz qd.

De alie. Feu.paterni. fol.
Alienare nō pōt q administrationē tm̄ hz: sup Rub.in pn.
Dominus non potest agnatis preiudicare:nisi ipsi consentiant.c.i.ver.nota:ꝛ in ver.nota hic.
Agnati vltimi in feudis non possunt preiudicare per eorū consensum prioribus.c.i.ver.nota.
Ratibabitio qd opereꝛ.c.i.ver.nō. Et ibi an ratificatio supleat auctoritatez que tpe contractus interuenire debeat.
Jurisditio est indiuidua.c.i.ver.iurisditio. Et ibi si concedatur alicui vel alienetur qñ transeat cum territorio.
Inter agnatos lz quod nō lz inter extraneos.c.i.ver.nō.q.
In feudum si concedatur castrum nomine ꝛ iure antiq feudi:an dicatur nouum.c.i.ver.extra nota.
Alienare feudum dño consentiente:agnatis non consentiē tibus an possit vasallus.c.i.ver.adde: ꝛ in ver. sz domino.
Filiaz non pōt vasallus inuestiri facere nō consentientibus agnatis.c.i.ver.nota etiam.
Feudum ad quos reuertatur si vasallus domino renunciauit.c.ver.quero hic:ꝛ an in eius vita.
Renunciare potest vasallus feudo in preiudicium illorum quibus dedit.c.i.ver.ꝛ nota.
Agnati an possint statim reuocare si vasallus feudū dño renunciauit vel expectabiꝛ eius morz.c.i.ver. q̄ritur quid si.
Renunciauerit si vasallus feudo paterno domino : an ipse dominus poterit retinere.c.i.ver.sed quid si.
Renuncians iuri suo vī ipsum cedere.c.i. versi. extra nota. Agnati succedūt vasallo sine hēde decedēte .c.i.v. porro.
Feudum ingressi monasterium: an solus donatarius habeat si sunt tres fratres ꝛ vnus donauerit alteri q postea ingressus est monasterium.c.i.ver.quero hic.
Inuestiri de feudo an ꝛ qñ dēat vasallus: si qō sit mota sup feudo inter dñz ꝛ vasallū.c.i.§.inter dñm : ver.nō.ergo h.
Duellum sine pugna an debeat fieri per principales vel per campiones.c.i.§.non est consuetudo:ver.glo.hic.
Vasallus an possit ꝓuocare dñz ad duellū.c.i.§.e.v. tertio.
Soluere debita domini non tenetur vasallus.c.i.§.si a morte:versi.nota.
Soluere in termino si quis iurauit ꝛ non soluerit:an peccet c.i.§.eodem:ver.quero.

De capi. Conradi. folio.
Consuetudo an possit iterum prescribi si semel sit sublata p legem superuenientem.c.i.ver.extra quero.
Feudum simpliciter concessum an videatur concessum vt filiatis iuretur.c.i.ver.quero nunquid.
Fides quid sit.c.i.ver.quero.
Annus petendi inuestituram an currat filio vasalli anteq̄ꝫ hereditati se immisceat.c.i.versi.quero igitur. Et ibi quis mixtionem hereditatis probare debeat vel scientiam.
Vasallus an possit infeudare aliū vasallum.c.i.§. preterea: versi.primo glo.
Dominiū vtile an habeat feudatarius.c.i.§.eo.ver. in ista.
Vasallus an possit infeudare si sit in concessione appositus pactum de non alienando.c.i.§.e.ver.quero si est.
Prescriptionis appellatione an veniat prescriptio longissimi tpis.c.i.§.eo.ver.alia glo. Et ibi quid si proferatur a statuto. Et quid si proferatur a contrahentibus.
Renūciari exceptiōi pscriptiōis an possit .c.i.§.e.v.ſz bar.
Vasalli quale auxiliuz debent prestare dominis suis.c.i.§. similiter:ver.auditorium.
Princeps quādo possit taliare subditos suos: seu collectā imponere:ibidem.
Lombardi plus abundant pecunia q̄ꝫ theutonici.c.primo: §.eodem:ver.item summe.
Collecta non potest imponi ratione fructuum nisi p fructi-

bus illius anni.c.i.§.eodem:ver:solummodo.
Delictum prelati an ꝛ quando preiudicet ecclesie.ca.i.§. ꝛ iterum:versi.istud est.
Ecclesia si hꝫ feudū a minori domino q̄ a rege an illo priuetur ob delictum prelati.c.i.§.eodem:ver.querit glo.Et ibi quid in alio prelato qui non sit episcopus vel abbas.
Priuetur an ecclesia proprietate rei ob delictuꝫ prelati:sicut quando est feudataria.c.i.§.eodem:ver.sed nunquid. Et ibi an saltem in vita prelati.
Ecclesia an debeat priuari feudo propter delictuꝫ alicuius qui non erat prelatus tempore commissi delicti.c.i.§. eod. versi.quero quid si.

De conten. Inter masculum ꝛ feminā: de beneficio. fol.

In possessióe quo iure filia ponatur si possessio primo vacat c.primo:versi.quero si.
Probandi onus quare imponatur femine non agnatis .c. i.versi.quero quare.
Testes duodecim sacramentarij super feudo deponentes qualiter iurabunt ꝛ deponent.c.i.ver.quero qualiter.
Probetur qualiter in negatiua.c.i.ver.negatiua.
Distinctio.c.i.de conten.inter mas.ꝛ fe.de benefi. an sit vera.c.primo:ver.quero.

De contro. Inter do.ꝛ emptorem feudi. fol.

Dominus agit contra emptorem feudi:qui bonafide emit Et ibi quo iure.c.i.ver. nota. Et ibi quid si concedens nō erit dominus.
Agens publiciana non dominus de feudo an succumbet.c. primo:ver.sed nunquid.
Vasallus potest feudum suo auctori restituere si dominus etiam agat.c.i.ver.nota tertio.
Agere potest iura vtilia habens de domini voluntate .ca.i. ver.item scias.
De euictione contra venditorem an possit vasallus agere si rem domino restituerit.c.i.ver.querit glo.
In omnibus casibus in quibus quis re sua priuatur ob alienatione intelligitur de sciente.c.i.ver.nota quarto. Et ibi quid iuris sit in ignorante.
Uenditionis appellatione quid veniat.c.i.ver.quinto.

De contro. Inter vasal.ꝛ alium vasallum de beneficio. folio.

Uasallus si agit obtinet locum primuꝫ: ꝛ dominus tenetur ratificare.c.i.ver. nota. Et ibi quid si dominus ignorauit.
Procuratorem in rem suaꝫ si quis facit videtur dare ei oimodam licentiam experiendi.c.i.ver.ꝛ vide.
Compromittere de feudo an vasallus possit.c.i.ver.ꝛ facit.
Transegerit si vasallus de feudo an dominus amittet proprietatem.c.i.ver.sed nunquid.Et an possit: ver.potest §.
Bona fides an presumaꝫ in transigente.c.i. ver. nūqd aūt.
Transactio an firma maneat:si vasallus qui trāsegit sit mortuus sine herede.c.i.ver.sed mirum.
Emphiteota:supficiariꝰ an possint trāsigē .c.i.ver. sꝫ nūqd.
Dimittens rem penes aliū an dicaꝫ alienare.c.i.versi.ꝛ nō.

Quid iuris Sit si post aliena.vasal.feu.recuperet. folio.

Penitentia in culpis quando prosit.c.i.in prin.
Actio competere desinit vbi interesse cessat.c.i.versi. fallit.
Feudū restauraꝫ per actum retrosimilem.c.i.versic. ꝛ nota.
Actus q̄ cecidit a sua subsistentia nō reintegraꝫ .c.i.v. ꝛ iō.
Consensus domini indifferens circa alienationeꝫ talis presumitur qualis est alienatio.c.i.ver.secundo nota.
Uasallus si alienat feudum per libellum: illud ius iure feudi tenetur.c.i.ver.tertio nota.
Uasallus si redimat hunc libellum a libellario: tunc iure libelli non feudi a domino tenet.c.i.ver.quarto nota.

An agna.vel Fi.defun.repu.hr̄di. possit feudum retinere. fol.

Patruus quilibet est agnatus super Rubri.in prin.
Pater stipulatus vt heredi nunq̄ꝫ videtur quando aliter sibi ꝛ aliter filio est stipulatus.c.i.ver.extra nota.
Filiꝰ ō ꝓsensu dñi an poterit feudū hr̄e qō sibi pr̄ plegauit si ad extraneos hr̄des puenerit hr̄ditas.c.i. ver. sed qd si.
Ab hr̄ditate abstinere an possit suus de iure cōi.c.i.v.nō.h.
Filio potest fieri gratia ab agnatis vt feuduꝫ retineat ꝛ repudiet hereditatem.c.i.ver.item nota.
Feudum defertur iure successorio duplici capite.s.liberorū ꝛ agnatorum.c.i.ver.premitte.
Suitas siue existentia sui heredis an attendatur in feudis capi.primo:ver.item nota.
Agnati in materia feudoꝝ qui dicantur.c.i.ver. sed in mā.
Succedere in feudo an possit filius fratris cum patruo repudiata paterna hereditate.capi.primo:ver.pone.
Consuetudo de qua in.c.i.an agna.vel fil.defunc.rep. here. quam rationem in se habeat.c.i.ver.sed quero quam.
Institutus an dicaꝫ filius:si extraneus sit institutus ea contemplatione vt sit custos bonorum.c.i.ver.extra quero.
Filius vasalli an possit hereditatem accipere: ꝛ repudiare feudum.c.i.ver.sed nunquid.
Feudum an filius habere possit repudiando hereditatem: c.i.ver.item queritur. Et ibi late quando possint filij bona paterna acceptare:ꝛ feudum repudiare vel econtra.
Filius an preiudicet sibi in feudo si renunciauerit hereditati paterne cum iuramento.c.i.ver. sed quid si filius.
Succedere in feudo si filius preteritus vult: an habebit necesse dicere testamentuꝫ patris nullum.c.i.ver.qd si filius.
De feudo quid erit interim si natus filius sit institutus: ꝛ posthumus preteritus.c.i.versi.quid si.
Filius an habebit facultatem repudiandi hereditatez ꝛ acceptandi feudum: si substitutus vulgaris sit sibi datus in testamento patris capi.primo:ver.pone filius.
Femina an potetit feudū habere virtute pacti que non succedit in tota hereditate iure lōbardo.c.i.ver. quid ō filia.
Jus accrescendi excludit edictū successoriū.c.i. ver. itē nō.
Adijsse siue se immiscuisse hereditati paterne: an presumatur filius qui reperitur in possessione feudi paterni cū cetera bona per alios possideantur.c.i.versi. quero an filius.
Bonorum possessio carboniana: an habeat locuꝫ in feudis capitu.primo:versi.nunquid.
Adire hereditatem an videatur filius qui agnouit bonorū possessionem post annum.c.i.ver.sed pone.
Edictū diui adriani an hēat locū i feudis.c.i.v. q̄ro nūqd.
Emphiteotica bona an possit filius retinere repudiata hereditate paterna.c.i.ver.querit hic.
Emphiteosis eccl'astica an transeat ad heredes extraneos capi.primo:ver.dicit glo.
Feudum ꝛ emphiteosis an equiparentur.c.i.ver. sed caue.
Feudum antiquum an possit nepos habere repudiata hereditate ex persona patris.c.i.ver.item queritur.
Agnati an preferanꝫ dño: si consenserunt renunciationem feudi facte in manibus dñi: q̄ iterū inuestiuit talem renunciantez q̄ postea sine herede mortuus est .c.i.v. demū q̄rit.
Dominus an possit filio gratiam facere:q̄ feudū possideat absqꝫ hereditate paterna.c.i.ver.querit glo.
Ratificare an possint agnati feudum quod dominus filio i eorum preiudicium dimisit.c.i.ver.quero nunquid.
Stante statuto q̄ filie femine nō succedant stantibus agnatis:an filius sororis excludat feminam.c.i.versi.extra q̄ro.
Feudum an obligeaꝫ pro delicto domini.c.i. versi. queritur.
Non tenetur quis ex contractu alterius: aut delicto nisi sit heres vniuersalis.c.i.versi.item nota.
Fructus pendentes rei feudalis an possint obligari siue pignorari.c.i.ver.sed an.
Feudum concedens:an videatur dare cū omnibus suis fructibus.c.i.ver.adde.
Agere ad fructus an possit sine cessione iurium ille qui tenetur colono stare.c.i.ver.extra nota.
Pensio ad quem pertinebit: an ad locatorem vel ad cōductorem.c.i.ver.sed quid.
Fructus ad quem pertinent si feuduꝫ amittat vasallus alio modo

modo q̃ morte.c.i.ver.querit.
Fructus ad quem pertinent si vasallus decessit post kalendas augusti.c.i.ver.quero quid.
Dñs an teneat emendare dãna que passus est vasallus in itinere dũ iret pro auxilio domini.c.i.ver.extra quero.

An apud iudi. Vel curiaz do. questio feu. debeat termi. folio.

Judices dicunt q rone domicilij ẽctus origis progatois: vl ex alijs cãis hñt i aliquos iurisditionẽ:sup Rub.in pn.
Judex qs erit:si qo feudi sit orta int dñz t agna.c.i.v.cãus.
Opinionem vltimam intelligitur glo. tenere quando plures ponit.c.i.ver.oppono.
Quodammodo:ista dictio quid significet.c.i.ver si.quero.
Curie in feudis quot modis dicantur.c.i.ver.t nota.
Judex potest denegare audientiam parti si negauit ipsum habere iurisditionem cum haberet.c.i.ver.extra nota.

Qualiter domi. A propie.feu.priue.fol.

Sententia priuatiua requiritur lz culpa domini sit euidẽs t notoria.c.i.versic.nota hic.
Emphiteota si promisit duos denarios sub pena centum si dominus contrauenit non seruando pacta:an etiã ipse incidat in similem penam.c.i.ver.pone.
Pactũ an extendat de re ad rẽ:de psona ad psonã: ibidez.
In fraudem vsurarum an videatur pena ducentum adiecta promissioni soluendi.c.i.versi.vtrum adiectio.
In fraudem vsurarum an videatur pena dupli promissa : si simplum non soluatur.c.i.ver.sed pone.
Usura an sit si vendo tibi rem valentem centum pro qnqaginta pacto apposito q si non solueris ad talem diem q solues centum.c.i.ver.ex hoc infero.
Legi.ij.C.de rescin.ven.si venditor renunciat:an etiam em ptor videatur renunciare.c.i.ver.quid si.
Lex.ij.C.de rescin. ven. an habeat locũ si res valens centũ sit vendita pro decez eo pacto q si in pasche nó fuerint soluta q iustũ precium adimpleatur.ca.i.ver.pone q res.
Eccl'ia an priuet iurisditiõe t pprietate feudi: si plat⁹ cũ capl'o:aut papa ꝯ vasallũ cõmisit felloniã.c.i. versi. pone.
Dñs tenet non cõmittere felloniam in vasallu: lz vasallus non teneatur ei fidelitatem iurare.c.i.ver.nota q.
Pena an peti possit si illã petẽs nõ pbz se ipleuisse id ad q tenebat.c.i.v.ista.n. Et ibi q i penis ligdissime ꝙstare dz.
Judicare potest vasallus sine iuramento.c.i.ver.t caue.
De⁹ nõ fac dãz int simplicẽ loqlã t iuramtũ.c.i.v.sic de⁹.

De feu. Non habente propriam naturaz feu di.fol.

Feudum si sit concessum quo ad proprietatem alicui ob culpam tamen amittitur:secus ob contractuz.c.i. versi.nota.
Recognitionem aliquam an teneatur facere ille domino:q iure proprio emit.c.i.ver.quero nunquid.
Emere rem proprio iure quid prosit.c.i.ver.querit glo.
Vendẽ rẽ vl ius qõ habeo i re an sit dña.c.i.v.q̃ro vtz. Et ibi an retẽto scdo cãu potit ẽptor approp̃are sibi pp̃etatẽ.
Prescribere ille qui emit ignoranter rem a feudatario an poterit.c.i.ver.querit glo.
Dominium vtile prescriptum an differat a dominovtili qõ quis per alienationem habet: ibidem.
Feudi noie an dẽat teneri p̃ciũ:qõ vasallus recepit ex alienatiõe rei feudalis in scõm feudatariũ.c.i.ver. q̃ro nũqd.

De eo qui finem Fecit agnato de feud. pater.fol.

Verba dubia an ius dñt referri.c.i.v.pacto:vbi ponit ẽt an renunciatio in dubio intelligatur in personam vel in rem.
Clausula ista:cui dederit:qd importet.c.i. ver.sed in ꝑriuz.
Cla ista finẽ t refutationẽ fecit:qd significat.ca.i.ver.t nõ.
Pactuz quod recepit dominus prodest agnato absenti.c. i.ver.item nota.
Renũciari iuri de futuro pacto mediãte põt.c.i.v. iaz ego.

De natura Successionis feud. fol.

Non succedit in feudo ascendens descendenti.c.i. ver. nõ.
Gradum que persone faciant.c.i.ver.t nota.
Testator si dixerit si filius meus sine hr̃ de decesserit substituo titiũ:intelligit.i.si sine liberis decesserit.c.i.v.t h̃ fac.
Heredis appellatione qui veniant:ibidem.
Succedunt plures in feudo: si veniãt ad succedendum vasallo:t sint in pari gradu.c.i.ver.secundo nota.
Et ibi an succedant in stirpes vel in capita : cum patruis.

De capi. Qui curaz vendi.an intelligatur vendidisse beneficiuz. folio.

Capitaneus quis dicatur.c.i.ver.capitaneus.
In obligatione generali nõ continet feudũ.c.i.ver. nota h̃.
Vendita curia feuda nõ intelligunt vendita.c.i.v.nota q.
In feudũ si sit cõcessum castrũ cũ suis ptinentijs qd veniat an molẽdina dicti castri.c.i.ver.mõ querit. Et ibi qd si cõcessit cũ suis pertinentijs t iuribus ad ipsuz ptinentibus.
In obligatione generali non venit nisi ius quod habet cõcessor.c.i.ver.porro.
In feudum si sit concessa ciuitas per sindicum legitime cõstitutum an veniant molendina ipsius ciuitatis .c.i. ver. t est sciendum:t ista questio late examinatur.
Quid si dicat in concessione cũ suis finibus.c.i.ver.octauo.
Ciuitas t fiscus sunt diuersa.c.i.ver.tertio.
Ciuitas pot ꝑ priũ hr̃e : lz i tutelã alteri⁹ trãsiuerit.c.i.v.vi.
In generali donatiõe alicuius castri quã facit princeps an veniat imperiũ merum vel mixtum.c.i.ver.item scias.
Recognoscens se castrũ tenẽ in feudum ab aliquo si videt recognoscẽ critoriũ t iurisditionẽ critorij .c.i.v. oldrad⁹.
Recognitio interrũpit prescriptionem.c.i.ver.decimo.
Usus loquendi est attendendus in expositione vocabulorum.c.i.ver.secundo.
Bonata vel vendita re an veniant adiacentia. Et ibi quid si sit dictum integro statu.c.i.ver.pro hoc facit.
Immunitas si cõcedat ciuitati nõ venit castrũ .c.i.v. lz Jo.
Accedat qualiter vnum an aliud:dic pluribus modis.ca.i. ver.considera. Et ibi an vno posito ponatur reliquum.
Recognoscens quicquid talis habet in tali ciuitate excepta tali domo:an videatur recognouisse iurisditionem : t alia que ibi habet.c.i.ver.item oldra.
Exceptionis virtus est duplex.s.excipere: t virtutem inde finiti sermonis declarare.c.i.ver.virtus.
Recognitio rei vt feudalis an faciat trãsire illã rẽ in titulũ feudi cum nulla sit inuestitura.c.i.ver.sed dubium.
Feudatari⁹ an dẽat hr̃e bõa q̃ veniũt publicãda:si i feuduz sit cõcessuz castrũ cũ q̃rta oium obiectionũ.c.i.v. formal.
Vendens omnes possessiones quas in castro habet an videatur vendere iurisditionem.c.i.ver.alia questio.
Vasallus q lz feudũ frãcũ t libez a barõe:an teneat ire cũ eo ad exercitũ.c.i.ver.alia qõ formal. Et an eius sumptibus. Et an baro possit ab eo petere subsidiuz pecuniariũ.
Gr̃a nõ vitiat si delictuz preuenit gr̃am.c.i.§.i.ver. nota h̃.
Cogitatio sola ad delictũ nõ ichoat delictũ.c.i.§. si noluerit:v.dispõ : qõ ꝓcedit in his i qbus consumatio regitur.
Non priuatur feudo quis ob culpas non prouenientes ex affectu animi.c.i.§.eo.versic.nota.
Consuetudo interpretatur pactuz.c.i.§.similiter:ver. nota.
Filius non debet habere honorem paternum: t onera hereditatis repudiare.c.i.§.filius:ver.nota.
Renũciari feu. dato iuito dño an possit.c.i.§.fi.v.disputat.

De prohibita Feudi alienatione per Lothariũ. fol.

Commertium quid significet.c.i.ver.est autem.
Vasallus an priuet feudo:q fraudẽ contra dñi volũtatem dñi excogitat illicitũ contractum ineundo.c.i.versi.nota.
Pene plures an possint ꝑ vna fellonia iponi.c.i.v. nota h̃.
Pro consensu vel licentia an habeatur patientia domini sine aliquã contradictione.c.i.ver.quero nunquid.
Consentire an videatur ille qui patitur aliqũ de re sua testari.c.i.ver.quid si patior.
Notarius instrumentum falsum conficiens qua pena pu-

niatur.c.i.ver.quero nunquid.
Per penam nouam impositam a statuto vel lege:an tollantur antique pene.c.i.ver.sed nunquid.
Alienauerit si quis partem suam feudi si eius frater moriatur sine berede:an parte eius petere poterit:ver.extra nō.
Alienatio facta pendente conditione fideicommissi valz interim.c.i.ver.ibidem.
Ablaticus quem significat.c.i.§.i.ver.item habes.
Jurare fidelitatē an debeat qs dño nullo antepposito vel antepposito priori domino.c.i.§.satis bene.ver.queritur.
Feudum reuertitur ad dominum vel ad agnatos cū suo ordine formali.c.i.§.eo.ver.z nota.
Prescriptio annalis non currit probabiliter ignoranti.c.i.§.quoniam:ver.nota.
Possessorium quartum confirmande possessionis an sit reperire.c.i.§.eo.ver.extra nota.
Tempus non currit iudici si rescriptum non sit ei presentatum.c.i.ver.extra.
Terminus iuris non est peremptorius.c.i.versic.item nota.

De pace iuramento

Firmanda z seruanda. fol.

Imperator an sit dominus totius mundi.c.i.ver.quero.
Rex hispanie an recognoscat superiorem.c.i.versi.dicit tñ.
Rex francoz an recognoscat superiorem.c.i.ver.vel dic.
Plena pubertas quando dicatur.c.i.ver.z nota.
Minor.xviij.annis si facit pacem z iurat non contrauenire an obligetur per iuramentum.c.i.ver.querit glo.
Tutor pōt remittere iniuriā pupillo factā.c.i.versi.p quo.
Minores puberes p bono pacis pñt obligari.c.i.v.facit.
Minor.xviij.annis an cogatur ad pugnam.c.i.ver.demū.
Pax debet esse vera z perpetua.c.i.ver.nota hic.
Jus sibi dicere an z qñ qs possit.c.i.§.si quis vero in princ.
Quilibet potest iniuriam in rempublicam tendens propulsare.c.i.§.eo.ver.item si delictum.
Jus ingrediendi possessionem propria auctoritate an possit vendi.c.i.§.eo.ver.quero.
Statutum q̄ liceat offenso suam vindictam facere an possit alij demandare.c.i.§.eo.ver.z facit.
Capi an possit debitor fugitiuus:z res auferre.c.i.§.eodez: ver.querit glo.
Satisdare debitor qui est recessurus an teneatur.c.i.§.eo.ver.quero an.
Capi a quolibz an possit malefactor.c.i.§.e.v.quero nūqd.
Capi an possit clericus delinquēs.c.i.§.e.ver.sed si iste.
Libellus an requiratur pro obtinenda licentia ingrediendi possessionem propria auctoritate.c.i.§.e.ver.queritur.
Pactum ingrediendi possessionem propria auctoritate:an transeat ad heredem.c.i.§.e.ver.quero si mortuus.
Insultatus excedens in se defendendo qualiter puniat.c.i.§.eo.ver.extra nota.
Nobilis aliquando maiori pena punitur q̄z ignobilis.ca.i.§.si quis vero:ver.nota.Et ibi an z quando magis punitur vnus q̄z alter.
Judex in penis potest arbitrari vsqz ad mortem in bis que suo arbitrio relinquuntur.c.i.§.iniuria:ver.nam pene.
Leges transgredi propter casus inopinatos emergētes licitum est aliquando:ibidem.
Infamis an efficiatur damnatus propter leuem iniuriam.c.i.§.eo.ver.quero an.
Infamē an populus possit restituere.c.i.§.eo.ver.quero an.
Accusatio iniuriarū an sit publica: si crimen nō bz spāle nomē.c.i.§.e.v. q̄ro an. Et ibi qd si pēa fit iudici arbitraria.
Iniuriarum actione an dominus agere possit si iniuria fit vasallis.c.i.§.eo.ver.quero si.
Libellus ad interesse in actione iniuriarum an concludat.c.i.§.eo.ver.quero vtrum.
Accusari criminaliter an quis possit si damnum sit iniuriose datum.c.i.§.eo.ver.quero an.
Damna z iniurias resarcire an teneantur partiales qui sibi inuicem inferunt iniurias.c.i.§.eo.ver.quero si.
Iniuria facta ciuitati an antiani illiꝰ ciuitatis possint remittere.c.i.§.eo.ver.quero an.
Iniuria remissa in foro penitentiali:an possit i foro iudiciali intentari.c.i.§.iniuria:ver.quero vtrum.
Cedi actio iniuriaꝝ an possit siue vēdi.c.i.§.e.v. q̄ro nūqd.
Actio iniuriarum an dicatur esse in bonis nostris.c.i.§.eo.ver.quero vtrum.Et ibi quedam alia ad propositum.
Fur non famosus pro vno furto de iure communi an possit furca suspendi.c.i.§.eo.ver.seu furtum.
Suspenduntur furca famosi latrones: pirrate: z in loco in quo sunt furati.Item sacrilegij:transfuge ad hostes:renūciantes consilia principis:auctores seditionum seruus regis qui alicui mortem intulit: adorantes falsos deos.c.i.§.eo.ver.item famosi cum sequentibus.
Restituere que teneantur predones z raptores ad sui satisfactionem pro salute anime.c.i.§.eo.versi.quero quam.
Epūs an possit ꝓcedere aliquā partē bonoꝝ raptorum filijs pauperibus borum raptorum.c.i.§.eo.ver.dicit etiam.
Furtum manifestum an falsus procurator faciat.c.i.§.eod. versi.quero an.
Fures an dicantur famuli scholarium:qui quedam furtula faciunt.c.i.§.eodem:ver.quero.
Furtum an dicatur spoliatio.c.i.§.eo.ver.quero vtrum.
Furtū an committat percipiens fructus beneficij: quo ipso iure spoliatus est.c.i.§.eo.ver.quero an.
Probentur per solum iuramentum: an res per furtuz amisse.c.i.§.eo.ver.quero an res.
Actio furti nō manifesti an sit inducta per.l.xij.tab.c.i.§.e.ver.quero an actio.
Tanq̄ fur simplex:an tanq̄ latro debeat puniri ille q cū armis rapinā perusie fecit z mediolani captus est:cū ibi nullā rapinā cōmisit vel nullo mō puniat.c.i.§.e.v. q̄ro aliqs.
Judex si habet ius cōe z statuarium:an possit in iudicando amplecti id q̄ velit.c.i.§.eo.ver.sed nunquid.
Locus maleficij quis dicatur si quis sit invno loco captus: in alio spoliatus.c.i.§.eo.ver.quesiuit.
Statutū q̄ cōtumax nō cōstando aliter de sua contumacia q̄ possit ad mortē ꝯdēnari:an valeat.c.i.§.eo.ver. q̄ro vtruz.
Insultatus vel percussus in ecclesia an dicat extractus per mantellum qui extra pendebat.c.i.§.eo.ver.querūt.
Puniri qualiter debet ille qui abscidit alicui membrum.c.i.§.eodem:ver.quero qualiter.
Probationes facte ordine iuris omisso:an valeant:si quis sit accusatus de crimine tanq̄ de notorio.c.i.§.e.v. in ista.
Judex si cognoscit ordine iuris non seruato est spoliare aliquem.c.i.§.eo.ver.z nota.
Deponendus an sit epūs qui promisit cuidam centū ne eum de morte patris sui accusaret.c.i.§.e.ver.item quesiuit.
Pro cōfesso an habeat de crie trāsigens.c.i.§.e.v. z Bar.
Torqueri an quis possit ex confessione ficta.c.i.§.eo.versi. sed nunquid.Et quid si fama contra eum laboret.
Judex an possit ꝯdēnare aliquē ex testibꝰ receptis sup gñali ingsitione occisi mortui repti.c.i.§.e.v. pone q̄ inuenit.
Fama sola non inducit sciam.c.i.§.eo.ver.item nota.
Exceptionem rei iudicate an snia lata super ingsitione pariat.c.i.§.eo.ver.item an sententia.
Inquiri an possit pluries de eodem crimine:z an ciuiter possit inquiri.c.i.§.eo.ver.vbi dicit.
In ꝓfessiōe pseuerare an dicat sek̄ tortus.c.i.§.e.v.q̄ro vtz.
Metū iustū anvultꝰ tribilis potēs iducat.c.i.§.e.v. dic io.
Occidens aliquē:cui mandatū ab alio fuerat:si dicat se nō fecisse i executōe mādati:an ei credat.c.i.§.e.v.q̄ro si titiꝰ
An credatur duobus simul repertis inboneste q̄ matrimonium contraxerunt.c.i.§.eo.ver.glo.tamen.
Notarius an sit falsarius:q̄ scripsit i instrō q̄ talis fuit spōte ꝓfessus:cū ille essz coraz tormētis.c.i.§.e.ver.q̄ro vtruz.
Puniri de homicidio an quis possit eoipso q̄ certū est vulneratum euadere non posse.c.i.§.eo.ver.quero.
Judex an possit condēnare percussorez: qui confessus est se occidisse morte secuta.c.i.§.eo.ver.pone ergo.

Homicida

Homicida q debz pro pena homicidij soluere mille libras & fuit contumax & bona eius fuerunt annotata si cõparet post annum: an possit bona recuperare. c. i. §. eo. ver. pone.

Occidens aliquez manu vacua: an teneatur sicut pro homicidio. c. i. §. eo. versicu. sed quid.

Ut occidã titiũ si aliqs potẽs mihi mãdauit: alꝰ q̃ me interficiet: si non exequar: an excuser. c. i. §. eo. ver. sz pone.

Homicida verus an sit liberatus si duo sunt titij: & alter interfecit seium: & iudex illum qui non interfecit decapitauit. c. i. §. eo. ver. quero duo.

Homicidij qõ est maior oi qõne vulnex. c. i. §. e. Itẽ nota.

Probans q̃ aliquis fecit se eijcere de possessione: cum accusasset q̃ ipse eiecisset: an sufficiat. t. i. §. eo. ver. pone.

Statutũ qd si dispõat: q̃ occidẽs bãnitũ, ppijs manibꝰ puniat tm̃ i decẽ: qd ꝺ mãdatore. c. i. §. iniuria v̊. q̃ro statuto.

Testis falsus in causa homicidij: an puniatur vt homicida c. i. §. eo. versi. quero nunquid.

Judex si iudicat p imperitiã: tenet inquãtũ bono viro visus erit. c. i. §. iudices: v̊. q̃ro. Et ibi qd si iudicauit p iperitias de iurisdictione vnius principatus. c. i. §. e. ver. quid enis.

Judex in sindicatu non potest solui ꝓdẽnationem debet in sindicatu pena corporali puniri. c. i. §. eo. ver. Itẽ nota.

Judex ꝓdẽnatus in sindicatu ad decẽ: in qbus dz aliquem cõdemnare quem absoluit si soluit illa decem: an ille debitor sit liberatus. c. i. §. e. ver. sed nunquid.

Sẽtentia lata a iudice imperito non propter dolu3 an sit ipso iure nulla. c. i. §. eo. ver. quero nunquid.

Snie q̃dã tribuũt ius lz sint iniuste. c. i. §. e. ver. nota enim.

Judex si tulit sententiam ꝑm opiniones doctorum: an excusetur. c. i. §. e. ver. sed adhuc.

Judex si habet cõmunem opinionem doctorum: an illam sequi debeat. c. i. §. e. ver. quando iudex.

Judex si sit paterfamilias vel filiusfamilias: an sit differentia. c. i. §. iudices: ver. sed nunquid.

Judex si habet liberum arbitrium male iudicando: an faciat litem suam. c. i. §. e. ver. sed nunquid.

Judex an faciat litem suam propter negligentiam. c. i. §. e. versi. quero vtrum.

Torqueri iudex nõ debet aliquem nisi a parte petat: cuius interest. c. i. §. e. ver. alias.

Judex an teneatur de imperitia si pars non appellauit. c. i. §. eo. ver. quero nunquid.

Judex primus vel secundus an faciat litez suam si vnus male sententiauit: & alius confirmauit: nec fuit appellatuz. c. i. §. e. ver. sed pone.

Judex ad quid potest conueniri qui male iudicauit appellatione pendente. c. i. §. eo. ver. quid erit.

Renuncians appellationi videtur malã causam habere. c. i. §. e. ver. porro. Et ibi quid si appellatio deferatur.

Conuenticule & coniurationes sunt prohibite. c. i. §. conuenticulas: ver. nota.

Testis non potest esse conspirator. c. i. §. e. ver. dicit.

Conspiratores qui dicantur. c. i. §. e. ver. q̃ tamen.

Personax appellatiõe nõ venit ciuitas. c. i. v̊. scõo nota.

Receptatores reorum puniuntur. c. i. §. e. ver. quinto nota. Et ibi an quis teneatur tradere vasallum suo inimico.

Collegium licitum propter malas conuẽticulas debet cassari. c. i. §. e. ver. extra nota.

Lige que fiunt inter ciuitatem & ciuitatem sunt illicite ca. i. §. eo. ver. vltimo nota.

Collegia oia illicita appellãt ꝓuẽticule. c. i. §. e. v̊. itẽ nota.

Cõgregationes an hẽant iura collegij. c. i. §. eo. versi. illud.

Pedagia colligentes debent tenere itinera tuta. c. i. §. eo. ver. sed istud.

Soluere si dñs ꝓmisit oẽm depredationẽ q̃busdam mercatoribꝰ sub pena dupli: quã ipsi ꝓbauerint: sz ipsi tm̃ ꝓbãt estimationẽ p iuramẽtũ: an dñs teneat ad penã dupli cuz nõ soluat. c. i. §. e. v̊. pone q̃ dñs: & ista qõ late examinat.

Fideiussor an teneat soluẽ penã cõmissã: q̃ ꝓmisit ꝺ iudicato soluẽdo: vel i alio spõtaneo fideiussore. c. i. §. e. v̊. qd ſ.

Immunitatem collectarum si aliqua ciuitas habeat nisi ꝓ aqueductu quid si sit imposita pro stipendiarijs & postea conuersa est pro aqueductu an teneatur ad solutionem. c. i. §. conuenticulas: ver. vlterius.

Statutũ p aliꝺ statutũ tollit ipso iure. c. i. §. e. ver. statutũ.

Juramenti metu interpositus non valet. c. i. §. item sacramẽta: ver. nota q̃.

Metus questio relinquitur arbitrio iudicis: ibidem. Et ibi quotuplex sit metus: & qualiter probetur.

Juramẽti spẽs ẽ duplex. c. i. §. e. v̊. mꝺ: & i v̊. promissorum.

Juramẽtũ qd sit. c. i. §. e. v̊. iuramẽtũ: & in v̊. scõo premitte.

Juramentum de iure canonico debet seruari. c. i. §. e. versi. sed de iure canonico.

Non obediens legi dicitur facere contra bonos mores. c. i. §. e. ver. tertio.

Juramentum interpositum in aliquo actu quando dicatur principale vel accessorium. c. i. §. e. ver. considera.

Juramẽtũ an regrat tactũ scripturax. c. i. §. eo. v̊. queritur.

Juramẽtũ p̃stitũ ab impubere dolo capace an sit validũ. c. i. §. eo. ver. secundo querit. Et ibi quid de pupillo.

Juramẽtũ p̃stitũ ab adulto abñte procuratore sup ꝯctu cessante metu an sit validum. c. i. §. eo. ver. tertio quero.

Metus ẽ duplex expressiuus & tacitus siue velatus: & quo modo probetur. c. i. §. e. ver. quarto.

Metus velatus qualiter probetur. c. i. §. e. ver. quomodo.

Juramenti cognitio pertinet ad eccl̃m. c. i. §. eo. versi. nam si.

Auctentica sacramenta puberum. C. si aduer. ven. an sit fauorabilis vel odiosa. c. i. §. e. ver. quero.

Juramentum obligat mulieres iurantes super ꝓtractu alienationis rerum dotalium. c. i. §. e. ver. vltra etiaz.

Juramentum validat renunciationem factam a minore sup hereditate paterna. c. i. §. eo. ver. & ideo.

Statuta terrarum an possint obuiare dispõi auctentice sacramenta puberum. C. si aduer. ven. c. i. §. eo. ver. qd ergo.

Juramẽtũ adhibitũ a minore sup feu. non pñtibus ptibus curie an sit fuãdũ. c. i. §. itẽ sacramẽta: ver. pone adultus.

Juramtũ plati an det aliqꝺ robur ꝯctui celebrato cũ eccla c. i. §. e. v̊. q̃ro vtrũ. Et ibi qd si platus iurat vna cũ capl'o.

Jurare an debeat adultus super vltima voluntate: quaz cõdidit. c. i. §. e. ver. quero.

Jurãs nõ reuocare testm̃ si reuocat an valeat. c. i. §. e. v̊. qrit Et ibi pouit exẽplũ de rege Aragonuz cuius ꝓsensu filij iurarunt super quadam diuisione regni a patre facta.

Juramentum super diuisionibus prestitum qualidat ipsas diuisiones: ibidem.

Diuisionẽ sui regni an rex vel pnceps facere possint cũ de ꝓsuetudine totũ ad primogenitũ spectet. c. i. §. e. v̊. sz hic.

Bõare an possit rex filijs suis nõ emãci. c. i. §. eo. v̊. Fo vtrũ.

Confiteri an minor i iudicio super crimine sine curatore an possit. c. i. §. eo. ver. modo quero.

Notarius actoris an possit recipere confessiones: & iuramẽta i abñtia iudicis tãq̃ publica psona. c. i. §. e. ver. querit.

Juramentum decisorium litis quare parit actionez: nõ aũt promissorium. c. i. §. e. ver. quero quare.

Juramentum per metum prestitum quare ipso iure non valet & stipulatio sic. c. i. §. eo. ver. denuo quero.

Coactio precisa an possit cadere in actu verbi seu iuramẽto. c. i. §. eo. ver. quero nunquid.

Juramẽtũ p̃stitũ a iudice q̃ dat securitatẽ reo bãnito ipsona & rebꝰ vel altero tm̃: an aliqd opet. c. i. §. eo. v̊. q̃ro vtrũ.

Juramẽtũ quo qs iurat se nõ denũciaturz maleficiũ non vz c. i. §. item sacramenta: ver. deinde: & est generalis regula.

Judex an possit interdicere bonis adulto: sicut interdicit prodigo. c. i. §. eo. ver. quero vtrum.

Minor q̃ iurat sup ꝯctu: an debeat certiorari de beneficio restitutionis in integrum. c. i. §. e. ver. quero vtrum.

Allodium quod dicatur. c. ad hoc: ver. allodium.

Jurisdictiões oẽs sunt impatoris. c. ad hoc: versi. nota hic.

Jurisditio non potest vendi. ca. eo. ver. nota hic.

Jurisditio quomodo sit in territorio. c. eo. versiculo modo

quero. Et ibi quomodo sit in magistratu.
De euictione venditor etiam si promisit non tenetur illicito emptori. c. eo. item quia.
Jurisditio prima censetur esse in loco in quo consuetudo p̃ uidet de aliquo indice. c. eo. ver. adde.
Usuraꝝ restõ pót indici heretico vsurario. c. eo. ver. qñ qs..
Jurisditionis caput in quo territorio sit. c. eo. versic. porro
In feudum si castrum sit concessum an iurisditio intelligatur concessa: ibidem.
Concesso capite castri an intelligatur totum caput concessum. c. eo. ver. querit etiam.
Exclusus a toto an intelligatur exclusus a tanto. i. a quali bet eius parte: ibidem.
Quasi possessio iurisditionis an acqraṫ p patientiaꝫ actum aliqué exercuisse principaleꝫ. c. eo. ver. quid in acqsitione.
Cerebrum est membrum diuinum: ibidem.
Caput in re inanimata quid sit. c. eo. ver. sed quid.
Probari an possit gratia super iurisditione facta sine scriptura. c. eo. ver. quero nunquid.
Jurisditio an sit apõ fiscũ. c. eo. v̂. q̃ro: vl̃ apud quẽ ipatorẽ.
Princeps si incipit cognoscere de causa: illam dicitur exemisse de manibus aliorꝫ. s. eo. ver. ex premissis.
Judex q aliũ elegit v̂tute statuti: quo casu ẽ ordinarius si ille sit abñs: an ipe ei⁹ loco possit cogŝcẽ. c. e. v̂. póe capitane⁹.
Appellari debet ad iudicem qui deputauit: ꝛ non a iudice deputato. c. eo. versi. quid ergo.
Eps in sua dioceſi an sit maior archiepo. c. e. ver. an autem.
Jurisditõis rõe an qs sit maior seipso simplici. c. e. v̂. ité an.
Excõicat⁹ an sit eps q fecit statutũ q furtũ cõmittẽs sit excõicat⁹: ꝛ ipe cũ illo q furtũ feĉ cõicauit. c. e. v̂. póe q eps.
Vasall⁹ an p̃ueĉ feudo ob fcm̃ dñi sine culpa sua. c. e. v̂. nõ.
Legare pro anima potest dominus non aũt vasallus: ꝛ sic inter se discrepant. c. eo. ver. item nota.
Emphiteoticam rem an dominus possit legare in preiudicium emphiteote vel vsufructuarij. c. eo. ver. sed an.
Dominus qui alienauit feuduꝫ an teneatur ad interesse vl̃ ad aliud feudum equiualens. c. eo. ver. quero.
Papa si abstulit mihi beneficium semel collatum tenetur mihi de alio prouidere: ibidem.
Legis auctoritate potest aliquid fieri: tamen faciens tenetur ad interesse. c. eo. ver. item nota.
Uendiderit si cõe Perusie fructus lacus: ꝛ de plenitudie ptãtis abstulerit emptoribꝰ: teneãt ad itereſſe. c. e. v̂. ité nõ.
Eqtas vñ dicaṫ. c. e. v̂. nõ. h̃. Et ibi quot mõis dicaṫ eqtas.
Argumentũ a simili dꝫ pcedere ſm eqtatẽ. c. e. ver. item nõ.
Imperator vbi debet coronam suscipere. c. eo. ver. nota.
Citatus in dubio an quis presumatur. c. eo. ver. nota q.
Vasallus ad domini reqsitionem teneãt ei parare auxiliũ. c. eo. ver. ꝛ est argumentum. Et ibi an possit soluere vel ire.
Electio in petitionibus in exceptionibus in promissionibꝰ cuius sit. c. eo. ver. pro solutione.
Citatio legitima siue requisitio que sit. c. eo. versi. quero.
Citatio trina vel monitio an regratur qñ dñs vocat vasallũ ad bellũ. c. eo. ver. sꝫ nũquid. Et ibi an sufficiat proclama.
Vasallus vocatus a dño si nõvult ei p̃stare auxiliũ an p̃ueĉ feudo nouo aut p̃no. c. e. v̂. sꝫ nũqd. Et ibi ad quẽ reũtaṫ.
Dñs, ꝓba aũcate an possit auferre feudũ vasallo. c. e. v̂. q̃riṫ.
Emphiteota non potest expelli per dominum nisi culpa sit liquida. c. eo. ver. in emphiteota.
In posſõe sua siqs timeat ne molesteĉ adeat iudicẽ: ibidẽ.
Libera: ista dictio sigficat ꝑuato tñ ordie iurꝫ. c. e. v̂. h̃ v̂ba.
hr̃t: alijs nõ consentientibus an cadat. c. i. versic. sed quid.
Feudũ diuiduũ ꝛ indiuiduũ qñ dicaṫ. c. i. ver. quid autem.
Pignorare suam proprietatẽ an dominus feudi possit sine consensu vasalli. c. i. ver. quero quid.
Vasall⁹ si alienauerit feudũ: deide redemerit añq̃ dñs dictauerit iudiciũ p̃ eũ: an euitet penã caducitatꝫ. c. i. v̂. q̃ro.
Legauerit si vasallus feudũ extraneov̄ eũ hr̃dẽ istituerit: an filius vel agnatus erit dio priuatus. c. i. versi. quero qd.
Dñs an teneaṫ iuestir̃ legatariũ feudi ꝺ feudo. c. i. v̂. q̃ro g̃.
In dotem dare feudũ an possit dñs pro filia. c. i. ver. q̃ro an.
Vasallus an possit concedere feudum in empbiteosiꝫ perpetuam. c. i. ver. quero.
Aliẽari feu. int̃ agnatos an possit. c. i. v̂. q̃ro an iter agnatos.
Pigri dari an possit feudũ vsꝫ ad medietatẽ. c. i. v̂. q̃ro an.
Alienare partem suam feudi an vnus ex coheredibus alteri possit. c. i. ver. quero vnus.
Vasallus an poterit alienare feudum nouum suo conuasallo an agnato. c. i. ver. quero nunquid.
Consuetudo q feuda dentur in solutum pro debitis an valeat. c. i. versi. quero nunquid.
Emphiteosis an possit in solutũ dari. c. i. ver. in emphiteosi.
Vasallus non priuatur feudo licet in solutum per iudicem sit datum. c. i. ver. puto tamen.
Diuidere feudũ cũ alio an possit vasallus. c. i. versi. q̃ro an.
Consuetudo que disponit q vir lucretur tertiam partez dotis: an habeat locum in feudis. c. i. ver. quero an.
Vasallus an possit alienare feudum inimico domini: si habuit licentiam amico alienandi. c. i. ver. quero pone.
Amicitia que dicatur. c. i. ver. quero de qua.
Pater an possit assignare feudũ vni filiorꝫ. c. i. ver. q̃ro vtr̃.
Trãsigẽ ꝺ qõne feudi an possit vasall⁹ dño iscio. c. i. v̂. q̃ro.
Diuidere an possit pater feudum inter filios presertim pupillos. c. i. ver. quero vtrum.
Donare feudum si sit concessum vasallo an poterit donare causa mortis. c. i. ver. quero si.
Vasallus an possit legare feuduꝫ pro anima. c. i. ver. deide.
Legare feudũ pro aia an poterit vasallus qui recepit feudum pro se ꝛ heredibus suis qbuscũq̃. c. i. ver. sed quid si.
Testari de re alterius pót qs ipso nolente. ca. i. ver. deinde.
Negatiua dispõ plus opaṫ q̃ affirmatiua. c. i. v̂. nõ. q plus.
Impossibilia ex tractu tpis non firmantur. c. i. versi. nota q.
Precium potest emptor bone fidei repetere: ꝛ ibi quid in male fidei emptore. c. i. ver. deinde.
De euictõe an possit ẽptor agẽ si sit stipulat⁹. c. i. v̂. q̃rit glo.
Emptor bone fidei quid si non vult repetere precium: sed agere ad interesse an possit. c. i. ver. querit glo.
Libere: ista dictio quid significat. c. i. §. i. versic. expone.
De euictiõe ad h̃ vt possit agi regrit̃ snia. c. i. §. i. ver. regrit̃.
Possessio an trãsferaṫ ex ẽctu simulato. c. i. §. i. v̂. q̃ro vtr̃.
Vasallus si alienauit partem feudi an priuetur toto feudo c. i. §. i. ver. querit glo.
Vasallus duo castra habens si vnũ alienat an ambobus priuetur. c. i. §. i. ver. quid si.
Renunciare feudo inuito domino an possit vasallus. c. i. §. i. ver. querit hic glo.
Vasallus an p̃uetur feudo sine certa culpa conuicta. ca. i. §. i. ver. querit glo.
Vasallus priuatur ipso iure feudo si cõmisit contra dominum crimen lese maiestatis. c. i. §. i. versi. quero quid si.
Notarij qui scribunt contractum in fraudem vsurarum: vl̃ sciunt dñt officio priuari. c. i. §. i. vet. nota.
Minor. xxv. annis si non petierit inuestituraꝫ infra annũ ꝛ diẽ: an debeat restitui in integrũ. c. i. §. preterea: ver. q̃riṫ.
Femina que succedit in feudo: si nõ petit inuestituraꝫ infra annũ ꝛ diez: an cadat a feudo. c. i. §. e. ver. sed qd in femia.
Tps cõpetẽs dꝫ dari ſm q̃ditioné psone. c. i. §. firmit̃: v̂. nõ.
Vasallus in auxilio domini potest mittere alium sibi acceptabilem si ipse ire non vult: aut non potest, c. i. §. eodem: ver. secundo nota. Et ibi quid si dñs non vult acceptare.
Prelatus ecclesie si sit dominus feudi: ꝛ acceptauit nõ idoneum

De probi. feu. Alien. per Fede. folio.

Pignorare feudum an possit vasallus. c. i. ver. nota. Et ibi an requiratur realis traditio.
Obligauerit si vasallus omnia bona sua an cadat a feudo c. i. ver. sed nunquid. Et ibi quid si specialiter.
Pignorauerit si vasallus ipsi domino feudum: an cadat a feudo. c. i. ver. sed si vasallus.
Pignorauerit qd si vasallus feudũ vni ex dñis cuꝫ plurea

neum seruitium:quid iuris.c.i.§.eo.versic.sed quid si iste.
Feudū principatuū nō diuidi.c.i.§.pterea ducatus: v.nō.
Dignitas nō dz minui nec trāsmutaī.c.i.§.e.v.itē dignitaſ.
Marchiones si diuidant marchiam inter se an redeat ad dominum tota.c.i.§.eodem:ver.sed pone.
Cōsuetudo diuidēdi principatus an valeat.c.i.§.e.v.z nō.
Diuidi feuda inferioꝛa aliarum iurisditionum an possint.c. primo.§.eodem:ver.quero quid de.
Jurisditio est indiuisibilis.c.i.§.eo. versic. item iurisditio.
Diuidi feudū iurisditōis z ōcie an possit.c.i.§.e.v. z ꝟ tz.
Puniri an possit vnus ex fratrib⁹ vasallis:q deligt in castro alterius ab alio fratre vasallo illius castri.c.i.§.e.v.cuidā.
Canōia nō pt diuidi.c.i.§.e.v.vñ dicūt.Et ibi qd i pbēda.
Ad diuisionem an vnus frater possit alios pꝛouocare i feudis.c.i.§.eodem:ver.vidi etiam.
Priuari feudo an possit vnus fratrum vasallozum: qui est fidelis ob delictum fratris vasalli vel soluere estimatioēz partis feudi fratris.c.i.§.eodem:ver.pone.
Frater vn⁹ vasallus cui i ptē obuenit ps supioꝛ turris feudalis:z inferioꝛ fratri:an hēat rei vēdi.c.i.§.eo.v.q̄ro si duo.
Ad totā pēsionē an teneaī fr̄ vnus vel socius q hitauit totā domū cōēz socio vel fratre absente.c.i.§.e.ver.pōe titius.
Diuisio facta hoc modo q vni totum fundū spectet alij bona allodialia:an valeat.c.i.§.eodem:ver.pone duo.
Noua castra si concedanī marchionibus an intelligantur esse de marchia.c.i.§.eodem:ver.sed quid.
Communio que incommoda habeat.c.i.§.eod.ver. z nota.
Fidelitatē iurare tenentur omnes fratres siue sint diuisi siue non.c.primo.§.eodem:ver.nota.
Plures p vno feudo qs hr̄e nō dz.Et qd si dñs decesserit relictis pluribus heredibus.c.i.§.e.ver.nō.q.p vno.
Dominus an possit ius suum alienare sine voluntate vasallozum.c.i.§.eodem:versi.nota q.
Dominus an possit assiguare feudum vni ex filijs vasalli si alius sit inhabilis.c.i.§.eodem:ver.querit glo.
Filius inutilis vasalli an possit succedere in feudū si vtilis exhibet plēne oia seruitia.c.i.§.e.ver.sed ego quero.
Vasallus dz deducere filiū ꝓpriū ad dñm:q eum offendit ad satisfaciendū vel a se separet.c.i.§.insuper: ver.nō.q.
Exheredare filium an pater poterit: eo quia dominum suū offendit.c.i.§.eodem:ver.item nunquid.
Filius expulsus a patre:quia dominū offendit an succedat in feudo.c.i.§.eodem:veꝛ.item nunquid.
Filius an possit satisfacere domino quez offendit post'moꝛtem patris.c.i.§.eodem:ver.sed nunquid.
Vasallus tenetur pro omnibus suis domesticis si dominuz offenderint.c.i.§.eodem:versi.nota hic.
Uxoꝛem expellere an teneatur vasallus que dominum suū offendit.c.i.§.eodem:ver.sed nunquid.
Ingratitudo pꝛecedens impedit gratiam sequentem.c.i.§.eodem:versi.nota in isto.
Vasallus si cōmisit felloniam z petat inuestiri: z aduersarius dicit ipsum pꝛiuandum: ipse replicat se non posse pꝛiuari cū nō sit inuestitutus:qd iuris.c.i.§.eo.ver.quero qd.
Inuestiri qd si filius petat post moꝛtē patris de feudo:z apponaī de fellonia filij: qd iuris.c.i.§.e.ver. quero quid si.
Judex an z quādo super exceptōne debeat cognoscere.c.i.§.eodem:ver.caueat. Et quando lis super ea contestetur.
Delictū patris an z quando in feudo auito vel pꝛoauito filio noceat.c.i.§.eodem:ver.querit glo.
Dominus si non mouit iudicium culpe contra patrem eius vasallū an poterit mouere ꝑ filiū.c.i.§.eo.versi.considera.
Priuationē feudi an filius possit euitare:si offerat dño cōpetentē satisfactionē ꝓ delicto patris.c.i.§.e. v. sz posito.
Dominus si nō est conquestus de fellonia an eius filius cōqueri possit.c.i.§.eodem:versi.ex his.
Agnati an seccedant in feudum quasi antiquum si vasallus cōmisit felloniam:quā dominus ei remisit.c.i.§.e.v.q̄ro si.
Priuari feudo an debeat vasallus si dominum domini sui offenderit.c.i.§.illud in pꝛin.
Reuocare feuduz qs possit si vasallus vasalli alij dederit i feudū: z ille alienauerit.c.i.§.eodez:ver.querit glo.
Resoluto iure pꝛimi vasalli an resoluatur ius secundi.ca.i.§.eodem:ver.sed nunquid.
Vasallus secūdus pꝛimi vasalli si vult alienare: cuius ꝓsensus requiraī:an pꝛimi dñi vel secūdi.c.i.§.e. ver. quero q.
Emphiteota secūdus si vult ius suū vendere an debeat cōsensum pꝛimi domini regrere.c.i.§.e. versi.dominus Azo.
Dominus an possit cogere vasallū vt ei feudū ostendat.c.i.§.eo.Et an vxoꝛ ei domestici possint cogi:ibidem.
Vasallus an possit cogē dñm vt p̄stet z possessiōes ex qb⁹ p cipiat aliqd q̄ dedit ei feudū ō camera.c.i.§.e.v. q̄ro an.
Judex in cā feudi hodie qs sit.c.i.§.pterea:ver.quis ergo.
Judex quis erit si dominus feudi non recognoscit superiorem.c.i.§.eo.ver.sed quid.
Judex ordinarius pōt inter vasallos de possessiōe feudi cognoscere q̄ nulla feudi mētio habita ē.c.i.§.eo.v.q̄ro si.
Judex quis erit si vasallus de domino conqueratur: non de re feudali.c.i.§.eo.ver.quid si vasallus.
Judex an erit dominus si dicit aliquem esse suum vasallum z ipse negat.c.i.§.eo.ver.quid si.
Judex quis erit si extraneus rei vendicatiōe ꝓtra vasallum agat:rez feudalē petendo nō vt feudū.c.i.§.e.ver.quid si. Et ibi qd si de iure possessionis agatur.c.i.§.e.ver.poꝛro.
Judex an erit noiatus in iudicio a vasallo: ꝓtra quez alius agit dicēdo ipsuz esse suuz vasallū.c.i.§.e.v.pone q dñs.
Judices pes curie q cognoscere hñt i cā feudali an debeāt esse de eadē ꝓuincia de q̄ sunt litigātes.c.i.§.e.v. q̄ro vtz.
Recusari pes curie vt suspecti an possint.c.i.§.e.ver. q̄ro si.
Jus canonico in iuramentis:si ab eo ius ciuile discrepat debet obseruari.c.i.§.eodem:ver.pozzo.
Judices pares curie an erunt si quis dicendo se esse vasallum alicuius petat ab eo inuestituraz: z ille negat illū esse suum vasallum.c.i.§.eodem:ver.pone quidam.
Recōuētio an hēat locū coꝛā pib⁹ curie.c.i.§.e.v.q̄ro vtz.
Reconuentio auget exercitiū iurisditiōis.c.i.§.eo.v.z nō.
Reconuentio est duplex.c.i.§.eo.ver.item nota.
Vasall⁹ an possit agē ꝑ dñz ad penā furti.c.i.§.e.v.dubitaī
Vasallus si vult agere contra dñz eo qꝛ exigat ab eo officia non debita:quod remedium intētabit.c.i.§.eo.ver. pone.
Vasallus an possit renocaī feudū a dño: qō ꝑ eū erat p̄scriptū:si dñs rei vē.agendo euicerit.c.i.§.pterea:v.q̄ro pōe.
Fructus rei feudalis an aduocet dñs a tertio possessoꝛe ꝑ quem habet rei vendica.c.i.§.eo.ver.denuo.
Fruct⁹ suos an faciat vasall⁹ alīo sepente.c.i.§.e.v. ꝓsidera.
Prozogaī iurisdi.i aliū an vasall⁹ possit.c.i.§.eo.v.q̄ro an.
Prorogari iurisditio in feudis domino ignoꝛante an possit.c.i.§.eodem:ver.quid ergo.
Judices quando sunt pares curie: in quo loco debent cognoscere.c.i.§.eodem:ver.quero in quo.
Judices duo hñtes cās colligatas: possunt simul,pcedere: sz sīia lata ab vno obstabit alteri.c.i.§.eo.ver.de duobus.
Arbitri iuris i quo loco cognoscē dñt.c.i.§.e.v. ō arbitris.
Jurans sicut non iurat contra deum ita nec contra imperatoꝛem.c.i.§.eodem:versi.nota q.
Jurans contra imperatoꝛem z contra omnem hominez qd iuris.c.i.§.eodem:versi.sed pone.
In iuramento sicut excipitur imperatoꝛ: an etiaz ita debeat rex excipi.c.i.§.eodem:ver.quero vtrum.
Jurans fidelitatem contra omnem hominem z seipsum:an debeat iuuare dominum contra seipsum.c.i.§.e.ver.pone.
Jurans fidelitatem ꝑ oēm hoiez excepto se an intelligatur vxoꝛem z filios excepisse.c.i.§.e.ver.quero quid.

Que sint regalia. Folia.

Regalia que sint super Rubꝛica:in pꝛinci.
Territoꝛium quod dicatur super Rubꝛica:ver.pozzo.
Districtus quis dicatur Rubꝛica:ver.sed dicitur.
Regalia dicuntur vie publice oēs poꝛtus oia flumina. Et ibi an molendina:an aluei fluminum:an ripe fluuioꝛū: an

pedagia:an vectigalia. Et an facere monetas:an pene malefactor bona vacantia:turpia lucra: bona p̃hentiũ incestas nuptias:bona oia cõfiscator:redditus plaustror:nauigior collecte:iurisditiones:creare magistratus:oẽs insule palatia in ciuitatibus pro iusticia. Jté bona cõmittentiũ crimẽ lese maiestatis ꝛ similia. Et que sint.c.i. in prin.
Pedagiũ soluit̃ pro securitate itineris.c.i.versic. extra nõ.
Emi licite ius colligendi pedagia ꝛ similia ciuitatibus an possint.c.i.ver.queritur.
Fraudare pedagia in foro ꝓsciẽtie an sit licitũ.c.i.v̊.ibidẽ.
Cõsuetudo p̃scripta tãto tpe:cuius initij nõ extat memoria bz viz p̃ilegij.c.i.v̊.quedã. Et ibi q̃r pedagia p̃scribãt.
Per prescriptionem aut consuetudinem colligendi pedagia an acquiratur ius territorio an persone.c.i.ver.sz q̃ro.
Priuilegium exigendi pedagia si aliquis nobilis a principe habet an sit idem ac si prescripsisset.c.i. versi. sed pone.
Archimiam facere an sit licitum.c.i.ver.andreas.
Collectas soluere an non subditi respectu bonorum que in aliqua loca habent teneantur.c.i.ver.item collecte.
Pedagium soluere qui teneantur.c.i.ver.sic ad.
Papa si creat regem sibi oia regalia acquirunt̃.c.i.v̊.vlti.
Jurisditiones an possint vendi.c.i.ver.ꝛ an.
Pape in terris ecclesie omnis iurisditio: omnis districtus est.c.i.versi.similiter.

Quot Testes sint necessarij ad probãdam feudi ingratitudinem. fol.

Extrauagans constitutio an probet.c.i. versi. glo. ꝛ ibi qd in dubio sit sequendum.
Snia lata ꝑ extrauagãtez vel scõm: an valeat.c.i.ver. sz an.
Testes infames infamia facti repelluntur ad probandã ingratitudinem in causa feudali.c.i.ver.vltimo.
Testis quid si tempore depositionis erant integre fame ꝛ postea infamis effectus est.c.i.ver.quero si tempore.
Testis qui deponit falsuz sine iuramento an teneatur pena fal.c.i.versi.ex his.

Deuotis Feudorum. folio.

Solui si dz annua prestatio ex aliquo fundo: id qõ vno anno deficit an debeat ex alio suppleri.c.i. versi. nota in tex.
In feudum quid si dominus mihi fundum dederit: vt non tenear nisi inquantum facere possim.c.i.ver. sed nunquid.
Teneat̃ an ꝛ q̃ñ gs nisi inquãtũ facere possit.c.i.v̊. qd vult.
Plures dicuntur duo vel tres.c.i.§.i.ver.pluralis.
Locare potest quis partem rei quam cum alio habet cõmunem.c.i.§.item sciendum:in prin.
Adequatio quid significat.c.i.§.eodem:ver.sed quid.
Diuisibilis res que dicatur.c.i.§.eodem:ver.illa ergo.
Diuidi iurisditio an possit.c.i.§.eodem:ver.ꝛ an.
Possessio quando acquiratur per nuncium:an interueniat aliqua fictio.c.i.§.item inuestitura:ver.modo quero.
Res an efficiatur dubia per negationem.c.i.§.si instrumentum:ver.dicit Petrus.
Ex instrumento publico due presumptiones oriuntur.s. q̃ sit verum ꝛ solẽne.c.i.§.eo.ver.illud autem.
Tabellioni asserenti in instrumento tales testes esse pareo curie:an sibi credatur.c.i.§.eo.ver.quero igitur.
Testes si dicant in iudicio se esse pares curie de p̃ se an probent.c.i.§.eo.versi.sed pone.
Testium singularitas quot modis ꝛ per quot differentias appareat.c.i.§.eo.ver.q̃ autem.
Jurisditionem habent pares curie super pares.c.i.§.notãdum:versi.vnde nota.
Testis qui dixit se nescire cogitur veritatem dicere.c.i.§.e. versi.item nota:ꝛ valet eius testimonium.
Testis q̃ beri dixit nõ credo põt hodie dicẽ credo: ibidez.
Jurare qualiter debet dominus ꝛ vasallus super facto pro prio.c.i.§.cum domino:in prin.
Conscientia heredis est diuersa conscientia defuncti.c.i.§. eodem:versi.item nota.
Conscientie alicuius si aliquid committatur nõ potest aliũ substituere.c.i.§.eodem:ver.ꝛ ideo.

De pace constantie. folio.

Imperator est omnium ordinarius ꝛ legatus siue proconsul dei.c.i.ver.nota ergo.
Stilus de quo in principio tituli de pace constantie quare non seruatur in litteris apostolicis.c.i.ver.sed quare.
Imperator dz esse clemens ꝛ mansuetus.ca.i.§.imperialis.
Pecunia est subtili ingenio a barbaris extorquenda.ca.i. §.eodem:ver.ideoq̃z.
Prescribere heretici contra confiscationem bonorum non possunt.c.i.§.eodem:ver.nimirum.
Prescribere deportatus nõ pót.c.i.§.e.versi. deportatus.
Dispensatio est scurrilitatis ꝛ excessum mitigatio.c.i.§.e. v̊.dispẽsatõez. Et ibi q̃ ius ciuile raro p̃mittit dispẽsatõez
Principi omnes tenemur:quia vt deus est princeps in terris.c.i.§.eodem:ver.debitam.
Deuotio:ista dictio qd significat.c.i.§.e.ver.deuotionis.
Lex semper loquitur.c.i.§.eo.ver.vniuersitas.
Receptus ad plenitudinem gratie quis dicatur.c.i.§.eod. versic.in plenitudine.
Inter offendentem ꝛ offensum presumitur animi indignatio.c.i.§.eodem:ver.item nota.
Inimici q̃ presumant̃ esse.c.i.§.eo. ver. ꝛ per Innocentium.
Probat̃ ꝑctus p̃ sigilla vbi õficit ꝓbatio.c.i.§.e.ver.adde.
Sigillum quid operetur.c.i.§.eodem: versi.item sigillum. Et ibi quam fidem faciat sigillum.
Imperium non moritur.c.i.§.eodem:ver.imperium.
Ciuitas mori potest:ibidem. Et ibi qualiter.
Ciuitate damnata ad aratrum an intelligantur eius castra damnata.c.i.§.eodem:ver.sed hic.
Priuilegia ciuitatis an amittãtur damnata ciuitate.c.i.§. eodem:versi.his itaq̃z.
Ciuitas destructa si reedificetur an assumat sua priuilegia: c.i.§.eodem:ver.quid ergo.
Ciuitas que quondaz fuit: sed tpe quo priuilegia lõbardie ciuitatibus fuerunt concessa erat castrum: si post ea fuit re edificata an assumat talia priuilegia.c.i.§.eo.ver.qd autẽ.
Ciuitas si denuo edificet̃ an habeat talia priuilegia: ibidẽ.
Ciuitas si sit submersa in mari ꝛ papa ignorans ibi creauit epm:an erit saltem epꝰ diocesis.c.i.§.eo.ver.pone.
Ciuitas durans in aduentitijs ciuibus non naturalibus an dicatur eadem ciuitas.c.i.§.eodem:versi. quero nunquid.
Ciuitas quid si fiat ex castris de nouo congregatis:quid iuris.c.i.§.eodem:ver.quero quid si.
Lex cõfirmans trahitur ad futura.c.i.§.eo.ver. quid ergo.
Consuetudines antique sunt seruande.c.i.§.e. ver. sicut ab.
Consuetudini antique:in pascuis:pontibus:aquis: ꝛ molẽdinis standum est.c.i.§.eo.ver.sicut.
In consuetudine prescribẽda non debet titulus allegari.c. i.§.eodem:versi.ꝛ scias.
Atque distributio fit interdum arbitrio boni viri.ca.i.§.eo. ver.item nota:ꝛ eius cursus non tollatur.
Consuetudo dat priuilegium.c.i.§.eo.ver.consuetudo.
Ciuitates munire est licitum.c.i.§.e.ver.munitione.
Ecclesie an teneantur ad munitiones ciuitatũ.c.i.§.eo.ver. nũquid. Et ibi an ad impensas viarum:ꝛ ad quas teneat̃.
Collectas bursales soluere non tenentur pauperes:ibidez.
Ecclesia an teneatur soluere collectas:que pro varijs necessitatibus imponuntur.c.i.§.eo.ver.quid de collectis.
Ecclesia an teneatur ad superindicta:dic non.c.i.§.eo. ver. ex his. Et ibi quale munus sit collecta.
Judices ciuitatũ lõbardie an bẽant in ciuilibꝰ ꝛ i crialibus iurisditionẽ ante ꝓstõez pacis ꝓstãtie.c.i.§. e.v̊. crialibꝰ.
Serui pene an efficiantur condẽnati a potestatibus terraꝝ c.i.§.eo.ver. an ergo. Et ibi an damnati ad mortez possint pro male ablatis aliquid statuere.
Publicata an sint bona illius: qui est condemnatus ad furcas pro furto.c.i.§.eodem:ver.sed hic.
Statuta facere si princeps ciuitati concessit ꝛ fecit: an poterit illa

rit illa reuocare.c.i.§.imperialis:ver.deinde quero.
Statutum iniquum an valeat.c.i.§.e.ver.quero vtrum.
Consuetudines locales dicũtur ius cõe in ipso loco: ibidẽ.
Consuetudo valet quando nõ est contra statuta generalia: vt de vsuris non prestandis:ibidem.
Priuilegia concessa ciuitatibus Italie: an sint indifferenter omnibus concessa.c.i.§.eo.ver.ex hoc.
Snia lata ꝑ consuetudinẽ: an valeat.c.i.§.e.ver.sed nũqd.
Consuetudo est facta:ideo est probanda:ibidem.
Volo:istud vbũ an significet ius nouũ.c.i.§.e.v. volumus.
Concessa alicui si dubitetur que sint debet eligi boni viri arbitrium.c.i.§.eodem:ver.nota.
Arbitri eliguntur qui habent cognoscere de cõtrouersia q̃ est inter principem ⁊ subditos.c.i.§.e.ver.nota.
Princeps quando ipse possit cognoscere:ibidem.
Judex non facit litem suam: licet arbitri a se electi male iudicauerit.c.i.§.eo.ver.⁊ ex hoc sume.
Ciuis bonus est q̃ iura patrie tuetur.c.i.§.eo.ver.qui nec.
Contrauenire nõ potest quis contra illud qõ facit princeps ex certa scientia.c.i.§.eodem:ver.non admittemus.
Statutum si dicat talis non audiatur:an valeat sententia lata.c.i.§.eodem:ver.si statutum.
Silentiũ qualr iponat ei q̃ nõ audiẽt.c.i.§.e.ver.ſz qualiter.
Priuilegia rex romanorum ante coronationem potest concedere.c.i.§.hoc q̃ vos:ver.rex.
Episcopis id quod est concessum an videatur eorum ecclesijs concessum.c.i.§.e.ver.ecclesijs
Facruz pro bono pacis dz haberi ratũ.c.i.§.e. ver. ꝑ bono.
Consuetudo bona est seruanda in arbitris ⁊ arbitramẽtis: c.i.§.eodem:ver.etiam nota.
Publicata si sunt bona rebellium alijs applicata:facta pace debent eis reddi.c.i.§.eodez:ver.priuilegia.
Rebelles nõ sunt sub ꝓtectione legis.c.i.§.eo.v.ex quo nõ.
Bello vl̃ guerra sublata tollit ois effect⁹.c.i.§.e.v.cassent.
Cla ista cassent ⁊ irritẽt iportat ipso iure.c.i.§.e.v.⁊ sic nõ.
Episcopus si est comes alicuius ciuitatis per priuilegium imperatoris dz ipse inuestire ipsos consules de consulatu c.i.§.eo.v.in ciuitate. Et ibi q̃ de qnquẽnio in qnquẽniuz q̃libz ciuitas mittat ad iperatorẽ ꝑ inuestitura renouãda.
Epi qui habent iurisditionez ab imperatore vel rege: an teneantur sub ipsis comparere.c.i.§.e.ver.quero igitur.
Sindicus siue nũcius q̃liter dz verba cõcipe: ⁊ ibi qs dicat sindicus.c.i.§.eodez:ver.nuncius. Et ibi an sufficiat q̃ generale mandatum habeat.
Nuncium qui mittit vult per seipsum obligari:non ꝑ alium c.i.§.eodem:ver.illud est.
Successori non potest per predecessorem lex imponi.c.i.§. eodem:ver.siue ab alijs.
Mora dz quoquo mõ alicui eueniat.c.i.§.eo.versi. diuina.
Imperium an deferatur per successionem vel per electionẽ c.i.§.eodem:ver.concesserimus.
Imperatoris promotio:vnctio: consecratio:ꝯfirmatio:⁊ depositio ad papam spectant.c.i.§.eo.ver.sed illi.
Imperator a quibus eligatur.c.i.§.eodem:ver.quis autez. Et ibi de quibus sit eligendus.
Imptoris electores hñt prãtez a papa.c.i.§.e.versi. vel dic.
Imperium semper est.c.i.§.eo.ver.vnum tamen.
Papa an possit priuare nobiles:qui habent potestatem eligendi imperatorem.c.i.§.eo.ver.⁊ nunquid.
Comites creati a papa vacãte regno:si postea papa creauit regẽ an teneant tali regi p̃stare fidelitatẽ.c.i.§.e.v. põe ḡ.
Appellãs italicus nõ tenet ire ĩ alamaniã.c.i.§.e.v.in cãis.
Judex debet iurare q̃ feret sententiam ſm leges ⁊ consuetudines.c.i.§.eo.ver.tertio nota.
Jura que debent seruari:si questio primi processus aut processus cause appellationis vertatur coram iudice appellationis.c.i.§.hoc quod vos:ver.porro.
Appellationis causa aliquando habet tempus duoz mensium.c.i.§.eodem:ver.quarto nota.
Appellatio an fit deserta duobus mensibus elapsis.c.i.§.e. ver.sed quero.
Appellatiõis tpa q̃n incipiãt currere.c.i.§.e.ver. scõo q̃ro.
Prorogari tpa assignata p statutũ p̃nt p litigantes.c.i.§.e. versi.q̃nto nota. Et ibidem de tpe statuto arbitramentis.
Litis contestatio an requiratur in causa appellationis.c.i. §.eodem:versi.vel a tempore.
Judex si nõ iudicat infra tp̃s statutũ:an poterit postea iudicare.c.i.§.e.v.q̃d. Et ibi q̃ snia lata post terminũ nõ valz.
Instantia lapsa que acta pareant:ibidem. Et ibi an citatio pareat. Et q̃d de vicio litigiosi:⁊ de attestationibus.
Consuetudines proprias potest vna queqz ciuitas habere: c.i.§.eodem:ver.secundum.
Statutum q̃ non liceat appellare: an valeat.c.i.§. eodem:
Tabellio sine presentia iudicis an possit recipere testium iuramenta.c.i.§.eodem:ver.sed nunquid.
Prorogari tempora appellationis consensu partium possunt.c.i.§.eodem:ver.consensu.
Jurantes tanquam vasalli an debeant iurare tanquaz ciues c.i.§.vasalli:ver.sed an.
Judex laicus an possit cognoscere de periurio.c.i.§.eodez: ver.sed hic quero.
Consules de quibus in ti.de pace cõstan.quid si intrauerũt consulatum non prestito iuramento.c.i.§.e.ver.quero q̃d.
Sicut: ista dictio aliq̃n est similitudinis.c.i.§.e.ver. ibi sicut.
Tabellio si quis sit rogatus:an videatur rogatus vti testis c.i.§.eodem:ver.sed nunquid.
Juramẽtuz q̃bus psonis debeat remitti.c.i.§.e.v.q̃bus aũt.
Jurare fidelitatẽ an debeant femie.c.i.§.e.ver.sed nũquid.
Ut testis examinari an possit ille:qui est in articulo mortis c.i.§.eodem:ver.extra quero.
Excipe de nõ numerata pecunia an poterit hẽs si defunct⁹ scit se habuisse ⁊ recepisse.c.i.§.e. ver. de eo qui moriens.
Belluz siue guerra an connumeretur inter casus fortuitos c.i.§.eodem:ver.sed an.
Conduxerint si alig ab aliquo cõi aliq̃s possessiones certo precio:⁊ cõe petẽte ipsi dicãt se nõ teneri eo q̃ exigere nõ poterũt pp guerrã exortã: q̃d iuris.c.i.§.e.ver.hic querit.
Diffidatio ad bellandum an iterum requiratur si alig erant parati ad bellum sed facta fuit treuga.c.i.§.i. ver. sed q̃d.
Emphiteota an possit legare ⁊ donare rem emphiteoticam: c.i.§.libellarie:ver.extra nota.
Clausula nõ obstãte in priuilegijs apposita q̃d operet.c.i. §.e.ver.quid ergo: ⁊ in ver.ſz si dicat. Et ibi q̃n requirat.
Clausula de plenitudine potestatis vbi de ea caueatur ⁊ q̃d importet.c.i.ver.de clausula.
Succedit in feudo quilibet heres quando seruitium personale non prestatur.c.i.§.e.ver.sed speculator.
Uniuersitas q̃n dicatur dare dãnum.c.i.§.dãna:ver.in tex.
Inquisitio pót fieri ꝯ vniuersitatem.c.i.§.e.versi.⁊ nota q̃.
Ingrere q̃n possit iudex ꝯ singulares psonas.c.i.§.e.v.si ãt.
Fideiussor an possit se obligare ad penam corporalem,ca.i. §.eodem:ver.sed nunquid.
Mora superflua que dicatur.c.i.§.moram:ver.sed quãdo.
Ciuitates murare vel fortilitia facere extra ciuitates an liceat.c.i.§.ciuitates:ver.murare.
Societatem siue ligam:an poterunt ciuitates lõbardie contrabere cum ciuitatibus: cum quibus tempore pacis constantie non habebant.c.i.§.item societatem:versi.ſz nũqd.
Liga si fit facta inter duas ciuitates per quinquennium: si post quinquẽnium prestant sibi mutuos fauores:an videatur durare.c.i§.eodem:ver.quero facta.
Metu principũ factũ nõ valet.c.i.§.pactiones:ver.itẽ nõ.
Contractus principis an ⁊ quando habeat vim legis.c.i.§. eodem:ver.sed an.
Actio q̃ metus causa an debeat proponi ad rescindendum contractũ metu principis factum.c.i.§.eo.ver. sed nunqd.
Clausula gñalis submissa spãli q̃d operet.c.i.§.e.ver.puta.
Fictum ⁊ seruitiuz in quo differant.c.i.§.e.ver. persoluere.
An priuetur re sua quicunqz non soluit censum debito tempore.c.i.§.eodem:ver.⁊ an quicunqz.

Renunciare iuri suo videtur non renouans precariuz ab ecclesia.c.i.§.eodem:ver.z qui non.
Processus factus contra exititios terraz an z quãdo possit rescindi.c.i.§.sententie quoqz:versi.z iste.§.
Cõpromissuz fcm̃ a bãnito z intrinseco valz.c.i.§.e.v.nõ.ħ.
Sententia lata vel laudum ex compromisso facto inter exititios z intrinsecos:an valeat.c.i.§.eodem:versi.quid de.
Commissa si sit causa decidenda ꝑz leges z consuetudines terrarum debet potius secundũ consuetudines decidi: q̃z leges.c.i.§.eodem:versi.ꝑm leges.
Compromittere nemo cogitur.Et an in causis spiritualibꝫ possit compromitti.c.i.§.possessiones:ver.z nota.
Tempore belli siue guerre licituz est per vim ablata recuperare.c.i.§.eodem:ver.nota q̃.
Arbitri eliguntur in causa imperatoris:qui habent cognoscere super regalibus.c.i.§.eodem:ver.nota q̃.
Exceptio dolo facis obstat in capꝫis pacis.c.i.§.e.v. z nõ.
Possessionum suarum confines si nemo dicere scit sibi imputet.c.i.§.eodem:versi.sed quid.
Arbitri electi ad cognoscendum intelliguntur electi ad decidendum.c.i.§.eodem:ver.ad cognitionem.
Fructus percipiens vt possessor non dicitur damnum dare c.i.§.eodem:versi.cum fructibus.
Recuperare bona tempore guerre culpa sua amissa non lz capi.primo.§.eodem:versi.si quis.
Probetur qualiter possessio.c.i.§.eodem:ver.sed qualiter.
Notarius an possit conficere instrumentum de non possessione.c.i.§.eodem:versi.extra quero.
Arbitri non habent territorium.c.i.§.eodem:versi.constat.
Principem offendere dicitur qui eius subditos offendit: c.i.§.opizoni.versic.nota q̃.
In statutis habet locum interpretatio:qui per alium facit ꝑ seipsum facere videtur.c.i.§.eo.ver.etiam in statutis.
Vasallus tenet iuuare iperatorẽ ꝑ dñz suuz.c.i.§.e.v.sz i ħ.
Delictũ inchoatũ perseueratũ tpe quo remissum fuit inspecta certa q̃litate:an dicat totũ remissuz.c.i.§.e.v.sz attẽde.
Testis deponens aliquid factum ante guerram.c.i.§. eod. ver.quero quid si cum: iste sermo videatur dubius.
Verbum in proprie positum non viciat.c.i.§.amplius:ver. nota iurisditionem.
Successor põt fcm̃ sui p̃decessoris tollẽ.c.i.§. eo.v. vel dic.
Aque ducende si primilegium sit concessuz a principe de flumine publico intelliguntur iura reseruata primo cui concesse erant.c.i.§.eodem:versi.z si princeps.
Sniam latã inter duo castra aque ducẽde:si postea fuit mihi vnũ i feudũ ꝓcessuz:an seruare tenear.c.i.§.e.v.póe inf.
Exceptio spoliationis quãdo opponi possit aut dolo facis quia petis:z.c.i.§.omnes:ver.vel dic.
Bona fides est seruanda.Et ibi an oẽs ꝑctus facti cũ principe habeant näm ꝑctuum bone fidei.c.i.§.si qs vo: v.nõ.
Bellum seu guerram vel obsidere ciuitatez quando liceat principi.c.i.§.eodem:versi.compellat.
Princeps dz in itineribus q̃ agit victualia emẽ nec aliozuz sumptibꝫ viuẽ.c.i.§.vobis intrantibꝫ:v.z ħ determiat qõ.
Fidelitatis renouatio fit propter mutationes etatum.c.i.§. in omni decẽnio:versi.nota ergo.
Juramentum contra legem diuinam z humanam non valet c.i.§.si qui ex:versi.iuramento.
Fructus re restituta an restituantur.c.i.§.eod.versi. z nota.
Fructus lucratur debitor nisi fit appositus tempus causa custodie.c.i.§.eodem:versi.debitor.
Ciuitas potest iuramento obligari:licet animã non habeat c.primo.§.eodem:ver.nota q̃.
Feudum alicui concessum dicitur concessum ꝑm ꝓsuetudiez loci in quo situm est.c.i.§.si qua controuersia:ver. nota q̃.
Judices si sunt pares curie:debẽt esse illius loci:vbi lis agit c.i.§.eo.ver.z nõ.Et ibi que dicatur causa feudalis.
Judex inter vasallos esse non potest: qui non vult inuestire vasallum de feudo recto.c.i.§.eo.ver.z vnum scias.
Strata qd sit.Et ibi ponitur de quodam Ozolino q̃ duos filios pessimos habuit tyrannos.c.i.§.itez strata.
Probare tenetur qs esse de ciuitate: qua negatur originez traxisse.c.i.§.nomina:ver.quid ergo.
Procurator ad iurandum in animam alicuius potest constitui.c.i.§.eodem:ver.pone.
Arbitrium habens faciendi quicquid viderit expedire dz arbitrium voluntatis.c.i.§.eodem: ver.nunquid ille.
Notarius dz apponere annos:dies:menses.consules z alia que solent apponi in fine instrozum.c.i.§.pacta in prin.Et ibi an vicietur instrumentum si supradicta in fine ponant.
Notarius si non apposuerit nomen imperatoris vel non interfecit tabellionis subscriptio an valeat instrumentum.c. i.§.eodem:ver.sed nunquid.
Notarius se errauit in appositione diei vel loci:an possit ꝑ pria auctoritate emendare.c.i.§.eodem: versi.sed quid si. Et ibi quando facere possit.
Imperator potest a papa deponi.c.i.§.in nomine: ver.sz si. Et ibi an requiratur causa:z an tunc imperator possit se defendere.
Maior pars collegij vel colligatorum si aliquid faciat ratum est.c.i.§.ego:ver.nota ergo. Et ibi q̃ potentior i liga censetur maior:z alias conuocare debet.
Imperator cum sit maior alijs:quomodo potest pacto astrigi.c.i.§.eodem:ver.sed quomodo.
Tempus appositum alicui determinationi habet illam solum determinare.c.i.§.triginta annis:ver.vel dic.
Secreta vel credentie que dicantur.c.i.§.credentia: v.sz q̃.
Reuelans secreta ciuitatis:qua pena puniatur.ca.i.§.eod. versi.ex predictis.
Notarius si posuerit in instrumẽto actum.xi.die Januarij: nec dicit intrante vel exeunte:quid iuris.c.i.§.die lune: v. nota.Et ibi quid in testibus.
Instrumentum an reprobetur si testes dicant actũ fuisse .xi. die intrante mense Januarij:z partes probant q̃ alibi fuerint:quid iuris.c.i.§.eodem:ver.queritur ergo.
Kalende:none:idus:quare ponãtur in litteris apostolicis: c.i.§.eodem:versi.z est notandum.
Testes q̃ debent scribi in principio instrumẽti vel in fine .c. i.§.eodem:ver.in presentia.
Protocollum siue imbreuiatura an probet: cum ibi non sit signuz tabellionis:aut subscriptio.c.i.§.eo.ver. z pro hoc.
Protocollum siue imbreuiatura si reperiatur an presumatur lecta.c.i.§.eodem:ver.z si.
Jurare fidelitatem an teneatur vasallus facere suos boies: c.i.§.hec sunt:versi.iste tex.
Testis vnus si deposuit z alius deponat: z notarius dicat deposuit per omnia vt primus:an ambo probent.c.i.§.eo. versi.idem sacramentum.
Pacis bona que sint.c.i.§.eodem:versi.banc igitur.
Festiuitas vel gaudium de pace constantie an fieri debeat c.i.§.eodem:versi.quero.
Anathema quid sit.c.i.§.fi.versi.est enim.
Leges Federici aut capitula pacis constantie an possint ꝑ legibus allegari.c.i.§.fi.versi.venio ad primum.

FINIS.

Seriem in quolibet rerum genere seruandum: plerunqz in ambiguis difficillimisqz rectam inuentionis viã nobis sepissime abnegantibus: aberrare non putamus. Cum consummati operis super vsibus feudorum veterem Tabulã iam diu impressam plurium creditorumz persuasione inutilem ac pene vacuam fore conspexerimus. Nouã fere quarũcunqz questionuz:dubioꝝ:decisionũ in anteacto libello exgrendaꝝ mirifice refertã:necnon a pitissimo viro .V.J. apicẽ adepto Ambrosio Tersago summo studio:ac laboriosissime dispositã iubenti aio suscipite: quaz vnicuiqz lectori nõ minus gratam:q̃z vtilem esse nobis persuasimus.

Impressum Venetijs per Bernardinum Benalium.

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6